BOEKENGIDS

14e JAARGANG

1936

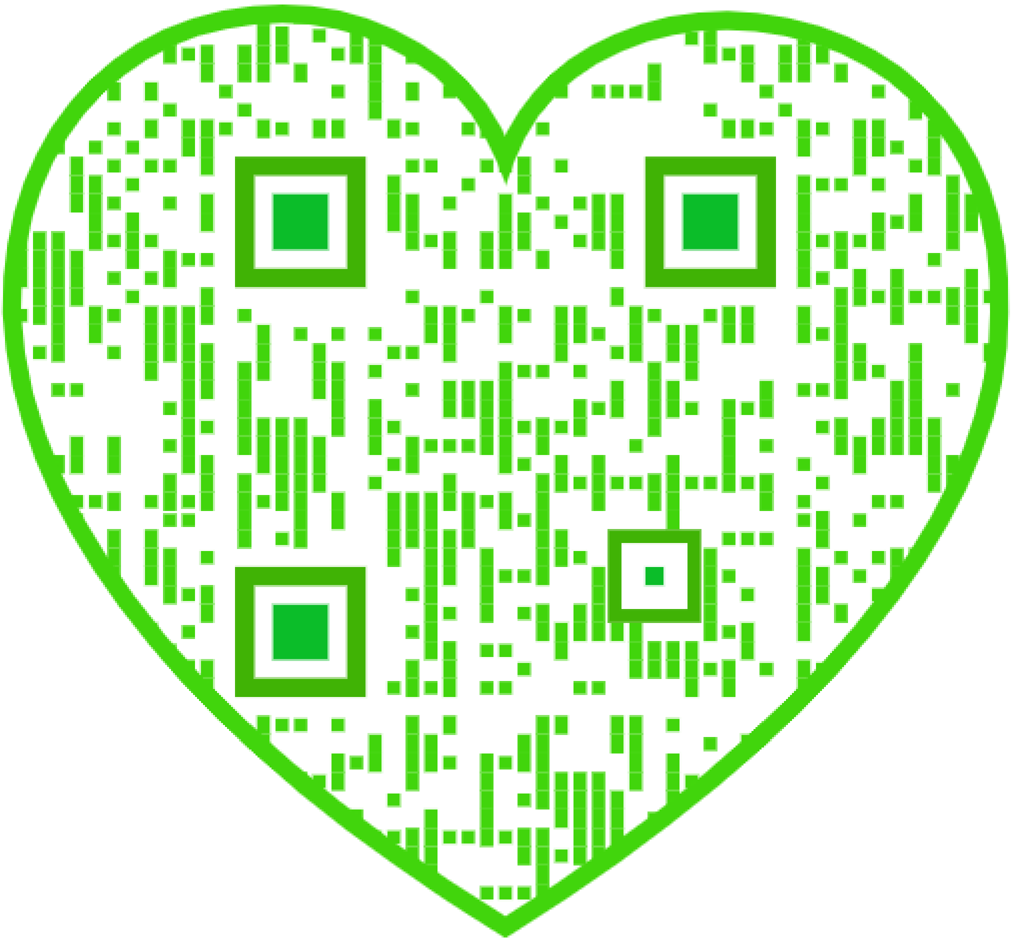

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH BIBLIOGRAFISCH TIJDSCHRIFT

VEERTIENDE JAARGANG
1936

ORGAAN VAN HET ALGEMEEN VERBOND VAN
KATHOLIEKE BOEKERIJEN

VERKLARING

der conventioneele teekens
gebruikelijk in Boekengids

I = **Verboden Lectuur** : Boeken die
1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen ;
2) door de algemeene regelen van de Kerkelijke Wet veroordeeld zijn ;
of 3) op grond van de kristelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijk moeten worden geacht.

II = **Streng voorbehouden Lectuur.**
Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, *om gegronde redenen,* door *wel*gevormde rijpere lezers worden gelezen.

III = **Voorbehouden Lectuur.**
Boeken welke ondanks zekere passages of grondgedachten *ook ontspanningshalve,* zonder nadeel door *gevormde* lezers kunnen gelezen worden.

IV = **Lectuur voor Volwassenen alleen** (circa 18 à 20 jaar en ouder).
Veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming.

V = **Lectuur voor Allen.**
Ook voor aankomende jeugd (14, 15 jaar en ouder) geschikt.

VI = **Kinderlectuur.**
VIa = Voor grootere kinderen (13, 14, 15 jaar) ;
VIb = Voor ietwat gevorderde lezertjes (9, 10, 11, 12 jaar) ;
VIc = Voor beginnelingen (6, 7, 8 jaar).

M = Bizonder voor meisjes geschikt.
J = Bizonder voor jongens geschikt.
* (Asterisk bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = « Onderstelt meer dan gewone geestesontwikkeling vanwege den lezer » of « Voor specialisten bedoeld ».
° (Bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = minderwaardig, onbruikbaar of onpaedagogisch.
† of ◆ = In een katholieken geest geschreven.
K = Kommunistisch.
L = Liberaal, vrijzinnig-protestantsch of antiklerikaal getint.
N = Storend neutraal.
P = Protestantsch.
S = Socialistisch.
T = Theosofisch, boeddhistisch, pantheïstisch, spiritistisch, enz.

SCHRIJVERSCATALOOG

VAN DEN 14n JAARGANG

Naast het (*Romeinsch*) zedelijk waardecijfer *van de opgenomen werken, wordt telkens ook het* (*Araabsch*) *vakcijfer meegedeeld.*

De getallen aan het uiteinde van den regel, geven de volgnummers der recensies aan.

A

Aardema, F. L.
Het kwartet - De vechtersbazen De kattenmoedertjes - Chinese kooplui (VI, 82) 12.970
Nooit ruzie (VI, 82) 12.971

Abbing, A. G. M.
Hongarije... vert. nr D. Vargha 13.203

Abbing, W.
Ontwerpen voor kleine tuinen (V, 63) 13.478

Acket, D. 13.187

Adler, A., Dr, e. a.
Het moeilijk kind (II*, N, 37:15) 12.947

Adrianus, P., O.M.C.
Hoe ben ik lekenapostel ? (V*, †, 24 : 26) 13.455

Allan, J.
In sneeuw en ijs (IV°, 83.0) 12.997

Allard, O. 12.691

Andersen
Het herderinnetje..., bew. dr H. Brochet 13.264[22]

Andersen Nexö, Martin
De verworpenen der aarde (II, S, 83.8) 13.142

André, Francis
De zwarte lach (IV, 83 : 87) 13.367

Andros, Jac.
De majoorsche, vert. nr E. Wiechert 13.396

Angenent, A. W. P.
Alles wel... K XVIII (V, 91) 13.419

Apon, Jan
Gentlemen (IV, 83.0) 13.641

Arens, R.
De betooverde prinses (VIb, 83) 13.197

Aro, H.
Malle fratsen (V, 82) 13.626

Asscher-Pinkhof, Cl.
De weg alleen (III-IV, 83.1) 12.583

Augusteynsz, Joh.
De dienaar Gods, vert. nr S. Declercq 13.432

Ayres, Ruby M.
Liefdes conflict (III, 83.1) 13.147

B

Bachmann, Heinrich
Het bouwwerk (V, †, 82) 13.264[15]
Cenodoxus (V, †, 82) 13.265[2]

Baelen, Hendrik
De wederdienst (VIb, 83) 13.197

Baers, Joris, pr.
Lectuur-Repertorium, 3 dln (IV, †, 01 : 809 : 92.8 : 37) 12.680, 13.553, 13.563

Ballings, Jan
Drie studenten zonder centen (V, 82) 13.112

Ballings, Jac.
De geldman van Geerlaer (IV, 82) 13.113
Loterijgeluk (V, 82) 13.114

Ballings, M., S.J.
Raak ! (IV, J, †, 37 : 24) 13.467

Bartling, D., Dr
Over het begrip « leven in de kunstleer... (IV*, 84 : 809 :1) 13.670

Bartmann, B., Prof. Dr
Kath. dogmatiek (IV, †, 23) 12.906

Basenau-Goemans, N.
Een jaar, vert. nr N. Söderblom 13.594
Terugkeer van Chr., vert. nr C. Larsson I By 12.776

Basenau, N. en A.
Vier levens, vert. nr M. Stjernstedt 12.828

Bauwens, Evarist, S.J.
Zuid en Noord (4e dl) (IV, †, 88 : 37) 13.410

Baxter, G. O.
Drie mannetjesputters (IV, 83.0) 13.642
Eerlijk duurt het langst (IV, 83.0) 13.509
Mannen van staal (IV, 83.0) 12.998
De roode duivel (IV, 83.0) 13.510

Becker, Michel
De litanie van onzen tijd (V, †, 82) 13.264[18]

De psalm van dezen tijd(V, †,82) 13.264[13]
Beerends, Jan
Oplichters, bew. nr N. W. Gogol 13.265[3]
Bender, L., Prof. D^r, O.P.
De echtscheiding (IV, †, 23 :34) 12.907
Het recht en zijn eigenschappen (V, †, 34 : 1) 13.468
Benedetto, Don schr. o. ps. **P. I. M.**
Benoit, Jacques
Pelgrims naar Lourdes, vert. nr Fr. Mauriac 13.516
Berdjajew, Nicolai
De bestemming v. d. mensch (IV*, 84 : 3 : 1) 13.671
Nieuwe middeleeuwen (IV*, 84 : 30 : 32 : 2 : 1) 12.789
Waarheid en leugen van het communisme (IV*, 30 : 32) 13.468
Berghen, R.
Het jeugdavontuur van Leo Furkins (I, 83.1) 13.326, 13.355
Bergman, Hjalmar
Opschudding (IV, 83.1) 13.643
Berrington, John S.
Beelden uit het rijk der visschen (V°, 81) 13.614
Bertus, A. L.
Jonge held (VIa, J, 82) 13.627
Bienfait, Cl.
De eerste lente, vert. nr K. Gudmundsson 13.002
Opschudding, vert. nr H. Bergman 13.643
Bijvoet, Jo 13.303
Bilcke, Maurits
De wondere kerstdroom (V, 83) 13.177
Binnendijk, D. A. M.
Het dagboek van M. L. Brigge, vert. nr R. M. Rilke 13.640
Blackmore, Helen
'n Goedhartige man, en ander verhale (IV, 83.8) 13.064, 13.160
Blans, M., Obl. O.S.B.
Het kind in de kerk, vert. nr M. Montessori 13.246
Blasko, Maria
Mimike (IV, †, 83) 12.999
Blommaert, Aloïs
De bekeerde reus. 't Eenzame graf (VIa, 83) 13.184
De oorlogsjaren van Lewieke (VIb, †, 83) 12.623
Bodenheim, N. 12.854
Bückling, J. J. C.
Cel 36 (V-VIa, †, 83.0) 13.185
Boeye, Eugenie
Zieke levens (II-III*, 83.1) 13.633
Bogaerts, Theo
Oceania (IV, 83 : 91) 13.323, 13.420
Bolt, Niklaus
Svizzero ! (V-VIa, J, P, 83 : 37 = 43) 13.095
Bontempelli, Massimo
Zoon van twee moeders (IV, 83) 13.511
Bontenakel, Staf
Strijd (IV, †, 83.8) 12.594
Boo, Sigrid
Al te goed is buurmans gek (IV, 83.0) 13.512
Boon, Jozef, C.SS.R.
Eerste blijdschap van Maria (V, †, 82) 13.264[10]
De genoodigden (V, †, 81) 13.109
Het laatste avontuur van Kardaske (V, †, 82) 13.115
Van drie blauwe meisjes en een kleinen bedelaar (V, †, 82) 13.116
Bopp, Linus, Prof., D^r
Alg. heilpædagogiek (IV*, †, 37) 13.604
Borms, August, D^r
Kerkerbloemen (IV, 83.8) 13.368
Borrebach, H. 13.405
Bos, G.
's Nachts in 't korenveld (VIa-b, M, 82) 12.972
De sneeuwklokjes luiden de lente in (VI, 82) 13.117
Bosloper-Harting, Heleen
Else's baantjes (V, M, P, 83) 13.019
Bosso, M.
18 jaar Sovjet (IV, 93 : 32) 13.430
Bosteels, J. 13.417
Bot, Olav, O.C.S.A.
Klara van Montefalco (V,†,92.2) 13.697
Bottema, T. 12.853
Bottome, Phyllis
Uit de wereld van het onbewuste (III, 83.1) 13.149
Bourcet, Marguerite
Uit het leven van Koning Albert (VIb-c, 83 : 92) 13.309

Bô Yin Râ
Opstanding (II, 37 : 29) 13.456
Brand, Max
Door dik en dun (IV, 83.0) 13.161
Een echte waaghals (IV, 83.0) 13.162
Gemeenschapsvijand Nr 1 (IV, 83.0) 13.369
Jim Zilver's dubbelganger (IV, 83.0) 13.370
De moed van Jim Zilver (IV, 83.0) 12.593
Opgejaagden (IV, 83.0) 13.371
Ruiten zeven (IV, 83.0) 13.644
Brans, P. H.
Radio voor den beginneling (V, 621) 13.252
Brasser, J. M.
Onze boort (V, 629 : 79) 13.479
Breman, L. J.
Wereldcrisis. Is er een uitweg ? (IV*, 33 : 32) 13.470
Brensa, Carel J.
West-Indië (V, 91 : 9) 13.421
Brentano, Cl.
Schoolmeester Klopstok en zijn vijf zonen (VIb, 83) 13.668
Bresseleers, Frans
Geschiedenis van Ekeren (V, 9 : 91) 13.681
Breuer, J. H.
Gestichts-opvoeding (IV*, †, 37) 13.605
Brey, Henriëtte
Als ik U ooit vergat... (IV, 83.9 : 22) 13.645
Brinkgreve-Wicherink, Tine
De verjaardag (V, 82) 13.118
Brocas, M. 12.694
Brochet, H.
De arme die stierf omdat... (V, †, 82) 13.265[7]
De drie koningen gaan hun verren weg (V, †, 82) 13.266[3]
Geen held (V, †, 82) 13.265[5]
Het herderinnetje en de schoorsteenveger (V, †, 82) 13.264[22]
Een hond van de straat (V, †, 82) 12.264[11]
De houthakker die graag dood wou zijn (V, †, 82) 13.264[6]
Een leeuwenjager ! (V, †, 82) 13.264[19]
De ontrouwe knecht (V, †, 82) 13.265[7]
Sint Franciscus eet pasteien (V, †, 82) 13.264[2]
De vijand (V, †, 82) 13.264[4]
Wat houdt graaf de Mailly nog over ? (V, †, 82) 13.264[17]
Broekaert, Frans
Het snakkende land (V, †, 81 : 82 : 266) 13.487
Brouwer, J., D^r^
Bespiegelingen over leven..., vert. nr J. Ortega 12.862
Brugmans, H., Prof., D^r^
Geschiedenis van Nederland, 4 dln (IV, 9) 12.870, 13.035, 13.316, 13.682
Bruijn, Cor
« De Valk » zeilt uit (VIa, J, 83) 13.662
Brun, Constantin
De groote verdrukking (IV*, P, 83.0) 13.372
Brunklaus, F. A.
Fabriek van nieuwe menschen, vert. nr A. Rachmanowa 13.639
Kruisridder..., vert. nr P. Schulte 12.732
Brunt, N.
Aesculaap in China, vert. nr A. Gervais 12.586
Het dagboek v. M. L. Brigge, vert. nr R. M. Rilke 13.640
Het gevaar dat nadert, vert. nr P. Macdonald 13.272
Brupbacher-Bircher, B.
Wendepunkt-kookboek (V, 61 : 64) 13.099
Brusse, W. L.
Patiënt (IV, 83.1 : 83.3) 12.764, 12.833
Brusse-van Huizen, J.
Zotteke (III, 83.1) 12.763, 12.822
Bruyns, Martin
Kaleidoscoop (IV, †, 81) 13.488
Buck, Pearl S.
De moeder (II-III, 83.1) 12.711
Het verdeelde huis (III, 83.3) 13.637
Buckinx, Pieter G.
De dans der kristallen (IV*, †, 81) 13.615
Burssens, Gaston
French en andere cancan (I*, 81) 13.489
Buys, H.
De bestemming v. d. mensch, vert. nr N. Berdjajew 13.671
Waarheid en leugen..., vert. nr Berdjajew 13.468

Buysse, Emile
Vlamingen (IV*, 83.8) 13.325, 13.373

C

Caesar, Nel
Amke Vroessen zoekt een mensch (III, 83) 13.056, 13.148
Cantré, Jozef 12.679
Carolus, Pater, O.M.C.
Jonkvrouw Surzanna van der Goes (V, †, 92.2 : 271) 13.205
Casteels, Hilda
Hoe een meisje haar geheim... (VIa, 83) 13.186
Van een man die alles in goud veranderde - Wat de wolk vertelde (VIa-b, 83.8) 13.663
Van het prinsesje zonder hart (VIa, 83) 13.186
C. A. V. D.
Het geweten (IV, 83) 13.176
Cerfaux, L.
De oude volken van het Oosten (V, †, 9 : 37) 13.200
Chancerel, Léon
De driftkoppen (V, †, 82) 13.265[6]
Christie, Agatha
Lord Edgware sterft (IV, 83.0) 13.163
Claes, Ernest
Pastoor Campens zaliger (V, †, 83.1) 12.559, 12.610
Uit zijn werk (V, †, 83.8 : 37) 13.020
Clarke, Covington
De geheimzinnige vlucht van de Q 2 (V-VI, 83.0) 13.523
Clarke, Isabel C.
Grillige wendingen (IV, †, 83.1) 13.000
Claudel, Paul
Kruisweg (V, †, 81 : 24) 12.761, 12.805
Zie bibliografie 12.635 tot 12.679
Cleerdin, Vincent
Richard Kralik (IV, †, 05 : 84 : 92.8) 92.8) 13.547
Cleymaet, G.
Nieuw geluid o. d. Volkenbond (IV, 32) 12.686
Clifford, M.
7 jongens in een boot (VI°a, 83.0) 12.621
Coenen, Fr. 12.590
Cojazzi, D. A.
Pier G. Frassati (V, †, 92.2) 12.879
Colens, L., D^r^, pr.
Priest.zending in... A. C. W. (V, †, 24 : 37 : 3) 12.948
Coleridge, S. T.
De ballade van den oud-matroos (IV, 81) 13.490
Colijn, H. 12.887, 13.039
Commissaris, Aug. C. J.
Leerboek der Ned. geschiedenis : 2e dl (IV, †, 9 : 37) 13.201
Conrardy, Joseph
Astrid koningin der Belgen (V, †, 92) 13.431
Conté, Lode
De vedelaar e. a. v. (VIa, 83.8) 13.187
Convert, Mgr
Eucharistische overwegingen, 1e dl (V, †, 24) 13.565
De H. Pastoor van Ars en de gaven v. d. H. Geest (IV-V, †, 24) 13.566
De H. Pastoor van Ars en het huisgezin (IV, †, 24 : 3) 13.567
In de school v. d. H. Pastoor van Ars (V, †, 24) 13.568
Mijn retraite met d. H. Pastoor van Ars (V, †, 24) 13.569
Coolen, Anton
Kerstvertellingen (V, 83.8) 13.053, 13.178
Coppens, J., Prof.
In memoriam Mgr de Baets (V, †, 84 : 92) 13.042
Coppens de Houthulst, Willy
De Antwerpsche duivel (V, 92 : 79 : 89 : 629) 13.698
Cordea, Felicitas
Zooals het werkelijk is (II-III, 83.1) 13.221, 13.268
Corman, Mathieu
Afgoden op den brandstapel (III, S, 93 : 91 : 3) 13.687
Cornet, M.
Om de kabouterkroon (VIa, J, †, 82 : 78) 12.983
Corr, Ellen
Edward Coremans (III, 92 : 324) 13.699
Corsari, Willy
Binnen drie dagen (III, N, 83.0) 13.150
Morgenstond, vert. nr R. C.

Hutchinson 13.152
Coster, Dirk
Over tooneel (Moderne Nederl. essay's) 13.034
Couperus, Louis
Metamorfoze (III-IV*, 83.1) 12.584
Crassaerts, P.
Als ik U ooit vergat, vert. nr H. Brey 13.645
Wat een aankomend meisje..., vert. nr M. Csaba 12.687
Wat een jonge vrouw..., vert. nr M. Csaba 13.471
Wat een volwassen..., vert. nr M. Csaba 13.080
Crick, Jef
De man die zijn lijf verloor (IV, 83.3 : 83.8) 12.595
De ridder van het slot van Laerne (IV, †, 83.9) 12.596
Crols, Frans, pr.
Heeroom en zijn nichtje (V, †, 83 : 86 : 37) 12.611
De zaligheden (V, †, 24) 13.332
Cruysberghs, K., Mgr
De H. Rozenkrans (V, †, 24 :25) 12.908
Het lijdensprobleem (V*, †, 25: 22 : 24) 13.457
Csaba, Margaret, Dr
Wat een aankomend meisje weten moet (V, M,†, 37 : 57) 12.687
Wat een jonge vrouw weten moet ? (IV, †, M, 37 : 57) 13.471
Wat een volwassen meisje weten moet (IV, †, 36 : 57 : 24) 13.089
Cunningham, Eugene
Heerscher der prairie (IV, 83.0) 13.164
Kruitdamp en paardehoeven (IV, 83.0) 13.165
De nachtruiters (IV, 83.0) 13.374
Revolverwet (IV, 83.0) 13.375
Cuvelier, B. V. J., Dr
Kwalitatieve analytische chemie (V, 54 : 66) 13.249

D

Daeleman, L., Dr
De Grieksche liturgie (V, †, 264) 13.570
Daisomont, M., pr.
De satan in de huidige wereld (V, †, 29 : 23) 13.458
Dammigh, L.
Ola de Rus, vert. nr N. Size 13.386
d'Aquin, J., S.J.
Kath. vrouw..., vert. nr G. Palau 12.780
Daring, Thomas
Uitbuiters van de natuur (IV*, 83.0 : 93 : 91) 13.282
de Bivort de la Saudée, J.
Nieuw offensief... (IV*, †, 3 : 2) 12.909
de Blieck, H., O.F.M.
Judas... van C. Verschaeve (IV, †, 84 : 82 : 81) 13.535
de Boer, H.
Sowjet-Rusland, vert. nr A. Russinow 13.692
de Brabander, J. P.
Welkome waardevolle wenken (V, 37 : 38 : 65) 13.100
de Brandt, Jos., Prof. C.SS.R.
Christelijke eschatologie (V, †, 23) 13.571
de Bruyne, E., Prof., Dr
Beschaving en cultuur (V*, †, 84 : 37 : 1) 13.066
Declercq, Sylvester, Barnabiet
De dienaar Gods, Pater Schilling (V, †, 92.2) 13.432
de Coene, A., Kan.
Heidendom en christendom, de grootste antithese (IV*, †, 84 : 29 : 23 : 24) 13.459
De Craene, Bas, pr.
Evangeliebeelden (V, †, 83.8 : 22) 12.754
Kruiswegoefening (V, †, 81 : 24) 12.692
De Craene, B.
Het Leye-rimpelen (V, †, 81) 12.759
De moeder der vernieuwde menschheid (V, †, 24 : 92.2) 12.757
Simon-Petrus, 2 dln (V, †, 92.2: 27) 12.756
Uit 't Leye-lisch (IV, †, 81) 12.759
De volksmenner... (V, †, 82 of 83.9 : 22) 12.758
Zij die zwijgt (V, †, 81) 12.760, 12.806
Zijn getuigen (V, †, 92.2 : 27) 12.755
Dedeken, Bertha
Nelly (III, 82) 13.123
Deelen, J. B., Dr
Huwelijk en kind (IV*, †, 37 : 24 : 57) 12.949

de Frankelaer, Paul
Dootje Breukers (V, 83 : 379) 13.021
de Genst, H.
Volks- en rondedansen(V,79:39) 13.105
de Goede, Armand, C.SS.R.
Door het leven (V, †, 81) 13.616
Degouy, N. 13.186, 13.663
de Hartog, Jan
Ave Caesar (III, 83.3 : 83.1) 13.151
de Hovre, Fr., Dr 12.923
de Jaegher, P., S.J.
Mystieke bloemlezing (IV, †, 24) 13.572
de Jong, S.
De Bilt seint (V-VI, J, 82) 13.628
de Keersmaeker, J. C. L.
De waarde..., vert. nr L. Dürr 13.069
de Keyzer, J.
De oude volken van het Oosten (V, †, 9 : 37) 13.200
de Kinder, C.
De Antwerpsche duivel, vert. nr W. Coppens de Houthulst 13.698
Dekker, G., Dr
Afrikaanse literatuurgeskiedenis (V, 809) 12.625
de Korte, Z., Prof.
Levenswijding... : 2e dl (V, †, 24 : 264) 13.573
de Kruif, Paul
Strijders voor het leven (IV*, 92 : 57 : 61) 13.043
de Laet, C., Dr
Regenboog (V, †, 88 : 37) 13.536[1]
de Landell, O.
Wij moderne menschen (III*, 83.1) 12.896, 12.992
de Langhe, Maria, Dr
De Italiaansche, « Stato Corporativo » (IV*, 32 : 30 : 33) 13.472
Delaporte, V.
Van den rouwmoedigen slager (V, †, 82.2) 13.629
Delbeke, Frans
Doodendans (II, †, 82 : 325) 12.812
de Ligt, Bart
Erasmus... (V, 92 : 84) 13.700
del Pozo, Luciano, fr
Leven van den H. Joannes de Deo (V, †, 92.2) 13.433
Delrot, Cola
Mijn zuster de negerin (II, 83.1) 13.634
Demaeckere, A.
Voyage naar den Lande v. Belofte bew. nr J. van Ghistele 13.693
de Man, Hendrik
Corporatisme en socialisme (IV, S, 30 : 32 : 33) 13.090
Socialisme en planisme (IV*, S, 30 : 32) 12.790
Deman, Jules
Traandroppels (IV°, L, 81) 13.491
Demedts, André
Het leven drijft (IV*, 83.1) 13.646
de Messemaeker, J. 12.797
de Meyer, P. B., O.F.M.
Gekruiste v. Nagazaki(V,†,92.2) 12.628
De onbekende monnik (IV, †, 83 : 92) 13.647
de Mont, Paul
De erfenis (V, 82) 13.124
Ons leger in den wereldoorlog : 1 (IV, 9 : 89) 13.548
de Muynck, Remy
Attila (V, †, 83.9) 12.612
Herwig - Het lied (IV, †, 83.1) 12.597
den Doolder, Anton
Lodewijk van Deyssel (IV, N, 84 : 92.8) 12.746
den Doolaard, A.
Oostenrijk 1935 (III, S, 91 : 3) 13.688
de Nève, Ed.
Kamperfoelie, vert. nr A. A. Milne 12.587
Denis, J.
Koningin Astrid (V-VIa, †, 92) 12.880
de Pater, J. C. H., Dr
De tachtigjarige oorlog : 4e dl Gesch. v. Ned. (V, 9) 13.682
de Pauw, Edgar, O.F.M.
Krisis (IV, †, 25 : 24) 13.587
de Pijper, Truida
Martelaren..., vert. nr O. Schabert 13.213
de Pillecyn, Filip
Hans van Malmedy (III, 83.9 : 83.1) 12.713
de Prez, Frans
Luchtkasteelen (V, 82) 13.260
Derckx, H., Dr, pr.
Maria in ons genadeleven, n r R. Plus 12.925
de Ridder, H.
Als de zon rijst, vert. nr P. Neagoe 13.357

Derks, Jan
Oordeel (V, †, 82) 13.264[9]
dèr Mouw, Johan Andreas [Adwaita]
Nagelaten verzen (III-IV*, T, 81) 13.617
de Ronde, Theo, Dr
Ons klassiek komisch tooneel (IV, 84 : 82) 13.672
de Roover, Leo
Het kruis op Usedom, vert. nr K. Papke 13.397
De Olewagen-sage, vert. nr H. Grimm 13.001
de Saeger, A.
Natuurkennis... Belangstellingscentrum ? (IV, 5 : 37 :159) 13.473
d'Espallier, V., Dr
Menschenkennis en typologie (IV, †, 159 : 37) 13.454
de Stella, H., Dr 12.684
de Swerts, Joz. 12.713
Devaere, A. 13.691
de Vree, Paul
Over den roman (III, 84 : 809) 13.030
Verzen en kwatrijnen (IV, †, 81) 13.110
de Vries, Anne
Jongens v. d. straat (V, P, 83.1 : 37) 12.767, 12.853
de Vries, J. C., Ir
Nederlanders leert wandelen (V, 79 : 37) 13.106
de Vries, Martha
Zusje (V, M, P, 83) 13.393bis
de Vries, Th.
Geld ! vert. nr K. Novy 12.712
de Vries-Vogel, M. M.
Sprookjes uit het Germaansche Noorden (V, 83.8 : 39 : 809) 13.393
de Wachter, L.
Geschiedenis in de tweede graad (V, 9 : 27) 13.683
Dewachter, Richard
Bekeerlingen van Konnersreuth (V, †, 269 : 92) 12.560
Dewaele, Joris
De drie koningen naar Kongoland (VI, J, †, 82 : 266) 13.496
Kindertooneel (VI, †, 82.8) 13.497
Dewilde, L.
Rip van Winkle, vert. nr W. Irving 13.514
Dewickere, M., S.J.
Hij heeft mij liefgehad (V, †, 24) 13.574
Dickens, Charles
A Christmas carol in prose (V, 83 : 37 = 42) 13.524
Diepenhorst, P. A., Prof. Mr
Het nationaal-socialisme (IV, 32 : 33) 13.091
Dieperinck, Ch. A.
Heerscher..., vert, nr E. Cunningham 13.164
Kruitdamp, vert. nr E. Cunningham 13.165
De nachtruiters, vert. nr E. Cunningham 13.374
Revolverwet, vert. nr E. Cunningham 13.375
Dietz, P. A., Dr 13.031
Differee, H. C. 12.817
Dijkema, P.
Het moeilijke kind, vert. nr A. Adler 12.947
Dils, P. L. L., O.Praem.
Roepstemmen in de woestenij..., vert. nr Kard. Faulhaber 13.462
Dimnet, Ernst
Kunst des Denkens (V, †, 1 : 37 = 43) 12.904
Dirickx, Frans
Onze Lieve Vrouwke in 't bosch (V, M, 82) 13.125
Dix, J. F. Ch.
Het kweeken en verzorgen van bloembollen... (V, 63 : 58) 13.480
Doevenspeck, W.
Schoolmeester Klopstok, vert. nr Cl. Brentano 13.668
Dom, Pol 13.178
Donker, Anthonie
De gestalten van tachtig (III*, 81 : 809) 13.492
Donnelly, D., S.J.
Gevangen in Japan (V, †, 92.2) 13.206
Dowman, C.
De vacantie-avonturen van Sam en zijn vriendjes (VIa, 83) 13.664
Drach, Paul L. B.
De kabbalah der Joden (IV, 29) 13.575
Drehmanns, Jos. Maria C.SS.R.
Kardinaal van Rossum (V, †,92) 13.207

du Bois, K., Dr, S.J.
Rerum novarum, Quadragesimo anno : de sociale leer der pausen (V, †, 25 : 3) 13.068
Rome en de staatsorde (V*, 25 : 32) 13.092
Dubois, Marcel
Kaj uit de kist (VIb, 83) 13.197
Duchêne, J. 13.576
Dürr, Lorenz D., Dr
De waarde van het oude testament voor het godsdienstig leven (IV, †, 22 : 24) 13.069
Duijnstee, Fr. X. P. D.
's Pausen primaat in de latere middeleeuwen : 1e dl (IV, †, 27 : 9) 13.302
du Jeu, Sabine
Van een onbekenden Jezus (VI, †, 24) 13.576
Dumaine, Pierre
« 2019 ». Drama (V, †, 82) 13.265[1]
Het verraad van den luidspreker (V, †, 82) 13.264[5]
Dumoulin, R. 13.309
Dumur, Louis
De slachter van Verdun (II, 83.9: 89 : 309) 13.143
du Perron, E.
De arme hemdenmaker, vert. nr V. Larbaud 13.270
Serena, vert. nr W. S. Landor 12.823
du Plessis, I. D.
Strijd (IV, 81) 12.573
Duynstee, W., Prof. Dr, C.SS.R. 12.564

E

Eberhart, Mignon G.
Het geheim..., bew. dr C. J. Staes 13.136
Eden, Rob.
Fran vindt een medaillon (V, 83.0) 13.525
Eeckhout, Joris, pr.
Litteraire profielen : 6e dl (IV*, †, 84) 13.537
Litteraire twistappels (IV, †, 84 : 809) 13.411
Eekhout, Jan H.
Patriciërs (IV*, P, 83.1) 12.557, 12.598
Eelssema, W. J.
Met leege handen (III, 82) 13.126
Elffers, D. 12.829
Elink Schuurman, C. A.
Jan en Karel van Terschelling (VIb-c, 83) 13.310[1]
Elka
God heb ik gezocht, vert. nr R. Landau 13.589
Endepols, J., Dr
Lijst van woorden, gewijzigd volgens de spelling-1934 (V, 4393) 13.096
Engelander, B.
Dictatuur vh proletariaat, nr K. Kautsky 12.950
English, M., pr.
Handboek voor kosters (V, †, 264) 13.577
Entbroukx, Arie
Hoera ! wij trouwen (V°, 82) 13.127
Erasmus Parvus
De nieuwe lof der zotheid (III*, 83.1 : 87) 13.030
Eyckeler, J., Drs, Wevers, S. Drs, Montfortanen
Uit d. gesch. v. h. oude Israel : 1e en 2e dl (V, †, 9 : 22 : 91 : 39) 13.036, 13.460

F

Fallada, Hans
Boeren in nood (III, 83.3) 12.993
Faulhaber, Kardinaal
Karakterbeelden uit de bijbelsche vrouwenwereld (V, †, 88 : 92 : 22) 13.461
Roepstemmen in de woestenij onzer dagen (V, †, 25 : 85) 13.462
Feber, G. A. H., Mr Dr
Katholieke moraaltheologie vert. nr H. Jone 13.072
Festraets, J.
Pietje Plek (V-VIa, †, 83.8) 13.530
Ficher, Jul.
Volks- en rondedansen (V, 79 :39) 13.105
Fiedler, E.
Burgers van het rijk Gods (IV, †, 24 : 22) 12.561
Vaar wel (V, †, 24) 13.463

Fladt, Wilhelm
De levenden getuigen niet (V, †, 82) 13.264[17]
Fleerackers, E., S.J.
Brieven van Nonkel Pastoor (V, †, 83.8 : 86) 13.022
Heiruiker (V, †, 83.8 : 81) 13.493
Fonteyne, F. N.
Pension Vivès (II-III, 83.1) 13.269
Foppe, Leo
Zes maanden vacantie (VIa-b, †, 83) 13.531
Francken, Fritz
Batig saldo (III, 81) 13.494
Frank, Jozef Maria
De man die op Greta Garbo verliefd werd (IV, 83) 13.166
Frank, L. D., Mr
Hockey (V, 79) 12.965
Franken, Louise
Een meisje keert terug (III, 83.1: 83.3) 12.585
Franquinet, Rob.
Nieuwere klanken (IV, 81 : 84 : 809) 13.618
Fred, Leon
Onderwijs volgens de methode der belangstellingscentra (IV*, †, 37 : 159) 13.474
Frets, G. P., Dr
Erfelijkheid (IV*, 57) 13.097
Frügte, D. J.
Honkbal (V, 79) 12.966
Funke, H. C., Dr
Het onderwijs in de biologie (IV*, P, 37 : 57:2:1) 13.093
Fuszhoeller, Leo
Goede Vrijdag-liturgie (V, †,82) 13.267[5]

G

George, Charles
Mama's kleine jongen (IV, 82) 13.630
Gerdas, P.
Blauw bloed (V, 82) 13.631
Gerdes Oosterbeek, A. 12.848
Gerebern, P., O.M.C.
Pioniers (V, †, 27 : 266) 13.578
Teekenen des tijds, vert. nr Chr. Schulte 13.336
Gerrits, P. 13.036
Gervais, A.
Æsculaap in China (III, 83 : 93 : 91) 12.586
Gerzon-Caffé, A.
Trompetgeschal, vert. nr D. L. Murray 13.361
Ghéon, Henri
Het duivelsbruggetje (V, †, 82) 13.264[7]
Gastmaal der kinderen (V, †, 82) 13.264[1]
De geheimen van de H. Mis (V, †, 82) 13.267[1]
Kermisvolk op Kerstmis (V, †, 82) 13.266[1]
De legende van Sint Nicolaas (V, †, 82) 13.264[14]
Pinkstervuur (V, †, 82) 13.267[4]
Ghyssaert, P., pr.
Kruiswegoefening (V, †, 2 : 25) 13.579
Gielen, Jos. J., Dr
Handl. der Ned. letterkunde (V, †, 801 : 809 : 88 : 37) 13.538
Gijssels, W.
Volks- en rondedansen(V,79:39) 13.105
Gillis, J. B., C.SS.R.
Zonnige eilanden (V, †, 91:266) 13.422
Godelaine, C., Dr
Mijn persoonlijke ervaringen... (V, †, 84 : 809 : 79) 12.747
Gogol, N. W.
Oplichters (V, †, 82) 13.265[3]
Goldie, Agnes
Ik ga biechten - Ik ga te communie (V, †, 24 : 83 : 087) 13.580
Goossens, A.
De zwemkampioen (VIb, 83) 13.197
Gorter-Keyser, J. E.
En het leven ging verder, vert. nr H. Sutherland 13.277
Uit de wereld..., vert. nr P. Bottome 13.149
Goudsmit, Sam
Simcha, de knaap uit Worms (III, L, 83.9) 13.320, 13.361
Gouverneur, G., O.F.M.
Kort begrip der ascetische..., vert. nr A. Tanquerey 13.596
Graham, H. Grey
Wat is geloven ? (V, †, 23) 13.581
Grijns, C. D., Ir
Drie jaren tentleven, vert. nr J. Roger-Tourte 13.318

Grimm, Hans
De Olewagen-sage (IV, 83) 13.001
Groenewold, J.
Leren en spelen (V, 37 : 79) 13.475
Grondijs, L. H., Dr
Asceten, Hellenen, Barbaren (IV*, P, 9 : 27) 13.684
Grosfeld, Jan
In het gloeiende zand (V, 82) 12.816
Gudmundsson, K.
De eerste lente (IV, 83.1) 13.002
Gulbranssen, Trygve
Een eeuwig zingen de bosschen (III-IV, 83.1) 13.167
Gummarus, Br.
Lichtflitsen..., vert. nr Fr. Kaymer 13.188
Gumprecht, Heinz
Der Baum der Erkenntnis (IV, 83.1 : 37 = 43) 13.168
Gunning, C. P.
Java's pracht, vert. nr H. W. Ponder 13.690
Gurian, Waldemar
De strijd om de kerk in het derde Rijk (V, †, 26 : 32) 13.464
Gyselen, Blanka
In het tuintje van Nazareth (VI, †, 82.2) 13.128

H

Haak, J. 12.808
Haluschka, Helene
Das Liebeslied der Frau Marquise (IV, †, 83.1 =43) 13.376
Hamer, Fr. 13.585
Hamilton, Cosmo
Gevaarlijke onschuld (III, 83.1) 13.501
Hans, A.
George Stephenson (V-VIa, 92.5) 13.434
Hammes, J., Ir
Galvanostegie en galvanoplastiek (V, 621 : 669) 13.481
Harmsen, W., Ir
Hoe maak ik m'n eigen radio-ontvanger... (V, 621) 13.482
Hebbelynck, Jeanne 12.946, 13.580
Heeg, Th.
Lichaamstraining voor voetballers (V, 79) 13.484
Heijermans, Ida
Twee kerstverhalen (VIb-c,83.8) 13.310[2]
Heinrich, O. F.
Fahrt frei... (V-VIa, J, 83 : 37 = 43) 12.961
Helb-Adam, D., Mr
De poppen van..., vert. nr A. Merritt 13.273
Helman, Albert
De kostbare dood (IV*, K, 83) 13.003
Tam-Tam, vert. nr J. W. Vandercook 12.874
Hennus, M., O.F.M.
Het koninklijk gebod, vert. nr B. Wöhrmümmer 13.245
Henry, M. E., pr.
De vreugden van het kindschap Gods (IV-V, †, 24) 13.070
Henry, M. E., pr.
De vreugden v. h. kindschap v. Maria (V, †, 24) 13.582
Henzel, J.
De groote verdrukking, vert. nr C. Brun 13.372
Een jaar, vert. nr N. Söderblom 13.594
Hermans-de Roos, A. E.
Menschenredders, vert. nr J. Löbel 13.285
Hermans, G. 12.692
Herrmann, Emil Alfred
Het Godskind (V, †, 82) 13.266[6]
Herwig, Franz
Ontvluchtingspogingen (III-IV*, †, 83.3) 12.834
Hesseling, Cor
Burgers v. h. rijk Gods, vert. nr E. Fiedler 12.561
Heyns, Pol
Ons dorp floreert (IV, †, 83.3) 13.648
Op Stefaantjes wonderfluit (VIa, †, 83.9) 13.532
Himmelreich, L., Dr
De kath. bijbel : 1e-3e afl. (IV*, †, 22) 12.775, 13.465, 13.583
Hobart, Alice Tisdale
Olie voor China's lampen (III, 83 : 91 : 39) 13.502
Hodister, Stan
Een tuiltje late bloemen (V, 81) 13.495
Hölscher, To
Ik ga biechten. - Ik ga te com-

munie, vert. nr A. Goldie 13.580
De katholieke jeugdbijbel (V-VIa, †, 22) 13.554, 13.584
Toen moeder beter was (VIa, M, †, 83) 13.533

Hoiting, J. H.
Aanleg, beplanting... van kleine villatuinen (V, 63 : 58) 13.483

Holthuizen, F., Dr, pr.
Studie over voorlichting bij beroepskeuze (V*, †, 37 : 33 : 159) 13.606

Holwerda, J. H., Dr
Gesch. van Ned. : 1. Oude gesch. (IV, 9) 12.870

Hoogewerff, Fr.
Eerlijk duurt het langst, vert. nr G. O. Baxter 13.509
Oog om oog, vert. nr Ch. W. Sanders 13.653
De woestijnhavik, vert. nr A. M. Treynor 13.174

Hoogewerff, G. J., Dr
Vlaamsche kunst en Italiaansche Renaissance (V, 709 : 75) 13.485

Hoornweg, J. H., Dr
Hanneke lekkertand (V, 82) 13.119
Toe maar (V-VI, 82) 12.975

Horler, Sydney
De man in het zwart (III, 83.0) 13.503

Hornung, Walter [pseud.]
De hel van Dachau (III, S, 83 : 93 : 32) 13.504

Houben, H.
De regenboog boven..., vert. nr N. Salvaneschi 13.381

Houben, Just, Mr
De wet op het dienstcontract van 7 Augustus 1922 (IV, †, 34 : 33) 13.094

Housen, B., O.F.M.
A. de Guigné, vert. nr E. M. Lajeunie 12.882
Het koninklijk gebod, vert. nr B. Wöhrmüller 13.245

Houwink Hzn, R.
Uut oes Drèènse laand (IV, 83.8: 81 : 39) 13.129

Houwink, Roel, Mr
Rondom het boek (IV*, 01 : 84 : 809) 13.564

Hoven, Thérèse
Liefdes conflict, vert, nr R. M. Ayres 13.147
Oude klanken, vert. nr M. Widdemer 12.729
Zwerversbloed, nr A. von Panhuys 13.394

Huet, Theo
Het komplot der flaminganten (IV, S, 83.0) 12.599

Huf, Oscar, S.J.
Als 'n kind (V, †, 24) 13.585

Huizinga, Johannes
Het humanisme van Erasmus 13.034

Hullebroeck, Em.
Zuid-Afrika (V, 91) 13.423

Hulpiau, A , S.T.B.
Het doopsel (IV, †, 23 : 264) 13.071

Hulsmans, Anny
't Licht aan 't einde van de donkere weg (IV, †, 83.1) 13.447, 13.513

Hurst, Fannie
Anitra's dans (II, 83.1) 13.144

Hutchinson, R. C.
Morgenstond (III, 83.1 : 309:89) 13.152

Huysmans, J. K.
Don Bosco (V, †, 92.2) 12.881

Huysmans, W. 13.191

I

IJssel de Schepper-Becker, J. M.
De slinger van den tijd (II-III, 83 1 : 37) 13 443, 13.498

Indestege, Luc
Andioenora (IV, 83.8) 13.283

Irving, Washington
Rip van Winkle. De sprookbruidegom. De legende van de droomvallei (IV-V, 83.8) 13.514

Ivanov, Sacha
Het eiland van den dood (VIb, †, 83) 13.408^{10}
De geest van den zwerver (VIb, †, 83) 13.408^{1}
Het geheim van het drijvend wrak (VIb, †, 83) 13.408^{3}
Het gestolen kind (VIb, †, 83) 13.408^{4}
De heks van den watertoren (VIb, †, 83) 13.408^{13}

De hut naast het kasteel (VIb, †, 83) 13.408[3]
In de klauwen van Bill Sullivan (VIb, †, 83) 13.408[11]
Jim de weesjongen van Chicago (VIb, †, 83) 13.408[6]
Jim's avonturen bij de cowboys (VIb, †, 83) 13.408[7]
Kolka en Solko (VIa, †, 83) 13.534
Het naaistertje van het tempelhof (VIb, †, 83) 13.408[2]
De roode auto (VIb, †, 83) 13.408[12]
Verteluurtjes, 1-13 (VIb, †, 83) 13.408
Wie is de schuldige ? (VIb, †, 83) 13.408[5]
Zijn zoon (VIb, †, 83) 13.408[9]

J

Jacobs, Corrie
Toen het begon te lichten (IV-V, 83.8) 13.515
Jaeger, F. M., Prof., Dr
De ontdekkingsgeschiedenis der chemische elementen (V, 54 : 66 : 9) 13.250
Jaillet, P. 12.731
Jalink, B.
Hoe komen wij..., vert. nr J. Műller 13.342
Janssen, Em., S.J.
Zuid en Noord, 4e dl, bew. nr E. Bauwens 13.410
Janssens, Al., Prof., C.I.C.M.
De H. Drievuldigheid (V, †, 23) 13.586
H. Wijdingen : 2e dl (IV, †, 264: 23) 12.910
De Kerk van Christus (V, †, 23: 26) 12.911
Jeans, James
Door ruimte en tijd (III-IV, 52) 12.800
Jejunus, Semper
De moordzaak van het Justus Lipsiusplein (IV, 83) 13.176
De wilde Anna Vloors (IV, 83) 13.176
Jetses, C. 13.315
Jorgensen, Johannes
De schaduw, bew. dr K. Spierings 13.264[20]
Johnson, Om., pr.
Vrede zij met U ! (V, †, 93 : 89) 13.416
Jonas, Henri 13.545
Jonckheere, K.
Afgoden op den brandstapel, vert. nr M. Corman 13.687
Jone, Herribert, Dr, O.M.C.
Katholieke moraal theologie (IV*, †, 23) 13.072
Jonker, Abr. H.
Najaar (IV, 83.8) 13.063, 13.169
Die trekboer (IV, 83.1) 12.835
Joors, M. [ps. v. J. Moors, pr.]
Het rood prinsesje (V, †, 83.9 : 92.2) 12.613
Joos, Jozef, C.SS.R.
Moderne jeugdopleiding (IV, †, 37) 13.476
Joossens, J.
De ware godsdienst... (IV*, †, 21 : 23) 12.912
Joseph Lucas, P.S.M.
Zij, die wachten aan de hemelpoort (V, †, 24) 13.466

K

Kalff, G., Jr., Dr
Het dietsche dagboek (III, 84 : 809 : 93) 13.198
Kaiser, Elsa
Vliegersvrouwen (IV-V, 83.1) 13.004
Kaiser, S. L. 12.929
Kampmann, Th.
G. von le Fort (V, †, 84 : 92.8 = 43) 12.857
Kanora, Hendrik
Geschiedenis van Ekeren (V,9:91) 13.681
Kassàk, Lajos
Achterbuurt (II-III, S, 83.3) 13.145
Kautsky, Karl
Dictatuur vh proletariaat (III, S, 32 : 33) 12.950
Kaymer, Franz
Lichtflitsen over de zee (VIa, †, 83.0) 13.188
Kazemier, Geert
De minnedrank (V, 82) 13.120
Keeler, H. S.
De vierde koning (V, 83.0) 12.614
Kelk, C. J.
De vuurroode..., vert, nr J. Linnankoski 13.271

Kemp, Mathias
Doortocht (IV, †, 81) 13.619
Kerkhove, Ladislas, O.F.M.
Belgische minderbroeders in Congo (V, †, 271 : 266) 12.913
Kern, J., Ds
Mijn lijdensweg in Sovjet-Rusland (IV, P, 93 : 3 : 91) 13.208
Kerssemakers, J., O.S.B.
De overwinning..., vert. nr A. Vonier 13.244
Kerssemakers, Ton
De kabbalah der Joden, vert. nr P. Drach 13.575
De paradijsbloem (IV, †, 92.2) 13.209
Kesteloot, J.
Lessen over handelsproducten (V, 65 : 38 : 6) 12.568
Keulers, Jos., Dr
Kruimels... : 2e reeks (V, †, 24) 12.914
Kiès, P.
De slachter..., vert. nr L. Dumur 13.143
King, Rufus
Er werd een hond vermoord (IV, 83.0) 12.600
Kiroul, Paul
Sprookje in opvoeding (IV*, 84 : 37) 12.951
K. L. M. 12.892, 13.005
Kloos-Reyneke van Stuwe, J.
Er staat geschreven, vert. nr E. W. Savi 12.995
Knipping, Bonfilius, O.F.M.
Krisis (IV, †, 25 : 24) 13.587
Knuvelder, Gerard
Bouwers aan eigen cultuur (IV. †, 84 : 809 : 92.8) 12.858
Kojc, Martin
Het leerboek des levens (I, T, 29: 1 : 37) 13.588
Koenen, Marie
De vierde koning, bew. dr J. Muller 13.267[3]
Kok, H. J.
Door dik..., vert. nr M. Brand 13.161
Drie mannetjesputters, vert. nr nr G. O. Baxter 13.642
Een echte..., vert. nr M. Brand 13.162
Geheim van S. R., veit. nr W. C. Tuttle 12.845
Gemeenschapsvijand nr 1, vert. nr M. Brand 13.369
De gouden talisman, vert. nr Ch. H. Snow 13.387
Jim Zilver's dubbelganger, vert. nr M. Brand 13.370
Kruitdamp..., vert. nr W. C. Tuttle 12.846
Opgejaagden, vert. nr M. Brand 13.371
Een oude vuurvreter, vert. nr Ch. H. Snow 13.290
Het recht van den sterkste, vert. nr nr C. H. Snow 13.276
De roode duivel, vert. nr G. O. Baxter 13.510
Ruiten zeven, vert. nr M. Brand 13.644
Sombre Martin, vert. nr Ch. W. Sanders 13.382
Spoor van Fu Manchu vert. nr S. Rohmer 12.603
De wraak van J. Moreno, vert. nr Ch. H. Snow 13.291
Koops, L.
De ballerkoel (VIa, J, 82 : 39) 12.973
Korosmezey, C. 12.610, 13.412
Kooyman, H., S.J.
H. Ignatius, vert. nr Fr. Thompson 12.632
Krack, R. 12.931
Kramer, H.
Het A. B. C. van de moderne vliegtuigtechniek (V, 629) 13.101
Zweefvliegtuigen en zweefvliegen (V, 629) 13.102
Kreemers, Raphaël, Dr
De naoorlogsche... roman in Engeland (IV, †, 84 : 809) 13.539
Kropman, G. C., Mr
Beschouwingen over Quadragesimo anno, encycliek van Z. H. Paus Pius XI (V, †, 25 : 3) 13.073
Krüger, D. K.
Die viering van Dingaansdag (V, 83.9 : 324) 13.065, 13.179
Kruize, Francisca
Joost Tuinders (III-IV, †, 83) 13.170
Kuyle, Albert
Het land van de dorst (IV, †, 91) 13.037
Rond een blauw meer (IV, †, 83 : 91) 13.558, 13.649

L

Laatsman, W.
Door de lucht (IV, P, 83.8) 13.005
Labyn, R. R., C.J.
O. L. V. van Oudenberg (V, †, 27 : 24 : 91) 12.915
Laenen, J., Dr, Kan.
Kerkelijk en godsdienstig Brabant, 2 dln (V, †, 27 : 9) 12.627, 13.685
Lagerlőf, Selma
Gősta Berling (IV*, 83) 13.650
Lajeunie, E. M., O.P.
Annie de Guigné (V, †, 92.2) 12.882
Lamb, Charles and Mary
Four tales from Shakespeare : 2 (V, 83.8 : 37 = 42) 13.526
Lamberty, M. G. G.
Heerschappij en nood der ideeën (IV*, 9 : 3 : 1) 12.563
Lambo, Al., pr.
Onderwijzer en de dierendag (IV*, †, 37 : 59) 12.953
Lammertse Lz, J.
Katholieke dogmatiek, vert. nr B. Bartmann 12.906
Lammertyn, L., C.SS.R.
Missie-H. uren (V, †, 24 : 266) 12.916
De Olijfberg... (V, †, 24) 12.917
Landau, Rom.
God heb ik gezocht (II*, 29) 13.589
Landor, W. S.
Serena (III-IV, L, 83 : 86) 12.823
Landré-Tollenaar, Mevr.
Chloe gaat op stap, vert. nr P. Wentworth 12.728
De grafsteen van onyx, vert. nr A. E. E. Marshall 13.006
Lord Edgware..., vert. nr A. Christie 13.163
Lang, Bert
Een Indianengeschiedenis (VIb, 83) 13.197
Langeveld-Bakker, T. J.
H. Gorter... (III, 84 : 809 : 81 : 92.8) 12.859
Langhof, W.
De veensoldaten (III, 83.3 : 93) 12.824
Langohr, J., Dr
Le Nord-Est de la province... d'Eupen (IV*, 9 : 91 : 324:4) 13.204
Larbaud, Valery
De arme hemdenmaker (II, N, 83 : 87) 13.270
Larsson I By, Carl
Terugkeer v. Christus (III*, N, 22 : 24 : 30) 12.776
Last, Jef
Voor de mast (IV, 83.0 : 93) 13.284
Latzko, Andreas
Lafayette, de ruiter... (IV, L, 83.9 : 92) 12.717
Lauwerys, J., pr.
Gedenkboek van het eeuwfeest v.h. klein seminarie van Hoogstraten (V, †, 05 : 37) 13.339
Hoogstraten van 1815 tot 1935 (V, †, 05 : 9 : 37) 13.551
Week-sterrekens, 2e dl (V, †, 83.8 : 264 : 9) 13.527
Lavki, Lod.
De groote schok (VIa, †, 83 : 379) 13.189
Leclos, Gregoire
« 2019 ». Drama (V, †, 82) 13.265[1]
Leemans, Vitus, O.F.M.
Heiligheid en goede wil, vert. nr M. Lekeux 13.590
Leeser, T. 12.886, 13.004, 13.185
Leeuwenberg, Edith M.
In blijde..., vert. nr W. Verkade 13.215
Lefever, P. J.
Uit het land van Aa (V°, 81) 12.807
Legêne, P. M.
Vrienden van den Heere Jezus (II, P, 28 : 266) 13.074
Wat kinderoogjes ons vertellen (III, P, 83.8) 13.153
Lekeux, Martiaal, O.F.M.
Heiligheid en goede wil (V, †, 24) 13.590
Lemaire, G., Dr
Katholieke moraaltheologie, vert. nr H. Jone 13.072
Lenain, E. P., S.J. 12.788
Lens, R. 13.551
Leo XIII, Paus
Encycliek over den H. Rozenkrans (V, †, 25 : 24) 12.924
Encycl. Quamquam pluries (V, †, 25 : 30 : 37) 12.791
Leopold, J. H.
Verzamelde verzen (III-IV*, 81) 12.574

Lepage, F. 13.664
Le Roy, Grégoire
Fierlefijn (IV, 83) 12.601
Leurs, Stan, Prof. I^r^
De Demervallei (V, 91 : 71 : 39) 13.317
Geschiedenis van de Vlaamsche kunst : 1e-3e afl. (IV, 709 : 7) 13.486
Leyden, Karin
Portugeesch paradijs (IV, 83.8 : 91) 12.872
Leytens, Frans, pr.
Nederlandsch leesboek (V, †, 88 : 37) 13.412
Ligthart, Jan
Het boek van Ot en Sien (VIc, 83.8 : 37) 13.315
Linde, Marie
Kaparrings en ander verhale (IV, 83.0 : 83.8) 13.061, 13.171
Lindemans, C., pr.
De mannen van Scheut (V, †, 271, : 266) 12.918
Lindworsky, Joh., Prof., S.J.
Experimenteele zielkunde (IV*, †, 159) 13.231
Linhardt, R.
Menschen en dingen van onzen tijd (IV, †, 24 : 30) 12.777
Linnankoski, Johannes
De vuurroode bloem (II, 83) 13.271
Linnebank, D. A., O.P.
Het huwelijk... (IV, †, 37 : 57 : 24) 12.564
Lippert, Peter, S.J.
Von Seele zu Seele (V, †, 24 : 86 = 43) 12.919
Lippl, Alois Johannes
Het opgaan der ster (V, †, 82) 13.264[8]
Lissens, R. F., D^r^
Over de ziel der Lage Landen, vert. nr J. Persyn (V, †, 809:84) 13.540
Lobstein, A. 13.027
Lodelent
Studentenleven... (IV, 82 : 78) 12.813
Löbel, Josef, D^r^
Menschenredders (fV, 83 : 61 : 92) 13.285
Loenen, D., D^r^
Mens en maatsohappij in Plato's Republiek (V*, 3 : 32) 12.952
Loman, A. D., J^r^
Muzikaal wezen der chromatische verschuiving (V, 78) 12.967
Lombard, Laurent
Luik 1914 (IV, 9 : 89) 13.549
Loon, Maud
Het goud van de Lutine (II, 82) 13.261
Loring, Emil
Experimenten (III-IV, 83.0) 13.172
Lous, Jo
Naja Tripudians, vert. nr A. Vivanti 13.392
Lousse, E., Prof. D^r^
Beschavingsgeschiedenis (IV, †, 9) 12.871
Lühe, Veronika
Die Chronik des Amtsschreibers von Thorshafen (V, P, 83.9 = 43) 13.023
Lunders, Joris
Houten huisjes (VIb, 83) 13.197
Lutkie, Wouter
Richard Kralik (IV, †, 05 : 84 : 92.8) 13.547
Lutz, J. 13.190, 13.662
Lux, Joseph Aug.
Het spel van den nar (V, †, 82) 13.264[3]
Lynch, Hans
De detective in de rimboe (V-VIa, †, 83.0) 13.190

M

Maas, P. M.
Les grands écrivains français (V, †, 809 : 88 = 44) 13.032
Macdonald, Philip
Het gevaar dat nadert (III-IV, 83.0) 13.272
Machts, R.
Kerstnacht (V, †, 82) 13.266[4]
Mâder, R., Mgr
Baanbrekers (V, †, 24) 13.235
Maes, J., Prof. D^r^
Volkenkunde van Belgisch Kongo (IV, 91 : 39) 13.424
Magerman, Pieter
Ave Maria (IV, †, 82.2) 12.814
Lompenprinsen (III, 82.8) 12.815
Mitta (III, 82) 12.701
Rozenregen (V, †, 82.2) 12.702

Van Jezus en het monnikske (V, 82.2) 13.130
Magnus, J., D^r^
Natuurlijke behandeling der zieken (IV, 61) 12.802
Malcorps, A., D^r^
De reus van Kongo (V, †, 83.9 : 92 : 91) 12.629
Maler, Philipp Gottfried
Philipp zwischen Gestern und Morgen (IV, †, 83 : 93 = 43) 13.377
Malherbe, D. F.
Loutervure (IV, P, 83.1) 12.602
Mallien, Emiel, M^r^
De personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (V, 34) 13.341
Manche, An en Lou
De karper (VIb, 83 : 59) 13.195
Het konijn (VIb, 83 : 59) 13.195
Manders, Jo
Indo (II, 83.1 : 83.3 : 325) 12.551, 12.578
Marchant, H. P., M^r^
Hoe kwam ik er toe ? (V*, †, 269 : 93) 13.435
Marcus, O.M.C.
Er zullen heilige kinderen zijn, vert. nr M. Schmidtmayer 13.044
Marée, A.
3 beroemde Fr. vroue (III, P, 92) 12.825
« Wie se spoor ? » (IV, 83.0) 13.173
Marée, Piet 12.739
Margadant, S. W. F.
20.000 citaten (II-III, L, 88) 12.860
Maria Alena, C.R.SS., Z^r^
In memoriam hare majesteit Koningin Astrid (V, †, 92) 13.051
Onze Vader der missie (V, †, 24 : 266) 12.921
Marijo
Reinierke. Wim en zijn vriend (VIb, 83.8) 13.409
Marmoiton, P., S.J.
P. G. Frassati, vert. nr D. Cojazzi 12.879
Marre, Jean E.
Oorlog om Ethiopië, vert. nr A. Zischka 12.690
Marshall, Edison
De grafsteen van onyx (IV, P, 83.0) 13.006
Marsman, H.
Porta Nigra (II*, L, 81) 12.693
Martin, M.
Meimaand vd H. P. v. Ars (V, †, 24) 12.778
Maschmeijer-Buekers, J.
Olie voor China..., vert, nr A. T. Hobart 13.502
Het verdeelde huis, vert. nr P. S. Buck 13.637
Zwerverswegen, vert. nr M. Walsh 12.852
Masefield, John
Klipperschepen jagen naar Londen (IV, 83.0) 13.651
Masters, Edgar Lee
De dooden van Spoon River (III, 81 : 83) 13.505
Matthieszen, W.
Noordlandtocht... (V, 83.0) 12.615
Matthijs, Marcel
Doppen (II, 83.3) 13.327, 13.356
Matthys, Rafaël
De wondere perel (VI, 82) 12.710
Mauriac, François
Het einde van den nacht (III*, 83.1) 13.638
Pelgrims naar Lourdes (IV*, †, 83.1 : 83.2 : 24) 13.516
Max, B. 12.885, 13.014
Max, Pastoor
Van andermans leer (IV, †, 25) 12.562
May, Karl, D^r^
Sans-ear, de woudloper (VI,83.0) 13.665
Meekel, Kees
Toeters en bazuinen (V*, †, 83.8: 91) 13.322, 13.425
Meerbergen, J., pr.
S. Albertus van Leuven (V, †, 92.2 : 27 : 9) 12.555, 12.630
Meerloo, A. M., D^r^
Jong blijven... (IV, 159 : 37) 12.773
Over... angstgevoel (IV°, 159) 12.905
Meersseman, P.
Vlucht voor God, vert. nr M. Picard 12.923
Mees, L., D^r^
Gezondheidsencyclopedie (IV, (IV, 61 : 03) 12.803
Meidoorn, Trudo
Van den rouwmoedigen slager, vert. nr V. Delaporte 13.629

Mell, Max
Apostelspel (V, 82) 13.131
Melloy, Camille
Le chemin de la Croix (V, †, 81 : 24) 12.694
Mendiaux-Coremans, Helene schr. o. ps. **E. Corr**
Merrel, Concordia
Ruwe bolster, blanke pit (V, 83) 13.024
Merritt, A.
De poppen van Madame Mandilip (III, T, 83.0) 13.273
Mersch, P.
Drie studenten zonder centen (V, 82) 13.112
Mertens, Victor
Toontje Poes (V, 83) 12.900, 13.025
Meurrens, L. 13.530, 13.689
Meyboom, Margaretha
Gősta Berling, vert. nr S. Lagerlőf 13.650
Michaëlis, Karin
Het paarlsnoer (IV, 83 : 87) 13.379
Michel, Anton
Tornade (III, 82.1) 13.132
Miedema, R., D^r^
Christus in de beeldende kunst (I, 84 : 709 : 24) 13.254
Milne, A. A.
Kamperfoelie (III-IV, L, 83.1) 12.587
Minnaert, M., D^r^
De natuurkunde van de zon (V, 52 : 53) 13.098
Misciattelli, Piero
Savonarola (III, †, 92) 12.883
Mőller, I.
De zwerver (III-IV, P, 83.1) 12.826
Moens, Wies
Golfslag (IV, †, 81) 13.620
Lodewijk Dosfel herdacht (V, †, 84 : 92) 12.748
Moereels, L., S.J.
Ken u zelf (V, †, 37 : 24) 13.340
Moerkerk, H. 13.100
Mohrmann, A. H.
Het gouden afgodsbeeld, nr E. Wallace 13.395
Mol, J.
Jan Kroonenburg (VIb, J, †, 83) 12.743
Molanus-Stamperius, M. J.
Al te goed..., vert. nr S. Boo 13.512
De groote stilte, vert. nr O. Rölvaag 12.722
Molenaar, M., M.S.C.
Don Bosco, vert. nr J.-K. Huysmans 12.881
Molengraaff, E., Prof. I^r^
De grenzen voor de zedelijke geoorloofdheid van den rijkdom (V*, †, 17 : 33) 13.067
Molkenboer, B. H.
Erasmus (IV, †, 84 : 92) 13.673
Monchy, Nand
Bij Trezeke en moeder (V-VIa, †, 83 : 91) 12.616
Monstrey, O., C.SS.R.
Het K. S.meisje (V, M, †, 83.8 : 24 : 37) 12.920
Montessori, Maria, D^r^
Het kind in de Kerk (IV, †, 37: 24) 13.246
Moolenaar, Fr.
Ruim 300 opgaven... : 1^e^ dl (V, 78) 12.968
Moonen, H. 13.697
More, Thomas
De vier uitersten (IV, †, 24) 13.333
Moresco-Brants, Chr.
Liefde doet wonderen, vert. nr P. Wynne 13.366
Mossinkoff, P.
Het Chinese vaasje (V, 82) 12.977
Sally als redacteur (V, 82) 12.977
Zaken zijn zaken (V, 82) 12.978
Műller, Bella, D^r^
Medisch handboek voor het huishezin (IV, 61) 13.253
Műller, Johannes, D^r^
Hoe komen wij met het leven in het reine ? (II*, 37 : 57 : 173) 13.342
Muir, Augustus
De derde waarschuwing (V, 83.0) 12.617
De groene lantaarn (IV, 83.0) 12.718
Het zwarte paviljoen (IV, 83.0) 12.836
Mulder, Herman
De man die zijn lijf verloor (IV, 83.3 : 83.8) 12.595
Mulders, Johannes 13.393
Muller, Jan
De vierde koning (V, †, 82) 13.267[3]
Murray, D. L.
Trompetgeschal (III, 83.9 : 87) 13.361

Mussche, Achilles
Gent en zijn etser-teekenaar de Bruycker (V, 84 : 91 : 76 : 92) 13.255
Ned. leesboek : 3e dl (V, 88 : 37) 12.861

N

Nackaerts, Fr. 13.534
Nahuys, R. H. G.
Pepita verloor..., vert. nr O. Sandys 13.384
Nanda
Twee druppeltjes water (VIa, M, †, 83) 13.303
Napoleon
Napoleon en Marie-Louise (IV, 86 : 93) 13.436
Nathan, Robert
En het werd weer lente (IV, 83) 12.719
Neagoe, Peter
Als de zon rijst (II, 83.1) 13.357
Neixkens, Mirda
Zieleblomkens (IV, †, 81) 12.969
Nelson, N.
De verworpenen..., vert. nr M. Andersen Nexö 13.142
Neumann, Robert
Koning, koningin en dictator (II-III, 83.3) 13.359
Nieuwenhuis, Jan
Laurentius (V, †, 82) 13.267[2]
Nono [= ps. v. J. B. Uges]
Arme rijken (V, 82) 12.979
Novy, Karel
Geld ! (II, 83.1) 12.712
Nowee, J.
Arendsoog (VIa-b, †, 83.0) 13.191
Nuyens, A. J., O.P.
Offensief (V, †, 25) 12.779

O

Ockinga-Zeeman, Ag.
Spinnen en weven (V, 67 : 64) 13.103
O'Conroy, T.
Europa... bedreigd (III-IV*, 33 : 91 : 39) 12.792
O'Flanders, A., O.Praem.
Tongerloo en Ste Dimfna... (V, †, 271 : 24 : 92.2) 13.334
Olbrechts, Frans M., Dr
Het roode land... (V, 39 : 91) 13.689
Olens, Max
Luik 1914 (IV, 9 : 89) 13.549
Ons leger in den wereldoorlog : 1 (IV, 9 : 89) 13.548
O'Neill, Eugene
Goud (IV, 82.1) 12.703
Onsman, Inte
Het licht in den nacht (V, 82 : 309) 12.576
Ortega y Gasset, José
Bespiegelingen... (III*, 84 : 1 : 18 : 19) 12.862
Osorgin, Michaël
Doodendans (II-III, 83.3 : 83.9 : 93) 13.635
Otten, Jo.
Het goud van de Lutine (II, 82) 13.261
Overdiep, G. S., Dr
17e-eeuwsche syntaxis, 3 dln (IV*, 4393) 12.962, 13.477

P

Palau, G., S.J.
Kath. vrouw vd daad (IV, †, 24 : 37) 12.780
Panhuysen, Jos.
Ontvluchtingspogingen, vert. nr F. Herwig 12.834
Papke, Käthe
Het kruis op Usedom (V, 83.9) 13.397
Pas, Aloïs
Door de mand gevallen (V, 82) 12.980
De familie Schijfkens (V, 82) 13.133
Pauls, J. H.
Strijders voor het leven, vert. nr P. de Kruif 13.043
Paulus, P., O.M.C.
Meer eenvoud (V*, †, 24 : 22) 12.781
Meer goedheid !... (V, †, 24) 12.922
Pauwels, R. M., O.P.
De dominikanenorde (V, †, 271: 26) 13.335
Gods schepping (V, †, 25 : 23) 13.236
Het waarheidsprobleem (IV, †, 25 : 23 : 21) 13.591
Pauwels, W.
Het licht (IV, †, 82) 12.981
Peelen, G. J.
De bevredigende oplossing (V, 82) 13.134

Liefdesmetgezellen (III-IV, 81) 12.808

Peereboom, Robert
Een hondenleven den baas toegeblaft (IV, 83 : 59) 13.330, 13.378

Pellens, E. 13.302

Persyn, Jul., Dr
De opvoeding der verbeelding 13.034
Over de ziel der Lage Landen (V, †, 809 : 84) 13.540

Peschar, Willem
Cenodoxus, vert. nr H. Bachmann 13.265[2]
De geheimen, vert. nr H. Ghéon 13.267[1]
« 2019 », vert. nr G. Leclos en P. Dumaine 13.265[1]

Peskens, G., O.M.I.
Mgr de Mazenod (V, †, 92.2 : 271) 13.210

Peterson, Margaret
Liefde's kansspel (IV, 83.1 :325) 12.720
Offers der wanhoop (IV, 83.3 : 325) 12.837

Petitot, H., O.P.
De H. Theresia van Lisieux (IV, †, 92.2) 13.211

Petrus Josephus (pseud.)
In 't heiligdom (III, 83.9 : 78) 13.154

Philippen, Jos.
Zonnige leven van S. J. van Berchm ns (V, †, 92.2) 12.631

Picard, Louis, Mgr
Une âme sacerdotale... A. Baud' huin (V, †, 92.2 : 24) 13.212

Picard, Max
Vlucht voor God (IV, †, 84 : 2 : 1 : 3) 12.923

P. I. M. [ps.v. **DonBenedetto,karthuizer**]
Italiaantjes (V-VIa, †, 83.8) 13.403

Pinxten, K.
Het Albertkanaal (V, †, 38 : 33 : 91 : 65) 13.607

Pitkin, Walter
Er is werk (IV*, 37 : 33) 13.343

Pius X, Paus
Encycliek over O. L. Vrouw (V, †, 25 : 24) 12.924

Pius XI, Paus
Encycliek « Ad catholici sacerdotii » (V, †, 25 : 26) 13.076

Pius XI, Paus
Encycl. Divini illius Magistri-Casti connubii (V, †, 25 : 30 : 37) 12.791
Encycl. over het katholieke priesterschap (V, †, 25 : 24) 13.077
Encycl. o. O. L. Vrouw (V, †, 25 : 24) 12.924

Plantenga, Beppy
Vacantie aan de Riviera (V, N, 83 : 91) 12.731

Platel, Jan
Muziek..., bew. nr M. Verdonck 13.107

Platoon
Sokrates' verdediging (III-IV*, L, 84 : 1) 12.863

Plus, Raoul, S.J.
Maria in o. genadeleven (V, †, 24 : 92.2) 12.925

Pols, A. M.
Leven van R. Schumann-... Verdi (V, 92 : 78) 12.884

Ponder, H. W.
Java's pracht en praal (IV-V, 91 : 39) 13.690

Poortenaar, Jan
Boekkunst en grafiek (V, 65 : 76) 12.570
Pennekrassen (IV, 83.8 : 88) 13.225, 13.286

Poppe, Edward, pr.
Onderhoudjes over liturgie (V, †, 264) 12.926
Uit zijn nagelaten werk, serie A: 2e dl (V, †, 24) 13.925

Post, R. R., Dr
Gesch. van Ned. : 1. Middeleeuwen (V, 9) 12.870
Gesch. v. Ned. : 2. Middeleeuwen (IV, 9) 13.035

Posthumus, A., Dr
En eeuwig zingen de bosschen, vert. nr T. Gulbranssen 13.167
Eskimo-liederen, vert. nr W. Thalbitzer 12.865

Potma, S. D.
Beleg... v. Leiden (IV*, P, 82.9) 12.838

Poulaille, Henry
Het dagelijks brood (II-III, 83) 13.146

Prims, Floris, pr.
Antwerpiensia 1935 (V, †, 9) 13.552
Brieven aan Werbrouck (V, †, 9 : 86 : 27 : 32) 12.752
« Prêtres insoumis » ? (V, †, 27 : 9 : 32) 12.753

Rechterlijk Antwerpen in de middeleeuwen (V, †, 9 : 91:34) 13.418

Proost, Mien

Tot slot (I, L K, 81) 13.257

Putman, Floris, pr.

Onze Vlaamsche visschers (V, 91 : 30 : 63 : 39) 13.691

Putman, Willem

Pruiken (II, 83.1) 12.558, 12.579

« Rechts of links ? » (IV-V, 82) 13.135

Het tooneel na Ibsen (V, †, 84 : 809 : 82) 13.541

Q

Queen, Ellery

Het Egyptisch-kruis-mysterie (III-IV, 83.0) 13.362

Mysterie der hooge hoeden (IV, 83.0) 12.721

R

Rabhooy, Tine

Kladdeke mostaard (VIb, 83) 13.196

Rachmanowa, Alja

Fabriek van nieuwe menschen (III*, 83.3 : 83.1) 13.639

Mijn tweede vaderland (III*, †, 83.3 : 83.1) 13.506

Raedt-de Canter, E.

De man in het zwart, vert. nr S. Horler 13.503

Raeymaekers, C., pr.

Redevoeringen : 2e bundel (V, †, 85 : 37) 13.536[2]

Raine, W. M.

Voor eer en leven (IV, 83.0) 12.839

Rappard, H.

De gebochelde, vert. nr G. Verner 13.183

Golven v. h. noodlot, vert. nr Tuttle 12.725

Liefde's kansspel, vert. nr M. Peterson 12.720

Mannen van staal, vert. nr G. O. Baxter 12.998

Moed van Jim Zilver, vert. nr M. Brand 12.593

Offers der wanhoop, vert. nr M. Peterson 12.837

Een slot dat pakt, vert. nr W. C. Tuttle 13.293

Ten doode gedoemd, vert. nr G. Verner 12.619

Raptschinsky, B.

Doodendans, vert. nr M. Osorgin 13.635

Rath, E. J.

Charlotte op glad ijs (IV, 83.0) 13.007

Het meisje uit de garage (IV,83.0) 13.380

Ratisbonne, Theodoor, Pater

Antwoorden aan een Joodsch onderzoeker (V, †, 23 : 29) 13.237

Leven en lijden van mijn vader, vert. nr A. Tolstaja 12.633

Tel-Aviv, vert. nr A. Wissotzky 12.716

Reiman, J. D., Jr

Grondslagen voor maatschappelijke... (III, L, 30 : 33) 13.247

Reinholda, Zr

Zonnestraaltje (V, M, †, 37) 12.793

Remtbaan, V.

Roodkapje - Sneeuwwitje (VI, 82) 12.704

Revis, M.

Gelakte hersens (IV, 83.3) 12.901, 13.008

Reyneke van Stuwe, J.

Experimenten, vert. nr E. Loring 13.172

Riche, R., pr.

Catholicisme en socialisme (V, †, 2 : 33) 12.954

Richel, A. J.

Zon, sneeuw en liefde, vert. nr G. Rothberg 13.363

Riesewijk, H.

De generale repetitie... (V, 82) 12.982

Rijniers, Frans

Pol en Julia (VIb, 83) 13.197

Rijnsdorp, C.

Ter zijde (IV, P, 84 : 809 : 78) 13.413

Rilke, Rainer Maria

Het dagboek van Malte Laurids Brigge (III, 83) 13.640

Ritter, P. H., Jr

Het gobelijn der dagelijksche vreugden (IV, 84 : 64) 13.199

De luchtheld (V, 83.1) 12.888, 13.026

Roelandt, L.

Geheimen v. e. pol. veiligheidsdienst, vert. nr V. Serge 12.955

Roelants, M.
De os..., vert. nr J. Supervielle 13.181
Rölvaag, O. E.
De groote stilte (IV, 83) 12.722
Roest Crollius, B.
Land van verlangen (III, 83.3) 13.155
Roger-Tourte, Jo
Drie jaren tentleven (IV-V*, 83.0 : 91) 13.318
Rogers, F.
Particulier secretaris gevraagd (IV, 83.0) 12.840
Roggeveen, Leonard 13.404
Daantje doet boodschappen (VIb-c, 83) 12.744
Daantje gaat op reis (VIa, 83) 13.404
Pas op, Toontje ! (VIb, J, 83) 12.745
Rohmer, Sax
Het spoor van Fu Manchu (IV, 83.0) 12.603
Roldanus, W. J. A., j^r^
Derde waarschuwing, vert. nr A. Muir 12.617
Groene lantaarn, vert. nr A. Muir 12.718
Toinette's filmcarrière, vert. nr O. Sandys 13.274
Vierde koning, vert. nr H. S. Keeler 12.614
Het Y-mysterie, vert. nr B. Ross 12.604
Zwarte paviljoen, vert. nr A. Muitr 12.836
Rombouts, S., fr.
Verstandig studeren : 1. (V, †, 37 : 15) 12.794
Romein, Jan, D^r^
Grondstoffen en politiek (II*, K, 32 : 33 : 6) 13.344
Machten van dezen tijd (II*, S, 32 : 30) 13.345
Romuald, P., O.M.C.
Experimenteele zielkunde, vert. nr J. Lindworsky 13.231
Romualdus, O.M.Cap.
De katholieke jeugdbijbel (V-VIa, †, 22) 13.551, 13.584
Rongen, Hiëronymus, O.Cist. R.
Gesprekken met Christus, 3 dln (V, †, 24) 13.593
Ronner, L.
De gesch. v. h. ornament in het boek (V, 75 : 65) 12.571
Roothaert, A.
Onbekende dader (IV, 83.0) 12.841
Spionnage in het veldleger (III, 83.0) 12.994
Roovers, H. M., O.S.D.
De H. Theresia..., vert. nr H. Petitot 13.211
Ross, Barnaby
Het Y-mysterie (IV, 83.0) 12.604
Rossier, H., D^r^
Val van het koningschap (III*, 22) 12.927
Rost, Nico
Boeren in nood, vert. nr H. Fallada 12.993
Veensoldaten, vert. nr W. Langhoff 12.824
Rothberg, Gert
Zon, sneeuw en liefde (III-IV,83) 13.363
Russe, Ellen
Lofzang der aarde (IV, †, 83.9 : 83.1) 12.893, 13.009
Savonarola, vert. nr P. Misciattelli 12.883
Russell, A. J.
Alleen voor zondaars (I, P, 24) 12.782
Russinow, Andreas
Sowjet-Rusland (IV, 9 : 3 : 91) 13.692
Rutgers, A., D^r^
Sokrates' verdediging, vert. nr Platoon 12.863
Rutgers van der Loeff-Basenau, A.
De kerstnacht van den ouden kunstenmaker (V, 83) 13.660
Rutten, Antoon
Geleerde bollen (IV°, †, 83.8) 13.287

S

Sabbe, Maurits, Prof., D^r^ 12.570
Salsmans, J., S.J.
Geneeskundige plichtenleer (IV, †, 23 : 37 : 61) 12.684
Salvaneschi, Nino
De regenboog boven den afgrond (III-IV, 83) 13.381
Sanders, Ch. W.
Helden van de Far West(IV,83.0) 13.652
Oog om oog (IV, 83.0) 13.653
Sombere Martin (IV, 83.0) 13.382

Sandys, Oliver
Liefde in de lucht (IV, 83.0) 13.383
Pepita verloor... en won(IV,M,83) 13.384
Toinette's filmcarrière (III, 83.1) 13.274
Savi, E. W.
Er staat geschreven (II-III, P, 83.1) 12.995
Schabert, O.
Martelaren van onzen tijd (IV, P, 28 : 92) 13.213
Scharten-Antink, C. en M.
Littoria (IV*, 83.3) 12.894, 13.010
Scheepstra, H.
Het boek van Ot en Sien (VIc, 83.8 : 37) 13.315
Scheirs, Jef
De ridder van het slot van Laerne (IV, †, 83.9) 12.596
Schelfhout- van der Meulen, A.
Meisje, luister eens ! (IV, †, 37 : 57) 12.795
Schepens-Maerten, Carmen
Het meisje met de rozenjurk (VIb 83.8) 13.311
Schermelé, Willy
Wat Smikkeltje beleefde (VIb,83) 13.669
Schieker-Ebe, Sofie
Kathinka's inzet (V, 83) 13.398
Was tun, Sibylle ? (V, M, P, 83 = 43) 13.027
Schippers, W.
De stem des bloeds (IV, P, 83.9) 13.288
Schmidt, H. A.
De dodende straal, vert. nr O. von Hanstein 13.194
Schmidt, Johan
Filmsterren gevraagd (V, 82) 13.262
Schmidtmayer, M.
Er zullen heilige kinderen zijn (V-VI, †, 92.2) 13.044
Schnabel, Hans
Vliegtuig en oerwoud (V, †, 38 : 65 : 629 : 266) 12.891, 12.928
Schneider, Betty
Kleiner Acker Elisabeth (V, M, †, 83.1 = 43) 13.661
Schneider, Oda
Priesterschap der vrouw (IV, †, 24 : 396) 12.783
Schneiders, Fr.
Het eeuwig..., vert. nr T. Tóth 13.078
Schoeren, A.
Om de kabouterkroon (VIa, J, †, 82 : 78) 12.983
Schoonderbeek, G.
Het kweeken... v. bloemen (V, 63 : 58) 13.610
Schreurs, Jac., M S.C.
Sterren en dauw (V, †, 81) 12.809
Schroeder, J. A.
Zoon van twee moeders, vert nr M. Bontempelli 13.511
Schulte, Chrysostomus, D^r, O.M.C.
Teekenen des tijds (V*, †, 84:24) 13.336
Schulte, Paul
Kruisridder der lucht (V, †, 83.0: 266) 12.732
Schumacher, M. C.
Een goed kind..., vert. nr E. Townend 12.974
Schütz, Eva 13.074, 13.153
Schutz, Alfons
Oplichters, vert. nr N. W. Gogol 13.265[3]
Schuver, M. U., O.S.B.
Kind en Koning (VIb, †, 81 : 83.8 : 264) 12.929
Schweiger, C. T. 12.904
Scoville, Samuel, j^r
De witte tijger (V-VI, †, 83.0) 13.528
Sen, B. H.
Sint Franciscus..., vert. nr H. Brochet 13.264[2]
Senden, Leo, pr.
Bewoners v. krotten (V, †, 59 : 83.8) 12.682, 12.691
Serge, V.
Geheimen v. e. pol. veiligheidsdienst (III, K, 32) 12.955
Servaes, Anke
Het hoedje dat haar past (V, 82) 13.121
Spreekuur (IV, 83.8 : 83.1 : 61) 13.385
Sevenants, Joris
Suskewiet en Cie (V-VIa, †, 83) 12.733
Sevensma-Themmen, G.
De andere weg (III-IV*, P, 83.1) 13.275
Shaw, Cath.
Waar liefde woont (IV, 83) 13.289
Simon, L. 12.809
Simons, Jozef
Van 2 koningskinderen (IV, †, 83.3) 12.842

Sinclair, Upton
De uitweg (III*, S, 88 : 33) 12.796
Size, Nicolas
Ola de Rus (IV, 83.9) 13.386
Sjollema, J.
Napelsgeel... (III, 83.8 : 91) 12.873
Slager, Frans
Brieven van de groote hoeve (IV°, 83.8) 12.843
Smeding, H. J.
Het paarlsnoer, vert. nr K. Michaëlis 13.379
Smeesters, B. ., O.F.M.
Zij, die wachten..., vert. nr P. S. M. Joseph Lucas 13.466
Smelik, K.
Jongens van alle stranden (III, S, 83) 12.827
Smit, Gabriel
De vijf blijde geheimen... (V, †, 82) 13.267^{6}
Smits, C. F. X., Dr
Wat is geloven ?, vert. nr H. G. Graham 13.581
Smits, H., Dr
Leven van den H. Joannes de Deo, vert. nr L. del Pozo 13.433
Snieders, A., Dr
Allerlei (V, †, 88) 12.618
Beelden uit ons leven (IV-V, †, 83.8) 12.605
Heer van 't kasteel (IV, †, 83.8) 12.844
In 't vervallen huis (V, †, 83.8) 12.734
Maria Stuart e. a. v. (IV-V, †, 83.8 : 9 : 84) 12.606
De nachtraven (V, †, 83.3) 13.298
Onze boeren (V, †, 83.9) 13.180
Op den toren (V, †, 83.9) 12.735
Snijders, C. J. 13.041
Snitker, W.
Het drieluik voor Kerstmis (V, †, 82) 13.266^{5}
Stal van Bethlehem (V, †, 82) 13.266^{2}
Snow, Charles H.
De gouden talisman (IV, 83.0) 13.387
Een oude vuurvreter (IV, 83.0) 13.290
Het recht van den sterkste (III, 83.0) 13.276
De wraak van Juan Moreno (IV, 83.0) 13.291
Söderblom, N.
Een jaar (I, P, 24) 13.594
Soewarno-van der Kaaden, J. C.
Nonna dokter (III-IV, 83.1 : 83.3) 13.058, 13.156
Sommer, J., pr.
Mystieke bloemlezing, vert. nr P. de Jaegher 13.572
De vreugden van het kindschap Gods, vert. nr M. E. Henry 13.070
De vreugden v. h. kindschap v. Maria, vert. nr M. E. Henry 13.582
Sophokles
Antigone (V, 82 : 81 = 48) 12.984
Spiering, F. E. 13.614
Spierings, Kees
De arme..., vert. nr H. Brochet 13.265^{8}
De drie koningen..., vert. nr H. Brochet 13.266^{3}
De driftkoppen, vert. nr L. Chancerel 13.265^{6}
Gastmaal..., vert. nr H. Ghéon (V, †, 82) 13.264^{1}
Geen held, vert. nr H. Brochet 13.265^{5}
Kermisvolk op Kerstmis, vert. nr H. Ghéon 13.266^{1}
De levenden..., vert. nr W. Fladt 13.264^{18}
De ontrouwe knecht, vert. nr H. Brochet 13.265^{7}
Pinkstervuur, vert. nr H. Ghéon 13.267^{4}
De schaduw (V, †, 82) 13.264^{20}
Staes, C. J.
Het geheim van Huntings-End (V, 82.0) 13.136
Van den wonderen zanger (IV, 83) 13.654
Stalmans, Jan 12.806
Stanislas
De zalige Robert Southwell, S.J., 1561-1595 (V, †, 92.2) 13.045
Starr, Richard
Filmster tegen wil en dank (IV, 83.0) 13.011
Stemmer, D.
Sans-ear, de woudloper, vert. nr K. May 13.665
Sterk, H.
De man..., vert. nr J. M. Frank 13.166
De vijf blijde geheimen..., vert. nr G. Smit 13.267

Sterkens-Cieters, P., Dr
Volkskleederdrachten (V, 39) 12.797
Sterkens, Remi, Dr
Lett. in Antw. Kempen (V*, †, 84 : 809) 12.626
Sterrenborg Czn, R.
Van je familie moet je 't maar hebben (IV, 82) 13.137
Steur, K., Prof. Dr
De vrije wil (V, †, 15 : 17 : 23) 13.232
Stiebstra, H.
Groenteteelt (V, 63) 13.611
Stjernstedt, Marika
Die von Sneckenström (III, †, 83.1 = 43) 13.364
Vier levens (III, 83.1) 12.828
Stockums, W., Dr Mgr
De roeping tot het priesterschap (V, †, 24) 13.595
Stoffels, Mart.
Het zonnige leven van Koningin Astrid (V, 92) 13.046
Stoke, Melis
Verlof (IV, 83.0) 12.723
Stokman, S., O.F.M.
Politieke gesch. L. O. in Ned. (IV*, †, 9 : 32 : 37) 12.956
Stokvis, Benno J.
Dagboekbladen... (II-III, 83.1) 12.765, 12.821
Stonner, Anton D., Dr
Heiligen der deutschen Frühzeit : 1. (V, †, 83.8 : 92.2 = 43) 13.437
Streuvels, Stijn 12.691
Proza (III-IV, 83.8) 12.724
Strobe, Lorenz
Twee zonder werk (V, †, 82) 13.264[12]
Ströbele, G., pr.
Maria-drieluik (V, †, 24) 13.075
Stroman, B.
Hannibal Boontjes (III-IV, 83) 12.829
Stuvel, H. J.
Het nieuwe geluk (IV*, †, 83.8) 13.321, 13.388
Stuyvaert, V. 13.028, 13.593
Supervielle, Jules
De os en de ezel van den heiligen stal (V-VI, †, 83 : 22) 13.181
Sutherland, Holliday
En het leven ging verder (III, †, 83.1) 13.277
Swain, Gwendoline
Morgenlicht (IV, P, 83) 13.012
Swarth, Helene 12.695
Al onder de boomen (III, 81) 13.350
Morgenrood (IV, 81) 13.351
Swierstra, R.
De werking... der radio (V, 621) 12.804
Székely, L.
Achterbuurt, vert. nr L. Kassàk 13.145
Szper, F., Dr
Geld ! vert. nr K. Novy 12.712

T

Tamborijn, Paul
Smeltbolleke e. a. s. (VIb, 83.8) 13.312
Tanquerey, Ad.
Kort begrip der ascetische... (V, †, 24) 13.596
Tazelaar, C., Dr
Bekn. handb. v. d. Ned. letterkunde : 1 (IV, P, 809 : 37) 13.674
Teeuwisse, G. 13.378
Teijssen, M. R.
De bonte wereld : 1. (V-VIa, †, 88 : 04 : 37) 12.864
Telder, P.
De strijd om de Kerk..., vert. nr W. Gurian 13.464
ten Werve, Erik
Sirocco (III*, 83.1:83.0) 13.224, 13.278
ter Haar Dz, B., Dr
De Oxford-beweging (IV, P,28) 13.597
ter Linden-Ledeboer, H. M. H.
De zwerver, vert. nr I. Möller 12.826
Terstappen, A., Prof., Dr 12.906
Tervooren, Lina
De tweelingen van 't witte huis (VIa-b, M, †, 83) 13.304
Tetenburg, J. C.
Misdrijf in het Duivelsbos (III, 83.0) 12.830
Thalbitzer, W.
Eskimo-liederen (IV, 84 : 81 : 78 : 39) 12.865
Thane, Hilarion, O.F.M.
Francisckanisme (V, †, 24 : 3) 12.930
Theron, Miemie-Louw
'n Wiel binne-in 'n wiel (IV, P, 83.9 : 89) 12.607

Thijssen, Theo
Een bonte bundel (IV, S, 83.8) 13.324, 13.389
Thiry, Antoon
Ach, de kleine stad (V,83.8) 13.228, 13.299
Thomas van Aquino, H.
Theologische summa : 16e dl (V*, †, 23 : 21) 13.238
Thompson, Francis
De H. Ignatius (V, †, 92.2) 12.632
Tijl, S. M.
Wendepunkt-kookboek, vert. nr B. Brupbacher 13.099
Tijtgat, Edgar 12.620, 13.181
Tinhofer, Carl
Weefgetouw nummer acht (IV, †, 83.3 : 83.2) 13.655
Tolstaja, A. L.
Leven... van mijn vader (III, L, 92.8) 12.633
Tomkins, David
De koning van Hawai (V, 82) 13.122
Toth, Tihamér, Dr, Mgr
Het eeuwig leven (V*, †, 24 : 25) 13.078
Ik geloof in Jezus-Christus (V*, 24 : 25 : 23) 13.079
In den wijngaard des Heeren (V, †, †, 25 : 24) 13.080
De lijdende Christus (V, †, 25:24) 13.239
Tournay, R. 13.623
Toussaint van Boelaere, F. V.
Turren (III, 83.1) 12.588
Townend, E.
Een goed kind... (VIa-b, J, 82) 12.974
Trautwein, F.
Meisjes uit klas zes (VIa-b, M, †, 83) 13.305
Tretjakov, S.
Een Chineesch testament (IV*, 83.3 : 324 : 93) 13.292
Treynor, Albert M.
De woestijnhavik (IV, 83.0) 13.174
Tromp, H. J. zie **Harry van den Ravenburg**
Tuerlinckx, Julia
Misdaden uit hartstocht (IV, 34 : 30 : 31) 13.346
Tulkens, Julia
Liederen bij schemeruur (V, 81) 12.695
Tuttle, W. C.
Geheim v. Stormy River (IV, 83.0) 12.845
Golven van het noodlot (IV, 83.0) 12.725
Kruitdamp en goud (IV, 83.0) 12.846
Een slot dat pakt (IV, 83.0) 13.293

U

Ubink, Jan
De roode passagier (III, 83.0) 13.055, 13.157
Uittenbogaard, J. 12.961
Deutsche Gedichte (V, 81 = 43) 13.111
Uten, L., S.J.
Overwegingen... (V, †, 24:266) 12.931

V

Valkema Blouw, J. P.
Tarantini (III, 83.9) 13.329, 13.365
Valkhoff, Rein
Bob en Ben bij S. (VIa, J, 83.0) 12.739
Van Aerden, W. 12.727
van Alphen, Q., O.M.C.
Bij den lijdenden Godmens (V, †, 24) 12.784
Brandende braamstruik (V, †, 24 : 22) 12.932
De H. Augustinus - De H. Joseph - Sint Jan de dooper (V, †, 92.2) 13.214
De H. Barbara - De zlg Gemma Galgani (V, †, 92.2) 13.047
I ben Joseph (V, †, 24) 13.081
In witte kleren (V, †, 24 : 264) 12.933
De kerkgang (IV, †, 264 : 24) 12.934
van Ammers-Küller, Jo
Heeren, knechten en vrouwen (III-IV, 83.9 12.556, 12.589
Prins Incognito (II-III, L, 83.1) 13.446, 13.499
van Assche, Piet
Wim's wondernacht in 't woud (VIa, 83) 13.192
van Benthem, B. C., Dr, O.P.
Goed en kwaad : 2. Het goede... (V, †, 17) 13.233
van Bergamo, Cajetanus M., O.M.C.
Matigheid - Rechtvaardigheid - Sterkte (IV, †, 24) 13.240
Naastenliefde (V, †, 24) 12.785
Nederigheid des harten (V, †, 24) 12.786

Onze Moeder (V, †, 24) 12.935
Voorzichtigheid (V, †, 24) 13.241
van Blaricum, Nan
Meisjesstudenten in Parijs (IV, (83.1) 13.450, 13.517
van Bokhorst, G.
De stille strijder (IV, 83.1) 13.561,13.656
van Broekhuizen, H. D., Dr 12.892,13.005
van Bruggen, Carry
Heleen « Een vroege winter » (III, 83.1) 12.590
De verlatene (III, 83.1) 12.714
van Bruggen, Kees
Het verstoorde mierennest(III,83) 12.715
van Calcar, J. D.
Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten ? (IV, P, 82 : 81 : 22) 13.354
van Cappellen, J. J.
Klipperschepen, vert. nr J. Masefield 13.651
van Casteren, Anton 08
Oliebol (IV, 83) 12.6
Vancouver, John
Edna's echtgenoot (IV, P, 83.0) 13.013
van Dael, J., Dr
Psych. verhandelingen (IV*,159) 12.774
van Daele, E.
Warenkennis en werkwijzen bij voeding en huishouding (V,64) 13.104
van Daele, Leo
Addis-Abeba (V, †, 81 : 83) 13.352
van Dam, A.
Taifoen (I, K, 32 : 33 : 91) 12.798
van de Bronne, J.
Op hooge zee (VIa, J, 83) 13.193
Weg van huis (VIa, J, 83 : 379) 13.193
van de Griendt, Ant.
Hoe zal ik het hun zeggen ? : 1e dl (V-VIa, †, 83.8 : 23 : 37) 13.598
Hoe zal ik het hun zeggen ? : 2e dl (IV*, †, 37 : 2) 12.957
van de Hulst, W. G.
Liefde en trouw (V-VI, P, 92:05) 13.049
van Delden, Heleen
Gudrun krijgt haar zin (VIa, P, M, 83) 13.405
van den Berg, M.
Antwoorden..., vert. nr T. Ratisbonne 13.237
van den Berg, Will.
Ben speelt 't klaar ! (V, 82) 12.985
Er zijn nog slaven ! (IV, †, 82.3) 12.990
Ik ben maar 'n paria (V, 82.3) 12.986
In het gloeiende zand (V, 82) 12.816
S.O.S. (V, 82) 12.577
van den Bergh, E., O.Praem.
Eucharistisch leven (V, †, 24) 12.936
van den Born, A., Dr
De symbolische handelingen der oud-testamentische profeten (IV*, †, 82) 13.337
van den Braak, Bep
Sultane v. Matarobiobaba (V,82) 12.705
van den Broucke, M. H.
Geloof het leven goed (V, †, 83.2) 12.736
van den Ravenberg, Harry [H. J. Tromp]
Volksgunst. Werkloos (IV, †, 82.3) 13.138
van den Steen-Sonneborn, E. J.
Het Egyptisch..., vert. nr E. Queen 13.362
Mysterie der hooge hoeden, vert. nr E. Queen 12.721
van den Steene, C. 12.741
van den Vondel, Joost
Bruiloft van Kloris... (IV, 82) 12.817
Gysbrecht van Aemstel (IV, 82.9) 81) 12.817
van de Putte, Jeanne
Zoo hard en zoo schoon (IV, †,86) 13.033
van der Beek, Harmsen 12.723
van der Cammen, P. J. A., pr.
Het huwelijk (IV, †, 23 : 24) 12.938
Vandercook, J. W.
Tam-Tam (II, L, 91) 12.874
van der Hallen, Beatrijs, Obl. O.S.B.
Kampioen ? (V-VIa, †, 83.9) 13.300
van der Hallen, Ernest
De aarde roept (IV, 83) 13.052, 13.175
Zes dagen (IV, †, 83 : 91) 12.554, 12.609
Vanderhave, Rik
Twee wegen (V, †, 82.3) 13.139
vander Heeren, A., pr.
Epistels en evang. (V, †, 22:264) 12.937
van der Heijden, T.
Wonderlijke lotg. v. K. de Beer (VI°, †, 83.0) 12.622
van der Hut, M. C.
De goede moordenaar (IV, 82) 12.818
van der Lubben, H.
Sta Lyduina (1433-1933) (V, †, 92.2) 13.048

van der Made, J. A.
Er werd een hond..., vert. nr R. King 12.600
van der Meer de Walcheren, Pieter
Levend geloof (V, †, 84 : 24) 13.242
van der Meulen, J. H. W.
Het vliegtuig, 2 dln (V, 629) 12.569
van der Mueren, Fl.
Rond... huidige muziekkultuur (V*, 78) 12.572
van der Sanden, A. : schr. o. ps. **Pastoor Max**
van der Schaaf, Nine
Heerk Walling (IV*, 83.3) 13.452, 13.518
van der Torre, Agni
Mientje (IV-V*, 83.1) 13.223, 13.294
Zij wachten (IV, 83.1) 13.448, 13.519
van der Valk, Pieter
De boer..., vert. nr Fr. Weege 13.265[4]
Het bouwwerk, vert. nr H. Bachmann 13.264[15]
De profundis, vert. nr F. J. Weinrich 13.267[7]
Goede Vrijdag-liturgie, vert. nr L. Fuszhoeller 13.267[5]
De litanie..., vert. nr M. Becker 13.264[18]
Martelingen v. O. H., vert. nr Fr. Weinrich 12.944
Het opgaan..., vert. nr A. J. Lippl 13.264[8]
De psalm..., vert. nr M. Becker 13.264[13]
Het verraad..., vert. nr P. Dumaine 13.264[5]
De vijand, vert. nr H. Brochet 13.264[4]
van der Veen, T. 12.745
van der Weijden, H.
De laatste straat (VIa, N, J, 83) 12.741
van der Wey, A., Drs, O.Carm.
Het nieuwheidendom (V, †, 20) 13.243
van der Wilde-Weyerman, N. M.
Klipperschepen, vert. nr J. Masefield 13.651
van der Woude, Johan
Belle van Zuylen (III, 83.1) 12.895, 12.996
van der Zanden, Piet
Daad van den verkenner (VIa, J, †, 83) 12.742
van der Zeyde, M. H., D^r^
Hanneke Lekkertand (V, 82) 13.119
Toe maar (V-VI, 82) 12.975
van der Zeijden, T.
De firma L. W. L. (VIa, J, †, 83) 12.740
De menschen hebben gebreken (IV*, †, 84) 12.749
van der Zwan-Nelck, M.
Alleen voor zondaars, vert. nr A. Russell 12.782
van Dessel, L. 12.819
van de Velde, Anton
Het hart vecht (IV, †, 83.1) 12.885, 13.014
Kruisweg, vert. nr P. Claudel 12.761, 12.805
Perle-fine (V, †, 82) 13.263
Radijs en Bot (V, 82) †, 12.681, 12.706
Radijs... op sterrevaart (V, †, 82) 12.819
van de Veluwe, Bart
De bosmannetjes (VIa, P, 83.9 : 89) 13.306
van de Voorde, Urbain
Het pact van Faustus (IV, †, 84 : 30 : 17) 13.331, 13.414
van de Werfhorst, Aar
De grote, stille knecht (IV, 83.1) 13.319, 13.390
van de Wiel, J. C. W., pr.
Sint Francesca Romana... (IV, †, 92.2) 13.050
van de Woestijne, Karel
Een bundeltje lyrische gedichten (IV-V, 81) 13.258
Laethemsche brieven (V*, 86:84) 12.866
De leerjaren van Gustave van de Woestijne 13.034
De nieuwe Esopet (V, 81 : 59) 12.697
Proza (III, 83.8) 12.591
Het zatte hart (IV*, 81) 12.810
van de Wygaert, Ludo
Het angelus van wee (IV, †, 81) 13.621
Prinselijk avontuur (IV*, 83.1) 12.769, 12.847
van Dobbenburgh, Aart
Grafische kunst (V, 76) 13.348
van Druten, J.
In sneeuw en ijs, vert. nr J. Allan 12.997
7 jongens..., vert. nr M. Clifford 12.621
van Duinkerken, Anton 12.696
Het christendom bedreigd (IV*, 2 : 32 : 29) 13.599
Thijm-almanak 1936 (V, †, 88 : 05) 13.675
van Dyck, J. G. R., I^r^
Cultuur-problemen... (V*, †, 84 : 3 : 6) 12.565

van Eck, Bep
Kathinka's inzet, vert. nr S. Schieker-Ebe 13.398
van Eeden, Hans
En het werd weer lente, vert. nr R. Nathan 12.719
van Eyk, Henriette
Gabriel de geschiedenis van een mager mannetje (III-IV, 83) 13.054, 13.158
van Eynde, J.
Socialisme..., vert. nr H. de Man 12.790
van Genderen-Stort, R.
Kleine Inez (III*, 83.1) 13.227, 13.279
van Gestel, G., S.J.
De blijde boodschap (V, †, 24 : 22 : 92.2) 12.939
Desiderius Erasmus van Rotterdam (V, †, 84 : 92) 13.542
van Ghistele, Joos
Voyage naar den lande van belofte (V, †, 91 : 9 : 24) 13.693
van Goethem, Fernand, Prof. D^r^
Beginselen van sociale wetgeving (V*, †, 34 : 30 : 33) 13.248
van Gogh-Kaulbach, Anna
Moed (IV, M, N, 83) 12.848
Schaduwkinderen (III*, 83.3) 13.445, 13.507
van Goorde, C. M.
Mysterie der eikelboomen vert. nr E. Wallace 12.851
van Gorp, J., D^r^
Duitsche roman v. h. 3^e^ Rijk (V, 84 : 809) 12.867
van Grieken, J. E.
Memento (V, 4393 : 37) 12.963
van Grinsven, L. 13.194
van Groessen, H., D^r^
Katholieke moraaltheologie, vert. nr H. Jone 13.072
Leer... der aflaten (V, †, 23 : 24) 12.940
van Gybland Oosterhoff, H. H. A.
Indrukken... Z.-Afrika (V, 91) 12.875
van Haemstee, Fr.
Weefgetouw nr 8, vert. nr C. Tinhofer 13.655
van Hall, Suzie
De vuurroode bloem, vert. nr J. Linnaukoski 13.271
van Hamel, A. G.
IJsland (IV, 91 : 04 : 4 : 8) 12.876
van Hauwaert, J. J.
Goud, vert. nr E. O'Neill 12.703
van Haverbeke, Filibert [ps. v. **Dr E. Muylle**]
Hoe Stefanie Neutens aan haar einde kwam (IV, 83) 13.176
van Hemeldonck, Em.
In den wijngaard..., vert. nr T. Tóth 13.079
van Hoeck, M., pr.
Biddend het Onze Vader (V, †, 81 : 24) 12.575
Marie-drieluik, vert. nr G. Strőbele 13.075
van Hoeck, C. P.
Het beitsen, politoeren... (V,68) 13.612
van Hoof, Fr., D^r^ 13.020
van Hoogstraten-Schoch, A.
De vrouw met het éene talent (IV, 83.1) 13.448, 13.520
van Houte, P., Drs
België (V, 91) 13.426
Vanhoutte, Aug.
De dooden van Spoon River, vert. nr E. L. Masters 13.505
Karolinerna, 2 dln, vert. nr V. von Heidenstam 13.522
van Hove, A., D^r^
De erfzonde (IV*, †, 23) 13.338
van Hulle, L., S.T.B.
Karakterbeelden uit..., vert. nr Kard. Faulhaber 13.461
De waarde..., vert. nr L. Dűrr 13.069
van Immerseel, Frans 12.856, 13.182, 13.532, 13.621, 13.668
van Ingen, Piet
Wij worstelen (II-III*, S, 83.3) 13.328, 13.360
van Izegem, Leo
Nigra de afvallige (VIa-b, †,83.9) 13.666
Vankrinkelen, L. J.
Jongens in 't gesticht (IV*,83.1) 12.768, 12.849
van Laar, H.
Berenjagers..., vert. nr A. Viksten 13.529
van Laer, Joz., S.J.
Zwaantjestocht (V, †, 83) 13.399
van Leeuwen, Nand 13.314, 13.533

van Leeuwen, W. L. M. E.
Bekn. overz. v. d. Ned. letterkunde (IV*, 809) 13.676
Drift en bezinning (IV*, 809) 13.415
Naturalisme en romantiek (IV*, 84 : 809) 12.868
van Limbergen, Jos.
De almanak der weetlustigen... 1936 (V, 05 : 52) 13.251
van Lohuizen, T., D^r^
De sterrenhemel (V, 52) 12.801
van Lokhorst, Emmy
Phil's amoureuze perikelen (III, 83.1) 13.449, 13.508
van Marxveldt, Cissy
De enige weg (IV, M, N, 83.1) 13.295
van Meurs, Bern., S.J.
Miguel Pro S.J. (V, †, 92.2) 13.438
van Mierlo, J., Prof. D^r^, S.J.
Het Roelantslied (IV*, †, 809 : 81.9 : 4393) 13.543
Willem van Afflighem... (IV*, †, 809 : 92.8 : 24 : 4393) 13.544
van Moerlande, P. [ps. v. **B. Meersseman**]
Kinderland (VIa-b, †, 81) 12.698
van Nielhoven, Hein
Waar zijn de juweelen ? (V,82.0) 12.707
van Nijlen, Jan
Geheimschrift (III, 81) 12.811
van Nuffel, M. J., M^r^
De rechten der vrouw (IV, 34 : 396) 13.347
van Nynatten-Doffegnies, H. J.
Grond (IV*, 83.3) 13.442, 13.521
van Offel, Edm. 12.623, 13.184, 13.196
Jacob Jordaens (V, 92 : 75) 13.439
van Oldenburg Ermke, Fr.
Een jongere uit...80(IV*,92.8:84) 12.750
Kruis of munt ? (IV, †, 81 : 87) 12.696
Santa Teresa de Jesus (V, †,92.2) 12.634
van Oordt, August
Seuns van die wolke (V, 83.0) 12.737
van Oosten, A. J. D.
Rutschbaan (IV*, 83.1) 13.559, 13.657
Slagen op de ruit (IV, †, 83.8) 12.766, 12.850
van Oss, S. L.
Door ruimte..., vert. nr J. Jeans 12.800
van Passen, Robert
De wonderlijke tocht (VIa-b, J, 83.0) 12.856
van Pelt, H.
Bokkerijders in de Kempen (III, 83.9) 12.831
van Poll, Max
Econ. structuur... (V*, †, 33:30) 12.799
van Praag, S.
Een Chineesch testament, vert. nr S. Tretjakov 13.292
Maria Nunes (IV, 83.9) 12.726
Oostersche vrouwen (III, 83.8) 12.832
van Puymbroeck, Renaat
De metaalberg (VI^o^a-b, 83) 13.307
van Randwijk, H. M.
Burgers in nood (IV*, P, 83.3) 13.224, 13.296
van Randwijk, J.
Geheime dienst (IV, 82) 13.140
van Rees, Otto 13.037
van Regemortel, Juul
Schaak aan de heks (V, 82) 13.632
van Roey, B. L., O.P.
Joost van den Vondel, Neerlands onnavolgbare harpenaar (V*, †, 84 : 92 : 809 : 81) 13.677
van Roosbroeck, Rob., D^r^
Van Bismarck tot Poincaré (IV, 9 : 32) 13.686
van Rossum, Kard. 12.936
van Royen, J. F., M^r^ 12.570
van Schaïk, D. C., I^r^
De onderaardse gangen in de Sint Pietersberg (V, 91 : 9 : 55) 13.427
van Schaik-Willing, J.
Anitra's dans, vert. nr F. Hurst 13.144
van Schelven, Th., D^r^ med.
Psychologie van het kind (IV, N, 159 : 37) 13.234
van Schendel, Arthur 12.570
Avonturiers (IV, 83 : 92) 13.562, 13.658
Fratilamur (IV, 83) 12.899, 13.015
Een Hollandsch drama (IV*, 83.1) 12.898, 13.016
De mensch van Nazareth (I, 83.9 : 22) 12.991
van Schevensteen, Ch., pr.
Hoofdlijnen d. Duitsche spraakkunst (V, 43 : 37) 12.964
van Schoor, N.
De nachtelijke tocht (VIb, 83) 13.197

van Siege, J.
Venite adoremus ! (V, †, 82.2) 12.987
van Steenberge, A., S.J.
Dapper en vroom (V, †, 24) 12.941
van Steenkiste, E. 13.312
van Suchtelen, Nico
Fontie (V, 83) 13.226, 13.301
Lafayette, vert. nr A. Latzko 12.717
Oorlog (III*, 88 : 87: 309) 13.678
van Thiel, A., pr.
P. G. Frassati, nr D. A. Cojazzi 12.879
van 't Hof, Frits
Meneer Pimpelmans (V, 83.0) 12.738
van Tichelen, Hendrik
Droomerijtjes..., vert. nr R. von Volkmann-Leander 13.028
Voor het kinderboek (IV, N, 37 : 01 : 809) 12.688
Voor honderd jaar (IV, 9 : 37:34) 12.566
van Tilborgh, J.
Het offer (IV, 82 : 81 : 78) 12.988
van Tooren, Marijke
Het portret van Dorian Gray (III, 82) 13.353
van Vechel, Silverius, O.M.C.
Matigheid, vert. nr C. van Bergamo 13.240
Naastenliefde, vert. nr C. M. v. Bergamo 12.785
Onze Moeder, vert. nr C. M. v. Bergamo 12.935
Voorzichtigheid, vert. nr C. van Bergamo 13.241
van Veldhuizen, A., Prof. D^r^
Op en om Adderhorst (IV*, P, 83.8 : 91 : 5 : 39) 13.297
van Velsen, F.
Grillige wendingen, vert. nr I. C. Clarke 13.000
van Vlierberghe, J.
Palestina (V, †, 91 : 22 : 24) 12.877
van Warmelo, W. L.
De uitweg, vert. nr U. Sinclair 12.796
De vijand v. d. oorlog (III, L, 309 : 62) 12.689
van Wehl, Nannie [ps. v. S. **Lugten-Reys**]
Rietje zorgt er voor (VIb, 83) 12.624
van Welsem, A., pr.
Priesterschap der vrouw, vert. nr O. Schneider 12.783
van Wesemael, Theo, S.S.S.
Uit de mémoires van Broeder Doris (V, †, 83.8 : 87) 13.400
van Wessem, Constant
300 negerslaven (III, 83.3 : 83.9) 13.059, 13.159
van Wijhe-Smeding, A.
Tusschen twee droomen (III-IV, 83.1) 12.549, 12.592
van Zeggelen, Marie C.
Een dessajongen (VIb-c, 83) 13.310[3]
Vargha, Damiaan, Prof., D^r^, S.O.C.
Hongarije en de cisterciensers (V, †, 9 : 271 : 37) 13.303
Veeneklaas, G. M. H.
Doktoren op marsch (IV, 91 : 89 : 36 : 93) 13.694
Vening, C.
Zwerftochten door Zwitserland (V, 91) 13.695
Venner, Norman
De erfelijke eigenschap (IV, 83) 13.391
Verbist, Alfons, D^r^ 12.686
Verbrugge, G. J., D^r^
Medisch handboek..., vert. nr B. Müller 13.253
Verbruggen-de Bois, R.
Katza (VIb, 83) 13.197
Vercnocke, Ferdinand
Koning Skjold (IV, 81) 13.259
Vercammen, Jan
Het tweede land (IV, †, 81) 13.622
Zeeland (V, 81) 12.699
Vercruysse, Bruno, S. J.
Practische overwegingen (V, †, 24) 13.082
Verdonck, M., Prof., D^r^
Muziek en zang in beeld en beweging : 1e dl (V, 78 : 79) 13.107
Vereecke, Jef
De schat uit Congo (IV, 82) 12.820
Verèl, Dirk
« Een mensch » (III, T, 82) 12.708
Verhasselt, J.
Corporatisme..., vert. nr H. de Man 13.090
Verhoeft, K. 12.915
Verhoeven, Bernard 12.809
Het Godskind, vert. nr E. A. Herrmann 13.266[3]

Verhoeven, Jan J.
Het gebroken popje (VIa-b, M, 82 : 78) 12.709
Verhoeven, M. J.
Alg. heilpædagogiek, vert. nr L. Bopp 13.604
Verhulst, H. 12.928
Verkade, Willibrord, O.S.B.
In blijde gebondenheid (IV, †,93) 13.215
Vermeer, Paul
Nachtklanken (I°, 81) 13.623
Vermeersch, A., S.J. 12.949
Vermeersch, J.
Lessen over handelsproducten (V, 65 : 38 : 6) 12.568
Vermeulen, J. G.
Mascotte (V, 82) 13.141
Vermeyen, Victor
Harba Lo-Ri-Fa (V-VIa, †, 83) 13.182
Vermeylen, A.
De ontluiking der zoogenaamde Renaissance 13.034
Verner, Gerald
De gebochelde (V, 83.0) 13.183
Ten doode gedoemd (V, 83.0) 12.619
Het uur der vergelding (V, 83.0) 13.401
Verreet, Ad., C.I.C.M.
Zwarte leven van Mabumba (IV, †, 83.1: 91 : 266) 12.727
Verscheure, Leon
Oorlogsslaven (IV, 89 : 9) 13.417
Rome-reis met hindernissen (V, †, 91) 13.048
Verschuere, A., O.F.M.
Minderbroeders te Thielt (V, †, 271 : 9 : 91) 12.942
Verschoren, Fr.
De vacantie-avonturen v. Sam, vert. nr C. Dowman 13.664
Vertenten, P., M.S.C.
15 jaar bij de koppensnellers (IV, †, 91 : 266) 12.878
Vervarcke, Ward
De bergen in (V, 83 : 91) 13.428
Verwey, Albert
Over het zeggen van verzen 13.034
Verwimp, L.
Mfumu, de witte man (VIa-b, †, 83 : 266) 13.667
Vestdijk, S.
Else Böhler, Duitsch dienstmeisje (II, 83.0 : 83.3) 12.552, 12.580
Meneer Visser's hellevaart (II, 83.1) 13.559, 13.636
Vrouwendienst (II*, L, 81) 12.700
Veterman, Eduard
De nacht van Bess (IV, 82) 12.989
Veth, Cornelis
De opvoeder in de caricatuur (IV-V*, 84 : 37 : 74 : 87) 13.256
Viebig, Clara
Menschen onder dwang (III, 83.1) 13.280
Viksten, Albert
Berenjagers en robbenvangers (V, 83.0 : 91) 13.529
Vincx, J. F.
's Vlamings gulle spotlach (V, 83.8 : 83.9 : 39) 13.402
Viruly, A., e. a.
« Alles O. K. ! »... « Draaien ! » (V, 91 : 629) 12.887, 13.039
Viruly, A.
De wereld van boven. Leert vliegen (V, 91 : 79 : 629) 13.041
We vlogen naar Indië. Goed zoo, Pelikaan ! (V, 91 : 629) 12.886, 13.040
Vivanti, Annie
Naja Tripudians (IV, 83.3) 13.392
Vlemminx, Paul
Speciosa deserti (IV, †, 81) 13.624
Vlerick, J., pr.
Onderhoudjes over huwelijk (IV, †, 37 : 24 : 57) 12.567
Vogel, L., C.S.Sp.
Veni Creator (V, †, 24) 12.943
Voker, A., D^r^
Het leerboek des levens (I, T, 29 : 1 : 37) 13.588
von Hanstein, O.
De dodende straal (V-VIa, †, 83.0) 13.194
von Heidenstam, Verner
Karolinerna, 2 dln (IV, 83.9) 13.522
Vonier, Anscar, O.S.B.
De overwinning van Christus (V, †, 24) 13.244
von Panhuys, Anny
Zwerversbloed (IV, 83.1) 13.394
von Rudloff, Leo, D^r^, O.S.B.
Kleine lekendogmatiek (IV, †,23) 13.600

von Volkmann-Leander, Richard
Droomerijtjes bij den haard (V-VI, 83.8) 13.028
Voogd, P.
De hel van Dachau, vert. nr W. Hornung 13.504
Voorhoeve-van Oordt E.
Morgenlicht, vert. nr G. Swain 13.012
Voorhoeve, Rudy
Tiliauw, de Sawia (V, P, 83.0 : 266 : 91) 12.854
Vorstman, Ad.
Menschen onder dwang, vert. nr C. Viebig 13.280
Vos, Marie W.
Het dagelijks brood, vert. nr H. Poulaille 13.146
Vreeken, W. A. L. 12.984
Vreven, G. M., O.S.B.
Menschen... v. o. tijd, vert. nr R. Linhardt 12.777
Vriend, J. J.
Nieuwere architectuur (V, 72) 13.349
Vuerhard-Berkhout, A.
Gevaarlijke onschuld, vert. nr C. Hamilton 13.501
Liefde in de lucht, vert. nr O. Sandys 13.383
Ruwe bolster, blanke pit, vert. nr C. Merrel 13.024

W

Wachters, H. J. J., pr.
Erasmus van Rotterdam (V, †,92) 13.216
Kleine lekendogmatiek, vert. nr L. von Rudloff 13.600
De roeping tot het priesterschap, vert. nr W. Stockums 13.595
Wachters, Louis
Bedelaar-apostel (VIb, 83) 13.197
De « V's » (VIa, 83) 13.308
Waarom hij kaarsen offerde (VIb, 83) 13.197
Zoo'n volkje (VI°a, 83.8) 13.406
Waegemans, Yyvonne
De wondere perel (VI, 82) 12.710
Wallace, Edgar
Het gouden afgodsbeeld (IV, 83.0) 13.395
Mysterie 3 eikelboomen (IV,83.0) 12.851
Walschap, Gerard
De vierde koning (V*, †, 83) 12.620
Walsh, Maurice
Zwerverswegen (IV, 83.0) 12.852
Wanders, A. J. M., Dr
De maan dichbij (V, 52) 13.609
Waterschoot, J. 13.192, 13.307, 13.308, 13.311, 13.440
Weege, Fritz
De boer en zijn knecht (V, †, 82) 13.265[4]
Weemaes, Urb., pr.
Leef liturgisch (V, †, 264) 13.601
Weinrich, Fr. J.
Martelingen v. O. H. (IV*, †, 83.9 : 22) 12.944
De profundis (V, †, 82) 13.267[7]
Wentworth, Patricia
Chloe gaat op stap (IV, 83.0) 12.728
Een moederloos meisje (IV, 83.0) 13.017
Rose Ellen en het juweel (IV, 83.0) 13.018
Werumeus Buning, J. W. F.
Culinaire tierelantijnen(IV,84:64) 12.869
Koning..., vert. nr R. Neumann 13.359
Wesseling, Cor
Vaar wel, vert. nr E. Fiedler 13.463
Westra, T.
Pauwoog (VIa-b, 82) 12.976
Wevers, S., Drs Montfortaan
Uit d. gesch. v. h. oude Israël, 2 dln (V, †, 9 : 22 : 91 : 39) 13.036, 13.460
Weymaere, C.
De porseleinen Siegfried (IV°, 83.1) 83.1) 13.557, 13.659
Weyns, Aloys
Het roodbessen hulstboompje (V°, 83) 13.029
Widdemer, Margaret
Oude klanken (IV, 83.0 : 89) 12.729
Wiechert, Ernst
De majoorsche (IV, 83.1) 13.396
Wiegman, Jan 12.742, 12.743
Wilders, E. J.
Er zijn nog slaven ! (IV, †, 82.3) 12.990
Wildiers, N., O.M.C.
Christus Verlosser (V, †, 25:24) 12.787
Wilelsky, P.
Nieuwe middeleeuwen, vert. nr N. Berdjajew 12.789
Willink, Luc.
Sightseeing car (IV, 83.0) 12.730

Wilmet, L.
Beauraing, Banneux... (IV, †, 27 : 24) 12.788
Winkler, F. 12.827
Wissotzky, A.
Tel-Aviv (III*, 83.3) 12.716
Witlox, Jos.
Astrid, prinsesse van Zweden, koningin... (V, 92) 13.217
Pater Damiaan de Veuster (V, †, 92.2 : 266) 13.440
Wöhrmüller, Bonifatius, O.S.B.
Het koninklijk gebod (V, †, 24) 13.245
Wolffenbuttel-van Rooyen, H.
En altijd is 't weer lente (V*,83.1) 12.762, 12.855
Jopje Wertenstein (VIb, M, †, 83) 13.313
Worm, P. 12.730
Wynne, Pamela
Liefde doet wonderen (III-IV, P, 83) 13.366

Y

Ysabie, Reinier
Koningin Astrid, vert. nr J. Denis 12.880

Z

Zernike, Elisabeth
Vriendschappen (II-III, 83.3) 13.444, 13.500
Zielens, Lode
Nu begint het leven (II, 83.1) 12.553, 12.581
Zischka, Anton E.
Arabië ontwaakt (IV*, 324 : 91) 13.429
Oorlog om Ethiopië (IV*, 32 : 89 : 91) 12.683, 12.690
Zody, B.
De moeder, vert. nr P. S. Buck 12.711
Zoepfl, Fr., Dr
Morgenschemer (V, †, 24 : 25) 12.685
Zoomers-Vermeer, J. P.
Vader (III*, 83.1) 13.220, 13.281
Zuijderhoff, J. C. L.
Er is werk, vert. nr W. Pitkin 13.343
Een Zuster v. h. H. Graf te Turnhout
Zr [Maria Alena C.R.SS.]
In memoriam h. majest. Koningin Astrid (V, †, 92) 13.051
Zwegers, B. V.
Het jolige jaar (V-VIa, †, 83) 13.407
De man die vertellen kon (VIb, 83.8) 13.314

X

XX.
Het 18e linie in woord en beeld (IV, 89 : 9) 13.550
Astrid (IV, †, 81 : 92) 13.625
Als het wintert, 1935 (IV, †, 05: 88) 13.545
Benedictijnsch leven (V, †, 26 : 83.8 : 92.2) 13.602
Christus moet heerschen (V, †, 24) 13.083
Declamatorium (V, †, 88) 13.546
1e-4e bundel leekenspelen (V, †, 82.8) 13.264-7
Emmanuel (V, †, 24) 12.945
« Evolutie » in S.-Rusland (V, 87 : 32) 12.960
Gids voor België (V, 91 : 55:9:7) 13.696
Godsd.-zed. opvoeding (V, †, 23 : 24 : 37) 12.958
Hoe zij van Jezus hielden (VIa-b, †, 83.8 : 92.2) 13.441
Hooger op ! : 7e en 8e dl (V, †, 88, : 37) 12.751, 13.679
De les der laatste stakingen (V, 30 : 32 : 33) 13.608
Liefdadig Antwerpen (V, 36) 12.959
Liefde zaaien, daden maaien (V, †, 264 : 37) 13.087
L. Vrouwkes van Vl. (VI, †, 83.9: 24 : 27) 12.946
Moderne Nederlandsche essay's (IV*, 84 : 801 : 7) 13.034
De moderne West-Europeesche letterkunde, 5 dln (IV, 84 :809) 13.680
De moordzaak van tram 3 ? (IV, 83) 13.176
Naar Golgotha (V, †, 24) 13.084
Het Nieuwe Testament (V,†,22) 13.085
Oefenschool der volmaakte kristelijke nederigheid (V, †, 24) 13.086
Opleiding tot werkdadig deelnemen aan het H. Misoffer (V, †, 264 : 37) 13.088

Onze jongens- en meisjesboeken (VIb, 83.8) 13.197
De profetieën van Panivorax (I, 2) 13.603
Richard Kralik (IV, †, 05 : 84 : 92.8) 13.547
Sage van den hertsgulden (VIb, 83) 13.197
St-Franciscus en de roovers 13.264[21]
U. S. S. R., de bondgenoot (V, 87 : 32) 12.960
De verhalen van Belcampo (II°, L, 83.8) 12.582
De verteller (IV, 83.8) 13.176
Het Vlaamsche lied : 27e jaargang (V, †, 78) 13.108
Voordrachten gehouden bij gelegenheid der tentoonstelling « De Mensch » (IV, 61) 13.613
De vroolijke daden van Keizer Karel (V, 83) 13.302

TITELCATALOOG

VAN DEN 14en JAARGANG

Het getal aan het uiteinde van den regel geeft het volgnummer der recensie aan

A

Aanleg, beplanting... v. villatuinen 13.483
(De) aarde roept 13.052, 13.175
A. B. C. v. d. mod. vliegtuigtechn. 13.101
Ach, de kleine stad 13.228, 13.299
Achterbuurt 13.145
18 jaar Sovjet 13.430
(Het) 18e linie in woord en beeld 13.550
Addis-Abeba 13.352
Aesculaap in China 12.586
Afgoden op den brandstapel 13.687
Afrikaansche literatuurgeschiedenis 12.625
(L')Agamemnon d'Eschyle 12.671
(Het) Albertkanaal 13.607
Algemeene heilpædagogiek 13.604
Alleen voor zondaars 12.782
Allerlei 12.618
« Alles O. K. ! »... 12.887, 13.039
Alles wel... 13.419
(De) almanak der weetlustigen... 13.251
Al onder de boomen 13.350
Als de zon rijst 13.357
Als het wintert 13.545
Als ik U ooit vergat 13.645
Als 'n kind 13.585
Al te goed is buurmans gek 13.512
Ame sacerdotale 13.212
Amke Vroesen zoekt een mensch 13.148
(De) andere weg 13.275
Andioenora 13.283
(Het) angelus van wee 13.621
Anitra's dans 13.144
Annie de Guigné 12.882
(L')annonce faite à Marie 12.635
Antigone 12.984
Antwerpiensia 1935 (9e reeks) 13.552
(De) Antwerpsche duivel 13.698
Antwoorden a. e. Joodsch onderz. 13.237
Apostelspel 13.131
Arabië ontwaakt 13.429
(L') arbre 12.636
Arendsoog 13.191
(De) arme, die stierf omdat... 13.265
De) arme hemdenmaker 13.270
Arme rijken 12.979
Art poètique 12.637
Asceten, Hellenen, barbaren 13.684
Astrid 13.625
Astrid, prinsesse v. Zweden... 13.217
Astrid, koningin der Belgen 13.431
Attila 12.612
Auteurslijst, 2 dln 13.553
Autres poèmes durant la guerre 12.638
Ave Caesar 13.151
Ave Maria 12.814
Avonturiers 13.562, 13.658

B

Baanbrekers 13.235
(De) ballade v. d. oud-matroos 13.490
(De) Ballerkoel 12.973
Batig saldo 13.494
(Der) Baum der Erkenntnis 13.168
Beauraing, Banneux, Onkerzele 12.788
Bedelaar-apostel 13.197
Beelden uit het rijk der visschen 13.614
Beelden uit ons leven 12.605
Beginselen van sociale wetgeving 13.248
(Het) beitsen... van hout 13.612
(De) bekeerde reus 13.184
Bekeerlingen van Konnersreuth 12.560
Beknopt handboek v. d. Ned. lett. 13.674
Beknopt overz. v. d. Ned. letterk. 13.676
Beleg en ontzet van Leiden 12.838
België 13.426
(De) Belgische minderbr. in Kongo 12.913
Belle van Zuylen 12.895, 12.996
Benedictijnsch leven 13.602
Ben speelt 't klaar ! 12.985
Berenjagers en robbenvangers 13.529
(De) bergen in 13.428
Beschaving en kultuur 13.066
Beschavingsgesch. v. d. mod. tijd. 12.871
Beschouwingen over Quadrag. An. 13.073
Bespiegelingen over leven en liefde 12.862
(De) bestemming v. d. mensch... 13.671
(De) betooverde prinses 13.197
(De) bevredigende oplossing 13.134

Bewoners van krotten... 12.682, 12.691
Biddend h. Onze Vader 12.575
Bij den lijdenden Godmensch 12.784
Bij Trezeke en moeder 12.616
(De) Bilt seint 13.628
Binnen drie dagen 13.150
Blauw bloed 13.631
(De) blijde Boodschap 12.939
Bob en Ben bij Sarrasani 12.739
Boekkunst en grafiek 12.570
(Het) boek van Ot en Sien 13.315
Boeren in nood 12.993
(De) boer en zijn knecht 13.265
(De) bokkerijders in de Kempen 12.831
(Een) bonte bundel 13.321, 13.388
(De) bonte wereld 12.864
(De) boodschap aan Maria 12.679
(De) bosmannetjes 13.306
Bouwers van eigen kultuur 12.858
(Het) bouwwerk 13.264
(De) brandende braamstruik 12.932
Brieven aan deken Werbrouck 12.752
Brieven van de groote hoeve 12.843
Brieven van nonkel pastoor 13.022
(Een) bundeltje lyrische gedichten 13.258
Burgers in nood 13.223, 13.296
Burgers van het rijk Gods 12.561

C

(La) cantate à trois voix 12.639
Catholicisme en socialisme 12.954
Cel 36 13.184
Cenodoxus 13.265
Charlotte op glad ijs 13.007
(Le) chemin de la croix 12.640, 12.694
(Een) Chineesch testament 13.292
Chinese kooplui 12.970
(Het) Chinese vaasje 12.977
Chloe gaat op stap 12.728
(Les) Choéphores 12.674
Christelijke eschatologie 13.571
(Het) christendom bedreigd... 13.599
(A) christmas carol in prose 13.524
Christus in de beeldende kunst 13.254
Christus moet heerschen 13.083
Christus Verlosser 12.787
(Die) Chronik des Ambtsschreibers von Thorshafen 13.023
Cinq grandes odes 12.641
Connaissance de l'est 12.642
Conversations dans le Loir-et-Cher 12.643
Corona benignitatis anni Dei 12.644
Corporatisme en socialisme 13.090
Correspondance d. Jacq. Rivière 12.645
Corymbe de l'automne 12.674
(Un) coupe d'œil sur l'âme japonaise 12.646
Culinaire tierlantijnen 12.869
Cultuur-problemen v. o. tijd 12.565

D

(De) daad van een verkenner 12.742
Daantje doet boodschappen 12.744
Daantje gaat op reis 13.404
Dagboekbladen van een krankzinnige 12.765, 12.821
(Het) dagboek v. Malte Laurids Brigge 13.640
(Het) dagelijks brood 13.146
(De) dans der kristallen 13.615
Dapper en vroom 12.941
Declamatorium 13.546
(De) Demervallei 13.317
De profundis 13.267
3e Bundel leekenspelen : Kerstspel. 13.266
(De) derde waarschuwing 12.617
Desiderius Erasmus van Rotterdam 13.542
(Een) dessajongen 13.310
(De) detective in de Rimboe 13.190
Deutsche Gedichte 13.111
Deux farces lyriques 12.647
Deux poèmes d'été 12.648
(De) dictatuur v. h. proletariaat 12.950
(De) dienaar Gods, P. Schilling 13.432
(Het) Dietsche dagboek 13.198
(De) dodende straal 13.194
Doktoren op marsch 13.694
(De) Dominikanenorde 13.335
Don Bosco 12.881
Doodendans (Frans Delbeke) 12.812
Doodendans (Michaël Osorgin) 13.635
(De) dooden van Spoon Rivier 13.505
(Het) doopsel 13.071
Door de lucht 12.892, 13.035
Door de mand gevallen 12.980
Door dik en dun 13.161
Door het leven 13.616
Door ruimte en tijd 12.800
Doortocht 13.619
Dootje Breukers 13.021
Doppen 13.327, 13.356

Drie beroemde Franse vroue 12.825
300 negerslaven 13.159
Drie jaren tent-leven 13.318
(De) drie koningen gaan hun verre weg 13.266
(De) drie koningen nr Kongoland 13.496
(Het) drieluik voor Kerstmis 13.266
Drie mannetjesputters 13.642
Drie studenten zonder centen 13.112
Drift en bezinning 13.415
(De) driftkoppen 13.265
Droomerijtjes bij den haard 13.028
Duitsch dienstmeisje 12.552
(De) Duitsche roman in het Derde Rijk 12.867
(Het) duivelsbruggetje 13.264

E

(L') échange 12.649, 12.671
(Een) echte waaghals 13.162
(De) economische struktuur onzer maatschappij 12.799
Ecoute, ma fille 12.650
Edna's echtgenoot 13.013
Edward Coremans 13.699
Eerlijk duurt het langst 13.509
Eerste blijdschap van Maria 13.264
1e bundel leekenspelen 13.264
(De) eerste lente 13.002
(Het) eeuwig leven 13.078
(Het) Egyptisch-kruis-mysterie 13.362
(Het) eiland van den dood 13.408
(Het) einde van den nacht 13.638
Else's baantjes 13.019
Else Böhler, Duitsch dienstmeisje 12.580
« Emmanuel » 12.945
En altijd is 't weer lente 12.762, 12.855
Encycliek « Ad catholici sacerdotii » 13.076
Encycliek over h. kath. priesterschap 13.077
Encyclieken over huisgezin en opvoeding 12.971
Encyclieken over O.-L.-Vr. 12.924
En eeuwig zingen de bosschen 13.167
(De) Engelsche letterk. sinds 1914 13.680
En het leven ging verder 13.227
En het werd weer lente 12.719
(De) enige weg 13.295
Epistels en Evang. v. Zon- e. Feestd. 12.937
Erasmus (B. H. Molkenboer) 13.673
Erasmus begrepen uit de geest der Renaissance 13.700
Erasmus van R'dam 13.216
(De) erfelijke eigenschap 13.391
Erfelijkheid 13.097
(De) erfenis 13.124
(De) erfzonde 13.338
Er is werk 13.343
Er staat geschreven 12.995
Er werd een hond vermoord... 12.600
Er zijn nog slaven 12.990
Er zullen heilige kinderen zijn 13.044
Eucharistische overwegingen 13.565
Eucharistisch leven 12.936
(Les) Euménides 12.675
Europa door Japan bedreigd 12.792
Eskimo-liederen van Oost-Groenl. 12.865
Evangeliebeelden 12.754
« Evolutie » in Sovjet-Rusland 12.960
Experimenteele zielkunde 13.231
Experimenten 13.172

F

Fabriek van nieuwe menschen 13.639
Fahrt frei für FD 12.961
(De) familie Schijfkens 13.133
Ferdinand Brunetière 13.537
Feuilles de saints 12.651
Fierlefijn 12.601
« Filmsterren gevraagd » 13.262
Filmster tegen wil en dank 13.001
(De) firma 12.740
Fontie 13.226, 13.301
Four tales from Shakespeare 13.526
Franciscanisme 12.930
François Mauriac 13.537
(De) Fransch-Belgische letterkunde 13.680
(De) Fransche letterkunde 13.680
Fran vindt een medaillon 13.525
Fratilamur 12.899, 13.015
French en andere cancan 13.489

G

Gabriel. De gesch. v. e. mager man. 13.158
Galvanostegie en galvanoplastiek 13.481
Gastmaal der kinderen 13.264
(De) gebochelde 13.183
(Het) gebroken popje 12.709
Gedenkboek Hoogstraten 13.339
Geen held 13.265

(De) geest v. d zwerver 13.408
Geheime dienst 13.140
(De) geheimen van de H. Mis 13.267
Geheimschrift 12.811
(De) geheimen v. e. politieken veiligligheidsdienst 12.955
(Het) geheim v. h. drijvend wrak 13.408
(Het) geheim van Huntigs-End 13.136
(Het) geheim van Stormy Rivier 12.845
(De) geheimzinnige vlucht v. d. Q 13.523
(De) gekruiste van Nagazaki 12.628
Gelakte hersens 12 901, 13.008
Geld ! 12.712
(De) geldman v. Geerlaar 13.113
Geleerde bollen 13.287
Geloof het leven goed 12.736
Gemeenschapsvijand nr 1 13.369
Geneeskundige plichtenleer 12.684
(De) generale repetitie 12.982
(De) genoodigden 13.019
Gent en zijn etser-teek. de Bruycker 13.255
Gentlemen 13.641
Georges Rodenbach 13.537
George Stephenson 13.434
Gertrud von Le Fort 12.857
Geschiedenis in de tweede graad 13.683
Geschiedenis van Ekeren 13.681
Geschiedenis v. d. Vl. kunst 13.486
(De) gesch. v. h. ornament i. h. boek 12.571
Geschiedenis van Nederland, 4 dln 12.870
13.035, 13.316, 13.682
Gesprekken met Christus, 3 dln 13.593
(De) gestalte van tachtig 13.492
Gestichts-opvoeding 13.605
(Het) gestolen kind 13.408
Getuigen 12.755
(Het) gevaar dat nadert 13.272
Gevaarlijke onschuld 13.501
Gevangen in Japan 13.206
(Het) geweten 13.176
Gezondheidsencyclopedie v. ieder. 12.803
Gids voor België 13.696
(Het) gobelijn der dagelijksche vreugden 13.199
God heb ik gezocht 13.589
Godsdienstig-zedelijke opvoeding 12.958
(Het) godskind 13.266
Gods schepping 13.236
Goed en kwaad 13.233
(De) goede moordenaar 12.818
Goede Vrijdag-liturgie 13.267
'n Goedhartige man 13.160
(Een) goed kind is een koninkr.... 12.974
Goed zoo, Pelikaan ! 13.040
Gősta Berling 13.650
Golfslag 13.620
Golven van het noodlot 12.725
Goud 12.703
(Het) gouden afgodsbeeld 13.395
(De) gouden talisman 13.387
(Het) goud van de Lutine 13.261
Grafische kunst 13.348
(De) grafsteen van Onyx 13.006
(Les) grands écrivains français 13.032
(De) grenzen voor de zedelijke geoorloofdheid v. d. rijkdom 13.067
(De) Grieksche liturgie 13.570
Grillige wendingen 13.000
(De) groene lantaarn 12.718
Groenteteelt voor kleine tuinen 13.611
Grond 13.521
Grondslagen v. maatsch. econom. en politieke reconstructie 13.247
Grondstoffen en politiek 13.344
(De) groote schok 13.189
(De) groote stilte 12.722
(De) groote verdrukking 13.372
(De) grote, stille knecht 13 319, 13.390
Gudrun krijgt haar zin 13.405
Gysbrecht van Aemstel 12.817

H

Handboek voor kosters 13.577
Handleiding bij de studie der Ned. letterkunde 13.538
Handelingen v. h. 3e wet. Vl. kongres 12.903
Hannibal Boontjes 12.829
Hans van Malmedy 12.713
Harba lo-ri-fa 13.182
(Het) hart vecht 12.885, 13.014
Heeren, vrouwen en... 12.556, 12.589
Heerk Walling 13.518
Heeroom en zijn nichtje 12.611
Heerschappij en nood der ideeën 12.563
Heerscher der prairie 13.164
(De) heer van 't kasteel 12.844
Heidendom en christendom 13.459
(De) heilige Augustinus — St-Jos. de Dooper — H. Joseph 13.214
(De) heilige Barbara 13.047
(De) heilige boeken v. h. oud en

nieuw verbond : 1e afl. 12.775
(De) H. Drievuldigheid 13.586
(De) H. Ignatius van Loyola 12.632
Heiligen der deutschen Frhûzeit 13.437
(De) H. Pastoor van Ars en de gaven van den H. Geest 13.566
(De) H. Pastoor van Ars en het huisgezin 13.567
(De) heilige rozenkrans 12.908
Heiligheid en goede wil 13.590
(De) H. Theresia van Lisieux 13.211
(De) heilige tuimelaar 13.352
(De) heilige wijdingen : 2e deel 12.910
Heiruiker 13.493
(De) heks v. d. watertoren 13.408
(De) heldenstrijd v. h. fort Loncin : Luik 1914 13.549
Helden van de Far West 13.652
Heleen. « Een vroege Winter » 12.590
(De) hel van Dachau 13.504
(Het) herderinnetje e. d. schoorsteenveger 13.264
Herman Coster's dichterlijke ontwikkeling in Meiverzen en... 12.859
Herwig 12.597
Hij heeft mij liefgehad 13.574
Hockey en hoe het gespeeld wordt 12.965
Hoe ben ik lekenapostel ? 13.455
(Het) hoedje, dat haar past 13.121
Hoe een meisje haar geheim... 13.186
Hoe komen wij met h. lev. i. h. reine 13.342
Hoe kwam ik er toe ? 13.435
Hoe maak ik... radio-ontvanger...? 13.482
Hoera ! Wij trouwen 13.127
Hoe Stef. Neutens a. h. einde kwam 13.176
Hoe zal ik het hun zeggen ? 2 dln 12.957, 13.598
Hoe zij van Jezus hielden 13.441
(Een) Hollandsch drama 12.898, 13.016
(L') homme et son désir 12.652
(Een) hondenlev. d. baas toegeblaft 13.378
(Een) hond van de straat 13.264
Hongarije en de cisterciensers 13.203
Honkbal 12.966
Hoofdlijnen der Duitsche spraakk. 12.964
Hooger op ! 7 dln 12.751, 13.679
Hoogstraeten v. 1835 tot 1935 13.551
Houten huisjes 13.197
(De) houthakker die graag dood wou zijn 13.264
(De) hut naast het kasteel 13.408
Huwelijk en kind 12.949
(Het) huwelijk. Het kristelijk huw. 12.938
(Het) huwelijk, in voorbereiding, wezen en beleving 12.564

I

I ben Joseph 13.081
IJsland 12.876
Ik ben maar 'n paria 12.986
Ik ga biechten - Ik ga te communie 13.580
Ik geloof in Jezus-Christus 13.079
In blijde gebondeheid 13.215
In de klauwen van Bill Sullivan 13.408
In den wijngaard des Heeren 13.080
In de schaduw van den Meester 13.593
In de school v. d. H. Pastoor v. Ars 13.568
(Een) indianengeschiedenis 13.197
Indo 12.551, 12.578
Indrukken v. e. reis n. Z.-Afrika 12.875
In Gods koele voorhoven 13.593
In het gloeiende zand 12.816
In het tuintje van Nazareth 13.128
In memoriam H. M. Kon. Astrid 13.051
In memoriam Mgr de Baets 13.042
In sneeuw en ijs 12.890, 12.997
In 't heiligdom 13.154
In 't vervallen huis 12.734
In witte kleren 12.933
(De) Ital. « stato corporativo » 13.472
Italiaantjes 13.403

J

(Een) jaar 13.594
Jacob Jordaens 13.439
Jan en Karel van Terschelling 13.310
Jan Kroonenburg 12.743
Java's pracht en praal 13.690
(Het) jeugdavont. v. Leo Furkins 13.355
(La) jeune fille Violaine 12.653, 12.671
Jim's avont. bij de Cowboys 13.408
Jim, weesjongen van Chicago 13.408
Jim Zilver's dubbelganger 13.370
(Het) jolige jaar 13.407
Jong blijven, rechtop loopen... 12.773
Jonge held 13.627
Jongens in 't gesticht 12.768, 12.849
Jongens van alle stranden 12.827
Jongens van de straat 12.853, 12.767
(Een) jongere uit het jaar tachtig 12.750

Jonkvrouw Suzanna van der Goes 13.205
Joost Tuinders 13.170
Joost v. d. Vondel, Neerlands onnavolgbare harpenaar 13.677
Jopie Wertenstein 13.313
Judas, een meesterstuk van C. Verschaeve 13.535

K

(De) kabbalah der Joden 13.575
Kaj uit de kist 13.197
Kaleidoscoop 13.488
Kamperfoulie 12.587
Kampioen 13.300
Kaparings, e. a. verh. 13.061, 13.171
Karakterbeelden u. d. bijb. vrouwenwereld 13.461
Kardinaal van Rossum 13.207
Karolinerna 13.522
(De) karper 13.197
Kathinka's inzet 13.398
(De) katholieke bijbel, 3 afl. 12.775, 13.465, 13.583
(De) katholieke jeugdbijbel 13.554
Katholieke moraaltheologie 13.072
(De) katholieke vrouw van de daad 12.780
(De) kattenmoedertjes 12.970
Katza 13.197
Ken u zelf 13.340
Kerkelijk en godsd. Brabant, 2 dln 12.627, 13.685
Kerkerbloemen 13.369
(De) kerkzang 12.934
(De) Kerk van Antwerpen 12.753
(De) Kerk van Christus 12.911
Kermisvolk op kerstmis 13.266
Kerstnacht 13.266
(De) kerstnacht v. d. ouden kunstenmaker 13.660
Kerstvertellingen 13.178
Kind en koning 12.928
Kinderland 12.698
Kindertoneel 13.497
(Het) kind in de Kerk 13.246
Klara van Montefalco 13.697
Kleine lekenmoraal 13.600
Kleiner Acker Elisabeth 13.661
Kleine Inez 13.227, 13.279
Klipperschepen jagen naar Londen 13.651
Kolka en Solko 13.534
(Het) komplot der flaminganten 12.599
(Het) konijn 13.195
(Het) koninklijk gebod 13.245
Koningin Astrid 12.880
Koning, koningin en dictator 13.358
Koning Skjold 13.259
(De) koning van Hawai 13.122
Kort begrip der ascetische en myst. theologie 13.593
(De) kostbare dood 12.897, 13.003
Krisis 13.587
Kruimels v. 's Meesters disch : 2e dl 12.914
Kruis of munt 12.696
(Het) kruis op Usedom 13.397
Kruisridder der lucht 12.732
Kruisweg 12.677, 12.761, 12.805
Kruiswegoefening 12.692
Kruiswegoefeningen 13.579
Kruitdalmp en goud 12.846
Kruitdamp en paardehoeven 13.165
(Het) K. S.-meisje in stilte 12.920
Kwalitatieve analytische chemie 13.249
(Het) kwartet 12.970
(Het) kweeken en verzorgen v. bloembollen in... 13.480
(Het) kweeken en verzorgen van bloemen... 13.610

L

(Het) laatste avontuur v. Kardaske 13.115
(De) laatste straat 12.741
Laethemsche brieven over de lente 12.866
Lafayette. De ruiter o. d. regenboog 12.717
(Het) land v. d. dorst 12.902, 13.037
Land van verlangen 13.155
Laurentius 13.267
Lectuur-repertorium, 3 dln 12.680, 13.553
Leef liturgisch 13.605
Leerboek der Ned. gesch. : 2e dl 13.201
(Het) leerboek des levens 13.588
Leer en praktijk der aflaten 12.940
Leert vliegen 13.041
(Een) leeuwenjager ! 13.264
(De) legende v. d. droomvallei 13.514
(De) legende van St-Niklaas 13.264
Lekkertand 13.119
Leren en spelen 13.475
(De) les der laatste stakingen 13.608
Lessen over handelsproducten 12.568
(De) letterk. i. d. Antw. Kempen 12.626

(De) levenden getuigden niet 13.264
(Het) leven drijft 13.555, 13.646
Levend geloof 13.242
(Het) leven en lijden v. mijn vader 12.633
Leven van H. Johannes de Deo 13.433
(Het) leven van Jesus... 13.544
(Het) leven van Rob. Schumann 12.884
(Het) leven van St-Lutgart 13.544
(Het) leven van Verdi 12.884
(Het) Leye-rimpelen 12.759
Levenswijding dr d. Zondagsmis : 2e dl 13.573
Lichaamstraining vr voetballers 13.484
(Het) licht 12.981
('t) Licht aan 't einde v. d. donk. weg 13.513
Lichtflitsen over de zee 12.188
(Het) licht i. d. nacht 12.576
(Das) Liebeslied der Frau Marquise 13.376
(Het) lied 12.597
Liederen bij schemeruur 12.695
(Het) lied v. d. nieuwen mensch 13.593
Liefdadig Antwerpen 12.959
Liefde doet wonderen 13.366
Liefde en trouw 13.049
Liefde in de lucht 13.383
Liefdes conflict 13.147
Liefde's kansspel 12.720
Liefdesmetgezellen 12.808
Liefde zaaien, daden maaien 13.087
Lieve Vrouwkes v. Vlaanderen 12.946
(De) lijdende Christus 13.239
(Het) lijdensprobleem 13.457
Lijst v. woorden gewijzigd volgens de spelling 1934 13.096
(De) litanie van onzen tijd 13.264
Litteraire profielen : 6e dl 13.537
Litteraire twistappels 13.411
Littoria 12.894, 13.010
(Le) livre de Christophe Colomb 12.654
Lodewijk Dosfel herdacht 12.748
Lodewijk van Deyssel 12.746
Lofzang der aarde 12.893, 13.009
Lompenprinsen 12.815
Lord Edgware sterft 13.163
Loterijgeluk 13.114
Lotgevallen v. 2 Russ. jongens 13.534
Loutervure 12.602
(De) luchtheld 12.888, 13.026
Luchtkasteelen 13.260
Luik 1914, 2 dln 13.548, 13.549

M

Machten van dezen tijd 13.345
(De) Maan dichtbij 13.609
(De) majoorsche 13.396
Malle fratsen 13.626
Mama's kleine jongen 13.630
(De) man die op Greta Garbo verliefd werd 13.166
(De) man die vertellen kon 13.314
(De) man die zijn lijf verloor 12.595
(De) man in het zwart 13.503
(De) mannen van Scheut 12.918
Mannen van staal 12.998
Marcel Proust 13.537
Maria Boodschap 12.678
Maria-drieluik 13.075
Maria Nunes 12.726
Maria in de gesch. v. o. genadeleven 12.925
Martelaren van onzen tijd 13.213
(De) martelingen van Onzen Heer 12.944
(Die) Marter Unseres Herrn 12.944
Mascotte 13.141
Matigheid - Rechtvaard. - Sterkte 13.240
Medisch handboek v. h. huisgezin 13.253
Meer eenvoud 12.781
Meer goedheid !... 12.922
Meimaand v. d. H. Pastoor v. Ars 12.778
(Een) meisje keert terug 12.548, 12.585
Meisje, luister eens ! 12.795
(Het) meisje met de rozenjurk 13.311
Meisjesstudenten in Parijs 13.517
Meisjes uit klas zes 13.304
(Het) meisje uit de garage 13.380
Memento 12.963
Meneer Pimpelmans dedective 12.738
Meneer Visser's hellevaart 13.560, 13.636
(Een) mensch 12.708
Menschen en dingen van onzen tijd 12.777
(De) menschen hebben hun gebreken 12.749
Menschenkennis en typologie 13.454
Menschen onder dwang 13.280
Menschenredders 13.285
(De) Mensch van Nazareth 12.991
Mens en maatschappij in Plato's « Republiek » 12.952
(La) messe là-bas 12.655
(De) metaalberg 13.307
Metamorfoze 12.584
Met leege handen 13.126
Mfumu, de witte man 13.667

(De) middeleeuwse literatuur tot de tachtigersbeweging 13.674
Mientje 13.222, 13.294
Miguel Pro S. J. 13.438
Mijn God, waarom hebt ge mij verlaten 13.354
Mijn lijdensweg in Sovjet-Rusland 13.208
Mijn persoonlijke ervaring omtrent de jongste tooneelbeweging 12.747
Mijn retraite met den H. Pastoor van Ars 13.569
Mijn tweede vaderland 13.506.
Mijn zuster de negerin 13.624
Mimike, de dochter der vorstin 12.999
(De) minderbroeders te Thielt 12.942
(De) minnedrank 13.120
Misdaden uit hartstocht 13.346
Misdrijf in het duivelsbos 12.830
Missie-Heilige-Uren 12.916
Mitta 12.701
Moderne jeugdopleiding 13.476
Moderne Nederlandsche essay's 13.034
(De) moderne West-Europeesche letterkunde, 5 dln 13.680
Moed 12.848
(De) moeder 12.711
De Moeder der vernieuwde menschheid 12.757
(Een) moederloos meisje 13.017
(De) moed van Jim Zilver 12.593
(Het) moeilijke kind 12.947
Mgr de Mazenod 13.210
(De) moordzaak. h. J. Lipsiusplein 13.176
(De) moordzaak van tram 3 13.176
Morceaux choisis 12.656
Morgenlicht 13.012
Morgenrood 13.351
Morgenschemering 12.685
Morgenstond 13.152
(Het) muzikaal wezen 12.967
Muziek en zang in beeld en beweging 13.017
(Het) mysterie der drie eikelboomen 12.851
(Het) mysterie der hooge hoeden 12.721
Mystieke bloemlezing 13.572

N

(Het) naaistertje v. h. tempelhof 13.408
Naar Golgotha 13.048
(De) naastenliefde 12.785
(De) nachtelijke tocht 13.197
Nachtklanken 13.623
(De) nachtraven 13.298
(De) nachtruiters 13.374
(De) nacht van Bess 12.989
Nagelaten verzen 13.617
Najaar 13.063, 13.169
Naja Tripudians 13.392
(De) naoorlogsche gewestelijke roman 13.539
Napelsgeel en hemelsblauw 12.873
Napoleon en Marie-Louise 13.436
(Het) nationaal-socialisme 13.091
Naturalisme en romantiek 12.868
Natuurkennis... belangstellings-centrum 13.473
(De) natuurkunde van de zon 13.098
(De) natuurlijke behandeling der zieken 12.802
(De) nederigheid des harten 12.786
Nederlanders leert wandelen 13.106
Nederlandsch leesboek 12.861, 13.412
Nelly 13.123
(De) nieuwe Esopet 12.697
(Het) nieuwe geluk 13.321, 13.388
(De) nieuwe lof der zotheid 13.031
(De) nieuwe middeleeuwen 12.789
Nieuwere architectuur 13.349
Nieuwere klanken 13.618
(Het) Nieuwe Testament 13.085
(Een) nieuw geluid over den volkenbond 12.686
(Het) nieuw heidendom 13.243
(Een) nieuw offensief der Zonder-God 12.909
Nigra, de afvallige 13.666
Nonna dokter 13.156
Nooit ruzie 12.971
(De) Noordlandtocht v. d. heer met de 100 oogen 12.615
(De) N.-Ned. letterk. sinds 1914 13.680
(Le) nord-est de la prov. d. Liége 13.204
Nu begint het leven 12.553, 12.581

O

Oceania 13.323, 13.420
Ode jubilaire 12.657
Oefenschool der volmaakte krist. nederigheid 13.086
Offensief 12.779
(Het) offer 12.988

Offers der wanhoop 12.837
(L') oiseau noir sous le soleil levant 12.658
Ola de Rus 13.386
(De) olewagen-sage 13.001
Oliebol 12.608
Olie voor China's lampen 13.502
(De) olijfberg en het Heilig Uur 12.917
Om de kabouterkroon 12.983
Onbekende dader 12.841
(De) onbekende monnik 13.647
(De) onderaardse gangen van St-Pietersberg 13.427
Onderhoudjes over de liturgie 12.926
Onderhoudjes over het huwelijk 12.567
(Het) onderwijs i. d. biologie... 13.093
Onderwijs volgens de methode... 13.474
(De) onderwijzer en de dierendag 12.953
Ons leger in den wereldoorlog : Luik 13.548
Ons dorp floreert 13.556, 13.648
Ons klassiek komisch tooneel 13.672
(De) ontdekkingsgesch. der chemische elementen 13.250
(De) ontrouwe knecht 13.265
Ontvluchtingspogingen 12.834
Ontwerpen vr kleine tuinen 13.478
Onze boeren 13.180
Onze boot 13.479
Onze jongens- en meisjes-boeken 13.197
O. L. Vrouwke in 't bosch 13.125
O. L. Vr. v. d. Oudenberg te... 12.915
Onze Moeder 12.935
(Het) Onze Vader der missie 12.920
Onze Vlaamsche visschers 13.691
Oog om oog 13.653
Oordeel 13.264
Oorlog 13.678
Oorlog om Ethiopië 12.683, 12.690
(De) oorlogsjaren van Lewieke 12.623
Oorlogsslaven 13.417
Oostenrijk 1935 13.688
Oostersche vrouwen 12.832
Op den toren 12.735
Op en om Adderhorst 13.297
Opgejaagden 13.371
Op hooge zee 13.193
Opleiding tot werkdadig deelnemen aan het H. Misoffer 13.088
Oplichters 13.265[3]
Opstanding 13.456
Opschudding 13.643
Op Stefaantjes wonderfluit 13.532
(De) opvoeder in de caricatuur 13.256
(Het) orgaan der ster 13.264
(De) os en de ezel v. d. heil. stal 13.181
(L') otage 12.659
Oude klanken 12.729
(De) oude volken van het Oosten 13.200
(Een) oude vuurvreter 13.290
(L') ours et la lune 12.647, 12.660
Over de godsdienstheid 13.238
Over den roman 13.030
Over de ziel der Lage Landen 13.540
Over het begrip « leven » i. d. kunst... 13.670
Overwegingen over h. Christi-rijk 12.931
(De) overwinning van Christus 13.244
(De) Oxford-beweging 13.597

P

(Het) parelsnoer 13.379
(Het) pact van Fautus 13.331, 13.414
(Le) pain dur 12.661
Palestina en de heilige plaatsen 12.877
(De) paradijsbloem 13.209
Partage de midi 12.662
Particulier secretaris gevraagd 12.840
Pas op, Toontje ! 12.745
Pastoor Campens zaliger 12.559, 12.610
Pater Damiaan de Veuster 13.440
Patiënt 12.764, 12.833
Patriciërs 12.557, 12.598
Paul Bourget 13.537
Pauwoog 12.976
Pelgrims naar Lourdes 13.516
Pennekrassen 13.225, 13.386
Pension Vivès 13.229, 13.269
Pepita verloor... en won 13.384
(Le) père humilié 12.663
Perle-fine 13.263
(De) personenvennootschappen... 13.341
Philipp zwisschen Gestern u.... 13.377
Phil's amoureuze perikelen 13.508
Pier Giorgio Frassati 12.879
Pietje Plek 13.530
Pietje zorgt er voor 12.624
Pinkstervuur 13.267
Pioniers 13.578
Poèmes 12.676
Poèmes de guerre 12.664
Pol en Julia 13.197
(De) polit. gesch. v. h. L. O. i. Ned. 12.956

(De) poppen van madame Mandilip 13.273
(De) porseleinen Siegfried 13.557, 13.659
Porta Nigra 12.693
(Het) portret van Dorian Gray 13.353
Portugeesch paradijs 12.872
Positions et propositions 12.665
Practische overwegingen 13.082
« Prêtres insoumis » ?... 12.753
(De) priesterl. zending v. d. proost. 12.948
(Het) priesterschap der vrouw 12.783
Prinselijk avontuur 12.769, 12.847
Prins Incognito 13.499
(De) profetieën van Panivorax 13.601
Protée 12.666
Proza 12.591, 12.724
Pruiken 12.558, 12.579
(De) psalm van dezen tijd 13.264
Psychologie van het kind 13.234
Psychologische verhandelingen 12.774

Q

Quadragesimo anno 13.068

R

Raak ! 13.467
Radijs en Bot op sterrevaart 12.681, 12.796, 12.819
Radio voor den beginneling 13.252
(De) rechten der vrouw 13.347
(Het) recht en zijn eigenschappen 13.468
Rechterlijk Antwerpen i. d. middel. 13.418
Rechts of links ? 13.135
(Het) recht van den sterkste 13.276
Redevoeringen : 2e dl 13.536
Regenboog 13.536
(De) regenboog boven d. afgrond 13.381
Reinierke 13.409
(Le) repos du septième jour 12.671
Rerum novarum 13.068
(De) reus van Kongo 12.629
Revolverwet 13.375
Richard Kralik 13.547
(De) ridder v. h. slot v. Laerne 12.596
Rip van Winkle 13.514
(Het) Roelantslied 13.543
(De) roeping tot het priesterschap 13.595
Roepstemmen i. d. woestenij... 13.462
Rome en de staatsorde 13.092
Rome-reis met hindernissen 13.038
Rond een blauw meer 13.558, 13.649
Rond h. probl. d. huid. muziekkult. 12.572
Rondom het boek 13.564
(Het) roodbessen hulstboompje 13.029
(De) roode auto 13.408
(Het) roode land der... kariatieden 13.689
(De) roode duivel 13.510
(De) roode passagier 13.157
Roodkapje 12.704
(Het) rood prinsesje 12.613
Rose Ellen en het juweel 13.018
Rozenregen 12.702
Ruim 300 opg. v.d. vierstem. zetting 12.968
Ruiten zeven 13.644
Rutschbaan 13.559, 13.657
Ruwe bolster, blanke pit 13.024

S

Sage van den Herstgulden 13.197
Sainte Geneviève 12.667
Salut à la Belgique 12.668
Sans-ear, de woudlooper 13.665
Sta Lyduina 13.048
Santa Teresa de Jesus 12.634
(De) satan in de huidige wereld 13.458
Savonarola 12.883
Schaak aan de heks 13.632
(De) schaduw 13.264
Schaduwkinderen 13.507
(De) schat uit Kongo 12.820
(De) schepping der wereld 13.036
Schoolmeester Klopstok... 5 zonen 13.668
Serena 12.823
Seuns van die wolke 12.737
Sightseeing car 12.730
Simcha, de knaap uit Worms 13.360
Simon-Petrus 12.756
Sint Albertus van Leuven 12.555, 12.630
Sint Francesca Romana 13.050
Sint Franciscus eet pastijen 13.264
St-Franciscus en de roovers 13.264
Sirocco 13.278
(De) slachter van Verdun 13.143
Slagen op de ruit 12.766, 12.850
(De) slinger van den tijd 13.498
(Een) slot dat pakt 13.293
Smeltbolleke e. a. sprookjes 13.312
's Nachts in 't korenveld 12.972
(Het) snakkende land 13.487
(De) sneeuwklokjes luid. d. lente in 13.117

Socialisme en planisme 12.790
Sokrates' verdediging 12.863
Sombere Martin 13.382
S.O.S. Radioklucht 12.577
(Le) soulier de satin... 12.670
Sous le rempart d'Athènes 12.639, 12.670
Sowjet-Rusl. als mod. toren v. Babel 13.692
's Pausen primaat i. d... middeleeuw. 13.222
Speciosa deserti 13.624
(Het) spel van den nar 13.264
Spinnen en weven 13.103
Spionnage in het veldleger 12.994
(De) spookbruidegom 13.514
(Het) spoor van Fu Manchu 12.603
Spreekuur 13.385
(Het) sprookje in de opvoeding 12.951
Sprookjes u. h. Germ. Noorden 13.393
Stal van Bethlehem 13.266
(De) stem des bloeds 13.288
(De) sterrenhemel door een lekebril 12.801
Sterren en dauw 12.809
Strijd 12.573, 12.594
Strijders voor het leven 13.043
(De) strijd om de Kerk... 3e Rijk 13.464
Studentenleven i. d. grot v. Calypso 12.813
Studie over voorlicht. bij beroepsk. 13.606
(De) stille strijder 13.561, 13.656
(De) sultane van Matarobiobaba 12.705
Suskewiet en Cie 12.733
's Vlamings gulle spotlach 13.402
Svizzero ! 13.095
(De) symbol. handeling. O. Test.... 13.337

T

Taifoen 12.798
Tam-tam 12.874
Tarantini 13.365
Teeken des tijds 13.336
Tel-Aviv 12.716
Ten doode gedoemd 12.619
(De) terugkeer van Christus 12.776
Ter zijde 13.413
Tête d'or 12.671
Théâtre : première série 12.671
Theologische summa 13.238
Thijm-almanak 13.675
(De) tachtigjarige oorlog 13.682
Tiliauw, de Sawia 12.854
Titellijst 13.553
Toe maar 12.975
Toen het begon te lichten... 13.515
Toen moeder beter was 13.533
Toeters en bazuinen 13.425
Toinette's filmcarrière 13.274
Tongerloo en St-Dimfna 13.334
(Het) tooneel na Ibsen 13.541
Toontje Poes 12.900, 13.025
Tornade 13.132
Tot slot 13.257
Traandroppels 13.491
Traductions diverses 12.639
(Die) trekboer 12.835
Trois poèmes de guerre 12.672
Trompetgeschal 13.361
(Een) tuiltje late bloemen 13.495
Turren 12.588
Tusschen twee droomen 12.549, 12.592
2e bundel leekenspelen 13.265
(Het) tweede land 13.622
Twee druppeltjes water 13.303
« 2019 » 13.265
Twee kerstverhalen 13.310
(De) tweelingen van 't witte huis 13.304
Twee wegen 13.139
Twee zonder werk 13.264
20.000 citaten, aphorismen... 12.860

U

Uitbuiters van de natuur 13.282
Uit de gesch. v. h. oude Israël, 2 dln 13.036
13.460
Uit de memories v. Br. Doris 13.400
Uit de wereld van het onbewuste 13.149
Uit het land van Aa 12.807
Uit h. leven v. Koning Albert 13.309
Uit 't Leye-lisch 12.759
(De) uitweg 12.796
Uit zijn nagelaten schriften (E. Poppe) 13.592
Uit zijn werk 13.020
(Het) uur der vergelding 13.401
Uut oes Drèènse laand 13.129

V

Vaar wel ! 13.463
Vacantie aan de Riviera 12.731
(De) vacantie-avont. van Sam... 13.664
Vader 13.220, 13.281
(De) val van het koningschap 12.927
(« De) Valk » zeilt uit 13.662

Van andermans leer 12.562
Van Bismarck tot Poincaré 13.686
Van David tot Jezus 13.460
Van den rouwmoedigen slager 13.629
Van den wonderen zanger 13.654
Van drie blauwe meisjes en... 13.116
Van een man die alles in goud... 13.663
Van een onbekenden Jezus 13.576
Van je familie moet je 't maar hebben 13.137
Van Jezus en het monnikske 13.130
Van twee koningskinderen 12.770, 12.842
(De) vechtersbazen 12.970
(De) vedelaar e. a. verhalen 13.187
(De) veensoldaten 12.824
Veni Creator Spiritus 12.943
Venite adoremus ! 12.987
(Het) verdeelde huis 13.637
(De) verhalen van Belcampo 12.282
(De) verjaardag 13.118
Verlaine 12.673
(De) verlatene 12.714
Verlof 12.723
(Het) verraad van den luidspreker 13.264
Vers d'exil 12.671
Verstandig studeeren en vruchtb... 12.794
(Het) verstoorde mierennest 12.715
(De) verteller 13.176
Verteluurtjes 13.408
(De) verworpenen der aarde 13.142
Verzamelde verzen 12.574
Verzen en kwatrijnen 13.110
4e Bundel leekenspelen 13.267
(De) vierde koning 12.614, 12.620, 13.267
Vier levens 12.828
(Die) viering van Dingsaandag 13.179
(De) vier uitersten 13.333
(De) vijand 13.264
(De) vijf blijde geheimen v. Maria 13.267
(De) vijand van den oorlog 12.689
Vijftien jaar bij de koppensnellers 12.878
(La) ville 12.671
Vlaamsche kunst en Ital. Renaiss. 13.485
(De) Vl. letterkunde sinds 1914 13.680
(Het) Vlaamsche lied 13.108
Vlamingen 13.373
Vliegersvrouwen 12.889, 13.004
(Het) vliegtuig : 2 dln 12.569
Vliegtuig en oerwoud 12.891, 12.928
(De) vlucht voor God 12.923
Volkenkunde van Belg. Kongo 13.424
Volks- en rondedansen 13.105
Volksgunst 13.138
Volkskleederdrachten in Vlaanderen 12.797
(De) volksmenner 12.758
Von Seele zu Seele 12.919
(Die) von Sneckenström 13.364
Voor de mast 13.284
Voordrachten « De mensch » 13.613
Voor eer en leven 12.839
Voorgesch. van het aartsbisdom Mechelen, 2 dln 12.627, 13.685
Voor h. kinderboek in Vlaanderen 12.688
Vóór honderd jaar 12.566
Voorzichtigheid 13.241
Voyage naar den lande v. belofte 13.693
Vrede zij met U ! 13.416
(De) vreugde v. h. kindschap Gods 13.070
(De) vreugden v.h. kindschap Maria 13.582
Vrienden v. d. Heere Jezus 13.074
Vriendschappen 13.500
(De) vrije wil 13.232
(De) vroolijke daden v. keiz. Karel 13.302
Vrouwendienst 12.700
(De) vrouw met het éene talent 13.520
(De) « V's » 13.308
(De) vuurroode bloem 13.271

W

(De) waarde v. h. oude testament 13.069
Waarheid en leugen v. h. comm. 13.469
(Het) waarheidsprobleem 13.591
Waar liefde woont 13.289
Waarom wij kaarsen offerden 13.197
Waar zijn de juweelen ? 12.707
(De) ware godsdienst... 12.912
Warenkennis en werkwijzen bij... 13.104
Was tun, Sybille ? 13.027
Wat de wolk vertelde 13.663
Wat een aankomend meisje weten... 12.687
Wat e. jonge vrouw weten moet 13.471
Wat e. volwas. meisje weten moet 13.089
Wat houdt graaf de Mailly nog over 13.264
Wat is gelooven ? 13.581
Wat kinderoogjes ons vertellen 13.153
Wat Smikkeltje beleefde 13.669
(De) wederdienst 13.197
Weefgetouw nummer acht 13.655
Week-sterrekens : 2e dl 13.527
(De) weg alleen 12.550, 12.583
Weg van huis 13.193
Welkome waardevolle wenken 13.100

Wendepunkt-kookboek 13.099
Wereldcrisis. Is er een uitweg ? 13.470
(De) wereld van boven 13.041
(De) werking, ontw. en toep. dr... 12.804
West-Indië 13.421
(De) wet op het dienstcontract 13.094
We vlogen naar Indië 13.040
Wie is de schuldige ? 13.408
Wij moderne menschen 12.896, 12.992
('n) Wiel binne-in 'n wiel 12.607
Wie se spoor ? 13.173
Wij vlogen naar Indië 12.886
Wij worstelen 13.359
(De) wilde Anna Vloors 13.176
Willem v. Affligem 13.544
Wim en zijn vriend 13.409
Wim's wondernacht in het woud 13.192
(De) witte tijger 13.528
(De) woestijnhavik 13.174
(De) wondere kerstboom 13.177
(De) wondere perel 12.710
(De) wonderlijke tocht 12.856
Wonderl. lotgeval. v. Kees d. Beer 12.622
(De) wraak van Juan Moreno 13.291

Y

(Het) Y-mysterie 12.604

Z

Zaken zijn zaken 12.978
(De) zalige Gemma Galgani 13.047
(De) zalige Robert Southwell S.J. 13.045
(De) zaligheden 13.332
(Het) zatte hart 12.810
Zeeland 12.699
Zes dagen 12.554, 12.609
6 maanden vacantie 13.531
Zeven jongens in een boot 12.621
« Zevenslagers » nrs 1-12 13.197
17-eeuwsche syntaxis, 3 dln 12.962, 13.477
Zieke levens 13.633
Zieleblommekens 12.969
Zij, die wachten aan de hemelpoort 13.466
Zij die zwijgt ! 12.759, 12.760, 12.806
Zijn zoon 13.408
Zij wachten 13.519
Zonnestraaltje 12.793
Zonnige eilanden 13.422
(Het) zonnige leven v. kon. Astrid 13.046
(Het) zonnige leven v. St J. Berchm. 12.631
Zon, sneeuw en liefde 13.363
Zooals het werkelijk is 13.221, 13.268
Zoo hard en zoo schoon 13.033
Zoon van twee moeders 13.511
Zoo'n volkje 13.406
Zotteke 12.763, 12.822
Zuid-Afrika 13.423
Zuid en Noord 13.410
Zusje 13.393(bis)
Zwaantjes tocht 13.399
(De) zwarte lach of... 13.367
(Het) zwarte leven van Mabumba 12.727
(Het) zwarte paviljoen 12.836
Zweefvliegtuigen en zweefvliegen 13.102
(De) zwemkampioen 13.197
Zwerftochten door Zwitserland 13.695
(De) zwerver 12.826
Zwerversbloed 13.394
Zwerverswegen 12.852

Trefwoordenlijst of Zaakregister

VAN DEN 14n JAARGANG

De getallen geven de volgnummers der recencies aan
Ook naar de opgenomen portretten wordt verwezen

A

Aardkunde : 13.427, 13.696
Aardrijkskunde : 12.629, 12.642, 12.646, 12.658, 12.683, 12.690, 12.792, 12.798, 12.872-12.878, 13.036-13.041, 13.204, 13.317, 13.419-13.429, 13.460, 13.502, 13.687-13.696
Æsthetica : Zie Schoonheidsleer
Aflaat : 12.940
Afrikaansche letterkunde : 12.625, 12.737, 12.825, 12.835, 13.061-13.065, 13.160, 13.169, 12.171, 13.173, 13.179
Albert, Koning : 13.309
Albertkanaal : 13.607
Albertprijs : 14e Jg bl. 131
Albertus van Leuven, Heilige : 12.555
Algemeene Werken : 12.751, 12.803, 12.864, 12.868, 12.872, 12.876, 12.903, 13.339, 13.545, 13.563, 13.564
Zie ook Bloemlezingen
Ambacht : 13.612
Andersen Nexö, Martin : 13.142 (portret)
Angenent, A. W. P. : 13.419 (portret)
Angst : 12.905
Anthropologie : 12.564, 12.567, 12.795, 12.949, 13.089, 13.342, 13.471
Anti-alcoholisme : Zie Drankbestrijding
Anti-bolsjewistische roman : 14e Jg bl. 131
Antillen : 13.422
Anti-militarisme : Zie Pacifisme
Antwerpen : 12.566, 12.734, 12.735, 12.753, 12.959 ; 14e Jg bl. 167 ; 13.418, 13.552
Antwerpsche Kempen : Zie Kempen
Aphorisme : 12.860
Apologetica : Zie Natuurlijke Godsleer
Apologetische romans : Zie Godsdienstige romans
Arabië : 13.429
Architectuur : Zie Bouwkunst
Ascetiek : 12.736, 13.596 Zie ook : Godsdienstbeoefening en Meditatielectuur
A. S. K. B. : 14e Jg bl. 19 ; 13.553
Asscher-Pinkhof, Clara : 12.550 (portret),
Astrid, Koningin : 12.880, 13.046, 13.051 13.217, 13.431
Astronomie : 12.800-12.802, 13.098, 13.251, 13.609
August Beernaertprijs : 14e Jg bl. 297
Augustinus, Heilige : 12.214
Aumale-prijs : 14e Jg bl. 255
Autobiographieën : Zie Dagboeken
Avontuurrom. en -verhalen: 12.552, 12.580, 12.586, 12.593, 12.599, 12.600, 12.603, 12.604, 12.614, 12.615, 12.617, 12.620-12.622, 12.718, 12.721, 12.723, 12.725, 12.728-12.730, 12.732, 12.737-12.739, 12.827, 12.830, 12.836, 12.839-12.841, 12.845, 12.846, 12.851, 12.852, 12.854, 12.856, 12.890, 12.994, 12.997, 12.998, 13.006, 13.007, 13.011, 13.013, 13.017, 13 018, 13.055, 13.061, 13.062, 13.150 13.157, 13.161-13.165, 13.171-13.174, 13.183, 13.185, 13.188, 13.190, 13.191, 13.194, 13.225, 13.272, 13.273, 13.276, 13.278, 13.282, 13.284, 13.290, 13.291, 13.293, 13.318, 13.362, 13.369-13.372, 13.374, 13.375, 13.380, 13.382, 13.383, 13.387, 13.395, 13.401, 13.503, 13.509, 13.510, 13.512, 13.523, 13.525, 13.528, 13.529, 13.641, 13.642, 13.644, 13.651-13.653, 13.665

B

Baekelmans, Lode : 14e Jg bl. 168 (portret)
Baers, Joris, pr. : 12.680 ; 14e Jg bl. 296 (portret) ; 13.533
Ballings, Jac. : 13.114 (portret)
Banneux : 12.788
Barbara, Heilige : 13.047
Baur, Frank, Prof. Dr : 14e Jg bl. 287 (portret)
Beauraing : 12.788
Bedevaart : 12.616, 12.733, 12.788, 12.915, 13.516
Bekeeringsverhalen : 12.560, 12.612, 12.645, 12.733, 12.788, 13.000, 13.435
Berdjajew, Nikolaas : 12.789 (portret), 13.469 (portret), 13.671 (portret)
Beschaving : 12.871, 13.066
Bibliografie : 12.635-12.679, 12.680, 12.685,

12.903, 13.553, 13.564
Bibliothecaris : Zie Examen voor Kandidaat-Bibliothecarissen en Bibliotheken
Bibliotheekkunde : 12.903
Bibliotheken : 14e Jg bl. 22, 90-93
Biecht : 13.580
Bijbel : Zie Heilige Schrift
Biografieën : Zie Levensbeschrijvingen
Biologie : 12.564, 12.567, 12.795, 12.949, 13.043, 13.089, 13.093, 13.097, 13.342, 13.471
Blaskó, Maria : 12.999 (portret)
Bloemlezing : 12.751, 12.864, 12.868, 12.876, 13.410, 13.492, 13.538, 13.572, 13.618
Boekenweek (Vlaamsche —) : 14e Jg bl. 29
Boekerijen : Zie Bibliotheken
Boekkunst : 12.570, 12.571
Boeye, Eugenie : 13.633 (portret)
Bogaerts, Theo : 13.323 (portret)
Bokkenrijders : 12.831
Bontenakel, Staf : 12.594 (portret)
Boo, Sigrid : 13.512 (portret)
Bosco, Don : 12.881
Bourget, Paul : 14e Jg bl. 62 (portret)
Bouw : Zie Constructie
Bouwkunst : 13.349
Boy-Scout : Zie Scouting
Brabant : 12.627, 13.685
Bretano, Clemens : 13.668 (portret)
Brey, Henriette : 13.645 (portret)
Brieven : 12.611, 12.645, 12.752, 12.823, 12.866, 12.919, 13.022, 13.033, 13.436
Brugmans, H., Prof. Dr : 13.682 (portret)
Bruijn, Cor : 13.662 (portret)
Buck, Pearl S. : 13.637 (portret)
Buckinx, Pieter G. : 13.615 (portret)
Burssens, Gaston : 13.489 (portret)

C

Callewaert, E. P., O.P. : 14e Jg bl. 131 (portret)
Cataloog : Zie Bibliografie
Catechismus : 12.958
Chesterton, G. K. : 14e Jg bl. 253 (portret)
Chemie : Zie Scheikunde
China : 12.798, 13.292, 13.502
Christie, Agatha : 13.163 (portret)
Citaat : 12.860, 13.585
Civilisatie : Zie Beschaving
Claes, Ernest : 12.559 (portret) ; 14e Jg bl. 20
Claes-Vetter, Stephanie : 14e Jg bl. 20 (portret)
Claudel, Paul : 14e Jg bl. 41-50 (portret) ; 12.635-12.679, 12.761 (portret)
Coenen, Frans : 14e Jg bl. 166 (portret), 254 (portret)
Coleridge, S. P. : 13.490 (portret)
Communie, Heilige : Zie Eucharistie, Heil.
Communisme : Zie Marxisme
Componist : 12.884
Concentratiekamp : 12.824
Congo (Belgisch) : Zie Kongo (Belgisch)
Congregatie van het H. Officie : 14e Jg bl. 90
Congres : 14e Jg bl. 92-93
Constructie : 12.569, 12.886, 12.887, 12.891, 12.928, 13.101, 13.102, 13.479, 13.698
Conté, Lode : 13.187 (portret)
Corporatisme : 13.472
Corsari, Willy : 13.150 (portret)
Couperus, Louis : 12.584 (portret)
Crick, Jef : 12.596 (portret)
Crols, Frans, pr. : 12.611 (portret)
Cruysberghs, K., Mgr : 12.908 (portret), 13.457 (portret)
Cultuur : 12.565, 13.066

D

Dagboeken : 12.554, 12.586, 12.616, 12.658, 12.747, 12.765, 12.824, 13.198, 13.208, 13.215, 13.282, 13.284, 13.292, 13.377, 13.416, 13.430, 13.435, 13.436, 13.504, 13.635, 13.687, 13.694
Daisomont, PM., pr. : 13.458 (portret)
Damestooneel : 12.705
Damiaan de Veuster, Pater : 13.440
Dante Alighieri : 12.657 ; 14e Jg bl. 297 (portret)
Dauphin, Fernand : 14e Jg bl. 21
de Bourghelles, Alard (pseudoniem van du Castillon, Léonce) : 14e Jg bl. 131
de Bruyne, E., Prof., Dr : 13.066 (portret)
de Clercq, René : 14e Jg bl. 90 (portret), bl. 254, bl. 297 (portret)
de Coene, A., Dr, Kan. : 13.459 (portret)
de Craene, Basiel, pr. : 12.754-12.760 (portret)

Dedeken, Bertha : 13.123 (portret)
de Doncker, Maurits : 14e Jg bl. 297
de Guigné, Annie : 12.882
de Hartog, Jan : 13.060 (portret)
de Haulleville, Eric : 14e Jg bl. 131
de Kruif, Paul : 13.043 (portret)
de Lannoy-van Rompaey, Mevr. : 14e Jg bl. 254
Delbeke, Frans : 12.812 (portert)
de Man, Hendrik : 12.790 (portret), 13.090 (portret)
de Marest, Aimé : 14e Jg bl. 217
Demedts, André : 13.555 (portret)
de Meyer, Petrus-Baptista, O.F.M. : 12.628 (portret)
de Mont, Paul : 13.548 (portret)
de Muynck, Remy : 12.597 (portret)
den Doolaard, A. : 13.688 (portret)
de Pillecyn, Filip : 12.713 (portret) ; 14e Jg bl. 167 (portret)
de Ronde, Theo, Dr : 13.672 (portret)
de Roux, François : 14e Jg bl. 21
d'Espallier, V., Dr : 13.454 (portret)
Detective-Verhalen : 12.599, 12.600, 12.604, 12.614, 12.617, 12.607, 12.718, 12.721, 12.738, 12.830, 12.836, 12.839, 12.851, 13.062, 13.150, 13.163, 13.173, 13.183, 13.190, 13.362, 13.395, 13.401, 13.503, 13.641
de Vries, Anne : 12.767 (portret)
Dewachter, Richard : 12.560 (portret)
Dewaele, Joris : 13.497 (portret)
Dichtkunst : 12.637
Diaconaat : Zie Priesterschap
Dichtwerken : 12.573-12.575, 12.638, 12.640, 12.641, 12.544, 12.647, 12.648, 12.650, 12.657, 12.659, 12.664, 12.667, 12.671-12.673, 12.676, 12.692-12.700, 12.759-12.761, 12.805-12.811, 12.817, 12.859, 12.865, 12.929, 12.969, 12.984, 12.988, 13.109-13.111, 13.257-13.259, 13.350-13.352, 13.354, 13.487-13.495, 13.505, 13.535, 13.543, 13.614-13.625, 13.677
Dierenbescherming : 12.953
Dierkunde : 12.682, 12.697, 12.953, 13.195, 13.330
Directoire : 12.753
Dogma : Zie Dogmatiek
Dogmatiek : 12.645, 12.684, 12.906, 12.907, 12.910-12.912, 12.938, 12.940, 12.958, 13.071, 13.072, 13.079, 13.232, 13.236-13.238, 13.338, 13.458, 13.459, 13.571, 13.581, 13.586, 13.591, 13.598, 13.600
Don Bosco : Zie Bosco, Don
Donker, Anthonie : 14e Jg bl. 89 (portret)
Donkersloot, N. Anthonie, Dr : Zie Donker, Anthonie
Doopsel, Heilig : 13.071
Dosfel, Lodewijk : 12.748 (portret)
Drankbestrijding : 13.021, 13.189, 13.192
Drievuldigheid, Heilige : 13.586
Duhamel, Georges : 14e Jg bl. 255
Duitsche Werken : 12.857, 12.867, 12.904, 12.919, 12.961, 12.964, 13.023, 13.027, 13.095, 13.111, 13.168, 13.364, 13.376, 13.377, 13.437, 13.661

E

Echtscheiding : 12.896, 12.907
Economie : Zie Staatshuishoudkunde en Huishoudkunde
Eeckhout, Joris, pr. : 14e Jg bl. 217 ; 13.537 (portret)
Eekhout, Jan H. : 12.557 (portret)
Ekeren : 13.681
Electriciteit : 12.804, 13.481
Encycliek : 12.791, 12.924, 13.068, 13.073, 13.076, 13.077
Encyclopedieën : 12.803
Engelsche Werken : 13.524, 13.526
Epistel : 12.937
Erasmus : 13.216, 13.542, 13.673, 13.700 (portret)
Erens, Frans : 14e Jg bl. 21 (portret)
Erfelijkheid : 13.097
Eskimo : 12.865
Essays : 14e Jg bl. 41-50, 12.646, 12.654, 12.665, 12.668, 12.678, 12.746-12.750, 12 773, 12 789, 12.857-12.859, 12.862, 12.863, 12.865-12.869, 12.923, 12.951, 13.030, 13.034, 13.042, 13.066, 13.198, 13.199, 13.242, 13.254-13.256, 13.331, 13.336, 13.411, 13.413, 13.453, 13.459, 13.535, 13.537, 13.539-13.542, 13.547, 13.564, 13.618, 13.670-13.673, 13.677, 13.680, 13.700
Ethiek : Zie Moraalphilosophie
Ethiopië : 12.683, 12.690
Ets : 13.255
Eucharistie, Heilige : 12.936, 13.565,

13.580
Europeesche Geschiedenis : 12.563
Evangelie : 12.561, 12.754-12.756, 12.775-12.776, 12.914, 12.937, 12.939, 12.944, 12.991, 13.085, 13.354, 13.457, 13.465, 13.554, 13.583
Zie ook Zondagsevangelie
Examen voor Kandidaat-Bibliothecarissen: 14e Jg bl. 168, 280, 294, 298

F

Fallada, Hans : 12.993 (portret)
Familie : 12.791, 12.949, 13.567
Faulhaber, Kardinaal : 13.461 (portret)
Femina-prijs : 14e Jg bl. 21
Fleerackers, E., S.J. : 13.022 (portret)
Folklore : 12.646, 12.797, 12.865, 12.878, 12.915, 13.036, 13.105, 13.129, 13.297, 13.317, 13.322, 13.393, 13.402, 13.424, 13.460, 13.502, 13.689-13.691
Francesca Romana, Heilige : 13.050
Francken, Frits : 13.494 (portret)
Franken, Louise : 12.548
Franquinet, Rob. : 13.618 (portret)
Fransche Tooneelliteratuur : 12.635, 12.636, 12.647, 12.649, 12.653, 12.654, 12.659-12.661, 12.663, 12.666, 12.669-12.671
Fransche Werken : 12.635-12.676, 12.680, 12.694, 13.032, 13.204, 13.212
Frassati, Pier Giorgio : 12.879

G

Galvaniseeren : 13.481
Gasthuis : Zie Ziekenverpleging
Geboorteregeling : 12.949, 13.471
Gedichten : Zie Dichtwerken
Geeraardsbergen : 12.915
Geerebaert, Adhemar, S.J. : 14e Jg bl. 252 (portret)
Geloofsverdediging : Zie Natuurlijke Godsleer
Gemeenteonderwijs : 12.566
Gemengde Opstellen : 12.618, 12.625-12.626, 12.639, 12.643, 12.655, 12.656, 12.658, 12.746-12.751, 12.796, 12.875-12.869, 13.030-13.034, 13.198, 13.199, 13.226, 13.286, 13.410-13.415, 13.461, 13.535-13.547, 13.670-13.680
Gemma Galgani, Zalige : 13.047
Geneeskunde : 12.684, 12.802-12.803' 13.043, 13.099, 13.253, 13.285, 13.385' 13.613
Gent : 14e Jg bl. 92-93 ; 13.255
Geschiedenis : 12.555, 12.563, 12.566, 12.571, 12.606, 12.625-12.634, 12.683, 12.735, 12.752-12.753, 12.792, 12.825, 12.838, 12.870-12.871, 12.942, 12.956, 13.035, 13.036, 13.200-13.204, 13.316, 13.417, 13.418, 13.427, 13.460, 13.527, 13.527, 13.548-13.552, 13.681-13.686, 13. 692, 13.693, 13.696
Geschiedkundige Romans : Zie Historische Romans
« Getuigenis » (Maandschrift) : 14e Jg bl. 297
Gewijde Geschiedenis : Zie Heilige Schrift
Gewijde Welsprekendheid : 12.562, 12.685, 12.779, 12.787, 12.908, 13.078-13.080, 13.236, 13.239, 13.457, 13.462, 13.579, 13.587, 13.591
Gewoonten (Zeden en —) : Zie Folklore
Gezondheidsleer : Zie Geneeskunde
Gielen, Jos. J., Dr : 13.538 (portret)
Godelaine, C., Dr : 12.747 (portret)
Godgeleerdheid : 12.643, 12.645, 13.238, 13.586, 13.596
Zie ook Natuurlijke Godsleer
Godsdienst : 12.560-12.562, 12.564, 12.567, 12.616, 12.640, 12.643, 12.645, 12.650, 12.655, 12.677, 12.681, 12.684, 12.685, 12.692, 12.694, 12.754-12.758, 12.760-12.761, 12.775-12.789, 12.805, 12.877, 12.906-12.946, 12.954, 12.957, 12.958, 13.068-13.088, 13.093, 13.220, 13.235-13.245, 13.332-13.338, 13.455-13.467, 13.565-13.603
Godsdienstbeoefening : 12.650, 12.655, 12.677, 12.681, 12.685, 12.692, 12.694, 12.706, 12.776-12.778, 12.780-12.788, 12.805, 12.877, 12.908, 12.914-12.917, 12.919-12.922, 12.924, 12.925, 129.30-12.936, 12.938-12.941, 12.943, 12.945, 12.946, 12.948, 12.949, 12.958, 13.069, 13.070, 13.075, 13.077-13.084, 13.086, 13.089, 13.212, 13.220, 13.235, 13.239-13.242, 13.244-13.246, 13.254, 13.332-13.334, 13.336, 13.455, 13.457, 13.459, 13.463, 13.467, 13.516, 13.544, 13.565-13.569, 13.572-13.574, 13.576, 13.580, 13.582, 13.585, 13.587, 13.590, 13.592-

13.596, 13.693-
Godsdienstige romans : 12.736, 12.814, 13.516, 13.655
Godsleer : Zie Godgeleerdheid
Goncourt-prijs : 14e Jg bl. 21
Gorki, Maxim : 14e Jg bl. 254 (portret)
Gorter, Herman : 12.859 (portret)
Goudsmit, Samuel : 13.320 (portret)
Grafiek : 12.570, 13.348
Grieksche Werken : 12.863, 12.984
Grietens, Juul. Dr : 14e Jg bl. 255 (portret)
Grimm, Hans : 13.001 (portret)
Grootstadromans : Zie Wereldstadromans
Gulbranssen, Trygve : 13.167 (portret)
Gysen, Marie : 14e Jg bl. 217 (portret)

H

Hagiografie : Zie Heiligenlevens
Halflants, Paul, Kan : 14e Jg bl. 53 ; 126.80
Haluschka, Helene : 13.376 (portret)
Handboeken : Zie Onderwijs
Handel : 12.568, 13.100
Handelingen der Apostelen : 12.755, 12.937
Hanzische Rembrandtprijs voor Nederduitsche Letteren en Kunst : 14e Jg bl. 90
Harraden, Beatrice : 14e Jg bl. 217
Heelkunde : Zie Geneeskunde
Heiligenlevens : 12.555, 12.613, 12.628, 12.630-12.632, 12.634, 12.651, 12.667, 12.879, 12.881-12.882, 12.925, 12.939, 13.044, 13.045, 13.047, 13.048, 13.050, 13.205, 13.206, 13.209-13.212, 12.214, 13.225, 13.334, 13.432, 13.433, 13.437, 13.438, 13.440, 13.441, 13.602, 13.697
Heiligenspel : 13.267
Heilige Schrift : 12.561, 12.754-12.758, 12.775-12.776, 12.877, 12.914, 12.927, 12.932, 12.937, 12.939, 12.944, 12.991, 13.036, 13.068, 13.085, 13.337, 13.460, 13.461, 13.465, 13.554, 13.583, 13.645
Zie ook Evangelie
Hekelschriften : 12.696, 12.960, 13.031, 13.256, 13.257, 13.280, 13.361, 13.367, 13.379, 13.400, 13.678
Helman, Albert : 12.897 (portret)
Hercin, Thérèse : 14e Jg bl. 131
Herderlijke Schriften : 12.791, 12.924, 13.068, 13.073, 13.076, 13.077, 13.092, 13.462
Herwig, Franz : 12.834 (portret)
Heyns, Pol : 13.532 (portret), 13.556 (portret)
Historische Romans : 12.556, 12.589, 12.596, 12.607, 12.612, 12.613, 12.629, 12.713, 12.717, 12.726, 12.735, 12.831, 12.893, 12.944, 12.946, 12.991, 13.009, 13.023, 13.059, 13.065, 13.143, 13.154, 13.159, 13.180, 13.288, 13.300, 13.306, 13.320, 13.329, 13.358, 13.360, 13.361, 13.386, 13.397, 13.402, 13.522, 13.532, 13.635, 13.645, 13.666
Hoogstraten : 13.333, 13.551
Hout : 13.612
Houwink Hzn, R. : 13.129 (portret)
Huisgezin : Zie Familie
Huishoudkunde : 12.869, 13.099, 13.104, 13.199
Hulsmans, Anny : 13.447 (portret)
Hurst, Fannie : 13.144 (portret)
Huwelijk : 12.564, 12.567, 12.896, 12.907, 12.938, 12.949
Huysmans, Joris-Karl : 12.881 (portret)

I

IJsland : 12.876
IJssel de Schepper-Bekker, J. M. : 13.443 (portret)
Indestege, Luc. : 13.283 (portret)
Indexwerken : 14e Jg bl. 90 ; 12.991, 13.326
Indië : 12.886, 13.421
Ingenieurswetenschap : 12.689
Interprovinciale Prijs : 14e Jg bl. 254
Irving, Washington : 13.514 (portret)

J

Jaarboeken : 12.903, 13.251, 13.545, 13.675
Jacobs, Kan. : 14e Jg bl. 20
Jammes, Francis : 14e Jg bl. 255
Janssen, Em., S.J. : 13.410 (portret)
Jannssens, Al., C.I.C.M. : 12.910 (portret)
Japan : 12.646, 12.792, 12.798, 13.206
Java : 13.690
Jeanne d'Arc, Heilige : 12.825
Jeugdboeken : Zie Kinderboeken
Jeugdlectuur : Zie Kinderboeken
Jeugdtooneel : 12.681, 12.709, 12.819, 13.112, 13.627
Jodenvraagstuk : 13.599

Johanna van Navarre : 12.825
Johannes de Deo, Heilige : 13.433
Johannes de Dooper, Heilige : 12.214
Jongensboeken : 12.739, 12.740, 12.742, 12.879, 13.185, 13.188, 13.196, 13.197, 13.406, 13.407
Zie ook Kinderboeken
Jongenslectuur : Zie Jongensboeken
Joodsche Godsdienst : 13.575
Jordaens, Jacob : 13.439
Jozef, Heilige : 13.081, 12.214

K

Kaiser, Elsa : 12.889 (oportret)
Kajotterij : 12.616, 12.733, 12.793
Kakkerlak : 14^e^ Jg bl. 59 (figuur)
Karakterkunde : 13.454
Kemp, Mathias : 13.619 (portret)
Kempen : 12.626
Kerk (Heilige) : 12.650, 12.910, 12.911, 13.076, 13.335, 13.455, 13.464, 13.602
Kerkelijke geschiedenis : 12.627, 12.630, 12.752-12. 12.788, 12.915, 12.925, 12.946, 13.074, 13.202, 13.578, 13.597, 13.684, 13.685
Kerkelijk Jaar : 12.685
Kerk en Staat : 12.752-12.753, 12.909, 13.092, 13.464
Kerkhove, Ladislas, O.F.M. : 12.913 (portret)
Kerstmis : 12.681, 12.706, 12.819, 12.987, 13.053, 13.181, 13.266
Kind : 12.949, 13.234, 13.246
Kinderbeperking : Zie Geboorteregeling
Kinderboeken : 12.621-12.624, 12.685, 12.688, 12.698, 12.738-12.745, 12.856, 13.184-13.197, 13.309-13.315, 13.403-13.409, 13.530-13.534, 13.662-13.669
Kinderlectuur : Zie Kinderboeken
Kindertooneel : 12.709, 12.710, 12.974, 12.976, 12.983, 13.117, 13.128, 13.130, 13.219, 13.496, 13.497
Kipling, Rudyard : 14^e^ Jg bl. 61 (portret)
Klassikale werken : Zie Onderwijs
Kliniek : Zie Ziekenverpleging
K. L. M. : 12.886, 12.887, 12.891, 12.892
Kloosterorden : 12.913, 12.918, 12.930, 12.942, 13.203, 13.205, 13.210, 13.334, 13.335, 13.602
Knuvelder, Gereard : 12.858 (portret)
Koloniale Romans : 12.551, 12.578, 12.720, 12.727, 12.837, 13.058, 13.059
Kolonisatie : 12.551, 12.578, 12.629, 12.720, 12.727, 12.837
Kommunisme : Zie Marxisme
Kongo (Belgisch) : 12.629, 12.727, 12.913, 13.424
Koninklijke Vlaamsche Academie : 14^e^ Jg bl. 90
Konnersreuth : 12.560
Kookkunst : 12.869, 13.099
Koppensneller : 12.878
Krankzinnigheid : 12.765
Kreemers, Raphael, D^r^ : 14^e^ Jg bl. 90 (portret), 13.539 (portret)
Kruisweg : 12.640, 12.677, 12.692, 12.694, 12.761, 12.805, 12.944, 13.084, 13.579
Kultuur : Zie Cultuur
Kunst : Zie Schoone Kunsten
Kunstgeschiedenis : 13.485, 13.486
Kuyle, Albert : 12.902 (portret), 13.558 (portret)

L

Laenen, J., D^r^, Kan. : 12.627 (portret), 13.685 (portret)
Lagerlöf, Selma : 13.650 (portret)
Lamberty, Max, C. G. : 12.563 (portret) ; 14^e^ Jg bl. 217
Landbouw : Zie Land- en Tuinbouw
Land- en Tuinbouw : 13.478, 13.480, 13.483, 13.610, 13.611
Last, Jef : 13.284 (portret)
Lateur, Frank : Zie Streuvels, Stijn
Latzko, Andreas : 12.717 (portret)
Lauwerys, J., pr. : 13.527 (portret)
Lectuur-Repertorium : 14^e^ Jg bl. 19, 53 ; 12.680, 13.553
Leekenspel : 13.264-13.267
Legenden : 12.612, 12.613, 13.128, 13.130, 13.314
Leo XIII, Paus : 12.791 (portret), 12.924 (portret)
Leopold, J. H. : 12.574 (portret)
Letterkunde : 12.548-12.559, 12.573-12.626, 12.635-12.650, 12.652-12.676, 12.678-12.679, 12.681, 12.692-12.751, 12.759-12.770, 12.789, 12.796, 12.805-12.869, 12.872-12.873, 12.876, 12.885, 12.888-12.890, 12.892-12.902, 12.919-12.920,

12.923, 12.929, 12.944, 12.951, 12.960, 12.961, 12.969-13.034, 13.042, 13.052-13.066, 13.095, 13.109-13.199, 13.219, 13.221-13.230, 13.242, 13.254-13.315, 13.318, 13.319-13.331, 13.336, 13.350-13.417, 13.420, 13.425, 13.428, 13.436, 13.437, 13.441-13.454, 13.459, 13.461, 13.462, 13.477, 13.487-13.550, 13.555-13.562, 13.564, 13.580, 13.598, 13.602, 13.614-13.680, 13.694, 13.698, 13.700

Letterkundige Prijs : 14e Jg bl. 19, 21, 53, 90, 131, 254, 255, 297

Leurs, Stan, Prof. Dr ,Ir : 14e Jg bl. 167 ; 13.486 (portret)

Levensbeschrijvingen : 12.555, 12.560, 12.628-12.634, 12.654, 12.717, 12.731, 12.746, 12.748, 12.750, 12.825, 12.857-12.859, 12.879-12.884, 12.895, 13.042-13.051, 13.205-13.207, 13.209-13.214, 13.216-13.218, 13.255, 13.285, 13.309, 13.431-13.434, 13.437-13.441, 13.461, 13.542, 13.544, 13.477, 13.562, 13.647, 13.673, 13.677, 13.697-13.700

Levensleer : Zie Biologie

Lidwina van Schiedam, Heilige : 13.209

Liefdadigheid : 12.959, 13.694

Lijdensmeditaties : 12.640, 12.677, 12.692, 12.694, 12.761, 12.784, 12.805, 12.944, 13.084, 13.457
  Zie ook Kruisweg

Linnebank, D. A., O.P. : 12.564 (portret)

Lisieux : 12.616

Literatuur : Zie Letterkunde

Literatuurgeschiedenis : 12.625, 12.626, 12.665, 12.688, 12.747, 12.858, 12.859, 12.867, 12.868, 13.030, 13.032, 13.198, 13.393, 13.411, 13.413, 13.415, 13.453, 13.477, 13.492, 13.538-13.541, 13.543, 13.544, 13.564, 13.618, 13.670, 13.674, 13.676, 13.677, 13.680

Liturgie : 12.685, 12.910, 12.926, 12.929, 12.933, 12.934, 12.937, 13.071, 13.087, 13.088, 13.527, 13.570, 13.573, 13.577, 13.601

Liturgisch Jaar : Zie Kerkelijk Jaar

Losse Verhalen : Zie Verhalen

Lotgevallenromans : Zie Avontuurromans

Lourdes : 12.616, 13.516

Lousse, Emile, Prof. Dr : 12.871 (portret)

Loveling, Virginie : 14e Jg bl. 217 (portret)

Luchtvaart : 12.569, 12.886-12.892, 13.101, 13.102, 13.698

Luik : 13.548, 13.549

Lyduina. Heilige : 13.048

M

Maan : 13.609

Maatschappelijke Romans : Zie Sociale Romans

Maatschappelijke Wetenschappen : Zie Sociale Wetenschappen

Maatschappijleer : Zie Sociologie

Magerman, Pieter : 12.701 (portret), 12.814 (portret)

Malherbe, D. F. : 12.602 (portret)

Manders, Jo : 12.551 (portret)

Manufacturen : Zie Nijverheden

Marchant, H. P. : 13.435 (portret)

Maria, Heilige : Zie Onze-Lieve-Vrouw

Maria Stuart : 12.606

Mariaspel : 12.814, 13.125, 13.130, 13.264-13.267

Marie-Antoinette : 12.825

Marsman, H. : 12.693 (portret) ; 14e Jg bl. 254

Marxisme : 12.790, 12.950, 12.954, 12.955, 12.960, 13.090, 13.469

Matthieszen, Willem : 12.615 (portret)

Matthys, Marcel : 13.327 (oportret)

Mauriac, François : 13.516 (portret), 13.638 (portret)

May, Karl, Dr : 13.665 (portret)

Mechelen (Aartsbisdom-) : 12.627, 13.685

Mededeelingen (Officieele-) : 14e Jg bl. 90-92

Meditatielectuur : 12.561, 12.685, 12.692, 12.754-12.758, 12.760, 12.761, 12.777-12.778, 12.780, 12.919-12.921, 12.931-12.933, 12.935, 12.941, 12.943, 12.945, 13.070, 13.075, 13.082, 13.086, 13.565, 13.574, 13.593, 13.595
  Zie ook Lijdensmeditaties

Meekel, Kees : 13.322 (portret)

Meerberjgen, W. E. H. J. : 12.555 (portret)

Meimaand : 12.778, 13.582

Meisjesboeken : 12.687, 12.848, 12.920, 13.197
  Zie ook Kinderboeken

Meisjeslectuur : Zie Meisjesboeken

Meisjestooneel : 13.116, 13.125

Michel, Anton : 13.132 (portret)

Minerva-Prijs : 14e Jg bl. 131
Ministerie van Onderwijs : 14e Jg bl. 90-92
Minderbroeders : Zie Kloosterorden
Mis (Heilige) : 12.655, 13.088
Zie ook Zondagsmis
Missielectuur : 12.732, 12.854, 12.878, 12.891, 12.913, 12.916, 12.918, 12.921, 12.928, 12.931, 13.039-13.041, 13.074, 13.422, 13.440, 13.487, 13.496, 13.578, 13.422, 13.440, 13.487, 13.496, 13.578, 13.667
Moens, Wies : 13.620 (portret)
Montessori, Maria, Dr : 13.246 (portret)
Moraalphilosophie : 13.067, 13.232, 13.233, 13.331, 13.342
Zie ook Moraaltheologie
Moraaltheologie : 13.072
Moréas-prijs : 14e Jg bl. 21
Mozes : 12.758, 12.932
Museum der Vlaamsche Letterkunde : 14e Jg bl. 167
Mussche, Achilles : 12.861 (portret), 13.255 (portret)
Muziek : 12.572, 12.865, 12.884, 12.967, 12.968, 13.107, 13.108, 13.154, 13.413
Zie ook Zangspel
Mystiek : 12.575, 13.572, 13.589, 13.596

N

Nationaal-Socialisme : 13.091, 13.464
Nationalisme : 13.065, 13.204, 13.292, 13.429
Zie ook Vlaamsche Beweging
Natuur- en Stedenschoon : 13.317
Natuurkunde : 13.098
Natuurlijke Godsleer : 12.645, 12.912, 13.238, 13.591
Nederland (gesch.) : 12.556, 12.817, 12.838, 12.870, 12.956, 13.035, 13.201, 13.316, 13.682
Nederlandsch (Taalkunde) : 12.962, 12.963, 13.096, 13.477, 13.543, 13.544
Neixkens, Mirda : 12.969 (portret)
Neo-Malthusianisme : Zie Geboorteregeling
Neumann, Therese : 12.560
Newman, J. H., Kardinaal : 13.218 (portret)
Niet-christelijke Godsdienst : 13.237, 13.456, 13.458, 13.459, 13.575, 13.588, 13.589, 13.597, 13.599
Nijverheden : 13.103, 13.481
Zie ook Ambachten
Noorden : 12.722
Novellen : Zie Verhalen

O

Oginoïsme : Zie Geboorteregeling
Olbrechts, Frans M., Dr : 13.689 (portret)
O.-L.-V. : Zie Onze-Lieve-Vrouw
Onderwijs : 12.566, 12.794, 12.861, 12.864, 12.953, 12.956, 12.962-12.964, 13.020, 13.087, 13.088, 13.093, 13.100, 13.200, 13.201, 13.203, 13.339, 13.410, 13.412, 13.454, 13.473, 13.474, 13.524, 13.526, 13.536, 13.538, 13.551, 13.598, 13.602, 13.674, 13.679, 13.683
Zie ook Opvoeding
Onkerzele : 12.788
Onsman, Inte : 12.576 (portret)
Ontwapening : Zie Pacifisme
Onze-Lieve-Vrouw : 12.757, 12.760, 12.778, 12.788, 12.806, 12.814, 12.908, 12.915, 12.924, 12.925, 12.935, 12.946, 13.075, 13.582
Oolen : 13.402
Oorlogsliteratuur : 12.607, 12.638, 12.664, 12.672, 12.689, 12.690, 12.729, 12.994, 13.143, 13.152, 13.306, 13.416, 13.417, 13.548-13.550, 13.694, 13.698
Oosten : 12.642, 12.798, 13.200
Oostenrijk : 13.688
Openbare Bibliotheken : 14e Jg bl. 90
Zie ook Prijs der Openbare Bibliotheken
Opvoeding : 12.564, 12.565, 12.567, 12.611, 12.682, 12.684, 12.687, 12.688, 12.691, 12.767-12.768, 12.773, 12.780, 12.791, 12.793-12.795, 12.853, 12.904, 12.920, 12.947-12.949, 12.951, 12.953, 12.956-12.958, 12.961, 13.095, 13.106, 13.168, 13.234, 13.246, 13.256, 13.315, 13.340, 13.342, 13.343, 13.443, 13.467, 13.471, 13.475, 13.476, 13.588, 13.606
Zie ook Onderwijs en Pœdagogie
Opvoedkunde : Zie Pœdagogie
Opvoedkundige Romans : Zie Sociale Romans
Ortega y Gasset, José : 12.862 (portret)
Overweging : Zie Meditatielectuur
Oxford-beweging : 12.782, 13.597

P

Pœdagogie : 12.947, 13.473, 13.474, 13.476, 13.604, 13.605
Pacifisme : 12.576, 12.681, 12.689, 12.706, 12.819, 13.143, 13.152, 13.678
Padvinderij : Zie Scouting
Palestina : 12.716, 12.877, 13.693
Papke, Käthe : 13.397 (portret)
Passie : Zie Lijdensmeditaties
Pedagogie : Zie Pœdagogie
Peereboom, Robert : 13.330 (portret)
Persyn, Jul., Prof. Dr : 14e Jg bl. 254, 285 (portret), 13.453 (portret) ; 14e Jg bl. 298
Petrus, Heilige (Simon-) : 12.756
Peyre, Joseph : 14e Jg bl. 21
Philosophie : Zie Wijsbegeerte
Pius XI, Paus : 13.076 (portret)
Plaatselijke Monografieën : 12.915, 12.942, 13.255, 13.322, 13.418, 13.429, 13.607, 13.681, 13.688, 13.690
Plantkunde : 13.480, 13.483, 13.610
Plato : Zie Platoon
Platoon : 12.863 (buste), 12.952 (buste)
Poesjkin, Alexander : 14e Jg bl. 166 (portret)
Politiek : Zie Staatkunde
Politieromans : Zie Detective-Verhalen
Pols, André M. : 12.884 (portret)
Preeken : Zie Gewijde Welsprekendheid
Prentboeken : 12.872, 13.580
Priesterschap : 12.910, 13.076, 13.077
Prijs der Openbare Bibliotheken : 14e Jg bl. 19, 53 ; 12.680
Prijs voor den Franschen Roman : 14e Jg bl. 21
Prims, Floris : 14e Jg bl. 20 ; 12.753 (portret)
Pro Apostolis : 13.083
Product : 12.568
Proost : 12.948
Protestantisme : 12.782, 12.854, 13.597
Psychiatrie : 12.773
Psychologie : 12.773-12.774, 12.794, 12.905, 12.947, 13.231, 13.232, 13.234, 13.454, 13.473, 13.474, 13.606
Psychologische Romans : 12.548-12.551, 12.553, 12.557, 12.558, 12.578, 12.579, 12.581, 12.583-12.585, 12.587, 12.588, 12.590, 12.592, 12.597, 12.598, 12.602, 12.610, 12.713, 12.714, 12.720, 12.727, 12.762-12.765, 12.767-12.769, 12.821-12.822, 12.826, 12.828, 12.833, 12.835, 12.837, 12.847, 12.849, 12.853, 12.855, 12.885, 12.888, 12.889, 12.893, 12.895, 12.896, 12.898, 12.992, 12.996, 13.000, 13.002, 13.004, 13.009, 13.014, 13.016, 13.026, 13.031, 13.058, 13.060, 13.144, 13.147, 13.149, 13.151, 13.152, 13.156, 13.167, 13.168, 13.221-13.223, 13.225, 13.228, 13.230, 13.268, 13.269, 13.274, 13.275, 13.277-13.281, 13.294, 13.295, 13.319, 13.326, 13.355, 13.357, 13.364, 13.376, 13.385, 13.390, 13.394, 13.396, 13.443, 13.446-13.451, 13.498, 13.499, 13.501, 13.505, 13.506, 13.516, 13.555, 13.557, 13.559-13.561, 13.633, 13.634, 13.636, 13.638, 13.639, 13.643, 13.661
Putman, Willem : 12.558 (portret), 13.135 (portret)

R

Rachmanowa, Alja : 14e Jg bl. 131 (portret); 13.506 (portret), 13.639 (portret)
Radio : 12.565, 12.804, 13.252, 13.482
Recherche-Romans : Zie Detective-Verhalen.
Recht : 12.907, 13.094, 13.248, 13.341, 13.346, 13.347, 13.418, 13.468
Reisverhalen : 12.554, 12.586, 12.609, 12.616, 12.629, 12.732, 12.827, 12.854, 12.872-12.873, 12.875, 12.886, 12.887, 12.902, 13.037-13.041, 13.208, 13.282, 13.297, 13.318, 13.323, 13.419-13.423, 13.428, 13.529, 13.558, 13.687, 13.689, 13.693-13.695
Rembrandtprijs : Zie Hanzische Rembrandtprijs
Rijnsdorp, C. : 13.413 (portret)
Rilke, Rainer Maria : 13.640 (portret)
Ritter, P. H., Dr, Jr : 12.888 (portret), 13.199 (portret)
Rölvaag, Ole Edvart : 12.722 (portret)
Roest-Crollius, B. : 13.057 (portret)
Rohmer, Sax : 12.603 (portret)
Rolland, Romain : 14e Jg bl. 89 (portret)
Romankronieken : 12.548-12.559, 12.762-12.770, 12.885, 12.888-12.890, 12.892-12.902, 13.052-13.065, 13.221-13.230, 13.319-13.330, 13.442-13.452, 13.555-13.562
Romans : 12.548-12.554, 12.556-12.559, 12.578-12.624, 12.642, 12.711-12.745,

12.762-12.770, 12.821-12.856, 12.872, 12.873, 12.885, 12.888-12.890, 12.892-12.902, 12.929, 12.944, 12.946, 12.961, 12.991-13.029, 13.031, 13.052-13.065, 13.095, 13.129, 13.142-13.197, 13.221-13.230, 13.268-13.315, 13.318-13.330, 13.352, 13.355-13.409, 13.420, 13.425, 13.428, 13.437, 13.441-13.452, 13.493, 13.498-13.534, 13.555-13.562, 13.580, 13.633-13.669
Rombouts, S., fr. : 12.794 (portret)
Rome : 13.322
Rozenkrans : 12.908, 12.924, 13.075
Russe, Ellen : 12.883 (portret), 12.893 (portret)
Rusland : Zie Sowjet-Rusland

S

Sacrament : 12.910, 13.071, 13.580
Salsmans, J., Prof., S.J. : 12.684 (portret)
Salvaneschi, Nino : 13.381 (portret)
Sansculot : 12.735
Savonarola : 12.883
Scharten, Carel : 12.894 (portret)
Scharten-Antink, Mevr. : 12.894 (portret)
Scheikunde : 13.249, 13.250
Schetsen : Zie Verhalen
« Schijnwerpers » : 14e Jg bl. 217 ; 13.609
Schilderkunst : 12.571, 13.439, 13.485
Schmidt, Johan : 13.262 (portret)
Schoone Kunsten : 12.570-12.572, 12.965-12.968, 13.034, 13.105-13.108, 13.254-13.256, 13.348, 13.349, 13.484-13.486, 13.696
Schoonheidsleer : 12.637, 12.665, 13.034, 13.254, 13.485, 13.486, 13.538
Schreurs, Jac., M.S.C. : 12.809 (portret)
Schrift (Heilige) : Zie Heilige Schrift
Schulte, Paul : 12.732 (portret)
Schumann, Robert : 12.884
Scouting : 12.742, 13.185, 13.188
Senden, Leo, pr. : 12.682 (portret) ; 14e Jg bl. 255 (portret)
Sermoen : Zie Gewijde Welsprekendheid
Silve, Claude : 14e Jg bl. 21
Sinclair, Upton : 12.796 (portret)
Snieders, August : 12.734 (portret), 13.180 (portret)
Sociale Romans : 12.548, 12.550-12.552, 12.578, 12.580, 12.585, 12.595, 12.716, 12.720, 12.764, 12.768, 12.770, 12.824, 12.833-12.834, 12.837, 12.842, 12.892, 12.894, 12.901, 12.986, 12.990, 12.993, 13.005, 13.008, 13.010, 13.057-13.060, 13.145, 13.151, 13.155, 13.156, 13.159, 13.224, 13.292, 13.298, 13.327, 13.328, 13.356, 13.392, 13.442, 13.444, 13.445, 13.452, 13.506, 13.556, 13.635, 13.637, 13.639, 13.655
Sociale Wetenschappen : 12.563-12.567, 12.568, 12.686-12.690, 12.776-12.777, 12.789-12.799, 12.909, 12.923, 12.930, 12.947-12.960, 13.068, 13.073, 13.089-13.094, 13.208, 13.246-13.248, 13.339-13.347, 13.467-13.476, 13.604-13.608, 13.670, 13.687, 13.688, 13.692
Socialisme : Zie Marxisme
Sociologie : 12.776-12.777, 12.789-12.791, 12.799, 13.090, 13.247, 13.248, 13.331, 13.345, 13.346, 13.469, 13.472, 13.608, 13.691
Soewarno-van der Kaaden, J. C., Dr : 13.058 (portret)
Sokrates : 12.863
Sophocles : 12.984 (buste)
Sowjet-Rusland : 13.692
Spel : Zie Sport
Speurdersromans : Zie Detective-Verhalen
Sport : 12.965, 12.966, 13.041, 13.105, 13.106, 13.475, 13.479, 13.484, 13.698
Spotschriften : Zie Hekelschriften
Spreekkoor : 13.487
Spreekwoord : 12.860
Spreuk : Zie Aphorisme en Spreekwoord
Sprookjes : 12.704, 12.710, 12.951, 12.976, 12.983, 13.219, 13.311, 13.312, 13.314, 13.632
Zie ook Kindertooneel, Kinderboeken
Staat en Kerk : Zie Kerk en Staat
Staathuishoudkunde : 12.792, 12.796, 12.798 12.799, 12.950, 12.954, 13.067, 13.090, 13.091, 13.094, 13.247, 13.248, 13.343, 13.344, 13.470, 13.472, 13.606-13.608
Staatkunde : 12.566, 12.683, 12.686, 12.690, 12.752, 12.753, 12.789, 12.790, 12.798, 12.950, 12.952, 12.955, 12.956, 12.960, 13.090-13.092, 13.344, 13.345, 13.430, 13.464, 13.469, 13.470, 13.472, 13.504, 13.599, 13.608, 13.686
Staes, C. J. : 13.654 (portret)
Staking : 13.608

Stanley : 12.629
Statistiek : 13.346
Sterkens, Remi, Dr : 12.626 (portret)
Sterrenkunde : Zie Astronomie
Stokvis, Benno J. : 12.765 (portret)
Streuvels, Stijn : 12.724 (portret) ; 14e Jg bl. 90, 217
Studententooneel : Zie Jeugdtooneel
Studie : 12.794
Studiën : Zie Essays
Swarth, Hélène : 13.351 (portret)

T

Taalkunde : Zie Taalwetenschap
Taalwetenschap : 12.876, 13.095, 13.096, 13.204, 13.477
Tachtigjarige oorlog : 13.682
Tazelaar, C., Dr : 13.674 (portret)
Technisch Onderwijs : Zie Onderwijs
Teekenkunst : 13.256
Theologie : Zie Godgeleerdheid
Theophraste Renaudot (prijs) : 14e Jg bl. 21
Theresia van Lisieurx, Heilige : 13.211
Thibaudet, Albert : 14e Jg bl. 166 (portret)
Thielt : 12.942
Thijssen, Theo : 13.324 (portret)
Thiry, Antoon : 13.299 (portret)
Toegepaste Wetenschappen : 12.565, 12.568-12.571, 12.684, 12.689, 12.802-12.804, 12.869, 13.099-13.104, 13.249, 13.250, 13.252, 13.253, 13.344, 13.478-13.483, 13.610-13.613
Toekomstromans : 12.737, 13.372, 13.381
Thomas More, Heilige : 13.333 (portret)
Thomas van Aquino, Heilige : 13.238 (portret)
Thompson, Francis : 12.632 (portret)
Timmermans, Felix : 14e Jg bl. 217
Tolstoï, Leo : 12.633 (portret)
Tongerloo : 13.334
Tooneelliteratuur : 12.576, 12.577, 12.604, 12.635, 12.636, 12.647, 12.649, 12.653, 12.654, 12.659-12.661, 12.663, 12.666, 12.669-12.671, 12.678, 12.679, 12.681, 12.701-12.710, 12.747, 12.812-12 820, 12.838, 12.970-12.990, 12.995, 13.112-13.141, 13.219, 13.260-13.267, 13.353, 13.354, 13.487, 13.496, 13.497, 13.535, 13.541, 13.626-13.632, 13.672
Tóth, Tihamér, Prof. Dr : 13.079 (portret)
Toussaint van Boelaere, F. V. : 12.588 (portret)
Trautwein, F. : 13.305 (portret)
Tuinbouw : Zie Land- en Tuinbouw
Tulkens, Julia : 12.695 (portret)

U

Uur (Heilig) : 12.916, 34.937

V

Valkema Blouw, J. P. : 13.329 (portret)
Vakkunde : Zie Toegepaste Wetenschappen
van Ammers-Küller, Jo : 12.556 (portret), 13.446 (portret)
van Assche, Piet : 13.192 (portret)
van Bruggen, Carry : 12.590 (portret), 12.714 (portret)
van Bruggen, Kees : 12.715 (portret)
van den Eynde, Jos., pr. : 14e Jg bl. 297 (portret)
van den Vondel, Joost : 12.817 (portret)
van der Hallen, Ernest : 12.554 (portret), 13.052 (portret) ; 14e Jg bl. 296 (portret)
van der Hooght-prijs : 14e Jg bl. 254
van der Meer de Walcheren, Pieter : 13.242 (portret)
van der Mueren, Flor., Prof. Dr : 12.572 (portret)
van der Schaaf, Nine : 13.452 (portret)
van der Torre, Agni : 13.451 (portret)
van der Woude, Johan : 12.895 (portret)
van de Velde ,Anton : 12.681 (portret), 12.885 (portret), 13.219 (portret)
van de Voorde, Urbain : 14e Jg bl. 217 ; 13.331 (portret)
van de Werfhorst, A. : 13.319 (portret)
van de Woestijne, Karel : 12.591 (portret), 12.697 (portret), 12.866 (portret), 13.258 (portret)
van de Wygaert, Ludo : 12.769 (portret), 13.621 (portret)
van Deyssel, Lodewijk : 12.746, 12.750 (portret)
van Duinkerken, Anton : 12.749 (portret)
van Ermen, G., Ir : 14e Jg bl. 20
van Eyck, Henriette : 13.054 (portret)
van Genderen Stort, R. : 13.228 (portret)
van Gogh-Kaulbach, Anna : 12.848 (por-

tret), 13.445 (portret)
van Houtte, August : 14e Jg bl. 131
van Ingen, Piet : 13.328 (portret)
Vankrinkelen, Lide : 12.768 (portret)
van Leeuwen, W. L. M. E. : 13.676 (portret)
van Lokhorst, Emmy : 13.449 (portret)
van Mander, Carel : 14e Jg bl. 298 (portret)
van Marcke-Suls, Mevr. : 14e Jg bl. 254
van Marxveldt, Cissy : 13.295 (portret)
van Meel, Jan : 14e Jg bl. 167 (portret)
van Mierlo, J., Prof. Dr, S.J. : 13.543 (portret)
van Nijlen, Jan : 12.811 (portret)
van Offel, Edmond : 13.439 (portret)
van Oldenburg Ermke, Frans : 12.634 (portret), 12.696 (portret)
van Oosten, A. J. D. : 12.766 (portret), 13.559 (portret)
van Ostayen, Paul : 14e Jg bl. 254
van Praag, Siegfried E. : 12.726 (portret), 12.832 (portret)
van Randwijk, H. M. : 13.224 (portret)
van Rossum, Kardinaal : 13.207
van Schendel, Arthur : 12.898 (portret)
van Suchtelen, Nico : 13.227 (portret), 13.678 (portret)
van Tichelen, Hendrik : 12.566 (portret)
van Vlaanderen, Michel : 14e Jg bl. 217
van Wehl, Nannie : 12.624 (portret)
van Wessem, Constant : 13.059 (portret)
van Wijhe-Smeding, Alie : 12.549 (portret)
Vercammen, Jan : 13.622 (portret)
Vercnocke, Ferdinand : 12.699 (portret), 13.259 (portret)
Verdi : 12.884
Verhalen : 12.554, 12.559, 12.582, 12.586, 12.591, 12.594, 12.595, 12.605, 12.606, 12.691, 12.719, 12.724, 12.732, 12.734, 12.766, 12.831, 12.843-12.844, 12.850, 12.872-12.873, 12.875, 12.886, 12.887, 12.902, 12.920, 12.929, 13.020, 13.022, 13.028, 13.053, 13.051, 13.063, 13.064, 13.129, 13.142, 13.153, 13.160, 13.169, 13.171, 13.176, 13.178, 13.187, 13.208, 13.226, 13.229, 13.283, 13.386, 13.387, 13.297, 13.311, 13.312, 13.314, 13.315, 13.318, 13.321, 13.322-13.325, 13.368, 13.385, 13.393, 13.400, 13.402, 13.403, 13.406, 13.409, 13.419-13.423, 13.437, 13.441, 13.493, 13.514, 13.515, 13.526, 13.527, 13.530, 13.558, 13.598, 13.602, 13.663, 13.687, 13.689, 13.693-13.695
Verhandelingen : Zie Essays
Verhalend Proza : Zie Romans
Verkade, Willibrord, O.S.B. : 13.215 (portret)
Verkeer : 12.891, 12.928, 13.607
Vermaak : Zie Sport
Vermandere, René : 14e Jg bl. 20 (portret)
Vermeylen, A., Prof., Dr : 13.453 (portret)
Verreet, Ad., C.I.C.M. : 12.727 (portret)
Verschaeve, Cyriel, pr. : 14e Jg bl. 90
Vertenten, P., M.S.C. : 12.878 (portret)
Vertunier, Henri : 14e Jg bl. 21
Vervoer : Zie Verkeer
Verzen : Zie Dichtwerken
Vestdijk, Simon : 12.552, 13.560 (portre t
Veterman, Eduard : 12.989 (portret)
Viebig, Clara : 13.280 (portret)
Viksten, Albert : 13.529 (portret)
Vinex, J. F. : 13.402 (portret)
Viruly, A. : 12.886 (portret)
Visscherij : 13.691
Vlaamsche Academie : Zie Koninklijke Vlaamsche Academie
Vlaamsche Beweging : 12.734, 13.699
Vlemminx, Paul : 13.624 (portret)
Vliegtuig : Zie Luchtvaart
Vliegwezen : Zie Luchtvaart
Voertuig : 12.569, 12.886, 12.887, 12.891, 12.928, 13.101, 13.102, 13.479, 13.698
Voetbal : 13.484
Volkenbond : 12.686
Vondel (Joost van den —) : Zie van den Vondel, Joost)
von Heidenstam, Verner : 13.522 (portret)
von Kralik, Richard : 13.547 (portret)
von le Fort, Gertrud : 12.857 (portret)
Voordrachten : Zie Essays en Welsprekendheid
Voortbrengselen : Zie Product
Vredesbeweging : Zie Pacifisme
Vrijdag (Weekblad) : 14e Jg bl. 131
Vrouwenbeweging : 12.783, 13.347
Vrouwentooneel : Zie Damestooneel
Vruchtafdrijving : Zie Geboorteregeling

W

Wachters, Louis : 13.308 (portret), 13.406 (portret)
Wallace, Edgar : 12.851 (portret)

Walschap, Gerard : 12.620 (portret)
Walsh, Maurice : 12.852 (portret)
Weeshuis : 12.768, 13.605
Welsprekendheid : 12.668, 13.462, 13.536
Zie ook Gewijde Welsprekendheid
Wereldstad-Romans : 12.834, 13.443
Werkloosheid : 13.224, 13.327
Werner van Winckel, Albertus, O.P. : 14e Jg bl. 20
Werumeus Buning, J. W. F. : 12.869 (portret)
Wetenschappelijk Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen : 14e Jg bl. 92-93 12.903
Wetenschappen : 12.564, 12.567, 12.682, 12.691, 12.800-12.801, 13.097, 13.098, 13.249-13.251, 13.297, 13.473, 13.609
Zie ook Toegepaste Wetenschappen
Wetgeving : Zie Recht
Wiechert, Ernst : 13.396 (portret)
Wijsbegeerte : 12.563, 12.773-12.774, 12.789 12.862, 12.863, 12.904, 12.905, 12.923, 13.066, 13.067, 13.093, 13.231-13.234, 13.454, 13.468, 13.670, 13.671
Wisselboekerij van Vakwerken (Prov. Antwerpen) : 14e Jg bl. 91-92
Wolffenbuttel-van Rooijen, H. : 13.313 (portret)

Z

Zangspel : 12.709, 12.813, 12.970, 12.980, 12.983, 12.988, 13.117, 13.121, 13.219
Zeden en Gewoonten : Zie Folklore
Zedenleer : Zie Moraalphilosophie
Zedenromans : Zie Psychologische Romans
Zernike, Elisabeth : 13.444 (portret)
Ziekenhuis : Zie Ziekenverpleging
Ziekenverpleging : 12.764, 12.802
Zielens, Lode : 12.553 (portret)
Zielkunde : Zie Psychologie
Zielkundige Romans : Zie Psychologische Romans
Zinneloosheid : Zie Ktrankzinnigheid
Zischka, Anton E. : 12.683 (portret), 13.429 (portret)
Zondagsevangelie : 12.937
Zondagsmis : 13.568, 13.573
Zoomers-Vermeer, J. P. : 13.221 (portret)
Zuid-Afrika : 12.875, 13.423
Zuiden : 12.873
Zuivere Wetenschappen : Zie Wetenschappen
Zwitserland : 13.695

NUMMER 1 VEERTIENDE JAARGANG JANUARI 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer : 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50. Dit nummer : fl. 0,50

Nieuwere Confectie

door Anton van de Velde

De dames gaan natuurlijk vóór. Ditmaal zijn zij met z'n vieren m'n drukke kamer binnengevallen : Vier Holländerinnen / liessen Prosa rinnen, — en wat doe je, als man, in zoo'n hinderlaag ? Enfin, toen de eerste ontsteltenis geluwd was, kwam het fatalisme der onontkoombaarheid 't gezucht van het slachtoffer — in casu : uw dienaar — verdrijven. Met al de noodige zorgvuldigheid en ernst zijn de confidenties van 't viertal aanhoord.

Ten slotte is het vrouwelijke proza ditmaal voor 3/4 meegevallen, en zelfs nogal erg meegevallen ! Niet dat er in die boeken wereldschokkende ontdekkingen zijn gedaan, maar wanneer je reeds zoo vaak door jonge dames uit het Hollandsche theehuis bedrogen werd (allemachtig, hoeveel schrijfsters tellen ze daar wel ?) is 't een plezierige verademing, zoo onverwacht 'n kwartet te ontmoeten, dat wat te zeggen heeft en waarvan er drie *goed* proza leveren, en met 'n inhoud waar je 'n beetje van meedragen kan. Ik stel u voor, primo :

12.548 LOUISE FRANKEN, met haar boek **Een Meisje keert terug** (III). Dat meisje — Ellen Kraus — komt na twintig jaar uit Berlijn

naar Amsterdam, om nader nieuws in te winnen over haar moeder. Die moeder is destijds van haar man weggeloopen — zij had 'n artistentemperament en de familie van dien man was Joodsch en onuitstaanbaar — en van 't wereldtooneel verdwenen na Ellen's geboorte. Wanneer Ellen ± genoeg krijgt van de Berlijnsche tante, die haar twintig jaar lang heeft gemoederd, pakt haar de Sehnsucht aan naar dien onbekenden vader en die familie ginder. Via 'n ouden Joodschen schoenlapper kan Ellen zich oriënteeren binnen Amsterdam, en dat helpt haar aan 'n interview met Bennie Kraus, haar kwalligen piepa. Kortweg : ze wordt bij de Krausen geïntroduceerd, geraakt — natuurlijk — verliefd op 'n zekeren mooien Alfred, en 't zou alles perfekt loopen, was daar niet het sakkersche Jodencenakel van Kraus & C° en de stiefmoederlijk-bekrompen Eefje, Ellen's grootmoe, die met hun primaire instinkten geen harmonie kunnen vinden met de blonde Ellen. 't Slot is te voorzien: Zooals de moeder destijds met haar temperament wegvluchtte, bestelt ook de dochter 'n taxi. Liever alleen de wereld in, dan te stikken in de Kraus-alkoof.
Louise Franken is gespecialiseerd in Joodsche geschiedenissen ; haar vroeger werk stond in 't zelfde teeken. Er is tegenwoordig méér van die Joodsche literatuur waarin 'n geëmancipeerde jeugd vecht tegen licht- en luchtlooze atavismen der ouderen van Israël's caste. Teeken des tijds ? In elk geval 'n merkwaardig fenomeen in de huidige letteren. De roman wordt hier gebruikt als 'n uitingsmiddel voor de evolutie van 'n jongere generatie die in het, meestal verwaterde, ritueel der ouders of in de levenloos-orthodoxe dogmatiek der grootouders niets meer vindt dan 'n onuitstaanbare rem voor haar bevrijding. Louise Franken heeft haar boek vlot en zuiver geschreven. Er zit 'n voldoende dosis emotie en verstand in. Dat haar Ellen 'n beetje al te oppervlakkig de wereld intrekt, is voor dié psyche en in dàt midden verklaarbaar. Doch finaal denk je : de roman van dat meisje begint eerst nù, want die terugkeer naar de vaderlijke penaten is, alles wel beschouwd, niet méér dan 'n preludium. Nu wéét Ellen dat ze dààr geen soelaas moest zoeken. Zij heeft de deur achter zich dichtgesmakt, maar wat nu, Louise Franken, wat nù, nà die deur en nà die taxi ? Dàt wenschte ik juist : deze auteur moet ons het vervolg schenken ; 't is interessanter te weten wat Ellen verder verricht en hoe ze zich door 't leven slaat ! We hebben geen vrede met 'n open vraag ; willen 't antwoord lezen. A vous !

12.549 Secundo komt Alie van Wijhe-Smeding aan de beurt met haar roman **Tusschen twee Droomen (III-IV)**. De tweede druk

Alie van Wijhe-Smeding

van dat boek is verdiend. Alie van Wijhe is 'n pientere, pittige schrijfster, met 'n raken, soepelen stijl en 'n zin voor humor die dikwijls kostelijk tot uiting komt in haar werk. Zij bezit die mysterieuze gave der ontroering-zonder-banaliteit, en die gave moet ons dubbel duurbaar zijn in 'n ontgoochelden tijd ! Zal ik u dit boek in twee woorden verklaren ? Elmie studeert. Haar vader is ex-schooldirecteur en wordt verknaagd door z'n beroepsdeformatie ; haar moeder is 'n braaf burgermenschje — nette tafel en kopjes thee en zoo, uként het — en tusschen die twee verkleumt Elmie vreeselijk. Totdat ze verliefd geraakt op één van haar professoren, en wijl haar examen aanstaande is en zij als studente zoowat achteraan hinkt, komt die prof privaatles geven. De rest is gemakkelijk te raden. Da's één. Kapittel twee gaat over wittebrood en droomerij, maar er schuilt 'n gevaar in 'n geheime ambitie van Elmie : ze wil 'n boek schrijven, liefst nog 'n tragedie, iets geweldigs — en 't jonge nest dreigt, met maneschijn en al, te vergaan, omdat 't vrouwtje zich vergist in haar voorstelling van den « houwelijcken staet ». Peter, haar man, is 'n verstandige, evenwichtige jongen, maar die Elmie van hem deserteert langsom meer van verstand en evenwicht om 'n dwaze fictie (boeken en beroemdheid !) na te hollen, en dat wordt betaald met huiselijke rust en allerlei kleine en groote pijn ; 't wordt zelfs 'n fuga extra muros, doch gelukkig komen de twee huwelijksnovicen na 'n tijd tot de erkenning dat zij het leven verkeerd hadden aangepakt. Wanneer we dan op de laatste bladzij lezen hoe Elmie « zucht van 'n verkropt geluksgevoel » zijn we volkomen gerustgesteld, en we danken Alie van Wijhe omdat zij concludeerde : « Ik zal aan iedereen mijn ondoordachtheid laten zien, mijn droomen en mijn dwaaltochten, het verdriet dat er was en het heerlijke en het goede dat kwam — ik zal mijn pen in mijn hart doopen en schrijven... » Mij persoonlijk, jonkvrouw, heeft uw oprecht, vinnig, eerlijk boek 'n lente-uur bezorgd.

12.550 Tertio volgt hier **De Weg alleen (III-IV)** door Clara Asscher-Pinkhof. 't Is 't eerste boek-voor-volwassenen dat mij van deze auteur bereikt. Mevrouw Asscher schreef tot op heden voornamelijk kinderlectuur, en dat deed zij frisch genoeg en zéker neutraal genoeg, doch niets in die productie wees bepaald op latente hoedanigheden voor 'n roman in spe. Die roman is echter tóch gekomen, en laat ik maar dadelijk zeggen : hij is in elk opzicht uitstekend

C. Asscher-Pinkhof

geschreven ! 't Zou zelfs 'n dapper boek zijn — 'k verklaar dit verder door den inhoud — ware 't niet dat 'n mensch, door eigen ervaring en belevenis, meer dan sceptisch blijft voor de *mogelijkheid* van 'n heroïsme, zooals Clara Asscher dat in haar hoofdfiguur wil belichamen, zonder één schijntje van die nochtans zeer humane behoefte aan geloof en gebed ! En tóch moet ik dien « weg alleen » aanvaarden, zóó als hij hier vóór me ligt, omdat hij met zoo'n zeldzame waaràchtigheid geschreven is, dat je die finaal voor wààrheid gaat beschouwen. 'n Gevaarlijk experiment ? Misschien voor dezen die, in similaire levensomstandigheden, de Einsiedler-dapperheid van Car (de heldin) zouden willen navolgen, maar 'k meen dat zij gauw tot àndere conclusies zouden komen. En tóch, en tóch, ondanks die restrictie, blijft m'n waardeering voor dat boek ongeschokt. Zie, 't leven is hàrd en 't geloof is niet àllen gegeven ; er is 'n auteur die confessioneel niet aan onze zijde staat (Clara Asscher is Jodin), maar die 'n roman schrijft — 't kan best 'n stuk autobiographie zijn — waarin 'n jonge weduwe met vier kinderen zich kranig, meer dan kranig door dat harde leven slaat en zélf niet hard wordt, nee, nog kans vindt om aan ànderen goed te doen en de temptaties van haar jonge bloed te overwinnen in de trouw aan die éene nagedachtenis en in de offervaardigheid voor haar kroost, wel, zeg me : is dat 'n goed boek, ja of nee ? En voeg daar bij dat het geschreven is in 'n synthetischen, knappen stijl, die geen ontroering uitsluit, maar die ons alle psychologische uitrafeling bespaart, 'n directen vorm, die onmiddellijk tot het gemoed spreekt, wat ontbreekt er dan nog aan, om Clara Asscher spontaan te feliciteeren ? O ja, die restrictie, mevrouw Asscher, die éene kapitale restrictie, maar hoe kapitaal ook, ontneemt zij *niets* aan de talrijke kwaliteiten van uw boek, en dàt te erkennen is voor mij 'n genoegen, mede door de zgn. objectiviteit die ons aller schoonheidsinstinkt zoo 't schijnt de les moet spellen ! *De Weg alleen* kon ook bewandeld door van Goch-Kaulbach, b.v. aan den arm van Henriette van Eyck... Literair kan Clara Asscher met dezen roman royaal met die beiden mee, en haar volgend werk moge dit spoedig bevestigen.

12.551 Van Jo Manders — en zij is de quarto — verscheen **Indo (II)**, 'n roman over Indië. Jo Manders is één der in Holland talrijke Indoschrijfsters. Voor óns, Vlamingen, blijft dàt soort romans ten deele gesloten boek, omdat we op verre na, en in lengte van dagen,

niet het koloniaal instinkt hebben én het kontakt met de tropenwereld, die 'n groot procent Hollanders hebben geërfd. Dat gemis vindt z'n compensatie in 'n groote dosis nuchterheid, die den Vlaming, bij 't lezen van zóó'n boeken, bijblijft. Je leest met koele oogen zelfs de onvermijdelijke erotische explosies, die in de tropen schering en inslag zijn, en je blijft 'n vreemde, 'n toeschouwer, bereid tot ontroerd-zijn, maar steeds weer stuitend op 't doodende cynisme, dat al die verre schoonheid van natuur en inlander kapot kerft. Je verwacht 'n openbaring van exotische mysterieën, en de blanke schatert om je naïveteit ! Jo Manders heeft echter ook sociale pretenties en daarom moet je, willens nillens, extra aandacht wijden aan haar boeken, om die sociale tendens te ontdekken en te schatten. Zoowel in « De Boedjang-club » als in « Crisis » poneerde de schijfster wel 'n probleem, niet altijd even duidelijk, maar liet de oplossing aan ànderen over. In haar laatste boek komt het kapittel der Indo-menschen 'n beetje abrupt te voorschijn. Het is 'n bekend feit, voor wie zich minstens via literatuur met koloniën bezig houdt, dat het kind, uit 'n zwart-wit verhouding gesproten, à priori aangezien wordt als minderwaardig en met hoogstens tweede-klas-burgerrecht. 't Vraagstuk is tientallen malen besproken, beschreven, gedramatiseerd (denk b.v. aan Fabricius Sr) en daaruit blijkt wel de interesse van den humanitairen blanke voor dat casus fatalis, maar Buitenzorg vond tot op heden nog geen oplossing. Kijk 's, zelfs 'n regeering kan 't, ondanks copra, katoen en koffie, tamelijk goed meenen met het sociale lot zijner zwarten of gelen, doch haar commiseratie blijft zonder uitkomst, want de oorzaak der sociale wanverhoudingen zit dieper, en 't zijn de *ambtenaren* die, om allerlei hier niet te noemen motieven, den Indo uit de normale gemeenschap blijven schakelen. Je moet de redeneering van Van Kralingen lezen in Manders' boek, om te beseffen wat 'n blanke «beschaver» zelf aan elementaire beschaving tekort komt ! Nu wordt, ik zei 't reeds, het Indo-probleem hier abrupt gesteld, onverwacht, in de laatste tien bladzijden. Al wat vooraf gaat, is niet meer dan 't zóóveelste conterfeitsel van, op z'n zachtst, bedenkelijke toestanden in Indië. Wat we ten slotte van zoo'n boek meedragen ? 'n Beetje leegheid — de atmosfeer blijft ons vreemd —, 'n dosis walg — daartoe helpen ons 't gewone aantal uitspattingen —, én 't gedacht dat Manders 't voorzeker goed bedoelt met haar sociale beschouwingen, maar dat geen uitkomst

Jo Manders

mogelijk is zonder de basis van christelijke caritas. De heeren en dames kolonialen hebben nu juist, in 't algemeen, 'n griezeligen afkeer van die moraal, en dat maakt de zaak niet gezonder. Enfin, we weten wat meer over Indië, maar hoeveel beter is 't niet in de « schaduw der Waringins » bij den geloovigen Feber !

In de afdeeling « heeren » is ditmaal slechts één Hollander aan-
12.552 wezig, nl. S. VESTDIJK, met zijn **Else Böhler, Duitsch Dienstmeisje (II)**. 'k Probeer in weinig woorden den inhoud van 't geval te resumeeren : Johan Roodenhuis zit gekruist met 1°) 'n moeilijk te bereiken meesterstitel, 2°) 'n ouderpaar dat druipt van seniliteit, en érger dan dat ! 3°) 'n vroegrijpen jongeren broer, 4°) 'n vriend schilder met veel Freudisme en dozijnen avonturen, 5°) 'n drang naar liefde op 'r vleezigst..., kortom : Johan is er heel erg aan toe. Door de failliet van den vader, moet 't gezin Roodenhuis gaan wonen in één van die standard-hokjes, die in Holland « riante villa » worden genoemd, één uit de honderd Siameesche tweelingen-in-baksteen van den Waalweg. 't Is er doodend voor 'n ingewikkeld temperament als dit van onzen Johan, dat snapt u. 't Duurt niet lang of 1°, 2° en 3° hebben hem naar 4° gejaagd, en daarna komt 5° op den weg der verwezenlijking : er is namelijk, twee huizen verder, 'n blond schepsel ('r heupen zijn, jammer genoeg, 'n decimeter te laag, en dat merkt Johan direkt !) 'n blond schepsel, dat in 't tuintje matten uitklopt en dat luistert naar den naam Else Böhler ; 't is het dienstmeisje van 't hatelijke wijf Erkelens. Om kort te zijn : de vrijagie van Else-Johan loopt over 'n paar honderd bladzijden ; zij werd mondeling begonnen, schriftelijk voortgezet, nadat Else terug naar 'r Heimat was afgereisd. Tot slot kan Johan 't niet meer uithouden op den Waalweg ; krijgt acht honderd gulden mee van z'n piepa en trekt naar Duitschland, op zoek naar z'n Dulcinea. In Duitschland valt hij midden in de Gleichschaltungsfurie ; 't leven wordt er niet gemakkelijker door. Else Böhler blijkt onvindbaar. Door 'n samenloop van omstandigheden wordt Johan tot bruinhemd gepromoveerd. Op 'n avond moet hij met de S.A.-mannen gaan luisteren naar Rosenberg. Bier, Gesang, eine politische Revüe. Else is nóg niet weergevonden, maar in die revue staat Else plots op 't podium 'n bedenkelijk deuntje te kwetteren. Johan natuurlijk als de bliksem achter de schermen. Revolver. Zes knallen. De « protector » van 't liefje — 'n geile sater of zooiets — zieltoogt. Roodenhuis gaat 't gevang in. Z'n vonnis verbeidend schrijft hij z'n boek « Else Böhler, Duitsch Dienstmeisje ». Wat zal ik zeggen van dat ding ? 't Cynisme van dezen roman is té brutaal, té... naakt om den nuchteren lezer te kwetsen. Vestdijk had ons

echter bij die liefdeverwikkelingen en de psycho-pathologie van de rest wel 'n vijftig pagina's rek-lectuur kunnen besparen. Wat kan 't ons ten slotte bommen hoe 't er in zoo'n laboratoriumgevallen toegaat ? De eenige « interessante » bladzijden zijn deze waarin we 'n nijdige hetz-echo hooren uit 't tegenwoordige Duitsche grootstadleven. 't Geheel van deze « Else Böhler... » wijst op 'n degeneratie, die alleen nog vloeken en schreeuwen kan tegen de hel op. Indien die zwarte, totaal lichtlooze schriftuur 'n juiste weergave van 'n beleefde werkelijkheid beweert te zijn, is 't om te rillen ; laten we liever dat boek niet au sérieux nemen en slechts gematigd kippevleesch krijgen. Vestdijk heeft in de letteren nooit den titel van moralist geambieerd, dat is voldoende geweten, maar ditmaal loopt hij verloren in immoreele en ook literaire overdaad ; zijn boek is weliswaar tamelijk stevig gebouwd, maar de uitrafeling van het erotische geval, dat ten slotte toch maar 'n brug moest zijn tusschen huiselijke deemstering en de knappende tragiek van zes razende, gekke kogels, is dé zwakheid van 't geheel. Johan Roodenhuis heeft jàren met z'n ziel onder den arm geloopen, totaal vercerebreerd en gedoemd om te vergàan in den wereldbaaierd. Intusschen is onze menschenkennis op weinig frissche manier vergroot, en noteerden we de algemeene karakteristieken van geïmporteerde Hitler-Mädchen. Summa summarum : dat boek is 'n corvée geweest !

12.553 Om daarna te belanden bij LODE ZIELENS : **Nu begint het Leven (II).** Simon komt uit den oorlog weer, met gas in z'n longen. Z'n vrouw is er vandoor met 'n Duitscher. Blijft alleen Simon's moeder over. 't Mensch sterft korten tijd na 't weerzien. Simon staat alleen op de wereld. Kapotte longen verminderen geenszins het gevoel in den mensch, integendeel, er komt 'n morbied verlangen naar rust en beveiliging, ergens op 'n vrouwenhart. Dat is alles heel natuurlijk. Simon's doling begint. Hij geraakt in 'n speciaal soort kosthuis aan den havenkant, 'n gecamoufleerd bordeel eigenlijk, en daar blijft hij hokken, ja, hoélang, zijn 't maanden, jàren ? Dag en nacht wordt hij aangevreten door de levensdrift. Die drift heet vrouw. Piotten hadden daar 'n direkter uitdrukking voor ; die aan 't front zijn geweest, kennen ze. Zielens, zijt gij aan 't front geweest ? Uw boek laat mij daarover in 't onzekere, maar dat heeft minder belang. Verder met Simon :

Lode Zielens

Hij krijgt « offertes » van de meiden uit z'n kosthuis. Nee, ze staan

'm niet aan. Er komt 'n Andreas op z'n weg. Zij werken beiden op dezelfde fabriek. Andreas is het type met onwaarschijnlijk veel, eindeloos veel verliefdheden. Z'n vrouw, Maria, krijgt voor Simon de contouren van 'n madonna. Hierbij wordt Zielens oneerbiedig, want hij gaat Andreas' ega dadelijk vergelijken met O. L. Vrouw, en daar is waarachtig niet de minste aanleiding toe, Zielens, tenzij de... wenschelijkheid van 'n beetje mystiekerig sentiment in 't hart van den zwerver Simon en in 't troebele amalgama van uw boek ! Simon blijft echter eerbiedig tegenover die Maria, en dat pleit in zijn voordeel. Dan verschijnt Paula — zij werkt bij 'n soort Vaxelaire — en de oud-soldaat krijgt nieuwe visioenen. Enkele bladzijden verder staat zij op zijn kamer. Nee, 't leven begint nòg niet, want Paula is gecompliceerd ; in haar binnenst heeft ze ten slotte weinig trek in zoo'n gegaseerd stuk mensch (tusschendoor denkt ze ook aan haar overleden man, zoo « en passant ») en buitendien is daar nog monsieur Luc, chef de rayon of iets in dien aard... Alles tesaam, is de historie nogal ingewikkeld door 't groot aantal nevenfiguren. 't Ziet er niet naar uit of we 'n oplossing mogen verwachten, maar vermits het leven toch eenmaal voor Simon beginnen moét, stralen opeens, in de laatste tien bladzijden, de overlevenden allemaal van pure menschelijke genade. Paula en Simon glimlachen zonnig en zelfs het rachitieke kind uit dat huwelijk — ze zijn intusschen over den bezem getrouwd — belooft onverwacht te zullen bloeien als 'n dahlia. Zielens, in uw « Moeder, waarom leven wij ? » was de vraag veel sterker dan 't antwoord in dit « Nu begint het Leven ». Het *is* geen antwoord, 't is 'n pastiche, 'n literair slechts half — en ideëel totaal niet — verantwoorde paraphrase op het motief van den dolenden mensch uit en na den oorlog. Rechtuit gezegd, dat boek valt me geweldig tegen ! 'k Ga hier geen jota moraal behandelen, 't is in dit geval overbodig, maar 't groot gebrek van Zielens' laatste werk zit 'm in de *onoprechtheid*. Indien ge menschen van den zelfkant vertoont, geef ze dan werkelijk zooals ze zijn, niet verkleind, niet verzwakt, niet verburgerlijkt ! Dàt leven is wat meer dan in deze « estompe » wordt beweerd. Het interessante van dié wereld : 't eigen vleesch-en-bloed van 'n wildebras, 't eigen karakter van 'n barmeid, 'n schipper, 'n werkman, 'n oud-soldaat à la Simon vergen scherper kleur en pittiger woord en raker beelding dan het tamme proza van dezen roman ! Er is ten slotte niets zoo onverdraaglijk als 't gebrek aan uitbeeldingskracht bij hem die nu eens 't « reëele » leven zonder blikken noch blozen beweert te vertolken ! Ook voor dàt geval had het front één van die sinistere, brutale woorden, die niet in 't kader van 'n

bourgeois-gezelschap passen, maar die 'k voor éénmaal graag gebruiken wou als 'n kei op Zielens' ontoereikendheid.

Wat wordt er gehaspeld met dien Simon, te hooi en te gras, om 't toch maar 'n paar honderd bladzijden vol te houden eer de gebruskeerde en onlogische besluiten vallen ! Wat 'n gesammel in onnatuurlijke dialogen over 't eeuwige ding, dat erotiek moet beduiden ! Wat 'n spelleken van loven en bieden in velerlei alkoof ! Wat 'n vocabularium in den mond van typen als Andreas, de werkman, die tot z'n fabrieksmaat Simon o.m. zegt : « U is toch nog altijd oud-strijder ! » (blz. 43) ; de afgemonsterde kapitein die, zelfs in bezopen toestand, denzelfden Simon met Haagsche jannestreken toespreekt : « Gaat u al slapen ? Doe mij de eer en het genoegen... kunt u een oud man iets weigeren ? » (blz. 50) ; de bordeelmeid Aline, die op blz. 87 aan Simon vraagt : « Waarom kwetst u mij ? » ...En nog hònderd andere preciositeiten van dat soort ! Wat moet er, verdikkie, kultuur geworteld zijn aan dien havenkant, en wat 'n déftigheid, wat 'n onvermoede « standing » in ons bewogen schipperskwartier ! !

Op pagina's 76-79 hooren we vage echo's van Dostojefsky en Tolstoï ; Simon zou beter geriefd zijn met 'n ouwe Klare. Bladzij 98 doet ook aan philosophie : Simon en Andreas gaan, tijdens 'n zatten avondwandel, voorbij 'n Kristusbeeld. Dan wawelen zij : « Ik weet het niet goed, zegt hij (Simon), ik geloof dat ik beschaamd ben... Ja, haalt Andreas de schouders op, één Christus, millioenen judassen... Maar hij zal ons dit beetje vroolijkheid wel gunnen. Hij was toch ook een mensch en niet *wij* hebben hem aan het kruis gebracht, niet *wij* hebben de wereld slecht gemaakt. Of wel ? Ziet ge... Niet door ons is de oorlog gekomen... En zijn priesters hebben ons gezegend. Was me dat een spel... » Tien minuten later zitten zij in 'n nieuw bordeel. Das nennt man : neue Sachlichkeit !

Wat is het boek literair waard ? Zielens geeft hier blijk van 'n procent routine, dat in z'n vorig werk geleidelijk werd opgedaan, maar de stijl gaat dikwijls, dikwijls mank, en de taal ondergaat menige onverdiende violatie. Er staan onmogelijke dingen in dat boek. Houterige zinconstructies (cfr. blz. 77): « En die man van haar nam eenvoudig dit als in schande verdiend geld weg... » ; taalfouten als « opdat ge komen zoude » (blz. 84), « Aline maakte meer*der* licht » (blz. 92), « Ik dank u, Maria, en ook *gij*, Andreas » (blz. 142). Op blz. 200 wordt « vast » in den overtreffenden trap « vastste ». Er is, op blz. 250 « een schip dat *zich* slingert ». Op een en dezelfde bladzij worden soms tegenwoordige en verleden tijd ondereen geschud. Dat zijn allemaal van die dingen, die in de

Nederlanden alleen van Felix Timmermans worden geduld ! De routine, waarvan hier reeds sprake was, wordt 'n gevaar voor Zielens. Zijn « Nu begint het Leven » is 'n bloedarm jong, dat kunstmatig werd grootgebracht. Zielens moet ons in de toekomst steviger telgen schenken, zooniet sterft z'n geslacht uit.

En nu volgt de verademing — is ze verdiend of niet ? — in dat lichtende
12.554 boeksken van ERNEST VAN DER HALLEN : **Zes Dagen (IV).**
◆ De geheimzinnige vagebond onzer Vlaamsche letteren, alias Nest van der Hallen, kent den jongsten tijd geen schijn van rust meer. Zijn laatste escapade, ten minste in zoover de hedendaagsche geschiedenis werd bijgewerkt, was 'n Ausflug naar woestijnzon, moskeeën, moslims en Arabische vlooien. Zelfs de Vlaamsche pers werd er blijkbaar om bekommerd, wat óns 't plezier bezorgde van 'n reis-feuilleton zooals alleen Nest hem schrijven kan. Maar vóór dien tijd had hij — in tegenstelling met de banaal-gespekte bourgeois (Voir Naples, etcaetera...) onze eigen Vlaamsche contreyen van hoek naar kant, op alle mogelijke hoogte- en breedtegraden doorkruist. Dat ging dan op allerlei manier : jakkerend op de moto van 'n vriend ; in bommelende dingen, die we « trein » noemen ; op de rustige metriek van de fietspedaal ; per pedes apostolorum, met staf en reiszak en 'n paar vulgaire belga's...

Ernest vander Hallen

Van één zijner tochten bracht Ahasveer de inspiratie mee voor dat beminnelijk boeksken, dat ik zoo pas in handen kreeg: *Zes Dagen,* zijnde de belevenissen van den zwerver, van Maandag tot Zaterdag, in Breughel-Brabant, de Kempen en Limburg. Honderd bladzijden van dat innige, ongekunstelde, warme proza, dat we van Nest van der Hallen gewoon zijn sinds « Kristiaan », « De Wind waait », en waarvan we reeds in « Begenadigden » den voorsmaak kregen. 't Is 'n gemeenplaats, te beweren dat 'n auteur 'n eigen thuis heeft in de letteren, want wie daar waarlijk wat te zeggen heeft en begaafd is met dat speciaal soort genade, dat men talent noemt, kàn toch niet anders dan z'n eigen dak bouwen, los van de buurt der would-be Europeeërs ? Doch 't is met van der Hallen nu eenmaal zóó gegaan, dat hij van meet-af ('k volg hem nu al vijftien jaar) dat eigen instrument bespeelt, met die zeer eigenaardige klank- en stijl-arabesken, met die droomerigheid van compositie, met — vooràl — de liefde die àlles omvatten wil in één visioen van ontfermende schoonheid. En die liefde behoeft geen Herculeslijf om zich te bergen, noch de biceps van literaire krachtpatserij,

noch de welgedaanheid van dezen die romans schrijven tusschen de kip en den bourgogne, neen, integendeel: zij vlucht, die liefde, vlucht weg van Pantagruel, en voor Balzac heeft ze geen ontzag, tenzij voor zijn kolossale vleeschgewicht ! Die liefde is louter vlam en wijding ; zij is deemoed en stille vreugde ; zij is fierheid en verzwegen pijn ; zij is offer in 'n wereld waar het ego alle levensschoonheid verminkt...

Deze *Zes Dagen* zijn ontstaan onder den impuls van die liefde. Misschien glimlacht Ahasveer, nu hij die woorden leest, want zijn vele tochten waren nooit beredeneerd ; de vagebond werd voortgejaagd door de vlam in z'n hart, en hij nam alwéér z'n staf en rugzak : er is wat goeds te doen in Vlaanderen !

Wie zoo'n leven leeft, wordt door 'n bijzondere inspiratie gediend. Wie dat leven begrijpt, kan zich dubbelgenietend vermeien in de verhalen van den zwerver. 't Zijn ideëel én literair mooie bladzijden, 'n boeksken om van te houden als van 'n goeden vriend.

De horizont van deze zes-dagen-vagabondeering blijft niet beperkt bij gemeentelijke grenzen en typen uit het dorp ; hij groeit daar ver over heen, en door 'n simpele ontmoeting en twee woorden dialoog schemert vaak 't geweldige torment der tegenwoordige wereld. Weet de zwerver zelf wel, dat elk zijner zes dagen de stof inhoudt voor 'n roman ? Voor den oningewijde zal dat boeksken wellicht niet zoo'n pretentie hebben, en 't hééft ze ook niet, maar wat des geestes is en wat der ziele is, kan in honderd pagina's méér zeggen als in de chronische polyptieken van literairen geeuwhonger wordt verbrast.

Met die *Zes Dagen* kunnen we blijmoedig 'n eindje verder, ondanks de miseries van jonggezellen, Nest, en van dezen die 't niet meer zijn.

Ahasveer, ge zijt bedankt.

HET BOEK DER MAAND

Sint Albertus van Leuven

door W.E.H. J. Meerbergen

12.555 V — De H. Albertus van Leuven, prins-bisschop van Luik en
◆ martelaar, verdiende wel een nieuwe historische studie. De laatste die er in onze taal over schreef was Jan David (1843-1845). Nu werden de stoffelijke overblijfsels van den heilige in het jaar 1920

te Reims ontdekt bij de herstellingswerken van de Kathedraal. Het gaf aanleiding tot nieuwe studiën ; de voornaamste dezer, daargelaten de tijdschriftartikels over de geschiedenis der relikwieën, was wel het boek van B. del Marmol, verschenen in de verzameling « Les Saints », 1922. Maar er kon meer en beter worden geleverd, na al de historische werken van algemeener beteekenis die er sedert de vorige Albertus-biographieën waren geleverd. Een nieuwe historisch-critische levensbeschrijving was gewenscht. En deze hebben we nu in onze taal aan dit werk van E. H. Meerbergen*.

W. E. H. J. Meerbergen

Schrijver heeft zich volkomen op hoogte gesteld van de « werken » die van eenige beteekenis zijn konden, ter opheldering van zijn onderwerp. Maar hij heeft evenzeer de « bronnen » geconsulteerd, waarop die « werken » zich beriepen. Nu is het mogelijk bij soortgelijk geval ofwel na een eerste kennismaking de « werken » terzijde te leggen en een nieuwe historie op de bronnen zelf op te bouwen, vrij daarna te zien of men de oordeelvellingen der voorgangers kan onderschrijven, ofwel de geleverde « werken » als leidraad te nemen, maar onder controol van de bronnen en van de bijkomende studiën die, sinds de « werken », het licht zagen. Voor de geschiedenis van S. Albertus van Leuven bleek de tweede methode ruimschoots voldoende. Vooral Pirenne heeft terdege het Chronicon Hannoniense van Gislebertus, de zoo voorname « bron », tot haar recht gebracht. Maar de verdiensten van dit nieuwe werk zijn er niet minder om. Schrijver heeft zich weten eigen te maken met den tijd dien hij te behandelen had, en waarin hij zijn held zou te situeeren hebben. Hij doet het met een vaste hand. Hij weet ten gepasten tijde aan het breed-geborsteld historisch beeld van Pirenne de typische details toe te voegen uit b.v. den *Henri Ir* van Smets. Hij laat ook geen gelegenheid voorbijgaan om uit de bronnen de kleinere psychologische bijzonderheden op te halen die in synthetische werken niet konden dienen en aldus voor altijd dreigden verloren te gaan. En zoo kan hij zijn overigens streng-historisch gehouden biographie een levendigheid bijzetten, die de lezing boeiend maakt en den lezer herhaaldelijk aangrijpt.

Zoo wordt deze nieuwe biographie een boek van beteekenis én voor den historicus van beroep, én voor den doorsnee-intellectueel die

(*) J. Meerbergen, pr. : SINT ALBERTUS VAN LEUVEN — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1935 (23×18) 16,165 blz. 28 fr.

geen specialist is, én voor den man uit het volk die opziet naar degelijke vulgarisatie.
Schrijver heeft aan de geschiedenis van Sint-Albertus ook de geschiedenis van de relikwieën —vita posthuma —toegevoegd, naar oude manier, en het was in het voorhavige geval meer dan ooit gewenscht. Vervolgens bezorgt hij ons een vijftal bijlagen den eeredienst betreffende, en meestal in het Latijn. Ze zijn van minder belang ; ze waren beter in kleineren druk gezet geworden. Ten slotte krijgen we dan nog een « bronnenoverzicht », dat vooral de *Vita Alberti* en verder de onderscheiden *Chronica* uit de behandelde periode behandelt. Zelfs krijgen we op het einde een critisch overzicht van de literatuur. Ongetwijfeld is ook dit zeer welkom. Maar het gedeelte dat werkelijk *bronnen*-overzicht is, ware misschien beter vooraan geplaatst geworden.
« Sint-Albertus van Leuven » is **een mooi boek, dat thuis hoort in alle bibliotheken** die in het teeken der « cultuur » staan. Het spreekt van zelf dat het dan ook zijn aangewezen plaats heeft **in de boekerijen van onze gestichten van middelbaar en hooger onderwijs, want het is ook een vormend, een opvoedend boek.** Waar nu zorg besteed wordt aan het samenstellen van een degelijke Vlaamsche bibliotheek in elk onzer gestichten, weze de aandacht op deze uitgave gevestigd. Dr FLORIS PRIMS, pr.

Najaars-Opruiming

door Ernest van der Hallen

Een stuk of wat romans liggen hier nog op mijn werktafel te wachten naar een bespreking, die allerhande omstandigheden tijdens de zomermaanden op den achtergrond deden geraken. In tijden als deze, nu ondanks, of misschien : als gevolg aan de ekonomische krisis, de « aanmaak » van romans een drukte kent als nooit voor dezen, met het gevolg dat een boek een half jaar na zijn verschijnen verouderd en vrijwel vergeten is, wil ik de boekenliefhebbers die de vreedzame passie van het volledige en het nieuwste cultiveeren, de paar titels niet onthouden, waarmee de drukke Nederlandsche uitgeverij ons tijdens de zomersche Julimaanden zeer ontijdig verraste. Ik wil er overigens met bekwamen spoed op voorhand bijvoegen dat de werken in casu meer van aard zijn om de onbezige abonné's op uitleenboekerijen en leesportefeuilles te interesseeren dan de zoekers naar het kostelijke en zeldzame werk dat voor een levensbeschouwing getuigt en levensinhoud heeft. Het is inderdaad

merkwaardig om zien in welke mate de huidige Nederlandsche roman de brandende levensproblemen van dezen tijd negeert of hoogstens naar aanleiding van een of ander onbelangrijk thema vluchtig aanraakt. Het is im Ganzen een vlucht uit de tragiek van het leven. Dit ware niet zoo erg indien men ons daarbij ook duidelijk maakte dat deze vlucht een vlucht is en geen wezenlijkheid. Iemand die over een halve eeuw de geestelijke diagnose van dezen tijd zou willen opstellen, aan de hand van den roman van den huidigen tijd, zou tot zeer zonderlinge, om niet te zeggen tot totaal fictieve, besluitselen komen. Zoolang de Nederlandsche roman zich op de huidige terreinen handhaaft, blijft hij een onbelangrijk amusementsartikel voor on-intellektueelen, geproduceerd door on-intellektueelen.

Die bedenkingen kwamen me te binnen bij de lektuur van Jo VAN
12.556 AMMERS-KULLER's historischen roman **Heeren, Knechten en Vrouwen (III-IV)**. In dit turfdikke boek verloochent de populaire schrijfster zichzelf en haar verleden niet : het nuchter levensverloop van een Hollandsche familie in den Regententijd is voor haar een uitstekende aanleiding om een zeer gedokumenteerd beeld te teekenen van deze periode uit Nederlands' geschiedenis, welke, afgezien van de ekonomische welvaart, weinig aanleiding geeft tot vaderlandschen trots. De cultus van het kleine, het stijlmatige, het sentiment,

Jo van Ammers-Küller

het geraffineerde, hetwelk een halve eeuw te laat uit Versailles geïmporteerd werd ; de opgeblazen trots, het geestelooze plagiaat der Parijsche civilisatievormen, het brutale regenten-successiesysteem, de tot wapenfeiten opgeblazen twistjes der kleine potentaten van den handel en het stadsbeleid, — alles tegelijk heeft de vlotte romancière een decoratieven achtergrond bezorgd voor de lotgevallen van de familie Tavelinck, die ons in hun vlakheid en onbeduidendheid ten slotte geen snars interesseeren. Ware 't niet omwille van het beetje melodramatische epiek en het ander beetje diepere tragiek, dat altijd aanwezig is rond het neerstorten van een grootheid. Het is een bont en zeer verscheiden stelletje menschen, de oude- en jongelui Tavelinck ; alle temperamenten en ambities zijn er bij vertegenwoordigd. Hun eigenaardigheid is, dat ze meestal groot zijn in het kleine, lijk dit paste in den deemstertijd van Hollands' zoogenaamde « gouden eeuw », en immer klein in het groote. Ze hadden wel de geestelijke dekadentie — echter zonder den daarbij passenden stijl en maintien — afge-

keken van de Parijsche bonbonnières, maar ze waren inderdaad te klein-Hollandsch om den hautainen trots bij hun val, in welk grootsche allure de Parijsche adel tijdens de Omwenteling hun laatste adellijke superioriteit wisten te redden bij hun tocht van de Bastille naar het schavot, na te volgen. Het is niet hoog en niet diep, het is niet tragisch en niet ontzettend ; het is in den grond een vlak geval zooals gansch die tijd vlak was ; het is hoogstens « interessant ». Misschien klinkt dit complimenteus, doch dit is mijn bedoeling niet, — nademaal het naar mijn bescheiden meening de laatste ambitie is, welke een auteur mag koesteren, « interessant » te zijn. In den grond is deze schets van een weinig glorieuze kultuur en dito historisch tijdvak, een vlot en onderhoudend ontspanningsboek, een vlucht uit het jaar negentien vijf en dertig, aan de hand van iemand die zich inderdaad uitstekend gedokumenteerd heeft over historie, volk en beschaving van het land, waarvoor zij voor den geestelijken toerist een voorname en praatzieke gids is.

JAN H. EEKHOUT, op wiens arbeidskracht en reputatie een goed deel der toekomst van de protestantsche jongeren rust, grijpt in
12.557 zijn nieuwen roman **Patriciërs (IV*)** niet zoover terug. Met zijn vorig werk « De Boer zonder God » heeft hij een schuld op zich genomen, die niet licht in te lossen valt. In dit nieuwe boek teekent hij eveneens den neergang van een patriciërsgeslacht, dat eeuwen lang het leven in een klein Zeeuwsch-Vlaamsch stadje gedomineerd heeft. Die neergang voltrekt zich onmiddellijk vóór, tijdens en nà den oorlog in den persoon van notaris Vermeer, den laatsten mannelijken telg van de trotsche heerschers over de politiek en het intellekt van de streek. En eveneens in zijn dochter Sabina, in wie het krachtige oude bloed doodloopt, voorgoed. Die ondergang voltrekt zich op een wat dwaze manier bij den ouden notaris, de maniak van het bewuste, principieele patriciaat, de stugge traditionalist die zelfs niet meer vecht tegen liefde en gevoel en menschelijkheid, omdat hij den zin van die vermogens verloren heeft, en op tragische wijze bij zijn dochter, die vrouw is, maar in wie de traditie van bloed en geslacht en onderworpenheid sterker nawerkt dan het beetje persoonlijkheid dat ze onbewust nog gered had. Het is een in hooge mate pijnlijk geval. Het is hard en bovenmate bitter ; het is een vreemd ziektegeval, dat van den notaris die zichzelf kwelt ten doode omdat de dagen van den ouden trots, de kracht van het bloed, het ontzag der omgeving voorbij zijn, en

Jan H. Eekhout

hijzelf, de onvruchtbare, de oorzaak is van den onafwendbaren teleurgang. De vrouw, Sabina, kan de calvinistische stugheid van gansch dit geslacht misschien goedmaken ; ten slotte doet ze het ook, op een oogenblik dat de mensch luider spreekt dan de traditie van het geslacht. In dit boek overheerscht de harde tucht en de tyrannie van het niet-bestaande. Geen geest, geen liefde, geen bewustzijn van menschelijk gevoel ; grijze herfst, koele tyrannie van den wil, morbiede zelfdwang. Gansch dit leven, heel dit boek huilt om liefde en begrip. Het is ondanks zijn zeer krachtige lijn, zijn uitstekenden, licht gearcha seerden stijl, de scherpe logica zijner ontwikkeling, een boek dat men niet ontspanningswijze leest, al moet men toegeven dat hier een romancier van groot formaat aan het woord is. Maar het konflikt van den mensch met het leven ligt voor ons élders ; het is minder ver te zoeken, het is minder fictief, reëeler en scherper. Het is meer de botsing van een levensbeschouwing en een geloof dan van maniakkentemperamenten. Het ankert diep in de tragische, werkelijke problemen waarvoor de mensch van deze jaren zich onophoudelijk geplaatst ziet.

Het is de groote verdienste van WILLEM PUTMAN dat hij in
12.558 zijn nieuwen roman **Pruiken (II-III)** van deze problematiek nota gehouden heeft, al heeft hij ze misschien ook wat sterk gelocaliseerd en in hun bijkomstigheden wat al te erg op de spits gedreven. Het spijt me dat de ruimte in dit nummer al te beperkt is om dit boek uitvoerig te behandelen. Het teekent de amoereuze, zedelijke, artistieke en zielkundige esbattementen van een kleinsteedschen coiffeur, tooneelkapper, pruikenfabrikant en ten slotte opnieuw barbiersgast. Het is het epos van den fantast, den Don Quichotte van de kunst, die jammer genoeg zichzelf niet aan kan in zijn waanzinnigen ren naar de grootheid. Zijn ambities reiken niet hoog ; psychologisch gezien is die Lode Fromont een mengsel van onbeduidendheid, grootheidswaanzin, zedelijke zwakheid en tekort aan zelfkennis ; als hij theatercoiffeur wil worden en overtuigd is met pruik en grimeerstok de hoogste toppen der plastische kunst te bestijgen zonder zelfs fatsoenlijk een scheermes te kunnen hanteeren ; als hij te zwak is om zich moreel te handhaven en te kortzichtig om zijn ontoereikendheid te erkennen, meen ik dit alles te kunnen terugleiden tot één element bij Lode Fromont zelf : ziekelijke hoovaardij, en tot een ander element bij Willem Putman : onvolledige uitwerking en misschien tekort aan verdieping van zijn

Willem Putman

type. Ik zou het zóó kunnen zeggen : er is iets dat u weerhoudt om te gelooven aan dit soort coiffeur, al twijfel ik er ook geen oogenblik aan dat hij in Vlaanderen zeer wezenlijk realiteit kan zijn in vleesch en bloed. Het zoogenaamde psycho-realisme maakt het gewis noodzakelijk dat menschen en toestanden op de spits gedreven worden, en in dien zin is deze man inderdaad gegroeid tot een niet onorigineel litterair thema, doch dit alles neemt niet weg dat we achter dit roman-type ten slotte den mensch willen zien, de innerlijke, diepe beweegredenen willen kennen, het denk- en gevoelsleven, ook anders dan roman- of tooneelmatig uitgewerkt willen vinden. Oorlogsche en vooral na-oorlogsche toestanden in Vlaanderen, de destijds « moderne » tooneelbeweging, het Volkstooneel van Dr de Gruyter, het kleine realisme der tastbare dingen uit de vijf-en-twintiger jaren, alle elementen om de aannemelijkheid van het geval Lode Fromont te waarborgen, zijn hier aanwezig ; alleen de ziel van een levenden mensch ontbreekt hier. Ik heb er een sterk vermoeden van dat het eigenlijke opzet en het uitgangspunt van dit boek bij Putman geweest zijn : een roman te bouwen uit de gegevens welke hij als tooneelauteur en regisseur dagelijks onder oogen en handen had, en om technische reden die attributen te groepeeren rond één centrale figuur, die er omwille van de struktuur van den roman noodig was. Het ongeluk is echter dat wij, lezers, verwachten en verlangen het geestelijk avontuur te beleven *van een mensch*, een waanzinnigen, buitensporigen mensch desnoods, niet een verzameling min of meer en tamelijk sterk gekruide anekdotische herinneringen uit de jaren der heroïsche tooneelexperimenten in een kleine stad van West-Vlaanderen. Omdat we niet gelooven in dezen mensch, gelooven we niet in diens overigens tamelijk denkbeeldige problemen. Dit hier is een « geval », geen konflikt, geen brandende strijd van een mensch tegen zichzelf of het leven. Dit is fictie, geen realiteit ; dit is een verhaal, geen getuigenis over een generatie of van een markant individu. Dies valt het me moeilijk, dezen kleinsteedschen, opgeblazen coiffeursgast au sérieux te nemen — Willem Putman houde het mij ten goede.

Ik ben blij dat aan het eind van deze « opruiming » nog een boek onderaan ligt, hetwelk feitelijk verdiende dat ik er deze bijdrage mee begonnen had : het sympathieke verhaal **Pastoor Campens**
12.559 **zaliger** (V) van Ernest Claes, dat al eenige weken in de
◆ uitstallingen van den boekhandel ligt. Claes heeft een verhaal geschreven gelijk hij alleen dit kan en doet en mag doen, en gelijk niemand moet beproeven hem dat na te doen ; een boek over den

Ernest Claes

goeden Sichemschen pastoor waarover hij in zijn « Sichemsche Novellen », als mijn geheugen juist is, destijds een paar zeer mooie en ontroerende bladzijden schreef ; in dien tijd heette pastoor Campens eigenlijk pastoor Munte. Claes heeft zich op voorhand in zijn inleiding verdedigd tegen de kritiek die hem zijn provincialisme en den beperkten, eenzijdigen horizont van zijn werk zou kwalijk nemen. Ik geloof niet dat hij zich daartegen te verdedigen heeft : elk genre is goed als het goed beoefend wordt, en Claes' provincialisme van Demer en Sichem is me ten slotte honderd keeren sympathieker dan de maniakken van het zielkundig realisme. In het land en het leven en de menschen van Claes kunt ge nog gelooven ; ge kunt glimlachen om hun geborneerdheid, ge kunt het jammer vinden dat er zelden een grootsch élan bij hen merkbaar is, ge kunt betreuren dat Claes meestal slechts aandacht heeft voor het uiterlijke, pittoreske détail en zelden voor hun dieper wezen. Maar ten slotte zijn deze menschen nog levend en waarachtig ; hun verbonden-zijn aan aarde en handwerk, hun verhouding tot God en kerk, beantwoordt aan zeer positieve, reëele nooden ; hun primitief denkleven beantwoordt geheel aan hun arbeid, hun temperament, hun instinkten, en dat is me ten slotte nog heel wat sympathieker dan de gecompliceerde atavismen waaronder de Brabantsche boer volgens een andere versie van andere auteurs gebukt zouden gaan. In dit kader van menschen, arbeid en landschap past Ernest Claes' pastoor als een appelaar op een boerenerf : hij is als zijn omgeving nuchter met nochtans sterke gevoelsmomenten, primitief in zijn denkleven, eenvoudig in zijn verhouding tot God, een beetje fantast en tegelijk nuchter ; een beetje heilige en een groot deel mensch ; goedmoedig, vroom, tegelijk eenvoudig en behept met veel ouden boerentrots ; tegelijk asceet en verfijnd genieter. In volledige mate mensch, en alles bij elkaar een hoogstaand priester. Het boek draait in zijn geheel rond de verhouding van pastoor Campens tot zijn parochianen, en meer speciaal tot eenige typen, waaronder Claes zelf niet de onbelangrijkste rol speelt ; zoo is dit verhaal een gelegenheid voor Claes om nog eens grondig zijn herinneringen te laten gaan over zijn dubbele jeugdomgeving : het werkelijke en het ingebeelde Sichem van voor veertig jaar. Het is een dankbaar thema geweest, en Claes heeft het handig en, laat het ons eerlijk bekennen, op uitstekende wijze geëxploiteerd. Jammer genoeg heeft hij dit leven van dezen

gewonen doch merkwaardigen mensch, die pastoor Campens was, geheel fragmentarisch behandeld, zoo gelijk een verteller dat zou doen, zonder lijn, zonder ontwikkeling in zijn psychologischen kijk, en zuiver anekdotisch. Het ging in den grond meer om Sichem en zijn menschen dan om pastoor Campens, geloof ik ; wat niet belet dat Claes rond dezen priester momenten van stille emotie, van verrassende diepte en zeer zuivere religieuze stemming heeft opgeroepen, waaronder zijn dood een der gaafste bladzijden geworden is. Aldus brengt dit boek van Claes niets nieuws — wat waarschijnlijk ook wel niemand zal verwacht hebben — maar wie zin heeft voor het heimatliche kan er zich enkel om verheugen dat hij dit genre, samen met Coolen, Streuvels en Timmermans, tot zulken hoogen bloei bracht dat menige buitenlandsche literatuur ons deze benijdt. Of het menschelijk is een gansch kunstenaarsleven vastgeankerd te blijven rond een dorp met zijn smid, zijn pastoor, zijn bedelaars, zijn schoolmeester, zijn fanfare, zijn kwajongens, zijn vrijende meiskens, is een vraag die Claes voor zichzelf moet oplossen. Bij dit boek kan ik er mij — afgezien van deze bedenking — enkel om verheugen dat het nogmaals een late getuigenis is van de mogelijk reeds tot de historie behoorende zedelijke gaafheid, goedmoedigheid, eerbied en tegelijk vrijmoedigheid tegenover gezag, levensernst en zin voor humor, eerlijkheid en trouw aan grond en arbeid van dit volk aan den rand van Kempen en Demer.

Van Menschen en Boeken

Het A. S. K. B. bekroond. — Op 19 Mei, 1934 is, bij Koninklijk Besluit, een « Prijs der Openbare Bibliotheken » ingesteld. Dit jaar werd hij voor 't eerst toegekend. De juryleden, Z. E. H. Prof. Dr Kan. A. Boon, HH. Dr Richard Dewolf, hoofdinspecteur der openbare boekerijen, Dr René Apers, hoofdbibliothecaris der Universiteitsbibliotheek, te Gent, Lode Baekelmans, hoofdbibliothecaris der stad Antwerpen en Raymond Brulez, literator, hebben eenparig besloten den « Prijs der Openbare Bibliotheken » toe te kennen aan het A. S. K. B. voor zijn gezamenlijk werk op gebied van bibliotheekkunde, inzonderheid voor het monumentaal standaardwerk « **Lectuur-Repertorium** ». — 't Zal al A. S. K. B.'s medewerkers, aangeslotenen, lezers en belangstellenden verheugen deze bekroning te vernemen. Proficiat !

Ernest Claes werd op 16 November ll. te Brussel in intiemen kring gehuldigd wegens zijn vijftigsten verjaardag. Ongeveer gelijktijdig werd zijn echtgenoote, Mevrouw **Stephanie Claes-Vetter**, de bekende romancière, de letterkundige prijs der gemeente Ukkel toegekend voor haar gezamenlijk werk.

René Vermandere

Steph. Claes-Vetter

In de lijst der laatste **onderscheidingen** werden verscheidene onzer medewerkers met officieele titels bedacht: Z.E. H. **Kan. Jacobs**, lid der Kon. Vl. Academie werd benoemd tot commandeur in de Kroonorde; **René Vermandere**, journalist en letterkundige, Kan. **Floris Prims**, stadsarchivaris te Antwerpen en lid der Kon. Vl. Academie en **I[r] G. van Ermen**, onze medewerker voor technische literatuur, werden benoemd tot ridders in de Leopoldsorde.

In Memoriam Weleerw. P. Albertus Werner van Winckel O.P. Den 1en Oktober ll. overleed te Leuven, in het studiehuis der Dominikanen, de Z. E. P. Albertus van Winckel O.P. in den ouderdom van 43 jaar. Zijn heengaan beteekent een groot verlies voor zijn orde en voor de wetenschap in Vlaanderen ; als professor eerst van wijsbegeerte en, in de latere jaren, van dogmatiek, als prior van het Dominikanerklooster te Gent heeft hij een diepen invloed uitgeoefend op de vorming en opvoeding van het jongere Dominikanergeslacht. Zijn eigen litteraire productie is niet zoo groot ; als medewerker van Geloofsverdediging, publiceerde hij een paar apologetische schriften. Maar zeer veel heeft hij bijgedragen tot het scheppen eener Nederlandsche wijsgeerig-theologische vaktaal. Hij bezorgde de eerste deelen der Nederlandsche vertaling van de « Summa Theologica » ; hij was ook medestichter van het tijdschrift « Geloof en Wetenschap », waaruit later het « Thomistisch Tijdschrift voor Kultuurleven », thans « Kultuurleven », groeide. Enkele jaren was hij ook hoofdredakteur van « Onze Jeugd » ; samen met zijn vriend Prof. F. van Goethem publiceerde hij de schitterende verzameling van studiën : « S. Thomas van Aquino : Bijdragen over zijn Tijd, zijn Leer en zijn Verheerlijking door de Kunst. » In het hart zijner vrienden en ordebroeders leeft zijn aandenken voort als dat van een fijn- en breed-ontwikkeld man, een hartelijken confrater en een vromen priester-kloosterling.

Te Hauthem-St Gerlach overleed op 5 December ll. de bekende Limburgsche essayist **Frans Erens.** Hij was een der zeldzame katholieke figuren uit de 80-er beweging, nauw bevriend met Kloos en van Deyssel, die tot het laatste nr toe een standvastig medewerker bleef van « De Nieuwe Gids ». Zijn groote verdienste was dat hij destijds, evenals Couperus, het cosmopolitisch element in de Nederlandsche literatuur bracht, die tot dantoe opgesloten was in een sterk-provincialistische Beschränkung. Onder zijn bundels essays zijn vooral bekend de titels « Dansen en Rythmen », « Litteraire Wandelingen », « Toppen en Hoogten », « Litteraire Meeningen », enz. Frans Erens die 78 jaar oud was, werd geboren te Schaesberg in 1857 ; hij studeerde rechten te Leiden en verbleef langen tijd in het buitenland, o.m. te Parijs.

Frans Erens

De reeks klassieke bekroningen in Frankrijk is ingezet : de « Prix Goncourt », op de Nobelprijs na de grootste prijs voor literatuur, werd toegekend aan **Joseph Peyre** voor zijn roman « Sang et Lumière ». Peyre is bekend om zijn Sahara-romans, waarvan destijds twee bekroond werden : « Escadron Blanc », die in 1931 den « Prix Renaissance Française » behaalde, en « Sous Standard vert ». Peyre woont sedert drie jaar te Madrid met het oog op zijn roman uit het stierenvechtersleven waaraan hij werkt ; ook het bekroonde « Sang et Lumière » speelt in die middens.

De prijs Theophraste Renaudot werd eveneens toegekend, ditmaal aan den heer **François de Roux,** voor een nog onuitgegeven werk. De **Prix Moréas,** een der belangrijke Fransche prijzen voor poëzie, werd dit jaar toegekend aan **Fernand Dauphin** voor zijn dichtbundel « Aux Confins du Songe ». De vorige bundels van dezen bundel waren « Odes à Voix basse », « Les Alégresses » en « A l'Unisson du Monde ».

De **Femina-prijs** geviel aan **Claude Silve** voor haar roman « Bénédiction » ; Claude Silve is het pseudoniem van gravin de la Forest-Divonne. Ze werd geboren in 1887 te Lérau (Ariège) en opgevoed in het klooster Saint Maur te Monaco. Haar twee vorige romans verschenen respect. in 1912 en 1929. « Bénédiction » is de roman van een oud kasteel.

En ten slotte werd de **Prijs voor den Franschen Roman** toegekend aan **Henri Vertunier** voor zijn roman « Le Maure de Gravenaire ». Een heele reeks nieuwe onsterfelijken...

Het Hoekje van den Bibliothecaris

PROVINCIALE TOELAGEN : Met genoegen vernamen wij dat de Provincieraad van OOST-VLAANDEREN gedurende zijn gewonen zittijd van 1935 het krediet voor 1936, ten voordeele der Openbare Boekerijen in deze Provincie, van 37.500 fr. gebracht heeft op 70.000 fr.

2. - GODSDIENST

12.560 Dewachter, Richard **269 : 92**

◆ BEKEERLINGEN VAN KONNERSREUTH. — *Turnhout, van Mierlo* (*Volksbibliotheek nr* 15) 1935 (17×11) 166 *blz.* *gek.* 10 *fr.*

Richard Dewachter

V — Een feit waarop te weinig de aandacht werd getrokken is : het zoenlijden van Therese Neumann. Door haar bidden en lijden heeft zij de bekeering bewerkt van velen. Het wondere leven van deze hedendaagsche gestigmatiseerde heeft R. Dewachter heel zuiver en boeiend verteld in een vorig boek, dat hij thans vervolledigt door de publicatie van het getuigenis der voornaamste bekeerlingen, die, te Konnersreuth, de waarheid hebben gevonden, en waaronder zich socialisten, vrijdenkers, vrijmetselaars, protestanten en Joden bevinden. Deze bekeeringen bewijzen niet de echtheid en het bovennatuurlijke van de gebeurtenissen aldaar ; zullen de sceptici niet overtuigen. Maar onbevooroordeelde en eenvoudige lieden, en al wie zijn gezond verstand niet heeft verloren, zullen met ontroering en stichting kennis nemen van Therese's heilzamen invloed op de zielen. Een verheffend volksboekje. D. DE PAUW O.P.

12.561 Fiedler, Emil **24 : 22**

◆ BURGERS VAN HET RIJK GODS. Eigentijdsche Gedachten bij de Evangeliën der Zon- en Feestdagen : 1.Kerst- en Paaschkring ; 2.Pinksterkring. *Vert. uit h. Duitsch* [*Allerhand Volk im Gottesreich*] *dr Cor Hesseling.* — *Hilversum, Brand,* 1935, 2 *dln* (20×14) 221, 175 *blz. elk* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

IV — Weer 'n werk van Fiedler — in Nederlandsche vertaling — op onze boekenmarkt. Goddank. Want Fiedler heeft steeds iets te zeggen tot de menschen van onzen tijd en hij zegt 't raak. Wie is toch die veelbesproken Fiedler ? Emil Fiedler werd geboren 17 Nov. 1888, te Kőnigberg (Neumark). Niet Roomsch gekerstend, want zijn ouders waren geloovig-protestant. Reeds als gymnasiumstudent kwam hij tot Rome over. Gelukkig voor hem, voor Rome èn voor duizenden Roomschen. Tijdens den « Weltkrieg » werd hij divisie-aalmoezenier ; later reizend predikant in 't Duitsch gebied van Schleswig-Holstein in Denemarken. De laatste jaren kwam Fiedler in Duitschland terug en wijdt zich exclusief aan 't apostolaat van 't geschreven en gesproken Evangeliewoord. 'n Foto is van hem niet los te maken. Hij houdt niet van kunstmatige reclame, trouwens dat hoeft ook niet : waar hij spreekt loopen de kerken vol, en honderden parochieblaadjes drukken elke week zijn artikels over. Zijn werken, in 't Duitsch en ook in 't Nederlandsch, beleefden meerdere herdrukken. En 't maakte ons 'n beetje trotsch, éens mag wel, dat Fiedler's boeken in Nederlandsche vertaling in Vlaanderen driemaal zooveel gelezen worden als in Nederland. « *Burgers van het Rijk Gods* », de titel reeds schettert als 'n bazuinstoot, brengt ons preeken voor alle zondagen van 't jaar, loopende dus van den Kerstkring uit over Paaschtijd tot en met den laatsten Zondag van den Pinksterkring. « Eigentijdsche gedachten bij de evangeliën der zon- en feestdagen », aldus de bijtitel. Het opzet van Fiedler was : de oude, heilige berichten van God, uit ons eeuwig Evangelie, direct aan te passen aan de geestelijke en sociale nooden van dezen tijd. Met de verklaring van 't Evangelie 'n antwoord te geven op de vragen, welke de zoekers van heden stellen.

En 'k durf zonder aarzelen zeggen : Fiedler's homelies zijn gesneden brood, soms taai brood, doch van ongemengde tarwe, voor de zielshongerende massa van heden. Eén voorbehoud slechts : Fiedler's toon en woord, gericht tot zijn landgenooten, waar de naoorlogsche moreele ellende en de godsdienstloosheid nog veel akeliger zijn dan bij ons,

Fiedler's toon en woord zijn ten overstaan van de verblijdende katholieke avant-garde-geest in Vlaanderen, te eenzijdig en te pessimistisch. — Buiten dit eenig voorbehoud, aarzel ik niet te zeggen : laten wij Fiedler lezen en met 'n kijk zooals de zijne op de toestanden rondom ons, met 'n kranigen durf zooals de zijne en met 'n woord,vurig en vrank zooals 't zijne, laat ons zooals hij : Gods evangelie verkonden... en beleven. FR. CROLS, PR.

12.562 **Max, Pastoor [ps. v. A. van der Sanden, pr.]** 25

◆ VAN ANDERMANS LEER. Preeken. — *Eindhoven, Lecturis,* (23×15) 190 *blz.* *fl.* 2,25

IV — Onder het pseudoniem Pastoor Max gaat een priester schuil die met klare oogen het leven inkijkt en met een scherpen blik zijn toehoorders vàst heeft. Deze « preeken » lezen zeer vlot. Ze vragen geen sterke intellectueele inspanning omdat de redenaar er zoo fel naar streefde door klare bevattelijkheid, simpele beelden en geadapteerde verhalen zijn publiek te boeien. Het is volks-predikatie van de goede soort. — Aanbevolen.

M. VAN HOECK, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding - Vrouwenbeweging

12.563 **Lamberty, Max. C. G.** 9 : 3 : 1

HEERSCHAPPIJ EN NOOD DER IDEEEN OF TWINTIG JAAR EUROPEESCHE GESCHIEDENIS. — *Brugge, Cultura,* 1935 (25×16) 185 *blz.* 32,50 *fr.*

Max. Lamberty

IV* — In zijn eerste werk « De Philosophie der Vlaamsche Beweging » had Lamberty reeds de leidende rol der idee in de sociale ontwikkeling nagewezen. In dit nieuwe werk heeft hij zijn stelling : « De ideeën leiden de wereld » trachten te bewijzen uit de geschiedenis van Europa in de laatste twintig jaar. Nadat hij de genealogie van dezen tijd verklaard heeft uit de verbrokkeling der universeele idee die de Middeleeuwen beheerschte, schetst hij den strijd der particuliere ideeën en hun weerslag op den oorlog, de oorlogsvoering en den vrede ; de metamorphose der ideeën, gaande van Rousseau en Marx tot Mussolini en Hitler ; de rol der ideeën in de omwentelingen en stroomingen van den jongsten tijd. Het heele werk sluit met de verwachting naar de revolutie van den wijsgeer, die opnieuw een universeele idee zal brengen waarop een beschaving kan gebouwd. Lamberty gaf in dit werk een verrassend-oorspronkelijke kultuur-historische en -philosophische studie, die aan klaarte en overtuigende kracht nog winnen kan bij een nadere wijsgeerige verklaring van wat hij met idee bedoelt en van den invloed der ideeën. Elke intellectueel moet Lamberty kennen.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.564 **Linnebank, D. A., O.P.** 37 : 57 : 24

◆ HET HUWELIJK, IN VOORBEREIDING, WEZEN EN BELEVING. *Met een voorwoord van Prof. Mr W. Duynstee C.SS.R. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (20×16) 292 *blz.* 40 *fr.*

IV—Het boek,op zichzelf beschouwd, is zonder twijfel degelijk, klaar, kiesch en in allen gevalle wel bedoeld. Het is volledig wanneer men het beschouwt met betrekking op het gestelde doel, en toch is het kort en kernachtig geschreven. Het is zonder twijfel bestemd om bij volwassenen veel goed te doen. Juist omdat het voor volwassenen bestemd is, moet het met alle zorg geweerd worden uit de handen van jongeren, die er niets mee te maken hebben ; jongelingen, meisjes, ouders die denken het boek noodig te hebben, zullen het achter slot en grendel houden waar het noodig is. — Voor diegenen echter die het met reine meening lezen en *instudeeren* (dit zal soms noodig blijken) zal het zeker licht, hulp en troost brengen. Alles nochtans is niet gedaan met de lezing van zulke boeken, en de goede, voorzichtige raad van den biechtvader zal toch nog noodig blijven.

D. A. Linnebank

Daar het boek in de nieuwe spelling geschreven is, is de lezing soms niet gemakkelijk. De inlichtingen nopens de burgerlijke wetten zijn — en konden niet — volledig genoeg zijn. Hier en daar vinden we uitdrukkingen die, zooals ze er staan, de liefde te eenzijdig naar het geslachtelijke uitleggen en richten : *die* liefde is toch niet *alle* liefde. Zulke uitspraken moeten natuurlijk in verband met gansch het boek verstaan worden.
Nu dat er *overal* een zoo diepgaande sexueele verwildering bestaat, en dat zelfs onze christelijke landen dreigen te niet te gaan door de materialistische opvatting van het huwelijk, kan een boek als dit van Pater Linnebank medehelpen om de christelijke principes beter te laten kennen en te doen naleven : dit geve God ! M. DAISOMONT, PR.

12.565 van Dyck, J. G. R., Ir — 84 : 3 : 6

◆ CULTUUR-PROBLEMEN VAN ONZEN TIJD. *Geïll. met* 47 *platen. — Borgerhout, Klank en Beeld Instituut*, 1935 (19×15) 216 *blz.* 35 *fr.*
V* — In een brochure « Techniek en Cultuur » (Verh. Kath. Hoogeschooluitbreiding) heeft Ing. van Dyck het cultuurterrein der techniek betreden en dezer verschillende facetten belicht ; in « Cultuurproblemen van dezen Tijd » (dat tot een boek van 216 blz. is uitgegroeid) beschrænkt hij zich bij de radio.Ook hier heeft hij zich het hooge doel gesteld de cultuur-waarde en de « cultiveerende » taak van den omroep klaar uit te teekenen. Als technicus behandelt hij met gezag de «ambachtelijke» zijde van het vraagstuk, doch hoofdzaak is in dit boek het dienstbaar stellen van de radio aan de levensbeschouwing, de beschaving,de opvoeding van het volk,zoowel gezien van uit het gezichtspunt van den zendpost als van den ontvangspost. Uitzender en luisteraar hebben, beiden, plichten te dezer. De schrijver zal de eerste zijn om te aanvaarden dat verschillende, door hem verdedigde stellingen, niet door allen worden gedeeld. Dit neemt echter niets weg aan de groote waarde van dit werk, waarover wij als katholieke Vlamingen, rechtmatig, fier mogen zijn. De uitgave, evenals de illustratie, is zéér goed verzorgd. Een mooie aanwinst voor de vormende lectuur, ook in onze Boekerijen. M. VAN HOECK, PR.

12.566 van Tichelen, Hendrik — 9 : 37 : 34

VOOR HONDERD JAAR.Uit en om de Geschiedenis van het eerste Gemeenteonderwijs te Antwerpen. *Geïll. met* 24 *platen. — Antwerpen, Drukk. J. E. Buschmann*, 1934 (29×22) 193, 24 *blz.* 150 *fr.*

Hendrik van Tichelen

IV — Dit omvangrijk en belangrijk werk geeft meer dan de titel laat veronderstellen : naast een uitvoerige historische behandeling der ontwikkeling van het officieel onderwijs te Antwerpen sedert de Fransche omwenteling, vindt ge hier een omstandige studie van de pædagogische methodes en den stand der leervakken in de eerste helft der vorige eeuw in Vlaanderen, en speciaal te Antwerpen. Dit alles aangevuld door een massa bijzonderheden, die een zeer kurieus licht werpen op de sociale verhoudingen en de politieke en religieuze toestanden van die jaren. Het is een kultureele en politieke tijdspiegel aan de hand van de onderwijstoestanden, waarbij een vergelijking tusschen de beide Nederlanden, met hun totaal onderscheiden opvattingen en methodes, de eerste verklaring bezorgt van het verschillend niveau van ontwikkeling in de latere jaren. Speciaal voor Antwerpen geeft dit omvangrijke en rijk-gedokumenteerde werk een aantal merkwaardige bijzonderheden, aangevuld door zeldzame photografische dokumenten, die het ook voor den niet-stielman tot een prettig en lezenswaardig boek maken. En ten slotte mijn compliment voor den actieven konservator van het Antwerpsch Schoolmuzeum, dat hij zijn werk totaal buiten de anti-klerikale hetze heeft gehouden, waarvan sedert enkele jaren het officieel lager onderwijs dezer stad zulk onplezierig beeld te kijken geeft. E. VANDER HALLEN

12.567 Vlerick, J., pr. — 37 : 24 : 57

◆ ONDERHOUDJES OVER HET HUWELIJK. — *St-Niklaas, G. Gezellelaan* 40, 1935 (18×13) 118 *blz.* 10 *fr.*
IV — Het is zeker dat in de nieuwe verhoudingen van onze tijden er zeer verdienstelijk werk kan geleverd worden met de christelijke jeugd opmerkzaam te maken op de heiligheid en de verheven plichten van het huwelijk. De bedervende invloeden zijn *zoo oneindig groot* op onze dagen, dat het boekje van Z. E. H. Vlerick niet alleen nuttig maar noodig werd... Op bovennatuurlijke, kiesche wijze heeft schrijver het gekund, de levensopvatting voor huwelijk of maagdelijken staat zoodanig voor te houden dat, wie wil, er een

levensleiding in vinden kan van het reinste gehalte... Dat er reeds 28 duizend exemplaren op de markt kwamen bewijst én de deugdelijkheid, én den goeden invloed van het mooie en nuttige boekje. 't Is natuurlijk bestemd voor « grootere meisjes en jongens », en best nog onder leiding van ernstige geestelijke bestuurders. — Blz. 95 staat een zin die ons wat te zacht voorkomt : « En daar men nu op dit gebied door al te groote zinnelijkheid of gevoelige intimiteit zoo gemakkelijk overgaat van liefde naar drift, zal het wijs en voorzichtig en zelfs geboden zijn het te houden bij reine liefdebewijzen.» — Liever lazen we radikaal : « Christene verloofden houden er ten strengste van, alle gevaarlijke of zondige liefdebewijzen te vluchten, en het te houden bij de allerreinste. » M. DAISOMONT, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

12.568 **Kesteloot, J. en Vermeersch, J.** **65 : 38 : 6**

LESSEN OVER HANDELSPRODUCTEN. Voor middelbaar, technisch en Handelsonderwijs : 1. Delfstoffelijke Producten en Bijproducten ; 2. Plantaardige Producten en Bijproducten. Dierlijke Producten en Bijproducten. *Geïll. met figuren en 6 gekleurde kaarten. — Brugge, Beyaert,* 1935, 2 *dln* (22×15) 221, 304 *blz.* 20 *en* 35 *fr.*

V — Wanneer men een stof die, normaal, meerdere boekdeelen beslaat, in twee deeltjes weergeeft van samen circa 500 blz., en daarbij al het essentieele bondig en goed begrijpelijk voorstelt, mag zulks voorzeker geprezen worden, al is het werk dan ook nog hier en daar voor kleine verbeteringen vatbaar.We kunnen het werk der H.H. Kesteloot en Vermeersch dan ook volmondig aanbevelen voor het onderwijs waarvoor het opgevat werd.

HUB. GESP

12.569 **van der Muelen, J. H. W.** **629**

HET VLIEGTUIG : I. ALGEMEENE OPBOUW EN WERKING ; 2. MATERIALEN EN CONSTRUCTIE. *Geïll. elk met figuren en* 8 *platen. — A'dam, J. M. Meulenhoff (Luchtvaartserie nrs* 2 *en* 3) 1935, 2 *dln* (19×12) 105, 126 *blz.* *elk fl.* 1,10

V — *Deel I* beschrijft de algemeene opbouw der voornaamste deelen van een vliegtuig, geeft de wetenschappelijke verklaring der principes van het vliegen (grafisch en analytisch) en sluit met korte beschouwingen over de werking der bijzonderste onderdeelen. — *Deel II* geeft een gedacht betreffende de verscheidenheid der toegepaste materialen benevens de constructie en werking der onderdeelen.

Wij hebben hier weer een paar handige en overzichtelijke boekjes, waarin de bij uitstek deskundige schrijver, zoowel den theoretischen als den praktischen kant der vliegtechniek behandelt. De stijl is aangenaam, de taal is zuiver. De verschillende platen illustreeren zeer goed wat de zakelijke beschrijving behandelt. Nochtans leggen wij er den nadruk op dat deze werkjes noch in beschrijving noch in theorie ook maar eenige aanspraak op volledigheid kunnen maken. De bedoeling is, aan den ontwikkelden leek eenig inzicht te geven in het wezen van het vliegen en in den algemeenen opbouw van een vliegtuig. Daarin is de schrijver dan ook ten volle gelukt. A. DE BOEL

7. - Schoone Kunsten

12.570 **Poortenaar, Jan** **65 : 76**

BOEKKUNST EN GRAFIEK. *Met bijdragen van Mr J. F. van Royen en Prof. Dr Maurits Sabbe en een voorwoord van A. van Schendel. Geïll. met fig. en* 40 *platen. — Antwerpen, De Sikkel ; A'dam, In den Toren, Roelof Hartstraat,* 84, 1934 (28×20) 12, 202 *blz.*
volledige luxe-uitg., geb. 535 *fr.*

V — Een boek te meer dat de Boekdrukkunst en de Grafiek behandelt. Het geeft ons een tamelijk uitgebreid en goed gedocumenteerd overzicht over de boekdrukletter en haar vormen. Dit is het meest uitgewerkt deel in dit boek. Schrijver behandelt hier nog eens de veel bestreden vraag, wie eigenlijk de uivinder der Boekdrukkunst is. — Coster of Gutenberg ? — Te waardeeren is zeker dat de auteur, alhoewel zelf Nederlander, geenszins aarzelt de eer aan Gutenberg toe te kennen. Wij betreuren dat sommige hoofdstukken niet meer zijn uitgediept, vooral de fotomekanische reproductiemethoden zijn te elementair behandeld ; ook zal een leek door het beschrevene al heel weinig kijk krijgen op deze zoo uiterst belangrijke bewerkingen. En juist dit onderdeel van de boekdruktechniek is van zóó groot belang ; en nog zoo weinigen weten er iets van af. Zeldzaam zijn de opdrachtgevers, of zij auteur dan wel uitgever zijn, die voldoende met de verschillende reproductiemethoden en hunne rationeele aanpassing vertrouwd zijn. Zeer goed om-

schreven vinden wij het wezen zelf der illustratie, met haar doel : het *begeleiden* van den tekst tot een absoluut volkomen geheel. Schrijver zegt terecht : « Dit is niet het geval wanneer de illustrator — wat niet zelden gebeurt — den tekst als enkel uitgangspunt kiest, van waaruit hij zijn vrije dolingen in eigen fantasie begint ». Ook het uitzonderlijk belang van letterbeeld en bladspiegelverdeeling is door schrijver met kennis van zaken behandeld. Hier kwam ons de definitie van Baron Frans Courtens over de schilderkunst te binnen : « Ge pakt de juiste kleur en zet z'op haar plek ! » C. PUYLAERT

12.571 **Ronner, L.** **75 : 65**

DE GESCHIEDENIS VAN HET ORNAMENT IN HET BOEK. *Geïll. met fig. en 50 platen. — A'dam, Grafische School,* 1934 (24×16) 11, 180 *blz.* *geb. fl.* 2,50

V — In dit werk wordt de geschiedenis van het ornament op onderhoudende wijze beschreven. Voor letterzetters en boekvergulders met een weinig smaak en verbeelding is hier een hoop te leeren en is dit een zekere wegwijzing om buiten het triviale te blijven. — Vreemd lijkt het ons evenwel dat schrijver uit den geboden rijkdom niet beter heeft weten te putten voor de versiering van zijn eigen boek. Deze kan ons absoluut niet bevredigen. Ze is arm en niet in het minst in harmonie noch met de letter noch met de stof. C. PUYLAERT

12.572 **van der Mueren, Flor., Prof. Dr** **78**

Dr Fl. van der Mueren

ROND HET PROBLEEM DER HUIDIGE MUZIEKKULTUUR. — *Hilversum, Brand ; Antwerpen, Standaard,* (*Serie Credo Vivo nr* 4) 1935 (24×16) 52 *blz.* 12,50 *fr.*

V* — Er is een probleem der huidige muziekkultuur, geschapen door radio, klankfilm en gramofoonplaat. Deze brochure wil niet meer dan een inleiding zijn, «een prikkel, een aanloop tot doordenken over een vraagstuk dat zich stelt ». Langs hoofdstukken over den omroep, de school, de gramofoonplaat, de taak der universiteit, enz. ontwikkelt V. d. M. een reeks stellingen die om haar overrijken gedachteninhoud het diepe besef wekken, dat het oogenblik werkelijk beslissend is,willen we voor ons volk onze nationale toonkunst handhaven ; dat volk behoeden tegen volslagen smaakbederf en het opleiden tot degelijke muziekkultuur. Dr R. LENAERTS, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

12.573 **du Plessis, I. D.** **81**

STRIJD. — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1935 (18×14) 5, 42 *blz.* 3 sh.

IV — « In onrust geboren, word ik gedreven — Tot waar de dood mij kust ». Met deze woorden van J. I. De Haen, den « poète maudit » uit onze literatuur begint de jonge Kaaplandsche dichter de kronijk van z'n innerlijk strijdleven. Zonder bij hem het sterke Oostersche temperament in dezelfde verhoudingen aanwezig te vinden als bij den Hollandschen meester, wiens poëtisch kindschap hij belijdt, worden we hier toch op elke bladzijde opnieuw getroffen door de smartelijke, soms pijnlijke oprechtheid waarmee de dichter z'n hartstochtelijk kloppend hart voor ons opentornt. Met 'n somber pessimisme worstelt hij tegen z'n moeilijk te verzadigen zinnen ; van 'n tragisch-menschelijke, zuivere schoonheid is z'n berouw. Technisch valt er op deze gedichten nog heel wat te zeggen. Du Plessis mist nog stielvaardigheid wat den vorm betreft ; z'n beelden bovendien zijn soms op het randje der wansmakelijkheid af. Dat hij dit euvel zonder veel inspanning kan te boven komen, bewijzen reeds de twee mooie balladen welke we in dezen bundel vinden, en waarop deze kritische bemerkingen niet van toepassing zijn. Liet de plaatsruimte het toe, we schreven hier « Bede » over, 't laatste vers dat ons in z'n praegnante schoonheid diep heeft ontroerd. In du Plessis heeft Zuid-Afrika 'n dichter bij de gratie Gods.
PAUL HARDY

12.574 **Leopold, J. H.** **81**

VERZAMELDE VERZEN. *Met portret. — R'dam, Brusse,* 1935 (25×16) 368 *blz.*
fl. 3,90 ; *geb. fl.* 4,90

III-IV* — Dichter P. H. van Eyck bewees 'n grooten dienst aan de Nederlandsche kultuurgemeenschap met deze volledige uitgave van Leopold's globale poëtische productie ; reeds vroeger verschenen verzen plus nagelaten werk, waar-

J. H. Leopold

onder 'n heele vracht stukken-en-brokken-poëzie. Dit alles voorzag de uitgever van verklarende nota's en referenties naar eventueele invloeden. 'n Ernstige initiatiefname tot uitbreiding eener akkuraat-wetenschappelijke tekst-kritische studie van Leopold's œuvre. Deze afgetrokken en eenzame mensch, die wellicht meer invloed op de na hem komende generatie heeft uitgeoefend dan Boutens of Henriette Roland Holst, ontvluchtte de grove werkelijkheid om z'n zilveren verpoozen te gaan zoeken in de ongerepte wereld van z'n fantazie, waar alle paden effen en alle horizonnen transparant geworden waren. Daar vond hij de zaligheid-schenkende medicijn tegen de harde zeere knobbels der realiteit die hem z'n dagen vergalden en hem die diepe smartoogen en dien tragischen trek van berusting in z'n wezen hebben geschonken. « Mijn hoofd hangt in een web van schemeringen », zegt de dichter. Boutens heeft z'n poëzie eens als 'n « hoorbaar peinzen » omschreven, — de eenzelvige beelden, die hij in z'n subtiele mijmeringen oproept, vervagen het een in het ander ; niets schijnt materieel afgebakend in het serene landschap van z'n fantazie. Er is 'n wonderbaar in elkaar vloeien van indrukken, moeilijk om te volgen doordat hij de interpunctie opvallend verwaarloost. En toch, te midden van dezen diafanen chaos wemelt het van de eenvoudigste menschelijke gevoelens : liefde, berusting, weemoed en de intense vreugden om de geestelijke triomfen van z'n dichterschap. Deze verzen behooren tot het kostbaarste van ons litterair bezit. PAUL HARDY

12.575 **van Hoeck, Maurits, pr.** **81 : 24**

◆ BIDDEND HET ONZE VADER. — *Antwerpen, Fides* (*Volkstraat,* 63) 1935 (19×13) 13 *blz.* 2 *fr.*

V — In de vereenzaming en verinnerlijking van 'n gasthuiscel heeft Maurits van Hoeck 'n zeer stemmige paraphrase op het Onze Vader geschreven. 't Lag immers in de lijn van zijn geliefd zieken-apostolaat om, inniger dan ooit, in eigen pijn en verlatenheid met de zieken vereenigd, zoo'n wijdingvolle woorden te richten tot z'n lijdende broers in Chr. Als dusdanig is 't een werkje dat we aanbevelen, voornamelijk aan dezen wier dagen in leed en kommer verdonkerd zijn. ANTON VAN DE VELDE

82. — TOONEELLITERATUUR.

12.576 **Onsman, Inte** **82 : 309**

HET LICHT IN DEN NACHT. Tooneelspel in vijf Bedrijven. *Met portret. — Naarden, Haverman,* 4e *druk* (19×13) 159 *blz.* *fl.* 2,90

V — Hoe in een Duitsch dorp, bij jong en oud, de romantische opvatting van oorlog en vaderlandsliefde, vóór de feiten de plaats moet ruimen voor een realistische en nuchtere opvatting. De strijd tusschen oud en nieuw inzicht wordt hier, jammer, niet uitgebeeld, niet vertoond ; hij wordt hoofdzakelijk opgelost in gesprekken en beschouwingen. Typisch praatstuk voor volksch publiek. De antioorlogsche thesis is steeds actueel. Den vorm kunnen we niet meer hebben. Dr C. GODELAINE

Inte Onsman

12.577 **van den Berg, Wil** **82**

S. O. S. Radioklucht in één Bedrijf. — *Berlicum* (*N. Br.*), *Grosfeld* (19×13) 30 *blz.* *fl.* 1

V — 'n Overdreven gekke studentengrap om den traditioneelen suikeroom van een hunner 'n rad voor de oogen te draaien. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

12.578 **Manders, Jo** **83.1 : 83.3 : 325**

INDO. — *Den Haag, Leopold,* 1935 (21×14) 204 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

II — Besproken onder nr 12.551 in « Nieuwere Confectie ».

12.579 Putman, Willem **83.1**

PRUIKEN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (21 × 15) 236 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90
II — Besproken in de kroniek « Najaars-opruiming » onder nr 12.558.

12.580 Vestdijk, S. **83.0 : 83.3**

ELSE BÖHLER, DUITSCH DIENSTMEISJE. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (21 × 16) 279 *blz.*
II — Cfr. nr 12.552 in « Nieuwere Confectie ».

12.581 Zielens, Lode **83.1**

NU BEGINT HET LEVEN. — *A'dam, Elsevier,* 1935 (22 × 14) 264 *blz.*
fl. 2,75 ; *geb. fl.* 3,50
II — Bespreking onder nr 12.553 in « Nieuwere Confectie ».

12.582 X. **83.8**

DE VERHALEN VAN BELCAMPO. — *A'dam, De Arend (Sloestraat,* 3) 1935 (20 × 13) 118 *blz.*
II°, L — Ik beken rechtuit, dat ik niet weet, wat de onbekende schrijver met het opstellen en uitgeven van deze verhalen beoogd heeft, tenzij dan het botvieren van zijn ongebreidelde en alle-logiek-aan-haar-zolen-lappende fantasie. Menig stukje doet dadaïstisch aan en, ik kan het niet verhelpen, geeft me soms den indruk door een geestelijk onevenwichtige geschreven te zijn.Daarbij permitteert schrijver zich zekere vrijheden t.o.v. godsdienst en moraal, die het werk nog ongenietbaarder maken. — Zonderlinge uitgave met bijgeplakte regels en met inkt geschrapte woorden ! FR. DUPONT

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

12.583 Asscher-Pinkhof, Clara **83.1**

DE WEG ALLEEN. — *Den Haag, Leopold,* 1935 (21 × 14) 204 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III-IV — Zie volgnummer 12.550 in « Nieuwere Confectie ».

12.584 Couperus, Louis **83.1**

METAMORFOZE. — *A'dam, Querido (Reeks De Salamander)* 1935 (19 × 12) 255 *blz.*
fl. 1,25 ; *geb. fl.* 1,50

Louis Couperus

III-IV* — Het is een beetje een moeilijk geval, voor iemand van mijn generatie, de noodzakelijke dosis objektiviteit te mobiliseeren, die noodig is bij het bespreken van een boek, tegenover een roman uit de negentiger jaren, zelfs al is die ook geschreven door Couperus, en al heet hij ook « Metamorfoze ». Deze fragmentarische roman sluit zeer nauw aan bij zijn bekende « Eline Vere » ; echter is dit boek, hoewel zwakker van constructie, geestelijk gezonder en evenwichtiger, minder fatalistisch en week, minder sensueel en verfijnd van gevoel, doch tegelijk ook reëeler van psychologisch inzicht. Metamorfoze teekent den groei van een jong dichter die langzamerhand den greep der verslappende ziekelijke leegheid ontgroeit en zich ontwikkelt tot een krachtig en temperamentvol romancier, via Zuidersche reizen, quasi-tragische liefde-intermezzo's, etc. Er zijn meer dan vage aanduidingen dat Couperus hier een stuk autobiografie leverde, van waaruit ook zijn verder werk uitstekend verklaarbaar is. Mooi werk, wat moe en lusteloos, wat week en pijnlijk van observatie van het eigen wezen, en dies voor onzen smaak wat erg individualistisch, en wegens de zware overlading van den stijl wat moeilijk om genieten, doch in z'n geheel een krachtig getuigenis van de zeldzame groote momenten eener doode literatuur. E. VANDER HALLEN

12.585 Franken, Louise **83.1 : 83.3**

EEN MEISJE KEERT TERUG. — *Baarn, Hollandia,* 1935 (21 × 15) 06 *blz.*
fl. 2,75 ; *geb. fl.* 3,50
III — Lees de bespreking hiervan in « Nieuwere Confectie », onder nr 12.548.

12.586 **Gervais, A.** 83 : 93 : 91

ÆSCULAAP IN CHINA. *Vert. uit h. Fransch [Aesculape en Chine] dr N. Brunt. Geïll. dr L. Holman. — Den Haag, Boucher* (« *Karavaan* » *nr* 5) 1935 (18×11) 313 *blz. geb. fl.* 1,90

III — Als dokter en medisch professor in het Chineesche binnenland was Gervais gedurende enkele jaren in de gelegenheid door te dringen in de vreemde gewoonten en geplogenheden van de « kinderen der zon ». Zonder zwaartillendheid vertelt hij in 'n onderhoudenden toon over wat hij in en buiten z'n beroep aan komische en tragische toestanden te beleven kreeg tijdens z'n verblijf in dit overbevolkte land. Met openhartigen humor en 'n onverdacht aandoende onpartijdigheid werd dit boek geschreven. Alles is niet zeer fatsoenlijk : zoo hadden we het wat al te akkurate relaas van z'n eigen amoureuze onhebbelijkheden best kunnen missen. Omwille van verschillende hoofdstukken weze dit boek aan gevormde volwassenen voorbehouden. PAUL HARDY

12.587 **Milne, A. A.** 83.1

KAMPERFOELIE. *Vert. uit h. Engelsch [Two People] dr Ed. de Nève. — Den Haag, Boucher* (« *Karavaan* » *nr* 6) 1935 (18×11) 351 *blz. geb. fl.* 1,90

III-IV, L — 'n Ideaal huwelijk. « Hij » schrijft 'n boek en 't wordt 'n best-seller ». In feite is hij 'n vent van niks. Waar hij die litteraire kapaciteiten vandaan haalt, blijft 'n plezierig vraagteeken. « Zij », Silvia, is 'n oppervlakkig poppetje dat de dolle verliefdheid welke hij er aan verkwist om geen enkel motief bizonder schijnt te verdienen. 't Heele romannetje is gekunsteld, mist levenswaarheid. 'n Dosis niet onaardige geestigheid, welke echter de langdradige passages niet kan doen vergeten. Verder wat flauwe vlinderige agnosticismen over God en het hienamaals, en 'n idiote vrees van de twee echtelingen dat hun liefde (lees : verliefdheid) zou kunnen tanen door de geboorte van 'n kindje !! Er is wel ander werk te doen voor dezen flinken vertaler dan het overplanten van dergelijke papieren « Kamperfoelies » in onze Nederlandsche bellettristische floralieën.

PAUL HARDY

12.588 **Toussaint van Boelaere, F. V.** 83.1

TURREN. Kartons voor een Tapijtwerk. *Met een portret. — Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (20×14) 85 *blz.* 35 *fr.*

III — Een laat specimen van impressionistisch proza, deze novelle van T. v. B., overdadig van detail, week en forsch tegelijk, met een angstvallige aandacht voor de keurigheid van expressie. Het is vaag-hartstochtelijk, met een vreemde, moeilijk te omschrijven symboliek en een wazige, onreëele hartstocht bij het drietal menschen die hier geteekend staan. Het verhaal wekt sterk den indruk van geforceerd-verzonnen te zijn, en voornamelijk berekend op preciese woordkunst bij beperktheid van inspiratie. Aristokratisch werk dat echter bedenkelijk de grens van het dekadente benadert.

E. VANDER HALLEN

Toussaint van Boelaere

12.589 **van Ammers-Küller, Jo** 83.9

HEEREN, KNECHTEN EN VROUWEN. De Geschiedenis van een Amsterdamsche Regenten-Familie in de Jaren 1778 tot 1815. — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1934, 4e *druk* (21×15) 438 *blz. fl.* 3,60 ; *geb. fl.* 4,90

III-IV — Besproken in de kroniek « Najaars-opruiming » onder nr 12.556.

12.590 **van Bruggen, Carry** 83.1

Carry van Bruggen

HELEEN. « EEN VROEGE WINTER ». *Met een inleiding van Fr. Coenen. Met 2 portretten. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934, 2e *druk* (19×13) 19, 315 *blz. geb. fl.* 3,50

III — Deze heruitgave was vanwege de W. B. 'n daad van piëteit aan de nagedachtenis van Carry van Bruggen. Er is vroeger over « Heleen » uitvoerig genoeg gerept geweest om thans niet uit te weiden over de schoone én over de zwakke zijden van dit werk. Nu doet het aan als 'n weemoedigstemmende reliek uit 'n tijd waarin wij ons niet meer kunnen inleven, zelfs niet met erkenning van de litteraire gaafheid van dit boek, want deze tijd en onze huidige literatuuropvatting hebben niet genoeg meer aan woordschoonheid. En wat gezegd van 't pijnlijk-gedetailleerd vivisectie-proces, drie honderd bladzijden lang toegepast op die spoorbijstere vrouwenziel ? ANTON VAN DE VELDE

12.591 van de Woestijne, Karel **83.8**

PROZA. — *Mechelen, Het Kompas* (« *De Feniks* ») (16×11) 160 *blz.*, 15 *fr.* ; *geb.* 23 *fr*
III — De stijgende waardeering voor den dichter van de Woestijne heeft ook op zijn ander werk de aandacht sterker getrokken ; en deze bloemlezing uit zijn scheppend proza was dan ook nuttig en welkom. Zooveel te meer, daar de meest bewonderde stukken daarin zijn opgenomen : *De Boer die sterft* namelijk en *De Heilige van het Getal* uit den bundel *De Bestendige Aanwezigheid* ; waarbij *Christophorus* uit *Janus met het dubbele Voorhoofd*.

Karel van de Woestijne

De schrijver zelf noemt zijn proza « ontspanningswerk », en zijn *Boer die sterft* een « litteraire luim ». Toch krijgen zijn schetsen vanzelf een symbolische, min of meer subjectieve beteekenis, die we echter noch ver, noch diep hoeven te zoeken. Zij staan dicht bij de tafereelen uit *Interludiën*, eveneens *tusschen*-spel... Wie met van de Woestijne's dichtwerk min of meer vertrouwd is, vindt hier den man terug die, gevangen in de zinnelijkheid, toch naar God streven móest. Hij ziet diens zinnelijke ontvankelijkheid, té machtig tegenover de bovenzinnelijke verheffing langs moeizaam-speculatieve wegen. Hij waardeert dit geweldig proza, met zijn plastische weelderigheid en zwaar-vermoeiende woordkunst ; maar hij stelt het niet hemelhoog omdat de verpoozing, de oefening, de aanloop tot ernstiger werk, het gebrek aan zelfbeperking en het licht verbijsterend overwicht der zinnelijke gevoeligheid — niettegenstaande het geniaal talent van dezen grootmeester — al te merkbaar blijven. Voor ontwikkelden.

EM. JANSSEN S.J.

12.592 van Wijhe-Smeding, Alie **83.1**

TUSSCHEN TWEE DROOMEN. — *Leiden, Sijthoff*, 1935, 2e *druk* (21×16) 334 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75
III-IV — Besproken in « Nieuwere Confectie », onder nr 12.549.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar, en ouder*
(*veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming*)

12.593 Brand, Max **83.0**

DE MOED VAN JIM ZILVER. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Blue Water, bad Man*] *dr H. Rappard.* — *R'dam, De Combinatie*, 1935 (20×14) 205 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Tom Derry, de jonge zwerver, wordt op sleeptouw genomen door schurken. Hij gelooft in het nobele van hun zaak, en bevrijdt op heroïsche wijze den bendeleider Barry Christians, den bloedvijand van den grooten Wild-West-ridder Jim Zilver. Nadat hij met Jim zelf in aanraking is geweest, wordt hij door z'n vroegere werkgevers verraden ; 'n woeste prairie-meid, die hem liefheeft, schenkt hem haar hulp. Tom levert bloedige gevechten en sluit zich bij Zilver aan. De revolverloopen gloeien heet, de vuisten zijn stukgebokst : Max Brand kan tevreden zijn, de liefhebbers van cow-boylectuur idem.

PAUL HARDY

12.594 Bontenakel, Staf **83.8**
◆

STRIJD. *Geïll. dr O. Allard.* — *Kortrijk, Vermaut* (19×14) 257 *blz.* 20 *fr.*

Staf Bontenakel

IV — Dit hier is een bundel novellen van een jong auteur waarvan ik gaarne geloof dat hij velerhande mogelijkheden in zich draagt. Ze werden hoofdzakelijk ingegeven uit ethische overwegingen ; ze pleiten inderdaad zeer sterk voor het gave idealisme van den schrijver en zijn zorg om zijn nog embryonaire litteraire talenten ten dienste te stellen van het goede. Doch ik ben overtuigd dat een groot deel der kracht, welke van dergelijk tendenzwerk kan uitgaan, ligt in een technische, laat ons zeggen : stielmatige vaardigheid, ruim zoo sterk als in de bezieling en het geloof waaruit ze ontstonden. De elementen van een goed auteur zijn gewis bij Staf Bontenakel aanwezig ; nog scherper leeren zien, leeren konkreet en reëel zijn in de weergave, leeren ontleden en synthetiseeren, een

eigen « stijl », gegroeid uit de eigen persoonlijkheid scheppen, en deze jonge auteur draagt mee de litteraire toekomst van Vlaanderen in zich. E. VANDER HALLEN

12.595 Crick, Jef en Mulder, Herman 83.3 : 83.8

DE MAN DIE ZIJN LIJF VERLOOR. Een sociale Parodie-Roman [En andere Verhalen] *Geïll. — St-Amandsberg, J. Crick,* 1934 (27×21) 272 *blz.* 20 *fr.*

IV — Jan Publiek krijgt in elk geval waar voor z'n geld. Over de kwaliteit van die waar is natuurlijk wel 'n eitje te pellen, maar 't mag eerlijk gezegd dat Crick en Mulder goed populair werk verrichten contra 'n stapel bucht die de goei gemeente vergiftigt. En als dusdanig is 't initiatief van beide auteurs ofte samenstellers prijzenswaard. A. V.D. VELDE

12.596 Crick, Jef en Scheirs, Jef 83.9

◆ DE RIDDER VAN HET SLOT VAN LAERNE. Roman uit de XVIe Eeuw. *Geïll. — St-Amandsberg, J. Crick,* 1933 (27×2) 616 *blz.* 35 *fr.*

IV — Deze volksroman bezit al de gewenschte « bekoorlijkheden » van de dik-opgelegde romantiek. Hij zal er bij 't 't leesgrage en op emoties beluste volkswijk-publiek ingaan als koek. Als zuiverende reactie tegen 'n massa zgn. volkslectuur, die meestal van zeer bedenkelijk allooi is, mag, voor ons part, de ridder van Laerne 'n sint Joris worden genoemd. Litterair beschouwd, is hij natuurlijk... de draak.
ANTON VAN DE VELDE

Jef Crick

12.597 de Muynck, Remy 83.1

◆ HERWIG. — *Brugge, J. Verbeke-Cappoen,* 1934 (21×16) 173 *blz.* 17,50 *fr.*; *geb.* 25 *fr.*

HET LIED. — *Brugge, J. Verbeke-Cappoen,* 1935 (20×15) 152 *blz.* 20 *fr.*

Remy de Muynck

IV — Twee novellen over gevoelskonflikten die zeer sterk de hand van den beginneling verraden. Psychologisch zoowel als litterair is het zwak werk, week, overspannen van gevoel en onrijp, met overbodige, te uitvoerige tragiek, dit alles in zeer slordig Nederlandsch. Ik vermoed dat de auteur nog zeer jong is ; in dit geval bedenke hij dat kunst enkel de resultante is van studie, zelftucht en stielkennis. Deze novellen hier waren beslist niet rijp genoeg om voor uitgave in aanmerking te komen ; hoogstens kan het gelden als sentimenteele lektuur voor onontwikkelden en smachtende bakvischjes. ERNEST VANDER HALLEN

12.598 Eekhout, Jan H. 83.1

PATRICIËRS. — *A'dam, Uitg.-Mij Holland,* 1935 (21×15) 271 *blz.* *geb. fl.* 3,50

IV*, P — Besproken in de kroniek « Najaars-opruiming », onder nr 12.557.

12.599 Huet, Theo 83.0

HET KOMPLOT DER FLAMINGANTEN. Detective-Roman. — *Antwerpen, Internacia,* (17×12) 165 *blz.* 10 *fr.*

IV, S — Normaal soort goedkoope detective-historie, maar extra slordig geschreven en weinig boeiend. Rood gekleurd. Aubette-koopwaar. ANTON VAN DE VELDE

12.600 King, Rufus 83.0

ER WERD EEN HOND VERMOORD... *Vert. uit h. Engelsch* [*Valcour meets Murder*] *dr J. A. van der Made. — Den Haag, Kruseman,* 1935 (19×13) 238 *blz.* *fl.* 2,15

IV — Toen Valcour als detective werd uitgezonden, landde hij in een eenzame woning aan, waar juist een geheimzinnige moord gepleegd werd : hij viel namelijk te midden van een bende juweeldieven, die elkander trachtten uit den weg te ruimen. 't Was een heel karweitje om daar 't kaf van het koren te scheiden, doch hij slaagt... natuurlijk ! In 't begin is 't werk wel wat overladen en duister, doch verder wordt het zeer boeiend, spijts de soms erg droge telegramstijl. J. LAUWERYS, PR.

12.601 le Roy, Grégoire **83**

FIERLEFIJN. — *Antwerpen, Buschmann,* 1934 (19×14) 243 *blz.* 15 *fr.*
IV — Goede, eigengrondsche ontspanningslectuur zonder litteraire pretenties.
ANTON VAN DE VELDE

12.602 Malherbe, D. F. **83.1**

LOUTERVURE. — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1931 (18×12) 208 *blz.*, 9 *geb.* 5 *sh.*

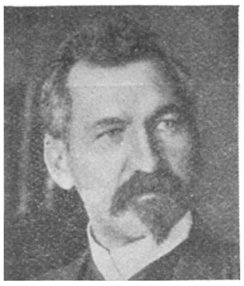

D. F. Malherbe

IV, P — Hendrik Vaalplaas heeft zich gevestigd als advokaat. Met 'n hard idealisme vecht hij z'n kultuurstrijd voor z'n Afrikaansch tegen Engelsche superioriteits-ambities en verbastering. Stilaan echter heeft hij z'n geloof verloren. 't Een kan echter niet gedijen zonder 't ander, meent de dominee. 't Leven dient hem zware slagen toe. Hij verneemt dat om zijnentwil z'n fiere vader 'n misslag beging. Kort daarop verongelukt z'n kindje. Hendrik voelt Gods hand en wordt gelouterd. Malherbe heeft hier 't realistisch procedé willen toepassen, wat hem blijkbaar niet is gelukt. Milieu-schildering en atmosfeer-suggestie doen veeleer stuntelig aan ; er zijn moeilijk te verantwoorden gapingen in de evolutie der karakters ; de personages reageeren niet altijd in de juiste verhouding van hun temperament. Wij kennen geen ander prozawerk van Malherbe ; dit is ons echter 'n desillusie geweest. Ons, Vlamingen, is dit boek echter lief, ondanks z'n tekortkomingen, omwille van de pakkende weergave van Hendriks zelfbewusten, koppigen kamp om 't eigen geestelijk erf.
PAUL HARDY

12.603 Rohmer, Sax **83.0**

HET SPOOR VAN FU MANCHU. *Vert. uit h. Engelsch [The Trail of Dr Fu Manchu] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 239 *blz.* *fl.* 2,25

Sax Rohmer

IV — Voor wie de vorige Fu Manchu-romans lazen : De Geest van het Oosten is in Londen, waar hij de weer-ontvoerde Fleurette heeft ondergebracht. Dezen keer schijnen zijn wonderkrachten hem echter te begeven en langzaam maar zeker sluit zich het net van Nayland en Petrie en Sterling om hem. De jacht is even avontuurlijk als altijd ; maar nog weet Fu Manchu de ondertusschen geredde Fleurette in zijn betoovering te krijgen, en als prijs harer verlossing is Petrie zelf verplicht het levenselexir klaar te maken, dat Manchu weer al zijn krachten terug geeft. De stof is ditmaal iets schematischer uitgewerkt. En ook met minder ondergrond. Maar toch spannend. E. BOELAERT M.S.C.

12.604 Ross, Barnaby **82 : 83.0**

HET Y-MYSTERIE. Dramatische Detective-Roman ; Voorspel, 3 Bedrijven en Naspel. *Vert. uit h. Engelsch dr W. J. A. Roldanus Jr — Den Haag, Servire (De Zeemeeuw-Serie nr* 9) 1935 (18×11) 335 *blz.* *fl.* 1,25
IV — Herhaalde vergiftigingspogingen en moord in 'n erfelijk belaste familie. Inspecteur Thumm doet beroep op den gewezen tooneelspeler Drury Lane om klaarheid in het mysterie te brengen. Langs onwaarschijnlijke kronkelingen gelukt hem dit. Detective-lectuur die eenvoud mist en niet heelemaal vrij is van minder gelukkige sensatie.
PAUL HARDY

12.605 Snieders, August, Dr **83.8**

◆ BEELDEN UIT ONS LEVEN. [Een Kunstenaar - De arme Casper - Verstootelingen]. — *Antwerpen, Voor God en Volk,* 1934 (20×14) 168 *blz.* 8,75 *fr.*
IV-V — Hierin had August Snieders een trek weg van den Engelschen romantieker Dickens : een groote liefde voor de armen, de verschoppelingen, de stakkerds. En die liefde stak hem voor hen de pen tusschen de vingers, want erg is het arm te zijn, miskend te zijn, uit een moordenaar geboren te zijn. De wereld duwt u, verplet u. Dàt stelt Snieders aan de kaak. Zijn verhalen zijn naar het leven, zoo zegt hij, en hij eischt er de waarheid van op. Een griezelige schets van de toenmalige maatschappij. August weet ze aan te dikken met sterke, scherp romantische kleuren, naar de mode van zijn tijd. Om 't even : een groot, goed, christen hart spreekt uit dit boek. A. VAN DEN DRIES, PR.

12.606 Snieders, August, Dr 83.8 : 9 : 84

◆ MARIA STUART. Historische Voordracht - CHAUVINS IN DE XVIIe EEUW - BLOND AMELTJE - KERSTMIS - JUFFER KLEPPERMAN. — *Antwerpen, Voor God en Volk,* 1933 (20×14) 158 *blz.* 2,50 *fr.*
IV-V — *Miscellanea,* zooals men ziet. Doch 't zijn dan van die dingen die August Snieders als mensch zoo heerlijk af- en uitteekenen : den vromen man die pleidooit voor eerherstel aan die arme koningin van Schotland, den Kempenaar die uit een hoekje der geschiedenis den strijd ophaalt van « Lekkerbeetjen » op de Vuchterheide (Hoera, Grobbendonk !), den romantieker verslingerd op het heimatverhaal, die wel eens heel sentimenteel doen kan, maar ook de zweep striemt, en altijd zoo ethisch goed is. Tegenwoordig zegt of schrijft men dat allemaal anders. En toch... A. VAN DEN DRIES, PR.

12.607 Theron, Miemie-Louw 83.9 : 89

'N WIEL BINNE-IN 'N WIEL. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1935 (18×13) 7,323 *blz.* 6 *sh.*
IV, P —'n Roman uit den grooten Zuid-Afrikaanschen bevrijdingsstrijd.De maandenlange kamp van de Boeren tegen de Engelsche overmacht en 't verraad van hun eigen volksgenooten ; de oude president Kruger met z'n groot verdriet in 't verre Europa ; de uithongeringskampen van de vrouwen ; de krijgsgevangenschap in Indië van de Transvalers ; en bovenal het legendarische uithoudingsvermogen van dat taaie, moedige volk met als climax de tragische vernederingsapotheose van den eed aan Engeland. Op het voorplan speelt zich de levensgeschiedenis af van 'n dochter van dat volk, die haar Hollandschen verloofde voor 'n lafaard houdt, en tenslotte vernemen moet dat hij z'n leven gaf voor haar volk, omdat hij haar — 'n kind van dat volk — liefhad. Miemie-Louw Theron schreef met bezieling dit werk over goede en dappere menschen. Haar beschouwing gaat dieper dan de oppervlakte, al kunnen we daarom nog niet van psychologische vaardigheid gewagen. Er zit nog te weinig romanconstructie in dit boek, al is het toch reeds 'n heele verdienste niet al te saai te worden, wanneer men zich zoo stipt aan de geschiedkundige waarheid houden wil. Dit werk is ons vooral lief om z'n eenvoud en z'n grooten ernst, dingen die wij bij ons ten deele hebben verleerd. PAUL HARDY

12.608 van Casteren, Anton 83

OLIEBOL. — *Antwerpen, Internacia (Freya-Reeks)* 1933 (17×12) 134 *blz.* 10 *fr.*
IV — De ± komische belevenissen van 'n gepensionneerden vijftiger, die van de stad naar den buiten wil (rust en eigen kippen en savooien !) om, na allerlei perijkelen, terug steêwaarts te trekken. 't Ding is gezond. Voor de eruditie onzer lezers is 't echter wel gewenscht hun aandacht even te vestigen op enkele andere medewerkers der «Freya-reeks»: Piet van Assche, Theo Huet, Domela Nieuwenhuys, Fritz Francken e. a. Daarin ligt de oriëntatie. Maar dat heeft met « Oliebol » niets te maken. ANTON VAN DE VELDE

12.609 van der Hallen, Ernest 83 : 91

◆ ZES DAGEN. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (19×13) 94 *blz.* 20 *fr.*
IV — Zie de recensie hiervan in « Nieuwere Confectie » onder nr 12.554.

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

12.610 Claes, Ernest 83.1

◆ PASTOOR CAMPENS ZALIGER. *Geïll. dr C. Korosmezey.* — *Antwerpen, Standaard,* 1935 (20×14) 214 *blz.* 18 *fr.*
V — Cfr onder nr 12.559.

12.611 Crols, Frans, pr. 83 : 86 : 37

◆ HEEROOM EN ZIJN NICHTJE. — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1935, 4e *uitgave* (16×12) 79 *blz.* 10 *fr.*
V — Lena van Baarlem, dat guitige nichtje van Heeroom Frans, blijft eeuwig jong. Zelfs als ze zich verlooft, huwt, met kinderen gezegend wordt, en intusschen steeds brieven

Frans Crols, pr.

blijft ontvangen en beantwoorden, zelfs als ze van een aardig meisje tot degelijke huisvrouw, innemende echtgenoote en voortreffelijke moeder is uitgegroeid, toch blijft ze sedert twintig jaar iedere aankomende vrouwelijke generatie bekoren en tot voorbeeld strekken. Men mag zeggen, dat Heeroom eer haalt van het aandeel dat zijneerwaarde aan hare vorming heeft besteed. Misschien is hare aantrekkelijkheid voor een groot deel hieraan te danken, dat Leentje niet al te braaf, niet al te voorbeeldig, niet volmaakt is, en dus niet saai. Dit heeft ook voor Heeroom zijn goede zijde, want zoodoende kan hij haar met kostbaren raad en nuttige terechtwijzingen ter zijde staan, haar op de vingers tikken, vermanen en prijzen, kortom ruimschoots gebruik maken van een overvloed gelegenheden om de gaven van zijn priesterlijk hart op vaderlijke wijze over zijn geliefd nichtje uit te storten.

En zoo hebben de vlijtige handen van de Vlaamsche Boekcentrale Leentje van Baarlem nu voor de vierde maal in een spiksplinter-nieuw gewaad moeten steken, omdat al haar kleedjes versleten zijn door naarstigen arbeid en veelvuldig gebruik in boekerij en huisgezin. Gelukkig is men in Antwerpen modern aangelegd, men volgt den tijdgeest zooals het past in een stad waar de boekenweek steeds zulk een overweldigenden bijval geniet, en zoo is deze nieuwe uitgave zoo fijn, zoo uitnemend verzorgd, dat zelfs een Hollandsche uitgever het niet beter zou kunnen, en dat zegt wat !

Tot slot een ernstig woord : boeken als deze zijn bedoeld als ontspanningslectuur, ernstige, wijze, vormende lectuur, maat toch ter ontspanning en dat vermindert de waarde van een werk geenszins. Wij hebben den hedendaagschen roman, de novelle even noodig als de meest ingetogen kloosterlinge haar korte oogenblikken van verpoozing, en zoo een verhaal in de eerste plaats geschreven moet worden uit den drang des harten, eens dat het voltooid is en uitgegeven, dan is de graagte waarmede het lezend publiek er naar grijpt een maatstaf en een aanwijzing. Weliswaar is het feit dat een boek vele uitgaven beleeft evenmin een bewijs voor zijn kunstwaarde als het feit,dat een boek door het groote publiek niet gegeerd wordt, een bewijs is voor zijn minderwaardigheid, doch wanneer werken met moreele strekking, in vloeiende taal geschreven, een aantal oplagen beleven als *Heeroom en zijn Nichtje*, dan heeft dit een beteekenis. Dan mag de schrijver in alle nederigheid des harten trotsch zijn over de schoone vruchten die de boom afwerpt, aangezien het beste wat wij bezitten, onze jeugd, onze jonge meisjes en vrouwen er met zulke gretige handen naar blijven grijpen en metterdaad bewijzen hoe zij er van genieten. Dan voldoet een dergelijk boek in een bestaande behoefte, het heeft niet alleen zijn bekoring, het schenkt niet alleen afleiding, het schenkt tegelijkertijd genot en voorlichting, het heeft zijn nut en wij wenschen dat binnenkort voor Lena als echtgenoote en moeder een even groot aantal nieuwe gewaden noodig zullen blijken als voor het lieve meisje uit Baarlem, dat niet alleen in Heeroom's doch in veler hart zulk een groote plaats veroverd heeft.

STEPH. CLAES-VETTER

12.612 **de Muynck, Remy** **83.9**

◆ ATTILA. — *Brugge, J. Verbeke-Cappoen*, 1934 (21 × 15) 80 *blz.* 6 *fr.*

V — Een eenvoudige, pretentielooze navertelling van de legenden die rond den epischen Hunnenkóning in omloop zijn, met den nadruk op zijn bekeering.Wat het historisch waard is, is een zéér groot vraagteeken ; litterair is het in elk geval erg dunnetjes. E. V.D. H.

12.613 **Joors, M. [ps. v. J. Moors, pr.]** **83.9 : 92.2**

◆ HET ROOD PRINSESJE. — *Tongerloo, St-Norbertus-Bhdl*, 1935 (19 × 13) 57 *blz.* 6 *fr.*

V — Dimfna, 't prinsesje, ontvlucht 't koninklijk paleis en haar land om zich te onttrekken aan haar wulpschen vader. Achtervolgd en betrapt, valt haar hoofd onder 't zwaard van haar vader. Zoo werd ze 't rood prinsesje en de lieve heilige onzer stille Kempen. — Frisch en boeiend geschreven, zal dit verhaal jong en oud behagen. FR. CROLS, PR.

12.614 **Keeler, Harry Stephen** **83.0**

DE VIERDE KONING [*The fourth King*]. *Vert. dr W. J. A. Roldanus Jr — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij*, 1935 (20 × 14) 284 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

V — Een boeiende detective-roman die in den smaak van de liefhebbers zal vallen. — Goede ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

12.615 Matthieszen, Willem **83.0**

Willem Matthieszen

DE NOORDLANDTOCHT VAN DEN HEER MET DE HONDERD OOGEN. Een nieuwe Avonturengeschiedenis. *Vert. uit h. Duitsch [Der Nordlandzug des Herrn mit den hundert Augen]. — Averbode, Abdij,* 1934 (19 × 14) 162 *blz.* 10 *fr.*
V — Erik Thorleifsson denkt dat z'n vader in het hooge Noorden is omgekomen. Rolf, de heer met de honderd oogen, is overtuigd van het tegenovergestelde, en onder zijn leiding wordt 'n Noordlandexpeditie, deels per schip, deels per vliegtuig, op touw gezet. Na talrijke avonturen wordt de zoekgeraakte poolreiziger, die inmiddels z'n geheugen verloren had, teruggevonden, dank zij de snuggerheid van den nooit volprezen Rolf. Deze « Noordlandtocht » mist in zekere mate het boeiend karakter en de intelligente geestigheid der twee vorige deelen. De vertaler is er evenmin op vooruitgegaan. PAUL HARDY

12.616 Monchy, Nand **83 : 91 : 93 : 24**

◆ BIJ TREZEKE EN MOEDER. — *Brussel, Kajottersuitgaven,* (21 × 13) 77 *blz.* 3 *fr.*
V-VIa — Een kajottersverhaal. Daarin gloeit het genot van de bedevaart der kajotters naar Lisieux en Lourdes. Daartusschen honderden kwinkslagen die van een kajotterstong vallen. Niewaar Peerke ? Schrijver kent die literatuur van zeer nabij en typeert ze ook con amore. De goeie godsdienstige stemming, de vroomheid bij het bedevaarten, de polsslag van het jong idealisme ging er echter niet in te loor. En de ziel van die bedevaart was de bede om bekeering van Rik en zijn vader... — Goede bladzijden, naar het hart gesproken van elken kajotter. Dat zegt genoeg. Hoe eenvoudig en volksch van taal, laat dit boekje in jonge handen komen : het wekt er Pinkstervuur. En waarom niet ook in roode handen ?
A. VAN DEN DRIES, PR.

12.617 Muir, Augustus **83.0**

DE DERDE WAARSCHUWING. *Vert. uit h. Engelsch [The third Warning] dr W. J. A. Roldanus Jr — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het mysterieuze Boek B3)* 1934, (20 × 14) 240 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
V — Een goede detective-roman, boeiend met een liefdeshistorie opgesmukt. — Aanbevolen voor de liefhebbers. Dr A. CARDYN, PR.

12.618 Snieders, August, Dr **88**

◆ ALLERLEI. — *Antwerpen, Voor God en Volk,* 1934 (20 × 14) 143 *blz.* 5,10 *fr.*
V — Een varia-nummer dat niet van belang ontbloot is : wat goeie romantiek naar den inslag van Snieders zijn tijd en trant, — een paar essays, over den (vooral historischen) roman en over de twee dichterlijke vrouwen uit Vondels' tijd : Anna Roemer en Maria Tesselschade, die bewijzen dat Snieders flink vertrouwd was met de literatuur uit heden en verleden, — een uitvoerig stuk gewijd aan Kerstmis in kerk en huis, dat nadien niet heelemaal zonder feil blijkt te zijn. Ten slotte komt de gispende realist wel even aan het woord. Maar in en over alles is daar die mooie dwars-door katholieke aanvoeling !
A. VAN DEN DRIES, PR.

12.619 Verner, Gerald **83.0**

TEN DOODE GEDOEMD. *Vert. uit h. Engelsch [The Lady of Doom] dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 207 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
V — Hij is een gevaarlijk bendeleider, maar het wordt hem te warm in Amerika. Dus schiet hij enkele zijner mannen neer, en vlucht naar Londen. Maar de verloofde van een zijner slachtoffers bedreigt en achtervolgt hem... Achter al zijn nieuwe suksessen staat zij als een schim van afschuw en dood. En op het oogenblik van zijn hoogsten triomf steekt ze hem neer. — Het geheel is een leuk-vermomde draak. Met geen letter wordt verklaard, waarom de gevaarlijke bendeleider dan toch zoo bang is van dat meisje, waarom hij niets tegen haar onderneemt, en hoe zij het klaarspeelt om zich jaren lang als zijn schaduw aan hem te hangen. — Volksbedrog. E. BOELAERT M.S.C.

12.620 Walschap, Gerard **83**

◆ DE VIERDE KONING. Een Vertelsel voor mijn Kinderen. *Geïll. dr Edgar Tijtgat. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (23 × 18) 107 *blz.*
V* — Gerard Walschap heeft een prachtig pleidooi pro domo geschreven, in den vorm

van een zeer genietbaar vertelsel voor kleine kinderen. Dat is tamelijk vreemd vanwege iemand waarmee ondergeteekende meer dan eens op hoffelijke wijze een lans brak over de goede rechten van de z. g. « tendenzliteratuur ». Wat ik verdedigde met het oog op den grooten-menschen-roman, heeft Walschap vrijmoedig en nadrukkelijk van de hand gewezen, en — zelf op schitterende wijze verwezenlijkt in een kinderboek. Dat gaat tusschen u en Walschap, zult ge misschien zeggen. Mogelijk. Maar wat ons allen interesseert, is het feit dat Walschap dit deed op een wijze waarop voordezen in Vlaanderen zelden een tendenzboek en een kinderverhaal geschreven werden, vol geest en humor, vol zin voor het frappante détail, fijn, origineel en geestig,met zeer geraffineerde en evenzoo rake coups d'épingle, in méér dan eene richting, waarvan weinige, met uitzondering van de betrokkenen zelf — zullen beweren dat ze ernaast zijn. Ik geef de herfstprodukten van een dozijn vol romanciers uit deze lage landen cadeau voor die eene geestige vertelling, die langs twee kanten even plezierig blijft : als persiflage voor de ouderen-dan-dertig, en als avondlijk verhaal voor de jongeren-dan-tien. Ik hoop dat Walschap's kinderen nog naar vertelsels zullen vragen aan hun fantasierijken vader, en dat hij bij die gelegenheid nogmaals zooveel aan zijn volwassen lezers en... aan zijn tegenstrevers — werkelijke en ingebeelde — mag denken als aan zijn kroost. ERNEST VANDER HALLEN

Gerard Walschap

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

12.621 **Clifford, Martin** 83.0

ZEVEN JONGENS IN EEN BOOT. *Vert. uit h. Engelsch dr J. van Druten. — Ledeberg, Het Boekhuis* (20×14) 177 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 14 *fr.*

VI°a — Zeven jonge avonturiers van de S. Jims-kostschool trekken er op uit met een boot om vacantie te vieren. Een tocht op deTheems — maar vechtpartijen en brutaliteiten, en Indianen-razzia's tegen andere scholieren, zonder eind! Wat 'n grof volkje ! Op elke bladzijde lacht u humor toe als deze : uitlskuiken, ezelsveulen, schooier enz. De eenige verdienste is de vlotte taal, maar het boek zelf is hopeloos langdradig en de inhoud minderwaardig. Het dikwijls herhaalde : ik zeg (we kampeeren hier, b.v.) is blijkbaar een anglicisme. Niet veel zaaks voor de jeugd ! Dr J. THEYS, PR.

12.622 **van der Heijden, T.** 83.0

◆ WONDERLIJKE LOTGEVALLEN VAN KEES DE BEER EN PIET VAN DUN. *Geïll. dr den schrijver. — A'dam, R. K. Boek-Centrale* (*Onze Jeugdserie, nr* 16) 1934 (25×16) 172 *blz.* 17,25 *fr.*

VI° — Wonderlijk zijn ze alvast in voldoende mate, de lotgevallen van die twee Hollandsche jongelui. En bovendien nog stupied dwaas. Als ze met dergelijken nonsens de Hollandsche knapen kunnen paaien, beklaag ik die jongens. Het is om woest bij te worden, wat er al niet moet dienen om hen zoet te houden en... te stichten. Karl May en Jules Verne moeten zich omkeeren in hun respectievelijke graven. Het beste wat men kan doen t. o. v. dien idioten nonsens is : boycotten. Maar dat gebeurt vast niet : daar zorgt de stempel van den Keurraad voor Roomsche Jeugdlektuur wel voor.Wat zoo'n katholiek etiket al niet goedmaken moet ! ERNEST VANDER HALLEN

VIb — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

12.623 **Blommaert, Aloïs**

◆ DE OORLOGSJAREN VAN LEWIEKE. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (21×15) 40 *blz.* 3 *fr.*

VIb — Lewieke, die twee jaar was toen zijn vader naar den oorlog vertrok, vertelt wat men hem over de oorlogsjaren verhaalde met wat hij zelf onthield. De beproevingen eindigen met de blijde terugkomst van vader. Edmond van Offel teekende dezen met de witte broek, het korte vestje, de grappige pet met het huppelend «flochke», waarmee hij

als verlofganger optrok ! ! — Blommaert vertelt wel goed maar « Lewieke » was toch zoo klein nog (2-6 jaar) en zooveel buitengewoons gebeurde er in het dorp niet.

AUG. OSSENBLOK

Nannie van Wehl

12.624 **van Wehl, Nannie**

[ps. v. S. Luyten-Reys] 83

RIETJE ZORGT ER VOOR. *Geïll — A'dam van Gorcum («Naar 't Zonlicht toe », nr* 24) 1934 (21 × 15) 29 *blz. fl.* 0,45

VIb — Rietje, 't vriendinnetje van heel de buurt, heeft goede invallen... Tot slot : Piet de melkboer, vriend van alle kinderen. Uiterlijk heel net verzorgd en mooi geïllustreerd.

ELZA WOLF.

88. GEMENGDE OPSTELLEN

12.625 **Dekker, G., Dr** 809

AFRIKAANSE LITERATUURGESKIEDENIS. *Geïll. met* 16 *portretten. — Kaapstad, Nasionale Paers Beperk,* 1935 (21 × 16) 9, 210 *blz.* *geb.* 8 *sh.*

V — Ten gerieve van het Middelbaar Onderwijs schreef Dr Dekker deze literatuurgeschiedenis waar we niets dan lof over weten te vertellen. Zij is eerst en vooral voorzien van inleidende hoofdstukken, waarin de schrijver de plaats van het Afrikaansch bepaalt ten overstaan van het Nederlandsch, en waarin verder 'n door-en-door interessant overzicht wordt gegeven van den taalstrijd bij onze broeders in het verre Zuiden. Het pionierswerk van mannen als Dr du Toit, Hoogenhout, Preller e. a. m., hebben we hier ten volle leeren waardeeren. Dan volgt 'n uitvoerige bespreking van de literators en hunne producten. Zoowel het hoogstaande werk van het groote « driemanschap » Celliers, Totius en Leipoldt als de laatste gewrochten der allerjongsten, worden met 'n bezadigde objectiviteit en 'n wijze bevoegdheid behandeld. Dr Dekker is 'n man van belezenheid en kultuur. Vandaar dat hij zich niet door atavistische apriorismen op sleeptouw laat nemen, en het werk van z'n landgenooten niet hooger of ook niet lager aanslaat dan het waard is. Dat dwingt bij den buitenstaander respect af. De schrijver heeft z'n gezond litterair oordeel gebruikt en op die wijze aan z'n volksgemeenschap 'n onschatbaren dienst bewezen. Tevens brengt hij aan z'n Europeesche landgenooten 'n niet genoeg te waardeeren geschenk, door de Afrikaansche literatuur meer aan onze belangstelling op te dringen, 'n daad waar we hem diepen dank voor verschuldigd zijn.

PAUL HARDY

12.626 **Sterkens, Remi, Dr** 84 : 809

◆ DE LETTERKUNDE IN DE ANTWERPSCHE KEMPEN VAN 1830 TOT 1900. *Geïll. — Turnhout, van Mierlo (Kon. Vl. Academie, Reeks VI, nr* 56) 1935 (25 × 16) 234 *blz.*

V* — Van een werk als dit hier kan men zich moeilijk afmaken met een vluchtige bespreking en een oppervlakkige appreciatie in goed- of afkeurenden zin. Het probleem dat aan den grond van dit werk ligt is te belangrijk en ten slotte te uitgebreid om zich te beperken bij een onderzoek naar de volledigheid der dokumentatie en de juistheid der litteraire appreciaties. Het stelt inderdaad het vraagstuk der heimatliteratuur en de gaafheid van het gesloten geografisch milieu als impuls tot krachtige, wezensverbonden inspiratie bij den kunstenaar. Er is gewis geen streek in de beide Nederlanden welke zulk aaneengesloten, gaaf verband vertoont, en waarvan de auteurs inderdaad zulke gemeenschappelijke wezenstrekken vertoonen in verband met het physiologisch en zielkundig aspekt van het land, als de Kempen. Dr Sterkens heeft zich in dit omvangrijk werk ingespannen om de thesis van den invloed van het midden op den auteur en zijn gebondenheid aan het physisch en geestelijk uitzicht zijner omgeving te bevestigen aan de hand van de realisaties in deze streek. Het schort hem beslist niet aan volledigheid en ernst bij het opmaken van dezen inventaris, en evenmin aan inzicht bij het toetsen van het materiaal aan de thesis van zijn werk ; alleen wil het me voorkomen dat hij bij zijn litteraire appreciaties zich àl te zeer hield aan de

Remi Sterkens

gangbare meeningen over de bekende auteurs. Aldus was hier b.v. een eenige gelegenheid aanwezig om recht te laten wedervaren tegenover den beslist nog steeds onderschatten Renier Snieders, wiens werk voortdurend geleden heeft onder de meer lawaaierige activiteit van zijn jongeren broer, en waarvan ik vast overtuigd ben dat hij meer verdiende dan wat hem gewoonlijk gegund wordt. Het ware een uitstekende gelegenheid geweest om te getuigen dat hij de eenige auteur in dit verband geweest is die inderdaad geestig kon schrijven, dat zijn fantasie hem thema's veroorloofde die geen enkel zijner tijdgenooten aan kon, dat hij stylistisch ver uitstak boven zijn broer en zelfs boven Conscience, al was hij lyrisch ook diens mindere. Persoonlijk geloof ik ook dat Gustaaf Segers en Smits niet onbelangrijk overschat werden. Merkwaardig en in alle punten onweerlegbaar is Dr Sterkens' synthese van het aspekt der Kempische literatuur aan het einde van dit boek, in verband met den geest van het land en het algemeen geestelijk aspekt der menschen ; dit twintigtal bladzijden zijn een uitstekende bijdrage tot het onderzoek naar den volksgeest in Vlaanderen, juister, eerlijker en vollediger dan Marnix Gijsen het in zijn bekende brochure gedaan heeft. Alleen om dit kapittel is dit boek de bekroning door de K. V. Academie overwaard. Jammer is het intusschen dat enkele voor de Kempische heimatliteratuur zeer merkwaardige figuren, wegens de naar tijd en ruimte dwaas-onlogische formuleering der opgave door de Academie, vrijwel onbesproken of slechts terloops gesignaleerd werden, o.m. pastoor Cuppens, Karel v. d. Oever, Juul Grietens, e. a. Ten slotte vind ik niet bepaald logisch dat auteurs als Anton van Duinkerken en Felix Timmermans op de kaart als Kempische auteurs aangegeven werden — enkel wegens de geografische ligging op de grenzen der Kempen, — waarom dan niet A. Bergmann en David ? — terwijl dezelfde kaart ons de verrassende vaststelling ingeeft dat het « kultuurarme Vlaanderen» tijdens die zeventig jaren meer dan tienmaal zooveel auteurs produceerde dan het meer geëmancipeerde Noord-Brabant, waarvan H. Thans, Ecrevisse en beide Sniedersen dan nog tot de Vlaamsch-Kempische auteurs dienen gerekend. Het is alles bijeen een merkwaardig,volledig en ernstig-uitgewerkt compilatiewerk. E. VANDER HALLEN

9. - Geschiedenis

12.627 **Laenen, J., Dr, Kan.** 27 : 9

◆ KERKELIJK EN GODSDIENSTIG BRABANT VANAF HET BEGIN DER IVe TOT IN DE XVIe EEUW, OF VOORGESCHIEDENIS VAN HET AARTSBISDOM MECHELEN : Ie DEEL. *Met 1 kaart. — Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (24×19) 339 *blz.* 75 *fr.*

Kan. Dr Jozef Laenen

V — Wat kanunnik Laenen ons hier aanbiedt, is wel een der interessantste boeken die er sedert lang, — op historisch terrein, — in onze taal zijn verschenen. Zulk een boek is alleen mogelijk als de vrucht van een rijkgevuld archivarisleven en van een critisch-opmerkzamen geest, die alles gadesloeg en onderzocht wat voor het onderwerp (de voorgeschiedenis van het aartsbisdom Mechelen) van beteekenis zijn kon, gedurende lange jaren. O, het is geen boek van veel nieuwe oplossingen, nieuwe klaarheden, nieuwe synthese. Kanunnik Laenen houdt niet van voorbarige oplossingen. Het is hem niet te doen om het plezier van eenige nieuwe klaarheid, wanneer die niet met volle zekerheid kan worden verkregen. Maar voor honderd bijzonderheden, en meer, uit onzen kerkelijken Brabantschen traditieschat weet hij een en ander aan te voeren dat er een wetenschappelijk vraagstuk van maakt, er een anderen kijk op geeft, er eenig nieuw licht laat in dringen. Dank zij zijn groote belezenheid, zijn breed arbeidsveld; waar vele vergelijkingen zijn uit op te halen, en zijn scherpen critischen blik, boeit hij ons bij ieder vraagstuk door het materiaal dat hij er toe aanvoert en de bemerkingen die er uit oprijzen. En we zouden niet een van al die vraagstukken durven aangrijpen voor verdere studie zonder de aanteekeningen, door Kanunnik Laenen gemaakt, te wikken en te wegen, waarbij we hem telkens dank zouden, en zullen, weten om de goede wetenschappelijke hulp die hij ons daartoe verleent. Dit wil nu niet zeggen dat we het geleverde zelf niet meer critisch onderzoeken zouden. Wien ontsnapt er nooit iets? Zoo is schrijver b.v. onze ontdekking van Ridinxvliete, die de omschrijving der *libertas castrensis* van Antwerpen bevestigt, onbekend gebleven. En meteen kwam schrijver tot een meening die we niet mede onderschrijven kunnen. We

zijn het niet eens met de Germaansche naamafleiding van Rumoldus, maar het was anderdeels toch goed dat ook die moeilijkheid hier nog eens werd opgehaald. Deze en tal van andere vraagstukken in dit boek behandeld, mag men immers niet aanzien als definitief opgelost, of weldra op te lossen, naar de meening van schrijver, maar als voorzien van de bemerkingendie er door iemand, die op hoogte is van de geschiedenis en haar literatuur, bij te maken zijn. En juist dit maakt ons dit boek zoo kostbaar, al zijn we het herhaaldelijk niet eens met 's schrijvers strekking.
Ja, er is ook nog wel eenig voorbehoud te maken omtrent de « strekking » of methode. We meenen dat men niet zoo radicaal mag te werk gaan tegenover oudere documenten of afschriften van documenten, of zelfs zekere traditiën, zooals schrijver het b.v. doet met de S. Willibrordusakten. Ten andere, blijft schrijver zijn radicalisme wel getrouw waar hij verder in zijn boek zegt dat hij zich wel zou kunnen verzoenen met zekere semi-leeke abdij-opvatting te Deurne? Maar dit radicalisme dient goed begrepen : men neme het niet als een eindbesluit, men rekene er echter mede af bij nader onderzoek. Het weze een hulp voor den wetenschapsmensch ; men gebruike intusschen dat radicalisme nog niet als vulgarisatiemateriaal. En het is ook niet na te volgen.
Met zeer veel belangstelling zien wij het tweede deel van dit werk te gemoet. We kunnen echter niet wachten, om reeds den schrijver van harte dank te zeggen om hetgeen hij ons geschonken heeft, en geluk te wenschen om dien heerlijken rijkdom van belangwekkende aanteekeningen, dien hij verzameld kreeg. Dr FLORIS PRIMS.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

12.628 ◆

P. B. de Meyer

de Meyer, Petrus-Baptista, O.F.M. 92.2
DE GEKRUISTE VAN NAGAZAKI. *Geïll. — Mechelen, S. Franciscus-Drukkerij (Films uit verre Landen, nr 7)* 1934 (22 × 16) 200 *blz.* 11 *fr.*
V — Leven en marteldood van den heiligen Petrus Baptista. Misschien komt er spoedig een tijd, waarop West-Europa, dat niet kristelijk heeft weten te leven, kristelijk zal moeten leeren sterven. En die les leeren wij beter uit het leven van heiligen, van martelaren dan van filmsterren en cowboy's. Dit boek is een goed boek, een boek van kristen-zijn voor het volk, een boek van eenvoudige grootheid. Buiten een heele literatuur over modern katholiek-zijn met de daad, hebben we veel van deze boeken noodig van kristelijk ideaal.
E. BOELAERT M.S.C.

12.629 **Malcorps, A., Dr** 83.9 : 92 : 91 : 325
◆ DE REUS VAN KONGO. *Geïll. met 8 platen. — Leuven, Davidsfonds (Volksreeks, nr 252)* 1934 (20 × 16) 174 *blz.* 15 *fr.*
V — Levensbeschrijving. De reus van Kongo is Stanley. En zijn leven wordt ons hier op eenvoudige en begeesterde wijze verhaald, met de gegevens, die te putten liggen in zijn eigen werken en in die zijner bewonderaars. Het boek leest heel vlot, en ik ben er zeker van, dat het vele lezers zal vervullen met bewondering voor zijn held. Al betwijfel ik heel sterk, of niet heel veel missionarissen in Kongo uit de herinneringen der negers een heel anderen Stanley zouden kunnen naar voren halen, en of de geweldadige onderwerping en verdrukking van den neger zelfs door de schoonste woorden gerechtvaardigd wordt.
E. BOELAERT M.S.C.

12.630 **Meerbergen, J., pr.** 92.2:27:9
◆ SINT ALBERTUS VAN LEUVEN. — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1935 (23 × 18) 16, 165 *blz.* 28 *fr.*
V — Zie de bespreking hiervan Het boek der Maand volgnr. 12.555

12.631 **Philippen, Jos.** 92.2
◆ HET ZONNIGE LEVEN VAN SINT JAN BERCHMANS. *Geïll. met portret en 12 platen. — Antwerpen, Opdebeek,* 1935 (24 × 17) 64 *blz.* 10 *fr.*
V — Geen zoeterige en uitgesponnen beschouwingen die een echten Vlaamschen jongen

al onmiddellijk zouden afstooten, maar een korte, zakelijke, frissche en boeiende levensbeschrijving aan de hand van de betrouwbaarste geschiedkundige bronnen en documenten. Niet kwezelachtig, maar gezond. Echt een boekje voor onze jeugd. L. M. VERVINCKT O.P

12.632 **Thompson, Francis** 92.2

◆ DE HEILIGE IGNATIUS VAN LOYOLA. *Vert. uit. h. Engelsch dr H. Kooyman S.J. Met* 40 *illustraties. — Wassenaar, Dieben,* 1935, 2[e] *druk* (20 × 15) 296 *blz fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90

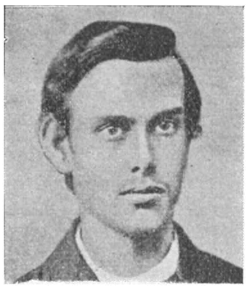

Francis Thompson

V — Volkomen juist zeggen de Stimmen aus Maria-Laach : « Men behoeft slechts enkele bladzijden te lezen om gewaar te worden dat hij (Fr. Thompson) zich met heel zijn ziel in het karakter en de gedachtenwereld van den Heilige heeft ingeleefd, om hem zijn landgenooten niet alleen waarheidsgetrouw af te schilderen, maar ook menschelijk nabij te brengen. Zoo ontstond een buitengewoon fijn gestileerd, scherp omlijnd en geschiedkundig volkomen verantwoord, natuurecht beeld van den grooten Ordestichter. » Waarna de vertaler ook zeer terecht de aandacht vestigt op de groote aantrekkelijkheid der figuren van S. Ignatius' eerste volgelingen, uitgeteekend rond hem. Werkelijk een mannelijk en menschelijk boek, dat U krachtig en diep aangrijpt, een levensboek, bestemd om zeer veel goed te doen. Men ontkomt niet aan de bewondering voor het geniale dezer heiligefiguur — in Coello's portret ook onbetwistbaar een der schoonste koppen die de geschiedenis heeft gekend. — Ruim te verspreiden. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

12.633 **Tolstaja, A. L.** 92.8

HET LEVEN EN LIJDEN VAN MIJN VADER. *Vert. uit h. Russisch dr B. Raptschinsky. — Zutphen, Thieme,* (22 × 15) 12, 358 *blz. fl.* 3,90 ; *geb. fl* 4,90

III, L — Samengesteld uit honderde herinneringen, geschift, gerangschikt en opgenomen in een algemeene chronologische orde. Een onweerstaanbare indruk van het echt mee-geleefde. Maar Sasja heeft alleen den ouderen Tolstoï gekend : en geeft dus slechts het levensbeeld der laatste, der troebele jaren. Anderzijds werd het boek opgevat als een heftig dokument in het pleit Tolstoï-en-zijn vrouw, en wel hartstochtelijk tegen deze laatste gericht : dit doet weinig verkwikkelijk aan ! Noch omtrent den inhoud van Tolstoï's denken noch over zijn letterkundig scheppen valt er hier veel te leeren : de levensbeschrijfster houdt zich, zooals gezegd, bij het uitwendige van het intiem leven ; zij schrijft daar echter raak levendig, en gevoelvol genoeg over om ons te boeien, al heeft het onderwerp wel heel wat van zijn aktualiteit verloren.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Leo Tolstoï

12.634 **van Oldenburg Ermke, Frans** 92.2

◆ SANTA TERESA DE JESUS. De Avonturen eener Ziel. — *Nijmegen, Centrale Drukkerij,* 1934 (20 × 14) 131 *blz. fl.* 1,25

Fr. van Oldenburg Ermke

V — Een mooi boek, vooral frisch en lichtend, — maar daarom niet minder trillend van innerlijke kracht. Zeggen we aanstonds dat we de H. Theresia waarlijk « zien » met haar uiterlijke verschijning en in de verschillige omstandigheden van haar leven, — een opperste bloem van heiligheid onder den Spaanschen hemel. Los van biographisch apparaat en in steeds fijntrillende beeldjes. Er wordt overwegend stilgestaan bij deugd en eerste kloosterleven vóór de hervorming. Om in den toon der « beeldekens » te blijven, stapt schrijver zeer vlug over de stichtingen alsook over den inhoud der leer in haar werken. Mooi. Aanbevolen.

Dr J. CAEYMAEX, PR.

N.B.—Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 2 VEERTIENDE JAARGANG FEBRUARI 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement: fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

PAUL CLAUDEL

door Anton van de Velde

Er zijn boekdeelen te schrijven over Claudel's werk. Sterker nog : bijna elk zijner boeken roept om 'n ànder boek, 'n uitvoerige verklaring, 'n analysis van schoonheid naar vorm en inhoud. Hoe kan 't mij dan gegeven zijn, in 'n pààr bladzijden iets over dien gigant der Fransche letteren te schrijven dat voor u, lezer, een betrekkelijke inwijding beteekent ? Claudel laat zich niet saampersen in enkele paragrafen, zij wezen nog zoo synthetisch ; hij is van te groote proportie ; zijn arendsvlucht is te breed, te geweldig, om gevangen te worden binnen de grenzen van 'n kort essay ! Zoo dan, indien ik het waag, op verzoek van Boekengids' redactie, hier 'n beknopt overzicht te geven van Claudel's gedachtenwereld en van zijn œuvre, dan is 't alleen met de hoop den genialen kunstenaar iets nader te brengen bij m'n volk, ook al zal het « volk » hem nooit kunnen waardeeren naar zijn volle dimensies ; daartoe blijft hij te ver buiten het volksch bereik. Zelfs de geaccrediteerde critiek — dus deze die 't weten kan — is hem slechts schoorvoetend genaderd. 't Resultaat is geweest : 'n dozijn essay's en evenveel controverses. Laten wij 't houden met Claudel zelf, waar hij zegt : De dichter is geroepen als de priester en dus zal hij staan in het teeken van tegenspraak...
Claudel is 'n levende paradox, in de veelzijdigheid van zijn literaire

vormkeuze, in de atmosferische situeering van zijn werk, in zijn philosophie en ten slotte ook in dat soort dualistisch algemeen karakter van zijn werk, dat van den hemel is, maar evenzeer van de aarde ; dat Gallisch klinkt en toch Germaansch meteen ; dat aristocratisch-verheven is, en evengoed, en vlak daarnaast, populair, soms op 't triviale af. Met wat kan Claudel vergeleken ?
't Uitspansel, waarin de zon gloriet, 'n zon die vecht tegen wolkentorens : hier is haar licht, neen, hier is de wolkenschaduw, neen, het goud, neen, het donker... De titanische strijd van natuurelementen.
Of de glimmende ploeg, met dien sonoren klank van gehamerd staal, de ploeg die diep door de aarde klieft en 't geheim van haar duistere ontvankelijkheid in breed-gespreide voren — als glimmende lippen — openbaart naar 't licht van den koepelenden hemel.
Of de edele baroen, die tusschen zijn blazoen en God de akkers van den landman weet en de beteekenis van den wiegenden halm en van de rustieke maan.
Of de jachthond, snuivend het spoor van het wild, de vier pooten in drabbigen humus en de oorvlerken nerveus trillend in gespitste aandacht. Hij staat plots gefascineerd vóór dat hert van sint Huib, met het aureolend kruis tusschen vorstelijk gewei.
Of de blauwe vijver, als 'n turkoois, glad geslepen in den ring der aarde, koel en passieloos kristal, weerglanzend de effenheid van het zenith, weerschichtend het geflits van driftig-getormenteerden hemel.
Of de zuivere gemme in 'n korst van ruwgruizel erts... Waar zal ik eindigen ; hoe hem symboliseeren, den man, die 'n poëtisch gezant was, en die is 'n prinselijk gezant der poëzie ; die was en is en blijven zal een teeken van tegenspraak ; die de zware en zwoele cadans van psalmen uit zijn inspiratie zinderen laat, en den verrassend-vertrouwden klank van een vocabularium, ons eigen ; die apocalyptisch-onbegrijpelijk is en eenvoudig als 'n spelemeiend kind ; die, ongenaakbaar als Prometheus en naar de wereld neerkijkend, haar 't onbegrepen licht zendt, verzoekend de goden van 'n gehaten Parnassus (1) ; die de ontroerende stameling van den simpelen mensch verklankt in aldaagsche woorden, maar die ook hyperbolen, ellipsen en metàphora fatsoeneert naar de gewijde formulen van koning David ?
Er is rustig van hem te getuigen : Het genie heeft hem bevrucht, en of we ook wijzen op zijn zwakheden velerlei, zijn subliemste

(1) « ...en deça du romantisme s'étend un champ immense, non pas de fumier, car le fumier est odorant et fructueux, mais de plâtras » (Positions et Propositions).

inspiraties rijzen kathedraalwijdsch en -hoog boven de onvermijdelijke accidens van menschelijke krachtbegrenzing.

Paul Claudel

Doch het is waar dat de mensch zijn dichter zoo goed als zijn orator wil begrijpen. Tegenover Claudel tasten wij te vaak in 't duister om niet den prikkel van ergernis te voelen voor dat spel des geestes, dat ons, quasi opzettelijk, telkens weer het laatste woord van de tooverformule onthoudt. Waarin schuilt dat duistere dan ; moet 'n poëtische vlucht noodzakelijkerwijze zoo hoog schichten dat zij verdwijnt voor ons speurend oog ? Neen, maar het leven dat des dichters is, verwijlt meestal in regionen waar de dingen 'n heel ànder uitzicht hebben dan hier beneê, en we hebben zelf minstens 'n dichterlijke intuïtie noodig om mee te varen naar de diafane einders waar Poësie haar mysteriën veropenbaart ! En er is nog dat àndere : de dichter kan, in zijn scheppingsopgang, niet vóór 'n déél, wel gehéél vergaan in z'n droom en z'n visioenen. Dat is de eeuwige klove tusschen dichter en massa... Het dichterschap is van hoogsten adel, en al buigt het mild en ontfermend naar de menschheid over, er zal steeds iets aan die menschheid ontsnappen : de intieme weerklank der inspiratie in de dichterziel. Wij lezen te dikwijls wóórden, wier zin ons in mindere of meerdere mate aanspreekt, wier rhythme en sonoriteit en nuances wij al dan niet voldoende weerkaatst voelen in ons gemoed, maar *nooit* zullen wij doordringen in 't sanctuarium van het dichterhàrt ; dat kan één enkele maal gejond zijn aan één enkeling(e), wanneer die het voorwerp is — neen, de inspiratie zelve — van het poëem. En wanneer de burger burgerlijk vraagt :

« Est-ce pour cela que nous avons payé tes trimestres au lycée, / afin que tu accroisses de tes runes la quantité de ces choses que nous ne comprenons pas ? »

antwoordt Claudel :

« Je n'ai aucun souci de vous faire rire ou pleurer, / ni que vous aimiez ou non ma parole, mais aucune / louange aucun blâme de vous n'en altère la pudicité. » (2)

Er zal gemord worden : hoogmoed van 'n allerindividueelst individualist ! Laat mij zeggen — en noem het geen sofisme : De mooiste roze van Ispahan is onder de knokkels van den botanicus niet méér dan het specimen nummer zóóveel ; de man zet den

(2) Uit de « Odes ».

droom op sterk water ! De dichter schrijft niet voor dàt soort.
O ja, nu volgt de objectie : Waren Vondel, Gezelle geen groote dichters ? En Goethe en Schiller en Shakespeare en Byron ? En toch waren zij niet gehuld in 't peplum der onverstaanbaarheid ! Dat is waar, doch hun inspiratiewereld was een geheel andere dan die van Claudel, en de persóónlijkheid van den dichter — of laat ik zelfs algemeen zeggen : van den kunstenaar — bepaalt de grenzen van haar rijk. Dat rijk kan eenvoudig-helder zijn (daarom niet minder schoon) en voor allen genaakbaar ; 't kan echter ook verdoken zijn in diepe en donkere bosschages, 'n doolhof gelijk, omrankt door 't mysterie ; wie zegt daar : ik zie niet wat daar binnen is, dùs 't is leelijk ! ? Neen, er behoeft in ons de goede wil te zijn én 't verlangen : Dichter, maak onze armoe minder zwaar ; wij hebben genoeg aan uw glans en vragen geen analysis van de zon ; zij *is*, wij voélen haar warmte ; zij vervult ons, heelend, troostend, volledig... Zoo vragen wij den dichter niet naar 't waaróm van zijn schepping ; pogen wij haar te ondergààn, niet verankerd aan 't verstandelijk-onontvankelijke, wél gedragen op den golfslag der ontroering.
« O mon âme ! le poème n'est point fait de ces lettres / que je plante comme des clous, mais du blanc / qui reste sur le papier... » (3)

* * *

Paul Claudel werd geboren in den Zomer van 1868 te Villeneuve-sur-Fère, 'n dorp in het Aisne-departement. Zijn vader stamde uit de Vogezen ; zijn moeder was afkomstig uit O. L. Vrouw der Vreugde (Notre Dame de Liesse) bij Laon. Van dit Aisne-land, dat Claudel zelf noemde « le lieu de rencontre entre la craie de Champagne et le grand labour soissonnais » en dat op den ring van zijn horizont de heerlijke kathedralen van Reims en Laon draagt, heeft de dichter het realisme meegedragen, dat van de aarde is, het open oog als 'n venster naar den meridiaan van het licht-deinende land, met de donkere sterke wouden onder strengen hemel. Het visioen van de natuur-omgeving zijner jeugd is Claudel steeds bijgebleven ; 't drukte dat zeer oorspronkelijke merkteeken op al zijn werk, niet het minst op « L'annonce faite à Marie », het œuvre dat door den dichter met 'n mystische liefde in zijn geboortestreek werd gesitueerd.
Na zijn studieën in 't lyceum Louis-le-Grand te Parijs, volgde Claudel de colleges der school voor politieke wetenschappen. Als primus dier school ging hij in 1893 naar zijn eersten consulairen post : Boston, U. S. A. Sindsdien was hij beurtelings vice-consul

(3) Uit de « Odes ».

te Shanghaï, Hangkeou, Foe-Tsjeoe, Peking, Tjentsin, consul te Praag, Frankfurt, Hamburg. Tijdens den oorlog werd hij tot handelsattaché benoemd te Rome, daarna kwam hij in de diplomatie terecht en werd gevolmachtigd minister in Brazilië, om later, in 1918, minister te zijn in Denemarken, waarop zijn promotie tot gezant volgde te Tokio, Washington, Brussel... en wellicht is dit curriculum vitae nog onvolledig !

Uit die nuchtere opsomming van zijn zakelijk leven, met die herhaalde « verplantingen » (en zij beduiden heel wat meer dan de verhuizing van een gewoon sterveling !) rijst dadelijk een, alvast gedeeltelijke, verklaring van de gecompliceerdheid van Claudel's werk : Al de ethnologische eigenaardigheden, de philosophie, de psychologie van zoovele rassen heeft Claudel van dichtbij leeren kennen ; zijn positie was bij uitstek aangewezen op een bestendige en nadere betrekking met typen uit allerlei stand, uit velerlei nationaliteit, en waar de gezant steeds geflankeerd was door den dichter, moést deze laatste wel assimileeren, langs gevoel, temperament en psyche om, wat den ambassadeur verstandelijk bereikte. Kón zoo'n leven het werk van Claudel qua vorm wel ànders oriënteeren ?

Maar de *structuur* van dat werk wijst op atavismen, die niet in China of Japan moeten gezocht, wél in 't land der Vogezen en van de Aisne. Er is dus een gebint uit 't eigengrondsche hout gekerfd ; daarin schuilt het geheim der stevigheid van den bouw. Wat daarrond werd opgetrokken, in de bevreemdende veelheid van concept en stijl, duidt op de vele invloeden uit de wijde door Claudel doorgereisde wereld.

En het derde invloedselement, dat alles overheerscht — als 't kruis op de torenspits — is het catholicisme. Zonder dién factor zou Claudel's werk 'n chaos van gedachten geworden zijn, óf een esthetisch imbroglio (4) zooals velen uit den heftigen obscuren tijd van het Fransche symbolisme hebben nagelaten. Want dat symbolisme heeft Claudel meegemaakt, doch zijn ideeën hieven en hielden hem boven de experimenten der symbolisten : was daar niet Claudel's zoeken naar de Waarheid en naar de steeds vollediger toeëigening van die Waarheid ? Op dit plan had hij Jean Arthur Rimbaud (5) ontmoet en, hoe onbegrijpelijk ook, getuigt Claudel van hem : « C'est à Rimbaud que je dois humainement mon retour à la foi. La première lueur de vérité me fut donnée par la rencontre des livres d'un grand poète, à qui je dois une éternelle reconnais-

(4) óf een exotisme à la Loti, óf een intellectualisme à la Maurras...
(5) de getormenteerde auteur van « Le Bâteau ivre », « Une Saison en Enfer », e. a.

sance, et qui a eu dans la formation de ma pensée une part prépondérante... » ([6]) Onbegrijpelijk wanneer men weet hoe Rimbaud veeleer werd aangezien als een, op z'n zachtst gezegd, abnormaal en onevenwichtig mensch, getuigen daarvan vnl. de publicaties over zijn leven. En nochtans is, in den tijd van de vriendschap Claudel-Rimbaud, de bekeering van Claudel geschied, niet in de gecompliceerdheid, die hun beider œuvre typeert, maar in de volle spontaanheid der overgave, of beter wellicht : als Paulus' bekeering in 't plots verblindend Licht. Op Kerstdag 1886 ging Claudel naar de Notre-Dame : de spectaculaire gebeurtenissen in de kerk trokken hem aan, meer niet. « C'est alors, zegt hij, que se produisit l'évènement qui domine toute ma vie. En un instant, mon cœur fut touché et je crus. Je crus, d'une telle force d'adhésion, d'un tel soulèvement de tout mon être, d'une conviction si puissante, d'une telle certitude ne laissant place à aucune espèce de doute que, depuis, tous les livres, tous les raisonnements, tous les hasards d'une vie agitée n'ont pu ébranler ma foi, ni, à vrai dire, la toucher... » ([7]) Wie zal verdietschen wat Claudel aan Rimbaud verbonden heeft ? Ook hier waren affiniteiten aan 't werk, wier geheim besloten blijft in 's menschen ziel, doch nu we weten hoe Rimbaud als kristen gestorven is, krijgt de vriendschap Claudel-Rimbaud den zuiveren klank van 't wederzijdsch begrijpen, en 't is niet onmogelijk dat Rimbaud — onder de impuls van één dier aanbiddelijke paradoxen der Voorzienigheid — door zijn getormenteerdheid den gezond-denkenden Claudel naar het Geloof moest voeren, om later, op zijn beurt, en misschien daartoe geleid door leven en werk van « zijn » bekeerling, schreiend op 'n hospitaalbed met God verzoend te worden ([8]).

* * *

Voor dezen die de literaire geschiedenis willen indijken in de classificeering naar soort en waarde (en dan is er behoefte aan menig etiket !) kan Claudel ingedeeld bij de neosymbolisten. What's in a name ? Van veel grooter belang is dat concentratiepunt waarop zijn werk gericht is : de Godsidee, die voor dezen dichter den zeilsteen is waaraan hij nimmer weerstand bieden kan : « De quoi te servirais-tu pour séparer ta personne de la mienne ? / Quelle est la partie de ton être où je ne sois et qui ne m'appartienne ? » ([9]) En evenzoo is 't van veel grooter belang te weten dat

(6) N. R. F. October 1912.
(7) E. P. Mainage : « Les Témoins du Renouveau catholique ».
(8) Claudel schreef een ontroerende « Préface aux Œuvres d'Arthur Rimbaud » waarin hij o.m. bij het begenadigd sterfbed van zijn vriend verwijlt.
(9) « La Messe là-bas ».

hij in de Fransche letteren de Schoonheid opnieuw in den dienst van het catholicisme heeft geleid, dan te verpoozen bij de vaststelling dat zijn literaire schepping school heeft gemaakt. Die conclusie, waarbij sommige estheten zullen knarsetanden, is volledig in harmonie met Claudel zelf waar hij zegt : « Le bien seul est beau parce que le bien seul est créateur... » ([10]), en verder nog, in een brief aan Arthur Fontaine : « Si mon Magnificat (één der werken van Cl.) vous a ému, c'est comme vous le dites parce qu'il n'est pas l'œuvre d'un poète, mais d'un homme anéanti devant la gloire de Dieu, qui apparaît au travers de ces vers misérables » ([11]), en nog : « Ainsi dans l'art comme dans les autres domaines se justifie une fois de plus la parole de l'Evangile : Cherchez d'abord le Royaume de Dieu et Sa justice et tout le reste vous sera donné par surcroit » ([12]), en zoo er zijn nog honderd citaten ! De nederigheid is één der kenmerken van 't christelijk genie.

Doch anderen, die geen classificeerders zijn en die dus niet redetwisten over 'n kwestie van literaire *genres*, wél over den *vorm* van Claudel's werk, stuiten op de duizend-en-één slordigheden en onvolmaaktheden van dit œuvre, op de defecten in zinsbouw en logica, op de schijnbaar cerebrale gezochtheid van velerlei beeldspraak, op grammaticale fouten... 't Zou mij te ver voeren, wou ik hier vooreerst de noodige voorbeelden aanwijzen ; anderen hebben dat uitvoerig gedaan ([13]) en wij gaan — dit zij vooraf gezegd — akkoord over al die feilen ; de verklaring dat Claudel een « synthetisch genie » is, consummeert alles, maar de formule is te gemakkelijk, wij moeten elders een onder-verklaring zoeken ; die is te vinden, zegt Jacques Rivière, in het feit dat Claudel in eerste instantie zinnelijk waarnemer is, en nu kan die faculteit voor den kunstenaar, in verband met de vormgeving voor zijn werk van groote waarde zijn, zij overluifelt meestal in te zware mate den geestelijken inhoud, t. t. z. de gedachte die aan het werk het aanschijn gaf... Gedeeltelijk is dit waar, doch van grooter belang te dien opzichte acht ik 's dichters overvolheid van inspiratie, zijn beeldenden en verbeeldenden tijkdom ! ([14]) Buitendien uit die

([10]) Positions et Propositions.

([11]) Lettre à A. Fontaine (id.)

([12]) Note sur l'Art chrétien (id.).

([13]) Het zuiverst critisch werk over Cl. is wel « L'Œuvre de Claudel » door Joseph de Tonquédec.

([14]) Eén voorbeeld uit de duizend : « Il est dix heures, et le soleil monte dans la force de sa cuisse. / Ce n'est plus l'heure où l'eau des lacs a la couleur de la fleur du pommier, / blanc avec un peu de rose, et la figure de l'enfant s'ouvre comme une rose rouge. / Mais de la gauche tu frappes les hommes avec une lumière éclatante, / et la sueur brille sur leurs fronts, et ils te regardent en montrant les dents d'en haut. / L'active scie / flamboie au travers de la planche, et les usines sont pleines et les écoles ; et l'ouvrier à genoux / un boulon entre les dents ramasse sa pince ; et à l'intérieur de la Bourse / les

inspiratie zich bij Claudel in een geaccidenteerde vlucht. « Il ne faut concerter aucun plan... il faut nous tenir libres et prêts comme les immenses bandes fragiles d'hirondelles... » ([15]) 't Fenomeen van die accidens deed zich in minstens even sterke mate voor (minus de grammaticale bokkesprongen) in 't œuvre van Rimbaud, en Claudel is, literair, tot op heden steeds zeer intiem met zijn initiator verwant gebleven. Hij wordt geobsedeerd, van 't oogenblik der initiale inspiratie af, door de totàle zinnelijke waarneming van zijn object, en dan is er geen sprake meer van methodische verwoording, neen, 't eene beeld superposeert zich aan 't andere gelijk de plotse close-ups in de film, en de tyrannie der overrijke gedachten verwerpt woest het schoolsche formuletje inleiding-knoop-ontknooping. 't Tegenovergestelde zou in flagrant conflict zijn met de oersterke persoonlijkheid van onzen dichter. En Beschraenkung is ketterij voor wie, als Claudel, zijn werk doordringt van een cosmologie, die niets, ook niet het geringste, uit 't gezichtsveld zijner waarneming, noch uit zijn gevoelswereld weren wil. « Rien n'est perdu pour moi : la direction des fumées, la qualité de l'ombre et de la lumière, l'avancement des travaux agricoles, cette voiture qui bouge sur la place, les coups de feu des chasseurs...» ([16]) Zoo schrijft hij over z'n gespitsten observatiegeest in z'n kinderjaren.

't Is een feit dat de Claudeliaansche woord- en beeldrijkdom den minder geïnitieerden lezer — en voornamelijk dezen die « leest om te begrijpen » — de inwijding in sterke mate bemoeilijkt, en daar komt finaal nog bij de poëtische theorie van Claudel, over heel de lijn in zijn œuvre toegepast : « Les grands écrivains n'ont jamais été faits pour subir la loi des grammairiens mais pour imposer la leur, et non pas seulement leur volonté, mais leur caprice. » ([17]) en hierbij citeert hij Noreen ([18]). Er is over die theorie een royale verhandeling te schrijven ; Claudel deed het zelf, met 'n bewonderenswaardig meesterschap, in zijn « Positions et proposi-

---

hommes d'argent aux yeux de sourds aboient et agitent les mains. / Et la nuit ramène la volupté. / Et le dimanche ils iront aux champs, rapportant des feuilles et des bouquets de fleurs jaunes. / Mais moi, je ne fais rien du tout le jour, et je chasse tout seul, tandis que les rayons de soleil changent d'endroit, écoutant le cri de l'écureuil... »

(Louis Laine, in « L'échange »)

([15]) Uit de « Odes ».

([16]) « Connaissance de l'Est ».

([17]) « Positions et Propositions ».

([18]) « Qui sera juge des règles du langage ? Non pas l'historien de la langue qui n'a la parole que pour le passé ; ni le linguiste qui a charge de décrire les lois du langage, mais non de les dicter ; ni le statisticien qui ne fait qu'enregistrer la coutume. A qui donc attribuer l'autorité ? Elle appartient à l'inventeur, à celui qui écrit les formes dont se sert ensuite le commun des hommes, à l'écrivain, au philosophe, au poète. »

tions. Art et littérature ». Aan dit meesterschap tornt echter, in verband met de prosodie, de systeem-bepaling welke hij noemt « le rhythme respiratoire », waarbij het vers, dixit Claudel, geschreven wordt volgens de normale functie der ademhaling. Het minst dat men van dit « systeem » zeggen kan, is, dat het zich in feite niet staande houdt, evenmin bij Claudel zelf ; wat zou er trouwens geworden van die « bandes fragiles d'hirondelles » wanneer haar wiekenslag moest geregeld naar 'n systeem ? 't Is, ten andere, regelrecht in strijd met de algemeen geldende wetten der prosodie ([19]). 't Zal wel best zijn, niet te verwijlen bij dit onderdeel van Claudel's theorie (ook de grootsten springen wel eens uit den band) en met zijn eigen ironische conclusie uit « Positions et propositions » te besluiten : « Mais je ne fais pas difficulté de reconnaître que le vers régulier est celui qui répond le mieux à notre instinct de goût, d'élégance et d'économie, qu'il figurerait en bonne place dans une exposition parmi les industries qui font le plus d'honneur à notre production parisienne. J'irai jusqu'à dire que dans aucune langue il n'y a mieux pour la fabrication des « véritables morceaux d'anthologie », des « petits byoux finement ciselés », bibelots d'étagère, sujets de pendule, souvenirs de Dieppe, tabatières à musique, dessous de lampe, cartes transparentes et œufs en bois, dont notre littérature a toujours montré une abondance si réjouissante. »

Evidemment, il exagère...

* * *

Was mij voldoende ruimte toegestaan, dan zou 't mij een vreugde zijn, hier nog, in breede trekken, een analysis van Claudel's veelvuldig en sterk gevarieerd werk te geven ; misschien wordt me later daartoe de kans gegund. Hoe groot de bekoring tot verder uitweiden ook zij, moet ik thans besluiten, liefst dan met een philosophisch woord : Sterren als Claudel zijn zoo zeldzaam aan den literairen hemel (zelfdzamer nog in onze Nederlanden) dat we met liefde en dank opzien naar heur koninklijken glans. De katholieke kultuurwereld heeft in hem een gezant der Roomsche Schoonheid, zooals er wellicht geen tweeden in deze eeuw moet verwacht. Hij heeft, met zijn epigonen ([20]), stralend bewezen hoe geen ware kunst mogelijk is zonder het ware Geloof ; hoe 't Geloof dé inspiratie is voor een artistiek meesterschap. En al is de kunst van Claudel

(19) Wat zou A. Vogel daarvan gezegd hebben ? En stel U voor : 'n discussie over dat kapittel tusschen Claudel en b.v. Balthazar Verhagen...

(20) O.a. L. Le Cardonnel, F. Brunetière, Francis Jammes, C. Guérin, C. Péguy, E. Delbousquet, J. Lotte, allen neophieten die, elk met eigen literaire oriëntatie, maar door Claudel geleid, hun voornaamste inspiratie in het Credo zoeken.

bestormd geweest door 'n kritiek die niet steeds vrij was van literairen nijd noch van geloofshaat, die kritiek is geleidelijk stilgevallen, terwijl de bewondering en de vereering voor den dichter groeiden van jaar tot jaar, van werk tot werk. Misschien mocht ik hierbij — niet zonder weemoed — gedenken hoe de Vlaamsche katholieke kunstenaars, sinds het Pelgrim-pogen (dat nochtans 'n schitterende belofte was), lijden aan een decadentie die ons kleine westerland geestelijk deerlijk heeft gehavend. Wanneer in 'n land als Frankrijk, waar het catholicisme in de 19e eeuw onvereenigbaar bleek met iedere kunstgedachte, thans zoo'n renouveau waar te nemen is, mogen wij, Vlamingen, wel rouwmoedig op onze borst kloppen : wij zijn would-be Pelgrims geweest, te gauw en te zeer bekommerd om 't eigen « ik », waardoor de artistieke gemeenschap onvermijdelijk werd losgerukt van haar hechte basis. Zal 't onveranderd moeten gezegd dat wij kleine menschen zijn in 'n klein land ? Zal de corrosieve haat van enkelen den bloei van een vernieuwde gemeenschappelijke katholieke kunst in Vlaanderen beletten ? De weifelaars en de durfloozen kunnen stavastheid en koeragie gaan halen bij Claudel, en voor dezen die, boven 't catholicisme in de kunst, een concubinaat met 'n materieel-invloedrijk heidendom verkiezen, hijschen wij het fiere blazoen van den dichter : « Le Verbe devient parole et l'homme lui est attentif. / Tout dans le ciel et sur la terre est conclu dans le devoir alternatif. / Tout est devenu *religion*, tout est ensemble solidaire. / Tout est gloire à Dieu dans le ciel et paix entre les hommes sur la terre. / Il n'y a plus de temps, mais Dieu seul... » (21) En tot slot nog één woord van Claudel, dat boven alle esthetica uitrijst en dat voor alle kunstenaars-bij-Gods-genâ als een motto is : « Il me sera doux quand je serai sur mon lit de mort de penser que mes livres n'ont pas ajouté à l'épouvantable somme de ténèbres, de doutes, d'impureté, qui afflige l'humanité, mais que ceux qui les lisent n'ont pu y trouver que des raisons de croire et de se réjouir et d'espérer... » (22)

Wie zoo eenvoudig 't programma van z'n leven uitspreken kan, is 'n waarachtig apostel voor tijd en eeuwigheid.

(21) « La Messe là-bas ».
(22) Uit een brief aan A. Fontaine.

Bibliografie van Paul Claudel

12.635 L'ANNONCE FAITE A MARIE. Mystère en quatre Actes et un Prologue. — Paris, Gallimard, (Editions de la Nouvelle Revue française), 1925, 33e druk (18×12) 213 blz. — IV*, †, 82

12.636 L'ARBRE : Tête d'Or - l'Echange - Le Repos du septième Jour - La Ville - La jeune Fille Violaine — Paris, Mercure de France, 1901 (18×12) 537 blz. — II, 82.8

12.637 ART POÉTIQUE — IV*, 801

12.638 AUTRES POEMES DURANT LA GUERRE. — Paris, Nouvelle Revue française, 1916, 4e druk (25×18) 53 blz. — IV, †, 81 : 89

12.639 LA CANTATE A TROIS VOIX [geschr. 1911] Suivi de SOUS LE REMPART D'ATHENES [geschr. 1927] et de TRADUCTIONS DIVERSES [Coventry Patmore, Francis Thompson, Thomas Lowell Beddoes] — Paris, Gallimard (Editions de la Nouvelle Revue française) 1931, nouvelle édition (18×12) 181 blz. — IV, †, 88

12.640 CHEMIN DE LA CROIX. Geïll. — Paris, Nouvelle Revue française, 1916. — V*, †, 24:81

12.641 CINQ GRANDES ODES. Suivies d'un Processionnal pour saluer le siècle nouveau. — Paris, Nouvelle Revue française, 1910 — III-IV, 81

12.642 CONNAISSANCE DE L'EST. — Paris, Mercure de France, 1900 — III-IV, 83 : 91

12.643 CONVERSATIONS DANS LE LOIR-ET-CHER. — Paris, Gallimard (Editions N. R. F.) 1935 (18×12) 272 blz., 15 Fr. fr. — IV, †, 88 : 2

12.644 CORONA BENIGNITATIS ANNI DEI — Paris, Nouvelle Revue française, 1916 — IV, †, 81

12.645 CORRESPONDANCE DE JACQUES RIVIERE ET DE PAUL CLAUDEL. — Paris, Plon (Collection du Roseau d'Or) 1926 (18×12) 264 blz., 14 Fr. fr. — IV*, †, 86 : 21 : 23 : 269

12.646 UN COUP D'ŒIL SUR L'AME JAPONAISE. Avec un portrait par Foujita. — Paris, Nouvelle Revue française (Collection « Une Œuvre, un Portrait ») — IV*, †, 84 : 91 : 39

12.647 DEUX FARCES LYRIQUES : PROTÉE [geschr. 1926] - L'OURS ET LA LUNE [geschr. 1917] — Paris, Gallimard, (Editions de la Nouvelle Revue française) 1927, 5e druk (18×12) 222 blz. — IV, 82 : 81

12.648 DEUX POEMES D'ETE : La Cantate à trois Voix - Protée — Paris, Nouvelle Revue française. — IV, 81

12.649 L'ECHANGE. Pièce en 3 Actes. — II, 82

12.650 ECOUTE, MA FILLE — Paris, Gallimard (N. R. Fr.) 1934 (18×12) 126 blz., 3 Fr. fr. — V, †, 81 : 264 : 24

12.651 FEUILLES DE SAINTS. — Paris, Gallimard (Editions de la Nouvelle Revue française) 1925, 2e druk (18×12) 207 blz. — IV, †, 92.2

12.652 L'HOMME ET SON DÉSIR. Geïll. — Paris, Nouvelle Revue française

12.653 LA JEUNE FILLE VIOLAINE [Première version inédite de 1892 de L'annonce faite à Marie] Préface de Jean Royère. — Paris, Editions Excelsior, 1927 (18×12) 169 blz. — 10 Fr. fr. — IV*, †, 82

12.654 LE LIVRE DE CHRISTOPHE COLOMB. Geïll. dr Jean Charlot. — Paris, Gallimard (Editions N. R. F.) 1935 (18×12) 250 blz. 15 Fr.fr. — IV*, †, 82 : 78 : 92 : 84

12.655 LA MESSE LA-BAS - L'OFFRANDE DU TEMPS. — Paris, Editions de la Nouvelle Revue française, 1919, 9e druk (25×19) 70 blz. — IV, †, 24 : 88

12.656 MORCEAUX CHOISIS — Paris, Gallimard (Editions N. R. F.) 1935 (18×12) 254 blz. 12 Fr. fr. — IV*, 88

12.657 ODE JUBILAIRE POUR LE SIX CENTIEME ANNIVERSAIRE DE LA MORT DE DANTE. Avec un portrait de l'auteur en lithographie par Raoul Dufy. — Paris, Nouvelle Revue française (Collection « Une Œuvre, un Portrait »)

12.658 L'OISEAU NOIR SOUS LE SOLEIL LEVANT. — Paris, Gallimard (N. R. F.) (18×12) 248 blz. — 12 Fr.fr. — IV*, 88 : 93 : 91

12.659 L'OTAGE. Drame en trois Actes. — Paris, Gallimard (N. R. F.) 1e dr. 1914 ; 1934 — III, †, 82.9 : 81

12.660 L'OURS ET LA LUNE. Farce pour un Théâtre de Marionettes. — Paris, Nouvelle Revue Française — IV*, 82

12.661 LE PAIN DUR. Drame en trois Actes [geschr. 1913-14] — Paris, (N. R. F.) 1918 (18×12) 158 blz. — III, 82

12.662 PARTAGE DE MIDI. — Paris, Mercure de France, 1906

12.663 LE PERE HUMILIÉ. Drame en quatre Actes [geschr. 1916] — Paris, Nouvelle Revue française, 1920, 3e druk (18×12) 189 blz. —

12.664 POEMES DE GUERRE, 1914-1916. — Paris, N. R. F., 1922 (18×12) 152 blz. Fr.fr. 7,50 — IV, †, 81 : 89
12.665 POSITIONS ET PROPOSITIONS. — Paris, Gallimard, (Editions de la N. R. F.) 2 dln, 1e deel 1929, 10e druk ; 2e deel 1934, 4e druk (18×12) 253, 265 blz. — IV*, †, 84 : 809 : 801
12.666 PROTÉE. Geïll. dr Daragnes. — Paris, Nouvelle Revue française — IV, 82
12.667 SAINTE GENEVIÈVE. Poème, illustré de 24 figures aux deux encres, gravées sur bois suivant le procédé japonais par M. Boukotou Igami, d'après les originaux dessinés, sur les idées de l'auteur, par Mme Audrey Parr. — Paris, Nouvelle Revue française — IV, 81 : 92. 2.
12.668 SALUT A LA BELGIQUE [Hommage à Liège - Hommage à Anvers - Premier et Deuxième Discours aux Hommes de Lettres belges] — Liége, Georges Thone, 1935 (24×19) 49 blz. — V, 84 : 85
12.669 LE SOULIER DE SATIN ou LE PIRE N'EST PAS TOUJOURS SUR. Action Espagnole en 4 journées. — Paris, Nouvelle Revue Française, 1924. — III, 82
12.670 SOUS LE REMPART D'ATHENES. — Paris, N. R. F. — IV, 82
12.671 THÉATRE : PREMIERE SÉRIE : 1. TETE D'OR. Première et seconde Versions [geschr. 1e versie 1890 ; 2e versie 1894-95] 2. LA VILLE. Première et seconde Versions [geschr. 1e versie 1890 ; 2e versie 1897] 3. LA JEUNE FILLE VIOLAINE [geschr. 1e versie 1892 ; 2e versie 1899-1900] - L'ECHANGE [geschr. 1893-94] 4. LE REPOS DU SEPTIEME JOUR [geschr. 1895-96] - L'AGAMEMNON D'ESCHYLE [geschr. 1892-94] - VERS D'EXIL [geschr. 1895] — Paris, Mercure de France, 1914-1917, 4e druk (18×12) 443, 311, 283, 243 blz. — II, 82 : 81
12.672 TROIS POEMES DE GUERRE. — Paris, Nouvelle Revue française, 1915, 3e druk, (25×18) 27 blz. — IV, †, 81 : 89
12.673 VERLAINE. Poème, orné de 12 gravures sur bois par André Lhote. — Paris, Nouvelle Revue française

VERTALINGEN

12.674 LES CHOÉPHORES. Vert. uit h. Grieksch.
CORYMBE DE L'AUTOMNE. Vert. uit h. Engelsch van FRANCIS THOMPSON. Geïll. dr André Lhote.
12.675 LES EUMÉNIDES. Vert. uit h. Grieksch.
12.676 POEMES. Vert. uit h. Engelsch van COVENTRY PATMORE.
— Alle uitgegeven door de Nouvelle Revue française.

IN HET NEDERLANDSCH WERD VAN P. CLAUDEL VERTAALD :

12.677 KRUISWEG [Le Chemin de la Croix]. Nederlandsche versie dr Anton van de Velde. Verlucht dr B. Max — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936, (16×14) 40 blz. — V, †, 24 (Verschijnt eerstdaags).
12.678 MARIA BOODSCHAP [L'Annonce faite à Marie]. Fragmentarische vertaling met verklaring der symboliek dr Ellen Russe — IV*, †, 82 : 84 (Niet in druk verschenen).
12.679 DE BOODSCHAP AAN MARIA [L'Annonce faite à Marie]. Vert. dr Hein Boeken — IV*, †, 82 (Niet in druk verschenen).

ERRATUM : In ons vorig nummer, in de Romankroniek, blz. 11, is, na de correctie, een storende fout door den zetter geïmproviseerd. Er staat : « ...kan in honderd pagina's méér zeggen als in de chronische, enz. » Die « als » wordt natuurlijk « *dan* ».

Naar Aanleiding van een Bekroning

De « Libre Belgique » van 16 Januari ll. publiceerde een uitvoerige bespreking van het « **Lectuur-Repertorium** » naar aanleiding van het toekennen van den « Prijs der openbare Bibliotheken » aan dit standaardwerk. Dit artikel, van de hand van den bekenden kritikus en publicist Kanunnik Paul Halflants, oud-leeraar aan het Institut Saint Louis te Brussel, getuigt van een zulkdanig juist inzicht en bevoegdheid, dat we deze waardeerende bijdrage, waarin een Franschtalig letterkundige hulde brengt aan een Vlaamsche kultuuruiting, — waarvan hij op dit terrein de primauteit erkent boven de Fransche, — aan onze lezers niet willen onthouden. We laten bedoelde bijdrage hieronder in haar geheel en in het oorspronkelijk volgen :

UN MONUMENT BIBLIOGRAPHIQUE

12.680 ◆ Le Ministère de l'Instruction publique est chargé de décerner annuellement un « Prix des Bibliothèques publiques », qui, comme son nom l'indique, a pour but d'encourager les auteurs d'ouvrages particulièrement utiles à l'organisation des bibliothèques publiques. M. l'abbé Georges Baers, d'Anvers, inspecteur diocésain des bibliothèques catholiques et président de la Fédération générale des bibliothèques catholiques, vient de recevoir ce prix à l'occasion de la publication, sous sa direction, d'un « Lectuur-Repertorium », qui comportera trois volumes, dont deux parus jusqu'ici, le troisième à paraître cette année.

Le jury qui, pour la première fois, avait à porter son choix sur une œuvre d'expression flamande, est composé des membres suivants : MM. le chanoine Boon, professeur à l'Université de Louvain ; R. Dewolf, inspecteur principal des bibliothèques publiques ; R. Apers, bibliothécaire de l'Université de Gand ; L. Baekelmans, bibliothécaire en chef de la Ville d'Anvers, et R. Brulez, homme de lettres.

On ne peut qu'applaudir à la décision de ces messieurs, dont un seul, si je ne me trompe, est catholique ; ils n'auraient pu mieux choisir leur lauréat, et il faut leur rendre le témoignage que, sans se laisser influencer par des considérations de politique ou de parti, ils n'ont porté leur attention que sur la valeur intrinsèque des ouvrages soumis à leur jugement.

* * *

C'est bien un monument qu'élève, après plus de treize ans de

travail, le Secrétariat général des Bibliothèques catholiques flamandes sous l'impulsion compétente et persévérante de M. l'abbé Baers. Monument digne d'être offert en hommage « au savant ancien-bibliothécaire de l'Ambrosienne et de la Vaticane, au puissant promoteur de l'Action Catholique, au Père de tous les chrétiens, à Sa Sainteté le Pape Pie XI ».

Des trois gros volumes du « Répertoire de Lecture », le premier contient une liste alphabétique de titres d'ouvrages avec leur appréciation, principalement de romans, nouvelles, pièces de théâtre, récits de voyages, biographies. Pour les deux autres, qui s'étendent sur un domaine beaucoup plus vaste, on a adopté la classification par ordre alphabétique des auteurs. Ils comporteront dans leur ensemble : 12.000 notices bio-bibliographiques et 40.000 titres d'ouvrages de tout genre avec indication de leur valeur morale et de leur classement par matière.

Tous ces titres sont flamands ou hollandais, qu'il s'agisse d'originaux ou de traductions, de sorte que tous les grands noms de la littérature mondiale y passent.

Voilà nos lecteurs flamands admirablement servis. Ils sont désormais munis d'un répertoire pratique, dont nous ne connaissons l'équivalent en aucune autre langue. Je ne pense pas qu'il existe au monde une œuvre semblable conçue avec cette méthode et avec cette envergure, dans un esprit catholique.

* * *

La bibliographie française n'a rien de comparable, et c'est une grande lacune.

Les critiques, à qui l'on s'adresse si souvent pour se renseigner, parce qu'on croit qu'ils lisent les 10.000 livres qui paraissent chaque année en France, connaissent trop bien l'impossibilité de se tenir au courant de tout. Il leur manque un répertoire comme celui qu'un travail de bénédictin a constitué lentement, ligne par ligne, pour le lecteur flamand.

Nous avons, sans doute, des revues bibliographiques bien faites, la « Revue des Lectures » de l'abbé Bethléem, la « Revue des Auteurs et des Livres » des P.P. Jésuites de Louvain. Mais l'on sait combien il est fastidieux de rechercher dans les tables, année par année, le titre ou l'auteur qu'on désire. On y remédie en partie par des tables générales. L'abbé Bethléem en a publié une, qui embrasse vingt-et-une années, de 1908 à 1928, et c'est, de fait ce que je connais de meilleur en France, et de plus pratique si, du moins, l'on possède la collection complète de la revue. Et encore les années passent, jetant chacune son nouvel afflux de livres.

Rappelons aussi, du dit abbé Bethléem, les « Romans à lire et Romans à proscrire », répertoire indispensable, dont les éditions tenues à jour se succèdent rapidement, et les « Pièces de théâtre » et encore les « Opéras, opérettes et opéras comiques ». De son côté, le Père Sagehomme a publié un « Répertoire alphabétique de 7.000 auteurs avec indication de la valeur morale de leurs 32.000 ouvrages ». Tout cela est excellent, mais n'est utile que pour les liseurs de romans et de pièces de théâtre. Qu'avons-nous de pareil pour les amateurs, heureusement encore nombreux, d'autres matières, plus sérieuses : religion, philosophie courante, voyages, sciences vulgarisées, histoire, beaux-arts, éducation ?

* * *

Bref, il serait souhaitable que, du côté français, on réalisât quelque chose d'aussi complet que le travail de M. Baers. Et d'aussi méthodique. Car l'important, ici, est l'ordonnance claire et logique, qui a fait du « Lectuur-Repertorium » une œuvre de précision scientifique, parfaitement adaptée aux exigences des bibliothèques publiques, d'un maniement rapide et pratique et d'une grande valeur éducative pour la masse des lecteurs.

On y retrouve le sens de la technique des bibliothèques et la longue expérience d'un homme qui a consacré sa vie à l'œuvre des bibliothèques catholiques, de l'inventeur d'un système pédagogique de classement des livres, de l'organisateur qui, par un travail acharné et une campagne de conférences, a relevé magnifiquement le niveau des bibliothèques en pays flamand, du fondateur de la revue bibliographique « Boekengids », dont il a fait, en quinze ans, un modèle du genre.

Il était l'homme tout indiqué par sa vocation pour compléter son œuvre par ce monument où un fil conducteur mène avec sûreté le lecteur dans le dédale des productions littéraires, où chaque livre est d'abord classé dans sa matière d'après la méthode décimale aujourd'hui courante en bibliothéconomie, ensuite marqué d'une note sommaire qui sauvegarde la pureté de l'idée catholique et prémunit les consciences contre l'erreur doctrinale et le péril moral, où, enfin, la valeur littéraire et culturelle de chaque auteur est nettement et, dirai-je, courageusement jugée, un impitoyable petit zéro stigmatisant les œuvres inférieures, inutilisables ou pédagogiquement manquées.

La belle exécution typographique d'un texte nécessairement serré, vu l'abondance des matières, mais toujours clair et d'une parfaite lisibilité, est digne des traditions artistiques en honneur dans la cité de Christophe Plantin.

Une galerie hors-texte de 1.300 portraits d'auteurs de toute nationalité constitue une documentation vivante de premier ordre. La perfection des phototypies et le soin qui a présidé à leur choix rehaussent la valeur d'une œuvre où, décidément, rien n'a été négligé pour en faire un parangon de fierté catholique. On peut bien dire : « Flandria docet ».

* * *

L'enseignement qu'elle nous donne est double. Elle révèle — par un indice éclatant dont la signification n'échappera pas à qui réfléchit — le niveau auquel est arrivé en peu d'années l'intellectualité flamande. Qu'on se reporte à trente ans en arrière : une publication pareille eût été radicalement impossible et, à supposer qu'un audacieux se soit trouvé pour la concevoir, sa réalisation eût été vouée à un échec certain, faute de capitaux et, plus encore, faute d'un public à même de l'utiliser. Aujourd'hui, on peut en être sûr, malgré leur prix relativement élevé, ces trois volumes rencontreront le succès qu'ils méritent. Que les temps sont changés ! Du même coup, la Belgique dame le pion à la Hollande, où rien de comparable n'a été réalisé, où, plus encore, que chez nous, l'œuvre belge s'imposera d'emblée, par la force des choses, dans les milieux catholiques.

Le second enseignement, c'est la nécessité, pour les catholiques d'autres langues, de tirer profit de cet exemple. Je souhaite à M. l'abbé Baers des imitateurs en tous pays de grande culture. Ils ont le modèle à suivre. Mais, avertissons-les, qu'ils s'arment d'esprit de méthode, de patience et de ténacité ; c'est le fonds qui manque le moins !

Ici, « labor improbus omnia vincit ». Et un homme seul ne peut réaliser cela. Il faut une équipe de collaborateurs, de spécialistes en bibliothéconomie formés par un dressage méthodique et qu'anime la flamme de l'apostolat intellectuel. Il faut, en outre, un choix de spécialistes en chaque matière, judicieux et conscients de leur responsabilité, qui, avant d'insérer leur pierre dans le monument, la retournent sur toutes ses faces.

Et, l'œuvre achevée, l'organisme reste en activité. Car, tandis qu'il manœuvrait, le monde a tourné ; des centaines, des milliers de livres ont vu le jour. Il faut envisager la publication de suppléments réguliers. Cela aussi, ajoutons-le, est prévu à Anvers dans la ruche, toujours bourdonnante, du secrétariat de la rue Cuylits.

PAUL HALFLANTS

Boeken der Maand

ANTON VAN DE VELDE: Radijs en Bot op Sterrevaart (*)

12.681 V — Een kerstspel met breeden socialen inslag. De twee roemruchtige helden uit Radèske en Radijs, nl. Bot en Radijs, zijn gestorven en in den hemel geraakt. Bot kan er niet wennen, zijn humanitaire gevoelens maken hem onrustig en woelig : op het ondermaansche tobt er nog zooveel kleinvolk dat aan het vermechaniseerde leven zedelijk ten ondergaat zonder er stoffelijk bij te winnen. Bot weet dan den in zich gekeerden, rustigen Radijzius over te halen met hem naar de aarde te vluchten om er zielevrede te brengen aan de menschen van goeden wil. Als koningen uitgedost belanden ze bij den wapenfabrikant Herodes, nemen even zijn fabriek op en melden hem dat ze op zoek zijn naar een derden koning. Ze zijn amper weg of Herodes krijgt achterdocht en zet ze na. Ze zijn echter waar hij ze niet gaat zoeken, in zijn fabriek, waar Bot het vermaterialiseerde werkvolk bespreekt en een gedeelte ervan wint voor een tocht naar den stal van Bethlehem, het vredesoord. Ze stappen het af onder het geleide van Radijs. Bot herhaalt hetzelfde spelletje in een kamp van gewezen herders, nu leveranciers van schapen voor een blikjesfabriek. Ook hier gaat de tocht naar Bethlehem. Intusschen verneemt Herodes wat er in de fabriek is omgegaan. Hij belt de politie op om eigen veiligheid en om die zonderlinge koningen bij hun schabbernak te pakken. Maar de politie treedt in verzet en weigert. Ook St-Pieter is van de partij. Hij miste twee heiligen en zakte met gevolg naar de aarde af om de vluchtelingen op te sporen. Op vierentwintigsten December ontdekt hij ze bij den stal van Bethlehem omgeven met werkvolk en herders. Precies te middernacht slaat de staldeur open en, midden een sleep van engeltjes, verschijnen St-Jozef, Maria en het Kindje Jezus. Bot en Radijs hebben vanwege St-Jozef gelukwenschen en bedankjes in ontvangst te nemen. En St-Pieter ziet onmiddellijk in dat hier niet dient getuchtigd maar geloofd en geprezen. — Dit laatste deel van de Radijstriptiek, eveneens schouwtooneel, is stellig het beste van de drie. Het is

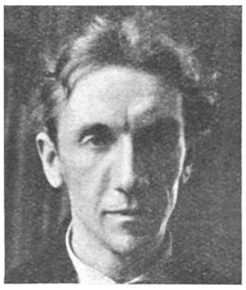
Anton van de Velde

(*) ANTON VAN DE VELDE : *Radijs en Bot op Sterrevaart.* 'n Kerstmis-Avontuur in 6 Kapittels. Muziek van L. van Dessel. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (20 × 15) 93 blz., 20 fr.

kruimiger en steviger dan de twee vorige. Het vertoont niet minder schitterend en veel meer innig spel. Er is plaats voor stemmingsmuziek en weidsche figuratie. Het verbluft door het dynamisch accent van den dialoog, door de talrijke oorspronkelijke scenische vondsten. Het sluit af op grootsche solemneele wijze. Rijke aanwinst voor het Nederlandsch tooneelrepertorium. Dr C. GODELAINE

LEO SENDEN : Bewoners van Krotten en Achterbuurten (*)

12.682 ◆ V — Er is één soort boeken waarvoor ik mijn leven lang een zwak heb gevoeld : het genre dat Brehms, Long, Hermann Löns, Kipling, en bij ons Leo Senden populair gemaakt hebben ; het vulgarisatiewerk over Gods levende groeiende natuur, over planten en dieren. Als de redaktie van Boekengids, die daarvan waarschijnlijk een vermoeden heeft, me een boek van dit soort ter bespreking stuurt, samen met een stapel minder of meer genietbare fantasieprodukten, grijp ik het eerst naar dit werk — ik schaam me niet het te bekennen — en ik schrijf zonder mankeeren den titel naderhand bovenaan de bedenkelijk-lange lijst van boeken die ik beslist eens koopen zal — « later ». Ook het nieuwe werk van Senden, waarvan ge den titel hierboven leest, heeft me ondanks een vaag schuldbewustzijn een heelen avond lang het dringende werk links laten liggen, en me tot nà slapenstijd gelukkig laten zijn. Ik heb het Renaat Naveau zaliger destijds altijd wat kwalijk genomen dat hij zijn merkwaardige wetenschap over boomen en bloemen, over paddestoelen, visschen, vogels, kevers en vlinders, nooit omgezet heeft in de reeks heerlijke boeken die hij beslist in staat was te schrijven ; ik troost me thans met het vermoeden dat de geleerde en zeer eerwaarde Heer Senden, die zich langzamerhand ontpopt als een uitstekend auteur, dit zal verwezenlijken. Na zijn vorige boeken bevestigt dit lijvig en zeer onderhoudend geschreven werk deze verwachting ; het is vulgarisatiewerk van de allerbeste soort over de allernederigste diertjes, waaraan men gemeenlijk niet veel attentie pleegt te verspillen en waarvan men na de lektuur van dit boek tot de bevinding komt dat ze mede tot de merkwaardigste diertjes behooren: De glimworm, de krekel, de hagedis, wormen,

Leo Senden, pr.

(*) LEO SENDEN, PR. : *Bewoners van Krotten en Achterbuurten*. Met een inleiding van Stijn Streuvels. Geïll. dr O. Allard. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (25 × 16) 303 blz., 35 fr.

duizendpooten etcetera, komen hier aan de orde en onder het vergrootglas. Senden vertelt hierover op een allerprettigste manier de dingen waarvan het weten tot nogtoe het voorrecht was der specialisten en de nachtmerrie der studenten in de maand Juli. Wie zooals ik — verontschuldig me mijn openhartigheid, collega's letterkundigen! — een hartgrondigen hekel krijgt aan de onuitputtelijkheden der overspannen verbeeldingen van het soort auteurs, die zich realisten noemen, en die bezig zijn het aanschijn van de aarde en van de letterkunde gelijk te maken aan henzelf, weet zoo'n boek als dit hier naar zijn rechte beteekenis te waardeeren. Het is méér dan een verpoozing, meer dan een glimlach tusschen al de opzettelijke narigheid, die het boek onder voorwendsel « literatuur » in elk huis binnensmokkelt; het is een boek dat de mensch verbaast en als een kind opnieuw het wezen der dingen en het glanzend geheim van Gods triomfantelijke scheppingsweek doet kennen. Ik maar één verlangen: dat Senden dit werk spoedig door andere mag laten volgen; ik durf hem in Vlaanderen een talrijk en zeer aandachtig auditorium voorspellen.

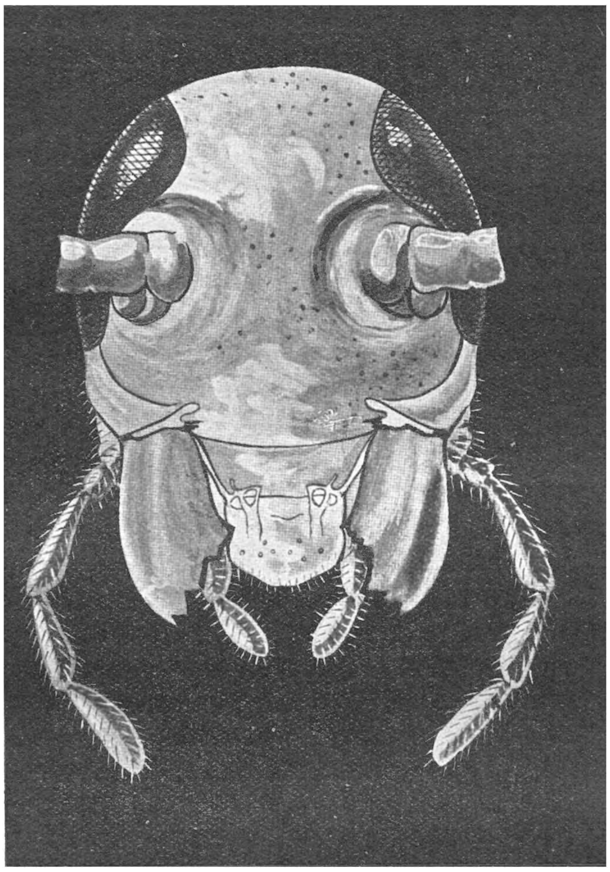

De kop van een kakkerlak met oogen, kaken en voeltuigen
uit „ Bewoners van Krotten en Achterbuurten "

ANTON E. ZISCHKA : Oorlog om Ethiopië (*)

12.683 IV* — Met dit boek heeft Zischka zijn faam als politiek reporter voorgoed bevestigd, in zoover dit nog noodig was na zijn merkwaardig werk over Japan. De boeken van dezen auteur volgen elkaar op in een verrassend tempo ; merkwaardiger wijze is echter de titel — of het verwijt — van « Razenden Reporter », zooals Albert Londres, niet op hem toepasselijk ; bij hem geen vluchtige anekdoten, geen spel van sentimenten, voorkeur, impressies, zorg om interessant te zijn. Dit boek is van een verbluffende koele objectiviteit, uitsluitelijk berekend op dokumentatie, wetenschappelijke nuchterheid, nauwkeurigheid. Men heeft ons vroeger reeds allerlei fraais verteld over dit verre, geheimzinnige land, waarbij de lyrische aard, die ten slotte de prettige eigendom is van elk reiziger der groote baan, beslist voor een deel verantwoordelijk is ; Zischka haalt dit merkwaardige doch grootendeels gefantaseerde legendenkompleks stuk voor stuk neer in zijn boek ; aldus groeit voor ons de realiteit van dit gecompliceerde land gaaf en zuiver buiten alle romantiek om. Een groote verdienste van dit boek, die duidelijker taal spreekt dan alle pro- en contra- hetzeartikels in de bladen, de aprioristische bijdragen der speciale korrespondenten en de eenzijdigheid der filmreportages. Belangrijker nog is het listig en behendig spel der politiek, welke de groote mogendheden sedert tientallen jaren spelen rond dit land, dat door het toeval begunstigd of liever gevloekt werd met den sleutel tot de vruchtbaarheid van Egypte en de waarschijnlijkheid van katoenproduktiemogelijkheden. Zischka heeft dit spel gevolgd in zijn historischen gang en in zijn opvolgenlijke en wisselende stadia ; hij heeft de intrigues, de geheime afspraken, de officieele leugens en het officieuze bedrog der diplomatie doorzien, en doorheen dit alles den ragfijnen draad tusschen de vingers gehouden die ten slotte onafwendbaar leidde tot Oktober negentien vijf en dertig. Men zou kunnen zeggen : het is geduldig en prijzenswaardig speurderswerk, doch in feite is het meer : het is het œuvre van een auteur die een zeldzamen zin heeft voor synthese, die over het vermogen beschikt om realiteiten onder oogen te zien, evidenties te berekenen, en gevolgen te voorzien, en tegelijk over voldoende fantasie en flair

Anton E. Zischka

(*) Anton E. Zischka : *Oorlog om Ethiopië*. Vert. uit h. Duitsch [Abessinien, das letzte ungelöste Problem Afrikas] dr Jean E. Marre. Geïll met 24 platen en 7 kaarten — Tilburg, Nederlandsch Boekhuis, 1935 (22×15) 288 blz. 40 fr. ; geb. 56 fr.

beschikt om het onvermijdelijke, om de komende wezenlijkheid te achterhalen. Een zoo veelzijdig, een zoo nuchter en onbeperkt-eerlijk boek als dit hier maakt u voor een tijd cynicus, geeft u een vaag gevoelen van desilluzies om het egoïstisch berekende spel van kleine hartstochten en belangen der menschen, maar ten slotte werkt het bevrijdend en verrijkend, zooals de waarheid altijd bevrijdt en het inzicht altijd rijker maakt. Misschien is de dosis scepticisme en realisme, welke dit boek den lezer bijbrengt, ten slotte een noodzakelijk ingrediënt van de nuchterheid met dewelke de moderne mensch het leven en zijn verhoudingen gedwongen wordt te aanvaarden. In alle geval heeft Zischka met dit boek een grootsch werk verricht, dat horizonten opent, duidelijk maakt en mysteries opheft. Niemand die het gelezen heeft zal ontkomen aan het ontzag dat onvermijdelijk uitgaat van een œuvre en een gebaar waarmee wellicht de toekomst onzer beschaving gemoeid is. Elke boekerij zou uit werk moeten koopen voor haar ontwikkelde lezers.

E. VANDER HALLEN

Van Menschen en Boeken

In Engeland en ook daarbuiten werd de zeventigste verjaardag gevierd van den grootsten onder de levende Engelsche romanciers **Rudyard Kipling**, die einde 1865 geboren werd te Bombay. Kipling die tijdens zijn jeugd gansch Indië rondzwierf en bovendien China, Japan, Birmanië, Noord- en Zuid-Amerika, Afrika en Europa bezocht, heeft een aantal romans gewijd aan het merkwaardig godsdienstig en sociaal leven in Indië, bovendien een reeks avontuurlijke verhalen van dappere ondernemende mannen, die natuurlijk Engelschen zijn, en die hun zucht naar roemwaardige avonturen botvierden in de uitgestrekte domeinen, die een aardig stukje van den aardbodem bedekken, en Engeland betitelen met den vriendelijken naam « moederland ». Zijn boeken hebben meer dan een paar Engelsche jeugdgeneraties doen trillen van opwinding, avonturenlust en trots om hun Engelsch staatsburgerschap. Wat Kipling onderscheidt van vele anderen, die zich op deze terreinen van koloniaal en tropicaal avontuur bewogen, is het feit dat hij werkelijk een groot kunstenaar is en zonder twijfel

Rudyard Kipling

een der grootste Engelsche auteurs der laatste tijden. Vooral heeft hij zich een onsterfelijken naam verzekerd door zijn twee bundels « Djungelbooks », waarin hij het dierenverhaal ongetwijfeld opgevoerd heeft tot een hoogte die dit genre voordezen niet kende. Niemand die de avonturen van Lhasta, het wolvenjong, van Toernaai, de olifant, van den kameel, den panter, den wolf, de slang, de apen las, zal deze merkwaardige vertellingen nog ooit vergeten. De vertelkunst werd hier inderdaad opgevoerd tot een verfijning die men niet gewend was besteed te zien aan dergelijke kleinkunst. In 1907 verwierf Kipling den Nobelprijs voor letterkunde ; sindsdien steeg zijn roem tot fabelachtige proporties ; ten slotte kende de Parijzer universiteit hem het doctoraat in de letteren « honoris causa » toe.

Begin dezer maand overleed de bekende Fransche romancier en bekeerling **Paul Bourget**. Geboren te Amiens in 1853, was hij aanvankelijk leeraar aan een lyceum, na zijn wijsgeerige studies aan de Ecole des Hautes Etudes. Vanaf 1882 wijdde hij zich uitsluitend aan de letterkunde, werd lid der Académie Française en spoedig een der vooraanstaande romanciers. Reeds had hij, vooral in zijn gedichtenbundels (La vie inquiète, Edel, Les Aveux, etc.) lucht gegeven aan de twijfels van zijn getoermenteerd gemoed en in een paar kritische essaybundels het geestelijk relevé gemaakt van een volle eeuw Fransche literatuur, toen hij in 1890 plots overging naar de Katholieke Kerk. In zijn romans, zoowel na als vóór zijn bekeering, teekent hij het nerveuze, overspannen en richtinglooze leven van zijn tijdgenooten uit de Fransche high life met een haast scrupuleuse nauwkeurigheid. Zijn typen zijn meestal elegante zwakkelingen, flirthelden, adellijke nietsnutters, sentimenteele, verfijnde en zinnelijke vrouwen, die meer liefhebben buiten dan binnen het huwelijk ; alle, zoogenaamd moderne menschen, die Bourget in al hun weekelijkheid, hun verfijning, hun overspannenheid en dekadentie, hun vallen en hun wroegingen, raak beschrijft en hekelt. Want onmerkbaar stelt hij zich telkens aan als een soort moralist, vooral in zijn inleidingen, die gansch vaak anders schijnen te zijn dan zijn romans zelf. Doorloopend is de tendenz van zijn werk goed, doch het gedurig ophangen van de bepaalde middens en het bepaald soort menschen waarop zijn werken gebouwd zijn — hij neemt gewoonlijk geen blad voor den mond — maakt zijn œuvre meermaals zeer verdacht en in meerdere gevallen

Paul Bourget

totaal onbruikbaar voor den doorsnee-mensch die met het raffinement en de dekadentie der Parijsche internationale high-life niet vertrouwd zijn. Hoewel zijn romans onbetwistbaar van enormen invloed geweest zijn, niet het minst bij de overspannen, levensmoede doch waarheidzoekende jeugd van zijn land en zijn tijd. Hij ruste in Gods vrede.

2. - Godsdienst

12.684 **Salsmans, J., S. J.** **23 : 37 : 61**

◆ GENEESKUNDIGE PLICHTENLEER (Deontologia medica). *Met inleiding dr Dr H., de Stella, hoogl. te Gent. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij* 1935, 4^e *herz. en verm. uitg.* (21 × 15) 8, 113 *blz.* 17,50 *fr.*

Prof. J. Salsmans S.J.

IV — Dat dit boek reeds, sedert 1919, een vierde uitgaaf beleeft, is het beste bewijs voor zijn degelijkheid en zijn opportuniteit. Met zijn gezonde opvatting over menschen en dingen, wars voor leugen en schijn, gewoon iedere zaak objectief te beschouwen zooals zij zich oogenblikkelijk in hare eischen voordoet, tevens humaan gestemd en menschelijk breed, gaat de rechtgeaarde geneesheer zijn gang en doet zijn plichten, zooals hij denkt volgens zijn wetenschappelijke ervaring en zijn christelijke principen te moeten handelen. Dat er bij de uitoefening van zijn ambt, op moreel gebied, zoovele voetangels en wolfsklemmen dreigen hem te bezeeren, dat leert hij maar bij het lezen van het boek van E. P. Salsmans. Juist daarom is het een goed boek, want het leert nadenken en voorzichtig zijn, het wijst op positieve grenzen binnen dewelke een katholiek geneesheer moet blijven. Het past dus dat het voorhanden zij in de bibliotheek van ieder katholiek geneesheer. D^r FR. MEEUS

12.685 **Zoepfl, Friedrich, D^r** **24 : 25**

◆ MORGENSCHEMER. Een Jaargang Sermonen voor kinderen. — *Averbode, Abdij,* 1935 (19 × 14) 214 *blz.* 12 *fr.*

V — 'n Krans van sermoentjes voor kinderen, rond 't Kerkelijk Jaar. Van Advent tot Allerheiligen. Elk sermoentje is 'n pareltje van eenvoud en verhaaltrant en telkens is er 'n practisch lesje bij. Wie elken zondag, voor kostschool of weeskinderen, 'n preekje heeft klaar te maken, zal hier zijn gading vinden. — 't Evangelie voor de kinderen, de reinen en eenvoudigen van hart ! FR. CROLS, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding - Vrouwenbeweging

12.686 **Cleymaet, Georges** **32**

EEN NIEUW GELUID OVER DEN VOLKENBOND. *Met een inleiding door the Rt. Hon. Lord Davies of Llandinam Chairman, The New Commonwealth Society, en een voorrede door Dr A. Verbist, senator. — Gent, Futura,* 1935 (23 × 17) 222 *blz.* 30 *fr.*

IV — Onvoorwaardelijk kunnen wij de strekking van dit boek bijtreden : het is een vurig pleidooi voor de Volkenbond. Schr. bespreekt in het eerste deel de aanhoudende niet-politieke bedrijvigheid van den Volkenbond ; in het tweede geeft hij schematisch weer het wezen, het doel en de werking ervan. In het derde en vierde deel gaat het over Volkenbond en jeugd en de Volkenbond in de opvoeding. — De uitwerking van de gedachten bevalt ons minder : er is te veel pathos en... gansche bladzijden zijn aaneengeregen met de meest-diverse citaten : dagbladknipsels naast encyclieken, Voltaire naast Pius XI. De gedachteninhoud kon ook veel rijker, degelijker zijn. Schr. laat het bij een dorre opsomming van instellingen en resoluties en laat de principieele kwesties zelfs niet vermoeden. Noode missen wij, tusschen de voorloopers der Volkenbondsidee, Franciscus de Vitoria, den grondlegger der internationale moraal. Enkele druk- en taalfouten ontsieren de overigens zeer verzorgde uitgave. Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.687 **Csaba, Margaret, Dr med.** **37**

◆ WAT EEN AANKOMEND MEISJE WETEN MOET. *Met een voorwoord van Mgr Prof. Dr Tóth Tihamér. Vert. uit h. Hongaarsch dr P. Crassaerts. Geïll. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1935 (18×14) 147 *blz.* 10 *fr.*

V, M — Dat Mgr Tóth Tihamér een voorwoord voor dit boekje schreef, moet ons geenszins verwonderen : het is voor de vrouwelijke jeugd wat zijn eigen werkje « Reine Jeugdrijpheid » voor de mannelijke jeugd is. Alle meisjesproblemen zijn er kort en bondig in behandeld, even bevattelijk en tactvol, even boeiend en onderhoudend, even gemoedelijk en vertrouwelijk, even gezond en evenwichtig en deugdelijk. Voor wie weet wat de werken van Mgr Tóth Tihamér waard zijn, wil dat heel wat zeggen. We zien dan ook met verlangen uit naar de komst van het tweede deeltje : « Wat een volwassen meisje weten moet », en naar die van het derde : « Wat een moeder weten moet ». L. M. VERVINCKT O.P.

12.688 **van Tichelen, Hendrik** **37 : 01 : 809**

VOOR HET KINDERBOEK IN VLAANDEREN. — *Antwerpen, De Sikkel, 2e herz. druk* (19×14) 70 *blz.* 10 *fr.*

IV'N — Rake en juiste dingen zegt de bekende specialist in zake kinderboeken over de heerschende toestanden in Vlaanderen op dit gebied. De tergende tekortkomingen van de Openbare Besturen in deze heeft hij moedig aangeklaagd en, inderdaad, wat op dit terrein mogelijk is, is beneden alles. Zal het ermee beteren ? Ik twijfel er aan. Of liever, het is reeds gebeterd sedert het verschijnen van dit boekje, doch niet dank zij Staat en Gemeenten. Jammer dat de auteur niet precies afgelijnd heeft wat hij verstaat door « kinderboeken » en welke eischen hij aan dit soort werken stelt ; dat is de eerste principeskwestie. Ik zou, als ik in zijn plaats was, me ook niet doodkijken op het Hollandsch kinderboek, en vooral specificeeren welke soort kinderliteratuur inderdaad steun en waardeering verdient. Ik zou haast durven zeggen dat er thans eer té veel kinderboeken verschijnen ; te veel onbeduidende, en — zéér weinig goede. E. VANDER HALLEN

12.689 **van Warmelo, W. L.** **309 : 62 : 89**

DE VIJAND VAN DEN OORLOG. De Houdbaarheid van den Oorlog in verband met de moderne Techniek. — *Arnhem, van Loghum Slaterus* (*Kleine Bibl. van hedendaagsch Cultuurleven*) 1935 (20×14) 181 *blz.* *fl.* 2,20 ; *geb. fl.* 2,95

III,L—Indien de schrijver niet zulke groote onwetendheid liet blijken omtrent de vredesrol van de Kath. Kerk en zich niet in zijn overigens stevig betoog liet medeslepen tot enkele overdrijvingen, zouden wij dit knap anti-oorlog-werkje gemakkelijker kunnen aanbevelen. Nu moeten wij op verschillende punten voorbehoud maken. Geenszins kunnen wij het oordeel van den schrijver over de beteekenis van Constantinus' bekeering onderschrijven, waardoor de zondeval van het christendom zou begonnen zijn. Wij kunnen verder niet akkoord gaan met de opvatting alsof de pacifisten altijd het grootste verzet hebben gekend vanwege de Kerk. Heeft schrijver dan nooit gehoord over de menigvuldige vredestoespraken van Paus en bisschoppen? — De technische kennis, de belezenheid en de klare zeggingskracht van den schrijver moeten erkend. De uiteenzetting van de moderne oorlogstechniek schijnt zeer zakelijk en objectief. Bovenal spannend is het betoog tegen het militaire conservatisme van de legerleiding, die zich steeds verzet heeft tegen het gebruik van de moderne techniek. Veel menschenlevens en geld zouden tijdens den wereldoorlog gespaard gebleven zijn, als het opperbevel wat minder conservatief was geweest. — Zeer juist is de conclusie van het boek : de oorlogstechniek heeft de ridderlijkheid, die de ziel is van een welbegrepen militarisme, gedood. Nochtans is hiermede geenszins bewezen dat in verband met de moderne techniek ook een verdedigingsoorlog zedelijk onhoudbaar is. Wij betreuren dan ook dat een deskundige als schrijver er niet in gelukt is een stevig gemotiveerde zedelijke beoordeeling van de moderne oorlogsmiddelen te geven en zich beperkt bij wat phraseologie. F. LAUWERS O.P.

12.690 **Zischka, Anton E.** **32 : 89 : 91**

OORLOG OM ETHIOPIE. *Vert. uit h. Duitsch* [*Abessinien, das letzte ungelöste Problem Afrikas*] *dr Jean E. Marre. Geïll. met* 24 *platen en* 7 *kaarten — Tilburg, Nederlandsche Boekhuis,* 1935 (22×15) 288 *blz.* 40 *fr.* ; *geb.* 56 *fr.*

IV* — Vooraan als « Boek der Maand » besproken onder nr 12.683

5. - Wetenschappen

12.691 **Senden, Leo, pr.** **59 : 83.8**

◆ BEWONERS VAN KROTTEN EN ACHTERBUURTEN. *Met een inleiding van Stijn*

Streuvels. Geïll. dr O. Allard. — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (25 × 16) 303 *blz.* 35 *fr.*
V — Besproken vooraan als « Boek der Maand » onder nr 12.682

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

12.692 **de Craene, B., pr.** **81 : 24**
◆ KRUISWEGOEFENING. Gedachten en Gedichten. *Geïll. dr G. Hermans.* — *Gent, Claeys-Verheughe,* 1934 (21 × 16) 96 *blz.* 12 *fr.*
V — Het stichtelijk nut van dezen kruisweg als overwegingsmateriaal, als opwekking, als levensrichting, staat vast ; daar gaat niets van af. Kwestie het in u op te nemen en te verwerken. Poëzie ? Wel ja, de primaire soort t.w. gloedvolle beschrijving, en bezieldheid. Een stap hooger staat dan de bloemigheid der homiletische speeloefeningen van antithese, beeldspraak, vergelijking : welnu, hij kan zich daar niet uit losrukken om er hoogstens fijn op te zinspelen: als men er in verstrikt ligt zooals hier, is het een versleten kleed. Een laatste poging om het te vernieuwen werd gedaan door Hammenecker door het te betrekken op zekere ruw-harde, maar doorleefde uitgangspunten van zijn eigen, boerschvolksch leven. Hier en daar volgt de Craene wel dat spoor. 't Is al wat ik kan zeggen, verder vind ik niets. De teekeningen doen mij te veel sidderen van ongeduld om me te helpen bij het bidden. Brr !... Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.693 **Marsman, H.** **81**
PORTA NIGRA. — *Utrecht, De Gemeenschap,* 1934 (22 × 15) 61 *blz. fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,90

H. Marsman

II*, L — Marsman heeft te doen met de dood. Hier is metaphysiek aanwezig, althans in dien zin dat hij zoowel het hiernamaals als het leven overspant, dat het eerste voor hem evenzeer inhoud heeft als het laatste, dat hij geplant staat met één voet in het een, en den anderen in het ander. Niet, zooals bij een katholiek, dat hij rechtgehouden wordt door den vereenden stut uit het leven en uit het hiernamaals, deelen der synthese ; maar dit op-den-rand-dier-twee-staan verraadt toch ten minste groote diepte. En dit wordt bij hem doorleefd op zeer physische wijze (daarentegen is hij wars van al het kleine, particuliere) ; en tevens met een gevoelig menschenhart. En dan is daar verder de kunst, de overgave van den dichter in zijn gedichten, gezond-gegroeid, zonder aanzien van zwaar-of-gewoon in zake onderwerp, maar uit zuivere gave en in zuiver woord. Streng voorbehoud.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.694 **Melloy, Camille** **81 : 24 = 44**
◆ LE CHEMIN DE LA CROIX. *Geïll. met houtsneden van M. Brocas.* — *Paris, Desclée de Brouwer,* 1935 (22 × 7) [27 *blz.*]
V — In een taal van het zuiverste marmer heeft Melloy deze kruiswegverzen uitgehouwen. Twee stoere gestalten staan er herhaaldelijk tegenover elkander, sober en strak : de misdadige menschheid en de lijdende Verlosser. Bij een eerste lezing laten deze klassieke kwatrijnen ons zonder ontroering, de gedachte spreekt er luider dan het gevoel. Geen woord is er te weinig, geen woord te veel. De dichter legde 't zwijgen op aan zijn persoonlijke stemming en verkoos ditmaal zich te vereenzelvigen met de menschheid. Van begin tot einde beheerschte, gesloten lyriek. Doorheen deze gebondenheid echter barst een kalme, mannelijke kracht open, die beslag legt op ons hart. Voor zijn vroegere meesterverzen moeten deze niet onderdoen, zij ook zijn rijk aan dichterlijke schoonheid. Nochtans wensch ik dat de dichter deze nieuwe richting van zijn dichterschap niet verder volge. Hij blijve voort zijn hart beluisteren; de lyriek die daar openbloeit is de eenig ware, en de groei van zijn kunst ligt ook daar. D. DE PAUW O.P.

12.695 **Tulkens, Julia** 81

Julia Tulkens

LIEDEREN BIJ SCHEMERUUR. *Met een inleidend woord van Hélène Swarth. Met een portret. — Leuven, Uitg. Kunst bij Kaarslicht, Dietschestr.* 52, 1933 (24×18) 97 *blz.* 15 *fr.*
V — Wat romantiek móet er zijn, wordt er terecht gezegd. Zoo, gelijk hier, die jonkvrouwelijke droomerigheid en innige muziek van het hart op den drempel van het leven, met daarrond de natuur en heel hare sentimenteele symboliek betrokken op de eenzame droomster. Er zijn (zoo wat tusschen blz. 20 en 60) enkele gelukte uitwerkingen van deze kleine muziekale motieven, evenals enkele beeldende uitdrukkingen. Maar daarnaast veel dat noch gaar noch gaaf is.
D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

12.696 **van Oldenburg Ermke, Frans** 81 : 87
◆

Fr. van Oldenburg Ermke

KRUIS OF MUNT ? Een Bundel Verzen. *Met een inleidende ballade van Anton van Duinkerken. — Schiedam, Vox Romana,* 1934 (21×15) 55 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,95
IV — Pamfletaire puntgedichten over (tegen) de embourgeoiseering en het kapitalistisch karakter der Nederl. Roomsche kranten, gezien van het standpunt der medewerkers, wier idealisme er verstikt wordt. Plus enkele variaties van hetzelfde thema op andere gebieden van het leven, korte bevliegingen zooals van iemand die zich voelt : Auch'io son pittore. Het geestige en bijtende ligt hem natuurlijk in de gewild-hinkende, toevallige verzen met een direkte beelding. Ik kan echter niet zeggen dat ze zoo heel lenig of onherroepelijk-dwingend zijn, om niets te zeggen van de bijgevoegde stukjes, waarover schrijver zich wel geen illusies zal maken.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.697 **van de Woestijne, Karel** 81 : 59

Karel van de Woestijne

DE NIEUWE ESOPET. *Met* 16 *teekeningen van J. Cantré. — A'dam, « Wereldbibliotheek »* (25×21) 45 *blz.* *z. pr.*
V — Wie Aesoop zegt, zegt spot met menschendwaasheid in vorm van dierenfabel : elk stukje de kristallisatie van een of andere treffende disharmonie of tegenstelling, meest belichaamd in « de... en de... », ook in « zei... en (maar) deed... ». Hiervan een handvòl uit de gedachtensfeer van v. d. W., den dichter : literatuur, kritiek, doen en streven der menschen. Zij zijn raak. En Cantré's teekeningen zijn het eveneens. Mooie uitgave.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.698 **van Moerlande, P.** 81
◆ KINDERLAND. Versjes voor Huis en School. — *Tielt, Lannoo,* 1935 (21×16) 72 *blz.,* 7 *fr.*
VIa-b — Dadelijk treft u het persoonlijke van dezen auteur, wat een zeldzaamheid is bij kinderdichters, en dàt zoowel wat de onderwerpen als wat den stijl betreft. P. van Moerlande heeft wat te zeggen en hij zegt het in leuken, levendigen kindertoon. Vooral bevallen ons de versjes waarin het gaat over de dieren. Ook « Kerstnacht in de loopgraaf », naar de penteekening van Joe English, mag geslaagd heeten ; « Broederliefde » (over de gebroeders van Raemdonck) en de « Samaritaan » zijn wat zwaar op de hand, al worden deze verhalen in vaders mond gelegd. « De kleene klokke » verraadt den Westvlaming, er is echter geen enkele reden om niet « kleine » te zeggen.
J. BERNAERTS, PR.

12.699 **Vercnocke, Ferdinand** 81
ZEELAND. Beelden en Zangen. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1935, 2[e] *druk* (21×16) 89 *blz.* 15 *fr.*

Ferd. Vercnocke

V — In deze gedichten ligt 'n droomerigen weemoed welke gepaard gaat met 'n doorvoelde preciese plastiek, die sterk wordt gesuggereerd. De toon is meestal volksch gedoseerd met wat gelukkige romantiek, die we noodig hebben. Al hadden we ze zuiverder gewenscht. Hij heeft zich in vele gedichten nog niet volledig kunnen vrijmaken van den dreun der flamingantische studentenpoëzie en van 'n zekere onnatuurlijkheid in de beeldkeuze. Dit is vooral 'n symptoom van z'n gezonde jeugd — dat zal gepuurd worden en bezinken. Dichters als Vercnocke maken 'n evolutie door in verticaal-opwaartsche richting. Z'n werk is persoonlijk : er spreekt geestdrift uit, en het vranke, krachtige, eigen woord van den physieken reus. 't Is werk waar we van houden moéten, omdat het allesbehalve banaal is, rein-mannelijk, vrij van alle eng individualisme en omdat het lijnrecht inbeukt tegen de « schwärmerische » bleekneuzigheid van het groot percent der vaerzen [illegible] jongelingschap onzer dagen. Dichter Nand Vercnocke, kijk verder uit over de duinen — uw volk wacht !

PAUL HARDY

12.700 **Vestdijk, S.** **81**

VROUWENDIENST. Verzen. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1934 (21 × 16) 80 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

II*, L — Vrouwendienst, in den niet zeer nobelen zin door Schr. bedoeld : niet liefde, maar materialistische sexualiteit in een (natuurlijk !) godvervloekte wereld. En nu bestaat Schr.'s werk in een verzameling psychologische toestanden die daar ontstaan ; in den regel wrang, grijnslachend, op eenige uitzonderingen na waar iets zachters of simpelder klinkt. Die beelden worden meest belichaamd in historisch-visionnaire tafereelen. En de vorm is inlegwerk, al te vaak puntig. Op alle drie gebieden — inspiratie, beelding, vorm, is er te veel vermomming, te veel barok, te veel duikertje spelen achter glans, om toch maar niet een simpel menschenhart te verraden. En zoo heeft men dan naast enkele sterke en treffende suggesties, ook gezochtheid, waaraan virtuositeit verspild wordt. Streng voorbehoud.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

12.701 **Magerman, Pieter** **82**

MITTA. Volksdrama in vier Bedrijven. — *Roeselare, A. Deraedt,* 1931 (22 × 14) 56 *blz.* 7 *fr.*

III — 'n Visschersmeisje neemt vrijwillig de schande van h'r zus op zich, verliest erbij wat ze aan steun en vreugd in 't leven nog genoot, tot... alles relatief goed in orde komt. Onzalige dramatiekerigheid. Voorbehoud omdat geen van die lui 'n blad vóór den mond houdt.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Pieter Magerman

12.702 **Magerman, Pieter** **82.2**

◆ ROZENREGEN. Spel in 3 Bedrijven.—*Roeselare, A.Deraedt,* 1933 (22 × 14) 57 *blz.* 7 *fr.*

V — Alle respect voor de godvruchtige bedoelingen van den schrijver. Maar de mirakelen vinden we zoo maar niet langs den weg lijk 'n rijpe peer die van h'r tak viel. « Rozenregen » is trouwens te ziekelijk-devotieus om werkelijk devoot te zijn. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.703 **O'Neill, Eugene** **82.1**

GOUD. Drama in 4 Bedrijven. *Vert. dr J. J. van Hauwaert.* — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18 × 13) 96 *blz.* 35 *fr.*

IV — « Goud » geraakte in Vlaanderen bekend langs het Vlaamsche Volkstooneel om in deze lenige vertaling van Prof. van Hauwaert. De critici van toentertijd, ten minste voor zoover ze met den tekst te doen hadden, waren meermaals, — het gold immers import, en Amerikaansch import, — opvallend vooringenomen, en dies bleken de conclusies van hun beschouwingen wel 'ns meer van bedenkelijk allooi. « Goud » is 'n ruw menschelijk zielsproces. Het goud waarom het gaat en waarom zooveel kapot moet in en rondom Bart-

lett en z'n volk, blijkt ten slotte gemeen koper. 'n Schrijnende dramatische vaart daar doorheen volhouden, koppig tot het eind, dat kon O'Neill, en we danken hem en van Hauwaert mede voor dit « Amerikaansch import » dat sterke tooneelwaar is.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.704 **Remtbaan, V.** 82

ROODKAPJE. Sprookje voor het Tooneel bewerkt in 3 Schuifjes. — SNEEUWWITJE. Sprookjesspel in 3 Bedrijven. — *Tongerloo-Antw., St-Norbertus-Boekhandel,* 1935 (18 × 12) 43, 53 *blz.* *elk* 8 *fr.*

VI — De oude mooie sprookjes in 'n frisch, origineel en kinderlijk theaterkleedje.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.705 **van den Braak, Bep** 82

DE SULTANE VAN MATAROBIOBABA. Vroolijk Spel in drie Bedrijven. *Naar Grosfeld's « Een Dag Radja » voor damestooneel bewerkt. — Berlicum (N. Br.), Grosfeld* (18 × 13) 80 *blz.* *fl.* 1,75

V — De gewild-vroolijke uitbeelding van zooiets als grootheidswaanzin bij 'n volksvrouw uit 'n Amsterdamsche buurt. Die uitbeelding wordt dan met overvloed van woorden en plenty dwaze toestanden opgedreven tot 'n onaanvaardbare karikatuur, tot 'n misbaksel dat ons ten deele ergert en ten deele brutaal verveelt. — Anders netjes, hoor... maar onze Vlaamsche meisjes moeten het maar liever niet aan. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.706 **van de Velde, Anton** 82 : 309 : 24

◆ RADIJS EN BOT OP STERREVAART. 'n Kerstmis-Avontuur in zes Kapittels. *Muziek van L. van Dessel. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (20 × 16) 93 *blz.* 20 *fr.*

V — Besproken vooraan als « Boek der Maand » onder nr 12.681

12.707 **van Nielhoven, Hein** 82.0

WAAR ZIJN DE JUWEELEN ?? 'n Dwaze Geschiedenis in een Voorspel en drie Bedrijven. — *Berlicum (N. Br.), Grosfeld,* 1935 (19 × 14) 78 *blz.* *fl.* 2

V — Er is vraag naar detektievenspelen. Dit is er een van de bovenste plank : plezierig, fijn en volksch zonder bloederige dramatiekerigheid. 'n Taaltje om van te snoepen. En voor ongemengde bezetting, zeg... JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.708 **Verèl, Dirk** 82

« EEN MENSCH ». Maskerspel. — Maskers. *Met* 1 *plaat. — Assen, van Gorcum (Reeks « Eikel-Drukken »)* 2 *dln* (21 × 15), (23 × 16) 57, 36 *blz.* *fl.* 1,25 en *fl.* 2,50

III, T — Een symbolisch spel, waarvan de inzet is het ontvluchten van ieder mens aan zijn eigen gespletenheid. Hier een zoon die niet de wegen wil gaan van zijn vader-koopman maar ontlading zoekt in de kunst als synthese van idealisme. Ook daar echter heeft de stof hem te pakken, tot hij bevrediging vindt in het bestreven van evenwichtigheid tussen alle menselijke driften. Het wordt een vaag quietisme-van-de-daad waar de auteur zelfs een ogenblik, het « dan zult gij God zien » aan vastknoopt. — Het is een mooie, deftige, bloedvolle tekst, met spel van dialoog, beweging en spanning. In de grond kan het tweeslachtig voorkomen : de zeer realistische bijfiguren tegenover de synthetische symbolische hoofdfiguur ; te meer dat deze laatste toch reeds in zich draagt wat in de andere veraanschouwelijkt wordt. Behoudens het vaag-quietisme, kan de tekst aanvaard worden als *natuurlijk*-gezond, vooral als men de nadruk legt op de evenwichtigheid en deze, op grond van de proloog, als een eerste stap naar God toe wordt genomen. Maar dat is niet meer dan een christelijke toegeving voor een materiëel-ontoereikende tekst. — Het album « Maskers » schijnt een verwarring te maken tussen masker = gelaatsuitdrukking en masker = het a-individuële van een mom. De figuren zijn te realistisch individueel om tot absolute maskers uit te groeien. Op zich zelf echter zijn de lino-sneden aardig getroffen en niet minder aardig illustratiemateriaal voor de toneelinterpretatie.

AL. DE MAEYER, PR.

12.709 **Verhoeven, Jan J.** 82 : 78

HET GEBROKEN POPJE. Oorspronkelijk Fantasiespel met Zang, in één Bedrijf. — *Antwerpen, Vink,* 1935 (17 × 13) 36 *blz.* 10 *fr.*

VIa-b, M — 'n Ziek kindje treurt om het doodgaan van haar popje. Mickey en de overige speelgoed-lui zorgen voor 'n nieuwe pop, dubbelganger van nummer een en 't kindje loopt er gelukkig in. Niet kwalijk maar ook niet zoo bijster origineel. Er zijn namelijk meer dingetjes van dit soort en qualitatief beter. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.710 **Waegemans, Yvonne en Matthys, Rafaël** 82

DE WONDERE PEREL. Sprookjesspel voor de Jeugd, in één Voorspel en 3 Bedrijven. — *Wenduine, Putman,* 1935 (18 × 14) 60 *blz.*

VI — Het sprookje van hartelooze boosheid die, langs wroeging om, tot goedheid uitgroeit en tot weergevonden vrede. Aan inhoud is het niet opvallend nieuw, maar de litteriare vorm is zoo frisch, de tooneeltechnische ordening zoo knap dat ik over 'n ontheatraal « Laat ons zingen... » met beide handen absolveer. De liedjes zijn trouwens schattig van klank en van hartelijkheid. — Daarbij 'n mooie uitgave... Krijgen we in Vlaanderen niet elken dag... JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN. SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen.

12.711 **Buck, Pearl S.** **83.1**

DE MOEDER. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Mother] dr B. Zody. — Bloemendaal, Literbo ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (20×14) 299 *blz.* 35 *fr.*

Pearl S. Buck

II-III — Schrijfster is van huize uit een Amerikaansche, doch bracht het ruimste deel van haar leven door in China. Zij lijkt op en top een Chineesche, die 't volksleven en de oude beschaving van China heeft meebeleefd en er sterker over schrijft dan welke Chinees ook. — Dit boek « De Moeder » is van 'n natuurlijk-primitieve menschelijkheid zooals Chineesche landlieden deze nog beleven. Ondanks weinig uiterlijk gebeuren, ondanks 't optreden van slechts 'n zestal personen in dit lijvig boekdeel, heeft schrijfster u van de eerste bladzijde af te pakken en ze laat u niet meer los. Er loopt een monumentale lijn doorheen dit epos van « De Moeder » ; er groeit 'n klemmend conflict dat u vast houdt tot aan 't bittere eind. Deze roman is een meesterwerk. Jammer dat, wegens een brutaal tafereel, het boek behoort tot de streng-voorbehouden lektuur. FR. CROLS, PR.

12.712 **Novy, Karel** **83.1**

GELD ! Een Rom n uit Praag. *Vert. uit h. Tsjechisch [Penizi] dr Th. de Vries en Dr F. Szper. — A'dam, L. J. Veen* (21×14) 190 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90

II — Mika is ontvlucht uit het Vreemdelingenlegioen en keert terug naar Praag, arm en ellendig. Hij krijgt 'n armzalig baantje in 'n pelsenzaak waar dagelijks voor duizenden kronen wordt verhandeld. De drang naar het geldbezit wordt hem 'n obsessie. Hij pleegt inbraak bij de bank waar hij vroeger op kantoor was, en ziet zich op het kritische oogenblik verplicht den huisbewaarder dood te slaan om te kunnnen verdwijnen. Mika is rijk. Met de pen van 'n groot psycholoog schrijft Novy het wroegingsproces van den moordenaar, die, in gezelschap van 'n prostituée, in 'n hotelkamer zelfmoord pleegt op het moment dat de rechercheurs hem willen grijpen. Mika is niet slecht. In 'n tijd waarin de moreele waarden geen schipbreuk hadden geleden ware hij wellicht 'n eerlijk mensch gebleven ; nu valt hij gedeeltelijk als slachtoffer van 'n verworden kultuur. Wij zullen z'n zaak niet bepleiten voor de rechtbank der menschheid. « Geld » is 'n droevig tijdsdokument van uitzonderlijk litteraire kwaliteiten. — Streng voorbehoud. PAUL HARDY

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

12.713 **de Pillecyn, Filip** **83.9 : 83.1**

HANS VAN MALMEDY. *Geïll. dr Joz. de Swerts. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (19×13) 217 *blz.* 24 *fr.* ; *geb.* 36 *fr.*

III — De Pillecyn heeft het epos geschreven van de kleinstad en van den man die-er-niet-in-past. Het epos van elke jeugd, van elk land en elken tijd. Toevallig is een stadje aan den

Eifel het tooneel, minder toevallig de periode na de Fransche Omwenteling en Napoleon's populaire suksessen als tijd, en heelemaal niet bij toeval een twintigjarige knaap, die twee jaar vocht in de legers die de groeiende nieuwe gedachten, welke het aanschijn der aarde zouden vernieuwen, gingen uitdragen over Europa, de inzet van dit merkwaardige boek. Het is een tamelijk banaal geval : een jongeman neemt ontslag uit het Napoleontisch leger, gaat terug naar huis, maar de afschuw voor het burgerlijke en zelfgenoegzame van de rijkgeworden leerlooiers en voor de kleine stad — die beide in geenen deele afwijken van elke burgerij en elke kleinstad ter wereld — weerhoudt hun om zich te voegen naar den tred van zijn stadgenooten, zich in te schakelen in hun leven, zijn plaats in te nemen naast den overigens totaal onburgerlijken vrederechter die zijn vader is. Hans blijft zijn bohémiën-illusies en levenswijze voortzetten in het stadje, buiten de burgerij en mét het soort menschen die voor groet en hoffelijkheid gewoonlijk niet in aanmerking komen. Het is een publiek schandaal, en dat doet Hans goed. Er is een meisje uit die burgerij dat in hem gelooft, en hem trouw blijft. Doch ze is niet sterk genoeg als tegengewicht aan Hans' temperament en de zwijgende uitdaging der kleinstadburgers. Er treedt een tweede vrouw in zijn leven, een heetbloedige Spaansche, een der velen uit zijn vroeger bestaan van soldaat-zwerver ; de drang die van haar uitgaat is sterk, want ze speelt het donkere spel der zinnen met den jongen man dien elk avontuur lokt : Lou is rein, ze is een stuk hemel, maar ze is een echo van de wereld in het stadje ; Thérèse, de hartstochtelijke Andaloesiaansche, is een echo van de ongebondenheid, van de verte, van het avontuur ; en ze is een stuk van de aarde, donker, hartstochtelijk, levend, bronstig en werkelijk als de aarde zelf is. Daardoor houdt ze Hans gevangen in den ban van haar zinnelijk spel ; Hans en vele andere fatsoenlijke burgers uit het stadje. Pas als hij lichamelijk ten gronde gaat, vindt hij den moed tot den zwaren gang naar het vaderhuis — al begrijp ik overigens niet waarom. Daar rest hem overigens niets dan te sterven. Hij is te veel buiten-formaat-mensch om vrede te vinden bijvoorbeeld in een gelukkigen echt met Lou, zooals dit in een film en in een Hollandschen vrouwen-roman onafwendbaar zou hooren.

Filip de Pillecyn

Het is niet zeer origineel zult ge zeggen. Inderdaad is het dat niet. Men zou er volledigheidshalve zelfs kunnen bijvoegen dat het geen bakervertelsel is. Dit bevestigt mijn tweevoudige stelling dat het soort menschen, waartoe Hans behoort, van alle tijden is, en dat hun leven zich onvermijdelijk oriënteert in richtingen welke voor fatsoenlijke burgers een gruwel zijn. Men moet den schok van den tijd van Napoleon — of van het naoorlogsche Europa — ondergaan hebben, om Hans van Malmedy geheel te begrijpen. Ik zou zelfs durven zeggen dat deze jonge man eer een kind is van negentien twintig dan van achttien twintig ; de Pillecyn behoefde gewis niet veel te wijzigen om in zijn boek het portret te teekenen van een latere jeugd, die niet minder tragisch is en niet minder hopeloos rondzwerft langs de paden van twijfel, zelfkwelling en hartstochtelijk verlangen om uit zichzelf te treden, als deze jonge soldaat. Intusschen is het mij een vreugde te kunnen getuigen dat de Pillecyn met dit verhaal een boek schreef dat ik gaarne rangschik tusschen de weinige gave romans van deze jaren, waarvan de zuivere beeldingskracht, het psychologisch instinkt en de krachtige epiek zich geen oogenblik opdringen in hun krachtige realiteit. Het is stylistisch mooi werk. Weinigen hebben, gelijk hij het hier doet, geschreven over de aarde, den grond, het bosch, de sneeuw, over het paard. Alleen wie zelf soldaat was en met het paard maandenlang zijn lot en het vreemde levensavontuur van den soldaat-in-oorlog gedeeld heeft, kan over paarden schrijven gelijk de Pillecyn dit hier doet. Het is maar een détail uit dit boek, maar het is typeerend voor het werk. Men kan de Pillecyn verwijten dat « Hans van Malmedy » tamelijk kortademig is en in menig opzicht al te schematische bleef, dat een paar periodes in dit heftige leven psychologisch onvoldoende gemotiveerd zijn, — wat weet ik nog. Dit neemt intusschen niet weg dat dit boek een der zuiverste uitingen is der Zuid-Nederlandsche literatuur van het laatste decennium. Op zichzelf is deze poging om zich los te worstelen uit den drang der kleinstad en uit de schandaalkroniek van het dorp, een merkwaardige verruiming van den horizont in onze romanliteratuur. En meteen heeft de Pillecyn zich opgeworpen tot den auteur bij wie voor een groot deel de toekomst van het episch proza in Vlaanderen in veilige handen is.

Ernest vander Hallen

12.714 van Bruggen, Carry **83.1**

DE VERLATENE Een Roman uit het Joodsche Leven. — *A'dam, Wereldbibliotheek,*

12e *druk* (18×12) 392 *blz.* *geb. fl.* 3,75

Carry van Bruggen

III — Wanneer men dit werk situeert in den tijd van z'n ontstaan, komt men tot volgende dubbele gevolgtrekking : 't Is gehandicapt door de langdradigheid die 't kenmerk was der toenmalige psychologische literatuur, én het bewijst door de stevigheid van z'n bouw wat de auteur had kunnen worden mits litteraire versobering. De figuur van den « verlatene » vindt haar weerga slechts bij weinige literatoren. Ik denk hier spontaan aan van Schendel's « Waterman » die, qua dramatisch opzet, ongeveer paralleel loopt. « De verlatene » is 't verhaal van den teleurgang van 'n Joodsch gezin. Eén na één gaan de kinderen de wereld in, en dat geschiedt dramatisch genoeg met twijfel, geloofsverzwakking, afvalligheid. De moeder sterft ; blijft ten slotte vader alleen achter als de verlatene die zich àlles ontnomen ziet en die, tot in z'n laatste uur, halsstarrig vasthoudt aan 't Joodsch geloof en aan 't ritueel. — 'k Herhaal : 'n goede roman, was daar niet het uitgerafelde van sommige deelen dat de lezing soms werkelijk tot 'n beproeving maakt. Gesitueerd in zijn tijd — ik zei 't reeds — is « De verlatene » 'n merkwaardig boek dat veel mocht doen verhopen van de te vroeg ontslapen schrijfster. Anton van de Velde

Kees van Bruggen

12.715 **van Bruggen, Kees** 83

HET VERSTOORDE MIERENNEST. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934, 12e *druk* (18×12) 333 *blz.* *geb. fl.* 3,50

III — De twaalfde druk... Kees van Bruggen heeft 'n goeien worp gedaan met z'n « mierennest ». Qua fantasie is 't uitstekend, en litterair van de bovenste plank. De philosophie waarmee 't boek besloten wordt, laten we voor rekening van den auteur. Anton van de Velde

12.716 **Wissotzky, A.** 83.3

TEL-AVIV. Palestina-Roman. *Vert. dr Dr B. Raptschinsky.* — *Zutphen, Thieme,* 1934 (22×15) 302 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III* — Tel-Aviv is een der eerste Zionistische nederzettingen in Palestina, thans uitgegroeid tot 'n stadje van beteekenis. De schrijver, die zelf te Tel-Aviv gevestigd is, vertelt over den hardnekkigen strijd van de eerste Joodsche pioniers, die uit alle landen derwaarts kwamen, om er den zandigen bodem vruchtbaar te maken, en om er te vechten, dag-in, dag-uit tegen Engelsch fanatisme en Araabsche sluipmoordenaarspraktijken. Ook onder het eigen volk is bij sommigen het Zionistisch ideaal teloor gegaan. Het Bolsjewisme heeft van vele Israël's zonen verbitterde revolutionnairs gemaakt. En te midden van het dreigende débâcle doet de schrijver twee heerlijke figuren leven: Awigdor Gan en z'n vader. 'n Interessant werk met idealistischen grondslag, en dat den indruk geeft eerlijk te zijn. Paul Hardy

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar, en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

12.717 **Latzko, Andreas** 83.9 : 92

LAFAYETTE. DE RUITER OP DEN REGENBOOG. *Vert. uit h. Duitsch [Lafayette. Der Reiter auf dem Regenbogen] dr N. van Suchtelen. Geïll. met* 7 *platen.* — *A'dam-Wereldbibliotheek,* 1935, 2 *dln* (19×13) 334, 386 *blz. geb. fl.* 5,50

IV, L — Uitwerking der biographische gegevens, met vlijt gemaakt, doorloopend een weinig litterair opgewarmd. Uiteraard rijk aan feiten die steeds belangstelling wekken ; maar iets verrassend nieuws moet men er niet zoeken. Overigens nogal eentonig wegens het louter politieke gezichtspunt (behoudens de familiale elementen). Dr Joris Caeymaex, pr.

Andreas Latzko

12.718 **Muir, Augustus** 83.0

DE GROENE LANTAARN. *Vert. uit h. Engelsch [The green Lantern] dr W. J. A. Roldanus Jr — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (20×14) 271 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Een jong Engelschman geraakt bij zijn terugkeer uit Indië verwikkeld in een roofzaak en bewijst schitterende diensten aan den detective van Scotland Yard, om den hoofdman der bende, tot wie ook de vader zijner verloofde behoort, te ontmaskeren. Een stevig gebouwde detective-roman, rijk aan afwisseling, spanning en verrassing. J. LAUWERYS, PR.

12.719 **Nathan, Robert** 83

EN HET WERD WEER LENTE. *Vert. uit h. Amerikaansch [One more Spring] dr Hans van Eeden. — Santpoort, C. A. Mees,* 1935 (19×13) 175 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75

IV — Ja, het zal wel waar wezen wat de uitgever zoo nadrukkelijk getuigt met getallen en recensie-citaten vooraan : dat dit romannetje hier een groot sukses was in het land van den auteur. Ik zal er dadelijk bijvoegen dat de Amerikaansche recensenten zoomin als het Amerikaansch lezerspubliek veeleischende lui zijn. Of misschien zijn ze eenvoudig niet verwend op gebied van literatuur. Het is een, laat ons zeggen : charmant verhaal van een paar lui die in de krisis ten onder gaan en door het toevoegen aan hun stelletje van een jong, ingénu meisje van een bepaald soort, het brengen tot het bekende drietal dat sedert het bestaan van het Latijnsche spreekwoord, een gezelschap uitmaakt. Het is wat origineel en dwaas ; een handige cocktail van wat sentiment en een beetje van de bekende Anglo-Saksche humor ; het grijpt wat in — eventjes : precies genoeg om aktueel te zijn — in den brandenden nood der Amerikaansche komfortkultuur en het suggereert een paar typen die, ginder ver in het business-land, op zichzelf wel meer tot de curiosia zullen behooren dan dit hier het geval is : een antiquair en een concert-violist. Alles bij elkaar is het een genoeglijk, prettig en onschuldig verhaal, handig in elkaar gebokst. Maar een meesterwerk... E. VANDER HALLEN

12.720 **Peterson, Margaret** 83.1 : 83.3 : 325

LIEFDE'S KANSSPEL. *Vert. uit h. Engelsch [Ninon] dr H. Rappard.— R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 246 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Een liefdeshistorie die in Oost-Afrika speelt. Grilligheid van de liefde en ook het rassenprobleem vormen schering en inslag. — Ontspanningslectuur voor volwassenen. Dr A. CARDYN

12.721 **Queen, Ellery** 83.0

HET MYSTERIE DER HOOGE HOEDEN. Een Deductie-Probleem. *Vert. uit h. Engelsch [The Roman Hat Mystery] dr E. J. van den Steen-Sonneborn.— Den Haag, Servire* (*De Zeemeeuw-Serie, nr* 8) 1935 (18×11) 362 *blz. fl.* 1,25

IV — In 'n schouwburg te New-York, bij de opvoering van 'n Far-West-drama, wordt er 'n moord gepleegd. 'n Advokaat met 'n krimineele beruchtheid zit vergiftigd in z'n zetel. Inspecteur Queen is met het onderzoek belast. Geholpen door de gelukkige fantazie van z'n zoon Ellery, die z'n fameuze deductieve methode in toepassing brengt, wordt de plichtige ontmaskerd. 'n Geniaal koketteeren met de menschelijke logika. Met literatuur hebben dingen als dit natuurlijk geen uitstaans. Ze bezitten echter de meldenswaardige kwaliteit van niet banaal te zijn. — Interessante ontspanning. PAUL HARDY

12.722 **Rõlvaag, Ole Edvart** 83

Ole E. Rõlvaag

DE GROOTE STILTE. *Vert. uit h. Noorsch [I de Dage] dr M. J. Molanus-Stamperius. — A'dam, Literbo ; Antwerpen, Standaard,* 1935, 3e *druk* (18×13) 480 *blz.* 35 *fr.*

IV — Wij lichten uit wat wij schreven over dezen epischen roman over de stichting van een Noorsche kolonie in Noordelijk Far-West, bij den eersten druk in 1929 : Een grootsch en sterk fresco, in treffende tafereelen, van dagen, getijden en jaren en daarin een kern van menschdom van drie, vier gezinnen. Alle onuitwischbaar gebeeld : De polen der Noorsche ziel vertegenwoordigd in Per Hansa en Beret, zijn vrouw ; in de overige personen, de verdere regenboog der Noorsche boerenziel. Ook het zedelijke en godsdienstige komt schoon tot zijn recht, met een minimum afwijking van Roomsch katholicisme. — Een zeer mooi en goed boek, dat gelukkig thans aan meer genaakbaren prijs in ieders bereik is gesteld.

12.723 Stoke, Melis 83.0

VERLOF. *Geïll. dr Harmsen van der Beek.* — *A'dam, Contact (Zomerserie)* 1935 (19×13) 111 *blz.* *gek. fl.* 0,90

IV — Melis Stoke heeft nog meer boekjes op zijn actief die zeer speciaal berekend zijn voor de klassieke verlofweek met haar even klassieke vervelende zonloze namiddagen. Hier leest ge de wederwaardigheden van een joviaal, goedhartig broer, schoonbroer en suikeroom die op vacantie komt uit de Oost en op zeer verscheiden wijze door zijn diverse familieleden in zijn diverse functies wordt onthaald. Geestig, raak, maar eng. Eng gelijk geloof ik geen enkel ander volk ter wereld eng kan zijn als onze boven-Moerdijksche stambroeders. Inhalig, kleinsteedsch, berekend, kruideniersachtig. Een portret van een volksmentaliteit lijk er zelden een geteekend werd. Toch geestig, vooral dank zij den prettigen verteltrant van den auteur. Aldus : onbeduidend maar plezierig om lezen. En onschuldig.

E. VANDER HALLEN

12.724 Streuvels, Stijn 83.8

PROZA [Lente - De Veeprijskamp - Het glorierijke Licht] — *Mechelen, Het Kompas («De Feniks»)* 1934 (18×11) 179 *blz.* 15 *fr.* ; *geb.* 23 *fr.*

III-IV— Drie karakteristieke voorbeelden der hoogstaande vertel- en beschrijvingskunst van den grootsten onder onze vooroorlogsche prozaschrijvers : Lente, het uitvoerigste verhaal uit zijn eersten bundel Lenteleven (1899) met de eerste communie van Horieneken en het somber voorteeken van wat haar later bedreigt ; Veeprijskamp, de meesterlijke schets van boerengekonkel uit Het Uitzicht der Dingen (1906) en zijn hymne aan het Glorierijke Licht (1912).

Dr A. BOON, PR.

Stijn Streuvels

12.725 Tuttle, W. C. 83.0

GOLVEN VAN HET NOODLOT. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Flood of Fate] dr H. Rappard.* — *R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 242 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Rowdy Demayer heeft 'n meisjesgezicht : zoowat het ergste dat 'n Texas-cowboy kan overkomen. Toespelingen op dat aanminnelijke snoetje van hem maken hem kriegel en onhebbelijk. Z'n reputatie krijgt 'n cachetje van beruchtheid. Er gebeurt 'n misdaad in het district. Rowdy geraakt in de knel, doch 't is maar voor 'n tijdje. De gewone toonladder van revolverknals. Smakelijke geestigheid zooals trouwens in alle boeken van Tuttle. — Goede ontspanning.

PAUL HARDY

12.726 van Praag, Siegfried E. 83.9

Siegfried van Praag

MARIA NUNES. *Met portret.* — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934 (16×12) 96 *blz.* *geb. fl.* 1,25

IV — Een Joodsche geschiedkundige novelle uit de Jodenvervolging in Portugal einde 16^e^ eeuw. Een Jodinnetje uit een rijk en voornaam geslacht heeft vernomen dat ergens in de lage landen bij de zee een nieuwe staat is tot stand gekomen, waar alle geloofsuitingen en gezindheden geëerbiedigd worden. Met enkele geloofsgenooten vaart ze naar dat land van belofte en na een verplicht oponthoud in Engeland, stichten ze een Joodsche gemeente te Amsterdam. — Een poging om een eigen Joodsche literatuur in Nederland te bevorderen. Staat, zelfs voor de taal, ver van ons af.

Dr A. BOON, PR.

12.727 Verreet, Ad., C.I.C.M. 83.1 : 325

◆ HET ZWARTE LEVEN VAN MABUMBA. *Geïll. dr W. van Aerden.* — *Leuven, Davidsfonds (Volksboek nr* 258) 1935 (20×16) 167 *bz.* 15 *fr.*

IV— De jonge Mabumba, 'n flinke schoone neger, is verloofd met 'n meisje uit zijnstam. Zij wordt verslonden door een krokodil. Bij gebrek aan huwbare vrouwen uit eigen stam,

Ad. Verreet

zoekt en vindt hij 'n vrouw bij een nabuur, een vroegeren ras-vijand. Voor dezen is de gift zijner dochter slechts 'n rendeerend middel en 'n speculeeren op de heiligste gevoelens van Mabumba. Mabumba wordt gedwongen telkens een nieuwen bruidschat te betalen om zijn zoontje en zijn ontrouwe vrouw te behouden. Moreel gebroken en bijna op oorlogsvoet met zijn schoonvader, leert Mabumba God kennen. Een stukje laat levensgeluk wordt nu nog zijn deel. Pater Verreet, die zijn land kent en zijn zwart volk, vertelt boeiend ; hij weet ook uit de zielen zijner boschmenschen zooveel heerlijk-menschelijke gevoelens te halen, zoodat hij ons ook diep ontroert. — Een roman uit Kongo, die liefde zal wekken voor de zwarte broeders uit onze kolonie. Een succes-boek voor 't Davidfonds ! FR. CROLS, PR.

12.728 **Wentworth, Patricia** **83.0**

CHLOE GAAT OP STAP [*The black Cabinet*]. *Vert. dr Mevr. Landré-Tollenaar. — A'dam, Jacob van Campen (Feuilleton-bibliotheek, nr 94)* 1935 (17 × 12) 372 *blz. geb. fl.* 1

IV — Chloe krijgt 'n erfenis, doch komt tot de constatie dat haar nieuwe fortuin werd buitgemaakt door « chantage ». Ze vlucht, en geholpen door 'n koelbloedig jongeling, dien ze achteraf tot echtgenoot neemt, wordt de boel in 't reine gebracht. — Spanningloos en vervelend. PAUL HARDY

12.729 **Widdemer, Margaret** **83.0 : 89**

OUDE KLANKEN. *Vert. uit h. Amerikaansch [Pre-War Lady] dr Th. Hoven. — Den Haag, Kruseman,* 1935 (21 × 15) 245 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

IV — Een Amerikaansche roman die speelt vóór, onder en na den oorlog. Er komt veel romantisme in alhoewel het anderzijds het Amerika van na den oorlog wil kenschetsen. Dit geschiedt echter op oppervlakkige wijze. — Louter ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

12.730 **Willink, Luc.** **83.0**

SIGHTSEEING CAR. *Geïll. dr P. Worm. — A'dam, Contact (Zomerserie)* 1935 (23 × 15) 109 *blz.* *gek. fl.* 0,90

IV — Luc Willink heeft er de pak van, om een plezierig recreatie-romannetje in elkaar te boksen. Hij vertelt hier over een echt Hollandsch burgerpaartje dat bij gelegenheid van zijn zilveren huwelijksjubileum een tripje maakt naar Zuid-Frankrijk, en daar een reisje snoept langs de Riviera in een touringcar, samen met een zeer heterogeen en internationaal, niet altijd erg « net » gezelschap. In welke perikuleuze avonturen het achtbare jubileerend paar hierbij verzeild geraakt, en hoe het zich door al deze onwaarschijnlijke romantiek op oerdegelijke manier heenslaat, leest ge hier in dit prettig, oppervlakkig maar boeiend verhaal. E. VANDER HALLEN

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

12.731 **Plantenga, Beppy** **83 : 92**

VACANTIE AAN DE RIVIERA. *Geïll. dr P. Jaillet. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24 × 17) 96 *blz.* 12,50 *fr.*

V, N — Een rijke moeder brengt met man en kinderen de vacantie door in een gehuurde prachtige villa aan de Riviera. Met een onuitputtelijken schat prettige, leuke, grappige adjectieven herleeft de schrijfster deze gelukkige dagen, door geen ongeval overschaduwd : zonnige dagen ! — Zooals gewoonlijk, ontbreken plans en kaarten. Spijtig ! AUG. OSSENBLOK

12.732 **Schulte, Paul** **83.0 : 266**

◆ KRUISRIDDER DER LUCHT. *Vert. uit h. Duitsch [Der fliegende Pater] dr F. A. Brunklaus. Geïll. met 3 kaarten en 16 platen. — Maastricht, Brussel, Stols,* 1935 (20 × 13) 264 *blz.* 28 *fr.*

Paul Schulte

V — Pater Schulte van de Congragetie der Oblaten van Maria is « De vliegende Pater ». Hij vocht mee in den oorlog, was tegen het einde hiervan oorlogsvlieger geweest. Na den oorlog wordt hij volksmissionaris in Duitschland, doch zijn hart bleef maar steeds naar de Missies hangen. Hem trof dan de harde realiteit der moeilijkheden van de missionarissen voor dezer lange en zware tochten. (De Oblaten van Maria hebben zooals geweten zeer lastige missieposten ; cfr. de gekende werken van Pater Duchaussois : In de IJsvelden van den Poolcirkel, enz.) Daarop kwam bij Pater Schulte, oud-vliegenier, de idee : het vliegwezen ten dienste te stellen van de Missies. Was het een utopie of een stoute missionarisdroom ? Hij wilde daarbij een organisatie om het initiatief in kaders te steken en te bestendigen. Hoe hij zelf, na vele moeilijkheden en schijnbaar-onoverkomelijke hindernissen, er toch geraakte, weer zijn piloot-brevet haalde, de MIVA stichtte (MIVA = Missie-Verkeers-Arbeidsgemeenschap) ; zijn vele en gevaarlijke vluchten en expedities doormaakte... dat moet U lezen in dit spannende boek vol avonturen, idealisme, doorzettingsvermogen; vol missionarisheldhaftigheid en geloovende durf. Het is daarbuiten geschreven met een vertellersvlotheid en een juistheid van toets, die het maken tot een model. Als onze bibliotheken dat werk zich niet aanschaffen, versta ik er niets van. Het is ook zeer prettig uitgegeven. M. VAN HOECK, PR.

12.733 **Sevenants, Joris** 83

◆ SUSKEWIET EN Cie. De Geschiedenis van een Leerjongen. — *Brussel, Kajottersuitgaven* (21 × 13) 62 *blz.* 2,50 *fr.*

V-VIa — Hij vloog van de school 't harde leven in, zocht werk hier en elders, vloog buiten, kwam — dank zij zijn vader — in 't roode volkshuis, en propageerde er voor de... K. A. J. Kwam nadien bij den Paus, en ? Heel 't gezin thuis is bekeerd. — Een goed geschreven verhaal, met veel humor en geestdrift, doorspekt met kajotterszetten te midden veel miserie. Een goeddoend verhaal dat zelf apostelt over Vlaanderen. Tendenz ? Ja wel, maar zoo droomen wij 't : volksch, diep, moedig en door-katholiek. Heil de kajottersuitgaven ! A. VAN DEN DRIES, PR.

12.734 **Snieders, August** 83.8

◆ IN 'T VERVALLEN HUIS. Drie Herinneringen uit den Jongelingstijd. — *Antwerpen, Voor God en 't Volk,* 1932 (20 × 14) 235 *blz.* 10 *fr.*

August Snieders

V — Gewijd aan de nagedachtenis van Snieders' vriend *Lodewijk Gerrits,* van wien een zeer belangrijke levensschets in het boek opgenomen wordt. Daaruit leeren wij allerlei wetenswaardigheden over de Vlaamsche beweging te Antwerpen van 1844 tot 1873.

In *Het vervallen huis,* de woning van den tooneelschrijver Hendrickx las Snieders voor eenige vrienden novellen voor. Deze zijn *De Ooievaars, Hoog Vliegen en Diep Vallen, Jan Scharesliep.* Alle drie zijn tamelijk onbeduidend, al komen er mooie gedachten en beschouwingen in voor.

In *Jan Scharesliep* zijn belangrijk de bladzijden over de Noord-Brabantsche dorpen ten tijde van de omwenteling van 1830. Deze novelle is de beste van de drie. Jan scharesliep is een deugniet, een plaaggeest, een slachtoffer van het vooroordeel — een « Boefje » van den buiten. Het hoofdstuk « De Renteniers van den Arme » toont ons wat « aanbestedingen » waren, « die slavenmarkten van blanken en nog wel van machtelooze, kleine, of afgeleefde en gebroken oude blanken ». Uit *Jan Scharesliep* is te leeren hoeveel kinderen zouden goed worden indien men ze niet steeds voor « slecht » hield en ze met meer liefde behandelde. L. D.

12.735 **Snieders August** 83.9

◆ OP DEN TOREN [DE SANSCULOTTEN IN BELGIE]. Verhalen uit den Franschen Tijd. — *Antwerpen, Voor God en 't Volk,* 1929 (20 × 14) 281 *blz.* 10 *fr.*

V — Een van de beste historische romans van August Snieders. Het verhaalt den inval der Franschen in 1792 te Antwerpen. De hoofdfiguur is die van den klokkenist of beiaardspeler, die van op den toren van O.L.Vrouw getuige is van de voornaamste gebeurtenissen

in de stad. — Het werk is flink ineengestoken. De intrigue zelf loopt paralleel met de historische gebeurtenissen. De romantische kleur is niet te fel overdreven. In geen enkel onzer volksbibliotheken mag zulk werk ontbreken. Dr A. CARDYN, PR.

12.736 **van den Broucke, M. H.** 83.2

◆ GELOOF HET LEVEN GOED. — *Turnhout, van Mierlo,* 1935, 2e *herz. uitgave* (17 × 12) 79 *blz.* 8 *fr.*

V — Verhaalt hoe 'n veelbelovend student door een ongeluk met blindheid wordt geslagen, juist dàn wanneer hij meende zijn levensgeluk rijk op te bouwen. Na de eerste verbittering, die bijna overslaat tot wanhoop, herwint hij, door de beproeving gelouterd, het geloof in de goedheid van het leven, omdat « de Maker van het leven goedheid is ». — 'n Vlot verteld verhaal, dat de aandacht vestigt op de werkelijke waarden van het leven, en dat wel graag zal gelezen worden. (Het is ten andere de 2e uitgave). Het is 'n werkje dat ook de geestelijke waardijen van het lijden doet uitkomen en wellicht aan meer dan één zieke goed kan doen. M. VAN HOECKE, PR.

12.737 **van Oordt, August** 83.0

SEUNS VAN DIE WOLKE. 'n Avontuur-Verhaal uit die Toekoms.— *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1934, 2e *druk* (21 × 15) 233 *blz.*

V — Over 'n eeuw : 't jaar 2034 in Zuid-Afrika. Tijdperk van wetenschap en luchtverkeer. Jonge vliegeniers stichten 'n club met het doel vlug en geheimzinnig aan behoeftigen, hulp te bieden. 't 't Snelverkeer bij middel van hun vliegmachines stelt hen in staat allerlie plezierige buitensporigheden uit te halen. Aangename en flink volgehouden fantasie. Strekking : dgoe doen in sportieve solidariteit. Aan groote jongens die vlot Afrikaansch kunnen lezen — met 'n beetje inspanning gaat dat wel — ten zeerste aanbevolen.

PAUL HARDY

12.738 **van 't Hof, Frits** 83.0

MENEER PIMPELMANS DETECTIVE. — *Borgerhout, Leemans* (*Nele-Reeks*) 1935 (20 × 15) 49 *blz.* 8 *fr.*

V — Hoe Pimpelmans onwillekeurig 'n bovenste detectief blijkt, en tot vier dieven per dag tot inkeer brengt en tot restitutie. — 'n Rustige en fijn-humoristieke schets die 'n handiger formaat en 'n artistieker tekst-dispositie verdiende. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

12.739 **Valkhoff, Rein** 83.0

BOB EN BEN BIJ SARRASANI. *Geïll. met* 16 *platen naar foto's van Piet Marée. — Den Haag, Leopold,* 1935 (24 × 16) 3, 180 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90

VIa, J — De twee kranige Hollandsche jongens krijgen 'n baantje in het groote circus. Tuk op het onverwachte gebeuren en op het avontuur beleven ze er zalige, doch ook zielige momenten. Ze weten er echter door hun hartelijk optreden fluks de sympathie van het kosmopolitisch personeel te veroveren. Interessanter wegens z'n actualiteit dan wel wegens al die andere kwaliteiten, welke er noodig zijn om 'n frisch jongensboek te schrijven. Rein Valkhoff mist lenigheid, Piet Marée beschikt er met z'n fotoapparaat over des te meer. PAUL HARDY

12.740 **van der Heijden, T.** 83

◆ DE FIRMA L. W. L. *Geïll. door den schrijver. — A'dam, R. K. Boekcentrale* (*Onze Jeugdserie nr* 19) 1935 (25 × 16) 195 *blz.* 20,25 *fr.*

VIa, J — Twee der firmanten zijn ons reeds bekend uit « Wonderlijke avonturen van Kees de Beer en Piet van Dun ». Ze zetten hier hun wonder leven voort door een armen ingenieur Louis te helpen een geniale uitvinding uit te werken : een wonder vliegtuig, dat in een omzien tot motorvoertuig of vaartuig kan omtooverd worden. En ten slotte die uitvinding om detective Jager toe te staan de geroofde kleine Lucie terug te vinden en doortrapte booswichten hun verdiende straf te bezorgen. Onze jeugdige lezers zullen toch goed doen te onthouden dat in 't werkelijke leven alles zóó gemakkelijk niet lukt, al heeft men dan ook veel wils- en durfkracht. Goed nummer in de Katholieke Jeugdserie.

A. D. G.

12.741 **van der Weijden, H.** 83

DE LAATSTE STRAAT. *Geïll. dr C. van den Steene. — Maastricht, Leiter-Nypels,* 1934, (22 × 15) 254 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

VIa, N — Met plezier getuig ik dat dit jongensboek twee kwaliteiten bezit die te zeldzaam zijn bij dit soort werken, om niet aangestipt te worden : het is dragelijk geschreven en het heeft een minimum originaliteit, al gaat het hier om eenige episoden uit het bendeleven van eenige straatjongens. Dat hun denken, spreken en doen wat beschaafder is dan bij onzen « Witte » en consoorten — daarvoor is het natuurlijk een deftig Hollandsch kinderboek; deftig en netjes en tevens minder levenswaar.Overigens houd ik niet van die eeuwige straatrakkersboeken die het Hollandsch vooruitstrevend onderwijzersgild zoo menigvoud produceert. Het is leeg en zielloos. Maar ik herhaal het : dit boek hier is werkelijk beter.
ERNEST VANDER HALLEN

12.742 **van der Zanden, Piet** 83
◆ DE DAAD VAN EEN VERKENNER. *Geïll. dr J. Wiegman. — A'dam, R. K. Boekcentrale (Onze Jeugdserie nr 20) 1935 (25×16) 187 blz.* 20,25 *fr.*
VIa, J — Verhaal van stichting en groei in een Hollandsch dorp van een padvindersgroep. Gaande weg wordt zóó de heele padvindersbeweging beschreven, haar christelijk vormende kracht getoond in flinke jongens, die in hun houding tegenover maandenlange tegenwerking in « *de daad van den Verkenner* » komen tot heldhaftig deugdbeoefenen. Wat *die daad* is moeten de jonge lezers zelf vinden. Wegens het leerend doel van schrijver, in 't begin droog en langzaam vorderend verhaal. Eens de troep in aktie wordt het beter.
A. D. G.

VIb — KINDERLECTUUR

voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

12.743 **Mol, J.** 83
◆ JAN KROONENBURG. *Geïll. dr J. Wiegman. — A'dam, R. K. Boekcentrale (Onze Jeugdserie nr 26) 1935 (22×16) 226 blz.* 19,50 *fr.*
VIb, J — Jan Kroonenburg, fel, dapper ventje van 9-10 jaar, misdienaar in een braaf Noord-Brabantsch dorp. Rond hem zijn jongens-midden : thuis, school, vriendjes, priesters, kerk. Alles zoo'n levende, kerngezonde jongens en meisjes en groote menschen en zoo natuurlijk hun diep christelijk gemoedsleven in hun gewoon leven inwevend, of liever heel dit leven opborrelend uit dit *christen-zijn*. En daar doorheen de draad van het ijveren voor de nieuwe kerk van Heer-Neef Pastoor. Met die gegevens heeft J. Mol een frisch, van leven tintelend boek meer gegeven aan onze katholieke kinderen. Elk lezertje zal Peter nazeggen : « Dag, Jan Kroonenburg, tot ziens ! » A. D. G.

12.744 **Roggeveen, Leonard** 83
DAANTJE DOET BOODSCHAPPEN. *Verteld en getekend dr L. Roggeveen. — Den Haag, van Goor, 1935 (24×16) 79 blz.* *geb: fl.* 1
VIb-c — Leonard Roggeveen teekende met humor, al wie in het verhaal een rol speelt : van Daantje met zijn prettigen baard tot de geit toe. Hijzelf vertelde met wat veel woorden om het eenvoudig (= onnoozel) gebeuren, hoe het gansche dorp overeind stond, door Daantje's onbeholpenheid. — Door klein en groot toch gaarne gelezen !
AUG. OSSENBLOK

12.745 **Roggeveen, Leonard** 83
PAS OP, TOONTJE ! *Geïll. dr T. van der Veen. — Den Haag, van Goor, 1935 (23×17) 128 blz.* *fl.* 1,25
VIb, J — Toontje is 'n rakker, 'n plaag voor z'n goede ouders. 'n Kleurige droom doet hem bewust worden van de draagkracht zijner school- en straatmisdaden. Toontje wordt gelouterd. Toontje wordt 'n model. Roggeveen kan heerlijk vertellen. Van deze Toontjes-tragedie zullen de kleuters snoepen. PAUL HARDY

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

12.746 **den Doolder, Anton** 84 : 92.8
LODEWIJK VAN DEYSSEL. *Geïll.—Haarlem, Enschedé,* 1934 (17×11) 71 *blz. geb.fl.*2,50
IV, N — 'n Luxe-albumpje : portretten en citaten. In een te zoeterigen en idolatrischen toon, bezorgt Schr. eenige inlichting en inleiding tot V. D.'s werk. Dr J. CAEYMAEX, PR.

12.747 **Godelaine, C., Dr** 93 : 84 : 809 : 79
◆ MIJN PERSOONLIJKE ERVARINGEN OMTRENT DE JONGSTE TOONEEL-BEWEGING. *Geïll. met 10 platen. — Brussel, Standaard (K. V. H. U., verh. nr 332) 1935 (19×13) 44 blz.* 2,50 *fr.*

V — Dr Godelaine laat niet af, ook niet ter elfder ure, zoals hij zelf zegt, in 't verweer te gaan om het goed recht van het moderne toneel, het toneel überhaupt, te bepleiten. Het is nog niet zo lang dat we van zijn hand de uitstekende brochure «*Een Onderzoek naar het Worden en Wezen der Theaterkunst* » kregen. Nu alweer wat nieuws. Genetisch had dit laatste moeten voorgaan, althans voor de inhoud. Het is immer een diagram van de weg die Dr Godelaine gegaan is, vóór hij tot de synthese geraakte, die hij in de oudere brochure heeft vastgelegd. De verantwoording van wat hij nu schrijft, tevens de bittere veroordeling van de vele parasieten in de toneelbeweging, de praktijk-maniakken, vindt U blz. 33-4. Op de gewone keuvelende, maar rustig-zekere, speelse toon zet de brochure enigszins kaleidoskopisch in, om pas op te schieten blz. 17, waar de schrijver op vertrouwelijke wijze de genese schetst van zijn eigen toneelinzicht en helemaal op dreef te komen met de parallel de Gruy'er-de Meester-van Vlaanderen, zoiets als de hoofdbrok uit de brochure. We kunnen wel niet helemaal akkoord gaan, vooral niet waar het de Meester betreft. We zijn niet zo enthoesiast maar begrijpen toch ook niet de afwijzing van de Lucifer-vertoning. Het beroep op Rabinowitch' «Der Zauberer,» als bewijs van Vlaamse invloed, is ons niet zo duidelijk. De brochure sluit op de synthetische toneelformule die reeds in « Een onderzoek » besloten lag. Tussenin enkele zeer belangrijke nota's over van de Velde, toneelcritiek en zo meer. Een tiental representatieve platen zijn achteraan toegevoegd. AL. DE MAEYER, PR.

Dr C. Godelaine

12.748 **Moens, Wies** **84 : 92**
◆

LODEWIJK DOSFEL HERDACHT. *Met* 1 *portret.* — *Dendermonde, A. Dosfel-Tysmans,* 1935 (22 × 16) 32 *blz.* 6 *fr.*
V — Met z'n zeer bizondere gave der synthese geeft Wies Moens ons in deze beknopte brochure 'n portret van Dosfel. Zoodanig volledig en ten-voeten-uit als we het maar eenigszins kritisch wenschen konden : 'n leven van idealisme in den meest orthodoksen zin van het woord. Wies Moens heeft deze bladzijden geschreven met z'n hart, en geeft ons in 'n weelderige opeenvolging van klassieke volzinnen 'n heerlijk overzicht van Dosfel's leven ; hij fixeert Dosfel's beteekenis als mensch, als kristen, als denker en als flamingantisch leider van z'n volk. 'n Boekje dat we in onze lade zouden moeten leggen tusschen de duurbaarste dingen die we bezitten, om het van tijd tot tijd te herlezen, telkens wanneer we behoefte gevoelen aan meer houvast. PAUL HARDY

Lod. Dosfel

12.749 **van Duinkerken, Anton** **84**
◆

DE MENSCHEN HEBBEN HUN GEBREKEN. — *Hilversum, Brand,* 1935 (20 × 14) 240 *blz.* 28,50 *fr.* ; *geb.* 37,50 *fr.*
IV* — Van Duinkerken heeft 'n oude voorliefde voor de paradoks. Waar letterkundige kritiek gewoonlijk de gebreken aan de kaak stelt, zal deze kritiek, die 'n zeer bizonder genre is, de gebreken prijzen. We hebben allemaal 'n paradijs verloren, waarnaar we allemaal terug verlangen. Deze stelling zal de auteur, met als argument het leven en het werk van vijf der allergrootsten uit de wereldliteratuur, met brio bewijzen. Waren de bizonderste oorzaken van Esopus' verlangen naar rechtschapenheid niet z'n bochel en z'n pijnlijke levenskonditie als lijfeigene ? De blinde Homerus zag wereld en schepsel scherper dan ooit 'n sterveling het vermocht. De jichtlijder Erasmus vond in z'n kwalen z'n grootheid als hekeldichter. De doove Ronsard hoorde de nooit verstoorde welluidendheid van z'n poëzie slechts in z'n eigen ziel. De leelijkerd Andersen fantaseerde 'n wereld waar alles om het mooist was. In uren van verpoozing schreef V. D. dit heerlijk boek van evenwichtige bewondering en eerbiedvolle wijding. 'n Schitterende stijl met sterk persoonlijk accent, alsmede 'n aristokratische taalvaardigheid, schragen het massieve gebint van z'n gedachtenrijpheid, z'n kosmischen geest, z'n vreemde oorspronkelijkheid van interpretatie, die haar inspiratie vindt in 'n soort paradoksale gekultiveerde boerenwijsheid, welke aan Chesterton doet denken, al is

A. van Duinkerken

ze rustiger en minder eksplosief. Z'n synthese van Homerus neemt 'n grootsche klassieke vlucht, en we zoeken naar 'n pendant hiervan in onze literatuur. Hoeveel paradijzen heeft van Duinkerken wel niet verloren ? PAUL HARDY

12.750 **van Oldenburg Ermke, Frans** **92.8 : 84**

EEN JONGERE UIT HET JAAR TACHTIG. Ter gelegenheid van den zeventigsten verjaardag van Lodewijk van Deijssel, den meester van ons proza : 1864, 22 September, 1934. — *Schiedam, Vox Romana,* 1934 (20 × 15) 32 *blz.* *fl.* 0,75 (11 *fr.*)

IV* — Een geestdriftige hulde van een katholieken jongere aan « een jongere uit het jaar Tachtig», die vooral als meester van het Nederlandsch proza wordt gevierd. Beknopte biografie met een paar beschouwingen en uittreksels.

Dr A. BOON, PR.

Lod. van Deyssel

12.751 **X.** **88 : 37**

◆ HOOGER OP ! Keurleesboeken door eenige Leeraressen der aangenomen Normaalschool van Sint-Andreas te Brugge : 8[e] DEEL. Voor den vierden graad der lagere scholen en voor de eerste en tweede middelbare klas. *Geïll. — Brugge, Beyaert,* 1935 (21 × 15) 240 *blz.* 11 *fr.*

V — Er verschijnen, niet alleen in Nederland, ook in Vlaanderen allerlei nieuwe bloemlezingen voor de studeerende jeugd. Gelukkige jeugd : kennis van en liefde voor de moedertaal zal voor haar geen doode letter blijven. 'n Bloemlezing samenstellen is niet zoo moeielijk ; er is nu, in 1935, geen tekort aan goede Nederlandsche literatuur. Doch : « Kiezen, smaken, proeven », was 'n slagwoord van D[r] J. Persyn, z. g. Van dezen pionier en ras-schrijver komt in deze bloemlezing geen enkel stukje voor. En ook mis ik vele andere namen die toch 'n besten klank hebben.Men kan natuurlijk niet alles geven.Akkoord. Doch men moet weren wat niet of minder geschikt is. De stukjes van blz. 10, 52, 58, 144, 165, 234 hebben met literatuur of woordkunst niets te maken. Vele schrijvers, echter van tweeden of derden rang, komen tot drie-vier keeren aan de beurt ; wijl er geen enkel citaat in voorkomt van Stephanie Claes-Vetter, Jeanne van de Putte, Jeanne de Bruyn. Ik noem juist schrijfsters omdat de keuze door leeraressen werd gedaan en vooral bedoeld is voor meisjes. Deze leeraressen lijken bij voorkeur te zanten uit maandschriften. Daar is niets tegen. Maar dan hadden ze ook licht « Toerisme », 't puik blad van V. T. B. kunnen openslaan om er 'n paar stukjes over « Reizen » in te vinden.

Waarom deze kritiek ? 't Beste is niet te goed voor onze kinderen. Hun later leven, zoo vol banaliteiten, zal licht hun gezichtskring vervlakken ook op stuk van literatuur. Dus « *Hooger Op* » zooals 't trouwens bedoeld was. FR. CROLS, PR.

9. - Geschiedenis

12.752 **Prims, Floris, D[r], Kan.** **9 : 86 : 27 : 32**

◆ BRIEVEN AAN DEKEN WERBROUCK (1797) OVER « DE ZAEK VAN DE CLERGE ». — *Antwerpen, Bijdragen tot de Geschiedenis* (*Marnixstr.* 26) 1936 (19 × 13) 296 *blz.* 24 *fr.*

V — Nog een psychologisch-historische studie, die leest als een roman. De voorstudie bij « *Prêtres Insoumis ?* » liet in het aartsbisschoppelijk archief te Mechelen ontdekken een bundel « Brieven aan Deken Werbrouck over de Zaek van de Clergé », dateerend van einde April tot half September 1797.

Hier wordt hel belicht, door naaste getuigenissen, de actie van een bezadigd, maar beslist leider in de zaak van de tegen het priestergeweten indruischende « declaratie » door de wet van 7 Vendémiaire, an IV, afgeëischt. « Non possumus, » schreef de deken aan commissaris Dargonne, met beroep op de wetgevers en op het recht. Te goeder ure waren de verkiezingen ten nadeele van het Directoire uitgevallen ; mocht niettemin het Directoire de hatelijke wet van 7 Vendémiaire over België willen doordrijven, dan viel er naar rechterlijke hulp uit te zien, om dit kwaad ongedaan te maken; dit ten bate van gansch de Kerk in België. Reeds te voren had deken Werbrouck persoonlijk ondervonden dat zoowel de « goeden » als de Jacobijnen te Parijs hun agenten moesten hebben, wilde men de Antwerpsche tegen-petities tot hun recht brengen. Het stelling nemen van den deken en het insturen der Antwerpsche petities bij de wetgevende lichamen was zoo inslaande geweest, dat men uit schier al de bisdommen naar Werbrouck opziet.

« De Zaek van de Clergé » nam nog breeder omvang, toen de crimineele rechtbank te

Brussel pastoor De Hase van Brussel, die vóór eenige « declaratie » Mis had durven te lezen, in beroep vrijspraak van het vonnis vóór de correctioneele rechtbank opgeloopen. Nu de minister van justitie het geding vóór het verbrekingshof van Parijs bracht, was er een advocaat, en zware onkosten mee gemoeid. Werbrouck zal de geldinzamelaar zijn en de zaakwaarnemer. Zijn broeder, Jean Werbrouck, tot lid van den *Conseil des Anciens* te Parijs verkozen, blijkt zijn correspondent en zijn steun te zijn. Het verbrekingshof talmt, want de herziening der wet van 7 Vendémiaire is aanhangig. De rechtsgeleerde, die namens de Belgische geestelijkheid te Parijs vertoeft, treedt op als « agent » bij de députés, om de declaratie ongedaan, of althans aanneembaar te maken. Dit geeft aanleiding tot een boeiende briefwisseling. De staatsgreep van 18 Fructidor, an V, verstevigt het geloofsvervolgend Directoire, en de priestervervolging zet in, driester dan ooit. Deken Werbrouck heeft de brieven bijeengehouden, die van alle kanten bij hem inliepen tijdens deze periode, en onder dewelke deze van député Jean Werbrouck niet de minst interessante zijn. Dr Prims verwerkte ze in zijn boek tot een boeiend verhaal.
Weer een werk dat historische klaarheid uitschijnt èn voor de kerkelijke èn voor de politieke geschiedenis van België, — en van Frankrijk. Honderden détails hebben waarde om den geest van den tijd te begrijpen. J. MEERBERGEN, PR.

12.753 Prims, Floris, Dr, Kan. 27 : 9 : 32
◆ « PRETRES INSOUMIS » ? DE KERK VAN ANTWERPEN ONDER HET DIRECTOIRE (APRIL 1799-NOVEMBER 1799). — *Antwerpen, Bijdragen tot de Geschiedenis (Marnixstr.* 26) 1935 (19×13) 334 *blz.* 26 *fr.*
V—Het geldt hier het conflict tusschen het Fransch vervolgingsregime te Antwerpen, einde XVIIIe eeuw, en de Antwerpsche geestelijkheid, seculier en regulier, rond de: «Déclaration» door de wet van 7 Vendémiaire, an IV, en door den eed, ingevolge de wet van 19 Fructidor, an VI, van de priesters afgevorderd. In den diens der geestesvrijheid tegen de haar recht te buiten gaande Staatsmacht, boden de priesters een heldhaftig passieven weerstand, met verlies van alle stoffelijk voordeel, en met gevaar voor hun vrijheid en hun leven. Dient aangeteekend dat, zoo de deportatiebesluiten ingevolge de wet van 19 Fructidor voor heel Frankrijk konden worden getroffen, deze op de Belgische departementen met een opvallende veralgemeening werden toegepast. De schuld ? De bizondere bitterheid der Antwerpsche Jacobijnen.

Dr Floris Prims

Zooveel mogelijk worden de betrokkenen of « dramatis personæ » in beide kampen, en de tijdgenooten zelf, aan 't woord gelaten en, ja, de geschiedenis is er des te boeiender om. Schrijver beschikt weer over een rijke documentatie : het archief door den *Commissaire du Directoire exécutif* bij de Antwerpsche municipaliteit, S. P. Dargonne, nagelaten ; het archief van de *administration centrale du Département des Deux-Nèthes* ; de « correspondance de Jos. Werbrouck », deken van het Antwerpsch kapittel, de ziel en het hoofd van den weerstand (archief aartsbisdom Mechelen) ; het archief nagelaten door het Directoire en door de betrokken ministeries te Parijs, en de kronijk van V. D. van Straelen te Antwerpen.
Laten we tusschen het vele uit, nadruk leggen op de portretten — levende beelden — van de « dramatis personæ », op de rol van Werbrouck, op den gang der constitutioneele kerken, op de heerlijke bladzijden der « schoon-berechtingen », de lange, lange lijsten der veroordeelde priesters.
De bizondere waarde van dit boek ? Het Antwerpsch hoofdstuk uit deze kerkvervolgingsgeschiedenis heeft 'n hooge waard. voor het begrijpen der kerkelijke historie van België, evenals voor het nader belichten van zoovele plaatselijke gebeurtenissen uit dien tijd, die thans nog raadselachtig voorkomen.
Het besluit van het boek ?
De « Prêtres insoumis » uit de officieele oorkonden, waren heldenzielen, martelaars. « Insoumis » is hun eeretitel die heerlijk over hun nagedachtenis schittert, van zoodra men zich rekenschap geeft van de grenzen, die de natuurlijke zedenleer afbakent tusschen staatsgezag en persoonlijke vrijheid. » (Blz. 324) En met schrijver wenschen we hartgrondig : « Moge dit Antwerpsche verleden thans van op afstand van tijd gezien, de geslachten van heden en van morgen een leerrijke voorlichting zijn. » J. MEERBERGEN, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 3 VEERTIENDE JAARGANG MAART 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België : Abonnement : 35 frank Dit nummer : 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

Pastor de Craene

door Paul Hardy

Bachte-Maria-Leerne !... De meest poëtische naam uit onze vrome gewesten. 'n Onbeduidend plekje, door de « Jordane van mijn hart » als in 'n schrijn gevat. Vóór de pastorie staan hooge populieren, waarin de pastor den wind hoort joelen die van de zee komt. In de velden achter de kerk hebben de fazanten hun speelpleinen, en doorheen die velden sukkelt 'n wonderdreef naar 'n droomkasteel. Boomen met eeltige schors, onaesthetische knobbels en ongegeneerde zijwaartsche scheuten worden door de bent der langgelokte droomers uit Latem en Deurle monkelend op tallooze doeken geconterfeit. Achter de lage gordijntjes van 'n rustige pastorie, kijkt de herder rond naar het dikke loof dat in zwellende, krullende kuiven z'n einder begrenst. In z'n serre plukken donkere Oostersche vrouwen met blauwe hoofddoeken en trage, gestyleerde gebaren de zoete druiven af. Op den berm redetwisten Joannes en Matthias ; tusschen de zerken van het kerkhof staan de beschaamde, blonde Leernsche bengels en luisteren naar de zachte, dragende stem van den Meester ; Zacheus «traint» zich in den kleinsten populier en Petrus stapt met 'n energiek, ongeciviliseerd gebaar in 's pastors woonkamer en peilt de ziel van dezen struischen, Vlaamschen man Gods : Basiel de Craene.

Hij werd vijf-en-vijftig dit jaar.

Hij is 'n hoog-opgeschoten, heerlijke Vlaamsche boer — weggeloopen uit Streuvels — ; z'n donkere krullen hebben er met de vele seizoenen hun overtolligheid bij ingeboet ; z'n apostelkop glundert van 'n vroom levensoptimisme en 'n schaterende jovialiteit. Hij noodigt je uit in 'n gesmeïg Oost-Vlaamsch om met hem te gaan wandelen. Hij sleurt je mee doorheen de laag-bezonde kasteeldreef en praat over z'n parochie — je denkt aan het « schoon volk ! » van Hugo Verriest — ; hij zweert bij de menschelijke goedheid, en plots staat hij stil en mimeert je de eerste prediking van Sint Pieter. Dorpsmenschen fietsen voorbij, hun verweerd gezicht krijgt 'n opklaring, ze brengen de hand aan hun pet : « Pàster ». Hij gooit ze 'n kwinkslag achterna, en voert je naar Oydonck : de middeleeuwsche « heerlijkheid » met haar park-feërie. Hij vertelt over den herfst, de najaarsstormen, en den nevel die meterhoog over het Leiedal kan hangen ; z'n oogen worden matter achter z'n bril en z'n mond strak. Midden in het kasteelpark ligt er 'n plein ; de kruinen der beuken die 't omgeven welven zich naar elkander toe en sluiten er 's zomers den hemel af. 't Is er stiller dan ergens anders in Vlaanderen. Hier zaten op rustige Juniavonden honderden menschen roerloos te kijken naar 's Heeren Passie, door boeren en arbeiders met 'n wonderbare bezieling en 'n pakkend artistiek acteeren ten tooneele gevoerd : pastor de Craene die aan z'n onontwikkelde parochianen 'n stof in handen gaf die 'n stuk van hun geestelijk erfgoed is, en die ze kunnen aanvoelen als kristene menschen en

als Vlamingen, wie 't tooneelspelen van oudsher in 't bloed zit. Na deze prestatie aanvaardt men 'n natuurlijke verklaring voor 't wonder van Oberammergau.

De Craene en 't Evangelie ! Op kurieuze wijze heeft hij de bijbelverhalen in z'n psychisch kompleks weten te absorbeeren. Te Leuven studeerde hij in het Kerkelijk Recht, maar sterker dan de doode wetenschap sprak tot z'n ontvankelijk rijk gemoed het levende woord Gods, en ging hij dwepen met de grootste idealisten aller tijden, de heilige herrieschoppers en hemelsche revolutionnairs die de apostelen waren. Vooral Petrus de warmbloedige « zoon van 't heete zonneland », de zondige mensch maar roekelooze vechter tegen eigen twijfels en 'n moedwillige wereld, stak hem den prikkel in 't hart van 'n bijbelapostolaat ten bate van z'n volk. Kapelaan te Kaprijke trok hij van stad tot dorp, door Vlaanderen en Nederland, en vertelde met z'n warme, volksche welsprekendheid aan propvolle zalen van Jezus en de apostelen, zonder biblistische detailleering weliswaar, doch met 'n boeiende, naar 's lands gelegenheid uitgepuurde aanschouwelijkheid. Ondertusschen
12.754 ◆ verschenen z'n bijbelverhalen. Z'n voordrachten bundelde hij in **Evangeliebeelden.** Minder interessant voor den ontwikkelden lezer als 't bijna gelijknamige werk van Van Tichelen, is het voor den eenvoudigen volksmensch, die het bloote evangelieverhaal terzijde zal leggen omwille van z'n zakelijken al te simplistischen verteltrant, 'n tweeden bijbel dien hij begrijpen en mooi zal vinden. De Craene wist z'n « beelden » te omkleeden met 'n tikje intrigue, 'n beetje beeldspraak en wat poëzie. Het bleef niet bij de Evangeliën ; ook de Handelingen werden tot leesbaren kost verwerkt in het gelukkige volksboek : **Zijn**
12.755 ◆ **Getuigen.** Hier is de Craene in z'n element, hij schrijft over z'n geestesgenooten. Tot over de grenzen ging de charme van den Vlaamschen bijbelverteller, en de Duitschers vertaalden het boek.
't Evangelie wordt voor hem 'n onuitputbare bron van inspiratie. Er volgen bijbelsche tooneelwerken, die niet in dezelfde mate als z'n verhalen tot het volk zullen doordringen omdat ze meestal speelbaarheid missen en psychologischen groei. Dan volgt z'n gaafste
12.756 ◆ werk : **Simon-Petrus.** Men kan den schrijver als 'n tekort aan verdiensten aanwrijven dat hij z'n onderwerpen maar voor 't grijpen heeft. Akkoord, doch dit alles belet niet dat er heel wat vertelkunst met of zonder litteraire reputatie in deze lage landen niet reiken kan aan het piëteitsvolle verhaal over dezen soberen temperamentsmensch. Het boek neemt geen hooge vlucht ; toch treft het ons door z'n boeienden dialoog, door de in de juiste kwantiteit aangewende beschrijving van toestanden en milieu, door het psychologisch inzicht in de hoofdfiguur, door de ietwat provincialistische alhoewel verzorgde, evenwichtige, persoonlijke taal alsmede door het boeiende feitenrelaas. Zelfs eenige passages van eigen interpretatie getuigen van 'n embryonnaire dramatische kracht.
En jaar op jaar doorploegt de Craene dezelfde aarde, en steeds opnieuw worden andere vruchten geteeld op dezen rijken, veien grond, die gedijen tot geestelijk voedsel voor ons volk. Op denzelfden leest geschoeid als z'n vorig werk, schaden hier en daar z'n zucht
12.757 ◆ tot verklaring en interpretatie aan **„De Moeder der vernieuwde Menschheid".** De Mariafiguur blijft vager dan « Petrus ». Gelukkig uitgewerkt is echter het scepticisme van buren en familieleden ten overstaan van Jezus' zending, wat voor de moeder 'n oorzaak is van stil verdriet, alsmede de Passie tot slot van dit boek.
Eveneens op bizondere wijze gedocumenteerd over het Oud Testament, fascineerde hem de Mozes-figuur. In de literatuur, de beeldende kunsten en de muziek kreeg deze heroïsche « Führer » reeds in groote mate z'n aandeel. Minder litterair dan *de*
12.758 ◆ *Redder* van Marie Koenen, heeft de Craene in z'n **De Volksmenner** toch de klassieke gigantische godsgezant-figuur van Michel Angelo weten te suggereeren. De Craene is geen romanschrijver, daardoor ook heeft hij gefaald Mozes psychologisch uit te werken — iets wat samen met z'n opvatting, z'n visie, en z'n bekendheid met de Joodsche volkspsyche in haar nomadentijd, dit boek tot 'n meesterwerk zou hebben gemaakt. — Door de zeer expressieve kaderverzorging echter heeft hij voor den onbevooroordeelden, niet veraesthetiseerden, zij 't dan nog intellektueelen lezer, de epische schoonheid van den bijbel concreter naar voren gebracht. Daar ligt tenslotte de groote verdienste van al z'n proza.

Verzen worden door jonge menschen geschreven. Naarmate men met de jaren z'n illusies verliest, wordt het levensrhythme van den mensch effener en meer bezonken, en past het zich beter aan bij de rustige gelijkmatigheid van den gedragen volzin dan bij het spontaan emotioneele der poëzie. Men heeft het de Craene bezwaarlijk kunnen vergeven dat hij in dit opzicht aan 't ruitentikken is gegaan, en dat hij, de bevoegde bijbelkenner met 'n gewettigde reputatie, op z'n drie-en-vijftigste jaar dingen begon uit te halen welke 'n schrijver van dien leeftijd schouderophalend jeugdzonden noemt.

12.759 ◆ In '33 verscheen z'n eerste verzenbundel : **Uit 't Leyelisch** ; in '34 z'n tweede : **Het Leye-rimpelen** en in '35 z'n derde : **Zij die zwijgt** ! Men schudt het hoofd enbabbelt over seniel dilettantisme. Recensenten praten vergoelijkend en weinigen getroosten zich de moeite 'ns ernstig te lezen en tevens te overwegen of deze zonderlinge « late bloei » niks te beteekenen heeft. Wij zijn de laatsten om over de Craene's poëzie de bazuin te gaan steken, maar toch maken we ons sterk dat deze mensch niet *iets* maar *véél* te zeggen heeft, en de inhoud van z'n twee eerste, al te dikke bundels, wijst inderdaad op 'n bilan met vrij hooge cijfers voor innerlijk beleven en poëtische gemoedsontplooiing. Deze verzen zijn diep doordacht en meestal van 'n bizondere, zeer origineele conceptie, soms scherp van gevoel, uitbeelding en zegging. Ze zijn praegnant door de vranke beeldspraak, die soms hard aandoet door haar grillige woordconstructies, welke aan het impressionistisch proza van van Deyssel doen denken, maar toch persoonlijk blijven. Want de Craene is 'n persoonlijkheid, zoowel in z'n conceptie — ik denk aan de klacht van den zandkorrel onder den steenweg — als door z'n hoekig Sinte-Pieterstemperament : vurig en oprecht maar onevenwichtig. Hij kan niet kiezen, hij krijgt het moeilijk van zichzelve gedaan tusschen die tallooze beelden, die uit z'n fantasie-remise als dolle dieren op hem aanstormen 'n schifting te doen ; hij wil voor alle 'n plaatsje vrijmaken in z'n dichterlijke woonstee. Hij cultiveert ontroerende stemmingen en breekt ze twee versregels verder zelf stuk ; hij kan z'n poëtische ontroering moeilijk lang volhouden ; er zijn kijkgaten in z'n inspiratie waardoor vulgaire alledaagsche facies naar buiten komen loeren ; hij smijt banale en edele motieven door elkaar, soms op het randje van het wansmakelijke af, waar hij o.a. z'n « auto-oog betrapt op het zoeken naar kameelen ». In dit alles echter ligt z'n eigenaardige persoonlijkheid, z'n modern-zijn en tevens z'n poëtisch tekort. Hij kent de begripswaarde maar mist op vele plaatsen de gevoelswaarde van het woord. Ik zou in deze twee bundels tientallen versregels van bizondere schoonheid kunnen onderlijnen, doch vind er slechts met veel moeite 'n paar gedichten in, die globaal genomen op 'n zekere gaafheid mogen aanspraak maken. Vele stukken hadde hij liever terzijde gelaten.

Bas. de Craene, pr.

12.760 ◆ Z'n laatste, typographisch zeer verzorgde bundel : **Zij die zwijgt** is 'n ode van den vromen priester-dichter aan Onze Lieve Vrouw. De Craene heeft naar eenvoud gestreefd — de invloed van Melloy is hier niet vreemd — en heeft er het typische van z'n persoonlijkheid bij ingeschoten. Het laatste gedeelte uitgezonderd, moet dit werk onderdoen voor z'n vorige gedichten, en groeit het amper uit boven het onbeholpen gestamel van vrome kerkboeken-poëzie Het mist spontaneïteit en de ware ontroering die des dichters is. Slechts in de finale : *Het Evangelie van het Rijk*, heeft hij zich weer vrij gemaakt en het eerste gedicht van deze reeks : « De verwachting rilt door Israël », getuigt van 'n begenadigde visie en is wellicht het beste wat hij totnogtoe schreef.

Tenslotte is z'n poëzie niet overal even klaar : z'n beelden zijn dikwerf 'n mengelmoes van abstracte gevoelens en concrete begrippen ; er is 'n onafgebakend in elkaar vloeien van z'n stoffelijke waarneming en de uiting van z'n « allerindividueelste emotie». Waar Knuvelder, die zeer waardeerend over hem schreef, zegt dat het overheerschend maatgevoel en 'n zekere directheid van zegging z'n groote technische kwaliteiten zijn, kunnen wij het laatste volgraag beamen, het eerste echter niet.

Om kort te gaan : Basiel de Craene is 'n dichter die door « Beschränkung » en zelfkritiek tot zuivere schoonheid komen kan ; 'n goed mensch met wijdschen begrijpenden blik ; 'n intelligent mensch die z'n eigen psyche, doordrenkt van emotie, devotie en geloof, deemoedig ontleedt.

Er is in hem iets van Gezelle's « Ego flos ».

Het Boek der Maand

PAUL CLAUDEL : Kruisweg

12.761 De grootmeester der Roomsche schoonheid, Paul Claudel,
◆ wiens huiveringwekkende lyriek zelfs in de oogen van zijn vrijdenkende landgenooten genade vindt, schreef onmiddellijk na den oorlog zijn lyrische godsdienstige drama's en gedichten, waarvan de zuivere katholieke inspiratie en de krachtige lyriek de jongeren in Frankrijk en elders dezen « onbegrijpelijken metaphysicus » deden erkennen tot de markantste figuur uit de Fransche renouveau-beweging. Bloy, Maritain en Claudel, deze drie namen kwamen in die jaren in haast elke aflevering der jongerentijdschriften voor ; Bloy die met woest-Paulinisch geweld de halfheid en de verwording te keer ging, Maritain de dogmatieker en Claudel de dichter. Bloy dreigde en slingerde zijn anathema's ; Maritain moraliseerde en zocht te overtuigen, doch Claudel dichtte. Claudel verwezenlijkte. Nu de noodige jaren over het werk van dit drietal gegaan zijn, is de figuur van dezen laatste het best bestand gebleken tegen het verscherpt kritisch inzicht en de latere bedachtzaamheid. Claudel, wiens werk voor het boekenkoopend publiek elke bekoring mist van het direkt-aanvaardbare, het licht-genietbare evenals de elementen welke een œuvre tot een gemakkelijk sukses maken, geldt thans ook voor niet-katholieken als een der uitstekendste figuren der moderne Fransche lyriek. Het feit dat elk van zijn boeken den klank voert van een hartstochtelijke belijdenis zijner levensbeschouwing, welke een odium is in het oog der wereld, heeft hieraan

Paul Claudel

zelfs geen afbreuk kunnen doen. Niemand kan de figuur van dezen dichter-diplomaat, in wie het oude ridderideaal « Homme du monde et homme de Dieu » opnieuw wezenlijkheid geworden is, voorbijgaan ; zelfs dezen die onvoldoende vertrouwd zijn met de affiniteiten der Fransche taal om zijn werk volledig te waardeeren, kunnen dit thans niet meer als excuus aanvoeren sedert Anton van de Velde zijn bekende « Chemin de la Croix », een zijner gaafste gedichten, overgezet heeft in een schitterend Nederlandsch, hetwelk dit werkje ook voor den Nederlander genietbaar gemaakt heeft (*). Hier openbaart Claudel zich in de volle kracht van zijn lyrisch-dramatisch talent ; weinige zijner werken zijn zoozeer geschikt om een synthetischen indruk te geven van zijn gansche œuvre. De grootsche tragiek van het gebeuren dat de geschiedenis en de eeuwigheid beheerscht, heeft hij hier toegespitst tot een huiveringwekkend drama waaraan het menschelijke in zijn toepassing geen oogenblik ontbreekt. De zeer delikate opgave, Claudel te vertalen en de subtiele verfijning van zijn woord en beeldspraak om te zetten in den zwaarderen en rustiger gang van het Nederlandsche vers, heeft Anton van de Velde op uitstekende wijze verwezenlijkt. Het is als een zelfstandig, oorspronkelijk gedicht geworden van eminent gehalte, dat men niet kan lezen zonder dat de adembenemende duizeling over u komt, dat het grootsche kunstwerk steeds in den mensch wekte. Laat ik er nog bijvoegen dat de Vlaamsche Boekcentrale dit werkje bezorgde in een magnifieke luxe-uitgave, in strengen tweekleurendruk met vignetten en in purperzijden kaft, wat dit boekje stempelt tot een allerkostelijkst bezit, vooral voor de komende dagen der Passie.

ERNEST VAN DER HALLEN

PAUL CLAUDEL : **Kruisweg**. Nederlandsche versie van Anton van de Velde. Geïll. dr B. Max. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (16 × 14) 40 blz., 20 fr.

Nieuw en oud uit Noord en Zuid

door Ernest van der Hallen

Hoe het komt dat het kleine romannetje met den gelen omslag van H. WOLFFENBUTTEL-VAN ROOYEN al van in den nazomer tusschen velerhande boeken gewacht heeft op den dag dat ik het zou opensnijden, weet ik niet ; misschien was mijn niet zeer hooggespannen verwachting voor de boeken van een bepaald soort auteurs hieraan niet geheel vreemd ; misschien is het ook de illuzie van een vroege lentezon geweest die mij dezen Februariavond deed grijpen naar het boekje dat de profetische beloftevolle paasch-boodschap voert :
12.762 **En altijd is 't weer Lente** (V*). Hoe het ook zij, het spijt me dat ik dit vriendelijke romannetje niet eerder aan de aandacht van het in dit schriftuur naar nieuws in het boekbedrijf zoekende publiek heb kunnen voorstellen. Ik hoop met deze bespreking bij den aanvang dezer kroniek dit verzuim goed te maken. Want ik moet dadelijk erkennen: het is een mooi stuk werk, technisch zoowel als naar den geest die er in leeft. Een klein meisje, een nummer uit een talrijk gezin, waarvan de ouders voor een klein jaartje op een wetenschappelijke reis uit zijn, en dat bijgevolg al dien tijd opgenomen wordt door een onbekende oude en nare tante, schrijft bij wijze van ontlasting een reeks brieven naar een denkbeeldige tante, maar een jonge, levenslustige en begrijpende tante, die achteraf inderdaad blijkt te bestaan en waarvan in het tweede deel de tamelijk ingewikkelde levensgeschiedenis verhaald wordt ; waardoor meteen heel de familiekronijk van een paar geslachten terug een open boek wordt. Niet zeer origineel zult ge zeggen, en dat is het geval inderdaad ook niet ; in groote lijnen wijkt het zelfs niet af van de bekende Duitsche familieromans van een kwart eeuw terug naar het recept van Marie Diers, maar dan minder zwaarwichtig en minder ernstig en gelukkig ook zonder de kleine schandaalkroniekjes, welke gemeenlijk de noodzakelijke atavismen en komplexen bij de nakomelingen plegen te motiveeren. Het is een argelooze idylle van liefhebbende jonge meisjes, die telkens op hun beurt harde, ikzuchtige en niet-begrijpende moeders worden, en het verhaal van de nukkige, vereenzaamde en ten slotte de rechten van het leven en de jeugd erkennende en daardoor vermilderde tante aanvaardbaar maken. Die vriendelijke en vreedzame ontwikkeling van donker en licht, het uitzicht op het sympathieke brieven-schrijvende bakvischje en de prettige stijl, maken dit kleine romannetje tot een zeer genietbaar en genoeglijk boekje voor wiens kleine gebreken men gaarne de oogen toe houdt en dat men geneigd is aan ieder zoeker naar een rustig verhaal, met zeer weinig donker en zeer veel licht, aan te bevelen, al gaat het niet diep. Als ten minste diepte in een vrouwenroman één is met driehoeksliefde, overspel en gedesillusioneerde huwelijken.

Een heel ander geval is de levensroman van een meisje uit de Antwerpsche volksbuurt dat de Hollandsche schrijfster JOS. BRUSSE-VAN HUIZEN met brio, maar jammer genoeg met een ietwat verwrongen poging om de Antwerpsche gewesttaal te benaderen, schreef. Mevrouw Brusse die ergens te Wilrijk moet wonen, protesteert in de
12.763 inleiding van haar belangwekkenden roman **Zotteke** (III) tegen de taxeering van haar boek door de critici, die het een « Vlaamschen roman » noemden ; de reden van dit protest is me niet duidelijk : de situeering, toestanden, personen, atmosfeer, zelfs de taal zijn nadrukkelijk ontleend aan het Antwerpsch volksleven, dat de auteur blijkbaar zeer sympathiek is in zijn barokke verscheidenheid en dat zij overigens uitstekend schijnt aan te voelen. Zotteke is een uit de velen in een dokwerkersgezin, waarvan het verhaal in geenen deele afwijkt van de tienduizend overige soortgenooten in deze stad : armoe, zorgen, leed en slameur ; meisjes waarvan de moeders geen vermoeden hebben van hun ervaringen in hun dienstposten. Zotteke is na den vroegen dood van haar moeder het kleintje dat dapper moedert over het uitgebreide huishouden, tot ze op haar beurt in dienst gaat — met de volgens Brusse in Vlaanderen onvermijdelijke gevolgen. Als Zotteke later moeder wordt van drie kinderen, als haar zonderlinge half-Russische man sterft, als ze bij haar norsche schoonouders intrekt, na een tamelijk realistisch intermezzo bij een kruidenier, als ze ten slotte opnieuw alleen staat om met haar jonge kinderen, waarvan één minderbroeder zal worden, de kleine hoeve te besturen, als de oorlog haar oudsten jongen ontneemt en ze eindelijk een rustigen ouden dag beleeft in de Brasschaatsche heide, blijft ze de stille, blijmoedige, wat origineele, tegelijk zeer primaire en ongecompliceerde en nochtans betrekkelijk diep-voelende, luisterend naar oergezonde instinkten en spontaan-handelende vrouw. Ze kan rustig en zonder bitterheid terugzien op haar donkere jeugd en haar harde jaren als vrouw — last van gewetens-subtiliteiten schijnt ze niet te hebben, al nam ze het niet altijd erg nauw, zelfs niet naar « Antwerpsche » opvatting. Mevr. Brusse heeft het Vlaamsche volkstemperament zeer juist

aangevoeld, al legde zij ook wat erg nadrukkelijk en tamelijk eenzijdig het zwaartepunt op de passioneele instinkten en het tekort aan beschavingsvormen, iets waaraan vrijwel elke N.-Nederlander bij een te oppervlakkig kontakt met de Vlaamsche volksziel doorloopend lijdt, evenals aan de manie om de beschaafde, nette en geestelijk hoogstaande menschen, die ten slotte toch ook in zoo'n roman bij wijze van antithese noodig zijn, tot Noord-Nederlanders te promoveeren.

Daar is nog een naamgenoot van deze auteur, de titularis van de gelijknamige firma als ik me niet vergis, nl. W. L. BRUSSE, die een boek schreef over het
12.764 leven in een modern grootstads-ziekenhuis, in dit geval te Rotterdam : **Patiënt (IV)** teekent dit leven naar aanleiding van een zeer los, schematisch verhaal, waarvan de lijn al te vluchtig geteekend werd ; het verhaal van een patiënt die, na verpleging in verschillende hospitalen met private kamers en klassen, tot driemaal toe voor langeren tijd verpleegd wordt in dit gesticht, en daar met nuchter, zakelijk observatievermogen het bonte, verscheiden leven noteert, vooral met de écht-Hollandsche tevredenheid om de secure, regelmatige en stevig-georganiseerde dienstwerking die alles voorziet, beschikt en regelt naar vaste maat en tijd. Alles wat voor een Nederlander het levensapparaat waarde geeft, als dit nog aangevuld wordt met de spreekwoordelijke reinheid die het kunnen-eten-van-den-vloer als een eisch, bij wijze van eventueele mogelijkheid, vooropstelt. Ontroering, drama's om het leven, diepere konflikten, verhouding tot de dood, al de andere dingen die tientallen keeren tot thema's van ziekenhuis-, zieken- en verpleegstersromans dienden, worden hier genegeerd of slechts vluchtig aangeraakt ; in zijn geheel is dit boek ten slotte een zakelijk pleidooi en een lofhymne in proza aan het Hollandsche ziekenhuis, de Hollandsche organisatie, methodiek en gevoelen van degelijkheid, die de burgers van dit land in de oogen der buitenlanders meermaals stempelt tot comfort-maniakken en burgers, niet zonder een ietsje na-ijver waarschijnlijk. Ook de stijl is zakelijk, nuchter en ongesierd, in het vlugge tempo en het vluchtig observatievermogen dat thans aan de orde is.

12.765 BENNO J. STOKVIS heeft in zijn novelle : **Dagboekbladen van een Krankzinnige (II-III)** getracht de onverkwikkelijke duisternis te peilen van de ziel van den lustmoordenaar, een chirurg, dien hij zelf in een dagboek aan het woord laat en die zich met een schrikwekkende nuchterheid en waarnemingsvermogen over den donkeren afgrond van zijn ziel buigt. Hij is het slachtoffer van zijn praktijk als chirurg ; zijn leven gaat langs de schemerige paden der drukkende zelf-analyse, van lustsensaties, waanzinvoorstellingen, seksueele kompleksen, geestelijke ongebonden dolagies op de metaphysische terreinen, waar de grenzen tusschen occultisme en wetenschap vervagen. Het eindigt natuurlijk met de klassieke lustmoord. Ik kan niet zeggen dat dit soort lektuur, dat reeds voor vijftig jaar zijn suksessen kende in de werken van Aletrino, ondanks zijn laat-surrealistisch psycho-realisme ons nog interesseert. Misschien hebben ze er reeds voor gezorgd dat we ook op dit terrein al geblaseerd zijn ; men ontkomt nochtans niet aan een verveelde beweging, wanneer men zichzelf de taak oplegt deze onbelangrijke bladzijden te lezen, waarin een overigens weinig interessant soort mensch de aandacht opeischt voor wat gevoeglijk enkel materiaal zou dienen te zijn voor psychiaters en assisenzittingen met gesloten deuren. Ook al vindt Mijnheer Benno J. Stokvis het blijkbaar een interessant geval, het is hopeloos onbelangrijk en verouderd.

Benno J. Stokvis

Sympathiek doen de novellen aan van den Gemeenschap-redakteur A. J. D. VAN OOSTEN, die hij bundelde
12.766 onder den titel **Slagen op de Ruit (IV*)** ; kleine verhalen rondom het vuur van de werkelijkheid. Het is zeer
◆ zuivere kleinkunst, in het genre en in den geest welke Albert Kuyle destijds zeer sympathiek maakten. Ook deze zijn gesteld in een kloek, krachtig proza, vluchtig en bijna-zakelijk nuchter, in den stijl van getypte handelsbrieven, afgestemd op de kleine frappante bizonderheden van menschen, dingen en levensverschijnselen, gesausd met het kleine ietsje bittere humor waarmee de jonge man van dezen tijd, die geen lijn ontdekt in den kaos van het wereldgebeuren, onvermijdelijk het leven noteert. Uit deze verhalen spreekt een jonge, militante geest, een aanvoelen van de beangstigende problemen welke het leven

A. J. D. van Oosten

thans opwerpt, een zin voor realiteit en een begrip van den nieuwentijdschen nood en den eigentijdschen mensch, die des te sympathieker aandoen naargelang ze zeldzaam zijn in onze Nederlandsche jonge letteren. Novellen als *Car-Schade* en *De vreemde Plant* zijn zeldzaam van gaafheid uit dit oogpunt, en *Lava* is o.m. een mooi stuk proza en bovendien een model van technische struktuur.

Jammer kan ik niet hetzelfde getuigen van den met zooveel wierook-bedachten ANNE DE VRIES, die spijtig genoeg verzuimd heeft, zijn uitgever uit het hoofd te praten zijn bundeltje straatjongensverhalen opnieuw voor den dag te halen en ter bespreking te
12.767 zenden : **Jongens van de Straat** (V, P) is een tamelijk tam, een beetje zoet en braaf en al te vlak geschreven verhaal over een stuk of wat verwaarloosde jongens uit een steegjesbuurt, waarvan de overigens sympathieke hoofdfiguur, een wat achterlijke knaap, het brengt tot lid eener bende van straatschuimers en tot het verbeteringsgesticht. Het is alles bij elkaar bedoeld als een loffelijk pleidooi voor allerlei mooie en noodige dingen : liefde in de opvoeding, bestrijding van het pauperisme, drankzucht en meer dergelijks, in den geest en naar den trant van de gevoelige en wat goedkoop-tranerige novellen van Justus van Maurik, doch het is niet gegroeid tot literatuur.

Anne de Vries

Honderdmaal beter deed het de Vlaming LODE J. VANKRINKELEN in zijn boek over het leven in een Ant-
12.768 werpsch jongensweeshuis: **Jongens in 't Gesticht (IV*)**. Deze eersteling getuigt dadelijk van een merkwaardigen zin voor proporties, die hem behoedt voor melo-dramatiek en tranerigheid. Men kent het thema voldoende uit den titel ; deze zou een gevoelerige schets uit het leven dezer misdeelden kunnen doen veronderstellen, temeer daar de auteur inderdaad niet malsch is voor het systeem, en zijn boek waarschijnlijk bedoeld werd als een formeele aanklacht ; doch zijn gezonde zin en zijn evenwicht redden de jongens voor de gevolgen van deze praehistorische instellingen. Lode Vankrinkelen heeft een zeer positieven, ietwat realistischen kijk op deze weesjongens ; hij beantwoordt vrijwel aan de teekening van den verwaarloosden knaap, die ons sedert Boefje vertrouwd is, doch deze knapen zijn door de omstandigheden gegroeid tot een bij-de-handschheid die elke kompassieuze gevoeleriheid voorkomt. Ze zijn wat erg aan den rauwen kant in zeggen en doen maar in den grond zeer gezond. Met een menschelijke behandeling zouden het sympathieke, vlotte en oppervlakkige burgers geworden zijn ; nu groeien ze op tot stoere, harde volkstypen, die hun man zullen staan in het leven. Zijn kijk op de leiders van het weeshuis, Mijnheer Schobbe, Koorkens e.c., is beslist wat erg eenzijdig uitgevallen, al acht ik overbodig kabaal te maken om het zoogenaamd diskrediet, dat aldus over deze nuttige inrichtingen geworpen zou worden. In groote lijnen zal het overigens allemaal wel kloppen met de realiteit. Er zijn trouwens overvloedige bizonderheden welke wijzen op een auto-biografischen grond, en zelfs voor de teekening der oversten zijn de détails te precies en te reëel om het anders te laten veronderstellen. Vankrinkelen's krachtige stijl, zijn warsheid van sentiment en zijn gelukkig idee om het leven in het gesticht, niet het leven van een jongen uit het gesticht te schrijven, heeft deze eersteling gered.

Lode Vankrinkelen

Een tweede eersteling is die van L. VAN DE WYGAERT, een jongere, die een hyper-romantisch geval in een soberen,
12.769 gebonden stijl schreef. Zijn **Prinselijk Avontuur (IV*)** is een idylle rond een prinses van vleesch-en-bloed, die zich ontfermt over een armen soldaat, in burger een kunstschilder. Zij is een Italiaansche, hij een strijdend Vlaming, die de oude kultuur en geestelijken adel van zijn ras hoog houdt ; dezes onverwachte beschaving is het die haar in hem sterk lokt ; na een paar kazerne-intermezzo's trouwt de sprookjesprinses met den sprookjessoldaat. Veel is het niet, erg zakelijk of reëel evenmin, al moeten ambassade-bals e.d. veel goed maken uit dit oogpunt. Men zou zelfs kunnen zeggen dat de noodigste materie voor een fatsoenlijke novelle hier niet eens aanwezig is. Doch Ludo van de Wygaert heeft het geval omsierd met een zeer zuiver proza, en een ondergrond gegeven die ons lief is. De Vlaamsche geestesadel heeft de vreemde vrouw, die het met de volksvreemde Brusselsche salonkultuur niet vinden kan, dadelijk veroverd ; dit volk is er een dat prinsen en prinsessen waardig is. Misschien is deze novelle de aanloop tot den nationaal-georiënteerden roman, waarvan de kansen met de mentaliteit der huidige jongeren met den dag schenen minder te worden.

12.770 Rest mij nog het Kempisch romannetje van den volksschrijver JEF SIMONS : **Van twee Koningskinderen (IV).** Deze vriendelijke titel dekt een poging om een sociaal-religieus konflikt in een Kempisch dorp tot een degelijk, kristelijk einde te brengen. Het is het geval van een volksvreemd industrieel die de ouderwetsche traditie der vroegere industriebazen voortzet : een grootsch fabriekkompleks dat de mannen aan hun grond onttrekt, en een aktie om bij hen den invloed van godsdienst en kerk te neutraliseeren. Het schijnt te lukken. Maar wanneer hij zijn oogen laat vallen op de liefelijke maagd, die de dochter des dorpsdokters is en die heimelijk den jongen koster, een ziekgeworden novice van Tongerloo, liefheeft, loopt de zaak mis. De industrieel doodt het meisje uit nijd, laat den koster van moord beschuldigen, laat hem veroordeelen en in 't gevang sterven, en — maakt dat hij wegkomt als puntje bij paaltje komt. Dat is de zakelijke inhoud. Ik zei het reeds : serieus, degelijk, kristelijk, met alle elementen voor een echten volksroman ; een engelachtige maagd, een schurk van een geldbezitter, die haar laaghartig wil inpalmen, een moord, een onschuldig veroordeelde. Ik zal er zelfs bijvoegen dat het boekje goed in elkaar steekt en, behalve aan het al te vlugge einde en het te schematisch-behandelde gegeven van gevangenisleven en dood, vrijwel geen inzinkingen vertoont. Doch stylistisch staat het ver beneden *Dientje Goris*. Het is een mooi, gezond en eerlijk boek, doch de uitstekende novellist Jef Simons is ons voor dit verhaal een litteraire revanche schuldig.

◆

Ludo van de Wygaert

Van Menschen en Boeken

Romain Rolland, de bekende Fransche Nobelprijswinnaar, overleed 24 Januari ll. Met hem verdwijnt een groote figuur uit de Fransche literatuur en de pacifistische beweging der intellectueelen. In 1866 geboren te Clamecy, werd hij op zijn dertigste jaar leeraar in de kunstgeschiedenis te Parijs, welk ambt hij vervulde tot 1904, toen hij leeraar in de geschiedenis der muziek benoemd werd. Hij schreef behalve een aantal essays en pacifistische werken een paar romancyclussen die ongewoon opgang maakten, zoowel wegens hun krachtigen bouw en de merkwaardige stylistische vaardigheid waarvan ze getuigden, als de zuiver-grootmenschelijken inslag, die in die jaren een ongewoon verschijnsel was in de bourgeois-literatuur van dit land. Vooral *Jean Christophe* maakte hem spoedig beroemd, evenals *l'Ame enchantée*, welke beide werken hem den Nobelprijs voor letterkunde bezorgden. Het zijn inderdaad werken van hooge waarde die tot de groote kultuurhistorische verschijnselen mogen gerekend worden, en thans nog gelden als representatief voor de latere humanistische richting bij de Fransche intellektueelen. Als heftig voorstaander van de internationale verzoeningsbeweging en pacifistische aktie, maakte hij zich in de chauvinistische middens van zijn vaderland vele vijanden. Men verlieze niet uit het oog dat zijn werk uit wijsgeerig en soms uit zedelijk oogpunt niet altijd onbedenkelijk is.

Romain Rolland

Op 23 Januari ll. benoemde de Amsterdamsche Gemeenteraad als opvolger van Prof. Prinsen, den dichter **Dr N. Anthonie Donkersloot (A. Donker),** leeraar aan het Lyceum Alpinum te Zuoz (Zwitserland), tot hoogleeraar in de Nederlandsche taal en letterkunde aan de gemeentelijke universiteit. Deze benoeming wekte in katholieke persmiddens een begrijpelijk verzet, wegens het feit dat bij deze gelegenheid het advies van de curatoren der hoogeschool, die als hun kandidaat den katholiek, Prof. Gerard Brom, vooraan op de lijst hadden geplaatst, eenvoudig over het hoofd werd gezien, zoodat het hier blijkbaar eer een politieke benoeming geldt op instigatie van linksche elementen. Bovendien betoogen de katholieken dat de wetenschappelijke verdiensten van den jongen dichter A. Donker moeilijk te vergelijken zijn met die van den katholieken Nijmeegschen hoogleeraar.

Anthonie Donker

De Congregatie van het H. Officie heeft zoo pas het werk van Ernest Buonaiuti: «Mijlpalen in de Geschiedenis van het Christendom», dat ook in het Nederlandsch verscheen, op de lijst der Indexwerken geplaatst.

Zooals de bladen reeds meldden, bereikte ons half Februari het nieuws dat de **Hanzische Rembrandtprijs voor Nederduitsche Letteren en Kunst** gezamenlijk toegekend werd aan het werk van René de Clercq, Stijn Streuvels en Cyriel Verschaeve. Het Curatorium, dat met de uitspraak gelast was, bestond uit den rector der Hanzische universiteit, den dichter Hans Fr. Blunck, Prof Dr C. Borgling, Dr Antoon Jacob en Mr A. J. van Vessem. De plechtige toekenning had een sober verloop in het auditorium maximum der Hanzische universiteit, en was in haar geheel bedoeld als een hulde aan de vitaliteit en de zelfstandige kultuurkracht van deze eminente kunstenaars. Fragmenten uit hun werk werden hierbij in het Nederlandsch en het Platduitsch voorgedragen.

René de Clercq

Nieuwe uitgaven: In het voorjaar verschijnen verschillende nieuwe uitgaven van Vlaamsche letterkundigen : van Verschaeve : « Geboorte van Christus » in luxe-editie ; een bundel gedichten van P. Buckinx : « De Dans der Kristallen » ; de vertaling van Claudel's « Kruisweg » door Anton van de Velde, eveneens in luxe-editie ; een roman van A. van de Velde : « Het Hart vecht » en een roman van Ernest van der Hallen : « De Aarde roept ».

Eveneens wordt, voor een niet nader bepaalden datum, het verschijnen aangekondigd van een nieuw maandschrift, bedoeld als de voortzetting van « Tijdstroom », onder den titel : *Vormen*.

De Koninklijke Vlaamsche Academie jubileert dit jaar wegens haar 50-jarig bestaan; er is spraak bij deze gelegenheid den zetel der instelling naar Brussel over te brengen.

Half Februari overleed **Dr Raphael Kreemers** te Heusy-Verviers, waar hij leeraar was aan het Kon. Athenæum, op nauwelijks 42-jarigen leeftijd. Hij studeerde Germaansche filologie te Leuven ; promoveerde in 1922 met : « Synthese der opvoedkundige beginselen van John Ruskin » en behaalde aan de universiteit te Chicago den titel van late graduate fellow. Hij werkte mee aan tal van katholieke tijdschriften, in Noord en Zuid, en publiceerde ettelijke brochures in verband met de Angelsaksische literatuur, — waarin hij zich gespecialiseerd had, — en de pedagogie. Zijn voornaamste werk is : « John Ruskin. Zijn Leven, zijn Werken, zijn opvoedkundige Beginselen en Invloed ».

Dr Raph. Kreemers

Officieele Mededeelingen

MINISTERIE VAN OPENBAAR ONDERWIJS. NIEUWE ONDERRICHTINGEN

Daar de wet van 15 Mei 1846, houdende instelling van de Rekenplichtigheid van den Staat, wijzigingen heeft ondergaan betreffende de vereffening en de ordonnanceering der schuldvorderingen, heb ik de eer er ten sterkste bij U op aan te dringen, opdat voortaan niet alleen de U reeds bekende onderrichtingen, maar ook deze welke U hierna zult vinden, streng zouden nageleefd worden.

Op straf van onherroepelijk verval van het recht op toelage, zal er zich niet de minste vertraging meer mogen voordoen :

a) in het inzenden van het formulier onderworpen aan de visa van mijn Bestuur ; de termijn die U gelaten wordt om uw boekenlijsten op te maken en ze aan de visa te onderwerpen blijft dertig dagen (Cf. § D der eerste onderrichtingen) ;

b) in het inzenden der facturen uwer leveranciers ;

c) in het terugsturen van het formulier bekleed met uw handteekening, waarbij U de ontvangst meldt van de aangekochte werken, terwijl facturen in triplo en behoorlijk afgeteekend moeten teruggezonden worden aan den Dienst der Openbare Bibliotheken (52, Regentlaan, Brussel) *dadelijk na de levering der boeken* (Cf. § F, alinea 2 van de eerste onderrichtingen).

Gelieve er bovendien nota van te nemen :

d) dat alvorens het attest van ontvangst der bekomen boeken te teekenen, het noodig is op het formulier den titel der niet geleverde boeken te schrappen ;

e) dat een vaste bestelling, op grond van de hoofdtoelage van den Staat, niet kan gedaan worden zonder de voorafgaandelijke visa van mijn Bestuur (Cf. Onderrichtingen § D en F) ;

f) dat elke factuur die de vermelding draagt van een door mijn Bestuur op het formulier geschrapt werk, als nietig zal beschouwd worden ; de herhaling dezer handelwijze zal de intrekking der erkenning kunnen teweegbrengen ;

g) dat met ingang van 1 Januari 1936, overeenkomstig de beslissingen van den Ministerraad d.d. 20 April 1934, het genot van het portvrijdom U enkel nog zal toegestaan worden voor uw mededeelingen *onder open omslag* gericht tot het Bestuur der Schoone Kunsten, Letteren en Openbare Bibliotheken, alsmede tot de Inspecteurs der Openbare Bibliotheken aan dit Bestuur verbonden.

Ieder omslag of postkaart moet bovenaan de volgende vermelding dragen :

Ministerie van Openbaar Onderwijs. Erkende Openbare Bibliotheek te.........................

In den linker hoek langs onder dient de *schriftelijke* handteekening van den bibliothecaris aangebracht te worden onder de woorden : *Portvrijdom.*

Nota bene. — Het Bestuur der Posterijen, voorzien van de officieele lijst der erkende openbare bibliotheken, zal een streng toezicht uitoefenen over het gebruik van het portvrijdom. Ieder vastgestelde inbreuk zal uitsluitend ten laste gelegd worden van den foutieven bibliothecaris, daar de Dienst der Openbare Bibliotheken op dit gebied alle verantwoordelijkheid afwijst en alle bemiddeling weigert.

h) Ten slotte gelieve U de aandacht uwer leveranciers te vestigen op de hen betreffende onderrichtingen, aangezien de betaling van alle gebrekkige facturen alleen den bibliothecarissen ten laste valt.

Brussel, den 8 November 1935.
De Directeur-Generaal,
E. GLESENER

WISSELBOEKERIJ VAN VAKWERKEN DER PROVINCIE ANTWERPEN. DIENSTJAAR 1935.

Het fonds vergrootte met 35 aanwinsten, na bevoegde beoordeeling aangekocht, en bedraagt thans 545 boekdeelen. Om de aanvragers sneller te kunnen voldoen werden andermaal 14 dubbels aangeschaft, waarbij de nieuwe uitgave van het veel gegeerd standaardwerk van Ingenieur Wattjes : « Constructie van Gebouwen ».

Sinds het ontstaan der wisselboekerij (1929-30) is dus het boekenfonds meer dan verdubbeld en het wordt langsom moeilijker de verzameling nog met veel nieuwe, degelijke Nederlandsche vakwerken aan te vullen. De catalogi der Wereldbibliotheek en van andere bekende uitgeverijen op vakgebied worden daartoe zorgvuldig nagezien, zoomede bibliotheconomische en andere tijdschriften. De aanwinstenlijsten van de Technische Hoogeschool te Delft komen op aanvraag regelmatig toe ; ze bevatten echter weinige boeken voor onze vaklieden geschikt.

Vijf niet beschikbare boeken werden gevraagd : Officiëel Wetboek ; Relativiteitstheorie van Einstein, Handelswetenschappen in het algemeen, Verkensbeenhouwerij, Zelfbouwen van radiotoestellen. De drie eerste vallen niet binnen ons bereik, over het vierde werd geen werk gevonden en over radio bezitten we reeds talrijke werken.

Gedurende het verloopen jaar kwamen 2173 vragen om ontleening binnen. 2018 konden uitgevoerd worden, de 155 overige moesten verdaagd blijven tot het boek beschikbaar komt.

1756 uitleeningen geschiedden aan boekerijen, 239 aan scholen en 23 aan leden van het provinciebestuur. Geen verlies noch merkelijke beschadiging dient aangestipt.

De ontleende werken kunnen aldus over de vakindeelingen van het boekenfonds verdeeld:

51-59 (wis- en natuurkundige wetenschappen)	235
62 (ingenieurswetenschappen)	169
621 (stoommachines)	182
621.3 (electro-techniek)	392

621.4 (motoren) 69
63 (land- en tuinbouw) 121
65 (handel en verkeer) 96
66 (scheikundige nijverheden, metaalbewerking) 107
67 en 68 (verscheidene nijverheden, ambachten, bedrijven) 129
69 (bouwvak) 250
70-77 (toegepaste kunsten) 210
Varia (technische woordenboeken en andere vakindeelingen) 58

Gedurende haar zesjarig bestaan boekte onze wisselboekerij, de eenigste van dien aard in het land, 9714 uitleeningen en bewees hierdoor hare noodzakelijkheid.

IVe Wetenschappelijk Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen

Gent 1936

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR :

Voorzitter : Prof. Dr M. Sabbe, Conservator van het Plantin-Museum, Antwerpen.
Penningmeester : Dr J. F. Vanderheijden, Bibliothecaris bij de Kon. Bibliotheek, Brussel.
Secretaris a. i. in vervanging van Dr C. Debaive, bibliothecaris bij de Universiteitsbibliotheek, Gent : G. Schmook, bibliothecaris van de A.D.B.-bibliotheek, Antwerpen.
Leden : L. Baekelmans, Bestuurder van de bibliotheken van de Stad Antwerpen,
E. H. J. Baers, Bestuurder v. h. Alg. Secretariaat v. Kath. Boekerijen, Antwerpen.
Dr L. Lebeer, Conservator van het Prentencabinet, Brussel.
Kan. Prof. Dr E. Van Cauwenbergh, Bibliothecaris van de R. K. Universiteit, Leuven.
Pater J. Verschueren S.J., Bibliograaf, Brussel.

LIDMAATSCHAP :

Kan aanvaard worden als lid van het Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen: wie een einddiploma aan een inrichting van hoger onderwijs haalde of student is aan zulke inrichting ; ook wie — als belangstellende in het boekwezen, in het bibliotheekwezen of in de bibliografie — door het Bestuur wordt aangenomen.
Toetredingsgeld : 30 Fr. (6 Belga), recht gevende op het verslag van de Handelingen van het Congres ; studenten betalen 15 Fr. Bijdragen te storten op postrekening 110096 van Dr J. F. Vanderheijden, of aan dezes adres per postwissel te zenden : Dagobertstraat, 19, Leuven. (*Het verslag van de Handelingen van het Congres* 1934 *is juist verschenen en wordt de leden thans toegezonden*).

WERKZAAMHEDEN, CONGRES 1936 TE GENT :

Maandag 13 April, 11 uur : Zie Algemene Agenda van de VI. Wetensch. Congressen
Donderdag, 16 April, 17 uur : Zie Algemene Agenda.
Vrijdag, 17 April, 9 uur, in het Universiteitsgebouw :
Opening van het Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen door Prof. Dr M. SABBE.
9.30 uur : Pater J. NIEUWENHUYZEN O.PRÆM. (*Bibliothecaris van de Abdijbibliotheek, Postel*) : De Brugse drukker Jan Brito in de 15e eeuw.
10 uur : Mej. E. J. KRONENBERG (*Bibliografe, Den Haag*) : Nog iets over Rob. de Keyser, drukker te Gent en te Parijs.
10.30 uur : Dr M. SABBE (*Conservator van het Museum Plantin, Antwerpen*) : Plantijnse Horatius-drukken.
11 uur : Bezoek aan de boekententoonstellingen ingericht :
a) door de zorgen van de Vlaamse Opvoedkundige Vereniging. Onderwerp : de invloed van de wereldliteratuur op het kinderboek ; het wetenschappelijk kinderboek na de wereldoorlog ; het artistiek verzorgde kinderboek ; lectuurlijsten voor kinderen.
b) door de zorgen van Drs Phil. Nienaber. Onderwerp : Zuid-Afrik. literatuur en wetensch.
c) door de zorgen van de Gentse boekhandelaars. Onderwerp : Het moderne Nederlandse wetenschappelijke boek en tijdschrift.
Voor bizonderheden, zie : Algemeene Agenda van de Wetenschappelijke Congressen.
14 uur : Vergadering van het Bestuur van het Congres, als voorbereiding voor de Huishoudelijke Ledenvergadering van 16 uur.
14.30 uur : Dr R. ROEMANS (*Leraar bij het Kon. Athenaeum te Vorst*) : Het werk van E. P. Dr D. A. Stracke S.J.

15 uur : Dr L. BRUMMEL (*Conservator bij de Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage*) : Een Belgische kloosterbibliotheek in de Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage.
15.30 uur : G. SCHMOOK (*Bibliothecaris van de « Algemeene Diamantbewerkersbond van België*) : Het terrein en de grenzen van een bibliografie over het kinderboek.
16 uur : Huishoudelijke vergadering voor de leden van de Congressen voor Boek- en Bibliotheekwezen.
Dagorde : 1. Moreel en finantieel verslag
2. Aanstelling van het Bestuur
3. Vaststelling van het thema voor het Ve Congres
4. Inrichting van een tentoonstelling van het oude Nederlandse Wetenschappelijke boek ter gelegenheid van het Ve Congres
5. Verspreiding van « Wetenschap in Vlaanderen »
6. Mogelijke suggesties.
Avondprogramma : Zie Algemene Agenda.
Zaterdag, 18 April :
9 uur : Dr F. SCHAUWERS (*Bibliothecaris bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel*) : Amerikaanse bibliotheken en catalogi.
9.30 uur : Dr J. VAN HOVE (*Bibliothecaris bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel*) : De hoofdbeginselen der catalografie als basis van de gewenste eenvormigheid inzake alfabetische catalogi.
10 uur : Dr A. A. VAN RIJNBACH (*Bestuurder van de Nederlandse Maatschappij van Letterkunde, Leiden*) : De plattelandslectuurvoorziening.
10.30 uur : L. BAEKELMANS (*Bestuurder van de bibliotheken van de Stad Antwerpen*) : De ontwikkeling en ordening van de bibliotheken in een grote stad, en de samenwerking van instellingen tot het aanleggen van een plaatselijke (of regionale) Centrale Catalogus.
11 uur : Dr F. J. VANDERHEIJDEN (*Bibliothecaris bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, gehecht aan het Comité voor de oprichting van de Albertina-bibliotheek*) : De toren in moderne bibliotheekbouw.
14.30 uur : P. VERHEYDEN (*Bibliofiel, Antwerpen*) : Uitkomsten van studie van onze oude boekbanden. (Met lichtbeelden).
15 uur : Mej. B. VAN REGEMORTER (*Lerares in boekbinden bij de School voor Kunstambachten, Antwerpen*) : De moderne boekband. (Met lichtbeelden).
15.30 uur : Dr F. KOSSMANN (*Bibliothecaris van de Gemeentebibliotheek te Rotterdam, Secretaris van het Erasmus-Comité*) : Tekeningen van de hand van Erasmus (Lichtb.)
16 uur : Bespreking van de moties ingeleverd tijdens de zittingen van het Bibliotheekcongres. Eventuele bespreking van moties ingeleverd voor de Algemene Slotvergadering van de Wetenschappelijke Congressen op Zondag 19 April, door leden van het Bibliotheekcongres of van andere afdelingen.
16.30 uur : Slotwoord door den Voorzitter van het Congres.
Avondprogramma : Zie Algemene Agenda.
Zondag 19 April : 15 en 17 uur : Zie Algemene Agenda.

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

12.773 **Meerloo, A. M., Dr** **159 : 37**

JONG BLIJVEN, RECHTOP LOOPEN EN DOORSPELEN. *Geill. met* 8 *platen.* — *Den Haag, Servire* (*Psychologische Bibliotheek nr* 6) 1935 (21×14) 172 *blz.* *fl.* 1,75

IV — Met belangstelling hebben wij dit boek, den eersteling, van een jong Hollandsch psychiater gelezen. Het is hoofdzakelijk een verzameling en heruitgave van voordrachten en studiën die vroeger afzonderlijk reeds elders verschenen, en waarvan de titel «*Jong blijven, rechtop loopen en doorspelen*» slechts het eerste kapittel is. Het geheel is een psychiatrische blik over mensch en cultuur. De psychiatrie is geleidelijk uit het gesticht van krankzinnigen getreden om daar buiten, nevens den somatischen tak der geneeskunde, een nieuwen tak te doen groeien, den tak die voor zich de studie, de kennis en ook de behandeling van den geest opeischt, zoo in curatieven als in prophylactischen zin. Dr Meerloo's boek is een treffende illustratie van deze uitbreiding der psychiatrische navorschingen. Zijn critische geest, hoofdzakelijk geleid door de psychanalyse, beschouwt allerlei menschelijke verhoudingen en strevingen, angst en haat, behoeften en tekortkomingen niet volgens den gewonen maatstaf van recht en moraal, maar volgens de geneeskundige norma van « gezond of ziek zijn ». Onder deze, zijne « essays » zijn de best geluk-

te : *Ziekte en Cultuur* en *De psychologie van den roes*. Wat hij over het angstgevoel schrijft, vinden wij minder gestaafd, voor zooverre men in een boek als dit, waar zooveel problematisch opgedischt wordt, van « gestaafd » mag spreken. Hoe men deze « essays » ook beoordeele, zij getuigen van een sterken aanleg om alle dingen met eigen oogen te beschouwen. D^r^ FR. MEEUS

12.774 **van Dael, Jac., D^r^** **159**
PSYCHOLOGISCHE VERHANDELINGEN. *Geïll — A'dam, P. N. van Kampen, 1935, 78 blz.* *fl.* 1,50
IV* — D^r^ van Dael, reeds gekend door zijn *Geschiedenis der empirische Zielkunde*, die mag doorgaan als een model van klare beknoptheid, bundelt hier eenige verhandelingen over toegepaste psychologie. Twee zijner bijdragen zijn van meer algemeenen aard en zullen iederen lezer interesseeren Ze handelen over « de ontwikkeling der psychologie van het getuigenis », en over « de levensleugen bij Hendrik Ibsen ». De andere, die handelen over den foutieven invloed van het vriendenclubje of van het verhoor door de ouders op de getuigenverklaringen van kinderen in zedendelicten, over de psychologie van het winkelbedrijf en over psychotechniek, zijn meer bestemd voor deskundigen of lieden uit het vak. — Klaar geschreven en leest gemakkelijk. Dr J. DONCEEL S.J.

2. - GODSDIENST

12.775 **Himmelreich, Laetus. D^r^, O.F.M.** **22**
◆ DE KATHOLIEKE BIJBEL. DE HEILIGE BOEKEN VAN HET OUDE EN NIEUWE VERBOND : 1^e^ Aflevering. *Vertaling uit de oorspronkelijke tekst. — 's Bosch, Teulings; Brugge, Beyaert, 1935, 8 aflev.* (20×14) 256 *blz.* *bij inschrijving* 100 *fr.*
IV — Reeds lang werd ten onzent gesproken over Nederlandsche vertaling der H. Schrift in hanteerbare uitgave en volgens den oorspronkelijken tekst. P. Dr Laetus heeft snel doorgewerkt en hij geeft ons nu het eerste deel van zijn vertaling, die acht afleveringen zal beslaan. Klare titels bij den aanvang van ieder hoofdstuk en op 't einde zeer korte verklaringsnoten, gebruikelijke indeeling der Vulgaat, moderne taal, fijn papier en nette drukletter : allemaal hoedanigheden die de toekomst hoopvol maken. J. CRETEN, PR.

12.776 **Larsson I By, Carl** **22 : 24 : 30**
DE TERUGKEER VAN CHRISTUS. *Vert. uit h. Zweedsch [Kristi Aeterkomst] dr N. Basenau-Goemans. — Utrecht, Erven J. Bijleveld,* 1935 (20×14) 206 *blz. fl.* 2,15 ; *geb fl.*2,90
III*, N — Enkele scènes uit de Evangeliën in het kader der grootstad en midden grootstadsmenschen, waarin en waaronder Christus terugkeert om met enkele lapidaire woorden hun tekorten aan te teekenen, hun zin-ledigheid te brandmerken, hun zwakheid en on-logica bloot te leggen : dat is dit boek van Carl Larsson I By. Christus wordt er in aangegeven als een groot mensch, als de raadselachtige Vreemde. (Waarom weet ik niet, doch ik ben, bij de lezing dikwijls gaan denken aan dat Engelsche tooneelwerk waarin Johan de Meester te dien tijde, de figuur van den Vreemde zoo pakkend uitbeeldde.) — Van kath. standpunt uit kunnen wij dit, hoewel menschelijk-nobele werk, niet aanvaarden om de principieele verminkingen der goddelijke waarheden en de laïciseering der Christusfiguur. M. VAN HOECK, PR.

12.777 **Linhardt, Robert** **24 : 30**
◆ MENSCHEN EN DINGEN VAN ONZEN TIJD. *Vert. uit h. Duitsch [Von Menschen und Dingen der Zeit] dr Genoveva M. Vreven O. S. B. Met een portret. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (20×13) 206 *blz.* 32 *fr.*
IV — De nog jonge moraaltheoloog R. Linhardt, nu prof. te Freising, heeft in Munchen als predikant van St-Cajetanuskerk fel de aandacht op zich getrokken door zijn toespraken. Hij is iemand die met klare oogen de wereld overschouwt en diep kijkt in het wezen van onzen tijd. Het is niet DE theoloog die aan het woord is, noch DE sociaal-ethieker, doch wel de katholiek van hooge cultuur, de priester die voor alles van de waarheid houdt en daarom juist met een gezond realisme de stroomingen van den tijd in zich weet op te nemen, ze te sublimeeren en overheen alles het licht van het Geloof en de leer van Christus en Zijn Kerk weet te doen stralen. Er ligt een sterk-logisch verband in deze, in schijn disparate themata, die hij in dit boek behandelt ; zij zijn verbonden door deze eene idee :

de waarheid alleen kan u bevrijden. Kenschetsend voor dit werk is dat Linhardt, ook al zegt hij harde waarheden en weet hij pakkende, ontzenuwende bevindingen naar voor te halen, toch nog blijft van een levenskrachtig idealisme. We mogen de lectuur — of beter de studie van en de meditatie over dit boek — aan alle ontwikkelden zeer aanbevelen. Laten ze het ook maar in de handen steken van niet-katholieken of niet-geloovigen. Het werk werd keurig vertaald en zeer mooi uitgegeven. M. VAN HOECK, PR.

12.778 **Martin, M., pr.** 24

◆ MEIMAAND VAN DEN H. PASTOOR VAN ARS. *Naar de 7e uitgave uit het Frans dr A. F. W., pr. Met portret. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1935 (14×9) 334 *blz.*
V — De H. Pastoor van Ars was een bevoorrecht dienaar van Maria. Geheel zijn leven heeft hij voor haar glorie geijverd. Dit heeft de auteur van dit werkje aangezet, om de voorrechten van O.-L.-Vrouw, in verband met den H. Joannes Vianney, in het licht te stellen. Als leidraad volgde hij de Litanie van de H. Maagd. Voor elken dag geeft hij, volgens de gebruikelijke indeeling, een overweging, een verhaal aan het leven van den Heilige ontleend, oefeningen en een gebed. Het verband tusschen de overweging en het verhaal is niet altijd heel duidelijk. — Deze « Meimaand », in goed Nederlandsch vertaald, in kerkboekformaat uitgegeven, verdient een eereplaats in de reeks werkjes van dezen aard. L. VAN HULLE, PR.

12.779 **Nuyens, A. J., O.P. e. a.** 25

◆ OFFENSIEF. Zeven geestelijke Voordrachten, gegeven in de kerk van St Jan Evangelist, Wilrijk. — *Wilrijk, G. Dierckx, Vallaarlaan,* 178, 1934 (18×14) 129 *blz.* 12 *fr.*
V — Onder dezen titel werden zeven geestelijke voordrachten gebundeld, uitgesproken door vijf bekende Predikheeren, EE. PP. Nuyens, Andries, Callewaert, Neyrinck en van Outryve. Zij vormen een schoon geheel. In de drie eerste wordt de huidige toestand ontleed en de oorzaken van de algemeene ontreddering opgespoord. In de volgende wordt in breede trekken de taak van den geloovigen katholiek aangewezen. Het thema is zeker aktueel. De uiteenzetting levendig, sprekend. Het is jammer, dat de *geschreven* taal niet overal keurig is verzorgd. Zinnen van zeven regels, zonder de minste punktuatie, zooals er een voorkomt op blz. 15-16, lezen zeker niet zoo gemakkelijk. Deze voordrachten nemen een waardige plaats in naast de talrijke reeksen, waarmede de gewijde welsprekendheid de laatste jaren werd verrijkt. L. VAN HULLE, PR.

12.780 **Palau, Gabriël, S.J.** 24 : 37

◆ DE KATHOLIEKE VROUW VAN DE DAAD. *Vert. uit. h. Fransch dr J. d'Aquin S.J. — Alken, Bode v. h. H. Hart,* 1935 (17×11) 173 *blz.* 6,50 *fr.*
IV — 'n Honderdtal kapitteltjes ongeveer, met in elk 'n reeks gedachten die, gelezen en herlezen, rijkelijk stof bieden tot vrome meditatie. Jonge meisjes en vrouwen : voor u allen is dit boekje 'n schat : voor u zelf allereerst, doch ook voor de afdeeling der K. A. waarin ge leiding geeft. Leest met stille aandacht enkele gedachten : ze bevatten telkens 'n opwekking tot ernst, tot offergeest, tot bovennatuurlijk leven en tot 'n zegerijk offensief voor God en de zielen. — Boekje, waarbij men mag getuigen dat de Spaansche Jezuïet die het schreef een modern Thomas à Kempis is. FR. CROLS, PR.

12.781 **Paulus, P., O.M.C.** 24 : 22

◆ MEER EENVOUD. — *Antwerpen, Geloofsverdediging (Serie Vita vera, nr* 8) 1934 (16×12) 119 *blz.* 6 *fr.*
V* — We danken Pater Paulus om dit eenvoudige werkje. Met als vertrekpunt Gods eenvoud, overschouwt hij het heele leven om eenvoud terug aan te leeren aan ons allen, die gepakt in het gecompliceerde van onzen tijd, er dien eenvoud bij inboeten en daardoor de « rechtlijnigheid » naar God verliezen. — We bevelen dit boekje warm aan en onderschrijven heel simpel wat Mgr Cruysberghs, in zijn inleidend woordje, aan den devoten schrijver meldde. M. VAN HOECK, PR.

12.782 **Russell, A. J.** 24

ALLEEN VOOR ZONDAARS. *Vert. uit h. Engelsch [For Sinners only] dr M. van der Zwan-Nelck. — A'dam, Kirberger & Kesper,* 1933 (20×13) 391 *blz.* *geb. fl.* 3,50
I, P — Het gaat over een nieuwe protestantsche beweging, de z.g. Oxford-groep, geleid door Frank. Men zou enkele punten kunnen aanstippen waar die beweging eenige gelijkenis vertoont met de katholieke hernieuwing van heden, b.v. aandacht voor het bovennatuurlijke, meditatie, (kristene) actie. Doch in den grond is het niets anders dan een laatste scheut op den Puriteinschen stam, op grond van direkte leiding door den H. Geest met de charismen erbij (Cromwell : « Ik was in de genade »). Voorts te veel ethisch, en te weinig theologisch. En in dit alles, altijd de schreeuwende afwezigheid van het beginsel

van vastheid en leven t.w. het goddelijk priesterschap met de mystiek van zijn apostolaat. Het boek is journalistisch geschreven, specifiek Engelsch, nl. met dat dooreenloopen van godsdienst en gezelschapsleven. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.783 **Schneider, Oda** **24 : 396**

◆ HET PRIESTERSCHAP DER VROUW. *Vert. uit h. Duitsch dr A. van Welsem, pr. — A'dam, Fidelitas ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (20×14) 7, 100 *blz.* 16 *fr.*; *geb.* 25 *fr.*
IV — Dit boek belicht op verrassend-oorspronkelijke wijze de éénige-echte levensroeping van elke vrouw : ieder oogenblik in deemoed en verborgen dienstbaarheid het offer brengen van haar goedheid en haar liefde tot heiliging van de menschheid. Dat is het-haar-eigen priesterschap, het éénige dat zij om haar vrouw-zijn mag doch ook met overtuiging moet beleven. — Dit boek is een schat voor meer-ontwikkelde groote meisjes, moeders en kloosterzusters. Ongetwijfeld maakt het haar beter en gelukkiger. FR. CROLS, PR.

12.784 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** **24**

◆ BIJ DEN LIJDENDEN GODMENS. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1935, 4[e] *druk* (14×11) 77 *blz.* *fl.* 0,25
V — De laatste jaren zijn talrijke vasten-reeksen in druk verschenen. Weinige zijn eenvoudiger dan deze meditaties over den Man van Smarten. Wellicht ligt hierin het geheim van haar sukses. Dat zij een vierde uitgave kennen, bewijst hoezeer ze in den smaak vallen. — Aanbevolen lektuur voor den vastentijd. L. VAN HULLE, PR.

12.785 **van Bergamo, Cajetanus Maria, O.M.C.** **24**

◆ DE NAASTENLIEFDE. *Vert. uit h. Italiaansch dr D[r] Silverius van Vechel O.M.C. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1934 (21×13) 78 *blz.* *fl.* 1.25 ; *geb. fl.* 2.
V — Na de werken over Jezus' lijden en Maria's geheimenissen worden wij verrijkt met een flinke vertaling van Bergamo's *naastenliefde.* De beweegredenen tot naastenliefde, haar eigenschappen en beoefening worden veelzijdig overwogen alsook de ondeugden die haar belemmeren. Moge het mediteeren van dit kostbaar boekje bij velen voorliefde opwekken voor het bijzonder gebod van Christus. J. CRETEN, PR.

12.786 **van Bergamo, Cajetanus Maria, O.M.C.** **24**

◆ DE NEDERIGHEID DES HARTEN. *Vert. uit h. Italiaansch dr D[r] S. van Vechel, O.M. C. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1934 (21×13) 107 *blz.* *fl.* 1.25 *geb. fl.* 2
V — Zonder nederigheid des harten is de opgang naar de heiligheid een onbegonnen werk. De tochten en de hoeksteen der heiligheid ligt in de nederigheid. Vandaar de werkelijke waarde van dit prachtwerkje over deze deugd, dat praktisch ons de middelen aanwijst om nederig te worden en de beweegredenen aanvoert om ons van haar noodzakelijkheid te overtuigen. 't Boekje klinkt soms wat ouderwetsch, maar dat is bijzaak, de leer is grondig, helder, en gansch afgestemd op de praktijk. D. DE PAUW O.P.

12.787 **Wildiers, Norbertus, Dr, O.M.C.** **25 : 24**

◆ CHRISTUS VERLOSSER. Een Reeks Vasten-Voordrachten. — *Antwerpen, Franciskaansche Standaard,* 1935 (20×15) 144 *blz.* 12 *fr.*
V — Het verschijnen van dit werk is een verblijdend teeken te meer voor den groei van de eloquentia sacra. Zeer talrijk zijn de vastenconferenties die werden uitgegeven. Om er maar een paar van deze laatste jaren te vernoemen : de reeks door Mgr Cruysberghs, door Pater van Gestel hier bij ons in Vlaanderen uitgegeven en de zeer persoonlijke, uitgegeven in Nederland, door E. H. Greeve.
Pater Wildiers concentreert al zijn beschouwingen naar de idee van de verlossing door Christus. Uit het verhaal van Jezus' lijden haalt hij de klaar-omschreven leering en de warm-gloeiende levenslessen. Het wordt in feite — niet voor den vorm — een tractaat over de Verlossing. Deze zeer goed gestyleerde voordrachten — men voelt achter elken zin den redenaar — kunnen we, en dit zeer graag, warm aanbevelen ter onderrichting en vorming. M. VAN HOECK, PR.

12.788 **Wilmet, Louis** **27 : 24**

◆ BEAURAING, BANNEUX, ONKERZELE. *Met voorwoord van E. P. Lenain S.J. Geill. met een portret en 8 platen. — Tongeren, Michiels,* 1935 (22×15) 280 *blz.* 15 *fr.*
IV — Aantrekkelijk verhalend geschreven door een vurig Maria-vereerder die streng objektief werk wil leveren. Schrijver wijdt ernstige aandacht aan wat er te La Salette, te Lourdes, Pontmain, Pellevoisin, Fatima gebeurde na de Mariaverschijningen. De feiten : volkstoeloop, bekeeringen, genezingen waren daar dezelfde als deze die we te Onkerzeele, te Banneux en vooral te Beauraing zagen gebeuren. Is vooral te Beauraing, het bovennatuurlijke de eenige aanleiding ? Is het werkelijk de H. Maagd die zich vertoont, ten einde langs de zieners om, het volk tot gebed en boete te bewegen, zieken te troosten of te genezen ? Schrijver onthoudt zich van elk voorbarig oordeel, doch beschaamt meesterlijk

de vooringenomenheid van Dr de Graeff, van Derselle, van P. Janssens en van de schrijvers der « Etudes Carmélitaines », die schijnbaar à priori stelling nemen tegen den bovennatuurlijken uitleg der feiten. Nu een kerkelijke commissie de zaak Beauraing onderzoekt, past ons best : geduldig afwachten, bidden en hopen. FR. CROLS, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

12.789 **Berdjajew, Nikolaas** **84 : 30 : 32 : 2 : 1**

DE NIEUWE MIDDELEEUWEN. Beschouwingen over het Lot van Rusland en Europa. *Vert. dr P. Wilelsky. — Oude God-Antw., Boekengilde Die Poorte,* 1935 (19×12) 173 *blz.* 15,50 *fr.*

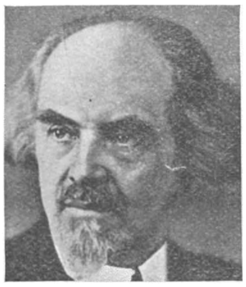

Nikolaas Berdjajew

IV* — « Die Poorte » bracht eindelijk ook aan de Nederlandsche taalgemeenschap een werk van den beroemden Russischen denker Berdjajew ; het bevat drie essais : *De nieuwe Middeleeuwen, de Russische Revolutie* en *Democratie, Socialisme, Theocratie.* Vooral het eerste heeft diepen indruk gemaakt en de gedachte, dat wij thans bij den aanvang van een nieuwe geschiedenisperiode staan, van Nieuwe Middeleeuwen, is reeds gemeengoed geworden. In deze essais speurt Schr. de diepere onderstroomingen en de historische wording op der huidige cultuur en wijst de voorteekenen aan der nieuwe toekomst. Vaak heeft hij als een prophetischen blik. Zijn hoofdgedachte is, dat uit de tragiek van dit uur een nieuwe religieuze wedergeboorte te voorschijn treden zal, zooniet vervalt de menschheid in het rijk van den Antichrist. De religieuze en wijsgeerige opvattingen van Berdjajew dekken zich niet volkomen met onze katholieke ideeën ; ontwikkelde geesten zullen echter aan de geschriften van Berdjajew een verdieping van hun denken en een verlevendiging van hun godsdienstige overtuiging winnen.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.790 **de Man, Hendrik** **30 : 32**

SOCIALISME EN PLANISME. Voordracht op 10-12-34 in de Sorbonne te Parijs gehouden voor de « Nouvelle Ecole de la Paix ». *Naar het stenogram vert. uit h. Fransch dr J. van Eynde. — Brussel, Labor,* 1935 (24×12) 30 *blz.* 5 *fr.*

Hendrik de Man

IV*, S — De « vader van het planistisch socialisme » bepaalt hier den aard, de algemeene kenmerken van zijn planisme ; dezes plaats in de ontwikkeling der socialistische gedachte, alsook de verhouding ervan tegenover het vroegere reformistisch socialisme. Een zeer heldere uiteenzetting. Hoewel slechts een goed jaar oud, is deze rede van H. de Man toch reeds gedeeltelijk verouderd ; door minister te worden, heeft hij zelf stelling 14 van zijn planisme verloochend : « dat zij volstrekt zullen weigeren deel te nemen aan een regeering die het Plan niet aanvaardt. » Het blijkt hieruit eens te meer : een politicus minder dan wie ook mag ooit zeggen : « Fontaine, je ne boirai pas de tes eaux... » Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.791 **Leo XIII en Pius XI, Pausen** **25 : 30 : 37**

◆ ENCYCLIEKEN OVER HUISGEZIN EN OPVOEDING : Quanquam pluries, 15 Aug. 1889 ; Neminem fugit, 14 Jan. 1892 ; Divini illius Magistri, 31 Dec. 1929 ; Casti Connubii, 31 Dec. 1930. — *Antwerpen, Geloofsverdediging (Serie Het Woord der Pausen, Cyclus IV)* 1935 (20×13) 160 *blz.* 10 *fr.*

Leo XIII

V — Geloofsverdediging doet uitstekend werk met deze uitgave « Het Woord der Pausen ». Deze bundel zal meer dan andere nog gegeerd worden : hij bevat uittreksels uit de brieven van Leo XIII over het patroonschap van St-Jozef en over de godsvrucht tot de H. Familie ; verder, in extenso, de wereldbrieven van Pius XI over de opvoeding en het huwelijk. — Wij betreuren dat ook de brief van Leo XIII « Arcanum », alsook de brief van het Belgisch episcopaat verschenen naar aanleiding van « Casti Connubii », niet werden opgenomen. Een inhoudstafel met het plan der opgenomen encyclieken zou de bruikbaarheid ervan verhoogen.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.792 **O'Conroy, T., Prof.** 33 : 91 : 39

EUROPA DOOR JAPAN BEDREIGD. *Geill. met* 15 *platen.* — *Antwerpen, Het Kompas* [*A'dam, Hollandsch Uitgeversfonds*] (21 × 14) 352 *blz.* 58 *fr.*; *geb.* 78 *fr.*

III-IV* — Professor O'Conray is een wereldburger, thuis onder elke lengte- en breedtegraad, die ten slotte vijftien jaar talen doceerde aan de Keio-Universiteit te Tokio, en een Japansche vrouw huwde. Zijn getuigenissen over een volk kan men aldus bezwaarlijk zonder meer als uiting van een subjektieven kijk aan zich laten voorbijgaan. Het is goed dit bij de lektuur van dit boek niet uit het oog te verliezen. Want na de menigvuldige werken over Japan,welke de laatste maanden hier verschenen, en die dit land behandelen als één bloeiende tuin van bloeiende kerselaars en magnolia, bevolkt met kleine, grappige en kinderlijk-onschuldige menschen, die zich hoofdzakelijk onledig houden met Zeishadansen of met het ingewikkeld ceremonieel der thee, — en na de andere, de nieuwere werken,welke trachten een qui-vive-stemming te wekken tegen hun agressieve bedoelingen op militair en industrieel gebied en hun langzame maar berekende verovering van het « ten doode gedoemde Westen », schreef Prof. O'Conray een boek dat een gansch ander licht laat schijnen over dit ontwakende volk : Een ontstellende aanklacht en een beschuldiging van grenzelooze corruptie, verdorvenheid en wreedheid, wiens politieke bedoelingen een bedreiging geworden zouden zijn voor gansch de menschheid. Hautain, onwetend, zelfgenoegzaam, zedelijk verdorven, hoovaardig, brutaal en schijnheilig — zoo schildert ons de auteur dit volk, waarvan enkel de vrouwen, martelaressen van een godsdienstig en een wettelijk systeem en van de mannelijke verdorvenheid, genade vinden in zijn oogen. Het is een boek waarbij men lang stil blijft; waarbij op elke bladzijde de vraag rijst: Is de auteur eerlijk en onbevooroordeeld ? Is dit boek niet het gevolg van een of andere onheusche behandeling van Prof. O'Conray door de Japanners ? Men weet dat men met dergelijke werken nooit voorzichtig genoeg kan zijn. Eerlijk gezegd wekt de auteur den indruk van eerlijkheid, hoewel hij beslist niet vrij te pleiten is van zekere eenzijdigheid en partijdigheid. Europa doet in alle geval goed met dit boek — en dit volk — niet uit het oog te verliezen. E. VANDER HALLEN

12.793 **Reinholda, Zuster** 37

◆ ZONNESTRAALTJE. Beleefdheidsboek voor Jonge Meisjes. — *Tegelen* (*L.*), « *Jeugdleidster* » (*Kerkstraat* 36), 1934 (19 × 15) 117 *blz.* *fl.* 1,50

V, M — Schrijfster is geen onbekende ; althans niet in Nederland. Dit boekje geschreven voor de K. J. V.-ers uit haar land, is ook 'n geknipt boekje voor onze Vlaamsche Kajotsters. Ook dezen hebben veel te winnen, voor zich-zelf en voor hun beweging, aan wellevendheid. Uit dit boekje kunnen onze leidsters best 'n kapitteltje voorlezen op de algemeene vergadering.Wijze, nuttige wenken, voor welke gelegenheid ook, om zich steeds te gedragen zooals 't 'n welopgevoed meisje past. — 'n Beste gids voor het jonge meisje, om in elke omstandigheid 'n zonnestraaltje te zijn door tact, beleefdheid en goedheid.
FR. CROLS, PR.

12.794 **Rombouts, S., fr.** 37 : 15

◆ VERSTANDIG STUDEREN EN VRUCHTBAAR WERKEN. Hoe leer ik het zelf en hoe leer ik het anderen : 1. WERKEN EN WILLEN. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis* (*Opvoedkundige Brochurenreeks, nr* 83) 1936 3 *dln* (19 × 14) 133 *blz.* *fl.* 1,50

S. Rombouts

V — Onder dezen sprekenden titel verscheen het 1e deel van een theoretisch-practische studie, die in drie nummers volledig zal zijn. De schrijver heeft uitstekend werk verricht, met er op te wijzen, dat rationalisatie, ook van den geestelijken arbeid, noodzakelijk is. Frater Rombouts doet het met een gezag en een zwier, die we bij hem gewoon zijn. Bemoedigend werkt de lezing van dit 1e gedeelte en het doet ons hunkeren naar de volgende. Leeraars, onderwijzers, al diegenen welke tot geestesarbeid genoopt worden, en ook de leerlingen der hoogere klassen van het voortgezet onderwijs, kunnen met de studie van deze brochure hun groot voordeel doen. Dr A. VERBIST

12.795 **Schelfhout-van der Meulen, Albertine** 37 : 57

◆ MEISJE, LUISTER EENS ! Een Reeks vertrouwelijke Gesprekken met het R. K. Meisje van 17 Jaar of ouder. — *Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (17 × 12) 79 *blz.* 12 *fr.*

IV — Een boek dat er noodig was, en waarvoor de moeders mevrouw Schelfhout-van der

Meulen zeer dankbaar zullen zijn. Alles is zoo bescheiden en toch zoo duidelijk behandeld, vooral wat betrekking heeft op de groote levensvragen. Dit boekje is mooi omdat het zoo waar is, waar omdat het zoo diep is, diep omdat het spreekt en leert over dingen, die op zichzelf diep zijn, die heel diep liggen in het rijpend meisjes-hart, die maanden en jaren het jonge meisje maken tot een raadsel voor zichzelf en een dwaasheid of een gevaar voor anderen. Een boek ook voor moeders. Hier hebben de moeders nu een boekje dat hun kan leeren, hoe een verstandige moeder over die delicate dingen denkt en met de rijpere dochters spreekt. — Warm aanbevolen ! ELZA WOLF

12.796 **Sinclair, Upton** **88 : 33**

DE UITWEG. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Way out] dr W. L. van Warmelo. — Groningen, R. Land, postbus 26 (Uitg. Vredes Studie-Bureau) 2e druk* (21 × 13) 64 *blz.* *fl.* 0,25

Upton Sinclair

III*, S — Upton Sinclair heeft het gevonden : Hij weet welke de uitweg is om uit deze moeilijke crisistoestanden te geraken. De oorzaak van al de economische moeilijkheden ligt in de concentratie van bezit en controle in de handen van een kleine groep. Daarom moet het Gouvernement krediet en industrie in handen nemen. Deze droge marxistische stelling wordt ons voorgeschoteld met een lekker Amerikaansch sausje. Met de kritiek van de huidige economische wantoestanden moeten wij, katholieken, instemmen. Wij ook willen een geordende samenleving, gebaseerd op rechtvaardigheid. Wij kunnen zelfs akkoord gaan met een sterker ingrijpen van den staat. Maar het marxistisch socialisatie-princiep schijnt ons op zijn minst overdreven. Deze socialistische beginselen worden door schrijver in briefvorm aan industrie-leiders en intellectueelen voorgehouden. Hij wil de kapitalisten bewegen afstand te doen van hun voorrechten. Deze poging is zeker merkwaardig, als wij denken aan het klassenstrijd-beginsel van de Europeesche socialisten. F. LAUWERS O.P.

12.797 **Sterkens-Cieters, Paula, Dr** **39**

VOLKSKLEEDERDRACHTEN IN VLAANDEREN. *Geill. met 34 afb. naar foto's van J. de Messemaeker e. a. — Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (23 × 17) 75 *blz.* 28 *fr. geb.* 35 *fr.*

V — Het is een geluk dat de schrijfster zich dit uiterst belangrijk onderwerp heeft aangetrokken, alvorens onze typische kleederdracht op den Vlaamschen buiten heelemaal uit de mode geraakt. Nog vindt men ze sporadisch, vooral in de Antwerpsche Kempen, waar ze in haar eenvoud nochtans heel het gemoedsleven van het volk weerspiegelt en gansch in harmonie is met het taaie, magere, conservatieve en godsdienstige volkstype, zoowel als met de landstreek zelf en nog wordt bovengehaald bij gildefeesten en optochten. De vrouwen waren het meest conservatief en haar kleeding wordt het uitvoerigst in de onderdeelen behandeld : de Kempische muts en kap, de spaanhoed en de kapmantel, de gesteken neusdoek (waarom wordt de rijkere zijden trouwneusdoek niet vermeld ?), de pelerine en de juweelen, de falie, enz. Naast de Kempen dienen ook het Hageland en de beide Vlaanderen — al zij het ook in mindere mate — en de Vlaamsche kust vermeld. Met buitengewone vakkennis en met innige waardeering voor het schoone in onze nationale kleedij, werd dit boek geschreven en naast de schrijfster verdient ook de uitgever den dank van alle folkloristen voor zijn keurige, rijk geïllustreerde uitgave. J. LAUWERYS, PR.

12.798 **van Dam, A.** **32 : 33 : 91**

TAIFOEN. *Met 1 kaart. — A'dam, De Vlam,* 1935 (20 × 15) 176 *blz. fl.* 1,20 ; *geb. fl.* 1,75

I, K — « Taifoen, typhoon, wervelstorm... zal ook nu het gele gevaar... als een vloedgolf naar het Westen overslaan... ? » (blz. 5). Schr. beschrijft het oude en het nieuwe Japan en China ; toont aan, met verwijzing naar tal van documenten, hoe in Japan een imperialistisch staatskapitalisme zeer snel opgroeide en hoe daarvoor in China nog veel grooter mogelijkheden aanwezig zijn, hoewel daar de industrialisatie pas begonnen is. Volgens Schr., in zijn al te blijkbaar kommunistisch betoog, zal zich in het Verre Oosten een imperialistisch staatskapitalisme ontwikkelen, dat een wereldgevaar beteekenen zou, ofwel zal daar een vorm van socialisme zegevieren — de kern daarvan ziet hij in de Sovjetdeelen van China — « waardoor opnieuw in de geschiedenis de beschaving uit het Oosten zijn weg naar de Westersche landen zal vinden » (blz. 148). Het werk is een specimen van marxistisch-leninistische ideologie. Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.799 **van Poll, Max** 33 : 30

◆ DE ECONOMISCHE STRUCTUUR ONZER MAATSCHAPPIJ. — *Hilversum, Brand ; Antwerpen, Standaard (Serie : Credo, Vivo nr* 5) 1935 (24 × 16) 76 *blz.* 18, 75 *fr.*
V*- Bondige en dan ook wat onvolledige schets van het ontstaan van het huidig economisch bestel ; uit de economie van het Romeinsche Rijk, die steunde op de uitbating der begeerlijkheid, ontwikkelde zich, onder invloed van het Christendom, de Middeleeuwsche economie die op behoeftedekking was gericht. Velerlei factoren breken deze ontwikkeling af en voeren tot het modern kapitalisme, dat op persoonlijk winstbejag primair is gericht. In navolging van Quadragesimo Anno, ziet Schr. het redmiddel 1) in de verbetering der zeden ; 2) in het herstel dier instellingen, die de zedelijke beginselen in de sociaal-juridische orde kunnen verwerkelijken Dit laatste punt wordt nader en practisch uitgewerkt. — Zeer degelijke, hoogere vulgarisatie. P. Dr C. VAN GESTEL O.P.

5. - Wetenschappen

12.800 **Jeans, James, Sir** 52

DOOR RUIMTE EN TIJD. *Vert. uit h. Engelsch [Through Space and Time] dr Dr S. L. van Oss. Geïll. met* 48 *platen. — Den Haag, Leopold,* 1935 (21 × 15) 11, 163 *blz. fl.* 2,90
III-IV — Een vulgariseerende voorstelling van de resultaten door het wetenschappelijk vorschen bereikt aangaande de aardvorming, de levensvormen in de voorhistorische tijden, de lucht, de maan, de planeten, de zon, de sterren, de sterrennevels, enz. Voor het grootste deel herinnert het boek sterk aan « De Sterren in hun Loop » van denzelfden schrijver. De vulgarisator-kunde van Jeans is onovertrefbaar. Hij boeit zooals de beste romanschrijver. De inhoud is degelijk en, ten minste wat de astronomische kwesties betreft, gansch up to date. Natuurlijk kan men bij een vulgarisatie-werk geen bewijzen aanvoeren, noch de zekerheidswaarde van iedere bewering nauwkeurig aangeven. Men mag het dan ook den schrijver niet ten laste leggen als sommige bevestigingen wat hard klinken. Toch gaat dit wel eens te ver in dit boek, b.v. waar de schrijver zich zonder het minste voorbehoud uitspreekt voor evolutionisme of nog, waar hij herinnert aan de zg. «intellectueele duisternis van de middeleeuwen ». Jeans' bevoegdheid schijnt wel niet zoo groot te zijn op het gebied van de paleontologie en van de geschiedenis, als wel op dat van de sterrekunde en de physica. Ook dient men voor oogen te houden bij de lezing, dat in dit boek, ook bij gemengde kwesties zooals b.v. het ontstaan van de dingen en vooral van het menschdom, alleen de uitspraak van de wetenschap wordt weergegeven en dat er nooit wordt op gewezen dat die uitspraak wel eens door de gegevens van het geloof kan worden aangevuld. Dit kan soms wel aanstoot geven. Daarom, een zeker voorbehoud. D. M. DE PETTER O.P.

12.801 **van Lohuizen, T., D^r** 52

DE STERRENHEMEL DOOR EEN LEKEBRIL. *Geïll. met* 8 *platen en* 5 *kaarten. — A'dam, Arbeiderspers,* 1935 (19 × 12) 60 *blz.* *gek. fl.* 1,75
V — Een praktische en klare beschrijving van den sterrenhemel. De bijgevoegde kaarten zijn wel aangepast om de sterrenfiguren in het uitspansel te kunnen vinden.
Dr J. VAN MOLLE, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

12.802 **Magnus, J., D^r** 61

DE NATUURLIJKE BEHANDELING DER ZIEKEN. *Geïll. met* 6 *platen. — Antwerpen, Geneesk. Instituut « Levenskunst », Markgravelei* 135, 1935 (22 × 14) 106 *blz.* 10 *fr.*
IV — Een boek dat een zonderling mengelmoes is van kerngezonde, eenvoudige algemeene raadgevingen en van dogma's die soms belachelijk van logica zijn maar ook soms noodlottig, misdadig kunnen worden in de toepassing. Eén voorbeeld, blz. 21 : « alle geneesbare ziekten, in den zin der natuurgenezing, genezen door natuurlijke behandeling. Ongeneesbare ziekten genezen vermag geen enkele methode, maar een doelmatige natuurlijke behandeling geeft de beste waarborg om verbetering te bereiken ». In het tweede deel, waarin schrijver de natuurlijke geneesmiddelen en hunne aanwending beschrijft — het eerste deel gaf de grondslagen der natuurlijke behandeling — staan zeer vele, nuttige, praktische aanduidingen over de toepassing der natuurlijke geneesmiddelen, die ieder dokter zoo dikwijls aanbeveelt en voorschrijft. Maar zelfs hier komen uitspraken en veralgemeeningen in voor die niet te verdedigen zijn, dogmatisch en onaanvechtbaar als ze

daar willen staan. Evenzeer acht ik het jammer dat het Vlaamsche Kruis de « demonstratie » voor een harer afdeelingen, zonder verderen uitleg in het boek laat publiceeren en aldus onder zijn bescherming schijnt te nemen. Dr J. LEBEER

12.803 **Mees, L. F. C., Dr** **61 : 03**

GEZONDHEIDSENCYCLOPEDIE VOOR IEDEREEN. Onder redactie van L. F. C. Mees, arts. *Geïll. met fig. en 24 platen. — Utrecht, de Haan,* 1935 (19×13) 4 *blz. en* 660 *kolommen* *geb. fl.* 2,45.

IV — Deze encyclopedie is feitelijk een woordenboek, alfabetisch gesteld, met uitgebreide verklaring der woorden — er zouden er volgens prospectus 3600 in staan, en ze zijn alle van meer dan dagelijksch gebruik — uit alle vakken die eenigszins met geneeskunde verwant zijn. De uitleg is klaar, volledig, practisch zonder nuttelooze pedanterie noch onbruikbare wetenschap of raadgevingen tot behandeling.

De losse band die rond het omslag is aangebracht en het boek bij het publiek moet aanbevelen, geeft het een vulgair uitzicht. Jammer; want het boek is veel beter dan de manier waarop het zich aldus voordoet. Dr J. LEBEER

12.804 **Swierstra, R.** **621**

DE WERKING, ONTWIKKELING EN TOEPASSING DER RADIO, OP EENVOUDIGE WIJZE VERKLAARD. *Geïll. — Groningen, Noordhoff,* 1934 (23×15) 176 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,65

V — In zijn voorwoord gewaagt schrijver van « een overzicht in vogelvlucht over het gebied van de radiotechniek ». Hierin ligt klaar afgeteekend wat in zijn werk is uiteengezet. Terecht bestemt hij zijn boek, niet enkel voor leeken, doch in 't bijzonder voor hen die bij het onderwijs betrokken zijn. Wij kunnen alleszins toegeven dat hij in zijn opzet gelukt is. Een eerste hoofdstuk wordt gewijd aan de geschiedenis van de draadlooze; vervolgens behandelt hij de baan van het zendstation door den aether naar het ontvangtoestel. In een derde hoofdstuk krijgen we een breedvoerige uiteenzetting van het ontvangtoestel zelf, met een klare beschrijving der onderdeelen. De twee laatste hoofdstukken worden gewijd aan de ontwikkeling der radiotechniek en eenige radiotechnische toepassingen. Het boek is rijk geïllustreerd met flinke teekeningen en klare foto's. — Met veel genoegen zal een radioamateur zijn kennissen inzake draadlooze uitbreiden aan de hand van dit studieboek, dank zij de methodische en rationeele wijze waarop Swierstra zijn onderwerp heeft behandeld. J. VAN DEUN

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

12.805 **Claudel, Paul** **81 : 24**

◆ KRUISWEG. *Nederlandsche versie van Anton van de Velde. Geïll. dr B. Max. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936, (16×14) 40 *blz.* *geb. in stempelband* 20 *fr.*

V — Besproken vooraan als « Boek der Maand ». Zie nr 12.761

12.806 **de Craene, B., pr.** **81**

◆ ZIJ DIE ZWIJGT. *Geïll. dr J. Stalmans. — Gent, Claeys,* 1935 (25×18) 65 *blz.* 20 *fr.*

V — Zie bespreking in het hoofdartikel onder nr 12.760

12.807 **Lefever, Peeter J.** **81**

UIT HET LAND VAN AA. Verzen. *Geïll. met* 20 *penteekeningen van den schrijver. — Brussel, De wilde Roos,* 1932 (25×18) 120 *blz.* 15 *fr.*

V° — Nee, van het land van Aa, van Zenne en Maalbeek moet ge bij mij geen kwaad spreken, evenmin als bij andere toeristen. Er te teekenen is ook een lust. En deze 20 penteekeningen zullen iedereen plezier doen, al zijn ze danig schoolsch. Maar o wach, o wee, die alexandrijnenvloeden !

O Zenne zeg me toch waarom ik ben ontroerd, / Wanneer het toeval nog me naast uwe oevers voert ? / Wanneer er iet me vast, den adem legt aan banden. / enz.

Of, misschien : (Op het Baraplein !!)

O 't ruischen van het sas, wie toch en kende u niet. / Wanneer in d'eenzaamheid...

O 't ruischen van het sas......

Ahwel, ziet eens ! J. C.

12.808 **Peelen, G. J.** **81**

LIEFDESMETGEZELLEN. *Geïll. met* 5 *houtsneden van J. Haak. — Utrecht, P. den Boer,* 1931 (27×20) 71 *blz.* *fl.* 0,50 ; *geb. fl.* 1

III-IV — 'n Bundel verzen waarin 'n ons onbekend dichter z'n smart en z'n lusten bezingt. Poëzie van 'n veelal banaal individualisme zonder diepere ontroering. Onder de mom van

mooi-gerangschikte woorden en glasheldere zinnen, die door hun zeer alledaagsche duidelijkheid aan verstaanbaarheid niets te wenschen over laten, tracht Peelen z'n geestelijke steriliteit en z'n manco aan persoonlijkheid te maskeeren. Inhoud : openhartige belijdenissen, moedige zelfbeschuldiging, strijd van het wilde bloed tegen de zonde. Alles tenslotte louter individualistische motieven waarin de cerebrale invloed van enkelen der Nederlandsche jongeren als Donker, Besnard e.a. is weer te vinden. 'n Paar maal slechts is z'n muze hem werkelijk genadig, wat echter de uitgave van 'n boel middelmatige manuscriptjes nog niet verrechtvaardigen kan. PAUL HARDY

12.809 Schreurs, Jac., M.S.C. 81

◆

Jac. Schreurs

STERREN EN DAUW. *Samengesteld en ingeleid door Bernard Verhoeven. Geïll. dr L. Simon. — Schiedam, Vox Romana,* 1935 (21 × 15) 135 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,60

V — Boodschapper van een zonnig katholicisme en dichter-zanger. Vertolker van de zoogenaamde gevoelige godsvrucht, vooral rond de kribbe en rond Maria. Te weinig gebald, ja onmatig zoowel in verbeelding als op muzikaal gebied, zeggen eenigen ; men kan daartegenover stellen een natuurlijke volheid-uit-de-bron, zooals bij weinigen. Er werd niets opgenomen uit « Nis en nimbus », het laatste werk dat juist een merkwaardige vernieuwing beteekent. Interessante verluchting door L. Simon. Mooie bloemlezing met een bloei van lentelicht, zoete gebeden en blijde rythmen.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.810 van de Woestijne, Karel 81

HET ZATTE HART. — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 12) 2e *druk* (19 × 12) 37 *blz.* 10 *fr.* ; *geb* 16 *fr*

IV* — In *Het zatte Hart* bundelde K. v. d. W., in 1926, enkele gedichten, van 1914 tot 1924 ontstaan ; en van het klein bundeltje, buiten de lijn gelegd van zijn lyrischen levensgang, maakte hij het beeld van zijn kunstenaarsbestemming. In dienst van de schoonheid (*Ode*) ; onvoldaan door de late vreugden van stille vurigheid, luid gerucht en jeugdige blijheid (*De late Chariten*) ; de beelden van zee en natuur steeds vullend met eigen gemoed (*Verzen aan Zee en in een Tuin*) ; de dagelijksche werkman die de innerlijke bezieling volgen moet (*Ode*)... : zoo stelt de dichter zich voor, oververzadigd en altijd hunkerend, in verzen waarvan sommige, ook voor den vorm, tot de zuiverste behooren die hij schreef. — Zedelijk voorbehoud hoeven we niet te maken ; maar deze verzen onderstellen een rijpheid, ongewoon nog op achttien jaar, en ook een vertrouwdheid met den geest en de kunst van dezen dichter. EM. JANSSEN S.J.

12.811 van Nijlen, Jan 81

GEHEIMSCHRIFT. Gedichten. — *Haarlem, J. Enschedé,* 1934 (20 × 12) 47 *blz.* *fl.* 2

III — Leidmotief : het heimwee om onze tijdlijkheid. Dus, hoewel onvolledig, een goede bron van primair gehalte, te beter dat zij niet door zijbronnen vertroebeld wordt. Maar nog iets merkwaardigs hierbij : 't is niet dit heimwee antecedens zooals bij jongere dichters, als alles nog goed gaat, maar « consequens », geheel bezonken, doorproefd en herproefd. Het neemt verschillende vormen aan (Schr. had goed die verdeeling kunnen aanduiden) : tot blz. 20 (plus enkele sonnetten passim) wordt de inspiratie vertolkt in haar gewoonlyrische gestalte ; naar den vorm, is het woord zeer beheerscht, maar soms ontleend aan dood proza-materiaal. Een tweede groep daarentegen, vooral van blz. 21 tot 36, staat in het teeken der ironie, wat een opflakkering, ook een harder aandringen beteekent ; dat prozaïsche van de eerste stukken wordt nu effectvol. Toch schijnt mij de volle waarde te liggen in enkele stukken van een derden stijl, nl. van een volle, milddiepe innigheid, zooals het Bezoek aan het Ouderhuis. Wij herhalen dat deze pessimistische inspiratie, zonder tegengewicht, voor ons door hare onvolledigheid onbevredigend is, hoezeer wij ook erkennen wat de dichter ons gaf.

Jan van Nijlen

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

12.812 Delbeke, Frans

◆ DOODENDANS. Dramatisch Spel in acht Tafereelen — *Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (22×16) 75 *blz.* 28 *fr.*

Frans Delbeke

II — Zonder liefde getrouwd drijft Wanda, door haar onverschilligheid en koelheid, haar man, Rodolf, die zielsveel van haar houdt, tot wanhoop, razernij en ongeloof. Hij komt maar tot inkeer bij het doodsbed van zijn vrouw en nadat hij ervan overtuigd is, dank zij pater Louis, dat ze haar schuld heeft ingezien en hem werkelijk is gaan liefhebben. — Dit is het meest bezielde werk van Delbeke. Het vertoont echter, in deze, les défauts de ses qualités : Het is doorloopend op hoogsten stroom gehouden ; het wordt één stuiptrekking, één krampachtige strijd tusschen hoop en wanhoop, vleesch en wil, God en hel, leven en dood. Bij de realisatie zal dit paroxistische onverdraaglijk worden. Zelfs de meest gewiekste mimicus zal de hoofdrol (Rodolf) niet voldoende kunnen nuanceeren om de éénstemmigheid weg te spelen. Integendeel, zijn spel zal tot een grimas verstarren, zijn stem één kreet worden. Hiertoe dragen de overige rollen nog bij, wijl ze evenmin rust en ontspanning scheppen. Het kalmste, tamste publiek houdt het niet uit. Wel jammer, om het intense leven dat den kruimigen tekst doordavert en uitbundig spel verwekt. — Streng voorbehouden. Dr C. GODELAINE

12.813 Lodelent **82 : 78**

STUDENTENLEVEN IN DE GROT VAN CALYPSO. Zangspel in drie Bedrijven op Schetsen uit Studentenleven van Julius de Bock. — *Dendermonde, van Lantschoot,* 1935 (21×13) 56 *blz.* 10 *fr.*

IV — 'n Studenten-idylle, banaal van stof en van vorm. Mogelijk wordt het dingetje op de planken 'n studentikoos succes. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.814 Magerman, Pieter **82.2**

◆ AVE MARIA. Legendarisch Mariaspel in elf Tafereelen. *Geïll. — Ronse, J. Leherte & Zn,* 1934 (22×15) 90 *blz.*

IV — De artistieke weerwraak van Magerman, na de mislukking met « Rozenregen » : In de stemming want in de kleur van onze middeleeuwsche mirakelspelen, onder de hoede van Gods Moeder, de volgehouden gang van de ziel, langs momenteele zwakheden om, naar de eeuwige trouw. — Wat 'n winst aan gaafheid van taal en van tooneeltechniek. Welgekomen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Pieter Magerman

12.815 Magerman, Pieter **82.8**

LOMPENPRINSEN. Drie Eén-Akters : Nachtasyl - Straatadel - De Profeet. — *Roeselare, A. Deraedt,* 1930 (22×14) 4, 23, 24, 28 *blz.*

III — Tooneeltechnisch mee van 't knapste dat Magerman schreef. Actie en woord groeien uit 'n grond van schrijnende werkelijkheid. Er weent in deze bladzijden 'n deerlijk medelijden met de arme stakkerds uit de proletenmassa, die in mizerabele lompen ons voorbijglijden met het hart dat ook in hun lijf klopt. Alleen de verwoording is bijwijlen bepaald zwak. — Voorbehoud voor toestanden. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.816 van den Berg, Will. en Grosfeld, Jan **82**

IN HET GLOEIENDE ZAND. Spel uit het Vreemdelingenlegioen in drie Bedrijven. — *Berlicum, Grosfeld* (18×13) 88 *blz.* *fl.* 2

V — Bij 't vreemdelingenlegioen in de doodende Sahara. Persoonlijke veete gaat uitgroeien tot 'n dienstconflikt. Wie kwaad bedoelden gaan er aan dood terwijl getrouwheid wordt beloond. De zware stemming blijft hangen heel den duur van het spel, — dat is goed, — en de menschen werden afzonderlijk raak getypeerd. Goed.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.817 van den Vondel, Joost 82.9 : 81

Joost van den Vondel

GYSBRECHT VAN AEMSTEL. Met het Nastukje DE BRUILOFT VAN KLORIS EN ROOSJE. *Bezorgd, ingeleid en toegelicht dr H. C. Differee. — Zeist, De Torentrans,* 1933 (27×18) 93 *blz.*
IV — Een royale uitgave met prenten en fac-simile's. In de inleiding de beschrijving van den eersten Schouwburg van 1637 met bondige bespreking van stof en bewerking van het treurspel en van de opvoeringen tot op het oogenblik. Enkel de hoogstnoodzakelijke tekstverklaring. Spijtig dat de verzen niet genummerd zijn. Als bron waarschijnlijk de eerste uitgave van 1637 (wordt in de inleiding niet vermeld). — Als bijvoegsel de onbenullige boerenoperette : De Bruiloft van Kloris en Roosje, die sedert het begin der 18e eeuw de jaarlijksche opvoering van Gysbreght besluit.
Dr A. BOON, PR.

12.818 van der Hut, M. C. 82

DE GOEDE MOORDENAAR. Spel in één Bedrijf. — *Berlicum, Grosfeld* (19×14) 27 *blz.* *fl.* 1
IV — De uitgestooten compagnon die blijkbaar harteloos, want streng commercieël, maar in den grond hartelijk weldadig het aangedane onrecht wreekt op onkunde en onwil van z'n vroegeren maat. — 'n Tragisch en 'n levend brokje mooi tooneel.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.819 van de Velde, Anton 82

◆ RADIJS EN BOT OP STERREVAART. Een Kerstmis-Avontuur in 6 Kapittels. *Muziek van L. van Dessel. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (20×16) 93 *blz.* 20 *fr.*
V — Dit is het 3e deel van een drieluik. Bot en Radijs zijn nu in de hemel. Radijs zou het wel gewoon worden ; maar Bot vertikt het in die paradijselijke rust zijn eeuwigdurende negentien jaar te verdoen en hij troont zijn maat mee terug naar de aarde om dompelaars, nog erger dan zij zelf het waren, wat licht en blijheid te dragen door ze de weg te wijzen naar de eeuwig-zonnige Kerstkrib. Of de hemel ook al op stelten geraakt door hun ontvluchting, kan ze niet deren. Ondertussen wagen zij het op Herodes, de synthese van de moordenaar, nu gesymboliseerd in de Wapenfabricatie. En als Bot zich klein onder de kleinen heeft gemaakt, laat hij het aan Radijs over het ruwe werkvolk verder voor te bereiden op de tocht naar de liefde. Hij zelf rukt de herders uit de vermaterialisering door consumptiebedrijf. Allen treffen samen bij de krib... waar echter Petrus de twee deserteurs al opwachtte. Tegenover die liefde en die schoonheid geeft ook hij zich gewonnen, nadat Bot ook nog de vertrapte, de verworden, de ontmensde bourgeoisie heeft binnengeloodst.
Niets op zichzelf zou men zeggen : het kerstgegeven komt ons zo vertrouwd voor. En toch is het hier nieuw in een vrij strakke synthese, die niets aan (kinderlijke) speelsheid en schitterende speelbaarheid inboet. Alleen naar het einde toe zal men moeten vermijden dat het te vlak tot tableau verloopt.
Als tekst is het iets van van de Velde's allerbeste werk. Woordovertolligheid — hoe noemde men dat ook al vaak — is hier totaal weg. Geen woord toch dat niet de vaart opjaagt of de gemoedsontlasting versterkt. Ook de symboliek blijft van direkte aanschouwelijkheid. De woordkunst bereikt pure hoogten, zowel in de doorlopende tekst als in de strofendelen en balladen, die van een klassiek-constructieve waarde blijken in het raam van het gehele spel. De spreekkoorgedeelten zijn sober, spannend, dramatisch. De botsing en ook de oplossing geschiedt in de harten, maar dan met een levensdrift die het geheel tot scenische en dramatische gejaagdheid maakt. Afwisselend vertederend of in hoge vlucht, humoristisch burlesk of tragisch schrijnend, over het wee tot de lach en de hoop op uitkomst. De ode aan de wijn, de ballade van de triestige lach, de diepe teleurgang van de slaven en hun hunker naar de voorgespiegelde redding, zijn brokken van grote schoonheid. Van de Velde gaf een koninklijke Kerstgave aan het Toneel, aan het Katholiek Toneel in het bizonder, aan het jeugdtoneel en het toneel überhaupt. Hij gaf ook een mooi, zeer mooi en een heerlijk, goed boek. AL. DE MAEYER, PR.

12.820 Vereecke, Jef 82

DE SCHAT UIT CONGO. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18×13) 101 *blz.* 16 *fr.*
IV — 'n Vroolijk spel en dat met z'n hartelijke allures bepaald aan iedereen behagen zal,

behalve dan natuurlijk aan bedilzieke dames in formalisme gekonfijt. De stof doet zoo sympathiek aan en de vorm is zoo lenig dat we 't graag vergeven waar de auteur 'n paar maal met de noodige conscientie te fineeren vergat. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

12.821 **Stokvis, Benno J.** **83.1**
DAGBOEKBLADEN VAN EEN KRANKZINNIGE. — *A'dam, Nederlandsche Keurboekerij,* 1934 (21×14) 74 *blz.* *geb. fl.* 2,25
II-III — Recensie in « Nieuw en Oud », onder nr 12.765.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

12.822 **Brusse-van Huizen, Jos.** **83.1**
ZOTTEKE. — *R'dam, Brusse,* 1935, 2e *druk* (22×17) 226 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — Recensie in « Oud en Nieuw » onder nr 12.763.

12.823 **Landor, Walter Savage** **83 : 86**
SERENA. *Vert. dr E. du Perron. — Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* », *nr* 13) 1935 (19×12) 58 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 16 *fr.*
III-IV, L — Een klein, ragfijn en suggestief verhaal in briefvorm van een frissche liefde tusschen twee jonge menschen : een Engelschman en een Italiaansch meisjes. Tot een huwelijk is het nooit gekomen, om wille van de geldzucht der familie. Bijna onwetend, zag het veertienjarig meisje zich op zekeren dag gehuwd met een rijkeren heer. Haar liefde echter scheen hij niet te hebben. Enkele opvallende valsche beginsels en verkeerde meeningen kunnen *gevormde* lezers gemakkelijk recht zetten. Te gewagen hier van een uitbeelding door Landor, van de tegenstelling tusschen den katholieken godsdienst en den protestantschen, lijkt me potsierlijk uit de lucht gegrepen. En moest hij dit wel hebben willen suggereeren, dan is zijn opzet onjuist en volkomen mislukt. D. DE PAUW O.P.

12.824 **Langhoff, Wolfgang** **83.3 : 93**
DE VEENSOLDATEN. Een onpolitiek Feitenrelaas van 13 Maanden Concentratiekamp. *Vert. uit h. Duitsch [Die Moorsoldaten] dr Nico Rost. Met een situatieteekening van het kamp Börgermoor dr J. Kralik. — A'dam, Contact,* 1935 (21×15) 270 *blz.*
fl. 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — 'n Best-seller, die de internationale haat tegen het nazisme nog wel wat verscherpen zal. Langhoff, regisseur-acteur aan den schouwburg te Dusseldorf, werd in Februari 1933 gearresteerd als volksmisleider, daar hij bij gelegenheid gedeclameerd had op arbeidersbijeenkomsten. Na enkele maanden gevangenisleven en onmenschelijke mishandelingen, werd hij zonder verderen vorm van proces naar het staatsconcentratiekamp Börgermoor overgebracht. Hij verblijft daar als veenarbeider tusschen kommunisten en enkele bonzen uit het vóór-Derde-Rijksche vaderland. Vandaar getransporteerd naar « Lichtenburg », 'n ander kamp. Op 31 Maart 1934 wordt hij vrijgelaten, en wijkt uit naar Zurich. Daar teekent hij 't relaas op van z'n 13 maanden hechtenis. Geschreven zonder opgeschroefdheid, zonder haat, zijn deze bladzijden 'n striemende aanklacht tegen het moorddadig tuchtsysteem waarmee het nieuwe Duitschland zich op z'n vroegere vijanden wreekt. Dit is niet het journaal van 'n fanaticus doch van 'n gematigd, gecultiveerd mensch ; 'n kunstenaar, die over het leven heeft nagedacht en niet opstandig of verbitterd wordt, maar zich hoofdschuddend boven de martelie stelt welke hij heeft te verduren gehad. Langhoff geeft den indruk oprecht te zijn en objectief, en we begrijpen z'n sympathie voor z'n kommunistische lotgenooten. Boeken als deze werpen 'n door de geschiedenis niet uit te wisschen smet op het nationaal-socialistische kultuurland. PAUL HARDY

12.825 **Marée, A.** **92**
DRIE BEROEMDE FRANSE VROUE (Afrikaansch). — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1935 (18×13) 197 *blz.*
III, P — Jeanne d'Arc, Johanna van Navarre, Marie-Antoinette. Schr. heeft op merkwaardige wijze den juisten toon getroffen voor jeugdige lezers : het is helder, zacht, mooi werk. Gepast worden de jeugdige lezers naar meer vredelievende idealen toegekeerd dan in die tijdperken van oorlog en bloed. Loffelijk is zijn eerlijke zorg, dat zijn jonge protestantsche lezers geen te eenzijdig, i.c. anti-Roomsch, oordeel vellen, door te herinneren aan het betrekkelijke en ingewikkelde in de geschiedenis. — Zeer gemakkelijk Afrikaansch.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.826 **Mlöler, Ingeborg** **83.1**
DE ZWERVER. *Vert. uit h. Noorsch [Vandringsmannen] dr H. M. H. ter Linden-Ledeboer.* — *Zutphen, Ruys* (21×15) 269 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,25
III-IV, P — Werk uit de Undsetsche school. Kristen Svarvarbacken keert na 'n zwerfperiode terug naar z'n geboortestreek. We schrijven 1787. Hij tracht zich weer in te burgeren, vindt Gunnhild, staat op het punt gelukkig te worden, wanneer het overgeërfde moordenaarsbloed zich in hem gelden doet, en hij in 'n ongecontroleerd moment z'n aanstaanden schoonvader doodt. Hij wordt veroordeeld tot 12 jaar opsluiting. De sterke, zelfbewuste Gunnhild, die zwanger is, zal op hem wachten. De atmosfeer, de menschen, de bouw : 't doet alles sterk aan Sigrid Undset denken. Dit schaadt beslist aan de originaliteit van het werk, doch niet aan z'n verdere litteraire waarde als zoodanig. Ingeborg Möller schreef 'n mooi boek. Ze weet menschen uit te beelden in hun volledig menschzijn met hun zwakheden en hun zonden, met hun verlangen om goed te doen en beter te worden, met hun doorleefd onderscheid tusschen goed en kwaad. Kristen, Gunnhild, Live zijn met forschen houw gebeiteld en veropenbaren ons de schrijfster als 'n rijke, begaafde vrouw.
PAUL HARDY

12.827 **Smelik, Klaas** **83**
JONGENS VAN ALLE STRANDEN. *Geïll. dr F. Winkler.* — *Hilversum, Het Boekengilde,* 1935 (20×13) 80 *blz.* *fl.* 0,75
III, S — Een oude zeebonk vertelt voor de maats van zijn vroeger jaren : van veel reizen, veel stormen, en de pleziertjes aan verren wal ! In een taal die zeemansch is en veel bijbrengt omtrent de eeuwige Hollandsche Jantjes ; al lijkt het af en toe wel charge. Wat het laatste hoofdstuk met het geheel te maken heeft, blijkt niet, tenzij we moeten aannemen dat de schrijver aan het werk is getogen in sociaal-democratische opdracht : maar dan heeft hij zijn opdrachtgevers niet weinig in 't ootje genomen ; of het zou moeten mogelijk heeten, dat er nog kan worden vrede genomen met vijf-vinger-dikgelaagde tendenz. Waarin de volksopbeuring en -voorlichting nog wel kan gelegen zijn !
Dr A. BELLEMANS, PR.

12.828 **Stjernstedt, Marika** **83.1**
VIER LEVENS. *Vert. uit h. Zweedsch [De 4 Marchalstöverne] dr N. en A. Basenau.* — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1935 (21×16) 373 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
III — In 'n Zweedsch dorp met z'n kleine conventies en z'n kleine schandaaltjes. Vier kinderen uit dat dorp : Edvard en z'n zuster Toria, Hendrik en z'n zuster Jenny. Ze worden volwassen. De ouderen zijn dood en ze gaan hun eigen leven. Vanuit 'n kruispunt loopen vier levenswegen de wereld in. Vier verschillende karakters met 'n onaanvechtbaar meesterschap ontleed. De ernstige, stille Edvard met z'n onbeantwoorde liefde voor Jenny, en den zwaren last van 'n bevlekt familie-verleden : Edvard's gedepraveerde moeder die 'n liaison had met Jenny's verloopen vader. Hendrik, de fantast, de militaire idealist, die eens Napoleontische daden wou verrichten en 'n roemloos einde vindt in de Finsche sneeuw. Jenny, het type van de doorsnee-vrouw, moedig en goed. Toria, het impulsieve, temperamentvolle ding, die het leven leven wil, doch bij 'n ontgoocheling ook de konsekwenties aandurft. Rond deze vier figuren groepeeren er zich anderen, evenzeer menschen van vleesch en bloed met hun eigenaardigheden, hun hoedanigheden en hun tekortkomingen. Marika Stjernstedt heeft 'n diepen kijk op het ingewikkelde komplex van het menschelijk gemoed. Het verdienstelijk uitwerken van deze romanconceptie — het gecombineerd behandelen van vier parallelle menschenlevens — alleen reeds getuigt van vaardigheid en stielkennis. De schrijfster wist 'n roman op te bouwen die litterair boven het gewone peil uitreikt en tegelijkertijd 'n boeiend, onderhoudend karakter heeft. Omwille van de behandelde toestanden weze dit werk aan rijpere, ernstige lezers voorbehouden.
PAUL HARDY

12.829 **Stroman, B.** **83**
HANNIBAL BOONTJES. *Geïll. met* 10 *teekeningen van D. Elffers. — Mechelen, Het Kompas* (*De Vrije Bladen*) 1935 (23 × 15) 31 *blz.* 20 *fr.*
III-IV — De zielediepten van den postbeambte-droomer... mitsgaders enkele zijner onschuldige manieën. Een verbluffende droog-geestige brok ; niet naar het oude, versleten patroon, maar direkt en met een fantasie vol verrassingen. J. C.

12.830 **Tetenburg, J. Chr.** **83.0**
MISDRIJF IN HET DUIVELSBOS. Oorspronkelijke Recherche-Roman. — *Utrecht, de Haan,* 1935 (19 × 14) 192 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
III — Een oorspronkelijk Nederlandsche recherche-roman. Verdienstelijk in zijn opzet, en met niet al te veel beroep op het gelukkige toeval, dat toch al zooveel moet in orde brengen. Zuivere ontleding van de recherche, en boeiend volgehouden. Litterair zonder pretentie, en ook zonder grond daartoe ; de dialoog is af en toe bijster stram en ontechnisch ; verder niet de minste psychologische of menschelijke inhoud. Plezierig en ontspannend, en in een atmosfeer die we heelemeaal kunnen doorschouwen.
Dr A. BELLEMANS, PR.

12.831 **van Pelt, Hubert** **83.9**
DE BOKKERIJDERS IN DE KEMPEN. *Geïll. — Antwerpen, Vlaamsche Boekhandel* [*L. Opdebeek*] (27 × 18) 512 *blz.* *gek.* 20 *fr.*
III — De bandieterijen van de « Bokkenrijders » in 't Limburgsche gedurende de tweede helft van de achttiende eeuw. 'n Lijvig boek. Ziekelijk boeiende, maar ten slotte onverkwikkelijke feuilleton-lectuur. 'n Buitenkans voor het soort lezers speciaal belust op brutaliteiten allerhande en dingen met 'n benauwenden reuk aan. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.832 **van Praag, Siegfried** **83.8**
OOSTERSCHE VROUWEN. — *A'dam, Nederlandsche Keurboekerij,* (20 × 14) 222 *blz.* *geb. fl.* 1,90
III — Drie verhalen. Het eerste en uitvoerigste (177 blz.): *De Leerares,* een Joodsch romannetje, met het leven van een Joodsche gemeente ergens in de Levant en de strijd tusschen geloofsgenooten over de zuivere leer en ook over de leerares, de mooie Channah, de dochter van Rabbi Menachem. — De twee andere, *Maraba* en *Fatma,* twee Oostersche fantazieën over liefde. — Moeilijk genietbaar voor onze lezers om inhoud, vorm en taal. Dr A. BOON, PR.

Siegfried van Praag

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar, en ouder*
(*veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming*)

12.833 **Brusse, W. L.** **83.1 : 83.3**
PATIENT. — *R'dam, Brusse,* 1935 (22 × 14) 175 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Recensie in « Nieuw en Oud » onder nr 12.764.

12.834 **Herwig, Franz**
◆ ONTVLUCHTINGSPOGINGEN. Wereldstad-roman. *Vert. uit h. Duitsch* [*Fluchtversuche*] *dr Jos. Panhuysen. — Tilburg, Nederlandsch Boekhuis,* 1934 (19 × 13) 276 *blz.* 56 *fr.*

Franz Herwig

III-IV* — Na *Hoop op Licht* is *Ontvluchtingspogingen* wederom een werk van groote deernis in Herwig's sociale romans. Het is het pakkende beeld van den modernen mensch, in zijn denken en doen ; zijn tobben en begeeren. Bang tegenover zich zelf — op grond van de harde eerlijkheid — wordt hij een wanhopend vechter om zichzelf te ontvluchten en te dolen door het rijk van den waan. Ontvluchtingspogingen is de ontreddering en de dolage langs alle wilde paden die lokken, en een bedelen om geluk aan alle verboden deur. Ellendig en uitgeput kan het niet verder tot de « ontvluchte » op zijn levensweg het Christendom ontmoet in de figuur van een begrijpend, barmhartig, goed mensch. Die goedheid voert hem met zachte en toch dwingende hand terug tot zichzelf, tot de ontdekking van zichzelf. Nu alle koele

hardheid is geweken uit het gemoed, gaat de weg terug naar de zijnen op den wekroep van den plicht. Het werk is schitterend vertaald. M. VAN HOECK, PR.

12.835 **Jonker, Abr. H.** **83.1**

DIE TREKBOER. Vervolg van « Die Plaasverdeling ». — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk* 1934 (18×13) 3, 237 *blz.*

IV — Antonie Reys heeft z'n hoeve moeten verlaten en trekt met z'n familie en z'n vee de wijdsche Afrikaansche vlakte over op zoek naar wat weiland. De boeren hebben zelf behoefte aan hun grond, en Antonie is nergens 'n welkome gast. Tenslotte belandt hij bij diamantdelvers. Antonie is 'n zwakkeling, niet opgewassen tegen z'n verantwoordelijkheden. Z'n leven is 'n aaneenschakeling van kleine ellenden. Jonker is te weinig psycholoog om de verhouding Antonie-Bekka tot 'n brok schrijnende werkelijkheid uit te bouwen. Dat maakt het boek arm en saai. Wat de romanbouw betreft, hier heeft Jonker nog heel wat stielkennis op te doen. Een ding moeten we echter toegeven : hij is 'n realist van zeer bizondere kwaliteiten ; z'n hoofdfiguren Antonie en Bekka zijn dwarsdoor levende menschen, en afzonderlijk beschouwd is Antonie 'n litteraire creatie van beteekenis. Jonker is nog jong. 'n Romanschrijver komt laat tot rijpheid. We verwachten van hem nog mooi werk. PAUL HARDY

12.836 **Muir, Augustus** **83.0**

HET ZWARTE PAVILJOEN. *Vert. uit h. Engelsch [The black Pavilion] dr W. J. A. Roldanus Jr. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* 1934 (20×14) 225 *blz.* *fl* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Nog een brave jongen, die de politie ontvlucht bij een vriend, die weer in doodsgevaar verkeert door de drijverijen van een vreemde bende. Er is weer een meisje en veel geheimdoenerij, met een algemeene schietpartij en een trouwpartij als slot. — Leeg, leeg, en misleidend. E. BOELAERT M.S.C.

12.837 **Peterson, Margaret** **83.3 : 83.1 : 325**

OFFERS DER WANHOOP. *Vert. uit h. Engelsch [Tony Bellew] dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 238 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Het verhaal speelt in Indië. Het gaat over liefde en rassenverschil. De voorstellingen van de schrijfster zijn nogal verward en kunnen aanleiding geven tot misverstand, b.v. inzake zelfmoord. Daarom voorbehouden aan volwassenen. Dr A. CARDYN, PR.

12.838 **Potma, S. D.** **82.9**

BELEG EN ONTZET VAN LEIDEN. Historische Schets in 7 Bedrijven — *Zwolle, H. H. Kok Bzn* (21×13) 36 *blz.* *fl.* 0,50

IV*, P — 'n Paar bladzijden geschiedenis in dialoogvorm. Als tooneel bepaald niet veel zaaks. Protestantsch. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.839 **Raine, William Macleod** **83.0**

VOOR EER EN LEVEN. *Vertaald. — Haarlem, De Spaarnestad (Hollandsche Bibliotheek nr* 17) 1935 (20×14) 219 *blz.* 4 *fr.*

IV — Een meisje en een man worden allebei van moord beschuldigd; zij werken samen om hun onschuld te bewijzen. Zij gelukken erin na vele verwikkelingen en avonturen. Het eindigt natuurlijk met een huwelijk. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

12.840 **Rogers, Frank** **83.0**

PARTICULIER SECRETARIS GEVRAAGD. — *Utrecht, Kemink (Nova Edeitie)* (20×14) 209 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

IV — 'n Jong Engelschman, die de wereld en de menschen wil leeren kennen, aanvaardt voor afzienbaren tijd het ambt van particulier-secretaris bij 'n z.g. verzamelaar in Oostersche kunstschatten. Finaal blijkt dat hij met 'n bende handelaars in narcotica te doen heeft, waarover z'n baas zoowat de leiding voert. Tom wordt natuurlijk ook verliefd, en zij is natuurlijk ook dol op hem. Dat vereenvoudigt het zaakje niet, kan je begrijpen ! Verder nog revolverschoten in den nacht en wat dies meer zij. Frank Rogers bezit de gewiektheid nog niet van z'n over-Kanaalsche beroepsgenooten om zoo'n ding op 'n waarlijk boeiende, levende wijze in elkaar te gooien. — Sensatielektuur van de magere soort. PAUL HARDY

12.841 **Roothaert, A., Mr** **83.0**

ONBEKENDE DADER. — *A'dam, Seyffardt* (20×14) 219 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

IV — De hoofdpersonen uit « Spionnage in het Veldleger » keeren terug. Maar ze zijn een dagje ouder geworden, en spreken niet meer zoo'n oneerbiedig soldatentaaltje. Verder is de dader de kleurling-vóór-broer van het meisje, waar een der hoofdpersonen wil mee

trouwen. Uit familieliefde begaat die kleurling een diefstal bij en een moord op een schurk en mag — als het kluwen is ontward — ongemerkt en ongeschandvlekt vertrekken.

E. BOELAERT M.S.C.

12.842 **Simons, Jozef** 83.3

◆ VAN TWEE KONINGSKINDEREN. Roman. — *Turnhout, van Mierlo* (*Volksbibliotheek, nr* 16) 1935 (17 × 11) 139 *blz.* *gek.* 10 *fr.*
IV — Recensie in « Nieuw en Oud », onder nr 12.770.

12.843 **Slager, Frans** 83.8

BRIEVEN VAN DE GROOTE HOEVE. *Geïll. dr den schrijver.* — *Baarn, Bosch & Keuning* (*Libellen-Serie* n^r 75-76) (19 × 17) 96 *blz.* *fl.* 0,45
IV° —De schrijver wil een Zuid-Kempische schets leveren van een groote hoeve en het omringende dorpsleven, gesteund op Rubensiaansche en Breugheliaansche motieven. De schets wordt, helaas, in haar beschrijvende deelen tot een zwelgpartij van substantieven, die het onmogelijk aankunnen de bedoelingen van den schrijver tot concrete voorstellingen te verdichten, en waarbij we willens nillens terugdenken aan de Sniedersen ; in de verhalende deelen krijgen we een reeks zoo krachteloos-voorgestelde partijtjes, dat we naar een of andere atmosfeer in dit boek het zoeken hebben, als naar forellen in de Nete. — Het boekje krioelt overigens van litteraire smakeloosheden als : « Dit stond gelijk » met hem en zijn vrouw, op hun ouden dag hun patatten af te nemen, met alle gevolgen » van dien ! » — « Zij trouwde...... met medeneming van alle geld, vriendschappelijk » maling hebbend aan alle protest en misprijzen en lak aan al haar kroost ! » — « De » armen en beenen bloot, gereed om te gaan hooien ! » — « donkere visschenruggen...... » die voorwaar iets willen en een uitweg zoeken, ten val gebracht ten slotte door de meiden, » die te water gaan ». — Een zware, moeizame libelle ! Mogen de plastiekers den schrijver genadiger kunnen zijn.

Dr A. BELLEMANS, PR.

12.844 **Snieders, August** 83.8

◆ DE HEER VAN 'T KASTEEL. Naar het leven geteekend. GLIMWORMKEN.— *Antwerpen, Voor God en 't Volk* (*Dr A. Snieders' werken*) 1933, 2^e *druk* (20 × 14) 140 *blz.* 5 *fr.*
IV — De jonge baron Plos van Peelland treedt weer in het bezit van het kasteel zijner vaderen, dat ten gevolge van ongelukkige omstandigheden een tijd het eigendom was van zekeren Peeters, die wel heer van 't kasteel maar hoegenaamd geen edelman, integendeel een laatdunkend, verwaand, dom, heerschzuchtig man was, een papenvreter was. De pastoor van het dorp speelt in het verhaal een zeer mooie rol; hij is een weerga van den herder uit het verhaal *De Dorpspastoor*. In dit boekje wordt de valsche zoogenaamde vooruitgang bestreden. De echte welvaart ligt in het behouden van de voorvaderlijke beginselen. Sommige hoofdstukken zijn zeer levendig en treffend, o.a. de beschrijving van een partij bij de Peeters, het gesprek tusschen den pastoor en den jongen, verdienstelijken baron.

L. D.

12.845 **Tuttle, W. C.** 83.0

HET GEHEIM VAN STORMY RIVER. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Hashknife of Stormy River*] *dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 219 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Buck Denning wordt vermoord. Iemand uit het dorp, 'n prachtkerel, die echter om verschillende redenen met 'n minder goede reputatie op zak loopt, wordt verdacht. De eigenlijke moordenaars leggen het er nog extra op aan om alle vermoedens op hem te concentreeren. Doch Hartley en z'n vriend Stevens zijn er zooals altijd als de kippen bij om de zaak in 't reine te trekken. Ze brengen tevens 'n gezond-humoristische noot in 't spel, en maken van Tuttle's boeken dan ook de meest genietbare Far-West-lectuur.

PAUL HARDY

12.846 **Tuttle, W. C.** 83.0

KRUITDAMP EN GOUD. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Loot of the Lazy F.*] *dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 230 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Johnie is expeditieknecht in 'n groentenzaak en gaat op zoek naar den moordenaar van z'n vader. Nola French wordt door den dood van haar vader erfgename van 'n groote « farm ». Moord en inbraak. Cultus Collins, de onbaatzuchtige, wijze cowboy brengt orde in de zaken. De moordenaars worden ontmaskerd en Johnie krijgt Nola. Gewone Far-West-lectuur, doch met 'n dosis goede geestigheid — Tuttle eigen — gelardeerd.

PAUL HARDY

12.847 **van de Wygaert, Ludo** 83.1

PRINSELIJK AVONTUUR. — *Boom, Boekhandel Ludo,* 1936 (21 × 13) 42 *blz.* 10 *fr.*
IV* — Recensie in « Nieuw en Oud », onder nr 12.769.

12.848 **van Gogh-Kaulbach, Anna** 83

A. van Gogh-Kaulbach

MOED. *Geïll. dr A. Gerdes Oosterbeek. — Lochem, De Tijdstroom* (24×16) 218 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV, M, N — Een meisjesboek, zonder veel inhoud en zonder veel overtuiging. Of er nu moed of nukkigheid uit te lezen valt, komt de lezer niet precies te weten : het milieu is zoo kleurloos, zoo zedelijk onbeduidend, de strekking zoo krachteloos weergegeven, dat men na de lezing ervan onvoldaan blijft ; iemand met ietwat pen en veel tijd kan veel zulke brokstukken te boek stellen uit het leven van zulke maatschappij ; zooiets kan schrijven heeten om blijven te schrijven; met het lezen er van echter is het anders gesteld, meen ik ten minste ; althans ik hoop het. Dr A. BELLEMANS, PR.

12.849 **Vankrinkelen, Lode J.** 83.1
JONGENS IN 'T GESTICHT. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (21×15) 195 *blz.* 28 *fr.*
IV* — Recensie in « Nieuw en Oud », onder nr 12.768.

12.850 **van Oosten, A. J. D.** 83.8
◆ SLAGEN OP DE RUIT. Kleine Verhalen rondom het Vuur van de Werkelijkheid. — *'s Bosch, Teulings,* 1935 (19×11) 180 *blz.* 29 *fr.*
IV — Recensie in « Nieuw en Oud » onder nr 12.766.

12.851 **Wallace, Edgar** 83.0

Edgar Wallace

HET MYSTERIE DER DRIE EIKELBOOMEN. *Vert. uit h. Engelsch dr C. M. van Goorde. Geïll. — R'dam, De Combinatie* (20×14) 208 *blz.* *fl.* 2,25
IV — Een liefhebber-detectief vindt het lijk van zijn gastheer, verdenkt een vreemde, die ten slotte de vader is van het kind der vrouw van den vermoorde ; kind, dat trouwens een paar maal ontvoerd wordt en waarop zoowel de neef van den detectief, als de vriend van den vermoorde verliefd zijn. Dat is zoowat de inleiding van dit boek van avonturen, waarin het mysterie der drie eiken wordt opgelost met revolverschoten en een gelukkig huwelijk. Het zal wel geen goede detectieven vormen, maar toch veel romanlezers boeien, al wed ik wel dat de meesten, die het verslinden, zelf niet juist het verloop der ingewikkelde gebeurtenissen meer zullen kunnen geven, als ze het boek met een moe hoofd dichtslaan.
E. BOELAERT M.S.C.

12.852 **Walsh, Maurice** 83.0
ZWERVERSWEGEN. *Vert. uit h. Engelsch [The Road to Nowhere] dr J. P. Maschmeijer-Buekers. — Den Haag, Servire,* 1935 (21×14) 306 *blz.* *fl.* 2,10 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Geloof maar niet dat dit een of ander banaal avontuurlijk zwerversverhaal is, al wil het boek uiterlijk ook dergelijke allures hebben. Het is niet tienmaal, maar honderdmaal beter. Ik heb in vroeger dagen ook eens 'n roman geschreven waarin het ging over een stuk of wat intellektueelen die met paard en woonwagen gingen zwerven ; nu ik dit boek gelezen heb, schaam ik me daar een beetje om. Dit verhaal is een stout stuk brandende levenstragiek, gelukkig niet uitgeperst en lam gekneed op de wijze der leveranciers van zoogenaamde psychologische romans, eerder gecamoufleerd achter de beurtelings gezellige, beurtelings tragische wisselingen van een avontuurlijk-aangelegd jongmensch, die het beter kan treffen met een troep luizige zigeuners dan met zijn gecultiveerde omgeving. Wonderbaar mooie figuren leven in dit verhaal : Maag Carty, de oude zigeunermoeder, Daheen, het trouwe jong, Julie Brien. Gansch de ziel van Ierland leeft in dit boek, krachtig, volksch en ongecompliceerd, gansch dit land met zijn diepe rust, zijn ruime horizonten, zijn eenvoudige, primaire maar diepe menschen. Ook litterair is dit boek uitstekend verantwoord. Ik wil dezen roman met aandrang aanbevelen tegen de noodlottige indigestie die thans zoo veelvuldig voorkomt als gevolg van de lektuur der mode-damesromans, waaraan

Maurice Walsh

men in dit land — lacy — al moeilijker en moeilijker ontkomt.Vrienden, laat ons den naam Maurice Walsh in 't geheugen houden. ERNEST VANDER HALLEN

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

12.853 **de Vries, Anne** **83.1 : 37**
JONGENS VAN DE STRAAT. *Geïll. dr T. Bottema. — Den Haag, Voorhoeve,* 1934, 2e *druk, spelling Marchant* (21×15) 128 *blz.* *fl.* 0,95
V, P — Recensie in « Nieuw en Oud » onder nr 12.767.

12.854 **Voorhoeve, Rudy** **83.0 : 266 : 91**
TILIAUW, DE SAWIA. *Geïll. dr N. Bodenheim. — A'dam, De Spieghel ; Antwerpen Het Kompas* (24×18) 126 *blz.* 28 *fr.* ; *geb.* 42 *fr.*
V, P — Een prettig verhaal uit het leven der Papoea's en meer speciaal uit het leven van een kleinen Papoea-jongen, die na allerhande vreemdsoortige avonturen terecht komt in een protestantsche missie waar hij een kerel wordt. Tamelijk oppervlakkig van stijl maar interessant van avontuur voor de jongelui, die overigens beter gewoon geworden zijn uit litterair oogpunt. E. v. D. H.

12.855 **Wolffenbuttel-van Rooyen, H.** **83.1**
EN ALTIJD IS 'T WEER LENTE. Een Verhaal in drie Deelen. — *A'dam, van Munster,* 1935 (20×14) 235 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25
V* — Recensie in « Nieuw en Oud » onder nr 12.762.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

12.856 **van Passen, Robert** **83.0**
DE WONDERLIJKE TOCHT. *Geïll. dr Fr. van Immerseel. — Leuven, Davidsfonds* (*Jeugdreeks, nr* 17) 1935 (20×15) 137 *blz.* 12 *fr.*
VIa-b, J — 'n Tocht à la Robinson... 'n Mager kluifje, maar alleszins naar den tand van jonge peuters, imaginatief tenminste tuk op avontuur, en voorloopig nog lak hebbende aan waar- en waarschijnlijkheid. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

12.857 **Kampmann, Theoderich** **84 : 92.8 = 43**
◆ GERTRUD VON LE FORT. DIE WELT EINER DICHTERIN. — *München, Kösel & Pustet,* 1935 (18×11) 64 *blz.* *RM.* 1 ; *geb. RM.* 1,60

Gertrud von le Fort

V — Th. Kampmann schreef een analyse van het œuvre van een der grootste en meest hoogstaande figuren uit de hedendaagsche kath. letterkunde : Gertrud von le Fort. Er wordt vooral de nadruk gelegd op het feit : hoe zij — telkens weer vormt het de kern van haar werk — de Kerk beschouwt : « Es geht um sie selber, um ihre Essenz und Existenz, es geht um ihr Corpus-Christi-Sein ». — We maken hier werkelijk een wandeling, aan de hand van een betrouwbaren en geestdriftigen gids, doorheen « die Welt einer Dichterin », zooals de ondertitel het aanduidt. Voor allen die de werken van G. von le Fort (de meeste werden vertaald in het Nederlandsch) hebben gelezen of wenschen te leeren kennen — en elk katholiek intellectueel zou het moeten doen — is dit warm begrijpend en keurig geschreven essay een mooi geschenk. M. VAN HOECK, PR.

12.858 **Knuvelder, Gerard** **84 : 809 : 92.8**
◆ BOUWERS AAN EIGEN CULTUUR. Letterkundige Figuren. — *Den Haag, « Pax » ; Antwerpen, Standaard,* 1934 (20×14) 253 *blz.* 18 *fr.* ; *geb.* 25 *fr.*
IV — Een reeks essay's over een veertiental vertegenwoordigers van de Nederlandsche

literatuur. Worden voorgeroepen : vier meesters uit de Gulden Eeuw, Jan van Hout, Daniël Heinsius, Justus de Harduyn, Vondel, daarna een groep hedendaagsche schrijvers. Een reeks essay's ! Alweer ! Of er nog niet genoeg op de boekenmarkt voorliggen ! Knuvelder heeft de opwerping voorzien en hij antwoordt bij voorbaat in een inleidende verklaring tot zijn studie over twee beteekenisvolle essayisten Frans Erens en Willem Nieuwenhuis : of gij het nu al of niet beschouwt als een bewijs van inzinking der creatieve potenties, het essay ontwikkelde zich tot een van de meest karakteristieke uitingen van de moderne letterkunde. Doch om die constatatie haar juiste beteekenis te geven schijnt het mij van belang te onderscheiden. Er is wat ik noemen zou het *essay-recensie* en het *literair of scheppend essay.*

Gerard Knuvelder

Het essay-recensie is een methodische en grootendeels passieve samenvatting van een wetenschappelijke studie, van een literaire prestatie of van een groep zulkdanige werken. Die samenvatting gaat gewoonlijk gepaard met enkele aanvullende beschouwingen en vooral, en dit heeft ook werkelijk zijn belang, met een min of meer welwillende kritiek der vergissingen en tekorten van de beoordeelde schrijvers ; dit laatste verstrekt dan een bij uitstek gunstige gelegenheid aan den recensent om met zijn eigen kennissen en wel eens met zijn betweterij uit te pakken. Een dergelijke recensie is uiteraard zakelijk, plichtmatig en zonder literaire pretenties, de beteekenis ervan blijft dan ook beperkt tot de oogenblikkelijkheid van een kennisgeving. Die essay's kunnen zeer interessant geschreven zijn, ze kunnen hoogst leerrijk en boeiend zijn, de literaire kritieken bij voorbeeld van Joris Eeckhout ; ze kunnen ook geesteloos zijn, een analytisch, schoolsch nazeggen van het besproken werk, zonder weergave van eenige persoonlijke overtuiging, zonder eigen voorlichtiend oordeel, iets dat ge alleen leest uit plicht. We betreuren dat juist Knuvelder in het eerste deel van het hier aangekondigd boek, in zijn essay's over de schrijvers van de XVIIe eeuw, een treffend voorbeeld levert van dit onverkwikkelijk genre. De schrijvers en de dichters van de XVIIe eeuw staan tegenwoordig én in Holland én in Vlaanderen op de dagorde. Knuvelder schijnt met nieuwsgierige haast het meeste te hebben gelezen van wat in de laatste tijden over onze Gulden Eeuw werd geschreven. Dat hij zijn zorgvuldige annotaties, vrucht van een eerste contact met een reeks voor hem tot nogtoe vrij onbekende problemen, bij wijze van bespreking in een of ander weekblad liet overdrukken, kon zijn nut hebben, maar het was m.i. een vergissing ze te bundelen en ze zoo aan de kritiek te onderwerpen van een lezer die terecht hoogere eischen stelt aan een boek dan aan een vluchtig tijdschriftartikel. Het woordje *vluchtig* geldt daarbij alleen voor de kwaliteit dier essay's, want kwantitatief zijn ze, in scherpe tegenstelling met de kwikke en kernachtige bondigheid der volgende opstellen over moderne schrijvers, moeizama gesteld en storend langdradig. Knuvelder beweegt zich hier opvallend op een weinig vertrouwd terrein, hij kan niet samenvatten omdat hij niet overziet en wanneer hij dit dan toch eens waagt dan gebeurt dit, zooals in het liminair hoofdstuk over het *Renaissance-Probleem,* met een ontstellend simplicisme. We beklagen de lezers die van die studie uitgaan om tot de kennis te geraken van dit zoo belangrijk en ingewikkeld vraagstuk.

We vellen met des te lichter gemoed dit streng oordeel over het eerste gedeelte van *Bouwers aan eigen Cultuur,* (waarom die bombastische en afschrikkende titel ?) omdat we met oprechte overtuiging allen lof mogen schrijven over het tweede deel dat geheel is gewijd aan de raak-synthetische karakteriseering van enkele moderne auteurs.

We spraken hooger van het essay-recensie. Naast het essay-recensie heeft men het literair of scheppend essay. De schrijver ervan is meer dan een berichtgever, hij is meer zelfs dan een hoogstaand leermeester, die met gemakkelijk gebaar allerlei verklarende oorzakelijkheidsverbanden aanwijst en met een vanzelfsprekende duidelijkheid de hoofdpunten belicht, hij is meer dan een solied denker, *hij is een ontroerd denker, een kunstenaar* die bij het lezen of aanschouwen van een kunstwerk door die schoonheidsbewogenheid wordt aangegrepen, die bij anderen wordt gewekt door de plotse openbaring van een stuk natuur of een dieper aspect van het leven. En die ontroering groeit tot woord- en beeldgestalten, tot een literaire schepping, die geheel onafhankelijk van het werk dat tot het essay aanleiding gaf, een eigen schoonheid heeft en die blijvend bewaart. Nu is het mogelijk dat in het scheppend essay zooals in het gedicht het emotieve als dominante den grondtoon vestigt; dit is het geval in de kunstkritieken van Baudelaire en in de mooiste essay's van Karel van de Woestijne. Dan weer overheerscht het cerebrale zooals bij Anton van Duinkerke. Maar in het tweede als in het eerste geval is er meer dan louter inzicht, is er de emotie als bron van schoonheid. De essay's van Knuvelder sluiten bij het meer cere-

brale genre aan: een klare kijk, een verantwoord oordeel, een raak woord om beide uit te drukken met daarbij een innerlijke spanning die dit woord op menige bladzijden warmte en straling geeft. Bondigheid, synthese, persoonlijkheid en treffende geeiktheid van zegging, met één woord *stijl*, juist al datgene wat we in de eerste opstellen van het boek missen. Knuvelder beweegt hier op eigen bodem, zijn geestelijke heimat; hier spreekt hij van eigen dingen en omdat hij een geboren schrijver is kan hij dat op eigen wijze; hier spreekt hij overtuigend omdat we voelen dat hij het hier doet met gezag.

Het zou jammer zijn moesten sommige lezers, afgeschrikt door het laborieuse van de eerste hoofdstukken, het boek op zij leggen vooraleer ze de gelegenheid hadden, tot hun groot literair en artistiek voordeel, in de laatste essay's de letterkundige eruditie, het krachtig kritisch oordeel en het mooi schrijverstalent van Knuvelder naar waarde te schatten. Dr A. STUBBE, PR.

12.859 **Langeveld-Bakker, T. J., Dr** **84 : 809 : 81 : 92.8**

HERMAN GORTER'S DICHTERLIJKE ONTWIKKELING IN MEI, VERZEN EN EERSTE SONNETTEN. — *Groningen, Wolters,* 1934 (23 × 16) 160 *blz. geb. fl.* 2,90

Herman Gorter

III — Deze studie handelt enkel over den eersten Gorter, den dichter van Mei, Verzen en Eerste Sonnetten. In een eerste hoofdstuk belicht schrijver de voornaamste kenmerken van de poëzie der Tachtigers, zooals die uit de eerste verzen van Kloos uitstralen : direct contact met de natuur, klankexpressie en klankexpressiviteit, geconcentreerdheid op de eigen ziel, enz. Ook bij Gorter doen zich dezelfde kenmerken voor. — In de drie volgende hoofdstukken ontleedt hij samenstelling en onderverdeeling van de drie zangen van Mei en tracht eigen visie en toon in ieder der deelen te vinden. Dan onderzoekt hij het handschrift met zijn verbeteringen en vooropgestelde schemas om de werkwijze van den dichter te verklaren. Ten slotte gaat hij de invloeden na die op Gorter hebben ingewerkt : de klassieken, Keats en Shelley, langs Diepenbrock, Nietsche en Wagner, en onder zijn vrienden in de eerste plaats Verwey. De twee laatste hoofdstukken ontleden het eigene van de Verzen en de Eerste Sonnetten. — Een studie uit liefde en bewondering, waarin tot in zeer kleine bizonderheden wordt gelet op de schitteringen van woordkunst en vormschoonheid.
Dr A. BOON, PR.

12.860 **Margadant, S. W. F.** **88**

TWINTIGDUIZEND CITATEN, APHORISMEN EN SPREEKWOORDEN. — *Den Haag, Leopold,* 1935 (26 × 17) 5, 752 *blz.* *geb.* 270 *fr.*

II-III, L — Inderdaad een statig boek, een mijn en een bron, een wereld van gedachten en geest. Men zal bizonder waardeeren het overnemen in eigen tekst van veel mooie gezegden in oudere en nieuwe talen. Waarom hier en daar alleen de vertaling ? Anderzijds leveren de bijgevoegde en goed verzorgde vertalingen, groot nut. Evenmin men dit werk in één trek leest, kan men het recenseeren op eerste gezicht ; doch, behalve het zeer groot genot en nut in opzicht geestesleven en letterkunde, moeten wij toch heftig protesteeren tegen de liberale tendenz inzake wijsbegeerte en godsdienst : werkelijk grofeenzijdig. Ook een beetje meer uit den wijsheidsschat van nabije en verre Oosten (Tao enz.) ware welkom geweest. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.861 **Mussche, A.** **88 : 37**

NEDERLANDSCH LEESBOEK. Ten dienste van Inrichtingen voor Middelbaar Onderwijs en Normaalscholen : 3e DEEL. *Geïll. met* 13 *platen.* — *Brussel, A. de Boeck,* 1933 (22 × 15) 223 *blz.* 18 *fr.*

A. Mussche

V — Dit derde deel wordt bedoeld als een inleiding tot het leven der kunst. Wat is kunst, wat is een kunstenaar ? Hoe komt letterkundige kunst tot uiting ? Door epiek : reisverhaal, levensbeschrijving, sagen, mythen, legenden, sprookjes, fabels, parabels, het eigenlijke epos, den roman, de vertelling en de novelle, de ballade en de romance. Door lyriek : het lied, natuur-, liefde-, maatschappelijke- en geestelijke lyriek, door de ode, de hymne en de elegie. Door dramatiek. — Voor iedere soort kiest de bloemlezer een paar kenschetsende, gewoonlijk minder bekende voorbeelden uit Noord en Zuid. Met genoegen treffen wij er ook die letterkundige soorten aan die gewoonlijk verwaarloosd worden. Als illustratie, een paar portretten (Vondel, van de Woestijne, H. Roland Holst) of

verduidelijkingen van leesstukken (die twee specimens van Duitsche romantiek schijnen wel leeg en levenloos) ; bij de letterkundige kaart der Nederlanden paste een woordje uitleg. Goed gekozen bladvulsel prikkelt de nieuwsgierigheid der leerlingen. — Aanbevolen. Dr A. Boon, pr.

12.862 **Ortega y Gasset, José** **84 : 1 : 18 : 19**

BESPIEGELINGEN OVER LEVEN EN LIEFDE. *Vert. uit h. Spaansch dr Dr J. Brouwer. — Den Haag, Leopold,* 1935 (24×16) 11, 184 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III* — Ja, die bescheiden titel, — een titel die bij zooveel anderen pretentieuze klets dekt ! Men weet hoe zeer Ortega y Gasset daarvan verwijderd is, een der sterkste en interessantste denkers van heden. Terecht roemt Dr Brouwer zijn « onafhankelijkheid van oordeel, frischheid en levendigheid van geest, puntigen stijl, beheerschten toon van een man van de wereld, en bezonkenheid als gevolg van groote belezenheid en rustige overweging. » Hoewel bij hem de klemtoon niet valt op het zedelijk leven, werkt hij nochtans aan den opbouw der persoonlijkheid en tegelijk der beschaving : niets minder dan wereldgeschiedenis, wijsbegeerte van al de historische scholen en psychologie worden daarvoor door hem benuttigd. Zelden vindt men een philosopheeren zóó levendig als dit hier, dank zij de uiterst scherpe en wijduitstralende verbeelding. Toch geen abstractie om de abstractie (al zijn er uiterst scherpzinnige, hoewel nimmer onduidelijke brokken) maar alles onbetwistbaar gericht op een hoog en prachtig beeld van een waar mensch-zijn. Eclecticus, zoo men wil, maar dan toch kruimig sap doorheen een kruimige ziel. Dr Joris Caeymaex, pr.

José Ortega y Gasset

12.863 **Platoon** **84 : 1 : 48**

SOKRATES' VERDEDIGING. *Ingeleid en vert. uit h. Grieksch [Apologia Sokratous] dr Dr A. Rutgers. Met portret. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934, 2e *druk* (19×13) 27, 53 *blz.* *geb. fl.* 1,25

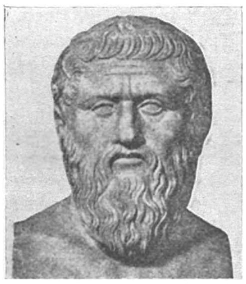

Platoon

III-IV*, L — Rutgers' vertaling der Apologie geeft den zin van het Grieksch nauwkeurig en in goed Nederlandsch weer ; zij is de beste, welke wij in onze taal bezitten ; de enkele wijzigingen echter, in dezen tweeden druk aangebracht, dunken me niet alle verbeteringen te zijn. — Ook de Inleiding is zoo goed als onveranderd gebleven. Zij begint met een bladzijde, die beter weggebleven ware, een uiterst oppervlakkige en onjuiste parallel tusschen Jezus en Sokrates ; nadat deze vergelijking sinds den H. Justinus en de Apologeten tot en met Jean-Jacques Rousseau en later tallooze malen gemaakt werd, is men zeer teleurgesteld hier slechts wat even pretentieus als zinledig gebazel aan te treffen over verbeelding en verstand, over geloof en wetenschap, in den trant van de woordenkraam, waaraan sommige beoefenaars der vergelijkende godsdienstwetenschap ons gewend hebben. Zijn overigens zeer lezenswaardige en goed geschreven Inleiding heeft Dr Rutgers verrijkt met een paar aanteekeningen, waarin hij lucht geeft aan zijn afkeer voor geloof en priesters ; uitlatingen van dat soort passen beter in zekere kranten dan in een ernstig werk. A. Geerebaert S.I.

12.864 **Teijssen, M. R.** **88 : 04 : 37**

◆ DE BONTE WERELD. Leesboek voor de hoogste Klassen der lagere School en het voortgezet Onderwijs : 1e DEEL. *In de spelling Marchant. Geïll. — Helmond, Boekdrukkerij « Helmond »,* 1935, 3e *druk,* 8 *dln* (19×13) 127 *blz.* *fl.* 0,65 ; *geb. fl.* 0,90

V-VIa — Een titel erg goed gekozen. En toch is dit boekje en broertje van dat ander serieboekje *Van Hier en Elders.* Schrijver geeft hier bepaald « tafereelen uit het leven van mensch en dier, van nu en vroeger, van dichtbij en veraf, aan 't eind een paar verhalen over visschers en Kerstmis. Maar alweer is daar zijn hoofddoel : meer te leeren afweten van de natuur en haar prachtvoortbrengselen : diamanten, verrekijker, de uitvindingen van den 16-eeuwschen Cornelis Drebbel, het vangen van wilde vogelen. Ik verwed, de jeugd, die weten wil, geraakt versnoekt op zoo iets en leert er geweldig bij. Af en toe komt de katholieke geest doorstralen. De verluchtingen zijn ordinair. Toch een waardevol werk. A. van den Dries, pr.

12.865 Thalbitzer, William **84 : 81 : 78 : 39**
ESKIMO-LIEDEREN VAN OOST-GROENLAND. *Vert. uit h. Deensch dr A. Posthumus. Met een portret. — Santpoort, C. A. Mees,* 1933 (20×13) 147 *blz.* *fl.* 2
IV — Zeer waardevol. Tusschen een wetenschappelijk sterk verantwoorde en warm geschreven inleiding van dezen grooten Groenland-kenner, en een nauwkeurige nota over Denen en Hollanders op Groenland in, vinden wij een rijken buit gedichten : Kajak- en bergzangen, wiegezangen en vleizangen, episch-lyrische gedichten, trommelstrijdzangen, Angakok(priester)-zangen, toovergebeden. Een heele wereld gaat open voor onzen geest : treffend de klare, aanschouwelijke visie, en de eenheid tusschen dichtkunst en levenswijze. Merkwaardig boek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.866 van de Woestijne, Karel **86 : 84**
LAETHEMSCHE BRIEVEN OVER DE LENTE, AAN ADOLF HERCKENRATH. — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* », *nr* 11) 1935, 3e *druk* (19×12) 45 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 16 *fr.*

Karel van de Woestijne

V* — Van April tot Juni 1901 schreef K. v. d. W., die toen te Latem verbleef, aan zijn vriend A. Herckenrath litteraire brieven. Hij bestemde ze niet voor het publiek ; maar hij vertaalde toen de « Landelijke Brieven » van Claudius Aelianus : dat gaf aanleiding en beïnvloedde den vorm. — De jonge dichter, met zijn walg voor de stad, doorleeft àlles op den buiten zoo direct, dat hij er persoonlijk bij herleeft. Een Lente voor de natuur en voor de ziel ; en het gevoelig proza dat van boeren en liedjeszangers vertelt, van het beukenootje en van katten, van kruisdagen en stille uren, dat een legende ophaalt en er een ontboezeming aan toevoegt, houdt, voor elken rustigen lezer, die eenige Lente wonderbaar nabij. — Hoeft op de historisch-litteraire beteekenis van dit bundeltje niet gewezen, daar zijn diepe inhoud voor een deel ook den grond uitmaakt van *Het Vader-Huis* ? — Het werkje mag door kinderen van 15 jaar gelezen worden ; maar als ze 20 jaar oud zijn zullen ze er meer aan hebben. EM. JANSSEN S.J.

12.867 van Gorp, J., Dr **84 : 809**
DE DUITSCHE ROMAN VAN HET DERDE RIJK. — *Brussel, Standaard (K. V. H. U., verh. nr* 331) 1935 (20×13) 45 *blz.* 2,50 *fr.*
V — In dit bondig overzicht wordt aangetoond hoe de Duitsche verhaalkunst, uit het naturalisme van het einde der 19e eeuw langs neo-romantisme en Heimatkunst over expressionisme en Nieuwe Zakelijkheid, uitgroeit tot een nationaal-socialistische gemeenschapskunst ; verder worden eenige richtlijnen uitgestippeld in de verhaalkunst van het Derde Rijk. Een vertrouwbare gids om eenigermate den weg te vinden in de hedendaagsche productie. Dr A. BOON, PR.

12.868 van Leeuwen, W. L. M. E. **84 : 809**
NATURALISME EN ROMANTIEK. Proza en Kritiek in Nederland sinds 1880. *Met Bloemlezing. — Groningen, Wolters,* 1935 (21×17) 372 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,50
IV* — De titel is enigszins misleidend : hoofdzakelijk bedoeld als bloemlezing. Van 38 schrijvers, waaronder maar 7 Vlamingen (Streuvels, Teirlinck, Vermeylen, van de Woestijne, Elsschot, Roelants, Walschap) wordt een uitvoerige karakteristiek gegeven met als bewijsmateriaal gewoonlijk één belangrijke brok uit hun werk. Die bloemlezing dient om het algemeen overzicht te stofferen van de ontwikkeling van het Nederlands proza na 1880 van naturalisme naar romantiek (naturalisme in proza en kritiek : 15 blz., waaronder zes voor de kritiek ; — van naturalisme naar romantiek : 30 blz. met 25 blz. voor de kritiek ; slechts één blz. voor Vlaanderen). — Een lofwaardige poging om de huidige productie naar de twee voornaamste richtingen te schiften. Wel zal ieder het niet ééns zijn met de indeling van de schrijvers, noch met de keuze van de stukken, noch met iedere uitspraak. Onvermijdelijk ! Toch verwondert het ons zelfs de namen niet vermeld te vinden van L. Zielens, A. van Cauwelaert, M. Koenen e.a., of geen melding te vinden van de werken van H. de Man na zijn bekering. Zeer bruikbaar voor het middelbaar onderwijs. Dr A. BOON, PR.

12.869 Werumeus Buning, J. W. F. **84 : 64**
CULINAIRE TIERELANTIJNEN. Bespiegelingen over het historisch Belang der Kook-

J. W. F. Werumeus Buning

kunst. — *Haarlem, Joh. Enschede & Zonen,* 1934 (18×11) 119 *blz.* *geb. fl.* 2,75
IV — Wat moet Werumeus Buning 'n lek-m'n-lip zijn om zooveel delectabel proza te wijden aan culinaire kunst en kunstemakers ! Dat boekje heeft me gesterkt in m'n voornemen om, vroeg of laat, eens 'n kookboek in vaerzen te schrijven. Met dat al valt het, na lezing dezer « bespiegelingen over het historisch belang der kookkunst » dubbel hard de realiteit van 'n Hollandschen pelkelharing te moeten aanvaarden in de plaats van de al of niet historische visioenen en 't pot-en-pan-evangelie van geglorificeerde keukeniers !
Deze « Culinaire tierelantijnen » bezorgen ons 'n geestig, fijn uitgegeven boekje dat, als verpoozing tusschen twee onverteerbare romans, weer appetijt geeft om 't leven als 'n zondoorlaaide vrucht te plukken. *Wàs* 't maar altijd zoo !
A. V.

9. - Geschiedenis

12.870 **Brugmans, H., Prof. Dr** 9
GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND, uitgegeven onder leiding van Prof. Dr H. Brugmans : Ie DEEL. OUDE GESCHIEDENIS (Dr J. H. Holwerda) ; MIDDELEEUWEN (Dr R. R. Post). *Geïll. met afb., portretten, kaarten, plattegrond en facsimile's in zw. en kleurendruk tusschen tekst en* 1 *kaart in kleurendruk. — A'dam, Joost van den Vondel,* 1935, 8 *dln* (25×19) 437 *blz.* *geb. halfled. band fl.* 11
IV — Onder leiding van Prof. Dr Brugmans verschijnt een nieuwe *Geschiedenis van Nederland,* die vervat zal zijn in acht deelen van elk een 400 tot 500 blz. Een werk van synthese, dat werkelijk aan de strekkingen van dezen tijd beantwoordt. Er is toch een periode van critiek en van monographische studie voorafgegaan, die voldoende nieuwe schikking of nieuw materiaal heeft bijgebracht en opgezet, om weder opnieuw naar synthese te reikhalzen, en deze betrachting te bevredigen. Maar het weze dan een nieuwe synthese die de oudere « geschiedenissen » als onaangeroerd laat, die alles verwerkt wat in de Dissoziations-Epoche als nieuw materiaal is verkregen geworden, en die nieuwe horizonten opent. Zoo heeft geschreven, en zal schrijven, ieder synthetisch levenstijdvak, zijn « spiegel historiaal ». Hier gaat Brugmans ons den « spiegel » van Nederlands verleden leveren naar de cultuur van de XXste eeuw het hem toelaat.
« Deze historie, zegt de inleiding, is niet alleen die der Staatkunde, en van het staatsrecht, maar evenmin alleen die der economische bestaansmiddelen ; het is evenmin uitsluitenl de ontwikkeling der geestelijke stroomingen als die der kunstuitingen. Wij zouden het aldus willen uitdrukken : 's lands historie is de geschiedenis der ontwikkeling van ons geestelijk bestaan, zooals dit uitstraalt over de verschillende gebieden des levens, geestelijke en stoffelijke. Maar dan geen geschiedenis in al te veel bijzonderheden ; ontwikkelingsgang in breede lijnen. Ons volksbestaan in historischen zin opgevat en als een groeiend en zich ontwikkelend geheel gezien : zoo stellen wij ons boek ons voor. »
Ja, en zoo zal weder deze historische synthese voor een tijdlang waardevol zijn... Terecht hebben de ondernemers van dit werk gedacht, dat de onderscheiden deelen dezer geschiedenis aan specialisten, maar aan een klein getal specialisten, en dan nog werkend onder ééne leiding, moesten worden toevertrouwd. Dat is de goede methode voor onzen tijd. Niemand beheerscht er nog de geheele geschiedenis van het verleden, en toch is er eenheid noodig doorheen een werk als dit.
De hoofdindeeling van het werk is chronologisch, en wel terecht : daar zal men altijd toe terugkomen zoodra de eisch om het exacte de bovenhand wint. Het eerste deel gaat tot 1350 ongeveer. Het tweede zal de periode van 1350 tot 1555 beslaan... En hier bemerken we met vreugde dat men nu eens eindelijk in Noord-Nederland de gewenschte ruimte aan de oudere geschiedenis toemeet. Er hebben daar vooringenomenheid en als een zekere schuwheid geheerscht tegenover de middeleeuwen. Zoolang de geschiedenis in het enge teekenstond of van de Landspolitiek, of van de Protestantsche cultuur, ontbrak de gepaste beangstelling voor de tijden die de Staten voorafgingen, en meteen ook de mogelijkheid om ze objectief tot hun recht te brengen. De Nederlandsche historiographie tot voor enkele jaren terug, had in deze veel goed te maken tegenover de Europeesche cultuur. Dat we thans o.m. èn een Brugmans èn een Post hier zien samenwerken aan synthetisch werk en twee boekdeelen zien inruimen voor den tijd die den opstand en de godsdienst-

crisis voorafgaat, is een verheugend verschijnsel en een heerlijke belofte.
In dit eerste deel krijgen we ook een « præ-historie en oude geschiedenis ». In een honderdtal bladzijden, daarbij nog terdege geïllustreerd, geeft Dr Holwerda ons een interessante, breed-geborstelde voorstelling van hetgeen de zoo fragmentaire ontdekkingen toelaten samen te stellen. Zijn studie reikt tot op den drempel van de Frankische cultuur.
Maar de hoofdschotel in dit eerste boekdeel is de studie van Post over de Middeleeuwen, van af Willebrordus en de bekeering tot bij den aanvang van den honderdjarigen oorlog in het midden der XIVde eeuw. Het is flink nieuw werk, waarbij naast de politieke ook de kerkelijke, cultureele en economische geschiedenis de gewenschte ontwikkeling hebben. Tal van gezichtspunten hierin zijn nieuw, alzeker voor een breede schaar van het Nederlandsche publiek. De schrijver heeft met een lovenswaardige zorg gelet op die bijzonderheden, waar hij het over cultuur heeft, die nog van dienst zijn om het heden te verklaren. Aldus is ook hier en daar een brokje folklore eindelijk tot geschiedkunde verwerkt.
Zooals in alle synthetisch werk zullen ook hier wel dwalingen opgehaald worden. Dwalingen in bijzonderheden zijn de losprijs voor 's menschen synthetisch pogen. Wil men er eene hier, dan wijzen we op de Tanchelmvoorstelling (blz. 316) die we als uitgediend beschouwden : een strijd met den pastoor van Antwerpen is het allesbehalve. Het geval hangt samen met den investituurstrijd. We durven den schrijver verwijzen naar het werk van Philippen en naar ons eigen werk. Dr FLORIS PRIMS, PR.

12.871 **Lousse, Emile, Prof. Dr** 9

◆ BESCHAVINGSGESCHIEDENIS VAN DE MODERNE TIJDEN. *Met 3 kaarten. — Leuven, Universitas,* 1935 (23×15) 23, 320 *blz.* 45 *fr.*

IV — Dit boek brengt ons een klaar en bijna volledig beeld van de beschaving der Moderne Tijden. Beschaving, noemt de schrijver, de synthese van de ontelbare uitingen der menschelijke activiteit ; achtereenvolgens bestudeert hij dan ook de verschillende uitingen, die hij herleidt tot deze vijf voornaamste : de intern-staatkundige, de sociaal-economische, de cultureele, de godsdienstige en de diplomatische factor. Deze verschillende factoren ontwikkelen zich parallel en het belangrijkste keerpunt van deze ontwikkeling viel ongeveer in het midden der XVIIe eeuw. De schrijver verdeelt dan ook deze studie in 2 deelen : Het ontstaan en de ontwikkeling van de Moderne Beschaving ; — Het Hoogtepunt en het verval van deze Beschaving.
Zooals men kan vaststellen geldt het hier een nieuw inzicht en een nieuwe indeeling van de Moderne Tijden, waarmede wij, van het standpunt uit van den schrijver, volledig instemmen. Dit Studieboek biedt dan ook een prachtige synthese van de beschaving en menigeen zal wel opkijken wanneer hij daar zoo glashelder die beschaving op zulk een flinke wijze geschetst vindt. Wil men dit boek met vrucht lezen, dan moet men natuurlijk reeds een inzicht hebben in het verloop der historische gebeurtenissen — het geldt hier een boek voor hoogstudenten — ; maar wie eenmaal zoover is, zal met genoegen kennis nemen van dit flink studieboek dat degelijk is uitgegeven en waarvan enkele kaarten, een uitgebreide lijst der voornaamste vorsten en een namenregister de bruikbaarheid nog verhoogen. Dr J. UYTTERHOEVEN

Prof. E. Lousse

91. AARDRIJKSKUNDE EN REIZEN

12.872 **Leyden, Karin** 83.8 : 91 : 087

PORTUGEESCH PARADIJS. *Geïll. — Antwerpen, Het Kompas (De Vrije Bladen, Maandschrift, nr* 7) 1934 (23×15) 20 *blz.* *per jaar* 80 *fr.*

IV — Enkele teekeninkjes van een kunstenaarsreis in Portugal met losse krabbels over het vertoef. De teekenares, sterk persoonlijk, bekoorlijk anekdotisch, direkt bij de natuur, en tevens zeer stylistisch — ge moet dat zien. Prettig ! De bijloopende tekst in zijn kunsteloosheid doet echt en frisch aan. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.873 **Sjollema, J.** 83.8 : 91

NAPELSGEEL EN HEMELSBLAUW. *Geïll. — Mortsel-Antw., Het Getij (De Uilenreeks, nr* 4) (18×12) 59 *blz.* *gek. fl.* 0,75

III — Losse reiskrabbels van een schilder-schrijver, over het zonnige Zuiden: het Posilpo bij Napels, Capri, Napels, de Riviera, Marseille en omstreken, Aix-en-Provence. Daarin de

menschen van de streek met hun dichterlijke eigenaardigheden en nationale eigenschappen. Een triomflied voor het land van de zon en van den wijn en van de verbeelding, in korte rake schetsjes. Dr A. BOON, PR.

12.874 **Vandercook, John W.** **91**

TAM-TAM, een Oerwoud-Staat in Suriname. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Tam-tam*] en *ingeleid dr Albert Helman. Geïll. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935, 3e *druk* (22×16) 260 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

II, L — Voor mij is Tam-Tam een heerlijk boek, zinderend van begeestering voor de zwarte natuur en het zwarte ras, hijgend van verontwaardiging over de hoogmoedige en zelfzuchtige onderdrukking door den blanke.
Schrijver is geen « geleerde », maar hij heeft op een geniale manier den geest der zwarte beschaving aangevoeld en haar recht op zelfbestaan, op eigen groei. Hij is ervan overtuigd, dat de blanke niet beter is, sinds hij rijk geworden is door berooving van den zwarte. Hij overdrijft zelfs, hij ziet de tekorten niet van die beschaving ; hij begrijpt absoluut niets van het kristendom, dat wel in zijn verspreiders groote misslagen kan begaan, maar desniettegenstaande toch in zich de kracht heeft tot rechtzetting, en veredeling van die beschaving. En hier is zijn boek pervers, juist omdat het zoo vurig geschreven is buiten het kristendom om, tegen het kristendom in. Maar het is ook zoo bovenmenschelijk moeilijk, om in een andere beschaving den ouden mensch uit te doen, en herboren te worden in een nieuwen. E. BOELAERT M. S. C.

12.875 **van Gybland Oosterhoff, H. H. A., Mr Dr** **91**

INDRUKKEN VAN EEN REIS NAAR ZUID-AFRIKA. *Geïll. — Den Helder, C. de Boer Jr,* 1934 (24×16) 7, 110 *blz.* *fl.* 1,75

V — Deze belangwekkende brochure geeft in vorm van een doorloopend reisverhaal een zeer prettigen en tamelijk volledigen kijk op dit verre land dat ons, wegens zijn oud-Nederlandsche bevolking, zoo nauw aan 't hart ligt. Zoowel uit historisch en geografisch als uit natuurwetenschappelijk en sociaal oogpunt vindt men hier merkwaardige wetenswaardigheden bijeengebracht, aan de hand van bekende specialisten als Prof. Nederburgh en Prof. Leubuscher. Men is daarbij niet verplicht alle gezichtspunten van den auteur zonder reserve te aanvaarden, o.m. waar hij de delikate problemen der verhouding en splitsing van inlanders en blanken, de kolonisatierechten e.d. aansnijdt. Merkwaardig zijn de bladzijden over de politieke verhouding tusschen Engelschen en Boeren, de taaltoestanden, enz. Jammer dat het werk niet vlotter geschreven is ; het zou aan zijn wetenschappelijken ernst niet afgedaan hebben en de leesbaarheid zou er ten zeerste aan gewonnen hebben. — Overigens een zeer belangwekkend boek. ERNEST VAN DER HALLEN

12.876 **van Hamel, A. G., Dr** **91 : 04 : 4 : 8**

IJSLAND. Oud en nieuw. *Geïll. met* 9 *platen. — Zutphen, Thieme,* 1933 (22×15) 8, 400 *blz.* *fl.* 5,50 ; *geb. fl.* 6,50

IV — Een standaard-werk. Schr. bezit over IJsland een encyclopedische kennis die onuitputtelijk schijnt zoowel op gebied van statistiek als van geschiedenis en taal- en letterkunde. Van nog grootere waarde natuurlijk is zijn grondige, door jarenlang verblijf verkregen kennis van natuur en volk in dit uiterst-belangwekkend land.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.877 **van Vlierberghe, J.** **91 : 22 : 24**

◆ PALESTINA EN DE HEILIGE PLAATSEN. *Geïll. met fig. en* 19 *platen. — St-Niklaas, van Haver,* 1933 (24×16) 127 *blz.* 8 *fr.*

V — Bij gelegenheid van het heilig jaar 1933 weet schrijver ons op eenvoudige en aangename wijze te geleiden in 't land van onzen Zaligmaker. Een kort geschiedkundig overzicht wijst allereerst Palestina's plaats aan in de tijdruimte, terwijl de volgende drie hoofdstukken ons naar de plaatsen voeren van Jezus' verborgen leven, openbaar leven en bitter lijden. Tusschen het woordje locale geschiedenis en de mooie photo's en schetsen in hangt de gewijde stemming die het moederland van Jezus bij elken christenmensch moet opwekken. J. CRETEN, PR.

12.878 **Vertenten, P., M.S.C.** **91 : 266 : 39**

◆ VIJFTIEN JAAR BIJ DE KOPPENSNELLERS VAN NEDERLANDSCH ZUID-NIEUW-GUINEA. *Geïll. met figuren en* 8 *platen. — Leuven, Davidsfonds,* 1935 (20×16) 183 *blz.* 15 *fr.*

IV — Een schoon boek te meer uit de geschiedenis van de alles overwinnende kracht van Gods genade, geholpen door heldhaftige, jarenlange troostelooze opoffering van eenige jonge priesters. De hartroerende geschiedenis van den langzamen opgang van een diep bedorven oervolk tot de schoonheid van het christen leven. Men weet niet waarover zich

P Vertenten

meer te verwonderen : de bovenmenschelijke moeilijkheid van dit bekeeringswerk der Kaja-Kaja's, of de stille, verborgen heldhaftigheid van wie het tot stand brachten. Langs een inleiding over land en volk, die zelfs specialisten zal interesseeren, komen we tot het verhaal van het eigenlijk missiewerk onder dit volk van Zuid-Nieuw-Guinea. In kleine, pakkende tafereelen, gaat het echte missieleven aan ons voorbij en voelen we dieper aan de grootheid van dit werk. Onwillekeurig denkt men soms aan die andere helden «*Uit de IJsvelden van den Poolcirkel* ». — Een boek dat niet voor kinderen is, al moet elke groote student die denkt aan missie: «In het Kruis het heil» zeker lezen, maar waar elk die iets voelt voor echt en diep beschavingswerk een waar genot zal aan beleven. — Een ding vergat P. Vertenten in zijn laatste hoofdstuk te zeggen: hoe Kerk en Nederlandsch volk hem dankt en huldigt als de ware redder van het volk der *Marindanins*. A. DE GROEVE M.S.C.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

12.879 **Cojazzi, D. A.** 92.2

◆ PIER GIORGIO FRASSATI. Een Studentenleven. *Vert. uit h. Italiaansch [Pier Giorgio Frassati] volgens de Fransche bewerking van P. Mormoiton S.J., dr A. v. Thiel, pr. Geïll. met platen. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (19×13) 171 *blz.* 30 *fr.*

V — Pier Giorgio Frassati werd nog niet gelukzalig of heilig verklaard, maar hij heeft toch veel kans om het eenmaal te worden. Zijn levensverhaal is geen aaneenschakeling van verbluffende en uitzonderlijke dingen. Hij heeft geen verschijningen gehad en geen mirakels gedaan. Maar hij wist zijn gewone dagelijksche bestaan op niet gewone wijze te heiligen. Hij was geen ziekelijke, abnormale natuur, maar een springlevende, frissche en joviale en echt studentikoze jongen. Het is de groote verdienste van dit werkje, dat het ons het besef teruggeeft dat wij allemaal heiligen kunnen en moeten worden, en dat het daartoe niet eens noodig is onzen aard te verloochenen en den zonderling uit te hangen. Een mooi studentenboek ! L. M. VERVINCKT O.P.

12.880 **Denis, Jean** 92

◆ KONINGIN ASTRID. *Vrij naar h. Fransch bewerkt dr Reinier Ysabie. Geïll. met* 4 *platen. — Leuven, « Erasmus » (Rijschoolstraat* 25) 1935 (19×15) 126 *blz.* 7,50 *fr.*

V-VIa — Een volkse schets, juister volkse praatjes, die tot een breder inzicht op het leven van de beminde koningin moeten leiden. Teveel literatuur om tot een aangrijpend beeld te groeien ; als literatuur, te weinig kunst om op zich zelf boeiend en pregnant te zijn. Feuilleton in de goede betekenis van het woord ; maar dan toch met het gemis aan vaste geslotenheid dat aan het feuilleton-verhaal vastzit. De grote fout is dat schier op iedere blz. verwezen wordt naar de tragische ontknoping van dat simpel-oprechte, daarom grote en grootse leven. Dat is een vulgaire tokkelen op de gevoeleriheidssnaar, wat verkleinend werkt. Die tragiek toch spreekt meer dan duidelijk voor zichzelf en men kon ons best het krantenmaneuver van gedurige herhaling besparen. Nu draagt het boek de stempel van zijn verschijningstijd waardoor de bestendigheid ervan bedreigd wordt. Een zeer spijtige onkiesheid is de — overigens totaal falende — vergelijking met de kruisgang van Christus. Een goed volksboek, maar als vakwerk vrij zwak. AL. DE MAEYER, PR.

12.881 **Huysmans, Joris-Karl** 92.2

DON BOSCO. *Ingeleid en vert. uit h. Fransch [Saint Jean Bosco] dr M. Molenaar M.S.C. Met* 2 *portretten. — Tilburg, Nederlandsche Boekhuis,* 1935 (18×13) 111 *blz.* 16 *fr. geb.* 24 *fr.*,

J. K. Huysmans

V — Zijn bewondering voor Don Bosco heeft J. K. Huysmans destijds uitgesproken in een geschrift, dat wel niet uitgroeide tot een omvangrijk boekdeel, als dit van Jörgensen en Ghéon, maar evenmin iets van zijn vroegere waarde heeft verloren. Omdat hij in zijn overzicht van de werkzaamheden van den stichter der Salesianen de grondfeiten heeft naar voren gebracht, en omdat hij, intuïtief, de ware wezenstrekken van den heilige heeft ontdekt. Dit fijn werkje — sierlijk vertaald en ingeleid door P. Molenaar, — leert ons Don Bosco kennen als een scherpzinnig zakenman en goedgehumeurd heilige, als een model-jeugdleider en in-goed mensch, als een sympathiek apostel, die veel gemeens heeft met een St-Franciscus van Sales en een St-Vincentius à Paulo. D. DE PAUW O.P.

12.882 Lajeunie, Etienne-Marie, O.P. **92.2**

◆ ANNIE DE GUIGNÉ. *Vert. uit h. Fransch dr Burchard Housen O.F.M. Met 1 portret — Mechelen, St Franciscus-Drukkerij,* 1934 (20 × 14) 206 *blz.* 10 *fr.*

V — Pas is Annie 4 jaar, wanneer haar vader als 'n held sneuvelt op 't slagveld. Die ramp is beslissend voor 't jonge kind. Nu gaat Annie, met 'n wil die ons verbaast en met 'n edelmoedig beantwoorden aan de genade, naar volmaaktheid streven. Haar liefde tot God, haar gewillige gehoorzaamheid, haar milde goedheid zijn werkelijk ongewoon voor 'n meisje van 11 jaar. We zijn beschaamd over ons kleinzeerig egoïsme bij zulk voorbeeld, gegeven door 'n kind. 'n Zeer mooi boek, voor kinderen en ook voor grooteren !

FR. CROLS, PR.

12.883 Misciattelli, Piero **92**

◆ SAVONAROLA. *Vert. uit h. Italiaansch dr Ellen Russe. Geïll. met 1 portret en 17 afb. van middeleeuwsche houtsneden. — A'dam, Fidelitas ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (21 × 16) 267 *blz.* 48 *fr. ; geb.* 68 *fr.*

Ellen Russe

III* — De fijnzinnige Sienneesche geleerde Piero Misciattelli was de aangewezen man om een Savonarola-leven te schrijven : hij bezit een uitgebreide en bezonken kennis van Middeleeuwen en Renaissance in Italië ; hij gaat oordeelkundig te werk bij vraagstukken van geweten, orthodoxie en politiek ; hij laat het leven bij en rond Savonarola heropleven met zijn, hoe hevige hartstochten. Daarenboven, vatbaar voor ontroering. En over dit alles, de kunstzinnige en kunstkenner, en ten slotte de uitstekende stylist. Juist in verband met de kunst, geschiedenis, breekt hij een lans voor de, te weinig algemeen erkende stelling, dat Renaissance niet zoo maar geheel paganistisch was, maar dat er een aanzienlijk element specifieke Renaissance-mystiek bestaat, o.m. bij Michel-Angelo, zelfs Rafaël, en heel zeker bij Botticelli. Ja, heel precies Savonarolliaansch zelf is die schitterende XV-XVId-eeuwsche Italiaansche houtsneekunst, waarvan er hier ongelooflijk fraaie voorbeelden gegeven worden. Niet minder belangwekkend, heelemaal vooraan in de religieuze wereldliteratuur en poëzie, zijn Savonarola's prachtige geschriften, hier nogal rijkelijk geciteerd (Jammer niet in de oorspronkelijke taal). Prachtig onderwerp, en een mooi boek. Evenwel, gezien de kieschheid der toestanden, gepast voor den eene en niet voor den andere. — Volstrekt gave vertaling.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

12.884 Pols, André M. **92 : 78**

HET LEVEN VAN ROBERT SCHUMANN. — HET LEVEN VAN VERDI. Aan de Jeugd verteld. *Geïll. elk met een portret. — Antwerpen, Opdebeek,* 1935 (27 × 18) 23, 24 *blz.* *elk* 2 *fr.*

André M. Pols

V — Goede waar prijst zichzelf. Wij zegden het vroeger hoe lovenswaardig het plan van A. Pols is, het leven der groote meesters, in beperkten en bevattelijken vorm in 't bereik te brengen van volk en jeugd. Wij kunnen niet anders dan deze, in aantrekkelijken en gemakkelijken trant geschreven levensbeschrijvingen aan te bevelen voor elke huisbibliotheek, voor studentenbibliotheken, volksboekerijen, prijsuitdeelingen, enz. Wie langs gemakkelijke en gemoedelijke wegen bij de meesters komen wil, hij koope deze uitgaven ! Wij betreuren alleen maar het formaat ! Zakboekformaat onder een ietwat stevigen omslag « bewaart » alleszins veel beter dan dit plooibaar « groot-boek »-formaat. Doch dit is bijzaak. Hoofdzaak is, dat elk boekje een prijzenswaardige bijdrage is tot onze volkskultuur.

Dr FL. VAN DER MUEREN

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 4 VEERTIENDE JAARGANG APRIL 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België:	Abonnement: 35 frank	Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland:	Abonnement: fl. 3,50	Dit nummer: fl. 0,50

EEN OPTIMISTISCHE LEVENSROMAN :

Anton van de Velde : Het Hart vecht

door D. de Pauw O.P.

Een heel stel eenig-mooie kinderboeken en tooneelstukken heeft Anton van de Velde reeds op zijn actief. Daardoor maakte deze fantast en taalvirtuoos naam in het rijk der letteren. Zijn literaire bedrijvigheid is de laatste maanden zoo koortsig geworden, dat het moeilijk valt hem bij te houden. 't Eene werk volgt op 't andere in een snel tempo, tot zegening en verrijking van de gemeenschap. Vooral met zijn eersten roman :

12.885 « Het Hart vecht » (*) — Wat 'n sympathieke titel ! — brengt
◆ hij waarlijk beroering in de letterkundige wereld. Met één ruk vat hij post nevens de besten onzer romanciers. Maar wellicht wordt zijn roman een teeken van tegenspraak. Anton van de Velde lanceert immers een nieuw sinjaal. Hij wijkt af van de heerschende mode, breekt met de morbiede mentaliteit der meeste romans, draaft vooruit een nieuwe richting in, ontgint nieuwe mogelijkheden, treedt op als de heraut van een nieuwen geest.
Daartoe is moed en meesterschap noodig.
Want de grootmeesters van den dag schijnen hun schrijversverantwoordelijkheid niet meer bewust. Zij schenken ons romans waarvan de helden zwakkelingen zijn en maniakken ; zij vermorsen hun kunst en talent aan pathologische gevallen ; zij bekijken in den mensch uitsluitend de donkere begeerten en de atavismen. Uit hun scheppingen — hoe kunstvol ook — waait er een alkoofgeur ; levensmoeheid en leegheid, een fatalistisch pessimisme, een ziekelijkheid, die den lezenden mensch in zijn denken en handelen op dwaalsporen voeren en hem 't levensprobleem, dat eenieder uitvechten moet, doen ontwijken, of het hem voorstellen, 't zij als een wanhopig raadsel, 't zij als een lolletje. « Het Hart vecht » is de antipode van dergelijke schrifturen ; het is de optimistische levensroman, die den mensch en het leven dient, die levenskracht en levensschoonheid uitstraalt, die den totalen mensch beschouwt en beschrijft met zijn zonden en deugden, met zijn hang naar het kwaad en zijn heimwee naar God. De roman die ontgroeid is aan de literatuur, en gestalte heeft gegeven aan het leven, het kokende, eigentijdsche leven met zijn donkerten en lichtzijden. Anton van de Velde schreef zijn roman in een direkte taal, met korte, gebalde zinnen en psychologische dialogen. Vol drift en temperament ; vol afwisselend gevoel en gebeuren. De draden van 't verhaal zijn stevig vastgehouden, de verscheidene voorvallen, sterk aaneengeschakeld, voeren in stijgenden klimax naar de eindexplosie. Deze roman dankt zijn grootheid aan de dynamiek en de logiek van het leven zelf. « Het Hart vecht » is de geschiedenis van twee menschen, jong gehuwden, die, levend in de grootstad, elkaar voorttrekken door 't harde leven. Jon en Greet Gerrits zijn geen heiligen, maar twee menschen van vleesch en bloed, die e kaar en God beminnen ; ze zijn niet bemiddeld en vechten om wat brood op tafel en een dak boven hun hoofd. Zij hebben eerbied voor het leven en tobben zich af voor hun kinderen. Beiden hebben een levensideaal, waar-

(*) ANTON VAN DE VELDE : *Het Hart vecht.* — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (19×12) 262 blz., 25 fr. ; geb. in linnen stempelband 35 fr.

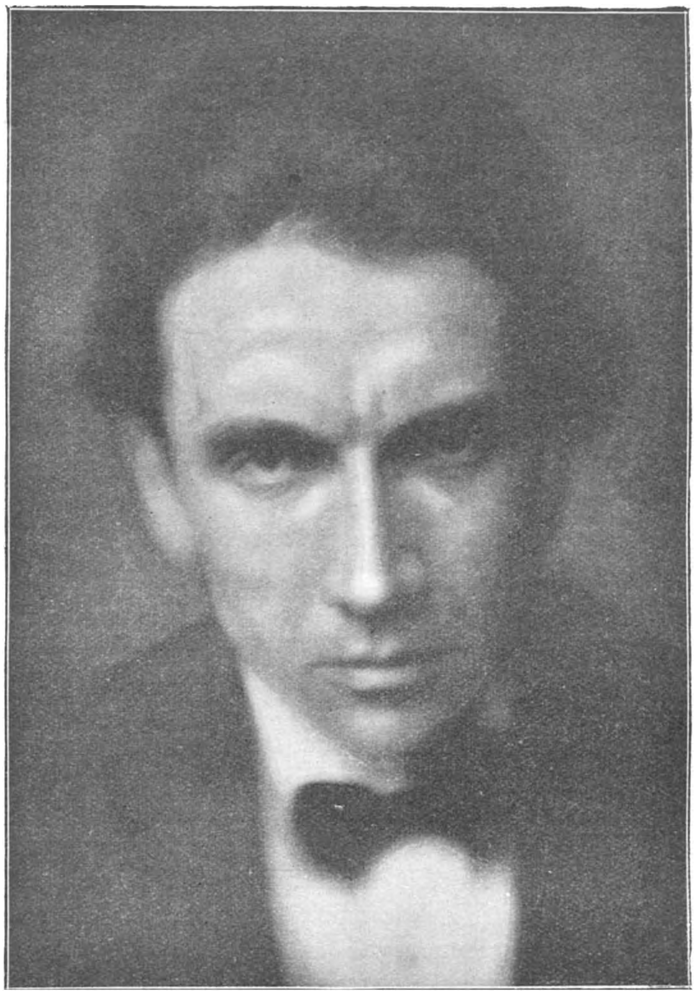

voor zij zware offers brengen. Zij worden beproefd door werkloosheid, ziekte en zwarte armoe. Zij botsen op harteloozemenschen, en politiekers, op zaktivisten en gewetenlooze bankiers, op levensgenieters en huichelaars en enkele eenvoudig-goede zielen. Zij hebben vreeselijk geleden in de ziel om 't hun aangedane onrecht, om hun machteloosheid, maar zij hebben vertrouwvol gebeden, dapper gevochten tot op 't bitter einde. Als hun harten op 't punt stonden te breken en alle hoop scheen uitgedoofd, greep de Voorzienigheid in en triomfeerde hun liefde. « Moegevochten en uitgeperst, dragen we ons hart nog met vier handen en de pollekens van 't grut er bij ».

Heel dat moderne wereldje, waarin ook wij leven, trekt hier voorbij, de wereld van gedwongen werkloosheid en bandeloos genot, de wereld die spot met ideaal en huwelijksplicht, de wereld met zijn strijd en verleiding. Daarboven uit rijzen de gestalten van Jon en Greet, die ondanks alles, groot en schoon willen blijven, als man en vrouw, als ouders, en als Godskinderen.

Dat in een modernen roman zoo aangrijpend de verhevenheid en het geluk van het christelijk gezin wordt voorgesteld ; dat 'n echtgenoote en moeder, in al haar waarde en waardigheid, om haar onuitputtelijke toewijding en heldhaftige offerliefde, op zoo'n granieten zuil wordt gezet van grootmenschelijke kunst, kunnen we niet nalaten gansch bizonder te onderlijnen en warm toe te juichen. Er zijn in dit verhaal momenten van ontroerende menschelijkheid : die angst van de jonge ouders bij 't ziekbed van hun kind, de schrijnende pijn van den gebroodroofden Jon, die door 't havenkwartier doolt, de bijeenkomst der familie op de mansarde waar de gebroken Judo, de ware liefde ontdekt en besluit de Gerritsen in de zon te zetten.
Er komen tafereeltjes in voor vol poëzie en tragiek, vol humor en teederheid, vol weemoed en vreugde die zich vast harpoenen in 't hart.
Om nu maar niet te gewagen van zekere onverwachte rustpunten, die, hier en daar in den loop van den roman, zoo onweerstaanbaar op ons gemoed inwerken. Merkwaardig is ook de felheid en de waarachtigheid van het accent waarmee allerhande gevoelens vertolkt worden. Nergens krijgt ge den indruk van kunstmatigheid, 't is al zoo echt, zoo waar, die verbeten bitterheid, die verontwaardiging, dit sarkasme, die pret, die moedeloosheid, dat twijfelen en dat bidden. De klank van 't leven is er in.
« Het Hart vecht » is een boek van voortdurende contrasten, gelijk het leven; een roman die « aan dat andere hart » 't geheim verschaft om op deze hartelooze wereld moedig en geloovig te blijven, en met vertrouwen altijd maar voort te strijden, zeker dat vroeg of laat de attaché van de Voorzienigheid opdaagt.
« Het Hart vecht » is een katholieke roman van de bovenste plank waaruit alle volwassenen 'n verrijking en 'n verdieping voor 't eigen leven kunnen opdoen.
Hartgrondig wenschen wij den auteur proficiat en tevens de Vlaamsche Boekcentrale, die zoo typografisch keurig dezen gezonden, sterken, levenskrachtigen roman heeft gepubliceerd. Niet het minst wenschen wij B. Max geluk om zijn uitzonderlijk geslaagd bandontwerp, waarmee hij met een slag een plaats verovert in de rij onzer beste illustratiekunstenaars.

Vliegers-Romantiek

Er was een tijd dat de vliegers alleen maar vlogen, zooals de onderwijzer alleen maar klas gaf en de architect huizen bouwde. Sedert de triomf en daarop volgend de tyrannie van het boek over het gedachtenleven van den mensch, is dat licht gewijzigd : in elk bedrijf is er een groep menschen die naast de soliede en noodzakelijke beroepsambities waaraan ze hun dag-uren plegen te wijden, ook heimelijke illuzies koesteren omtrent hun mogelijkheden als schrijver van boeken, een vak dat thans minder dan ooit aan vaklui schijnt overgelaten te moeten worden. Zoo hebben we thans de pleïade der kinderboeken - schrijvende onderwijzers, der vakboekenschrijvende aannemers en mecaniciens — overigens veruit de nuttigsten van de groep — de klerk in administratiedienst die drama's ineenknoeit in zijn onvrije bureeluren, om te zwijgen van de eeuwig-dichtende verliefde jongeling die zich, naar de Vlaamsche geplogenheid der vijf laatste jaren, daags na het schrijven van zijn eerste vers tot het groepsverband der nieuwste jongeren rekent. In zoover dit verschijnsel verband houdt met de stijgende en dringende navraag naar boeken vanwege het publiek, dat dag aan dag er meer nood aan krijgt buiten zichzelf en zijn drukkende omgeving te treden, is dit ten slotte zeer normaal, zooals de produkten dezer zich met schrijven en dichten ontspannende luidjes doorloopend normaal zijn van vlakke gematigdheid, en enkel uitblinken door hun gemis aan oorspronkelijkheid, durf en élan. Nu duikt echter in verschillende landen, vooral in Frankrijk en Duitschland, en thans ook in Nederland, een nieuw litterair genre op als gevolg aan een nieuw beroep : de vliegersliteratuur.

Er was een tijd dat onze beschaving over een veiligheidsklep beschikte voor de al te avontuurlijk-aangelegde jongelui die zich moeilijk konden persen in de veilige regelmatigheid van kantoor of werkplaats ; toen kende men nog het heerlijke avontuur van de galjoenen op lange vaart naar Oost en Zuid waarbij voor elke afvaart het adieu zijn rechten had, telkens met de kans dat het dit keer meenens was. Nu alles zoo veilig en accuraat en op voorhand verzekerd is dat men op uur en minuut af, onfeilbaar als het sluitingsuur van het kantoor, nog vóór de afvaart, de aankomst van de boot uit Mexico of Oost-Indië vaststellen kan ; nu alle wegen der aarde geflankeerd zijn met ijzerwegen en autostrades en bezaaid met konsulaten ; nu de stoomvaart-Lloyds onder elkaar de oceanen verdeeld hebben en de scherpe boeg der steamers alle horizonten der zee snijden, rest er voor het hunkerend heimwee naar avontuur van den klassieken jongen man, die het niet met de netjes georganiseerde samenleving kan stellen en zijn plaats niet vindt in het kompleks van den regelmatigen, avontuurloozen gang van arbeid, carrière, levensassurantie, pensioen en kommerlooze oude dagen, rest er voor hem niet veel meer dan de boeken van den driemaal gezegenden Karl May, de cow-boy-film met steigerende paarden, dolle ritten over de vlakte en knallende kogels, of, als het hem te sterk wordt en er komen zich een stuk of wat desillusies met zijn geval bemoeien, het vreemdenlegioen als uiterste oplossing. Intusschen leest nog elke knaap dezelfde boeken van Aimard en Cooper als zijn grootvader, droomt hij in zijn kinderjaren precies als zijn vader het deed, tramconducteur, ontdekkingsreiziger of kapitein op de groote vaart te worden ; intusschen vervolgen Tollens met zijn dreunend heldendicht over de kloeke borsten die het Nova-Zembla-epos verwezenlijkten, de vaderlandsche geschiedenis met het verrukkelijk en dwaas avontuur der Kruistochten, de romantiek van landsknechten, vendels en belegerde burchten, de tochten van Napoleon, om te zwijgen van de grandioze zwerfpartijen van Eneas en van Xenophon, den aanvoerder der dertigduizend dapperen, den jongen kerel boven zijn boeken met hun diep en hartstochtelijk heimwee naar het dwaze, schoone avontuur.

Hoe wilt ge dan beletten dat één op de duizend van die knapen in de mannenjaren er niet in lukt den ouden droom kwijt te geraken in den schemerigen ernst der griffie, der kantoren van burgerlijken stand of kadaster of notariaat. Er komt een oogenblik dat zelfs de beangstigende wilde rit van zijn moto, waarmee hij 's Zondags de dorpen afjaagt, hem niet meer kalmeert. Nu dan, op zulk een oogenblik is het dat de moderne Christophorus Colombus met bonzend hart een sollicitatie stuurt naar de Koninklijke Luchtvaart-Maatschappij. En aan dit oogenblik danken we, als ik me niet vergis, het zeer mooie boek

12.886 van A. VIRULY, piloot op de Indië-route bij de K. L. M., en auteur van het heerlijke **Wij vlogen naar Indië** (V). Viruly is gewis een knap technicus en een koelbloedig stuurman, dat getuigen zijn snelle promoties en zijn zakelijke knappe uiteenzettingen, en dat is verheugend voor de passagiers welke hij een paar keeren per maand naar het andere einde der aarde loodst, maar bovendien is hij een zeer gecultiveerd man, een bizonder charmant verteller en een knap auteur, en daar wensch ik onze Nederlandsche letteren van harte geluk mee. In Frankrijk heeft de onlangs jammerlijk verongelukte vlieger-romancier de St-Exupéry een paar magnifieke boeken gewijd aan de adembenemende grootsche romantiek van zijn beroep ; Viruly deed het minder zwaar-op-de-hand, maar zakelijker, soberder ; zijn verhouding tot « de kast » is die van den overmoedigen avonturier en den zakelijken cijferaar ; hij is de achterkleinzoon van de schippers die op Oost-Indië vaarden en een neef van den ingenieur die de formule voor de kleine glanzende gloeilampjes becijferde te Eindhoven. De St-Exupéry was een dichter die vlieger werd om weg te geraken uit de kleinheid ; Viruly is een piloot die achter het stuur van zijn F XVIII boven Malakka, Sumatra of Perzië de jongensachtige uitbundige verrukking, om het wonderbare dat hij de aarde en de hemel en de daartusschen liggende ruimte met een paar feillooze handgrepen beheerscht, niet meer baas is en bijvoorbeeld een duikeling zou willen maken van pure pret.

A. Viruly

Viruly is echter een Hollander ; dit Hollander-zijn verloochent zich ook hier niet : Zijn jongensachtig, overmoedig enthoesiasme wil hij dadelijk weer goed maken, en dan haalt hij cijfers en statistieken boven, afmetingen en veiligheidsvoorzorgen ; dingen die we met plezier erbij nemen en met evenveel plezier overslaan. Viruly schreef intusschen deze vlieg-reportages met een ongeëvenaarden Schwung ; vlot, enthoesiast, zonder zijn vaart of zijn uitbundigheid te temperen ; hij heeft er plezier in als een knaap die voor den eersten keer mee mag in vaders groote auto, die zoo gezellig langs de wijde horizonten gonst. Hij heeft plezierige anekdoten, plotse kreten van verrassing, een bijna ongekende sensatie van geluk en tevredenheid om de verrukkelijke onvoorzienheden van zijn beroep. Hij is, zou men zeggen, nog in de eerste weken van zijn bedrijf, als alles nog het glanzende heeft van het nieuwe. Er is een prettige vaart in dit boek : De hemel zij dank dat hij het schreef vóór dat de jaren den tiendaagschen tocht tot een precies-afgebakende en verrassing-looze karwei gemaakt hebben. Een kapittel als « Godenschemering » behoort bovendien tot den in onze literatuur zoo zeldzamen parodialen humor, die het produkt is van een fijnen geest en een kultuur die men slechts weigerig veronderstelt bij mannen in leeren jassen, ruikend naar olie en benzine en wier vuisten hard zijn door het omklemmen van handles en stuurrad.

Het tweede boek dat onder zijn naam verscheen, en dat eigenlijk een verzameling is van op zijn aanduiding geschreven bijdragen van verschillende aan het vliegersbedrijf geïnteresseerde of geëmployeerde mannen, is bedoeld als een terugblik op de tienjarige ontwikkeling van het Hollandsch vliegwezen, en in den grond een propagandawerk om het publiek te interesseeren voor deze vaderlandsche praestatie van motoren, hangars, radioposten en veiligheidsmaatregelen. Viruly zelf heeft wat men noemt het leeuwenaandeel
12.887 in dit boek, dat den pompeuzen titel voert : **Alles O. K. ! Draaien !** (V). De hooge pieten uit de K. L. M., bedrijfsleiders, administrateurs, bestuurder der luchthaven, komen hier aan het woord, naast de eigenlijke kerels van het vak : stuurlui, marconist, steward, fotograaf ; de man die het bedrijf van heelemaal-niks tot een wereldzaak heeft zien ontwikkelen, de man die de geheimen van het blindvliegen kent ; wie weet ik nog meer. Het is alles fit en vlot geschreven, enthoesiast, jong en vol overmoedig geloof in hun beroep, dat hun leven is. Een uitstekend specimen van vertelkunst in het fantastische genre is het verhaal van den piloot, die door de magische kunsten van een Indiër zijn toestel in de lucht veranderen zag in een Perzisch tapijt, en als gevolg hieraan zijn veilig baantje als stuurman in een oneervol ontslag, — voor welk feit de heer Viruly beweert persoonlijk in te kunnen staan. Het is im Ganzen een plezierig boek, met slechts zeer schaarsche inzinkingen — merkwaardig genoeg halen de bijdragen van de lui achter de schrijftafel het in geen stukken bij die van de jongens, die hun bedrijvigheid in de cockpit uitwerken — en waaraan vele genoeglijke uren vastzitten. Misschien hebben onze met meccano's opgegroeide zonen een meer modernen smaak dan wij en prefereeren zij vliegersliteratuur met technische gegevens en foto's van motoren en onderdeelen boven Jules Verne en de avonturen van de laatste Mohikanen ; het komt ten slotte op hetzelfde neer :

wat droom en heimwee naar avontuur, wat durf en overmoed, wat verlangen om het leven grooter, rijker en minder vlak te maken dan het zich aandient. Zoolang de jeugd jeugd is, zal het wel zoo blijven en krijgt Viruly schitterende kansen om de vaderlandsche kerels-in-den-dop met nog een dozijn boeken het bloed naar het hoofd te jagen en de K. L. M. meer sollicitaties te bezorgen dan deze degelijke instelling er binnen de halve eeuw kan bezigen.

Ik kan na deze beide titels wel gevoeglijk vlug heen over het resteerend aantal romans welke rond het vliegersthema wat Spielerei van verbeelding trachtten te weven : Dr P. H.
12.888 RITTER Jr, die in een sympathiek verhaal : **De Luchtheld** (V), een zeer genietbare persiflage geeft van de maniakale heldenvereering der massa voor de sport-praestaties van een knap rekordvlieger ; spontaan en dwaas vanwege het op sensatie-vegeteerend volk, en zakelijk-berekend vanwege de organisators dezer volkshulde. Axel, die een nuchter man van het Noorden is, staat erg koel en afwijzend tegenover het dwaze vertoon van de massa-flirt en reageert niet, ook niet als de financiers, in 't nauw gedreven door deze situatie die voor hen in een financieele katastroof dreigt te ontaarden, den piloot, die wel al de orkanen der zeeën en de ontberingen van onafgebroken doorgemaakte dagen en nachten bedwingen kan, maar hulpeloos staat tegenover den drang van honderdduizend opgezweepte maniakken, trachten te dwingen zich te voegen naar hun berekeningen. Het tragische einde is dat Axel, op het oogenblik dat hij met zijn toestel er eindelijk in lukt terug de ruimte en de vrijheid tegemoet te gaan, hoog boven de vlieghaven waar de honderdduizend hem toejuichen, den dood vindt door de dwaze manie van een of ander vereerder, die een onderdeel van zijn toestel bij wijze van relikwie wegnam. Als een aangeschoten vogel stort het tuig omlaag in de waanzinnige massa. Het is een goed stuk proza, gekruid met het precies-noodige ietsje liefde, sensatie, weekheid, avontuur en zielkunde, alles gedoseerd naar het recept van den man die den stiel baas is. En bovendien vlot geschreven en doodonschuldig.

Dr P. H. Ritter jr

12.889 In haar salon-roman : **Vliegersvrouwen** (IV-V), teekent ELSA KAISER een andere verhouding van den vliegheld, namelijk tegenover de zorgelijke echtgenoote wier leven ten gronde gaat door haar kommerenden angst voor het onophoudelijk gevaar waarin haar man den dood trotseert. Hij heet Fokke, zij Luus ; hij leeft van, door en voor zijn beroep, zij gaat ten onder aan de spanning van haar bezorgden angst ; tusschen die twee polen in slingeren deze beide levens ; ze geven de schrijfster het stramijn voor het spel van botsingen, verinniging en vervreemding. Ook hier eindigt het geval tragisch met den dood van den piloot — het schijnt inderdaad den laatsten tijd algemeen aanvaard te worden in de literatuur, dat een held om gaaf te blijven, nog het best sterft en liefst op een tragische wijze. Diep gaat het boekje niet, maar het is een vlot geval en een vlotte behandeling, met algemeen-aanvaarde typen en psychologische toestanden, wat week bij poozen, doch beslist niet onverdienstelijk van struktuur en stijl. De schrijfster heeft dit voor haar seksegenoten belangwekkend geval handig uitgebuit. Jammer kan ik niet evenveel goeds zeggen van het avontuurlijk
12.890 boekske van JOHN ALLAN : **In Sneeuw en IJs** (IV°) waarvan de auteur het sedert een kwart eeuw versleten thema van de klassieke goudzoekers in de ruigte der Kanadeesche hoogvlakten, licht herwerkt heeft en getransponeerd in den tijd dat machtige ontginningsmaatschappijen den strijd met roovers, onderkruipers, wilde dieren, koude en eenzaamheid aangaan met behulp van vliegtuigen en benzine-tanks. Er komt daar nog allerlei bij kijken zooals dat in een gewoon feuilleton pleegt te geschieden ; het wint er door aan leesbaarheid, jammer genoeg niet zooveel als het verliest door de baldadig-slordige vertaling van Johan van Druten, die vooraan op het werk zijn naam in volle letters dorst laten drukken. Het reikt in z'n geheel niet uit boven de oude stuivers-lektuur — ondanks het nieuwe aërotiek-vernisje.

Elsa Kaiser

Het volgende boek voert den licht misleidenden titel : **Vliegtuig en Oerwoud** (V), onder den
12.891 naam van HANS SCHNABEL, die de verantwoordelijkheid voor dit werkje deelt met den
◆ piloot H. Verhulst. Het is in zijn geheel bedoeld als propaganda voor de idee der « moderne verkeerstechniek in dienst van de Missie ». Een lofwaardig doel, waartoe technici en missionnaris een en ander uit hun respectievelijke ondervindingen vertellen, en daarbij de

noodige interesse van den lezer trachten op te wekken voor dezen hypermodernen vorm van kontakt tusschen den oerwoud-neger en de missie. Foto's maken het boekje wat meer genietbaar, en financieele berekeningen verwijzen het mooie plan nog verder dan het verre utopeia, al ontken ik niet dat Duitschland en Zwitserland reeds een prijzenswaard voorbeeld gesteld hebben.

12.892 **Door de Lucht** (IV, P) van W. LAATSMAN is eveneens een produkt van uitstekende apostolaats-bedoelingen, dit keer onder den vorm van een roman waarin het vliegersmotief op tamelijk doorzichtige wijze als de idealistische tegenhanger van een terre à terre revolutionnair marxisme moet gelden — al geloof ik niet dat de auteur dit tweede probleem objektief en onbevooroordeeld bekijkt. Ik heb nl. den indruk dat hij het geval wat al te simplistisch beschouwt en in zijn verhoudingen al te zeer op de spits drijft; daardoor boet zijn werk een groot deel aan z'n kracht in. Eerlijk gezegd zou ik als proletariër herhaaldelijk in het geval van een der stakende lui het hoofd schudden, zoowel over de ergerlijke onkunde dezer hooge lui, die praten over toestanden waar ze geen allerflauwst benul van hebben, als om de lichtvaardigheid waarmee ze een of ander slagwoord — of nog erger: een vrome bedenking verbonden met den naam van God, — gebruiken om de zaak voor zich en eilaas ook voor anderen op te lossen. Het is mij wat àl te vroom naar mijn smaak, en het vliegerij-idealisme moet hier eigenlijk al te veel onvolkomenheden, menschelijke zoowel als litteraire, goed maken. Het boek is bovendien zeer konventioneel geschreven. De lui die goedbedoelde volks- en kinderboeken schrijven, moeten nu voorloopig de K.L.M. en de vliegsport maar wat met rust laten, en bedenken dat dit nieuwe snuifje, hetwelk de Uiver-praestatie destijds zoo populair maakte in Nederland, wel nieuwsgierigheid en kooplust kan prikkelen, maar dat een boek zichzelf moet redden door zijn geestelijken inhoud en de technische knapheid van zijn auteur. Ik vrees echter met groote vreeze dat de hierboven gedrukte titel de eerstkomende paar jaren nog meerdere keeren zal moeten dienst doen — jammer genoeg niet voor werk van den kunstenaar luitenant Viruly. — Voor de twee laatste boeken stond de K. L. M. een reeks magnifieke foto's af uit haar archief.

ERNEST VAN DER HALLEN

DE LAATSTE SEIZOENLICHTING

Een Romankroniek in Telegraafstijl

Ellen Russe

Er liggen hier een aantal romans voor mij waarvan de belangrijkheid tamelijk afwisselt; tot voldoening van auteurs, uitgevers en lezers wil ik me snel kwijten van mijn plicht als recensent en doe dit in het tempo dat van mij wegens de beperktheid der beschikbare ruimte, verwacht wordt.

12.893 ◆ Vooreerst het belangrijkste boek: **Lofzang der Aarde** (IV*) van ELLEN RUSSE, waarin de schrijfster de periode der Florentijnsche Quattrocentisten tot een decoratieven achtergrond aanwendt voor het romantisch verhaal van Luca Della Robia's verzwegen liefde voor de vrouw die later de echtgenoote van zijn broer werd, van zijn pijnlijke worsteling om zijn kunstenaarschap, zijn ontdekking van de toepassing der ceramiekkleur op relief en beeldwerk, waarmee hij in deze zeer individualistische periode den grondsteen legde voor een in wezen en vormen demokratische kunst: zijn strijd tegen het nieuwe, dat zich, in den vorm van de vergoddelijking van het individu en de primauteit van het æsthetische op het ethische, een weg baande in het roemrijke Fiesole, het brandpunt van de opkomende Renaissance. Het is een knappe roman die getuigt van een bizondere eruditie en een merkwaardigen synthetischen geest.

12.894 Van het echtpaar SCHARTEN-ANTINK las ik **Littoria** (IV*), de verheerlijking van „den

verlossenden arbeid » en eigenlijk nog meer van het fascisme, dat de veritaliaanschte auteurs in dit boek met een socialen inslag tooien naar aanleiding van de drooglegging en ontginning der Pontijnsche Moerassen. Het is werkelijk een grandioos werk, dat voor de Zuiderzeewerken in Nederland in grootschheid niet moet onderdoen, en de beide Schartens' hoefden er gewis geen roman om te weven om dezen arbeid tot zijn recht te laten komen. Of daarmee het fascisme als dusdanig, met al de uitwassen aan zijn levensbeschouwing en zijn imperialistischen grootheidswaanzin verbonden, goedgepraat wordt, is een paar ander mouwen. En dat was toch het opzet van dit boek, of ik moet me sterk vergissen, dat al te licht aanleiding wil geven tot hoerra-patriotisme en verafgoding van het absolute leiderschap. *Littoria* staat overigens literair beduidend minder hoog dan het vorig werk van deze beide auteurs.

Carel Scharten

Mevr. Scharten-Antink

12.895 **Belle van Zuylen** (III*) van JOHAN VAN DER WOUDE moet al eenige maanden geleden verschenen zijn ; het boek volgt plus minus nauwkeurig het leven der bekende libertijnsche schrijfster aan wiens naam de titel van het boek ontleend werd ; Johan v. d. Woude krijgt het gedaan deze blauwkous het sympathiek uitzicht te geven van een getoermenteerde vrouw, gesierd met al de attributen welke de vrouw in een gecompliceerde verhouding tot het leven plegen te stellen : impulsiviteit, een onweerstaanbare charme, naïeviteit waarvan men niet weet op welk precies moment ze omslaat in berekening, een onwaarschijnlijke hartstocht, een bijna mannelijke vitaliteit, een liberalistische zelfstandigheid van denken, oordeel en kritiek. De auteur volgt dit vreemde leven en dit buitengewone temperament op den voet, vooral in haar gevoelsleven dat voor meer dan een man noodlottig geweest is. Het is een vreemde figuur met het tragische erin dat om elken mensch is, die het leven niet aankan en eigenlijk zijn tijd een paar eeuwen vooruit is. Johan v. d. Woude heeft er een leesbaar hoewel tamelijk vlak boek rond geschreven dat de betrokken vrouw, dunkt me, ten slotte niet sympathieker gemaakt heeft. Ik weet niet waarom het noodig was deze voorloopster van de libertijnsche geëmancipeerde vrouw terug in herinnering te brengen.

Johan van der Woude

12.896 Mooi werk is de roman van OLAF DE LANDELL : **Wij moderne Menschen** (III*), die een persiflage bedoelt te zijn op de moderne huwelijksbegrippen, en als dusdanig een tegenhanger van den vloedgolf aan literatuur over mislukte huwelijken, welke dergelijke toestanden als volkomen normaal aanvaarden. Ook hier wordt het een mislukt huwelijk dat uitloopt op een scheiding, doch vijf regels op het einde van het boek zijn voldoende om het geval in het licht van het zedelijk bewustzijn te stellen. « Maar het is een feit dat de moderne meisjes over 't algemeen op erg losse gronden een huwelijk durven aan te gaan, omdat ze weten dat het niet voor het leven hoeft te zijn... Ze trouwen er maar op los, lichtzinnig-weg, uit verliefdheid, om geld ». Onbewust is dit een boek van zelfinkeer, levenservaring en loutering. Al neemt de schrijver ook geen blad voor den mond, wat denkelijk voor de jonge « moderne menschen » wel niet hoeft. Overigens mooi, zuiver en zeer knap geschreven werk dat bijwijlen in opzet en stijl aan Bernard Kellerman's *Ingeborg* doet denken.

12.897 Er is nog een novelle van ALBERT HELMAN : **De kostbare Dood** (IV*, K) die ondanks haar beperkten omvang beslist vermeldenswaard is in deze kroniek : Het is het verhaal van een Spaansch soldaat, die tijdens de troebelen in een stadje aangeduid wordt om deel uit te maken van een executiepeloton, welke een der leiders van de agitatie te fusilleeren had. Naderhand blijft het bewustzijn hem bij dat zijn daad de beteekenis heeft van een moord op een man die in den grond zijn oproerige daad stelde uit hoogere beweegredenen. Tot hij een kameraad ontmoet die voor hem een pleidooi

Albert Helman

houdt voor het revolutionnaire kommunisme en zijn scrupules kalmeert met het vooruitzicht der komende afrekening. Vrij propagandistisch maar in den grond een zeer sympathiek verhaal, dat gered werd door den uitstekenden stijl van Helman wiens meesterschap hem ook hier niet in den steek liet.

12.898 Van ARTHUR VAN SCHENDEL is er een tweede druk van een vroeger werk: **Een Hollandsch Drama** (IV*) verschenen. Ik kende het boek niet voor dezen, vermoed echter dat de eerste druk tamelijk recent moet zijn; het sluit nl. zeer nauw aan bij de latere romans van dezen auteur, waarbij ik *De Waterman* e.d. reken. Ook hier domineert het schuldbesef en de duistere drang der zonde tyranniek en onontkoombaar over den mensch; God is de harde tyran zooals de oude vloekprofeten uit den bijbel hem beeldden voor het sidderende volk; hij kiest zich de uitverkorenen en verwerpt de anderen naar zijn wil; hun zonde obsedeert hun leven en hun berouw is een dorre, donkere wroeging. Floris, wiens vader oplichter en zelfmoordenaar was, leeft in het bewustzijn der verworpenheid; zijn zondige neigingen ondergaat hij haast willoos; het heeft immers geen zin te vechten tegen de zonden van zijn ouders, die bezit van hem genomen hebben, en elk bewustzijn van het milde genadeleven is hem ver. Hij gaat aan den doem van het calvinisme drie, vier maal opnieuw ten onder, ondanks het heftig instinkt tot geestelijk zelfbehoud dat hem kracht geeft tot opstanding, en dat wij « genade » zouden noemen. Het is troosteloos en grijs. De oude, moede van Schendel die, na de glanzend blijmoedige Florentijnsche jaren van zijn jeugd, de bezetenheid van Gods dreigende en tyranniek rechterschap ondergaat. Ook hier heeft hij zijn stijl met een verbluffend aanpassingsvermogen ingesteld op den geest van dit werk: pijnlijk van preciese waarneming, stug en strak, zonder één toegeving aan zijn in den grond lyrisch kunstenaarschap. Van Schendel is een vreemd, onopgelost probleem in onze letteren; elk nieuw boek spitst het probleem scherper toe.

Arthur van Schendel

12.899 Verrukkelijk is dat andere kleine boekje van VAN SCHENDEL: **Fratilamur** (IV*), een novelle waarin een jong dichter de ontwikkeling van zijn gevoelsleven anekdotisch beeldt in sterk symbolischen vorm; de lijn van het gebeuren is niet altijd gemakkelijk te volgen, doch het is een vreugde dit gave, zeer zuivere en glanzende proza te lezen waarin deze auteur zich reveleert in al zijn merkwaardig stylistisch en lyrisch vermogen.

12.900 VICTOR MERTENS heeft, bij wijze van spreken, het levenslicht geschonken aan het zooveelste broertje van de Zichemsche Witte; een broer die verbazend lijkt op den Brabantschen bekenden kwajongen. **Toontje Poes** (V) heeft evenals *De Penge* en anderen het ongeluk en het ongelijk al te weinig oorspronkelijk te zijn in zijn straatjongen-zijn en bovendien een terrein te bewandelen dat ons door menigvuldige behandeling al te zeer vertrouwd is geworden om er gemakkelijk genoegen mee te nemen. Overigens geloof ik wel dat Victor Mertens kan groeien tot een auteur, via studie, stijl en den moeilijken zelfdwang: niet te vlug tevreden te zijn over zichzelf.

12.901 Laat ik nog speciaal het boekje vermelden van M. REVIS: **Gelakte Hersens** (IV), dat den ondertitel voert: «Ford's leven, Ford's auto's» en in expressionistischen stijl en tempo een tegelijk zakelijk en lyrisch loflied zingt aan de auto, de industrie, de produktie, het levenstempo, de welvaart en de ekonomische ontreddering, welke hij oproept. Een zakelijk, nuchter, beklemmend proza; een lied in cijfers, statistieken en klinkende namen van magnaten. Alles echter jammer genoeg te veel à l'instar de Ehrenburg, al moet zijn proza niet voor dit van den genialen Rus onderdoen.

12.902 ◆ Tot slot van deze vluchtige kroniek heb ik de uitstekende reportage bewaard welke ALBERT KUYLE schreef over **Het Land van de Dorst** (IV) d.i. de Lybische woestijn, waar hij met een vriend en onder protectie van de Italiaansche regeering een heerlijken trip maakte. Een reis om bij te droomen, een reis waarbij de zwervervan-temperament z'n hart voelt week worden van heimwee. Ik moet niet nader ingaan op dit boek van Kuyle, al is het ook een afzonderlijk en uitvoerige bespreking waard: wie *Tusschen Keulen en Parijs* en *Van Pij en Burnoes* las, weet dat onze Nederlandsche letteren in dezen dichter haar besten reporter erkent, wiens tegelijk lyrische en anekdotische reisnotities tot het allerbeste proza behooren dat sedert den oorlog in dit land geschreven wordt. Het is mooi, glanzend en sterk gestyleerd werk, romantisch en tegelijk zeer zakelijk; technisch beschouwd een œuvre waarop de Nederlandsche literatuur trotsch kan zijn en dat Kuyle tot een der krachtigste stylisten maakt der na-oorlogsche letteren in de Nederlanden.

Albert Kuyle

Van Menschen en Boeken

Te Oostende overleed half Maart ll. de jonge dichter **August van Houtte.** Hij publiceerde vooral in De Gids, De Nieuwe Gids, Het Roode Zeil en Helikon zijn gedichten, die duidelijk onder invloed van Karel van de Woestijne geschreven werden ; bovendien gaf hij een bundel poëzie uit : « *Hart en Geest* ». A. van Houtte werd geboren in 1890.
De bekende Fransche Minerva-prijs, voorbehouden aan een door een vrouw geschreven roman, werd toegekend aan **Thérèse Hercin** voor haar boek : «Yolock le Maléfique ».

Sedert enkele weken verschijnt in N.-Nederland een nieuw katholiek weekblad « **Vrijdag** » onder redaktie o.m. van Jan Derks, H. Kuytenbrouwer, Albert Kuyle, Ad. Sassen, Mag. Doodkorte, Pater Molenaar, Bern. Verhoeven, Gerlach Royen O.F.M. e. a. In dit weekblad wil vooral tot uiting komen het bewustzijn dat de saneering van het wereldkompleks enkel het gevolg kan zijn van een hernieuwd instellen van het leven en zijn maatschappelijke ordening op God, welk princiep de beschaving sedert de middeleeuwen praktisch ontkend heeft. Abonnement per 3 maanden kost fl. 1,50. Uitgever is de firma Paul Brand.

Alja Rachmanowa

De «**Albertprijs**», tegenhanger van den Franschen Prix Goncourt in België, werd toegekend aan ERIC DE HAULLEVILLE, een jong talentvol romancier, voor zijn avontuurlijken roman *Le Voyage aux Iles Galapagos.*

In den internationalen prijskamp voor het schrijven van een anti-bolsjewistischen roman behaalde de bekende romancière **Alja Rachmanowa** den prijs met haar roman *Die Fabrik des neuen Menschen.* De prijsvraag was uitgeschreven door de Parijsche « Académie d'Education et d'Entr'aide Sociales ». Rachmanowa werd destijds bekend door haar dagboek-cyclus die ook in het Nederlandsch vertaald werd.

Aan **E. P. Callewaert O.P.**, de bekende kanselredenaar en auteur van ettelijke publicaties in verband met volks- en jeugdopvoeding, zal op 29 April e.k. hulde worden gebracht, bij zijn 50n verjaardag. Een bronzen gedenkplaat, werk van kunstenaar-beeldhouwer G. van der Meersche zal hem worden aangeboden ; tevens zal een gedenkboek verschijnen. Verkleinde bronzen afgietsels van de gedenkplaat worden toegezonden aan wie inschrijven voor minstens 75 fr. ; wie minstens 15 fr. storten, ontvangen het gedenkboek.
Bijdragen in te zenden aan Theo Brouns, Brandstraat 46 te Gent, per storting op postrekening 4269.21.

Pater Callewaert

De biografie ALBERT Ier, SA VIE ET SON REGNE van LÉONCE DU CASTILLON, verschenen onder pseudoniem **Alard de Bourghelles,** is door de Fransche Academie met een prijs bekroond. Van hetzelfde werk bestaat een in taalopzicht minder geslaagde Nederlandsche versie.

Aanstaanden Zomer verschijnt een Nederlandsche vertaling van kardinaal Faulhaber's mooie boek « *Charakterbilder der biblischen Frauenwelt* » door E. H. L. van Hulle, met een voorwoord van Prof. Dr J. Coppens.

0. - Werken van algemeenen Aard

12.903 **X.** **05 : 01 : 02 : 09**
HANDELINGEN VAN HET DERDE WETENSCHAPPELIJK VLAAMSCH CONGRES VOOR BOEK- EN BIBLIOTHEEKWEZEN (Leuven, 6-8 April 1934). With english Summaries. *Geïll. met 12 blz. buitentekstplaten. — Gent, Drukk. Vyncke,* 1935 (26×17) 136 *blz.*
V — De onder blanken, en derhalve al te delicaten omslag geslagen band dezer « Handelingen» is zooeven verschenen, al draagt dan ook het titelblad het bevreemdend jaartal 1935. Op den klassieken leest van alle soortgelijke uitgaven geschoold, levert deze publicatie, naast den tekst der bonte reeks gehouden lezingen, een zakelijk relaas van de werkzaam-

heden, vergaderingen, besprekingen en bezoeken van de Afdeeling, alsmede den tekst van de openingsrede van den Heer Voorzitter, Prof. Dr M. Sabbe, zoowel als de formuleering van de paar (onvermijdelijke) moties. Te betreuren valt dat men in de opeenvolgende « Verslagen » niet altijd vernemen kan hoe en wanneer de betrokken openbare lichamen of personaliteiten op alle moties, waarmee ze bedacht worden, reageeren ! Het overwegend gedeelte van den bundel wordt natuurlijk in beslag genomen door de lezingen zelf. Problemen van den meest uiteenloopenden aard op stuk van boek- en bibliotheekwezen worden hier behandeld. De vraag kan hier gesteld worden of het soms niet wenschelijk ware te trachten meer eenheid in het programma te brengen !

In een hoogst interessante uiteenzetting over het « Pædagogisch Plaatsingsstelsel » schetst E. H. Joris Baers, de ontwerper en enthousiaste propagandist van het systeem, het nagestreefde doel, de opvatting, en indeeling en de praktische toepassingsmogelijkheden van zijn stelsel, dat in hoofdzaak beoogt het veelzijdig werk van den volksbibliothecaris te vergemakkelijken doordat deze vlug elken lezer het hem nuttige en tevens hem passende werk kan bijbrengen.

Dr Jules van Hove, na een korte inleiding waarin hij terecht wijst op de wezenlijke vereischten van alle doeltreffend bibliographisch werk (volledigheid, betrouwbaarheid, continuïteit, het up-to-date zijn) levert een indrukwekkend overzicht van de prestaties die op bibliographisch gebied hier te lande van 1931 tot en met 1933 geleverd werden. De machtige mozaïek die hij met dit rijk en kleurig materiaal aanlegt, levert een sprekend beeld van de door weinigen vermoede bedrijvigheid op dit gebied. Want hoe obscuur en ondankbaar werk ook, de bibliographie vindt nog immer, en meer dan ooit, hare trouwe en stille beoefenaars. Tevens echter leert men hier uit dat meer verstandhouding onder vakgenooten van verwante disciplienen heel wat dubbelwerk zou helpen vermijden en de kans toch nog haast onvermijdelijk voorkomende leemten helpen verminderen.

De lezing van Dr Ph. M. Chotzen is een uitstapje « buiten de grenzen onzer vakwetenschap » op het gebied waar philologie en bibliographie-in-den-breedsten-zin zich wel eens meer de hand moeten reiken. Hij handelt namelijk over een Vlaamsch handschrift dat in het British Museum bewaard wordt. Dit document van de hand van den Gentschen schilder-dichter Lucas de Heere leert ons — zooals Dr Chotzen betoogt — menige belangwekkende bijzonderheid over dezen hofschilder, die verschillende jaren als banneling in Engeland vertoefde.

Aan de hand van platen en teksten weidt Prof. Dr Paul de Keyser uit over den oorsprong en de beteekenis van het « Vrou-Aventure »-drukkersmerk van Jan van Doesborch, voorstelling die, volgens steller althans, een uitlooper zou zijn van een « typische 15e-eeuwsche verluchting bij een werk van den Bourgondischen schrijver Pierre Michault » !

Met speelschen humor wordt het probleem van « Het Boek der Toekomst » door Dr D. Burger belicht, het begrip boek ontleed, de rare en soms nare toekomstvisies uit een gansche reeks werken samengelezen en besproken. Die toekomstfantasieën mogen ons echter de werkelijkheid niet doen vergeten en, « al blijft het zoeken naar nieuwe vormen voorloopig zonder resultaat », de leiders van bibliotheken moeten open oog hebben voor de onontkoombare ontwikkeling die zich toch zal voordoen.

De belangwekkende lezing van Prof. Alb. J. J. van de Velde, waarin hij het hoogst actueel onderwerp van de « ziekte » van het «Polymorphisme bij Wetenschappelijke Tijdschriften» behandelde, moest op ettelijke duizenden exemplaren van hier tot in Tokio en tot in San Francisco kunnen verspreid worden en bezorgd aan elkeen die maar iets of wat uitstaans heeft met de redactie, beheer en drukken van een tijdschrift. Misschien kon de heilzame overweging van sommige der in dit betoog vermelde nadeelen van die « veelzijdige ziekte » toch af en toe er iets toe bijdragen om een overbodige wisseling van formaat, titel en reeks te voorkomen.

Het gebied der philosophische systematiek betreden we dan aan de hand van Ir Dr A. Korevaar, die ons een uiteenzetting levert van het systeem van A. Comte alsmede van de voorgestelde verbeteringen van W. Ostwald, wijzigingen die worden afgewezen. Het systeem van A. Comte leent zich ten andere, mits een zekere aanpassing, op uitstekende wijze tot leidraad voor de indeeling van systematische catalogi.

De lezing die de congreswerkzaamheden afsloot was opgevat als een posthume hulde aan J. P. Namur, die in 1834 zijn « Manuel du Bibliothécaire » uitgaf. Prof. Dr A. F. Apers herdacht dan ook in een passende uiteenzetting het werk van dezen pionier.

Een rijke, zware oogst ! Men moet het echter betreuren dat het verschijnen van den bundel zoo lang uitbleef : de bekoring om zijn bijdrage elders reeds vooraf aan den man te brengen wordt soms te sterk. En het succes van de « Handelingen » wordt er zeker niet bij gebaat.

Dr J. F. Vanderheijden

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

12.904 Dimnet. Ernst **1 : 37 = 43**
◆ DIE KUNST DES DENKENS. Ein Buch für Jedermann. *Übertragen und bearbeitet von C. T. Schweiger. — Freiburg im Breisgau, Herder* (18×11) 14, 300 *blz.* *RM.* 3,40
V — Een mooi boek, buitengewoon interessant en aangenaam om lezen. Geen abstrakte geleerdheid, in schoolsche termen voorgesteld, wordt ons hier aangeboden, maar konkrete, praktische wijsheid. Wat denken is, hoe de kunst van het denken kan worden aangeleerd, op welke hinderpalen het denken kan stooten, welke hulpmiddelen wij bij het denken moeten ter hand nemen, dat alles wordt duidelijk en bijna al spelend uiteengezet. Chesterton zei van dit boek : « Het is het eenige werk van beteekenis, dat moest geschreven worden, geschreven door den eenigen man, die het schrijven kon ». Die uitspraak is misschien wel wat overdreven. Dit echter mogen wij zonder aarzeling bevestigen, dat, wie doet wat er in dit boekje staat, een wijs en bedachtzaam en hoogst gecultiveerd mensch zal worden. H. THIELEMANS S.J.

12.905 Meerloo, A. M., Dr **159**
OVER WORTELS EN VERTAKKINGEN VAN HET ANGSTGEVOEL. — *Mechelen, Het Kompas* (*Maandblad « De vrije Bladen », afl.* 10) 1934 (23×15) 30 *blz. p. jaar* 80 *fr.*
IV° — Een « geisteswissenschaftlich » bedoelde ontleding van het angstgevoel, met hier en daar rake aanmerkingen, maar ook vele onbewezen, onbewijsbare, of niet aan te nemen beweringen. Dr J. DONCEEL S.J.

2. - GODSDIENST

12.906 Bartmann, Bernhard, Prof. Dr
◆ KATHOLIEKE DOGMATIEK. *Vert. uit h. Duitsch* [*Grundriss der Dogmatik*] *dr J. Lammertse Lz. Met een voorwoord van Prof. Dr A. Terstappen. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen*, 1935 (17×11) 390 *blz.* 45 *fr.* ; *geb.* 60 *fr.*
IV — Kan men tegen het onder 't volk brengen van « Samenvattingen van de Zedenleer », waarin de noodige beperkingen en bepalingen ontbreken, bezwaren opperen, aan het verspreiden van een beknopt, degelijk handboek van dogmatiek zijn niets dan voordeelen verbonden. Dit laatste is tegenwoordig een noodzakelijkheid geworden, wijl bij veel intellectueelen het evenwicht tusschen godsdienstige en profane ontwikkeling ten nadeele van de eerste is verbroken. Om dit evenwicht te herstellen kunnen wij onze intellectueelen geen beter Nederlandsch boek aanwijzen, dan deze dogmatiek — een eersteling in onze taal — waarin de geopenbaarde waarheden helder worden uiteengezet en tot een systematisch geheel opgebouwd. Beter dan de bestaande afzonderlijke traktaten geeft dit werk ons een inzicht in den samenhang van de katholieke geloofsleer. Nuttelooze strijdvragen en onvruchtbare polemiek komen er niet in voor. De gegevens der bijbelsche theologie en der geschiedenis van het dogma zijn in de uiteenzetting verwerkt. De beteekenis voor het leven in de dogmatische waarheid gelegen wordt steeds duidelijk naar voren gebracht. Naast een goed zaakregister bevat het boek een literatuurlijst. De vertaler haalt eer van zijn werk. — Warm aanbevolen aan priesters en ontwikkelde leeken. L. VAN HULLE, PR.

12.907 Bender, L., Prof. Dr, O.P. **23 : 34**
◆ DE ECHTSCHEIDING. — *Hilversum, Brand* (*Serie « Waarheid en Leven »*), 1935 (18×15) 72 *blz.* *fl.* 0,65
IV — De leer van de Kerk over de echtscheiding is in deze brochure grondig, juist en tevens eenvoudig uiteengezet. Theologische en juridische vaktermen werden vermeden. Talrijke voorbeelden aan het dagelijksche leven ontleend, lichten de redeneeringen van den Schr. toe. Duidelijk toont de auteur aan, dat de leer der Kerk over de echtscheiding op hechte grondslagen steunt en slechts één doel, het welzijn van de menschen, beoogt. In onzen tijd van verwarring kunnen wij de lezing, en meer nog de studie van deze brochure niet genoeg aanbevelen. L. VAN HULLE, PR.

12.908 Cruysberghs, K., Mgr **24 : 25**
◆

Mgr K. Cruysberghs

DE HEILIGE ROZENKRANS. Geestelijke Voordrachten en Radiotoespraken, October 1935. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1935 (17×13) 110 *blz.* 6 *fr.*
V — Mgr Cruysberghs op z'n best : rijke, gespierde taal, warme ontroering, echt-bovennatuurlijke wijding. Hoe kon het anders, nu hij, in deze voordrachten en radio-toespraken, handelde over de schoonste Maria-devotie : den heiligen Rozenkrans. Naast een inleiding over de waarde van het Rozenkransgebed, bevat dit keurig uitgegeven boekje zes radio-toespraken over « den Rozenkrans en het gezinsleven » en bovendien nog enkele blz. over den Rozenkrans en de H. Bernadette. Alle aanbeveling zal hier wel overbodig zijn.
Dr C. VAN GESTEL O.P.

12.909 de Bivort de la Saudée, J. **3 : 2**
◆ EEN NIEUW OFFENSIEF DER ZONDER-GOD. *Vert. uit h. Fransch.* — *Antwerpen, Geloofsverdediging* [*Genève, Intern. Bureau* « *Pro Deo* »] 1936 (24×15) 18 *blz.* 3,50 *fr.*
IV* — Een pakkende brochure over het planmatige, koppig-systematische, ideologisch-gegronde offensief der Beboschnik in Rusland. Het wordt vervelend altijd maar te moeten herhalen : Caveant consules ! Toch moeten we blijven herhalen : het gevaar zit diep, zit *overal* ; de beweging wordt geleid met groote bekwaamheid, met taaie hardnekkigheid, met niets-ontziende hardhandigheid. Er brandt een donker vuur in het Beboschnik-systeem. Men leze desaangaande het laatste hoofdstuk : « Het geloovig Europa wordt bedreigd ». Men kijke rond op de landkaart van Europa ! M. VAN HOECK, PR.

12.910 Janssens, Al., C.I.C.M. **264 : 23**
◆ DE HEILIGE WIJDINGEN : 2^e DEEL. Diaconaat, Subdiaconaat en mindere Orden. — *Antwerpen, Standaard* (*Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica,* 12^e *traktaat*) 1935 (22×16) 13, 237 *blz.* 24 *fr.*

Al. Janssens

IV — Met dit boek wordt het heerlijk traktaat over de H.H. Wijdingen afgesloten. De auteur begint zijn studie met een overzicht van de geschiedkundige ontwikkeling der theologie sedert de XIIe eeuw, in verband met het diaconaat en de andere wijdingen. Vervolgens bestudeert hij de wijdingsritussen en hun beteekenis, — een zeer interessant deel. Ongeveer de helft van zijn werk is aan het diaconaat gewijd. Hij verdedigt de thans bijna algemeen aangenomen stelling : de wijding tot het diaconaat is een waar en eigenlijk sacrament. Als de wezenlijke bestanddeelen van deze wijding beschouwt hij én de handoplegging met haar formule, én de overhandiging van het evangelieboek met de woorden *Accipe potestatem...* Het subdiaconaat en de mindere orden zijn sacramentaliën. — De goede hoedanigheden, die wij bij het bespreken van het eerste deel dezer studie en van de vorige traktaten onderlijnden, vinden wij hier terug. P. Janssens verdient den dank van alle Nederlandsch sprekende priesters en ontwikkelde leeken. L. VAN HULLE, PR.

12.911 Janssens, Al., Prof. D^r **23 : 26**
◆ DE KERK VAN CHRISTUS : EEN, HEILIG, ALGEMEEN. — *Antwerpen, Standaard* (*Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica,* 15^e *traktaat*) 1935 (23×17) 16, 270 *blz.* 28 *fr.*
V — Dit mooie boek is een wel geslaagde poging om dieper door te dringen in de beteekenis van het geloofsartikel : *credo sanctam Ecclesiam.* De Kerk wordt er in beschouwd als *geloofsobject.* In het eerste deel behandelt Schr. het wezen en de leden van de Kerk, in het tweede haar drie volgende wezenseigenschappen : eenheid, heiligheid en katholiciteit. De overige wezenseigenschappen zijn voor een volgende boek voorbehouden. Merkwaardig lijkt ons de uiteenzetting van het uiterst actueele onderwerp : « De herinlijving van de sekten ». Deze uitdrukking valt te verkiezen boven de vaak gebruikte « Hereeniging der Kerken », wijl deze laatste gemakkelijk tot begripsverwarring aanleiding geeft. Bizondere aandacht verdient ook het artikel over de « Heiligheid buiten de Kerk ». P. J verwijst graag naar zijn lievelingsauteur Newman. In de noot op blz. 216 staat « licht »

voor « ligt ». De citaten in vreemde talen werden in noten aangebracht of in kleineren tekst gedrukt : dit noemen wij een goeden vooruitgang op meerdere vroegere uitgaven uit dezelfde reeks. — Dit werk over « De Kerk van Christus » is een goed, zelfs een zeer goed werk, dat wij ten zeerste aanprijzen. L. VAN HULLE, PR.

12.912 Joossens, J. **21 : 23**

◆ DE WARE GODSDIENST, DOOR DE FEITEN BEWEZEN EN TOEGELICHT. — *Leuven, St-Alfonsusdrukkerij,* 1934 (20×13) 382 *blz.* 9 *fr.*

IV* — Er is de apologetica van de goede soort : de doctrinale ; er is die van de mindere soort : die te veel nadruk legt op de tegenwerpingen ; het antwoord daarop is soms zoo lastig en pijnlijk. Schrijver heeft de tegenwerpingen dan toch opgebrokt in een bijzonder hoofdstuk. — Bondige uiteenzetting, goede citaten. Ik meen toch dat betere werken over geschiedenis, natuurwetenschappen en bijbelexegese konden geraadpleegd. Af en toe is de toon te strijdlustig en te grimmig aanvallend, niets meer overredend dan het sereen betoog. Schrijver schijnt geen goede trouw te vermoeden bij tegenstrevers en andersdenkenden. Is dat altijd zoo ? Een zeer goedkoop en nuttig handboek.
A. VAN DEN DRIES, PR.

12.913 Kerkhove, Ladislas, O.F.M. **271 : 266**

◆ DE BELGISCHE MINDERBROEDERS IN CONGO. *Geïll. met 7 platen. — Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1934 (19×13) 47 *blz.* 1,50 *fr.*

V — Een nederig werkje zonder pretentie geschreven, dat toch in den smaak zal vallen van al wie belang stelt in de missies, en in de Franciscaansche missieactie in 't bizonder. Een heldere documentatie voor wie goed ingelicht wil zijn over de opkomst en den bloei van de jonge Franciscaansche Congomissie, met enkele luimige trekken uit het missieleven en passende illustraties. J. MEERBERGEN, PR.

Ladislas Kerkhove

12.914 Keulers, Jos., Dr **24**

◆ KRUIMELS VAN 'S MEESTERS DISCH : 2e REEKS. — *Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1934 (15×11) 192 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 2

V — Als vulgarisator van bijbelkennis bekleedt Prof. Keulers een eereplaats in de rij der Nederlandsche exegeten. In een goed verzorgde, vlot geschreven taal biedt hij ons het resultaat aan van zijn uitgebreide, soliede kennis van de H.Schrift Het sierlijk uitgegeven boekje, waarover wij het hier hebben, is bedoeld als geestelijke lezing. Eenvoudig verhaalt en kommenteert de auteur eenige mooie evangelie-fragmenten, waaraan hij enkele beschouwingen vastknoopt. Elke lezing vindt hare bekroning in een gebed, waarin de hoofdgedachten worden samengevat. Deze « kruimels » zijn een aangenaam, goed verteerbaar voedsel voor geest en hart. Wij hopen dat nog verdere reeksen zullen volgen. — Speybrouck teekende een sprekende titelplaat. L. VAN HULLE, PR.

12.915 Labyn, Rudolf Robert, C.J. **27 : 24 : 91 : 39**

◆ ONZE-LIEVE-VROUW VAN DEN OUDENBERG TE GEERAARDSBERGEN. *Geïll. dr K. Verhoeft. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1934 (18×14) 116 *blz.* 7 *fr.*

V — Het is steeds met een nieuw genoegen dat we de aandacht mogen vragen voor boeken of boekjes die handelen over plaatselijke geschiedenis of plaatselijke eerediensten. Er mag wel op gewezen dat zulke publicaties geroepen zijn om de liefde voor eigen haard en den vroomheidszin bij de menschen van de streek te bewaren en te ontwikkelen. Zulks geldt vooral wanneer, zooals hier het geval is, die boekjes met warme devotie en eerlijke bekommernis voor de waarheid geschreven zijn. Mochten in den zin van p. Labyn's werk enkele oude — en verouderde — monografies van heiligdommen en begankenissen herwerkt en bijgewerkt worden ! Meer algemeen belang bieden hoofdstuk I, *Over het ontstaan van Geeraardsbergen,* en hoofdstuk IV, — een brokje voor folkloristen, — *Het Feest der Krakelingen en het Tonnekenbrand.* J. MEERBERGEN, PR.

12.916 Lammertyn, L., C.SS.R. **24 : 266**

◆ MISSIE-HEILIG-UREN. — *Turnhout, Brepols,* 1935 (15×11) 502 *blz.* 18 *fr.*

V — P. Lammertyn is in onze streken, en ook buiten de grenzen van ons land, de onvermoeibare verspreider van de Heilig-Uur-devotie. Nu weer verschijnt van hem een bundel Missie-Heilig-Uren. Zij zijn opgevat en uitgewerkt volgens dezelfde methode als zijn veel

geprezen en ruim verspreide bundel « Gethseman » (Zie Boekengids nr 8513). Vooreerst geeft Schr. bondig maar klaar een beeld van het verlossingsplan en toetst daaraan, in de volgende oefeningen, onze twintigste eeuw met al haar onverschilligheid, ontrouw, heidendom en scheuringen. Cijfers en grafische voorstellingen doen ons denken, bidden en medeleven met den goddelijken Meester. Aanbevolen. Het werk weze een hefboom voor de priesters en een hulpbron voor de leeken, opdat zij samen biddend en boetend Kristus' rijk in alle missielanden zouden helpen vestigen. L. VAN HULLE, PR.

12.917 **Lammertyn, L., C.SS.R.** 24

◆ DE OLIJFBERG EN HET HEILIG UUR. Praktische wenken. *Geïll. — Turnhout, Brepols,* (17×13) 280 *blz.* 12 *fr.*

V — De inhoud van dit werkje is anders en rijker dan de titel laat vermoeden. Het is geen meditatieboek noch een verzameling gebeden of gezangen. Als inzet de geschiedenis en een gedetailleerde beschrijving van de H. Plaatsen, welke met het H. Uur verband houden, nl. het Cenakel en den Olijfberg. Verder alles wat er wetenswaardig over het H. Uur kan gezegd worden : zijn historie, zijn eeuwfeestviering in de verschillende landen, zijn beteekenis voor het persoonlijk, voor het familiaal en het parochiaal leven, praktische vingerwijzingen voor zijn inrichting in de kerk. In het eerste deel komen enkele kleine onnauwkeurigheden voor. Het artikel over den aflaat dient aangevuld met het dekreet van de Heilige Penitentiarie (25 Maart 1933) sedert het verschijnen van het boek uitgevaardigd. — Dit interessant boek zal bijdragen om het H. Uur beter te doen kennen en waardeeren en de beoefening ervan te verspreiden. L. VAN HULLE, PR.

12.918 **Lindemans, C., pr.** 271 : 266

◆ DE MANNEN VAN SCHEUT. — *Brussel, Missiën van Scheut* (16×10) 24 *blz.* 1 *fr.*

V — Deze studie uit «Ons Geloof» (1931) verdiende ten volle als propagandaschriftje te worden verspreid. De zaakrijke inhoud en de beeldrijke taal van den schrijver zullen voorzeker den missieijver aanwakkeren en 't apostelvuur doen oplaaien in menig jong hart, dat leest en er in erkent de stem van den Meester, die roept... J. LAUWERYS, PR.

12.919 **Lippert, Peter, S.J.** 24 : 86 = 43

◆ VON SEELE ZU SEELE. Briefe an gute Menschen. — *Freiburg im Breisgau, Herder,* 1935, 31*e en* 32*e druk* (18×13) 6, 272 *blz.* *RM.* 1,80 ; *geb. RM.* 3

V — Toen de Nederlandsche vertaling van dit uitzonderlijke mooie boek van P. Lippert verscheen, bezorgd door L. Dosfel, hebben wij uitvoerig op de ongewone kwaliteiten hiervan gewezen (R. 1751). Zooeven werd het 68e tot 72e duizendtal van de oorspronkelijke uitgave op de markt gebracht ! Frisch en sierlijk uitgegeven.

12.920 **Monstrey, Osc., C.SS.R.** 83.8 : 24 : 37

◆ HET K. S. MEISJE IN DE STILTE. — *Brugge, Beyaert,* 1933 (16×12) 93 *blz.* 5 *fr.*

V, M — Katholieke studeerende meisjes zullen graag met dit boekje in 'n hoekje zitten. Elk kapitteltje is 'n vrome meditatie of 'n modern sermoentje. En 'n keur uit Gezelle's verzen is telkens 'n « dreupel poëzij » of 'n lepel Vlaamsche honing die de meisjes dolgraag lusten. — Zeer geschikt voor aankomende en rijpere jeugd der schoone kunne. FR. CROLS, PR.

12.921 **Maria Alena, C.R.S.S., Zr** 24 : 266

◆ HET ONZE VADER DER MISSIE. — *Antwerpen, De Vlijt,* 1935 (19×13) 78 *blz.* 8 *fr.*

V — In onzen tijd van uitgebreide missie-actie komt een boekje als dit voorzeker te goeder ure. Het is 'n reeks beschouwingen — in vorm van meditaties — over het Onze-Vader, in verband met de Missiegedachte. De overweging van elke Vaderons-bede wordt 'n warm pleidooi, 'n dringende oproep tot missiehulp. Bij vele katholieken heerscht nog de mentaliteit : er is bij ons nog zooveel te doen, de Missies : dat is voor later ! Maar Z. H. de Paus : de Missie-paus, liet zijn stem over de wereld gaan en : *Roma locuta, causa finita.* In zeer vloeiende taal geschreven, weze dit boekje warm aanbevolen. M. VAN HOECK, PR.

12.922 **Paulus, Pater, O.M.C.** 24

◆ MEER GOEDHEID !... *Met voorwoord door Mgr K. Cruysberghs. — Antwerpen, Geloofsverdediging* (*Serie Vita vera, nr* 6) 1934 (16×12) 127 *blz.* 6 *fr.*

V — Goedheid is een toovermacht en een schoonheid. Te zeldzaam is die bij de menschen. Schijngoedheid is er allerwegen. Goedheid onderstelt ootmoed en eenvoud en wekt vertrouwen. Uiterst welkom is ons dit bescheiden volksboekje dat propaganda voert voor ware goedheid, voor de goedheid van God en van Kristus, voor meer goedheid in onze gedachten, woorden en werken, voor goedheid in den mensch. Enkele kleine taalfouten wenschen we verbeterd. Blz. 10 : in den wind klappen... bijzonder*lijk*, en blz. 69 *dank aan welke wij...* Mochten deze gedachten over goedheid als vruchtbare zaadkorrels vallen in vele harten. Meer goedheid hebben wij allen noodig. D. DE PAUW O.P.

12.923 Picard, Max **84 : 2 : 1 : 3**

◆ DE VLUCHT VOOR GOD. *Vert. dr P. Meersseman en ingeleid dr Dr Fr. de Hovre. — Antwerpen, Standaard,* 1935 (23 × 15) 115 *blz.* 18 *fr.*

IV — «Het conflict van den mensch met God is een eeuwenoude geschiedenis, zoo oud en altijd zoo nieuw », schreef Dr Fr. de Hovre in zijn inleiding tot dit aangrijpende boek van Max Picard. Dit conflict — de vlucht voor God — wordt ons hier uitgebeeld als de race van een reusachtig luchtgevaarte, met een dynamiek zoo geweldig dat alles erin meegesleurd wordt. Heel de wereld is een vluchtwereld geworden. Menschen en dingen worden daarin uiteengerafeld en met elkander vermengd. Geen waarheid bestaat er in deze wereld der vlucht, maar ook geen leugen, geen zonde of geen deugd, geen geloof of geen zekerheid ; er is maar alleen « de vlucht ». Telkens komt dan de tegenstelling met de wereld van het geloof, waar alles zekerheid is en rust, waarheid en leven. Doch die waarheid en die zekerheid wortelt in God, en de menschen die leven in de wereld van het geloof, houden vast aan God, en dàt juist wil de mensch der vlucht niet. God echter is overal, en wàârheen ze ook vluchten : God is daar. Steeds geweldiger vluchten zij, maar God is op iedere plaats alvorens zij zijn aangekomen. En hierom is de vlucht zoo groot : omdat God zoo groot is ; — God « de Vervolger » die, trots alles Hem ontvlucht, heel die vluchtwereld in stand houdt, en steeds den vluchtmensch vol goedheid blijft verbeiden en zoeken. Hij is het einde der vlucht.

Zóó is dit verrassende werk van den Duitschen denker Max Picard (geboren in Baden 1888), die ons als in een vizioen — want er steekt ook 'n sterke poëtische kracht in dezen denker — een heele wereld laat aanschouwen die God uitgestooten heeft. Prachtig zijn de hoofdstukken over : Angst, Economie, Taal, Kunst, Het Menschengelaat. Meer dan eens voelen we in ons de deining der psalmen. Max Picard gaf ons hier een werk van hooge beteekenis, een fijnzinnig en rijk boek. Dr de Hovre zegt heel terecht in zijn inleiding : « Wie aan de hand van dit treffend boek een kijk heeft gekregen in den baaierd waarin de mensch zonder God vervalt, zal met gansch nieuwe oogen de heerlijkheid van het Godsgeloof aanschouwen. » — De vertaler heeft met de directheid van het oorspronkelijke dit werk vernederlandscht ; wat beteekent dat zijn omzetting zeer goed is.

M. van Hoeck, pr.

12.924 Pius IX, Pius X, Pius XI, Pausen **25 : 24**

◆ ENCYCLIEKEN OVER ONZE LIEVE VROUW

Leo XIII, Paus : DE ENCYCLIEKEN OP DEN KANSEL OVER DEN H. ROZENKRANS. — *Antwerpen, Geloofsverdediging (Het Woord der Pausen, Cyclus I, II)* (20 × 13) 170, 78 *blz.*12 ; 5 *fr.*

Leo XIII

V — Doel van deze nieuwe reeks « Het Woord der Pausen » is, de jongste merkwaardige wereldbrieven in goed leesbaar Nederlandsch onder het volk te verspreiden. De eerste cyklus bevat tien magistrale Rozenkrans-encycklieken van Leo XIII. De tweede biedt ons drie wereldbrieven over O. L. Vrouw : « Ineffabilis Dei » en « Ad diem illum » over haar Onbevlekte Ontvangenis, « Lux veritatis » over haar Goddelijk Moederschap. De nauwkeurige indeeling maakt het mogelijk zonder moeite de hoofdgedachten van deze pauselijke dokumenten weer te vinden. Wij kunnen het verspreiden van deze serie niet genoeg aanbevelen. Voor priesters bevatten de encyklieken, naast den Bijbel, de rijkste en degelijkste stof voor predikatie ; voor de geloovigen zoekt men tever geefs elders naar zekerder onderricht. L. van Hulle, pr.

12.925 Plus Raoul S.J. **24 : 92.2 : 27**

◆ MARIA IN DE GESCHIEDENIS VAN ONS GENADELEVEN. *Vert. uit h. Fransch dr Dr H. Derckx, pr. — 's Bosch, Teulings ; Brugge, Beyaert,* (20 × 14) 146 *blz.* 16 *fr.*

V — P. Plus bekent zelf dat zijn werkje over Onze Lieve Vrouw geen vensterroos is van 'n kathedraal maar 'n kerkvenster van 'n kleine zijbeuk. Dat is juist gezegd. Hij beperkt zich bij 't belichten van Maria's levenstaak : die van *moeder*. Vooral legt hij nadruk op de tallooze offers die dat moeder-zijn met zich bracht. In heldere bewoording vertolkt hij de geheime schoonheid van haar moederhart en Maria's ongeëvenaarde goedheid als troosteres der bedrukten en uitdeelster aller genaden. Laat deze bescheiden bijdrage een klein kerkvenster zijn, dit venster is zeer kleurig, en een licht valt er door, dat onze kennis van en onze liefde tot onze hemelsche moeder merkelijk vermeerdert.

D. de Pauw O.P.

12.926 Poppe, E., pr. **264**
◆ ONDERHOUDJES OVER DE LITURGIE. *Geïll.* — *Averbode, Abdij,* 1935 (18 × 12) 8, 246 *blz.* 9 *fr.*
V — Nogmaals geeft Averbodes Abdij dit boekje uit. Het is gelijk aan zijn voorgangers en wij wenschen dat het als deze voortga meer kennis der H. Liturgie te brengen bij onze grootere kinderen. Ook veel volwassenen vinden er hun gading in. A. D. G.

12.927 Rossier, H., Dr **22**
DE VAL VAN HET KONINGSCHAP. Beschouwing over de Boeken der Koningen. — *Den Haag, Voorhoeve* (20 × 14) 208 *blz.* *geb. fl.* 2,90
III*, P — Dit werk bevat een omstandigen uitleg over de twee boeken der Koningen. Een protestantsche geest bezielt dit werk, hetgeen gemis aan kerkelijk Imprimatur ons reeds veronderstellen deed. Schrijver valt nochtans het katholiek geloof niet op positieve wijze aan — het zou tevens moeilijk gaan in een verhaal over de twee boeken der Koningen — ; maar hij tracht de heerlijke geestelijke lessen en de prophetische waarheden, die de twee boeken der Koningen bevatten, breed in 't licht te stellen. Naar onze meening overdrijft schrijver in het zoeken van allegorischen of tropologischen uitleg van het Woord ; Christus en de Gemeente zijn er met gediend, maar is de waarheid er met gediend ? Ware het boek niet opgevat als een geestelijke overweging, dan zouden wij er aan toevoegen dat al die excursussen zwaar drukken op het verhaal. — Zuivere geestelijke bedoelingen staan voorwaar bij dit boek voorop ; *gevormde* katholieke lezers mogen het lezen en zullen er eenige schoone en nuttige beschouwingen in vinden. Dr J. DE KEULENAER, PR.

12.928 Schnabel, Hans **38 : 65 : 629 : 266**
◆ VLIEGTUIG EN OERWOUD. De moderne Verkeerstechniek in dienst van de Missie. *Naar gegevens van den Miva-vlieger H. Verhulst. Geïll.* — *A'dam, Diligentia,* 1935, (24 × 15) 95 *blz.* *fl.* 1,10
V — Recensie in de kroniek « Vliegersromantiek » nr. 12.891.

12.929 Schuver, M. Ursula, O.S.B. **81 : 83.8 : 264**
◆ KIND EN KONING. Het Misgeheim als Koningsfeest der Jeugd. *Geïll. dr S. L. Kaiser Obl. O.S.B.* — *'s Bosch, Mosmans* (22 × 17) 127 *blz.* *geb.* 30 *fr.*
VIb — Een zeer mooi en praktisch boekje voor de jeugd en meer nog om de ouderen te helpen bij de godsdienstige opleiding der kleinen. Het is een paraphrase van het heilig Misoffer in berijmde verhaaltjes, waarin de hooge waardigheid der heilige Mis in symbolischen vorm wordt toegelicht, en de moeilijke ritueele teksten en handelingen begrijpelijk gemaakt. Kinderlijk gehouden — soms niet zonder een klein ietsje zoeterigheid — is het een ideaal boekje om de kleinen te oriënteeren op de paden der Misliturgie. Af en toe is het wel wat erg sterk Hollandsch van expressie. Het boek is mooi uitgegeven. H. P.

12.930 Thans, Hilarion, O.F.M. **24 : 3**
◆ FRANCISKANISME. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* (17 × 12) 28 *blz.* 2 *fr.*
V — Een overtuigd en rechtstreeksch woord van man tot man, van oudere tot jongeren broer, spreekt P. T. in deze rake brochuur over den waren Franciskaanschen geest. Treffend vooral is de schrille tegenstelling tusschen den geest van den Poverello en de door egoïsme opgevreten moderne wereld, zooals ze hier wordt uitgebeeld. Jonge mannen, gij die droomt van radikalisme, van hervorming en vernieuwing, leest deze bladzijden.
L. VAN HULLE, PR.

12.931 Uten, L., S.J. **24 : 266**
◆ OVERWEGINGEN OVER HET CHRISTI-RIJK. *Geïll. dr R. Krack.* — *Diest, E. en J. Uten,* 1935 (19 × 15) 78 *blz.* 5 *fr.*
V — Vier sprekende missiemeditaties, in het bijzonder voor studenten geschreven. Samen met de missielitanie en -gebeden, zullen zij, vooral bij een Missie-Heilig-Uur, met veel nut kunnen gebruikt. L. VAN HULLE, PR.

19.932 van Alphen, Quirinus, O.M.C. **24 : 22**
◆ DE BRANDENDE BRAAMSTRUIK. Gedachten en Gebeden. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* (14 × 11) 356 *blz.* *geb. fl.* 2,25
V — Uit een ver verleden worden de voornaamste Oudtestamentische figuren naar voren gebracht, met het doel ons door het aanschouwen van hunne handelwijze tot een intenser godsdientsig leven op te wekken. Hoofdzaak zijn de ideeën door den schrijver zelf ontwikkeld. De bijbelsche personages zijn er voornamelijk om zijn gedachten te illustreeren. Streng wetenschappelijke exegese moet ge hier niet zoeken ; deze werd trouwens niet bedoeld, maar sterkende spijs voor geest en hart, en die is er in overvloed. Eens te meer

worden in dit werk sint Paulus' woorden bewaarheid : « Alles wat voortijds (nl. in het Oud Testament) geschreven werd, is tot onze onderrichting geschreven » (Rom. 15, 4).
L. VAN HULLE, PR.

12.933 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** **24 : 264**
◆ IN WITTE KLEREN. Gedachten en Gebeden. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1935 (14×11) 359 *blz.* *geb. fl.* 2,25
V — In de eerste tijden van het kristendom gingen de nieuwgedoopten acht dagen lang « in witte kleren » rond. Het witte doopselkleed werd gedragen als uiting van hun vreugde, doch vooral als uiting van de innerlijke gebeurtenis : het zuiver worden door het doopsel. Aan dit gebruik ontleende de auteur den titel van deze reeks korte, weldoende Paaschmeditaties. Zij zijn geschreven in gebedsvorm. Zonder twijfel de meest geschikte om het gebruik van de dagelijksche overweging te verspreiden. Dit bundeltje zal zijn doel — iets bijdragen om de Paaschstemming in de harten te bewaren — bereiken. Aanbevolen.
L. VAN HULLE, PR.

12.934 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** **264 : 24**
◆ DE KERKGANG. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan (Serie « Kleine Boekjes » nr* 9) 1935 (21×13) 32 *blz.* *fl.* 0,25
IV — De juiste beteekenis van den kerkgang wordt in deze bladzijden helder uiteengezet. Hij is geen katholieke zuiveringsceremonie, maar een eer brengen aan het katholieke huwelijk, het huldigen van de katholieke moeder, juist omdat zij een kind ter wereld heeft gebracht en aan de Kerk een nieuw lid geschonken. — Warm aanbevolen aan alle moeders.
L. VAN HULLE, PR.

12.935 **van Bergamo, Cajetanus Maria, O.M.C.** **24**
◆ ONZE MOEDER. Gedachten en Gevoelens over Maria's Feestdagen, Deugden, Smarten en Vreugden. *Nr h. Italiaansch dr P. D*r *Silverius van Vechel. — Maaseik, Romen en Zonen,* (17×11) 230 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*
V — De werken van dezen Italiaanschen geestelijken schrijver worden door de Nederlandsche lezers gewild. Dit was voor den vertaler een aansporing om ook dit werk in hun bereik te brengen. Hierin werden een veertigtal goede meditaties over O. L. Vrouw, op verschillende tijden gemaakt en over meerdere werkjes verpreid, gebundeld. Elke overweging eindigt in gebedsvorm. Een deugdelijk meditatieboek, dat vooral bij de parochiegeestelijkheid, steeds op zoek naar een geschikt werk met korte geestelijke lezingen voor de Meimaand, zal welkom zijn. L. VAN HULLE, PR.

12.936 **van den Bergh, E., O.Praem.** **24**
◆ EUCHARISTISCH LEVEN. *Met aanbeveling van wijlen Kard. van Rossum. — Postel, Norbertijner Abdij,* 1934, 4e *herz. en verm. druk* (20×13) 311 *blz.* 12 *fr.*
V — Dat een Vlaamsch handboek over de H. Eucharistie in zoo weinige jaren vier uitgaven telt, is een sprekend bewijs voor zijn degelijkheid. Boekengids vestigde herhaaldelijk (Nr 1020 en 1637) de aandacht op de goede hoedanigheden, die dit werk kenmerken. Onnoodig hier nogmaals over uit te weiden. De nieuwe uitgave werd eenigszins bijgewerkt en de bibliografie aangevuld. Wij koesteren de hoop, dat de vierde editie van deze beknopte, maar klare uiteenzetting van de leer en den eeredienst van het H. Sakrament hetzelfde sukses zal kennen als de vorige. L. VAN HULLE, PR.

12.937 **vander Heeren, A., pr.** **22 : 264**
◆ EPISTELS EN EVANGELIEN VAN ZON- EN FEESTDAGEN. — *Brugge, Beyaert,* (24×17) 208 *blz.* 20 *fr.*
V — Het is verheugend te zien hoe de liturgische beweging en de Katholeike Aktie innig samenwerken om de geloovigen de Mis met hare rijke, zielevoedende gebeden beter te leeren begrijpen en meebidden. Om dat doel te bereiken zal het nieuw werk van dezen oud-hoogleeraar in de H. Schrift ongetwijfeld zijn nut opleveren. Volgens een welomschreven plan worden de epistels en evangeliën der zondagen en bizonderste feesten verklaard. Vooraf een inleiding, nu eens van geestelijken, dan weer van liturgischen, meest echter van geschiedkundigen aard. Hierop volgt de gewijde tekst met den noodigen uitleg tot een doorloopend geheel verwerkt. Als slot, in vette letter, de tekst zelf : zeer praktisch om op den kansel voor te lezen. — Het boek zal welkom zijn bij de priesters, die er een kostbare hulp zullen aan hebben bij het voorbereiden van homeliën en konferenties. Ook de eenvoudige geloovigen, inzonderheid zij die een missaal gebruiken, zullen er graag en met vrucht in lezen. Wij wenschen dat het voornemen van den Schr., in een tweede deel de overige epistels en evangeliën te verklaren, aldra werkelijkheid worde. L. VAN HULLE, PR.

12.938 van der Cammen, P. J. A., pr. **23 : 24**

◆ HET HUWELIJK. HET KRISTELIJK HUWELIJK. — *Heiloo, Kinheim-Uitgeverij (Kath. Brochurenreeks « De smalle Boekjes », nr* 25) 1935 (15×8) 79 *blz.* *fl.* 0,10

IV — In dezen beknopten catechismus van het huwelijk wordt de genadevolle werking van dit sacrament goed in het licht gesteld. De behandeling van de huwelijksbeletselen werd met opzet weggelaten. Schr. had klaarder kunnen aanduiden, dat de huwelijksovereenkomst moet worden aangegaan ten overstaan van den pastoor *der plaats* of een priester door hem afgevaardigd. De lange noot over de periodieke onthouding zagen wij liever in den tekst zelf opgenomen. Dit gezond volksboekje — gesteld in vorm van vraag met antwoord — verdient een ruime verspreiding. L. VAN HULLE, PR.

12.939 van Gestel, G., S.J. **24 : 22 : 92.2**

◆ DE BLIJDE BOODSCHAP. Leven en Leer van Jezus Christus. *Geaut. bewerking naar h. Fransch [A Jésus-Christ par l'Evangile] dr G. van Gestel S.J. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* (14×9) 200 *blz.* *geb.* 17 *fr.*

V — Onder de vele geestelijke boeken en boekjes is dit populair werkje een der allerbeste. Waar in soortgelijke geschriften de gewijde tekst maar al te veel door de persoonlijke beschouwingen van den auteur wordt verdrongen, behoudt hij hier de voornaamste plaats. Elke meditatie bevat een vrij lang Evangelie-fragment waar enkele zeer korte beschouwingen zijn aan toegevoegd. De fragmenten zijn zóó gekozen, dat zij een duidelijk omlijnd beeld geven van den Christus en zijn leer. Wij twijfelen er niet, dat dit vlot vertaald en keurig uitgegeven boekje aan velen de *Blijde Boodschap* zal brengen. L. VAN HULLE, PR.

12.940 van Groessen, Hubertus, D^r^, O.M.C. **23 : 24**

◆ LEER EN PRAKTIJK DER AFLATEN. *Tweede geheel herziene en vermeerderde uitgave. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (21×15) 151 *blz.* 25 *fr.*

V — Er is wellicht geen ander gebied van de godsdienstkennis, waarop meer onkunde heerscht dan op dit van de aflaten. Wij begroeten dan ook met vreugde de nieuwe bewerking van dit boekje, waarin door de systematische ordening en indeeling van de behandelde stof de leer en praktijk van de aflaten, in vragen en antwoorden, zoo overzichtelijk mogelijk worden voorgesteld. De nieuwste bepalingen van de H. Pœnitentiarie zijn in deze tweede uitgave opgenomen. In een afzonderlijk hoofdstuk worden eenige van de laatst verleende aflaten aangegeven. Hierin mochten ook wel de aflaten, te verdienen op missiezondag en bij de viering van den verjaardag der keuze of kroning van Z. H. den Paus, worden vermeld. — Dit werkje, dat uitmunt door zijn helderheid, zal zoowel aan de priesters als aan de leeken veel dienst bewijzen. L. VAN HULLE, PR.

12.941 van Steenberge, Aug., S. J. **24**

◆ DAPPER EN VROOM. Handleiding voor het Zieleleven van de rijpende mannelijke Jeugd. — *Turnhout, Brepols,* 1932 (14×8) 558 *blz.* 10 *fr.*

V — Een kerkboek? Ja, maar een bezielend kerkboek, vol frisch jong leven, waar onze jongens zullen naar grijpen, dat ze zullen lezen en herlezen. Naast een goede keus van gebeden, aangepast aan hun leeftijd, verlangens en nooden, vinden zij hier een veilige handleiding bij hun opgang naar een rijker zieleleven. P. van Steenberge doet de jonge mannen smaak vinden in het geestelijk leven, bezielt hen in den strijd voor het goed, leert hen bidden, den arbeid heiligen. Hij leert hen biechten, de H. Mis medeofferen, de H. Kommunie beminnen en benutten. Hij reikt hun een steunende hand in den strijd voor behoud of herovering van hun kuischheid. Hij geeft raad bij het verkeeren en toont hun hoe ze zich tot het huwelijk moeten voorbereiden. En dat alles op een wijze die de jongens naar het hart gaat : kort, kernachtig, met diep inslaande spreuken, zinrijke gezegden, in een frissche taal. — De rijpende mannelijke jeugd zal dezen zielenleider dankbaar zijn om de gezonde, versterkende zielespijs die hij voor haar bereid heeft. L. VAN HULLE, PR.

12.942 Verschuere, Antonellus, O.F.M. **271 : 9 : 91**

◆ DE MINDERBROEDERS TE THIELT (1624-1933). *Geïll. — Tielt, Lannoo,* 1933 (21×15) 238 *blz.* 16 *fr.* ; *in linnen* 30 *fr.*

V — Bij het eeuwfeest der restauratie van het minderbroedersklooster te Tielt, publiceert E. P. Antonellus Verschuere een degelijke monografie over dit klooster sinds zijn ontstaan, 1624. Die restauratie « grootsch in haar zelve, om de kranigheid en de heldhaftigheid van de daad, maar nog grooter in hare gevolgen, die waren het herstel en de heropbloei der Minderbroedersorde in ons land, zal door de Paters van Tielt en zeker ook door de heele bevolking der stad, waarmee de Franciskanen meer dan 300 jaar lang wel en wee deelden, met luister herdacht en gevierd worden... te meer daar de geschiedenis van dit klooster ook grootendeels de geschiedenis is van hun eigen stad en streek ». Aldus de inleiding. Dit boek verdient ten volle verspreiding in zeer ruimen kring, de zoo verdienstelijke

Vlaamsche minderbroedersprovincie en een van haar voornaamste kloosters ter eere. En nog om de leerzame hoofdstukken van meer algemeen belang, als daar zijn : De Minderbroeders in Vlaanderen, — Pest en oorlogen, — De provincie van het graafschap Vlaanderen, — Het asielrecht, — Een collegereglement, — Bekende figuren. Schrijver geeft meteen wetenschappelijk werk en een van frischheid tintelend verhaal. Bijlagen en critisch apparaat zijn verwezen naar het slot. Hier hadden we graag een personen- en zakenregister gevonden. — De uitgeverij Lannoo stak het boek in een frisch kleedje.

J. MEERBERGEN, PR.

12.943 **Vogel, L., D^r^, C.S.SP.** 24

◆ VENI CREATOR SPIRITUS. — *'s Hertogenbosch, G. Mosmans & Zn,* (20×13) 224 *blz.* *fl.* 1,35 ; *geb. fl.* 1,90

V — Te betreuren is 't zeker dat de devotie tot den H. Geest zoo weinig waardeering vindt bij vele christenen. Om dit euvel te keer te gaan schreef Dr Vogel dit volksboekje. Losse schetsen, lichte beschouwingen, zonder strenge eenheid, zonder diepte. Onderhoudend praat hij met veel gevoel en hartelijkheid. Toch hadden we meer theologische helderheid gewenscht in deze opwekkingen. Af en toe botst men op uitdrukkingen die aanleiding kunnen geven tot misleidende begrippen. Ook eenvoudige menschen moeten we trachten zoo klaar mogelijk de ware leer over den H. Geest bekend te maken. Op zijn minst hadden we dit verwacht in 't behandelen der Gaven van den H. Geest. Ook hier blijft de schr. heel oppervlakkig. En door die oppervlakkigheid sluipt er een verdoezeling en verduistering in de begrippen. Voor geestelijke lezing bevelen we dit devotie-boekje aan, dat zeer stichtende en leerrijke bladzijden bevat. D. DE PAUW O.P.

12.944 **Weinrich, Franz Johannes** 83.9 : 22

◆ DIE MARTER UNSERES HERRN, ERZÄHLT VON SEINEN HENKERN, MENSCHEN UND ENGLEN. *Freiburg, Herder,* 1935 (19×11) 292 *blz. RM.* 3,20 ; *geb.* 4,50

DE MARTELINGEN VAN ONZEN HEER, VERHAALD DOOR ZIJN BEULEN, DOOR MENSCHEN EN ENGELEN. *Vert. en bew. uit h. Duitsch dr P. van der Valk. Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (21×15) 244 *blz.* 40 *fr.* ; *geb.* 55 *fr.*

IV* — Weinrich's naam is zeer bekend in de Duitsche katholieke tooneelwereld. In den Bühnenvolksbund (vóór 1933) was hij een der meest markante figuren. De godsdienstige idee en de geloofsovertuiging liggen aan al zijn werken ten grondslag. Deze laatste tijden evolueerde hij naar meer liturgische volksspelen (o.m. zijn Christ-Königspiel, opgevoerd o.a. in de Abdijkerk van Beuron). We zetten dit voorop omdat ook « Die Marter unseres Herrn » zeer klaar de tooneelmatige geaardheid van Weinrich in het licht stellen. Op een sterk persoonlijke wijze heeft Weinrich het passieverhaal geacteerd in deze opeenvolging van fel-doorleefde monologen. Het laat beulen, menschen en engelen optreden niet om een louter (hoe krachtig-doorgloeid) verhaal, doch om aan elk woord uitdrukking te geven van innerlijke zelfontlasting in den strijd om den machteloozen Heiland. En hier groeit het werk tot een wereld-beeld : het zijn niet meer deze of gene menschen : het is het menschdom, de wereld tegenover den Gekruisigde, een wereld waarin deze, in de plaats van beschuldigde, Rechter wordt !

De dichter, die Weinrich heet, heeft geput aan de onuitputtelijke bronnen bij Isaïas, Job en de Psalmen ; hij heeft geput in zijn eigen, rijke hart. Daarom nergens ongebreidelde fantasie of bijbel-vreemd beeld. Overal staan we op den bodem van het Oosten en toch midden in het Abendland. Waar een groot declamator dit Weinrich'sche werk in handen neemt, zal het worden een pregnante uitbeelding van der treurspelen treurspel.

— Pieter van der Valk heeft in een direct-aansprekend Nederlandsch het grootsche werk van Weinrich bewerkt. Ook bij de lezing van de Nederlandsche versie treft weer hoe juist de vooropstelling is van den schrijver zelf: «Zij, die iets anders verwachten dan een geloofsbelijdenis... doen er beter aan dit boek ter zijde te leggen». Uit den aard zelf van Weinrich's zeer persoonlijke uitbeelding — het directe verhaal van de bij de tragedie betrokken personen — wordt de dramatiek, in den bewogen en toch fel-beheerschten toon van den verteller, heftig inslaand.

Foreholte gaf, als altijd, het werk zeer keurig uit. M. VAN HOECK, PR.

12.945 **XX.** 24

◆ « EMMANUEL ». Overwegingen voor Kloosterlingen. — *Brugge, Desclée de Brouwer,* 1934 (16×9) 608 *blz.* 15 *fr.*

V — Voor haar « dierbare kloosterzusters » bij afzonderlijke overweging en voor de oversten, bij de leiding der uitverkoren zielen, heeft de gunstig gekende schrijfster van *Rabboni* 600 bladzijden overwegingen uitgegeven. Zij bevatten de leer van Rodriguez de

Cotel aangaande volmaaktheid en beloften. De bladwijzer schikte de stof volgens de retraiten der kleeding, der geloften, der hernieuwing van de geloften en volgens de maandelijksche recollectie. J. CRETEN, PR.

12.946 **XX.** **83.9 : 24 : 27**

◆ LIEVE VROUWKES VAN VLAANDEREN. *Geïll. dr J. Hebbelynck. — Brugge, Desclée de Brouwer,* 1935 (19×19) 59 *blz.* *gek.* 12 *fr.*

VI — Als iemand een mooi geschenkboek zoekt voor zijn klein neefje of broertje, raad ik hem dit zeer mooie werkje aan : het geeft op kinderlijk bevattelijke wijze de legende van een aantal bekende mirakuleuze Lievevrouwbeeldjes uit Vlaanderen ; Jeanne Hebbelynck teekende er haar gewone verrukkelijk-naïeve prentjes bij, die dit keer uitstekend gereproduceerd werden, en het boekje stempelen tot een zeer luxueus verhaalbundeltje. Het zou moeten met duizenden verpreid worden, vooral omdat de prijs onbegrijpelijk laag is. Desclée verricht met dergelijke edities mooi werk. H. P.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding - Vrouwenbeweging

12.947 **Adler, Alfred, Dr, e. a.** **37 : 15**

HET MOEILIJKE KIND. Twintig opvoedkundige Studies door Dr Alfred Adler, Ada Beil, Dr Erwin Wexberg, Dr Fritz Künkel en vele anderen. *Vert. uit h. Duitsch [Das schwer erziehbare Kind] en ingeleid dr Drs P. Dijkema. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934 (19×13) 377 *blz.* *geb. fl.* 3.25

II*, N — Een reeks boeiende en voor welgevormde rijpe lezers en opvoeders zeer leerrijke illustraties van vruchtbare toepassing en toelichting der « Individual-Psychologie » van Dr Alfred Adler. Ook onze katholieke gezinnen en opvoeders kunnen hiervan veel meedragen mits aanvulling van een voor ons katholieken fundamenteel tekort in dit werkje en in heel deze richting : het verzwijgen en hier of daar wel eens het bestrijden van het godsdienstig element en 'n paar zonder meer onaannemelijke stellingen in zake huwelijk en kuischheid — daarvandaan het strenge voorbehoud, dat we stellen bij het lezen van dit anders, we herhalen het, vruchtbaar en nuttig boek. Dr J. DE MUNTER S.J.

12.948 **Colens, L., Dr, pr.** **24 : 37 : 3**

◆ DE PRIESTERLIJKE ZENDING VAN DE PROOSTEN IN DE CHRISTELIJKE ARBEIDERSORGANISATIE VOOR VOLWASSENEN. — *Brussel, Alg. Chr. Werkersverbond (Uitgave C. V. O. nr 7)* 1935 (23×15) 98 *blz.* 5 *fr.*

V — Het *imprimatur* is van 15 November 1935. Geen twee maanden later overleed hij schielijk. Zijn geestelijk testament ? Zoo scheen het niet bedoeld ; dàt is het. De arbeiders aan wie hij zijn leven wijdde, had hij innig en oprecht lief ; in en om den Meester die, hij wist het, hem waarschijnlijk onverwachts tot Zich zou roepen. Dertig jaar lang stond hij in de arbeidersbeweging, eerst te Oostende, sedert 1921 aan het hoofd van het A. C. W. Hij oordeelde dat de tijd gekomen was om aan zijn collega's in het priesterlijk sociaal apostolaat uiteen te zetten welke hunne taak is ; hij doet het midden in de actie, bondig, kernachtig en daarom bijzonder treffend. Hij biedt hun geen uitvoerige handleiding aan die zij wat passief-berustend mogen volgen ; hij duidt hun enkel de richting aan, maar dan bijzonder duidelijk ; opwekkend maar zonder iets uit de harde werkelijkheid te verdoezelen. Een eerste hoofdstuk wijst op de *principepen* ; hierop volgen de hoofdstukken over « *Het werk van den proost in de christelijke arbeidersorganisatie* », « *De proost en zijne betrekkingen met de parochie* », « *De proost en zijne betrekkingen met de werken van katholieke actie* » en eindelijk « *De ziel van het apostolaat van den proost* », een opwekking. — *Defunctus adhuc loquitur* ; mogen de sociale apostelen naar zijn woord luisteren en zijn apostolischen ijver erven ! Dr K. DU BOIS S.J.

12.949 **Deelen, J. B., Dr** **37 : 24 : 57**

◆ HUWELIJK EN KIND. Een katholiek Boek voor het nieuwe Geslacht. *Met een voorwoord van A. Vermeersch S.J. — 's Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (18×12) 8, 172 *blz.* 25 *fr.*

IV* — Weer een boek, en een goed boek, over het huwelijk, door den katholieken geneesheer Deelen, reeds gunstig gekend door « Het Sexueele in den Mensch » en « Van Man en Vrouw ». Waarborg voor degelijkheid is niet alleen het kerkelijk Imprimatur, volstrekt vereischt voor zulke werken, maar ook het Inleidend Woord van E. P. Vermeersch. Deze wijst er met recht en reden op, dat niet slechts het geluk der familiën, maar ook het echt welzijn der gansche maatschappij, culmineeren in den tegenwoordigen « strijd om

het *Kind* » : dat blijkt trouwens uit het heele boek, waar voortdurend de leer van de Encycliek *Casti connubii* verwerkt wordt. Met de toestemming van Z. H. den Paus, geeft de schrijver eerst de vertaling van het boekje, dat de heilige Vader tijdens de audiënties aan jonggehuwden uitreikt. Gelukkig spreekt Dr Deelen zeer bezadigd over het oginoïsme, tegenover de rampspoedige ruchtbaarheid aan die methode gegeven ook door menschen met goede bedoelingen, maar die naïef optimistisch al te spoedig meenden een doelmatig middel tegen het neo-malthusianisme gevonden te hebben. Men leze de brieven van goed gestemde moeders (blz. 69 vlg.) over afkeurenswaardige praktijken : de vrouw voelt zich diep gekrenkt, wanneer men haar den kinderzegen al te karig toemeet.
Het boekje is minder geschikt voor onze volksboekerijen in Vlaanderen : om het onderwerp zelf moet het niet in ieders handen gegeven ; de beschouwingen zijn soms zoo verheven en diepzinnig tevens, dat ze nevelachtig worden : geen prettige lectuur voor onze menschen ; eindelijk de « vereenvoudigde spelling » wil er bij ons nog niet in.
J. SALSMANS S.I.

12.950 **Kautsky, Karl** 32 : 33
DE DICTATUUR VAN HET PROLETARIAAT. *Vert. dr B. Engelander. — A'dam, Arbeiderspers,* 1933 (19×13) 32 *blz.* *fl.* 0,30
III, S — Een greep doorheen het socialistische denken, mitsgaders ontleding, volgens dezelfde Marxistische wereldbeschouwing, van het begrip « proletariaat », om aan te toonen hoe het slagwoord « De dictatuur van het proletariaat » door « orthodoxe » Marxisten moet worden verstaan. De kommunisten hebben het verkeerd voor : dààrom is het schr. te doen. « Socialisme is het doel ; demokratie is en blijve het middel ! »

12.951 **Kiroul, Paul** 84 : 37
HET SPROOKJE IN DE OPVOEDING. — *Borgerhout, Leemans (Nele-Reeks)* 1935 (20×15) 28 *blz.* 3,50 *fr.*
IV* — Dit brochuurtje is er om u te zeggen dat O. L. Heer het vóór gedaan heeft en Kiroul nagevolgd heeft. Nu, hij vertelt ons over het sprookje, versta wel het cultuursprookje, zijn eischen, zijn pedagogische waarde in verband met het latere leven, gezonde en rake dingen. Toch had ik een breederen kijk verwacht : zoo'n wandeltocht doorheen werken van sprookjesvertellers ; en er zijn nog andere dan cultuursprookjes ! Toch het lezen overwaard. Gekruid trouwens met wat peper en pickles... A. VAN DEN DRIES, PR.

12.952 **Loenen, D., Dr** 3 : 32
MENS EN MAATSCHAPPIJ IN PLATO'S « REPUBLIEK» — *Assen, van Gorcum (« Vragen-van-nu », nr* 16) 1935 (24×16) 23 *blz.* *fl.* 0,75
V* — In deze « Openbare les » bij het aanvaarden van een privaatdocentschap aan de Universiteit van Amsterdam, toont de spreker onvermijdelijk wat kort maar toch overtuigend aan dat geenszins, zooals velen beweerd hebben, « persoonlijk leven, vrijheid en zelfstandigheid van de enkeling in Plato's « staten » volkomen uitgesloten zijn ». Hun onjuist besluit in deze kon wel het gevolg zijn van hunne eigen liberaliseerende opvatting der maatschappij !
Dr K. DU BOIS S.J.

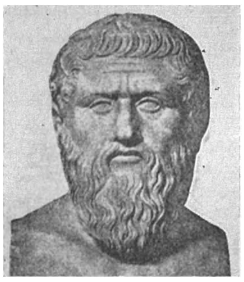

Plato

12.953 **Lambo, Al., pr.** 37 : 59
◆ DE ONDERWIJZER EN DE DIERENDAG. Vragen en Antwoorden over de Dierenbescherming. — *Berlaar, E. H. Al. Lambo,* 1935 (20×13) 27 *blz.* 2 *fr.*
IV* — Een flink brochuurtje, waarin de kruim zit der grondige artikelen van Kan. A. Janssen en Pater Thielemans. Steller gaat naar de diepte, redeneert en houdt den gouden middelweg. En de socratische vorm van vraag en antwoord is methodisch-klaar en boeiend. De katholiek heeft wat aan zulk betoog, dat vooroordeelen en stommiteiten wegweert en de vaste lijn biedt. Zeer dienstig voor onze opvoeders, studiekringers, dierenbeschermers en anderen, incluis voerlie. A. VAN DEN DRIES, PR.

12.954 **Riche, R., pr.** 2 : 33
◆ CATHOLICISME EN SOCIALISME. *Vert. uit h. Fransch. — Brussel, Alg. Christ. Werkersverbond,* 1933 (21×14) 122 *blz.* 6 *fr.*
V — Een in elk opzicht uitmuntende brochure welke wij vooral aan allen aanbevelen die, op een of andere wijze, in den strijd tegen het socialisme betrokken zijn — en welke strijder voor het goede is het tegenwoordig niet ? In zes hoofdstukken, op hunne beurt in verschillende « artikels » onderverdeeld, stelt de schrijver de leer van het socialisme

tegenover die van het katholicisme. De opvattingen der socialisten worden meestal uit hunne geschriften gehaald terwijl, om onze leer hechter te vestigen, meermalen pauselijke dokumenten, enz. aangehaald worden. Dat citeeren schaadt evenwel geenszins aan de eenheid van het werk noch maakt de lezing ervan minder aantrekkelijk. — De vertaling is uitmuntend. In een aanhangsel treffen wij *Aangehaalde teksten* in het Fransch aan. Dat is opperbest zoolang het gaat om teksten welke uit het Fransch moesten vertaald worden. Een paar komen evenwel uit een andere taal, b.v. uit het Latijn of uit het Italiaansch. Nu, 't is waar, die overvloed schaadt weinig ! Dr K. du Bois S.J.

12.955 **Serge, Victor** 32

DE GEHEIMEN VAN EEN POLITIEKEN VEILIGHEIDSDIENST. *Bew. naar h. Fransch dr L. Roelandt. — Aalst, De Korenaar,* 1933 (17×12) 88 *blz.* 9 *fr.*

III, K — Documentatie over de Russische revolutie en wat er aan voorafging. Over de juistheid der gegevens kunnen we niet oordeelen, en daardoor is de tendenz van zoo'n boekje niet te toetsen aan de werkelijkheid. We weten nu onderhand wel allemaal dat 't in Rusland onder de tsaren geen paradijs was, maar beweren Serge of Roelandt dat de U. S. S. R. minder terroristische bladzijden op haar actief heeft ? We hooren niets dan het « pro » ; waar blijft het « contra » ? De titel van 't boekje mocht duidelijker zijn. Waarom spreekt hij niet van den *Russischen* veiligheidsdienst ? Nu kunnen de Vlamingen er in loopen en meenen dat 't over onze « sureté » gaat, en 't ding dàarom met extra nieuwsgierigheid koopen. Wat waarachtig niet gewenscht is. A. V.

12.956 **Stokman, Siegfried, Mag. D^r^, O.F.M.** 9 : 32 : 37

◆ DE POLITIEKE GESCHIEDENIS VAN HET LAGER ONDERWIJS IN NEDERLAND : DE RELIGIEUZEN EN DE ONDERWIJSPOLITIEK DER REGEERING IN HET VEREENIGD KONINKRIJK DER NEDERLANDEN (1814-1830). — *Den Haag, R. K. Centraal Bureau voor Onderwijs en Opvoeding ; Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1935 (24×15) 19, 474 *blz.* 75 *fr.* ; *geb.* 90 *fr.*

IV* — Hij disserteerde hiermee om den graad van magister in het Kerkelijk Recht : wat al dadelijk zegt welke vroede wetenschap hierin verwerkt zit. Dr Hentzen, die het eerst schreef over de politieke geschiedenis van het Lager Onderwijs in Nederland, wees hem het spoor aan : wij staan in veilige banen. Wat ons interesseert is niet enkel het feit dat het gaat hier over een katholiek levensvraagstuk, dat met den dag prangender wordt, doch dat ook ons land ten berde komt, want geographisch omvat deze studie het gebied van Noord-Nederland, België en Luxemburg, zoo zelfs dat het zwaartepunt in onze gewesten ligt. Zoo krijgen wij een helderen kijk in de onderwijstoestanden en de politiek tegenover religieusen en congregaties tijdens het bewind van Willem I. Over die organisaties zelf, hun beteekenis en interne leven, hun methode gaat het dus hier niet. Steller staat zeer objectief tegenover zijn onderwerp, en in talrijke voetnota's en een zeer uitvoerige lijst bijlagen verwijst hij gedurig naar de duldig opgezochte en vlijtig doorzochte bescheiden van officieelen aard die berusten in bisdommen van Noord en Zuid, in archieven en minuten van bisdom en Staat. Een trouwe reconstructie, die het zware gehalte van dit ernstig werk verhoogt. A. van den Dries, pr.

12.957 **van de Griendt, Ant.** 37 : 2

◆ HOE ZAL IK HET HUN ZEGGEN. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochurenreeks, nr* 78) 1935 (19×15) 112 *blz.* *fl.* 1,30

IV* — Het gemoed onzer schoolgaande jeugd is zoo heel ontvankelijk en bespeelbaar, en toch slaan of gaan er onze godsdienstlessen vaak niet in. Dàt weten we allemaal. En weten we hoe wij het hun zeggen moeten ? Hier krijgen we een sleutel in de hand : Pasklare dingen, gebakken formules, frisch en nieuw, om abstrakte, lastige punten er in te krijgen als zijn : Schepper, mirakel, bekoringen, vuile praat, vagevuur, zooveel dagen aflaat, en zoo meer. Met een wemeling van anecdoten. Leerrijk en aantrekkelijk. Uiterst welkom voor beginners. Helpt heel zeker — ook buiten de godsdienstles-uren om — tot dieper verstaan, ernstiger beleven. Geestelijke endosmose. A. van den Dries, pr.

12.958 **XX. [Zrs der chr. Scholen v. d. H. Jozef Calasanz]** 23 : 24 : 37

◆ GODSDIENSTIG-ZEDELIJKE OPVOEDING. Programma in aansluiting met « Uitgewerkte Lessen in Opvoedend Catechismusonderricht » (Voor 3^e^, 4^e^ en 5^e^ Studiejaar). *Geïll. — Averbode, Abdij,* 1935 (25×16) 124 *blz.* 8 *fr.*

V — De lessen van den catechismus worden, met het oog op de godsdienstig-zedelijke opvoeding, naar volgend plan behandeld : Leidende gedachte, Beoefeningspunten, Gebeds- en werkintentie, Onderzoek, Avondgedachte, Klashouding, Andere hulpmiddelen. Het boekje is ongetwijfeld *een rijke bron* voor den onderwijzer en een degelijk « vade mecum » voor den leerling. Natuurlijk zijn zulke werken wat *subjectief getint,* zoodanig

dat de ééne leeraar *dit* nog zou wenschen, de andere *dat* liever niet zou hebben... Het boekje is echter zeer verdienstelijk en zal veel dienst bewijzen ; een groote gave is ook dat het niet te langdradig is, maar zeer overzichtelijk. Wat meer is, het boekje kan ten nutte gemaakt zelfs als... voorbereidingsmateriaal voor sermoenen over den catechismus en misschien niet het minst... als meditatieboekje voor *iedereen*. M. DAISOMONT, PR.

12.959 **XX.** **36**

LIEFDADIG ANTWERPEN. Repertorium van de Werken en Instellingen van openbare en private Liefdadigheid, Volksgezondheid en sociale Voorzorg, van de Antwerpsche Agglomeratie. *Geïll. — Antwerpen, Commissie van Openbaren Onderstand,* 1935, 2e *verm. uitg.* (26 × 17) 223 [+ 10] *blz.* 15 *fr.*

V — Omstandige opgave van alle soort organismen uit Groot-Antwerpen, die zich onder een of andere vorm bezighouden met sociaal dienstbetoon. Zeer nuttige documentatiebron

12.960 **XX.** **87 : 32**

„EVOLUTIE" IN SOVJET-RUSLAND. — U. S. S. R., DE BONDGENOOT. Speciale nummers van de « Anti-communistische Documenteering » van Cilacc [Intern. Centrum van actieven Strijd tegen het Communisme]. *Geïll. — Brussel, Cilacc (Toulousestr.* 3) 1936, 1935 (23 × 15) 33-62, 209-236 *blz.* *elk* 4 *fr.*

V — Politieke prentenboeken (karikaturen van Mad) : Pamfletten in woord en beeld waarin eenerzijds de „evolutie" gehekeld wordt, die zich z.g. in Rusland zou voordoen ; anderzijds het onlangs tot stand gekomen Fransch-S. Russische verdrag, — meestendeels op grond van citaten uit de kommunistische pers zelf.

4. - Taalkunde

12.961 **Heinrich, O. F.** **83 : 43 : 37 = 43**

FAHRT FREI FÜR FD 122. Die Geschichte eines Jungen, der mit einer Hand einen Zug aufhielt. *Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von J. Uittenbogaard. — Groningen, Wolters (Unsre Jugendbibliothek)* 1935 (17 × 10) 80 *blz. fl.*0,70

V-VIa, J — Deze geschiedenis kunnen we zonder voorbehoud aan de jeugdige Duitschleerenden aanbevelen. Paul, die eens op de locomotief van een sneltrein meerijden mag en met één hand een sneltrein tot stilstaan brengt en zoo een spoorwegongeluk voorkomt, moet een stuk levend geworden droom voor menigen jongen zijn. Het is spannend, frisch en gezond. De typografische verzorging is uitstekend. JUUL BOVÉE

12.962 **Overdiep, G. S., Dr** **4393 : 37**

ZEVENTIENDE-EEUWSCHE SYNTAXIS : Eerste en Tweede Stuk. — *Groningen, Wolters (Groninger Bijdragen voor Taal- en Letterkunde)* 1932 (22 × 15) 1-136 ; 8,137-267 *blz.* *elk fl.* 3,75

IV* — Deze syntaxis zal een syntactisch stylistische beschrijving zijn van de zeventiendeeeuwsche taal. Het werk berust op de geordende beschrijving van de taalvormen en hun functies bij een twaalftal auteurs van zeer verscheiden aard en richting : poëzie van Vondel, Hooft, Cats, Bredero, Coster en Huyghens (treurspel en blijspel, verhalend en betoogend, soms dichtbij de omgangstaal) ; proza van Bontekoe en W. Schouten (reisverhalen), van Jan de Witt en Maria van Reigersberch (ambtelijke brieven) en van Heemskerck (beschrijvend-verhalend uit de Bat. Arcadia). — In deze twee stukken wordt in hoofdzaak de vorm van den zin behandeld : in een eerste deel, de vorm van den mededeelenden zin (hoofdzin en bijzin) ; in het tweede, de functies van de bijzinnen ; in het derde, de zinnen gekenmerkt door den syntactischen phonetischen vorm. — Zoo groeit stilaan de historische spraakkunst van het Nederlandsch in zijn geheel. Met nauwgezetheid en stiptheid bezorgd. Dr A. BOON, PR.

12.963 **van Grieken, J. Emiel** **4393 : 37**

MEMENTO. Kern der Nederlandsche Spraakleer. — *Brussel, Office de Publicité,* 1935 (21 × 14) 123 *blz.* 15 *fr.*

V — In 30 lessen de « kern » van de Nederlandsche spraakleer : spelregels (3 lessen), woordsoorten (21), zins- en woordvorming (6). De regels zoo bondig en duidelijk en algemeen mogelijk ; door klare voorbeelden toegelicht. Meer bedoeld als « memento » dan als spraakkunst. Daarom ook zonder de schakeeringen die we in een spraakkunst verwachten. — In een uitvoerig aanhangsel 1° een lijst der Nederlandsche homoniemen ; 2° de meest gebruikte uitdrukkingen met oude genitiefs- en datiefsbuigingen ; 3° en 4° de

sterke en onregelmatige werkwoorden ; 5° de werkwoorden die door een bepaald voorzetsel aan het voorwerp verbonden zijn (te lang ! veel vaste uitdrukkingen !) — Nuttig vooral op bureelen en voor privaat gebruik. Dr A. BOON, PR.

12.964 **van Schevensteen, Ch.** **43 : 37**

HOOFDLIJNEN DER DUITSCHE SPRAAKKUNST. — *Lier, J. van In & Co,* 1933 (21×14) 100 *blz.* 5 *fr.*

V— Deze nieuwe uitgave bewijst genoeg hoe zeer dit bescheiden, maar verzorgd werk gegeerd wordt voor het onderwijs.Van spelling tot woordvoeging langsheen de verschillende woordsoorten — de gebruikelijke indeeling der grammatica — worden de hoofdlijnen getrokken en de hoofdzaken gegeven. Op de volledigheid af. Er zit meer gecondenseerds in dat men vermoedt. De druk, de klare lijsten, de opsommingen helpen heel wat om de regels memoriseerend in 't hoofd te krijgen. Het schoteltje thema's, als oefeningen gesteld bij deze grammatica, zal zeer graag aangesproken worden door onze leeraars.

A. VAN DEN DRIES, PR.

7. - Schoone Kunsten

12.965 **Frank, L. D., Mr** **79**

HOCKEY EN HOE HET GESPEELD WORDT. *Geïll.* — *A'dam, Kosmos (Weten en Kunnen nr* 166) 1933 (19×13) 64 *blz.* *fl.* 0,75

V — Het hockeyspel lijkt een oude sport te zijn. — « De bizondere aard van hockey is gelegen in het feit, dat de spelregels het aanwenden van lichaamskracht verbieden en vóór alles den speler nopen tot zelfbeheersching. Zwaarte, bizondere kracht of lengte is voor den hockeyer geen voordeel », aldus de schrijver. — Hockey wordt nog weinig gespeeld. Wie er kennis mee wil maken, schaffe zich dit nieuwe, flink gestelde en geïllustreerde nummertje uit w. e. k. aan.

12.966 **Frügte, D. J.** **79**

HONKBAL (Baseball). Techniek en Tactiek. Handleiding voor Beoefenaren. *Geïll.* — *A'dam, Kosmos (Sportbibliotheek)* 1935 (18×12) 48 *blz.* *fl.* 0,65

V — Het eerste boekje dat in het Nederlandsch verschijnt over Baseball, « welke sport zich, meer dan eenige andere, nog in het volle stadium van ontwikkeling bevindt. »

12.967 **Loman, A. D., Jr** **78**

HET MUZIKAAL WEZEN DER CHROMATISCHE VERSCHUIVING. Leidraad ten dienste van Harmonieleeraren en gevorderde Leerlingen. — *Bussum, Emil Wegelin,* 1934 (29×21) 57 *blz.* *fl.* 2,25

V — Schrijver neemt stelling tegen het grondbeginsel van de paralleldrieklanken als basis der muziekverklaring en der daarop steunende harmonieleer. Staat C groote terts nader tot C kleine terts dan A kleine terts tot C groote terts ? « Er bestaat een groote-terts-toongeslacht en een kleine-terts-toongeslacht, maar er bestaan geen hermaphroditische (C dur - C moll) toongeslachten. » Schrijver heet de erkenning van dergelijke toongeslachten « onzin » ! Met deze stelling gaat schrijver langs zes hoofdstukken, waarin hij beurtelings handelt over : de wetenschappelijke verklaring onzer muziek ; oude kerktoongeslachten ; afschaffing van bestaande termen ; accoorden en samenklanken binnen één toonsoort ; de chromatische verschuiving ; de muzikale beteekenis van het onharmonisch interval. Zonder twijfel kan deze, vrij ingewikkelde studie, de theoretici ten zeerste interesseeren. Of zij 't met schrijver tot het uiterste zullen eens zijn kan betwijfeld worden. Evenwel dient gezegd, dat hij van de kritiek der vakkundige collega's verwacht, dat zij vrijmoedig hunne opinies zullen meedeelen, ten einde op deze geheel nieuwe grondbeginselen uiteindelijk iets definitiefs op te bouwen. Op deze theorie verscheen een vrij scherp antwoord van S. Dresden : *Het Harmonie-Onderwijs* (Uitg. Wolters).

Dr F. VAN DER MUEREN

12.968 **Moolenaar, Frieso** **78**

RUIM 300 OPGAVEN VOOR DE VIERSTEMMIGE ZETTING, te gebruiken bij iedere Harmonieleer. Voor Eerstbeginnenden en Meergevorderden : Ie DEEL. — *Groningen, Noordhoff,* 1933 (17×24) 141 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,50

V — Een zeer aantrekkelijk boek voor praktische harmoniestudie bij theoretisch onderricht. Schrijver wil alléén « oefeningen geven die moeten dienen als aanvullingsmateriaal bij een of andere harmonie-leer ». Zij zijn geleidelijk gesteld en komen zeer aantrekkelijk

voor : aantrekkelijker dan bij vele andere methoden van harmonie-opgaven ! Schrijver meent dat « de leerling hierdoor zelfstandig zal leeren werken ». Wij zijn geneigd te gelooven dat deze « Harmonieleer » dat doel bereiken kan. Ook voor leeraars is deze « Harmonieleer » een bron voor opgaven ! Dr Fl. VAN DER MUEREN

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

12.969 **Neixkens, Mirda** 81

◆ ZIELEBLOMKENS. Gedichten. — *Averbode, Abdij,* 1935 (18 × 13) 48 *blz.* 8 *fr.*

IV — Dit zijn verzekens van een zeer gevoelige jonge ziel. Stille liederen van vreugd en verdriet, blijheid en ontgoocheling, wier oprechtheid en eenvoud u meermaals te pakken krijgen. Een enkele maal meent ge de stem van Alice Nahon te hooren, als in « Idylle » en « Weemoed ». Zeker zijn versbouw en verwoording niet altijd even gaaf doch techniek verwerft schrijfster wel door arbeid en studie. En laten we verhopen dat ze deze te over zal houden voor de gave welke zij bezit. JOZ. DE VOGHT, PR.

Mirda Neixkens

82. TOONEELLITERATUUR

12.970 **Aardema, F. L.** 82

HET KWARTET - DE VECHTERSBAZEN - DE KATTENMOEDERTJES - CHINESE KOOPLUI. Vier Zangstukjes.

12.971 **Aardema, F. L.** : NOOIT RUZIE. Vrolijk Toneelstukje in een Bedrijf.

12.972 **Bos, G.** : 'S NACHTS IN 'T KORENVELD.

12.973 **Koops, L.** : DE BALLERKOEL.

12.974 **Townend, Evelyn**

EEN GOED KIND IS EEN KONINKRIJK WAARD. Tooneelstukje voor Kinderen van 5 tot 8 Jaar, in negen Tafereelen. *Vert. uit h. Engelsch dr M. C. Schumacher.*

12.975 **van der Zeyde, M. H., Dr en Hoornweg, J. H., Drs**

TOE MAAR. Klucht in een Bedrijf, bewerkt naar de Middel-Nederlandse « Genouchelijcke Culte van nu noch ».

12.976 **Westra, T.** : PAUWOOG. Sprookjesspel in 2 Bedrijven.

— *Assen, van Gorcum* (« *Kamptoneel* », *nrs* 17, 18, 7-8, 12, 11, 19, 13) 1935 (21 × 14) 12, 12, 16, 12, 15, 12, 14 *blz.* *per nr fl.* 0,30

VI — Frissche kinderdingen voor het tooneel.
« 's Nachts in het korenveld » (VIa-b, M) is 't nachtliedje van wiegende korenaren, met 'n dansje en 'n naïeve samenspraak, waar ze praten met klaproos en korenbloem. 'n Verheuging voor onderwijzeressen die 'n jaar lang naar dergelijke dingetjes zoeken voor 'n gebeurlijk kinderfeest.

« De Ballerkoel » (Drentsch dialect voor « de Balderkuil). (VIa, J). 'n Bloedige en trouwens interessante Drentsche sage, voor de helft in dialoogvorm verteld, voor de helft werkelijk gespeeld.Niet kwalijk,maar 't Drentsch dialect zal voor meerderen 'n bezwaar zijn.

« Een goed kind is een koninkrijk waard » (VIa-b, J) is 'n dingetje waar koninklijke ridders op bevel van den vorst gaan zoeken naar 'n goed kind dat eens den koning zal opvolgen. En dan leeren onze kleuters waarin die kinderlijke goedheid precies bestaat. Het zal echter niet gemonteerd geraken zonder veel last en veel kosten.

«Toe maar » (V-VI) is bepaald 'n leuke bewerking van het middeleeuwsche « Nu noch » en zal voordeeligst door grooteren worden gespeeld.

« Pauwoog » (VIa-b) is 'n gewoon spelletje waarin, door de nieuwsgierige doening van

'n paar kabouters, onze kinderkens 'n gewonen cocon leeren kennen. Naïef en daarom precies geschikt. Ten slotte biedt het « Kamptooneel » pretentielooze kinderdingetjes, goed, maar af en toe opvallend arm gestoffeerd. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.977 **Mossinkoff, Piet** 82

HET CHINESE VAASJE. Blijspel in vier Bedrijven. — SALLY ALS REDACTEUR. Klucht in drie Bedrijven. — *Berlicum (N.-Br.), Grosfeld,* 1936 (19 × 14) 93, 84 *blz. elk fl.* 2

V — De auteur is een stielmens, in die zin dat hij de knepen en trukjes van zijn vak weg heeft en ze handig weet aan te wenden. Zijn spelen zijn dan ook goed gebouwd, zonder verrassend te zijn ; zijn dialoog loopt vlot en klinkt goed, zonder precies fijn-keurige taal te worden ; de kern is aardig afgewikkeld zonder tot prangende beklemming te worden. Het werk is niet slecht, maar het is seriewerk. In *Het Chinese Vaasje* doet de zwenking naar het dialectische toe wel eens storend aan en blijkt het slot toch meer een toevallertje. *Sally als Redacteur* geeft een te veel aan quiproquo's zodat het wel eens verward gaat schijnen. De bewerking heeft meer van een « schuifkensspel » en de tendens in de type-keuze al dadelijk aanvoelbaar, wordt niet duidelijk genoeg gemaakt. Op de planken zal van beide stukken wel meer kunnen gemaakt. AL. DE MAEYER, PR.

12.978 **Mossinkoff, Piet** 82

ZAKEN ZIJN ZAKEN. Kluchtig Spel in één Bedrijf. — *Berlicum (N.-Br.), Grosfeld* (19 × 14) 32 *blz.* *fl.* 1

V — 'n Deerlijk schaamteloos afzetterijtje en dat leuk aandoet omdat sukkels die er zich aan bezondigen onmiddellijk nadien zelf als slachtoffer vallen van de bedrogenen. — Fijn afgekeken... maar gekonterfeit in 'n jodentaaltje dat het in Vlaanderen niet zal doen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.979 **Nono [ps. v. J. B. Uges]** 82

ARME RIJKEN. Vroolijk Spel in één Bedrijf. — *Zaandijk, J. Heijnis Tsz.,* 6e *druk* (17 × 11) 56 *blz.* *fl.* 1

V — Voor de zooveelste maal de dolle fratsen van 'n nieuwen rijke die met gekke pretentie z'n dochter langs 'n huwelijk in den adel wil doen belanden. Er wordt 'n speld voorgestoken, en 't loopt alles nog best af. 'n Charge. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.980 **Pas, Aloïs** 82

DOOR DE MAND GEVALLEN. Blijspel met Zang in 1 Bedrijf (Voor Meisjes). — *Brugge, Putman,* 1935 (17 × 13) 58 *blz.*

V — Nichtje moest willens nillens van tante voortstudeeren, wordt gebuisd, wil tante in extremis nog doen gelooven aan 'n veroverden dokterstitel en... valt treurig door de mand. — Gewoon goed. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.981 **Pauwels, Willem** 82

◆ HET LICHT. Spel van Mensen en Geesten in één Bedrijf. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1935 (21 × 13) 24 *blz.* 8 *fr.*

IV — Wat beroeps-ambitie aan kwaad vermag, en hoe haar slachtoffer, gebroken, naar het goddelijk Licht terugkeert. Er is atmosfeer, tooneeltechnisch is het spel verdedigbaar, maar op 't eind had de auteur blijkbaar gebrek aan adem. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.982 **Riesewijk, H.** 82

DE GENERALE REPETITIE VAN « DE GLIMMENDE SOLDATENKNOOP ». Gevarieerde Klucht in één Bedrijf. — *Berlicum (N. Br.), Grosfeld* (19 × 14) 28 *blz.* *fl.* 1

V — Een kazernegrap. Soldaten herhalen het nummertje dat ze op een feest moeten geven. Ze worden uiteengejaagd door dienstoverste. De toon is deftig gehouden : niets dan even een zinspelen op mogelijke boert. Maar zonder samenhang. Laat enkele bladzijden nog al leuk zijn, het geheel is een mislukking, als toneel niet het minst : geen spel, geen dialoog, geen spanning. AL. DE MAEYER, PR.

12.983 **Schoeren, André en Cornet, Mathieu** 82 : 78

◆ OM DE KABOUTERKROON. Sprookjesspel met Zang voor Jonge Wachters, in drie Bedrijven. — *Berlicum (N.-Br.), Grosfeld* (19 × 14) 42 *blz.* *fl.* 1,25

VIa, J — 'n Schamel spelletje van vrome kabouters en van leelijke duivels, die geen van allen door de duidelijkheid van hun bedrijf imponeeren. Ik zoek vergeefs naar de jeugd direct door hen bereikt. Laten we bij de kinderen zeer voorzichtig zijn met kabouters, hoe vroom ook, en vooral met symbolen die voor hen doorgaans onopgeloste raadsels blijven. — Dit spelletje is 'n mislukking, en dat vind ik spijtig voor de nobele bedoeling van de beide auteurs. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.984 Sophocles **82 : 81 = 48**

Sophocles

ANTIGONE. Studiosae Iuventutis in Usum. *Edidit notisque instruxit W. A. L. Vreeken. — R'dam, Brusse,* 1935 (21 × 14) 94 *blz.* *fl.* 1,50

Deze uitgave biedt een onberispelijken Griekschen tekst : dat is haar eenige verdienste. Wat studenten daarenboven behoeven : een korte vita van den schrijver, een verhaal van de Oidipoussage, een schema van den bouw der tragedie, een woordje over de versmaat, dit alles vindt men niet. De nota's zijn oppervlakkig, bij den tekst ontbreekt de indeeling in Epeisodia en Stasima, de Grieksche eigennamen staan in verouderde schrijfwijze, dubbel storend in Nederlandsch met spelling Marchant. In de inleiding wordt de gangbare opvatting omtrent het religieus motief van Antigone's daad bestreden, op grond van het feit dat Antigone de schenders van haar broeders lijk verwenscht. Zoo'n wankel bewijs mocht niet volstaan om het treursprel zijn hoogste ethische beteekenis en een van zijn typisch-Helleensche kenmerken te ontnemen. Dr JAN VAN DONINCK, PR.

12.985 van den Berg, Will. **82**

BEN SPEELT 'T KLAAR ! Vroolijk Spel in drie Bedrijven. — *Berlicum (N.-Br.), Grosfeld* (19 × 13) 100 *blz.* *fl.* 2

V — Neef, platzak, moet geld hebben, en oomlief is met z'n schijven op reis door de wereld. Om aan het noodige te geraken verhuurt neef al de onderdeelen van ooms huis. Er komt daar 'n zoo heteroclytische bent huizen dat het gewoon 'n wanhopig rommelzoo wordt. Bij ooms onverwachte terugkomst keert, over 'n paar hindernissen heen, de vroegere orde relatief gauw weer. — Artificiëele komiekerigheid. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.986 van den Berg, Will. **82.3**

IK BEN MAAR 'N PARIA. Tooneelspel in 4 Bedrijven. — *Berlicum, Grosfeld,* 1935 1935 (19 × 13) 95 *blz.* *fl.* 2

V — 'n Boeiend onderwerp met kristelijk-socialen inslag. De jongen uit het volk die over kuiperij en kleineering heen, 'n sport hooger klimt op de sociale ladder en z'n kunde en z'n eer mede schitterend gerehabiliteerd weet. De litteraire vorm is goed, met dien verstande dat 'n paar tooneeltjes en enkele paren « smoesjes », hoe smakelijk ook « an sich », overbodig en hinderend buiten de directe actie-lijn huppelen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.987 van Siege, Jan **82.2**

◆ VENITE ADOREMUS ! Kerstspel voor de Jeugd in drie Bedrijven. — *Berlicum, Grosfeld,* (19 × 13) 40 *blz.* *fl.* 1,25

V — 'n Kerstspel in het historisch kader van Bethlehem. Illustratief wordt dan vooral gewezen op het heil dat de Messias brengt voor lichaam en voor ziel. Niet heel zwaar. Misschien daarom precies goed voor 'n gewoon gezelschap en voor 'n gewoon volksch publiek. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.988 van Tilborgh, J. **82 : 81 : 78**

◆ HET OFFER. Tekstboekje voor dramatisch Zangspel in vier Bedrijven (6 Tafereelen). *Naar den roman « Caïn's Zonde » van Edw. Vermeulen. — (Eigen uitgave) Antwerpen, Dendermondsche straat,* 58, 1935 (22 × 14) 64 *blz.* 5 *fr.*

IV — De tooneel-technische ordening van den roman « Caïn's Zonde » van Edward Vermeulen valt niet bepaald tegen. Maar slordiger taal las ik zelden : « De toekomst zal u gloren hoopvol tegen... », « Van brood alleen, men kan niet leven... », « 't Sop is waard de koolen niet... », Zoo'n structuur is geen dichterlijke vrijheid maar beschamende taalverkrachting. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

12.989 Veterman, Eduard **82**

DE NACHT VAN BESS. Blijspel in drie Bedrijven.—*Baarn, Hollandia (Tooneelfonds Comœdia, nr* 8) 1935 (20 × 14) 70 *blz.* *fl.* 1,50

Eduard Veterman

IV — Professor leeft voor de archeologie en de wetenschap, maar verwaarloost daardoor zijn al te jonge vrouw die het leven van een frivoler zijde uit bekijkt. Zedelijke gevaren bedreigen het echtelijk dak. Op een gemaskerdbalavond blijkt de vrouw bezweken voor de verleiding van een in god Bess verkleeden gast. Gelukkig komt uit, na heel wat onrustig nasporen, dat Bess niemand anders was dan de archeoloog zelf, die ook eens een grapje had willen uithalen en god van de liefde had gespeeld. — Een schitterend geschreven, ja boeiend en af en toe spannend leesstuk, dat echter bij uitbeelding en opvoering niets zal winnen. De hoofdrol wordt

hier eigenlijk vervuld door een bijfiguur, de schoonmama ; ze komt het stuk in ruime mate spijzen en aantrekkelijk maken door haar grappige en gevatte zegging en door haar oorspronkelijke en ongewone denk- en handelwijze. Dr C. GODELAINE

12.990 **Wilders, E. J. en van den Berg, Will.** 82.3

◆ ER ZIJN NOG SLAVEN ! Sociaal Drama in drie Bedrijven. *Naar den roman « Verdoken Verdriet » van Anton Michel. — Berlicum, Grosfeld,* 1935 (19×14) 84 *blz.* *fl.* 2

IV — Een kras proefje van zelfzucht betaald met den dood. Handelaar van Kraan heeft niets over noch voor zijn vrouw, noch voor zijn vader, noch voor zijn pastoor, noch voor zijn bedienden. Alles voor de zaak ; daar is zijn hart. Voor het overige is hij beestig harteloos. Daarom ook loopt het mis met de huiselijke gevoelens van zijn vrouw, beleeft zijn vader een droeven ouden dag, geraakt de plichtgetrouwe pastoor in 't gedrang, komen de bedienden in verzet en sterft hijzelf een gewelddadigen dood. Een tendenzstuk en een praatstuk in den ongunstigen zin van die woorden. — Vlotte, pittige dialoog. Lofwaardige bedoeling. Dr C. GODELAINE

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

I. — VERBODEN LECTUUR

12.991 **van Schendel, Arthur** 83.9 : 22

DE MENSCH VAN NAZARETH. — *A'dam, Querido (Reeks De Salamander)* 1935 (19×12) 254 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50

I — Heruitgave van het in 1916 verschenen leven van Jezus-Christus. Schrijver heeft ernaar getracht een bijzondere wijding aan heel zijn verhaal te geven door het aanwenden van een plechtigen, nu en dan wat stroeven stijl, met archaïsche woorden en vormen, waarin zonder wanklank heele bladzijden uit de Evangelieën letterlijk konden opgenomen worden. Een sterk lyrisch rythme vaart door heel het boek, vanaf de eerste hoofdstukken, waar in machtige trekken de heele wereldgeschiedenis, en daarin de uitverkiezing van Israël en zijn taaie trouw aan het zuiver Godsgeloof worden geschetst, tot aan het laatste, dat het trage doordringen van Jezus' liefdegeest in de logge massa van het menschdom beschrijft. Maar de Jezusfiguur zelf, alhoewel met groote piëteit geteekend, kan ons niet bevredigen. Zijn Jezus is en blijft een louter mensch, als zijn jongere broeders en zusters, die Jozef en Maria na hem kregen (blz. 55, 58) ; een mensch, die zijn deel heeft « in aller stervelingen zonde » (blz. 86), die tobt over het probleem van het kwaad (blz. 84, 141). Pas bij zijn doopsel in den Jordaan wordt hij gereinigd (blz. 104, 107) en wordt zijn roeping hem openbaar. Gods kind is hij geworden door God en de menschen te beminnen (blz. 99v, 223), en alle menschen kunnen het op diezelfde wijze worden (blz. 109). Door die waarheid te verkonden en dat voorbeeld tot in den dood te geven is hij « der wereld zaligheid » geworden (blz. 246). De gedachte van het offer tot uitboeting der zonde en verzoening met God is totaal afwezig. Het boek valt dus onder de wetten van den Index (Can. 1399, 2° et 4°). EUG. DRUWÉ S.I.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

12.992 **de Landell, Olaf** 83.1

WIJ MODERNE MENSCHEN. — *Bussum, van Dishoeck,* 1935 (20×14) 203 *blz., fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

III* — Cfr. « Laatste Seizoenlichting », onder nr 12.896.

12.993 **Fallada, Hans** 83.3

BOEREN IN NOOD. Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Bauern, Bonzen und Bomben] dr Nico*

Rost. — *Den Haag, Servire ; Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (21 × 16) 377 *blz.* 46,50 *fr.*

Hans Fallada

III — « Nothings fails like success ». Dit aan het adres van Fallada's vertaler Nico Rost. Na van den Duitschen verteller drie romans, welke we bijna als meesterwerken mogen bestempelen, door 'n schitterende alhoewel wat al te nauwgezette vertaling tot het Nederlandsche publiek te hebben gebracht, vond Rost het wellicht van verschillende standpunten uit interessant deze « Bauern, Bonzen u. Bomben » eveneens te verdietschen. We vreezen dat het den auteur, na wat we van hem gewoon zijn, geen supplementaire lauweren zal doen binnenrijven. « Boeren in Nood » is het laatste werk uit Fallada's litteraire puberteit ; de vroeger verschenen vertalingen behooren tot het werk dat hij schreef, na z'n weg te hebben gevonden. Deze roman behandelt het georganiseerd verzet der Noordduitsche boeren tegen de belastingspraktijken van het Tweede Rijk, met heel het wereldje van autoriteiten, journalisten en tutti-quanti dat er in vernesteld zit. Geschreven in den zakelijken, direkten stijl die eene van Fallada's grootste kwaliteiten is. Aktie, geestigheid en bedekte hekeling. We vinden er den begenadigden maker van « Kleiner Mann, was nun ? » enz... in terug, doch dit werk ontbeert den doorslag der overvolle menschelijkheid, en het onuitgesproken mededoogen dat z'n ander werk beheerscht, en er telkens 'n schepping van maakte. We willen echter toegevend zijn en Nico Rost voor deze vertaling dank zeggen — al is die dan ook voorwaardelijk — en hopen tevens dat hij niet op het idee kome nog verder te gaan zoeken in Fallada's litterair verleden. PAUL HARDY

12.994 **Roothaert, A., Mr** **83.0 : 89**

SPIONNAGE IN HET VELDLEGER. — *A'dam, Seyffardt* (20 × 14) 259 *blz. fl.* 1,50
III — Onder den oorlog, in het Hollandsch leger aan de grenzen. Een officier die onverwachts een kind krijgt op een perron, een verborgen jacht op een miljoenen-erfenis, een hinderlaag, een oude historie uit de Oost, een schaking en een geboren detectief. 't Kon zeker veel slechter. Maar III wegens het onbedaarlijk spotten met den godsdienst door de soldaten. Minstens zeer oneerbiedig. E. BOELAERT M.S.C.

12.995 **Savi, E. W.** **82.1**

ER STAAT GESCHREVEN. *Vert. uit h. Engelsch [The Law divine] dr J. Kloos-Reyneke van Stuwe.* — *Den Haag, Kruseman,* 1935 (19 × 13) 253 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90
II-III, P — De schrijfster leidt ons hier naar de twee polen van 't probleem der voorlichting : te veel en te vroeg bij een meisje, dat bij de eerste kennismaking valt en hervalt en zelfmoord pleegt om haar vriendin, die van alles onwetend gehouden is en een mislukt huwelijk heeft aangegaan, haar man te laten behouden. — Er moge heel wat psychologie der meisjesziel in dit boek besloten liggen, voor den katholieken lezer en zeker voor de jeugd, blijve ze er maar best in *besloten.* J. LAUWERYS, PR.

12.996 **van der Woude, Johan** **83.1**

BELLE VAN ZUYLEN. Roman. — *A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas* (21 × 14) 338 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
III — Zie bespreking hiervan in « Laatste Seizoenlichting », nr 12.895.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar, en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

12.997 **Allan, John** **83.0**

IN SNEEUW EN IJS. *Vert. dr Johan van Druten.* — *Ledeberg, Het Boekhuis,* 1935 (20 × 15) 184 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 14 *fr.*
IV° — Recensie in de kroniek « Vliegers-Romantiek » nr 12.890.

12.998 **Baxter, George Owen** **83.0**

MANNEN VAN STAAL. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Wolf and the Man] dr H. Rappard.* — *R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 277 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Dave Reagan wordt door z'n neven voor 'n sul gescholden en trekt met Grijze Wolk, z'n gevreesden wolf, de wildernis in. Daar, in de eenzaamheid voelt hij zich gelukkig. Als 'n tweede Robinson Crusoë weet hij z'n plan te trekken. De omstandigheden echter wijzen uit dat hij z'n eenzaamheid eerst verdienen moest. Dan bewijst Dave 'n Hercules, 'n man van staal te zijn. Hij wint z'n « dulcinea » en krijgt z'n wildernis op den koop toe.

De strijd, te midden van de grootsche natuur, van den sterken man, die over niets beschikt dan over z'n barre handen, is beslist mooi te noemen. Al worden er naar prijzenswaardige gewoonte heel wat beenderen gekraakt, toch staat dit werk wel hooger dan Baxter's overige revolverliteratuur. PAUL HARDY

12.999 **Blaskó, Maria** 83

◆ MIMIKE, DE DOCHTER DER VORSTIN. *Vert. uit h. Hongaarsch — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1935(21 × 15) 132 *blz.* 10 *fr.*

IV — In dezen roman schetst de gekende Hongaarsche schrijfster het zieleleven van 'n teere ziel, die steeds terugdenkt aan haar overleden zusje. Zij zal zich ook aan den Heer wijden, zooals Mimike, de dochter der Vorstin. Doch de Voorzienigheid schikt er anders over ; zij zal de bruid worden van een katholiek journalist. Door haar voorbeeld, bewerkt ze de bekeering van haar losbandige moeder. — 'n Mooi, ontroerend en diep-kristelijk werk. FR. CROLS, PR.

Maria Blaskó

13.000 **Clarke, Isabel C.** 83.1 : 269

◆ GRILLIGE WENDINGEN. *Vert. uit h. Engelsch [Anna Nugent] dr F. van Velsen. — Den Haag, Kruseman,* 1935 (19 × 13) 252 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Anna is katholiek. Bij haar vaders afsterven wordt ze tot haar achttiende jaar onder de hoede gesteld van haar oom in Londen. Haar ernstige neef Michaël komt onder de bekoring van het meisje alsmede van haar levensbeschouwing. Hij bekeert zich en trouwt haar na 'n opeenvolging van pijnlijke familiegebeurtenissen, en de intrigues eener fortuinzoekende gouvernante. 't Bekeeringsproces is saam met de amoereuze finale bij Isabel Clarke steeds één der onontbeerlijke ingrediënten van dat cliché-matige « happy-end », welke we in ieder dergelijk society-roman zonder litteraire kwaliteiten terugvinden. 'n Bepaald soort lezers of lezeressen zullen misschien door dit katholieke geluksmotief gesticht worden, wie weet ? Als zoodanig weze dit werk dan ook aanbevolen. PAUL HARDY

13.001 **Grimm, Hans** 83

DE OLEWAGEN-SAGE. *Vert. uit h. Duitsch dr Leo de Roover. Geïll. dr Fr. van Immerseel. — Leuven, Davidsfonds (Volksboek, nr* 257) 1935 (20 × 16) 175 *blz.* 15 *fr.*

Hans Grimm

IV — De Olewagens zijn Boeren in Onderfontein en Groendoorn in Duitsch Zuid-West-Afrika. Ze moeten hun heimat verlaten en hun vee naar 't Noorden drijven op bevel van den Duitschen goeverneur. Ze weigeren en trekken met hun kudden Zuiderwaarts om hun bezit in Kaapland in veilighei te brengen. Ze worden achtervolgd door de Duitsche politie die ze van op een eiland beschieten. Na 't gevecht trekken ze zich terug op de bergen langs de rivier. — Gansch de sage slaat op deze woorden van den Prediker uit den Bijbel : « De mensch kent zijn einde niet ; gelijk de visschen gevangen worden met den angel en de vogelen met den strik, zoo worden de menschen gevangen ten tijde des onheils, wanneer hun dit plotseling overvalt. » — Doorheen de sage speelt de romantische idylle van 'n Duitsch wachtmeester, die verliefd is op Ruth, Olewagen's dochter. — Deels historisch, deels romantisch met ook 'n bijzonderen kijk op 't leven der Boeren en Kaffers. FR. CROLS, PR.

13.002 **Gudmundsson, Kristmann** 83.1

DE EERSTE LENTE. *Vert. uit h. Noorsch [Det forste Vaar] dr Claudine Bienfait. — Utrecht, Bruna,* 1935 (21 × 15) 197 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75

IV — Een fijne, prettige idylle is dit romannetje uit het hooge Noorden. Eigenlijk doodgewoon en litterair beschouwd niet uitreikend boven tienduizend andere romans die de peripetieën verhalen van een verliefden jongen knaap, maar licht en glanzend door de blijmoedige, zorgelooze atmosfeer, de nonchalante stijl, de romantische attributen van deze ballade : fjorden, blauwe einders, kristallijnen luchten, Noorderlicht, kinderliefden. Was willst du mehr? Misschien wat meer diepte en levensrealiteit. Maar kom — dan was het misschien weer li-te-ra-tuur geworden. En zóó is het alles-bij-elkaar een fijn, genietbaar boekje. ERNEST VANDER HALLEN

13.003 **Helman, Albert** 83
DE KOSTBARE DOOD. — *Hilversum, Rozenbeek & Venemans ; Antwerpen, Het Kompas* (« *De vrije Bladen* », *Maandschrift*) 1936 (23 × 15) 32 *blz.* *fl.* 1
IV*, K — Besproken in « Laatste Seizoenlichting ». Zie nr 12.897.

13.004 **Kaiser, Elsa** 83.1
VLIEGERSVROUWEN. — *Tilburg, Nederlandsche Boekhuis*, 1935 (20 × 14) 226 *blz.* 28 *fr.*
IV-V — Recensie in de kroniek « Vliegers-Romantiek », nr 12.889.

13.005 **Laatsman, W.** 83.3
DOOR DE LUCHT. Luchtvaart-Verhaal voor Groot-Nederland. *Voorwoord van Exc. Dr H. D. van Broekhuizen. Geïll. met 4 speciale foto-opnamen van de K. L. M. — Zwolle, la Rivière & Voorhoeve,* 1935 (23 × 15) 175 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
IV, P — Recensie in « Vliegers-Romantiek » onder nr 12.892.

13.006 **Marshall, Edison** 83.0
DE GRAFSTEEN VAN ONYX. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Light in the Jungle*] *dr M. J. Landré-Tollenaar. — Den Haag, Kruseman,* 1934 (20 × 15) 243 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
IV, P — David's vader was een protestantsch zendeling, vermoord bij het opgraven van een grooten onyx-steen. Na jaren gaat zijn zoon hem wreken : als hulp vindt hij een heerlijke, jonge dame, ook zendelinge, en als tegenstander een blanke, die de tijger genoemd wordt. Nu spelen zich de gewone tooneelen af van elkaar besluipen en vangen, tot de steen ontdekt wordt, verwerkt als een kruisbeeld. Een gelukkig huwelijk als slot. Het is goed fabriekswerk, als avontuurroman ; maar ik vind het treurig, dat de missie — zij het dan ook de protestantsche missie — er weer zoo moet bijgehaald worden om het geheel een tintje te geven. E. Boelaert M.S.C.

13.007 **Rath, E. J.** 83.0
CHARLOTTE OP GLAD IJS. Een dol Verhaal. *Vert. uit h. Amerikaansch. — Haarlem, De Spaarnestad* (*Hollandsche Bibliotheek nr* 16) 1935 (20 × 14) 222 *blz.* 4 *fr.*
IV — De jonge dame schrijft tooneelstukken, en boevenstukken nog wel. Om die ongure lui naar het leven te konterfeiten, haalt ze in huis 'n stelletje boeven binnen die rondom haar het sluwe spel spelen van hun gemeen bedrijf. Alleen de leider van de bent gaat haar ten slotte interesseeren als mogelijk echtgenoot. Waar alle opgezette plannen van tooneel en meer in elkaar stuiken, blijkt die man Goddank geen schurk, alleen maar 'n advokaatje zonder praktijk. — Het eerste deel is bepaald geestig. Dan blijkt het interessante afgewerkt en de rest wordt maatwerk en blijft het tot de 222 bladzijden zwart zien. — Amerikaansche ontspanningslectuur. Joz. van den Eynde, pr.

13.008 **Revis, M.** 83 3
GELAKTE HERSENS. Ford's Leven, Ford's Auto's. — *Utrecht, De Gemeenschap,* 1934 (19 × 13) 169 *blz.* *fl.* 2,60 ; *geb. fl.* 3,60
IV — Recensie in « Laatste Seizoenlichting » nr 12.901.

13.009 **Russe, Ellen** 83.9 : 83.1
◆ LOFZANG DER AARDE. — *A'dam, P. N. van Kampen,* 1935 (20 × 13) 192 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75
IV — Zie « Laatste Seizoenlichting », nr 12.893.

13.010 **Scharten-Antink, C. en M.** 83.3
LITTORIA. De verlossende Arbeid. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (19 × 13) 274 *blz.* *geb. fl.* 2,90
IV* — Besproken in « Laatste Seizoenlichting » onder nr 12.894.

13.011 **Starr, Richard** 83.0
FILMSTER TEGEN WIL EN DANK. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,*(0 × 14) 224 *blz.* 4 *fr.*
IV — 'n Lief meisje geraakt, om 'n filmster te vervangen, in 'n vliegtuig en moet, terwille van de film, met 'n valscherm naar omlaag. Daarna kent het kind geen rust meer tot ze eindelijk trouwen kan met den kranigen piloot van het reeds vermelde vliegtuig. — Banale scenariolectuur. Joz. van den Eynde, pr.

13.012 **Swain, Gwendoline** 83
MORGENLICHT. *Vert. uit h. Engelsch* [*The Light of the Morning*] *dr E. Voorhoeve-van Oordt. — Den Haag, Voorhoeve,* 1935, 2e *druk* (19 × 13) 221 *blz.* *geb. fl.* 2,25
IV, P — 'n Zeer fijn-voelende vrouw bewerkte dit boek naar 't oorspronkelijke Engelsch, ten gerieve van jonge meisjes die 't morgenlicht zien rijzen over haar jeugd. Een gids

voor dezen, die op den drempel van 't leven staan en er veel van mogen verwachten als 't Licht van 't Geloof hun leven blijft bestralen. — Voor geloovig-protestantsche meisjes een zeer versterkend boek. FR. CROLS, PR.

13.013 **Vancouver, John** 83.0

EDNA'S ECHTGENOOT. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* (19×14) 224 *blz.* 4 *fr.*
IV, P — Die echtgenoot? Was een fuifnummer, maar doorgebrand. Op een haai en een draai huwt ze hem toch in 't geheim. Dan komt een zonderling testament van een oom hun beider toestand erg verwikkelen, te zamen met de onthullingen van een verwezen flirtvrouw. Einde scheiding en heel wat minnepijnen. Maar daar is een aandringerige kapitein die haar brutaal het hof maakt en ze tot haar man, vermomd als boschwachter, terugbrengt. — Ontspanningsverhaal, erg Protestantsch gekleurd en voor volwassenen, gebaseerd op scheidingstheorieën. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.014 **van de Velde, Anton** 83.1

◆ HET HART VECHT. *Met bandontwerp van B. Max. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (19×12) 262 *blz.* 25 *fr.*; *in linnen stempelband* 35 *fr.*
IV — Vooraan besproken onder nr 12.885, blz. 121.

13.015 **van Schendel, Arthur** 83

FRATILAMUR. — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 14) 1935, 2^e^ *druk* (19×12) 53 *blz.* 10 *fr.*; *geb.* 16 *fr.*
IV — Recensie in « Laatste Seizoenlichting, » nr 12.899.

13.016 **van Schendel, Arthur** 83.1

EEN HOLLANDSCH DRAMA. — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1935 (21×16) 256 *blz.* *fl.* 2,90; *geb. fl.* 3,90
IV* — Besproken onder nr 12.898 in « Laatste Seizoenlichting ».

13017. **Wentworth, Patricia** 83.0

EEN MOEDERLOOS MEISJE. — *Haarlem, De Spaarnestad* (*Hollandsche Bibliotheek nr* 15) 1935 (20×14) 224 *blz.* 4 *fr.*
IV — Waaraan 'n rijke erfdochter toch ontsnappen kan als ze door 'n bent moorddadige belagers wordt omringd. Ten slotte vindt ze in den reddenden engel haar vader weer en in haar gouvernante 'n splinternieuwe mama. — Waardelooze en... vervelende ontspanningslectuur. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.018 **Wentworth, Patricia** 83.0

ROSE ELLEN EN HET JUWEEL. — *Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* (19×14) 224 *blz.* 4 *fr.*
IV — Ter verovering van het juweel ! Wat daarvoor al gedaan wordt ten goede of ten kwade, kan onmogelijk gezegd in een paar regelen. En 't ergste is dat het juweel gedurig aan verandert van eigenaar. 't Wordt een wilde jacht, waarbij alle middelen goed zijn. De fieltmenschen moeten het toch inboeten, en die goeie erfenisrijke Peter wint ten slotte een dubbel juweel : het oostersche juweel en zijn lieve Rose Ellen. Romantische filmkunst op zijn Amerikaansch. Amoraal dan ook. Toch is er ergens een protestantsche voorstelling. Doodgewone ontspanningslectuur, waarbij alle kunst afgedankt is.
A. VAN DEN DRIES, PR.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

13.019 **Bosloper-Harting, Heleen** 83

ELSE'S BAANTJES. — *Zutphen, Thieme,* 1935 (22×15) 250 *blz.* *fl.* 1,90; *geb. fl.* 2,90
V, M, P — Else, die vroeg haar moeder verloor, beloopt verschillende baantjes. Ze wordt winkeljuffrouw, onderwijzeres, gouvernante, schrijft een boek en heeft succes. Ze komt in kennis met een schilder die haar leert dat men kan gelukkig zijn, al is men niet rijk en men hard moet werken, wanneer het geloof als een zon het leven bestraalt. — In protestantschen geest geschreven. FR. CROLS, PR.

13.020 **Claes, Ernest** 83.8 : 37

◆ UIT ZIJN WERK. *Met inleiding en aanteekeningen van D^r^ Fr. van Hoof. — Lier, van In* (*Ned. Schooluitgaven voor Waal en Vlaming, nr* 8) 1935 (20×13) 75, 24 *blz.* 6,50 *fr.*
V — Zeer verdienstelijk werk van een verdienstelijk werker : gevatte, representatieve en

verscheiden uittreksels van den zoo normatieven schrijver E. Claes ; bij ieder uittreksel enkele regels kritiek over het betrokken boek ; philologisch en realia-apparaat in een afzonderlijk quatern wetenschappelijk en pedagogisch aangeboden. Uitstekende schooluitgave ! Dr A. BELLEMANS, PR.

13.021 **de Frankelaer, Paul** **83 : 379**

DOOTJE BREUKERS. *Geïll. — Apeldoorn, N. V. Apeldoornsche Drukkers- en Uitg. Mij* (20 × 15) 125 *blz.* *fl.* 1,65

V — Dat mijnheer de Frankelaer of wie onder dien naam schuil gaat, een tendenzverhaal in anti-alcoholistischen zin wil schrijven, is zijn eenvoudig goed recht ; dat hij dit doet op een draadversleten thema naar het stijlrecept der prijsboeken der negentiger jaren, is me minder sympathiek. Maar dat hij tusschendoor de traditie der « serieuze » Hollandsche romanciers tracht voort te zetten, die geen gelegenheid laten voorbijgaan om een vaag — en ditmaal een zeer bepaald — diskrediet te werpen over Vlaamsche menschen en toestanden — dat vind ik zéér, zéér min. Ik heb voor dit systeem, want een systeem schijnt het inderdaad te worden, een woord over, waarvoor wij in Vlaanderen toch nog te fatsoenlijk zijn om het neer te schrijven, mijnheer Paul de Frankelaer. Al is de eenige die in het niet-vernoemde Antwerpen een hoogstaand mensch is, toevallig nog een Hollandsche dame. — Houd alstublief die rotzooi thuis. E. VANDER HALLEN

13.022 **Fleerackers, E., S.J.** **83.8 : 86**

◆ BRIEVEN VAN NONKEL PASTOOR.—*Alken,Bode H.Hart*,1935(19 × 14)121 *blz.* 6 *fr.*

E. Fleerackers

V — Jong en oud weet het : P. Fleerackers is een verteller van de bovenste plank. Frisch, geestig, raak, oorspronkelijk : als hij begint moèt men luisteren ; en een gezicht dat veertien dagen op azijn stond, vertrekt nog tot een lach. Wat me verbaast? Dat hij ditmaal brieven schrijft. Allo, zijn vrienden, krijgen we er samen, twintig bijeen op heel ons leven ? en Bertje krijgt ze op één jaar ! Bartholomeus Bartholomeeuwissen, wees, die door zijn voogd, nonkel pastoor, naar 't internaat op onderwijs werd gezonden. En alles wat hij er denkt, en droomt, en doet en misdoet heel vertrouwelijk meedeelt aan heeroom, die hem van antwoord bedient. De pittige prof, de wijze voogd, de goede pastor. Al hart en humor. — Lang geleden schreef P. Fleerackers : Wie 't opstellen van brieven uit zijnen teen zoog, dien hadde men moeten opknoopen aan den hoogsten kanadaboom. — Niks van ! Uit dien kanada timmere men liever een katheder, om er de «Brieven van Nonkel Pastoor » uit voor te lezen aan de heele Vlaamsche gemeente. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.023 **Lühe, Veronika** **83.9 = 43**

DIE CHRONIK DES AMTSSCHREIBERS VON THORSHAFEN. Erzählung von den Far-Oern. — *München, A. Langen-G. Müller*, 1935 (18 × 10) 102 *blz. geb. RM.* 2,40

V, P — Zooals het een lieve vreugde is dit mooi roode boekje in de hand te houden, zoo is het leven ervan een prangende ontroering. Dit eerstelingswerkje verhaalt ons van het leven op de barre Far-Oer-eilanden zooals het door een jongen «Amtsschreiber», die in 1645 uit Denemarken in de hoofdstad Thorshaven aankomt, wordt gezien. Deze kroniek omspant bijna twintig, en met de korte epiloog vijftig jaar. In monumentale lijnen staat het harde leven er uitgehouwen ; maar onder het strakke gelaat, gebaar en woord brandt de geweldige drift van liefde, trouw en plicht, die op de zeeomstormde eilanden tot heroïsche grootheid uitgroeien. Het verhaal, geschreven in een ietwat gearchaïseerde en schijnbaar koud mededeelende taal, die aan Hans Grimm herinnert, maakt den indruk van een grootsche ballade, die huiverend dikwijls meer verzwijgt dan meedeelt. JUUL BOVÉE

13.024 **Merrel, Concordia** **83**

RUWE BOLSTER, BLANKE PIT. *Vert. uit h. Engelsch* [*The Savage*] *dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (« *Het Boek voor de Vrouw* ») 1935 (20 × 14) 250 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

V — Een aangenaam verhaal, humoristisch en soms tragisch, over een liefde die veel moeilijkheden te overwinnen heeft vooraleer tot het ware geluk te geraken. — Goede ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.025 **Mertens, Victor** **83**

TOONTJE POES. — *St-Niklaas, van Haver* (19 × 13) 250 *blz.* 10 *fr.*

V — Cfr. bespreking in « Laatste Seizoenlichting », nr 12.900.

13.026 **Ritter, P. H., Jr** 83.1
DE LUCHTHELD. — *Utrecht, Bruna,* 1935 (21×15) 200 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,75
V — Recensie in de kroniek « Vliegers-Romantiek » nr 12.888.

13.027 **Schieker-Ebe, Sofie** 83 = 43
WAS TUN, SIBYLLE ? Abenteuer eines jungen Mädchens. Mit Wörterverzeichnis. *Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von A. Lobstein.* — *Groningen, Wolters* (*Unsre Jugendbibliothek*) 1935 (17×10) 123, 14 *blz.* *fl.* 0,80
V, M, P — Het is een frisch verhaaltje om een eenvoudig voorval in een meisjesschool. Dat het toch boeien kan is te danken aan de levensware teekening van de meisjesfiguren. De vrije geest van dit moderne Duitsche milieu is niet heelemaal voor onze scholen geschikt. JUUL BOVÉE

13.028 **von Volkmann-Leander, Richard** 83.8
DROOMERIJTJES BIJ DEN HAARD. *Vert. uit h. Duitsch* [*Träumereien an französischen Kaminen*] *dr Hendrik van Tichelen. Geïll. met houtsneden van V. Stuyvaert.* — *Antwerpen, De Sikkel* (22×17) 175 *blz.* 18 *fr.*
V-VI — Een zeer mooie vertaling, of eigenlijk eerder bewerking der bekende sprookjes van Volkmann, waarin de romantiek van drie kwart eeuw terug nog krachtig en gezond leeft. Het is goed, gezond werk voor de jonge lui, waaraan ook de ouderen veel plezier zullen beleven ; de illustraties zijn mooi. H. P.

13.029 **Weyns, Aloys** 83
HET ROODBESSEN HULSTBOOMPJE. Novelle. — *Ichtegem, Ern. Baert,* 1935 (17×11) 63 *blz.* 4,50 *fr.*
V° — Saai en onwaarschijnlijk verhaaltje. Ongezonde religieuse sentimentaliteit. Langdradig, uitgesponnen telkens; herhaalde beschrijvingen van alles en nog wat, waartusschen van een echt vertelsel niets te bespeuren is. Waardeloos. A. D. G.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

13.030 **de Vree, Paul** 84 : 809
OVER DEN ROMAN. *Overdruk uit « Jong Dietschland ».* — *Langemark, Vonksteen,* 1933 (23×16) 56 *blz.* 5 *fr.*
III — Na een inleiding over het wezen en den ontwikkelingsgang van den Vlaamschen roman en zijn afhankelijkheid van den buitenlandschen, tracht schrijver een overzichtelijke schets te geven van onze voornaamste romans door de motieven die er in behandeld worden : het probleem van het leven en van den dood, van de liefde en van de askese, van het intellekt en van de religiositeit, van den eenling en van de massa, van de natuur en van de grootstad, van het binnenhuis en van het avontuur. Voor ieder motief bespreekt hij één of meer representatieve werken uit onze hedendaagsche vertelkunst. — Rake opmerkingen, groote belezenheid en persoonlijk inzicht. Dr A. BOON, PR.

13.031 **Erasmus Parvus** 83.1 : 87
DE NIEUWE LOF DER ZOTHEID (Stultitiæ Laus). Geschreven onder inspiratie van den grooten Erasmus van Rotterdam. *Met een voorrede van Dr P. A. Dietz.* — *Den Haag, Servire,* 1935 (21×14) 207 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90
III* — Tegenover een boek dat binnenin den omslag zoo nadrukkelijk ingeleid wordt als humoristisch en satyrisch, staat ge a priori wat sceptisch. Eerlijk gezegd kan ik dit werk niet humoristisch vinden, en de satyre lijkt me wat erg algemeen-aanvaard en onorigineel. In feite komt het zaakje neer op een persiflage van bepaalde toestanden op sociaal, religieus, ethisch en artistiek gebied, waarbij de geest van Erasmus, opgeroepen bij middel van een kloppende tafel, als mentor fungeert. (Dit lijkt me veruit het meest lezenswaardige deel van het boek). De satyre is middelmatig van gehalte, stylistisch kan ik het werk slechts zeer betrekkelijk waardeeren — ik had erg veel last om me door dit boek heen te worstelen — en sedert Max Havelaar's Ideeën heeft dit specimen van satyre verbazend ingeboet aan originaliteit. ERNEST VANDER HALLEN

13.032 **Maas, P. M.** 809 : 88 = 44
◆ LES GRANDS ECRIVAINS FRANCAIS. Esquisse historique et Anthologie illustrée de la Littérature française. *Geïll.* — *Den Bosch, Malmberg,* 1934, 2e *druk* (23×15) 360 *blz.* *fl.* 3,25 ; *geb. fl.* 3,75
V — Voldoet geheel als schoolhandboek. Een enkel neerlandisme hier en daar.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.033 vande Putte, Jeanne **86**

◆ ZOO HARD EN ZOO SCHOON. Uit haar Briefwisseling. *Met 1 portret. — Antwerpen, Standaard,* 1936 (22×14) 75 *blz.* 15 *fr.*
IV — Een tweede bundel uit de schrifturen die het West-Vlaamsch jong-meisje, veel te vroeg gestorven helaas, naliet. Deze uitgave behelst alleen uittreksels uit haar brieven. Reeds in de brieven, die dagteekenen uit haar kostschooltijd, speelsche brieven van 'n rakkertje van 14 jaar, ontdekken we een spoor van een zeldzaam streven naar zelftucht. Die speelschheid blijft haar aldoor bij, doch wat bittere zielestrijd die zij tracht te verdoezelen, zit er achter verborgen. Hoe mooi die pracht-brief : « Je hebt me de vree gebracht »; hoe innig-dankbaar, hoe diep gegrepen uit eigen ziel. Deze brieven lichten even den sluier op van Jeanne's sterke persoonlijkheid. — Een boekje dat ieder jong meisje lezen en herlezen zal... Voor Jeanne was het leven uitzonderlijk hard, en toch belijdt ze voortdurend haar enthousiast geloof in de schoonheid van het leven. E. P. Reypens belicht in zijn inleiding op heldere wijze deze schoone ziel met haar strijd en haar eeuwig heimwee naar God ! Fr. Crols, pr.

13.034 XX. **84 : 801 : 7**

MODERNE NEDERLANDSCHE ESSAY'S. [Dr Jul. Persyn : De Opvoeding der Verbeelding ; A. Vermeylen : De Ontluiking der zoogenaamde Renaissance ; Karel van de Woestijne : De Leerjaren van Gustave van de Woestijne; Dirk Coster : Over Tooneel; Johannes Huizinga : Het Humanisme van Erasmus ; Albert Verwey : Over het zeggen van Verzen]. — *Antwerpen, De Sikkel* (« *Onze Bibliotheek* » *nr* 5) (20×13) 83 *blz.* 8 *fr.*
IV* — Zes essays van esthetischen of kultuur-historischen aard. Drie uit het Zuiden, drie uit het Noorden. Drie uittreksels uit uitvoerig werk, drie op zich zelf staande opstellen. Als inhoud en vorm, van het beste en degelijkste dat aan onze rethorika-studenten kan voorgeschoteld worden ; misschien een ietsje te moeilijk ; levert in alle geval primastof tot grondige verklaring en eigen denken. Dr A. Boon, pr.

9. - Geschiedenis

13.035 Brugmans, H., Prof. Dr e. a. **9**

GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND : 2e DEEL, MIDDELEEUWEN dr Dr R. R. Post. *Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel,* 1935 (25×19) 471 *blz.* *geb. half leder fl.* 11
IV — Bij de bespreking van het eerste deel wezen we op de groote verdiensten van deze nieuwe historische synthese. We komen er hier niet meer op terug. Dit tweede boekdeel is een bevestiging van wat we bij het eerste schreven en de beloften, die het eerste inhield, krijgen hier hun verwezenlijking. Het tweede boekdeel behandelt het « tweede deel » van hetgeen Dr Post onder de « Middeleeuwen » heeft gerangschikt. Hij behandelt er ook nog de regeering van Keizer Karel in en brengt ons aldus tot 1555. Voor Nederland is die indeeling begrijpelijker dan voor ons. De middeleeuwsche cultuur vindt hier ook breede behandeling, en het is soms alsof ze geschreven is voor menschen die er nog weinig van weten, en wier belangstelling nog moet ingewonnen. Een bijzondere moeilijkheid moet aanvankelijk wel aangevoeld zijn uit het feit van de latere verdeeling van het grondgebied. Het huidige Noord-Brabant zoomin als Nederlandsch Limburg konden immers niet tot hun recht op hun eigen historische brok gebracht worden, vooral niet voor den tijd van de Brabantsche hegemonie en van de eerste Burgondiërs. Voor de periode 1355-1420 b.v. komt hun geschiedenis op bitter weinig neder, in dit boek. De beteekenis van steden als 's Hertogenbosch, de wijkplaats van het door Vlaanderen overweldigde Brabant, of als Maastricht, doorheen de XIVe en het begin der XVe eeuw, blijft zoek. De grens van de twee Nederlanden ligt te dien tijde op de Maas ; en de eeuwenoude tegenstelling van Brabant-Gelderland beantwoordt niet aan de moderne Staatsgrenzen. Noord-Brabant blijft voor zijn zoo belangrijke middeleeuwsche geschiedenis op Belgische werken aangewezen, en voor Maastricht en omliggende is wel nagenoeg evenveel te zeggen. Doch nog eens, we twijfelen niet of de schrijver, heeft dit wel van bij den aanvang aangevoeld, en we mogen het hem niet ten kwade duiden dat hij met excentrische landsgedeelten stond. Wat hij wél geeft, is er echter niet minder verdienstelijk om. Het is veel en het is goed, het is nieuw en van aard om naar verdere studie te leiden. Ook in het Vlaamsche land dient de studie van Post opgemerkt en benuttigd. — Een bijzonder woord van hulde voor den man die voor de illustratie zorgde. Ze is rijk en passend. Alleen betreuren we het dat we niet wat meer landkaartjes krijgen. Dr Floris Prims, pr.

13.036 **Eyckeler, J., D^rs ; Wevers, S., D^rs, Montfortanen** **9 : 22 : 91 : 39**
◆ UIT DE GESCHIEDENIS VAN HET OUDE ISRAEL. Naar de Gegevens van de H. Schrift, de Aardrijkskunde, de Archeologie en de profane Geschiedenis : I^e DEEL. VAN DE SCHEPPING DER WERELD TOT AAN DE DOOD VAN SAUL. *Geïll. dr P. Gerrits. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1935 (23 × 15) 160 *blz.* 25 *fr.*
V — Met vaardige pen en in boeienden verteltrant hebben deze bekwame en gedienstige leiders van de Heilig-Land-Stichting van Nijmegen hun vele geschied- en oudheidkundige kennissen door elkaar gevlochten, om met de bizonderste gebeurtenissen uit het verleden van Israël een geschiedenis te schrijven die tot een groote gestalte uitgroeit van het bevoorrechte volk. Deze gestalte leeft met hare Oostersche gebreken, met de hulp van God en met de medewerking van menschenwil, niet louter volgens de phantasie van bekwame schrijvers, maar volgens de objectieve gegevens der H. Schrift. Voor allen biedt dit modern geschreven boek zeer aangename lezing, de beste vruchten zal het echter voor meer ontwikkelde lezers opleveren. J. CRETEN, PR.

91. — AARDRIJKSKUNDE EN REISVERHALEN

13.037 **Kuyle, Albert** **91**
◆ HET LAND VAN DE DORST. *Geïll. met* 40 *schetsen van Otto van Rees. — Hilversum, Brand,* 1935 (21 × 15) 239 *blz.* 34 *fr.*
IV — Recensie in « Laatste Seizoenlichting ». Zie nr 12.902.

13.038 **Verscheure, Leon** **91**
◆ ROME-REIS MET HINDERNISSEN. *Geïll. — Duffel, Christ. Sociale Werken,* 1933 (21 × 14) 54 *blz.*
V — Volksch relaas van 'n groepsreis naar Rome. Kan succes hebben bij K.A.J. e.d. (waarvoor het blijkbaar ook geschreven is), maar de stijl- en taalbloempjes, o jee !! A. V.

13.039 **Viruly, A., e. a.** **91 : 629**
« ALLES O. K. ! »... « DRAAIEN ! ». *Ingeleid dr H. Colijn. Met circa* 200 *foto-illustraties. — A'dam, Blitz* (27 × 19) 319 *blz.* *fl.* 3,25 ; *geb. fl.* 4,50
V — Recensie in de kroniek « Vliegers-Romantiek », nr 12.887.

13.040 **Viruly, A.** **91 : 629**
WE VLOGEN NAAR INDIE. *Met* 72 *foto-illustraties, boekversiering van T. Leeser en een brief in fac simile. — A'dam, Blitz,* 1935, 9^e *druk* (23 × 16) 288 *blz. fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,90
GOED ZOO, PELIKAAN ! Aanvullend hoofdstuk van « We vlogen naar Indië ». Uitsluitend bestemd voor bezitters van een der eerste vier drukken. *Geïll. met* 1 *fig. en* 1 *plaat. — A'dam, Blitz,* 1935 (23 × 16) 27 *blz.* *fl.* 0,25
V — Recensie in de kroniek « Vliegers-Romantiek », nr 12.886.

13.041 **Viruly, A.** **91 : 79 : 629**
DE WERELD VAN BOVEN. *Geïll. — Joure (Friesland), Douwe Egberts' Koffiebranderijen,* 1935 [3^e *uitg.*] (29 × 23) 59 *blz.* *z. pr.*
LEERT VLIEGEN. *Met een voorwoord van C. J. Snijders. Geïll. — R'dam, Nat. Luchtvaartschool,* 1934 (20 × 23) 24 *blz.* *fl.* 0,25
V — Nummer 1 is een belangwekkend kijk- en leesboek. Van de hand van den bekenden K. L. M.-piloot, het meest wetenswaardige omtrent de techniek van het vliegen, benevens een en ander uit de luchtvaartpraktijk, vooral in verband met de Holland-Indië-route. Prettig geschreven en overvloedig geïllustreerd. Zeer verdienstelijke reclame-uitgave. Die lange regels echter maken het lezen eenigszins lastig.
Nr 2 is een propagandaschriftje van de R'damsche Luchtvaartschool, tot beoefening der luchtvaartsport.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

13.042 **Coppens, J., Prof.** **84 : 92**
◆ IN MEMORIAM MGR DE BAETS. [*Overdruk uit « Pastor Bonus »*]. — *Tongerloo, St-Norbertus ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (24 × 16) 27 *blz.* 5 *fr.*
V — Prof. Dr J. Coppens is er ten volle in geslaagd de rijke persoonlijkheid van Mgr de Baets uit te beelden en ons aan de hand van de nota's, na of onder de onderrichtingen van den overleden Seminarie-præses genomen, een denkbeeld te geven van zijn ascetische

leer. Voor hen, die het geluk hadden onder de leiding van Mgr de Baets hun seminarievorming te ontvangen, is het een waar genoegen deze bladzijden te lezen en te overwegen. Voor alle priesters bevatten zij gedegen zielekost. L. VAN HULLE, PR.

13.043 **de Kruif, Paul** 92 : 57 : 61

STRIJDERS VOOR HET LEVEN. *Vert. dr J. H. Pauls. Geïll. met 14 platen. — A'dam, van Holkema & Warendorf; Antwerpen, Standaard,* 1934 (25×17) 392 *blz.* *fl.* 2,90

Paul de Kruif

IV* — We vinden in dit boek, op zijn allerbest, den schrijver terug van « Bacteriënjagers » (cfr. rec. 9009). Het verhaalt van de onschatbare overwinning van Semmelweis op kraambedkoorts, van Banting op suikerziekte, van Minot op perniciеuse anœmoe; van sommige epische, roekeloose bacteriënjachten : Spencer op vlektyphus, Evans op Malteezer koorts, Mc Coy op papegaaienziekte; van de groote ontdekkingen der mikroob door Schaudinn, der bloedreactie door Bordet en Wassermann, der koortstherapie door Wagner-Jaurege e. a. ter bestrijding der onheilvolle, mysterieuse lues; van het vinden der zon en haar wondere geneeskracht door Finsen, Rollier, Strandberg. En het verhaalt dat met zoo'n gemakkelijke, eenvoudige zakelijkheid, met een hart en een gevoelen, in een stijl zoo los en zoo aangenaam dat de boeiendste roman niet zoo boeiend is.
Wie een poos uitrusten wil van liefdesavonturen, of wie nog eens een mooi mensch wil zien en niet gelooven kan dat de beruchte, laag-banale « Mannen in 't Wit » de mannen zijn, of wie maar doodeenvoudig aangename maar leerzame lectuur wil, leze dit boek.
Dr J. LEBEER

13.044 **Schmidtmayer, M.** 92.2

◆ ER ZULLEN HEILIGE KINDEREN ZIJN. Van brave en heilige kinderen uit onzen tijd. *Vert. uit h. Duitsch dr P. Marcus O.M.C. Geïll. met* 19 *platen. — Averbode, Abdij,* 1934 (17×11) 222 *blz.* *geb.* 20 *fr.*
V-VI — De titel is een woord van Paus Pius X zaliger ter gelegenheid van zijn decreet over de vroegtijdige Communie : «Er zullen heilige kinderen zijn», voorspelde de heilige Vader. Van zulke kinderen vertelt dit boek, zegt schrijver in de inleiding.
Gij gingt reeds op een klaren lentemorgen langs bloemenperken. Er hing daar een frissche geur van jonge bloemen in den ochtendtoover. Zóó is dit verhaal: Een wandelen langs bloemenperken. Vele verschillende van kleur en geur en toch weer alle dezelfde in ongerepte mooiheid. Wat gingen deze kinderen — we denken in allereerste lijn aan onze E. K.-kleinen — het heerlijk vinden naar dit bloemenvertelsel te luisteren. Het is hier en daar wat te lang uitgedeind, kleine dingetjes (zijn er die eigenlijk wel in het geestelijk leven?) worden wat hoog opgestoken, doch het boek is geenszins zoeterig. Het is van en voor kinderen. Het is van en voor de ouders die hierin kunnen leeren wat 'n tactvolle, fijngevoelige en toch sterke opvoeding vermag. Het boekje werd door Averbode zeer goed uitgegeven. De vertaling is zeer keurig. M. VAN HOECK, PR.

13.045 **Stanislas** 92.2

◆ DE ZALIGE ROBERT SOUTHWELL S.J., 1561-1595 (Zaligverklaard op 15 December 1929). — *Alken, Bode H. Hart,* 1933 (19×12) 23 *blz.* 1,50 *fr.*
V — Uitstekend geschikt voor een eerste kennismaking met dezen sympathieken en begaafden Jezuïet-dichter, die tijdens het bewind van de « maiden queen » Elisabeth, na een rijk offerleven, moedig de meest onmenschelijke folteringen en de marteldood onderging voor zijn heilig geloof. L. VAN HULLE, PR.

13.046 **Stoffels, Mart.** 92

HET ZONNIGE LEVEN VAN KONINGIN ASTRID. *Geïll. met fig. en* 13 *platen. — Brussel, Periodica,* 1935, 2e *oplage* (18×12) 202 *blz.* 10 *fr.*
V — Een boekje voor 't Vlaamsche volk over Koningin Astrid z.g. Het zal in het hart van ons volk de herinnering aan de zonnige koningin wakker houden. — Voor elke boekerij. FR. CROLS, PR.

13.047 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** 92.2

◆ DE HEILIGE BARBARA. — DE ZALIGE GEMMA GALGANI. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan* (« *Gods lieve Heiligen* ») 1935, 2 *dln* (19×12) 27, 39 *blz.* *elk fl.* 0,25
V — Beide brochuurtjes zijn levendig en frisch geschreven en geven, zonder overmaat van détails, de heiligen zooals ze zijn. Beiden, de maagd-martelares uit de eerste eeuwen

en het jonge meisje uit onzen tijd, wekken op tot sterker geloof en grooter godsvertrouwen. Moderne spelling. L. VAN HULLE, PR.

13.048 **van der Lubben, H.** **92.2**
◆ STA LYDUINA(1433-1933). — *Rijswijk, Kruisvaarders St-Jan* (18 × 12) 23 *blz. fl.* 0,25
V — Geen levensbeschrijving, zelfs geen levensschets. Eenvoudig enkele beeldekens, enkele fioretti uit een schoon leven ; beeldekens van de zuiverste schoonheid, en geschreven in een taal, die waardig die hooge schoonheid weergeeft. — Iets voor fijnproevers. F. VERMUYTEN, PR.

13.049 **van de Hulst, W.G.** **92 : 05**
LIEFDE EN TROUW Gedenkboekje ter Herinnering aan onze Koningin-Moeder, *Geïll. — Den Haag, D. A. Daamen,* 1934 (21 × 16) 124 *blz.* *fl.* 0,90
V-VI, P — Om over dit boekje een oordeel te vellen, moet men zich kunnen indenken in de Nederlandsche toestanden met gemengde bevolking, protestantsch vorstenhuis van Oranje-Nassau, en vereering voor dit huis, sterk toegenomen in de laatste jaren nog door de onpartijdige leiding van koningin Emma, als regentes, en niet minder door de echt kristelijke uitingen van koningin Wilhelmina. Zoo mist dit boekje zijn verdiensten niet : zeer vloeiend soms meesleepend geschreven, ofschoon in protestantschen geest, kan het veilig worden aanbevolen. Volledig staat hier uitgebeeld de gevierde en na haar dood algemeen betreurde koningin Emma. Haar mooie levenstrek : liefde, goedheid, loopt er als een draad van goud doorheen. En al kan dit werkje — met 'n macht van illustraties — nu ook niet geschiedkundige arbeid heeten, toch dient het aangeprezen, omdat het geslaagd is in het leveren van een vroom opvoedend levensbeeld van een vooraanstaande vrouw, die heel een volk lief had en lief was. J. MEERBERGEN, PR.

13.050 **van de Wiel, J. C. W., pr.** **92.2**
◆ SINT FRANCESCA ROMANA, DE POVERELLA VAN TRASTEVERE (1384-1440). *Geïll. met* 8 *platen. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (21 × 15) 215 *blz.* 35 *fr. ; geb.* 49 *fr.*
IV — Van uit de late Middeleeuwen komt de heilige Francisca Romana in onzen tijd getreden door deze goed verzorgde en keurig uitgegeven levensbeschrijving. Zij kan tot beschermheilige dienen van het moderne vrouwen-apostolaat. Want daargelaten haar talrijke ekstasen en visioenen, haar omgang met engelen, haar duivelskwellingen, haar wonderrijk leven, blijft haar deugdbeoefening als meisje, bruid, moeder, weduwe, schoonmoeder, oblate en leekenapostel, een na te volgen voorbeeld voor onze vrouwen. Innig verbonden met God, stipt gehoorzamend aan haar geestelijken leidsman, wist deze adellijke vrouw arm te leven, de armen en de zieken te dienen, haar huis onberispelijk te besturen, haar huisgenooten te stichten, zich in de wereld te heiligen en haar omgeving te winnen voor den Heer. Levend in een zeer beroerden tijd van verderf en verval, trok deze heilige jeugdleidster, in alles een offerlam, steeds op verovering uit. Van deze heilige Romeinsche vrouw, die destijds Rome redde, kunnen onze vrouwen leeren hoe zij, door gebed, offer en deugd, hun tijdgenoten vermogen omhoog en voort te trekken naar de ware levensbron. D. DE PAUW O.P.

13.051 **Een Zuster v. h. H. Graf te Turnhout [Zr Maria Alena C.R.SS.]** **92**
◆ IN MEMORIAM HARE MAJESTEIT KONINGIN ASTRID. *Geïll. met* 24 *platen in koperdiepdruk. — Antwerpen, De Vlijt,* 1936 (27 × 22) 112 *blz.* 12 *fr.*
V — Koningin Astrid z.g. ging heen wanneer haar zeer schoon leven pas openbloeide. Het boek van haar eigen leven, moest ze zelf nog schrijven. Doch de Heer plukte haar om ze over te planten in zijn Hemelsche Warande. Dit « In memoriam » is « het boek » over onze geliefde Koningin. We mogen fier zijn dat het werd geschreven in onze taal en dat de zeer keurige uitgave zoo bijzonder past bij deze levensschets, zoo vol piëteit en con amore geteekend. Mogelijk zal bij een meer verwijderden afstand, de levensfiguur van Astrid nog mooier worden als deze van 'n wonderschoone fee, die even ons kleine land bezocht en er spontaan alle harten veroverde... Ik geloof echter niet, dat ook in de toekomst, er 'n prachtiger boek over Koningin Astrid verschijnen zal. — De schrijfster, een bescheiden zuster van 't H. Graf te Turnhout, heeft recht op onze welgemeende gelukwenschen en op onzen innigen dank. — Dit boek moet een eereplaats krijgen in elke volksboekerij, in elke school en ook in elk Vlaamsch gezin. FR. CROLS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 5 VEERTIENDE JAARGANG MEI 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement: fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

HET BOEK DER MAAND

Ernest van der Hallen : De Aarde roept

13.052 IV — Van Ernest van der Hallen verscheen zooeven een nieuw
◆ werk, (*) Er ligt een landelijke rust over dit verhaal, waarin het thema van den dag : « terug naar het land » vorm en gestalte heeft gekregen, en de droom en de drang van een dichter-apostel in zuivere schoonheid is opengebloeid.

Gelijk de boer zich buigt naar den grond, zoo buigt schrijver zich naar de jonge generatie, waarvan hij den harteklop heeft beluisterd en den zielennood heeft gepolst. Met deernis heeft hij 't aangezien hoe de stad den mensch bezoedelt en opstandig maakt, zijn geloof in het leven verstikt en 't aantal verbitterden en moedeloozen van dag tot dag doet aangroeien.

Buiten de stad, die ten onder brengt, roept het land. In een uithoek der hei staat de witte hoeve, waar Hruska, de Hongaarsche schilder, de vaderlandlooze en de hervormer, zich vestigt met Horatius, den verloopen student, hotelportier en pianist uit een danskroeg. Hruska is katholiek, Horatius is kommunist. Wat later zoekt bij hen, Herman, de afgedankte cellist uit dezelfde danskroeg, Asturia, een onderkomen. Geholpen door boer Leander en een weduwe uit het dorp, ontginnen deze geestelijk ontwrichte naturen de hei en zoeken in den arbeid op het land rust en evenwicht. Hruska's droom was 't : « Een huis voor jonge mannen, waar de (nieuwe

(*) Ernest van der Hallen : De Aarde roept. — Antwerpen, De Sikkel, 1936 (21×15. 165 blz. 28 fr

levensorde wezenlijkheid zal zijn, waar harde handenarbeid het leven opnieuw waarde en inhoud geeft, waar geloof en optimisme zijn voor illusielooze jonge kerels (blz. 145). En die droom is in vervulling gegaan in de pas gestichte werkgemeenschap. Hruska met zijn ziek lichaam mocht wel, vroeg stervend, een oogenblik denken in zijn pogen mislukt te zijn, « omdat hij zich zelf met den grond en het volk niet verbonden gevoelde », niettemin viel hij in Gods armen, die hem toesprak : Neen, het was geen mislukking... alles is goed.
Horatius kon zich niet gewennen aan dien arbeid en die eenzaamheid, de stad eischte hem op, bracht hem in de gevangenis en terug naar de witte hoeve, terug tot het evenwicht ; de cellist, die dronkaard was en ongeloovig, wordt hier een normaal mensch, zelfs een gelukkig mensch ; de jonge gezonde ingenieur, achtereenvolgens tramconducteur, politieagent, vertegenwoordiger van een konfiturenfabriek, werklooze, vindt hier werk en optimisme en neemt krachtdadig en met succes de leiding over van 't bedrijf als opvolger van Hruska.

Nieuwe werkloozen bieden zich aan. De hoeve wordt verbouwd en vergroot, steeds nieuwe landerijen worden aangelegd. De bewoners der witte hoeve zegenen het licht, deze aarde en den mensch, zij achten alles goed en het leven schoon. Zij « trachten samen iets

goeds te verwezenlijken ; gebruiken hun leven en willen vóór alles normale menschen worden. » Zij hebben den roep der aarde gehoord. Zij « strijden met den grond... En die arbeid op het land geeft hun brood, aardappelen en een krachtig lijf... daarbij nog geloof, mildheid en vreugde. »

Litterair staat dit werk heel wat hooger dan « Kristiaan » en « De Wind waait». De sociale strekking van dit verhaal ontaardde nergens in een preek. Dit boek doet ons « luisteren naar het wonder van het leven, naar de lente en de stilte, naar het menschenhart. » Het is schoon en diep. Het openbaart ons weer het leven van de natuur, de geheimenissen van den nacht, de goedheid der avonden en der eenzaamheid, de stilte der bosschen, den luister van den landarbeid en de machtige grootheid der seizoenen.

Dit droomerige verhaal is mooi als een lied. Het maakt ons innig en stil. Het is rijk aan atmosfeerbeelding, gemoedswarmte en fijn gevoel. Het blijft ons bij en maakt ons beter.

D. DE PAUW O. P.

Kritiek in Blokjes

door Anton van de Velde

De redactie geeft mij opdracht, ditmaal, ter wille van plaatsgebrek, een extra gecondenseerde romankroniek te schrijven. Fiat. Daar gaat ze :

13.053 Van ANTOON COOLEN 'n bundel **Kerstvertellingen (V).** Waarom komt die eerst
◆ na Paschen ter recensie ? 't Zijn uitstekende, rustige, atmosferisch-zuivere verhalen, ongekunsteld doch met Coolensche warmte meegedeeld, in 'n verzorgde uitgave, met goede kleurprenten door Pol Dom. Aanbevolen.

De spiritueele HENRIETTE VAN EYK verrast ons ander-
13.054 maal met 'n fijn, snedig, fantastisch boek : **Gabriël, de Geschiedenis van een mager Mannetje (III-IV).** Dit werk bewijst ten overvloede hoe deze auteur 'n zeer persoonlijke en meer dan verdienstelijke plaats in de Nederl. letteren inneemt. Onze literatuur is zoo arm aan fantasie, dat 'n boek als « Gabriël... » een verademing beteekent, 'n opfrissching in den monotonen gang van 't lettervretende « leven », vol dissectie en klachten van menig onbegrepen lijk ! Er zou 'n plezierige parallel te trekken zijn tusschen den « kleinen Johannes » en dezen « Gabriël ». De laatste wint het in speelsche geestigheid, bittere ironie en lachend gecamoufleerd sarcasme, op van Eeden's philosophisch ernstiger werk, maar als figuren der verbeelding kunnen zij best samen op avontuur. Er is alleen nog 't verschil van dynamiek. Van Eeden houdt u zuiver-poëtisch geboeid in den stillen, zachten gang van zijn Johannes ; van Eyk trekt u zottebollig mee doorheen de dwaze perijkelen van 't magere mannetje. Doch, hoe dan ook, al wie in 't leven staat met iets van droom en ontgoocheling, zal sommige zijner eigen belevenissen hervinden, zoowel bij Johannes als bij Gabriël. Kwestie is, beide werken door 't prisma van 'n gevoelig temperament te bekijken. In elk geval : Henriëtte van Eyk heeft 'n geestig en literair fijn werk te meer op haar actief.

Henriette van Eyck

13.055 Met JAN UBINK's : **De roode Passagier** (III), zitten we in wat ik zou noemen den literair geperfectionneerden sensatie-roman. De vorm is verzorgd ; het thema goed geconstrueerd ; het geheel ook volgens de regelen der logica aanvaardbaar...uitgenomen de passus van den « vliegenden Hollander », die de passagiers van den nuchter-zakelijken transatlantieker 'n hyper-romantische stuip op 't lijf jaagt. Im ganzen 'n boeiend stuk lectuur, met onloochenbare vaardigheid geschreven.

B. Roest-Crollius

J. C. Soewarno-v.d.Kaaden

13.056 Om daarna te belanden bij NEL CAESAR ('n krijgshaftigen naam !), die ons vergast op overbekende menschelijke (lees : vrouwelijke) dolage. Haar **Amke Vroessen zoekt een Mensch** (III) beschrijft ons de normale wederwaardigheden der jonge, artistiek-aangelegde vrouw, die 'n gezel zoekt voor 'n ideaal gedroomd leven. Die vrouw botst op allerlei wanstaltigheid. Tot slot vindt zij steun en koeragie in haar kunst — de muziek — en in de waardeering van 'n muzikale sommiteit. Air connu. Nel Caesar — is 't haar debuut niet ? — heeft dit boeksken in 'n strakken, wat drogen, stijl gehouden. Rechtuit gezegd : 't grijpt 'n mensch slechts matig aan.

13.057 **Land van Verlangen** (III), door B. ROEST CROLLIUS, is, alvast stylistisch, 'n beloftevol boek. Gecondenseerd proza en gecondenseerde ellende van kleine luiden. 't Leitmotiv is echter alweer van morbieden aard. We weten nu stilaan wel ongeveer hoe 't hier behandelde thema, met al z'n varianten, in de wereld verloopt. 't Kan ons alleen nog literair even interesseeren, nl. met de vraag : Hoe zal déze de kool nu weer 's opwarmen ? 't Weze echter gezegd : Roest Crollius heeft constructiebegrip, én we herhalen meteen : Dit boek is, qua stijl, 'n belofte. Afwachten wat volgen zal.

13.058 Van Dr J. C. SOEWARNO-VAN DER KAADEN kregen we **Nonna Dokter** (III-IV) ter recensie. 'n Koloniale roman zónder de gewone dosis erotiek. Er loopt integendeel 'n mooi uitgewerkte humanitaire draad door het stramien. En het happy end is er niet bij vergeten. 't Is onderhoudende lectuur in goede, gezonde taal.

13.059 CONSTANT VAN WESSEM bereikt met zijn **300 Negerslaven** (III), vooral in de tweede helft van z'n boek, 'n respectabel dramatisch peil. De plantage-atmosfeer is scherp weergegeven ; de slavenhandel nog scherper, in al zijn cynische onmenschelijkheid. Dat ingetoomde, strakke boek is tot op dezen dag van Wessem's degelijkste creatie.

Constant van Wessem

13.060 Tot slot, als 't beste uit heel de reeks : **Ave Caesar** (III) door JAN DE HARTOG. De uitgever noemt het « *Het* boek van en voor dezen tijd... » Laten we zeggen : een boek vàn — doch niet bepaald *voor* dezen tijd. 't Staat, om te beginnen, niet meer alleen in z'n genre, en buitendien geeft het dezen tijd geen de minste klaarte, doet er zelfs geen poging toe. Maar ook dàt gemis moet als actueel aanvaard, en 't is, in de lijn van de Hartog's concept, even konsekwent als 't gemis aan bovennatuur bij hem die niet gelooft. *Ave Caesar* is een waardevol tijdsdokument, 'n scherpe, sterke, snijdende aanklacht tegen de verdoemenis van 't daadbereide en geketende leven der jongeren.'t Knakken van hun droom en ambitie, het cynisme dat hen geleidelijk dieper aanvreet óf 't fatalisme dat hun jeugd vóórtijdig vergrijst, dàt is de inhoud van dat gespannen boek, dat literair van allereerste gehalte moet genoemd.In de rij der hier vluchtig gesignaleerde werken, is Jan de Hartog's *Ave Caesar* 't éénige dat ons tot de orde roept en,al is 't nog zoo lekker om zich te vermeien in het rijk der fantasie, of nog zoo gemakkelijk te geeuwen bij de romantiseering van onechte menschen in 'n onecht bestaan, dan wordt onze aandacht dubbel sterk opgeëischt voor en dubbel gespitst op 'n kreet als dit bruuske *Ave Caesar*, waardoor ons de schrijnende teleurgang van dezen tijd flitsend en ziedend wordt gesynthetiseerd; want die kreet wordt beantwoord door duizenden die, in jonge, vloekwaardige gebondenheid, niets meer ontwaren of erkennen van 'n uitkomst.

Die uitkomst lijkt 'n volslagen utopie. Dat de Hartog geen klaarte geeft, is, hoe betreurenswaardig ook, meer dan begrijpelijk. Er is, meent u niet, 'n flinke portie moed én 'n nog flinker portie vertrouwen noodig, naast 'n houvast van geestelijke substantie, om thàns niet te vergaan met 'n schrijnend « Ave Caesar », dat kletterend echoot tegen den kouden wereldmuur ?
't Is geen plezierig woord om te besluiten,maar 't wil slechts koele waarheid zijn. Wie de realiteit loochent, loochent het leven. En daar bóven te staan, is niet iedereen gejond.

Jan de Hartog

Zuid-Afrika aan het Woord

door Ernest van der Hallen

Het schaarsche kontakt dat ons gewoonlijk gegund wordt met de literatuur van onze verre stambroeders uit Zuid-Afrika, is de oorzaak dat we ons meestal moeten vergenoegen met wat fragmentarisch proza in een of andere bloemlezing en eenige versjes van als representatief geldende dichters, die in den grond een totaal verkeerd beeld geven van de litteraire bedrijvigheid van dit levenskrachtige volk. Ik heb met de noodige aandacht een reeks verhalen doorgelezen, welke een vooruitstrevende Zuid-Afrikaansche firma aan de redaktie van Boekengids ter bespreking zond. Ik wil de auteurs van dit land er niet van verdenken dat hun verdere arbeid niet boven het gehalte van het door mij gelezene zou uitreiken, doch als specimen lijken mij de hierna besproken titels werkelijk niet gelukkig gekozen. Indien we althans bij het beoordeelen van dit werk, de vertelkunst van onze lage landen bij de zee als maatstaf gebruiken.

13.061 Van MARIE LINDE las ik een bundel min of meer geslaagde spookverhalen : **Kaparrings en ander Verhale (IV)** die ik, ondanks de prettige inleiding die het boek in zijn juist daglicht plaatst, tamelijk moeilijk waardeeren kan. Het zijn vertelsels over min of meer mysterieuze gevallen, in lossen toon geschreven en werkelijk niet onbeduidend van stijl, doch tamelijk onbelangrijk van inhoud, waarbij meestal een natuurlijke uitleg van de echte of ingebeelde feiten niet tot het onmogelijke behoort. Stylistisch gaat het bundeltje wel niet uit boven gewone ontspanningslektuur.

13.062 Evenmin als de roman **Wie se Spoor ? (IV)** van A. MAREE, die echter een knap stuk detectiefstory geeft, dragelijk geschreven is en een uitstekenden kijk biedt op het voor ons zoo moeilijk te benaderen Zuid-Afrikaansche dorp en kleinstad — die overigens niet zoo erg veel van de onze schijnen te verschillen op gebied van kleinmenschelijke knoeierij. Ik moet erkennen dat ik dit boek met spanning gelezen heb, — misschien is het geval voor beroepsdetectief-lezers wat doorzichtiger dan voor mij — doch als type van de fantasie-literatuur van dit volk kan het boek bezwaarlijk gelden ; het is nuchter, bondig en zakelijk van stijl, in zoover men hier dit woord gebruiken kan, en biedt weinig moeilijkheden aan den Nederlandschen lezer.

Minder onder Engelschen invloed dan beide vorige boeken, lijkt me de bundel novellen
13.063 van ABR. H. JONKERS : **Najaar (IV)** geschreven. Hier is een zeer gevoelig man aan het woord met een krachtige waarneming en een bizonder origineelen kijk op de menschen. Een verhaal als « Die amateur-psigiater » is bijvoorbeeld een stuk menschentypeering, dat we met eere zouden kunnen vermelden als specimen van Nederlandsche vertelkunst. Dit is reeds proza van een kultureel doorvoed volk, dat heel het gamma der meest subtiele denk- en gevoelsschakeeringen in zijn taal beheerscht, al wil het me voorkomen dat ook in dezen bundel de invloed van de magazine-short-story af en toe duidelijk merkbaar is, ook stylistisch. Het is wel eigenaardig voor ons, produkten van een uitsluitend Noordsche kultuur, te bevinden dat drie eeuwen inwerking van anderen arbeid, klimaat en levensgewoonten, dit zustervolk in den grond zoo weinig aangetast heeft,en dat het zijn Nederlandschen aard,met zijn prettige kanten en zijn hebbelijkheden, vrijwel ongerept bewaard heeft. De kleinstad, het dorp, de burger, de middenstander, hebben hun innerlijk aspekt behouden over vijf tusschenin liggende beschavingen en de tropen heen ; van kultureelen stilstand is beslist weinig merkbaar, ingeval men althans de gewone uitwassen der beschaving voor een getuigenis van haar aanwezigheid aanvaardt :

de steeds dreigende kleinheid der menschen, beperktheid van denken en voelen en de engheid van den horizont ; — een euvel dat men eveneens ondergaat bij de lektuur van
13.064 den bundel verhalen van HELEN BLACKMORE : **'n Goedhartige Man (IV)**, hetwelk echter meer berekend is op het pittoreske en het anekdotische dan het boek van A. Jonker. Ook hier reveleert zich de gelijkmoedige, licht archaïsch-aandoende atmosfeer, die het leven beperkt tot de eigen omgeving en de vertrouwde menschen. Het protestantisme heeft deze menschen blijkbaar bewaard voor groote schokken en diepe geestelijke bekommernissen ; de reflex welke men daarvan in deze bundels weervindt geven den indruk van een goedmoedig, van nature-uit bovennatuurlijk voelend volk, dat overigens gretig de beschavingsattributen van oudere volkeren naar zich toe haalt, en zich hierbij onvermijdelijk vergist in de waarde dezer vormen, — ook op litterair gebied.

Laat me nu nog het kleine boekje vermelden dat meer omwille zijner herkomst dan om zijn inhoud in het kader van deze bladzij passend geacht wordt : **Die Viering van Din-**
13.065 **gaansdag (V)** door D. W. KRŰGER ; het geeft een prettig en zeer leesbaar overzicht van den historischen slag aan de Bloedrivier in 1838, en de viering van dezen nationalen dag in het Zuiderrijk, met opgave van de wijze van officieele herdenking in het rijk. Het is een specimen en een voor ons beschamend dokument van bovennatuurlijk georiënteerde staatsmanskunst, waarin bijvoorbeeld een minister van Binnenlandsche Zaken in dit « katholieke » land verbazende dingen zou kunnen leeren. Hoewel ik me geen illuzie maak over den glimlach waarmee deze « ouderwetschheid » overal in Europa, het kristelijke avondland, zou onthaald worden...

Van Menschen en Boeken

Frans Coenen

In Noord-Nederland wordt op dit oogenblik druk de novellist en criticus **Frans Coenen** gevierd, die op 23 April laatstleden zeventig werd. Geboren te Amsterdam, werd hij aanvankelijk redacteur van het « Rotterdamsch Nieuwsblad », liet echter spoedig de journalistiek varen, en werd direkteur van een der Amsterdamsche Musea ; zijn naam verwierf hij hoofdzakelijk door zijn realistische novellen, die hij schreef in navolging van de Fransche naturalistische auteurs. Zijn realisme bewoog zich meer op het terrein der zielkunde dan op het gebied der sociale wanverhoudingen ; hij behandelt bij voorkeur geestelijk onvoldragen typen en zwakkelingen waarvan hij het denk- en gevoelsleven onverbiddelijk en raak, doch tevens zeer eenzijdig behandelt. Ook zijn kritisch werk is even scherp en hard, getuigt eveneens van een somber en mistroostig levensgevoel. Frans Coenen is sedert jaren redacteur van « Groot Nederland » en werkt reeds veertig jaar mee aan « De Groene Amsterdammer ». Men moet zijn werk doorloopend met voorzichtigheid en discretie benaderen.

De Sovjets hebben reusachtige feesten op touw gezet voor de herdenking van **Poesjkin's honderdsten sterfdag.** De Russische regeering heeft een begin gemaakt met haar plan, de werken van den dichter in totaal op twaalf millioen exemplaren te drukken, ongeacht de oplagen in andere talen, welke sommige volkeren der Sovjet-Unie spreken. Tevens zullen in verschillende steden, o.a. in Moskou en Leningrad, gedenkteekens opgericht worden en in elke stad der republiek tentoonstellingen betreffende zijn werk en zijn leven georganiseerd worden.

Alexander Poesjkin

In Genève overleed zoo pas de essayist, criticus en literator **Albert Thibaudet** in den ouderdom van 62 jaar. Hij was jaren lang leeraar in de Fransche letterkunde te Upsala en later te Genève. Hij schreef een zeer groot aantal essayistische werken, o.a. over Bergson, Charles Maurras, Maurice Barrès, Gustave Flaubert.

Door den Antwerpschen Provincieraad werden op advies van de Commissie van Openbare Boekerijen en Vlaamsche Letterkunde de volgende onderscheidingen toegekend aan

Filip de Fillecyn

werken, verschenen binst de periode 1933-1935 : 1900 fr. aan **Filip de Pillecyn** voor zijn roman « Hans van Malmedy » ; 1900 fr. aan **Prof. Dr Stan Leurs** voor zijn kunstmonografie« « De Barokkerken van Antwerpen »; 600 fr. aan **Paul de Vree** voor zijn eerste werk « Verzen en Kwatrijnen ». De drie andere uitgeloofde premiën werden niet toegekend. Boekengids biedt zijn hartelijke gelukwenschen aan de bekroonden. In verband met de « uitgaafpremie » weze herinnerd, dat deze jaarlijks, voor een later te bepalen bedrag, verleend kan worden aan een Belgischen schrijver, tot uitgaaf van een letterkundig werk in de Nederlandsche taal, tooneel niet inbegrepen. De voorkeur wordt gegeven aan een jongen schrijver en aan een schrijver in de provincie Antwerpen geboren of woonachtig. Om die premie te bekomen, na verschijning van het werk in drukvorm uit te betalen, moet het *handschrift* vrachtvrij ingeleverd worden, getypt of zeer leesbaar geschreven en met breeden rand wit, ten laatste op 31 Januari a.s. aan M. van Meel, secretaris der Commissie voor Letterkunde, St-Bernardstraat 2, Antwerpen. Een verklaring dient bijgevoegd van het gemeentebestuur der woonplaats omtrent de nationaliteit van den inzender. Het provinciebestuur is niet verantwoordelijk voor de ingeleverde handschriften ; daarom zal de schrijver vooraf kopij van zijn werk nemen en bewaren voor later gebruik. Na uitspraak over de premiën worden de toegekomen handschriften teruggestuurd.

In den schoot van dezelfde Commissie werd het vijf-en-twintigjarig bestaan van deze inrichting herdacht en hulde gebracht aan Z. E. H. Kanunnik J. Jacobs en de heeren C. van Nyen en Verachtert, die, vanaf de stichting, van deze Commissie deel uitmaken. Vooral werd er gewezen op de onverpoosde bedrijvigheid van den secretaris der Commissie, den heer **Jan van Meel,** bureeloverste bij het Provinciaal Bestuur, aan wie het openbaar bibliotheekwezen zooveel te danken heeft. Door zijn collega's der Commissie werd hem dan ook als gelegenheidsgeschenk een prachtige ets aangeboden van den Antwerpschen meester van Nesten. Een welverdiende hulde ! Want, zoo de Provincie Antwerpen aan de spits staat, wat betreft het openbaar bibliotheekwezen in België, dan is het voor een overgroot deel dank zij de onverdroten stimuleerende actie van den heer van Meel, die reeds van voor den oorlog, in de ondankbare beginperiode der boekerijbeweging, zijn beste krachten wijdde aan het stichten en opwerken van ons bibliotheekwezen. Dank zij het heilig vuur dat hem bezielde, wist hij te bewerken dat in de provincie Antwerpen nog slechts drie gemeenten overblijven die geen openbare Boekerij bezitten, terwijl tot in de meest afgelegen dorpen en gehuchten, centra van lectuur-verspreiding werden gesticht om de belangstellenden in de gelegenheid te stellen zich aan lectuur te bevoorraden. De redactie van Boekengids en het A. S. K. B. achten het zich ten plicht den heer van Meel te danken voor de stuwkracht, die hij de boekerij-beweging liet ten goede komen ; ze wenschen hem geluk om de prachtige verdienstelijke taak.

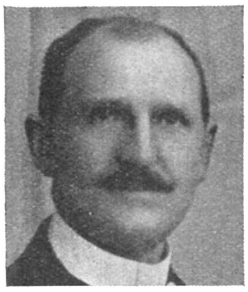

Jan van Meel

Wie nog geen kijkje ging nemen in het **Museum der Vlaamsche Letterkunde** te Antwerpen (Minderbroedersrui 19) tot stand gekomen, zetten wij ten zeerste aan tot een bezoek. Open : Zondags 10-1 uur ; Woens- en Zaterdags 12-16 u.

Het was en is de bedoeling van de inrichters, in dit Museum bijeen te brengen alles wat bijdragen kan om de nagedachtenis van Vlaanderens letterkundigen levendig te houden bij het nageslacht, en voor de studie betreffende hun werk van eenig belang kan zijn. Portretten zijn hier samengebracht, borstbeelden, manuscripten, brieven, zeldzame uitgaven, voorwerpen allerhande, die op een of andere wijze aan het leven van bepaalde auteurs zijn verbonden geweest en de verzameling bizonder typische kleur bijzetten.

In een tiental zalen, onderscheidenlijk gewijd aan de tooneelschrijvers (Gittenszaal), aan Hugo Verriest — restauratie van zijn werkkamer —, aan Conscience en zijn tijdgenooten, aan Cyr. Buysse, aan Pol de Mont en tijdgenooten, aan de West-en Fransch-Vlaamsche schrijvers, aan Emm. Hiel en P. Benoit en de Vl. toondichters, aan K. van de Woestijne en de modernen, aan het tooneel, aan de journalistiek, is het voor-

Lode Baekelmans

loopige bezit opgeborgen. — Over kort zal een zaal worden geopend, gewijd aan de Vlaamsche Beweging, en een andere gewijd aan de Vlaamsche film. Ook wordt er aan gedacht een « galerij » aan te leggen, waarin de Vlaamsche letterkunde in haar geheel overzichtelijk zal zijn voorgesteld.
Wat op twee jaar tijds reeds is kunnen verzameld worden, mag merkwaardig heeten. Wij danken het aan het hardnekkig doorzettingsvermogen van conservator, hr L. Baekelmans, hoofdbibliothecaris der stad, die dit Museum heeft gemaakt tot het kind van zijn hart. Wij wenschen met hem dat uit alle hoeken en alle kringen van Vlaanderen steeds meer giften het Museum mogen komen verrijken, zoodat stilaan alle letterkundigen hierop naar verdienste hun plaats mogen vinden.
Het Letterkundig Museum groeie onder zijn nijvere, bezielende hand, niet slechts tot een zoo volledig mogelijk documentatie-arsenaal, gezocht toevluchtsoord voor alle vaklui, maar tevens tot een levend geestelijk centrum, luistervol getuigenis voor den opbloei van onze kultuur, waar ook de man uit het volk gaarne weerkeeren zal. — Het is op weg dit te worden.
Deze gelegenheid willen wij niet voorbij laten gaan zonder meteen te wijzen op wat, dit voorjaar, eveneens onder leiding van hr Lode Baekelmans, werd verwezenlijkt in de Stedelijke Hoofdbibliotheek, Conscienceplein. Deze is nl. aanzienlijk vernieuwd en vergroot : o.m. werden een nieuwe leeszaal en verschillende nieuwe opslagplaatsen aangebouwd, alle in frisschen eigentijdschen stijl en voorzien van een up to date mobilair.
Wij wenschen den Antwerpschen hoofdbibliothecaris van harte geluk om de doortastende verjonging, met zooveel smaak hier doorgevoerd ; verjonging die met één slag uitzicht en sfeer van de stadsboekerij in het teeken heeft gesteld van dezen, onzen tijd.

HOEKJE VAN DEN BIBLIOTHECARIS

EXAMEN VOOR KANDIDAAT-BIBLIOTHECARISSEN

Naar aanleiding van den Opleidingscursus te Antwerpen gegeven, zal een der e.k. weken een jury-zitting worden gehouden, eveneens te Antwerpen. Kandidaat-bibliothecarissen, van Belgische nationaliteit en minstens 19 jaar oud, die het officieel getuigschrift van bekwaamheid wenschen te bekomen, kunnen van heden af hun inschrijving nemen bij den Dienst der Openbare Boekerijen, Regentlaan 52, Brussel.
Hiertoe volstaat het, het bedrag van het inschrijvingsrecht, nl. 25 fr., te storten op postrekening 718.35, met als vermelding, benevens opgave van naam, voornamen en volledig adres : Examen voor bibliothecarissen te Antwerpen.
Tijdig worden de kandidaten, door het Ministerie zelf, verwittigd omtrent plaats, dag en uur, waarop het examen zal worden afgenomen.

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.066 de Bruyne, E., Prof. Dr **84 : 37 : 1**
◆ BESCHAVING EN CULTUUR. — *Antwerpen, Standaard* (*K. V. H. U., verh.* 338) 1936 (19×13) 29 *blz.* 2,50 *fr.*

Prof. Edg. de Bruyne

V* — Een dertigtal kleine bladzijden, waarin de wezenlijke kenmerken van de kultuur worden omschreven en een kort onderzoek wordt ingesteld over het onderscheid tusschen beschaving en kultuur en de beteekenis van beide werkelijkheden tegenover elkaar. De kultuur, als het sociaal beheerschen van de natuur door de menschelijke geest, omvat eerst en vooral de techniek, die de natuur beheerscht, en het recht,dat de techniek is van de menschelijke samenleving. Deze beide elementen wijzen op en zijn ondergeschikt aan drie andere geestelijke grondfaktoren, wetenschap, kunst en moraliteit. Het onderscheid tusschen beschaving en kultuur, als tegenstelling van eenzelfde geheel, nu oppervlakkig, dan echter naar zijn ziel beschouwd, wordt verdiept tot het onderscheid van een geheel dat gericht is op het grootst mogelijk aardsch genot van het ik, en een geheel dat gericht is op hetgeen

in zichzelf goed en waardevol en geestelijk is. De beschaving is bijgevolg essentieel goddeloos of areligieus ; de kultuur kan niets anders zijn dan godsdienstig. Een even zoo boeiende als grondige synthese van de inhoud van een veelomstreden begrip.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.067 **Molengraaff, E., Prof. Ir** **17 : 33**

◆ DE GRENZEN VOOR DE ZEDELIJKE GEOORLOOFDHEID VAN DEN RIJKDOM. — *Hilversum, Brand* (*Serie « Waarheid en Leven »*) 1936 (18 × 15) 83 *blz.* *fl.* 0,80

V*— Wie in het boekje van Molengraaff de oplossing zou zoeken voor de vele wijsgeerige problemen, die met het vraagstuk van het geld verbonden zijn, zal ongetwijfeld een teleurstelling oploopen. Het opzet van dit vulgariseerend werkje is bescheidener. Het bevat de traditioneele katholieke wijsheid, geput uit de leer van het evangelie en de godgeleerdheid, over de zedelijke grondhoudingen, die de mensch tegenover de rijkdommen moet aannemen om de grenzen van de zedelijkheid niet te buiten te gaan. Die grondhoudingen worden samengevat in de te beoefenen deugden, mildheid en vrijgevigheid, onthechting en naastenliefde, en in de te mijden ondeugden : gierigheid en verkwisting. Daar het bezit in zichzelf niet kan veroordeeld worden, liggen de grenzen van de geoorloofdheid van het bezit in die inwendige houding van den mensch. Het is opvallend dat in de synthese van de schrijver aan de rechtvaardigheid slechts een zeer geringe rol wordt toegedacht. Waar het gaat over de verplichting om overtollige rijkdommen aan de nietsbezittenden te laten toekomen, wordt het princiep van de vrijgevigheid als eenige bron van verplichting aangegeven en gesteld tegenover de (positief-) wettelijke rechtvaardigheid, die als bron van verplichting verworpen wordt (p. 60). Met deze opvatting — die ongetwijfeld voor betwisting vatbaar is — kunnen we bezwaarlijk akkoord gaan : we meenen dat de verplichting van de natuurlijke sociale rechtvaardigheid — zeker indien men zich beroepen wil op de leer van S. Thomas — al te zeer geminimiseerd wordt. — Overigens bevat deze brochure een stevige en duidelijke uiteenzetting van het beoogde onderwerp.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

2. - GODSDIENST

13.068 **du Bois, K., Dr, S.J.** **25 : 3**

◆ RERUM NOVARUM, QUADRAGESIMO ANNO : DE SOCIALE LEER DER PAUSEN. *Bijeengebracht en vertaald. — Antwerpen, Lux,* 1935 (22 × 14) 123 *blz.* 7,50 *fr*

V — Deze uitgave brengt, naast den volledigen tekst van Quadragesimo Anno, een samenvatting en de voornaamste deelen van Rerum Novarum en bovendien nog enkele uittreksels uit andere pauselijke documenten, die een bijzonder punt nader belichten. Onze sociale werkers en opvoeders zullen deze bruikbare uitgave naar waarde schatten en E. P. du Bois er om dankbaar zijn. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.069 **Dürr, Lorenz, D. Dr** **22 : 24**

◆ DE WAARDE VAN HET OUDE TESTAMENT VOOR HET GODSDIENSTIG LEVEN. *Vert. uit h. Duitsch* [*Religiöse Lebenswerte des alten Testaments*] *dr G. de Keersmaeker J.C.L. en L. van Hulle S.T.B. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen* (*Bijbelsche Monographieën*) 1934 (24 × 16) 144 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*

IV — Dr Dürr is in de wetenschappelijke wereld genoegzaam gekend en zijn boek « *Religiöse Lebenswerte des Alten Testaments* » niet minder. De vertaling van dit merkwaardig boek is nu verschenen in de reeks *Bijbelsche Monographieën* onder leiding van Dr Keulers. De onschatbare verdienste van het Oude Testament ligt in het feit dat het aan de menschheid godsdienstige leiding heeft gegeven : het heeft immers het geloof in den éénen zedelijk volmaakten God gehandhaafd, en ons dan ook een volmaakt zedelijk leven opgelegd. — Voor ons menschen uit de XXe eeuw is het O. T. 1) een voortreffelijke voorstelling van de wetten volgens welke God in de geschiedenis en het leven der volken werkt ; 2) alsook van de inwerking van God op de menschen afzonderlijk. Na deze algemeene beschouwingen volgen eenige bijzondere : a) nopens de bijzonderste eigenschappen van God welke ons in het O. T. geopenbaard worden ; b) eenige praktische aanwijzingen, in het O. T. opgesloten, voor den omgang der menschen met God en der menschen onderling. — Moge het doel van den schrijver zich verwezenlijken, nl. het O. T. tot ruimere kringen te doen doordringen, en tevens aan te toonen wat een rijkdom van schatten voor het persoonlijke geestes- en geloofsleven ook voor den mensch van heden daarin verborgen ligt. Dat is ook onze wensch. F. CEUPPENS O. P.

13.070 **Henry, M. E., pr.** 24

◆ DE VREUGDEN VAN HET KINDSCHAP GODS. Zes en zestig Meditaties. *Vrij nr het Fransch dr J. Sommer, pr. — Den Haag, Govers,* 1935 (21 × 14) 11, 437 *blz. fl.* 4,50
IV-V — De ingetogen, innige en opbeurende toon van deze meditatie is onweerstaanbaar. De ziel voelt er zich in de goddelijke aanwezigheid. Zij overdekt de waarde van tijd en eeuwigheid, ontdekt in de voornaamste geloofswaarheden bronnen van levensvreugde, aanhoort de waarschuwingen tegen de hinderlagen die haar rijkdom van Kind Gods bedreigen, en wordt met aandrang aangezet de talrijke middelen te gebruiken die haar helpen de bovennatuurlijke bestemming te bereiken. Vooral heeft schrijver 't voorbeeld van Kristus, den Gekruisigde, schitterend beschreven en de ziel daarvoor in liefdevolle beschouwing gezet. Een onmisbaar meditatieboek dat solied is van leer, rijk aan praktische wenken, en stil van aanbiddende liefde. D. DE PAUW O.P.

13.071 **Hulpiau, A., S.T.B** 23 : 264

◆ HET DOOPSEL. De Grondslagen van de Dogmatiek en van de Liturgie van het Doopsel. — *Antwerpen, Standaard (Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica,* 13^{e} *traktaat)* 1935 (23 × 16) 19, 332 *blz.* 35 *fr.*
IV — De Nederlandsche theologische literatuur deed een flinke aanwinst in deze breedopgevatte, wetenschappelijk hoogstaande uiteenzetting over de grondslagen van het Doopsel. Het eerste deel bevat een diepgaande studie over het Doopsel in de H. Schrift. Vooral merkwaardig lijkt ons het hoofdstuk over dit sacrament in de Apostolische Kerk. In het tweede deel, het Doopsel in de primitieve christelijke Literatuur, wordt de Ketterdoopstrijd breedvoerig besproken. De lezing van het derde deel, het Doopsel in de oudste liturgische Bronnen, zal veel bijdragen om de juiste beteekenis van ons huidige dooprituëel beter te doen kennen. Over de oorspronkelijkheid van het christelijk Doopsel, — het onderwerp van het vierde en laatste deel — bezitten we in het Nederlandsch geen enkel werk, dat de studie van E. H. Hulpiau evenaart. Dit ingewikkeld, actueele vraagstuk is uitvoerig en met gezond kritischen zin behandeld. De artikelen over de ablutïes in de heidensche godsdiensten, over de godsdienstige baden en inwijdingsriten in de ethnische mysteriën uit het Hellenisme, over « Doopsels » in de Syro-Palestijnsche baptistische sekten, en over de wettelijke ablutïes en het « tebilah » in het orthodoxe Jodendom, getuigen van een rijke belezenheid bij den nog jongen auteur. Het onderzoek naar de verhouding van het christelijk Doopsel tot de niet-christelijke parallellen, leidt tot het besluit dat het christelijk Doopsel, niettegenstaande een natuurlijken invloed van het midden, — invloed die elementen aanbracht, welke in het christendom werden opgenomen en verbovennatuurlijkt — aan zijn goddelijken Stichter een oorspronkelijk en eigen karakter dankt. Elk hoofdstuk is door een samenvatting voorafgegaan. Naast enkele aanvullende nota's bevat het werk ook een goed zaakregister. De taal is ietwat stroef. Deze welgeslaagde bijdrage tot de positieve theologie van het Doopsel, zal door alle priesters met veel nut bestudeerd worden. Zij verdient ruime verspreiding. L. VAN HULLE, PR.

13.072 **Jone, Heribert, Dr, O.M.C.** 23

◆ KATHOLIEKE MORAALTHEOLOGIE. *Voor Nederland en België bewerkt naar de* 5^{e} *Duitsche uitgave door Dr H. van Groessen O.M.C. Met aanteekeningen over Nederlandsch burgerlijk- en strafrecht mede door Mr Dr G. A. H. Feber, en Belgisch burgerlijk- en strafrecht door Dr G. Lemaire. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (17 × 11) 808 *blz.* 75 *fr.* ; *geb.* 85 *fr.*
IV* — Deze Moraaltheologie is meer dan een vertaling van Dr Jone's « Katholische Moraltheologie ». Dr van Groessen heeft bovendien het werk van zijn confrater, wat burgerlijk- en strafrecht betreft, aangepast aan de Nederlandsche en *Belgische* wetgeving, dank zij de medewerking van twee juristen. Alles ingezien, komt ons deze « Katholieke Moraaltheologie » voor als een synopsis, zooals studenten in theologie er gebruiken, en soms misbruiken. Wat zoo 'n synopsis aan goeds heeft, nl. te zijn een kortbondig en toch eenigszins volledig overzicht van de stof (ook het zakformaat heeft zijn belang !), uitstekend geschikt voor herhaling en vluchtig nazien, wordt hier echter verdubbeld door het feit dat de leer ons wordt uiteengezet in de moedertaal, behalve voor één begrijpelijke uitzondering. Aldus is het gebruik van dit werkje niet beperkt tot theologanten ; in de praktijk echter zullen ook zij, voor onderrichtingen, conferenties, studiekringen, met vrucht deze Moraaltheologie kunnen raadplegen. Men kan wel de voorkeur geven aan een theologisch strenger wetenschappelijke indeeling der stof ; praktisch heeft dit niet zooveel belang, des te meer daar het zaakregister het gebruik van dit werk zeer vergemak-

kelijkt. Dankbaar zal deze Moraaltheologie door onze priesters en ontwikkelde leeken, medici en juristen in 't bijzonder, ontvangen worden. De uitgave is zeer keurig.

M. VAN OVERBEKE O. P.

13.073 **Kropman, G. C., M^{r}** **25 : 3**

◆ BESCHOUWINGEN OVER QUADRAGESIMO ANNO, ENCYCLIEK VAN Z. H. PAUS PIUS XI. — *Antwerpen, Standaard,* 1933 (24×16) 48 *blz.* 5 *fr.*

V — Deze « Beschouwingen » werden als toelichting tot den wereldbrief voor « De Tijd » (Nederland) geschreven, kort na het verschijnen van het pauselijk dokument. Ze willen vooral den lezer er van overtuigen dat « *Quadragesimo Anno* » ingrijpende hervormingen eischt en bieden eerder een inleiding dan een commentaar aan. K. B.

13.074 **Legêne, P. M.** **28 : 266**

VRIENDEN VAN DEN HEERE JEZUS. *Geïll. dr Eva Schütz. — Zeist, Evangelische Broedergemeente,* 1935 (18×13) 63 *blz.* *fl.* 0,50

II, P — De *Broedergemeente,* wier geschiedenis in deze brochure wordt verhaald, is een protestantsche sekte van Hussietischen oorsprong, door Nicolaas graaf van Zinzendorf in de XVIIIe eeuw gesticht. Het voornaamste deel van het boekje is gewijd aan het zendingswerk, dat de *Broedergemeente* vooral in West-Indië en Suriname heeft verricht. Onvolledig. *Protestantsch.* Af te raden aan den gewonen lezer. Wij durven echter niet met zekerheid beslissen, dat deze brochure onder kerkelijk boekenverbod (can. 1399; 4) valt.

L. VAN HULLE, PR.

13.075 **Ströbele, G., pr.** **24**

◆ MARIA-DRIELUIK. *Vert. uit h. Duitsch dr M. van Hoeck, pr. — Brugge, Beyaert,* 1936 (21×15) 8, 119 *blz.* 12 *fr.*

V — Een reeks beschouwingen over de vijftien geheimen van den Rozenkrans, in onmiddellijk verband met onzen dwazen en verdwazenden modernen tijd. Ondanks alle zedelijke ontreddering blijft Maria het eeuwig symbool van de echte levensvreugd. Want Maria, in het Magnificat der blijde mysteriën, is de oorzaak onzer blijdschap ; in het Miserere der Lijdensgeheimen is zij de Moeder van het sterk-gedragen offer, dat alleen vreugde en vrede schenkt tegenover bedwelmende feestroes, die onheil en onvrede baart ; in het Allelujah der glorieuze mysteriën leert de Koningin van den Rozenkrans ons het groote geheim van het leven, dat uitmondt in de zalige Godsaanschouwing. — Een heerlijk boek met op elke bladzijde ene blijde klank van levens-optimisme ; een prachtig boek voor deze Meimaand, ten gerieve van priesters en leeken. Fr. Crols, pr.

13.076 **Pius XI, Paus** **25 : 26**

◆ ENCYCLIEK « AD CATHOLICI SACERDOTII » : OVER HET KATHOLIEKE PRIESTERSCHAP. — *A'dam, Drukk. De Tijd ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (25×19) 31 *blz.* 4 *fr.*

Paus Pius XI

V — De Vastenbrief 1936 van Zijne Em. Kardinaal van Roey had als leidraad deze encyclica van Onzen Heiligen Vader en werd daarin meesterlijk gedocumenteerd. — In een keurige vertaling en in 'n klare indeeling ligt de volledige Nederlandsche tekst nu voor. De eeuwigheidswaarde en de tijd-eigene waarde van het priesterschap ; de zin der roeping; de macht der priesters ; de taak hun toegedacht ; de hulp door de christenen te geven (hierbij het uitzonderlijke aandeel der familie als dusdanig) : dàt alles maakt van deze encyclica 'n monument van geestelijke waarde. Het is meteen een onomstootbaar bewijs van de macht der geestelijke waarden in dezen ontredderden, vervlakkenden sensatietijd. Zult gij dezen wereldbrief lezen, of zal het waar blijven dat de « correspondentie » (sit venia verbo) van O. H. Vader niet voldoende gelezen wordt ? M. VAN HOECK, PR.

13.077 **Pius XI, Paus** **25 : 24**

◆ ENCYCLIEK OVER HET KATHOLIEKE PRIESTERSCHAP. — *Antwerpen, Geloofsverdediging* (« *Het Woord der Pausen* », *cyclus* 5) 1936 (20×13) 68 *blz.* 3,50 *fr.*

V — In de heerlijke reeks encyclieken door Z. H. Paus Pius XI in de wereld gezonden, is deze een van de merkwaardigste. De belangrijke beteekenis van het katholieke priesterschap wordt er duidelijk in uiteengezet. De priesterslijke waardigheid wordt op meester-

lijke wijze in het licht gesteld. — De vertaling van de laatste bladzijden (44-68) leest veel vlotter dan die van de vorige. Waarom in het eene deel van de vertaling de verwijzingen opgenomen terwijl zij in het ander zijn weggelaten? Dit is een nalatigheid die moest vermeden worden. Een korte inhoudstafel zou de bruikbaarheid van deze brochure verhoogen. Wij betreuren dat de vertaling van de « *Vermaning gericht tot de katholieke geestelijkheid* » niet werd opgenomen. — Een document als deze wereldbrief verdient de ruimste verspreiding zoowel onder de leeken als onder de priesters. L. VAN HULLE, PR.

13.078 **Tóth, Tihamér, Dr, Mgr** **24 : 25**

◆ HET EEUWIG LEVEN. Religieuse Voordrachten, gehouden in het Studiejaar 1934-'35 in de Pazmany-Universiteitskerk te Budapest. *Vert. uit h. Hongaarsch dr Fr. Schneiders. Met 1 portret. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (21 × 15) 210 *blz.* 38 *fr.*
V* — Bij zeer velen is er een radicaal tekort aan godsdienstkennis en -beleving omdat de waarde-erkenning van de groote waarheden er bij heeft ingeboet. De specifieke waarde van dit werk van Mgr Tóth is, dat het één der grondwaarheden van het religieuze denken met overtuigende en bezielende kracht inhamert. Neen, godsdienst is niet het trekken van wissels op de eeuwigheid, naar een gangbaar woord van gemakkelijke kleineering. Hoe diep de geloofswaarheid betreffende het eeuwige leven, wortelt in de natuur en daaruit opgroeit, wordt meesterlijk bewezen in dit doorleefde boek. De psychologische kracht van het dogma straalt heerlijk uit en daarom is dit werk ook een heraut tot mannelijken levensmoed. Het worde véél gelezen ! M. VAN HOECK, PR.

13.079 **Tóth, Tihamér, Prof. Dr** **24 : 25 : 23**

◆ IK GELOOF IN JEZUS-CHRISTUS. Sermonen en Voordrachten. *Vert. uit h. Hongaarsch. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (19 × 14) 8, 361 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*

Prof. Dr Tihamér Tóth

V* — Wie Christus is en wat Hij leerde : dat is het thema van deze sermoenen-reeks. In feite is het een tractaat over het Woord Gods, mensch geworden. En om het onderwerp, én om de uitwerking staat dit boek hóóg. Het is meteen het bewijs van de waarde der predikatieopvatting van Mgr Tóth, dat hij zijn inzicht op het gewijde woord zóó tot ons brengt. Al zijn het sermoenen, toch lezen ze vlot omdat ze — dat kan niet genoeg worden herhaald — door een *redenaar* zijn geschreven. We hebben tal van uitnemende monographieën over Christus. Toch zullen we, met voorliefde, grijpen naar Tóth's boek, omdat het zóó levend is, zóó direct ons aanspreekt en zóó scherp — voor de menschen van nu — Christus' figuur belicht. Dat het een werk is, waaraan wij, priesters, veel en rechtstreeks kunnen ontleenen voor onze predikaties, vermeerdert in hooge mate de praktische waarde ervan. Voor leeken is het een levensvol overwegingsboek. M. VAN HOECK, PR.

13.080 **Tóth, Tihamér, Prof., Dr** **25 : 24**

◆ IN DEN WIJNGAARD DES HEEREN. Sermonen en Voordrachten. *Vert. uit h. Hongaarsch dr Em. van Hemeldonck. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (19 × 14) 391 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*
V — Mgr Tóth verzamelde enkele verspreide sermoenen en voordrachten die hij bij een of andere markante gelegenheid hield. En telkens weet hij de groote waarheden in te schakelen in zijn predikatiën. Daardoor hebben zijn gelegenheidssermoenen een draagkracht, die verder en dieper gaat dan de relativiteit van de omstandigheden waarin ze werden gehouden. Zooals de andere werken van den bekenden Hongaarschen kanselredenaar, is het degelijke leering in frisschen spreektrant. Zeer belangwekkend is de inleiding waarin — hij deed het ook in een zijner andere werken — Mgr Tóth zijn opvattingen over gewijde welsprekendheid uiteenzet. Het werk leent zich best tot voorlezing in vereenigingen, enz. Warm aanbevolen. M. VAN HOECK, PR.

13.081 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** **24**

◆ IK BEN JOSEPH. Een maand Maart voor de vereerders van den heiligen Joseph. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1936 (13 × 9) 198 *blz.* *fl.* 0,50 ; *geb. fl.* 0,75
V — Dit devotieboekje behoort tot het beste, dat over Sint Jozef werd geschreven. Het munt uit door zijn kerngezonde leer en eenvoudigen, aantrekkelijken schrijftrant. Het geeft een bondig maar goed overzicht van den groei der H. Jozef-vereering. — Uitstekend voor de maand Maart. L. VAN HULLE, PR.

13.082 Vercruysse, Bruno, S.J. **24**

◆ PRACTISCHE OVERWEGINGEN voor iederen Dag over het Leven van O. H. Jezus Christus met inachtneming van het kerkelijk Jaar, hoofdzakelijk voor Kloosterlingen : I^e^ DEEL. Januari-Juni ; IIe DEEL. Juli-December. — *Brussel, L'Edition universelle,* 1935, 15^e^ uitgave, 2 *dln* (19×13) 652, 618 *blz.* *samen* 45 *fr.*

V — Het feit dat dit werk, voor het eerst in 1876 verschenen, ook nu nog in de meeste kloostergemeenten zoo van Nederland als van Vlaanderen, het klassieke meditatieboek blijft, is op zichzelf een welsprekend bewijs voor de degelijkheid van deze « Praktische Overwegingen ». Onnoodig hier de goede hoedanigheden te herhalen, die het kenmerken. In deze nieuwe uitgaaf is de taal merkelijk verbeterd. In verband met het liturgisch jaar en de voornaamste kerkelijke feesten werden beschouwingen ingelascht. De overwegingen over het Allerheiligste en het H. Hart zijn tot een oktaaf vereenigd. Enkele nieuwe meditaties verrijken den inhoud. Geen twijfel of ook deze uitgaaf zal haar weg vinden bij priesters en kloosterlingen. L. VAN HULLE, PR.

13.083 XX. **24**

◆ CHRISTUS MOET HEERSCHEN. Handleiding en Gebeden voor de Leden van Pro Apostolis. *Geïll. — Leuven, Pro Apostolis, Minderbroedersstraat* 11, 1933 (15×10) 110 *blz.* 3 *fr.*

V — Naast een rijke en goede keus van missie- en psalmgebeden, bevat deze handleiding een bondige en zaakrijke uiteenzetting van het ontstaan, het doel, de organisatie en de werking van de bloeiende missievereeniging voor studenten : « Pro Apostolis ». Enkele welgelukte penteekeningen versieren dit frisch boekje, dat we warm aanbevelen aan studenten. L. VAN HULLE, PR.

13.084 XX. **24**

◆ NAAR GOLGOTHA. Twintig Kruiswegoefeningen uitgegeven door eenige Paters Minderbroeders der Belgische Provincie van St-Jozef. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1936 (14×9) 284 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 15 *fr.*

V — Een mooie keuze kruiswegoefeningen voorafgegaan door een bondige maar zakelijke inleiding, waarin de kruisweg-aflaten worden aangegeven en de voorwaarden om ze te verdienen uiteengezet. Wat de tweede voorwaarde aangaat, mochten de woorden « zonder merkelijke onderbreking » iets nader omschreven worden. Zoo kon men b.v. aanstippen, dat men de aflaten kan verdienen, ofschoon men de oefening onderbreekt om te biechten of de H. Communie te ontvangen of zelfs om een H. Mis te hooren. — Een kostbare hulp bij het verrichten van de kruiswegoefening. L. VAN HULLE, PR.

13.085 XX. **22**

◆ HET NIEUWE TESTAMENT. Nieuwe Nederlandsche Vertaling met Aanteekeningen, uitgegeven door de apologetische Vereeniging «Petrus Canisius ». *Met* 2 *kaarten. — A'dam, R. K. Boek-Centrale,*1934, 26^e^-44^e^ *duizendtal,*(15×10) 8, 909 *blz. geb. in linnen band fl.* 1,25

V — De uitgevers dezer nieuwe Nederlandsche vertaling verdienen vollen lof. — « Terwijl aan de vroegere vertaling (Petrus Canisius), zegt P. Jansen, de Grieksche tekstuitgave van Brandscheid ten grondslag lag, is thans voor het heele N.Testament de bekende Grieksche tekst van Nestle gekozen, waarvan slechts zelden is afgeweken, als dit om kritische redenen wenschelijk werd geacht ». De onzekere teksten zijn tusschen haakjes geplaatst. Soortgelijke vertaling werd reeds in 1926 door Th. van Tichelen uitgegeven, maar deze had een inleiding op de verschillende boeken vergeten. Dit tekort wordt hier aangevuld ; de bijzonderste inleidingsvragen over den schrijver, zijn tijd, zijn doel, over de indeeling der boeken, worden behandeld, natuurlijk zeer kort. De voetnota's onder den tekst zijn degelijk, uitgebreider dan bij van Tichelen en volstaan om de leer van Christus en van zijn leerlingen te vatten. De uitleg van St-Paulus' brieven is bijzonder welgelukt. Volgen dan 1) eenige woord- en zaakverklaringen, 2) plaatsnamenlijst, 3) epistelen en evangeliën op Zon- en feestdagen. — God moge dezen arbeid zegenen. F. CEUPPENS O.P.

13.086 XX. **24**

◆ OEFENSCHOOL DER VOLMAAKTE KRISTELIJKE NEDERIGHEID. *Vrij vert. uit h. Fransch dr P. B. Q. O.F.M. — Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1935 (18×13) 126 *blz.* 8 *fr.*

V — Dertig meditaties over de deugd van nederigheid, voor vrouwelijke kloosterlingen bestemd. Alle zijn volgens dezelfde methode en hetzelfde schema uitgewerkt : voorbe-

reiding, beschouwing, gevoelens, onderzoek, voornemen, geestelijke ruiker. Elke overweging is met aanhalingen uit geestelijke schrijvers doorweven. Dit boekje is ten slotte noch beter noch slechter dan de meeste dergelijke schriften. L. VAN HULLE, PR.

13.087 **XX. [Zrs der christ. Scholen v. d. H. Jozef Calasanz] 264 : 37**
◆ LIEFDE ZAAIEN, DADEN MAAIEN. Indeeling en Uitwerking van het Godsdienstprogramma voor den eersten Graad : 1. Tot Kerstmis ; 2. Van Kerstmis tot Paschen, 3. Na Paschen. *Geïll. — Averbode, Goede Pers,* 1935, 3 *dln* (25 × 17) 416, 404, 464 *blz.* *samen* 65 *fr.*

V — Drie lijvige boekdeelen, met veel zorg uitgegeven. Het is waarlijk een zeer aanbevelenswaardige « uitwerking van het godsdienstprogramma voor den eersten graad ». Het onderwijzend personeel, en niet het minst de beginnelingen, zullen in die boeken zonder moeite lessen kunnen vinden die zoo mooi uitgebreid zijn, dat veel werk aan voorbereiding zal gespaard worden. Nochtans weze het met den Z. Eerw. H. diocesaan schoolopziener de Winter gezegd : « Zulk een boek, met zijn algeheele bovennatuurlijke opvoeding van de kleintjes, is nog een doode letter... 't moet bezield worden met dezelfde ziel, waarmee het opgevat en uitgewerkt is ». — Misschien mogen wij er bijvoegen : « Het moet aangepast worden aan de werkelijke omstandigheden in dewelke men onderwijst ». Zonder aarzelen durven we het werk *ten zeerste aanbevelen* aan het onderwijzend personeel. Toch hadden we graag hier en daar een juistere uiteenzetting ontmoet. Wat in het Eerste Deel blz. 51, nr 4, wordt gezegd over de H. Drievuldigheid, is effenaf onzin, en gevaarlijk voor leerkrachten en kinderen. De verontschuldiging : concreten uitleg te willen geven, houdt geen steek : de eerste tien regels van nr 4 verdwijnen best uit een volgende uitgave. M. DAISOMONT, PR.

13.088 **XX. [Zrs der chr. Scholen v. d. H. Jozef Calasanz] 264 : 37**
◆ OPLEIDING TOT WERKDADIG DEELNEMEN AAN HET HEILIG MISOFFER. Voor de Kinderen van 2den en 3den Graad. — *Averbode, Goede Pers,* 1935 (25 × 16) 160 *blz.* 10 *fr.*

V — Daar de H. Mis werkelijk het middelpunt is van het geestelijk leven en zelfs van gansch den christelijken godsdienst, kan er niet genoeg gedaan worden om de geloovigen van deze grondwaarheid te overtuigen. Het boekje zal er veel toe bijdragen opdat de kinderen in die waarheid degelijk onderwezen worden : alle leerkrachten kunnen het met veel vrucht gebruiken. M. DAISOMONT, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.089 **Csaba, Margaret, Dr 36 : 57 : 24**
◆ WAT EEN VOLWASSEN MEISJE WETEN MOET. *Met een voorwoord van Mgr Prof. Tóth Tihamér. Vert. uit h. Hongaarsch dr P. Crassaerts. Geïll. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1935 (18 × 14) 178 *blz.* 10 *fr.*

IV — Het vervolg op « Wat een aankomend meisje weten moet ». Maar nog veel schattiger en boeiender en nuttiger. Hier vooral heeft schr. de juiste manier weten te vinden en den juisten toon weten aan te slaan. Het leest als een roman omdat het zoo uit het volle leven is gegrepen en omdat er zooveel levenservaring en geneeskundige practijk achter steekt en omdat het zoo vol afwisseling en zoo frisch geschreven is. De meisjes van ongeveer 17 en ouder, in wie er nog een greintje levensernst en idealisme steekt, zullen er zich eenvoudig aan verkneukelen ; en de lichtzinnige zullen door de lezing ervan wellicht weer ernstig worden en meer bewust van hun levenstaak, want alle groote meisjesproblemen worden er op grondige en toch aangename wijze, en vol wijding behandeld en opgelost. Dit boekje verdient in onze jeugdorganisaties voor meisjes en op onze meisjesscholen een reuzeverspreiding. L. M. VERVINCKT O.P.

13.090 **de Man, Hendrik 30 : 32 : 33**
CORPORATISME EN SOCIALISME. *Vert. uit h. Fransch dr J. Verhasselt. — Brussel, Labor,* 1935 (24 × 12) 41 *blz.* 5 *fr.*

IV, S — In deze brochuur verdedigt H. de Man het socialistisch karakter van het corporatisme. Hij eischt voor het socialisme en zijn arbeidssyndicalisme de eer op, het vroeg-

middeleeuwsch corporatisme, dat door het kapitalisme werd doodgedrukt, te hebben doen herleven. Hoewel hij het ons met historische argumenten meent te kunnen bewijzen, gelooven we dat hij daarin alleen slaagt door de beroepssolidariteit, die het specifiek-eigen kenmerk is van het corporatisme, te vervangen door de klasse-solidariteit en de beroepsgroepeering te beschouwen als een deel van de klassegroepeering, m.e.w. door de ontkenning van het eigenlijk corporatieve te doen doorgaan voor een verbreeding ervan. — Om dezelfde thesis te staven, toont hij verder aan hoe men in de socialistische rangen, na een tijdperk van overheersching van de klasse-solidariteit, stilaan gekomen is tot een toestand van evenwicht tusschen de decentraliseerende neiging tot beroepsgroepeering en de centraliseerende neiging tot klassengroepeering. Ten laatste wordt het socialistisch corporatisme gekarakteriseerd als anti-fascistisch en anti-etatistisch, en, in de mate dat het christelijk corporatisme een verkapt fascisme zou huldigen, ook als anti-christelijk. Aan het christelijk corporatisme, zooals het door E. P. Arendt wordt voorgestaan, wordt verweten dat het niet de noodige waarborgen geeft voor het ongeschonden behoud van het algemeen stemrecht en van de syndicale vrijheid. — Hoewel deze brochuur hoogst interessante inzichten bevat, lijkt ons de gansche argumentatie verkeerd te loopen, bij gebrek aan een duidelijke onderscheid tusschen het syndicale en het corporatieve.

Hendrik de Man

Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.091 Diepenhorst, P. A., Prof., M^r **32 : 33**

HET NATIONAAL-SOCIALISME. — *Kampen, Kok (Maatschappelijke Vraagstukken van den Dag)* 1935 (24×16) 119 *blz.* *fl.* 1,75

IV — Schr., als economist en als wetenschappelijk leider der (protestantsche) Anti-revolutionaire partij in Nederland zeer gunstig gekend, onderzoekt, aan de hand der beste vakliteratuur, de opkomst van het nationaal-socialisme, dezes gedachtensfeer en vooral dezes economische doelstelling en verwezenlijkingen. In dit laatste hfd. treft men een vrij lange, ietwat overbodige verhandeling over kartels en trusts. Doorheen gansch het werk wijst Schr. op de verwantschap tusschen het Duitsche nationaal-socialisme eenerzijds, en anderzijds het Italiaansch fascisme en de Nederlandsche « Nationaal-socialistische Beweging » van Mussert. Op grond zijner christelijke beginselen verwerpt Schr. de wereldbeschouwing van het nationaal-socialisme ; op economisch gebied is het, zooals Schr. aantoont, ontrouw gebleven aan de beloften, vervat in het beroemde program der « 25 punten » ; zijn economische politiek, die principieel op staatssocialisme aanstuurt, heeft tot op heden weinig positiefs voortgebracht ; het nieuwe Duitsche arbeidsrecht is stellig een achteruitgang. — Zeer lezenswaardige studie. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.092 du Bois, K., Dr S.J. **25 : 32**

◆ ROME EN DE STAATSORDE. Pauselijke dokumenten, bijeengebracht door Dr K. du Bois S.J. — *Antwerpen, Lux,* 1936 (22×14) 103 *blz.* 7,50 *fr.*

V* — E. P. du Bois heeft vroeger, in samenwerking met Mgr Cruysberghs, de directieven der pauselijke encyclieken over de rol der leeken in de maatschappij gebundeld in « De leek in de Samenleving ». In een vorig deel dezer uitgave : « Rome en de Sociale Orde », gaf hij de leer betreffende het maatschappelijk vraagstuk (Rerum Novarum en Quadragesimo Anno, met aanvullingen uit andere dokumenten). Hierin nu geeft hij de encycliek over de staatsmacht : « Immortale Dei », over de opvoeding (teksten uit « Rappresanti in Terra »), de beroemde vredesencycliek « Pacem » van Benedictus XV, en dan verder een keuze uit de zeer talrijke dokumenten over Kath. Aktie. In den tekst volgt Schr. de chronologische orde, maar een uitvoerig zakenregister helpt de verschillende teksten over eenzelfde onderwerp, die in beide deeltjes der pauselijke dokumenten weergegeven worden, terug te vinden. — Nuttige arbeid als verzameling, ordening en vulgarisatie. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.093 Funke, H. C., D^r **37 : 57 : 2 : 1**

HET ONDERWIJS IN DE BIOLOGIE EN DE WERELDBESCHOUWING DER LEERLINGEN. Een empirisch Onderzoek omtrent hun Samenhang. — *Wageningen, Veenman,* 1934 (23×16) 8, 262, 4 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90

IV*, P — Getroffen door de nauwe betrekking tusschen biologie en wereldbeschouwing, heeft Dr H. C. Funke een empirisch onderzoek ingesteld, waarin wordt nagegaan het verband tusschen het onderwijs in de biologie en de wereldbeschouwing, bij de leerlingen

der scholen voor voortgezet onderwijs. Deze omvangrijke studie, alhoewel wat stroef om lezen, boezemt belang in om de vele practische gevolgen die er uit te halen zijn. Natuurlijk geeft dit onderzoek niet alles wat er aan « weltanschauliche » en religieuse voorstellingen en gevoelens bij de deelnemers aan dit onderzoek leeft. Maar heel zeker geeft het werk van Dr Funke een bont beeld over wat verband houdt met de opzet zijner studie. In 't bijzonder treft het, hoe deze wetenschappelijke arbeid nog eens duidelijk de onhoudbaarheid van het neutrale standpunt bij de opvoeding heeft aangetoond, en dit juist voor een leervak, waarop de voorvechters der neutraliteit zich wellicht sterk waanden.

Dr A. VERBIST

13.094 **Houben, Just, Mr** **34 : 33**

◆ DE WET OP HET DIENSTCONTRACT VAN 7 AUGUSTUS 1922. Met commentaar. — *Brussel, E. Bruylant (Regentiestraat* 67) 1934 (22×15) 240 *blz.* 45 *fr.*

IV — De wet op het dienstcontract is belangrijk omdat ze het beroepsleven regelt van een aantal personen, o.m. de kantoorbedienden, verkoopers, handelsreizigers, tooneelspelers, verplegers, enz. Deze moeten op de hoogte zijn van hunne rechten en plichten wanneer ze een overeenkomst voor dienstverhuring afsluiten, en ook tijdens de duur van het contract, waarbij zich zeer vaak geschillen voordoen. Zij zullen in dàt werk een veilige gids vinden. Dr L. VAN BOUWEL

4. - Taalkunde

13.095 **Bolt, Niklaus** **83 : 43 : 37 = 43**

SVIZZERO ! Die Geschichte einer Jugend. Mit Wőrterverzeichnis. *Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen verschene Ausgabe von J. Uittenbogaard. — Groningen, Wolters,* 1935 (17×10) 139, 19 *blz.* *fl.* 1

V-VIa, J, P — Door deze jeugdgeschiedenis van een Zwitserschen knaap, die van huis wegloopt en eindelijk een flink werker wordt aan den tunnelbouw der Jungfraubahn, waait de frissche berglucht van dit land. Toch is het voor onze scholen minder geschikt omdat er betrekkelijk veel dialekt in voorkomt en vooral omdat de geest te uitgesproken protestantsch is. JUUL BOVÉE

13.096 **Endepols, J., Dr** **4393**

LIJST VAN WOORDEN, GEWIJZIGD VOLGENS DE SPELLING-1934. Inzonderheid bedoeld als supplement bij het Handwoordenboek, tevens aangevende het gebruik der buigings-n bij de zoogenaamde gemeenslachtige woorden, de mannelijke persoons- en diernamen met overdrachtelijke betekenis, in zegswijzen en in enige andere gevallen. — *Groningen, Wolters,* 1935 (19×13) 14, 54 *blz.* *fl.* 0,50

V — Als supplement bij Koenen's handwoordenboek stelde Dr Endepols deze uitvoerige toelichting saam, ten einde de nieuwe Marchant-spellers bij hun moeilijkheden 'n zakelijk en zekerheidbrengend hulpmateriaal aan de hand te doen. Voor ons, door de Vries en te Winkel-getareerden, is de zaak niet altijd zóó bijster eenvoudig als ze wel lijkt. 't Doorbladeren van deze lijst zal beslist rimpeltjes te voorschijn roepen. Zakelijk en klaar bespreekt Dr Endepols de zes regels van het nieuwe spellings-besluit, wijzend op de eventueel moeilijke — of beter — tot vergissingen aanleiding gevende gevallen. Deze uiteenzetting wordt door 'n uitvoerige lijst van nieuw-gespelde woorden opgevolgd. Onmisbaar voor allen die Marchant-spelling gebruiken, of ervan op de hoogte willen zijn.

PAUL HARDY

5. - Wetenschappen

13.097 **Frets, G. P., Dr** **57**

ERFELIJKHEID. *Geïll. met 25 platen. — A'dam, Arbeiderspers (Nieuwe internationale Bibliotheek, dl* 12) 1935 (20×15) 238 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

IV* — Wie in zeven haasten eventjes iets wil gaan opzoeken tot verduidelijking of begrijpen van wat zijn dag- of weekblad hem over erfelijkheid of bevolkingspolitiek te lezen geeft, late het boek liggen : het is niet voor hem bestemd. Het is bestemd voor wie zich door studie op de hoogte wil stellen van de erfelijkheidsleer en al wat er mee verband houdt en zich daartoe eenige moeite en inspanning wil getroosten. Wie dat zoekt zal den schrijver voor zijn boek dankbaar zijn. Het boek is, naar dezes inzicht, « geschreven in de geest van de moderne arbeidersbeweging», d.w.z. dat «schrijver de wetenschap hoog stelt en de bevrediging van zelfstandig wetenschappelijk onderzoek tot de hoogste genietingen rekent ». « Beoefenen der wetenschap voert tot internationalisme. Deze opvatting behoort

bij de geestesgesteldheid van de moderne arbeidersbeweging... Ze leidt tot democratie, internationalisme en volkerenvrede. In deze zin vervulle het boek zijn taak ». Inderdaad. « In de geest van de moderne arbeidersbeweging », mag echter niet verstaan worden als « vulgarisatie voor de arbeidersklasse » : ik acht, althans onze, arbeidersbevolking nog te weinig geschoold om van de wetenschap in dit boek te genieten. Het boek is dus ook niet geschreven in katholieke zin en voor sommige punten kan derhalve zekere toelichting door de katholieke moraal wenschelijk zijn. Dit weze alleen gezegd uit voorzorg en niet om de wetenschappelijke waarde van het boek eenigszins te verminderen. Dr J. LEBEER

13.098 **Minnaert, M., Dr** **52 : 53**
DE NATUURKUNDE VAN DE ZON. *Met fig. en 15 platen. — Den Haag, van Stockum'* 1935 (20×15) 157 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,75
V — Dit is een merkwaardige en volledige uiteenzetting van den huidigen stand van onze kennis der zon. Wat is zij ? Waaruit bestaat zij ? Wat gebeurt er in en op de zon ? Enz. Dit alles natuurlijk in verband met onze huidige kennis van wezen en activiteit der stof. Ik kan het uit wetenschappelijk oogpunt — het is nochtans geen technisch boek — ten warmste aanbevelen. Het is echter spijtig dat Noord-Nederlandsche uitgaven hier zoo duur komen. Nog meer valt te betreuren dat, bij de behandeling van die grootsche verschijnselen, niet eens het Opperwezen wordt herdacht : « In deze samenhang openbaart zich de harmonie der natuur, die mikrokosmos en makrokosmos verenigt tot één samenklank ». Dit is het eenige slot. Dr J. VAN MOLLÉ, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.099 **Brupbacher-Bircher, B.** **61 : 64**
WENDEPUNKT-KOOKBOEK. Kookboek voor moderne Voeding zonder Vleesch. *Bewerkt uit h. Duitsch [Wendepunkt-Kochbuch] dr S. M. Tijl. — Zwolle, Erven Tijl,* 1935, 2e *druk* (22×15) 14, 238 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 3,20
V — Meer dan 1100 recepten en menu's, toe te bereiden volgens de nieuwe voedingsleer van den bekenden Zwitserschen arts Dr M. Bircher-Benner. Vooraan worden de hoofdbegrippen dezer leer kort en klaar aangegeven. — Uitsluiting van vleeschgebruik is op verre na niet de summa summarum hiervan ; wat buitenstaanders gewoonlijk denken, en ook de titel van onderhavig boek zou kunnen suggereeren.

13.100 **de Brabander, J. P.** **37 : 38 : 65**
WELKOME WAARDEVOLLE WENKEN. *Geïll. dr H. Moerkerk. — Utrecht, Verkoopbureau W. W. W. ; Gent, Boekhandel O. M. V., Schoolkaai* 5, (21×14) 142 *blz.* 15 *fr.*
V — Allerlei wenken « om meer te verkoopen ». Een flink boekje waar elk neringdoener meer dan heel wat uit leeren kan.Vooral in dezen tijd van malaise zal het voor velen een welkome raadsman zijn.

13.101 **Kramer, H.** **629**
HET A. B. C. VAN DE MODERNE VLIEGTUIGTECHNIEK. *Geïll. — A'dam, Kosmos,* 1935 (23×16) 118 *blz.* *geb. fl.* 2,75
V — Een zeer belangrijk werkje voor hen, die althans eenig begrip willen hebben van het vliegtuig. Alle berekeningen zijn uitgesloten, zoodat de lectuur in ieders bereik ligt. Keurig uitgegeven, verduidelijkt met menigvuldige goed verzorgde teekeningen en lichtprenten, is het werk van aard om allen te boeien. J. VAN DEUN

13.102 **Kramer, H.** **629**
ZWEEFVLIEGTUIGEN EN ZWEEFVLIEGEN. Een populaire Uiteenzetting. *Geïll. — A'dam, Kosmos (Sportbibliotheek)* 1935 (18×12) 55 *blz.* *fl.* 0,90
V — Eerste inwijding in de geheimen der *zweef*vliegkunst en -techniek : Hoe kunnen wij vliegen, zweefvliegen ; hoe wordt een zweefvliegtuig gebouwd. — Boeiend en actueel. Een succesnummer uit de Sportbibliotheek.

13.103 **Ockinga-Zeeman, Ag.** **67 : 64**
SPINNEN EN WEVEN. *Geïll. — A'dam, van Holkema & Warendorf (Boeken voor Vrouwenhandwerk)* 1935 (19×13) 56 *blz.* *geb. fl.* 1,75

V — Het doel van dit boekje is de weefsters en wevers, die een *staand getouw* bezitten, met 4, 6, 8 of 10 trappers, enkele uit de ontelbaar vele mogelijkheden bij te brengen, die hetzelve biedt, en die zullen aantoonen welk een eindelooze variatie mogelijk is zonder al te groote moeilijkheden.

13.104 **van Daele, E.** **64**
WARENKENNIS EN WERKWIJZEN BIJ VOEDING EN HUISHOUDING. *Geïll. — Oudenaarde, A. de Meester, 5e verb. uitg.* (22×14) 445 *blz.* 20 *fr.*
V — Dit boek behandelt zoowat alle zaken die maar eenigszins met de voeding en de huishouding in betrekking staan. Waar het gaat over zaken van dagelijksch gebruik is de schrijfster op haar terrein, dat is goed te voelen. Maar als onze normalisten niets meer of niets beter over bouwkunst en kleeding voorgeschoteld krijgen, zijn ze te beklagen. De warenkennis lijkt nogal geleerd, daar is een flinke brok kennis van scheikunde voor noodig ; de werkwijzen daarentegen niet wetenschappelijk genoeg. Waarom die niet meer gestandardiseerd? Ik vrees ook dat de normalisten zich dikwijls zullen ergeren aan de slordige en foutieve taal. Ondanks al deze gebreken is dit boek nog ongeveer het beste wat we in Vlaanderen op huishoudelijk gebied hebben. T. F.

7. - Schoone Kunsten

13.105 **de Genst, H. ; Ficher, Jul. ; Gijssels, W.** **79 : 39**
VOLKS- EN RONDEDANSEN. *Geïll. — Brussel, de Boeck,* 1934 (26×17) 131 *blz.* 25 *fr.*
V — Nuttige uitgave van vroolijke en tevens opvoedende dansen uit te voeren door kinderen uit het middelbaar onderwijs of uit de hoogste klassen van het lager onderwijs. Ze worden door hen graag voorgedragen. De volksdansen zijn bevalliger dan de rondedansen. De danspassen en dansfiguren worden vatbaar verklaard. Het werk zal zijn bijval niet missen. Zr BRIGITTA F. T.

13.106 **de Vries, J. C., Ir** **79 : 37**
NEDERLANDERS LEERT WANDELEN ! Beknopte Handleiding voor het Wandelen en de Wandelsport. *Met medewerking van W. J. H. Leuring, arts. Geïll. — A'dam, Kosmos (Kosmos' Sportbibliotheek)* 1935 (18×12) 46 *blz.* *fl.* 0,65
V — Enkele goede raadgevingen. Laten wij echter van wandelen toch liefst geen « sport » maken ; het verliest hierdoor én zijn zin én zijn waarde, zoo moreel als physisch.

13.107 **Verdonck, M., Prof., Dr** **78 : 79**
MUZIEK EN ZANG IN BEELD EN BEWEGING : Ie DEEL. SYMBOLISCHE UITBEELDING VAN VLAAMSCHE LIEDEREN. *Eenvoudige bewerking der liederen, voor klavier alleen, door Jan Platel. — Antwerpen, Standaard,* 1935 (24×16) 101 *blz.* 25 *fr.*
V — Prof. Verdonck's doel is bizonder goed ! Ten einde de Vlaamsche jeugd te leeren zingen, de liederen te leeren begrijpen (en dit voor *alle* strofen!), turnkringen en scholen een nieuw arbeidsveld te geven, familiekring en gezelschap een aangenaam verzet te bieden en ten slotte, de cultureele en lichamelijke opvoeding bij 't Vlaamsche volk te bevorderen... werd hier uit de mooiste Vlaamsche liederen een keuze saamgelezen die uitzonderlijk sympathiek is ! *Mijn Vlaanderen heb ik hartelijk lief ; Arteveldelied ; Groeninge ; Beiaardlied ; O Kruise, den Vlaming ; Daar is maar één land ; Klokke Roeland ; De Gilde viert ; De Trommel slaat ; De Vlaamsche Leeuw,* enz... Prof. Verdonck heeft elken zin uit alle strofen zeer nauwkeurig ontleed en de passende beeldplastiek er bij aangegeven. De groepen hebben het dus vrij gemakkelijk. Alleen zullen zij te letten hebben op den mooien vorm waarin standen en gebaren worden gegeven. Kwestie van opvoeding van het esthetisch zien en aanvoelen. Wij zijn er vast van overtuigd dat, gezien de neiging die in die richting in Vlaanderen waarneembaar is, dit handboek gretig zal worden gezocht. Vanwege Prof. Verdonck beteekent deze verzameling, ten gerieve onzer Vlaamsche groepen en Vlaanderen zèlf, een hulpvaardige daad van kultureele beteekenis, die wij bizonder graag waardeeren ! Dr FL. VAN DER MUEREN

13.108 **XX.** **78**
◆ HET VLAAMSCHE LIED : 27e JAARGANG. — *Leuven, Davidsfonds,* 1935 (30×21) 35 *blz.* 20 *fr.*

V — Met dezen bundel zet het Davidsfonds op gelukkige wijze zijn werkzaamheid voort ten gunste van de herleving van het Vlaamsche lied. De toon van de negen liederen in den bundel vervat, is doorgaans hoog gehouden : de muziek, zooals kon verwacht worden, vrij ongelijk, met enkele hoogtepunten zooals « Lenteliedje » en vooral « Gebed », beide door Staf Nees, en « Leielied » door F. van den Bossche, pr. Te prijzen is de bedoeling, ervoor te zorgen dat de eigenlijke huispraktijk aan deze muziek wat heeft : « Priester Gods », voor een priesterfeest ; « Plechtige Communie », « Turnlied » e.a. Als nr 10 en 11 volgen twee klavierstukken door A. Moortgat, het tweede vierhandig. Dr R. LENAERTS, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.109 **Boon, Jozef, C.SS.R.** 81

◆ DE GENOODIGDEN. *Kortrijk, Steenlandt,* 1935 (19×14) 65 *blz.* 10 *fr.*
V — Verzen van een leraar voor zijn jongens : eenvoudig oprecht, in goede taal en gemoedelijk welluidend. Een aardig vers, waar de gebreken schaars zijn, de grootheid nochtans niet bij opduikt. Ik geloof dat de grote fout van P. Boon's verzen in hun gemakkelijkheid ligt, wat nog meer opvalt doordat het vrije verzen zijn. Telkens de ontwikkeling om zo te zeggen van één zin, één begrip. Maar het wordt niet tot een muzikale parafrase, die op zich zelf innemend zou zijn en al evenmin tot een pregnant beeld. Het grijpt niet aan, omdat men er ook niet achter voelt de hunkerende strijd van een ziel om ontlading. Men voelt ze « te gemakkelijk » en daarom te vlak. Het is een vlotte, aangename zin, maar niet geworden tot melodie. Het wil de verklanking zijn van een intense voelen, maar de klank vloeit niet samen tot harmonie en het gevoel blijft deinen op een gemoedelijk vloeiend woord, waar geen splijtende stroohalmpjes van storende fouten tussen dobberen. Oprecht, gewis ; spontaan, alvast min ; over het geheel rustig en vol vrede. AL. DE MAEYER, PR.

13.110 **de Vree, Paul** 81

◆ VERZEN EN KWATRIJNEN. — *St-Amandsberg, Varior,* 1935 (23×15) 40 *blz.* 15 *fr.*
IV — Sympathiek zijn : 1) muzikale verliefde stemmingen (hierover verder wat meer) ; 2) de grootheid van een katholiek Godsgevoel,waartoe enkele malen het gedicht zich even verheft ; 3) nogal prettige symbolische beelden hier en daar. Best is nog dat droommusiceeren van jongen verliefde, jawel met maneschijn... maar wie zou niet mee willen, als gevoel, beeld en woord teeder prevelen zooals vooral in « Het huis zijt gij », ook eenigszins in « Het wedervinden » en « Het lichten van de zee » ? Kritiek treft twee punten : 1) het opnemen van verschillende stukken die... rond den pot draaien (blz. 7, 9, 16) ; 2) de vrij talrijke gewrongenheden, overladingen en onvolkomenheden in beeld, taal en woord — blijkbaar jeugdfouten. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.111 **Uittenbogaard, J.** 81 = 43

DEUTSCHE GEDICHTE. *Mit Notizen und Fragen versehen von J. Uittenbogaard.* — *Groningen, Wolters,* 1935 (21×14) 99 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,25
V — Dit schoolboekje zal vele leeraars zeer welkom zijn. De twee en twintig gedichten zijn zeer afwisselend en er wordt voldoende aandacht aan de modernen geschonken ; de nota's zijn eenvoudig, bondig en passend, terwijl de vragen, die gedeeltelijk bij de Erklärung en de Idiomatische Notizen aansluiten, de moeilijkheden, eigenaardigheden of de schoonheden in het licht willen stellen. JUUL BOVÉE

82. TOONEELLITERATUUR

13.112 **Ballings, Jan en Mersch, P.** 82

DRIE STUDENTEN ZONDER CENTEN. Kluchtspel in 3 Bedrijven. — *Brugge, Putman,* 1936 (17×13) 61 *blz.* 14 *fr.*
V — Een flauwe studentengrap, zonder inhoud, zonder samenhang, zonder techniek

als tooneel, zonder taal en zonder dialoog. Prul van en over een en zestig bladzijden.
AL. DE MAEYER

13.113 **Ballings, Jac.** 82

DE GELDMAN VAN GEERLAAR. Blijspel in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18×13) 128 *blz.* 16 *fr.*

IV — Hop heeft gansch het dorp onder de knie : iedereen leende geld van hem. Tegen twee vrouwen moet hij het echter afleggen, tegen zijn nichtje en tegen zijn verloofde. Beiden weten zijn koppigheid te breken en zijn plannen te verijdelen. — Technisch knap : zegging en spel vullen elkaar aan, zijn spontane uiting van heusch zieleleven. Gezonde moraal. Het ietwat wijdloopige 2e bedr. bedreigt niet eens het succes. Dr C. GODELAINE

13.114 **Ballings, Jac..** 82

LOTERIJGELUK. Blijspel in drie Bedrijven (vier Tafereelen). — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18×13) 94 *blz.* 16 *fr.*

Jac. Ballings

V — Een winnend loterijnummer brengt er een vrouwtje toe buitensporigheden te begaan. Dit kwaad verkeerde in goed toen de pretjes uitlekten : van pantoffelheldachtig wordt de man bazig en de commandeerende schoonmoeder krijgt een muilband aan. Het sluit af op een algemeene verzoening. — Ballings vond hier een gelegenheid om de etsnaald eens wat dieper in het koper te drijven, om een scherper geteekend tooneeltype uit te beelden : nl., de schoonmoeder. Jammer zijn er onder de aangewende middelen en toegevoerde gegevens weer heel wat minderwaardige : goedkoope geestigheid, primaire beschouwingen, samen een losjes geweven allegaartje. Door het banale en platvloersche heen flitsen echter zielkundige lichtvlekken en spelvondsten, in hun genialen eenvoud, een Chaplin waardig. Meer dan ooit betreuren we het dat Ballings naast zijn vele gaven ook niet bezit de gave van zelfbeheersching en zelfcritiek. Het buitenland zou hem ons met nog meer recht mogen benijden. Dr C. GODELAINE

13.115 **Boon, Jozef, C.SS.R.** 82

◆ HET LAATSTE AVONTUUR VAN KARDASKE. Een Clownèske in één Bedrijf.— *Antwerpen, Vink,* 1936 (18×13) 24 *blz.* 8 *fr.*

V — Onsamenhangend en onvast. Ook de taal hinkt bij pozen. Als toneel, wordt het gaandeweg loom om uit te lopen in een weinig nijpende preek. AL. DE MAEYER, PR.

13.116 **Boon, Jozef, C.SS.R.** 82

◆ VAN DRIE BLAUWE MEISJES EN EEN KLEINEN BEDELAAR. Een Spelletje voor de studeerende Meisjes van Vlaanderen, in één Bedrijf. — *Brugge, Putman,* 1936 (18×13) 25 *blz.* 9 *fr.*

V — De vorm is niet kwalijk : alleen wat veel rozewater, sterrekensgeflikker en wierookwalm. Mist levensechtheid. Het is te weeërig-zoet ; te braaf. Naar toon en inhoud al te zeer « patronaat »-stijl, al steekt het voor taal en rhythme ver boven dat oude genre uit.
AL. DE MAEYER, PR.

13.117 **Bos, G. :** DE SNEEUWKLOKJES LUIDEN DE LENTE IN. Zangspelletje. 82

13.118 **Brinkgreve-Wicherink, Tine :** DE VERJAARDAG. Tooneelstukje in één Bedrijf.

13.119 **Hoornweg, J. H., Drs en van der Zeyde, M. H., Dr :** HANNEKE LEKKERTAND. *Vrij bewerkt naar een 16e-eeuwse klucht.*

13.120 **Kazemier, Geert :** DE MINNEDRANK. Blijmoedig Spel in vier Bedrijven.

13.121 **Servaes, Anke :** HET HOEDJE, DAT HAAR PAST. Spel in één Bedrijf.

13.122 **Tomkins, David :** DE KONING VAN HAWAI. Blijspel in drie Bedrijven. — *Assen, van Gorcum (Kamptoneel, nrs* 21, 22-23, 20, 24-25, 26-27, 28-29) 1935, 6 *dln* (21×13) 8, 26, 16, 31, 16, 28 *blz.* *fl.* 0,30 ; *dubbel nrs fl.* 0,60

1. 'n Stemmig dansnummertje voor de kleintjes (VI).
2. Twee ouw jonge dochters gaan hun precieus gangetje op 'n deerlijk mislukkenden verjaardag. 'n Gewoon grapje voor gemengd (V).
3. 'n Moderne versie van « Het Esbatement van Hanneken Leckertant » van Jan van den Berge. Niet kwalijk omdat deze bewerking directer het gewoon publiek bereikt.
4. 'n Aardig spelletje van de verliefde prinses die in fantastisch gekke omstandigheden haar zin krijgt. De domineerende ironische noot doet het goed (V).
5. 'n Prettig zangspelletje, deels gedanst, en uitstekend geschikt voor 'n gezellig avondje (V).
6. 'n Origineele liefdesidylle waarmee alleen dolle pret bedoeld wordt. Zoo beschouwd kunnen we zelfs onwaarschijnlijke toestanden aanvaarden (V). JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.123 **Dedeken, Bertha** 82

NELLY. Tooneelspel in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1935 (21 × 14) 61 *blz.* 15 *fr.*

III — Drie sentimenteele liefdes-intrigues die door elkaar huppelen en struikelen of daaromtrent. Van moreel standpunt uit kan ik niet direct onderschrijven wat die goede Nelly eruit flapt. Zoo op bladzijden 34 en 35 over « rechte weg » en « kinderkweek ». Over 't geheel gemis aan gezonden levensadem. Technisch is het spel kunstmatig aaneengelijmd, niet logisch-waar gegroeid uit het wezen van menschen en dingen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Bertha Dedeken

13.124 **de Mont, Paul** 82

DE ERFENIS. Eén Bedrijf. — *Brugge, Putman,* 1935 (18 × 13) 15 *blz.* 9 *fr.*

V — Quandoque dormitat... en niemand minder dan Paul de Mont probeert het nog maar 'ns met 'n paar hebberige luidjes ten huize van 'n stervenden suikernonkel. Als luisterspelletje kunnen we dergelijk ding nog aanvaarden. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.125 **Dirickx, Frans** 82

ONZE LIEVE VROUWKE IN 'T BOSCH. Tooneelspel in drie Bedrijven, voor Meisjes. Met Muziek en Reidansen. *Bew. uit h. Duitsch.* — *Antwerpen, Vink,* (18 × 13) 80 *blz.* 15 *fr.*

V, M — Beproevingen bespringen een onwaardige moeder dermate dat ze er bij tot inkeer komt. Een draakje het vertalen niet waard. Mist alle waarschijnlijkheid, zit vol naïeveteiten en hangt met haken en oogen aan elkaar. Dr C. GODELAINE

13.126 **Eelssema, W. J.** 82

MET LEEGE HANDEN. Een dramatische één-Acter.— *Groningen, De Noordstar,* 1935 (19 × 13) 31 *blz.* *fl.* 0,75

III — En « met leege handen » staat hij daar, de humane dokter, omdat hij de van-zijn-broer-gescheiden vrouw niet kan krijgen, waar die bij 't sterven van haar kind den gewezen echtgenoot opzoekt. Verneem intusschen dat die gewezen echtgenoot 'n wallebakkende ploert is, die weer precies op 't gepaste moment zijn bijzit kwijtgeraakt. De overige personen zijn romantisch en ultra-sentimenteel aanvullend materiaal. Kan ons niet dienen. Streng voorbehoud voor toestanden. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.127 **Entbroukx, Arie** 82

HOERA! WIJ TROUWEN. De Liefdesavonturen van drie oude Gekken. Klucht in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18 × 13) 87 *blz.* 15 *fr.*

V° — 'n Gekke charge en die maar alleen 'n minderwaardig publiek in de schouwburgzaal weerhoudt. Het is kunstmatige komiekerigheid en dan van dwaas allooi.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.128 **Gyselen, Blanka** 82.2

◆ IN HET TUINTJE VAN NAZARETH. Evangelisch Legendespel voor Kinderen, 1 Bedrijf. — *Brugge, Putman,* 1935, 2e *druk* (19 × 13) 30 *blz.* 9 *fr.*

VI — Het naïeve tafereeltje van Jezus die reeds in z'n kinderjaren de verloren gedwaalde Magdalena uit stoffelijken nood ophelpt. We krijgen dan natuurlijk 'n paar toekomstvizioenen en goddelijke uitspraken die minder naïef en minder kinderlijk aandoen. Het geheel is anders 'n stemmig dingetje. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.129 Houwink Hzn, R. **83.8 : 81 : 39**

Roel Houwink

UUT OES DRÈÈNSE LAAND. Drentsche Verhalen en Voordrachten. — *Assen, van Gorcum (Nieuw Drentsch Mozaïk, nr* 6) 1935 (21×15) 71 *blz.* *fl.* 1,25
IV — Uit kranten en tijdschriften compileerde samensteller wat hem als typisch-Drentsch getroffen heeft — deels in Algemeen Nederlandsch, deels in dialekt — en voegde er nog wat van zichzelf bij. Locaal van bizonder belang, daar het naast veel idioom in deze korte fragmenten ook 'n klaren kijk geeft in de ziel van dit gemoedelijke, geestige, bijgeloovige en aan de natuur verknochte volk. Onze belangstelling voor dit boekje werd vooral vergoed door de ongeblaseerde verzekens van L. Knoops. PAUL HARDY

13.130 Magerman, Pieter **82.2**
◆ VAN JEZUS EN HET MONNIKSKE. Legendarisch Mariaspel in zeven Tafereelen. — *Brugge, Putman (Fonteinserie,* 11*e jg, nr* 4) 1935 (17×13) 58 *blz.* 12 *fr.*
V — De tekst leest ongemakkelijk maar zal vermoedelijk bij stemmige inkleeding op het tooneel behagen. Met die legende-monnikskens van 7 of 8 jaar moeten we maar liever voorzichtig zijn om niet direct van het kinderlijke tot het kinderachtige te vervallen. We zullen den kleinen Achas beschouwen als 'n vroegrijp kloosterbroederke en dan is de logica ten minste gered en valt het stukje waarachtig mee. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.131 Mell, Max **82**
APOSTELSPEL. *Vert. uit h. Duitsch* [*Apostelspiel*]. — *Utrecht, Vrijz.-Chr. Jeugd-Centrale* (*Serie Leekenspelen, nr* 34) 1935 (20×15) 32 *blz.* *fl.* 0,45
V — Toen Max Mell enkele jaren terug aan onze Katholieke liefhebbers gesignaleerd werd, was dat een kloppen aan dovemansdeur. Intussen bezorgt de Vrijzinnig Christel. Jeugdcentrale ons — na ander zeer verdienstelijk werk — deze eenakter van diezelfde Mell. De vertaling is sober verzorgd als het oorspronkelijke. Het is echter groot in zijn diepe eenvoud. Het is een fijn spel, vol nuances en diepe innigheid. Mooie taal, warm vloeiende zin, een dialoog waarbij het drama niet van de lucht is. Het is in-vroom en menselijk zuiver en sterk. De schaarse protestantse echo's zullen best getransponeerd, te meer dat ze, naar wij ons herinneren, niet aan het oorspronkelijke beantwoorden.
AL. DE MAEYER, PR.

13.132 Michel, Anton **82.1**
TORNADE. Dramatisch Spel in drie Bedrijven. *Met voorwoord van E. Bourgeois. Tooneelmuziek van Jef Maes. Geïll. dr E. Stuyck.* — *Mechelen, Zoeklicht, Willem Geetsstraat* 1, 1935 (24×18) 85 *blz.* 15 *fr.*
III — De tornado die hier huishoudt wordt veroorzaakt door niets ontziende geldzucht. Ze verwoest, physisch en moreel, het leven van ingenieur Vallon,wiens belanglooze wetenschapsdrift eenerzijds wordt geëxploiteerd door den vrekkigen fabrieksbaas van Steen anderzijds aanleiding geeft tot hartelooze verwijtingen en gesar vanwege zijn geldhongerige dochter Claire ; dubbele marteling waaraan Vallon ten onder gaat, mede den opgang der fabriek breekt, van Steen ruïneert en de financieele plannen van zijn dochter in duigen slaat. Nog meer verwoestingen richt deze tornado aan : ze bluscht het liefdevuur bij den jongen van Steen, die zijn priesterroeping — moeders hartedroom — had geofferd op het altaar van Claire Vallon's berekende zinnelijkheid. — Er waait doorheen dit stuk jammer geen bindende en bezielende tornado. Het opzet is vernuftig bedacht : Cl. Vallon contra Louis van Steen, twee harde koppen en twee geldwolven ; de slachtoffers van beider berekening : André Vallon en Leo van Steen. Maar de groeikracht,die de deelen tot een geheel moest versmelten,is er niet. De schrijver is er niet in geslaagd reëel leven te verwekken

Anton Michel

binnen het kader van het door hem tooneelkundig conventioneel geschapen gebeuren. Wat nog afdoet aan de waarde van dit werk is de meer dan gebrekkige taal. Ook de uitstekende strekking van het stuk : aanklacht tegen het egoïstisch kapitaal, wordt te niet gedaan door de brutale houding van de kinderen tegenover hun ouders en vice versa. En toch zouden we een wissel durven trekken op Anton Michel. Uit enkele tooneelen valt af te leiden dat hij aanleg heeft en bij bescheidener opzet ook slagen zal. Dr C.GODELAINE

13.133 **Pas, Aloïs** 82

DE FAMILIE SCHIJFKENS. Blijspel in 1 Bedrijf. — *Brugge, Putman,* 1935 (18×13) 32 *blz.* 8 *fr.*

V — 'n Kleurige familietwist, het gaat om trouwplannen en daardoor bedreigde schijven, en hier tot 'n technisch knap en prettig blijspel verwerkt. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.134 **Peelen, G. J.** 82

DE BEVREDIGENDE OPLOSSING. Blijspelletje in één Bedrijf voor twee Dames en vier Heeren. *Geill. — Neerbosch, Neerbosch' Bhdl en Uitgeverij (Humor-fonds, dl* 5) 1935 (19×13) 29 *blz.* *fl.* 0,60

V — Verzorgd naar inhoud, taal, dialoog... en uitgave. Toch is het maar een schets. Het eerste deel een aanpassing van het traditioneel trukje van de niet aangesloten telefoon. Naar het einde toe wat stijging. Geen hoogvliegend, maar dan toch verzorgd werk. Mag er goed zijn. AL. DE MAEYER, PR.

13.135 **Putman, Willem** 82

Willem Putman

« RECHTS OF LINKS ? » Aktualiteit in drie Episoden. — *Brugge, Putman,* 1936 (18×13) 59 *blz.* 15 *fr.*

IV-V — Een nieuwe opera-ster wordt het hof gemaakt door één van rechts en één van links. Na een opstootje,waarbij die van links doodelijk gewond wordt door die van rechts, gaat ze meer voelen voor den linkschen pretendent, echter maar voorbijgaand. Het hart en de uiterste wil van den stervenden maar bekeerden communist doen de balans naar den behoudsgezinde overhellen. — Putman biedt ons, eerlijk gezegd, bitter weinig : wat literatuur, een brokje oppervlakkig betoog, een heele boel cliché's, een radiotrucje, maar niets doorvoelds, geen kunst en weinig tooneel. Dr C. GODELAINE

13.136 **Staes, C. J.** 82.0

HET GEHEIM VAN HUNTINGS-END.Spel van Angst en Spanning in drie Bedrijven. *Vrij bew. naar den gelijknamigen roman van Mignon G. Eberhart. — Antwerpen, Vink,* 1936 (18×13) 56 *blz.* 14 *fr.*

V — Griezelig meer dan gewenscht. Maakwerk. De speurder Kars is 'n fenomeen van pretentieuze kinderachtigheid. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.137 **Sterenborg Czn, R.** 82

VAN JE FAMILIE MOET JE 'T MAAR HEBBEN. Klucht in één Bedrijf. — *Groningen, De Noordstar,* 1935 (19×13) 48 *blz.* *fl.* 0,90

IV — Kwalijk ruikende grappigheid. Flauw. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.138 **van den Ravenberg, Harry [H. J. Tromp]** 82.3

◆ VOLKSGUNST. WERKLOOS. Tooneelspel uit Crisistijd in drie Bedrijven. *Met* 1 *portret. — Nijmegen, Drukkerij Volharding (« Kernhout voor Plankenland », nr* 1) 1935 (19×13) 109 *blz.* *fl.* 2

IV — Woelige vergadering in de raadskamer van een buitengemeente : op de dagorde, bestrijding der economische crisis. Na de vergadering wordt de zitting voortgezet in de herberg van een lid, socialist en schuimer. Ook bij een katholiek lid wordt navergaderd, nl. bij Sterkling die metterdaad maar in het geheim, met eigen goed, de armoede en werkloosheid bestrijdt. Hij wordt echter door 't volk gescholden en belasterd. De waarheid zal echter onmiddellijk aan 't licht komen en zegepralen. — Het eerste en tweede bedrijf, in raadzaal en herberg, bieden enkel naturalistische praattooneelen en hebben met tooneel niets gemeens.Het derde is tooneelkundig echter een zeer sterk want bewogen innerlijk

en uiterlijk, bedrijf. Eigenlijk een niet gelukkige inzet van de uitgave : *Kernhout voor Plankenland*. Het biedt in zekeren zin « kernhout » maar alvast niet voor « plankenland ».
Dr C. GODELAINE

13.139 **Vanderhave, Rik** 82.3
◆ TWEE WEGEN. Spel in 3 Bedrijven. — *Brugge, Putman (Fonteinserie)* 1935 (17×13) 56 *blz.* 14 *fr.*
V—'n Sociaal spel waarin liberale levensuiting en Kajottersideaal scherp tegenover elkaar komen staan. Niet preekerig, al doet het wel even gemaakt aan den Kajotter mechanisch z'n edele bedoeling te hooren afdraaien. De auteur schrijft anders 'n knappe conversatietaal, en vermijdt met zorg de langdradigheid van het Hollandsch cliché dat we kennen. Ten slotte 'n werkelijke aanwinst voor onze K. A. J. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.140 **van Randwijk, J.** 82
GEHEIME DIENST. Spionnenspel in drie Bedrijven. —*Dordrecht, Morks,* 1935 (20×13) 86 *blz.* *fl.* 1,25
IV — Van meetaf moet natuurlijk voorbehoud worden gemaakt om de manier waarop met het mensenleven wordt omgesprongen. Dezelfde mentaliteit als in smokkelaarhistories al gaat het hier wat verfijnder. Het is zeer handig werk met vlotte, radde taal. Met de waarschijnlijkheid in de kleine bizonderheden mag men het niet te nauw nemen. Ideëel gaat deze spionnagehistorie zodanig de weg op van de verwikkeling ; worden achtereenvolgens haast alle figuren zo in 't mysterieuse ootje genomen, dat de eigenlijke spanning dreigt er bij verloren te gaan. Dat is mede oorzaak van velerlei onvoldaanheid, eens dat het geheim is opgelost. De touwtjes liggen willekeurig vastgelegd, maar de auteur houdt de losse eindjes stevig vast. Ik herhaal : handig werk, maar niet boeiend, niet spannend in verhouding. Dat wordt dan vergoed door het mysterieus-dreigende en de... dreigende moordatmosfeer ! AL. DE MAEYER, PR.

13.141 **Vermeulen, J. G.** 82
MASCOTTE. Blijspelletje in vier Bedrijven voor één Dame en vijf Heeren. — *Neerbosch, Neerbosch' Boekh. en Uitgeverij (Humor-fonds dl* 4) 1935 (19×13) 41 *blz.* *fl.* 0,60
V — Voetballers hebben als Mascotte een kanarievogel. De zuster van den keeper vervangt den vogel door een bokking. Na gewonnen match zal de Mascotte ter belooning lekker eten krijgen. Het hulsel wordt van de muit gedaan en... tableau ! — Het blijspelletje heeft weinig om het lijf. De verdienste zit hem in woordenschat en mentaliteit die des voetballers zijn. Dr C. GODELAINE

83. NOVELLEN, ROMANS, LEGENDEN, SCHETSEN, SPROOKJES, VERHALEN

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.142 **Andersen Nexö, Martin** 83.8
DE VERWORPENEN DER AARDE. Proletarische Verhalen. *Vert. uit h. Deensch dr N. Nelson.* — *Hilversum, Boekenvrienden « Solidariteit »,* 1934 (24×16) 48 *blz.* *fl.* 0,75
II, S — Een achttal verhalen van zeer verschillenden aard en inhoud, waaronder een paar parabels, met als algemeene strekking opstandige aanklacht van sociale en economische wantoestanden en als uitkomst de groei van het bevrijdend proletariaat. Hier en daar sarcastische toespelingen op de Goddelijke Voorzienigheid. — Bijtend-scherp en diepinslaand. Dr A. BOON, PR.

M. Andersen Nexö

13.143 **Dumur, Louis** **83.9 : 89 : 309**
DE SLACHTER VAN VERDUN. Anti-Oorlogsroman. *Vert. en bew. uit h. Fransch [Le Boucher de Verdun] dr P. Kiès. — A'dam, Delko,* 1935 (20×14) 408 *blz. fl.* 2,25
II — «De Slachter van Verdun», met welken titel de gewezen Duitsche kroonprins bedoeld wordt, is 'n vervolg op « Nach Paris ». In 'n lazaret te Aken geraakt leutnant Hering opgeknapt, komt na 'n bewogen ziekverlof terug in de branding van het oorlogsleven, in onmiddellijken dienst van den kroonprins en belandt finaal als gekwetst krijgsgevangene in de stad Verdun. Al laat Dumur 'n Duitsch officier aan het woord, we lezen 'n Fransch product en dat maar heel matig op historische nauwkeurigheid mag aanspraak maken. De auteur teekent met 'n onverkwikkelijk-trouw realisme de brutale perversiteit van het Pruisisch militarisme. De stompzinnige paljasserij van die speciale caste dekt alleen maar 'n niet-te-bedenken immoraliteit. Dat de vertaler het nationaal-socialisme identificeeren wil als 'n tweelingbroer van voornoemd militarisme, kunnen we in globo direct aanvaarden. Maar daarom hadden we dat systematisch geploeter in bordeel-zwijnerij niet noodig. — Geloof me, na lezing had ik 'n hapje frissche lucht vandoen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.144 **Hurst, Fannie** **83.1**
ANITRA'S DANS. *Vert. uit h. Amerikaansch [Anitra's Dance] dr J. van Schaik-Willing. — Den Haag, Leopold,* 1935 (21×14) 367 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
II — Anitra is de jongste dochter van den beroemden componist-piano-virtuoos Bruno, 'n zwakkeling, gekoppeld aan 'n goedzakkige, onontwikkelde vrouw, die hem 'n stel laag-bij-de-grondsche kinderen schonk, uitgenomen de jongste Anitra, 'n nakomertje. Van 'n uitzonderlijke vroegrijpheid voelt ze weldra waar de kink in de kabel zit, en neemt, als kind nog, de financieele zorg van het huishouden op zich. Ze dweept met haar vader. Als 'n broos poppetje danst ze door 't leven. Fannie Hurst is te weinig psychologe om ons de keerzijde van de medalje — de zware kamp van zelfvergetelheid en opoffering in Anitra's ziel — uit te beelden. Ten einde haar vader 'n blijvend pensioen te verzekeren, geeft ze zich aan 'n vriend des huizes — 'n schatrijk Italiaansch groot-industrieel — die het overigens heel goed met haar meent, doch met 'n krankzinnige vrouw aan het been zit, wat hem belet haar te huwen. Jaren reeds wacht Bruno op de inspiratie, die hij noodig heeft om in 'n vroeger begonnen compositie de scherpe eenzaamheid van den dood te suggereeren. Bij Anitra komt eindelijk ook de echte liefde. Maar haar porseleinen gestel breekt. Bruno vindt z'n slotpassage. De dans, die Anitra's leven was, is geëindigd. Fannie Hurst heeft op prægnante wijze vermocht de leegheid uit te beelden van de beschaving dezer eeuw. Ze bezit niet de virtuositeit van 'n Lewis, haar kunst mist diepgang, floddert aan de oppervlakte. Naast het hoofdpersonage worden vele menschen getypeerd, ongenadig, zelfs hier en daar met 'n vleugje karikatuur. 't Is veel minder 'n roman van het individu, dat de titel wel zou laten vermoeden. De stijl is bont en scherp. Dit boek is 'n bijdrage tot de kronijk van 'n tijd, waarin alle traditioneele waarden hun burgerrecht hebben verloren. Omwille van z'n amoraliteit dient Fannie Hurst's werk uit onze boekerijen geweerd.

Fannie Hurst

PAUL HARDY

13.145 **Kassàk, Lajos** **83.3**
ACHTERBUURT. *Vert. uit h. Hongaarsch [Angyalföld] dr L. Székely. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij,* 1935 (23×16) 379 *blz. fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
II-III, S — De levensomstandigheden van enkele menschen uit 'n huurkazerne worden door den auteur gedurende 'n paar decenniën gevolgd. Ongewild waarschijnlijk, bereikt hij 'n vaag unanimistisch effekt ; waar hij deze zeer verscheiden menschentypen, die echter niet tot bloedlevende karakters uitgegroeid zijn — Nick's moeder te na gesproken — allen gebukt laat gaan onder denzelfden vloek van den zwarten arbeid, die hun 'n zegen moest zijn. Over het geheel hangt de weemoedige stemming van dit hopelooze leven. Kassàk kent het milieu waarover hij schrijft ; er ligt wellicht iets autobiographisch in, wanneer we de soms nogal subjectief beschouwende intermezzi even onder de « loupe » nemen. Tendenz-werk kan groote kunst zijn, doch dit is het niet. De socialistische levensbeschouwing van den schrijver moest niet absoluut 'n schadepost worden in z'n artistiek bilan ; de dialoog echter is op vele plaatsen onnatuurlijk en valsch, de uitwerking van 'n paar gebeurtenissen versombert in 'n onaangename melodramatiek, daar waar alle elementen voorhanden waren om er 'n sober-schrijnende, doch diep-inslaande tragiek uit

op te bouwen. We prefereeren boven deze « Achterbuurt » het bijna gelijkaardige werk « Jews without Money » van den Amerikaanschen kommunist Mike Gold, dat zeker tendentieuser, doch oneindig menschelijker is. De reputatie welke de moderne Hongaarsche romanliteratuur den laatsten tijd bij ons verkregen heeft, vooral door het werk van Körmendi, zal er met deze vertaling niets bij winnen. PAUL HARDY

13.146 **Poulaille, Henry** 83

HET DAGELIJKS BROOD. *Vert. uit h. Fransch [Le Pain quotidien]dr Marie W. Vos. — A'dam, Arbeiderspers,* 1935 (20 × 14) 343 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

II-III — Waarom heet dit boek aldus ? Waarom schrijft iemand zulk boek ? En vertaalt men het dan op den koop toe ? Welk publiek heeft aan zulk proza wat ? — aan een boek dat zoo naturalistisch, immoreel is, dat spot met huwelijk, familie en kinderzegen ; en dat bovendien zoo kunstloos, smakeloos en hout-draderig geschreven is ; zoo zonder verloop, zonder verwikkeling, zonder afwisseling; behalve een verhuizing half-weg, die den schrijver beter in staat moet stellen om de anarchistische Parijsche milieu's, uit de jaren 1905 dan nog, op zijn manier voor te stellen ? De vertaling is maar zoo-zoo. Arme arbeiderspers. Moet dat voedsel heeten ? Dr A. BELLEMANS, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.147 **Ayres, Ruby M.** 83.1

LIEFDES CONFLICT. *Vert. uit h. Engelsch [Love is so blind] dr Thérèse Hoven. — Den Haag, Kruseman,* 1935 (19 × 13) 249 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

III — Een jong vrouwtje vindt bij haar veel ouderen man niet de liefde die zij verlangt ; slechts de gedachte aan hare beide kinderen houdt haar eenigszins op 't goed spoor. Ontgoochelingen en beproevingen blijven haar niet gespaard, doch ten slotte schenkt de dood van haar man haar de vrijheid om met den man van haar hart te trouwen.

J. LAUWERYS, PR.

13.148 **Caesar, Nel** 83

AMKE VROESSEN ZOEKT EEN MENSCH. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935, (20 × 14) 155 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

III — Besproken in « Kroniek in Blokjes », nr 13.056

13.149 **Bottome, Phyllis** 83.1

UIT DE WERELD VAN HET ONBEWUSTE. *Vert. uit h. Engelsch [Private Worlds] dr J. E. Gorter-Keyser. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* 1935 (24 × 16) 379 *blz.* *fl.* 3,75 ; *geb. fl.* 4,50

III — Naar haar eigen verklaring, wil de schrijfster in dit boek haar totale bezit omtrent liefde en vriendschap neerleggen. Ze laat die verhoudingen beleven door een prachtig stel menschen, die hun levensbezigheden voltrekken in het levensvreemde milieu van een inrichting voor geesteszieken.

Zonder nu precies een psycho-analytische roman te zijn, heeft dit boek een prettige psychologische diepte. Op den toon van een allerstemmigste gedemptheid ontvouwt Ph. Bottome, langs geleidelijke zakelijkheden van het ziekenhuis en de in dat verband tot stand komende persoonlijke betrekkingen, het nagenoeg woordelooze ontwikkelingsproces van de zielsverhoudingen ; tot een pijnlijk uitrafelen komt het nooit omdat ze precies zoo ver weet te gaan als een ontleding gaan mag, die ieder persoonlijke verscherping steeds binnen het algemeen-menschelijke belangstellingsplan zal betrekken. Zoo echt-Engelsch is dat zich wetenschappelijk frugaal verhouden tot het gemoedsleven, zelfs bij de ontknooping ; zoo zuiver die weergave van de eigenaardige Angel-Saksische geestesinrichting, die zoo vaak den Vlaamschen zin voor nadrukkelijkheid en expliciteeren stoort, vooral bij de vele sous-entendu's van den dialoog ; hier wordt af en toe, doch zonder in den betoogtrant te vervallen, de ontwikkeling van bepaalde ideeën en toestanden zoo doelvast doorgezet, dat de dialoog tot een zuiver-technisch voorkomen wordt herleid ; dat mag op de rekening van de vrouw in de auteur gezet. Dit neemt echter niet weg dat het boek, dat ons in een deskundige vertaling geboden wordt, echte klasse bezit. Een vormend en heerlijk-ontspannend boek voor ontwikkelde volwassenen. Moet u lezen. Dr A. BELLEMANS, PR.

13.150 Corsari, Willy **83.0**

Willy Corsari

BINNEN DRIE DAGEN. Detective-Roman. — *Den Haag, Leopold,* 1935 (21 × 14) 3, 141 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,95

III, N — « Een bekende actrice en een kioskjuffrouw worden vrijwel gelijktijdig in den Haag vermoord. In beide gevallen schijnt een biljet van tien gulden de aanleiding tot de misdaad geweest te zijn. Ziedaar de gegevens die de Haagsche politie ter beschikking worden gesteld voor de oplossing dezer puzzle, die Willy Corsari op hoogst origineele en ingenieuze wijze ontrafelt in haar detective-roman ». — Knap, misschien al te knap-technisch gebouwd. De draad van de oplossing is los te maken uit het kluwen van de erotische verhoudingen in een Haagsch tooneelmilieu, waardoor het boek staat in een moreel-onbewuste atmosfeer. Als rechercheur-roman een trainingsboek ; aan levensinhoud, jammerlijk leeg.

Dr A. T. W. BELLEMANS, PR.

13.151 de Hartog, Jan **83.3 : 83.1**

AVE CAESAR. — *Bussum, van Dishoeck,* 1936 (20 × 14) 183 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2.50

III — Recensie hiervan in « Kroniek in Blokjes », nr 13.060

13.152 Hutchinson, R. C. **83.1 : 309 : 89**

MORGENSTOND. *Nederl. bewerking van Willy Corsari. Met een plaat.* — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij.,* 1934 (24 × 16) 693 *blz.* *fl.* 4,90 ; *geb. fl.* 5,90

III — 'n Vreemd boek. Na lezing kan men 'n zekere, moeilijk te bepalen onvoldaanheid niet van zich afzetten. Maar... 'n mooi boek, met groote vaardigheid geschreven, en dat het leven aandurft met 'n onuitgesproken vleugje romantiek, en 'n scherpen, zakelijken zin voor waarheid en realiteit. De oorlog heeft twee groote kulturen gescheiden : de Engelsche en de Duitsche. Kolonel Saggard ziet zich verplicht aan 't front 'n Duitsch spion te fusilleeren. Deze geeft hem 'n opdracht voor z'n vrouw en z'n zoon. Saggard ontdekt echter dat die zoon het kind is van z'n eigen broer. Na veel perikelen in het revolutionnaire Duitschland gedurende de naoorlogsche maanden landt Klaus, die door al wat hij beleefde aan geheugenverlies is beginnen te lijden, in Engeland aan, waar hij zich na 'n paar jaar stilaan thuis gevoelt, niettegenstaande z'n haat voor al wat Engelsch is. Als het meisje, dat hem in z'n ellende heeft gekend, hem terugroept, trekt hij naar Duitschland 'n nieuw leven tegemoet. Rond de centrale figuur, de jonge Klaus, die met 'n zeldzaam psychologisch meesterschap geteekend is, groepeeren zich enkele zeer diverse sterk uitgebeelde karakters, dwepende Duitschers en flegmatieke Angel-Saksers. De stijl is intelligent en zeer persoonlijk. 't Is 'n roman zonder slijk, prikkeldraad of bombardeerende vliegmachines, wat niet belet dat hij misschien één der meest zweepende aanklachten tegen den oorlog inhoudt waarop de wereldliteratuur in het laatste decennium kan wijzen. Al kan de ietwat grillige romanbouw van dit werk ons minder bevredigen, toch zouden we de reclame-kwalificatie van de vertaalster : « Een groot boek — een zeldzaamheid » bijna durven onderschrijven. De uitgave is aristocratisch verzorgd.

PAUL HARDY

13.153 Legêne, P. M. **83.8**

WAT KINDEROOGJES ONS VERTELLEN. *Geïll. dr Eva Schütz.* — *Zeist, Evangelische Broedergemeente,* 1935 (11 × 15) 32 *blz.* *fl.* 0,25

III, P — Kinderoogjes vertellen van den ellendigen toestand der heidensche kleinen in de oerwouden van Suriname en van de stralende vreugde der gedoopte kindertjes. Hoewel door een *protestant* geschreven, komt er voor de katholieken niets storends in voor. Sprekend geïllustreerd.

L. VAN HULLE, PR.

13.154 Petrus Josephus [pseud.] **83.9 : 78**

IN 'T HEILIGDOM. Een historische Muziekroman. — *Den Haag, W. P. van Stockum,* 1933 (21 × 15) 420 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90

III — Dit « heiligdom » is de Haagsche muziekwereld van 't einde der vorige eeuw. Het is 'n verrassend, pittig, boeiend boek. Zelfs voor dezen die niet in dié wereld ingewijd zijn, zal deze roman z'n bekoorlijkheid niet verliezen. Schrijver die schuil gaat achter de voornamen Petrus Josephus (en dat zegt niet veel) is blijkbaar zelf musicus — en als dusdanig met z'n onderwerp innig vertrouwd. Hij is er in elk geval in geslaagd 'n flinken, stevigen roman te schrijven, die zeldzaam is naar onderwerp en bewerking. Petrus, Josephus, proficiat.

ANTON VAN DE VELDE

13.155 Roest Crollius, B. **83.3**
LAND VAN VERLANGEN. Roman. — *Bussum, van Dishoeck,* 1936 (20×14) 111 *blz.*
III — In « Kroniek in Blokjes », besproken onder nr 13.057 *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

13.156 Soewarno-van der Kaaden, J. C. **83.1 : 83.3**
NONNA DOKTER. — *Bussum, van Dishoeck,* 1936 (21×15) 291 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
III-IV — Bespreking hiervan in « Kroniek in Blokjes », nr 13.058

13.157 Ubink, Jan **83.0**
DE ROODE PASSAGIER. — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (*T. t.-romans, nr* 1) 1935 (21×16) 226 *blz.* *fl.* 2,20 ; *geb. fl.* 2,90
III — Besproken onder nr 13.055 in « Kroniek in Blokjes ».

13.158 van Eyk, Henriëtte **83**
GABRIEL. DE GESCHIEDENIS VAN EEN MAGER MANNETJE. — *A'dam, Querido ; Antwerpen, Nederlandsche Bkhdl,* 1935, 2e *druk* (21×15) 247 *blz.* *fl.* 2.90
III-IV — Gerecenseerd onder nr 13.054 in « Kroniek in Blokjes ».

13.159 van Wessem, Constant **83.3 : 83.9**
300 NEGERSLAVEN. — *A'dam, Querido ; Antwerpen, Nederlandsche Bkhdl,* 1935 (20×11) 193 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — Lees de recensie onder nr 13.059 in « Kroniek in Blokjes ».

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar, en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

13.160 Blackmore, Helen **83.8**
'N GOEDHARTIGE MAN, EN ANDER VERHALE. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1935 (18×13) 172 *blz.*
IV — Bespreking in « Nieuws uit Zuid-Afrika » nr 13.064.

13.161 Brand, Max **83.0**
DOOR DIK EN DUN. *Vert. uit h. Amerikaansch*[*Brothers on the Trail*] *dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 197 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Een Amerikaansche avonturenroman, vol gewelddaden en moorden. Het leven van den mensch schijnt daar geen waarde te hebben. Daarbij allerlei onmogelijke verwikkelingen. — Minderwaardige ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.162 Brand, Max **83.0**
EEN ECHTE WAAGHALS. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The tough Tenderfoot*] *dr H. J. Kok.* — *R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 227 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Max Brand die ditmaal z'n eigen rekord klopt. Jerry Ashe : 'n curiosum in de rij van Brand's Walküre-mäszige Far-West-helden ; hij lijdt namelijk aan 'n zware hartkwaal. Wat hem echter niet belet de meest zenuwontredderende waaghalzerijen uit te halen. Enorm, enfin, maar gezond en jong. — Goede ontspanning. PAUL HARDY

13.163 Christie, Agatha **83.0**

Agatha Christie

LORD EDGWARE STERFT. *Vert. uit h. Engelsch dr Mevr. Landré-Tollenaar.* — *A'dam, J. van Campen,* (*Feuilleton-Bibliotheek, nr* 91) 1934 (17×11) 327 *blz.* *geb. fl.* 1

IV — Het is bijna een aristocratische uitgave in dezen tijd van krisis. De inhoud is echter maar een gewoon detectiefverhaal, dat langs drie achtereenvolgende moorden heen spannend blijft tot op het laatste oogenblik. De beslissende knoop ligt in het vernunftig alibi van de moordenares, die een knappe tooneelspeelster er door een weddingschap toe gebracht had zich voor haar te doen doorgaan op een feestpartij, terwijl zij zelf rustig den lord doorstak.

E. B.

13.164 Cunningham, Eugene **83.0**
HEERSCHER DER PRAIRIE [*Diamond Riverman*]. *Vert. dr Ch. A. Dieperinck.* — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* 1935 (20×14) 313 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Onder de leiding van 'n jeugdig misdadiger maken 'n bende veedieven het Territory-district leelijk onveilig. Lit Taylor besluit z'n sporen als prairieman te verdienen door ze uit te roeien. Kogel tegen kei. Lit ontdekt dat de vader van 't meisje, dat hij liefheeft, de verheler is van 't gestolen vee. Na 'n hysterische kruit-rhapsodie, knapt Lit het zaakje tot ieders hartewensch op. Cunningham mist het dolle rhythme van Far-West-vertellers als Max Brand, W. C. Tuttle e.a. PAUL HARDY

13.165 **Cunningham, Eugene** **83.0**

KRUITDAMP EN PAARDEHOEVEN [*Texas-Sheriff*]. *Vert. dr Ch. A. Dieperinck. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* 1935 (20 × 14) 261 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Curt Thompson is hulp-sheriff te Gurney en moet de spoorlooze bende, die steelt en moordt, uitroeien. 'n Gezaghebbend man uit Gurney trekt echter aan de touwtjes. Aanslagen op Thompson, « kruitdamp en paardehoeven », en 'n meisje. Curt ontmaskert 't heele zoodje en krijgt het meisje. Far-West-lectuur in de lijn van het middelmatige. PAUL HARDY

13.166 **Frank, Jozef Maria** **83**

DE MAN DIE OP GRETA GARBO VERLIEFD WERD. *Vert. uit h. Duitsch [Der Mann der Greta Garbo liebte] dr H. Sterk. Geïll. dr F. Bierman. — A'dam, Contact (Zomer-serie) ; Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel,* (19 × 13) 99 *blz. gek. fl.* 0,90

IV — Die man was namelijk niet geheel wijs, al was hij ook een solied kantoorchef bij een onsoliede Berlijnsche firma. Maar meneer Frank schreef rond dit dwaze, onwaarschijnlijk geval, een prettig niemendalletje van een verhaal waarmee ge zonder verveling een zondagavond voorbij krijgt. Literatuur is het niet, maar het is meer dan dragelijk geschreven. E. VAN DER HALLEN

13.167 **Gulbranssen, Trygve** **83.1**

EN EEUWIG ZINGEN DE BOSSCHEN. De Geschiedenis van het Geslacht Björndal. *Vert. uit h. Noorsch [Og bakom synger skogene] dr D*r *A. Posthumus. Geïll. met* 1 *kleurplaat en fig. — Den Haag, Z.-Holl. Uitg.-Mij,* 1935 (24 × 16) 372 *blz. fl.* 3,75 ; *geb. fl.* 4,50

III-IV — Het heeft den jongen Dag en de schoone Adelheid Barre, veel maanden onrust — en mij veel lezens — gekost, om te weten hoe het tusschen hen beiden zou eindigen ; maar nu hèt eenmaal zoover is, kan ik rustig het verloop van het lijvige epos overschouwen, en vasten vorm trachten te geven aan het geluk, dat ik rijker ben met dit boek te hebben mogen kennen. Aanvankelijk gaat men meenen dat het niet zoo heel sterk zal worden ; maar weldra komt men tot de overtuiging dat het hier nogmaals gaat aan de hand van een eersten-rang-Skandinaaf. En wat vooreerst mindere scheppingskracht wilde lijken, imponeert zich verderop als de gansch-persoonlijke, ik zou haast zeggen gansch-nieuwe werkwijze van dezen Trygve Gulbranssen : als de trefzekere uitbouw van een epiek, die we, naar des schrijvers klaarblijkend verlangen, reeds bij de eerste lezing en zonder voorkennis van den inhoud zullen genieten om de buitengewone intelligentie die dit superieure boek doorheldert ; en niet om den roman-inhoud ervan ; want die is nu eenmaal zooals hij niet anders zijn kon, en zoo als hij zijn moest ; ik weet niet hoe anders het dankbare gevoel thuisbrengen, dat ik ondervond telkens het verhaal doorheen zijn sumptueuzen overvloed zijn ontwikkeling nam naar de oplossing, die alles tot de mooiste levensvolkomenheid bekronen moest. Het boek steekt zoo kalm, zoo gelijkvloers van wal, om van lieverlede uit te groeien in onvermengde sereniteit naar den opbouw van het gesloten levenscomplex van een heerlijk stel menschen ; complex dat we steeds volkomen blijven doorschouwen, en waarbij ons hart zulke warme « klokketonen » van zich geeft, omdat het de reactie moet brengen na het aangaan van een echt, nieuw levensverband, dat, wat den roman past, ver uitreikt boven de æsthetiek. In ons groeit er iets mee in de richting van de levensloutering, die de oude Dag noodig had om de zedelijke, christelijke figuur te worden die in onze verbeelding zal blijven voorlichten. Dit effect dankt de schrijver niet het minst aan die lange bladzijden psychologische detailleering, een procédé, waarbij de Noordsche auteurs zoo fijn het juiste midden weten te vinden om rond een kernpunt schrijvende te blijven, op zulke wijze dat hun peuzel-relaas steeds voldoende centripetaal blijft, en aan den anderen kant centrifugaal, harmonisch openzweeft over de geheele oppervlakte in tallooze concretiseeringen van de diepst-liggende zielsbewegingen.

Trygve Gulbranssen

Dank zij de uitterst correcte vertaling door D[r] A. Posthumus, worden ook wij, in onzen

bloedloozen uithoek van het zuid-west-Germaansche taalverband deze uiterlijk-statische levenskunst van warm-innerlijk dynamisme deelachtig. Naar verluidt brengt ons dit jaar nog deel twee en drie van de bekroonde trilogie, waarvan onderhavig boek het eerste is. Naar dien tijd verleggen we grondiger bespreking. Dr A. BELLEMANS, PR.

12.168 **Gumprecht, Heinz** 83.1 : 37 = 43

◆ DER BAUM DER ERKENNTNIS. Roman einer Jugend. — *München, Kösel & Pustet,* 1935 (20×13) 271 *blz.* *geb. RM.* 4,80

IV — De beste geesten in de Duitsche literatuur hebben zich met het wonder van den jongen, die van kind tot man groeit, bezig gehouden. Met welk een reinheid en eerbiedige voorzichtigheid wordt in dezen ontwikkelingsroman het geheim van het kind en den jongen doorgrond, die, uit het onschuldige jeugdparadijs verdreven, het bittere zoeken begint naar de levenswaarden en den levenszin. Heinz Gumprecht is een rasecht schrijver, die met zekeren tast en toch met een oneindigen schroom naar de wezenlijke diepten grijpt. Hij weet de verbondenheid met het donkere bloed der aarde en het warme bloed der moeder, de gebondenheid aan den duivel en het vleesch en het heerlijke, zielsinnige gebondenzijn aan God, waardoor de machtige spanningen ontstaan, die hun hoogtepunt bereiken in de ontmoeting met de vrouw. Hij weet ook de geheimen der natuur. En zooals Andreas groeit tot bewust kristen man, zoo groeit ook de natuur uit het heidensche, somber lokkende zingen en dreigen naar de ontzondigde, verzoenende, helpende kracht. De rechtlijnige ontwikkeling, het kleine milieu en de fijn genuanceerde taal maken de lectuur tot een groot genot. JUUL BOVÉE

13.169 **Jonker, Abr. H.** 83.8

NAJAAR. — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1935 (18×13) 7, 263 *blz. fl.*

IV — Bespreking in « Nieuws uit Zuid-Afrika » nr 13.063

13.170 **Kruize, Francisca** 83

◆ JOOST TUINDERS. — *A'dam, van Munster,* 1933 (20×14) 295 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

III-IV — Roman uit de fabriekswereld. Hoe Joost Tuinders, die als Joostje niet erg secuur door z'n baloorige ouders werd geleid, en als grootere lobbes langs diefstal en 'n exode met 'n kermistroep, en later 'n alliantie-over-den-bezem met 'n music-hall-dame, steeds dieper zonk, tóch nog gered werd — dank zij voornamelijk z'n voorbeeldig-geworden zus Maartje. 'n Werk van goede constructie, hier en daar 'n beetje langdradig. Stijl en taal : goed. Francisca Kruize zal ons in de toekomst zeker met veel beter werk verrassen, indien zij zich hoedt voor 'n te dik opgesmeerde tendens. Apostoliciteit is uitstekend, maar in literatuur is 't een gevaarlijk ding. ANTON VAN DE VELDE

12.171 **Linde, Marie** 83.0 : 83.8

KAPARRINGS, EN ANDER VERHALE. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1935 (18×13) 9, 210 *blz.*

IV — Bespreking in « Nieuws uit Zuid-Afrika » nr 13.061.

13.172 **Loring, Emil** 83.0

EXPERIMENTEN. Roman. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Uncharted Seas*] *dr J. Reyneke van Stuwe.* — *Den Haag, Kruseman,* 1935 (19×13) 240 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

III-IV—Een liefdesgeschiedenis met allerlei boeiende avonturen in een Amerikaansch midden, waar paardenrennen in 't centrum van de belangstelling staan.—Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.173 **Marée, A.** 83.0

« WIE SE SPOOR ? » — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1935 (18×13) 5, 238 *blz.*

IV — Bespreking in « Nieuws uit Zuid-Afrika », nr 13.062.

13.174 **Treynor, Albert M.** 83.0

DE WOESTIJNHAVIK. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The Hawk of the Desert*] *dr F. Hoogewerf.* — *R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 276 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

IV — Allan Darwin, op studiereis door de Engelsche kolonies, werd door eigen rasgenooten verraden en in de handen van een slavenhandelaar overgeleverd. Dit was twaalf jaar geleden, toen Daub Darwin er op uit trok om zijn ongelukkigen broer weer te vinden, de schuldigen op te sporen. Wat hij heeft moeten doormaken om zijn doel te bereiken grenst aan het onwaarschijnlijke. Het boek houdt den lezer in spanning tot het einde toe en teekent een schril beeld van de woestijn met haar ongure bewoners. A. CORLUY, PR.

13.175 **van der Hallen, Ernest** 83
DE AARDE ROEPT. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (21×15) 165 *blz.* 28 *fr.*
IV — Vooraan besproken, als « Boek der Maand », onder nr 13.052.

13.176 **XX. [De Verteller]** 83.8
Jejunus, Semper : DE MOORDZAAK VAN HET JUSTUS LIPSIUSPLEIN
van Haverbeke, Filibert : HOE STEFANIE NEUTENS AAN HAAR EINDE KWAM
Jejunus, Semper : DE WILDE ANNA VLOORS
C. A. V. D. : HET GEWETEN
XX. : DE MOORDZAAK VAN TRAM 3
Geïll. — Deurne, De Wekroep, Stevenslei 39, (« *De Verteller* », *afl.* 1-4) 1936 (18×12) *elk* 32 *blz.* 0,75 *fr.*
IV—Oppervlakkige lezers zullen hier wellicht meesmuilen : prijs 0,75 fr., omvang 32 blz., titels zooals op bioscoop-affiches ! Wat kan dat anders zijn dan goedkoope sensatie-literatuur ? Gepeperd feuilleton-werk misschien, ongezond voor volksmenschen, onwaardige lectuur voor intellectueelen. Totaal verkeerd ! Hier wordt ons volksliteratuur aangeboden, zeer zeker, maar van de beste soort ! Hier zijn schrijvers aan het woord die vertellen kunnen ; die actueele toestanden aan moderne menschen weten voor te stellen ; die de kunst verstaan den lezer te doen meevoelen en meeleven zonder hun toevlucht te nemen tot sentimenteele flauwigheden, griezelig realisme of brutale zinneprikkeling. Ontspanningslectuur en volksverhalen, ten volle ja ! maar toch ook nog wat meer. Daar zit diepe menschenkennis in het uitbeelden van die typische karakters, waarin wij allen een beetje van ons eigen zelve erkennen ; er straalt gezonde levenswijsheid uit die spannende gebeurtenissen,terwijl nergens de vaart van het verhaal door vervelend gepreek of pedant geredeneer gestuit wordt. En daarom zijn die boekjes niet alleeen voor eenvoudige volksmenschen, maar ook voor ontwikkelden, een waar genot. E. DE SCHAEPDRIJVER S.J.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.177 **Bilcke, Maurits** 83
DE WONDERE KERSTDROOM. — *Turnhout, van Mierlo,* 1935 (17×11) 33 *blz.* 4 *fr.*
V — Dit is vermoedelijk de eersteling van iemand, die verhopen laat dat er uit hem een verteller zal groeien. Menige bladzijde getuigt van zijn kunnen. J. D. V.

13.178 **Coolen, Antoon** 83.8
KERSTVERTELLINGEN. *Een vijftal Sagen. Met gekleurde illustraties van Pol Dom.* — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (23×18) 121 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90
V — Recensie in « Kroniek in Blokjes », nr 13.053

13.179 **Krüger, D. K.** 83.9 : 324
DIE VIERING VAN DINGAANSDAG, 1838-1910 — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1935 (18×13) 9, 57 *blz.*
V — Zie bespreking in « Nieuws uit Zuid-Afrika », nr 13.065.

13.180 **Snieders, August** 83.9
◆ ONZE BOEREN. Tooneelen uit den Boerenoorlog van 1798. — *Antwerpen, Voor God en 't Volk,* (20×14) 201 *blz.* 9 *fr.*

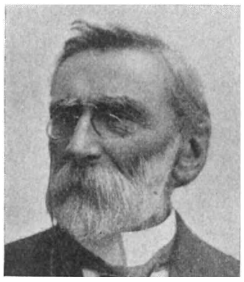

August Snieders

V — De boerenkrijg in de Kempen : Van Meerhout naar Diest, van Diest terug naar de heidedorpen, van daar naar Hasselt, onder leiding van van Gansen, Eelen, Corbeels, Meulemans. Schetsen uit den oorlog : geen vaste lijn in het verhaal, doch zeer treffende tafereelen, o.a. de heele Selm-Cilia geschiedenis,vooral het dwalen van beiden, op zoek naar Moeder en de begrafenis van Cilia ; — de dood van den smokkelaar Ivo. « J'aime le son du cor », het vers van de Vigny zou hier toepasselijk zijn. Alvorens te sterven blaast Ivo nog op den hoorn om de makkers te verwittigen. Ivo's hond kan men van zijn meester niet scheiden. Er waait bezieling door het boek : *Van Gansen,* de boerenleider is als een heilige Michaël, *Jardon* daarentegen, wordt voorgesteld als een duivel aan de hel ontsnapt. Treffend is de verwensching van Jardon door de krankzinnig-geworden weduwe

Broninckx. — Snieders' *Onze Boeren* zal Conscience's *Boerenkrijg* niet in de schaduw stellen. L. D.

13.181 **Supervielle, Jules** 83 : 22

◆ DE OS EN DE EZEL VAN DEN HEILIGEN STAL. *Vert. uit h. Fransch* [*Le Bœuf et l'Ane de la Crèche*] *dr M. Roelants. Met prenten van Edgard Tijtgat. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* (27×20) 49 *blz.* *fl.* 4,50

V-VI — Hoe mooi is dit vertelsel van de beide dieren uit de kribbe. Ik heb zelden een zuiverder paraphrase van het geboorteverhaal gelezen dan dit hier, dat het heilige zoo schroomvallig eerbiedigt en tevens zoo fijn en geestig van aanvoelen blijft. Een wonderbare bladzijde is vooral het verhaal van den optocht der dieren bij de kribbe met hun diverse hebbelijkheden en hun ootmoedig schuldbesef. Het is waarschijnlijk bedoeld voor de kleinen, maar ik moet eerlijk erkennen dat het boek mij, volle vier maanden van het kerstgebeuren verwijderd, tot in de ziel ontroerd heeft. Al acht ik persoonlijk de illustratietechniek van Edgard Tijtgat tot een der absoluut overwonnen standpunten, toch vormt dit zeer zorgvuldig en uiterst luxueus uitgegeven werk een der mooiste geschenkboeken die ik ken voor de salontafel van een katholiek gezin. Het is een titel die te noteeren is voor de feestdagen van den komenden winter... H. P.

13.182 **Vermeyen, Victor** 83

◆ HARBA LO-RI-FA. *Geïll. dr Fr. van Immerseel. — Antwerpen, De Oogst* (21×15) 1935 116 *blz.* 8 *fr.*

V-VIa — Fred Reynen, teekenaar op de Zaat te Hoboken, valt zonder werk. Vrouw en kinderen beginnen te bezuinigen met vader. De twee zonen gaan een maand verlof doorbrengen bij den broer van Fred, te Meerhout. Het vischpartijtje in de Neet is een frisch verhaaltje. Wardje, de oudste, gaat op zee en redt mede de situatie. Er wordt nog 'n kind gekocht. En later hoort Ward te Palermo, uit het gesproken dagblad van het N. I. R., dat de Zaat te Hoboken weer geopend wordt, en zijn vader dus weer werk zal hebben. Het boek is wat zoeterig, maar ontvankelijke kinderzielen zullen er niets dan goed in leeren. « Har-ba-lo-ri-fa », dat eigenlijk een familielied is, is het boek van het doppende huisgezin, vol gezonde doppersmoraal. Dr J. GRIETENS

13.183 **Verner, Gerald** 83.0

DE GEBOCHELDE. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The black Hunchback*] *dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 195 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V — Een detectievenhistorie, nogal gruwelijk. — Boeiende ontspanningslectuur voor de liefhebbers. Dr A. CARDYN, PR.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.184 **Blommaert, Aloïs** 83

DE BEKEERDE REUS. — 'T EENZAME GRAF. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (20×15) 48, 40 *blz.* 3,50 *fr.* ; 3 *fr.*

VIa-b — *De bekeerde Reus* : In het land van Fantasia, wordt de wreede reus Sewi door het kleine prinsesje Imu bekeerd. Op de titelplaat is er in de koets geen plaats voor de vier wapenknechten, die het prinsesje onderwege moeten verdedigen. — Goed.

't Eenzame Graf : Juleke Doores, die wel eens haagschool houdt, maar anders voorbeeldig is in de klas, ontdekt een « Francesca ». Bestuurder en onderwijzer komen mede verder zoeken : het gansche graf van een Frankisch krijger wordt blootgelegd. Spijtig dat het verhaal in de klas niet nauwer aansluit bij de ontdekking. AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.185 **Böckling, J. J. C.** 83.0

◆ CEL 36. *Geïll. dr T. Leeser. — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25×16) 207 *blz.* 27 *fr.*

V-VI — Origineel is het geval vast en zeker : in een katholieke H. B. S. blijkt plots een zeer aktieve propaganda aan gang voor het kommunisme ; aanvankelijk langs den weg der overreding, naderhand met ruwe, hardhandige middelen, die zich uitbreiden tot al de scholen der stad, zelfs tot de lagere onderwijsgestichten. Bomaanslagen, charges e.d. zijn niet van de lucht. Een beetje erg bloederig en tragisch is het wel, vooral in verband met de inzet : een dwaas scholier-avontuur. Maar het geeft aanleiding tot momenten van adem-benemende spanning en epische daden van durf, doorzicht en dapperheid. Materiaal om van elken schoolknaap een detectief en held te maken, in het padvinders-genre. Ik vind dergelijke boeken, persoonlijk, altijd een beetje don-Quichot-achtig. Maar liever zie ik de jongelui warm gemaakt voor een anti-kommunistische kampanje zooals hier, dan

voor de opsporing van een of ander boosdoener, lijk dat in de padvinderslektuur noodig schijnt te zijn. Hoewel H. B. S.-sers meer moeten denken, dunkt me, aan studeeren dan aan bommen-avonturen. Vlot geschreven en in katholieken geest gehouden. E.

13.186 **Casteels, Hilda** **83**

HOE EEN MEISJE HAAR GEHEIM GING BEGRAVEN. — VAN HET PRINSESJE ZONDER HART. *Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1935 (27×18) *elk* 15 *blz.* 1,50 *fr.*

VI — Twee sprookjes, oorspronkelijk van vinding en in den gepasten toon verteld, het eerste met een duidelijke zedenles. Het overgroot aantal personen en de veelvuldige gebeurtenissen maken verstandig lezen ervan voor jonge kinderen — zelfs het navertellen — wel wat moeilijk. AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.187 **Conté, Lode** **83.8**

Lode Conté

DE VEDELAAR EN ANDERE VERHALEN. *Geïll. dr D. Acket. — Antwerpen, Opdebeek,* 1935 (24×18) 161 *blz. geb.* 20 *fr.*

VIa — Buiten *De Vedelaar* bevat deze bundel *Een Kermis met een Staartje,* over « Op-Sinjoorken » te Mechelen, en *Beloftelandje,* herinnering aan een week verblijf aan zee. Het eerste verhaaltje zal aan onze jongens best bevallen. « Beloftelandje » zal aangename herinneringen opwekken bij die kinderen, welke het geluk hadden met vader en moeder zulke aangename vacantie door te brengen. — De schrijver verzorgt zijn taal, maar komt tot een opeenstapeling van mooie adjectieven en van schilderende werkwoorden, die niet altijd past bij het eenvoudige gebeuren. AUG. OSSENBLOK-DRIES

12.188 **Kaymer, Franz** **83.0**

◆ LICHTFLITSEN OVER DE ZEE. *Geautoriseerde vrije bewerking uit h. Duitsch [Blinkfeuer über der Ostsee] dr Br. Gummarus. Geïll. dr C. van den Steene. — Hilversum, Brand,* 1935 (25×16) 267 *blz.* 28,50 *fr.* ; *geb.* 37,50 *fr.*

VIa, J — Hier gaat het over een troep padvinders die te kampen hebben met een paar schurken, welke hen omwille van hun duistere plannen willen wegwerken van hun kampeerplaats en daartoe een paar knapen oplichten. Hoe de troep den strijd aangaat met die schavuiten en hen klein krijgt met de hulp van een detectief, leest ge in dit spannend verhaal dat ruim voorzien is van allerhande schokkende avonturen. Eigenlijk zelfs wat erg veel. Ik vrees maar dat op den duur al die padvinders gaan denken dat het leven een doorloopende romantische detectivegeschiedenis is. Het is overigens goed geschreven en in gezonden katholieken geest gehouden. H. P.

13.189 **Lavki, Lod.** **83 : 379**

◆ DE GROOTE SCHOK. *Geïll. dr Joz. — Brugge, De Bron* (21×15) 63 *blz.* 3,25 *fr.*

VI — Lavki geeft ons hier het roerend verhaal van al wat door 'n groepje kwajongens-met-gouden-hart uitgedacht wordt om den vader van een hunner van den drankduivel te genezen. Tot Nik, het zoontje van den dronkaard, het offer van z'n leven brengt en daarmede den « schok », die de bekeering bewerkt. Lavki kent z'n jongens als niet één. Met een directheid, die alleen het jarenlang werken onder hen geven kan, weet hij de gouden snaar van het jongensgemoed aan te toetsen. Dat onze jongens van dit werkje snoepen, bewijst zonder meer de 2de uitgave van dit Bron-boekje. Jammer dat ze typografisch zoo smakeloos en onverzorgd is. M. VAN HOECK, PR.

13.190 **Lynch, Hans** **83.0**

◆ DE DETECTIVE IN DE RIMBOE. *Geïll. dr J. Lutz. — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25×16) 206 *blz.* 27 *fr.*

V-VI — Een reiziger vertelt van zijn wilde zwerftochten en avonturen in de rimboe van Borneo tusschen de ongetemde stammen van het oerwoud. Een opdracht van een rijke Chinees om zijn dochter, die door een bende Ilanoens geschaakt en verkocht was aan een Dajakkoning in Centraal-Borneo, op te sporen, geeft hem een kans voor de meest fantastische avonturen tusschen deze menschenetende en elkaar-eeuwig-bevechtende wilde stammen. Ik zou zoo zeggen dat de verlossing van het meisje en van nog een half dozijn anderen inderdaad een dosis moed, durf en zin voor het avontuur veronderstelde, die aan het fantastische grenst. Het is mooi, gezond en kloek werk voor evenwichtige, niet al te zenuwachtige jongelui, voor wie het wilde avontuur nog bekoring heeft. E.

13.191 **Nowee, J.** **83.0**
◆ ARENDSOOG. *Geïll. dr W. Huysmans. — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25 × 16) 212 *blz.* 27 *fr.*
VIa-b — Het klassieke genre van Indianen-verhalen : goudzoekers, ranchers, cow-boys, veedieven ; aanvallen op farms, veediefstallen, overvallen op postwagens, opzoekingen naar verborgen schatten, schietpartijen en dolle ritten op vlugge paarden. Spannend, avontuurlijk en niet ongezond, hoewel een beetje « von Guten zuviel ». H. P.

13.192 **van Assche, Piet** **83**
WIM'S WONDERNACHT IN HET WOUD. *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (23 × 18) 47 *blz.* 4 *fr.*
VIa — Uit de herinnering aan de vertelsels uit zijn kinderjaren en aan de opvoering van sprookjes met wazig licht in allerhande fijne tonen, heeft Piet van Assche een nieuw sprookje opgebouwd, dat maar een gebrek heeft : 't is al te rijk aan bijzonderheden. AUG. OSSENBLOK-DRIES

Piet van Assche

13.193 **van de Bronne, J.** **83 : 379**
◆ OP HOOGE ZEE. — WEG VAN HUIS. *Beide, vrij bewerkt naar een oud verhaal. Geïll. dr Joz. — Brugge, De Bron* (21 × 15) 127, 88 *blz.* 6,25 ; 4,25 *fr.*
VIa, J — Flinke jongensboeken. 1. *Weg van Huis* : Rik Janssens ontvlucht als schoolknaap het vaderlijk huis om zijn broeder, die schuldig is aan diefstal, uit de handen van 't gerecht te houden. Zijn besluit staat vast : door eigen werk zal hij de stoffelijke schade, en door zijn goed gedrag, gesteund op geheel-onthouding, zal hij 't zedelijk leed zijn ouders aangedaan, goedmaken. Hij wordt dan scheepsjongen en wat den kranigen knaap verder overkomt, staat te lezen in *Op hooge Zee* : Hij beleeft heel wat avonturen, gedraagt zich bijzonder kranig en weert moedig den drank af. Dank zij zijn geheel-onthouding wordt hij de vreugd zijner ouders, terwijl zijn oudere broer aan den drank ten onder gaat. — Aanbevolen. J. LAUWERYS, PR.

13.194 **von Hanstein, O.** **83.0**
◆ DE DODENDE STRAAL. *Vert. uit h. Duitsch dr H. A. Schmidt. Geïll. dr L. van Grinsven — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25 × 16) 194 *blz.* 27 *fr.*
V-VIa — Jules Verne blijft school maken, en, blijkens zijn talrijke navolgers, sukses halen. Hier krijgt ge een moderne paraphrase van een paar zijner aloude Schlagers, aangepast aan onzen tijd, onze techniek en levensomstandigheden. Een jong werkloos Duitsch ingenieur krijgt kans om zijn capaciteiten aan 't werk te zetten in tamelijk geheimzinnige omstandigheden ; een vliegtuig sleept hem met bekwamen spoed naar het andere einde der aarde, waar een zonderlinge multi-Cresus en een fabelachtig laboratorium, krachtstation en technische apparaten op hem wachten. Radium-mijnen, millioenen-volt-spanningen, muren van Herz-golven, — enfin, laat uw verbeelding even vrij. Er komen natuurlijk allerhande meest periculeuze avonturen bij te pas. Sensatie van de bovenste plank. Het is lektuur voor meccano-jongelui. Persoonlijk houd ik niet van die opgedreven fantasie waarin verbluffende technische realisaties het moeten « doen ». Maar 't is goed geschreven en doodonschuldig, bovendien katholiek van geest. E.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

13.195 **Manche, An** **83 : 59**
HET KONIJN — DE KARPER. (*Voor de derde tot vijfde klas der lagere school*). *Geïll. dr Lou Manche. — Helmond, Boekdrukkerij « Helmond »* (*Lief en Leed uit het Leven der Dieren : Inheemse Dieren, dln* 2 *en* 4) 1935 (19 × 13) 64, 63 *blz.* *fl.* 0,50 ; *geb. fl.* 0,75
VIb — Twee zeer interessante boekjes die in vorm van vertelsels de natuurlijke wetenschappen uitstekend zullen populariseeren bij het jonge volk. Ze zijn veel beter geschreven dan we het bij de kinderboeken-in-seriewerk gewend zijn, en alvast uit elk oogpunt meer aangepast aan de fantasie en de belangstelling van het kind. Mooi en goed werk. B. G.

13.196 **Rabhooy, Tine** **83**
KLADDEKE MOSTAARD. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24 × 17) 80 *blz.* 7,50 *fr.*

VIb — Acht kwajongensstreken uit het leven van Henricus Kleppers, bijgenaamd Kladdeke Mostaard. Het vierde : « Het groot Lot », schildert het berouw van den kleinen snoeper, die bedrog heeft gepleegd om het groot lot te bemachtigen, maar werkelijk spijt gevoelt en... bekent. Nr 8 is onbeduidend en ongepast. De andere zijn poetsen, waarvan men zich vruchteloos afvraagt welke vormende waarde ze hebben ?

AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.197 XX. [Onze Jongens- en Meisjesboeken] 83

GOOSSENS, A. : De Zwemkampioen
VAN SCHOOR, N. : De Nachtelijke Tocht
XX. : Sage van den Hertsgulden
DUBOIS, MARCEL : Kaj uit de Kist
WACHTERS, LOUIS : Bedelaar-Apostel
LANG, BERT : Een Indianengeschiedenis
RIJNIERS, FRANS : Pol en Julia
BAELEN, HENDRIK : De Wederdienst
WACHTERS, LOUIS : Waarom hij Kaarsen offerde
LUNDERS, JORIS : Houten Huisjes. Een « Siberische » Hondengeschiedenis
ARENS, R. : De betooverde Prinses
VERBRUGGEN-DE BOIS, R. : Katza

Geïll. dr Fr. van Immerseel. — Deurne, Onze Jongens- en Meisjesboeken, (« *Zevenslagers* » *nrs* 1-12) 1935 (19×13) *elk* 24 *blz.* 0.75 *fr.*

VIb — *Zwemkampioen.* Een troepje jonge zwemmers, met een paar schoone jongenstypen, Te hoog ophemelen van een zwemkampioenschap is echter weinig geschikt om de juiste levenswaarden naar waarde te leeren schatten.

De nachtelijke Tocht. Een gekende nymfenhistorie en een kaboutersvertelsel met brave maar onvoorzichtige kinderen en goede en dwaze kabouters.

Sage van den Hertsgulden : Onverkwikkelijk riddersverhaal met monsters van menschen. Zal weinig goed doen aan zijn lezertjes.

Kaj uit de Kist : Waarom *die* voornaam voor zoo'n bengel ? Irreëel reclaamfilmke op zijn Amerikaansch. Opvoedkundig waardeloos, zooniet verderfelijk.

Bedelaar-Apostel : Wil stichtend zijn, maar zit vol onwaarschijnlijkheden. Lotgevallen van twee geroofde jongens. Waarom zoo'n moeite om te vluchten : Bij de eerste bedeltocht kon alles uitgebracht worden ? In katholieken geest.

Een Indianen-Geschiedenis : Zes Antwerpsche gasten, die 't hoofd vol van Indianen-geschiedenissen, een Indianentroep stichten. Leuk geschreven !

Pol en Julia : Twee Antwerpsche kinderen in het oerwoud van Congo. Arabieren die slaven vangen en moorden, overval van wilde dieren, enz. Fantasie te veel, echte werkelijkheid te weinig. Is er waarlijk niets schooners over onze kolonie te vertellen aan kinderen?

De Wederdienst : Dankbaarheid van een genezen jongen jegens zijn dokter, toen deze door roovers was opgesloten en vastgehouden. Goed.

Waarom hij Kaarsen offerde: Een Russisch goddelooze wil uit haat tegen God een beroemd Maria-Heiligdom vernielen ; wat verijdeld wordt door zijn zoontje. Goed.

Houten Huisjes: Lief vertelsel van een hond en van vriendschap tusschen een rijk doktersjongentje en een arm sukkeltje uit de noodwoningen van « *Siberië* ». Uitstekend.

De betooverde Prinses : Gevolgd van Prins Ooievaar. Gewone toovergeschiedenissen met weinig vormende waarde.

Katza : Cirkusgeschiedenis, waarin de leeuwin « Katza » de hoofdrol speelt. Boeiend.

— In haar geheel genomen : Bij de uitgave van deze serie zou de bedoeling vooropstaan « goede lectuur » te verspreiden. Uit vele boekjes blijkt dat men ook christelijke jeugdlectuur wil geven en onze katholieke kinderen wil bereiken. Desondanks achten we die lectuur voor onze jeugd onbevredigend. Een kind is nog niet christelijk als we het nu en dan een kruiske zien maken, maar is het slechts als geheel zijn denken en handelen wordt gedragen door zijn geloof. Is dit wel het geval met de jeugd, zooals die hier optreedt ? Wij meenen van niet en kunnen daarom de « Zevenslagers » niet zonder voorbehoud gewenschte lectuur vinden voor onze kinderen. Ook de integraal-methode voor katholieke jeugdlectuur moet het ordewoord zijn. A. D. G.

88. — GEMENGDE OPSTELLEN

13.198 Kalff, G., Jr, Dr 84 : 809 : 93

HET DIETSCHE DAGBOEK. — *Groningen, Wolters,* 1935 (23×16) 3, 224 *blz.* *geb. fl.* 4,25

III — Tot nog toe werd het « dagboek » hoofdzakelijk door geschiedschrijvers als historisch document benuttigd ; als letterkundig en psychologisch geschrift werd het vrijwel verwaarloosd. Nochtans is het een belangrijk en zelfs onmisbaar bestanddeel tot betere kennis van onze beschavingsgeschiedenis. Daarom heeft D[r] Kalff J[r] geen moeite gespaard om een zoo volledig mogelijk materiaal op te sporen en ieder dagboek, hoe verschillend van aard het ook mag zijn, te ontleden als getuigenis, als litterair en als menschelijk document. We vinden het vooral na de Renaissance ; in hoofdzaak in Noord-Nederland, en dan nog slechts in niet-katholieke kringen. Een tiental belangrijke geschriften worden uitvoerig besproken, o.a. de dagboeken van van Buchell, C. Huygens J[r], van Hogendorp, W. de Clercq en F. van Eeden. Voor Vlaanderen is de oogst schraal : in de 17[e] eeuw, dat van Balthazar Moretus II en III en het Oorlogsdagboek van Streuvels. — Deze studie wordt met dankbaarheid aanvaard. Spijtig dat de schrijver nogal vaak subjectief en superieur staat tegenover die persoonlijke zielsuitingen, vooral tegenover geloovige en katholieke : waarom moet b.v. een bedevaart in een wetenschappelijk werk als « bigotterie » bestempeld worden ? D[r] A. Boon, pr.

13.199 **Ritter, P. H., J[r]** **84 : 64**
HET GOBELIJN DER DAGELIJKSCHE VREUGDEN. — *A'dam, P. N. van Kampen* (*Zilveren Verpoozingen*) (15 × 10) 76 *blz.* *geb. fl.* 1,25
IV — Fantaiziepraatjes rond de genietingen van reuk- en smaakorganen : reukwerken, likeuren, wijnen, tabak. Veel stijlelegantie wordt daaraan verbruikt, zoodat ge, al is het allemaal een beetje ijdel, toch meegaat en hier eens glimlacht, daar u weer eens verkneukelt. Dr Joris Caeymaex, pr.

P. H. Ritter jr

9. - Geschiedenis

13.200 **Cerfaux, L. en de Keyzer, J.** **9 : 37**
◆ DE OUDE VOLKEN VAN HET OOSTEN. [*Bew. naar h. Fransch*]. *Geïll.* — *Antwerpen, Standaard* (*Vl. Handboeken voor Geschiedenis, dl* 1) 1935 (17 × 13) 178 *blz.* 10 *fr.*
V — Met deze uitgave zijn we een flink leerboek rijker geworden : de bekende Fransche uitgave van E. H. de Meuldre werd degelijk herwerkt naar de laatste bevindingen op wetenschappelijk gebied door L. Cerfaux en J. de Keyzer zorgde voor een welgeslaagde Nederlandsche bewerking. Waar eenerzijds de stof meer uitvoerig wordt behandeld, werd gelukkig ook het aantal wel gekozen leesstukken ter illustratie uitgebreid ; ook de voorstelling der feiten werd heelwat vereenvoudigd. Dit alles komt het leerboek ten goede en zal er veel toe bijdragen om aan de leerlingen een inzicht te geven in den ontwikkelingsgang der Oostersche volken in de Oudheid. Dr J. Uytterhoeven

13.201 **Commissaris, Aug. C. J.** **9 : 37**
◆ LEERBOEK DER NEDERLANDSE GESCHIEDENIS : 2[e] DEEL : VAN 1795 TOT HEDEN. *Geïll.* — *'s Bosch, Malmberg,* 1935 (23 × 15) 6, 174 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,25
IV — Ook dit studieboek mag met een witten kei aangeteekend worden. Dit tweede deel — het eerste komt later ! — gaat vanaf 1795 tot heden en bevestigt in elk opzicht de reputatie van den schrijver. In dit werk over de Geschiedenis van Nederland wordt aan het katholicisme de plaats gegeven waarop het recht heeft, zonder dat in het minst afbreuk wordt gedaan aan het algemeen beeld van het Nederlandsche volk. Nog nergens vonden wij in een leerboek een zoo volledige uiteenzetting over de kerkvervolging in Limburg gedurende den Franschen Tijd, de Katholieken in den tijd van Thorbecke, de Nederlandsch-Belgische kwestie na den wereldoorlog. Ook de zoo degelijke typeering van de groote hedendaagsche figuren uit de Nederlandsche geschiedenis moet hier worden aangeteekend. En ten slotte moet er worden op gewezen dat de hoofdzaken der staatsinrichting behandeld worden in hun historisch verband, wat heel wat beter is dan in een aanhangsel, zooals dit maar al te dikwijls gebeurt. — Al gaat het hier om Nederlandsche gebeurtenissen en toestanden, toch zal iedereen die dit boek doormaken wil er heelwat uit leeren, en misschien benijdend opkijken naar het door de Ned. Katholieken gepresteerde werk en de daardoor verkregen resultaten. Dr J. Uytterhoeven

13.202 **Duijnstee, Fr. X.P.D., Ord. Erem. St. Augustini** **27 : 9**
◆ 'S PAUSEN PRIMAAT IN DE LATERE MIDDELEEUWEN EN DE ÆGIDIAAN-

SCHE SCHOOL. *Naar authentieke bronnen bewerkt* : I^e DEEL : PHILIPS DE SCHOONE. *Geïll. met 6 platen. — Hilversum, Brand,* 1935 (25×16) 350 *blz.* 86,25 *fr.* ; *geb.* 101,25 *fr.*
IV — In 1927-1928 gaf X. P.D. Duynstee een driedeelig standaardwerk uit : *Maarten Luther in de Kritiek.* Uit dezen arbeid werd *'s Pausen Primaat* geboren. De grondoorzaak van Luther's werk, de z.g. reformatie, ligt twee eeuwen te voren ; de tijdsomstandigheden immers hebben Luther's werk mogelijk gemaakt ; zóó, de kerkelijke politiek der middeleeuwen, de ingeslopen misbruiken, het westersch schisma, de zwak ten uitvoer gebrachte hervormingsplannen der laat-middeleeuwsche concilies.
Rijst de vraag of Luther bij zijn verzet tegen den paus, — de meer nabijliggende oorzaak der reformatie, — onder invloed heeft gestaan van een geestesrichting in zijn religieuze orde ? Neen, klinkt het besluit, want juist over de XIII-XV eeuwen stonden de augustijnen eensgezind aan de zijde van den paus ; de kerkelijke politiek van de augustijner Aegidiaansche school bleef trouw aan deze van haar stichter, Aegidius Romanus. Uit het handschriftelijk en reeds gepubliceerd materiaal heeft Duynstee een volledige — en zware — studie van de Aegidiaansche school op kerkelijk gebied aangevat. Hebben de laat-middeleeuwsche verdedigers van 's Pausen primaat de grenzen van zijn macht overschreden, men vergete niet dat dit primaat in die tijden allerheftigst, onhistorisch en vooral ondogmatisch, werd bekampt. Licht te begrijpen dat ze in de hitte van den strijd te ver gingen. Daarbij komt, dat het primaat, afgezien van de dogmatische grenzen, rekbaar kan zijn op grond van volkenrechtelijke overwegingen. De volken erkenden in de pausen de ware vredestichters, de verdedigers van hun rechten tegen dwingelanden. In dat licht moet de laat-middeleeuwsche opvatting en deze der Aegidiaansche school beoordeeld.
Ziedaar het doel van schrijvers onderneming.
Na een stevig verantwoorde inleiding over « St-Augustinus ordestichter, zijn kerkelijk-politieke leer », zet Duynstee's eerste boek, eerste deel, de kerkelijke politieke toestanden in de middeleeuwen uiteen, om te komen tot het conflict tusschen Filips den Schoonen en paus Bonifatius VIII, de aanleiding der bulle « Unam sanctam ». In verband daarmee wordt besproken de kerkelijk-politieke leer van Aegidius Romanus, eens Filips' leermeester, later zijn tegenstander in de verdediging van den paus, — en deze van Jacobus de Viterbo, Aegidius' leerling, die het wetenschappelijk werk van zijn meester aanvulde. Het laatste hoofdstuk onderzoekt in hoever de tractaten van Aegidius en Jacobus op de bulle « Unam Sanctam » invloed hebben gehad.
Het tweede deel bespreekt de verhouding van koning Filips tot paus Clemens V met betrekking tot paus Bonifatius VIII nagedachtenis, die Filips wil bezoedelen. Wordt onderzocht hoe Aegidius Romanus en Augustinus Triumphus tegenover konings legisten het primaat na Bonifatius' dood verdedigden. Zeer interessant is het hoofdstuk over de orde der Tempeliers.
Machtig zal deze omvangrijke en objectieve studie bijdragen tot waardeering van het werk van Aegidius Romanus en Jacobus de Viterbo. De edele figuur van Bonifatius VIII, die leed als een martelaar, staat in 't volle licht. — Als studie en documentatie een prachtig werk, door Paul Brand's uitgeversbedrijf keurig uitgegeven. J. MEERBERGEN, PR.

13.203 **Vargha, Damiaan, Prof. D^r, S.O.C.** **9 : 271 : 37**
◆ HONGARIJE EN DE CISTERCIENSERS. *Vert. uit h. Hongaarsch dr A. G. M. Abbing. Geïll. met 81 platen. — Nieuwkuijk ('s-Hertogenbosch), Cisterciënserklooster,* 1935, 2^e *verm. en bew. uitgave* (22×15) 252 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,20
V — Een boek met rijken inhoud. De geleerde schrijver geeft een boeiend overzicht van de geschiedenis van Hongarije, in 't bijzonder van den strijd van de Hongaren tegen de Turken en van het communistisch schrikbewind na den grooten oorlog. Zijn uiteenzetting over de werkzaamheid van de Cisterciënsers in Hongarije, vooral op gebied van onderwijs, is uiterst belangwekkend. De zeer talrijke illustraties, die een rijke keus geven uit de bezienswaardigheden van Hongarije, verhoogen zeer de waarde van dit schoone boek. — We bevelen het warm aan aan alle vrienden van Hongarije. Dr A. CARDYN, PR.

91. — AARDRIJKSKUNDE EN REISVERHALEN

13.204 **Langohr, J., D^r** **9 : 91 : 324 : 4**
LE NORD-EST DE LA PROVINCE DE LIEGE ET LE CANTON D'EUPEN. Terre belge flamande, superficiellement allemandisée et romanisée. Etude historique et linguistique. Cartes inédites, répertoires toponymiques, frontières linguistiques. — *Bruges, Excelsior,* 1933 (22×16) 24, 685 *blz.* 45 *fr.*
IV* — Een merkwaardig werk, vrucht van jaren navorsching en studie, geschreven door een volbloed Plat-Dietscher, over een streek gehuld in een waas van geheimzinnigheid en

onbekendheid, over de van Vlaanderen afgescheiden streek van Over-Maze. De keuze der taal was voor schrijver een heel probleem. De overgroote meerderheid der menschen van Over-Maze hebben geen beschaafde taal. Met het Fransch alleen is de elite aldaar te bereiken, en aan het in den lande op studie gesteld publiek deert het niet. Prof. Langohr heeft de geschiedenis dier streek bestudeerd, van haar duistere periode der voorgeschiedenis af tot op den dag van heden, in politiek, godsdienstig en taalkundig opzicht, en wat hiermee verband houdt. Belangwekkende beschouwingen over het Sallische en Romeinsche tijdperk, waarin door den aanleg van heirbanen de grondslag van steden en dorpen werd gelegd. En over het Frankische tijdperk, waaruit het aloude hertogdom Limburg zou ontstaan, dat eeuwen lang het lief en leed onzer Vlaamsche graafschappen en hertogdommen zou deelen. En over de eindelijke uiteenrukking, zoodat na 1830 het hertogdom Limburg staatkundig gevierendeeld was... We zien hoe sinds den wereldoorlog, in de oppervlakkig verduitschte dorpen vooral, de stormloop der verfransching begint. Afweermiddelen worden ter overweging gegeven. Bewijsmateriaal van allen aard wordt verstrekt ter verdediging van den Vlaamschen aard der streek. Zelfs een eigenaardig register van dagbladartikelen, strooibriefjes, enz. komt er in voor ; dit echter vinden we wel eenigszins te ver gedreven. Aan belangrijke toponymische gegevens alleen zijn zoo maar 140 bladzijden gewijd, wat eindeloos-geduldige opzoekingen moet hebben gevergd. Deze objektieve studie met onuitgegeven kaarten van de streek van Over-Maze, diende elk intellektueel Vlaming thans te bezitten of in te studeeren. Jammer dat de uitgeverij ze in zoo'n slordig pak heeft gestoken ! F. GRAMMENS

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

13.205 **Carolus, Pater, O.M.C.** 92.2 : 271

◆ JONKVROUW SUZANNA VAN DER GOES van Antwerpen, in 't klooster Zuster Clara-Francisca, Capucines, in Geur van Heiligheid gestorven te Kortrijk in 1647, in den Ouderdom van 29 Jaren. Een Lelie uit Sint Franciscus' Bloementuin. *Met een portret. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1934 (23×15) 139 *blz.* 12 *fr.*

V — De Antwerpsche jubileerende Capucinessen mogen waarlijk fier zijn over Zr Clara-Francisca, die in de zeventiende eeuw te Kortrijk in 't klooster trad en er heilig leefde. Geboren uit een aanzienlijke Antwerpsche familie (van der Goes), vernam zij heel vroeg 's Heeren wekroep, stierf heel jong, na een leven van boete, gehoorzaamheid, nederigheid. Een stichtend leven, thans door schrijver, naar de gegevens van twee bestaande bronnen, dateerend van korte jaren na haar overlijden, saamgesteld. 't Werkje, half historisch en half hagiografisch opgevat, is niet zonder verdiensten. D. DE PAUW O.P.

13.206 **Donnelly, D., S.J.** 92.2

◆ GEVANGEN IN JAPAN. De Z. Carlo Spinola S.J. — *Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1934 (21×15) 157 *blz.* 14 *fr.*

V — Hoe de zalige Carlo Spinola heel zijn leven ophief naar het martelaarschap, dat hij in Japan zou behalen. — Een boek van rustige hoogspanning, zoo kalm als de zekerheid waarmee karaktermenschen en heiligen zich stellen boven de relativiteit van menschelijke zorg en streven. Een pracht van een boek, om in de handen te steken van elken jongen, die behoefte heeft aan een ideaal houvast ; een boek ook voor kristen menschen in zorg en last, voor katholieken der daad, voor elke missiebcekerij. E. BOELAERT M.S.C.

13.207 **Drehmanns, Jos. Maria, C.SS.R.** 92

◆ KARDINAAL VAN ROSSUM. Korte Levensschets. *Met een voorwoord van Z. H. Exc. Mgr Dr G. Lemmens, bisschop van Roermond. Met 1 portret. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1935 (26×18) 111 *blz.* 20 *fr.*

V — Een biografie die bogen kan op heel bizondere kwaliteiten. Kloek afgelijnd rijst voor ons de monumentale, geestelijke gestalte van Kardinaal van Rossum. Onder de lezing van al deze levensbizonderheden groeit onze verbazing en bewondering voor dezen eenvoudigen Redemptorist, die Kardinaal geworden, zoo'n aanzienlijke rol heeft vervuld in het bestuur der H. Kerk, voornamelijk als Prefekt der Propaganda. De binnen- en buitenkant van zijn hoogstaande persoonlijkheid kunnen we thans van dichtebij bekijken : zijn godsvrucht en studie-liefde, zijn organisatie-vermogen en geleerdheid, zijn doorzettingskracht en getrouwheid in het kleine, zijn grootheid in denken en handelen. Zich baseerend op zijn levenswerk : de grootscheepsche en moedig doorgevoerde missie-actie, is men Kardinaal van Rossum gaan vergelijken — en terecht — aan den onovertroffen apostel der heidenen : St-Paulus. Hij behoort voorzeker tot de groote mannen van onzen tijd en om zijn grootheid in al wat hij deed, en om de onschatbare diensten aan Gods Kerk bewezen. D. DE PAUW O.P.

13.208 **Kern, J., Ds** **93 : 3 : 91**
MIJN LIJDENSWEG IN SOVJET-RUSLAND. *Vert. uit h. Duitsch [Das übertünchte Grab] dr G. W. G. Met een inleidend woord van Dr F. J. Krop. Geïll. — R'dam, Stemerding,* 1935 (19×11) 167 *blz.* *fl.* 0,75
IV, P — Een soort dagboek van een Sovjet-veroordeelden protestantschen dominee. Het is een verhaal waarin de onmenschelijke brutaliteit, de satanische pijnigingswellust van de Sovjets in hare naaktheid wordt genoteerd. Het zijn bladzijden om van te huiveren, als van een onontkoombare nachtmerrie. De koelheid waarmede alles opgeteekend staat, maakt dit verhaal nog des te tragischer. Enkele goede teekeningen illustreeren dit macabere boek. M. VAN HOECK, PR.

13.209 **Kerssemakers, Ton** **92.2**
◆ DE PARADIJSBLOEM (H. Lidwina van Schiedam). — *Tilburg, De gouden Ring,* 1933 (19×13) 107 *blz.* *fl.* 1,20
IV — De auteur beperkte zich niet bij de buitenzijde van dit heiligenleven. Integendeel. Met biddende bewondering heeft hij de wonderbare offerziel der heilige Lidwina van Schiedam van binnen uit bezien. En roerend beschreven : haar mystieke liefdegloed, haar mystieke ervaringen, haar zoenlijden voor de Kerk, de zondaars en de zielen van het vagevuur ; het rijpen van haar deugd gedurende die acht en dertigjarige ziekte, die van haar lichaam een wangedrochtelijken vleeschklomp maakte en van haar ziel een glad geslepen, schitterenden diamant. Lidwina was op aarde, geen kind van de aarde, maar een paradijsbloem, omdat zij de slavin was van den Gekruiste. D. DE PAUW O.P.

13.210 **Peskens, G., O. M. I.** **92.2 : 271**
◆ MGR DE MAZENOD, Stichter der Missionarissen-Oblaten van de Onbevlekte Maagd Maria. *Geïll. met* 12 *platen. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* (23×15) 149 *blz.* 10 *fr.*
V— Dit boek maakt ons bekend met een groote figuur, den stichter der Oblaten van Maria, en bisschop van Marseille. Zijn reuzenwerk, als ordestichter en als bisschop, zijn heilig leven, zijn toewijding voor de armen, zijn strijd voor de rechten van de Kerk, worden zoo boeiend en meeslepend verteld dat men opgaat in bewondering voor die edele figuur. Dit boek zal tevens de aandacht vestigen op het heldhaftig werk van de Paters Oblaten, waarvan de Paus nog onlangs getuigde dat ze de glorierijke specialiteit eigen hebben, zich te wijden aan de moeilijkste Missiën. F. VERMUYTEN, PR.

13.211 **Petitot, H., O.P.** **92.2**
◆ DE H. THERESIA VAN LISIEUX. Een geestelijke Wedergeboorte. *Vert. uit h. Fransch [Ste Thérèse de Lisieux, une Renaissance spirituelle] dr Zr H. M. Roovers O.S.D. — Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1935 (19×13) 370 *blz.* 20 *fr.*
IV — Door niemand werd zoo diep, zoo helder en zoo raak, de specifieke heiligheid van de H. Theresia van Lisieux ontleed als door Pater Petitot. Over haar schreef hij een kloeke, theologische studie. Eenvoudig echter van bewoording, zoodat zijn boek gemakkelijk te benaderen is door menschen met wat ontwikkeling. Volgens Schr. ontwierp de heilige van Lisieux een nieuw beeld van heldhaftige heiligheid. Hij speurt er de voornaamste oorzaken en hoedanigheden van op. Hij gaat zeer methodisch te werk : onderlijnt de vier negatieve kwaliteiten van haar heiligheid, waardoor zij het geestelijk leven van haar tijdgenooten hernieuwt, en duidt een drietal positieve tegenstrijdigheden aan, d.i. tegenovergestelde deugden die elkaar in evenwicht houden. Kortom hij bewijst dat zij een nieuwe heiligheid beoefende en signaleert daarvan de eigenschappen. Dit boek geeft ons het beste zielsportret van de H. Theresia van Lisieux. Mocht deze uitstekende Nederlandsche vertaling bij ons groote verspreiding vinden, opdat velen deze heiligheid zouden aankleven en herboren worden. D. DE PAUW O.P.

13.212 **Picard, Louis, Mgr** **92.2 : 24**
◆ UNE AME SACERDOTALE, LE CHANOINE ARMAND BAUD'HUIN. Notes et Souvenirs. *Met* 1 *portret — Bruxelles, L'Edition Universelle,* 1934 (18×14) 189 *blz.* 10 *fr.*
V — Mgr Picard bezorgde hierbij een ten deele aangevulde en gecommenteerde heruitgave van den bundel aanteekeningen en brieven, — onder titel « Rayonnement d'une Ame sacerdotale » in 1932 verschenen — van wijlen kan. A. Baud'huin, den ijverigen en heiligen priester uit het bisdom Doornik.

13.213 **Schabert, O.** **28 : 92**
MARTELAREN VAN ONZEN TIJD. *Vert. uit h. Duitsch dr Truida de Pijper. Geïll. — Den Haag, Voorhoeve,* 1934, 2e *druk* (23×15) 172 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90
IV, P — Onder dezen titel verhaalt Dr Os. Schabert, een Evangelieprediker uit de Randstaten van Rusland, den lijdensweg en den tragischen dood van de vooraanstaanden der

Gemeente die in Letland of elders vielen onder het bolsjewistisch regime. Hij bewijst waar het mogelijk is zijn beweringen door getuigenissen. — Een boek dat door zijn slependen en prekerigen toon bij ons wel niet erg inslaan zal. Dr J. UYTTERHOEVEN

12.214 **van Alphen, Quirinus, O.M.C.** 92.2

◆ DE HEILIGE AUGUSTINUS — SINT JAN DE DOOPER — DE H. JOSEPH. — *Rijswijk, Kruisv. v. St-Jan* (*Reeks* « *Gods lieve Heiligen* ») (18×12) 27, 24, 24 *blz. fl.* 0,25

V — In enkele trekken schetst de auteur een sprekend beeld van de drie groote heiligen : Augustinus, Joseph en Joannes de Dooper. P. Q. verstaat de kunst om op een aantrekkelijke wijze « *Gods lieve Heiligen* » te leeren kennen en beminnen. L. VAN HULLE, PR.

13.215 **Verkade, Willibrord, O.S.B.** 93

◆ IN BLIJDE GEBONDENHEID. Herinneringen van een Schilder-Monnik. *Vert. uit h. Duitsch dr Domna Edith M. Leeuwenberg O.S.B., Schotenhof. Met portret van den auteur.* — *'s Bosch, Teulings* ; *Antwerpen, Standaard*, 1935, 2e *druk* (21×16) 375 *blz.* 50 *fr.*

Dom. W. Verkade

IV — In dit vervolg op zijn eerste autobiografisch boek « Van Ongebondenheid en heilige Banden » schreef de bekende Nederlandsche bekeerling en monnik-schilder het verder verloop van zijn leven, nl. vanaf zijn intrede in de abdij van Beuron. Het is een merkwaardig dokument over de ontwikkeling van den zwerver langs den zelfkant der æsthetiek in de Sturmperiode der Fransche symboliekers tot het klooster en de harde strakke zelfzucht van den monnik en van den Beuroniaanschen stijl. Telkens hij op het terrein van zijn artistieke zwerftochten terecht komt en zijn arbeid als decorateur verhaalt, is hij op zijn best ; op zijn allerbest waar hij uitweidt over de Egyptische kunst en dezer moderne aanpassing in de fresco's van Dom Lens. Een beetje a priorisme is in dit alles niet te ontkennen, evenmin als een gevoelige dosis tegenspraak tusschen zijn trouw aan het Beuroniaansch Assyriïsme en zijn oude liefde voor de levende natuur, die bij elke aanleiding weer levendig wordt. Het is een mooi, eerlijk boek ; een openhartige belijdenis over een schoon hoogstaande leven ; de paar wat ouderwets uitgevallen, vriendelijke preekjes nemen we, ten aanzien van zijn jaren, gaarne op den koop toe. De vertaling is voortreffelijk. H. P.

13.216 **Wachters, H. J. J., pr.** 92

◆ ERASMUS VAN ROTTERDAM. ZIJN LEVEN EN ZIJN WERKEN. *Geïll. met* 16 *platen.* — *A'dam, C. L. van Langenhuysen*, 1936 (21×16) 276 *blz.* 41,25 *fr.*

V — Over Erasmus is er de laatste jaren veel geschreven. Niemand, uit het verleden, kreeg binnen zoo korten tijd zooveel biographieën als hij. Zijn leven kon ook van uit zooveel verschillende standpunten worden beschouwd. De biographie van H. J. J. Wachters is een van de beste. De schrijver kent vooreerst de eigen werken van Erasmus door en door ; vervolgens mag het wel onderlijnd dat hij ook terdege thuis is in de literatuur die er omtrent Erasmus is verschenen ; maar vooral wenschen we deze Erasmus-biographie aan te bevelen, omdat de schrijver deze historische gegevens bekijkt van uit katholiek standpunt, met de ruimste verdraagzaamheid en breedte van beschouwing. Niemand, van welke opinie ook, zal de objectiviteit van den schrijver in gebreke vinden, al vertrekt hij van de katholieke waarheidsbegrippen en toetst hij er de schriften en daden van zijn held naar. Noteeren we hierbij dat het boek zich ten doel stelt Erasmus in zijn geheel te doen kennen aan den doorsnee-intellectueel,die met het onderwerp nog niet zou vertrouwd zijn. Men heeft er dus niet enkel een critische studie, maar een duidelijke en opperbest-vulgariseerende biographie aan. En wie reeds met meerdere Erasmus-biographieën vertrouwd is, leest met genoegen deze nieuwe studie omdat ze de vorige studiën kent, benuttigt en op interessante wijze weet te pas te brengen, ter betere verklaring van schijnbare tegenstrijdigheden, zooals dit leven er niet weinig bevat. Dr FL. PRIMS, PR.

13.217 **Witlox, Jos.** 92

ASTRID, PRINSESSE VAN ZWEDEN, KONINGIN DER BELGEN. Uit den Schat van haar dierbare Gedachtenis. — *Anwerpen, Opdebeek*, 1936 (23×17) 71 *blz.* 7,50 *fr.*

V — Nog lang zullen de werken over Koningin Astrid mogen rekenen op de belangstelling van de lezers. Als alle werken, die met stukken en brokken aaneengebracht werden, ontbreekt ook hier de eenheid : veel belangrijks naast eenige onbeduidende bijzonderheden. Als prijsboek zal het gelezen, bewaard en herlezen worden. Alles te samen een goed, weldoend, maar niet persoonlijk werk. AUG. OSSENBLOK-DRIES

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 6 VEERTIENDE JAARGANG JUNI 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

Een merkwaardig Werk over J. H. Newman en de Kerk

13.218 Men vraagt me het proefschrift van W. H. van de Pol over « De Kerk in het Leven en Denken van Newman (1) bij ons ontwikkeld lezerspubliek even in te leiden (2). Ik doe het graag, omdat het mij dadelijk gebleken is — eerst bij de lezing en verder bij de verdediging — dat deze studie diep-ernstig is, en van gewicht kan worden in den religieusen nood van onzen tijd. De conclusies waartoe van de Pol komt, zijn inderdaad van belang, op de eerste plaats voor de Noord-Nederlandsche Christenheid, maar ook voor ons en voor andere landen. Ik denk hierbij dat de algemeene dracht van zijn werk ertoe bijdragen kan om — mits een paar noodzakelijke en dan ook verduidelijkende terechtwijzingen — menigeen tot vruchtbaar nadenken te stemmen, en zelfs tot zuiverder godsdienstige konsekwentie en beleving.

Verbazingwekkend-rijk groeit met den dag de literatuur over en rond Newman. Stilaan komt men tot het besef — hier en elders, in Europa zoowel als in Amerika — dat hij een der grootste en diepste en meest-omvattende religieuse genieën is uit de geheele 19e eeuw, tevens onmisbare inspirator en raadgever bij het zoeken naar oplossingen voor de moeilijkheden van vandaag. Laat ik deze vaststelling,

(1) Dr W. H. van de Pol : De Kerk in het Leven en Denken van Newman. Met 1 portret. — Nijkerk, Callenbach, 1936 (23×16) 15, 304 blz.

(2) De schrijver promoveerde tot doctor in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op 31 Maart ll.

mede in den zin van het proefschrift van van de Pol, met een paar vingerwijzingen mogen staven. Vooreerst het profetische in Newman. Heeft hij niet met de scherpte van zijn zienersoog het complex godsdienst en wereldrevolutie, waar we nu voor staan, voorzien en doorschouwd ? Heeft hij niet zelfzeker en herhaaldelijk voorzegd dat het op den duur komen zou tot een naakten strijd tusschen geloof en ongeloof, Kristendom en Heidendom, Katholicisme en Atheïsme ? Alle andere groepeeringen en tegenstellingen, meende hij, zouden eensdaags terugzinken en harmonieeren in één van beide kampen. Onophoudend waarschuwde hij dan ook tegen alle vormen van liberalisme op godsdienstig gebied ; de verre uitloopers hiervan zag hij in geest hun vernielend werk verrichten in mensch en maatschappij, kerk en staat ; hij wilde er tegenover stellen het bolwerk van het *dogmatisch* geloof met al zijn gevolgen. Zoo bewust en zoo taai streed hij voor dit *dogmatisch principe*, dat hij op den dag van zijn verheffing tot het Kardinalaat, synthetiseerend getuigen kon voor de één gevolgde levenslijn : « For thirty, forty, fifty years, I have resisted to the best of my powerds, the spirit of liberalism in religion ». Of hij juist gezien heeft en gelijk had ? Wie zal het loochenen ? Wat zijn fijn en lijzig oor als brongemurmel aan de

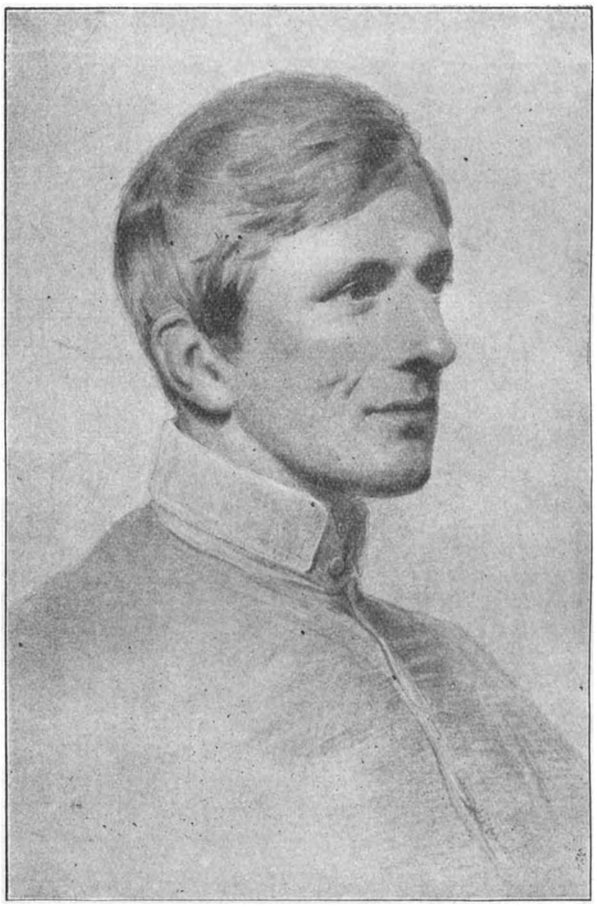

Kardinaal J. H. Newman

boorden van de Isis te Oxford, en in de eenzaamheid van Edgbaston hoorde aanruischen, rolt vandaag verbreed en met ontzaglijken toevoer van wateren tot bij ons aan, en overrompelt ons wellicht morgen met het bruischend geweld van een stortvloed. Kunnen onze lage landen-bij-de-zee niet een reuzendam opwerpen van allerstevigste godsdienstigheid en allertrouwste kerkelijkheid ? Heeft de Voorzienigheid geen bizondere taak voor onzen Dietschen stam in dezen tijd weggelegd ? Kunnen wij niet met onze niet te onderschatten gave volkskracht, een stuk kristen kultuur redden ?
Van een ander gezichtspunt uit, maar toch aansluitend bij het voorgaande, komt Newman voor als de rustelooze zoeker die in een rationalistisch-gerichten tijd de te hooge aanspraken van het verstand in geloofszaken afwijst als een verminking van het diepste leven, daarbij positief den geheelen mensch in de geloofsdaad betrekt en de rechtvaardiging bepleit van het geloof der eenvoudigen. Heeft hij hier ook weer niet de komende doorbraak aangevoeld van de irrationeele en onderbewuste krachten die vandaag in mythen van allen aard gestalte krijgen, en de groote massas als van zelf meesleepen ? En heeft hij niet ten overstaan van het daarmee verband houdende vraagstuk: geloof en volksmassa, dat ons vandaag zoo angstig bekommert, kwesties aangeboord, oplossingen gesuggereerd en gezichteinders geopend, die met den dag klaarder en dieper en actueeler blijken ? Men leze en overwege den neerslag van Newman's geestelijke verkenningstochten, in het onsterfelijk-geniale « Essay in aid of a grammar of Assent » en men zegge of dit niet een brandend-actueel boek is.
Naast het profetische en borend-vernuftige, moge ik ook het koen beleid in Newman's geest aan een enkel voorbeeld duidelijk maken : Even na zijn overgang tot de Roomsche kerk had hij ingezien dat de katholieke jeugd, bij gemis aan een Oxfordiaansche universitaire voorbereiding en vorming, nooit in staat zou zijn om een leidende rol in het publieke leven van Engeland te spelen. Welke inspanning legde hij niet aan den dag om dit tekort aan zijn verachterde broeders duidelijk te maken, en — beter dan dat — om het in den kortst-mogelijken tijd aan te vullen, met name om te Dublin een staf jonge mannen op te voeden, open van geest, fijn, soepel, harmonisch ontwikkeld, onderlegd en toegerust om het Engelsche leven werkelijk te kunnen helpen mee richten in de toekomst ! Steeds stond hij afzijdig en wantrouwend tegenover een stugge, gebalde, fanatische katholieke levenshouding, die niet tevens verlicht en breedziende was. Hij stelde daarom ook scherper en vroeger dan wie ook — en werd hierin niet genoegzaam begrepen —

het volle *probleem van den leek* in de katholieke Kerk, voor dezen leek een recht en een *actieve* rol (hij zag dat een louter-passieve onderdanigheid aan de overheid de belangstelling voor het katholicisme zelf doet kwijnen), een scholing en een opvoeding eischend, wier belang, noodzakelijkheid en dracht wij nu eerst in dezen tijd van Katholieke Actie traagjes aan *beginnen* te begrijpen.

Op menig ander punt zou ik nog kunnen wijzen, maar beperk me tot een laatste beschouwing, die echter Newman's centrale en meest persoonlijke bekommernis aanraakt, en me dan ook regelrecht voeren zal in het vaarwater van Dr van de Pol.

Francis Newman zegt ergens dat voor zijn broeder John Henry de Kerk « alles » was. Dit getuigenis kan men gerust in den meest letterlijken zin aanvaarden. Het feit zelf echter dat Newman deze allerhoogste belangstelling, vereering en liefde voor de Kerk overhad, volgt als vanzelf uit zijn diep-godsdienstigen levensangst en de daarbijhoorende onvoorwaardelijke overgaaf van zichzelf aan de oneindige Majesteit van God. Inderdaad, gesteld dat God zijn éénig-geboren zoon Jezus-Christus voor ons liet mensch worden, en dat deze onze Verlosser na de volbrachte levenstaak een Kerk gesticht heeft met de bedoeling om in en door haar zijn Verlossingswerk voort te zetten, zoo kan het niet anders of een religieuse ziel van Newman's gehalte, moet — eens dat deze tijdruimtelijke openbaring van God door haar als werkelijkheid wordt ingezien — aan deze werkelijkheid ook de allereerste plaats inruimen, zoowel in geest en kommer als in daad en leven.

Dr van de Pol's werk is op dezen laatsten grondslag gebouwd, met name op Newman's uitzonderlijk-ernstige opvatting, konsekwente doorzoeking en doorleving van het Complex : God — Jezus-Christus — Kerk — Mensch. Met oneindig geduld en fijnproevende ontleding gaat de schrijver in 't bizonder na wat Newman's éénige Kerkervaring is geweest. Onmiskenbaar duidelijk heeft Newman de idee en de werkelijkheid van de Kerk ontdekt — haar diepste wezen en beteekenis — door het lezen van de Kerkvaders en de acten van de oudste oecumenische concilies, d.i. door een geestes-en liefdecontact met de Kerk van de eerste eeuwen van het Christendom. Aldus ongeveer van de Pol; en hij noteert hierbij : « mocht het in later eeuwen, en met name in den tijd en het land waarin Newman zelf leefde, tengevolge van de vele schisma's en heresiën, heel moeilijk zijn om deze door Christus in de wereld gestelde Kerk te onderkennen, het stond onomstootelijk voor hem vast, dat in elk geval de Kerk van de eerste eeuwen de Kerk van Christus was, dat het geloof van die Kerk en alle wezenlijke elementen in

haar structuur en liturgisch leven van algemeen geldende en blijvende beteekenis zijn voor heel de Kerk tot het einde der tijden » (blz. 165). Deze vaststelling is volstrekt juist : Newman heeft zijn Kerkbeeld in hoofdzaak gewonnen bij de Kerkvaders. Men moet de dracht van dit feit in Newman's leven goed in 't oog houden, wil men niet af en toe verwonderd staan bij het lezen van eenigszins dubbelzinnige zinsneden als deze : « Het is niet juist, dat Newman op zoek was naar de ware Kerk. Hij had deze reeds lang voor de « Oxford Movement » ontdekt. » Van de Pol bedoelt dat Newman de idee en de realiteit van de Kerk reeds kende vóór 1833, via zijn studie van de Kerkvaders ; hij kan niet bedoelen dat Newman reeds het instituut ontdekt had waarin de Kerk van de Kerkvaders voortleefde, waarin zijn religieuse nood hic et nunc het eerst en voor goed bevredigd werd vanaf 1845. Het blijkt dus wél juist te zeggen dat Newman « op zoek naar de ware Kerk » was. Van de Pol's eenigszins verwarrende manier van uitdrukken, spruit wellicht uit een niet genoegzaam onderscheid tusschen de Kerk als *instituut* en de Kerk als *idee*, of liever uit een *overmatig accentueeren van de waarde van de ideëele Kerkwerkelijkheid, zonder voldoenden nadruk op het belang van het actueele lidmaatschap*.

Kard. Newman

H. W. van de Pol schetst overigens het beeld van Newman's zoeken naar het Kerkinstituut zeer goed. Met een duidelijkheid die niets te wenschen overlaat, en met volstrekte eerlijkheid, volgt hij Newman's vruchtelooze pogingen om de Kerk van zijn geboorte te identificeeren met de Kerk van de Kerkvaders ; hij gaat het geleidelijk groeien na van zijn inzicht op de identiteit Rome — Kerk van de Oudheid, en ten slotte zijn volledig berusten in de eind-oplossing: het lidmaatschap van de ééne ware levende Roomsch-Katholieke Kerk.

Zoo is het dan ook gansch logisch en volkomen juist wat van de Pol als conclusie nr 8 aangeeft : « Newman's geloof in de Roomsch-katholieke als de Eéne Heilige Katholieke Kerk was uitsluitend gebaseerd op het voor hem evidente feit, dat alleen in deze Kerk de mystiek-sacramenteele Openbaringswerkelijkheid voor alle eeuwen en over heel de wereld haar eenheid, innerlijken samenhang, identiteit en continuïteit heeft bewaard. Zijn geloof was niet gebaseerd op elementen die behooren tot de louter menschelijke zijde van de empirische werkelijkheid der Kerk. Daarom kon deze

laatste aan zijn geloof ook geen afbreuk doen ».
Maar dan zal een katholiek ook geneigd zijn aan van de Pol te vragen : is Newman's uiteindelijke houding niet *duidelijk* genoeg om alle gedroom van œcumenische vereeniging te laten varen ? Was zijn daad van 1845 niet witzuiver en diep, zóó dat haar glans en klaarheid eenigst tot *navolging* of *verwerping* wekken kan, nooit tot *toenadering* ?
Het kan inderdaad schijnen — en zekere uitdrukkingen leenen er zich toe — dat van de Pol, die op œcumenisch standpunt staat, eenige illusie koestert over mogelijkheden tot vereeniging, en bepaaldelijk al te veel verwacht van de formule « Kerk : Openbaringswerkelijkheid van Christus », zonder genoegzaam rekening te houden met het complex van *leerstellingen* en *dogma's*, die bij deze volle historisch en organisch gegroeide levenswerkelijkheid betrokken zijn. Hij zegt : « Het œcumenisch probleem, dat zich met toenemende kracht aan heel de Christenheid opdringt, staat in den persoon van Newman in levenden lijve voor ons. In zijn persoon heeft het de meest concrete belichaming gevonden sedert de dagen der Reformatie » (blz. 4). Strict genomen, en dwars naar de kern der zaak borend, zou men eerder moeten zeggen : In zijn persoon heeft het œcumenisch probleem een wending genomen die voortaan onafwendbaar is. En ik meen dat van de Pol dit ook wel beaamt, want zijn laatste conclusie (nr 12) luidt : « De œcumenische beweging zou haar zin en beteekenis verliezen, indien zij het getuigenis van een bepaalde kerk (in casu van de Roomsch-katholieke) ten aanzien van den weg tot herstel dier Eenheid a priori buiten beschouwing zou laten ». Dat is wel duidelijk. Daarom leg ik ook den min duidelijken tekst van blz. 4 en ook nog andere min accurate uitdrukkingen goed uit, en beaam ten slotte — mede rekening houdend met de geheele dracht van zijn werk — de poging die hij doet om in Newman de verdeelde christenheid te bereiken en haar van uit Newman's leven aan te spreken.
De zaak ligt mijns inziens zoo : Van de Pol die van huis uit tot de Nederlandsche Herv. Kerk behoort en verder de Luthersche, de Anglicaansche en de Roomsch-katholieke Kerk leerde kennen, werd van alvroeg, door diep-godsdienstigen ernst gedreven, voor de œcumenische beweging gewonnen. Op twintigjarigen ouderdom leest hij Newman's Apologia pro vita sua, en wordt « overrompeld door een mensch voor wien het religieuse probleem diepe ernst was », wordt gewonnen door « deze manier van denken in geloofszaken ». (Zie interview-gesprek in de kolommen van « De Tijd », Amsterdam op 1 Mei 1936). Het dringt tot hem door, mede door

verdere Newman-studie, hoe deze man van uit den nood der ziel, een vraag richt naar beide zijden van de Christenheid : de Roomsche en de niet Roomsche ; met name de vraag naar de volle openbaringswerkelijkheid van Christus in de Kerk. Deze vraag heeft echter verschillende aspecten, al naar gelang hij ze als Anglicaan stelt aan de Anglicaansche, of als Katholiek aan de Katholieke Kerk. Aan de kerk van zijn geboorte vraagt hij : zijt gij wel dezelfde kerkelijke werkelijkheid als die uit Augustinus' en Athanasius' tijd ? Na objectief nauwkeurig verantwoord onderzoek moet hij Neen zeggen, en gaat over naar Rome, omdat hij in Rome de identiteit herkent met de Kerk door Christus ingesteld. Aan haar ook echter zal hij, katholiek geworden en voor goed, met eerbiedig-kerkelijken zin, met kommer en moed een vraag stellen, ten bate van degenen die buiten haar staan, opdat zij haar te beter zouden kunnen herkennen : hij zal namelijk vragen dat zij door « een vernieuwde bezinning op haar diepste wezen » het al te menschelijke, dat de manifestatie van haar wezen aan de wereld verhinderen kan, zou afwijzen.

Als van de Pol het zoo niet bedoeld heeft, moeten wij zijn boek afwijzen als « vicié par la base » : immers *nooit of nooit kan Newman zich leenen tot een ander patroonschap van de œcumenische beweging.* Ik vertrouw echter dat mijn noodzakelijke verduidelijking ten overstaan van ons katholiek lezerspubliek, de diepste motieven die den schrijver bij het bewerken van zijn boek bezielden, niet vervalschen, maar veeleer recht aandoen. (1) Ik verwijt hem dan ook niet dat hij de laatste bladzijde (blz. 289) vóór zijn slotbeschouwingen op een ondervragingsteeken laat uitklinken. Dit ligt in de lijn van zijn irenisch-œcumenische zienswijze.

Ik verheug me ten slotte dat de Newman-literatuur een zeer ernstig boek rijker is, en ik onderlijn dat een diep-religieuse, ja diep-kerkelijke kommer er in tot uiting komt, trouwens zeer verwant aan den toon en het ethos van Newman zelf. Klaarder kan ik mijn waardeering niet vertolken. Dat verder kleine onnauwkeurigheden van biobibliographischen en kritischen aard in het werk zijn ingeslopen, vind ik nauwelijks de moeite waard zelfs even aan te stippen. Het zou vitterij worden erop in te gaan. Ik moge echter om te sluiten erop wijzen dat Dr van de Pol niet blind staat tegenover de pogingen, die wij allen aanwenden om de hernieuwingsbewegingen, die ten allen kante in de Roomsch-katho-

(1) Uit een schrijven van Dr van de Pol, zooëven ontvangen, blijkt ten overvloede dat het zijn « uitdrukkelijke bedoeling geweest is om zeer beslist en concreet in één bepaalde richting te wijzen, nl. in die van Rome ».
Een reden te meer om zijn boek in intellectueele katholieke kringen te verspreiden.

lieke Kerk aan gang zijn, tot goed einde te brengen. Integendeel, hij benadrukt ze met een onmiskenbare vreugde en waardeering. Hijzelf haalt hieromtrent aan : « Het godsdienstig onderricht aan de leeken wordt verdiept en op de hoogte van den tijd gebracht ; er wordt gestreefd naar een bevoegde voorlichting op elk terrein van het leven : de noodzakelijkheid van katholiek universitair onderwijs wordt erkend ; de vraag naar de verhouding van geloof en theologie tot de moderne wetenschap en het kultuurleven in het algemeen, is in een geheel nieuw stadium gekomen ; er heeft een verschuiving plaats in de verhouding tusschen Kerk en politiek ; het accent wordt verlegd van de volksdevotie op de liturgie ; andere methodes van apologetiek vinden ingang ; er valt een nieuwe bezinning op de grondslagen van het « katholiek geloof » te bespeuren in een steeds wijdere kring van geestelijken en ontwikkelde leeken ; er is een liturgische beweging ; er is « katholieke actie » (blz. 257).

Dr van de Pol moge het voor waarheid nemen, dat eenerzijds het uitzuiveringsproces dat we meemaken, en anderzijds de organische groei naar buiten, maar vooral naar binnen, d.i. van uit het wezen zelf van ons Katholicisme, ons zeer nauw ter harte gaan, en op onze laatste toewijding beslag leggen. Wat daaruit worden kan ten bate van de geheele Christenheid moge vooralsnog besloten blijven in de Alwetendheid van God. Wij staan echter zeer open, zeer dankbaar en zeer geestdriftig tegenover iemand die, naar het voorbeeld van Newman, in diep-godsdienstigen ernst de œcumenische beweging terugvoert in de ziel van ieder Kristen mensch, met deze vraagstelling, gericht eenerzijds tot de niet-katholieke, en anderzijds tot de veelal mechanisch-vervlakte katholieke kristenheid : « Wat moet ik doen om de volle openbaringswerkelijkheid van Jezus-Christus in de Kerk deelachtig te worden » ofwel : « wat dient gedaan *ut luceat lux* (*nostra*) *coram hominibus* ». (1) De genade des Heeren kome over ons allen in den nabijen Pinkstertijd.

Leuven. O. H. Hemelvaartdag 1936. D[r] P. SOBRY, pr.

(1) Uit het verklarend schrijven van D[r] van de Pol, waarvan ik onder de vorige nota gewaagde, blijkt dat de vraag, zoover zij gericht is tot de katholieke zijde, zich hierbij beperkt: « Moet Rome slechts een afwachtende houding aannemen, of rust op de katholieken een zware taak van voorbereiding, die o.m. veel zelfcritiek (niet natuurlijk in dogmaticis) zal vereischen ? Van de Pol heeft volkomen gelijk waar hij uit naam van J. H. Newman, naast de eerste vraag tot de niet-katholieken gericht, ook deze tweede vraag aan de katholieken voorlegt. Immers was Newman's leven inderdaad « één voortdurende critiek op de critieklooze houding der kerken, waar het zichzelf, en de louter critische houding, waar het anderen betrof ». In dit verband moge ik verwijzen naar het recent werk van J. A. JUNGMANN S.J. : **Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkundigung**, Pustet, Regensburg, 1936, een zeer scherp-critisch werk, dat wellicht te zeer onder den indruk staat van de actueele toestanden in Duitschland, maar dat toch voor ons allen allernuttigste wenken bevat.

HET BOEK DER MAAND

PERLE-FINE

door Anton van de Velde

De literaire bedrijvigheid van Anton van de Velde in de laatste tijd mag een heuse zegen heten omdat ze onder een mooie vorm een fris-gezond levensoptimisme brengt. Als de grootste en schoonste kunst die van het leven is, dan zal literatuur, die in verantwoorde vormschoonheid dié kunst leert, ook zelf kunst en grote kunst zijn, alle bonzen te spijt, en dan mag van de Velde even herademen en terugblikken op wat hij de laatste maanden aan zijn volk gaf : mooie kunst, want — en bovenal — heerlijke levenskunst die, op zijn minst, door de litteraire vorm niet wordt verraden.

De naïef-sterke kracht die zijn **Sterrevaart** doorstraalt, werd algemeen geprezen. Misschien heeft de zonnige blijheid doorheen al de triest-grijze luchten van een stoffelijk-naar-vernietiging-hellend leven uit **Het Hart vecht** er vele onthutst, ontstemd allicht, want ontwapend, omdat ze de tare die ze in de proefbladzijden in « Volk » hadden menen te ontwaren, niet aan een grijnzende diagnostiek konden onderwerpen. Ze ontdekken mogelijk wel gemis aan eenheid om die sprankelende afwisseling van licht en donker ; ze schokschouderen om die « zoeterige » ontknoping met de suiker-oom — allerminst een deus-ex-machina, want een logische ontwikkeling van de figuur sinds haar eerste optreden — en vergeten, midden al hun would-be-psychologische brouwsels, de echtheid van het wezenlijke leven zoals het midden in de roman van van de Velde staat, waar het bij hen vaak... vele mijlen van het lachend-bloedend alledaagse blijft. Ze heten de roman-inhoud los, verbrokkeld — of het leven één slijmerig gekwijl was ? ! — en als slot wordt het eens te meer « taboe » — of weer maar doodzwijgen.

13.219 Bij zijn derde gave nu : **Perle-Fine** (*), gaan ze dan aan 't juichen van heb-je-hem-weer : woordgeknutsel, caramel zonder inhoud of vinnigheid, zonder dat ze het dartele rhythme horen van het kinderdeuntje (of luisteren ze niet eens ?), zonder de speelse fantasie te zien van lijn en kleur, van spel en beweging, van klank

(*) ANTON VAN DE VELDE : **Perle-Fine**, 'n Zonnige Sproke met Zang en Dans voor de Jonkheid. Dansen en deuntjes door Jos en Alb. de Klerk. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (20×16 blz. 15 fr.

en dolle pret. Wie sprak daar ook van geen inhoud. Gaat satire en groot menselijk afwijzen alleen over politieke dithyrambe en zwaartillend gesjacher ?
Is het dan werkelijk zo moeilijk schoonheid toe te juichen omdat ze van iemand komt die tevens mens durft te zijn in alle bittere consequentie ?... Van de Velde wreekt zich over dat alles door zijn sterk levensoptimisme, zijn stoere werkzaamheid, zijn onuitputtelijke fantasie, zijn steeds groeiende vormschoonheid en zuiverheid van techniek. Hij heeft niet een geweldige, officiële pers achter zich..., misschien des te meer « mensen », die met hem geloven en strijden, met hem lachen en schreien en hem danken en lief hebben om wat hij in hun leven aan werkelijke want vredegevende schoonheid brengt.
Van de Velde bezit de grote gave eigen bitterheid te kunnen en te willen weglachen onder snaakse, maar goedige humor. Daar is geen werk van hem dat niet een brok pijnlijke levenstragiek bergt (een zeer reële inhoud), maar ook geen werk dat niet eindigt met een kreet van sterk geloof of lachende hoop. Vandaar dat hij zo dikwijls zijn werk als 't ware in satire doet besluiten, maar satire met grote mildheid die de waarde van de strijd en tevens zijn waarborg te liggen aanwijst in eigen innerlijkheid en onverzettelijk levensvertrouwen.
« Een zonnige sproke met zang en dans », heet het als ondertitel voor zijn **Perle-Fine.** Dat slaat op de uiterlijkheid van woord, klank en fantasie. Dat is de kinderlijke dartelheid waarop het geweven is ; de guitige taal en rhythmiek met de koddigheid van het beeld en het voorthuppelen van het rijm : dat alles samen één van de vele trekken is van de sprankelende onbezorgdheid van de kinderjaren. Dat de « oudere » er wel eens doorheen priemt, dat wèl, maar dan toch ook weer met die kinderlijke naïefheid van het nàzeggen en nàpraten, onbedacht over de diepere gronden maar geladen genoeg om de bewust-oudere tot meditatie aan te zetten.
Zonnige sproke — ook voor de fantasie van spelers en regisseurs die durven onder te duiken om het boven hun hoofden schaterend te doen uitspetteren. Zonnig voor taal en rhythme (ik zou alleen wensen dat het typische « bruur » maar wegviel, omdat... zo bitter weinigen dat van de Velde in al zijn klankrijkheid kunnen nazéggen). En dat het napraten over rijmelarij en knittelverzen dan eens ophoude. Ik wou maar eens weten hoeveel

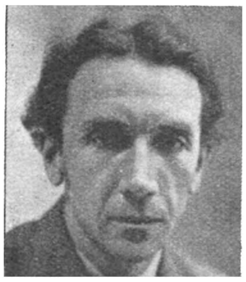
Anton van de Velde

versjes werkelijk of de dramatische gang niet zouden bijhouden of althans het spel niet zouden volgen ; — hoeveel er eigenlijk buiten het klankenrhythme van het vers zouden vallen ! Sproke eindelijk in de volste betekenis met de kleurige beweeglijkheid als kindervertelsel en tevens zijn fijne idee voor wie het kind heeft voorbijgestreefd en leerde te denken.

Het vertelsel is zo nuchter eenvoudig. Een visser — is het een knaap ? — die zich vergaapt en vergrijpt aan een parel ; er een pochhans op wordt, een « Baas Gansendonck », tot spot van zijn eigen rijkdom en zijn nieuwe standgenoten ; om pas weer gelukkig te zijn als hij de parel kan missen om aan eigen schamele schoonheid vrede en blijheid te leren begrijpen. Kinderverhaal met nikker en engelbewaarder, met fantasie van reuzegezichten op schatten en rijkdom, op prinsessen en soldaatjesparades ; — maar daarover heen de tragiek van een volk dat zich vergaapt en vergooit aan schijn en vreemd bezit ; de tragiek van een streven dat het eigene voorbijziet om economisch, finantieel, of hoe heet het ook... enz ! Oh, vrees maar niet. Van de Velde doet niet aan tendens in agitatorische zin ; niet aan satire in directe opzettelijkheid, maar wel voelt hij een eenheid in leven en denken en kunstenaar-zijn, zodat het één verbondenheid wordt, (zonder bedoeling maar daarom niet min vitaal bewust) met eigen alledaagsheid en omgeving. Daar is geen werk van van de Velde, waar niet de lach in beiert, waar niet de zucht in schreit of niet de vloek in nazindert die, op de dag van het schrijven, in hem of rond hem in de lucht hing. Maar ook niet één werk van hem, waar niet het levensoptimisme wegwijzend overeind blijft zoals het zijn eigen leven één maakt en schoon.

Met dat al blijft zijn werk voor wat het zich geeft : **Perle-Fine**, een zonnige sproke van en vol kinderfantasie en pret en ogenschijnlijk niets dan dat.

Fantasie overigens bij van de Velde is geen ongebondenheid of divagatie, al zo min als spel bij hem maar grillig bewegen zou zijn. Het een en het ander sluit nauw saam met de scheppende verwezenlijking van zijn litteraire visie en de diepere zin van zijn geestelijke bedoeling. De onwezenlijkheid van sommige figuren ligt niet alleen aan de onwerkelijkheid in het bestaan, maar veel meer aan de heuse onwezenlijkheid van hun schijnwaarde d.i., van hun begrip, zoals hier geldt voor soldaatjes en hofhouding, voor rijkdom en weelde en dergelijke.

Aan een boek van van de Velde gaat men niet onverschillig voorbij. Dat is weer het geval met **Perle-Fine** waar de auteur zijn eigen litteraire bagage mee verrijkt, maar tevens ook ons geestelijk bezit

en onze toneelschat. 't Is maar te hopen dat de gemeenschap, jeugdgroep en onderwijsinrichtingen, en zo meer, het ook werkdadig niet voorbijgaat. Wat helpt alle gebazel over internationale grootheid, die dikwijls met zo bedelkelijke-vlas-vezels aaneenhoudt. Kwestie is of het goed werk is, schoon werk, van een goed en schoon mens en een eerlijk kunstenaar. Ik geloof niet dat die waardering aan van de Velde kan onthouden worden, alle wormstekelig aanwreten te spijt. — Le reste est de la « literature » ! — Mag het gezegd dat van de Velde een goede en mooie taal schrijft; een radde en sprankelende dialoog die ondanks alle virtuositeit — ik geef je het woord « knittelvers » — vlot en sprankelend en vloeiend levensecht van de planken over ons komt ; dat er rhythme en zwier zit, ook in zijn vers — die knittelverzen, je weet wel ! — zonder dat gang van spel en dramatiek worden onderbroken, integendeel, geschraagd en opgevoerd ; dat de fantasie fris is en dartel en toch levensecht en reëel ; dat de inhoud, als gedachte, motief of thema, logisch en psychologisch leven en werkelijkheid betekent, met en ondanks het onverkreukbare levensoptimisme, met en ondanks de snaaks-guitige satire — of is het humor ? — die een laatste traan wegdringt of de weemoed van een mooie droom schept ; dat zijn werk goedheid én schoonheid brengt ? Mag het dan niet toneel en ook kunst héten. Dat het niet « het » hoogste is nog, niet het ideaal-zuivere, en wat verder de literatuur mag eisen ?... Goddank !

Vermits van de Velde nog lééft en... wij zelf nog geen punt wensen te stellen aan de vele schoonheid die we nog van hem verwachten.

AL. DE MAEYER

13.220 Butler, Cuthbert, O.S.B **24**

◆ WEGEN VAN CHRISTELIJK LEVEN. Oude Spiritualiteit voor moderne Menschen. *Vert. uit h. Engelsch dr Domna Edith M. Leeuwenberg O.S.B. Geill. met portret. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (19×13) 256 *blz.* 32 *fr.* ; *geb.* 42 *fr.*

IV* — Van dit magistrale werk kunnen we geen goed genoeg schrijven. Het is een gemeenplaats geworden, te zeggen «We wenschen dit boek in de handen van alle priesters en ontwikkelde leeken, enz. ». Doch bij onderhavig werk hebben deze woorden hun vollen zin. Dom. Cuthbert haalt den geest, de methode, den « sensus » van de spiritualiteit der grootmeesters in het geestelijk leven naar voor, als daar zijn S. Benedictus, S. Franciscus van Assisi, St-Dominicus, Ste Theresia van Avila en St-Joannes van het Kruis, St-Franciscus van Sales. Met een saamgebalde kracht van synthese en een wezenlijk uitdiepen leeft *hun* spiritualiteit op het éene en altijdterugkeerende motief van het zoeken naar het vinden van en het leven in God, doch georiënteerd en zich uitend volgens de specifieke geaardheid van hun persoonlijke geesteshouding, volgens hun speciale ziele-allure. Dan kan men tasten welk een levens-rijkdom er in het genadeleven ligt te gloriën. — Dit prachtige ziele-boek werd keurig vertaald door de Oblate F. M. Leeuwenberg O.S.B. en smaakvol uitgegeven door Foreholte. M. VAN HOECK, PR.

Nieuws uit Noord en Zuid

door Ernest van der Hallen

Ik heb deze meidagen de worsteling aangegaan met de voorzomersche produkten der Nederlandsche literatuur. Het was af en toe noodig, om deze overvoeding te kunnen volhouden, de gordijnen van mijn werkkamer toe te trekken, om de zon en de mildheid van den bloeienden kerselaar voor mijn venster en den solfergelen gouden regen niet te zien, die me de worsteling met het woord en de verbeelding van mij bekende en onbekende schoonheidsmakers soms dreigden al te zwaar te maken. Het resultaat van mijn bevinding zijn twee stapels werken die ik, in onbewuste navolging van Gods' dreigementen omtrent het Laatste Oordeel, te mijner rechter- en linkerzijde heb geschikt. Om echter de dames hoffelijk den voorrang te gunnen, wil ik gaarne de drie titels welke de produkten zijn van
13.221 vrouwelijke auteurs hier vooropstellen. Die vallen overigens wel mee.

J. P. Zoomers-Vermeer

Aan het boek van J. P. ZOOMERS-VERMEER : **Vader (III*)** zijn reeds een vol dozijn andere voorafgegaan, waarvan ik, God beware me, de 3/4 niet gelezen heb. Mijn herinnering, die te dezer materie weinig houvast heeft aan titels, beschikt over geen sterke reminiscenties aan die boeken, zoodat ik bezwaarlijk kan getuigen of deze roman al dan niet een nieuwe phase beteekent in de produktie van deze schrijfster. Laat ik er echter eerlijk voor uitkomen dat dit nieuwe boek van haar mij sterker geboeid heeft dan me dit door eenig werk van haar seksegenooten sedert langen tijd overkomen is. Het is een gaaf verhaal van een der tallooze non-conformisten, die door de wetten van het leven en van het bloed uitgestooten werden uit de burgerlijke kaders van dezen die de gave bezitten zich in de organisatie van leven, arbeid en fatsoen te kunnen schikken. De man heeft zijn vrouw doodgepest, of de vrouw haar man, of allebei hebben ze elkaar het leven onmogelijk gemaakt — wie zal het precies uitmaken — totdat de vrouw sterft ; hij ontmaakt zich van zijn jongste kind, steelt bij zijn ouders een fietskarretje en trekt met zijn kleinen jongen de baan op, steelt, maakt muziek, speelt bediende in een dubieus cafétje over de grens, smokkelt, intrigeert en weet de wisselende avonturen in zijn zwerversleven allerhandigst uit te buiten, tot hij het met een oude rijke vrouw, die best zijn moeder had kunnen zijn, aanlegt, en daartoe zijn jongen kwijt speelt. Van dit wisselend spel van avontuur en moreele buitenissigheden heeft mevr. Zoomers-Vermeer een zeer handig gebruik gemaakt om een soort modernen schelmenroman te realiseeren, die wel is waar het epische en heroïsche van dit soort boeken uit vroegere eeuwen mist, maar een verrassend-juist beeld ophangt van zedelijke nonchalantie en esprit bohémien, die ontdaan is van elke kunstmatigheid. In den grond is deze man niet slecht ; hij kan alleen zichzelf niet aan, en grijpt alles aan wat de levenskansen hem bieden. Een soort mensch die, geloof ik, eer een produkt is van het zuiden dan van het op fatsoen en organisatie ingestelde en daarin doodgeloopen Holland. Om de waarheid te zeggen mist het boek de grandioze allures welke de zwerversboeken gemeenlijk sympathiek plegen te maken ; ten slotte is deze man een geniepige kerel, meer intrigant dan artist, eer straatschuimer dan eigenlijke zwerver, doch de auteur heeft hem gered voor onze sympathie door haar knappe teekening van de paar goede momenten en gezonde impulsies, die ook hem niet vreemd gebleven zijn ; ze heeft meteen dit boek gered uit het vlakke, monotone waarin een groot procent der Hollandsche vrouwenromans ten onder gaan, stylistisch zoowel als zedelijk. Het is echter een boek dat ik mede om zijn stylistische en narratieve kwaliteiten, met plezier gelezen heb.

13.222 Gaarne schreef ik evenveel goeds over : **Zooals het werkelijk is (II-III)** van F. CORDEA; en inderdaad handhaaft zich ook deze roman stylistisch op een niveau waarmee de doorsnee-psychologische roman in Nederland ons niet verwend heeft — een kompliment dat deze schrijfster gewis niet mag onthouden worden — doch in den grond is hij enkel de honderd negen en negentigste variant op de stereotypische echtbreuk-epiek en vrij-leven lyriek van den modernen man en vrouw. Het geval wordt natuurlijk hoogst netjes en fatsoenlijk behandeld, — daar niet van ! — en het gaat bijna even natuurlijk om een kunstenares, die krachtens definitie het recht heeft de allures van een geëmancipeerde dame erop na te houden, wat het boek op vriendelijke wijze onderscheidt van den banalen doodversleten driehoeksgeval- en echtscheidingsroman ; ik zal zelfs erkennen dat hij die zich aan het « geval » dat aan den grond van dit boek ligt zou ergeren, alvast blijk zou geven van

meer dan primaire « onverdraagzaamheid en gemis aan vertrouwdheid met het leven », doch ook het honderdmaal herhalen van een verwerpelijk thema, maakt dit niet minder onaanvaardbaar. « Zooals het werkelijk is », suggereert Felicitas Cordea als men de lektuur van haar boek begint ; met evenveel recht zou men kunnen zeggen : « zooals het is, wanneer men het leven zeer eenzijdig en dus lichtelijk geforceerd, inziet ». Het leven heeft, God beware me, nog andere perspectieven en kansen, en er zijn, Goddank, nog andere mannen en vrouwen dan gedesillusionneerde zwakkelingen, die ten onder gaan in het leven, omdat ze de metaphysiek en de absolute waarden praktisch ontkennen in hun levenshouding. Hoe sympathiek dit boek litterair gezien ook aandoet, ik houd het erbij dat dit soort romans giftig en deprimeerend moet werken op jonge menschen die geloovend, rein en optimistisch tegenover het leven moeten kunnen staan.

Ik heb nog 'n damesroman tot het einde bewaard, omdat deze in zijn groote lijnen buiten de
13.223 traditioneele atmosfeer staat van dit soort boeken : **Mientje (IV-V*)** van de blijkbaar nog jeugdige schrijfster AGNI VAN DER TORRE teekent den groei van een jong meisje op het land naar het leven toe ; een meisje dat van aanleg, temperament en gevoelens zuiverder en dieper blijkt te zijn dan dit meestal bij meisjes uit haar stand en omgeving het geval is. Haar leven als kind gaat zonder heftige rukken of stooten voorbij ; allerlei verlangens en gevoelens, die overigens vrij normaal het deel zijn van elke jonge vrouw, breken zich een weg door haar verbeeldings- en gevoelsleven, totdat ze, na den dood van haar moeder en na bij zichzelf uitgemaakt te hebben dat het gewone, voor de hand liggend huwelijk met een fikschen boerenknaap niet haar deel is, besluit verpleegster te worden, ondanks het verzet van haar omgeving tegen dit van de gewone wegen afwijkend beroep. Het verhaal gaat effen en zonder sprongen cf diepten zijn gang ; het kan niet ontkend worden dat de jeugdige auteur vertrouwd is met de soms grillige en mysterieuze uitzichten van de jonge-meisjesziel ; soms ontkomt men niet geheel aan den indruk dat dit boek deels auto-biografische trekken vertoont, doch even duidelijk is het dat het de groote, forsche lijn mist die de vrucht is van het rijper, dieper talent, en de bezinning die slechts levenservaring en leed bijbrengen. Ondanks dit stemt dit boek zeer sympathiek, niet het minst omdat het naast de tekorten, onvermijdelijk aan elk jeugdwerk verbonden, ook de in onze romanliteratuur zoo zeldzame frischheid, onbevangenheid en geloof in het leven, de atmosfeer van optimisme en blijmoedigheid, handhaaft, en tegelijk bewust is van het leed en de kleine doch heftige tragiek van den door de ekonomische depressie ten gronde gerichten boer, wiens leed vertienvoudigd wordt door het weggroeien van zijn kinderen van zijn haard en hart, en de dood van zijn vrouw. Al is de stijl van dit boek niet vrij van een zekere wazigheid en de lijn tamelijk aarzelend gebleven, toch openbaart het im Ganzem een talent dat zich op verbazende wijze kan ontwikkelen tot de schrijfster van hét boek over de jonge vrouw van dezen tijd, die heusch niet de ingebeelde konflikten van vele auteurs noodig heeft om belangrijk te zijn, zelfs als roman-thema. Dit boek is een soliede wissel op een serieuze toekomst waard.

Niet elke maand bezorgt de Nederlandsche uitgeverij ons een oorspronkelijken roman
13.224 van de beteekenis van VAN RANDWIJK's eersteling **Burgers in Nood (IV*, P)**, een boek dat het zeer dringend probleem van den door blijvende werkloosheid gedesoriënteerden man uit de grootstad op scherpe, preciese wijze stelt. Ik heb al eerder aangestipt dat de protestantsche jongeren sinds eenigen tijd begonnen zijn hun tijdelijken achterstand bij hun katholieke collega's in meer dan snel tempo in te halen ; deze roman bevestigt, na den Drentenaar Anne de Vries, dat ze ook het offensief om den roman ingezet hebben, en, hoewel anders geaard dan Kuyle, Coolen en Helman, getuigen te beschikken over een lyrisch talent en een technische vaardigheid, die zoowel het werk van de Vries als dat van Randwijk met een slag verheffen boven het niveau der klassieke eerstelingen. Het ietwat pijnlijke geval van den jonggehuwden chauffeur bij een failliete kleinindustrie, die alsdus plots zonder werk valt en zich langzaam voelt verglijden naar de gevreesde en verfoeide kringen der beroepswerkloozen en stempelaars, welke opgave van fatsoen en standing in bepaalde Hollandsche kringen ruim zoo pijnlijk aangevoeld wordt als het eigenlijk gevolg voor zichzelf van dezen nood : dit is, in beperkte woorden, de lijn langs dewelke deze roman zich ontwikkelt. Een tijd lang kan men inderdaad het fatsoen redden en naar den eisch der vrouw burger blijven, als is het dan ook een « burger in nood », maar van het oogenblik dat ook dit decorum faalt, verliest de man zijn laatste houvast, dat in Holland altijd het fatsoen is. Als antipode aan deze burgerlijkheid staat de figuur van een jong dominee die,

H. M. van Randwijk

gekweld door zelfverwijt, omdat het woord in de kristelijke middens zoo zelden bevestigd wordt door de eigen daad, in zichzelf het verre beeld verwezenlijkt van den leider, die voorop gaat in de vrijwillige aanvaarding der zelfbeperking en het vrijwillig deelen van de gevolgen van Gods tuchtiging over de aarde met de van natuurswege het meest getroffenen, de eeuwige armen, de eeuwige slachtoffers en de eeuwige opstandigen. Hij is een in de kristelijke, niet-katholieke literatuur, eenzame en zeer bizondere verschijning, waarvan men enkel het evenbeeld weervindt in Herwig's « Sebastian », maar dan op een algemeen-menschelijker, ik zou haast zeggen, op een meer burgerlijk plan. In feite brengt hij aan de sjofele werkloozen en stempelaars de boodschap, die te allen tijde aan de katholieke kerk haar diepsten zin gaf : ga voorop in abnegatie en liefde. Daardoor komt deze dominee op een voor ons nimmer vermoed plan van kristelijke konsekwentie te staan en krijgt dit boek de beteekenis van een roman, die de chaotische verwarring van dezen tijd oplost in strikt-katholieken geest, al zijn de ingrediënten van dit werk ook protestantsch. Ook zuiver bellettristisch heeft dit boek van van Randwijk een beteekenis, welke men niet het recht heeft zonder meer voorbij te gaan : ontdaan van elke formalistische nieuwezakelijkheidstendenz, erkent het de waarde der schoonheid van het leven en de dingen, zonder te vervallen in een vaag æsthetisme ; hoe gecompliceerd de verhouding van den mensch, die het slachtoffer is van den ekonomischen en geestelijken nood, ook wezen mag, geen oogenblik vervalt de auteur tot psychologische maniakkerij, de ziekte van onzen huidigen op analytisch vermogen toegespitsten tijd. Het leven blijft hier grootsch en levenswaar, al is het soms ook onzeggelijk zwaar en hard, en de mensch blijft het leven beheerschen, al dreigt hij er ook elk uur aan ten onder te gaan ; deze verhouding teekent een optimisme en een geloof in het leven, die te zeldzaam tot uiting komt in onze huidige fraaie letteren, om niet te zeggen : onthoud den titel van dit boek en den naam van dezen auteur : hij behoort tot de beperkte groep van dezen die wat te zeggen zullen krijgen in onze Nederlandsche roman-literatuur.

Laat het me thans gegund zijn, over te springen van het Hollandsch binnenhuisje naar de Noord-Afrikaansche woestijn en het beruchte Vreemdelingen-legioen, te allen tijde hét thema voor kopijlooze reporters, fantasielooze romanschrijvers en op nieuwe-sensatiebeluste filmregisseurs, en bovendien het laatste toevluchtsoord voor gedesillusionneerde kalverliefdes en doorgeboemelde fils-à-papa's. Degene die onder den schuilnaam ERIK
13.225 TEN WERVE het auto-biografisch romannetje **Sirocco** (III*) schreef, behoorde tot de gedesillusionneerden die, met een dwazen kop na uiterst verwarde zaken op gebied van liefde en financies, het avontuur waagde. En er natuurlijk even weinig plezier aan beleefde als al zijn voorgangers, lotgenooten en navolgers. Hoewel het onderschrift van dit boek luidt : « Uit het leven van een legionnair » en meer dan de helft ervan inderdaad daaraan gewijd is, blijft hetgeen aan zijn Afrikaanschen legerdienst voorafgaat, veruit het interessantste deel, ook al omdat het leven in het legioen, zooals de auteur het teekent, geen nieuwe gegevens biedt, en litterair het niet haalt bij de teekening van zijn voor-Afrikaansche dolagies. Het is de eerlijke belijdenis van een jongen man, die het levensavontuur aan lager wal stuurde, en in zijn geloof op het laatste nippertje nog de kracht vindt om overeind te blijven tegenover de tentatie van de zelfmoord ; deze belijdenis is tienmaal prægnanter dan de huiveringwekkende avonturen in de hel van vuur en zand, omdat men onder elk woord een echo van het diepe leed verneemt dat het deel geweest is van dezen getoermenteerden mensch. Lodewijk van Deyssel gaf zich de moeite om dit boek in te leiden en aan te prijzen als het werk van een beloftevol kunstenaar ; dit gebaar was eigenlijk overbodig, want het kon ten slotte best deze welwillende protectie missen. Het is inderdaad een getuigenis van een sterk kunstenaarschap, van een meer dan conventioneele kennis van de menschenziel en het leven, een episch vermogen dat ver boven het gewone reikt, en zijn verhaal op sommige oogenblikken een adembenemende kracht en een ongewoon interesse verleent. Mooi, eerlijk en knap geschreven werk.

13.226 Als ik hiermee de reportage-probeersels **Pennekrassen** (IV) van JAN POORTENAAR vergelijk, ontkom ik moeilijk aan den indruk dat deze opstellen en «...krassen » eigenlijk geschreven zijn bij wijze van tijdverdrijf, en eer tot de amusements-journalistiek dan tot de literatuur moeten gerekend worden. Jan Poortenaar heeft een vlotte, gemakkelijke schrijftechniek, die zich uitstekend leent tot het soort causeries, die de van-kopij-gespeende korrespondenten 's zomers op de tweede bladzij van hun krant plegen te laten drukken. Inderdaad zijn de eigenlijke reportages of als dusdanig bedoelde hoofdstukken staaltjes van oppervlakkig gepraat rond één cliché en één stemming, en bovendien niet vrij van een zekere zelfgenoegzaamheid — cfr. de Boetprocessie, Brugge e.d., waarvan ik de geest onverdragelijk minachtend aanvoel, — al wil ik meneer Poortenaar gelooven wanneer hij me komt vertellen dat dit niet zijn bedoeling was. Deze toon en dit excuus schijnen voor sommige journalisten uit Nederland t. o. v. Vlaanderen normaal te zijn. Poortenaar mag nog gerust,

een massa van dergelijke dingetjes schrijven ; voor verzamelen schijnen ze mij, ondanks
hun luchtigen, plezierigen verteltrant, ongeschikt.

Nico van Suchtelen

Wilt ge nu een klein, werkelijk plezierig boekje lezen van een
overigens gewichtig en hoogst serieus auteur, schaf u dan het
13.227 beminnelijk vertelsel aan dat NICO VAN SUCHTELEN
schreef onder den titel **Fontie (V)**, zijnde een verhaal over een
klein mormel van een hond, een drietal peuters van kinderen,
een dokter, nl. den vader van deze bende, en diens vrouw. Zoover mijn herinnering reikt, heb ik in langen tijd zooveel plezier
niet beleefd aan een Hollandsch boek, en op zulke genoeglijke
manier een overigens meer als zwaar-op-de-hand bekend
auteur over een dier en over kinderen weten schrijven, als
van Suchtelen het hier deed. Een vergelijking met Streuvels'
« Prutske » of met Claes' « Kiki » met dit geestig anekdootje
gaat niet op, natuurlijk, maar naast deze steviger werken
maakt dit hier alleszins geen minne figuur. Ik zou zelfs durven
zeggen dat de teekening van het kinderleven hier ondanks meerdere groote-menschengeestigheid en zin voor fijneren humor, beslist tot het zuiverste behoort wat we in onze
fraaie letteren aan kinderliteratuur bezitten. Het is mooi
werk, zuiver van weergave en als proza van zeer voornaam
gehalte.

R. van Genderen Stort

Mooi werk bracht ook de derde reeks van « De Feniks »
13.228 met den herdruk van VAN GENDEREN STORT's bekenden roman **Kleine Inez (III*)**, een al te gekend werk
om er hier uitvoerig op weer te komen. In ruim zoo groote
mate als de kleine Inez, bezorgt Peter, de kleinzoon van
Floris Scanderbergh, het thema tot dit rustig, evenwichtig
verhaal van den groei van twee jonge menschen naar elkaar
toe en weer weg van elkaar, langs de mysterieuze banen van
instinkten en gevoelens. Is kleine Inez het symbool van de
zuivere, ongerepte jonge vrouw, die in haar eenzelvigheid
hoofdzakelijk teert op gevoelens en natuurlijke sympathieën,
en onaangetast gebleven is door het leven, in Peter herkent
men de door Sturm en Drang getoermenteerde jeugd, die ten
slotte doorheen al die stormen heen groeit tot een rijpe, evenwichtige mannelijkheid. In
het licht gearchaïseerd proza van van Genderen Stort, doet dit verhaal mild en vredig
aan ; zonder diepten of hoogten, maar krachtig en vitaal, is dit een model van sierlijk,
zuiver Nederlandsch, waarvan men met vreugde de charme ondergaat.

De plaatsruimte dwingt me tot bondigheid voor de twee boeken die hier nog naast mij te
wachten liggen: ANTOON THIRY's laatste nieuwe kleine-stadparodie, de laatste in de opvolging, waarschijnlijk niet de
laatste van de serie, in acht genomen dat Thiry's fantasie
in deze materie onuitputtelijk, en de herinnering der Liersche
oudjes aan allerlei voor dit genre in aanmerking komende
typen en anekdoten, zeer zeker nog uiterst welvoorzien is. Deze
bundel **Ach, die kleine Stad (V)** omvat drie verhalen naar
13.299 het klassieke type waarmee deze auteur ons sedert lang ver-
◆ trouwd gemaakt heeft. Niemand zal beweeren dat dit hooge
literatuur is, evenmin als men zeggen mag dat dit soort
kleinkunst geen rechten heeft in een land waarvan de bewoners toch voor een groot deel het genoegen zullen smaken,
zichzelf in deze bladzijden terug te vinden. Persoonlijk houd
ik niet van deze kleinstad-kleinheid, al geef ik gaarne toe dat
Thiry een meester is in dit genre.

Antoon Thiry

13.230 Kleinstadswerk is eveneens de eersteling van F. N. FONTEYNE, die in **Pension Vivès
(II-III)** een tamelijk origineel beeld teekent van het Brugge dat aan den gewonen toerist en
bezoeker van dit stadje meestal zal ontsnappen. Het pension van een burgervrouw bezorgt
den auteur het kader en de aanleiding tot het teekenen van een merkwaardig stel menschen
waarvan de sybillijnsche Eveline en de schilder de merkwaardigste exemplaren vormen.
Met een licht sceptischen glimlach vertelt de auteur de kleine geheimen en het gecompliceerde spel van leed, armoede, driften en instinkten van deze menschen waarbij hij
waarachtig geen blad voor den mond neemt. Groot of diep gaat dit werk niet, belangrijk
is het evenmin en voor zoover een eersteling vooruitzichten rechtvaardigt, dient de auteur

zich niet aan als de voerder van schokkende vernieuwingsplannen voor den geest onzer fraaie letteren. Zijn rustig, egaal proza gunt hem kansen tusschen de heimatschrijvers van goed, eer gewoon dan schitterend werk ; ik hoop voor ons en voor hem echter dat hij deze poging om het sukses te willen vinden in de overigens sedert lang tot het verleden behoorend seksueele gedurfdheden, waarvan we sedert eenigen tijd al meer dan gesatureerd zijn, niet tot een systeem zal verheffen. Een breederen horizont, ruimere allures, vertrouwdheid met de diepere gronden der menschenziel, kennis van het werkelijke leven, ook van datgene dat zich buiten de sferen van drift en begeerte beweegt, dit wensch ik van harte den jeugdigen Brugschen auteur. Ik zie in deze voorwaarden verwachtend uit naar verder werk van hem.

Van Menschen en Boeken

Virginie Loveling

Urbain van de Voorde

Op 17 Mei ll. viel de honderdste geboortedag der bekende romanschrijfster **Virginie Loveling,** die, geboren op 17 Mei 1836, overleed te Gent in 1923. Deze dag ging, voor zoover we weten, ongemerkt en ongevierd voorbij, hoewel deze schrijfster ten slotte wel beter verdiende... In de pers werd verkeerdelijk gemeld dat **Felix Timmermans** begin April vijftig jaar werd ; in feite viert de Liersche auteur zijn gouden jubelfeest slechts op 5 Juli.

Door het Ministerie van Wetenschappen en Kunsten werd aan den Heer **Urbain van de Voorde** den Staatsprijs toegekend voor letterkundige kritiek, ten bedrage van 10.000 fr., voor zijn gezamenlijk essayistisch en litterair-historisch werk. Onze oprechte gelukwenschen aan den bekroonden auteur, mede namens de redactie van « Boekengids ».

Verneem hier nu nog dat de katholieke romancière **Marie Gysen** onlangs tachtig jaar geworden is ; ze is inderdaad geboren op 21 April 1856 te Gouda, doch wijdde vrijwel al haar romans aan het Brabantsche platteland. Ze was langen tijd redactrice van het maandschrift « Van onzen Tijd », en vertelt nog gaarne dat ze een absoluut self made auteur is, en nooit of nimmer eenig onderwijs genoot.

De Belgische regeering heeft dit jaar weer zes letterkundigen met een reisbeurs bedacht; drie Walen en drie Vlamingen ; deze laatsten zijn : **Max Lamberty, Michel van Vlaanderen** en **Aimé de Marest.**

Van **Joris Eeckhout** verscheen zoopas een nieuwe bundel essays : *Litteraire Twistappels,* waarin het gaat over Gezelle, Timmermans, Papini, Beaudelaire en André Gide.

Dezen Herfst verschijnt een nieuwe roman van **Stijn Streuvels** : *Levensbloesem* ; in « De Stem » verscheen een uitvoerig fragment uit dit nieuwe werk. **Beatrice Harraden,** de schrijfster van het bekende verhaal : *Ships that pass in the Night,* overleed zoo pas te Londen. Ze werd geboren te Hampstead in 1864 en kende een geweldig sukses als romancière. Behalve hoogergenoemd boek, haar sukseswerk, werden nog een achttal romans van haar vertaald.

Marie Gysen

Een zeer interessante nieuwe serie van goedkoope Nederlandsche werken werd zoo pas gesticht : **Schijnwerpers,** uitg. Het Spectrum, Utrecht, die per jaar tien deeltjes over litteraire, godsdienstige, wijsgeerige en hagiografische kwesties, à 7,50 fr. per deel van plus minus 95 blz., bij inteekening op de reeks van tien (afzonderlijk genomen : 10 fr.) op de markt brengt. Deze reeks is in streng katholieken geest opgevat.

Reeds 3 nummers zijn verschenen : 1. Prof. Dr L. de Raeymaeker : Wat denkt u van den Mens. Korte wijsgerige Beschouwingen. 2. A. van Domburg : Levende Schaduwen. Aantekeningen over Film ; 3. H. Kuitenbrouwer en Ad. Sassen : Katholieke Poëzie na 1900. Een Bloemlezing.

Zullen verder verschijnen o.m. : De Maan dichtbij, van Dr A. Wanders, en In de Stilte der Bossen, van Jan Vriends,

beide overvloedig geïllustreerd ; —' op gebied der hagiografie : A. Kuyle : Een Jaar vol Heiligen en E. van der Hallen : Charles de Foucauld.
Wij juichen het verschijnen van deze goedkoope, frissch een actueele serie-uitgave gaarne toe : Als inhoud, alles eerste-rangs-werk, en typografisch bizonder keurig verzorgd.

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.231 **Lindworsky, Joh., Prof., S.J.** **159**
◆ EXPERIMENTEELE ZIELKUNDE. *Vert. uit h. Duitsch dr P. Romuald O.M.C. Met inleiding dr Dr Fr. de Hovre. — Antwerpen, Standaard,* 1935 (23 × 15) 23, 433 *blz.* 45 *fr.*
IV* — Zulk een boek is een heele brok studie, en dat Dr de Hovre een inleiding voor de vertaling schreef, getuigt, zoo het nog noodig was, voor de degelijkheid en van het boek en van de vertaling. 't Is voorzeker een schoone aanwinst voor de Nederlandsch-wetenschappelijke lectuur.
« Dit boek wil handelen over zielstoestanden », schrijft de auteur... « De experimenteele psychologie wil feiten uit het zieleleven vaststellen »... « Zij gaat uit van het experiment, alhoewel niet alle problemen dezer wetenschap door experiment kunnen opgelost worden »... « Zij heeft als voorwerp het psychisch gebeuren. »
Zulk uiteenloopend boek kan men niet in een referaat ontleden. Men kan er slechts een algemeenen indruk van geven. Aan mij, psychiater, schijnt het erg ingewikkeld zooals trouwens heel de gewoon klassieke psychologie is met dewelke, ondanks de benaming « experimenteele », de psychologie van E. P. Joh. Lindworsky nauw verwant blijft. Auteur en referent staan hier trouwens op twee verschillende polen. Ik kan me van de gedachte niet ontdoen dat in zich zelf het mechanisme van het psychisch gebeuren heel wat eenvoudiger verloopt, met heel wat minder elementen dan men het zich zou voorstellen na lezing van dit boek. Wij weten nog te weinig van den anatomischen bouw en de physiologische verrichtingen van het centraal zenuwstelsel. In onze bespiegelingen leven en spelen wij nog te veel met allerlei concepten van de klassieke psychologie en weten niet hoe deze concepten physiologisch te verantwoorden zijn, en of zij, physiologisch beschouwd, geen ander uitzicht zullen krijgen. Generaties en generaties van menschen zullen daar nog aan werken, eer het in 't klare zal gebracht zijn. Boeken als dit, geven ons ondertusschen moed en leiding ! Ongaarne mist men in dit boek vermelding en eventueel gebruik van psychologische richtingen als de psycho-analyse en de experimenten van Pavlov over de voorwaardelijke reflexen, om maar twee voorbeelden te noemen. Dr Fr. Meels

13.232 **Steur, K., Prof. Dr** **15 : 17 : 23**
◆ DE VRIJE WIL. — *Hilversum, Brand* (*Serie « Waarheid en Leven »*) 1935 (18 × 15) 42 *blz. fl.* 0,55.
V — Degelijke, klassieke uiteenzetting : na enkele voorbemerkingen over het begrip « wilvrijheid », wordt deze wilvrijheid eerst theologisch bezien, daarna philosophisch, met een helderheid, die niets te wenschen overlaat. Dr J. de Munter S.J.

13.233 **van Benthem, B. C., Dr, O.P.** **17**
◆ GOED EN KWAAD : 2. HET GOEDE ALS OORZAAK DER MORALITEIT. — *Roermond, Maaseik, Romen & Zonen* (*Wijsgeerige Grondbegrippen, dl* 6) 1935 (18 × 12) 56 *blz.* 10 *fr.*
V — Aan de hand van St-Thomas' duidelijke leering, geeft E. P. van Benthem ons hier een vlotte Nederlandsche uiteenzetting van dat deel der Algemeene Zedenleer, die de Moraliteit ziet te fundeeren in de scholastieke leer van het Goede en het Zijnde. Voor wie met deze leeringen eenigszins bekend is, zal het een genot zijn dit werkje te doorlezen ; wie er niet mede bekend is en zich wel interesseert voor de scholastiek, kan best met de studie hiervan zijn kennismaking laten aanvangen. Dr J. de Munter S.J.

13.234 **van Schelven, Th., Dr med.** **159 : 37**
PSYCHOLOGIE VAN HET KIND. *Geïll. — A'dam, Kosmos,* 1935, 2e *herz. druk* (23 × 15) 141 *blz.* *geb. fl.* 2,90
IV, N — Dit boek is de verwerking van radio-voordrachten over hetzelfde onderwerp. « Het wil, zoo vernemen wij van den schrijver, een voorlichting zijn voor de psychologische leek in de omgang met kinderen, en een inleiding tot de studie van het kind ». Dat de psychologische leek geene uitzondering is, bewijst de tweede uitgave van het boek, zes maanden na de verschijning van de eerste, maar of ieder, zelfs ontwikkelde mensch, dit boek zal verstaan, blijft een open vraag. Wel eenigszins oververzadigd, zal menig lezer

bij bladzijde 15, blijven staren op de analytische onderverdeelingen van het begrip « *Geest* » Meer dan een derde van het boek is gewijd aan « pædagogie en philosophie », en aan de « historische pædagogie », onderwerpen die al te kort behandeld zijn om door oningewijden goed begrepen te worden.

Veel beter, en ook van meer onmiddellijke toepassing, zijn de beschouwingen over den geestelijken groei van het kind, het spel, de taal, de belangstelling, het sprookje, het angstige, het nerveuse, het ongehoorzame, het moeilijke kind, de sexueele voorlichting, de nooden der ouders. « De goede pædagogie, zoo eindigt de schijver zijn boek, schept idealen en steeds nieuwe, steeds ruimere, en voert het kind van sfeer tot sfeer naar een steeds hoogere graad van volkomenheid ».

Iedereen zal met dit eindbesluit overeenstemmen, maar om het kind naar hooger idealen op te voeren, moet men aan de jeugd concrete idealen van gedachten en gevoelens voorhouden. Wat men nu juist in dit boek mist, is een wereldbeschouwing die aan de opleiding een ziel geeft. Wat de schrijver ons in de verhoudingen tusschen ouders en kind als moreelen band voorstelt, is zoo koud, zoo gevoelloos, zoo zielloos, dat onwillekeurig bij ons de gedachte opkomt dat schrijver geen moraal huisgezin voor oogen had, maar een psychopathisch, waar men zich aan de meest onharmonische gevoelsuitingen mag verwachten. Dr FR. MEEUS

2. - GODSDIENST

13.235 Mâder, R., Mgr 24

◆ BAANBREKERS. *Bewerkt naar het Duitsch. — Roeselare, Hernieuwen-Uitgaven,* 1935 (18×14) 191 *blz.* 12 *fr.*

V — Dit boek is geen roman, geen verhaal ; het geeft afzonderlijke actieplannen, strijdmethodes, offensiefcommando's die alle te zamen het groote krijgsplan der katholieke actie vormen. Het boek geeft een juisten kijk op den huidigen toestand ; doch het geeft meer dan dat : het geeft ook concrete, voor ieder begrijpelijke en uitvoerbare middelen voor een groote katholieke toekomst. Het is opbouwend-vernieuwend en toch zoo oud, radicaal en toch zoo vol liefde. Het is ook overweldigend rijk aan gedachten : « Nu of nooit moet de strijd aangebonden... Het groote apostelaat van de toekomst is het apostolaat van het voorbeeld... Wij moeten zelf opnieuw katholiek worden om de anderen te winnen... De grondslag der K. A. is broederliefde... Het geluk is alleen te vinden in God, niet in het geld, anders zou de wereld gelukkiger zijn... Wij moeten uit één stuk zijn, duizend maal neen kunnen zeggen, geen uitslagmenschen, geen 't is te vergeefs-menschen, geen vergaderingsmenschen, enz... » Strijder in de K. A., lees dit boek en doe wat het u zal leeren. Ieder katholiek zou het bij zich moeten hebben. F. VERMUYTEN, PR.

13.236 Pauwels, R. M., O.P. e.a. 25 : 23

◆ GODS SCHEPPING. XIII geestelijke Voordrachten. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (22×14) 183 *blz.* 12 *fr.*

V — De levendige belangstelling in godsdienstvraagstukken — ten bewijze daarvan de overtalrijke opkomst elken Zondag bij de Geestelijke Voordrachten in St-Caroluskerk te Antwerpen — is aanleiding geweest tot het uitgeven van deze reeks voordrachten over Gods Schepping, die aansluit bij de reeds vroeger gepubliceerde series. In de eerste conferenties komt de dogmatische, in de volgende de philosophische verklaring aan de beurt. Op de vraag : Hoe staat de geleerde, de kunstenaar, de heilige tegenover de natuur ? — geven de overige het antwoord in wat we kunnen noemen : het cultureel en specifiekreligieus gedeelte. De laatste kunnen een inleiding zijn tot de reeks die het volgend jaar wordt behandeld : De studie over de schepping van den mensch. We kunnen dit vlotgeschreven en mooi-uitgegeven boek — een beknopt tractaat over de Schepping — ten stelligste aanbevelen. Voor degenen die de voordrachten bijwoonden, zal de lezing ervan het terug-inleven zijn van het gehoorde. De lezing weze rustig en mediteerend.

M. VAN HOECK, PR.

13.237 Ratisbonne, Theodoor, Pater 23 : 29

◆ ANTWOORDEN AAN EEN JOODSCH ONDERZOEKER. *Vert. uit h. Fransch dr M. van den Berg. — 's Bosch, Geert Groote Genootschap,* (19×13) 62 *blz.* *fl.* 0,40

V — In den vorm « Vragen en Antwoorden », een uiteenzetting van de katholieke geloofsleer ten gerieve van Joden, voorafgegaan door een korte levensbeschrijving van P. Ratisbonne, die zich uit het Joodsche geloof tot het katholicisme bekeerde en de stichter werd

der Congregatie van O. L. Vrouw van Sion. Achtereenvolgens worden behandeld : het Geloof, het geheim der H. Drievuldigheid, Gods eenheid, de Verlossing, de Kerk. De argumentatie is, wegens den kleinen omvang van het werk, niet zeer uitgebreid, maar kan toch voor zoekenden een eerste licht brengen. Hoofdthema en hoofdargument is de continuïteit tusschen O. T. en N. T. Ter overweging voor Katholieken en Joden onthoude men uit dit werkje (blz. 61) : « Een ware Katholiek is een ware Israëliet, die gelooft in de verwezenlijking van al de beloften, gedaan aan Abraham, Izaak en Jacob. » De vertaling is nauwkeurig en vlot. CAM. VAN DEYCK

13.238 Thomas van Aquino, H. **23 : 21**

◆

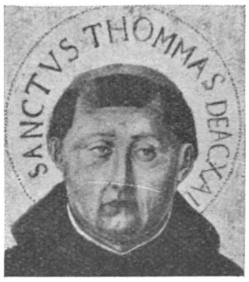

H. Thomas van Aquino

THEOLOGISCHE SUMMA. Latijnsche en Nederlandsche Tekst uitgegeven door een Groep Dominicanen : 16e DEEL. OVER DE GODSDIENSTIGHEID (IIa-IIae, Q. 80-100) — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (24 × 15) 15, 498 *blz.* 30 *fr.*
V* — Zoowel voor ontwikkelde leeken als voor theologen beteekent Sint Thomas' *Theologische Summa* een rijke schat. De vertaling ervan, door de Vlaamsche Paters Dominikanen ondernomen, vordert in snel tempo. Zij is getrouw. Spijtig dat men in voetnota's de nieuwste literatuur niet heeft verwerkt en dat geen register het gebruik van de zwaarlijvige boekdeelen vergemakkelijkt. Ik hoop dat deze Nederlandsche Theologische Summa veel zal worden gekocht en vlijtig gebruikt. Dr J. COPPENS, PR.

13.239 Tóth, Tihamer, Prof. Dr, Mgr **25 : 24**

◆ DE LIJDENDE CHRISTUS. Sermonen gehouden in de Kerk der Pazmàny-Universiteit. *Vert. uit h. Hongaarsch. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (18 × 13) 8, 363 *blz.*
25 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*
V — In een reeds-verschenen sermoenencyclus behandelde Mgr Tóth de vraag, wie Christus was en wat Hij leerde. In dezen bundel ontleedt hij wat Christus voor ons heeft gedaan en hoe Hij ons heeft verlost. Heel dit werk wordt een verklaring van het artikel uit onze geloofsbelijdenis « die geleden heeft onder Pontius-Pilatus, gekruist is, gestorven en begraven... » Weer treffen in dit boek de groote eigenschappen van den bekenden kanselredenaar. Hij weet zijn systeem leven en bloed te geven door de krachtige persoonlijkheid waarmede alles in een speciaal licht wordt gezet. Het systeem van Mgr Tóth, zijn visie op de gewijde welsprekendheid is merkwaardig en zal aan zeer velen de taak vergemakkelijken, wanneer ze er op uit zijn die opvatting te verwerken naar hun eigen temperament. Mgr Tóth heeft ons in dit werk noch min noch meer een beknopt tractaat gegeven van het heele Verlossingswerk. Wij bevelen het dan ook ten zeerste aan.
M. VAN HOECK, PR.

13.240 van Bergamo, Cajetanus Maria, O.M.C. **24**

◆ MATIGHEID - RECHTVAARDIGHEID - STERKTE. *Vert. uit h. Italiaans dr Dr Silverius van Vechel O.M.C. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1936, 3 *dln* (22 × 14) 52, 63, 71 *blz.* *fl.* 1 ; *geb.* 1,75
IV — De drie hoofddeugden : rechtvaardigheid, sterkte en matigheid worden in deze brochuren volgens eenzelfde plan behandeld : 1) waarin de hoofddeugd bestaat ; 2) haar onderdeelen ; 3) aanverwante deugden en 4) tegenovergestelde ondeugden. De uiteenzetting is helder maar te schematisch voor oningewijden in de zedenleer. In het boekje over de rechtvaardigheid mocht wel wat meer plaats worden ingeruimd aan de behandeling van deze deugd en haar onderdeelen. Ook hadden wij graag, al was het maar in een noot van den vertaler, iets vernomen over de *sociale rechtvaardigheid,* waarover sinds het verschijnen van *Quadragesimo Anno* zoo vaak sprake is. De vertaling leest vlot. Spelling Marchant. Aanbevolen studieboekjes. L. VAN HULLE, PR.

13.241 van Bergamo, Cajetanus Maria, O.M.C. **24**

◆ VOORZICHTIGHEID. *Vert. uit h. Italiaansch dr Dr S. van Vechel O.M.C. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1936 (22 × 14) 59 *blz.* *fl.* 1 ; *geb.* 1,75
V — Eenvoudig en zakelijk weet de Italiaansche Capucijn Bergamo voor te houden, waarin voorzichtigheid bestaat, welke hare hulpdeugden zijn en de tegenovergestelde ondeugden. Dr P. Silverius heeft wederom verdienstelijk werk verricht met het onderricht van zijn veel ouderen ordebroeder op zoo geslaagde wijze in het bereik der moderne menschen te stellen. J. CRETEN, PR.

13.242 **van der Meer de Walcheren, Pieter** **84 : 24**

◆

P. van der Meer de W.

LEVEND GELOOF. — *Leuven, Auxilia, Amerikalei* 29, 1936 (21 × 15) 16 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Iedereen herinnert zich nog de lezingen van den Heer van der Meer over « Levend Geloof ». Nu we den tekst van die lezing voor ons hebben, treft ons weer de ruime kijk op — en de directheid van weergave van de huidige toestanden, en het formuleeren van onze taak als « moderne christenen » daartegenover. Het is een aanklacht en een wekroep : een aanklacht van de afweer-politiek, de levensbangheid en het Farizeïsme bij vele katholieken ; een wekroep tot vernieuwing van ons eigen leven en van heel de maatschappij in Christus, door het consequent beleven van ons geloof. — Uit deze brochuur klinkt tot ons de stem van iemand die op de hoogte is van zijn tijd, en die tevens is doorgedrongen tot het diepste wezen van zijn christen-zijn. — We bevelen zeer graag de lezing en de overweging aan van dit frisch-geschreven en zeer synthetisch-gesteld werkje

M. van Hoeck, pr.

13.243 **van der Wey, A., Drs, O.Carm.** **20**

◆ HET NIEUWHEIDENDOM. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (23 × 16) 40 *blz.* 3 *fr*

V — We zijn het volkomen met schrijver eens, waar deze in het begin van zijn artikel — deze brochure is inderdaad de bundeling van twee artikelen, verschenen in « Kultuurleven » — meent dat « het voor velen misschien een openbaring zal zijn hoe geraffineerd een nieuwe godsdienstleer is uitgewerkt, genaamd « Deutschreligion » of « Völkische Religiösität », — een nieuwe godsdienst welke puur heidensch is en toch op de niet-ingewijden niet deze indruk maakt ». Immers, veel werd er van de christelijke terminologie overgenomen, maar die woorden dekken hier volkomen-heidensche begrippen. Als grondstellingen waarop heel de nieuwe godsdienst gebouwd staat, geeft schr. aan : het naturalisme, het monisme en het rassisme. Uitgaande van deze principen, doorloopen we, aan de hand van overvloedige citaten vnl. uit Bergmann's « Die 25 Thesen der Deutschreligion - Ein Katechismus » heel het terrein van de nieuwe leering. Met ontstellende klaarheid wordt de lijn getrokken tusschen het katholicisme en het Nieuw-Heidendom. De twee wereldbeschouwingen staan in hun essentieele punten diametraal tegenover elkaar, en de onverbiddelijke conclusie dringt zich op : een van beide moet wijken ! De slotbeschouwing werpt een schril licht op de misleidende, dubbelzinnige termen : « Positief christendom » (wat voor hen enkel is : de activiteit als karaktertrek van het Noordduitsche ras) ; «negatief christendom», wat ze verwerpen : het passieve in het christendom, bv. de lijdensgedachte. Op het einde : een kleine beschouwing over Rosenberg's theorie. We zijn schr. dankbaar om deze belangwekkende studie over een uiterst-actueel onderwerp. Laten we ze in de handen stoppen van alle intellectueelen ; we kunnen de studie en de verspreiding ervan niet genoeg aanbevelen. We onthouden de belofte die schr. in zijn « Voorwoord » formuleert : nl. dat deze brochure slechts een voorstudie is van een grooter werk, dat we met belangstelling te gemoet zien. M. van Hoeck, pr.

13.244 **Vonier, Anscar, O.S.B.** **24**

◆ DE OVERWINNING VAN CHRISTUS. *Vert. uit h. Engelsch dr J. Kerssemakers O.S.B.* — *Turnhout, van Mierlo,* 1936 (20 × 13) 194 *blz.* 35 *fr.*

V — Nu komen spreken over de Overwinning van Christus ? En overal om zeggens verliest Hij veld. Namen van landen en volkeren komen spontaan op de lippen. Dagelijks doen we rondom ons, in al onze parochiën — grootstad èn buiten — de bittere ervaring op van neerlagen. En toch, de Overwinning van Christus ?

Dit boek is — sit venia verbo — een Schlager. Hier wordt op grond van onomstootbare waarheden en onbetwijfelbare conclusies, een Christus-beeld geteekend, dat, al staat het als 'n signum contradictionis, triomfeerend oprijst. De denker, die heet Abt Vonier, heeft de Christus-figuur, als triumphator, zoo levenskrachtig en direct weten op te roepen in zoo'n persoonlijke visie, waardoor de waarachtige overwinning van den Heiland ongeschokt blijft. Boven de wisselvalligheden van het tijdsgebeuren staat Hij ; boven de stormende zeeën rijst de Rots. « Toen de machten der duisternis de hand aan Jezus sloegen, sprong hun onbeschaamdheid, als een banbliksem des doods, op henzelf terug » (blz. 106) : dàt is in één beeld, dit heele boek. Daarom hopen we dat Vonier's werk, met dit sterk-persoonlijke accent, door alle intellectueelen zal worden bestudeerd. Het is een groot werk, al is het boekdeel klein. De Oblaten van Schotenhof hebben up-to-date arbeid geleverd wanneer Dom J. Kerssemakers, Vonier's thesis vertaalden. De vertaling is zeer goed. De uitgave zeer verzorgd. M. van Hoeck, pr.

13.245 **Wöhrmüller, Bonifatius, O.S.B.** 24
◆ HET KONINKLIJK GEBOD. *Vert. uit h. Duitsch [Das königliche Gebot] dr B. Housen en M. Hennus O.F.M. — Mechelen, S. Franciscus-Drukkerij,* 1935 (18×13) 329 *blz.* 15 *fr.*
V — Het is niet gemakkelijk in één enkel boek de katholieke leer over de bovennatuurlijke liefde volledig en alzijdig te behandelen, zonder te vervallen in oppervlakkigheid, omdat ze nu juist zoo rijk is en zoo vèrstrekkend. Wöhrmüller heeft het nochtans klaar gespeeld op een eenvoudige en toch diepgaande wijze dezen vruchtbaren akker te beploegen. In kleine maar fijne hoofdstukjes, vol diepe gedachten en pittige anecdoten en mooie aanhalingen uit denkers en dichters, spreekt hij achtereenvolgens over den aard en de rangorde der liefde, over haar vijanden in ons, over haar gaven en hoedanigheden, over de personen tot wie ze zich moet uitstrekken, over de belooning die haar ten deel valt, over de wegen die naar de liefde leiden, om dan te eindigen met een reeks konkrete voorbeelden van kristelijke liefdebeoefening. Over de liefde is er reeds veel geschreven geworden. Doch slechts zelden op een wijze als het door schr. gedaan werd : zoo delikaat en zoo taktvol, zoo vol wijding en warmte en innigheid, zoo grondig-leerstellig en zoo bevattelijk-anecdotisch, zoo beschouwend en zoo dichterlijk tegelijk. — Een prachtig boek voor geestelijke lezing en overweging. L. M. VERVINCKT O.P.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.246 **Montessori, Maria, Dr** 37 : 24
◆ HET KIND IN DE KERK. Verhandelingen over godsdienstige Opvoeding en Karaktervorming van Kinderen. *Met een voorwoord van W. Roche S.J. Vert. uit h. Engelsch dr M. Blans Obl. O.S.B. Geïll. met 9 platen. — Hilversum, Brand,* (21×15) 171 *blz.*
33 *fr.* ; *geb.* 43 *fr.*

Maria Montessori

IV — De titel van dit kostbaar boekje moge gelden als de thesis van het betoog in deze verhandelingen vervat : wie behept is met de innerlijke godsdienstigheid van het kind, de beleving van het geloof door het kind, drijve het kind naar en in de Kerk, d.i. naar de Liturgie, die is en blijft « *de pædagogische* methode van de Katholieke Kerk ». Zie, dat alles is mooi ontwikkeld, met briosche overtuiging en gloed, en getoetst naar diepe en ernstige ervaring. En zijt ge ervan overtuigd, dan trekt ge ook de noodige conclusies voor onderwijs, opvoeding en godsdienstleven. Montessori, als altijd, schrijft geweldig boeiend en typisch, opent horizonten, zaait gedachten en laat u niet los, zelfs waar ge haar ideeën niet ten volle deelt. — Mooie vertaling, druk en verluchting. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.247 **Reiman, J. D., Jr** 30 : 33
GRONDSLAGEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE, ECONOMISCHE EN POLITIEKE RECONSTRUCTIE. — *Bussum, van Dishoeck,* 1935, 3e *druk* (15×21) 47 *blz.* *fl.* 0,60
III, L — Nog een hervormingsplan ! Het komt neer op het tot stand brengen van een corporatieven staat op democratischen grondslag, t. t. z. op een samenstelling der wetgevende- en bestuurslichamen uit vrij verkozen vertegenwoordigers van de organisaties van het bedrijfsleven, het onderwijs enz. Dit zou meebrengen afschaffing van de partijpolitiek. Hoe anti-marxistisch ook, ziet Schr. in het economische het kernpunt van het maatschappelijk, geestelijk- en staatkundig leven. Ook zijn levensbeschouwing lijkt zeer subjectivistisch ; in één adem worden de werken van Ruusbroec, Eckehardt, Jacob Boehme, Confucius, Lao Tse, St-Ignatius van Loyola, van de Bhavagad Gitâ (blz. 24) vernoemd. — Het geheel lijkt mij een poging om een soort liberaal corporatisme te ontwerpen. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.248 **van Goethem, Fernand, Prof. Dr** 34 : 30 : 33
◆ BEGINSELEN VAN SOCIALE WETGEVING. — *Leuven, Ver. v. moreele, sociale en juridische Studiën, Naamsche straat* 9, 1936 (19×12) 410 *blz.* 25 *fr.*
V* — Bondig overzicht van de omvangrijke sociale wetgeving in België : sociale verzekeringen, instellingen van soc. voorzorg, soc. wetten over den arbeid, over het vereenigingsleven en over de sociale contracten. Als inleiding korte begrippen over het recht in het algemeen en 't soc. recht in 't bijzonder ; als slot een bijdrage over de bestuurlijke sociale

lichamen in België en één over intern. sociaal recht, van Belgisch standpunt uit bezien. Volledig hoewel beknopt, bijgewerkt zelfs met de laatste besluitwetten der volmachtregeering, voorzien van een goedgekozen bibliographie, geschreven met didactische klaarheid en in een zuiver-wetenschappelijke taal : vrucht van hooger onderwijs in eigen taal ! Onmisbaar werktuig voor alwie met sociale studie of arbeid bezig is.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

5. - Wetenschappen

13.249 **Cuvelier, B. V. J., D^r^** **54 : 66**

KWALITATIEVE ANALYTISCHE CHEMIE. Theorie en Praktijk der Kationen langs natten Weg. — *Antwerpen, Het Kompas (De wetenschappelijke Bibliotheek)* 1935 (21 × 13) 218 *blz.* 40 *fr.* ; *geb.* 48 *fr.*

V — Och, hoe lang zinden wij er reeds op, professoren in de scheikunde in de K. Vl. Volkshoogeschool te Antwerpen, een Vlaamsch werk over analytische scheikunde, broodnoodig voor de lessen, uit te geven... doch nooit durfden we het aan. Wie toch ging afnemer zijn van zulk een werk ? Het scheen ons een schoone droom, maar « een droom » te zijn en te blijven. En daar krijgen we in de schitterende Wetenschappelijke Bibliotheek — en we zijn er haar hartelijk dankbaar om — het werk onzer droomen in werkelijkheid. Gereedelijk moeten we het toegeven, en graag, dat Dr Cuvelier van Gent prachtig geslaagd is om in zoo weinig bladzijden, zooveel en zoo helder materiaal te condenseeren. Een volledig overzicht van de analyse langs natten weg. Warm aanbevolen aan al wie ietwat voelt voor analytische scheikunde ; nog warmer wie juiste gegevens desaangaande noodig heeft in zijn laboratorium. L. SENDEN, PR.

13.250 **Jaeger, F. M., Prof. D^r^** **54 : 66 : 9**

DE ONTDEKKINGSGESCHIEDENIS DER CHEMISCHE ELEMENTEN. *Geïll. met* 18 *platen en talrijke tabellen in- en buiten-tekst. — Antwerpen, Het Kompas (De wetenschappelijke Bibliotheek)* 1935 (21 × 13) 189 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 38 *fr.*

V — Wie het laatste snufje inzake scheikunde wenscht, wie een volledig overzicht verlangt van den gang der chemie in oudere en voornamelijk in moderne tijden : hij leze Jaeger's « De ontdekkingsgeschiedenis der chemische elementen ». De laatste bevindingen en gegevens tot in 1935 vinden we hier bijeen ; wie den tijd niet vindt en in de gelegenheid niet gesteld is speciale tijdschriften en kostbare wetenschappelijke werken te doorbladeren — en hoeveel scheikundigen zijn er zoo niet — ontdekt in dit werk alles wat naar zijn gading is. De geschiedenis der « eka-elementen », die van « ortho- en para waterstof », de ingewikkelde theorie der isotopen enz. enz. Deze ontdekkingsgeschiedenis is een der vele goede nummers in de reeks der wetenschappelijke bibliotheek. L. SENDEN, PR.

13.251 **van Limbergen, Jos.** **05 : 52**

DE ALMANAK DER WEETLUSTIGEN, VOOR HET SCHRIKKELJAAR 1936. *Geïll. met fig. en* 4 *platen. — Antwerpen, Gust Janssens,* 1936 (19 × 15) 48 *blz.* 2,50 *fr.*

V — De almanak der weetlustigen is elk jaar een interessant boekje, dat graag doorbladerd wordt. Dit jaar geeft de schr. ons iets heel aparts, dat bij den doorsneeburger zooveel als niet bekend staat, nl. het opstellen van den kerkelijken kalender. Wat zoo ingewikkeld is, weet schrijver toch klaar aan zijn lezers voor te stellen : hij kan niet anders dan er om gelukgewenscht. L. SENDEN, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.252 **Brans, P. H.** **621**

RADIO VOOR DEN BEGINNELING. Beknopte Studie van de electrische en electromagnetische Verschijnselen van het Microfoon tot den Luidspreker. *Geïll. — Antwerpen, De Techniek,* 1935 (24 × 16) 228 *blz.* 30 *fr.*

V — Het werk van Brans moest ieder radioluisteraar en heel zeker de oningewijde in zijn bezit hebben. Al de geheimen van een draadloos ontvangst-apparaat zijn hier voor iedereen klaar vatbaar gemaakt, en dit zonder ingewikkelde wiskundige uiteenzettingen. De Heer Brans heeft alle ingewikkelde techniek thuis gelaten en spreekt over de meest abstrakte verschijnselen als over de eenvoudigste dingen, zoodat iedereen moet begrijpen. Niets is vergeten en het « Chineesch » der verschijnselen van inductie, capaciteit, negatieve roosterspanning, smoorspoelen en zoo meer, is hier in onze eenvoudige prachtige moeder-

taal goed verstaanbaar voor iedereen weergegeven. Wij moeten den heer Brans gelukwenschen voor de zeer geslaagde wijze op dewelke hij zijn werk heeft samengesteld, en zullen niet nalaten het aan iedereen aan te bevelen. Ir G. VAN ERMEN

13.253 **Müller, Bella, Dr** **61**

MEDISCH HANDBOEK VOOR HET HUISGEZIN. Een nieuwe alphabetische Verzameling van beproefde Recepten en Voorschriften ter Behandeling van Ziekten, volgens de nieuwste Geneeskunde der Allopathie, Homoeopathie, Complexhomoeopathie, Biochemie, en der Natuurgeneeskunde, met Inachtneming en Beschrijving in het bijzonder van de geneeskrachtige kruiden, de Waterbehandeling, de Bestralingen, de Gymnastiek, zoomede van uitvoerige Diëetvoorschriften met Bereidingswijze. *Geautoriseerde vert. uit h. Duitsch van Dr G. J. Verbrugge. — Antw., Standaard,* 1935 (25×17) 376 *blz.* 45 *fr.*

IV — In het voorwoord zegt schrijfster dat het boek « dient om vast te leggen hetgeen de dokter gezegd heeft en om een juiste uitvoering van de medische voorschriften mogelijk te maken ». Het boek geeft heel wat anders : het geeft de behandeling zelf, niets anders, van alle mogelijke ziektetoestanden, alfabetisch gerangschikt, met opgave van plantenaftreksels, homœopathische, biochemische, dietetische, physiotherapeutische e.a. recepten en voorschriften die ze moeten genezen. Hier en daar wordt, voor een operatie, naar den dokter verzonden. Daarop volgt een opsomming van een heel aantal geneesmiddelen met opgave van de ziekten waarbij ze aangewezen zijn. En ten slotte een kalender van geneeskrachtige planten. Het huisgezin heeft niet veel aan dergelijk lijvige medische handboeken. Dr J. LEBEER

7. - Schoone Kunsten

13.254 **Miedema, R., Dr** **84 : 709 : 24**

CHRISTUS IN DE BEELDENDE KUNST. *Geïll. met* 15 *afbeeldingen. — Assen, van Gorcum (Vlugschriften v. d. Studieclub van moderne Theologen, nr* 6) 1927 (24×16) 54 *blz. fl.* 1

I — Lezing gehouden op 14 Maart 1927 voor de Studieclub van Moderne Theologen te Arnhem. Een referaat met wetenschappelijke pretenties. Schrijver gaat uit van het juist beginsel dat de kunst, evenzeer als en soms meer dan de theologische en ascetische literatuur, getuigt voor den aard van de verhouding der volkeren en der geslachten tot de godsdienstige waarden en in het bizonder tot den persoon van Christus. Hij tracht met behulp van dit beginsel, meestal tegen de gegevens van de traditioneele dogmageschiedenis in, aan te toonen welke de Christusdevotie gedurende den loop van de christelijke tijden geweest is. Het vooropgezet beginsel is juist maar de hanteering ervan is uiterst delikaat. Die delikate hanteering veronderstelt eenerzijds een uitgebreide feitenkennis en anderzijds een zeer taktvol kritischen zin. Schrijver mist die beide hoedanigheden. Waar hij b.v. beweert dat in de eerste eeuwen de theologie de godheid van Christus onderlijnde ten nadeele van zijn menschheid, terwijl de kunst als vertolkster van de volkspsyche veeleer de menschheid accentueerde ten nadeele van de godheid, bewijst hij al evenmin de geschiedenis van de toenmalige theologie als de genesis van de toenmalige kunst voldoende te kennen. Hoezeer de onkritische toepassing van zijn beginsel den schrijver buiten de werkelijkheid voert, bewijst afdoende de hiervolgend verbluffende passus : « Bij Albert Servaes is het de socialistische wereldbeschouwing die zijn aangrijpende Christusuitbeeldingen beheerscht. » Dr A. STUBBE, PR.

13.255 **Mussche, Achilles** **84 : 91 : 76 : 92**

GENT EN ZIJN ETSER-TEEKENAAR DE BRUYCKER. *Geïll. met* 12 *platen. — Oude-God (Antw.), Boekengilde Die Poorte,* 1936 (23×19) 35 *blz.* 20 *fr.*

Achilles Mussch

V — Een mooie studie die we warm aanbevelen om de hooge litteraire waarde ervan. De heer Mussche nadert als een kunstenaar den kunstenaar en zegt zijn ontroering met een woord, dat op zich zelf schoon is, terwijl het eenerzijds door zijn rake zakelijkheid overtuigt en anderzijds door zijn warmte en poëtische spanning direct de schoonheid doet aanvoelen, die hij bij de Bruycker meent te ontdekken. We betreuren slechts dat de schrijver zijn kunstheld te individueel ziet, hem niet voldoende belicht door de klaarheid die komt van de algemeene tijds- en kunststroomingen. Daardoor ware deze studie voor den lezer nog leerrijker geworden, het zou anderzijds den heer Mussche zelf hebben behoed voor het gevaar de uitzonderlijke beteekenis van Gent, de vaderstad van de Bruycker, en de Bruycker zelf als kunstenaar, te overschatten. De beoordeeling van de beteekenis van Gent

klinkt beslist wat chauvinistisch. De verschillende litterair-prachtige bladzijden over Gent kunnen ongeveer met dezelfde woorden over al de historische steden van West- en Zuid-Europa worden geschreven. Wat nu de Bruycker betreft, deze is een interessant artist maar hij overschreed m.i. op geen enkel oogenblik de lijn van de schoone middelmatigheid. Hij is een impressionnistisch-symbolist als Maeterlinck, in den grond niet veel dieper dan hij maar even als hij in staat door een vaag beangstigende schemerigheid te bekooren. De Bruycker, zelfs van heel ver, met Breughel, Bosch, Holbein, Goya vergelijken, zooals Mussche doet, kan slechts tot zijn nadeel uitvallen. Dr A. STUBBE, PR.

13.256 Veth, Cornelis **84 : 37 : 74 : 87**

DE OPVOEDER IN DE CARICATUUR. *Geill. met fig. en 96 platen. — A'dam, van Munster,* 1934 (27×20) 3, 45 *blz.* *geb. fl.* 6,50

IV-V* — Een even zoo geestig en genoeglijk als volmaakt overbodig boek, ware daar niet de uitvoerige inleiding tot de reeks caricaturen, die op zichzelf een merkwaardige bijdrage is tot de geschiedenis der ontwikkeling van het onderwijs en een aantal beginselen, die thans algemeen als axioma aanvaard zijn, onder de loupe van hun evolutie neemt. Het beginsel der opvoeding, de materieele positie der onderwijzers, de moraliseerende kinderlektuur, de verhouding der literatuur t. o. v. onderwijs en pædagogen, de verhouding ouders-kinderen geven den samensteller aanleiding en materiaal tot ernstige beschouwingen en overzichten bij de zeer prettige collecties spot- en hekelprenten uit zoowat alle landen en geïllustreerde bladen. Het is doorloopend een charge op de geestelijke uitwassen van de opeenvolgende tijdsgeneraties ; plezierig materiaal voor den buitenstaander en een geestige gelegenheid tot zelfkritiek voor de betrokken ouders en onderwijzers. H. P.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.257 Proost, Mien **81**

TOT SLOT. Gedichten. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (21×15) 48 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,75

I, L, K — Brutale antiklerikale spotgedichten van een afvallige, thans communiste naar allen schijn. Maar wat komt daartusschen een paar maal die stem doen die toch nog iets katholieks heeft ? Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.258 van de Woestijne, Karel **81**

EEN BUNDELTJE LYRISCHE GEDICHTEN. *Gegroepeerd naar de hoofdmotieven dr Dr M. Rutten. — Antwerpen, De Sikkel (Onze Bibliotheek, nr 7)* 1936 (20×13) 45 blz. 8 *fr.*

Karel van de Woestijne

IV-V — Een beter bloemlezing uit van de Woestijne's dichtwerk kan ons moeilijk worden aangeboden. Dr M. Rutten, met dezen dichter volkomen vertrouwd, heeft geen enkel hoofdmotief van hem en geen enkel bundel willen voorbijgaan ; en toch koos hij de verzen zoo delikaat, dat men voor zijn verzameling niet het minste voorbehoud kan maken. Is zij voor het Middelbaar Onderwijs geschikt ? Vergt van de Woestijne zelf niet meer levensrijpheid en letterkundige ervaring, dan onze studenten gewoonlijk bezitten ? En, wil men hem toch behandelen, ware dan een chronologische ordening van de gekozen stukken niet meer doeltreffend ? Deze vragen en soortgelijke kan men verschillend beantwoorden ; dit echter is zeker : een betere kennismaking (vrij overvloedig materiaal trouwens) met van de Woestijne's dichtwerk vinden wij nergens. En een jongen van 15 jaar mag ze ter hand nemen ; al beschouwen wij de lezing er van, vóór het 18e jaar, doorgaans als voorbarig. EM. JANSSEN S.J.

13.259 **Vercnocke, Ferdinand** 81

KONING SKJOLD. Een Gedicht. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1935 (21 × 16) 97 *blz.* 16 *fr.*

Ferdinand Vercnocke

IV — In vijfregelige strofen bezingt Vercnocke het heerlijke leven van den godenzoon Skjold, die koning werd van de Denen. De dichter hunkert naar de verre jeugd van de wereld, naar de goden en helden uit de vroegste geschiedenis van z'n ras. 't Werk van dezen jongen Vlaming doet zoo gelukkig-vreemd aan in dezen ver-civiliseerden tijd. Dit poëem is gedragen door de eindelooze romantiek der eeuwig-menschelijke onvoldaanheid, welke zichzelve tracht te paaien met de schijnbare oneindigheid van de zee : « de menschen hadden de aarde lief — en ook de wijde, wijde zee — vooral de zee !... Vercnocke is erop vooruitgegaan. Dit werk staat hooger dan « Zeeland ». De dichter heeft niets prijsgegeven van z'n gezonde, schoone persoonlijkheid. 't Concept was gewaagd, vooral voor iemand die nog geen beproefd vakman is : Vercnocke heeft er zich met 'n opvallende evenwichtigheid doorheen geslagen. Z'n plastiek heeft gewonnen aan soberheid, z'n stijl aan directheid. Kom, zand erover. Er is iets dat primeert, en wel dit : Z'n kunst is zoo honderd procent Dietsch, je ondergaat het krachtige rhythme ervan, het hamert op je hart als de muziek van Benoit. Waarom ? Ja, is Nand Vercnocke misschien teweeg de nationale dichter te worden van ons volk ? PAUL HARDY

82. TOONEELLITERATUUR

13.260 **de Prez, Frans** 82

LUCHTKASTEELEN. Blijspel in drie Bedrijven. — *Baarn, Hollandia (Tooneelfonds Comoedia nr* 3) 1935 (20 × 14) 71 *blz.* *fl.* 1,75

V — Van dromen en ontgocheling en steeds gul aanvaarden van de herbeginnende strijd voor de dagelijkse korst. Vlot gesproken en geschreven, zonder opsmuk. Niet zonder geestigheid. Wat echter mist is werkelijke voortgang. Het schijnt wel een trippelen ter plaats, hoe bekoorlijk ook. Het is handig werk, maar vooral maakwerk, wat o.m. in de rol van de douairière opvalt. Het is zonder uitkomst omdat het slot een herbeginnen is op hetzelfde plan, althans voor de hoofdfiguren. AL. DE MAEYER, PR.

13.261 **Otten, Jo en van Loon, Maud** 82

HET GOUD VAN DE LUTINE. Film-scenario. — *Hilversum, Rozenbeek & Venemans ; Antwerpen, Het Kompas (De Vrije Bladen, jg* 13, *schrift* 2) 1936 (23 × 15) 32 *blz. p. jaar* 80 *fr.*

II — Zoo'n leesfilm kan wel aardig zijn. Doch het onderwerp is binnen een engen kring gehouden. Verder geeft het niets dan realistiek. Ergst van al is het onvermijdelijk inlasschen van huwelijksbedrog als een lol, met de noodige dancing- en bar-tooneelen ! J. C.

13.262 **Schmidt, Johan** 82

« FILMSTERREN GEVRAAGD ». Een niet geheel verzonnen Humoreske met een Tikje Moraal, in één Episode en een Proloogje. — *Baarn, Hollandia (Tooneelfonds Comœdia nr* 4) 1935 (20 × 14) 50 *blz.* *fl.* 0,90

Johan Schmidt

V — Een dolle frats met veel gevaar dat ze bovendien kapot wordt gespeeld, want als vakwerk voor de spelers is het niet voor de poes. Psychologie of waarschijnlijkheid hoeft u er niet veel in te zoeken, maar te meer drukte en een hoeveelheid acrobatie Af en toe te bar ! Wat de tekst betreft, die is knap, als taal en dialoog. Fantaseer er de nodige radheid bij, zonder veel op de inhoud te letten, en u realiseert al het goede dat er aan en in zit. AL. DE MAEYER, PR.

13.263 **van de Velde, Anton** 82

◆ PERLE-FINE. 'n Zonnige Sproke met Zang en Dans voor de Jonkheid. *Dansen en deuntjes dr J. en A. de Klerk.* — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (20 × 16) 63 *blz.* 15 *fr.*

V — Zie besprekingen vooraan als « Boek der Maand » onder nr 13.219.

13.264 XX. : 1e Bundel Leekenspelen

◆ 1. GHÉON, HENRI : Gastmaal der Kinderen. Mysterie-Spel in 3 Acten. Nederlandsche bewerking dr Kees Spierings. 36 blz. = 24 fr.
2. BROCHET, HENRI : Sint Franciskus eet Pasteien. Eén Acte (Uit 't leven van den H. Franciscus v. Assië). Vert. uit h. Fransch dr B. H. Sen. 31 blz. — 16 fr.
3. LUX, JOSEPH AUG. : Het Spel van den Nar [Bew. naar h. Duitsch]. 27 blz. — 17 fr.
4. Brochet, H. : De Vijand. Uit het Leven van den H. Pascalis Baylon. Bew. uit h. Fransch dr. Pieter van der Valk. 24 blz. — 15 fr.
5. DUMAINE, PIERRE : Het verraad van den Luidspreker. Klucht in één bedrijf met een ernstig Slot. Vert. uit h. Fransch [La Trahison du Haut-Parleur] dr. Pieter van der Valk. 15 blz. — 12 fr.
6. BROCHET, H. : De Houthakker die graag dood wou zijn. Vert. uit h. Fransch [La Mort et le bûcheron] dr K. S. 15 blz. — 12 fr.
7. GHÉON, H. : Het Duivelsbruggetje. Vertaling van «Das Spiel von der Teufelsbrücke» 23 blz. — 13 fr.
8. LIPPL, ALOIS JOHANNES : Het Opgaan der Ster. Vert. uit h. Duitsch dr Pieter van der Valk. 16 blz. — 14 fr.
9. DERKS, JAN : Oordeel. Satyre in één Bedrijf. 14 blz. — 10 fr.
10. BOON, JOZEF, C.SS.R. : Eerste Blijdschap van Maria : De Boodschap. Overgenomen uit « De zeven Blijdschappen van Maria ». 11 blz. — 5 fr.
11. BROCHET, H. : Een Hond van de Straat. Vert. uit h. Fransch [Les Chiens ont des Puces] dr K. S. 19 blz. — 13 fr.
12. STROBE, LORENZ : Twee zonder werk. Een ernstig Tijds-Spel dat een gelukkig Slot vindt. Bewerkt dr. K. S. 16 blz. — 12 fr.
13. BECKER, MICHEL: De Psalm van dezen Tijd. Vert. dr Pieter van derValk. 15blz.—8 fr.
14. GHÉON, H. : DeLegende van Sint Nicolaas. Vrij bewerkt door Anoniem. 12 blz.—9fr.
15. BACHMANN, HEINRICH : Het Bouwwerk. Tooneelspel in drie Bedrijven. Vert. dr Pieter van der Valk. 28 blz. — 17 fr.
16. BROCHET, H. : Wat houdt Graaf de Mailly nog over ? Klucht. Vert. uit h. Fransch [Ce qui reste au Comte de Mailly] dr B. H-T. 11 blz. — 18 fr.
17. FLADT, WILHELM : De Levenden getuigden niet. Een Legende-Spel in 2 Bedrijven. Ned. bewerking van Kees Spierings. 36 blz. — 25 fr.
18. BECKER, M. : De Litanie van onzenTijd.Vert. dr Pieter van der Valk. 15 blz. — 8 fr.
19. BROCHET, H. : Een Leeuwenjager ! Monoloog met drie Personen. Bew. uit h. Fransch [Le Lion et le Chasseur] dr K. S. 12 blz. — 14 fr.
20. SPIERINGS, KEES : De Schaduw. Naar de novelle van Johannes Jőrgensen voor het tooneel bewerkt. 11 blz. — 20 fr.
21. X. : St-Franciscus en de Roovers. Spel in drie Deelen. 8 blz. — 7 fr.
22. BROCHET, H. : Het Herderinnetje en de Schoorsteenveger. Een Poppenspel in drie Tafereelen naar Andersen. Vert. uit h. Fransch [La Bergère et le Ramoneur] dr M. S-dts. 16 blz. — 12 fr.

— *Haarlem, Antwerpen, Tooneelfonds « Ons Leekenspel »,* 1935 (19 × 13) *samen gebund.* 70 *fr.*
V — Dit is de eerste van vier bundels spelen door de interdiocesane jeugdcommissie uitgegeven. Het moet « elck wat wils » bieden op stuk van lekentoneel en mede representatief zijn op katholiek gebied voor binnen- en buitenland. De prijs schijnt vrij hoog ; in verhouding met het aantal spelen valt hij echter gunstig uit. Het is een flinke zet tegen wat de christelijke en de socialistische arbeidersjeugd reeds presteerden en het achterstel wordt aardig ingelopen. Voor Vlaanderen is het een les, want hier te lande werden de meeste stukjes reeds lang door « *Toneelgids* » aanbevolen. Maar het vertrouwen ontbrak.
Bezwaren, die ook voor de volgende delen gelden zijn : 1) het aantal oorspronkelijke stukjes is te klein. We bezitten werkelijk meer. 2) De verschillende « genres » zijn niet vertegenwoordigd. Men steunt te veel op de Noord-Nederlandse opvatting van lekespel. Jammer genoeg is ook niet voldoende uit het jongste werk geput. 3) Er zijn heel wat stukjes die reeds in het Zuiden vertaald werden en, laat het ons eerlijk bekennen, de nieuwe tekst betekent niet altijd een absolute verbetering. 4) Een comble is toch wel dat oorspronkelijk Frans werk, in Zuid-Nederland vertaald, nu over een Duitse omzetting opnieuw wordt vernederlandst. Voor de rest kan alleen zeer veel goed gezegd.
Nr 1 is ook bekend door P. Boon's bewerking ; — nr 2 kennen we door W. E. H. van Hoeck ; — nr 3 is een schuifkensspel in vrij stroeve taal ; — nr 4 reeds bekend door een andere Holl. tekst ; — nr 5 een sarcastische satire, vol leven ; — nr 6 eenvoudig, maar vol sterke nuances ; — nr 7 bezat reeds een Holl. en een Vlaamse vertaling ; — nr 8 gejaagde taal en dialoog ; gesloten van beeld en opgang ; — nr 9 gewild eenvoudige taal ;

meer dialoog dan spel ; — nr 10 gekend uit P. Boon's *Blijdschappen* ; — nr 11 doet wat te beschaafd van taal tegenover de rudimentaire suppoosten ; — nr 12 gemoedelijk en eenvoudig ; — nr 13 : iets zwaarwichtigs, maar goede rhythmiek ; — nr 14 een bewerking voor kinderen van « de baldadige spekslager » ; — nr 15 vlot van dialoog ; ontwikkeling wat primair ; — nr 16 een burleske ; — nr 17 gejaagd, bonkig ; diepe ernst, mysterie en kloosterleven ; — nr 18 sterk van zegging en rhythmiek ; haast een koorspel ; — nr 19 monoloog in radde taal ; — nr 20 blijft te dicht bij de novelletoon ; — nr 21 rudimentair van taal en dialoog ; — nr 22 kernvol, naïef, raak. AL. DE MAEYER, PR.

13.265 XX. : 2e Bundel Leekenspelen

◆ 1. LECLOS, GREGOIRE en DUMAINE, P. : «2019». Drama in drie Deelen en vier Tafereelen. Vert. uit h. Fransch [2019 au Macaroni] dr Willem Peschar. 64 blz. — 32 fr.
2. BACHMANN, H. : Cenodoxus (De Geleerde van Parijs). Een Spel over het bijzonder Oordeel. Opnieuw bewerkt naar Jakob Bidermann en Joachim Meichel. Vert. uit h. Duitsch dr Willem Peschar. 90 blz. — 30 fr.
3. GOGOL, N. W. : Oplichters. Een Spel in één Bedrijf. Bewerkt naar de Duitsche vertaling van Alfons Schutz, dr Jan Beerends. 48 blz. — 22 fr.
4. WEEGE, FRITZ : De Boer en zijn Knecht. Vertaling en bewerking dr Pieter van der Valk. 16 blz. — 18 fr.
5. BROCHET, H. : Geen Held. Spel in 1 Acte. Vert. uit h. Fransch [Le Jardinier qui eut Peur de la Mort] dr Kees Spierings. 15 blz. — 12 fr.
6. CHANCEREL, LÉON : De Driftkoppen. Naar een novelle [Het Huwelijksaanzoek] van A. Tchekov. Vert. uit h. Fransch [Les Irascibles] dr Kees Spierings. 20 blz. — 18 fr.
7. BROCHET, H. : De ontrouwe Knecht. Spel in 1 Acte. Vert. uit h. Fransch [Le Maître vous construit une Maison] dr Kees Spierings. 16 blz. — 12 fr.
8. BROCHET, H. : De Arme, die stierf omdat hij Handschoenen droeg. Spel in één Acte. Vert. uit h. Fransch [Le Pauvre qui mourut pour avoir mis ses Gants] dr Kees Spierings. 15 blz. — 12 fr.

— *Haarlem, Antwerpen, Tooneelfonds « Ons Leekenspel »*, 1935 (19 × 13) *samen gebund.* 36 *fr.*

V — Voor algemene bemerkingen, zie bij 1e deel. De nodige wijzigingen maakt de lezer zelf. Op nr 7 na zijn het goede toneelspelen. De nummers 5, 7, 8 werden reeds in Zuid-Nederland uitgegeven. De opvoeringsvoorwaarden worden er slechts te zwaarder om voor de nieuwe bewerking. Nummer 1 is een drama van het Biechtgeheim, of zo goed als. Het is echter frisser en levendiger dan wat we gewoon zijn op dat gebied en ook steviger uitgewerkt. De taal is van grote directheid. — Nr 2 biedt heus moderne eigenschappen als toneel ; jammer dat de toon wat verouderd aandoet. — Nr 3 is vol kleur, zoals we dat gewoon zijn bij Gogol. Gewone type-schildering, maar naar het leven. — Nr 4 is in Hans Sachs-stijl. — Nr 6 vol leven en kleurigheid.

De verscheidenheid in deze bundel is groter dan in het 1e deel. De opvatting van het genre is hier uitgedijd tot wat de Duitsers «Rüpelspiele » heten. Nr 3 is zelfs op het randje af gewoon genrespel. Eenvoudig een bewijs dat de scheiding niet altijd zo scherp te trekken is. AL. DE MAEYER, PR.

13.266 XX. : 3e Bundel Leekenspelen : Kerstspelen

◆ 1. GHÉON, H. : Kermisvolk op Kerstmis. Spel in 3 Acten. Vert. uit h. Fransch [Le Noël sur la Place ou Les Enfants de Jésus] dr Kees Spierings. 59 blz. — 35 fr.
2. SNITKER, WIM : Stal van Bethlehem. Een Kerstspel voor Jongens. 43 blz. — 30 fr.
3. BROCHET, H. : De drie Koningen gaan hun verren Weg. Kerstspel in 1 Acte. Vert. uit h. Fransch [Le périlleux Voyage des trois Rois] dr Kees Spierings. 24 blz. — 12 fr.
4. MACHTS, R. : Kerstnacht [Christnacht]. Kerstspel in 7 Tafereelen. 18 blz. — 15 fr.
5. SNITKER, W. : Het Drieluik voor Kerstmis. Spel in 3 Paneelen. 30 blz. — 20 fr.
6. HERRMANN, EMIL ALFRED : Het Godskind. Kerstspel in 8 Tafereelen met Proloog en Epiloog, naar oude Duitsche Volksspelen en Liederen bewerkt. Vert. uit h. Duitsch [Das Gottes Kind] dr Bernard Verhoeven. Geïll. 43 blz. — 30 fr.

— *Haarlem, Antwerpen, Tooneelfonds « Ons Leekenspel »* 1935 (19 × 13) *samen gebund.* 32 *fr.*

V — In de uitgaven van « Ons Lekenspel » is deze bundel een meer dan gelukkige greep. Hier spreekt de eenvoud, althans in de gevoelens, maar een grote verhevenheid uit de vorm. Op zichzelf is het goed werk die eenvoudige verhevenheid weer trachten in te burgeren. — « *Kermisvolk op Kerstmis* » is vast een van Ghéons meest levende en reëele spelen en ook de vorm bereikt een grote zuiverheid. — « *Stal van Betlehem* » van Snitker is leuk en snaaks, maar gaat over in grote innigheid. Los als kinderspel is het ; van naderbij beschouwd, zeer stevig en met vaste hand geleid. — « *De drie koningen gaan hun verren weg* » van Brochet-Spierings is een frisse fantasie. — « *Kerstnacht* » van R. Machts haalt

al zijn verdiensten uit zijn vorm. Het is een vlot vers en een aardig dialoog. Het gegeven mist originaliteit. — « *Het drieluik van Kerstmis* » van Snitker is een origineel constructiespel : het bouwen van een levend tafereel. Maar juist dat ineensteken is keurig afgewerkt, ook als spel, een paar vlekjes te nà gesproken. Een interessant spel-werk. — « *Het Godskind*» van E. A. Herrmann, vert. dr B. Verhoeven : een mooie proeve om uit dooreenwerken van oude liederen een volks- fris kerstspel op te bouwen. We menen echter dat in dit genre toch met eigen liederen moest worden gewerkt. Waar de vertrouwdheid met die uitlandse teksten ons ontgaat, zullen we ook moeilijker de frisheid van de bewerking smaken. — Een zeer mooi Kerstboek. AL. DE MAEYER, PR.

13.267 XX. : 4e Bundel Leekenspelen : Gewijde- en Heiligenspelen

◆ 1. GHÉON, H. : De Geheimen van de heilige Mis. Naar de grondgedachten van Calderon. Vert. uit h. Fransch [Le Mystère de la Messe] dr J. Willem Peschar. 46 blz. — 30 fr.
2. NIEUWENHUIS, JAN : Laurentius. Spel in 3 Bedrijven. 46 blz. — 25 fr.
3. MULLER, JAN : De vierde Koning. Spel in 4 Tafereelen. Naar een verhaal van Marie Koenen. 23 blz. — 18 fr.
4. GHÉON, H. : Pinkstervuur. Spel in Tafereelen. Vert. uit h. Fransch [Le Mystère du Feu vivant sur les Apôtres] dr Kees Spierings. 39 blz. — 22 fr.
5. FUSZHOELLER, LEO : Goede Vrijdag-Liturgie. Vertaling en bewerking dr Pieter van der Valk. 28 blz. — 12 fr.
6. SMIT, GABRIEL : De vijf blijde Geheimen van Maria. Geïll. dr H. Sterk. 23 blz. — 18 fr.
7. WEINRICH, FRANS JOHANNES : De Profundis (« Allerzielenspel »). Vertaling en bewerking uit h. Duitsch dr Pieter van der Valk. 12 blz. — 8 fr.

— *Haarlem, Antwerpen, Tooneelfonds « Ons Leekenspel »* 1935 (19 × 13) *samen gebundeld* 40 *fr.*

V — Van toneelstandpunt uit zou kunnen betwist worden of sommige van de hier geboden spelen wel op hun plaats zijn in deze bundel « Leekenspelen », maar op zichzelf hebben we hier toch weer een beste verzameling van goede teksten. — « *De geheimen van de H. Mis* » is een aanpassing van Calderon's spel. De brede en diepe kijk valt soms weg, om plaats te maken voor een meerdere toneelmatigheid. De dramatiek kan daarom toch niet altijd verhoogd heten. De inzet is zeer mooi. Hele delen zijn in spreekkoorvorm uitgewerkt. Het Nederlands is zeer vloeiend. — « *Laurentius* » zal ook een gewoon lezer — die niet het toneel ziet doorheen de tekst — buitengewoon bevredigen. Een levensecht dialoog, een sierlijk twistgesprek en een verloop, waar we het verhaal gemakkelijk bij voelen en volgen. — «*De vierde koning*» : een gespeeld verhaal, waar de vage dromerigheid van het verhaal vrij behouden is. Hier ook zal de lezer er ruim zoveel aan hebben als de regisseur. — «*Pinkstervuur*» : een zeer sterke Ghéon-tekst, koorspel op en top, waar de realisatie moet worden bij-gezien. Het vertoont een rhythmisch-dynamische gebaldheid op een enkele vervlakking na. — « *Goede Vrijdag-liturgie* » : koorspel, door en door, in litanievorm, de technische kern van spreekkoor. Een mooie en innige tekst. Het bijdraaien van het koor van de lasteraars vinden we te zwak. — « *De 5 blijde geheimen van Maria* » vinden we eer zwak, ook als tekst. Mist kruim, in visie en verwoording. — «*De Profundis*» : eigenlijk een kerkspel over het Godsgericht en de nood van alle-zielen zonder onderscheid van rang of staat. De tekst is sober en toch zinrijk ; soms ietwat te redenerend. Het is een waardige bekroning op de eerste reeks bundels door « Ons Lekespel » uitgegeven.
AL. DE MAEYER, PR.

83. Novellen, Romans, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.268 Cordea, Felicitas **83.1**
ZOOALS HET WERKELIJK IS. — *Utrecht, Bruna,* 1935 (21 × 15) 254 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25
II-III — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid » nr 13.321.

13.269 Fonteyne, F. N. **83.1**
PENSION VIVÈS. Brugsche Roman. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (21 × 15) 173 *blz.* 28 *fr.*
II-III — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.229.

13.270 Larbaud, Valery **83 : 87**
DE ARME HEMDENMAKER. *Vert. dr E. du Perron.* — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 4) 1935 (19 × 12) 32 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 16 *fr.*
II, N — Wat grotesk en wat persiflage. Matigjes geestig. Dr J. C.

13.271 Linnankoski, Johannes 83

DE VUURROODE BLOEM. *Nieuwe Ned. bewerking dr Suzie van Hall en C. J. Kelk. — Antwerpen, Het Kompas,* 1936 (18×11) 312 *blz.* 20 *fr.* ; *geb.* 29 *fr.*
II — Wij weten zeer goed dat van *De vuurroode Bloem,* litterair, veel goeds kan gezegd worden. Van de poëzie die Olavi Kosleka, de vuurroode bloem, bij zijn zwerftochten in en om zich draagt ; en waarmede hij zooveel verschillende meisjes even onweerstaanbaar verlokt als kleurig bekleedt ! Van het verantwoordelijkheidsgevoel, dat, zonder een thema te zijn (zooals wij dat ergens lazen), toch, na zoo verscheiden avonturen, een even eenvoudige als alleszins bevredigende uitkomst biedt ! Van den bouw van dezen roman dus ook, waarin alles zoo natuurlijk verloopt alsof het niet anders kon ; en tegelijk van de zeer suggestieve karakterteekening, naast Olavi, van Kyllikki uit de Moisiohoeve ! Van deze Nederlandsche bewerking eindelijk : met de eerste vertaling, door Verwey ingeleid, vergeleken wij haar té vluchtig ; maar zij voldoet in alle opzicht... — Toch leggen wij, op het voorbehoud, eerder den nadruk. Want het romantisch dionysisme, dat de eroos als hoogste levenswet voorstelt voor de nieuwe generatie (zie blz. 182), sticht alleen verwarring. De opstand van kinderen tegen ouders (hfdst. III,IV, XXIV), de bewering als zou in « de sprookjeswereld van het avontuur... alles heilig en geoorloofd » zijn (blz. 130), het spotten met godsdienst (blz. 142), moraal (blz. 172) en zelfs eenigszins met Gods rechtvaardigheid (blz. 162), de vele prikkelende tafereelen : dat alles kan, met poëzie en kunst, niet worden goedgepraat. Veeleer is deze sterke polarisatie oorzaak van de betrekkelijke, romantische oppervlakkigheid in de poëzie, de kunst en de psychologie, bij dezen klaarblijkelijk zoo begaafden schrijver. EM. JANSSEN S. J.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.272 Macdonald, Philip 83.0

HET GEVAAR DAT NADERT. Detective-Roman. *Vert. dr N. Brunt. — Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 6) 1935 (19×12) 274 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr*
III-IV — In Augustus 1918 kwam 't regiment Zuidafrikaansche vrijwilligers om in een door de Duitschers ondermijnd gebied. Hun chef, Bastion, die op het nippertje z'n veege lijf heeft kunnen redden, zwoer hen, die door nalatigheid de oorzaak waren dat deze ramp niet tijdig werd voorkomen, te vermoorden. De slachtoffers zijn twee militairen en 'n oud-frontverpleegster. De wreker wacht jaren op z'n uur. Wanneer ze alle drie saam zijn, slaat hij zijn voorgenomen slag, waarin hij slechts ten deele, en dan nog ten koste van z'n eigen leven in slaagt. Deze origineele spanningsroman loopt slechts over enkele uren : het ten uitvoer brengen door den moordenaar van z'n met merkwaardige spitsvondigheid voorbedachte plannen. 't Angstproces werd interessant behandeld. Omwille van enkele frivoliteiten deze strengere kwoteering. PAUL HARDY

13.273 Merritt, A. 83.0

DE POPPEN VAN MADAME MANDILIP. *Vert. dr Mr D. Helb-Adam. — Arnhem, van Loghum Slaterus (De Zeemeeuw-Serie, nr* 12) 1935 (18×11) 233 *blz. fl.* 1,25
III, T — 't Is zoogezegd 'n medicus die deze sensationeele historie vertelt. Hij nijpt zich de positieve hersens murw op tragische dingen die in z'n onmiddellijke nabijheid voorvallen. Zonder pathologische of incidenteele oorzaken komen verscheidene menschen op de meest zonderlinge wijze aan hun eind. 't Blijken magisch bewogen poppen te zijn, afkomstig van 'n zekere Madame Mandilip, die de moordende functies vervullen. D Lowell, de medicus in kwestie, besluit den strijd der ongelijke partijen aan te gaan tegen de heks Mandilip, waar hij na ontzaglijke moeilijkheden en met hulp van 'n reeds vermoord slachtoffer, tenslotte in slaagt. Zwarte magie en scientistisch gefoeter. Ongezonde prikkellectuur met 'n paar pagina's die ook moreel aanvechtbaar zijn. PAUL HARDY

13.274 Sandys, Oliver 83.1

TOINETTE'S FILMCARRIERE. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Butterflies*] *dr W. J. A. Roldanus Jr — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (« *Het Boek voor de Vrouw* ») 1935 (20×14) 297 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
III — Toinette, een jong Fransch cabaret-sterretje, doch rein gebleven, valt in de handen van een Engelschman, een soort « brasseur de films », voor wien de filmproductie echter eer een middel is om op een gemakkelijke manier allerlei amou-

rettes met jonge schoonheden aan te knoopen. Bij de kittige Française, die rein gebleven is, — zie hooger ! — moet dat natuurlijk faliekant uitkomen. Ze vindt den moed om zich uit die funeste omgeving los te maken en komt terecht in het studio en... de armen van een ernstig productieleider, wiens vrouw op een even onverklaarbare als deus-ex-machinale wijze sterft om een 100 % filmisch happy end mogelijk te maken. Sympathiek stemt alleen de bedoeling van den schrijver de al te ongeduldige filmster-candidaten ervan te overtuigen, dat filmwerk en het vervullen van plichten als echtgenoote en moeder, twee volstrekt onvereenigbare dingen zijn. De atmosfeer van dit lichtzinnige wereldje met zijn « onschuldige » familiariteiten, zal wellicht al voldoende zijn om hen af te schrikken. — Knap gecomponeerde ontspanningslectuur, die echter om bovengenoemde atmosfeer en ook om begripsverwarring in zake godsdienst voor te behouden is. Fr. Dupont

13.275 **Sevensma-Themmen, G.** 83.1

DE ANDERE WEG— *A'dam, U.M. Holland, 2e dr.* (21 × 15) 268 *blz. fl.* 2; *geb. fl.* 2,90

III-IV*, P — Dit boek behoort tot het soort « écht Hollandsche romans » die een dankbaar thema zijn voor allerhande bedenkingen welke beslist de ongunst der auteurs zouden op mij laden, en die ik hoffelijkheidshalve voor mij houden zal. Het is een Echte Hollandsche Damesroman ; mogelijk iets beter dan hetgeen men onder deze dubbele bepaling pleegt te verstaan, en dan slaat dit « beter » vooral op het stylistisch gehalte van het boek. Het behandelt de beproevingen en konflikten welke een vrouw uit een Haagsche burgerfamilie in haar meisjesleven, en vooral naderhand als echtgenoote, de betrekkelijkheid van elk menschelijk geluk leeren. Lou is op en top een produkt uit een Hollandsche oerdeftige familie, uit een oerdegelijk Hollandsch binnenhuis. Er zijn een paar donkere punten in haar leven, vooral in verband met haar verhouding tot haar vader, en diens verhouding tot zijn geestelijk en physisch misdeelden zoon ; later door het in den Hollandschen roman vanzelfsprekend en onvermijdelijk feit, dat ze zich blijkt vergist te hebben in haar huwelijk, en man en vrouw door allerlei voor gewone stervelingen onnaspeurlijke oorzaken van elkaar vervreemden, aan welke vergissing zij ten slotte ten gronde gaat. Ik zal eerlijk bekennen dat de manie van deze Hollandsche vrouwen om zich eeuwig en altijd — althans in hun romans — te vergissen in hun huwelijk en zich in der eeuwigheid onbegrepen te voelen door hun mannen, mij hartgrondig de keel uit hangt, en mij ten slotte bliksems weinig interesseert, zelfs al kan een zekere dosis stielmatige vertelkunst, om het zaakje te doen slikken, de auteur niet ontzegd worden. Ja, zoo'n ongeciviliseerde barbaar ben ik nog dat een ruwe schippersvloek het eenige is waarmee men op dit soort romans kan reageeren. Het zalvend beetje protestantisme kan het zaakje voorwaar niet redden.

E. van der Hallen

13.276 **Snow, Charles H.** 83.0

HET RECHT VAN DEN STERKSTE. [Days of 'Fifty]. *Vert. dr H. J. Kok.— R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 232 *blz.* *fl.* 2,25, *geb. fl.* 2,90

III — Hier is Snow op zijn slechtst. Een flinke, brave jongen, die naar de goudvelden trekt maar een slet tegen het lijf loopt, enz. Het verhaal heeft een aanloop zonder eind, en de hoogspanning wordt nergens bereikt. Natuurlijk is er ten slotte toch wel een gelukkig huwelijk, maar zelfs de ridder zonder vaar of vrees = oom Sim kan het dezen keer niet redden. E. Boelaert M.S.C.

13.277 **Sutherland, Halliday** 83.1

◆ EN HET LEVEN GING VERDER... [*A Time to keep*] *Vert. dr J. E. Gorter-Keyser. Geïll. met* 1 *kleurplaat en fig. — Den Haag, Zuid-Holl. Uitg.-Mij* (24 × 15) 373 *blz. fl.* 3,75

III — Dit boek biedt de verzorgde uitwerking van de meest-interessante bladzijden uit het dagboek van een geneesheer : kijkjes op zijn jeugd, zijn studentenleven, zijn praxis in Engeland en Schotland. Zoodra men het met zichzelf eens is dat het boek niet als een roman bedoeld is, gaat men vrede hebben met dit uitsluitende, gewilde, zelfzekere anecdotisme, beslist buiten alle wijsbegeerte gelaten, wat verrast in een autobiographie; anecdotisme dat wordt volgehouden ook in het hoofdstuk over 's schrijvers toetreden tot de katholieke kerk ; dit hoofdstuk, evenals dat over Lourdes, ademt zoo sterk den geur uit van het consultatiebureau, dat het als relaas heelemaal niet afsteekt tegen het overige, en voor ieder Engelschman vlot-leesbaar moet zijn ; wellicht wordt dit wel bedoeld. Het gansche boek trouwens is van het zuiverst Engelsche allooi, want het is een traditioneele-levensspiegel, vol onafhankelijkheid en directheid. Het is heelemaal niet zonder een eigenaardige kracht. Dr A. Bellemans, pr.

13.278 **ten Werve, Erik** 83.1 : 83.0

SIROCCO. Uit het Leven van een Legionnair.—*A'dam, Albert de Lange,* 1935, (20 × 13) 207 *blz.* *fl.* 2,15

III* — Recensie in de kroniek « Nieuws van Noord en Zuid », nr 13.224.

13.279 van Genderen Stort, R. **83.1**
KLEINE INEZ. — *Antwerpen, Het Kompas* (« *De Feniks* ») 1935 (18×11) 222 *blz.*
20 *fr.* ; *geb.* 29 *fr.*
III* — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.227.

13.280 Viebig, Clara **83.1**
MENSCHEN ONDER DWANG. Roman. *Vert. uit h. Duitsch* [*Menschen unter Zwang*] *dr Ad. Vorstman.* — *A'dam, Allert de Lange* (21×13) 249 *blz.* *fl.* 2,50, *geb.* 3,50

Clara Viebig

III — 'n Stokoude, schatrijke slotvoogdes, die hare familie physisch naar den afgrond ziet glijden, en al haar hoop stelt op haar achterkleindochter, 'n mooi, begaafd meisje dat tenslotte den dood wordt ingejaagd door haar nicht, welke uitsluitend handelt onder den hypnotischen dwang van 'n gewetenloos avonturier. Clara Viebig geeft in dit werk nog immer blijk van haar groote poëtisch-realistische kwaliteiten. Van 'n beslist hoogstaande tragiek zijn de laatste bladzijden uit dit sombere boek waar o.a. het koude hart der oude vrouw stuk breekt bij de lijkbaar van het meisje ; en waar haar millioenen ingevolge de inflatie tot waardelooze vodjes papier vergaan. Clara Viebig heeft diep gepeild in het door hartstochten getempteerde menschenhart. We vergeven haar volgaarne de keuze van haar onwerkelijke, ietwat tooneelmatige objecten omwille van de vakkundige analyse der kleinmenschelijke driftenwoelingen in het impressionistische kader van het Duitsche landschap.
PAUL HARDY

13.281 Zoomers-Vermeer, J. P. **83.1**
VADER. Roman. — *A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1935 (21×15) 307 *blz.*
fl. 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
III* — Recensie in « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.220.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar, en ouder*
(*veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming*)

13.282 Daring, Thomas **83.0 : 93 : 91**
UITBUITERS VAN DE NATUUR. Op Zoek naar de Schatten der Aarde. *Vert. uit h. Duitsch* [*Ausbeuter der Natur*]. *Geill. met* 8 *platen.* — *Leiden, Leidsche Uitgevers-Mij* ; *Antwerpen, Standaard,* 1935 (23×16) 186 *blz.* 38 *fr.*
IV* — Thomas Daring behoort tot het merkwaardige soort menschen voor wie het geluk altijd elders is dan daar waar ze zijn en die zich bijgevolg veroordeeld voelen om den zwerversstok heel hun leven ter hand te houden. In de middeleeuwen zouden ze een of anderen jarenlangen pelgrimstocht als voorwendsel tot hun vagebonderijen aangevoerd hebben, nu is het een ontdekkingsreis, een tocht om de wereld of, in het geval van Thomas Daring, een rustelooze jacht als schattenzoeker naar alle uiteinden der aarde. Pelzen, edelsteenen, paarlen, goud, diamanten, zeldzame dieren, radium, amber, walvisschen, robben, tongen, wat weet ik nog meer, zijn de voorwendsels tot deze avontuurlijke tochten, waarbij het blijkbaar altijd meer om den tocht dan om den buit te doen is, — die overigens zijn profijten zelden in tastbaren vorm aan den avontuurlijken vagebond gunt. Het is een soort menschen dat mij alzeleven zeer sympathiek geweest is in zijn kommerloosheid en zijn rusteloozen drang naar verten, naar ruimte en avontuur. Thomas Daring heeft bovendien dit relaas van zijn tochten geschreven in een zeer leesbaar en boeiend proza dat de spanning en het grandiooze, weidsche avontuur geen oogenblik losser laat worden. Ik schaam mij niet te bekennen dat ik dit zeer sympathieke boek in één adem uitgelezen heb, zooals men dat pleegt te zeggen, en daarvoor een stapel serieuze, zwaarwichtige romans-met-litterair-allures heb laten wachten, zonder een moment wroeging tegenover de « Letterkunde » te voelen. 't Is maar om te zeggen : wie al de rest hartgrondig beu is, de literatuur incluis, en het moment beleeft dat hij het land aan alles krijgt, riskeere er den prijs van dit boek aan : de lezers zullen den auteur om zijn mooie boek zegenen. En mij om mijn kostbaren raad.
E. VAN DER HALLEN

13.283 Indestege, Luc. **83.8**

ANDIOENORA. — *Maaseik, van der Donck* 1934 (18×12) 173 *blz.* 12 *fr.*

IV — Schr. draagt Limburg in zijn dichtershart : Limburg met zijn tooverheide, zijn sagen en al het geheimzinnige in zijn afgezonderd leven, maar toch ook met zijn overgeërfden lach en gemoedelijkheid. Vandaar het zwevende heidesprookje van *Andioenora,* de spookachtige geschiedenis van den zonderling *Boemnolleken,* maar ook de lente-frissche en smakelijke historische legende van *Het Meisje en de Ring.* Bij neo-romantiek op een stramien van sagen en folklore, komt het er op aan op tweeëerlei dingen: 1) het « te meenen » ofte m.a.w. dichter te zijn, d.i. eenigszins goedgeloovig zooals kind en volk ; 2) uitgerust te zijn met kennis, inzicht en oordeel, om dan die gegevens kunstig te verluchten Mijns erachtens voldoet Schr. aan die hoofdvereischten, al kan men nu aan de eerste sage, *Andioenora,* onbepaaldheid van gestalte der gegevens verwijten, *Het Meisje en de Ring* te vanzelfsprekend, en *Bloemnolleken* een beetje verbluffend vinden. Als liefdesballaden, zou men *Andioenora* kunnen rangschikken bij de liefdesbetooveringen, *Het Meisje* bij het blijmoedige, en *Bloemnolleken* bij het griezelige volkslied, — de liefde telkens opgevat zijnde als een ridderdienst, hoe dan ook.

Luc. Indestege

Dr Joris Caeymaex, fr.

13.284 Last, Jef **83.0 : 93**

VOOR DE MAST. Belevenissen van een Matroos. — *A'dam, Querido,* 1935 (20×12) 175 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

Jef Last

IV — Dit sypathieke boekje reveleert mij een gansch anderen Jef Last dan dezen die ik tot nogtoe kende. Hij vertelt hier, naar de zeer preciese détails te oordeelen, een reeks autobiografische belevenissen uit het schippers- en matrozenleven, in een proza dat even zoover afstaat van de geaffecteerde probeersels der meeste soi-disant romancières, als een stevige dahlia van een dekadente orchidée. Het is oer-gezond, stevig en eerlijk werk, krachtig van stijl en zeer zuiver in de weergave van het denk- en gevoelsleven dezer ongecompliceerde menschen. Jef Last, die in dit boek ditmaal niet aan revolutionnaire propaganda gedaan heeft, blijkt de juiste formule te kennen voor het doseeren van de noodige humor, tragiek, gevoel en scepsis, die een boek tot een aannemelijk sukses maken. Het is in alle geval een boeiend stuk uit het leven van het soort menschen aan wie Nederland sedert eeuwen zijn grootheid te danken heeft, en bovendien uitstekend geschreven, met een verrassenden zin voor realiteit en stylistische proporties. Mooi, gaaf werk.

E. van der Hallen

13.285 Löbel, Josef, Dr **83 : 61 : 92**

MENSCHENREDDERS. Groote Werkers uit de Geschiedenis der medische Wetenschap. *Vert. uit h. Duitsch dr A. E. Hermans-de Roos.* — *A'dam, Nederlandsche Keurboekerij,* 1935 (24×16) 294 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV — In boeienden stijl, voldoende boeiend althans om gemakkelijk gelezen te worden, zonder litteraire pretentie, geeft Dr Löbel ons een kijk op de aaneenschakeling van studiën en ervaringen die ertoe leidden twee zware ziekten, namelijk de suikerziekte en de dementia paralytica, doelmatig te behandelen. Alles wordt onder den vorm van een doorloopend verhaal met sprekende en handelende personages voorgesteld, haast als in een roman. Het derde deel bestaat uit een reeks brieven van een jongen geneesheer op reis, die door bezoeken aan laboratoria in allerlei landen, zijn vader geneesheer een « reportage » verschaft « over de slagvelden van den oorlog tegen de bacteriën ». De « mannen in 't wit » staan dus hier in de gunst ! « De hoofdzaak is, zoo meent een der personages van het boek, dat de menschen eindelijk eens iets hooren over al die mannen die voor hen van meer nut zijn geweest dan alle dichters en veldheeren bij elkaar, van wie altijd zooveel ophef gemaakt wordt. » — Ja, daartoe moge dit boek bijdragen !

Dr Fr. Meeus

13.386 **Poortenaar, Jan** 83.8 : 88
PENNEKRASSEN. *Geïll. met 75 penteekeningen v. d. schrijver. — A'dam, « In den Toren », R. Hartstr.* 84, 1935 (21 × 15) 174 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75
IV — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.225.

13.287 **Rutten, Antoon** 83.8
◆ GELEERDE BOLLEN. *Geïll. — St-Amandsberg, Veritas* (27 × 18) 47 *blz.* 3,40 *fr.*
IV° — Deze schetsen — een tiental — handelend over « geleerde bollen », die betreffende godsdienstzaken en -plichten beter op de hoogte meenen te zijn dan de priester, dezen trachten te bedotten of zelfs in 't ootje te nemen, missen, niettegenstaande de goede bedoelingen, gedeeltelijk hun effect, omdat degenen, die ze zouden moeten lezen, ze als prulliteratuur zullen ter zijde leggen. Sommige schetsen zijn bepaald flauw ; bij andere is de zedeles te nadrukkelijk geformuleerd en in een paar gevallen zelfs met de haren er bijgesleept. Onze katholiciteit kan door zulke primaire dingen haar prestige volstrekt niet verhoogen ; de auteur spiegele zich aan de praatjes van Pastoor Max, die veel degelijker zijn. En dan die slordige taal ! Op tien regels vinden we : « de sakristij, het sacristij, het sakristij »... om van « ik zijn » (en de rest !) maar te zwijgen. Nou zeg ! FR. DUPONT

13.288 **Schippers, W.** 83.9
DE STEM DES BLOEDS. *Met 2 teekeningen. — Den Haag, Voorhoeve,* 1935 (19 × 13) 158 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1
IV, P — Een verhaal uit die beroerde zestiende eeuw toen de godsdienstoorlogen daverden en de strijd te water en te land grimmigde tusschen Spaanschen en Prinsgezinden. Schipper Barend wil met zijne boot naar Dordrecht, doch verliest er zijn leven en boot bij. Zijn kinderen ? Dirk wordt gered, doch Wibo wordt door 'n Spanjool medegevoerd. Later in vollen strijd vinden de broers mekaar op zee terug, in prangende omstandigheden. Wibo, katholiek, strijdend voor Spanje, zal de wapens neerleggen : in hem sprak de stem des bloeds. — Tamelijk boeiend verhaal dank zij de noodige afwisseling. Geest en leest zijn Protestantsch, doch de anti-Roomsche hatelijkheden à la Bosboom-Toussaint zijn er niet. Volksroman, die dan wat noodige reserve eischt. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.289 **Shaw, Cath.** 83
WAAR LIEFDE WOONT... *Vert. uit h. Engelsch [Two cousins]. — Den Haag, Voorhoeve,* 1935 (19 × 13) 143 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1
IV — Een zonnige titel over nare schaduwlevens. Dat weet best die arme Lucie, die bij haar rijken vader woont en zich hopeloos verveelt in haar saai, eentonig, liefdeloos leven aldaar. Doch daar komen de donkerten : vaders failliet, beroerte en moeilijk herstel, haar eigen zware ziekte en dies meer. En zie van haar arme kamenier, van haar arme, bedelende en bot afgewezen tante Alice, bijzonder van haar nicht Alice die aan hun ziekbed waakt, leert zij het leven vol liefde en toewijding kennen. En het milieu wordt anders, heel anders, en het leven krijgt zon en zin. — Hoe ongesmukt ook, maakt het verhaal indruk : het is bondig, dramatisch, gevarieerd. Om af en toe een godsdienstige zedeles in te scherpen. Men ruikt wel de tendenz. Klaar komt het niet welke godsdienst hier juist bedoeld wordt. Heeft de schrijfster dàt vermeden om wille van den Roomschen, Protestantschen, meer bijzonder den Quakerschen lezer ? Toch als verhaal zeer optillend en opvoedend voor het leven. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.290 **Snow, Charles H.** 83.0
EEN OUDE VUURVRETER. *Vert. nr [Don Jim] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 210 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Weer een tragedie van revolvers en messen rond een fermen jongen en twee meisjes. Maar dezen keer heeft de schrijver dan toch den lezer te pakken. Ondanks zijn gewone fouten in het verhaal, weet hij nu den draad strak te houden van het begin tot het einde. De avonturen hopen zich op als een lawine en het einde is fijn regelmatig en toch opwindend. Maar natuurlijk alles op zijn cowboy's. E. BOELAERT M.S.C.

13.291 **Snow, Charles H.** 83.0
DE WRAAK VAN JUAN MORENO [*The fighting Sheriff*]. *Vert. dr H. J. Kok — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 229 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
IV — Als deze Snow een nieuwe ster is aan den cowboyroman-hemel, dan lijkt het mij toch maar een satelliet van Max Brand. Zijn verhalen spelen in het goudland, en worden gevuld met brave jongens, die slecht verkeeren, en met een held van het oude recht à la Jim Zilver, die overal opduikt waar het misloopt en die de leukigheid heeft om altijd opnieuw zijn eigen naam te herhalen : oom Sim Knight van de Leeuwenbekhelling uit

de Blauwe Bergen van Carolinia. Maar het verhaal hangt gewoonlijk minder sterk aan elkaar en de manie van den schrijver om stelselmatig elke spannende bladzijde te onderbreken met een nieuw tafereel uit een ander bedrijf, werkt echt storend. Toch is deze Juan Moreno niet het slechtst. E. Boelaert M.S.C.

13.292 **Tretjakov, S.** **83.3 : 324 : 93**

EEN CHINEESCH TESTAMENT. Verteld door Den Sji-Choea. *Vert. uit h. Russisch [Djetstwo Den Sji Choea] dr S. van Praag. — Den Haag, Servire,* 1936 (21 × 14) 399 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV* — In zijn inleiding tot dit boek getuigt Tretjakov dat hij slechts in tweede instantie de auteur is van dit verhaal, hetwelk hij nagenoeg woordelijk opteekende uit den mond van den betrokken hoofdpersoon Den Sji-Choea. Uit deze samenwerking is een aangrijpend stuk autobiografie van een Chineeschen jongen man gegroeid, vanaf zijn verre jeugd doorheen zijn studententijd tot zijn mannelijke jaren, waaruit ons het kultuurleven in de burgersklasse van het huidige China stukken duidelijker wordt dan uit alle legendarische en wetenschappelijke boeken. Maar hoofdzakelijk geeft dit boek een zeer scherpen kijk op de ontwikkeling der revolutionnaire stroomingen en acties in het verre geheimzinnige Oosten, waarin Den Sji-Choea reeds vanaf zijn geboorte doorloopend persoonlijk gemengd was, daar zijn vader een der kopstukken was van den opstand van het moderne China. Het aandeel van den verteller aan dezen heftigen schok van het oude tegen het nieuwe, is de aanleiding geworden tot een epischen roman die boven alle literatuur uitgegroeid is en een grandioos, heftig en ontroerend beeld teekent van de ontzettende rampen welke dit aloude kultuurland teisteren in zijn ren naar Westersche emancipatie en zijn losworsteling uit zijn oude tradities. Het is een grootsch, bijwijlen tragisch en pijnlijk boek, de levensbelijdenis van een man aan wie weinige der konflikten, die het leven grootsch en hartstochtelijk maken, voorbijgegaan zijn. Het is een der boeken van het soort waarover het moeilijker valt een halve bladzij bespreking te schrijven dan er een nieuw boek aan te wijden. In zijn geheel is het een bewogen monumentaal werk vol epiek, vol tragiek, vol menschelijkheid en kracht. E. van der Hallen

13.293 **Tuttle, W. C.** **83.0**

EEN SLOT DAT PAKT. *Vert. uit h. Amerikaansch [Rusler's Roost] dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 198 *blz.* 25 *fr.*

IV — Tex Rowland ontvlucht de gevangenis, waar ze hem onschuldig hebben binnengeloodst ; maakt 'n treinongeval mee, waar hij zoo deerlijk gehavend uit te voorschijn komt, dat 'n zeer gewiekst chirurg zich verplicht ziet hem 'n nieuwe facie present te geven. Dat maakt het zaakje voor Tex natuurlijk heel wat gemakkelijker, daar geen levende ziel hem, in z'n oude stad, waar hij z'n belagers ontmaskeren zal, herkent. Je moet het maar weten uit te vinden, denkt Tuttle. Prettige ontspanning. Paul Hardy

13.294 **van der Torre, Agni** **83.1**

MIENTJE. — *Kampen, J. H. Kok,* 1935 (20 × 14) 150 *blz.* *fl.* 1,40 ; *geb. fl.* 1,90

IV-V* — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.222.

13.295 **van Marxveldt, Cissy** **83.1**

DE ENIGE WEG. *Met* 1 *portret. — Amersfoort, Valkhoff* (21 × 16) 255 *blz.* *fl.* 2,80 ; *geb. fl.* 3,50

Cissy van Marxveldt

IV, M, N — Puck, 'n jongmeisje uit Friesland, is 'n los en onervaren ding dat luchtig 't leven infladdert. Uit Engeland teruggekeerd, raakt ze verloofd met 'n jongen uit Amsterdam. Zijn stadsche manieren bekoren haar ; nooit echter begrijpen ze elkander heelemaal. Hans breekt met haar af. 't Meisje lijdt diep bij die eerste desillusie en blijft van Hans houden ; tot ze in Friesland kennis krijgt met een jongen uit haar eigen streek. Op 'n avond ontmoet ze Hans die haar opnieuw zijn liefde verklaart. Na 'n pijnlijken zielestrijd weigert Puck beslist. En ze wordt de vrouw van den Fries. — Levendig, geestig verteld en boeiend tot 't einde. Neutraal en wat sentimenteel. Fr. Crols, pr.

13.296 **van Randwijk, H. M.** **83.3**

BURGERS IN NOOD — *Nijkerk, Callenbach,* 1936 (21 × 17) 248 *blz.* 38 *fr.*

V* P — Lees de recensie hiervan onder nr 13.223 in « Nieuws uit Noord en Zuid ».

13.297 **van Veldhuizen, A., Prof. Dr** **83.8 : 91 : 5 : 39**
OP EN OM ADDERHORST. *Met 151 illustraties. — Zwolle, La Rivière & Voorhoeve,* 1933 (27×20) 318 *blz.* *fl.* 6 ; *geb. fl.* 7,50
IV*,P — De auteur is een uit de bekende reeks theologanten welke naast hun geestelijken arbeid zich wijden aan de studie en de beschouwing der levende natuur, en dit doen op een wijze die diametraal staat tegenover de spreekwoordelijk-onwezenlijke literatuurbedrijvingen der dominees van het vorig geslacht. Professor van Veldhuizen heeft destijds een ruim stuk braakgrond gekocht in de omgeving van Groningen, dat weldra een paradijs bleek te zijn voor den geoloog, botanicus en dierenkenner ; meteen werd het plekje het centrum van een aandachtige studie en de aanleiding tot een reeks merkwaardige bijdragen in vak- en amateurstijdschriften en ten slotte tot het boek dat hier in zijn royale uitgave voor mij ligt. De auteur geeft hier het resultaat van zijn bevindingen tijdens zijn tallooze uitstappen in het mooie Drentsche landschap, waar zijn aandachtig oog en zijn vroom gemoed een massa merkwaardige dingen ontdekten tot leering en tot stichting, en vooral tot verheugenis des harten over Gods heerlijke wereld. Het is een boek geworden waarin ieder wat moois en edels kan ontdekken en dat iedereen, die het nog niet zoover bracht, zijn oogen leert gebruiken en zijn hart openen voor het verrukkelijke aanschijn der levende aarde. Het boek is bovendien uitstekend geschreven en zeer royaal geïllustreerd met persoonlijke foto's. De talrijke bijbel-toepassingen nemen we gaarne op den koop toe.
E. van der Hallen

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.298 **Snieders, August** **83.3**
◆ DE NACHTRAVEN. Een Verhaal uit onze Dagen. — *Antwerpen, Voor God en 't Volk,* (20×14) 317 *blz.* 12 *fr.*
V — De Nachtraven zijn die menschen, voor wie de dag nacht, de nacht dag is, menschen met lange namen, lange vingeren, lange gewetens, lange beenen. Roderik Murg is de vervallen edelman, de cynieke verkwister, die de kamenier van zijn vader huwde, oorzaak was van vaders dood, zijn vrouw ongelukkig maakte, zijn dochter Nelia uitbesteedde bij een machinist Gorl ; alles verzint om aan geld te geraken, na in gevangenis en bedelaarsgesticht eenige jaren te hebben doorgebracht, in een kouden winternacht doodvriest, dicht bij de deur van een nachtkroeg. Zijn makker Adalbert Brouveld heeft « een zeker decorum behouden », is niet zoo diep slecht, Murg is zijn booze geest. Brouveld verspeelt alles en poogt zelfmoord te plegen doch hij is slechts gekwetst en wordt in een gasthuis opgenomen. Dat is voor hem naar lichaam en ziel de redding. Hij wil boeten en de hoogte in langs den steilen weg van den arbeid. Hij wordt machinist, spaart geld, waagt zijn leven in een spoorwegramp : « De nachtraaf wordt opnieuw adelaar ». Bij gelegenheid van het ongeval wordt hij binnengebracht in de woning van zijn vrouw en zijn zoon, die ten gevolge van een legaat welstellend werden. Algemeene verzoening. Aanstaande huwelijk van Romald Brouveld, zoon van Adalbert, met Nelia Murg. Zij zullen herbouwen wat vroeger afgebroken werd. In weerwil van de al te groote rol door het toeval gespeeld, (Eerste ontmoeting van Nelia en Romald — spoorwegongeval juist ter plaats waar Mevrouw Brouveld woont) van eenige onbeholpen beschrijvingen, rhetoricale nuchterheden (Redevoering van den minister bij den gewonden machinist : voos officiëel), van gruwelijke gallicismen, is *De Nachtraven* een stevig boek vol geniale zetten in de zielkundige ontleding, vol schitterend-levendige en geestige gesprekken, vol ontroerende tafereelen. De genegenheid van Nelia voor haar pleegvader den machinist, de geheele Nelia Gorp geschiedenis is eenig mooi. In zedelijk opzicht is dat boek goud waard. Het zingt een hymnus aan den veredelenden arbeid, den lofzang van het stijgen uit den afgrond naar de hoogte vanwaar redding komt. « Despereert niet, » zou men als motto er op kunnen stellen. Met Gods hulp, met moed en volharding, kan een nachtraaf nog de eeuwige lente waardig worden. — Alhoewel ook voor intellectueelen hoogst genietbaar, bezit *De Nachtraven* al de hoedanigheden van een echt volksboek : het treft, boeit, is vol afwisseling. Alles waarvan de massa houdt, is in het werk te vinden. Zij maakt er kennis met engelen en duivelen en vindt er zichzelf in verheerlijkt in den machinist Gorp. *De Nachtraven* is een psychologische, een sociale roman. Er zit tendenz in. Doch het leven wordt er niet door gestremd.
L. D.

13.299 **Thiry, Antoon** **83.8**
ACH, DE KLEINE STAD... — *Leuven, Davidsfonds (Volksreeks)* 1936 (20×16) 164 *blz*
V — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.228. 15 *fr.*

3.300 van der Hallen, Beatrijs, Obl. O.S.B. **83.9**

◆ KAMPIOEN ? *Geïll. met 3 platen. — Brugge, Wiek op,* 1935 (21×17) 101 *blz.* 12 *fr.*
V-VIa — In kinderverhaalvorm de geschiedenis van een wonderen jongen, Arnold, die in de duizend stemmen van natuur, wind en vogels een muzikale ziel opdoet, eenig en mooi de luit bespeelt, de wereld bereist en bij de oude abdijmonniken belandt, de luitspeler van Karel den Groote wordt en op het orgel en te Rome zijn muzikale droomen uitviert. De kleine luitspeler werd een heilige : en als beide een kampioen! — Mooi, met wat impressionistischen inslag verteld. Diepzinnig en symbolisch: een hymne aan de godsdienstige muziek, de Godstroubadour over de wereld. Typisch en vol vondsten, die aangenaam aandoen en verrassen. Royaal-rijke omslag en soberlijnige verluchting.
A. van den Dries, pr.

3.301 van Suchtelen, Nico **83**

FONTIE. *Geïll. dr Jo Spier. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (19×13) 75 *blz. geb. fl* 1,50
V — Recensie in de kroniek « Nieuws uit Noord en Zuid », nr 13.226.

3.302 XX. **83**

DE VROOLIJKE DADEN VAN KEIZER KAREL : EEN ONVERWACHTE PETER. *Geïll. dr E. Pellens. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24×17) 112 *blz.* 12,50 *fr.*
V — Twee vertellingen over Keizer Karel, die in oude leesboeken ternauwernood 2 bladzijden vullen, zijn hier versmolten en uitgedijd tot een boek van 112 bladzijden, in volkschen « feuilletonstijl. » Vlot verteld toch en doorspekt met « moderne » woorden en uitdrukkingen. Vruchteloos vragen we ons af wat er met Krelis gebeurd is. — Volkslectuur.
Aug. Ossenblok-Dries

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

3.303 Nanda **83**

◆ TWEE DRUPPELTJES WATER. *Geïll. dr Jo Bijvoet. — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25×16) 207 *blz.* 27 *fr.*
VIa, M — Die twee druppeltjes water zijn natuurlijk tweelingzusters. Hoe sprekend ze uiterlijk ook op elkaar gelijken, ze hebben elk hun eigen gebreken en hun eigen hoedanigheden. Het boek is uitzonderlijk interessant geschreven, uiterst opvoedend en diep doordrongen van katholieken geest. F. Vermuyten, pr.

3.304 Tervooren, Lina **83**

◆ DE TWEELINGEN VAN 'T WITTE HUIS. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (21×15) 152 *blz.* *geb. fl.* 1,35
VIa-b,M — Een boek van kinderen voor kinderen en ook voor grooteren. Rietje, Nietje, Grietje nemen u aanstonds in en laten u niet los. — Een jaar leven van Amsterdamsche tweelingmeisjes, met hun ouders op den boerenbuiten : Oom D[r] had hun 't witte huis vermaakt en... nog wat in een geheimzinnig testament. — Daarbij een arm gezin dat de lieveling wordt der tweelingen en onder hun invloed gansch verandert. Schoone, frissche uitbeelding der kinderfantasie en van het rijk zieleleven van katholieke kinderen.
A. de Groeve M.S.C.

3.305 Trautwein, F. **83**

◆ MEISJES UIT KLAS ZES. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugd-uitgaven)* (21×15) 158 *blz.* *fl.* 1,35
VIa-b, M — Dokter Claver verloor vroeg zijn vrouw ; hij heeft vijf jonge kinderen. Huishoudsters brengen van de kinderen niets te recht ; tot ze eindelijk aan Juffrouw Blijhoff een echte opvoedster krijgen. Zonder geweld, met takt en liefde weet deze hun hartjes te winnen. Zelfs Noortje, het oudste van de meisjes, dat verwend en hooghartig zich niet makkelijk laat leiden ; doch Juffr. Blijhoff, met volharding en toewijding, weet ten slotte haar trotsch willetje te buigen en haar heelemaal te veroveren. Een mooi kinderboek met een diepen kijk in kinderzielen. Fr. Crols, pr.

F. Trautwein

3.306 van de Veluwe, Bart **83.9 : 89**

DE BOSMANNETJES. Een Verhaal uit de Mobilisatie-Jaren. *Geïll. — Utrecht, Kemink (Nieuwe Jeugdserie « Altijd mooi »)* 1935 (20×13) 165 *blz.* *geb. fl.* 1,25

VIa, P — Als U denkt dat de Hollanders niet weten wat oorlogswee is, lees dan maar de Bosmannetjes. De Bosmannetjes hebben soldaten zien optrekken, oorlogsmateriaal door het dorp zien passeeren, ze hebben met gelapte kleeren geloopen en ze hebben honger geleden. Het is niet slecht aan de jeugd te leeren dat oorlog noodzakelijk samengaat met gelapte kleeren en honger. In den nijpendsten nood blijft de familie Bosmans op God betrouwen, en als er hulp komt worden dankliederen gezongen. Al is het boek protestantsch, toch kunnen ook onze kinderen die les van betrouwen en dankbaarheid wel gebruiken. — Over de Belgische vluchtelingen wordt terloops gesproken, en het valt nogal gunstig uit : die Belgen zijn, op een paar na, allemaal nette kerels. 't Is nogal plezierig dat ook Meneer Meulemans, organist van de kathedraal (!?) te Aarschot zijn rol speelt in dit boek... Weest echter gerust, hij wordt onder de nette kerels gerekend !

F. VERMUYTEN, PR.

13.307 **van Puymbroeck, Renaat** 83

DE METAALBERG. *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24×17) 48 *blz.* 4 *fr.*

VI°a-b — Ongelooflijke lotgevallen van een jongen schilder, die de wijde wereld intrekt, een wonderen kluizenaar ontmoet met tooverolie, een zieken koning vindt, weggevoerde koningskinderen uit geweld van ondenkbare monsters verlost en trouwt met de koningsdochter. Verbeelding genoeg, maar stroef van taal. Als vormend kinderboek vrijwel onbeduidend.

A. DE GROEVE M.S.C.

13.308 **Wachters, Louis** 83

Louis Wachters

DE « V'S ». *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24×17) 79 *blz.* 7,50 *fr.*

VIa — Verus, Vital, Victor, Vinus en de Vieze vormen samen de Club der V's. Na verscheidene heldendaden (volgens den schrijver : af te keuren kwajongensstreken, volgens den Vieze geen heldentochten zonder alledaagschheid) worden ze ingelijfd bij de Boy-Scouts. Ook in hun vermaak zullen ze zich — in het vervolg — aan de vrijwillig aanvaarde tucht onderwerpen. Voorheen bleven ze daar *ver* af. De schrijver kiest als motto : « *Slechte lectuur leidt tot alle kwaad* », terwijl de bengels eerder handelen volgens de ingeving van het oogenblik en u ternauwernood over het lezen, vroeger, van avontuurlijke verhalen wordt gesproken. — De taal is klaar, maar mist dien persoonlijken stempel, die om den vorm weinig voorbeeldige tafereelen doet aanvaarden.

AUG. OSSENBLOK-DRIES

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

13.309 **Bourcet, Marguerite** 83 : 92

UIT HET LEVEN VAN KONING ALBERT. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. dr R. Dumoulin. — Brugge, Desclée de Brouwer,* 1935 (28×22) 59 *blz.* *gek.* 18 *fr.*

VIb-c — In soberen sprookjestrant, welke toch het suggestieve contact met de werkelijkheid niet verliest, vertelt Marguerite Bourcet over het mooie leven van koning Albert voor de kleinen. Geen patriotardische bombarie maar voorname met gepaste bescheidenheid gedoseerde vaderlandsliefde. Mooi. Frissche, bonte illustraties. PAUL HARDY

13.310 **Elink Schuurman, C. A. :** 83

JAN EN KAREL VAN TERSCHELLING

Heijermans, Ida

TWEE KERSTVERHALEN

van Zeggelen, Marie C. :

EEN DESSAJONGEN. Een der mooiste Verhalen uit Nellie's Volkskinderbibliotheek. *Vrij naverteld dr L. Gerlach.*

Geïll. — Assen, van Gorcum (Naar 't Zonlicht toe... nrs 26, 27, 25) 1935 (20×15) 72, 38 46 *blz.* *fl.* 1,05 ; 0,45 ; 0,75

VIb-c — Deze bundeltjes zijn heel aangenaam uitgegeven. Het verhaal is kinderlijk en toch is de taal mooi. Opvcedende lectuur. M. v. C.

13.311 **Schepens-Maerten, Carmen** 83.8
HET MEISJE MET DE ROZENJURK, en andere Verhalen. *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (22×18) 40 *blz.* 4 *fr.*
VIb — Vier sprookjes, telkens met veel afwisseling en goed verteld, maar waarvan de inhoud niet altijd bevredigt. Groote tooneelschikking, bewijskracht gering.
AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.312 **Tamborijn, Paul** 83.8
SMELTBOLLEKE EN ANDERE SPROOKJES. *Geïll. dr E. van Steenkiste. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24×17) 40 *blz.* 4 *fr.*
VIb — Lief geschreven sprookjes, waaraan de kleine lezertjes veel plezier gaan beleven en waardoor ze Gods lieve natuur nog warmer zullen aanvoelen. A. D. G.

13.313 **Wolffenbuttel-van Rooijen, H.** 83
◆ JOPIE WERTENSTEIN. Een Kostschoolverhaal. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugd-uitgaven)* 1935 (21×15) 151 *blz.* *fl.* 1,35
VIb, M — Jopie, och arme 't klein meisje, moet al heel vroeg op de kostschool ; haar ouders zijn voor langen tijd naar den vreemde. Ze heeft dadelijk heelwat leuke vriendinnetjes en ontmoet 'n hondje dat krek op haar eigen huishondje lijkt. Wat er al kan gebeuren op kostschool, met 'n hondje, doorheen al de dagen van een kostschooljaar : dat moeten onze meisjes zelf lezen in dit knus kinderboek. FR. CROLS, PR.

Wolffenbuttel-van Rooijen

13.314 **Zwegers, B. V.** 83.8
◆ DE MAN DIE VERTELLEN KON. *Geïll. dr Nans van Leeuwen. — 's Bosch, Malmberg,* 1935 (25×19) 131 *blz.* 27 *fr.*
VIb — Wie dat boek geschreven heeft, is een man die vertellen kan ! We vinden hier frissche sprookjes en legenden, aangenaam om lezen, met goede strekking, en meestal met katholieke tint. Fijn geïllustreerd en keurig uitgegeven. De jonge lezertjes zullen er plezier aan beleven ! F. VERMUYTEN, PR.

VIc — KINDERLECTUUR

Voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar.

13.315 **Ligthart, Jan en Scheepstra, H.** 83.8 : 37
[HET BOEK VAN OT EN SIEN :] NOG BIJ MOEDER, 4 deeltjes tezamen in één band, *verzorgd dr J. Eigenhuis. Geïll. dr C. Jetses. — Groningen, Wolters,* 1935, 26e *druk,* 4 *dln* (18×14) *elk* 80 *blz., elk fl.* 0,55 ; *tesamen in één band fl.* 2,75
VIc — Heel lief verzorgd van binnen en van buiten maar de prijs — natuurlijk — is in evenredigheid. Het boek is onderverdeeld in vier deeltjes die tesamen circa 130 vertelsels bevatten voor lezertjes van hoogstens 8-9 jaar. Voor die heel kleine kleuters nu vind ik het werk te zwaar en te duur. M. v. C.

9. - Geschiedenis

13.316 **Brugmans, H., Prof. D[r] e. a.** 9
GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND : 3[e] DEEL. DE TACHTIGJARIGE OORLOG *dr Dr J. C. H. de Pater. Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel,* 1935, 8 *dln* (25×19) 421 *blz.*
IV — Het derde deel dezer zoo sierlijk uitgegeven Geschiedenis van Nederland, — waarvan we de twee eerste deelen deden kennen — behandelt den tachtigjarigen oorlog tot aan de dood van Philips II, dit is zoo wat de eerste helft. Het is van de hand van Dr J. C. H. de Pater. Het is een goed samengevat en vlot geschreven verhaal dat uitmunt door objectiviteit. Veel origineels hebben we er niet in aangetroffen : de schrijver houdt zich bij de groote werken, en heeft zich de laatst verschenen gezaghebbende studiën wel te nutte gemaakt. Daarom is ook zijn synthesis wel een vooruitgang op de voorgaande,

al voert hij zelf geen nieuwe verduidelijkingen aan. Men neme dan ook deze studie niet ter hand als te consulteeren werk of bron voor een of ander bepaald punt uit de geschiedenis dezer periode. Maar wie een bezadigd oordeel, gevestigd op voorgaande auteurs, vormen wil van de gebeurtenissen en van hun samenhang, heeft hier een tekst die up to date is. Daar het hoogtepunt van den strijd in deze eerste periode vooral in de Zuidelijke provinciën ligt, is dit boekdeel ook voor België van bijzondere beteekenis. Het kan zeer veel dienst bewijzen aan onze leeraars in geschiedenis, die het met deze ingewikkelde periode doorgaans nog al lastig hebben. Men bemerke echter wel, dat er enkel de politieke geschiedenis in ontwikkeld is geworden.

Nu zijn we wel overtuigd dat de thans behaalde synthese voor dit eerste gedeelte van den tachtigjarigen oorlog en de politieke gebeurtenissen in de Nederlanden in deze periode, nog niet een definitieve is. Tal van oordeelvellingen zullen nog wel moeten herzien worden, de economische ondergrond zal ook eenmaal van meer beteekenis blijken, wellicht, dan in dit werk is aangegeven. Maar dit vermindert niet de verdiensten van de samenvatting die ons in dit jaar 1936 is geboden geworden. Zoo toch dient er van tijd tot tijd, op de geleverde monographieën een vaststellen te gebeuren van de reeds bereikte resultaten. En dan komt het er toch vooral op aan dat men ons een betrouwbaar beeld geve van hetgeen de historische wetenschap heeft bereikt. Zulk beeld hebben we aan dit boek.

De illustratie is rijk en passend, alhoewel niet zoozeer aansluitend bij den tekst als men zou wenschen voor nadere studie of begrip. Plannen ontbreken. En de keuze der onderwerpen is bepaald Noord-Nederlandsch. Dr FLORIS PRIMS, PR.

91. — AARDRIJKSKUNDE EN REISVERHALEN

12.317 **Leurs, Stan, Prof. I^r^** **91 : 71 : 39**

DE DEMERVALLEI. *Geïll. met 56 afb. naar foto's van J. de Messemaeker e.a. — Antwerpen, De Sikkel (Reeks « Steden en Landschappen », dl 8)* 1935 (24×17) 104 *blz.*

35 *fr.* ; *geb.* 43 *fr.*

V — Stillaan krijgt elk Vlaamsch gewest een eereplaats in de reeks « Steden en Landschappen ». Dit jaar is het de beurt aan de Demervallei : Ernest Claes levert een mooie brok zaakrijk en gedocumenteerd, doch tevens geestig proza, speciaal over Zichem ; professor Pelspoel schetst het geographisch landschapsbeeld ; Dr Pauwels behandelt het dialect der streek ; D^r^ van Roosbroeck levert een merkwaardig overzicht van de politieke geschiedenis van het Hageland en met de hem eigen competentie wijdt Prof. Leurs een aanzienlijke brok aan de kunstgeschiedenis ; Dr L. Crick teekent ten slotte een vluchtig beeld van de Hagelandsche folklore. Onder dit veelzijdig en scherp zoeklicht wordt de Demervallei een onzer interessantste gewesten. Na de economische studie van Prof. Vlieberg z.g. is dit wel het beste boek over het Hageland. Een vijftigtal prachtige fotos verluchten bovendien deze verzorgde monographie.

J. LAUWERYS, PR.

13.318 **Roger-Tourte, Jo** **83.0 : 91**

DRIE JAREN TENT-LEVEN (ALS « TREKKERS » DE WERELD ROND). *Vrij naar h. Fransch [A pied autour du monde. Trois ans de camping] dr I^r^ C. D. Grijns. Geïll. met fig., krtn en* 26 *pltn. — Gorinchem, Noorduyn,* 1935 (21×16) 272 *blz.*

fl. 3,20 ; *geb. fl.* 3,90

IV-V* — Het echtpaar Roger-Tourte is er te voet met rugzak en tent op uitgetrokken om van West naar Oost een reis om de wereld te maken. Ze brengen het knappe stuk ook tot een goed einde en beleven hierbij, zooals men wel gissen kan, een reeks merkwaardige avonturen. Een vluchtige navertelling leest ge hiervan in dit boek in den vlakken, onpersoonlijken stijl die het eigen is van alle gelegenheids-auteurs, voor wie de ongewone schokkende belevingen van grooter belang zijn dan de menschen en het diepere wezen der dingen. Het is anders een niet-banaal gegeven en in elk geval een boeiend stuk lektuur voor degenen die het voor hun hunkerende zucht naar avontuur moeten stellen met hun fantasie. Het boek is goed vertaald en geïllustreerd met schetsen die geen hoogen dunk geven van Roger's teekentalenten. E. VAN DER HALLEN

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 7 VEERTIENDE JAARGANG JULI-AUG. 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

Kroniek

door Ernest van der Hallen

Sta me toe met de deur in huis te vallen : ik heb een verrassend-mooi boek gelezen. Schrijf op, vriend lezer, tegen den datum dat ge één gulden negentig cent rijk zijt, of in de termen valt om door
13.319 vriend of vrouw met een geschenk bedacht te worden : **De grote, stille Knecht** (IV), zoo is de titel van het boek waarmee ge uzelf verblijden moet, en de schrijver ervan voert den in de auteurswereld tot nogtoe onbekenden naam : A. VAN DE WERFHORST. Het is, bij al mijn enthousiasme, ongeveer alles wat ik van dit boek kan vertellen : het is mooi, het is van een absoluut on-Hollandsche schoonheid ; het is haast een Hamsun waard, en ik had er wat voor over als ik dit boek zelf had geschreven, of een dergelijk boek kon schrijven. A. van de Werfhorst vertelt van een vreemden, zwijgenden man die uit een andere marke naar hier toe kwam, en in een midden van achterdochtige of vijandige boeren aan slag gaat om zich een eigen leven op te bouwen, eerst als eenvoudige boerenknecht, later, als hij uit de marke weggejaagd wordt, als eigengerechtigde boer in de eenzaamheid van het bosch. Deze strijd met het land en zijn omgeving teekent dit grootsche epos van arbeid, menschen en aarde en het wonderbare geheim van den vreemden reus, met daarrond de teere figuur van Winant, den schapersjongen, en Christiene, de meid. Er is in dit boek een zeer wonderbaar, niet te definieeren mysterie om den mensch, hetzelfde geheim dat aanwezig is in elk groot en diep kunstwerk, hetwelk in het leven het niet door analyse en menschenkennis te interpreteeren element

erkent waarvan de mensch zich dient te vergenoegen met waarnemen en verbazing. Er is een mooi en vreemd geheim om den knecht, om den grooten stillen man die hoog in de bosschen tusschen de eekhoorns en de wilde konijnen een leven opbouwt dat weinigen kunnen benaderen omdat deze man te zeer buiten-formaat-mensch is. Hij heeft iets van Hamsuns August, en meer nog van Izaak, den zwijgzamen kabouter op de eenzame ontginning tusschen de rotsen, uit « Hoe het groeide » ; hij heeft iets van het ongeproportioneerde en het sage-achtige dat het geheim is van de groote Noren en Denen. Hij is boven het anekdotische, waarin de gewone helden van den Hollandschen boerenroman zich plegen te bewegen, uitgegroeid ; er is iets grandioos en trotsch in hem, een stugge kracht die tegelijk deemoed is, die den vorm krijgt van een groote liefde, wanneer ten tijde van de groote rampen, de knecht de man wordt die de groote liefdedaad pleegt voor de gevallenen onder de besmetting der pest, en die ontstellend wordt van tragiek als zijn vrouw Christiene sterft, en hij uit de marke verdreven wordt door de waanzinnigen, om vele jaren lang nog de boeman te blijven in den mond der moeders bij hun stoute kinders « ... jammerlijk wenend verlaat de knecht de marke... ze beschuldigen hem nu nog, na eeuwen, valsch. Dat is niet goed. Wij weten nu beter. Wij kennen den groten, stillen knecht...» Het is lang geleden dat de Nederlandsche literatuur een werk van dit gehalte op de markt bracht, zoo krachtig en zoo zuiver van konstruktie, zoo gaaf van menschelijkheid en bovendien zoo uitnemend van stijl als dit werk van v. d. Werfhorst, waarin ik lang geaarzeld heb het produkt van een Nederlandschen auteur te erkennen. Het is een zeldzame revanche voor honderd vlakke, ziellooze, intens-vervelende en slecht-geschreven boeken waaraan de uitgeverij ons de laatste jaren gewend heeft gemaakt.

A. van de Werfhorst

13.320 Afgaande op den titel van SAMUEL GOUDSMIT's nieuwen roman **Simcha, de Knaap uit Worms (III, L)** zou men zich vergissen over den aard van dit boek, dat geenszins een avontuurlijk tijdverdrijvend verhaal is voor verlof-genietende schoolknapen of onbezige oude dames. Het is een specifiek Joodsch werk van een zeer Joodschen auteur, dat ongeveer al de elementen en al de hebbelijkheden bevat welke men in een Joodschen roman verwacht te ontmoeten. Luister naar den inventaris : Simcha, een jonge koopman uit de Jodengemeente van Worms, reist naar

Samuel Goudsmit

Keulen om er zijn bruid Hanna af te halen voor de lang verwachte trouwpartij. Juist in die jaren — einde der elfde eeuw — prediken de priesters den nieuwen Kruistocht tegen de Sarasenen, en heele drommen roofridders trekken al plunderend door de Nederlanden en door Duitschland. Voor dergelijke tochten was geld noodig, en dat dachten de ridders te zullen vinden in de rijke Jodengemeenten van het Rijnland die sinds eeuwen in rust en vrede tusschen de kristenen leefden. De bisschoppen bleken niet bij machte de Joden te beschermen en achtereenvolgens werden de Joodsche stadskwartieren van Worms, Mainz, Keulen enz. op de gruwelijkste manier uitgemoord. Simcha verloor in deze omstandigheden zijn gansche familie te Worms, terwijl hijzelf te Keulen verbleef. Zijn verloofde werd hem inmiddels afhandig gemaakt door een kristen ridder. Als hij door een vreemd instinkt gedreven, terugreist naar zijn vaderstad, wordt hij in de kathedraal van Worms in stukken gehakt, omdat hij zich verzette tegen een gewelddadig gedwongen doopsel. Vooraf was hij echter beland in een klooster waar hij lange gesprekken had met een pater over Jodendom en kristendom ; doorheen gansch het boek vindt men ook ellenlange beschouwingen over de tegenstellingen tusschen deze twee wereldbeschouwingen, alles in den zwaar-overladen stijl die alle Joodsche auteurs schijnen noodig te hebben om hun gecompliceerde gedachten- en gevoelswereld te uiten. Samuel Goudsmit maakt hierop geen uitzondering. Ondanks de dreigende indigestie wegens de overlading van stof en stijl, blijft het in zijn geheel een genietbaar boek voor lezers die tegen de lektuur van dergelijke turven niet opzien, terwijl het verhaal, mits het voorbehoud dat uit hooger gegeven inhoud kan blijken, zonder vooringenomenheid geschreven is.

13.321 Het heeft me altijd verwonderd dat de zeer bizondere figuur die Arthur van Schendel in de Nederlandsche literatuur is, behalve zijn tijdgenoot Aart van der Leeuw, praktisch geen jonge auteurs beïnvloed heeft, wat des te meer verwondert, omdat er bij de naoorlogsche generatie een zeer opmerkelijke afkeer van de klassieke Hollandsche atmosfeer bestaat, die zich onder meer uit in het verplaatsen van haar centrum van belangstelling van het binnenhuis en zijn konflikten, naar het zuiden met zijn oeroude romantiek van ruimte, zon, en vrijer denken en doen. De Schartens, den Doolaard, Helman, Meekel, Kuyle hebben den drang naar de

verten gevolgd, en bijna telkens is een nieuw boek van deze auteurs een wezenlijke verademing in de egale vlakheid der burgerlijke romanliteratuur van dit land. Iemand die den naam voert H. J. STUVEL, publiceerde onlangs een bundel novellen in den geest en den stijl van Arthur van Schendel onder den titel : **Het nieuwe Geluk** (IV*). Vertellingen uit den vagen droom van vrome oude tijden in een ver land, beide niet zoo abstrakt en in de ruimte of men vermoedt het aloude Italië uit de middeleeuwen als thema en décor voor de sobere epiek van deze verhalen. Men kent de formule van het genre : monniken, donkere kerken, pleinen met een madonna en een fontein, schuchtere jonkvrouwen, sentimenteele edelknapen, besmettelijke ziekten, eeuwige liefde waaraan menschenkinderen ten gronde gaan, nonnetjes inclusis. Men moet toegeven dat het een zware opgave is, uit deze ingrediënten thans nog een reeks leesbare novellen samen te stellen ; het is de verdienste des heeren Stuvel dat hij daarin opmerkelijk geslaagd is, op een paar novellen na waarvan de stemming het zwaartepunt krijgt, en de inhoud al te armoedig en te wazig bleef (Het wonder en de Legende van de witte roos). « Gwendoline » is een omschrijving van de legende der nonne Beatrijs, en van « Ingelin en Sigurd » en « De bloemen van Venturo » is het thema evenmin gansch origineel. Dit doet intusschen weinig af aan de waarde van deze verhalen, waarvoor de auteur zich een zeer eigengereiden stijl wist te verwerven, die alleen soms wat al te sterk aan van Schendel herinnert, en wat erg wazig en abstrakt aandoet. De oude konventioneel-zuidersch-katholieke atmosfeer is er verrassend juist en zuiver weergegeven. Eens dat de auteur over een eigen inzicht in menschen en dingen en een eigen stijlformule zal beschikken, realiseert hij gewis de belofte welke deze bundel ontegensprekelijk in zich draagt.

13.322 ◆ Ook KEES MEEKEL, die sedert jaren in Zuid-Frankrijk verblijft, is zich in het katholieke Italië gaan herpakken ; het geestelijke bad van volksche argelooze Roomsche beleving heeft hem geïnspireerd tot een soort reportage over wat ik zou kunnen noemen : de volksche devotievormen die thans bezig zijn een soort katholieke folklore te worden ; de ergernis van calvinisten, de nieuwsgierig verbazing van op-vreeselijke-bijgeloovigheden-gespitste toeristen, en het heimwee van de buitenlandsche katholieken zelf. Kees Meekel ondergaat deze vreugde op een bijna kinderlijke wijze in zijn boek **Toeters en Bazuinen** (V*) ; het is een doorloopende kreet van vreugde om het gave volk en zijn kinderlijke, ongerepte en nochtans verfijnde levenskunst, die op elk levensmoment

Kees Meekel

doordeesemd en gevoed is met Roomsch geloof en levensaanvaarding, met een optimisme dat bijna overal elders onder de dreigende drukking van het Calvinistisch levensgevoel omgezet werd in stug en donker determinisme. Kees Meekel heeft zich ingespannen om de door toeristenbureau's links gelaten godsdienstige en folkloristische gebruiken te achterhalen en uit deze soms licht naïeve feesten de voor buitenstaanders het meest opvallend en sympathieke nationale volkstrekken toe te lichten ; een poging waarin hij wonderwel geslaagd is, niet het minst dank zij zijn zeer bizondere capaciteit tot het aanvoelen van het epische en zijn merkwaardigen zin voor het treffende, schilderachtige détail, zijn echte, milde menschelijkheid en zijn ongewoon stijlvermogen. Bijna doorloopend handhaaft hij zich hier op het niveau van zijn Canadeesche far-west vertellingen met enkele zeldene inzinkingen wanneer hij vervalt in een soort konventioneelen reportage-stijl, die sterk afsteekt bij Meekel's krachtige epiek. Het is niet altijd gemakkelijk hem te volgen en te begrijpen in zijn kinderlijk enthoesiasme dat aanvaardend staat tegenover de dingen die we, bij nader en nuchter inzien, eerder als iets hinderlijks zouden geneigd zijn te beschouwen, doch het is weldadig, deze argelooze blijmoedigheid kritiekloos te ondergaan en den zwerver der groote baan, die Kees Meekel is, te vergezellen op zijn slenterpartijen rond en in de wonderbare stad, in haar heiligste en haar menschelijkste uitingen.

13.323 Ik kan echter moeilijk duidelijk maken in welke mate de andere reportage welke het Davidsfonds, tegelijk met het boek van Meekel, aan haar inteekenaars stuurde, voor mij een desilluzie was. Misschien is er eerst en vooral het onderscheid in de opvatting van het reisavontuur tusschen den vrijen zwerver Meekel, en de aan de klassieke steamer-rondvaart gebonden tiendagsverlofganger THEO BOGAERTS ; mogelijk ook de uiteenloopende belangstellingen van den lyricus die open staat voor elke verrukking en verwondering, de dingen ongecompliceerd en glanzend van nieuwheid ziet, lijk een kind dat voor de eerste maal op reis gaat, en de licht mondaine geblaseerdheid van den Brusselaar Theo Bogaerts, die op den steamer zijn smoking en de pikante belangstelling voor amoereuze avonturen met zich sleept ; zeer zeker ook de krachtige lyriek en de stevige stijltekniek van den eerste tegenover de nuchterder reportage van den tweede. Wat er ook van zij, om deze en een

heeleboel andere redenen is deze bundel **Oceania** (**IV**) me grondig onsympathiek. Misschien ontgaat het den auteur hoe weinig interessant voor de niet-deelnemers aan deze kruisvaart langs de Noord-Oostkust van de Middellandsche Zee, de herinneringen aan het soort luidjes zijn die het decorum van dit gezelschap ophielden, wanneer men niet de kans krijgt deze menschen dieper te leeren kennen dan langs hun oppervlakkige ijdelheidjes en onbelangrijke amourettes. Ach, deze dames in décolleté en deze heeren in snobsche witte broeken en smokings ; welke verzameling onbeduidendheden en tegelijk welk kostelijk materiaal voor den psycholoog die dwars door hun nonchalante verveling heen zou kunnen kijken,dwars door hun flirtages en hun opgeblazenheid en innerlijke leegheid! Bogaerts heeft jammer genoeg deze menschen te zeer aan den buitenkant gezien, had daarbij nog den slechten smaak om zelf te willen fungeeren als de geïnteresseerde, quasi-cynische toekijker, en zich af en toe te overschatten als de jeune premier amoureux van het gezelschap. Het is tusschenin wel een beetje zielig om lezen en meemaken, dit spel van beroeps-zich-vervelers die hun landerigheid uitzwermen langs de stadjes en musea van de Helleensche en Balkansche kust, en de lektuur van hun escapades wordt eigenlijk niet prettiger door de Baedeckeriaansche gegevens van historischen aard en de vluchtige kunstinventaris waarmee The Bogaerts den lezer bij wijze van afwisseling tusschenin bedenkt.

Theo Bogaerts

13.324 Een reportage van een andere soort geeft de reeks verhalen welke Theo Thijssen liet verschijnen met de vriendelijke verwittiging op den omslag dat het **Een bonte Bundel** (**IV**, S) zou zijn. Aan dezen titel beantwoordt de inhoud in dezen zin, dat de thema's der onderscheiden kapittels varieeren van pædagogische novellen tot herinneringen uit het schoolmeestersleven, huiselijke vertelsels en reportages over anekdoten en belevingen op allerlei internationale kongressen. Behalve het ambt van onderwijzer blijkt de heer Thijssen inderdaad nog de functie uit te oefenen van de eeuwige internationale kongressist, waarvan men, afgaande op het anderhalf dozijn kapittels aan deze materie gewijd, den indruk krijgt dat hij twaalf maand per jaar zijn tijd verdeelt tusschen het reizen op de diverse spoorlijnen van Europa en het tafelen tusschen internationale gezelschappen, met als verpoozing tusschenin een paar vluchtige vergaderingen die ge-

Theo Thijssen

wijd zijn aan niet-nader-bepaalde problemen. Een meevaller is het hierbij dat deze kongressist doorloopend zeer leesbare anekdoten weet op te teekenen over zijn ervaringen en de menschen waarmee hij bij deze gelegenheid verkeert. Er is ook een allergenoeglijkste charge op het « systeem », op de schoolmeesterspædagogiek of liever -methodiek, waarvan de lektuur eigenlijk aan geen enkel habitué van het lager onderwijs zou mogen onthouden worden, des te meer omdat ze dezen keer komt van « iemand van 't vak » en in onwaarschijnlijken graad reëel is. Veruit het best is echter de laatste novelle « Kampeer-idylle » die ik vroeger ergens las, en nu met genoegen terugvond in dezen bundel, in welk verhaal de heer Thijssen zich reveleert als een zeer fijn waarnemer, een gedistingeerd menschenkenner en een man van goeden smaak en fijnen humor, alles bij elkaar tamelijk zeldzame kwaliteiten in één auteur, om dit hier niet aan te stippen.

13.325 In één adem met Theo Thijssen kan ik nog den heer EMILE BUYSSE vermelden, luidens de inleiding van Jan H. Eekhout een Zeeuwsch Vlaming, welke afkomst zich niet verloochent in zijn novellenbundel **Vlamingen** (IV*) dien ik prijzen moet om zijn gaafheid van waarneming en gevoel, zijn zin voor verhoudingen in de teekening van het Vlaamsche volkskarakter, en het evenwicht van zijn stijl die het midden houdt tusschen Streuvels en Coolen, hoewel beduidend minder krachtig en oorspronkelijk. Mooi werk, hoewel wat erg lyrisch voor zulken knaap, is het verhaal van « Ward», den jongen taxichauffeur die in Den Haag vergaat van heimwee naar Vlaanderen, in een lichtzinnig moment zich met de hulp van een achtergelaten portefeuille in Vlaanderen een roes van heimatgeluk bezorgt, en naderhand berouwvol maar triomfeerend met het meiske van zijn droomen teruggaat naar Holland. Mooi werk is ook de novelle « Vastenavond » over den Hongaarschen oudstrijder die zich uit heimwee een roes drinkt aan bier en aan een vlok meisje met achterna een wonderbare maar ontroerende aftocht in zijn vastenavond-Hongarenkostuum, en het kleine witte konijntje, de eerste prijs voor zijn maskerade en voor zijn vreemden czardasdans, in den arm. In dezen bundel ontkomt de auteur, bij zijn groote sympathie voor den mensch en het landschap van Vlaanderen, niet aan de blijkbaar in onze folklore- en heimatletterkunde haast onvermijdelijke ziekte : de manie van het kleine en het tot kleinheid herleide van de menschen en de dingen, kleinheid die zich o.m

nog uit door het overmatig gebruik van diminutieven, de voorliefde voor de kleine gevoelens en daden van kleine menschjes in kleine stadjes. Kom, het is geen veroordeeling, enkel een vaststelling, die niets bedoelt te verminderen aan den sympathieken geest en het milde begrip dat den grondslag vormt van dezen bundel.

In het midden van het zomersche seizoen gaf de vooruitstrevende firma Nijgh en van Ditmar twee ruime novellen van jonge Vlamingen uit in het psycho-analytisch genre, tegenover dewelke we
13.326 tot onze spijt een afwijzende houding moeten aannemen : **Het Jeugdavontuur van Leo Furkins** (I) van RENE BERGHEN, en « Doppen » van Marcel Matthijs. In het eerste teekent de blijkbaar nog jonge auteur een reeks pijnlijke anekdoten welke de jeugd en de jonge mannenjaren van Leo Furkins tot een doorloopende moreele krisis maakten, waarbij het bederf in zijn knapenjaren door een oudere vrouw, — later zijn vaders tweede echtgenoote, die hij echter vermoordt, — en de doodslag die hij uit weerwraak op zijn vader pleegt, mitsgaders de zelfmoord van zijn verloofde omwille van zijn breuk met haar, bij wijze van spreken de hoofdschotel vormen. Zooals de lezer uit dezen summairen inhoud kan vermoeden, is dit jeugdavontuur er een van alles behalve verkwikkelijken aard, waarvan de lektuur bezwaarlijk tot de opwekkende dingen kan gerekend worden ondanks den teknisch-uitstekenden stijl, die echter doorloopend vlak en zonder relief blijft.

Meer leesbaar is de novelle van MARCEL MATTHIJS, althans van litterair standpunt uit, want de auteur van den uitstekenden
13.327 socialen roman « Herfst » blijkt in **Doppen** (II), via een zuiver sociaal probleem als de werkloosheid van mijnarbeiders er een is, gestrand op een zuiver Freudiaansch kompleks : zijn vrouw houdt, met zijn medeweten, aan met z'n huisbaas, wat hem in de mogelijkheid stelt om zich financieel gaande te houden ondanks zijn werkloosheid. Het spijt me werkelijk dat dit weinig verkwikkelijk incident de lektuur van dit boek een beetje précair doet worden : ik moet namelijk erkennen dat Matthijs als auteur over een meer dan gewone stielmatige knapheid beschikt ; spijtig lijkt het me wel dat een luchthartig vergoelijkende behandeling van wat ten slotte moreele verwording is — ik bedoel vooral : de cynische aanvaarding van een verhouding die in negen gevallen op tien de aanleiding wordt tot de bekende uitbarsting van den kant van den bedrogen echtgenoot, waarbij men dan ten minste

Marcel Matthijs

de normale mannelijk reaktie kan waardeeren — dit boek onleesbaar maakt. Men ontkomt moeilijk aan den indruk dat dergelijke literatuur een poging is tot bravoure vanwege iemand die als vrijgevochten of als cynicus wil aanvaard worden, of eenvoudig geschreven « pour épater le bourgeois », welke houding de jonge menschen te allen tijde slecht afgegaan is. Overigens is Matthijs een knap stylist en een uitstekend teekenaar der sociale verhoudingen en der moreele depressies welke het gevolg hiervan zijn bij den mijnwerker in deze krisisjaren ; het spijt me oprecht voor zijn werkelijk en niet-banaal talent dat hij een weg op gaat die zijn werk voor het groote deel van het lezerspubliek ongeschikt maakt.

Nu heb ik hier nog een roman naast mij liggen, die ik bij den aanvang van dit overzicht had moeten vermelden, maar die me nu pas weer onder handen valt : voor zoover ik kan uitmaken een
13.328 eersteling van PIET VAN INGEN : **Wij worstelen** (II-III*, S), een boek dat van veel grooter beteekenis is dan men aanvankelijk geneigd zou zijn te vermoeden. Het is de bekentenis van een man die het stuur kwijt geraakt is in de hopelooze ontreddering van zijn tijd en de oude zekerheden, die zijn leven althans een schijn van inhoud gaven, één voor één voelt wegbrokkelen. Hartstochtelijk heeft hij zich met al zijn energieën gewijd aan het marxisme, dat voor hem tegelijk een levensbeschouwing en een levenshouding was. Langzamerhand dringt het tot hem door dat zijn partij echter niet in staat is een antwoord te geven op de groote vragen die hem kwellen, en een oplossing te brengen voor de problemen die zich dag voor dag om hem heen opstapelen. Het is vooral de ekonomische nood en de vreeselijke vloek der werkloosheid met haar ontstellende moreele gevolgen, later een vage onrust om het schijnbaar veilige atheïsme, die hem kwellen ; hij worstelt met zichzelf, handhaaft zich door een soort ingeboren mildheid tegenover de menschen, ontdekt voor zichzelf zijn allermenschelijkste kleinheid en armoede wanneer het vierde kind zich aandient, als het financieel dreigt te misloopen, als hij op een zeker moment dreigt ten onder te gaan in een zee van twijfels en wanhoop. Een oogenblik van klaar inzicht wordt over hem vaardig als hij zijn jongeren broer, een wildzang en een schavuit te wege door zijn werkloosheid, ontdekt in de rangen der zoozeer gehate fascisten, waarvan de ideologie en de houding hem plots minder onsympathiek en onbegrijpelijk

Piet van Ingen

voorkomen. Misschien, als hijzelf nog twintig was en zonder beperking kon gelooven..., denkt hij met een zekere scepsis, doch met een mild begrip voor andere wegen, andere middelen en andere menschen. Een oplossing en een definitieve koerswending komt er niet ; maar er is alvast het inzicht : de oude zekerheid van het Marxisme was slechts een schijn-houvast. Men kan zich onmogelijk wijsgeerig en moreel im Ganzen met dit boek vereenigen, doch ten slotte is het me sympathiek wegens zijn eerlijkheid en zijn poging om de werkelijkheden onder de wisselingen van nieuwe inzichten en bevindingen onder oogen te zien. Ik geloof dat dit werk juister en zuiverder het standpunt weergeeft dan de talrijke romans met hun absolute standpunten en branie-achtige slagwoorden. Het is in den grond een eerlijke belijdenis van een sceptischen, getoermenteerden en tusschen tien polen over en weer geslingerden mensch van dezen tijd, en daarom sympathiek in zijn oprechtheid, al neemt de auteur ook af en toe geen blad voor den mond, o.m. naar aanleiding van de allerintiemste geplogenheden uit het huwelijksleven. Het is bovendien goed geschreven. Jammer dat de slotbladzijde bij wijze van spreken in de lucht blijft hangen, en de auteur voor zichzelf geen beslissende zekerheid te verwerven weet, een zekerheid die men herhaaldelijk meent op komst te voelen ; de zekerheid welke dit boek tot een prachtig getuigenis zou gemaakt hebben van den verdwaalde-uit-nood naar het veilige vaderhuis.

Laat ik nu nog vluchtig den zedenroman vermelden van J. P.
13.329 Valkema Blouw : **Tarantini (III)** die het romantische leven teekent van den vioolvirtuoos Nicolas D'Arantine, musicus, courtisan, intrigant en spioen in Nederland voor rekening der Fransche republiek. Valkema Blouw teekent dit leven zoowel naar binnen als naar buiten uit, waarbij hij een haast angstvallige aandacht over heeft voor het intieme en het historische midden, en voor de verschillende bijfiguren, waarvoor hij de interesse op merkwaardige wijze weet levend te houden. Het Parijsche salonleven en het leven der Hollandsche burgerij uit dien tijd zijn b.v. uitstekend gereproduceerd. Hij ontleedt den titelheld niet in de diepte, bepaalt zich eer bij een zorgvuldige teekening der kleurige, afgewisselde en boeiende détails, en heeft zich voor dit boek een vlotten stijl eigen gemaakt. Het ziet ernaar uit dat J. P. Valkema Blouw met dit boek een plaats krijgt in de rangen der niet-eerste klas auteurs, die echter over genoeg stielknapheid

J. P. Valkema Blouw

beschikken om een reeks leesbare romans te schrijven,— het litterair symptoom van een kultureel-doorvoed volk dat zich de luxe van het overvloedige en overtollige royaal kan permitteeren.

Tot die overtollige literatuur behoort ook het genre waarin ROBERT
13.330 PEEREBOOM geslaagd is met zijn dierenverhaal : **Een Hondenleven, den Baas toegeblaft (IV)**. Onder den impuls van allerhande instinkten en overwegingen handelt het dier waarrond het verhaal in den ik-vorm gaat, zooals een mensch niet anders zou handelen. Ik moet zeggen dat dit overwegend-menschelijke mij den indruk gegeven heeft dat er van het dier zelf niet veel overgeschoten is. Ik kan dit boek bezwaarlijk apprecieeren, om deze zoowel als om redenen van litterairen aard ; ik vind deze honden-biografie zelfs hopeloos vervelend, ondanks de leesbare verteltrant, die Claes in zijn hondenverhaal overigens tienmaal beter te pakken had. Men zou er best een regenachtigen verlofdag mee kunnen dood krijgen, een bedenking die ik echter nooit als een kompliment heb kunnen beschouwen.

Robert Peereboom

HET BOEK DER MAAND

Urbain van de Voorde: Het Pact van Faustus

Bekroond met den driejaarlijkschen Staatsprijs

13.331 Met dezen sprekenden titel geeft Schr. de uitkomst van zijn onderzoek der zedelijke wereldcrisis, zijn vonnis en ernstigen noodkreet. Beter slagwoord kon niet gevonden. Vanwaar al onze kwalen ? Hiervan en nergens anders : van het verpanden, zooals Faust deed, van ziel en eeuwigheid voor het onmiddellijk-tastbare. Het onderzoek, dat formeel aesthetisch en litterair is, is nochtans vernieuwd tot heel het wijsgeerig en zedelijk gebied : trouwens naturalisme, waarvan hier ten slotte het proces gemaakt wordt, is de gemeenschappelijke benaming van hetzelfde phenomeen op beide gebieden. Er komen u, onder het lezen van dit indrukwekkend boek, tal van gedachten te binnen. O.m. welk een beteekenis het

Urbain van de Voorde

(1) Urbain van de Voorde : Het Pact van Faustus — Oude God (Antw.), Die Poorte, 1936 (19×12) 174 blz., 15,50 fr.

echte essay bereikt, zoo gezond levend als het is, even ver van altijd een beetje valsche journalistiek en van de vroegere verhandeling. Nog, hoe voortreffelijk het eigen « Vlaamsch » essay is, vrij als het is zoowel van vermoeienden schitter als van zwaarwichtigheid. Verder nog, blijft het essay zoo versch bij de bron van onmiddellijke en warme indrukken, — waar een redevoering meestal teert op zinspelingen. Tusschen haakjes : dit warmlevende danken wij aan de veel ruimere middelen van kennisname van nu, als daar zijn radio en phono, talrijke overzichtelijke tentoonstellingen enz. — toch nog één weldaad ten minste van den modernen tijd! ? Bij al deze eigenschappen — waarbij o.m. nog te plaatsen bezonken en levendig kunst- en kultuurhistorisch inzicht — voegt zich wat ik niets anders kan noemen dan de muzikale vloed van het betoog, vol, bewogen, levend.
Om echter tot de kern terug te keeren, hier verheft zich dan, na meer andere groote wijzen, een stem van het diepste menschelijk geweten, opgeschud bij den uitersten nood van nu, en die manmoedig wijst naar het eenige redmiddel : zich te bezinnen op terugkeer tot de ziel, tot het geestelijk-menschelijke. Het is voorwaar geen woord van gering gezag, komend van denzelfden man die 20 jaar her durfde terugwijzen naar den Haard der ziel en het geestelijk, religieus humanisme, en die sindsdien deze allerdiepste overtuiging mocht voeden met steeds grootere en meer verfijnde waarnemingen. Maar in de eerste plaats moet de edelmoedige gevolgtrekking gemaakt worden door ons, Vlamingen, want (Schr. vestigt er andermaal de aandacht op) wij, Germanen, Noordsche menschen staan het dichtst bij die geestelijke zieleneiging die alleen redding schaffen kan. **Dr Joris Caeymaex, pr.**

Van Menschen en Boeken

Pater Geerebaert

Pater Adhemar Geerebaert S.J., de bekende classicus, werd op 12 Juni zestig jaar ; hij werd geboren te Gent in 1876, studeerde aan het Ste Barbaracollege, was in het noviciaat der Jezuïeten te Drongen in 1893, studeerde te Ona (Spanje) en te Leuven, werd leeraar te Turnhout en te Aalst, later in Charleroi en sedert 1911 te Brussel in St-Michielscollege. Eerstdaags zal zijn tweehonderdste publicatie van de pers komen.
Zooals de dagbladen meldden, overleed op Maandag 15 Juni G.

K. Chesterton in zijn woning te Beaconsfield. Hij stierf om zoo te zeggen met de pen in de hand : Pas eenige dagen voor zijn overlijden verscheen een nieuw boek van hem : « As I was saying », een autobiografie op zijn twee-en-zestigste jaar, terwijl hij zijn gewone medewerking aan tal van bladen en periodieken tot den laatsten dag voortzette. Zijn niet te tellen artikels en polemieken en zijn vier-en-zestig boeken zijn alle een krachtig getuigenis voor de grootheid, de schoonheid en de goedheid van het menschenleven, een felle agressieve strijd tegen pessimisme, atheïsme en materialisme, tegen de excessen van kapitalisme en democratie, tegen de tyrannie van de leugen en de dwalingen in de politiek, in de kranten, in de ekonomie ; een pleidooi voor eenvoud, geloof, levensharmonie, waarheid en optimisme. Hijzelf getuigt dat hij enkel in het kristendom die levensvreugde en levenskracht gevonden heeft. Het is niet waarschijnlijk dat de invloed, die uitgaat van zijn werk en van het menschelijke hetwelk hij in zijn boeken opbouwde — de doorsnee-mensch, begaafd met gezond verstand, humor, optimisme en zin voor realiteit en verhoudingen — na zijn dood zou verminderen. Hij ruste in Gods goeden vrede.

G. K. Chesterton

In Rusland, aan de andere zijde van het kontinent, overleed rond denzelfden tijd Chesterton's antipode, de romanschrijver Maximovitch Alexei Persjkow, **Maxim Gorki**, « de bittere », zooals hij zichzelf noemde. Gorki behoorde tot de latere generatie van auteurs, voor wie het leven vóór de kunst gaat, een standpunt dat vele jaren van strijd en ontberingen hem bijbrachten. Geboren in 1868 (hij was dus 68 jaar oud) te Niszni-Novgorod, was hij al op zijn vijfde jaar wees, ging op zijn negende jaar in de leer bij een schoenmaker, verwisselde aanhoudend van beroep, en trok op zijn vijftiende jaar naar Kazan aan de Wolga, om daar als los werkman aan den kost te geraken. Doorloopend had hij het echter zwaar en moeilijk : uit die jaren dateeren zijn ervaringen met zwervers, bedelaars en dagllooners, die voor een groot deel het materiaal van zijn sociale romans vormen. Op twintigjarigen leeftijd werd hij limonadeventer, zwierf door Tartarië, Bessarabië en den Krim, waar hij allerhande stielen uitoefende, en werd ten slotte medewerker aan de « Wolga-bode ». In 1898 verscheen zijn eerste bundel « Verhalen » over zwervers en gedeklasseerden, die hij zeer sympathiek behandelde, wat hem dadelijk de woede en de verachting van de konservatieven op den hals haalde en tegelijk de sympathie der

Maxim Gorki

kleinen en der verschoppelingen ; hij werd verbannen naar Odessa (1905), werd soldaat in '14, hielp mee de revolutie van '17 verwezenlijken en het bolsjewisme vestigen, hoewel hij in den grond meer voelde voor een demokratischen republiek-staat, wat hem de vijandschap der Sovjet-regeering op den hals haalde. Hij ver-huisde in 1921 naar Berlijn, vanwaar hij de in Rusland vervolgde intellectueelen verdedigde en de hulp aan het verhongerende Rusland organiseerde ; later verbleef hij te Praag en naderhand te Sorrento in Italië. In 1928 keerde hij terug naar Rusland, waar hij ter gelegenheid van zijn zestigsten verjaardag ingehaald werd als een nationale held. Gorki is voor alles de ridderlijke strijder geweest voor het hongerige en verdrukte volk, een vriend der sociale verschoppelingen, zelf zijn leven lang non-conformist, wat hem tot de zuiverste bladzijden van zijn omvangrijk œuvre geïnspireerd heeft. Hij was in alles een onafhankelijk, eerlijk en moedig auteur, al is zijn werk voor ons wegens zijn realisme en zijn revolutionaire ideeën meestal onaanvaardbaar.

Een derde doode dezer maand is **Frans Coenen**, de conservator van het Willet-Holthuizen-Muzeum te A'dam en redacteur van « Groot Nederland ». Coenen schreef hoofdzakelijk realistische en naturalistische verhalen uit de Hollandsche kleinburgersmiddens ; het is werk van een troosteloos pessimisme. Ook zijn kritieken over de tachtigers maakten destijds veel opgang. Coenen was juist zeventig jaar.

Frans Coenen

De interprovinciale prijs voor letterkunde voor de periode 1933-35 werd voor gelijke verdienste toegekend aan Mevr. De Lannoy-van Rompaey, voor haar werk « Rozemarie », en aan Mevr. van Marcke-Suls, voor haar boek « Kabouter Tip-Top ».

De Mij der Nederlandsche Letterkunde heeft met 74 op 92 stemmen de C. W. van der Hooght-prijs definitief toegekend aan den dichter **H. Marsman.**

Naar wij vernemen worden dit jaar nog de gedenkteekens onthuld op de graven van **René de Clercq** te Lage Vuursche, waar deze dichter op 12 Juni 1932 overleden is ; van **Prof. Jul. Persyn** te Broechem en van **Paul van Ostayen** te Antwerpen.

Te Hasselt werd een vereeniging van Limburgsche schrijvers

gesticht ; inniger kontakt tusschen de Limburgsche auteurs, akademische en verbroederingsvergaderingen, letterkundige prijsvragen, en het uitgeven van werk van haar leden worden in 't vooruitzicht gesteld. Voorzitter is onze medewerker Dr C. Godelaine.

De Académie Française heeft voor de eerste maal den Prix d'Aumale toegekend ; de katholieke dichter **Francis Jammes** is de uitverkorene. Jammes, die thans 67 jaar oud is, werd geboren te Tournay in de Pyreneeën.

Leo Senden

Zeer eerwaarde Heer L. Senden, bestuurder van het Sint Norbertusgesticht te Antwerpen, werd onlangs tot deken benoemd te Hoogstraten. Z. E. H. Senden is de ijverige medewerker aan « Boekengids » voor natuurwetenschappen, en de auteur van verschillende belangrijke schoolboeken en wetenschappelijke vulgarisatiewerken.

Georges Duhamel werd in den loop der maand Juni tot lid der Académie Française gekozen.

Den 19 Juli ll. overleed op 52-jarigen leeftijd, de gunstig gekende letterkundige Dr **Juul Grietens**. Hiermede ontvalt ons een man die onze Vlaamsche literatuur, behalve met litterair-historische en klassikale uitgaven, ook met uitzonderlijk mooie sprookjes en sagen uit en over de Kempische heimat verrijkte.Enkele dezer vertellingen, geschreven in een keurigen impressionistischen stijl, mogen gerust de vergelijking onderstaan met het allerbeste dat we in onze letterkunde in dit genre bezitten.

Dr Juul Grietens

Na zijn humaniora aan het college te Geel, studeerde hij aan de universiteit te Leuven de Germaansche philologie, waarin hij doctoreerde. Een tijdlang leeraarde hij aan het Kon. Atheneum te Antwerpen ; werd schepen van onderwijs, en later van Openbare Werken, te Borgerhout. Na zijn ontslag als dusdanig was hij nog een der vurigste animators van de Kempische Heimatbeweging, welke hij met D^r^ Fl. Prims, J. Lauwerys, Jozef Simons en andere ijveraars voor folklore en heimatkunde, trachtte te groepeeren. Mede onder zijn impuls verschijnt het royaal uitgegeven werk « Kempisch Volk », dat een loflied wil zijn en een kinderlijke getuigenis van bewonderende, verschillend besnaarde en onderlegde Kempenzonen aan de gemeenschappelijke moederstreek. Ook de geslaagde Kempische tentoonstelling te Westerloo en de Servaas Daemshulde was een der uitingen van deze levenskrachtige beweging.

Dr J. Grietens was bovendien lid van de Prov. Commissie voor Bibliotheken en Vlaamsche Letterkunde, waarin hij door zijn beginselvaste houding verdienstelijk werk verrichtte. De redactie van Boekengids deelt in den rouw die Mevr. Grietens treft en bidt voor de zielelafenis van haar afgestorven medewerker.

2. - GODSDIENST

13.332 Crols, Fr., pr. **24**

◆ DE ZALIGHEDEN. Radio-Kwartiertjes.— *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (19×13) 116 *blz.* 12 *fr.*

V — De zeer degelijke en vrome radio-lezingen van Rector Crols zijn welgekomen. Ze vormen een schoone paraphrase op de levenszware woorden van den Zaligmaker en worden juist en gevat in het kader van de toepassing geplaatst. Rector Crols wist ook een mooie atmosfeer te scheppen rond de pakkende Heilandsboodschap der zaligheden. Opperbest geschikt zijn ze om voorgelezen te worden. Het omslagblad vinden we minder gelukkig als vlakverdeeling en kleurgamma. M. VAN HOECK, PR.

13.333 More, Thomas **24**

◆

Thomas More

DE VIER UITERSTEN. *Vert. uit h. oorspronkelijk Engelsch [The four last things]. Met 1 portret v. Th. Swagemakers. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (19×13) 129 *blz.* 20 *fr.*

IV — Een rechtsgeleerde, thans heilig verklaard, schreef een viertal eeuwen geleden deze ascetische en geestig-getinte mijmeringen neer over de dood, toen hij nog in het volle leven stond. Zijn heilig sterven zette zijn woord nog een grootere waarde bij. Bezadigd bewijst hij dat de dood ons zeer nabij is, en hij beschrijft ervan de lichamelijke pijnen en de geestelijke kwellingen. Niet om ons te ontmoedigen. Immers doet hij ons naar de gedachte aan de dood grijpen als naar de medicijn die onze ziel kan genezen van de ziekten der hoofdzonden, en die ons in staat stelt om een schoon leven te leiden, gereed te zijn als de Meester ons roept. D. DE PAUW O. P.

13.334 O'Flanders, A., O.Praem. **271 : 24 : 92.2**

◆ TONGERLOO EN STE DIMFNA of DE EEUWENOUDE EEREDIENST IN DE ABDIJ VAN TONGERLOO VAN DE IERSCHE MAAGD EN MARTELARES STE DIMFNA. *Overdruk uit Taxandria, nieuwe reeks, VIII, nr 1. Geïll. met 6 portretten. — Turnhout, Drukk. G. Crols,* 1936 (23×16) 22 *blz.*

V — Na een drietal bladzijden over de geschiedenis van S. Dymphna, herdenkt schrijver de Dymphna-devotie ter abdij van Tongerloo, met prachtige portretten van beminde figuren uit de abdij die hier rond de S. Dymphna-devotie gegroepeerd worden. P.

13.335 Pauwels, R. M., O.P. **271 : 26**

◆ DE DOMINIKANENORDE. *Geïll. — Gent, Dominikanenklooster, Hoogstr.* 39, 1936 (18×14) 80 *blaz.*

V — Alhoewel opgedragen aan de « Vlaamsche Jeugd », zal ieder dit boekje met zeer bijzondere belangstelling lezen. Het geeft een beknopt overzicht van het ontstaan der Dominikanerorde, van 't leven van den H. Dominikus en van 't kloosterleven der Paters. Ernstige beschouwing blijft de grondslag van intens apostolaat onder allerlei vorm, want deze orde weet zich wonderwel aan te passen aan de nieuwe tijdsignalen. Ik kan me best voorstellen hoe, voor menig jonge idealistische ziel, die uitziet naar kloek offensief in dienst van Waarheid of Schoonheid, dit boekje een wegwijzer kan worden naar hoogere roeping. FR. CROLS, PR.

13.336 Schulte, Chrysostomus, Dr, O.M.C. **84 : 24**

◆ TEEKENEN DES TIJDS. *Naar h. Duitsch bew. dr P. Gerebern O.M.C. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1936 (20×15) 125 *blz.* 15 *fr,*

V* — Na « Modern Apostolaat » vertaald door Pater Michael, geeft de Vlaamsche capucijn Pater Gerebern dit andere, later verschenen werk van den bekenden pastoraaltheoloog en geestelijken conferencier voor academici, den Westfaler capucijn Dr Chrys. Schulte. Door zijn ambt, als rondreizend missionaris, kwam Pater Chrysostomus van den beginne af in contact met allerhande milieus ; ving de echo's op van de nooden in grootstad en op den buiten ; debatteerde met afgestudeerden, met theologie-professoren, diaspora-priesters, andersdenkenden, met progressisten en conservatieven, met jongeren en ouderen.

Dit bracht hem er toe zijn bevindingen op te teekenen, de coördineeren en daaruit zijn conclusies te trekken. Zoo groeide « Sehen wie die Zeichen der Zeit », dat in 1932 van de pers kwam. Het is een boek met harde waarheden in een geest van gedurfd en gezond realisme, zooals we dat realisme nu — het zal wel altijd zoo zijn geweest — heel beslist noodig hebben. We hebben nog heel wat blinddoeken af te rukken bij ons zelf eerst ! Pater Chrysostomus heeft den moed het te doen en daarom zijn we hem dankbaar, zooals we ook dankbaar de goede vertaling van Pater Gerebern hebben ontvangen. Dit werk moet gelezen en herlezen worden. M. VAN HOECK, PR

13.337 **van den Born, A., Dr** 22

◆ DE SYMBOLISCHE HANDELINGEN DER OUD-TESTAMENTISCHE PROFETEN. — *Nijmegen, Dekker & van de Vegt*, 1935 (25×16) 11, 138 *blz.* *fl.* 2,50

IV* — In 1923 publiceerde de Fransche exegeet D. Buzy een uitvoerige monografie over de symbolische handelingen der oud-testamentische profeten. Ditzelfde onderwerp heeft Dr van den Born, oud-student der Nijmeegsche universiteit, op grondige wijze opnieuw aangepakt en voortreffelijk behandeld. De Nederlandsche studie vult de Fransche in menig opzicht aan, en is beter dan deze op de hoogte van de moderne literatuur. Schrijver is geneigd de realiteit der symbolische handelingen, ook bij Ezechiël, aan te nemen. Hij verklaart deze eigenaardige wijze van predikatie als een afstemming van de profeten op de gewoonten van hun toehoorders. We rekenen de bladzijden gewijd aan Osee's huwelijk onder de besten van het boek, hoewel we niet met de verklaring van schrijver akkoord kunnen gaan. Mogen vele katholieken deze flinke wetenschappelijke studie helpen verspreiden ! Dr J. COPPENS, PR.

13.338 **van Hove, A., Dr** 23

◆ DE ERFZONDE. — *Antwerpen, Standaard, (Leerboeken der Dogmatica en Apologetica, 16e traktaat)* 1936 (22×16) 11, 293 *blz.* 35 *fr.*

IV* — Ons wil het voorkomen, dat we bij de bespreking van dit werk niet op de eerste plaats het zuiver theologisch standpunt dienen in te nemen ; hiervoor zullen gespecialiseerde tijdschriften ruimschoots zorgen (cfr b.v. in *Ons Geloof*, XXII (1936) 185, de zeer waardeerende recensie van Jos. de Brandt). Veeleer willen we dit boek beschouwen als een aanwinst — zooals trouwens heel de serie der « Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica » — voor onze Valamsche kultuur : een volledig en in alle opzichten degelijk werk over de erfzonde, geschreven in onze eigen springlevende taal. Als zoodanig meenen we dat dit werk wel vooral kan nuttig zijn voor onze priesters. Die « kennen » wel is waar het *Tractatus de Peccato Originali* ; ze kunnen dus gemakkelijk het belang er van inzien. Toch zullen ze o.i. met zeer veel nut, en, naar we hopen, ook met een oprecht genoegen, dit tractaat eens « herzien », of beter nog, eens « herdenken » — in den letterlijken zin van het woord — niet meer in het doode Latijn, maar in de levende moedertaal. Vanzelfsprekend zal ook dit tractaat uit de serie der « Leerboeken » hun van zeer practisch nut zijn bij het voorbereiden van onderrichtingen, studiekringen, conferenties, en zoo meer. Katholieke leeken zullen er misschien alles, althans zeer veel bij leeren ; tijdverlies zal alleszins voor hen het lezen van dit werk niet zijn, want « dit dogma (is) ten slotte de sleutel van het levend raadsel dat we zijn, waar we eenerzijds omhoog streven en onze persoonlijkheid verrijken willen, anderzijds zoo vaak onze lagere neigingen en driften inwilligen, en er zoo moeizaam in gelukken ons te onttrekken aan hetgeen ons van den geestelijken opgang weerhoudt » (bl. V). — Mocht nog daarbij dit werk, met Gods genade, bij niet-katholieken eenige vooroordeelen doen wegvallen, een nieuw en moeilijk te onderschatten resultaat ware bereikt : ook een theoloog immers is een apostel ! P. VAN OVERBEKE O.P.

3. Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.339 **Lauwerys, J., pr.** 05 : 37

◆ GEDENKBOEK VAN HET EEUWFEEST, KLEIN SEMINARIE VAN HOOGSTRATEN, 1835-1935. *Geïll. met 33 platen.* — *Hoogstraten, Seminarie*, 1936 (26×18) 80 *blz.* 20 *fr.*

V — Dit prachtig gedenkboek zal hartelijk welkom zijn bij de duizenden oud-leerlingen van Hoogstratens Klein Seminarie. E. H. Lauwerys, de bekwame, zorgvuldige historicus

en compilator, de man met de fijne pen heeft er een waarachtig document van gemaakt, waaraan de vele reproducties kleur en relief geven. Uit dit gedenkboek blijkt wàt het Klein Seminarie van Hoogstraten tijdens zijn eerste honderd jaar gepresteerd heeft. Daardoor groeit dit gedenkboek uit boven het kader van een gewoon verslag en wordt het een aspect van heelder generaties die daar, van achter den strengen gevel van het seminarie, hun aanloop deden in het leven. Daar is tucht en werkzaamheid, groepsgeest en solidariteit ; daar zijn ook die heerlijke lichtzijden van een studentikoos leven zooals nergens anders. Als de muren dààr konden spreken... Daar is bovenal vroomheid en idealisme, Sturm und Drang, enthousiame. Daar is een Vlaamsch-katholieke jeugd ! Crescat et floreat ! M. VAN HOECK, PR.

13.340 **Moereels, L., S.J.** 37 : 24

◆ KEN U ZELF (Voor Studeerenden). — *Alken, Bode H. Hart,* 1936 (17×11) 103 *blz.* 4 *fr.*
V — Het belang van het gewetensonderzoek en van de geestelijke leiding wordt in dit alleszins goed verzorgde schriftje klaar in het licht gesteld. Het is rijk aan gegronde wenken en raadgevingen, die ook door anderen dan studeerenden met veel nut zullen gelezen worden. De vier en dertig schema's voor gewetensonderzoeken zijn zeer practisch opgesteld. Een gulden boekje voor onze Vlaamsche collegestudenten uit de hoogere klassen.
L. VAN HULLE, PR.

13.341 **Mallien, Emiel, Mr** 34

DE PERSONENVENNOOTSCHAPPEN MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID. Commentaar op de wet van 9 Juli 1935, gevolgd door een ontwerp van statuten en den tekst der wetsbepalingen. — *Antwerpen, De Sikkel* (*Vlaamsche rechtskundige Bibliotheek nr* 12) 1935, 2e *druk* (24×16) 141 *blz.* 28 *fr.*
V — De noodzakelijkheid van een nieuwen vorm van vennootschap werd, gezien de ontoereikendheid van de vorige wetgeving, aangevoeld. Onze buurlanden waren ons trouwens op dezen weg voorgegaan. Deze nieuwe wet eischt een commentaar, en schrijver heeft zich uitstekend van zijn taak gekweten.Al wat we omtrent de vennootschap met beperkte aansprakelijkheid moeten weten : oprichting, vorm, voorwaarden, werking, duur, ontbinding, wordt ons hier gegeven. Het feit dat reeds een tweede druk verscheen bewijst dat het werk degelijk is, en praktisch. Dr L. VAN BOUWEL

13.342 **Müller, Johannes, Dr** 37 : 57 : 173

HOE KOMEN WIJ MET HET LEVEN IN HET REINE ? *Vert. uit h. Duitsch* [*Heroische Lebensführung*] *dr B. Jalink.* — *Bos en Duin, De Driehoek,* 1935, 2e *verb. druk* (20×15) 63 *blz.* *fl.* 0,60 ; *geb. fl.* 1.
II* — De schrijver staat niet op katholiek standpunt : tot bewijs daarvan is voldoende (blz. 41), dat « een vrouw die merkt dat haar man haar niet uit liefde, doch slechts om haar vermogen heeft gehuwd, den zedelijken plicht heeft zich te laten scheiden ! » Het is jammer voor dit boek, met goede bedoelingen geschreven en trouwens schoone gedachten bevattende over inwendige rust en geestelijke vruchtbaarheid, door het aannemen en benuttigen van het « leven » zooals het zich voordoet, in plaats van daartegen in te gaan en zichzelf ongelukkig te maken. Doch ook deze uiteenzetting kan ons, katholieken, niet bevredigen, omdat ze al te stoïcijnsch wordt uitgewerkt, en omdat de persoon van Christus niet op den voorgrond staat, die aan gelatenheid en zelfverloochening een bijzondere beteekenis en kracht geeft. De overgave aan de Voorzienigheid is al te passief en met een protestantsche tint voorgesteld, alsof men in alles een « openbaring » en een leiding Gods moest zien om er zich enkel te laten door voeren : God wil dat de mensch door zijn verstand en wil met Hem medewerke en zijn best doe. J. SALSMANS S.I.

13.343 **Pitkin, Walter B.** 37 : 33

ER IS WERK. *Vert. van Dr J. C. L. Zuijderhoff. Nabetrachting van Dr J. Luning Prak.* — *A'dam, L. J. Veen,* 1935 (20×14) 232 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
IV* — Geholpen door een staf medewerkers, heeft deze Amerikaansche specialist in beroepsvoorlichting en -keus naar de toekomst-mogelijkheden voor de jeugd gezocht en dus ook naar een betere aanpassing van school en kind, van jongeling en beroep. Hij hekelt scherp het huidig onderwijs dat berekend blijft op een voorbij tijdperk en blijkt een nuchter, zakelijke kijk te hebben op de wereld van morgen. Voor ons is die kijk wel wat te nuchter, té zakelijk, te uitsluitend gericht op « business » en te weinig rekening houdend met echt humanisme en echte kultuurwaarden. Pitkin schrijft voor Amerika : daar is men ook in een andere phase dan hier. Toch dient dit werk gelezen te worden door hen die met beroepskeuze, vooral van studeerende jeugd, belast zijn.
Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.344 **Romein, Jan, Dr** 32 : 33 : 6
GRONDSTOFFEN EN POLITIEK. Katoen, Petroleum, Rubber, Staal. — *A'dam Wereldbibliotheek,* 1935 (22×15) 75 *blz.* *fl.* 1,25
II*, K — Schr. handelt hier over de politiek-economische beteekenis van vier grondstoffen. Een moeilijk en gevaarlijk terrein : het gaat hier immers over de geheime drijfveeren van de politiek. Zooals in zijn « Machten van dezen tijd », wil Schr., die marxistisch denkt, het dilemna « óf socialisme op internationale basis óf ondergang » alléén doen uitkomen. Er is « geen ontkomen aan de conclusie, dat het particuliere bezit der productiemiddelen tesamen met het bestaan der naties als zelfstandige politiek-economische grootheden menscheidsvijand nummer één is ». Een pleidooi voor het internationaal collectivisme onder den mantel van eruditie. Deze al te duidelijke tendenz gebiedt voorzichtigheid.
Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.345 **Romein, Jan, Dr** 32 : 30
MACHTEN VAN DEZEN TIJD. Overzicht van de voornaamste Problemen der hedendaagsche internationale Politiek : 1e DEEL. 1919-1933 - 3e herziene druk ; 2e DEEL. 1933-1935. *Geïll. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935, 1936, 2 *dln* (19×13) 487, 174 *blz.* *geb. fl.* 3 *en fl.* 1,50
II*, S — Een leidraad bij het lezen van de rubriek « buitenland », zoo kondigt Schr. zijn werk aan, dat intusschen reeds over een tweede deel is uitgegroeid. Het biedt inderdaad een indrukwekkende verzameling van gegevens over de hedendaagsche geschiedenis : imperialisme, herstelprobleem, Britsch Wereldrijk, Amerikaansch Rijk, Frankrijk en Europa, Italië en het Fascisme, Duitschland tusschen de Mogendheden, Oost-Europa en zijn problemen, de Sowjet-Unie en het Communisme, de wereld van den Islam, het verre Oosten en de groote Oceaan. Het IIe deel behandelt de meest-op-den-voorgrond getreden verschijnselen tusschen 1933-1935 : de krisis blijft ; de oorlog dreigt ; Duitschland in quarantaine ; Italië grijpt zijn kans ; de Sowjet-Unie als vredeswacht ; de Japansche Python, de New Deal in de Vereenigde Staten. Dit alles met jaartallen, lijst en bibliographie bijgewerkt. — Schr. ziet de oplossing van de drukkendste problemen « in een nieuwe samenleving, zonder grenzen tusschen de naties en zonder klassen binnen de naties ». Het dilemma, waarvoor de menschheid staat, is, volgens Schr., dat « tusschen socialisme en mogelijken opgang of oorlog en zekeren ondergang ». Voor oordeelkundige lezers als documentatie geschikt. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.346 **Tuerlinckx, Julia** 34 : 30 : 31
MISDADEN UIT HARTSTOCHT. Een juridische, sociale en statistische Studie van de Liefdedrama's in het Strafrecht. — *Antwerpen, De Sikkel (Vlaamsche Rechtskundige Bibliotheek, nr* 13) 1936 (24×15) 126 *blz.* 25 *fr.*
IV — Bij het nazien van een 560 dossiers van gevangenen uit de gevangenis van Leuven, waar schrijfster in de anthropologische diensten werkzaam was, was ze getroffen door het hoog percentage (122) van de gevallen die zoogezegde liefdedrama's uitmaken. Schrijfster is dan gaan bestudeeren : de drijfveeren der misdaad, het sociaal milieu der misdadigers, den misdadiger zelf en hoe het denkbeeld der misdaad ontstaat. Voor al wie zich voor criminologie interesseert is het een belangwekkend boek. Dr L. VAN BOUWEL

13.347 **van Nuffel, M. J., Mr** 34 : 396
DE RECHTEN DER VROUW. — *Kortrijk, A. Decaluwe, Overleiestraat* 40, 1936 (24×15) 86, 4 *blz.* 12 *fr.*
IV — Het doel van het werk is de vrouw in te lichten over haar rechten, en haar plichten, met betrekking tot den man, de kinderen en de ouders. Achtereenvolgens worden behandeld : de minderjarigheid, het huwelijk, de rechten der vrouw op uitkeering tot onder houd, de wettelijke hypotheek, de scheiding van goederen, het huwelijkscontract, de schenkingen, levensverzekering, het erfrecht, enz. Het werk is geen rechtskundig traktaat, maar een populaire uiteenzetting vna wat de vrouw op rechtsgebied zou moeten weten, en het kan aan de groote gemeenschap daarom wellicht nuttig zijn.
Dr L. VAN BOUWEL

7. - Schoone Kunsten

13.348 **van Dobbenburgh, Aart** 76
GRAFISCHE KUNST. Over houtsnijden en lithograferen. *Geïll. met fig. en* 24 *platen. — A'dam, Arbeiderspers (Kleine Cultuur-Bibliotheek)* 1936 (21×15) 75 *blz.* *geb. fl.* 1,75
V — Een vulgarisatiewerkje, niet over alle graphische kunsten, zooals de titel mocht doen

verwachten, maar over houtsnijden en lithographeeren terwijl de voorncamste der graphische kunsten, de etskunst, geheel buiten beschouwing wordt gelaten. Het eerste gedeelte, gewijd aan de houtsneekunst, mist eenigszins de klare overzichtelijkheid die, samen met de degelijkheid, ieder aanbevelenswaardig vulgarisatiewerk moet kenmerken. Het tweede gedeelte, gewijd aan de lithographie, — Aart Van Dobbenburgh is zelf een zeer verdienstelijk lithograaf, — is uitgebouwd tot een klare en vastomlijnde armatuur, waartusschen de lezer de vele detailgegevens blijvend zal inlasschen. Het boekje van Dobbenburgh vereenigt met zijn degelijkheid, een verdienste die men te weinig in dergelijke vulgarisatiewerkjes aantreft : het omrandt de meer dorre technische en geschiedkundige gegevens met een aantal passende en hoogst belangrijke algemeene kunstbeschouwingen, terwijl de schrijver daarbij blijk geeft van een ontroerd schoonmenschelijk gevoel, van een zeer zuiveren kunstzin en van een eenvoudig maar onmiskenbaar schrijverstalent.

Dr A. STUBBE, pr.

13.349 **Vriend, J. J.** 72

NIEUWERE ARCHITECTUUR. Beknopt Overzicht van de historische Ontwikkeling van de Bouwkunst. *Geïll. met ruim 200 fotogr. afbeeldingen. — A'dam, Kosmos,* 1935 (25×19) 139 *blz.* *geb. fl.* 3,75

V — Zooals de titel het belooft, geeft dit werk een overzichtelijke synthese van de strevingen en verwezenlijkingen der architectuur sedert de laatste honderdtwintig jaar, zoowel zakelijk als kultuurhistorisch. Aldus was er voor den auteur gelegenheid om de z.g. nieuwe architectuur kultuurhistorisch te situeeren, en aan te knoopen bij de realisaties der vorige eeuw. Ruim zoo bruikbaar materiaal bieden hiertoe de met zorg en systeem gekozen illustraties, zoowel als de overigens zeer duidelijke tekst, die het genot van dit mooie werk ook in het bereik stellen van leeken en loutergeïnteresseerden, wat ten slotte toch ieder mensch is. Interessant zijn vooral de thans reeds historische verwezenlijkingen der nieuwe zakelijkheid-theorie, voor welke experimenteele probeersels men zich op z'n minst een beetje onwennig voelt, vooral als men bedenkt dat deze periode nog maar pas achter den rug ligt. Het is een bizonder interessant boekdeel, waarvan ik me voorstel dat niemand die oogen heeft voor de nieuwe vormen welke de groeiende beschaving bezig is zich te scheppen, het belang zal onderschatten. V. R.

8. - Letterkunde

13.350 **Swarth, Hélène** 81

AL ONDER DE BOOMEN. — *A'dam, Wereldbibliotheek* (12×14) 115 *blz. geb. fl.* 1

III — Een honderdtal gedichten, meest sonnetten. Stemmingen en indrukken in een jaarkrans van eerste lente tot laten winter ; hoofdmotieven : melancholie en heimwee, twijfel en moedeloosheid van « een eenzame vrouw vol vreeze... die moede is van zwerven en zoeken en verlangt naar het eeuwige Niet ». Soms plastisch-volmaakte beschrijvingen van bloemen en boomen, maaiers en boeren. — *Woordkunst*-op-z'n-best. Dr A. BOON, PR.

13.351 **Swarth, Hélène** 81

MORGENROOD. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1929, (18×12) 140 *blz.* *geb. fl.* 2

IV — Dit was de feestbundel bij den 70en verjaardag van deze dichteres. Een eerste deel : Kinderleven, LXXII sonnetten, op één na, over kinderfantazie en kinderlijk gevoel. Het tweede : Meisjesleven, LIII gedichten over jeugd en jonge liefde. Zeer mooie variaties op reeds behandelde thema's. Dr A. BOON, PR.

Hélène Swarth

13.352 **van Daele, Leo** 81 : 83

◆ ADDIS-ABEBA. Ballade — DE HEILIGE TUIMELAAR. Ballade. — *Tielt, Lannoo,* 1936 (18×15) 47, 49 *blz.* *elk* 10 *fr.*

V — Dit is, naar ik meen, het eerste werk van Leo v. Daele, en laat ik het maar zeggen : Het is goed werk. Al is de Legende van den Tuimelaar reeds overbekend, men herleest ze met genoegen ook in den modernen trant, waarin b.v. P. Fleerackers en nu Leo van Daele haar hebben omgezet. Ik zou haast zeggen dat deze het haalt op genen, althans om de wijze waarop hij uitsluitelijk bondig verteller blijft, en zijn persoonlijke bedoeling niet

eens laat doorschemeren tenzij in de slotstrophe. Dat hij voor deze legende den vorm heeft genomen welke Boutens best vond voor zijn omzetting van Beatrijs kan men bezwaarlijk betreuren, wèl dat menig vers en wending aan zijn model doet denken, en tevens dat er strophen in voorkomen die nog wat onbeholpen blijken. Maar alvast is dit werkje meer dan een verdienstelijke poging.
Heel wat beter is *Addis-Abeba*. Het gedicht vangt aan met een beschrijving van het vertrek der Italiaansche soldaten, — een goede beschrijving —, daarop volgt een korte bedenking over den vorigen oorlog, een beschrijving van Mussolini's persoonlijkheid, en waren er van deze 16-17 strophen slechts vier, vijf behouden gebleven als : een man stond in Italië op — Hij wenschte en legde moerassen droog — Geen berg was hem te hoog..., het geheel zou erbij gewonnen hebben. Het volgend gedeelte waarin Addis-Abeba gonst als een toren, en de beschrijving van de noodsignalen over het heele land : Roep van het vuur en roep van de trom... is werkelijk schoon, en wel het best geslaagde gedeelte uit dit gedicht. Ook het laatste gedeelte, waarin hij zijn oordeel neerschrijft over de moderne beschaving en dèzen oorlog, bevat menig mooi vers, en de « Kampers voor den vrede » zullen het eens zijn met zijn slotvonnis : Toch bleef die zege een ergernis — een zege die geen zege is — maar eene schande. JOZ. DE VOGHT, PR.

82. Tooneelliteratuur

13.353 **van Tooren, Marijke** 82
HET PORTRET VAN DORIAN GRAY. Drama in 2 Bedrijven, 13 Tafereelen, naar den Roman van Oscar Wilde. — *Hilversum, Rozenbeek & Venemans ; Antwerpen, Het Kompas (De vrije Bladen, Maandschrift, nr 3-4)* 1936 (23×15) 103 *blz.* *per jaar* 80 *fr.*
III — Deze verwerking voor het tooneel van den bekenden roman is als zoodanig een volslagen mislukking. Het is een gesproken roman gebleven, met een paar dramatische momenten in het 8e en 11e tafereel waar ook de dialoog tooneelmatiger is. Dr C. GODELAINE

13.354 **van Calcar, J. D.** 82 : 81 : 22
MIJN GOD, WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN ? Paasspel. — *Assen, van Gorcum,* 1936 (21×15) 38 *blz.* *fl.* 0,90
IV, P — Als toneelspel vrij mislukt, want gesteund op twijfelmoedigheid waar geen botsing aan ontspringt. De ideeën blijven vaag en troebel. De fabel is onvast en ongemotiveerd hoe men hem ook naar de tijd situeert vóór of nà de Verrijzenis. Buitendien is het geschreven in statig verzorgde verzen en mooi uitgegeven. AL. DE MAEYER, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

I — VERBODEN LECTUUR

13.355 **Berghen, R.** 83.1
HET JEUGDAVONTUUR VAN LEO FURKINS. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (20×14) 142 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
I — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.326.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.356 **Matthijs, Marcel** 83.3
DOPPEN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (19×13) 84 *blz.* 20 *fr.* ; *geb.* 30 *fr.*
II — Bespreking in de « Kroniek » nr 13.327.

13.357 **Neagoe, Peter** 83.1
ALS DE ZON RIJST. Roman uit het Roemeensch Boerenleven. *Vert. uit h. Engelsch (Easter sun) dr H. de Ridder.* — *Arnhem, van Loghum Slaterus,* 1935 (19×13) 327 *blz.* *fl.*2,90
II — Een sterk boek ! Eigenlijk de roman van één Roemeensch boerengezin, met als hoofdfiguren de vader Jan Eenoog, bekrompen, bijgeloovig zóó dat het ten slotte overslaat

in godsdienstwaanzin, en de dochter Ileana, mooi en bekwaam, die door een stadskerel wordt verleid, maar toch door de jongelingen van het dorp wordt begeerd en gevreesd. En daarrond het heele dorp met priester en schoolmeester en boeren, de atmosfeer van de Roemeensche natuur en de Roemeensche zeden, prachtig geschilderd en suggestief weergegeven, zonder overladenheid van detailwerk. Ongelukkig is voor onze lezers de verhouding van Ileana tot Serafim zoo zwoel dat het werk streng voorbehouden moet blijven. Dr A. BOON, PR.

13.358 Neumann, Robert **83.9**
KONING, KONINGIN EN DICTATOR. *Vert. uit h. Duitsch [Struensee. Doktor, Diktator, Favorit] dr J. W. F. Werumeus Buning. — A'dam, Querido,* 1936 (21 × 13) 354 *blz.* *fl.* 3,25 ; *geb. fl.* 4,25
II-III — Een roman over het Deensche hof in de laatste helft van de 18e eeuw, net vóór de Fransche revolutie, als reeds het werk van Rousseau en de encyclopedisten een eerste toepassing vindt aldaar, door de bemoeiingen van Struensee, dokter, dictator en favoriet van Koningin Mathilde. De gelukster van Christiaan en Mathilde gaat tragisch onder in de gevolgen van de persoonlijke ontreddering en de hofintrigues van de omgeving. Als vorm is het boek wel monumentaal ; het is rijkelijk geïnstrumenteerd en geeft een volledig beeld van de zooveelste grootheid-in-ontbinding ; misschien laat dat volledige beeld wel af en toe ongewenschte details zichtbaar worden. Daarom II-III.
Dr A. BELLEMANS, PR.

13.359 van Ingen, Piet **83.3**
WIJ WORSTELEN. — *Bloemendaal, Literbo,* 1936 (20 × 13) 272 *blz. fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90
II-III*, S — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.328.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.360 Goudsmit, Sam **83.9**
SIMCHA, DE KNAAP UIT WORMS. Roman. — *A'dam, Querido,* 1936, 2e *druk* (21 × 13) 395 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
III, L — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.320.

13.361 Murray, D. L. **83.9 : 87**
TROMPETGESCHAL. *Vert. uit h. Engelsch dr A. Gerzon-Caffé. — A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas* (20 × 14) 512 *blz.* 58 *fr.* ; *geb.* 78 *fr.*
III — Een rijk-geïnstrumenteerd brok leven uit het Engeland van medio XIXe eeuw : het Londen van den handel, het militaire leven, zelfs de diplomatie en den adel en vooral het zoo welig tierende schouwburgleven ; een realistisch-gedurfd stuk uit dat zoo conservatieve en deftige land ; een striemende aftakeling van het gansche nationale bedrijf met een pikante intrigue tusschen door. De schrijver vermijdt de uitvoerigheid en de klassieke beschrijving niet, en het geheel is als historisch beeld zeer goed te lezen. Hooge litteraire vlucht komt er evenwel niet bij te pas. Dr A. BELLEMANS, PR.

13.362 Queen, Ellery **83.0**
HET EGYPTISCH-KRUIS-MYSTERIE. *Vert. dr E. J. van den Steen-Sonneborn — Den Haag, Servire,* 1936 (21 × 14) 342 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
III-IV — De schrijver zelf is de detective-held van het boeke, al vertelt hij in den derden persoon. De opgave is zoo griezelig als men ze wenschen kan, en de schrijver doet zijn uiterste best om ze te agenceeren naar behooren. Toch vind ik het boek zwaar ; en nadat ik er een paar rijpe vacantie-overwegingsuren aan besteed heb na lezing, blijven naast veel helderheid enkele donkere vlekken. Dat kan nu aan mij liggen of aan het boek. Zet de proef op de som, lezer : het zal u veel genoegen en ietwat inspanning kosten, meen ik ; toch is het een mooi geheel, en vrij onschuldig. Dr A. BELLEMANS, PR.

13.363 Rothberg, Gert **83**
ZON, SNEEUW EN LIEFDE. *Vert. dr A. J. Richel. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Nieuwe Serie : Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (20 × 14) 212 *blz.*
fl. 2 ; *geb. fl.* 2,50
III-IV — De rijke fabrikant Fritz Lehnbrück heeft geen geluk in de liefde : een paar dagen voor de bruiloft verneemt ie dat z'n verloofde hem bedriegt. Als hij na jaren dien

slag te boven is gekomen, en op het punt staat te trouwen met z'n jong en mooi gebuurmeisje, denkt deze dat hij zich voor haar opoffert ; het duurt maanden vooraleer ze in « zon en sneeuw » de « liefde » vinden. Zeer romantisch, gekruid met een moord, een zelfmoord en andere ingrediënten. Eigenlijk tamelijk onschuldige treinlektuur voor volwassen dames ; III-IV om de algemeene amoreele strekking. Dr A. Boon, pr.

13.364 **Stjernstedt, Marika** 83.1 = 43

◆ DIE VON SNECKENSTRÖM. Roman. *Berechtigte Ubersetzung aus dem Schwedischen von Rhea Sternberg. — Freiburg (Br.), Herder* (19×12) 316 *blz.* *geb. RM.* 5,20

III — Wreed ontwikkelt zich het leven dezer katholieke menschen in het protestantsche Zweden. Vrouw von Sneckenström verpleegt jaren lang haar krankzinnigen gemaal, haar dochter huwt een lichtzinnigen protestant, haar zoon wordt priester, doch deze heeft ook een bitteren strijd te bestaan. Na een heilig en offervol leven komt de groote verzoening aan het sterfbed van moeder, wanneer Gods harde slagen de toestanden gezuiverd hebben. Het werk zou een meesterlijke katholieke roman geworden zijn, had de schrijfster haar personen als werkelijke menschen kunnen doen leven. Nu bewegen ze over de bladen van het boek zooals de schrijfster aan de draadjes trekt, maar ze bezitten geen diep en echt innerlijk leven, waardoor ze ons verwant zijn en waardoor hun levenslot bepaald wordt

Juul Bovée

13.365 **Valkema Blouw, J. P.** 83.9

TARANTINI. Roman. *Met* 1 *portret. — Lochem, De Tijdstroom,* 1935 (21×15) 293 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90

III — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.329.

13.366 **Wynne, Pamela** 83

LIEFDE DOET WONDEREN. *Vert. uit h. Engelsch dr Chr. Moresco-Brants. — A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1936 (19×12) 204 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

III-IV, P — Voor de 29-jarige domineedochter, verweesd en vereenzaamd, erg nerveus en overgevoelig, was het leven geen pretje. Zij wil op eigen voeten staan, haar brood zelf verdienen en belandt in de grootstad. Daar leidt zij een hondenleven in den letterlijken zin, verwezen als zij is om bij een oude juffrouw de mormels van hondjes te vertroetelen. Door een nichtje van dito juffrouw, een modern nufje met radicale principes, komt zij in betrekking met een heerschap die op een verdacht flat woont. Den moreelen kant raadt ge : ze wordt zijn maîtresse. Maar hij, die zichzelf dan toch een bruut noemt, neemt ze ten slotte tot vrouw. — De banale inslag die men in vele mondaine romans vindt ; zonder uitvoerige of passioneele beschrijvingen. De voorstelling en geest zijn Protestantsch. De figuur van het nuffig nichtje is een mislukte litteraire truc. Voor volwassenen slechts, en dan nog mits het noodig voorbehoud. A. van den Dries, pr.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

13.367 **André, Francis** 83 : 87

DE ZWARTE LACH of HET SCHIP ZONDER HOOP. Spookverschijning in de Nachtwake voor het Examen. Bevattend : 1. Afbeeldingen ; 2. De Verklaringen bij de Afbeeldingen ; 3. Een Dronkaardseed. *Geïll. — Antwerpen, De Sikkel,* 1933 (23×23) 60 *blz.* 75 *fr.*

IV — 'n Hallucinatie die wel spiritueel aandoet. Voornamelijk dan door de illustratie ! 't Opzet van « Bezette stad » (van Ostaijen) was echter im ganzen van veel grooter beteekenis — vooral in verband met 'n periode in onze literatuur, 'n zeer vluchtige periode. Deze « zwarte lach » doet caligarisch aan en daar zijn we sinds zoolang overheen ! Francis André kon zich misschien specialiseeren in... de synthetische teekenfilm. Intusschen is « De zwarte lach » 'n plezant boek, ad fr. 75.— per exemplaar. Hm, hm... Excusez du peu !

Anton van de Velde

13.368 **Borms, August, Dr** 83.8

KERKERBLOEMEN, vergaard uit het Leuvensch Gevangeniskrantje. *Geïll. met* 12 *platen. — Antwerpen, Gust Janssens,* 1934 (22×14) 316 *blz.* 15 *fr.*

IV — Tijdens z'n tienjarige huisvesting in de centrale gevangenis te Leuven was aan Dr Borms de redactioneele leiding van het gevangeniskrantje « Hooger Streven » toevertrouwd. Deze functie bracht hem in de gelegenheid op gezond-pædagogische wijze de litteraire kwaliteiten van z'n medegevangenen tot ontwikkeling te brengen. Uit de verveling groeide bij velen de ambitie en 't maakt beslist onze verwondering gaande te constateeren dat zoovele sociale mislukkingen er werkelijk in slagen op 'n niet onaardige wijze de pen te voeren. Dit werk is 'n bloemlezing uit de beste stukken, welke in Borms z'n

tijd in het krantje verschenen, en hem blijft stellig de verdienste in het donkere, rouwvolle gemoed van één zijner lotgenooten een sluimerend, zeer verdienstelijk vertellerstalent te hebben gewekt. Waar de andere toevallige medewerkers de schoolsche opstelplooi moeilijk glad krijgen, staat deze jonge misdadiger, die z'n schetsen met Herman onderteekent en wiens proza veruit het ruimste aandeel krijgt in dit boek, op het litteraire peil van den rasverteller. Z'n stijl — Herman had in de gevangenis leeren spellen — is nog erg onbeholpen, doch uit z'n pretentielooze geschriften, die uit eenzaamheid en boetegeest geboren zijn, schouwt 'n rustigen, rijpen en meedoogenden kijk op leven en menschen : 'n stukgereten ziel die te elfder ure tot 'n gelukkige berusting gekomen is, en zich in volksche verhaaltjes met 'n diep begrijpen heenbuigt over de menschelijke ellende. We verhopen dat Dr Borms dezen man na z'n vrijlating zal weten aan te klampen, om hem te overtuigen z'n pen niet te laten roesten. Ons Vlaamsche volk zal er wel bij varen. PAUL HARDY

13.369 **Brand, Max** 83.0

GEMEENSCHAPSVIJAND N° 1. *Vert. uit h. Amerikaansch [Man of the West] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 260 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Door noesten arbeid heeft Joseph Naylor 'n dam weten te bouwen, en op die wijze van de wilde bergstreek 'n vruchtbaar land gemaakt met welvarende menschen. De dam wordt op 'n nacht opgeblazen : Naylor is geruïneerd. Doch z'n verwijfde zoon neemt de fakkel over en zal zorgen dat er geld komt. Hij sluit bondgenootschap met Dude Harley, 'n ontsnapte gevangenisrat, « gemeenschapsvijand nr 1 ». Ze berooven 'n brandkast. Resultaat : achtervolgingspossen, kruit en bloed. Alles blijkt tenslotte 'n truc te wezen van den ouden Naylor. 't Geld wordt terugbezorgd. Dude is gelouterd. Max Brand overtreft zichzelf ! — Aanbevolen aan de liefhebbers ! PAUL HARDY

13.370 **Brand, Max** 83.0

JIM ZILVER'S DUBBELGANGER. *Vert. uit h. Amerikaansch [The false Rider] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 219 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — De gelijkenis tusschen Duff Gregor en den heerlijken prairie-idealist Jim Zilver is zoo sprekend dat zelfs Barry Christians, Jim's doodsvijand, zich 'n oogenblik vergist. Van dit zonderling toeval weet Barry echter te profiteeren ; hij gooit het met Duff op 'n akkoordje, en deze doet zich voor als de echte Zilver. Het avontuur slaagt en brengt Jim in 'n lastig parket, waaruit hij zich met de hulp van 'n kranige meid weet te redden. Na niet al te veel kruitdamp, neemt hij de beide boosdoeners gevangen. 'n Jagende Max Brand-suite in majeur-toon. PAUL HARDY

13.371 **Brand, Max** 83.0

OPGEJAAGDEN. *Vert. uit h. Amerikaansch [Cathill fugitive] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 240 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Nelson Grey werkte op een ranch om het vak te leeren, want hij had zich voorgenomen eenmaal zelf een ranch te koopen. De vreedzame Nelson Grey wordt tegen zijn wil in een vechtpartij betrokken en uit zelfverdediging maakt hij zijn aanvaller koud. Beschuldigd van moord, zwerft hij in de wildernis rond, als een opgejaagde, samen met den geheimzinnigen Lanky, zijn beschermer. Op hun zwerftochten ontdekken ze het spoor van den gevreesden bendeleider Carter, dien zij aan het gerecht overleveren. Zoo verkreeg Nelson Grey opnieuw zijn burgerrecht en kon hij, met zijn trouwe Roberta Meade, gaan werken aan zijn levensdroom. — Dit boek zit vol sensatie en avontuur ; het is werkelijk boeiend geschreven; een van de beste Wild West-romans van Max Brand. A.CORLUY,PR.

13.372 **Brun, Constantin** 83.0

DE GROOTE VERDRUKKING. *Vert. dr J. Henzel. — Den Haag, D. A. Daamen* (22 × 16) 220 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV*, P — 'n Toekomstroman. De wereld is één groote gemeenschap geworden door 'n despoot, die zich wereldpresident laat noemen, geregeerd. Het menschelijk vernuft heeft officieëel het monopolium verkregen, en alle godsdiensten worden systematisch uitgeroeid. Op 'n mooien dag wordt het offensief tegen de overgebleven kristenen zonder pardoen ingezet. Ieder wereldburger moet het teeken dragen der wereldunie. De kristenen weigeren. 'n Kristelijk protestantsche gemeenschap in Denemarken houdt vast aan bijbel en confessie. Ze worden volkomen uitgesloten. 'n Rijk landeigenaar stelt z'n grondgebied open aan z'n vervolgde geloofsgenooten en sticht er, met de medewerking van 'n paar apostelzielen, 'n groote kristelijke communiteit. De verdrukkers houden voet bij stuk. Zware belastingen moeten door de kristenen worden betaald. De grondbezitter schraapt al z'n geld bijeen en betaalt. Nieuwe verordeningen. De overgebleven kristenen zullen worden gevangen gezet. Op het moment dat de soldaten de gezamenlijke eetzaal binnenvallen, zijn alle kristenen plots ten hemel opgenomen. Het slot doet ongelukkig en gezocht aan. Voor het

overige hebben we hier 'n, door 'n goed mensch met diepe overtuiging, interessant en mooi geschreven boek. Brun beseft den ernst der tijden en wijst met het doordacht gebaar van 'n profeet naar de toekomst. 'n Werk dat ongeveer dezelfde atmosfeer ademt als Hugh Benson's machtige « Lord of the World »... Niettegenstaande den uitgesproken protestantschen geest, weze dit werk aan ontwikkelden ten zeerste aanbevolen.

PAUL HARDY

13.373 Buysse, Emile 83.8

VLAMINGEN. — *A'dam, De Pauw*, 1936 (20×13) 172 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,25

IV* — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.325.

13.374 Cunningham, Eugene 83.0

DE NACHTRUITERS [*Riders of the Night*]. *Vert. dr Ch. A. Dieperinck. Met 1 plaat. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij*, 1934 (20×14) 313 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — De Eén-Bende maakt het land onveilig. Vooral de Y-ranch moet er aan gelooven, tot de jonge baas thuiskomt en stout den strijd aanbindt. Zoogauw hij zeker is van zijn zaak, begint hij met enkele dapperen de uitzuivering,onder blazoen : de nachtruiters. En nu wordt het één ononderbroken, opwindende jacht van avonturen en Colt's, tot de één-leider eindelijk aan een lasso sterft. Er komen een paar meisjes bij en het trouwslot is ook al onverwacht. Dus : spannend. E. BOELAERT M.S.C.

13.375 Cunningham, Eugene 83.0

REVOLVERWET [*The Trail of the Macaw*]. *Vert. dr Ch. A. Dieperinck. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij*, 1935 (20×14) 281 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — 'n Cowboy-trommelvuur in 'n ongewone insceneering : politieke moordzucht en burgeroorlog. Morg Connor sluit zich aan bij de partij der inboorlingen en voert hen na 'n reeks verschrikkelijke gevechten naar den zege. Op de spits gedreven Stevenson-romantiek. — Zeer boeiend voor de liefhebbers. PAUL HARDY

13.376 Haluschka, Helene 83.1 = 43

◆ DAS LIEBESLIED DER FRAU MARQUISE. Roman. — *München, Kösel & Pustet*, 1935 (19×13) 334 *blz.* *in linnen RM.* 5,80

Helene Haluschka

IV — De sympathieke schrijfster heeft na « Der Pfarrer von Lamotte » over haar tweeden roman « Der Sohn zweier Väter » een groote, niet altijd gunstige, ontwikkeling doorgemaakt. De ongekunstelde, gezonde levensaanvaarding van « Der Pfarrer von Lamotte », dien we hier weer ontmoeten op een der tragisch verknoopte levenswegen dezer menschen, is verloren. Het zoo maar voor zich heen geneuriede bergliedje is het rijk georkestreerde Liebeslied der Frau Marquise geworden op het thema van de heilige onverbreekbaarheid van het huwelijk. Mignon, de deugdzame dochter van een kunstenaar, bemint den armen Tyroler Hans ; toch drijven de omstandigheden haar tot een rijk huwelijk, dat voor haar een wreede ontgoocheling wordt. Wanneer haar man haar de vrijheid wil teruggeven, besluit ze na zwaren strijd haar plicht te doen en te blijven. De frissche milieuschildering, de levenswarme karakterteekening, de klare, eenvoudige voorstelling der idee, wat bij deze grensschrijfster wel Fransche invloed zal zijn, gepaard met den Duitschen zin voor het diepe perspectief van heimwee en familieverbondenheid, en het vrouwelijk ontroerende van de invoeling, schenken het werk meer dan gewone waarde. Wat de lezer met een stijgende belangstelling waarneemt, is de specifiek vrouwelijke behandeling van het huwelijksthema, waardoor de innerlijke tweeheid van man en vrouw wordt overbrugd van uit het medelijdende, geloovige vrouwenhart en met Gods helpende genade, waardoor Mignon aan het droeve lot van godsvervreemding en wanhoop ontkomt, dat het voorgeslacht haar in het bloed voorgeleefd had. JUUL BOVÉE

13.377 Maler, Philipp Gottfried 83 : 93 = 43

◆ PHILIPP ZWISCHEN GESTERN UND MORGEN. — *München, Kösel & Pustet*, 1935 (20×13) 244 *blz.* *geb. RM.* 4,80

IV — Bij den aanvang der lezing vraagt men zich af wat den schrijver mag bewogen hebben zulke bladzijden over het vlakke kleinburgerlijke leven in een kleinstad te schrijven. Heeft men het werk gelezen dan erkent men de noodzakelijkheid dezer schildering van « gisteren », want uit deze wereld groeit Philipp, de zoon van een winkelier, tot universiteitsstudent en leeraar, die met dichterlijk hart de echo's verneemt van de geleidelijke tijdsverandering, waarin hij meegroeit en die sneller en sneller, meer en meer naderbij aanbruisen, tot

Philipp in een grensstadje het nachtelijk dreunen der terugrukkende Duitsche legers in 1918 beluistert, en 's morgens bemerkt dat het oude beeld van den heiligen Johannes midden het pleintje is omgereden. Wat ons in deze jeugdbiographie vooral bekoort, is de rustige beheersching van den schrijver, die over zijn jeugd vertelt, en zich toch niet laat verleiden tot interessant doen, onechte sentimentaliteit of opgezette schilderachtigheid, maar die kalm en zakelijk den loop van het verhaal leidt, zóó, dat we den indruk van een humordoorlichte werkelijkheid steeds behouden en tevens de teekenen des tijds, soms in een klein symbolysch detail zien opseinen, zoodat de generatie, die tijdens den oorlog mondig werd, in de figuur van Philipp zich zelf zal terugvinden. Daardoor wint de roman, waarin niets belangrijks gebeurt, toch aan zeer boeiende actualiteit. JUUL BOVÉE

13.378 **Peereboom, Robert** **83 : 59**
EEN HONDENLEVEN DEN BAAS TOEGEBLAFT. *Geïll. dr G. Teeuwisse. — A'dam, Blitz,* 1936 (24×18) 100 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Besprekingen in « Kroniek », nr 13.330.

13.379 **Michaelis, Karin** **83 : 87**
HET PAARLSNOER. *Vert. uit h. Deensch* [*Perlerne*] *dr H. J. Smeding. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (19×13) 363 *blz.* *geb. fl.* 2,50
IV — In Washington. Mac Dowell, een schatrijke zonderling, koopt voor zijn dochter Mary Content een paarlsnoer van 350.000 dollar. Op het avondfeest van haar verjaardag verliest ze het kostelijk sieraad ; een heelen nacht wordt er naar gezocht, en als men het terugvindt ontbreekt de helft. Ieder genoodigde die het bij toeval gevonden had, had er een paarl afgenomen en zijn geweten gepaaid : het waren ongelukkig maar valsche. — Bedoeld als een satire op de Amerikaansche toestanden ; raak en treffend. Dr A. BOON, PR.

13.380 **Rath, E. J.** **83.0**
HET MEISJE UIT DE GARAGE. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Gas-drive in*]. *— Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1935 (20×14) 222 *blz.* 4 *fr.*
IV — Een verhaal vol onmogelijke en onwaarschijnlijke avonturen rond een brief die zoek geraakt was. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.381 **Salvaneschi, Nino** **83**
◆ DE REGENBOOG BOVEN DEN AFGROND. Oorspronkelijke Roman. *Vert. uit h. Italiaansch* [*L'Arcobaleno sull'abisso*] *dr H. Houben.— A'dam, Fidelitas ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (21×15) 273 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*

Nino Salvaneschi

III-IV — Een katholieke toekomstroman over den strijd tusschen het wassende heidendom en het kwijnende kristendom. Op het einde dezer eeuw zal die strijd losbranden tusschen de machten van het kwaad, die hun zetel hebben gevestigd op het eiland Corfù, en een kleine groep mannen van de daad die de godsdienstige gedachte als grondslag leggen van de maatschappij. Als leider treedt op een jonge monnik, door God begenadigd. De kern van het verhaal ligt eigenlijk in de bekeering van een beroemde zangeres, die eerst in dienst stond van de « goddeloozen » en stilaan onder de macht geraakt van Christus-koning. Van sensationneel « kunst- en vliegwerk » wordt slechts een gezond-matig gebruik gemaakt. — Omwille van de beschrijving der goddeloozenaktie voorbehouden aan ontwikkelden. Dr A. BOON, PR.

13.382 **Sanders, Ch. W.** **83.0**
SOMBERE MARTIN [*The roaring Rockets*]. *Vert. dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 230 *blz.* 25 *fr.*
IV — 'n Jonge man wordt vermoord. De onverlaat, die de misdaad pleegde drijft de schijnheiligheid zoover het gebeuren als wapen te gebruiken om buurlui met 'n beproefde vriendschap tegen elkaar in het harnas te jagen. Sombere Martin brengt in samenwerking met het 18-karaats-liefje van den zoon des onschuldig verdachten de zaak in het reine. Martin lijkt me wat kwistig met z'n kruit. Dat verhoogt z'n sympathie niet als successnummer in deze kogelrevue. Sanders heeft de « Schwung » van het genre anders wel te pakken. PAUL HARDY

13.383 **Sandys, Oliver** **83.0**
LIEFDE IN DE LUCHT. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Just Lil*] *dr A.Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (« *Het Boek voor de Vrouw* ») 1935 (20×14) 293 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Zij is spontaan als dynamiet. Stiefvader en bullebak, drinkebroer, komediant. Stiefmoeder : hartelooze berekening. Stiefzuster II amoreel als een lippenstift, II goede natuur. Haar luidruchtige bewonderaar, een vlinderende waaghals. Haar stille bewonderaar, een model van wijze edelmoedigheid. Een deze is 't, die haar krijgt, na een heel boek van goede ontspanning. E. Boelaert M.S.C.

13.384 **Sandys, Oliver** 83

PEPITA VERLOOR... EN WON. *Vert. uit h. Amerikaansch [Mr Scribbles] dr R. H. G. Nahuys. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (« Het Boek voor de Vrouw »)* 1935 (20×14) 288 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV, M — Pepita is een schatrijk en schattig meisje, dat frisch en eerlijk haar intree doet in de hoogste kringen. Ze verlooft zich met een toekomstigen eersten minister, die haar zinnen voor het eerst doet ontwaken. Maar ze heeft een schrijvertje om haar op rechten koers te houden. Vooral als de failliet en schande haar slaat en haar postulant-premier haar op alle manieren ontgoochelt. En met dat al is Pepita een echte heldin geworden, en is haar boek hier een lelie onder doornen. Verbeeld u : Pepita bidt oprecht en ongeaffecteerd hoor ; er komt geen enkele schuine passage voor in dit boek over een schuine wereld, het boeit van 't begin tot het einde en de strekking is zeer aanmoedigend. — Heusch iets voor jonge meisjes die van dezen tijd willen zijn. E. Boelaert M.S.C.

13.385 **Servaes, Anke** 83.8 : 83.1 : 61

SPREEKUUR. *Geïll. dr D. Vis. — Baarn, Hollandia,* 1935 (18×11) 109 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Een negental losse krabbels uit het leven van een verpleegster in een kinderziekenhuis : ellendes van allerlei aard en graad, bekeken met een oog vol liefde en toewijding en verteld met een zwaar en schreiend hart... « en het spreekuur gaat verder »... — Los en levendig, raak en eenvoudig. Mooi uitgegeven. Dr A. Boon, pr.

13.386 **Size, Nicholas** 83.9

OLA DE RUS. *Vert. uit h. Engelsch [Ola the Russian] dr L. Dammigh. — A'dam, De Spieghel; Antwerpen, Het Kompas* (18×12) 250 *blz.* *geb.* 30 *fr.*

IV — In 1140 schreef, op IJsland, Snorro Sturlesson in zijn « Heimskringla » de geschiedenis van den grooten Olaf, die even beroemd en historisch is voor de Britsche eilanden als voor de Skandinaafsche landen. Nicholas Size vertelt ons die geschiedenis, ik zal maar schrijven kroniekmatig na, om daardoor aan te geven dat zij geenszins geromanceerd werd ; het is een vlotte, heldere, zeer lezenswaardige kroniek uit den Vikingstijd. Het beeld van de aan den gang zijnde bekeering tot het christendom is niet al te malsch. Dr A. Bellemans, pr.

13.387 **Snow, Charles H.** 83.0

DE GOUDEN TALISMAN. *Vert. uit h. Amerikaansch [The goldpan nugget] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 214 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Een leeg verhaal van een schrijver, die teveel sukses heeft met zijn goudgraversavonturen : een nieuwe held ontmoet een meisje, dat dreigt verloren te loopen in de klauw van een schurk. Door sluwheid van den schurk komt de held aan de galg, maar wordt op het laatst gered ; de schurk neemt het touw over en de held trouwt met zijn bruid. — Maar wat baat het te reageeren tegen zulke lektuur ? Het is nu eenmaal de blinkende keerzijde van den tijdsgeest, de vlucht der steriele verbeelding uit de ontnuchterende werkelijkheid. E. Boelaert M.S.C.

13.388 **Stuvel, H. J.** 83.8

◆ HET NIEUWE GELUK. — *Leiden, Batteljee & Terpstra,* 1935 (22×15) 163 *blz.* *fl.* 2,10 ; *geb. fl.* 3,25

IV* — Recensie in de « Kroniek » nr 13.321.

13.389 **Thijssen, Theo** 83.8

EEN BONTE BUNDEL. — *A'dam, Arbeiderspers,* 1935 (20×15) 228 *blz.* *fl.* 2,25

IV, S — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.324.

13.390 **van de Werfhorst, Aar** 83.1

DE GROTE, STILLE KNECHT. Roman. — *A'dam, Arbeiderspers,* 1936, 2e *druk* (20×15) 254 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.319.

13.391 **Venner, Norman** 83

DE ERFELIJKE EIGENSCHAP. *Vert. uit h. Engelsch [The gay tradition].— Haarlem, Hollandsche Bibliotheek,* 1934 (20×14) 224 *blz.* 4 *fr.*

IV — Een liefderoman die speelt in de hoogere kringen in Engeland. Zoo onwaarschijnlijk als maar kan. Ontspanningslectuur. Dr A. Cardyn, pr.

13.392 Vivanti, Annie **83.3**

NAJA TRIPUDIANS. *Vert. uit h. Italiaansch* [*Naja Tripudians*] *dr Jo Lous.* — *A'dam, L. J. Veen* (21×15) 180 *blz.* *fl.* 2,90
IV — 'n Thesisroman of wat ? Twee dochtertjes van 'n dokter op het platteland. Mooi en onschuldig. Ze worden te Londen uitgenoodigd door 'n lieve dame, die achteraf 'n geperverteerde slet blijkt te zijn. Ze wil aan haar lustelooze, door narcotische producten totaal gedepraveerde vriendjes, de ongereptheid der beide kinderen ten geschenke aanbieden. Myosotis, de oudste, begrijpt en weet tijdig te ontsnappen ; ze botst op 'n politieagent, doch 't adres blijkt valsch te zijn, en het huis, waar het vijftienjarig zusje ten prooi valt aan 'n zoodje misdadige genieters,wordt nooit weergevonden. 'n Gruwelhistorie voor pensionaatmeisjes, op litterair peil gebracht. Zoele romantiek met 'n dosis fijnzinnige ironie. 'n Paar passages zijn juweeltjes, de orgie-matige finale is te lang uitgesponnen. Als aanklacht op 'n rottende uitwas van onze beschaving slaat het in. — Zeer aanbevelingswaardige lectuur voor volwassenen en verstandige jonge menschen. PAUL HARDY

13.393 de Vries-Vogel, M. M. **83.8 : 39 : 809**

SPROOKJES UIT HET GERMAANSCHE NOORDEN. *Verzameld en vertaald. Met een voorwoord van Prof. D*r *J. de Vries.Geïll. met* 8 *platen van Johannes Mulders.* — *Zutphen, Thieme* (22×15) 8, 327 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
V — Twee-en-zeventig sprookjes, maar waarvan er verscheidene uitgebreide nummers zijn van 20, 30 bladzijden. Van het allerzuiverste water, d.i. Noorsch, Zweedsch, Deensch, Holsteinsch, een bonte, schitterende schat geheel gedramatiseerde verhalen, de gansche figuratie van de sprookjeswereld, vooral toch de realistische menschenfiguratie, meer nog dan de bovennatuurlijke. De bewerkster verflauwt niet in haar ijver om zuiver-verhalend te blijven in hare bewerkingen : zoo, ligt hier zeker een der rijkste schatkisten van levendige, kostbare, mooie verhalen open. (Hier en daar een koe of een brug die... mannelijk zijn !). — Aanbevolen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.393 (bis) de Vries, Martha **83**

ZUSJE. — *Bussum, van Dishoeck,* 1935 (21×15) 176 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50
V, M, P — Else Martens, bewaarschool-onderwijzeres, wordt van uit haar kleuterpaleis overgeplaatst naar een volksbuurt waar de krisis erg woedt. Een zware tegenvaller voor de juffrouw, die er zich echter moedig doorworstelt en met haar groot hart alle kindertjes verovert. Dank zij de mildheid van een zeer rijke dame, die de juffrouw om haar liefde voor de kinderen hoog waardeert, kan Else haar droom tot werkelijkheid maken : een mooien kindertuin openen voor haar arme stumpertjes. — Een boekje zonder pretentie, doch litterair goed geschreven en belicht met den zonneschijn van rein idealisme, wat volstrekt niet schaadt in een tijd, dor van nuchtere zakelijkheid. FR. CROLS, PR.

13.394 von Panhuys, Anny **83.1**

ZWERVERSBLOED. *Vert. uit h. Duitsch* [*Vagantenblut*] *dr Thérèse Hoven.*— *Den Haag, Kruseman* (19×13) 243 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
IV — Een gewezen officier koopt een circus. De vroegere eigenaar en zijn dochter blijven in dienst. Natuurlijk wordt de nieuwe eigenaar verliefd op de dochter en vice versa, en even natuurlijk vermoeden ze geen van beiden dat hun liefde beantwoord wordt. Tijdens een vertooning sterft de vader van het meisje, zij zelf is zoo zeer geschokt dat ze ziek opgenomen wordt in een burgersfamilie, waar ze ook na haar genezing blijft. Na eenigen tijd kan ze het er niet uithouden, het zwerversbloed begint te bruisen, ze poetst de plaat in den nacht en vindt werk als danseres in een groot circus, waar, o toeval, de man van hàar droomen ook werkzaam is. Zoo komt alles in orde. Al is het historietje nog zoo banaal, het is toch prettig behandeld : het burgersleven van de kleine stad is goed getypeerd en het meisje met het zwerversbloed maakt er een mooi contrast mee. Het boek mag er zijn als onschuldige ontspanningslectuur ; meer moet men er niet in zoeken. F. VERMUYTEN,PR.

13.395 Wallace, Edgar **83.0**

HET GOUDEN AFGODSBEELD. *Vert. uit h. Engelsch* [*The golden hades*] *dr Mevr. A. H. Mohrmann.* — *Utrecht, Bruna,* 1935 (19×13) 239 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
IV — Een kort en goed in elkaar gewerkt verhaal van een oplichterij bij middel van een sprekend afgodsbeeld. Een paar moorden en ontvoeringen, een mooi meisje in de klem en de bandieten op het eind ontmaskerd. Maar alles samen te stom om los te loopen en een aanklacht tegen den uitvinder van de boekdrukkunst. E. BOELAERT M.S.C.

33.396 **Wiechert, Ernst** 83.1

DE MAJOORSCHE. Een Vertelling. *Vert. uit h. Duitsch dr Jac. Andros. — 's Bosch, Teulings ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (18×12) 256 *blz.* 38 *fr.* ; *geb.* 51 *fr.*

IV — Deze roman van Wiechert is een der weinige boeken in zijn soort waarvan het sukses in de kringen van lezers en critici ruimschoots verantwoord is. Het is op zichzelf trouwens een aangrijpende geschiedenis, deze van den als gesneuveld-aangegeven man, die na vele jaren gezworven te hebben, plots weer opduikt bij zijn vader welke halsstarrig in hem een doode ziet die hem komt bezoeken, zooals zijn beide andere gesneuvelde zonen dit doen in het verwarde brein van den oude. Vreemd is de verhouding van den levend-geworden doode tot de Majoorsche, de door leed en zorgen eenzelvig-geworden landvrouw, evenals het verhaal van den terugge-keerden zwerver die 's nachts zijn naam komt wegkappen van het denkmaal der gesneuvelden, en dit van den ouden Jonas die elken avond den roep hoort van zijn klein broertje dat levend wegzonk in het moeras, terwijl de kozakken hem beletten den kleine te helpen. Mooi is dit verhaal van al deze menschen die het leed en het leven eenzelvig, maar begrijpend gemaakt hebben, en gelouterd tot berusting en mildheid. In den grond echter is de sage van deze geslagenen door het oorlogsleed, ondanks de stemming van stille melancholie en de late-Oktoberstemming welke haar beheerscht, een blijmoedig en geloofgevend boek. Het zijn gewis allen buiten-formaatmenschen, die de harde slagen van het leven ondergaan als iets dat hen de kans geeft om zich in hun volle grootheid te laten gelden. Onbewust suggereert Wiechert hun organische verbondenheid met de aarde en daardoor hun geestelijke ongereptheid als de bron en de oorzaak van dit moreel reactievermogen. Er gaat van dit boek een zeer bizondere charme uit, waartoe de krachtige oorspronkelijke stijl van Wiechert een groot aandeel heeft. Soms doet hij denken aan den stijl van Bernard Kellerman in zijn beste momenten, maar dan gaver, krachtiger en tegelijk meer ingesteld op de zeer bizondere sage-stemming waarin het epische gebeuren zich voltrekt. Het is een der mooiste boeken van het laatste seizoen, waarvoor een intense propaganda bij het boekenkoopend publiek ditmaal niet misplaatst zou zijn.

Ernst Wiechert

ERNEST VAN DER HALLEN

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

13.397 **Papke, Kâthe** 83.9

HET KRUIS OP USEDOM. *Vert. uit h. Duitsch [Das Kreuz auf Usedom] dr Leo de Roover — Leuven, Davidsfonds (Volksreeks),* 1936 (20×16) 215 *blz.* 15 *fr.*

V — Een historisch verhaal uit den tijd van den strijd van het christendom tegen het heidensch geloof in het Noorden aan de Baltische Zee. Een boeiend en stichtend boek.

Dr A. CARDYN, PR,

Kâthe Papke

13.398 **Schieker-Ebe, Sofie** 83

KATHINKA'S INZET. *Bew. uit h. Duitsch dr Bep van Eck. — Den Haag, van Goor,* 1935 (18×13) 165 *blz.* *fl.* 1

V — Dit vlot geschreven boek is werkelijk boeiend. Kathinka is een vroolijk en dapper meisje, dat moedig tegenover het leven en de menschen weet te staan. Haar avontuur is wel wat gewaagd en had wel anders kunnen eindigen. Maar alles loopt goed af en we zijn tevreden als we het boek sluiten. Best geschikt voor oudere meisjes en jongens.

M. v. C.

13.399 **van Laer, Joz., S. J.** 83

◆ ZWAANTJE'S TOCHT. — *Alken, Bode H. Hart,* 1936 (19×14) 131 *blz.* 6,50 *fr.*

V — Daar zit bij de Vlaamsche Paters Jezuïeten een driemanschap dat de luistervinken van alle slag de ooren doet spitsen. P. van Laer is zoo ge wilt « der dritte im Bunde », en onze Vlaamsche Finn. Hij houdt van studenten en scouts, kent ze door en door en, terwijl hij bij dezen of genen in 't voorbijgaan even wijst op de donkere vlekken van zijn karak-

ter, haalt hij de schoone kanten naar voren met een hartelijk optimisme. Zoo is 't in *Zwaantje's Tocht* — de tocht van een scout, de tocht van een jongenshart, dat in botsing komt met zich zelven, met anderen, en ten slotte zich gewonnen geeft. Het moeilijkste van al. Er zit jacht in dit verhaal. De stijl is ras, raak, zoodat schrijver zijn pen den tijd niet gunt om veel aan détail te doen. Je hebt begrepen ? vooruit dan maar. Eigen stijl, eigen visie, wat de waarde van het verhaal verhoogt. P. van Laer, om wille van uw schoon talent, hebben uw lezers het recht beslag te mogen leggen op uw vrijen tijd. A. u. b. bedenk hen nog. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.400 **van Wesemael, Theo, S.S.S.** **83.8 : 87**

◆ UIT DE MEMORIES VAN BROEDER DORIS. — *Brussel, Eucharistische Boekhandel* (*Uitg. Juvenaat H. Sacrament te Bothey-Mazy*), 1936 (21 × 14) 156 *blz.* 10 *fr.*

V — Laat het nu eenmaal zijn dat deze leuke artikelen verschenen in « De Bode van het H. Sacrament », ze mogen gebundeld nogmaals gehoord, want hun taal is pittig, volksch, gezond. Goeie Poirterstrant. Raak worden de moderne dwaasheden der groote wereld gegispt en bezweept. Zulke boeken doen goed, veel goed aan den christelijken haard, bij de simpele volksmenschen, en 't steekt hun wat fierheid en ernst onder den riem, als zij de stem hooren van vroegere zeden tegenover moderne vlinderachtigheden en ijselijkheden. Fictie, die memories en zelfs die broeder Doris ? Om het even : hier wordt de « stultitia mundi » dood gelachen. Jammer maar, die drukfeilen af en toe. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.401 **Verner, Gerald** **83.0**

HET UUR DER VERGELDING. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Alias the Ghost*] *dr H. Rappard.* — *R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 189 *blz.* 25 *fr.*

V — Een detectievenverhaal, dat in ieders handen mag komen : Bill Grooms, van Scotland Yard, weet den dader van een dubbelen moord te ontmaskeren op zijn sterfbed : Daar blijkt dat de eerste persoon bij vergissing, en de tweede tot bestraffing van zijn afpersingen, gedood werden. J. LAUWERYS, PR.

J. F. Vincx

13.402 **Vincx, J. F.** **83.8 : 83.9 : 39**

'S VLAMINGS GULLE SPOTLACH. Oude Volksvertelsels naverhaald. — *Steenbrugge, Witteryck,* 1936 (23 × 15) 32 *blz.* 1,80 *fr.*

V — Geschiedkundige en folkloristische verhalen over Oolen. Spijtig dat dit niet in den titel vermeld werd. Voor klein en groot méér dan een pint « goed bloed » in een pot met of zonder drie ooren ! Spotgoedkoop ! AUG. OSSENBLOK-DRIES

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.403 **P. I. M.** **38.8**

◆ ITALIAANTJES. Jong Leven in zonnig Zuiden. *Geïll.* — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1935 (23 × 15) 199 *blz.* *geb. fl.* 2,90

V-VIa — Dit boek,dat een zonneboek wil zijn, biedt schetsen van Italië's heerlijkste bekoorlijkheid : zijn kinderen. Het werd geschreven voor de jeugd en voor wie er belang stellen in de jeugd. » Zoo wordt ons dit keurig gedrukt en uitgegeven werkje aangekondigd. En 't geeft veel meer dan die belofte. Zoo frisch, zoo tintelend van christen zieleleven, zoo echt gezond kinderleven als ons hier geboden wordt, kennen we weinig jeugdboeken. Iets eenig voor onze kinderen, onze kruistochters vooral, ook voor hun ouders en meesters. Typen als Sandro het graafje, Aldo 't boerenjongetje, Cautorino 't herdertje, Duveltje, vergeet men nooit meer. Dat de goddank zoo talrijke Sandro's en Albo's en de heel talrijke Crociatini uit ons Vlaamsche land dat boek lezen en herlezen. A. DE GROEVE M.S.C.

13.404 **Roggeveen, Leonard**

DAANTJE GAAT OP REIS. *Geïll. dr den schrijver.* — *Den Haag, van Goor,* 1936 (25 × 16) 79 *blz.* *fl.* 0,65 ; *geb. fl.* 1

VIa — Op verzoek zijner lezers, voegde de schrijver bij de 4 deeltjes der *Daantjes*-serie een slotbundeltje : Daantje gaat op reis. — Evenals vroeger : een eenvoudig, ietwat-onnoozel, maar sympathiek manneke, prettige teekeningen, weinig belangrijke gebeurtenissen, maar smakelijk verteld. AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.405 van Delden, Heleen 83

GUDRUN KRIJGT HAAR ZIN. *Geïll. dr H. Borrebach. — Den Haag, van Goor* (« *Na de School* », 1936 (20×15) 20 *fr.*

VIa, P, M — Een vlot geschreven boek dat zeker graag zal gelezen worden. Alhoewel het gaat over een protestantsch midden is er toch geen beletsel voor katholieke kinderen om het te lezen. De lieve kleine Gudrun, eenvoudig en oprecht, speelt een zeer ware en zeer mooie rol in het verhaal. Voor groote kinderen geschreven, maar volwassenen ook zullen het gaarne lezen. ELZA WOLF

13.406 Wachters, Louis 83.8

ZOO'N VOLKJE. — *Steenbrugge, Witteryck*, 1936 (23×15) 67 *blz.* 3 *fr.*

VI°a — Schetsen uit het leven der « rakkers » uit het Kammenstraatje en elders. Eigenlijk goede jongens, die een dwaasheid kunnen herstellen, die zich na eene veete verzoenen en zich kunnen inspannen voor een goed werk. Spijtig dat het bevorderen van den « Koning van het Kammenstraatje » tot « Film-ster » als een ideaal beschouwd wordt. AUG. OSSENBLOK-DRIES

Louis Wachters

13.407 Zwegers, B. V. 83

◆ HET JOLIGE JAAR. *Geïll. dr L. Manche. — 's Bosch, Malmberg* (25×19) 240 *blz.* 29 *fr.*

V-VIa — Het is waarachtig 'n jolig jaar dat we doormaken met dien kranigen Thijs over wien B. V. Zwegers zoo prettig weet te vertellen. Het is wel kenschetsend — en verblijdend ook — hoe het flinke jongenstype nog maar steeds onze auteurs blijft verleiden. Wat we hier lezen : we hebben het allen, plus minus, meegemaakt in onze vlegeljaren. 'n Lach en 'n traan ! Veel idealisme gaf er de hand aan hartelijke kwapoetserij en geestig kattekwaad. Zoo ook bij dezen Thijs die 'n echte jongen is. Onze jonge lezers zullen er dan ook veel plezier aan beleven en waarempel ze zullen opkijken naar hun kameraad die niettegenstaande alles, een goeie jongen is en met een flinke dosis praktisch idealisme veerkrachtig de toekomst instapt. Het verhaal is prettig verteld. M. VAN HOECK, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

13.408 Ivanov, Sacha 83

◆ VERTELUURTJES : 1. DE GEEST VAN DEN ZWERVER - 2. HET NAAISTERTJE VAN HET TEMPELHOF - 3. DE HUT NAAST HET KASTEEL - 4. HET GESTOLEN KIND - 5. WIE IS DE SCHULDIGE ? - 6. JIM, DE WEESJONGEN VAN CHICAGO - 7. JIM'S AVONTUREN BIJ DE COWBOYS - 8. HET GEHEIM VAN HET DRIJVEND WRAK - 9. ZIJN ZOON - 10. HET EILAND VAN DEN DOOD - 11. IN DE KLAUWEN VAN BILL SULLIVAN - 12. DE ROODE AUTO - 13. DE HEKS VAN DEN WATERTOREN. *Geïll. — Leuven, Erasmus*, 1936 (17×13) *elk* 32 *blz.* 0,60 *fr.*

VIb — Avontuurlijke histories, geschiedkundige schetsen, stukjes volksleven... Op aangename wijze verteld en eenvoudig-bevattelijk voor iedereen. — Er zijn veel boekjes van dit soort in den handel, maar toch zullen de kinderen ook naar deze boekjes verlangen en er telkens een aangenaam uurtje aan beleven. E. W.

13.409 Marijo 83.8

REINIERKE - WIM EN ZIJN VRIEND. *Met 2 platen. — Utrecht, Kemink* (*Nieuwe Jeugdserie* « *Altijd mooi* ») 1935 (24×16) 89, 37 *blz.* *fl.* 0,90 ; *geb. fl.* 1,25

VIb — Serie « Altijd mooi » biedt hier weer twee aantrekkelijke verhalen, maar de illustraties moesten talrijker zijn. En waarom luidt de ondertitel : « Het verhaal van een Belgisch weesmeisje », nu het alleen over een jongetje gaat ? M. v. C.

88. Gemengde Opstellen

13.410 **Bauwens, Evarist, S. J.** **88 : 37**

◆ ZUID EN NOORD. Een Bloemlezing uit Zuid- en Noordnederlandsche Schrijvers : 4e DEEL. RHETORICA. *Negende uitgave, herzien en omgewerkt dr Em. Janssen S. J.— Brugge, Desclée de Brouwer*, 1936 (21×15) 631 *blz.* 20 *fr.*

Em. Janssen S. J.

IV — Waar het derde deel de ontwikkeling voorstelde van lyriek en epiek in onze Nederlandsche letterkunde naast en door malkaar, worden in dit vierde deel didactiek en dramatiek afzonderlijk behandeld. Onder didaktiek worden gerangschikt de voornaamste uitingen van de gedachten en stroomingen in elk tijdperk en in allerlei vorm : redevoeringen, brieven, verhandelingen, essay's, vlugschriften, didactische verzen, zelfs een hekeldicht als Vondel's Roskam. Dit eerste deel omvat 456 blz. en geeft hoofdzakelijk redevoeringen en verhandelingen. De dramatiek bevat een historische omlijsting van de voornaamste stukken met uitvoerige uittreksels; dit deel gaat van blz. 461 tot 601. Voor beide genres wordt de indeeling doorgevoerd in drie groote tijdperken : Middeleeuwen ; Hervorming, Renaissance en Classicisme ; Romantisme en Latere Stroomingen. — De keuze is rijk en verscheiden, de verklaringen bonding en raak, het kader van stroomingen en schrijvers en stukken niet te ruim en toch voldoende afgeteekend. En in pædagogisch en in litterair opzicht schenkt deze bloemlezing aan veeleischenden voldoening. Enkele bladzijden Bronnen en Studiemateriaal plus een register maken ze geschikt voor zelfstudie. Dr A. Boon, pr.

13.411 **Eeckhout, Joris, pr.** **84 : 809**

◆ LITTERAIRE TWISTAPPELS. — *Gent, Vanmelle*, 1936 (20×16) 158 *blz.* 20 *fr.*
IV — Met een licht bevreemdend beeld noemt E.H.J. Eeckhout ieder schrijver, over wien getwist wordt, een « litterair twistappel ». Of bedoelt hij daarmee de heel bijzondere twistvragen die, in den laatsten tijd of vroeger, omtrent Gezelle, Timmermans, Papini, Baudelaire en Gide rezen ? Maar ontgoocheld merken we dan op dat de meest belangrijke en meest blijvende van die vragen bijna nergens, onmiddellijk en consequent, aangevat worden en gedreven naar de oplossing. Want, omtrent *Guido Gezelle*, wat kan het ons tenslotte schelen, ook litterair-historisch, of Albert Verwey veel of weinig voor hem heeft gedaan ? — Wat *Felix Timmermans* betreft, de vraag van zijn eenzijdigheid vinden we, zij het nog op een eenzijdig-bevestigende wijze, vrij goed behandeld. — Bewonderend overschouwt de schrijver, zonder veel aan twistpunten te denken, het aanzienlijk werk van *Giovanni Papini*. — Hoe werd *Charles Baudelaire* door zijn tijdgenooten beoordeeld ? Ja, diè vraag is belangrijk, en de aangehaalde werken van Dr de Smaele en van W. T. Bandy niet minder ; maar zoolang wij het eigenlijk wezen van Baudelaire en het Baudelairisme niet grondiger kennen, hangt ze voor ons in de lucht. — Het essay over *André Gide* eindelijk, hoofdzakelijk een afwijzen van diens neo-paganisme, lijkt ons, in breede kringen, het best bruikbare. — Tevreden en ontgoocheld tegelijk leggen wij dit boek ter zijde. Met hoeveel nuttige, veelzijdige, veilige eruditie wil de schrijver, in het hedendaagsch ontredderd cosmopolitisme, aan geloofsgenooten en anderen den weg wijzen. Maar hij ontstijgt zijn belezenheid niet, hij legt er zelfs geen reliëf in ; met meer synthetische denkkracht, die haar vondsten, in een eenvoudig soepelen stijl, zou doen glanzen en trillen, ware E. H. Joris Eeckhout, de meest universeel belezene onder de moderne Vlamingen, een onmisbare gids... Zal hij het ooit worden ? Qualitatief stijgt zijn productie, en wie weet ? — Doch ook zóó aanvaarden wij *Litteraire Twistappels*, om zijn overrijk informatiemateriaal vooral, als een kostbaar geschenk. Em. Janssen S.J.

13.412 **Leytens, Frans, pr.** **88 : 37**

◆ NEDERLANDSCH LEESBOEK voor het aanvankelijk middelbaar Onderwijs. *Geïll. met 6 platen en fig. van C. Korosmezey. — Antwerpen, Standaard*, 1936, 2e *verm. druk* (20×15) 351 *blz.* 18 *fr.* ; *geb.* 22,50 *fr.*
V — De eerste druk werd in Boekengids maar koeltjes beoordeeld (1933 nr 10.616). Hier ligt nu de tweede *vermeerderde* druk. Waarin die vermeerdering bestaat weet ik niet : de eerste uitgave bezit ik niet. Daarom een objectieve beoordeeling. Dit Leesboek is in zeven rubrieken ingedeeld : I Godsdienst (bijna uitsluitend Zuid-Nederland ; waarom ?), II Natuur en Leven, III De Wereld van Kinderen en Jongens, IV Menschen, V Land en Volk (beide laatste weer ver overwegend Vlaamsch), VI Het Rijk der Verbeelding (op drie

stukjes na zuiver-Hollandsch ; nogmaals : waarom ?), VII Verhalen en Vertellingen. Hoofdzakelijk hedendaagsche schrijvers : één versje van Vondel, één lied van Poirt rs, Conscience en Gezelle goed vertegenwoordigd, twee verhalen van Multatuli, het overige meest uit de laatste vijftig jaar. Buiten twee Zuid-Afrikaansche versjes, drie vierden uit Zuid-Nederland, één vierde uit het Noorden (op sommige anomalieën wees ik hierboven). — Een algemeene indruk van frischheid en verscheidenheid : naïeve volkskunst naast moraliseerende vertelkunst en reeds verfijnde woordkunst. De verhalen zijn boeiend en liggen niet versnipperd in korte uittreksels : een waar leesboek dat de jongens voor hun plezier zullen ter hand nemen. Of er onder de gedichten geen zijn die boven het begrip gaan van leerlingen uit het aanvankelijk middelbaar onderwijs, durf ik wel in twijfel trekken. Hoewel ik doorgaans lak heb aan al te overvloedige voetnota's, meen ik dat de verzamelaar hier al te sober was in zijn verklaringen. Ook een bondige kennismaking met de auteurs prikkelt de belangstelling der leerlingen.— Als presentatie: mooie letter, prachtige foto's, sobere illustratie. Kortom een leesboek dat er mag zijn ! D[r] A. Boon, pr.

13.413 Rijnsdorp, C. **84 : 809 : 78**

TER ZIJDE. Beschouwingen over Litteratuur en Muziek.— *A'dam, Uitg.-Mij « Holland »,* 1935 (20 × 14) 174 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

IV, P — C. Rijnsdorp, reeds door een bundel verhalen « Kostgangers Gods » (zelfde uitg.) als een knap stylist bekend, bundelt in « Ter Zijde » vijftien opstellen over letterkunde en muziek — deze laatste in de minderheid — waarin andermaal zijn stijlgaven schitteren. Wellicht meer denker dan voeler is hij, hier, waar vooral de problemen der æsthetica zijn geest geboeid houden. Treffend in dit opzicht zijn monumentale opstellen als « J. S. Bach, de Architect-Mysticus », waarin een goed deel van den kern van Bach's wezen straalscherp wordt belicht. Die bezorgdheid om tot het diepste wezen door te dringen komt weer uit in het stuk « Over het beschrijven van Muziek », dat zoo recht op de zaak ingaat, en daarom zoo heel hoog verheven staat boven het gewone geklets over muziek. De letterkundige opstellen behandelen personen en algemeen-æsthetische vragen, maar steeds zoo persoonlijk en nieuw, dat men zich den schrijver voorstelt, als boven op den sterken hoogbouw zijner beginselen gezeten, en van daaruit den vlijmscherpen schijnwerper van zijn critisch oordeel op menschen en stroomingen richtend. Men leze stukken als: « Van Deyssel en Marsman bij de kapper », waar langs een klein opstelletje van beiden, verrassend beider zoo uiteenloopende kunsttheorie wordt verklaard ; of « Querido'sJordaan » e.a., waar krachtig op wezen en kunstvisie wordt ingegaan, zonder zijwegen, recht op het essentieele af. Al heeft dit dan ook weer zijn zwakheden, als er te schematisch, te redeneerend wordt geschreven. Zoo kunnen wij in « Bij een Kwatrijn van J. H. Leopold » niets anders zien dan een studie-stukje, zeer knap gesteld, maar te mager om zonder uitwerking te worden gedrukt. — Men kan met Rijnsdorp van meening verschillen over vele vragen, maar hij dwingt tot nadenken en dieper inzicht. Wie vermag in de ons omringende vervlakking van het kunstleven, met vaste hand het diepere zijn van het kunstwerk voor te stellen, eigent zich een niet geringe verdienste toe. Rijnsdorp's æsthetiek steunt op een diep geloovig Calvinisme. Het slotopstel van het boek, « Litteratuur en christelijke volksopvoeding », wordt in dat opzicht bedoeld als een programma.

C. Rijnsdorp

Dr R. LENAERTS, PR.

13.414 van de Voorde, Urbain **84 : 30 : 17**

◆ HET PACT VAN FAUSTUS. — *Oude God (Antw.), Die Poorte,* 1936 (19 × 12) 174 *blz.* 15.50 *fr.*

IV — Besproken als « Boek der Maand », onder nr 13.331.

13.415 van Leeuwen, W. L. M. E. **809**

DRIFT EN BEZINNING. Beknopte Geschiedenis der nieuwe Noord-Nederlandsche Letterkunde. *Geïll. met* 12 *platen.* — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (19 × 13) 274 *blz.* *geb. fl.* 3

IV* — In deze hedendaagsche Noord-Nederlandsche literatuurgeschiedenis is van Leeuwen er in geslaagd 'n persoonlijke, kritisch-psychologische uitdieping te geven van de tachtiger en de na-tachtiger productie. Hij is het eerste wellicht, die dit tijdstip systematisch, op litterair-historisch stramijn bewerkt heeft. Er is steeds 'n gevaar aan verbonden de geschiedenis te willen schrijven van z'n eigen tijd. Zoo overdrijft hij wel wat in

z'n manie om ieder auteur, naar z'n geesteshouding in 'n bepaald vakje te willen klasseeren. 't Is zeer geschikt voor de wetenschappelijke indeeling van 'n handboek, 't maakt den kijk op de zaak misschien duidelijker ; doch 't zal ontegensprekelijk den leek bevooroordeelen. Sommigen die te weinig « driftig » en onvoldoende « bezonnen » zijn bestempelt hij als grensfiguren. Van Leeuwen heeft enkele auteurs zoo precies en diepzinnig uitgepuurd, dat we ons onwillekeurig afvragen, of hij uit sommige dezer menschen niet meer naar boven haalt dan er werkelijk in te vinden is. De literatuur der jonge katholieke militanten bekijkt hij echter vluchtiger, wat de afstand tusschen A en B te groot maakt en ten nadeele van de katholieke literatuur uitvalt. Hier laat de schrijver dan ook den indruk 'n tikje bevooroordeeld te zijn. Het gaat niet op iemand als J. B. van Rhode zonder meer als'n schrijver van enkele « zotheden » met één enkel parenthèse-zinnetje dood te doen. Schrijver baseerde zijn beschouwingen konsekwent op het wijsgeerig-doordachte levensaspect van dezen tijd. Daaruit volgt dat de lectuur van dit boek voor het begrijpen en waardeeren van onze moderne Noord-Nederlandsche literatuur bijna tot 'n vooronderstelling wordt. De studies over Marsman, Ter Braak en konsoorten zijn van 'n persoonlijke, doorvorschte volledigheid, en vormen dan ook het sterkste gedeelte van dit overigens — op enkele tekortkomingen na — bizonder interessant werk. PAUL HARDY

89. Oorlogsliteratuur

13.416 **Johnson, Om., pr.** **93 : 89**

◆ VREDE ZIJ MET U ! — *Blauwput, W. E. H. Moons,* 1935 (20×13) 184 *blz.* 6 *fr.*

V — Wie nog eens herdenken wil wat hem, zooals velen, tijdens de bezetting van 14-18 overkwam, kan dit boekje lezen. Het is eenvoudig en zonder pretentie geschreven. J. D. V.

13.417 **Verscheure, Leon** **89 : 9**

OORLOGSSLAVEN. *Geïll. met* 8 *platen en lino's van J. Bosteels. — Duffel, L. Verscheure,* 1936, 2e *uitgave* (20×15) 203 *blz.* 3,50 *fr.*

IV — 'n Relaas van de tragische deportatie tijdens den oorlog. 'n Eerlijk relaas, en zooveel eerlijker omdat de auteur kieschheidshalve liever niet boud gewaagt van die speciale verstomping, die moreele verstomping heet, zoodat iedereen gerust dit werk kan ter hand nemen, en het moet doen wanneer hij nog moet leeren den oorlog en z'n speciale dienaars te verwenschen. — De illustratie, hoe suggestief ook, schijnt me minder direct bij den tekst te passen ; en die tekst verdiende, om z'n litteraire waarde alleen reeds, 'n fatsoenlijker druk en 'n steviger kleed. Maar ja, die prijs ook... JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

9. - Geschiedenis

13.418 **Prims, Floris, pr.** **9 : 91 : 34**

◆ RECHTERLIJK ANTWERPEN IN DE MIDDELEEUWEN. De rechterlijke Instellingen. — *Antwerpen, Confraternitas Sancti Yvonis,* 1936 (21×16) 195 *blz.* 20 *fr.*

V — Eenige hedendaagsche monografies uitgezonderd, o.m. *Geschiedenis van Mechelen,* door Kan. Dr J. Laenen, komt in de lange rij « Geschiedenis »-werken over Vlaamsche steden en gemeenten de stiefmoederlijke behandeling der rechterlijke orde erg opvallend voor. Wordt de economische orde en het kunstleven al niet erg vertroeteld, de rechterlijke instellingen mochten het stellen met een graatmager hoofdstukje. Belegeringen, oorlogstooneelen, politieke verwikkelingen, plus alle mogelijke legenden, gingen met het leeuwendeel strijken. Late nu de uitdrukking heel archaïsch en versleten klinken, dit boek vult een leemte aan, een groote leemte. Wat Mertens en Torfs, en Bergmann en Stockmans e. v. a. over rechterlijke orde en instellingen hadden mee te deelen, was een eerste schets, onvolledig, zonder nader historisch onderzoek, van instellingen wier namen uitleg vergden. Midden een voorstudie, prolegomena, waarin schrijver het heeft over de verhoudingen tusschen canoniek en burgerlijk recht, en tusschen hertogelijk en stedelijk gezag, en een aanhangsel omtrent de helpers bij het rechtswezen, staat het drieledig corpus der studie : de vertegenwoordigers van het officieele rechtswezen, de banken of kamers van justitie met hun onderscheiden bevoegdheid, en de rechtsvordering. Uitgezien werd naar stads- en staatsarchief, naar « costuymen » en naar de belangrijke rechtsstudies van Hendrik de Moy. Een zeer leerzaam boek, flink uitgegeven. J. MEERBERGEN, PR.

91. Aardrijkskunde en Reizen

13.419 **Angenent, A. W. P.** **91**

ALLES WEL... K XVIII. Eenig officieele Uitgave van het Gedenkboek der Reis langs

vijf Werelddeelen van Hr. Ms. Onderzeeboot K XVIII — 14 November 1934 tot 11 Juli 1935 — samengesteld door Onze Marine, Den Helder. *Met een inleidend woord van zijne excellentie minister Mr Dr L. N. Deckers. Met medewerking van alle 35 opvarenden en vele anderen. Geïll. met fig., 29 platen en 1 uitsl. krt. — Tilburg, Nederlandsche Boekhuis,* 1936 (21 × 15) 266 *blz.* 47 *fr.*

V — In dit prettig uitgegeven gedenkboek wordt alles rond en over den heldentocht verteld van de koninklijke onderzeeboot K XVIII welke van November 1934 tot Juli 1935 'n wereldreis maakte. Van Holland uit langs Madeira naar de Afrikaansche Westkust ; den Atlantischen Oceaan over, naar Brazilië en Argentinië ; verder den wekenlangen tocht van Buenos-Ayres naar Kaapstad ; en van daar langs Mauritius en Australië naar Soerabaja. Kortom, een uitstapje waartegen je, zonder gewetensbezwaren, een jaartje van je korte leven zou willen ruilen. Heel de wereld door huizen onze stambroeders ; aan iedere ree staan Hollanders, die het kleine oorlogsschip met geestdrift begroeten. Met hartelijkheid en groote belangstelling worden de achterkleinneven van Piet Hein onthaald. Je voelt hoe de kleine chauvinistische trots komt kriewelen aan je hart. Dit boek is vooral prettig om lezen omwille van het gezonde procedé, dat gevolgd werd door de samenstellers. Al wie van verre of van dichtbij wat te doen had met de K XVIII heeft zijn woordje meegepraat. Naast het woord van den minister, prijken de moeizaam aaneengeflanste indrukken van den matroos. 't Relaas van de betrekkelijk onbewogen reis is joviaal en tevens zakelijk, in 'n voornamen, journalistieken stijl neergeschreven. Voor wie in de bedrijvigheid van 'n onderzeeboot, om de zaak zelve belang stelt, valt hier vrij wat te leeren. Onze sympathieke bewondering gaat in de eerste plaats naar die stille, bescheiden zeevaarders. En een passage, die je dan ook midden in je hart grijpt, en die je na de laatste bladzij nog 'ns herlezen gaat, is diegene, waar de Hollandsche pekbroeken in hun beste pak, en met 'n extra-sigaar, op het eiland Mauritius, midden in den Indischen Oceaan zitten te luisteren naar wat hun in der haast bijeengetrommelde familieleden na zooveel maanden scheiding, ieder voor zichzelf, draadloos te vertellen hebben.Dat bij deze reis de nadruk niet gelegd werd op de militaire prestatie, doch op de doelmatig-wetenschappelijke, — 'n Hollandsch aardkundige was steeds aan boord —, lijkt ons voornaam en bescheiden. « Onze Marine » weze gefeliciteerd met haar initiatief en haar medewerkers. Het werk is mooi geïllustreerd. « Alles wel... K XVIII » spreekt tot ons rasgevoel, en op den koop toe leest het boeiender dan de meeste romans. PAUL HARDY

A. W. P. Angenent

13.420 **Bogaerts, Theo** **83 : 91**

OCEANIA. Dagboek van een Vacantie. — *Leuven, Davidsfonds,* 1936 (19 × 15) 166 *blz.* 15 *fr.*

IV — Bespreking in de « Kroniek, nr 13.323.

13.421 **Brensa, Carel J.** **91 : 9**

WEST-INDIE. Beschouwingen van een Toerist. *Geïll. — Leiden, Sijthoff,* 1935 (21 × 15) 272 *blz.* *geb. fl.* 1,25

V — Goede journalistieke bijdragen over de Nederlandsche kolonie van West-Indië, door het moederland eer stiefmoederlijk behandeld en nochtans, blijkens het lyrisch enthousiasme des heeren Brensa, betere waardeering overwaard. Deze hoofdstukken behandelen in een zeer los onderling verband en zonder methode een aantal aspekten van het uitzicht van land en leven, de natuur, de historie, de ingeweken mensch, de ontginning, de stedengroei, de ekonomische mogelijkheden van deze jonge landen. Ieder die in de tropen reist zal zoo zijn stokpaardje wel hebben, denk ik, zijn stokpaardje, zijn vooroordeelen en zijn betweterij omtrent de kolonisatie. Ik gun den heer Brensa graag de zijne ; we danken er dit interessante en onder elk oogpunt verzorgde boek aan. Jammer dat de stijl ervan niet wat rustiger en zakelijker is ; het zou de lektuur ervan minder vermoeiend maken zonder dat de gaafheid erbij zou inboeten. E. v. D. H.

13.422 **Gillis, J. B., C.SS.R.** **91 : 266**

◆ ZONNIGE EILANDEN. De Antillen. *Geïll. met* 10 *platen. — Leuven, St-Alfonsus-drukkerij,* 1935, 2e *uitgave* (20 × 13) 171 *blz.* 8 *fr.*

V — Wij zijn zoo gewend te juichen als onze missieboekerij met een nieuwe eenheid verrijkt wordt, dat wij meestal alle mogelijke kritiek vermijden. Maar ik kreeg dit boekje aan, tegelijk met Tam-Tam (J. W. Vandercook). En zoo luid als deze Tamtam opklinkt van begeestering en verontwaardiging, zoo tam schijnt dat zonneke van gerustheid. Het

eerste deel, de geschiedenis der Antillen, is slecht geschreven, en, waar de inlanders nogal voor wreed en schuldig worden uitgemaakt, is er amper een woord van afkeuring voor de blanken, die elkaar eeuwen bevechten om de bewoners te kunnen afbeulen en uitmoorden. De volgende deelen geven ons dan de missiereizen van den schrijver onder de negers, die, zegt hij, « verbeterd zijn door hun omgang met de blanken ». En dan moet ge maar verder tusschen de regels kunnen lezen en zelfs op de regels, 1°) dat de goudzoekers op 30 jaar tijd twee millioen inboorlingen deden uitsterven door overdreven arbeid en mishandelingen; 2°) dat, in den slaventijd, dus tot voor honderd jaar, de vrouwen nooit ter H. Tafel werden toegelaten, omdat zij de speelbal waren van wulpsche meesters ; en 3°) dat de zwarten en mulatten zedeloos en bandeloos leven, verkleefd zijn aan bijgeloof en tallooze dwaze praktijken dier bijgeloovigheid, dat de heiligheid van het sacrament des huwelijks er bijna niet gekend is en de vrije liefde er wordt botgevierd, zonder dat er iets bestaat om ze te beteugelen : geen eergevoel noch in het mannelijk, noch in het vrouwelijk geslacht, geen zucht om zijn stand hoog te houden, geen burgerlijke wetten om de schending der openbare zedelijkheid te straffen. Jaja, al die groote waarden der samenleving en der beschaving gaan hier ook verloren, hier in Kongo, sinds de zwarten leeren doen als de blanken. E. BOELAERT M.S.C.

13.423 **Hullebroeck, Em.** **91**

ZUID-AFRIKA. *Geïll. — Brugge, L. de Reyghere* (« *Cultuur en Wetenschap* », *nr* 23) 1935 (17×13) 93 *blz.* 7 *fr.*

V — Bij wijze van reisverslag, enkele vluchtige gegevens over Z.-A. toestanden. Uitstekend als eerste inwijding. Boeiend. Verdiende een zorgzamer uitgave.

13.424 **Maes, J., Prof. Dr** **91 : 39**

VOLKENKUNDE VAN BELGISCH KONGO. *Geïll. met* 16 *platen*, 1 *krt en figuren. — Antwerpen, Het Kompas* (*De wetenschappelijke Bibliotheek*) 1935 (21×13) 277 *blz.*

IV — Het is mij een buitengewoon genoegen, dit werk van Dr Maes te mogen aanbevelen. Bij elk ethnograaf of ethnoloog staat hij als een onvermoeibaar speurder en helper bekend. Zijn bibliographische uitgaven en speciaal-studiën over Kongo zijn voor elken zoeker een ware goudmijn. Hier deelt hij weer eens rijkelijk mee uit zijn schatten van gegevens, in een overzichtelijke inleiding tot de volkenkunde onzer kolonie. Achtereenvolgens behandelt hij de rijke litteratuur over dit onderwerp, het aardrijkskundig midden der volken, de rassen, de talen en de voornaamste kultuurfactoren. Over elk onderwerp aangevend het beste wat er tot nogtoe over verschenen is. Toekomstige missionarissen en kolonisten, alle vrienden van missie en kolonie moeten zich dit werk aanschaffen, zooals ze zich moeten abonneeren op het nog niet vermelde Kongo-Overzee, dat hun de beste aanvulling zal geven op deze inleiding. Het is hier de plaats niet om op detailkritiek in te gaan Misschien geeft Dr Maes ons binnen kort zelf wel, vanuit zijne onvergelijkelijke materiaalcentrale, het volledige handboek, dat wij noodig hebben over de volkstammen, de volkeren en de rassen van Kongo. In afwachting wenschen wij aan deze Inleiding de ruimste verspreiding. E. BOELAERT M.S.C.

13.425 **Meekel, Kees** **83.8 : 91**

◆ TOETERS EN BAZUINEN. — *Leuven, Davidsfonds* (*Keurreeks*) 1936 (19×15) 235 *blz.*

V* — Bespreking in de « Kroniek », nr 13.322. 20 *fr.*

13.426 **van Houte, P., Drs** **91**

BELGIE. *Geïll. met kaarten. — Purmerend, Muusses,* 1935 (23×15) 136 *blz. fl.* 1,50

V — Een studieboekje, bestemd voor de hoofdacte-candidaten in N.-Nederlandt waarin België en zijn kolonie, al is het ook schematisch, toch degelijk behandeld word;, Zoo worden 32 bladz. gewijd aan het landschap ; 4 aan het klimaat ; 20 aan de bevolking. d.i. inrichting van den staat, godsdienst, onderwijs, overzicht van de Vlaamsche beweging, 50 bladz. aan de middelen van bestaan en 30 aan de Kongo-kolonie. — Het werkje is vlot geschreven en hield rekening met de laatste statistische gegevens. Wie zijn kennis over België wat opfrisschen wil, zal hier zeker iets naar zijn gading vinden.

Dr J. UYTTERHOEVEN

13.427 **van Schaïk, D. C., Ir** **91 : 9 : 55**

DE ONDERAARDSE GANGEN IN DE SINT PIETERSBERG. Geïllustreerde Beschrijving van het noordelijk Gangencomplex. — *Heer* (*Maastricht*), *Bemelerweg* 28, 1935 (24×16) 20 *blz. fl.* 0,25

V — Wetenschappelijk en toeristisch overzicht van de onderaardsche gangen in den St-Pietersberg te Maastricht. Het ontstaan der gangen door ontginning van kalkgesteente. Bespreking van de bronnen : plattegronden, afschriften van teekeningen uit de 18e eeuw, beschrijvingen in een paar boekwerken. Geschiedkundige kijk op de gebeurtenissen die

zich in de gangen afspeelden. Geologische ontleding van den kalksteen, wanden en zolderingen. Merkwaardigheden die er in voorkomen. Als bijlage, de literatuur van de gangen, en allerlei inlichtingen voor toeristen. De uitgave werd uiterst verzorgd en opgelucht met prachtige photo's. Dr C. GODELAINE

13.428 **Vervarcke, Ward** 83 : 91

DE BERGEN IN. Herinnering aan de vierdaagsche Reis van de Stedelijke Jongensschool van Knokke. *Geïll. — Knokke, Drukkerij Cedem,* 1933 (15 × 10) 48 *blz.* 5 *fr.*
V — Een begeesterd reisverslag van een schoolreisje naar het Hertogdom Luxemburg.

13.429 **Zischka, Anton E.** 324 : 91

ARABIE ONTWAAKT. Opkomst en Streven van Ibn Saoed. *Vert. Geïll. met* 16 *platen en* 2 *kaarten. — Tilburg, Nederlandsche Boekhuis,* 1936 (22 × 16) 215 *blz.* 40 *fr.* ; *geb.* 56 *fr.*
IV* — De gewoonte van Zischka om, onmiddellijk wanneer het ergens woelig wordt op onze planeet, met 'n boek over het konflikt in kwestie voor den dag te komen, doet ons met verbijstering opkijken naar de hyper-journalistieke kwaliteiten van dezen publicist, doch stemt ons tevens sceptisch ten aanzien van de degelijkheid en geloofswaardigheid van zijn schrifturen. Het ligt buiten het bereik van onze materieele mogelijkheden déze zijde van de medalje nader te onderzoeken, en we getroosten ons met dit, — z'n jongste — evenals z'n vorige werken te nemen zooals het zich aan onze belangstelling opdringt. Ibn Saoed is de wondermensch, die, uit het door roofzuchtige Bedoeienen overmeesterde, en door stamveeten verdeelde Arabië, 'n machtige mogendheid wist op te bouwen. Door z'n aangeboren strategische kwaliteiten, z'n geniale organisatietalenten, en z'n groote diplomatieke geslepenheid werkte hij zich op van 'n hongerig zwerver tot de souvereine heerscher waarvoor de Britten hun imperialistisch hart vasthouden. Uit 'n chaos van gegevens en feiten bouwde Zischka het klaargeordend en boeiend-geschreven epos op van het heroïsch leven van dezen wilsmensch, die de sedert eeuwen reeds verdorde woestijn tot 'n vruchtbaar grondgebied omschiep ; en die van dweepzuchtige fanatieke nomaden 'n nijverig landbouwvolk maakte. Z'n moreele invloed is ontzaglijk, en bedreigt iedere Europeesche mogendheid, welke Mohamedaansche koloniën in haar bezit heeft. Dit zeer actueele, uiterst interessante en keurig geïllustreerde boek weze aan eenieder, — die al is 't dan ook maar 'n zeer beperkt belang stelt in de dingen welke ten huidigen dage de wereld beroeren — ten zeerste aanbevolen. PAUL HARDY

Anton E. Zischka

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

13.430 **Bosso, M.** 93 : 32

18 JAAR SOVJET. De Ervaringen van Olga Dimitriëvna. — *Hilversum, Brand,* 1935 (25 × 16) 254 *blz.* 37,50 *fr.* ; *geb.* 52,50 *fr.*
IV — Dit is een van de talrijke boeken over Sovjet-Rusland dat u in den ban houdt van zijn heftige pro- of contratendenz zoolang men bezig is aan de lektuur, maar waarvan men niet precies weet wat erover te denken zoodra men het gesloten heeft, — of liever : waarvan de lezing een vaag scepticisme nalaat waarvan men zich moeilijk rekenschap geeft. De zaak is dat dergelijke boeken bijna telkens geschreven werden door heftige verdedigers of bekampers van een regime waartegen wel niemand onverschillig kan staan ; dat men hardnekkig bewondert of even hardnekkig veracht. Het is niet geheel duidelijk wie de eigenlijke auteur is van dit boek : Olga Dimitriëvna, waarvan het eerste deel de autobiografie meedeelt, of M. Bosso, wiens naam op den omslag prijkt. In elk geval bezorgde de eerste de zakelijke inhoud van dit werk, dat bedoeld is als een vernietigend rekwisitorium tegen een regiem, waarin men een zekere eenzijdigheid echter niet kan ontkennen. Het feit dat Olga Dimitriëvna een slachtoffer is der Gepeoe en zelf de onmenschelijke onrechtvaardigheid en de wreedheid van het strafregiem in Rusland lijfelijk gedurende vele jaren ondergaan heeft, verhoogt nog de qui-vive-stemming waarmee men onvermijdellijk dit soort werken benadert. Wanneer echter slechts één tiende van wat hier verteld wordt waar is, blijft het al sterk genoeg. Belangrijker en merkwaardiger is echter het tweede deel, waarin de toestand van dit onmetelijk rijk uit ekonomisch, religieus, ethisch en wetenschappelijk oogpunt gecommenteerd wordt, al is het geen gemakkelijke taak ook hier objectiviteit en hartstocht te onderscheiden. Steunend op deze gegevens zou men kunnen besluiten dat het kommunistisch experiment op den uitersten rand der ineen-

storting staat, zedelijk en ekonomisch ; — het feit dat dergelijke profetieën sedert meer dan een dozijn jaren telkens opnieuw den ronde onzer pers maken, stemt ons een ietsje sceptisch. Neemt men de hier over deze gebieden verstrekte mededeelingen ter kennisgeving aan, de anti-god-beweging en de verhouding der jeugd tegenover de sovjet-ideologie, waarover hier uitvoerige gegevens verstrekt worden, zijn van aard om de onverschilligsten in deze materie te doen opschrikken. Al ware het ook slechts om deze hoofdstukken, is dit boek een prægnant en ontzettend getuigenis van de krampen eener wereld die haar hergeboorte-proces wil realiseeren in een nieuw ontstellend heidendom. E. v. d. H.

13.431 **Conrardy, Joseph** 92

◆ ASTRID, KONINGIN DER BELGEN. *Nederlandsche bewerking dr Marie Koenen. Met 1 portret. — Brugge, Beyaert,* 1936 (20×15) 152 *blz.* 12,50 *fr.*

V — Een zeer mooi boek over onze onvergetelijke koningin. Geschreven in 'n sprookjestaal, werd het 'n heerlijke hulde aan den eenvoud, de goedheid, de schoonheid van dat edel kind uit 't hooge Noorden dat met één slag alle harten won in haar aangenomen land en betreurd werd als 'n wondere Lente-toover, als 'n witte Meimaand die al te spoedig heenging. — Door Marie Koenen's bewerking werd deze biografie ook 'n hulde van Nederland aan onze geliefde vorstin. Fr. Crols, pr.

13.432 **Declercq, Sylvester, Barnabiet** 92.2

◆ DE DIENAAR GODS, PATER SCHILLING, BARNABIET. Een bekeerd Noorweegsch Kunstschilder. *Vrij naar het Fransch vert. dr Joh. Augusteynsz. Geïll. met 13 platen. — Moeskroen, E. P.P. Barnabieten,* (20×13) 221 *blz.* 15 *fr.*

V — Uit protestantsche adellijke ouders geboren, komt Karl von Schilling in het katholieke kunstmidden van Düsseldorf in aanraking met den katholieken godsdienst. Is getroffen door de levensdiepte van een ernstig katholiek gezin en van een echt katholiek volk en komt na lang zoeken en veel gebed tot den beslissenden stap der bekeering. Zegt vaarwel aan zijn loopbaan van talentvol en veelbelovend kunstschilder en treedt in de orde der Barnabieten, die in die tijd Noorwegen evangeliseeren. Na veel moeilijkheden komt hij tot het priesterschap, maakt de kloosteruitdrijving in Frankrijk mee en komt na eenige jaren verblijf te Mouza, naar Moeskroen in Vlaanderen. Daar brengt hij twintig jaren door van een heldhaftig priesterleven en sterft op 1 Januari 1907 in roem van heiligheid. Begin is gemaakt met het proces tot zaligverklaring. Een schoon, stichtend boek. Spijtig dat referenties naar bronnen bijna totaal ontbreken en de taal zoo dikwijls de gewesttaal benadert. A. D. G.

13.433 **del Pozo, Luciano, fr.** 92.2

◆ LEVEN VAN DEN H. JOANNES DE DEO. *Vert. dr Dr H. Smits. Geïll. met 18 platen. — Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (21×15) 191 *blz.* 32,50 *fr.*; *geb.* 42,50 *fr.*

V — De onbaatzuchtige liefdadigheid van den H. Joannes de Deo jegens armen, zieken, dakloozen, gevallen meisjes en jongens, leeft voor in zijn zonen. Daarom dient hij beter gekend. Alvorens de wereld zijn heilig leven ontdekte, was hij schaapherder, soldaat, winkelier, patiënt van een krankzinnigengesticht. Deze patroon van alle zieken en ziekenhuizen is ons sympathiek door zijn hooge deugd en heldhaftige menschlievendheid. Al wat dit boek ons vertelt over dit zonderlinge, bewogen leven is stichtend. Nochtans is deze levensbeschrijving ouderwetsch opgevat, en kan enkel genoten door eenvoudige volksmenschen, die in hun lectuur alleen stichting zoeken. Ontwikkelden stellen terecht hoogere eischen en ik vrees dat die den moed zullen missen om dit boek te lezen.
D. de Pauw O.P.

13.434 **Hans, A.** 92.5

GEORGE STEPHENSON. *Met 1 portret. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936, 2e *druk* (27×18) 24 *blz.* 2 *fr.*

V-VIa— Herdruk van deze vlot vertelde levensbeschrijving van den Engelschen werktuigkundige-uitvinder. Vroeger besproken onder nr 3136.

13.435 **Marchant, H. P., Mr** 269 : 93

◆ HOE KWAM IK ER TOE ? — *'s Bosch, Teulings,* 1936 (20×13) 135 *blz.* *fl.* 1,25

V* — In het *Verweer* dat Mr Marchant uitgaf, direct nadat zijn overgang naar de Kath. Kerk bekend was, schetste hij in het kort het processus van zijn bekeering doch had hoofdzakelijk, als verweer, enkele terechtzettingen op het oog. In onderhavig geeft hij den heelen gang van de innerlijke omvorming die in hem plaats greep. Het werk is in een strak-

H. P. Marchant

cerebralen toon gehouden ; zeer gecondenseerd doch daarom juist dès te treffender. De onbevangenheid waarmede deze denker, die heel zijn leven bijna een out-sider was, de kwestie naar de ziel grijpt, stemt tot bewondering voor den open geest van Marchant en zijn waarheidsliefde en zijn intellectueele ontvankelijkheid en zijn doordrijvende eerlijkheid. In een zeer gevatte synthese stelt hij protestantsche en katholieke principen en leerstellingen tegenover elkaar en haalt daaruit, zakelijk koel, de conclusies. We kunnen ons best indenken dat dit werk (want in Nederland is het niet meer zóó waar als vroeger : « Catholica non leguntur ») ophef maakt in niet-Roomsche, intellectueele milieus. Ook katholieken kunnen en moeten er veel uit leeren om beter het protestantisme en de protestanten — in hun vele schakeeringen — te begrijpen.

M. VAN HOECK, PR.

13.436 Napoleon **86 : 93**

NAPOLEON EN MARIE-LOUISE. Brieven van een keizerlijk Echtgenoot. *Vert. uit h. Fransch [Lettres de Napoléon à Marie-Louise] Met een verbindenden commentaar dr Ch. de la Roncière, hoofdconservator der Bibliothèque nationale te Parijs. Geïll. met 30 platen. — A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1935 (21 × 14) 267 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV — Heel toevallig werden einde December 1934 de brieven van Napoleon aan Marie-Louise uit de jaren 1812, 813, 1814 ontdekt. Zij omvatten zoowat een driehonderd korte brieven en slaan op de twee maanden die de aankomst van de toekomstige keizerin voorafgingen (Februari-Maart 1810) ; een reis naar de Nederlanden (Mei 1810) ; den Russischen veldtocht (Mei tot December 1812) ; den oorlog in Duitschland (April tot November 1813) ; den strijd in Frankrijk en de periode na den val van Parijs (Februari tot Augustus 1814). Op drie na, waren al deze brieven tot heden onbekend ; zij werpen dan ook een hel licht op de psychologie van Napoleon en hebben meer dan historische beteekenis. Een gansch nieuwe wereld rijst er uit op en tal van gebeurtenissen krijgen een ander uitzicht ; maar over 't algemeen wordt het er noch beter, noch mooier om. Wat een wereldje ! De verbindende commentaar verklaart vele toestanden en gebeurtenissen en vormt van deze brieven een flink geheel dat aan een « vie romancée » denken doet. — Wie van historische lectuur houdt vindt hier stellig iets naar zijn gading. Dr J. UYTTERHOEVEN

13.437 Stonner, Anton D., Dr **83.8 : 92.2 = 43**

◆ HEILIGE DER DEUTSCHEN FRÜHZEIT : 1er BAND. AUS DER ZEIT DER KAROLINGISCHEN UND SÄCHSISCHEN KAISER. *Geïll. met 14 platen. — Freiburg (Breisgau), Herder & Co,* 1934, 2 *dln* (23 × 15) 15, 272 *blz. RM.* 4 ; *geb. RM.* 5,40

V — Dit zeer mooi uitgegeven boek is een verzameling van 14 heiligenlevens uit den tijd der Karolingische en Saksische keizers. Na de vijf geloofspredikers, die geen geboren Duitschers waren, doch in het Germaansche missiegebied werkten (o. a. St-Kolumban en St-Bonifatius), volgen negen Duitsche heiligen. Het boek is de opvoeders en de rijpere jeugd van Duitschland opgedragen. De streng in het oog gehouden pædagogische bedoeling verleent het een bijzondere waarde en een bijzondere schoonheid. Het leven der heiligen wordt niet van geboorte tot dood volledig verteld, maar de eigenaardige karaktertrekken en verdiensten worden in het volle licht gesteld, en dit door een zeer oordeelkundig gebruik der oude levensbeschrijvingen en berichten, waarvan de schrijver een grondige kennis bezit. Zoodoende schuift zich niet een moderne geest tusschen de heiligen en den lezer ; maar we hooren hun stem, we zien hun gestalte, die in monumentale trekken voor ons staat. Deze zeer eigen persoonlijkheden groeien tot een weelde van verscheidenheid omheen het éene geloof, dat deze geloofspredikers, kloosterstichters, bisschoppen, keizers, natuurvrienden en kunstenaars beleefden en toch Germaansch bleven ; en het is verwonderlijk hoe deze menschen in hun wezen en voelen, doen en trachten, ons vertrouwd worden en verwant zijn, en hoe er een begeesterende en vormende invloed van uitgaat, ook op den Vlaamschen lezer. 't Is een uitzonderlijk genot deze bladzijden te lezen, waardoor lang verleden menschen, feiten en landschappen ons tegenwoordig worden, en waarover de stormen der wilde tijden varen en het heimelijke ruischen der wijde Germaansche wouden. JUUL BOVÉE

13.438 van Meurs, Bern., S. J. **92.2**

◆ MIGUEL PRO S. J. Een Martelaar voor Christus-Koning. — *Alken, Bode H. Hart,* 1933 (19 × 12) 35 *blz.* 1,75 *fr.*

V — Pater Pro zooals hij was. Een trouw portret van den goedhartigen, vroolijken pater, die midden beproevingen en aanhoudende vervolgingen, steeds moedig en opgeruimd zichzelf vergat, om zich heel en al in dienst te stellen van zijn zwaar beproefde medemenschen. Onder de reeds talrijke biografies van deze beminnelijke heldenfiguur uit de Mexikaansche kerkvervolging is deze een der boeiendste. L. VAN HULLE, PR.

13.439 van Offel, Edmond **92 : 75**

Edmond van Offel

JACOB JORDAENS. Voor de Jeugd. *Geïll. met 1 portret en 4 platen. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (27×18) *23 blz.*
V — Een levensschets van Jacob Jordaens bestemd voor de jeugd. Of de schrijver zich meer bepaald richt tot eigenlijke kinderen of tot een reeds meer rijpere jeugd kan uit den aard van deze schets niet worden opgemaakt. Dit alleen reeds wijst op het grondelijk tekort van een dingetje dat om zijn totaal gemis aan klare overzichtelijkheid, aan geest en stijl veeleer van aard is de jeugd t.o.v. den voorgestelden kunstheld en van de kunst over het algemeen afkeerig te stemmen. We kunnen die schets des te minder aanbevelen daar ze daarbij nog op weinig verzorgde en vooral weinig voorname wijze werd uitgegeven. Dr A. STUBBE, PR.

13.440 Witlox, Jos. **92.2 : 266**
◆ PATER DAMIAAN DE VEUSTER. De Held van Molokaï, Apostel der Melaatschen. *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (23×17) 128 *blz.* 12,50 *fr.*
V — Een uitstekende, volksche biografie van den Grooten Leproos. Het is een schoone, simpele hulde aan den heldhaftigen missionaris. Dank zij de pers kent bijna iedereen de voornaamste feiten uit Pater Damiaan's eenvoudig doch zoo bewogen leven. Jos. Witlox heeft alles tot een pakkend verhaal, in-waar geschreven, saamgebundeld. Hij heeft een dankbaar en oordeelkundig gebruik gemaakt van de magistrale biographie door Pater Jourdain tot een monument uitgewerkt. (Le Père Damien, Apôtre des Lépreux : bekroond door de Fransche Académie). Wie daarbuiten nog een zeer interessant werk over Pater Damiaan wil kennen, leze het vroeger verschenene van Pater van Kessel « De Held van Molokaï ». We schrijven deze enkele regelen in den avond na de grandioze Pater Damiaan-hulde te Antwerpen, waarop het heele land niet enkel was vertegenwoordigd doch die door het heele land werd meegeleefd, met een vroomheid en een wijding die de honderd-duizenden langs den kilometer- en kilometer-langen optocht ademloos deed toezien. Er ging een stroom van bewondering door heel de stad ; er rilde een huiver van aangrijpend ontzag door aller hart. De Groote Leproos heerschte over de wereldstad.
M. VAN HOECK, PR.

13.441 XX. [Leidster van de E. K.] **83.8 : 92.2**
◆ HOE ZIJ VAN JEZUS HIELDEN. Levens der Heiligen voor Kinderen verteld. — *Brussel, Eucharistische Boekhandel,* 1936 (24×16) 224 *blz.* 20 *fr.*
VIa-b — Levens van Heiligen, zeer bondig voor kinderen verteld. Pittig verhaald in een taal om van te snoepen en met 'n knap inzicht in kinderzielen, om deze 't kwaad te leeren overwinnen en 't betere te betrachten. Lees uit dit boek voor, Juffrouw of Eerw. zuster in de school, of moeder thuis en uw lieve rakkertjes zullen muisstil luisteren en morgen reeds 'n beetje stiller, gehoorzamer, godvruchtiger zijn. Want zoo niemendal gezocht, zit er in elk verhaaltje 'n rijke les voor 't kinderleven. Ik mis er ongaarne in den H. Stanislas Kostka en onzen H. Joannes Berchmans. Een overheerlijk boek voor onze kinderen.
FR. CROLS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

Het Hoekje van den Bibliothecaris

EXAMEN 1936

Het examen voor bibliothecarissen te Antwerpen dat, als gebruikelijk, voor Mei aangekondigd was, is tot half September uitgesteld. Kandidaten die nog zouden wenschen hieraan deel te nemen, hebben hiertoe gelegenheid, mits het inschrijvingsgeld = 25 fr. te storten op postrekening 718.35 van den Dienst der Openbare Boekerijen, Regentlaan 52, Brussel. Alle inschrijvers worden t.z.t. vanwege het Ministerie zelf verwittigd betreffende dag en plaats waarop zij zich moeten aanbieden.

NUMMER 8 VEERTIENDE JAARGANG SEPT.-OCT. 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België:	Abonnement: 35 frank	Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland :	Abonnement : fl. 3,50	Dit nummer : fl. 0,50

Een piëteitvolle Hulde aan wijlen Prof. Dr JUL. PERSIJN

door Prof. Dr Frank Baur (*)

Het is, Mijne Vrienden, een edel gevoel dat ons vandaag samenbrengt op dezen gewijden grond : een piëteitvolle dankhulde, waarmee ons Volk eenige jaren heeft getalmd, alsof het aarzelde voorgoed met den zerksteen te verzegelen, een graf dat wij zoo bitter vroeg voor een der besten onder ons moesten graven. Alleen had hier een andere dan ik moeten optreden, als vertolker van uw gevoelens, iemand die den Gezaligde nader had gestaan, hem als evenouder, van zijn opkomst tot zijn einde, broederlijk had gevolgd, hem gekend tot in de heldere diepten van zijn zuiver gemoed. Maar : zaliger Scharpé is ons intusschen, na Vliebergh en Dosfel, ook ontvallen ; Kanunnik Boon, als Persijn zelf roekeloos met het verbruik van zijn veelzijdige werkkracht in den zwaren dagdienst voor Vlaanderen, is thans wel verplicht zich eenigszins te ontzien ; en Pater Van Mierlo, dien de Gehuldigde van heden zich zeker tot wijdingsvol en begrijpend lofredenaar zou hebben verkoren, kan, door ziekte weerhouden, slechts in den geest met ons zijn, en zijn hulde brengt hij in den meest verheven vorm : dien van het gebed.
Wat mij met aandrang werd verzocht, heb ik dan aanvaard als een vereerende en tevens kiesche opdracht : vereerend, want wie

(*) Rede uitgesproken te Broechem, bij de onthulling van den gedenksteen op het graf van Prof. Dr JUL. PERSIJN, op Zondag 26 September l.l.

Persijn huldigt, voelt zichzelf beter worden bij de herinnering aan zoo hooge gaven van geest en hart ; — en tevens kiesch, want over de plotse smart die er was, nu drie jaren geleden, moge de alles temperende tijd reeds eenigszins zijn heengegaan, en wèl moge de onverbiddelijke geschiedenis haar rechten van objectieve beoordeeling gaan opeischen tegenover een figuur, die haar voortaan behoort ; — daar zijn wonden, zóó teerzeerig van rove, daar zijn gevoeligheden, zóó eerbiedwekkend van aard, dat men vreest ze ook maar aan te raken. Daarbij schrikt men terug vóor een bitterheid, die dreigt ons in dien okergelen weemoed van herfst te overvallen, onder het herdenken van het vele in Persijns bestaan, dat onze menschelijke kortzichtigheid houdt voor ongerechtigheden van het Leven aan dezen Begenadigde-en-Beproefde-tevens, wanneer onze christen zin niet toereikt om ze te zien voor wat ze waren : de louterende proef die de waarlijk groote zielen onthecht van deze aarde en rijp maakt voor het Betere, waar God mee loont.
De liefde die scherpziender is dan alle weten, heeft de kundige en gevoelige stift van Mevrouw Persijn gericht, toen zij, op 28 Maart 1928, dat beeld van haren man teekende, zóó sprekend van geestelijke gelijkenis, dat het ons nooit onder de oogen komt, of we ervaren de als lichamelijke aanwezigheid van Hem, dien het voorstelt : een vaste, straffe, diamanten lichtkern, — het substraat zèlf van Persijns persoonlijkheid — is in de schrandere straling van het rustig lezend oog en in den milden glimlach die het heele wezen illumineert ; terwijl de ómtrekken der figuur vervloeien in gebrokenheid van lijnen. Dit portret lijkt wel een sterk geconcentreerde samenvatting van Persijns zoo wisselgrillig leven : in schijn vol spannende antithese van schitterende belofte en matte nietvervulling, van hooggolvend geluk en neersmakkende ramp ; maar boven deze soms bijna angstwekkende abruptheid van lotswisseling is er in hem een beheerschtheid van verstand, van wil en van Godsbetrouwen, die ons verzoent met het wereldoude zedelijk Jobsraadsel van het onverdiende leed bij groote en goede menschen.
Dat leven begint met een van geluk stralende jeugd : een onbedorven buitenjongen van uitzonderlijke gaven, na schitterende humaniorastudie plots gesteld, en dit gedurende jaren, vóór de geestelijke, intellectueele en esthetische verrukkingen van het Rome, waarover Leo XIII heerscht ; maar het eindigt met de schrijning van een gebroken roep.
Dat hèrbegint te Leuven, met een bijzonder begunstigde philologenstudie, in een bijzonder opwekkelijken, boeienden kring van bewonderende vrienden en bemoedigende geestverwanten. En de

levenslijn stijgt : een gevonden betrekking geeft, in de hoofdstad, uitzicht op toekomst, op voldoende ruimte van horizont en op de noodige rust voor geestelijken arbeid ; straks opent ook de metropool, met haar onbekrompen stoffelijken welstand, met haar bescheiden en toch de werkzaamheid prikkelend Mecenaat, hem de dubbele tribune van de hervormde Dietsche Warande en van de Hoogeschool voor Vrouwen ; de bijval is groot en verdiend : Persijn is voortaan een man van beteekenis, een invloedrijk professor, een criticus van gezag.

Daar wordt een gewenscht huwelijk gesloten, gesteund op neiging van de harten, op harmonie van de zielen, die elkander vinden in intellectueele belangstelling, in esthetische ontroering en in de diepten van een schoon geloofsleven ; en keer op keer is er de kinderzegen die ware ouderharten gelukkig maakt. Straks bezorgt het hooger Rijksonderwijs, met een docentschap te Antwerpen en te Gent, aan het groeiend gezin ook onbekommerde, economische veiligheid ; en de Koninklijke Vlaamsche Academie consacreert, in 1912, met haar lidmaatschap de stijgende faam van den dertigjarige. Twee hoogtepunten zijn er in de productie van dezen bloeitijd : de onvergetelijke lessen over **Kiezen, Smaken en Schrijven** op de Leuvensche vacantieleergangen van 1907 en het statige boek : **Dr Schaepman** (1^{e} deel 1912), waarrond het krioelt van tallooze, waardevolle critische studies.

Bemerkt echter weer die gebroken lijn : de plotse gruwel van den oorlog, de dreigende beschieting van Antwerpen ; een kroostrijk gezin, gerukt uit den warm-veiligen vredestijd, en de jarenlange, onveilige ballingschap ingedreven. Er wordt geworsteld met heimwee en ziekte ; maar er wordt ook moedig voortgewerkt aan de dagtaak van den letterkundige en van den geleerde : het tweede deel van Schaepman verschijnt in 1916 en in datzelfde jaar begint Persijn, vooral ten behoeve van uitgeweken Belgische studenten, zijn lessen in de vergelijkende letterkunde aan de Utrechtsche Universiteit.

Graag wilde men in dit laatste de gunstige lotskentering zien, waardoor het beproefde talent op den weg van zijn ware bestemming komt. Doch neen : als zoovelen onder ons, heeft ook Persijn gemeend dat de oorlog geen voorwendsel diende te worden, om afbreuk te doen aan onvervreemdbare rechten die Vlaanderen had ; zijn in 't Engelsch gestelde « Kijk op de ziel der Lage Landen » is evenzeer een stevig beredeneerd en gedocumenteerd verweerschrift tegen de voorstelling, die van België een Latijnsche natie zoekt te maken in de oogen van vreemde mogendheden, als het een smaakvol en

sterk meesterwerkje is van litterairhistorische synthese. Persijn heeft zich woorden en houdingen veroorloofd, die zijn eerlijke trouw aan ons aller jeugdideaal onbewimpeld bevestigen : en de hoos van ongerechtigheden, die, na Versailles, onder den schoonen schijn der vaderlandsliefde, over Vlaanderen neerkomt, dreigt ook hem, zijn gezin, den verderen uitbouw van zijn levenswerk te vernietigen.

Nog eenmaal zal nochtans de boog van Persijns heerlijke levenslijn opveeren, dank zij de trouw eener Vlaamsche solidariteit die wij, op de grafstede van dezen man, moesten zweren meer en meer tot een regel te zullen maken, en die de dankbare feesteling op een voor ons allen heuglijk jubileum in deze leuke speling rondom een tekst van S. Paulus beleden heeft : « Poullet defendebat et protegebat ; Van Cauwelaert conciliabat et consolidabat ; Huysmans autem solutionem et curationem apposuit ».

Wel was hem, zoowel te Leuven als te Nijmegen, een professoraat ontgaan dat hij met eer hadde bezet ; maar te Gent doen zich, tweemaal kort na elkaar, vacatures voor die hem, thans in volle, rijke geestelijke ontplooiing, den toegang tot het dubbele hoogleeraarschap in de vergelijkende literatuur en letterkundige esthetica en in de Nederlandsche letterkunde openstellen. Het geluk dat noch Busken Huet in het Noorden, noch Max Rooses in het Zuiden heeft willen begunstigen, het lijkt wel dat Persijns rijpe mannenjaren het zullen kennen : een letterkundig criticus van onmiskenbaren ernst krijgt — als eenmaal Brunetière en Faguet in Frankrijk — gelegenheid om de uitkomsten van vijf en twintig jaar analyse uit te drukken, in de straffere, grootschere, blijvender vormen van systematiek en synthese.

Met hoeveel geestdrift de nieuwe taak werd aangevat, met hoe grooten bijval ook al dadelijk ingezet, laat zijn studenten van Antwerpen en Gent daarvoor getuigen : daar zijn de colleges over Shakespeare in Nederland, en over Marcellus Emants ; over Newman en over Dante ; daar is de curieuse eerste proeve om, — in den zin der Ungersche Problemgeschichte — de ontwikkeling van onze geheele letterkunde te teekenen aan de hand van de thema's en motieven, die voor elke periode de meest representatieve zijn. En reeds worden met uitgevers en medewerkers besprekingen gevoerd om, twintig jaar na Kalff en Te Winkel, een nieuwe, grootsch opgezette synthese der Nederlandsche literatuurgeschiedenis aan te durven.

Maar neen : de levenslijn begeeft ; doodelijke ziekten worstelen met een taaien, de verantwoordelijkheden tegenover gezin en volk

Prof. Dr Jul. Persyn bij de Gezelle-viering te Brugge (1930)

en wetenschap diep ervarenden levenswil; Persijn wordt de bitterheid niet gespaard — een noodzakelijk bijverschijnsel trouwens van elken beschavingsgroei! — dat de naoorlogsche jeugd nieuwe leuzen toejuicht en naar andere gidsen wil luisteren, juist op het oogenblik wanneer in een statige reeks, die dertig deelen moet bedragen, de **Opera Omnia** van zijn eerste levenshelft beginnen te verschijnen. Teekenen van vermoeidheid en inzinking vertoonen zich alreeds in de tweedeelige Ibsen-studie, al blijft Persijn's kritiek hier nog op een door specialisten erkende hoogte ; na jaren heldhaftig aangehouden overwerk, moeten colleges gestaakt worden, examensessies onderbroken, tot aan dit laatste, dat onze harten nóg niet aanvaarden willen : oververzadigd aan werk, aan lijden, aan geluk zelfs en aan leven, strekt een goede en groote zich uit voor de barmhartige rust der eeuwigheid.

Laat dat leven nu geweest zijn wat het was : vol deugden, vol vruchtbaarheid, vol hooggestemd heil, maar ook vol lijden ; laat het, door den uitzonderlijken schitter zijner jeugd, verwachtingen hebben gewekt, die slechts bij allergunstigste bestaansvoorwaarden gehéél te verwezenlijken waren ; laat het vroegtijdig zijn opgebrand in een vlam van tragiek, — als volk hebben wij te danken om de gunst ervan, want Persijn heeft onze beschavingsgeschiedenis nà 1900 blijvend geteekend met den stempel van zijn geest. En al is het ons allen gebeurd te smalen op de veldwinnende manie om allerhand menschen op hun 50e jaar te huldigen, hoe gelukkig mogen we zijn, dat wij thans de schande niet dragen moeten, hèm te hebben laten gaan, vooraleer hij, in een feest zooals geen tweede

in Vlaanderen gevierd werd, eerst te Broechem en daarna te Antwerpen, den harteklop onzer dankbaarheid had gevoeld.
Hoe groot was zijn recht op deze erkentelijkheid ! Persijn staat sedert jaren in onze literatuurgeschiedenis geboekt als onze éene criticus, die niet anders dan criticus zijn wil en geheel in zijn vak opgaat »(1)
Het lijkt niets, en het is heldhaftig : want zoo iemand verzaakt voor immer de bevrijdende verlossing van eigen scheppenden aanleg, om alle geestelijke energie te besteden, niet aan de blijde verrukkingen der genietende lectuur, maar aan dat bestendig en scherp aanboren van de bronnen, welke dat genot schenken, aan het avontuurlijk en niet gevaarloos bedrijf van den parelduiker, die, om één juweeltje van smettelooze schoonheid, God weet hoe dikwijls zich wagen moet tusschen de slijmerige slingers van het zeewier.
Indien de wàre criticus, de criticus van beroep een man is, die de roeping tot de zijne maakt : een scherpgeteekend, krachtig en toch ook omvangrijk denkleven bestendig te oefenen ; een licht-ontroerbare en diepe gevoeligheid voor schoonheidsindrukken in zich aan te kweeken ; en vooral, in warme geestelijke sympathie, in rijk en aanstekelijk enthousiasme de schoonheidswaarden van anderen in zich op te nemen en voor de volksgemeenschap aanvaardbaar te maken, dan is Persijn een der zeldzame critici, waarvan de naam in onze letterkunde van de laatste dertig jaren blijvend opgenomen werd. Want geen heeft die rol van geestelijk bemiddelaar zoo lang, zoo uitsluitend, zoo talentvol en over een zóó uitgestrekt gebied van literaturen waargenomen als hij die, met honderden critische opstellen, de letterkundige raadgever en opvoeder is geweest van een aanzienlijk deel der openbare opinie, hier en benoorden de waterwegen.
De beginselen naar dewelke die reuzenarbeid werd verricht, Persijn had ze al vroeg, in zelfrechtvaardigende beredeneerdheid, neergeleid in de eerste gedaante der **Aesthetische Verantwoordingen**, die tot 1907 teruggaat. Er mag daarin, onder den invloed van uitgebreider studie, van nieuw geestelijk contact, vooral met het neo-Hegelianisme van Croce, eenige ontwikkeling en verschuiving zich hebben vertoond — en is zoo iets niet het klaarste bewijs dat zijn denken lèvend is gebleven, niet verstard in de dogmatiek van een eenmaal opgebouwd stelsel ? — op de viering van 1928 omschreef Persijn, net als in de Leuvensche lessen van twintig jaar vroeger, aldus de diepere fundeersels van zijn letterkundige kritiek : « Die beginselen zijn geen andere dan de katholieke, meer in het bijzonder

(1) A. Vermeylen, Van Gezelle tot Timmermans, 2e druk, bl. 78.

de neo-thomistische. Steeds heb ik getracht, om het moderner uit te drukken, naar een harmonieering van intellectualisme, sensitivisme en voluntarisme, met een groeiende neiging om het voluntarisme den voorrang te geven, **omdat we dat het meest noodig hebben.** »

Kon, onverdachter dan in die laatste woorden, de eerlijke bedoeling van den schrijver worden uitgedrukt, om met zijn werk de hoogere geestelijke opvoeding van zijn volk te dienen ? Staat deze volkspedagogische inslag in het kritisch werk, de zuiver esthetische ontvankelijkheid, het voor den criticus onmisbare vermogen eener serene schouwing der schoonheid noodzakelijk in den weg ? Wie het beweren mocht, hém zijn tallooze bijdragen van den Warandecriticus vóór te leggen, waarin Persijn aan velerlei onmiskenbare schoonheidswaarden de hulde van zijn onverheelde bewondering heeft gebracht, ook al moest hij, om redenen die hem, met mij en vele anderen, van hoogere orde leken, hun de beaming van zijn zedelijk oordeel uitdrukkelijk ontzeggen. Studies als door Persijn werden gewijd aan Kloos en Hélène Swarth, aan Van Deysel en De Meester, aan Ibsen en Tolstoï, aan Buysse en Baekelmans, pleiten voor de ruime receptiviteit van zijn schoonheidszin, bij alle cordaatheid van zijn katholieke levensbeschouwing. In het **esthetische** geen dogmaticus : want hij weet, dat de absolute Schoonheid, waarin hij gelooft, toch slechts binnen menschenbereik komt in vormen van tijdelijke en plaatselijke betrekkelijkheid ; — maar in het **ethische** ook géén impressionist, want trouw aan zichzelf, eerlijk tegenover de wereldconceptie die hij belijdt, weigert hij de autonomie der kunst zóó te verstaan, dat de eigenheid van haar doelstelling en van haar middelen haar zou plaatsen buiten en boven de zedewet. Hij weet dat ook de strengste theologie de zonde niet kan loochenen, als een kanker die de menschelijke zielen, door den kunstenaar uitgebeeld, aanvreet en vernietigt, en dat géén kunstwerk van eenigszins uitgediepte levensproblematiek er aan voorbij kan ; — maar niet minder weet hij dat het Paulijnsche « **Nequidem nominetur inter vos** » geschreven staat voor alle menschen — kunstenaars niet uitgezonderd — en dat het Evangelie woorden bevat van schrikwekkende gestrengheid voor de gevers van niet-Farizeesche ergernis. Daarom was de bewondering van Persijn zoo geestdriftig voor de grootmeesters van den Scandinaafschen

Prof. Dr Frank Baur

en den Noord-Duitschen roman : in Sigrid Undset vooral waardeerde hij dat gezonde evenwicht tusschen een geenszins preutsche waarneming van het normale, volwassen leven, bij sterk beheerschte, beschaafde kuischheid der schildering. Dat hij in Sabbe's novellistiek het sterkste Vlaamsche reflex van de zoo zuivere levensuitbeelding volgens de formule van Storm en Keller wist te waardeeren, en ook reeds in het vroegste werk van Van Schendel het groot en rein talent — thans algemeen als zoodanig aanvaard — had weten te herkennen : hoezeer pleit dit voor de eer van den katholieken criticus, wiens dogmatische beperkingen het esthetisch oordeel geenszins hebben vertroebeld ; terwijl zijn uitvoerige behandeling van het eerlijk verhaalwerk van Marie Koenen bv. — hem zoo vaak als een daad van katholieke partijdigheid aangerekend — in onze oogen een gelukkig te achten reactie was tegen de minder fraaie gewoonte van het « catholicum est, non legitur ».

En dan is daar die andere helft van Persijns levenswerk, de grootere en misschien meest blijvende ; die boeken namelijk, waarin de letterkundige kritiek, zonder iets van haar bloeiende beminnelijkheid in te boeten, het meer gestyleerde en bewerkte gewaad van de litterairhistorische wetenschap wordt omgedaan. Hier werd de relativiteitszin van den historicus gelukkig verbonden met den waardeeringsflair, het kwaliteitsinstinct van den schoonheidsgenieter. Er zijn, in zijn Schaepman zoowel als in zijn Snieders, naast zuiver wetenschappelijke uitkomsten, die hij volgens de traditioneele methoden der geschiedkundige kritiek heeft vastgelegd, bladzijden vol boeiende anecdotiek en blakende levensschildering die, — al lijkt voor 't moderne gevoel de stijl soms wat hoog in de kleur — zóó naar de bloemlezing willen.

Daarbij hebben we niet eens in Persijn den onweerstaanbaren lesgever en den schitterend bespraakten redenaar herdacht, noch al datgene in hem, waaraan, door de Universiteit te Gent, in deze woorden hulde werd gebracht :

« Zijn naam in dit midden en in alle Nederlanden uitspreken beteekent het beeld oproepen van een man, zoo grondeerlijk in zijn levenswandel, zoo ingoed voor studenten en collega's, zoo beminnelijk in de beoefening van zijn wetenschap, dat de geslachten die zijn onderricht en wij die zijn vriendschap hebben genoten, zijn stralende figuur onuitwischbaar in onze gedachtenis zullen bewaren. »

Wat is, voor zooveel dat uw kort leven ons schonk, « o Gij, die komm'rend sterven moest en vader waart ! », de wedergave gering, die wij U heden bieden kunnen : een simpelen grafsteen, in zijn eenvoud het zinnebeeld der klare zuiverheid van Uw ziel ! Hij

weze U zacht en beveilige de rust die Gij verdiend hebt.
En terwijl wij hem dankbaar toevertrouwen aan de hoede van deze brave en bloeiende gemeente ; terwijl wij buigen, nogmaals, vóór de hernieuwde smart van haar, die onzen vriend zoo lang tot sterkte en steun was, hem de heerlijke kroon van zijn kinderen schonk en waakte over de rust zijner dagen ; die hem het diepst heeft bemind toen hij haar zwaarste zorg was; — terwijl ons meewaren gaat naar hen die lange jaren nog den uitputtenden arbeid van hun vader — ons Volk ten bate — betalen met al de dervingen der vaderloosheid; verheffen wij onze harten tot de hooge beteekenis van zijn offer, zweren wij trouw, als op een heilig graf, aan de idealen die hij heeft gediend en troosten wij ons — naast de zekerheid dat Persijn thans God ziet — bij de gedachte dat de naam, die op dit graf staat, voor lange geslachten lééft !

Vrouwen aan het Woord

door Ernest van der Hallen

De dagen welke een fatsoenlijke zomer wijdt aan zonneschijn en andere lieflijke dingen en die de menschen plegen door te brengen met allerlei arkadische genoegens aan zee of onder de sparren, heb ik, meenende aldus in den stijl van de haast onafgebroken grijze en vochtige Augustusdagen te blijven, zoek gebracht met de lectuur van een dozijnvol Hollandsche vrouwenromans, welk onwaarschijnlijk genoegen enkel de zeer weinige collega's, die de draagkracht van de samenkoppeling dezer woorden kennen, naar waarde zullen apprecieeren. Van mijn bevindingen wil ik de lezers dezer kroniek gaarne mededeeling doen in de spaarzame woorden welke me door de beperking der plaats wegens de nieuwe herfstlichting en door de betrekkelijkheid van het belang dezer boeken opgelegd wordt.
Voorop erken ik gaarne, in zoover de hier volgende uitgaven als doorsnee en toonaangevend kunnen gelden, dat de vroegere oppervlakkigheid bij het behandelen der groote levensproblemen en de geëxalteerde diepzinnigheid, waarmee de eenvoudigste en in de lijn van het kristelijk denkleven het meest voor de hand liggende levenshoudingen nageplozen werden, blijkbaar grootendeels plaats gemaakt hebben voor een dieperen ernst en bezinning en een ruimere aanvaarding van de levenskansen, ook in hun zonniger, dit wil zeggen voor de moderne romanciers, zoowel mannelijke als vrouwelijke, in hun minder dankbare aspekten. Iemand naast mij zegt dat het ook kan liggen bij de mildere stemming, gevolg van een soort berusting bij of aanvaarding van het eenmaal bestaande, bij den lezer zelf. Misschien is dit mogelijk zoo, hoe onwaarschijnlijk ook de veronderstelling zij dat iemand, die regelmatig de Nederlandsche romanproduktie volgt, een zachtmoedig man zou kunnen blijven.
Laat ik er intusschen eerlijk voor uitkomen dat bij dezen stapel romans een paar mooie boeken voorkomen die onze Nederlandsche letteren alle eer aandoen. Zoo bijvoorbeeld
13.442 Grond (IV*) van de mij overigens onbekende schrijfster **H. J. van Nynatten-Doffegnies**, een boek dat dadelijk ingrijpt in een der nog steeds actueele problemen en tegelijk een op dit oogenblik zeer sympathiek thema aanvat : het verzet van het land tegen den ongeproportioneerden uitgroei van de stad, en de trouw aan den grond als factor van zedelijke gaafheid en kracht bij de plattelandsbevolking. Het geval is zoo oud als de overwoekering van de stad onder den drang der industrialisatie, en er werden reeds tientallen romans in allerlei letterkunden aan dit geval gewijd ; mevrouw van Nynatten's verdienste is er niet minder om. Haar verhaal openbaart een routine in het teekenen van menschen en verhoudingen, die men slechts bij zeer ervaren stiellui pleegt te vinden : Duumke, de boer, Miete zijn vrouw, zijn beide getrouwde dochters en vooral het halfwijze maar trouwe Peuzeltien, dat haar vader zoo goed begrijpt en heelemaal voelt als hij, en vooral de ver-

stadschte schoonzoon Anton, zijn uitstekend weergegeven. Vooral Duumke, de stugge, onbegrepen boer die het met al zijn vasthoudendheid niet halen kan tegen de schavuiten-met-geld uit de stad, welke het op zijn goed gemunt hebben, is een sympathiek geval ; de oplossing der krisis bij Duumke en zijn dochter, die in de stad niet aarden kunnen, en die met boer Koerkamp, die de liefde voor het vak heeft, maar geen duiten om een bedrijf te beginnen, onder hun drieën een hoeve gaan koopen, ver van de stad en het dreigement dat ze ook hier eens zullen verdrongen worden, is op zijn minst zeer origineel. Het is alles bij elkaar een knappe roman, eerlijk en strak van lijn en zeer sympathiek in zijn bekommernis om het levensprobleem ook in zijn moreele aspekten onder oogen te zien, al verliest het protestantsche Duumke er ook zijn katholieke vrouw en kinders bij.

Niet onvermengd sympathiek is me de nieuwe roman van **J. M. IJssel de Schepper-**
13.443 **Bekker**, die eigenlijk niet zoo nieuw meer is, daar hij om een of andere onverklaarbare reden bijna twee jaar gewacht heeft op een bespreking. De Slinger van den Tijd **(II-III)** is eigenlijk een boek met velerlei aspekten : de ondergang van den groothandel en het financiewezen in een Hollandsche grootstad, en als gevolg daaraan de krisis in de verhouding tusschen de ouderen en hun in dwaze luxe opgevoede en tot inkrimping gedwongen kinderen, waarbij de konsekwenties van de moderne huwelijks-opvattingen scherp en zonder mildheid onder oogen worden gezien ; — rond deze thema's schreef de auteur een turfdik doch in zijn geheel genomen zeer genietbaar boek. Geef toe dat het geval een schitterend thema was voor mevrouw IJssel de Schepper, en een dankbare okkazie om de dingen, waarover geen enkele romanschrijvende vrouw ooit in vijftien boeken zal uitgeschreven geraken, nog eens hartgrondig en duidelijk te zeggen. In den grond is het thema van dit werk : « Alle mannen zijn slecht », hoewel de auteur in een onbewaakt oogenblik moet toegeven dat de man bijna telkens enkel *zwak* was, en de vrouw de berekenende oorzaak. Het moderne kind — God, die moderne Hollandsche « intellektueele » en allerakeligste nesten van kinderen ! — is het logisch produkt van het moderne gezin, waarvoor de vaders het meest verantwoordelijk zijn — al zou een man bijvoorbeeld eerder de moeder vooropstellen, als het element dat de geest van het gezin pleegt te bepalen, — en deze kinderen hebben een koele en nuchtere aandacht voor de dwaasheden van hun ouders, die ze met een gelijke dosis cynisme en medelijden beoordeelen. Een vader, die de kat in 't donker knijpt, en zijn jong dochterke verrassen elkaar bij hun immoreele escapades ; ze spreken af dat ze elkaar niet zullen bekijven en vooral de vrouw-moeder buiten het geval zullen laten. Als de zoon op zijn beurt zijn vaders liaison achterhaalt, heeft hij plezier in het feit dat zijn ongenaakbare en voordezen onfeilbaar gedachte oude van zijn voetstuk viel en zoo'n beetje « een vriend werd, voor wie hij in 't krijt kon treden ». De moreele beoordeeling van dezen aap van een jongen van de gedraging van zijn vader komt hierop neer : « Het verpleegstertje was knap en verdomd koket, maar hij kon in gedachten zijn spot nauwelijks onderdrukken als hij zich zijn vader als haar dupe dacht. Het had er veel van alsof zijn vader op zijn ouden dag nog een jeugddwaasheid beging, zoo een, waar hij zichzelf reeds te uitgeslapen en te gaar voor achtte ». De oude lui moraliseeren er intusschen onder elkaar duchtig op los : « Het is verschrikkelijk hoeveel kapitaal er verloren is gegaan... waar moet het naartoe ? — Naar vereenvoudiging, naar versobering. — Wat ons betreft, dat zal wel gaan, maar het jonge geslacht... ze kunnen zich niets ontzeggen. Ze hebben het nooit geleerd... ». Maar ondertusschen vergeten deze oude lui dat de kinderen, over dewelke zij zoo gaarne hun zuchten laten gaan, tenslotte *hun* produkten zijn ; intusschen lijkt het bijna onmogelijk dat in deze groote-burgerkringen nog één huwelijk volkomen normaal en zuiver zou zijn ; terwijl de ouderen het moreel allesbehalve nauw nemen, zijn hun kinderen vreemd genoeg meestal toonbeelden van sportief zelfbedwang, tucht en nuchterheid, maar verhangen aan allerlei dure extravaganties. Ze zijn meestal te nuchter om dwaasheden uit te halen, en hun onderlinge verhouding bepaalt zich meestal bij zeer gedurfde flirt. Geeneen van de oudelui begrijpt de jeugd, en hun kinderen schudden hunnerzijds met lichte verbazing het hoofd over het tekort aan zelfbedwang van hun ouders. Het is een knap geschreven boek, waarvan de auteur teveel romancière is om illuzies of donkerder vooruitzichten te suggereeren, en zich liefst voorzichtig beperkt bij een plus minus realistische teekening van menschen en toestanden.

IJssel de Schepper-Bekker

13.444 In vele opzichten komt dit boek overeen met den ongeveer gelijktijdig verschenen roman Vriendschappen **(II-III*)** van **Elisabeth Zernike**. Hier gaat het eveneens hoofdzakelijk over de verhoudingen der gehuwden onderling en ten overstaan hunner kinderen. Zernike

Elisabeth Zernike

heeft hierbij kans gezien deze verhouding op te voeren tot een onwaarschijnlijken graad van ingewikkeldheid, aan de hand van een ruime dosis intellektualisme en van een reeks spitsvondigheden, welke mannen en vrouwen onderling en ten overstaan van neven en nichten, regelmatig plegen te debiteeren. Het eenvoudigste en meest voor de hand liggende wordt telkens een aanleiding tot sophisterijen en probleemstellingen, waartegen geen verstandig man ter wereld opgewassen is. Het leven wordt in die omstandigheden zoo onzeggelijk moeilijk dat het werkelijk geen verbazing wekt dat er scheidingen-zonder-te-weten-waarom en psychiaters bij te pas komen. Van de kinderen begrijpt men zoo mogelijk nog minder. Die verschrikkelijke, akelige, Hollandsche « intellektueele » en branieachtige kinderen, die nog voller dan de oudelui opgepropt zitten met problemen en verstandelijke anomalieën, de produkten van de teveel geleerdheid in de HBS, teveel vrijheid, teveel flirt, sport en autogerij en teveel zakgeld. Ik moet er eerlijk voor uitkomen dat ik de helft der Problemspielerei in dit boek niet begrijp, maar de grondtoon is ook hier : « We leven in een vernielenden tijd ; er is bijna geen gaaf huwelijk meer. » — En de zedeles welke de schrijfster van dit boek op zichzelf mocht toepassen : « Wij willen weten, en daartoe vernielen we alles... » Nooit heb ik scherper en meer op den man af de ontbindingsoorzaken van den hedendaagschen Nederlandschen roman weten vaststellen, dan in dit boek hier met bovenstaande woorden. « Ze werkt niet om het resultaat van het werk, maar om haar bestaan te rechtvaardigen », zegt in hetzelfde alinea dezelfde man over zijn vrouw. Litterair heb ik eveneens serieuze bezwaren tegen dit boek : het is geen roman ; daartoe hangt het veel te los aan elkaar ; er is haast geen verband tusschen al deze menschen (waarmee ik onzeggelijk veel last heb gehad om ze uit elkaar te houden) en ten slotte begrijp ik niets van de struktuur van een roman, waarin de menschen niets doen dan veel intellektualistische praat langs elkaar heen debiteeren. Voor wie nog een verband wenscht te vinden tusschen het uiterlijk-waarneembare leven en de literatuur, is deze roman als tijdsdokument mogelijk aanvaardbaar, echter als kultuurscheppend en reconstructief element in onze beschaving totaal waardeloos.

13.445 Evenals de nieuwe roman van **Anna van Gogh-Kaulbach** : SCHADUWKINDEREN (III*), ook een problemenroman waarin de ontbinding van het familieleven en het zoekraken der zedelijke normen bij het jonge meisje, als gevolg aan de verwaarloozing door de ouderen, nogmaals met scherpe aandacht en zakelijk-realistisch, worden onder de loupe genomen.In dit geval gaat het om twee meisjes die in gansch verschillende huiselijke middens en toestanden en in dezelfde stad op hetzelfde uur geboren werden. In een armoelijdershuis en in een hoogburgerlijke familie gaan de kinderen elk hunnen weg, allebei verwaarloosd door hun ouders, allebei in den grond edele naturen, vatbaar voor goedheid en verlangend zich voor iets of iemand op te offeren. Het arme Liesje redt zichzelf en groeit ondanks alles tot iets goeds, zuiver menschelijk gesproken ten minste ; het rijke Noortje dat meer en meer vereenzaamt in het luxueuze huis, waar haar ouders enkel aandacht hebben voor het egoïstisch spel der liefde (de eeuwige minnaar en minnaresblijvende echtgenooten...) en voor hun eigen ambities : de man als politicus en de vrouw als tennis-wonder, gaat ten onder aan leegheid en geestelijke vereenzaming; het eindigt met iets wat zooveel zelfmoord is als toeval. Liesje wordt een vrouw, dank zij een jongen-uit-de-buurt die het goed met haar meent, en haar dus meeneemt naar volkskursus en ontwikkelingsavonden. Van Gogh-Kaulbach zou geen echte Hollandsche schrijfster geweest zijn, als de redding niet kwam door ntwikkeling en avondkursussen. Het boek stelt zich niet minder cynisch-pessimistisch tegenover het leven als de voorgaande : de grootste ramp welke den mensch kan treffen is het ekonomisch failliet ; in plaats van een gelegenheid tot zelfinkeer wordt het telkens de aanleiding tot de finale moreele ineenstorting. Begrijpelijk ook bij het soort menschen, dat blijkbaar verleerd heeft te vechten en welstand als het hoogste,armoede als de grootste vloek, welke de mensch kan overkomen, beschouwt. Een lijkengeur waait uit soortgelijke boeken — men zou geneigd zijn te zeggen : uit dit land, als we niet wisten dat deze auteurs hun volk groot onrecht aandoen, daar dit blijkbaar nog altijd tienmaal beter en gezonder is dan deze literatuur-makende vrouwen het plegen voor te stellen.

A. van Gogh-Kaulbach

13.446 Ontbinding ademt ook de laatste Schlager van **Jo van Ammers-Küller**: PRINS INCOGNITO (II-III). Handigheid en knappe stylistiek kunnen deze auteur moeilijk ontzegd worden : ze is inderdaad een der weinige onder haar collega's die een sprong durft maken buiten het enge beperkte gebied van de theeslurpende, cigarettenrookende en gezellig rond den haard kletspraat-vertellende of « zwaar boomende » bevolking van het Hollandsche binnenhuis. Wat ze echter ditmaal nagelaten heeft in deze geschiedenis van een egoïstisch quasi-dichter, die zijn vrouw vergeet en verlaat voor wat flirtsensaties en voor den waan van wat vage artistiekerige pretenties. Natuurlijk blijft de vrouw zich deugdzaam opofferen voor de kinderen, terwijl de man zijn dwaze egoïstische escapades in een buitenlandsche luxe-stad uitviert, tot hij na een op het randje dubbele echtscheiding door allerlei omstandigheden met hangende ooren terugkeert naar zijn vrouw. Evenals de andere partij het doet in de richting van haar respectievelijke echtgenoot. Zelftucht, moreele overwegingen en dies meer komen daar eigenlijk niet bij te pas ; de vrouw waarmee hij zijn « grandioos » avontuur beleefde — een romancière, de vrouw van een groot industrieel — is eigenlijk in een overspannen bui naar een mondain sanatorium gereisd, na een heftige scène met haar man wegens noodig doorgedreven bezuinigingen in hun prinselijke huishouden (er schijnt blijkbaar een afspraakje te zijn tusschen de dames voor wat de thema's betreft) ; en eenmaal van huis weg neemt ze tegelijk haar disposities voor een echtscheiding en een nieuwe liaison. Als ik de zaak goed begrijp gaat het ook hier in den grond om dwaze, verwende vrouwen, die zich grenzeloos vervelen maar er geen oogenblik kunnen aan denken zich de minste beperking op te leggen als de tijd dit vereischt, en bij deze gelegenheid het moment voor dwaasheden aangebroken achten. Het geval is tamelijk simpel, en de echte remedie voor zulke gevallen is het niet minder, maar die zal nooit iemand in toepassing brengen, althans niet in een roman. Ik vind persoonlijk dergelijke romans van een niet te qualificeeren vulgariteit ondanks de quasi-verfijnde, mondaine atmosfeer, en intens vervelend, ondanks de werkelijk knappe techniek in de montage en den vlotten stijl waarover deze schrijfsters ontegenzeggelijk beschikken.

Jo van Ammers-Küller

13.447 ◆ In het kleine romannetje, eigenlijk meer een uitgesponnen novelle, van **Anny Hulsmans**: 'T LICHT AAN 'T EINDE VAN DE DONKERE WEG (IV) is het weer de ekonomische krisis die haar perten speelt in het huishouden en weer de veeleischende vrouw, wie het moeilijk valt zich in dezen toestand te schikken, doch ditmaal kunnen man en vrouw zich ten slotte door een uiterste krachtinspanning boven dit intermezzo heen zetten, en vinden ze elkaar weer in mildheid en berusting. Het zijn allebei idealistische, eerlijke en onpraktische menschen in dit boek, en als ik het goed begrepen heb, ligt hierin mede de oorzaak van hun financieelen tegenslag ; de vrouw — ik zou haast zeggen : natuurlijk — is weer een romancière, doch in dit geval overwint zij uiteindelijk zichzelf en haar wrevel om de financieele mislukking van haar man. Het eindigt in een zoet en vroomgesteld scènetje bij een kerstboom, waar ook een nieuwe baby bij te pas komt. Ik zei het toch al : idealistisch, berustend en mild. De schrijfster die, voor zoover mijn herinnering reikt, in haar overig werk niet dezen indruk wekte, heeft hier een stijlprocédé aangewend dat doorloopend denken doet aan een beginnelinge die niet stijlvast is, en tamelijk naïef haar goed- en afkeuring tegenover de gedragingen van haar personages moeilijk kan verzwijgen, en daarbij haast voortdurend moraliseert. Overigens moet ik zeggen dat het boek zeer sympathiek aandoet, al is het niet uitgegroeid tot een wezenlijken roman wegens zijn schematisch karakter en het gemis aan drama en epiek.

Anny Hulsmans

13.448 Een schrijfster is de heldin van den nieuwen roman van **A. van Hoogstraten-Schoch**: DE VROUW MET HET ÉÉNE TALENT (IV) niet, al speelt ze jaren lang secretaresse van een romancier, maar het leven dat voor haar niet altijd zeer barmhartig geweest is — haar vader, een man uit de grootfinancie, is gestorven ongeveer bij het uitbreken van zijn failliet — heeft haar geleerd mild en begrijpend te staan tegenover de anderen, zich op te offeren en de handen uit de mouw te steken. Wat ze ook met overtuiging en met liefde doet, in velerlei soms tamelijk romantische omstandigheden, en tot slot de liefde van een edelen, blinden man verwerft, wat haar leven van edelmoedige zelfopoffering voorgoed bestendigt. Als

ik in deze kroniek ten slotte toch één boek moet redden en aanbevelen aan den geduldigen lezer, dan wil het, naast het voorgaande verhaal, deze roman zijn, die althans deze niet te onderschatten kwaliteit heeft, dat hij ver buiten het dorre intellektualisme, de problemenmanie, en de voorbeschiktheid tot zedelijke afwijkingen zonder dewelke haast geen burgerlijke Hollandsche roman denkbaar is, gehandhaafd bleef. Het is een vriendelijk boek, vol mooie berusting, geloof en optimisme, bovendien zeer vlot en boeiend geschreven, dat gewis de vreugde zal uitmaken van om-lektuur-voor-hun-gemeente-verlegen dominee's, en ook in onze boekerijen uitstekend op zijn plaats zou zijn ; weshalve het mij verheugt dat het mij gegeven is voor dit boek van harte deze niet-betaalde reklaam te mogen maken.

13.449 Iets wat me moeilijker te doen valt voor **Emmy van Lokhorst**'s beeldencyclus uit het leven van een meisje, vanaf haar kinder- en bakvischiaren tot haar volle vrouwzijn : PHIL'S AMOUREUZE PERIKELEN (III), een titel die lichtzinniger evocaties zou willen wekken dan het boek zelf dit doet. Het is een galerij van zeven liefdesepisodes, de eene wat galanter dan de andere, in den grond echter alle tamelijk vlak en ongeveer onschuldig, en gespeend van elke hartklopping-wekkende romantiek, waarvan de laatste evident beslissend is voor het verdere leven van de genaamde Phil. Ik heb last gehad om me tweehonderdveertig bladzijden lang voor dit meisje te interesseeren — de zon scheen zoo verrukkelijk door de masten in het arkadisch sparrenbosch, waar ik mezelf gedwongen heb dit boek te doorworstelen — en ik moet eerlijk bekennen dat haar weinigboeiende escapades me niet bijgebleven zijn, zelfs ondanks den vlotten, handigen en prettigen verteltrant en het sympathieke anekdotisch realisme waarmee die aap van een meid het tastbare mitsgaders het ontastbare leven ondergaat. « Lezen ? » vraagt iemand naast mij. « Asjeblieft niet, tenzij ge geen kans zaagt om op een andere wijze aan de obsessie van een doodelijk vervelenden Zondagachtermiddagregen of van een slapeloozen nacht-met-tandpijn te ontsnappen ».

Emmy van Lokhorst

13.450 Ik heb nu nog een « leuk » boek voor het soort meisjes voor wie de titel MEISJES-STUDENTEN IN PARIJS (IV *) mogelijk een bepaalde attractie heeft. In dit verhaal van **Nan van Blaricum** krijgt de lezer namelijk precies wat de titel belooft — « natuurlijk » zullen naïevelingen in het vak zeggen —; wat over Parijs, wat over Hollandsche meisjes die uit studeeren gaan, terecht komen in een kosmopoliet midden, vreeselijk zwaar boomen, vreeselijk kurieuze typen leeren kennen, zoo profs als studenten, en vreeselijk bohemien-achtig leven ; — echter, wat de titel niet heelemaal belooft, als tenminste mijn flair in die dingen juist is, zonder gewaagd heden opof over het klassieke randje af. De auteur heeft van dit boek een doorloopend levendig en bewogen vertelsel gemaakt, en eenige almachtig-plezierige typen gecreëerd die, gelijk alle Hollanders dat schijnen te kunnen zoodra ze hun voeten buiten den vaderlandschen bodem zetten, zoo absoluut ónhollandsch zijn, dat ze er zelfs de eindelooze vaderlandsche theeceremonieën en het flirten met jongens-met-knalroode-twoseaters, (wat in het vaderland de dagelijksche bezigheid van H.B.S-ers schijnt te zijn, als ge de literatuur moogt gelooven) bij vergeten. Aan het studentenjargon, dat sterk doorspekt is met de noodige Engelsche en Fransche uitroepen en vooral aan een aantal zeer pittoreske en reëele bizonderheden, merkt men de authenticiteit van het décor, overigens het belangrijkste van het boek, en de waarachtigheid van typen als Sheila, Maja en Razzia, die verrassend zijn van realiteit en een uitzicht geven op een nieuw type studeerende meisjes lijk onze fraaie letteren er tot nog toe geen kende. Het is handig in elkaar gezet, zonder diepte of hevige gevoelsmomenten, zonder diepzinnigheden of intellektueele pretenties, en misschien juist daarom zoo sympathiek.

13.451 Een heel ander inzicht op de jonge meisjesziel geeft de jonge schrijfster **Agni van der Torre** in haar laatst verschenen boek ZIJ WACHTEN (IV) waarin ze, met een zeer subtiel aanvoelen van nuances en onderbewustzijn het zielsleven teekent van een jong meisje uit een Brabantsch dorp, dat gegroeid is in het stille huis van een vereenzaamden dokter wiens vrouw in tragische omstandigheden overleed, en zelfs niet uitbundig-meisjesachtig openbloeit aan de universiteit. Ze geeft haar studies ten slotte op omdat heur hart haar naar haar vader toe dwingt, dien ze in zijn eenzaamheid tot steun wil zijn. Het lijkt alsof dit jonge leven zich voltrekt buiten elk kontakt met het grootsche levensavontuur zooals dit zich aan een jonge meisjesziel aandient, doch blijkbaar krijgt haar leven hier pas zin en inhoud, door haar ingrijpen in de kleine tragiek en de schaarsche maar diepe vreugden eener landsche volksgemeenschap. Hier vindt ze ook

Agni van der Torre

haar eindbestemming als het jonge vrouwtje van den nieuwen jongen dorpsdokter na den stillen, ietwat tragischen dood van haar vader. Mooi en innig is dit leven geteekend, wat wazig in zijn détails en niet altijd scherp van realiteit; ik zou zelfs durven zeggen dat het leven van haar vader, den dokter, gaver en vollediger geteekend is en in de diepte meer verantwoord dan dat van Levine. Vooral het tweede deel is zeer zuiver, ook dieper van relief, en innig van verstild religieus gevoelen. Er is over dit boek een zachte weemoed,die dit zeer elementaire gegeven een bizondere charme geeft, en een mooie, verstilde goedheid met een ietsje heimwee naar het bovenzinnelijke. Doorloopend geeft het den indruk van wazigheid en onwezenlijkheid, wat dit boek naar mijn meening heeft belet uit te groeien boven haar vcorgaande werk, «Mientje», dat hier bij een vorige gelegenheid besproken werd. Doch ik erken gaarne dat het zelfs in dezen vorm de kwaliteiten verraadt welke men slechts bij een geroutineerd en rasecht auteur verwacht te ontmoeten, zoowel deze die het resultaat zijn van een sterk stylistisch als van een waarnemend en beeldend vermogen. Ik geloof persoonlijk dat een half dozijn jaren deze nog jonge auteur over de hierboven gesignaleerde onvolkomenheden op schitterende wijze zal heen helpen : de elementen voor een uitnemend en meer dan gewoon kunstenaarsschap zijn hier overvloedig voorhanden.

13.452 Kon ik nu hetzelfde getuigen van **Nine van der Schaaf**, naar aanleiding van haar roman HEERK WALLING (IV*), dan kon ik deze kroniek met een blijmoedig hart besluiten, doch ik kom er eerlijk voor uit dat het mij meer dan gewone zelfoverwinning gekost heeft, dit boek heelemaal ten einde te lezen (wat ik overigens als plichtsgetrouw recensent tweemaal gedaan heb, nademaal de inhoud me enkele weken na de eerste lezing totaal ontgaan was). En nu, een maand na de tweede lektuur, kom ik tot mijn verbazing opnieuw tot dezelfde bevinding. Slechts een uiterst verward beeld en een zeer vage indruk bleef me bij van dezen Frieschen roman over een overigens zeer nuchteren boerenknaap, wien het avonturiersbloed te scherp het lijf prikkelde om zich van meet af te kunnen verzoenen met het vlakke, zwaarmoedige beeld der wadden en scheeren en de eenzaamheid van zijn geboortestreek. Het leven zorgt er overigens ook hier wel voor dat de wildste non-conformisten tam worden, en een dozijn jaren normaliseeren alles, zelfs de meest acute toestanden in een dorp uit de Friesche Polders, als daar zijn: de wanverhoudingen in de families, het onderst boven werpen der sociale verhoudingen, de buitenissen van de aan den zelfkant levende verschoppelingen en armoelijders, zooals die in geen enkel dorp ontbreken, tot vreugde en redding der heimatschrijvers. Nine van der Schaaf houde me ten goede dat ik dit boek werkelijk al te wazig en te schematisch moet vinden, te weinig één van opzet en te vaag van teekening, al geef ik gaarne toe dat sommige bladzijden merkwaardige stylistische kwaliteiten vertoonen in de richting van de klein-realistische teekening des dagelijkschen levens en het scheppen van de zeer eigenaardige Friesche atmosfeer, die dit boek zijn voornaamste verdienste geeft.

Nine van der Schaaf

HET HOEKJE VAN DEN BIBLIOTHECARIS

Opleidingscursus voor Bibliothecarissen

Ook dezen Winter wordt door het A. S. K. B. een Opleidingscursus te Antwerpen ingericht, als voorbereiding tot het examen, dat vermoedelijk in den loop van Mei 1937 zal kunnen worden afgelegd, voor een van Staatswege aangestelde jury. W. E. H. Joris Baers zal ook dezen cursus geven. Inschrijving-prijs : **35 frank**, te storten **op postrekening 241.02** van A. S. K. B., Antwerpen — wordt onverwijld te gemoet gezien, met opgave van volledig adres ; desnoods kan nog ingeschreven worden bij den aanvang der eerste les, op **Donderdag, 19 November e. k. in Openbare Boekerij St-Michiel**, Amerikalei, 1651.
Deze lessen worden gegeven elken Donderdag van 5 tot 7 uur, tot Paschen 1937.
Gedrukte lesteksten worden ter beschikking gesteld tegen 40 fr.

Het Boek der Maand

Prof. Dr Jul. Persijn : Over de Ziel der Lage Landen

door Prof. Dr Frank Baur

13.453 ◆ V. — De Zuid-Nederlandsche letterkundige historiographie der laatste twintig jaren bracht twee geschriftjes voort die, in sterk geconcentreerden vorm, toch meesterstukken mogen heeten van wetenschappelijke synthese : **Persijns** « *A Glance at the Soul of the Low Contries* » (Leiden 1916) en **Vermeylens** « *Van Gezelle tot Timmermans* » (1 A'dam 1922, 2 1928).

Prof. Dr Jul. Persijn

Prof. Dr A. Vermeylen

Het laatste groeide in kristallisatie uit onderscheiden probeersels van synthese, einde 1905 door Vermeylen voor twee, drie verzamelwerken als « La Nation Belge » en « Vlaanderen door de Eeuwen heen » gepoogd ; de sierlijke verzorgdheid van den stijl,de voorzichtige en toch kernachtige formuleering der schrijverskarakteristieken, de gelukkige evenredigheid der deelen, al die voortreffelijkheden dankt het werkje aan de veilige geestelijke rust waarmee het kon geschreven worden, door iemand die ± de volle middaghoogte van zijn kunnen en kennen reeds had bereikt.

Het tweede, al werd het ook reeds in eerste concept voorbereid in Persijns opstel « Onze Letterkunde in Vogelvlucht » (Leuven, Keurboekerij 1909), moest nochtans geschreven worden in de onrust en de spanning der eerste oorlogsjaren, grootendeels op den voor wetenschappelijke beoefening der Nederlandsche letterkunde niet bijster gunstigen bodem van Engeland, ver van de eigen, vertrouwde bibliotheken en zonder behulp van het dag aan dag bijgehouden aanteekeningen-apparaat.

Daar komt nog bij, dat Vermeylens werkje een honderdkoppige, Persyns een duizendkoppige stof binnen ongeveer gelijken omvang synthetisch te verwerken kreeg, en dat de Vlaamsche banneling zijn overzicht van de letterkundige cultuur der Nederlanden dóór de eeuwen heen bewust in het teeken verlangde te stellen van een polemiek, waartoe de pan-latijnsche uitlatingen van Belgische en Fransche journalisten, met betrekking tot de na-oorlogsche oriënteering van België, een zóó op Vlaamsche zelfstandigheid gestelden geest als Jules Persijn *moesten* prikkelen. Dat, eindelijk, de criticus die voor eigen volk synthetiseert, als Vermeylen, zich meer onbevangenheid en oorspronkelijkheid mag gunnen, dan hij die, als Persijn, een vreemd publiek in ons letterkundig verleden in te wijden krijgt, ligt voor de hand.

Toch acht ik het gelukkig dat zaliger Scharpé op den inval kwam het uitverkochte en vrijwel onvindbaar geworden Engelsch werkje, door een vertaling in het Nederlandsch, in te schakelen in de verzamelde werken van J. Persijn. De vaardige en kundige hand van Dr Lissens heeft die taak met voorzichtige piëteit volbracht. Een aantal, tijdens den oorlog, door Persyn zelf nog, ten behoeve van Fl. Prims' *Vrij België* vertaalde hoofdstukken, nam Dr Lissens ongewijzigd over ; de rest van de twee en tachtig korte hoofdstukjes bracht hij over in een Nederlandsch, dat natuurlijk geheel anders luidt dan de gewoonlijk zoo hóóg in de kleur gehouden stijl van den betreurden criticus : maar het ietwat onwennige en, blijkens de slotnota, ook geretoucheerde Engelsch van het origineel kon moeilijk, bij overzetting in het Nederlandsch, het geluid van den waren Persijn-stijl teruggeven. Dr Lissens heeft er dan ook goed aan gedaan, a priori een poging tot « restauratie » van Persijns stijl te verzaken.

Zijn inleiding, die het ontstaan en den tijdszin van *A Glance* zoekt te verklaren, is een intelligent, ook de tekortkomingen geenszins verzwijgend opstel, dat terecht in Persijns

---

Dr Jul. Persijn : Over de Ziel der Lage Landen. Vert. uit het Engelsch [A Glance at the Soul of the Low Countries, ingeleid en van aanteekeningen voorzien, door Dr R. F. Lissens — Antwerpen, Persijncomité, 1936 (27×18) 147 blz. z. pr.

arbeid leert waardeeren den ruimen kijk óp en de veelzijdige verbindingen mét « de andere aspecten van de beschavingsgeschiedenis ». Persijn heeft immers in dit werkje geenszins de gebruikelijke, *bellettristische* eenzijdigheid van onze meeste litterairhistorici gedeeld : schrijvende in een land, waar een lange traditie ook de wijsgeeren, de geschiedschrijvers, de stijl hebbende vertegenwoordigers van het « general learning » niet buiten de geschiedenis der letterkunde sluit, heeft Persijn ook aan mannen als Allard Pierson, Thorbecke, Kuyper, Fruin, Berlage e.a. een plaats ingeruimd, waarop ze recht hebben. Ook de bruikbaarheid van menige aanteekening in dit boekje voor de vergelijkende Engelsch-Nederlandsche letterkundige geschiedenis, heeft Dr Lissens terecht onderstreept.

Een bibliografische nota gaat vooraf, een tiental bladzijden aanteekeningen en een omvangrijk Namen- en Zakenregister besluiten het geheel.

Men begrijpt dat de hr Lissens de vele data uit het Engelsch werkje in zijn vertaling heeft geschrapt : ze hebben hem waarschijnlijk te zwaar geleken, voor een publicatie die hij in zijn inleidend opstel nadrukkelijk als een *essay* zoekt te kenschetsen, al zal hij, bij nadere overweging wel toegeven, dat een zóó met détail-weten topzwaar beladen geschrift moeilijk voor een zuiver essay kan doorgaan : het had wellicht aanbeveling verdiend die *data* te behouden ; ook Vermeylen geeft ze in bovenbedoeld boekje van hem. Ook dat de vertaler hier en daar een materieele vergissing van den in ballingschap schrijvenden criticus heeft weggewerkt, kan slechts de waarde van Persijns oorlogsboekje verhoogen : een paar zijn hem daarbij wellicht ontgaan, bv. dat de West-Vlaamsche Eckart-dichter niet *D. Van Houtte*, maar *Delfien Van Haute* heet (blz. 118). Een paar onoplettendheden zijn ook wel in de vertaling binnengeslopen : zoo kan bv., op blz. 105, het Engelsche *with conspicuous success* moeilijk door *met schitterend welgevallen* vertaald worden. Dr Lissens heeft wel *bijval* bedoeld ?

We mochten, alles saamgenomen, hopen dat onze gestichten voor Middelbaar Onderwijs in de gelegenheid werden gesteld om deze, ook typografisch verzorgde uitgave, op de lijsten hunner boeken voor prijsuitdeelingen en schoolbibliotheken te brengen.

Van Menschen en Boeken

Zooals de persverslagen hebben meegedeeld, heeft het Verbond van Kath. Boekerijen zeer actief deelgenomen aan het Katholiek Congres te Mechelen. In de afzonderlijke Sectie voor Boek- en Bibliotheekwezen, die kon bogen op een talrijk en ter zake bevoegd publiek, en voorgezeten werd door Z. H. E. Monseigneur Jansen, behandelde Z. E. H. Baers uitvoerig de twee nieuwtijdsche aspekten van het moderne bibliotheekwezen. De noodzakelijkheid van ruimer voorziene en technisch beter-ingerichte z.g. « middelbare » bibliotheken en leeszalen, in alle steden en centra van eenig belang (zegge in alle gemeenten van minstens 10.000 zielen). Hiertoe zijn natuurlijk ruimere bestaansmiddelen onontbeerlijk en wordt dan ook verwacht van de Openbare Besturen dat ze, het kultureel belang inziende van een ruimer opgevat bibliotheekwezen, voortaan in de officieele begrootingen een heelwat belangrijker aandeel zouden verzekeren. Verder suggereerde hij, als een voorloopige tegemoetkoming, de mogelijkheid door het inrichten van een Gecentraliseerd Wisselfonds, het gebrek aan nieuwere lectuur, — waaronder de meeste bibliotheken verkwijnen en het beste deel van hun lezers verbeuren, — te keer te gaan. Dank zij deze gecentraliseerde Wisselboekerij zou het mogelijk worden de ontoereikendheid der plaatselijke bibliotheekfondsen doelmatig aan te vullen, door deze te voorzien van nieuwere, duurdere boeken, welke niet tot de budgetaire mogelijkheden behooren van de meeste boekerijen. Uit de korte gedachtenwisseling welke hierna gevoerd werd, bleek duidelijk dat in de aangegeven richtingen een gelukkige oplossing te vinden is. Door de aanwezigen werd dan ook wenschelijk geacht, aan te dringen bij de Op. Besturen, opdat onverwijld de beschikbare kredieten zouden worden opgedreven, minstens de bedragen van vóór de krisis-inzinking. Hierna behandelde ERNEST VAN DER HALLEN het moreele standpunt

Joris Baers, pr.

Ernest vander Hallen

van den recensent tegenover het boek, als leidraad bij de keuze door den bibliothecaris; hij onderzocht de beteekenis van het begrip «verwerpelijk, verkeerd, zedelijk slecht boek», behandelde de kwestie: maakt het behandelen van het kwaad op zichzelf een boek voorbehouden, en legde vooral nadruk op het onderscheid dat zich opdringt tusschen het boek dat het kwaad objectief, t.t.z. als kwaad, behandelt, en het boek dat het kwaad goed praat, aanvaardt, vergoelijkt of tracht te verklaren als een gevolg van elementen en oorzaken, die buiten den vrijen wil van den mensch liggen. **W. E. H. Joz. van den Eynde** lichtte, in aansluiting hierbij, de moreele indeeling van het boek in categorieën, zooals dit in Boekengids en in Lectuur -Repertorium geschiedt,tce,met een pleidooi voor een sterk besef van verantwoordelijkheid bij den bibliothecaris en een strenge, principiëele toepassing der boekengroepen, respectievelijk berekend op de verschillende centra van belangstelling, de individueele leeskracht en vorming der verschillende lezers; wat praktisch in de hand gewerkt wordt door toepassing van het « Pædagogisch Plaatsingstelsel » en het volgen van de bibliografische gegevens in Boekengids en Lectuur-Repertorium verstrekt. Hij kwam eveneens beslist uit voor het handhaven van het strengere standpunt bij aankoop en uitleening der boeken. Bij algemeenheid van instemming werden de moties aanvaard omtrent het op peil brengen der subsidies vanwege de O. B., het erkennen van het beginsel der Middelbare Boekerijen, de inrichting van Gecentraliseerde Wisselboekerijen en de principieele houding der bibliothecarissen in zake aanschaffen en uitleenen van boeken, welke onder de categorieën « voorbehouden lectuur » vallen.

Jos Van den Eynde, pr.

Zooals de bladen gemeld hebben werd Zondag 27 September op het graf van dichter **René de Clercq** te Lage Vuursche een monument opgericht van de hand van zijn vriend en mede-banneling Jozef Cantré. Prof. Burger en Dr Borms spraken hierbij huldewoorden over den dichter en zijn alzijdig werk.

Dit jaar zal de **Vlaamsche Boekenweek** te Antwerpen, ingericht door de V. B. V. B. en de Ver.v. Letterkundigen, doorgaan van 7 tot 15 November; ze zal samengaan met een tentoonstelling van Vl. boekillustratie en boekversiering.

Van 12 tot 30 Oktober zullen te Ravenna grootsche feestelijkheden ingezet worden tot herdenking van **Dante Alighieri**. Aanleiding hiertoe is de inwijding van een stilte-zone rond het graf van den dichter.

René de Clercq

Einde September verscheen nr 1 van een nieuw maandschrift: « **Getuigenis** », onder redactie van V. J. Brunclair, Geert Pijnenburg, K. Ruys en V. Vanderlinden; in de inleiding noemt het zichzelf « een Vlaamsch kultureel links gericht vrijzinnig tijdschrift ». Zijn opzet synthetiseert het in de volgende alinea uit dezelfde inleiding : « Waar in Vlaanderen de toon wordt aangegeven door een intellectueele minderheid, die zich steunt op de achterlijkheid der democratische massa, en onder geenerlei opzicht beantwoordt aan de eischen welke de vrije ontplooiing van den geest stelt, zullen wij de intellectueele krachten die streven naar een humanistische levensbeschouwing, bijeen brengen om te getuigen van den onverzettelijken wil die het vrije denken bezielt. »

Dante Alighieri

Er werden voor het komend winterseizoen een aantal **nieuwe romans** aangekondigd door de Nederlandsche uitgeverij, o.m. van Antoon Coolen; van Gerard Walschap : Een Mensch van goeden Wil; van Albert Kuyle : De roode Kardinaal; van A. M. de Jong : De goede Dood; van Jeanne van Schaik-Willing : Nachtvorst; van Henriëtte van Eyk : Intieme Revue; van Siegfried van Praag : La Judith.

De Kon. Vl.Academie bekroonde met den **August Beernaertprijs**, den gedichtenbundel « Opera » van **Maurits de Doncker**, een soort poëtisch dagboek. De Nestor de Tièreprijs werd niet toegekend, evenmin als de prijs voor een werk over de techniek van Karel van de Woestijne's vers.

Zondag 27 September had de onthulling plaats van het gedenkteeken op het graf van

Carel van Mander

Prof. Dr Jules Persijn te Broechem. Prof. Frank Baur sprak de ontroerde hulderede uit — die men in haar geheel vooraan in dit nr afgedrukt vindt — waarna de burgemeester van Broechem namens de bevolking de zorg voor het gedenkteeken op zich nam, en de voozitter van het comité, Prof. Dr Kan. A. Boon, de aanwezigen dankte. Het was een stille, vrome en ontroerende plechtigheid en een mooie hulde aan den grooten doode.

De schilder-dichter **Carel van Mander** werd op 12 Oktober te Amsterdam feestelijk herdacht : In de Oude Kerk werd een gedenksteen onthuld en in een der zalen vau het Kon. Oudheidkundig Genootschap in het Rijksmuseum, een tentoonstelling ingericht van schilderijen, teekeningen, prenten en boeken van de hand van C. van Mander, of op hem betrekking hebbend. Van Mander staat vooral bekend om zijn « Schilderboeck », waarin hij het leven verhaalt van een aantal antieke Duitsche, Italiaansche en Nederlandsche schilders.

Uitslagen der Examens voor Bibliothecarissen

Op 28, 29 en 30 September zetelde te Antwerpen een officieel aangestelde jury, bestaande uit Hr Leo van Molle, staastinspecteur der O. B. ; W. E. H. J. Baers, diocesaan bibliotheekopziener ; H.H. Lode Baekelmans, stadsbibliothecaris, Aug. Ossenblok en Ger. Schmook, bibliothecarissen, tot afnemen van het examen voor kandidaat-bibliothecarissen. Slaagden in het examen :

Met onderscheiding :

Deckers, Gerardus	Kalmthout	van Hileghem, Johanna	Tisselt
Janssens-de Motte, Joh.	Turnhout	van Kerckhoven, Johanna	Antwerpen
Lievens, Maria	Antwerpen	Vercruyssen, Germaine	Antwerpen
Paelinckx, Anna	Wuustwezel	Vermeulen, Maria	Mechelen
Smits, Maurits	Schelle	Vroom, Maria Louisa	Antwerpen

Met voldoening :

Auwaerts, Huibrecht	Hemiksem	de Weerdt, Emiel	Mortsel
Bequet, Hendrik	Lier	Herreman, Paula	Antwerpen
Brusselaers, Lucia	Antwerpen	Peeters, Hector	Aartselaar
Callaerts, Gustaaf	Brasschaat	Timmermans, René	Berchem
Coulier, Elvira	Kapellen	van Rillaer, Jo ef	Berchem
de Bouck, Willem	Borgerhout	Vermeeren, Alice	Schoten
de Graeve-Dietvorst, J.	Deurne	Vernimmen, Omer	Borgerhout
de Hornois, Gerardus	Mechelen	Vervliet, August	Boechout
de Waal, Cornelia	Borgerhout	Winkeler, Louisa	Borgerhout

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.454 d'Espallier, V., Dr **159 : 37**

◆ MENSCHENKENNIS EN TYPOLOGIE. *Geïll. — Tilburg, R. K. Jongensweesuhis (Opvoedk. Brochurenreeks nr* 82) 1935 (19×14) 67 *blz.* *fl.* 0,80

Dr V. d'Espallier

IV — Eenvoudig en klaar, bondig en nochtans zonder vervorming van de hoofdlijnen de groote karaktersystemen en typologieën uiteenzetten, met het oog vooral op de opvoedingspraktijk: die moeilijke onderneming heeft Dr d'Espallier in onderhavig werkje gelukkig ten einde gebracht. Na de algemeene Inleiding, en een kort woordje over « Typen toepasselijk op speciale Gebieden» en « Typen der speciale Functies », bespreekt hij de Totaaltypen of Persoonlijkheidstypen. Eerst de psychogene van Jung en Jaensch ; daarna de apsychogene van Kretschmer en Spranger. Terloops worden nog andere systemen vernoemd, die ten onzent weinig of niet gekend zijn. Het boekje eindigt met een reeks Nabeschouwingen die getuigen van een ruimen en gezonden kijk op het goede en minderwaardige dat de moderne psychologie ons zoo overvloedig aanbiedt. — Als eerste inleiding tot karakterologie en typologie zeer aanbevolen. Dr J. DONCEEL S.J.

2. - GODSDIENST

13.455 Adrianus, P., O.M.C. **24 : 26**

◆ HOE BEN IK LEKENAPOSTEL IN DE ZIN VAN Z. H. P. PIUS XI? — *Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan,* 1936 (21×13) 34 *blz.* *fl.* 0,25

V* — « Katholieke Actie wordt echter gemakkelijk een slagwoord, waardoor men verstaat wat men wenscht » (blz. 4). Op grond van deze vooropstelling, — die absoluut juist is — bouwt Pater Adrianus zijn klein, maar merkwaardig boekje. K. A. is 'n woord dat niet van de lucht is. Omdat we het zoo dikwijls en in omstandigheden allerhande steeds maar hoorden terugkomen, zijn we gaan denken dat we — wijl de *klank* van het woord ons zoo bekend geraakte — den juisten *zin* ervan hadden begrepen. Daardoor ontstond misbegrip, verwarring, verkeerde interpretatie, aanwenden ervan à tort et à travers. Het is nu juist de verdienste van Pater Adrianus' uiteenzetting, dàt recht te zetten en daarom raden we de *ernstige* leeken de *studie* van dit werkje aan. Klare kennis is noodzakelijk te dezer. Achteraf zal dan gemakkelijker de *kunst* worden geleerd de K. A. toe te passen.
M. VAN HOECK, PR.

13.456 Bô Yin Râ **37 : 29**

OPSTANDING. *Vert. uit h. Duitsch*[*Auferstehung*] *dr M. ter Marsch-Keen — Den Haag, Boucher,* 1936 (19×12) 94 *blz.* *geb. fl.* 1,25

II — Bô Yin Râ is een Beiersch schilder met den prozaïschen naam van Joseph Schneiderfranken. Zijn werken dragen een mystisch, exotisch karakter ; misschien een der redenen waarom ze voor den modernen, zoekenden mensch eenige bekoring kunnen hebben, maar den christen, die nog zijn geloof kent en beleeft, kan de lezing van zijn werken slechts ontgoochelen. Zij zijn oppervlakkig. Dit is ook het geval met het werkje, dat we hier bespreken. Zonder twijfel wekt het op tot goedheid, vrede, onbaatzuchtigheid, maar de diepere ondergrond, die den mensch in zijn streven naar goedheid en volmaaktheid moet dragen, en de goddelijke leer, die hem den juisten weg door het leven moet wijzen, zijn in dit werkje niet te vinden. Dr L. BELLON, PR.

13.457 **Cruysberghs, K., Mgr** 25 : 22 : 24

◆ HET LIJDENSPROBLEEM. Zes Vasten-Predikaties, Kapelle-Kerk, Brussel, 1936. — *Antwerpen, Standaard,* 1936 (21 × 14) 79 *blz.* 15 *fr.*

V* — Weer heeft Mgr Cruysberghs — naar we vernamen — de Kapelle-kerk te Brussel doen volloopen voor zijn Vlaamsche vasten-predikaties. Dat is wel kenschetsend voor Brussel. Met zijn gewonen diepgang en in een magistrale bewerking, heeft Mgr Cruysberghs het lijdensprobleem bestudeerd en ontvouwd en daardoor een der dingen die « uit het leven groeien » naar zijn waarde geplaatst in het leven van den mensch en van den geloovige. In een sterke synthese teekent hij in Christus het volmaakte Voorbeeld aan van den lijdenszin en de lijdenskracht. Van Hèm gaat uit de vormende sterkte van wie het lijden begrijpt in de economie van de heilsorde, zooals ook het Zieken-Apostolaat dat verbreidt en tot een levensschool voor de zieken vormt. De uitgave van het boek is mooi.

Mgr K. Cruysberghs

M. VAN HOECK, PR

13.458 **Daisomont, M., pr.** 29 : 23

◆ DE SATAN IN DE HUIDIGE WERELD. BESTAAT HIJ? VERSCHIJNT HIJ ? WERKT HIJ NU NOG? BEDREIGT HIJ ONS ? — *Oostende, Frans Musinstraat* 9, 1936 (22 × 14) 20 *blz.* 1 *fr.*

V — Schrijver stelt zich tot doel te bewijzen, dat satan werkelijk bestaat en rechtstreeks of onrechtstreeks de hand heeft in alle godsdienstvervolgingen. De huidige anti-godsdienstige beweging onder haar vele vormen is het werk van satan. Wij vragen ons af of de geschiedkundige waarde van al de verhalen van duivelverschijningen, in deze bladzijden opgenomen,wel voldoende is bewezen. Als propagandaschriftje kan deze brochure dienst bewijzen. L. VAN HULLE, PR.

Dr M. Daisomont, pr.

13.459 **de Coene, A., Kan.** 84 : 29 : 23 : 24

◆ HEIDENDOM EN CHRISTENDOM, DE GROOTSTE ANTITHESE. — *Brugge, St-Catharina-Drukkerij* (21 × 15) 134 *blz.*

IV* — Denkers, ook de hoogste, staan met hun twee voeten in de werkelijkheid, ook de laagste. Zoo was Plato ; zoo is Chesterton, die een mooi boek schreef over de paradoxen van het katholicisme ; zoo is Hilaire Belloc, die een der lievelingsauteurs is van den steller. En de werkelijkheid van den tijd is : het neo-heidendom, al draagt dit allerlei namen. En daar is schrijver om te betoogen hoe deze twee : heidendom en christendom,als twee wereldveroverende stelsels en levensideeën, als onverzoenlijke vijanden tegenover elkaar te weer staan. Hij zegt en ontwikkelt dat op zijn typische, toch grondige manier. Geen verkwikkelijke en blij-eindige beschouwing, maar een die de rimpels zet in 't voorhoofd om den vreeselijken ernst van wat aan 't worden is. Een ideeën-boek dat erg nadenken doet... Voor studiekringers, leiders en hoogere studenten zeer geschikt, hoor !

Kan. Dr A. de Coene

A. VAN DEN DRIES, PR.

13.460 **Eyckeler, J., Drs en Wevers, S., Drs** 22 : 9 : 91 : 39

◆ UIT DE GESCHIEDENIS VAN HET OUDE ISRAEL. Naar de Gegevens van de H. Schrift, de Aardrijkskunde, de Archeologie en de profane Geschiedenis : 2e DEEL. VAN DAVID TOT JEZUS. *Geïll. dr P. Gerrits. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (23 × 15) 164 *blz.* *fl.* 1,25)

V — Gelijk in het vroeger verschenen eerste deel der historie van Israël,zoo treft en boeit ons in dit tweede deel de zeer levendige verteltrant. Niet alles kon aangehaald worden, maar de voornaamste voorvallen der gewijde geschiedenis werden goed uitgebeeld,zoodat men een klaren kijk heeft over heel het verloop. Achtereenvolgens rijzen voor ons op de regeering van David en die van Salomon, de splitsing van het rijk, de tijden der verwoesting

van Jeruzalem tot aan de regeering van Herodes, op den drempel van het Nieuwe Testament. Aangenaam overzicht voor degenen die meer kennen en nieuwe gezichteinders voor beginnelingen ! J. CRETEN, PR.

13.461 **Faulhaber, Kardinaal** **88 : 92 : 22**

◆ KARAKTERBEELDEN UIT DE BIJBELSCHE VROUWENWERELD. *Vert. uit h. Duitsch [Charakterbilder der biblischen Frauenwelt] dr L. van Hulle S.T.B. Met een voorwoord van Prof. Dr J. Coppens. — Brugge, Beyaert,* 1936 (21 × 15) 7, 266 *blz. gek.* 27,50 *fr.*

Kardinaal Faulhaber

V — Kardinaal Faulhaber, wiens gesproken en geschreven woord door gansch de kath. wereld heeft weerklonken ; die zijn leuze : Vox temporis, vox Dei in heel zijn leven heeft uitgewerkt, brengt hier een galerij bijbelsche vrouwengestalten naar voren, waar de kath. vrouwenwereld van onze dagen kan naar opzien als naar modellen, door Gods hand zelf gefatsoeneerd. Naast de eigenlijke Oud-testamentische vrouwen, laat schr. als in een glanzende kleurrijke processie voor onze oogen voorbijtrekken : de vrouwen uit het Evangelie, de vrouwen uit de apostolische gemeenten, en eindelijk de Koningin van de bijbelsche vrouwen : de Moeder des Heeren. In tegenstelling met andere werken van denzelfden schr., waarin hij in de onwrikbare vastheid van zijn geloof en met de ontembare durfkracht van de waarheid alle problemen van zijn tijd aanvat, waar, kortom, hij zich opwerpt als de bezielende voorvechter en leider, is hier in dit boek de geleerde exegeet aan het woord, wijst ons op de parels van schoonheid die in den Bijbel zoo maar voor het rapen liggen, maar bovenal, wil ons de gewijde teksten laten aanvoelen als krachtbronnen van innerlijk leven, wil de hedendaagsche vrouwenwereld nader brengen bij haar God. Ook hier bewonderen wij de sterkende gedachten, de klaarheid van zegging en de zwierigheid van stijl, die de lezing van zijn boeken maken tot een festijn voor ziel, geest en hart. — Een uitzonderlijk mooi, rijk en sterkend boek. De katholieke vrouwenwereld zal Kard. Faulhaber om het geschenk van dit gulden boek dankbaar zijn. Vertaler en uitgever hebben mooi werk verricht. M. VAN HOECK, PR.

13.462 **Faulhaber, Kardinaal** **25 : 85**

◆ ROEPSTEMMEN IN DE WOESTENIJ ONZER DAGEN. Verzamelde Toespraken, Preeken en herderlijke Brieven. *Vert. uit h. Duitsch [Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart] dr P. L. L. Dils O. Praem. Met 2 portretten — Averbode, Goede Pers,* 1935-36, 2 *dln* (19 × 14) 12, 225 ; 16, 299 *blz.* 35 *fr. geb.* 55 *fr.*

V — De markante figuur van den grooten Münchener Aartsbisschop is sedert jaren de geestelijke leider van zijn land en ook een der meest vooraanstaande geestelijke katholieke leiders van internationale beteekenis. Buiten zijn wetenschappelijke werken van exegese — zooals geweten, was hij jarenlang universiteitsprofessor te Straatsburg — is hij vooral op het voorplan getreden als bisschop. Zijn herderlijke brieven (die althans, welke van algemeene beteekenis zijn), zijn essays, zijn redevoeringen werden gebundeld in drie volumes, waarvan Pater Dils er een, en zeer goed, vertaalde. De sterk-synthetische geest van den denker, het rake begrijpen van zijn tijd, zijn krachtdadige belijdeniskracht, zijn klassieke vormkracht, zijn doorgloeide redenaarsovertuiging : dàt alles leeft in dit eene volume. Daardoor ook hebben zijn uiteenzettingen, al zijn het meest gelegenheidsessays, een groote draagverte en diepgang. — Binnen korten tijd hopen wij zelf in vertaling een anthologie uit te geven uit Faulhaber's werken, waaruit blijken zal hoe deze kardinaal over het « Zeitgeschichtliche » heen, aan alles wat hij beroert, een universeele beteekenis weet te geven. M. VAN HOECK, PR.

13.463 **Fiedler, Emil** **24**

◆ VAAR WEL. Een Boek voor jonge Menschen. *Vert. uit h. Duitsch [Warum denn Zickzack gehn ?] dr Cor Hesseling. — Hilversum, Brand,* 1936 (20 × 14) 211 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

V—Fiedler heeft steeds iets te zeggen aan de menschen van dezen tijd, en hij doet het steeds op de hem eigen, rake en direct-inslaande wijze. Juist op grond van zijn persoonlijkheid in denken en uitbeelden blijven natuurlijk ook steeds questies te discussieeren, waarover hij een oordeel velt. Dit nieuwe werk draagt als ondertitel : Een boek voor jonge menschen, maar het is ook een boek voor allen : het is een boodschap van geluk aan de menschen van dezen tijd, en als zoodanig heeft het niets van getheoretiseer, maar het heeft den warmen, vollen klank van het leven zelf. « Onder de zeelui die altijd geweten hebben wat hun leven waard was, is eens de korte wensch ontstaan, die in twee woorden hun beroep en hun

levenswijsheid samenvatte : vaar wel ! » In elke bladzijde van dit boek roept Fiedler ons toe : Doe zóó en gij zult wel varen. Beleef zóó Uw geloof, delf met eigen handen de rijkdommen op die erin besloten liggen, en ondervind dan wat al kracht en blijheid uw leven overstroomen. — We krijgen hier, in den wirwar van dezen tijd, rotsbodem onder de voeten, en een wegwijzer op den weg van het leven, dàar geplaatst door iemand die zijn tijd, en de menschen en de nooden van zijn tijd volkomen begrijpt ! Dit boek, waarin Fiedler de rijke gaven van zijn geest en hart heeft neergelegd, is bestemd om aan vele menschen, vooral aan jonge menschen, veel goed te doen ! M. VAN HOECK, PR.

13.464 **Gurian, Waldemar** 26 : 32

◆ DE STRIJD OM DE KERK IN HET DERDE RIJK. Door den schrijver voor deze Nederlandsche uitgave tot op den jongsten tijd bijgewerkt. *Vert. uit h. Duitsch* [*Der Kampf um die Kirche im Dritten Reich*] *dr P. Telder.* — *A'dam, H. J. Paris*, 1936 (20×15) 146 *blz.* *fl.* 1,70 ; *geb. fl.* 2,10

V — Na de studie van P. van der Wey, die ons de leerstellingen van het Nieuw-Heidendom in het Derde Rijk uiteenzette, komt Waldemar Gurian (schrijver van het gekende werk over het Bolsjewisme) in dit zeer merkwaardige boek ons een beeld voor oogen hangen van de wijze waarop die leer — die regelrecht indruischt tegen de leer van de Kerk — practisch wordt doorgevoerd. De strijd om de Kerk gaat niet enkel en alleen om de katholieke, maar ook om de protestantsche Kerk. Wat deze laatste betreft, heeft het ingrijpen der « partij » verwarring gesticht in hare rangen en ze grootendeels weerloos gemaakt tegenover den N. S. opmarsch. Ten opzichte van de kath. Kerk echter moest men omzichtiger te werk gaan. Tegenover haar gaat het regime van « onrecht, terreur en leugen » dan ook schuil onder een schijn van waardeering en toegeving. « Men houdt steeds vast aan de oude beproefde tactiek, die pressie samen laat gaan met het voorspiegelen van kansen op overeenstemming ». Zoo komt het — meteen ook door het feit dat het N. S. het goddelooze bolsjewisme heeft bestreden en geweerd — dat door de Duitsche katholieken en zelfs door de geestelijkheid het gevaar wordt onderschat. Wat men echter met de kath. Kerk doen zal, zoodra men haar niet meer noodig heeft, moge blijken uit de vervolging van bisschoppen en priesters, die onder allerlei voorwendsels loskwam na de Saarverkiezingen, toen weer een factor wegviel om tegenover de kath. voorzichtig te zijn. Dit pregnante boek geeft ons een duidelijk beeld van wat er zich op dit oogenblik in Duitschland afspeelt. Schr. merkt terecht aan dat de strijd hier gaat om het wezen zelf en het bestaan van de Kerk. Men wacht er zich wel voor een openlijke vervolging te ontketenen, doch de Kerk wordt systematisch overal weggedrongen en in haar plaats komt de Staat, de partij te staan. Nuchter en met groote kennis van zaken volgt Schr. stap voor stap al de gebeurtenissen tot 3 April 1936. De Kroniek op het einde van het boek geeft zeer klaar en overzichtelijk het verloop weer van den strijd. Zeer warm aanbevolen.

M. VAN HOECK, PR.

13.465 **Himmelreich, Laetus, Dr, O.F.M.** 22

◆ DE KATHOLIEKE BIJBEL. De heilige Boeken van het Oude en Nieuwe Verbond : 2e AFLEVERING. *Vertaling uit de oorspronkelijke tekst* — *'s Bosch, Teulings ; Brugge, Beyaert*, 1936, 8 *dln* (20×14) 257-512 *blz.* 115 *fr.*

IV* — Pater Himmelreich O.F.M. biedt het Nederlandschlezend publiek de eerste Nederlandsche katholieke vertaling aan van de gansche Heilige Schrift, naar den grondtekst bewerkt en met bondige noten verrijkt. Zijn werk werd scherp beoordeeld in *De Gemeenschap* door A. van Duinkerken en in de *Ephemerides Lovanienses* door R. de Langhe. Deze scherpe kritiek is ten deele gewettigd, vooral met betrekking tot het eerste deeltje. Himmelreich vertaalt het Hebreeuwsch in ruime mate naar Parsch en schrijft, althans in de eerste aflevering, Parsch'noten doorgaans letterlijk over. In dit tweede deeltje is de vertaler, God zij dank, ietwat zelfstandiger geworden. De vertaling evenwel blijft bij Parsch aansluiten. Anderzijds lijkt me de taal vlot, en, gezien Parsch niet kwalijk te werk is gegaan, is Himmelreich's werk een getrouwe overzetting van den Hebreeuwschen tekst. We zullen wellicht nog lang moeten wachten op de Canisius-vertaling. Derhalve kunnen de priesters en de gestudeerde leeken zich Himmelreich's Bijbel aanschaffen. De auteur vergete evenwel niet een ruim eereloon uit te betalen aan Pater Pius Parsch, wiens Bijbel hem zóózeer van nut is geweest. Dr J. COPPENS, PR.

13.466 **Joseph Lucas, P.S.M.** 24

◆ ZIJ, DIE WACHTEN AAN DE HEMELPOORT. Gedachten over het Vagevuur en de arme Zielen. *Vert. uit h. Duitsch dr B. J. Smeesters O.F.M.*. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij*, 1936 (18×13) 119 *blz.* 10 *fr.*

V — In tegenstelling met veel tweede- en derde-rang-schrijvers, die zich bij het behan-

delen van dit onderwerp vaak aan overdrijvingen en eenzijdige voorstellingen schuldig maken, geeft de auteur van dit werkje, in briefvorm geschreven, een volledig en juist traktaat over het vagevuur. De katholieke leer komt hierin tot haar volle recht. Het onderscheid tusschen hetgeen de Kerk leert en de meeningen over vrij omstreden vraagstukken wordt steeds duidelijk aangegeven. — De vertaling kan er goed door. Op blz. 31 8e regel moet er staan « verdient » in plaats van « verdiend ». — Aangewezen en aangeprezen Novemberlectuur. L. VAN HULLE, PR.

3. Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.467 **Ballings, M., S.J.** 37 : 24

◆ RAAK ! — *Alken, Bode H. Hart,* 1936 (19 × 14) 188 *blz.* 9 *fr.*

IV, J — Een rake titel, niet ? Werkend als een magneet bij die andere jeugdmagneet die Pater Ballings zelf is. En bekijk die emblemata-gravure op den omslag en lees dan het suggereerend vers eronder van Pater Poirters : Al deze bladzijden concentreeren hierop. 't Zijn geen « corte christelijcke leeringe », maar toch koutjes en onderhoudjes van dien aard ; geen sensatiewekkers, maar toch boeiende praterkes ; geen stroeve predicatie maar toch communicatieve monologen ; geen hoogvluchtig ascetisme, en toch goeie ascese. Bedoeld voor onze studenten van Poëzis en Rhetorika. Zie, die knappe Pater Ballings weet het als niet één te zeggen aan zulke jongens, kan snaren treffen met eigenhandsche virtuositeit. Zijn gedachten zijn diep, verrassen soms, laten nooit los ; ze zijn gekruid met een humorsausje, opgefrischt door een historietje-à-propos, veraanschouwelijkt door een inslaand natuurbeeld of vergelijking. Milde, rijke inhoud ; flinke taal. Ge leest dat rustig en kalm, stuk voor stuk, met den ernst en de ingekeerdheid van een meditatie, met de vertrouwelijkheid van een vriend tot vriend. Warm aanbevolen. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.468 **Bender, L., Prof. Dr, O.P.** 34 : 1

◆ HET RECHT EN ZIJN EIGENSCHAPPEN. — *Hilversum, Brand* (« *Waarheid en Leven* », *Psychosophische Verhandelingen*) 1936 (18 × 15) 86 *blz.* *fl.* 0,80

V — Schr. verstaat meesterlijk de kunst de meest ingewikkelde begrippen helder en klaar voor te stellen. Hij nam zich voor, in enkele nummers dezer verhandelingen, het Ve gebod te verklaren en ter inleiding schreef hij deze brochuur : de indeeling ervan : 1) het recht; 2) de onschendbaarheid en 3) de afdwingbaarheid van het recht; 4) natuurrecht en positief recht; 5) enkeling en maatschappij.— Pas verklaarde één onzer ministers : « Le droit est une conception de notre esprit; il est toujours discutable ; jamais il ne constitue une certitude absolue...». Tegenover dit krasse rechtspositivisme, dat alle recht aan 't wankelen brengt, staat hier, in het betoog van Prof. Bender, de stoere, scholastieke rechtsopvatting. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.469 **Berdjajew, Nicolai** 30 : 32

WAARHEID EN LEUGEN VAN HET COMMUNISME. *Vert. dr H. Buys* — *R'dam, Brusse,* 1935 (22 × 14) 161 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

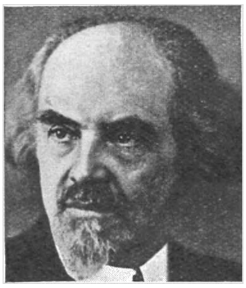

Nicolai Berdjajew

IV* — Berdjajew heeft in dit boek de cultureele en wijsgeerige beginselen van het communisme ontleed, en onderzoekt meer psychologisch de historisch ontwikkeling die het stelsel deed geboren worden. Een ontzettend verlangen naar aardsche gerechtigheid ligt ten grondslag aan het marxisme, dat in zich bijna alle religieuse motieven heeft opgenomen. Al de geestelijke waarden worden in het bolchevisme materialistisch opgevat en overgezet op de stoffelijke heerschappij van den mensch door economie en techniek. Men vervalt van het geestelijke naar het stoffelijke. Zoo is te verklaren hoe het bolchevisme een religie geworden is, met een philosophie, met een kerk en zelfs met een onfeilbaar leergezag. — De grootste verdienste van Berdjajew is het dit zoo duidelijk en klaar te hebben doen uitkomen ; hij heeft werkelijk een vraagstuk behandeld dat het « raadsel Rusland » nader tot een oplossing kan brengen. Maar of eenieder zal akkoord gaan met de voorgestane solutie, mag betwist worden. In alle geval, deze studie van het communistisch probleem, is overwaard door alle christenen gelezen te worden. JAC. VAN DE VYVERE O.P.

13.470 **Breman, L. J.** **33 : 32**
WERELDCRISIS. IS ER EEN UITWEG ? — *Assen, van Gorcum (Serie « In de Branding », nr* 4) 1935 (24×16) 305 *blz.* *fl.* 3.90
IV* — Een overzichtelijk boek over de huidige wereldeconomie waarin op bevattelijke wijze en in groote lijnen, maar in een weinig genietbaar Nederlandsch, de moderne theorieën omtrent het huidig sociaal-ekonomisch probleem worden bestudeerd. Begrippen omtrent staathuishoudkunde, produktie, verbruik, kapitaal, arbeid, distributie en ruilverkeer ; omtrent het bankwezen, krediet, wissels, industrie-ondernemingen ; omtrent de theorie van het geld, de ontwikkeling van en tegenstellingen tusschen kapitalisme en socialisme ; de gevolgen van den oorlog op de ekonomie, oorlogsschulden, werkloosheid, protectionisme en herstelbetalingen. Ten slotte een studie van allerlei konkrete vormen van oplossing : kommunisme, socialisme, Quadragesimo Anno, Plan de Man, Keynes, etc. Ten slotte eenige bedenkingen over den Italiaanschen Corporatieven Staat en de dictatuur, waartegenover de auteur beslist afwijzend staat. Alles bijeen een stevig, uitgebreid kompilatiewerk voor studenten en specialisten en al wie iets te maken heeft met het gekompliceerd ekonomisch en politiek stelsel. E. VAN DER HALLEN

13.471 **Csaba, Margaret, Dr** **37 : 57**
◆ WAT EEN JONGE VROUW WETEN MOET. *Met een voorwoord van Mgr Prof. Dr Tóth Tihamér. Vert. uit h. Hongaarsch dr P. Crassaerts. — Leuven, Vlaamsche Drukkerij,* 1936, (19×14) 168 *blz.* 10 *fr.*
IV, M — Schrijfster geeft een antwoord op de vele gecompliceerde vraagstukken, die het leven van een jonge vrouw verontrusten. Als dokteres kon die vrouw niet vermijden, ook vragen en bijzonderheden te bespreken,die waarlijk alleen met heiligen ernst en diepbewogen ziel gelezen kunnen worden — met de gevoelens, die ieder ernstig mensch voor het ontstaan van het leven aangrijpen. « De pedagogische strekking en de diep godsdienstige opvatting, verheffen het tot een verheerlijking van het moederschap en het kind » schrijft Mgr Tóth Tihamér. — We willen er echter toch op wijzen dat de toepassing van de bevinding van Dr Knaus, Dr Ogino en Dr Smulders niet in algemeenen zin mag gebeuren, maar dat hiertoe bepaalde en ernstige redenen moeten bestaan. ELZA WOLF

13.472 **de Langhe, Maria, Dr** **32 : 30 : 33**
DE ITALIAANSCHE « STATO CORPORATIVO ». De Italiaansche Theoretici tegenover de fascistische Werkelijkheid. *Met een voorwoord van Prof. Dr F. van Goethem — Antwerpen, De Sikkel, (Vl. Rechtskundige Bibliotheek, nr* 9) 1935 (24×16) 91 *blz.* 18 *fr.*
IV* — Studie over de leer van den Italiaanschen jurist Guido Bortoletto omtrent de verhouding : Maatschappij — Staat — Economie. Zij bewijst dat Bortoletto, ondanks alle anti-individualistische verklaringen, er niet in slaagt zijn individualistisch standpunt logisch te verzoenen met de eischen van een echt corporatisme en met de werkelijkheid van den corporatieven, fascistischen staat. Schr. verduidelijkt de opvattingen van den Italiaanschen theoreticus door vergelijking met de universalistische opvattingen van W. Heinrich. De op blz. 16 aangekondigde uiteenzetting over de leer van Carlo Costamagna bleef echter achterwege. In zijn voorwoord heeft Prof. van Goethem zeer gelukkig de belangstelling der intellectueele jeugd voor politieke vraagstukken getypeerd en gewezen op de verdiensten van Schr.'s wetenschappelijken arbeid : « oorspronkelijkheid, grondigheid en belezenheid. » Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.473 **de Saeger, A.** **5 : 37 : 159**
NATUURKENNIS... BELANGSTELLINGSCENTRUM ? — *Antwerpen, De Sikkel (Brochurenreeks V. O. V.)* 1935 (20×13) 78 *blz.* 9 *fr.*
IV — In deze verhandeling krijgen theorie en praktijk het aandeel dat hun toekomt. Om de beurt worden onderzocht : natuurkennis en de kinderlijke belangstelling ; natuurkennis en de evolutie van de kinderlijke belangstelling ; natuurkennis als belangstellingscentrum. Inspecteur de Saegher bewijst hier, dat innige roerselen der ziel de kinderen doen luisteren en kijken naar de natuur ; de natuurkennis wekt bij de leerlingen levendige en met de jaargetijden afwisselende belangstelling. Elk onderwijzer, die de diepere psychologische gronden wil ontdekken van de nieuwe onderwijsmethodiek, en tevens een schat van practische aanduidingen wil vinden, moet deze brochure lezen. Dr A. VERBIST

13.474 **Fred, Leon** **37 : 159**
◆ ONDERWIJS VOLGENS DE METHODE DER BELANGSTELLINGSCENTRA — *Tilburg, R.K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochuren nr* 84) 1936 (19×15) 115 *blz. fl.* 1,40
IV—Een ervaren schoolman is hier aan 't woord ; iemand die de schoolpraktijk kent en er een stevige wetenschappelijke basis aan geeft. Een jarenlange toepassing van het Decroly-

systeem, zoowel bij normalen als abnormalen, liet hem de waarde ervan duidelijk inzien. Als katholiek echter heeft hij aan het a-godsdienstige Decroly-systeem een dieperen grondslag gegeven ; hij doet de christologie de plaats innemen, die bij het neutraal onderwijs door de biologie wordt ingenomen. — Graag bevelen we dit nummer der opvoedkundige brochurenreeks aan. Onderwijzers, die den diepen pædagogischen zin willen kennen van de jongste programma-hervormingen, moeten deze verhandeling instudeeren.

Dr A. VERBIST

13.475 **Groenewold, J.** 37 : 79

LEREN EN SPELEN. Bijdragen voor Kinderen op Ouderavonden — *Zutphen, Thieme,* 1936, 2e *druk* (21 × 15) 48 *blz.* *fl.* 0,90

V — Kleine eenvoudige dingetjes, die aanstonds na de opening reeds sfeer kunnen brengen. Niet zoozeer aan grootere tooneel- en zangstukken is gebrek. Wel aan kleine dingetjes die geschreven zijn geheel in den aard der kinderen. Want, kinderlijk moeten deze avonden blijven. Geen groote-menschen-praat in kindermond. Een boekje dat er mag zijn, maar toch meer in Holland zal gebruikt worden dan in België. ELZA WOLF

13.476 **Joos, Jozef, C.SS.R.** 37

◆ MODERNE JEUGDOPLEIDING. *Met inleidend woord van Dr A. Decoene — Brugge Beyaert,* 1936, 2e *uitgave* (22 × 16) 256 *blz.* 20 *fr.*

IV — Wij verwijzen voor de bespreking hiervan naar nr 11.187, verschenen toen de 1e uitgave van de pers kwam, in 1933.

4. - Taalwetenschap

13.477 **Overdiep, G. S., Prof. Dr** 4393 : 809

ZEVENTIENDE-EEUWSCHE SYNTAXIS : DERDE STUK — *Groningen, Wolters (Groninger Bijdragen voor Taal- en Letterkunde)* 1935, 3 *dln* (22 × 16) 5, 269-446 *blz. fl.* 3,75

IV* — In dit derde Stuk (voor I en II zie nr 12962), het vierde deel van deze stylistische syntaxis, behandelt schrijver de zinnen zonder Verbum Finitum : 1) gewone zinnen ; 2) de vocatief ; 3) zinnen door afscheiding ; 4) participium præsentis ; 5) participium perfecti; 6) infinitief. Zeer belangrijk, omdat het ons een inzicht geeft in den stijl van verschillende genres en in de eigenaardige stylistiek der besproken auteurs. Ook worden vooral de deelwoorden en infinitieven behandeld in verband met de taalontwikkeling. Onmisbaar voo al degenen die een zeventiendeeuwsch schrijver grondig willen bestudeeren.

Dr A. BOON, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.478 **Abbing, W.** 63

ONTWERPEN VOOR KLEINE TUINEN. En hoe deze uitgevoerd kunnen worden, benevens Voorbeelden van Beplanting. *Geïll. — A'dam, Kosmos* (« *Weten en Kunnen* » *nr* 139) 1935, 2e *herz. druk* (19 × 13) 62 *blz.* *fl.* 0,75

V — Eerste kennismaking met de kunst van tuinieren. Over indeeling, beplanting, aanleg. Zeer geschikt.

13.479 **Brasser, J. M.** 629 : 79

ONZE BOOT. Practisch Handboek voor Onderhoud en Reparatie van Kano's, Roei-, Zeil- en Motorboten. *Geïll. — A'dam, Kosmos,* 1936 (23 × 15) 164 *blz.* *geb. fl.* 2,75

V — Over onderhoud, schoonmaak, berging, verplaatsing op het droge en alles en nog wat dat, daarbij komt kijken. Zeer uitvoerig en accuraat behandeld. Aantrekkelijk uitgegeven. Een handboek waarover elk watersportenthousiast opgetogen zal zijn.

13.480 **Dix, J. F. Ch.** 63 : 58

HET KWEEKEN EN VERZORGEN VAN BLOEMBOLLEN IN KAMER, KAS EN TUIN. *Geïll. — A'dam, Kosmos (Nieuwe Reeks voor Liefhebbers van Bloemen en Planten)* 1936 (23 × 16) 111 *blz.* *geb. fl.* 1,75

V — Uitvoerig handboek, uitsluitend gewijd aan de zoo bekende Hollandsche bolgewassen, van den vermaarden plantkundige J. F. Ch. Dix, die een groot deel van zijn leven de ontwikkeling van de cultuur en de veredeling ervan heeft medegemaakt. Zeer mooi geïllustreerd.

13.481 **Hammes, J., Ir.** **621 : 669**
GALVANOSTEGIE EN GALVANOPLASTIEK. Handleiding voor het verkoperen, vernikkelen, verzilveren, vergulden enz. van metalen Voorwerpen en voor het maken van Afdrukken daarvan. *Geïll. — A'dam, Kosmos* (« *Weten en Kunnen* » *nr* 7) 1936 (19 × 13) 63 *blz.*
V — Eenvoudige handleiding die den beoefenaar van huisvlijt eenig inzicht zal verschaffen in de werking van den electrischen stroom op metaaloplossingen.

13.482 **Harmsen, W., Ir** **621**
HOE MAAK IK M'N EIGEN RADIO-ONTVANGER, ZOOWEL VOOR OMROEP- ALS VOOR ULTRA-KORTEGOLFONTVANGST ? *Geïll. — A'dam, Kosmos* (« *Weten en Kunnen* » *nr* 70) 1935, 6e *geheel gewijzigde druk* (19 × 13) 51 *blz.* *fl.* 0,75
V — Handleiding voor den pas beginnenden radio-amateur. Een W. en K.-succesnummertje. Kort, klaar ; 19 heldere illustraties.

13.483 **Hoitingh, J. H.** **63 : 58**
AANLEG, BEPLANTING EN ONDERHOUD VAN KLEINE VILLATUINEN. *Geïll. — A'dam, Kosmos* (*Nieuwe Reeks voor Liefhebbers van Bloemen en Planten*) 1936 (23 × 16) 112 *blz.* *geb. fl.* 1,75
V — Een degelijk en schattig tuinboek ! Alles en nog wat krijgt zijn behandeling. Het zal de liefhebbers met enthousiasme aan de arbeid doen gaan, zóó suggestief werken de mooie reproducties die erin zijn opgenomen.

7. - Schoone Kunsten

13.484 **Heeg, Th.** **79**
LICHAAMSTRAINING VOOR VOETBALLERS. *Met voorwoord van K. Lotsy. Geïll. — A'dam, Kosmos* (*Sportbibliotheek*) 1936 (18 × 12) 43 *blz.* *fl.* 0,75
V — Opgave van de meest geschikte oefeningen tot lichaamstraining voor voetballers ; ook voor hockeyspelers en handballers.

13.485 **Hoogewerff, G. J., Dr** **709 : 75**
VLAAMSCHE KUNST EN ITALIAANSCHE RENAISSANCE. *Geïll. met* 42 *platen — Antwerpen, Het Kompas* (*De Wetensch. Bibl.*) 1935 (21 × 13) 268 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 38 *fr.*.
V — Een uitzonderlijk gaaf werk, wetenschappelijk en litterair. Hoogewerff schetst met een verrassend letterkundige délicatesse de ontwikkeling van de kunst der Vlaamsche zestiende eeuw; hij wijkt daarbij nooit af van een wetenschappelijk hoogst vruchtbare en, wat den lezer betreft, zeer pædagogische methode : hij gaat stapsgewijze van het bizondere naar het algemeene, van de ontleding van de werken naar de karakteriseering van den meester, van de karakterseering van de meesters naar de karakteriseering van den tijd. Feitelijk bedoelt schrijver, zooals de titel van zijn boek aankondigt, de verhouding te bepalen van de Vlaamsche kunst tot de Italiaansche kunst en omgekeerd, maar het blijkt al dadelijk dat Vlaanderen zeer weinig op schilderkundig gebied aan Italië schonk maar er des te meer van ontving, althans voor de zeventiende eeuw. In de vijftiende eeuw kunnen enkele min of meer vage invloeden van onze primitieven op de Italiaansche kunst worden aangewezen; gedurende de zestiende eeuw, waarbij Hoogewerff zich verder in zijn historisch onderzoek beperkt, is de invloed van Italië zoo overweldigend, dat de geschiedenis van dien invloed de geschiedenis wordt van de Vlaamsche kunst zonder meer. Vlaanderen moet den bestuurder van het Nederlandsch Instituut te Rome dankbaar zijn om dit zeer mooie werk, dat in de bibliotheek past van eenieder die zich eenigermate voor de geschiedenis van de Vlaamsche kunst interesseart. Dr A. STUBBE, pr.

13.486 **Leurs, Stan, Prof. Dr Ir, e. a.** **709 : 7**
GESCHIEDENIS VAN DE VLAAMSCHE KUNST : 1e, 2e en 3e AFLEVERING. *Geïll. — Antwerpen, De Sikkel*, 1936, 2 *dln*, 20 *afleveringen* (28 × 22) 48 *blz.*
per afl. 15 *fr.* ; *per deel* 140 *fr.*
Deze Geschiedenis van de Vlaamsche Kunst wordt, te oordeelen naar de waarde van de drie eerste afleveringen, een prestatie die de uitgeverij *De Sikkel* tot eer strekt : een prachtuitgave, rijk en bizonder zorgzaam geïllustreerd, mooi papier, een klassiek mooie letter,

Prof. Stan Leurs

aangename bladspiegel, dit alles als het passend middel tot het doen gelden van een degelijken tekst. Vlaanderen bezit thans een staf gespecialiseerde kunstgeschiedkundigen, wat voor een kwart eeuw nog niet het geval was. Die geleerden werden aangeworven om de hoofdresultaten van de huidige wetenschap tot een leesbare en suggestieve synthese samen te vatten. De drie thans voorliggende eerste afleveringen zijn bijna geheel in beslag genomen door twee bizonder belangrijke bijdragen van Prof. Leurs ; de eerste beschrijft de Romaansche architectuur in Vlaanderen, de tweede de receptie en de eerste ontwikkeling van de gothiek. Tusschen deze twee bijdragen van Prof. Leurs in, behandelt Kan. Prof. Maere in een kort maar zakelijk overzicht de beeldhouwkunst, de schilderkunst en kunstnijverheid vóór 1400. We bewonderen bij het lezen van de studiën dezer beide geleerden hun uitgebreide kennissen en strikt wetenschappelijke zorgvuldigheid, maar soms ook bekruipt ons de vrees dat de angstvallige detailleering, die hun eigen is, sommige minder voorbereide lezers mocht afschrikken. Vlaanderen behoort tot de enkele landen die de kunstgeschiedenis beheerschen : dat is de basis van Vlaanderen's blijvende historische grootheid. Ieder ontwikkeld Vlaming zou de hoofdmomenten, de voornaamste kunstenaars en de bizonderste werken van de Vlaamsche Kunst moeten kennen. De uitgeverij *De Sikkel* en de redactie van de nieuwe *Geschiedenis van de Vlaamsche Kunst* bieden een heerlijke gelegenheid tot het aanwerven van die noodzakelijke kennissen. Dr A. STUBBE, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.487 **Broekaert, Frans** 81 : 82 : 266

◆ HET SNAKKENDE LAND. Missie-Spreekkoor. — *Geeraardsbergen,* 1 *Statieplein,* 1936 (15×20) 19 *blz.* 2 *fr.*

V — Een van die teksten die het spreekkoor discrediteren. Mist klank, rhythme en zelfs vloeiende zinsbouw. Slechte lyriek en nog slechtere dramatiek. AL. DE MAEYER, PR.

13.488 **Bruyns, Martin** 81

◆ KALEIDOSCOOP. Een Bundel Verzen —*Didam,Gebrs Leonards,*1933(19×19)34 *blz. fl.* 1

IV — Och, zoo heel erg zal het niet doen. Want vooreerst is alles nogal obvie. Niet dat dit een verwijt is, en nog minder is het een verwijt dat Schr. in een gezonde sfeer staat. Maar de poëtische verwerking is nogal goedkoop ; ook te veel reminiscenties, men zou haast zeggen een staalboek ervan. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.489 **Burssens, Gaston** 81

FRENCH EN ANDERE CANCAN. — *Wilrijk (Antw.),* « *Avontuur* », 1935 (25×16) 103 *blz.* 28 *fr.*

I* — In 't putteken van nihilisme en infernisme. Maar zelfs de grijnslach is reeds te zwak ; men neemt beslist de denk- en sprekvormen van den waanzin over. Burssens is slaaf van den waanzinnigen kwinkslag. Het moge zijn dat hij taal, woord en beeld een nieuwe luchtigheid of sappigheid daarbij doen winnen heeft, doch door het « spelen » het « dichten » laten verdringen, is zonder uitkomst. Een vier, vijf pornographische trekken. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Gaston Burssens

13.490 **Coleridge, S. T.** 81

DE BALLADE VAN DEN OUD-MATROOS. *Vert. dr Anthonie Donker* — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 3) 1935 (19×12) 37 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 16 *fr.*

S. T. Coleridge

IV — Donker vertaalde het zuiverste kleinood uit de Engelsche romantiek. De oud-matroos houdt 'n bruiloftsgast van het feest terug, en houdt hem tevens door z'n fantastisch sober verhaal, waarin hij 'n adembeklemmende dramatische hoogte bereikt, uren onder hypnose. De afmetingen van het bovennatuurlijke krimpen tot die der realiteit. Het meesterschap van Coleridge bestond vooral hierin, dat hij deze illusie der werkelijkheid bereikte in de « language of real life ». « The ancient Mariner » maakte deel uit van 'n succesvol experiment op de theorie Wordsworth-Coleridge, waarin beide dichters den strijd aanbonden tegen, wat ze noemden : de « elevated diction ». Wat nu de weergave van den onbebloemden eenvoud van Coleridge's taal en woordkeus betreft — z'n grootste charme overigens — heeft Anthonie Donker op enkele bladzijden na, gefaald. De zeer verzorgde overzetting in het veel klankvoller Nederlandsch geeft echter slechts 'n vaag beeld van de subtiele puurheid van Coleridge's poëzie ; wat ons — die de vertalersvaardigheid van Donker hebben leeren waardeeren — besluiten doet, dat het onbegonnen werk is zich aan de verdietsching van Coleridge's balladen met succes te wagen. PAUL HARDY

13.491 Deman, Jules 81

TRAANDROPPELS. Gedichten. —*Antwerpen, Jos. Janssens,* 1935 (13 × 17) 48 *blz.* 15*fr.*
IV°, L — Als hij zelf zegt dat hij geen dichter is noch zal worden, heb ik niets meer te doen. Een onschuldig vermaak: stukjes in vers, rijm en stroof te schrijven. Maar toch, zoo ouwelijk als deze, dat gaat alle gedacht te boven. Ondertusschen rolt die altijd egaal-zoetvloeiende gemakkelijke stroom voort, het een zachtklinkend rimpelinkske na het andere. Soit ! Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.492 Donker, Anthonie 81 : 809

Anthonie Donker

DE GESTALTEN VAN TACHTIG. Bloemlezing uit de Poëzie der Tachtigers. — *A'dam, J. M. Meulenhoff* (« *Dietse Letteren* », *Bibl. voor de Dietse Landen, nr* 6) 1935 (18 × 12) 135 *blz.* *fl.* 1,30 ; *geb. fl.* 1,65
III* — Uit de poëzie der Tachtigers koos A. Donker die gedichten welke door hun louter dichterlijke pracht het mooist waren en tevens het best de persoonlijkheid, de gestalte van den dichter afteekenden. Bij voorkeur werden nog opgenomen verzen die ondanks hun rijkdom en kracht voor de meesten onbekend zijn gebleven. Na de inleidende figuur, J. Perk komen aan de beurt W. Kloos, A. Verwey, F. van Eeden, H. Gorter, J. van Looy, Jan Veth, H. Boeken en H. Swarth ; ten slotte als overgangsfiguren E. Brom, S. Anema, J. H. Leopold, P. C. Boutens en H. Roland Holst, ieder met één of twee gedichten. In een bondige inleiding van tien bladzijden wordt raak het wezen en de aard van ieder dichter geschetst. — De keuze der gedichten is uitstekend ; spijtig dat om een paar III moet geindexeerd worden Dr A. BOON, PR.

13.493 Fleerackers, E., S.J. 83.8 : 81

◆ HEIRUIKER. — *Alken, Bode H. Hart,* 1936 (19 × 14) 181 *blz.* 8 *fr.*
V — Twee streken vooral zijn P. Fleerackers lief : Zijn Kempische hei, de streek van zijn geboorte en zijn eerste jeugd, en Ierland, waar hij nadien enkele jaren vertoeven kon. En hij heeft er zóóveel gezien, gehoord en meegeleefd dat hij er móet over vertellen en dichten. Goddank, want vertellen en zingen kan hij zoo boeiend, zoo hartelijk dat ge er uw eten laat bij koud worden. Ge leest geen drie regels — vers of proza — of ge zegt : da's Pater Fleerackers. Hij situeert zijn typen korrekt, teekent ze ten voeten uit, en borstelt een achtergrond waarover, hoe tragisch hij soms kan wezen, immer een warme zon van levensblijheid sprankelt. Dit is zijn hoofdstuk : Schier altijd wil en zal hij iets leeren maar zóó, dat ge, meegesleept door de luimige, warme wijze waarop hij vertelt, den moralist niet eens vermoedt. En hierin is hij P. Poirters, zijn ouderen broer in het gild, de baas af. Lees in « Heiruiker » nu maar : De Toren van Antwerpen — het Hart van Pieter Beulemans — Paddy Maguire — Hei-liefde — Judocus enz., lees hem heelemaal, en ge bedankt P. Fleerackers ook weer voor dezen Heiruiker, waaruit de lekkere honing op uw lippen druipt en in uw ziele zijpelt. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.494 **Francken, Fritz** 81

BATIG SALDO. — *Brussel, J. Meuwissen,* 1933 (27×19) [59 *blz.*] 30 *fr.*

III — Lieflijk-mooi zijn de jeugdliefdeliederen (eerste helft der verzamelde verzen).Wat Francken daarna schreef (oorlog, indrukken aan de haven en in den schouwburg) blijft louter descriptief. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Fritz Francken

13.495 **Hodister, Stan** 81

EEN TUILTJE LATE BLOEMEN. Gedichten — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* 1935 (19×16) 48 *blz.* 10 *fr*

V — Een vriendelijk bundeltje met eenvoudige verzen, gezongen door een blijkbaar goed hart. Niet alles is gaaf, en « Menschen » lijkt me 't beste. J. D. V.

82. TOONEELLITERATUUR

13.496 **Dewaele, Joris** 82:266

◆ DE DRIE KONINGEN NAAR KONGOLAND. Tooneelspel voor Kinderen in een Bedrijf (2 Tafereelen). — *Brugge, Secr. der Missiewerken, Kastanjeboomstraat* 19, 1936 (19×13) 36 *blz.* 5 *fr.*

VI, J — 'n Mooi kinderlijk missiespelletje, en dat liefst op 'n kerstdag zal doorgaan. Het is eenvoudig, frisch en kleurig. Alleen is de conversatie soms niet voldoende lenig. Spelen, kinderen, en er goed mee doen en er zelf plezier aan beleven. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Joris Dewaele

13.497 **Dewaele, Joris** 82.8

◆ KINDERTOONEEL : De Brief aan Sint Niklaas. Kindersprookje in 1 Bedrijf ; De wonderbare Ster. Kerstsprookje in 1 Bedrijf ; Het Paaschklokje. Kindersprookje in 3 Schuifjes — *Brugge, Putman,* 1936, 2e *herz. druk* (19×12) 58 *blz.* 15 *fr.*

VI — Kinderspelen voor Klaasdag, Kerst- en Paaschtijd. Prettig dialoog.Qua intrigue zal de inhoud minder behagen. Voor sprookjesfiguren eischen we nu terecht 'n minimum « fundamentum in re ». Met voorstellingen als hier van wind en tijd en klok en klepel kan ik niet overweg. De kinderen evenmin. Of heb ik het mis ? Ik kan anders proefondervindelijk verder argumenteeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.498 **IJssel de Schepper-Becker, J. M.** 83.1 : 37

DE SLINGER VAN DEN TIJD. *Met een portret* — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1930 (21×15) 423 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90

II-III — Recensie in de kroniek « Vrouwen aan het Woord » onder nr 13.443

13.499 **van Ammers-Küller, Jo** 83.1

PRINS INCOGNITO. Roman — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1935 (21×15) 302 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90,

II-III, L — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.446

13.500 **Zernike, Elisabeth** 83.3

VRIENDSCHAPPEN—*R'dam, Nijgh& van Ditmar*,1935(21 × 15)214 *blz. fl.* 3 ; *geb. fl.*3,90

II-III — Recensie in de kroniek « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.444

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.501 **Hamilton, Cosmo** 83.1

GEVAARLIJKE ONSCHULD. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The Blindness of Virtue*] *dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (« *Het Boek voor de Vrouw* ») 1935 (20 × 14) 255 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

III — Indien deze roman geschreven werd met het doel de noodzakelijkheid te bewijzen van de sexueele voorlichting voor de aankomende jonge meisjes, — en dit is klaarkblijkelijk het opzet van den schrijver geweest, — dan kunnen we niet zeggen, dat een aandachtige en onbevooroordeelde lezer bij het toeslaan van het boek van die noodzakelijkheid zal overtuigd zijn. Het behandelde geval is zoo uitzonderlijk, dat het hem onwaarschijnlijk zal toeschijnen : ik voor mij kan me geen jong meisje voorstellen zooals deze Effie, die zoo ontzettend naïef is, dat ze alle vrouwelijk instinct en zelfs ingeboren schaamte op het stuk mannen mist. De schrijver is daarbij net zoo naïef als zijn hoofdfiguur, als hij heusch meent, dat voorlichting voldoende is om voor « narigheid » te behoeden ! Dit is immers meer een zaak van « willen » dan van « weten ». Ten slotte kan de compositie van dezen roman volstrekt niet gelukkig genoemd worden ; men moet circa 100 blz. doorworstelen, eer men begint te vermoeden, waarover het zal gaan, en dan krijgt men nog doorloopend het relaas van gebeurtenissen, die met het thema niets te maken hebben. De hoofdlijn is niet goed bewaard. Alhoewel de roman zich afspeelt ten huize van een dominee, krijgt het anglicaansch episcopaat menig duwtje en zien we den protestantschen zieleherder zich zeer sympathiek uitlaten over het werk van zijn « concurrent », den katholieken pastoor, wat in zulke soort romans eer een zeldzaamheid is. FR. DUPONT

13.502 **Hobart, Alice Tisdale** 83 : 91 : 39

OLIE VOOR CHINA'S LAMPEN. *Vert. uit h. Engelsch* [*Oil for the Lamps of China*] *dr J. Maschmeijer-Buekers — Den Haag, Servire*, 1936 (22 × 16) 451 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III — De held van dezen lijvigen roman is in China agent van een Amerikaansche petroleummaatschappij. Hij wil niet enkel olie en lampen verkoopen, hij wil ook de ziel van dit vreemde volk begrijpen. Zijn verhouding tot de Chineezen is flink geteekend, en we leeren in dit boek de Chineesche mentaliteit kennen. Niettegenstaande al zijn inspanning, en den steun van een geliefde vrouw mislukt de held in zijn levensstrijd. Langdradigheid schaadt aan de waarde van dit merkwaardig boek. Dr A. CARDYN, PR.

13.503 **Horler, Sydney** 83.0

DE MAN IN HET ZWART. *Vert. uit h. Engelsch* [*The Menace*] *dr E. Raedt-de Canter — Utrecht, Bruna*, 1936 (19 × 13) 242 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

III — De titel duidt een geheimzinnig personage aan, dat groote geldsommen afperst, vooral van mannen, die al te licht met vrouweneer omspringen. Een Amerikaansche millionairsdochter, die met haar vader naar Londen komt, geraakt er verliefd op een bekend advokaat en ontdekt, wat de politie niet kon, dat hij een dubbel leven leidt en « de man in het zwart » is. Tot daar 't sensationeele in dit verhaal, waarvan de ontknooping, met een huwelijk tusschen beiden, de grenzen der waarschijnlijkheid te buiten gaat.

J. LAUWERYS, PR.

13.504 **Hornung, Walter [pseud.]** 83 : 93 : 32

DE HEL VAN DACHAU. Een Kroniek. *Vert. uit h. Duitsch* [*Dachau. Eine Chronik*] *dr P. Voogd. — A'dam, Arbeiderspers*, 1936 (21 × 15) 246 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

III, S — Het nuchter relaas van een socialistischen leider over het schrikbewind dat door de « bruine overwinning in München heeft geheerscht, maar vooral van de folteringen en mishandelingen die aan socialisten en communisten, katholieken en Joden in het concentratiekamp van Dachau door de SS-mannen werden toegebracht. Een ware « hel » ! En zoo is het in de concentratiekampen van Rusland, zoo was het in Zuid-Afrika !

Dr A. BELLEMANS, PR.

13.505 **Masters, Edgar Lee** 81 : 83

DE DOODEN VAN SPOON RIVER. *Vert. uit h. Amerikaansch [Spoon River Anthology] dr Aug. Vanhoutte — Oude God-Antwerpen, Die Poorte,* 1936 (19 × 12) 231 *blz.* 15,50 *fr.*

III — Wat men al niet doet met woorden ! Een overgroote verzameling grafschriften, die ons den levensloop, het levensinzicht en de levensfilosofie schetsen der dooden op het kerkhof van het kleine stadje Spoon River. Alles samengenomen : een dorpsroman, maar zoo fatalistisch, zoo vrijzinnig en sceptisch, zoo heelemaal zonder uitzicht. Maar een knap boek en een knap genre is dit zeker. En ik geloof dat de vertaling zeer verdienstelijk is.

Dr A. BELLEMANS, PR.

13.506 **Rachmanowa, Alja** 83.3 : 83.1

◆

Alja Rachmanowa

MIJN TWEEDE VADERLAND. *Vert. uit h. Duitsch [Milchfrau in Ottakring] — 's-Bosch, Teurlings ; Antwerpen, Standaard,* 1934 (21 × 14) 299 *blz.* *fl.* 3,15

III* — Dit boek is de harde levenskamp van de Russische uitgewekene die te Weenen aankomt — het vaderland van haar man — daar, na zoeken en tobben, 'n winkeltje ontdekt in de proletariërsbuurt, tegen alles in, haar levenswil doorzet met een onverzettelijke taaiheid en daardoor wat schamel brood verdient. Boven alles stijgt de ziel van de Russische die, ook in de zwartste misère, zich niet gewonnen geeft. Met een scherp oog bekijkt Rachmanowa het nieuwe milieu ; teekent het raak uit en trekt door heel het gebeuren haar ontembaar : het moet ! Op den achtergrond leeft — doch steeds aanwezig — de stille figuur van haar studeerenden man en van het opgroeiende kind. Het werk eindigt op een hoopvol moment : het aanlichten van 'n mooien dageraad, voorbode van een schoonen dag. Zij heeft overwonnen en in haar de échte Russische ziel. M. VAN HOECK, PR.

13.507 **van Gogh-Kaulbach, Anna** 83.3

SCHADUWKINDEREN — *Leiden, Sijthoff,* 1935 (21 × 15) 317 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75

III* — Recensie in de kroniek « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.445

13.508 **van Lokhorst, Emmy** 83.1

PHIL'S AMOUREUZE PERIKELEN. — *A'dam, Querido (De Salamander)* 1935 (19 × 11) 244 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50

III — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.449

IV —LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

13.509 **Baxter, G. O.** 83.0

EERLIJKE DUURT HET LANGST. *Vert. uit h. Amerikaansch [The happy Rider] dr F. Hoogewerff — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 231 *blz.* 25 *fr.*

IV — De Ueber-cowboy Tag Enderby maakt deel uit van een bende. Hij is met 'n speciale zending belast, tijdens dewelke hij smoorlijk wordt op de roodharige dulcinea van het voorwerp dezer. Tag deserteert naar het andere kamp, en leidt de verdelgingscampagne tegen z'n vroegeren patroon. De vuurblonde nymf valt hem natuurlijk ten deel. Paul Féval aan de Mississippi ! Baxter die steeds nieuwe liedjes zingt op dezelfde wijs ! PAUL HARDY

13.510 **Baxter, G. O.** 83.0

DE ROODE DUIVEL. *Vert. uit h. Amerikaansch [Red Devil of the Range] dr H. J. Kok — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 239 *blz.* 25 *fr.*

IV — 'n Wild paard en 'n nog wildere jonge man die 't beestje klein krijgt. Van minder beteekenis dan het meerendeel van Baxter's andere stereotiepe Far-West heroica's.

PAUL HARDY

13.511 **Bontempelli, Massimo** 83

ZOON VAN TWEE MOEDERS. *Vert. uit h. Italiaansch [Il Figlio di due Madri] dr Dr J. A. Schröeder — A'dam, L. J. Veen,* 1935 (20 × 14) 188 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Hier wordt talent verspild aan een onderwerp dat niet anders kan heeten dan zonderling, raadselachtig en in feite ziekelijk. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.512 Boo, Sigrid **83.0**

AL TE GOED IS BUURMANS GEK. *Vert. uit h. Noors [Alle tenker pa sig det er bare jeg som tenker pa mig] dr M. J. Molanus-Stamperius — A'dam, L. J. Veen,* 1936 (20×14) 196 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,75

Sigrid Boo

IV — Het leven is 'n aaneenschakeling van kleine wisselvalligheden, welke bekeken onder de directe stemmingsdepressie van het oogenblik geneigd zijn tragische verhoudingen aan te nemen. Op dit plezierig psychologisch verschijnsel bouwde o.m. J. K. Jerome z'n meesterlijke charges. Sigrid Boo zit in 't vaarwater van den grooten Engelschen humorist ; ze kent echter de menschen beter dan hij ; haar ironie is meer gemilderd ; en bepaalt zich tot de menschen zelf. Met open, gelukkige oogen staat ze voor de schoonheid in de natuur. Op één der eerste pagina's doet Haldis, die over haar verlovingstijd en de eerste maanden van haar huwelijk vertelt — de inhoud van het boek — 'n bekentenis : « Klaus en ik zijn te *goed* ». Daarmee misluk je in 't leven ; je moet 'ns flink boos kunnen worden, en als de gelegenheid er toe aanleiding geeft ook 'n tikje gemeen. Doe je dit niet, dan word je de « dupe » van je schattigen evennaaste. Dit mag dan ook als de moraal worden beschouwd van dit kostbare boek, al kan Haldis er toch zelf niet toe besluiten deze moraal van toepassing te brengen. Dit werk is 'n meesterstukje van ironisch gesausde zelfontleding en geestigheid. Met 'n levensphilosophie als deze, zouden we er in de wereld 100 % beter voorstaan. Lezen is het wachtwoord, en als je de menschen liefhebt : ook dóén lezen aan anderen. PAUL HARDY

13.513 Hulsmans, Anny **83.1**

◆ 'T LICHT AAN 'T EINDE VAN DE DONKERE WEG. — *Eindhoven, Poirtersfonds,* 1936 (19×16) 111 *blz.*

IV — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord , onder nr 13.447

13.514 Irving, Washington **83.8**

Washington Irving

RIP VAN WINKLE. Een nagelaten Novelle van Diedrich Knickerbocker - DE SPOOKBRUIDEGOM. Verhaal van een Reiziger - DE LEGENDE VAN DE DROOMVALLEI. *Vert. dr L. Dewilde — Leuven, Davidsfonds,* 1936 (20×16) 127 *blz.* 15 *fr.*

IV-V — Drie spookverhalen die, hoewel dateerend uit de eerste helft der vorige eeuw, nog steeds in den smaak vallen van een zeer gevarieerd publiek. Irving is een smakelijk verteller. Zijn geheimzinnige, fantastische verhalen verschaffen den lezer aangename verpoozingsmomenten. Wat langdradig uitgesponnen is *De Legende van de Droomvallei* ; zeer fijn echter is *De Spookbruidegom,* en een waar model van het genre blijft het onsterfelijk meesterstukje : *Rip van Winkle,* dat klein en groot verslinden zal. De vertaling is zeer verdienstelijk. Gezonde lectuur. D. DE PAUW O.P.

13.515 Jacobs, Corrie **83.8**

« TOEN HET BEGON TE LICHTEN... ». Een bundel Paasverhalen, verzameld door Corrie Jacobs. *Ingeleid dr Dr G. Horreüs de Haas. — Assen, van Gorcum,* 1936 (21×15) 102 *blz.* *fl.* 0,90 ; *geb. fl.* 1,50

IV-V — Van deze schrijfster, die een mooie reeks kerstverhalen bundelde, dit florilegium Paaschverhalen, gesprokkeld op eigen bodem of uit vreemde land (Korolenko, O. Wilde, S. Lagerlöf, A. Lichtenberger). Afgewisseld met een poëem van J. Luiken, G. Gezelle J. van den Vondel. Deze bloemlezing kan zeker aangevuld ; doch wat zij alreeds geeft is goed. Een paar verhalen hebben maar een zeer los verband met het eigenlijk Paaschgebeuren of de ware Paaschbeteekenis. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.516 **Mauriac, François** 83.1 : 83.2 : 24

◆ PELGRIMS NAAR LOURDES. *Vert. uit h. Fransch [Pélerins de Lourdes] dr Jacques Benoît. Geïll. — 's Bosch, Teulings,* 1936 (20×14) 15, 125 *blz.* 28 *fr.*

François Mauriac

IV* — Niemand, die bekend is met het vroeger werk van Mauriac, zal ontkomen aan den indruk dat deze auteur aan een mijlpaal is gekomen en een anderen weg heeft ingeslagen : zijn christelijke overtuiging, die hij nooit in zijn werk verloochende, heeft zich gepuurd, is dogmatisch geworden, en geeft aan dit werk — vooral in de discussie met den ongeloovigen Sergius — het karakter van een directe apologie van het christendom. Het was schrijver, dien we herkennen in den hoofdpersoon Augustinus, er veeleer om te doen zielsconflicten uit te beelden, dan wel uiterlijke gebeurtenissen ; daardoor groeit het boek dan ook uit boven de gewone opvatting van den « roman ». Mauriac bepaalt zich niet uitsluitend bij Lourdes, maar hij betrekt in zijn werk vele andere bedevaartplaatsen. Hij geeft ons aldus de « psychologie van den pelgrim ». De christelijke denker gaat verder nog : alle menschen zijn pelgrims op aarde ; allen worden geboren « met het instinct van de trekvogels » : men hoort daarin iets van den klank van het Augustinuswoord. 'n Rijk, diep en goeddoend boek, geschreven door iemand die de ziel van Lourdes heeft begrepen, er is in doorgedrongen, en daardoor ook de kern van het christendom heeft aangetoetst. Aan ontwikkelden zeer aanbevolen. De vertaling leest zeer vlot. M. VAN HOECK, PR.

13.517 **van Blaricum, Nan** 83.1

MEISJESSTUDENTEN IN PARIJS. *Geïll. dr O. van Tussenbroek — Den Haag, Servire,* 1936 (22×16) 254 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Recensie in de kroniek « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.450

13.518 **van der Schaaf, Nine** 83.3

HEERK WALLING. *Geïll. met houtsneden van F. Mees — A'dam, Wereldbibliothek* 1936 (19×13) 228 *blz.* *geb. fl.* 2,25

IV* — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.452

13.519 **van der Torre, Agni** 83.1

ZIJ WACHTEN. — *Baarn, Bosch & Keuning ; Ledeberg, Het Boekhuis,* 1936 (22×17) 205 *blz.* 20 *fr.*

IV — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.451

13.520 **van Hoogstraten-Schoch, A.** 83.1

DE VROUW MET HET ÉÉNE TALENT. — *A'dam, van Bottenburg,* 1936 (21×15) 299 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Recensie in de kroniek : « Vrouwen aan het Woord », onder nr 13.448

13.521 **van Nynatten-Doffegnies, H. J.** 83.3

GROND. — *Deventer, Kluwer* (19×13) 283 *blz.* *fl.* 1,50

IV* — Recensie in « Vrouwen aan het Woord » onder nr 13.442

13.522 **von Heidenstam, Verner** 83.9

KAROLINERNA. *Vert. uit h. Zweedsch [Karolinerna] dr Aug. Vanhoutte. — Oude God, Antw., Boekengilde Die Poorte,* 1936, 2 *dln* (19×12) 259 275 *blz.* *elk* 15.50 fr

Verner von Heidenstam

IV — Vertaling van het groote nationale Zweedsche epos, waarin von Heidenstam de nederlaag bezingt van Karel XII en z'n roemrijk leger, die den ondergang van het zwaar beproefde vaderland na zich sleepte. In op zichzelf staande stukken schildert de dichter den tragischen strijd tot de laatste kardoes van 'n volk, dat enkele decenniën vroeger op den hoogsten top van z'n geschiedenis stond. Karel XII was eenmaal de groote overwinnaar, de « Führer », die geestelijk en lichamelijk z'n milieu beheerschte, en thans in 'n minderwaardig gevecht z'n te vroegen dood vindt. De auteur koos niet den opgang van den Zweed tot onderwerp, maar z'n débâcle, omdat juist de tegenslag en het ongeluk verdieping schenken, opvoeden en vrijmaken. Sommige verhalen be-

hooren stellig door hun harmonische gaafheid en hun rustige, beheerschte menschelijkheid tot het heerlijkste proza uit de wereldliteratuur. De geschiedenis van Tolle Aarasson, die den koning wil dooden, is onvergetelijk. De vertaling voldoet in alle opzichten, al kunnen we ons goed indenken wat het zeggen wil den aristocratischen, gebalden stijl van von Heidenstam in 'n vreemden vorm te gieten. PAUL HARDY

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.523 **Clarke, Covington** **83.0**
DE GEHEIMZINNIGE VLUCHT VAN DE Q 2. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (20×12) 221 *blz.* 4 *fr.*
V-VI — 'n Fantastische recordvlucht met hindernissen. Precies de gewenschte goedkoope spanning voor de aankomende jeugd. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.524 **Dickens, Charles** **83 : 37 = 42**
A CHRISTMAS CAROL IN PROSE. Being a Ghost Story of Christmas. *Annotated by Dr J. Grietens.—Antwerp, Opdebeek (The english literary Series, nr* 4) 1936, 3e *druk* (17×12) 141 *blz.* 5 *fr.*
V — Door deze goed verklaarde uitgave wordt een onsterfelijk meesterstukje voor de schooljeugd — en ook voor anderen — in de oorspronkelijke versie toegangbaar gemaakt. Derde uitgave reeds. Zie overigens rec. 1875.

13.525 **Eden, Rob** **83.0**
FRAN VINDT EEN MEDAILLON. — *Haarlem, De Spaarnestad (Hollandsche Bibliotheek nr* 18) 1935 (20×14) 222 *blz.* 4 *fr.*
V— Een meisje vindt een medaillon, zij weet niet dat aan het bezit van dit medaillon een groote erfenis verbonden is. Dit brengt haar in allerlei moeilijkheden die ten slotte toch gelukkig eindigen. — Goede ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.526 **Lamb, Charles and Mary** **83.8 : 37 = 42**
FOUR TALES FROM SHAKESPEARE. Another Selection of Tales from Shakespeare *Annotated by Dr E. Kiebooms — Antwerp, Opdebeek (The english literary Series, nrs* 6 *en* 17). 1936, 2e *en* 1e *druk* (17×12) 87, 83 *blz.* *elk* 5 *fr.*
V — Schooluitgave : De groote drama's van Shakespeare, voor de jeugd tot verhalen omgewerkt : The Tempest, The Merchant of Venice, King Lear, Macbeth ; in het tweede bundeltje : A Midsummer Night's Dream, The Taming of the Shrew, Hamlet, Prince of Denmark, Othello. Voorzien van korte aanteekeningen en verklaring van minder bekende termen, onderaan op elke blz.,in het Engelsch. Zeer geschikt voor alle Engelsch-leerenden. — In rec. 2190 wees E. H. Walgrave op den grooten en verdienden bijval, die deze verhalen genoten en nog genieten wegens hun litteraire en pædagogische verdiensten. — Ook voor Openbare Boekerijen dienstig !

13.527 **Lauwerys, J., pr.** **83.8 : 264 : 9**
◆

J. Lauwerys, pr.

WEEK-STERREKENS : 2e DEEL. *Geïll. met figuren en* 4 *pl.—Turnhout, van Mierlo,* 1936 (17×11) 221 *blz. gek.* 10 *fr.*
V — Boven de voornaamste feesten en gebeurtenissen doorheen het jaar zet E. H. Lauwerys een sterreke te blinken. Enkele geschiedkundige brokjes vlechten er tusschen de faam van den historicus, die de auteur van deze Week-Sterrekens niet kan verloochenen. Volkslectuur van de goede soort, waar onze volksmenschen met beide handen zullen naar grijpen, al wenschten we hier en daar een minder moraliseerenden toon. We herhalen wat we schreven bij het verschijnen van het eerste bundeltje Sterrekens : Mogen zij in vele harten aanglanzen ! M. VAN HOECK, PR.

13.528 **Scoville, Samuel, jr** **83.0**
◆ DE WITTE TIJGER. Een avontuurlijke Geschiedenis uit de Wildernis. *Vert. Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (20 × 12) 224 *blz.* 4 *fr.*
V-VI — Avonturen allerhande in oerwouden en woestijnen. Zoo'n echt vacantie-lectuurtje voor jongeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.529 **Viksten, Albert** **83.0 : 91**

Albert Viksten

BERENJAGERS EN ROBBENVANGERS. *Vert. uit h. Duitsch (Barenschützen und Robbenfanger) dr H. van Laar. Geïll. met* 28 *platen. — A'dam, Arbeiderspers,* (26 × 19) 144 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
V — A. Viksten heeft een tocht naar de Poolzeeën meegemaakt die alles behalve banaal is ; daarover heeft hij een alleszins zeer leesbaar boek geschreven, dat mijlen uitreikt boven de toeristische literatuur over het Noordelijk uiteinde van den aardbol, en bovendien ook de allures heeft van nauwkeurigheid en fantasieloozen ernst. Het is inderdaad uitstekend geschreven, boeiend van avontuur, sober van stijl, romantisch en toch levensecht ; geen enkel der gewone attributen van dit soort lectuur ontbreekt erbij : insluiting door ijsschotsen, gletschers, ijsberen, robbenjacht, dreigende schipbreuken, — wat weet ik al. Het is een boek om plezier aan te beleven, voor jongelui zoowel als voor anderen ; vooral voor dezen die de romanliteratuur beu geworden zijn, is het een frisch, krachtig en monter boek. ERNEST VAN DER HALLEN

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.530 **Festraets, J.** **83.8**
◆ PIETJE PLEK. *Geïll. dr L. Meurrens — Leuven, Davidfonds (Jeugdreeks nr* 18) 1935 (20 × 16) 107 *blz.* 12 *fr.*
V-VIa — Bundel van tien fijn geborstelde typen, waaronder enkele goed geslaagde kinderfiguren. Jongeren en ook ouderen lezen het boekje zeker ineens door. Schrijver kent het pakkend uit te beelden naar het leven. Niemand leest zonder ontroering : De Kerstmis van Heintje Fattys. Wat echte priesterverschijning in Suske Leute's bekeering ! Hoe echt, die eerste biecht van Gijsje. Een goed katholiek jeugdboek te meer, dat het Davidsfonds ons gaf. A. DE GROEVE M.S.C.

13.531 **Foppe, Leo** **83**
◆ ZES MAANDEN VACANTIE. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad* (21 × 15) 150 *blz.* *fl.* 1,35
VIa-b — Een jongensboek. Twee jongens, een Hollandsche en een Oostenrijksche, gaan zes maanden vacantie doorbrengen in het Oostenrijksche bergland. Allerlei avonturen brengen genoeg afwisseling. Boeiende, goede jeugdlectuur. Dr A. CARDYN, PR.

13.532 **Heyns, Pol** **83.9**
◆ OP STEFAANTJES WONDERFLUIT. *Geïll. dr Fr. van Immerseel — Antw. Opdebeek,* 1936 (22 × 18) 32 *blz.* 3 *fr.*
VIa — In een rijke taal, met vele gepaarde hoedanigheidswoorden, schildert Pol Heyns ons de kruisvaart der kinderen, met het droevig verloop ervan. Een reeks treffende tafereelen onder een misleidenden titel.
AUG. OSSENBLOK-DRIES

Pol Heyns

13.533 **Hölscher, To** **83**
◆ TOEN MOEDER BETER WAS. *Geïll. dr N. van Leeuwen. — Den Haag, van Goor (Erka-Serie)* 1935 (23 × 15) 160 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,75
VIa, M — Een echt frisch, zonnig jeugdboek. Wat zijn die kinderen de Graaf sympathiek en levenslustig ! Aanbevolen voor boekerijen en als geschenkboek. M. v. C.

13.534 **Ivanov, Sacha** **83**

◆ KOLKA EN SOLKO of DE LOTGEVALLEN VAN TWEE RUSSISCHE JONGENS ONDER DE ROODE TERREUR. *Geïll. dr Fr. Nackaerts. — Leuven, Erasmus,* 1935 (21 × 15) 80 *blz.* 5 *fr.*

VIa — Kolka en Solko, twee Russische sympathieke kinderen, wier ouders naar de concentratiekampen zijn verbannen. Tafereelen uit het ellendige leven der kleinen onder het Sovjetregime. Terugvinding der ouders en vlucht uit de Russische hel. Sober en goed verteld voor kinderen. Aanbevolen. A. DE GROEVE M.S.C.

88. Gemengde Opstellen

13.535 **de Blieck, H., O.F.M.** **84 : 82 : 81**

◆ JUDAS, EEN MEESTERSTUK VAN CYRIEL VERSCHAEVE. Een Studie. — *Brugge, Zeemeeuw,* (20 × 13) 95 *blz.* 12 *fr.*

IV — Een geestdriftig-bewonderende studie van wat schrijver noemt Verschaeve's « meesterstuk » ; eerst een bondige analyse van het spel, dan een uitvoerige bespreking van ieder bedrijf, inzonderheid van den groei en de ontwikkeling van de handeling, met ontleding van ieder karakter. Ten slotte een paar algemeene beschouwingen om het « meesterstuk » tegen mogelijke verwijten te verdedigen. — Zeer nuttig voor dieper studie van het treurspel. Dr A. BOON, PR.

13.536 **de Laet, C., D^r^** **88 : 37**

◆ REGENBOOG. Leesstukken met Oefeningen voor tweede Taal, ten dienste van het aanvankelijk middelbaar en normaal Onderwijs.

Raeymaekers, C., pr. **85 : 37**

REDEVOERINGEN : 2^e^ BUNDEL.

— *Leuven, Uit eigen Gaard (Ned. Keurboekjes voor midd. en normaal Onderwijs)* 1935 (20 × 15) 93, 107 *blz.* *elk* 4,50 *fr.*

V — Met deze beide werkjes wordt de « Eigen Gaard »-serie in gunstigen zin voortgezet. *Regenboog* zijn leesstukjes ten gerieve van de middelbare scholen, waar het Nederlandsch als tweede taal wordt aangeleerd. Dr de Laet nam z'n werk ter harte. We beschikken ook over zoo weinig op dit terrein. Ten zeerste aanbevolen. En verder verrijkte Dr Raeymaekers z'n reeks redevoeringen met 'n tweede deeltje. Inleidingen, welke de studenten midden in ons kultureel leven plaatsen, en uitvoerige voetnota's die hun belangstelling voor de ruimere bedrijvigheid des geestes in Europa zullen opwekken. PAUL HARDY

13.537 **Eeckhout, Joris, pr.** **84**

◆

Joris Eeckhout

LITTERAIRE PROFIELEN : 6e DEEL. François Mauriac, Ferdinand Brunetière, Paul Bourget, Marcel Proust, Georges Rodenbach — *Gent, Vanmelle [Brussel, Standaard]* 1935 (20 × 16) 139 *blz.* 18 *fr.*

IV* — Dit zesde deel bevat vijf profielen van Franschschrijvende auteurs: François Mauriac, den katholieken schrijver die vroeger niet-katholieke romans de wereld inzond, wat aanleiding geeft om uit te weiden over de verantwoordelijkheid van den letterkundige ; Ferdinand Brunetière, den thans ten onrechte vergeten kritikus ; Paul Bourget, die in zijn jeugd zijn geloof zag wegbrokkelen, maar het later terugvond en in zijn romans tot levensnorma verwerkte ; Marcel Proust, den cynischen satirist van de hooge wereld ; Georges Rodenbach: in hoofdzaak een verslag van Edmond Picard over zijn eersten bundel. Dr A. BOON, PR.

13.538 **Gielen, Jos. J., D^r^** **801 : 809 : 88 : 37**

◆ HANDLEIDING BIJ DE STUDIE DER NEDERLANDSE LETTERKUNDE. Voor Middelbare School, Kweekscholen en Hoofdaktestudie. Begrippen, Geschiedenis, Overzichten, Toepassingen. *Geïll. met 12 platen — Purmerend, J. Muusses,* 1936 (22 × 15) 440 *blz.* *fl.* 4,75

Jos. Gielen

V — Bij den aanvang van deze recensie stellen we er prijs op te verklaren, dat dit werk al het andere in z'n genre gewoon in den schaduw stelt. Dr Gielen heeft het oude procédé over boord gewipt, daar hij er klaarblijkelijk van overtuigd was dat het er in de eerste plaats om de *literatuur* en niet om de *geschiedenis* te doen is. Hij wil de leerlingen opvoeden tot litteraire smaak en waardeeringsvermogen ; wat dit opzet betreft, slaagt hij over de geheele lijn. Hij baseert z'n uiteenzettingen op de Algemeene Geschiedenis, zoowel op deze der feiten, als op die der geestesstroomingen. Z'n inleidend hoofdstuk over de evolutie der begrippen (kunst - kunstgenot - kunstopvattingen) is op zichzelf 'n synthese, welke om hare eenvoudige klaarheid en hare glasheldere vulgarisatie als onovertrefbaar mag worden geroemd. 't Is 'n kunst geleerde dingen eenvoudig uit te drukken, zonder ze van hun waarde en beteekenis te laten verliezen. Absoluut origineel is de vondst, waar hij na 'n litteraire periode te hebben behandeld, de balans ervan opmaakt : wat hebben deze nieuwe beginselen als aanwinst gebracht ? Welke schoonheidswaarden gingen verloren ? Hierdoor leeren de studenten literatuur naar de juiste waarde schatten ; hunne wijze van beoordeeling wordt beredeneerend ; 'n gezonde, scherp gerichte kritische kijk neemt de plaats in van 'n slaafsche appreciatie, die door hun persoonlijke sympathieën of antipathieën wordt gedicteerd. Het trof ons echter — dit is daarom niet als kritiek bedoeld — slechts 4 armzalige regeltjes te ontdekken voor Schaepman zoowel als voor Buysse, alsmede te vergeefs te moeten zoeken naar vermeldenswaardige figuren als Annie Salomons, Lodewijk de Koninck, Renier Snieders, Louisa Duykers en een onzer meest representatieve Vlamingen op dit oogenblik : Raymond Brulez. Kan Dr Gielen dit volkomen rechtvaardigen ? Het bestek van 'n bondige recensie stelt ons niet in de mogelijkheid meer te schrijven over dit hoogst belangwekkende handboek. Aan katholieke leeraars in het M. O. zeggen we echter : toegrijpen ! Hier hebben jullie nu werkelijk 'ns iets wat tellen kan — dit op gevaar mij, omwille van die hersenschimmige 4 gulden 75 cent, de imprecatie van al de ouders hunner discipelen op den hals te halen. PAUL HARDY

13 539 Kreemers, Raphaël, Dr **84 : 809**

◆ DE NAOORLOGSCHE GEWESTELIJKE ROMAN IN ENGELAND — *Brussel, Standaard* (*K.V.H.U., verh. nr* 337) (20×13) 118 *blz*, 250.*fr*.

Raph. Kreemers

IV — Met Dr Kreemers-zaliger is 'n ontzaglijke dosis erudtiie al te vroeg het graf ingegeaan. Wij zijn aan z'n nagedachtenis grooten dank verschuldigd voor den onvermoeibaren werkijver, waardoor hij haar tot nauwere kennismaking met de Angel-Saksische kultuur heeft in staat gesteld. Met piëteit hebben we dit, z'n laatste werk, doorgelezen. De betreurde leeraar opent wijdsche perspectieven op de rijke productie der hedendaagsche Britsche plattelandsauteurs, en vestigt onze aandacht op kunstenaars als W. R. Calvert, Denwood, James Hanley, Storm Jameson e.a.m., wier namen zelfs bij het Engelsch-lezend publiek in onze gewesten 'n vrijwel onbekenden klank hebben. Met 'n klare bondigheid en den hem eigen beproefden kritischen zin behandelt hij 'n massa gewestelijke romanschrijvers. Hun werk is niet enkel van litterair-esthetisch belang, doch brengt den lezer, meer dan de cosmopolitisch-getinte grootstadsliteratuur, dichter bij de wezenskern van het Engelsche volk. PAUL HARDY

13.540 Persijn, Jul., Prof. Dr **809 : 84**

◆ OVER DE ZIEL DER LAGE LANDEN [*A glance at the Soul of the Low Countries*], *ingeleid en vert. uit het Engelsch, van aanteekeningen voorzien door Dr R. F. Lissens — Antwerpen, Persijncomité*, 1936, (27×18), 147 *blz*.

V — Besproken als « Het Boek der Maand », nr 13.453 *z. pr.*

13.541 Putman, Willem **84 : 809 : 82**

HET TOONEEL NA IBSEN. *Geïll. met 3 portretten — Antwerpen, Jos. Janssens*, 1936

◆ (22×14) 32 *blz*. 10 *fr*.

V — De schrijver grasduinde in zoowat honderd jaar geschiedenis der wereldtooneellite-

ratuur. Stelde een overzichtje samen van het naturalisme na Ibsen af, via de reacties hierop : het poëtische en symbolische tooneel, tot en met het expressionisme. Geen documentatiewerk. De stof wordt te zeer « terloops » aangedaan ; er wordt niet tot het wezen van schrijvers en werken doorgedrongen. Onderhoudend geschreven vulgarisatie. Drie photo's verluchten de brochure : die van W. Putman, A. Strindberg en Ch. Chaplin.

Dr C. GODELAINE

13.542 van Gestel, G., S.J. **84 : 92**

◆ DESIDERIUS ERASMUS VAN ROTTERDAM. — *R'dam, Vox Romana (Egelantier-reeks nr* 5) 1936 (17×12) 77 *blz.* *geb. fl.* 0,90

V — Van al hetgeen over Erasmus verschenen is, is dit wel van het kernachtigste ; het is een critisch overzicht en typeering van Erasmus' persoonlijkheid, van zijn werk en van zijn invloed, een synthetisch beeld daar het oprijst uit een grondige studie, waarbij alles op de keper der ware wijsbegeerte beschouwd is geworden. Men zal er ook veel typische bijzonderheden en teksten in bijeen vinden. Maar voor wie Erasmus nog niet kent is het natuurlijk te weinig.

Dr FLORIS PRIMS, PR.

13.543 van Mierlo, J., Prof. D^{r}, S.J. **809 : 81.9 : 4393**

◆ HET ROELANTSLIED. *Met inleiding en aanteekeningen van Dr J. van Mierlo S.J.. (Overdruk uit de Verslagen en Mededeelingen der Kon. Vl. Academie voor Taal en Letterkunde) — Antwerpen, Standaard,* 1935 (23×15) 142 *blz.* 25 *fr.*

J. van Mierlo

IV* — Eigenlijk een wetenschappelijke schooluitgave met uitvoerige inleiding. Van het Roelantslied bezitten we vier korte fragmenten, die alle waarschijnlijk afhankelijk zijn van één oud gedicht, misschien uit de 12e eeuw, en twee drukken van een volksboek met een poëtisch gedeelte, uit de 16e eeuw. P. v. Mierlo onderzoekt eerst de verhouding van onze teksten tot de Chanson de Roland, hun waarde, hun ouderdom enz. ; behandelt nogmaals het veel omstreden vraagstuk van het ontstaan der Chansons de Geste, en geeft ten slotte in een samenhangend geheel de fragmenten met het Volksboek.

Dr A. BOON, PR.

13.544 van Mierlo, J., Prof. D^{r}, S.J. **809 : 92.8 : 24 : 4393**

◆ WILLEM VAN AFFLIGHEM EN HET LEVEN VAN JESUS EN HET LEVEN VAN SINTE LUTGART *(Overdruk uit de Verslagen en Mededeelingen der Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde) Met* 1 *plaat — Antwerpen, Standaard,* 1936 (23×15) 147 *blz.* 25 *fr.*

IV* — Naar aanleiding van onlangs voorgestelde hypothesen, dat het Limburgsch Leven van Jesus en het Leven van Sinte Lutgart beide door Willem van Afflighem zouden geschreven zijn, werd door P. van Mierlo een nieuw onderzoek ingesteld. In een eerste deel deelt hij de uitslagen van dit onderzoek mee : ondanks enkele bezwaren voor taal en stijl, is het zeer waarschijnlijk dat beide werken van één en denzelfden schrijver zijn, nl. van Willem van Afflighem, vermits deze met zekerheid als schrijver van Ste Lutgart moet beschouwd worden. In een tweede deel schetst hij het leven van Willem en ontleedt hij den eigen aard van zijn kunst. Onmisbaar voor studenten in Middelnederlandsche taal en letterkunde.

Dr A. BOON, PR.

13.545 XX. **05 : 88**

◆ ALS HET WINTERT, 1935. *Geïll. dr Henri Jonas — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1935 (27×21) 111 *blz.* 40 *fr.*

IV — 'n Keurig album dat het voorname peil handhaaft van de « Winter-boeken » der vorige jaren. Naar geplogenheid staat het werk in het teeken van 'n plastisch kunstenaar. Jan Engelman stelt ons in 'n sobere, zeer waardeerende studie de Maastrichtsche meester Henri Jonas voor: de beheerschte, kristelijk-geïnspireerde schilder, houtsnijder en ontwerper van gebrandschilderde glasvensters. Vooral in dit laatste genre schonk Jonas door z'n krachtig-beheerschte teekening en z'n voorname fijnheid van compositie mooi werk. 't Litterair gedeelte werd toevertrouwd aan Annie Salomons — 'n boeiende levensschets uit de tropen ; Pieter van der Meer — het heerlijke, zelfvergeten leven van Jozef Cottolengo, bouwer der Armenstad te Turijn en kampioen van het godsbetrouwen. 'n Minder

gelukkige Far-West-schets van Kees Meekel, 'n psychologische studie door Jos. Panhuysen en twee mooie legenden van Antoon Coolen en Joan Kat vervolledigen deze uitgave, die het Nederlandsche Boekhuis eere aandoet. Jammer dat Vlaanderen andermaal vergeten werd. PAUL HARDY

13.546 XX. **88**

◆ DECLAMATORIUM. — *Brussel, Kajottersuitgaven*, 1936 (20×13) 192 *blz.* 6 *fr.*
V — We kunnen niet anders dan ons volkomen aansluiten bij de korte inleiding, welke de samenstellers van deze keuze aan hun bundel lieten voorafgaan. De K. A. J. zorgt zelf wel voor haar propaganda ; wij zeggen echter tot studenten en jonge declamators : aanschaffen. Jullie zult er 'n heele boel mooi en geschikt materiaal in vinden. PAUL HARDY

13 5477 XX. **05: 84 : 92.8**

◆ « RICHARD KRALIK ». Geschreven door hemzelf en door Vincent Cleerdin en Wouter Lutkie, pr. *Met 2 portretten.* — *Oisterwijk, Uitgeverij « Oisterwijk »* (21×13) 445 *blz. fl.* 4,50

R. von Kralik

IV — Zooveel als een gedenkboek, ontstaan rond de viering van den 70sten geboortedag van Kralik, in Nederland. Cleerdin en Lutkie zorgden voor de inleiding en den noodigen commentaar ; von Kralik zelf stelde hun een reeks oorspronkelijke opstellen ter beschikking over de zeer uitgebreide gebieden, waarop deze vruchtbare en merkwaardige Weenenaar werkzaam is geweest. Door zijn antieke studiën werd R. Kralik gebracht tot het inzicht dat de Helleensche cultuur haar grootheid dankt aan haar religieuzen inslag ; en op zoek naar een cultuurprogramma voor Oostenrijk, begreep hij dat de R.-Kath. godsdienst de inslag moest zijn van een Oostenrijksche cultuur. Die overtuiging maakte Kralik, meestal langs autodidactischen weg, tot een eminent cultuur- en historiefilosoof, tot een dramaturg, een dichter, een vurig vereerder van alle Roomsch en nationaal leven. Een katholiek baanbreker op alle gebied, en een allermooiste menschelijke figuur. Kralik's origineele en der bloemlezers bewonderende hoofdstukken overtuigen den lezer daarvan.
Dr A. BELLEMANS, PR.

89. Oorlogsliteratuur

13.548 de Mont, Paul en Olens, Max **9 : 89**

Paul de Mont

ONS LEGER IN DEN WERELDOORLOG : I. LUIK. *Geïll. met kaarten.* — *Antwerpen, De Oogst (Sportwereld's Bibliotheek nr* 4) 1936 (21×14) 304 *blz.* 18 *fr.* ; geb. 24 *fr.*
IV — 'n Chronologisch overzicht van de tragische gebeurtenissen te Luik en rondom, bij 't begin van den wereldoorlog. Keurig gedocumenteerd laten de auteurs over meerdere verrichtingen 'n nieuw en zakelijk licht schijnen, dat voor de plaatselijke legerleiding precies geen brevet van bekwaamheid en van daadzakelijkheid meegeeft. In journalistieken stijl en met aanvoelbare objectiviteit, 'n historisch curiosum dat men gebundeld bezwaarlijker doorleest dan bij deelen in de krant. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.549 Lombard, Laurent **9 : 89**

LUIK 1914 : DE HELDENSTRIJD VAN HET FORT LONCIN. *Vert. uit h. Fransch dr Max Olens. Geïll. met fig en* 8 *platen* — *Verviers, G. Leens*, 1936 (19×13) 222 *blz.* 15 *fr.*
IV — Nog 'n historisch schrift over den oorlog. De aspecten van het fortleven werden zoo

belicht dat we 'n beeld krijgen van het fort zelf, van z'n bewoners en van den geest dien de auteur daar te heerschen meent. Het boek is in elk geval 'n dankbare hulde aan wie leefden en stierven in die tragische versterking. Wij apprecieeren « den heldenstrijd », den lenigen stijl van Lombard en het knappe werk van den verdienstelijken vertaler. Intusschen hopen we hartgrondig dat herhaling van den heldenstrijd moge uitblijven. Laat het boek overheen alle gevoelerigheid voor oorlogsheroïsme en dito militaire deugden ons dat laatste vooral leeren wenschen, terwijl we bidden voor de toenmaals uitgemoorde sukkelaars. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.550 **XX.** **89 : 9**
HET 18e LINIE IN WOORD EN BEELD. Twee Jaar Krijg (1917-1918). *Geïll. — Brussel, Drukk. F. Wellens-Pay,* 1935 (24 × 16) 207 *blz.* 18 *fr.*
IV — 'n Memoriaal voor beperkten kring. Oorlogsliteratuur. Militaire stijl. Slordig taaltje bij vermoedelijk nobele bedoeling. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

9. - Geschiedenis

13.551 **Lauwerys, J., pr.** **05 : 9 : 37**
◆ HOOGSTRATEN VAN 1835 TOT 1935. *Met 28 platen en illustraties van R. Lens — Hoogstraten, Oudheidkundige Kring,* 1936 (25 × 16) 482 *blz.* 30 *fr.*
V — Bij het eeuwfeest van het seminarie van Hoogstraten heeft E. H. Lauwerys, naast een gedenkboek der feestelijkheden met historisch relaas, ook nog een *summa* van een 480 blz. samengebracht, waarin de honderdjarige geschiedenis van de stichting naar alle zijden uit wordt bekeken. Nagenoeg de helft van het boek is echter besteed aan « herinneringen van vroeger en nu », schetsen in betrekking met het seminarie, geschreven destijds door leerlingen of oud-leerlingen, een zeer rijke en zeer belangrijke verzameling, die ieder oud-leerling naar dit boek zal doen verlangen. Maar nog verdienstelijker zijn toch de kapittels door schrijver zelf opgebouwd, als bv. die moeizame opzoekingen omtrent de boeken uitgegeven door de leeraars der oudere periode. Dr FLORIS PRIMS, PR.

13.552 **Prims, Floris, pr.** **9**
◆ ANTWERPIENSIA 1935 (Negende Reeks). Losse Bijdragen tot de Antwerpsche Geschiedenis. *Geïll. met 7 platen — Antwerpen, De Vlijt,* 1936 (21 × 15) 408 *blz.* 30 *fr.*
V — Om de blijvende, vaste waarde in te zien van deze, nu negen reeksen « Antwerpiensia », heeft men het « Register op de Studiën » IX [1935], 401-406, even na te slaan. Een goudmijn aan rubrieken allerhande, zóó topografie, archeologie' gildenwezen, folklore, heiligencultus, koloniaal bedrijf, economie, diplomatiek, portretten. Geen opwarming van wat reeds elders in boeken te vinden is, doch uitbouwingen op nog niet gepubliceerde archiefstukken en bescheiden. Deze bijdragen heeten studiën. Echter niet saai en geleerd uitgepakt ; voor volksmensch en voor geleerden staat kloeke kost appetijtelijk voorgeschoteld. IXe Reeks 1935 omvat vijftig studies, zeer verscheiden, over oude en nieuwe tijden. Twintig daarvan gaan over den Franschen tijd, nader bepaald: de jaren 1797-1799, met hooge en lage zielen, donkere dagen en lichtende stralen. Verdere studies zijn gewijd aan toestanden en personen uit de XVe eeuw, aan oude gildenhuizen en kamers. Interessant is de bijdrage « Onze Nieuwjaarsdatum » het buitenkadersche « Historie en Godsdienst » (316-323), waar schrijver het heeft over het historisch-philosophisch werk van den Engelschen professor C. Dawson, *Progress and religion,* dat in zekeren zin een antwoord is van het christianisme van Europa op al de nationaal-socialismen dezer na-oorlogsche of nieuw-vooroorlogsche jaren. « Antwerpiensia » zijn niet zoo eng-Antwerpsch als men den titel zou nageven. De zoekers ten bate verwijst het register naar menige plaats uit het verre Brabant ; zoo bevat deze IXe bundel een flinke studie over « De Sleutel van Brabant, 's-Hertogenbosch » (blz. 3-10). J. MEERBERGEN, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 8 VEERTIENDE JAARGANG NOVEMBER 1936

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift

Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België:	Abonnement: 35 frank	Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland :	Abonnement : fl. 3,50	Dit nummer : fl. 0,50

Lectuur-Repertorium ! (*)

door Prof. Dr Frank Baur

13.553 Finis coronat opus !

◆ Zóó moet ongeveer de verzuchting hebben geluid, — een mengsel van rechtvaardigen trots en van blijde opluchting — geslaakt door den Z. E. H. Baers, toen hij de laatste proef van het laatste vel parafeerde ! En nu ligt daar vóór ons het *magnum opus*, samengesteld, onder zijn intelligente, ruim-denkende en doortastende leiding, door het A. S. K. B. : drie statige, lijvige, solied-uitziende boekdeelen van respectievelijk 436, 799 en 914 bladzijden. Het 1e deel behelst het *Roman-Repertorium*, een titellijst van ongeveer 20.000 belletrische werken, oorspronkelijk in het Nederlandsch geschreven of uit de vreemde literaturen vertaald, voor zoover ons lezend publiek ze thans nog in onze leeskabinetten en bibliotheken kan aantreffen : door middel van een stel oordeelkundig gekozen, want gemakkelijk te hanteeren, conventioneele teekens wordt, op den grondslag van een eerlijk beleden Katholicisme, deze aanzien-

(*) LECTUUR-REPERTORIUM, 3 dln : 1e DEEL. TITELLIJST van 20.000 Romans, Verhalen, Essays, Tooneelwerken en Gedichten, ten Gerieve van Bibliothecarissen, Geestelijken en Intellectueelen, met Opgave van zedelijke Waardebepaling en Vakcijfers, bewerkt door A. S. K. B. — *Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale ; A'dam, R. K. Boek-Centrale,* 1932 (19 × 13) 436 *blz.* *geb. in lin en stempelband* 52 *fr.*
2e en 3e DEEL. AUTEURSLIJST bevattende 12.000 bio-bibliografische Schrijversnota's en 1.400 Portretten van Auteurs behoorende tot de Nederlandsche en de Wereldliteratuur, met Waarde- en Vakaanduiding van 40.000 litteraire en vulgariseerende Werken, samengesteld door A. S. K. B., onder redactie van JORIS BAERS, PR.: 2e DEEL. A-K ; 3e DEEL. L-Z. *Respectievelijk geïll. met* 51 *en* 66 *buitentekstplaten in kunstdruk. — Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1934 *en* 1936 (19 × 13) *resp.* 800 en 926 *blz.* *geb. in linnen stempelband resp.* 75 *fr. en* 85 *fr.*

lijke oogst boeken en brochures getoetst op zijn bruikbaarheid voor een modern publiek, uit een *zedelijk, godsdienstig* en *pedagogisch* oogpunt.

Dat met een *titellijst,* liever dan met een *auteurslijst,* werd begonnen ligt aan de hebbelijkheid van het aanzienlijkste deel van het lezend publiek, dat den bibliothecaris of adviseerenden priester of leeraar meestal met een titel of een beknopte opgaaf van thema aan boord komt, veeleer dan met een schrijversnaam ; deze laatste wordt dan, tusschen haakjes, naast den titel meegedeeld, en gevolgd — dat alles meestal op één regel druks — van een verwonderlijk groot aantal inlichtingen ! Een Romeinsch cijfer, van I tot VI, rubriceert het werk uit een zedelijk oogpunt onder één der zes categorieën :

I - *Verboden lectuur* (op grond van nominale indiceering, van toepasselijkheid der canonieke Index-regelen of van een voorzichtig vermoeden dat hier de algemeene regelen der kristelijke zedenwet hebben mee te spreken) ;

II - *Streng voorbehouden lectuur* ;

III - *Voorbehouden lectuur* ;

IV - *Lectuur voor Volwassenen alleen* (ca. 18-20 j. en ouder !) ;

V - *Lectuur voor allen* ;

VI - *Kinderlectuur.* Bij deze laatste rubriek wordt dan nog het onmisbaar onderscheid gemaakt tusschen beginnelingen (6-8 j.), prae-pubertairen (9-12 j.) en den pubertairen leeftijd (13-15 j.) Het bijgevoegde teeken M of J karakteriseert deze werken nog nader als voor meisjes of voor jongens geschikt.

Voor alle rubrieken nuanceert daarenboven het toegevoegde teeken * of ° het uitgesproken oordeel omtrent de practische bruikbaarheid van het bedoelde werk, doordien het eerste teeken den *gespecialiseerden lezer,* of althans meer dan gewone geestesontwikkeling bij den lezer laat onderstellen, terwijl het tweede een waarschuwing is dat het bedoelde werk voor minderwaardig van gehalte, of om andere redenen voor onbruikbaar of onpedagogisch is te houden.

Wie nu denken mocht dat het er de bewerkers om te doen is geweest deze waardeerende schifting, die zoowel het zedelijk als het vakkundig gehalte van 20.000 werken geldt, in een handomdraai, doctrinair en dogmatisch te verkondigen, die leze de eerlijke waarschuwing van den leider, op blz. 8 : ‘ Met nadruk willen wij er op wijzen dat, vooreerst, de zedelijke waardebepaling van een werk zich bezwaarlijk in een bondige formule laat vastleggen, — hoeveel minder in een paar teekens ; dat de boekbesprekingen, zelfs van de meest ernstige periodieken, die mede tot grondslag dienden aan dit werk, herhaaldelijk zeer uiteenloopend en zelfs in tegenspraak met

elkaar bleken te zijn ; eindelijk dat, naast de hier opgegeven zedelijke waardebepaling (*Romeinsche cijfers*) het persoonlijk inzicht, temperament, ontwikkeling, psychologische toestand en levensomstandigheden van den lezer zelf, als belangrijke factoren mede in aanmerking komen. Dit werk zal dus *omzichtig* en *oordeelkundig* moeten worden benuttigd. »

Het moet elken gewetensvollen volksopvoeder, hij weze dan katholiek of andersdenkende, sympathiek stemmen tegenover dit eerlijk werk van voorlichting inzake het machtigste instrument van de volkscultuur sedert de Renaissance, dat de bewerkers ervan het hebben opgebouwd uit *dit* centrale inzicht : elke raad, die rakende het lectuur-leven van den modernen mensch wordt gegeven, dient niet enkel en uitsluitend te worden bepaald op grond van *algemeene* voorschriften en criteria, maar is in laatste instantie een individueele opvoedkundige maatregel, in gewetensvol mede-rekenen van persoonlijke toestanden en omstandigheden te beredeneeren en uit te voeren.

Het kàn intusschen zijn, dat onder de vele duizenden inlichtingen van dit deel, er enkele afwijken van het oordeel dat de eene of andere onder ons zou geneigd zijn te vellen : het tegenovergestelde ware al verwonderlijk. Maar zooveel mag *ik* althans, wat mij betreft, bevestigen : dat van de vele waardebepalingen die ik, deze laatste dagen, met eigen oordeel en ondervinding heb vergeleken, er niet één noemenswaardig afwijkt van het oordeel, dat ik in geweten zou hebben geveld.

En dan is, met deze zedelijke, pedagogische en vakkundige taxeering der genoemde werken nog geenszins de reeks inlichtingen uitgeput die de bibliothecaris en de volksopvoeder hier vinden kunnen : zaakkundige toepassing van het tiendeelig stelsel der moderne bibliotheconomie brengt iederen titel onder in het vak waar hij toe behoort; terwijl de toevoeging van nog andere teekens de werken karakteriseert naar de respectievelijke levensbeschouwing waardoor ze worden gedragen.

Ten slotte moet ook nadrukkelijk de lijst der *Pseudoniemen* worden vermeld die, blz. 23-44, meer dan eens een welkome aanvulling is van de soortgelijke lexica en lijsten van J. I. Van Doorninck, V. A. de la Montagne, A. de Kempenaer en Dr Roemans. Zoodat ook de litterair-historicus tegelegenertijd dit deel tot zijn hand-apparaat zal hebben te rekenen.

* * *

Zooals het daar dan lag, was dat *Roman-Repertorium* een dankbaar in het dagelijksch gebruik van den bibliothecaris ingeburgerd

hulpmiddel. Maar met het lijvig, tweedeelig *Auteurs-Register*, dat thans voltooid vóór ons staat, is het *Lectuur-Repertorium* vér boven zijn oorspronkelijke bedoeling uitgegroeid ! Met zijn 1400 klare, goed-belichte, meestal voortreffelijk uitgevoerde portretten in kunstdruk, wordt het tot een soort platenatlas van de Nederlandsche, gedeeltelijk ook van de Algemeene letterkunde, in ruimsten zin. En uit een eenvoudige auteurslijst, die de alphabetische tegenhanger moest worden van de titellijst, is nu een waar literatuur-lexicon gegroeid, met 12.000 bio-bibliographische nota's ; terwijl van deze uitbreiding werd partij getrokken, om de 20.000 waardebepalingen van de titellijst tot meer dan 40.000 titels op te voeren !
Daarmee verhuist het Lectuur-Repertorium van verdieping in het huis der geestelijke waarden ; en van een pretentieloos, op de praktijk der volksbibliotheek en der dagelijksche pastorale zielzorg berekend hulpmiddel, maakt het aanstalten om een onmisbaar deel te worden, in de handbibliotheek van elken Nederlandschen intellectueel, die in de wereld der boeken zijn weg zoekt.
Eenig idee van den rijkdom dezer beide deelen krijgt men, wanneer men berekent dat, tegenover de 12.000 bio-bibliographische notities hier, het bekende *Lexikon der allgemeinen litteraturgeschichte* van G. Bornhak — weliswaar bij uitsluiting van de Duitsche letterkunde — niet veel meer dan 3.000 namen behelst ; de beide deeltjes *A biographical dictionary of English literature* van J. W. Cousin en *A biographical dictionary of foreign literature* van R. F. Sharp in Everyman's Library nog niet eenmaal zooveel ; terwijl het recenter, bij geregeld gebruik steeds onbetrouwbaarder blijkend *Dictionary of European literature* van L. Magnus (1927) er nauwelijks meer dan 5.000 bevat.

Wat nu het gehalte van deze notities betreft, staat de vakman in bewondering voor de vele preciese en meestal juist blijkende gegevens van biografischen aard, voor vele duizenden, zoowel Nederlandsche als buitenlandsche *schrijvers* — in den ruimsten zin van dat woord — meegedeeld : plaats en data van geboorte en dood, levensbijzonderheden, wijsgeerige strekking en artistieke richting van het werk, benevens de gewichtigste titels van ieders productie. En hiernaast worden dan opnieuw de zedelijk en vakkundig waardeerende of kenschetsende teekens aangebracht, die in de titellijst reeds gebruikelijk waren. Daarmee is het als *Roman-Repertorium* begonnen werk nu geworden tot een zedelijken toetssteen tevens en een imponeerend overzicht van de heele Nederlandsche boekenproductie der laatste vijftig jaar. En als zoodanig verkreeg het de hoogste consecratie die een soortgelijk werk in dit land kan erlangen:

nl. den voor het eerst toegekenden tweejaarlijkschen Staatsprijs voor bibliographie !

Als referentiewerk zal dan ook het *Lectuur-Repertorium* een mooie toekomst kennen : het is geroepen om in de handbibliotheek te staan, niet slechts van elken bibliothecaris, maar van al wie als zielzorger of opvoeder adviezen heeft uit te brengen over iemands lectuur. Het is op zijn plaats in iedere schoolbibliotheek, op ieder Redactie-bureel, in elk boekhandels-kantoor. En wanneer het — nóg algemeener dan thans reeds het geval is ! — zijn weg zal hebben gevonden naar de schrijftafel van elken litterair-en-algemeen-cultureel-geïnteresseerde, dan zal het als vanzelf, en zonder dat de economie van het werk daarbij groote wijzigingen dient te ondergaan, bij een eerstvolgende uitgave, onder het sterk impuls van zijn durvenden en bekwamen leider, uitgroeien tot het *Algemeen letterkundigen- en geleerdenlexicon* dat wij sinds lang voor ons taalgebied te kort hebben (1).

Moge het spoedig zijn !

---

(1) Enkele onvermijdelijke vlekjes en tekortkomingen, zullen dan kunnen worden terechtgebracht : bvb. blz. 7, 15: *Bij* middel van (l. : *door*); blz. 8: *Onder* vorm van (l. : in den vorm van) ; blz. 12 ; II 9 : *Meerdere* uitgaven (l. : meer dan één uitg.) ; dl. II, blz. 7 : *onder* bevattelijken vorm (l. : *in*) ; II, 9 : *documentarisch* (l. : documentair) ; II 97 : wordt de « Zwolsche richting » verpersoonlijkt gezien in *Staring* ; bedoeld wordt natuurlijk *Feith* ; — blz. 116 : Beijerman-Glanor overleed reeds in 1913 ; blz. 208 : W. Caland overleed in 1932 ; blz. 310 : K. de Gheldere was geen leerling van H. Verriest, maar van G. Gezelle ; blz. 368 : A. L. De Rop overleed in 1895 ; blz. 372 : Baron E. Descamps overleed in 1933 ; blz. 381 : J. O. De Vigne overleed in 1908 ; blz. 437 : J. Dyserinck overleed in 1912 ; blz. 453 : A. Eloesser schrijft geen Nederlandsch, maar Duitsch ; het geciteerde werkje is een vertaling ; blz. 470 : Kan. Everts overleed in 1900 ; blz. 514 : Rob. Fruin overleed in 1899 ; blz. 659 : Jan Holland overleed in 1901 ; blz. 667 : J. H. Hooijer overleed in 1892 ; blz. 745 : H. Keurvels overleed in 1933 ; blz. 771 : A. S. Kok overleed in 1915 ; blz. 836 : Hipp. Ledeganck overleed in 1903 ; blz. 1045 : Fr. Paulsen overleed in 1908 ; blz. 1057 : M. A. Perk was de vader van Jacques ! ; blz. 1220 : C. A. Serrure overleed in 1898 ; blz. 1415 : Fr. van den Weghe heeft niets gemeens met den schrijver van David's leven ; blz. 1569 : R. W. R. Verdeyen zal wel dezelfde zijn als Prof. R. Verdeyen ! — En zouden we daarbij nu nog durven verklappen dat twee beloften, in het 1e deel gedaan, door het 2e deel *niet* werden gehouden ? Zoowel de beloofde anoniemenlijst kwam niet onder XX, als dat de aangekondigde « omstandige lijst van portretten met de volledige opgave der bronnen waaraan ze werden ontleend » moest achterwege blijven. Maar men moet al een onfatsoenlijk veeleischend gast zijn, om daar nog te durven naar vragen, nadat men zoo oneindig veel méér heeft ontvangen, dan oorspronkelijk was voorzeid !

HET BOEK DER MAAND

To Hölscher: De Katholieke Jeugdbijbel (*)

13.554 V-VIa — Na de menigvuldige, min of meer gelukkig uitgevallen
◆ bijbel-berwerkingen voor schoolgebruik, heeft de bekende schrijfster van geestelijke jeugdboeken een parafrase van het Nieuwe Testament aangevat, die men niet anders dan gelukkig kan noemen, daar ze inderdaad zeer gunstig afsteekt bij de bekende saaie kinderbijbeltjes die velen onder ons voor den duur van hun leven een hartgrondigen afkeer van dit wonderbaar boek hebben bezorgd. In een volmaakt Nederlansch heeft To Hölscher het Nieuw-Testamentisch gegeven verwerkt in een doorloopend verhaal dat aanvangt met de engelboodschap aan Zacharias en eindigt met het Patmos-vizioen van Joannes. Vooral uit historisch en geografisch oogpunt heeft de auteur de groote gebeurtenissen met veel zorg gesitueerd, en doorweven met een aantal interessante gegevens welke men doorgaans slechts in ongenietbare beknopte voetnotta's verneemt. Zelfs voor ouderen die de volledige van Tichelen-uitgave gewend zijn, is dit werk aldus gegroeid tot een zeer prettig en genoeglijk boek, dat niets heeft van het saaie dat de meeste dergelijke uitgaven kenmerkt, welke zich meestal beperken bij een bloote zakelijke weergave van feiten en gebeurtenissen, ontdaan van de charme die deze voorvallen in onze verbeelding gesierd hebben en den glans bijgezet van de eerste verbeeldingen, welke onzen geest vulden in de jaren onzer jeugd. Bovendien hebben de uitgevers de gelukkige gedachte gehad, dit werk te illustreeren met een reeks zorgvuldig uitgekozen foto's naar oorspronkelijke dokumenten en plaatselijke landschappen, die een zeer gelukkige idee geven van het kader waarin het heilig gebeuren zich afspeelde. De tekst werd zoodanig samengesteld dat hij de Evangelies, Brieven en Handelingen der apostelen van zeer dichtbij volgt, terwijl de gesprekken, zooveel doenbaar, woordelijk werden weergegeven. Het is om al die redenenen een zeer mooi boek, dat voor de boekerijlezers die uitkijken naar een goede bijbelsynthese en voor degenen die hun verjarende kinderen of neefje met een ernstiger werk willen bedenken, een ideaal boek uitmaakt.

ERNEST VANDER HALLEN

(*) HÖLSCHER, To en ROMUALDUS, O.M.CAP. : DE KATHOLIEKE JEUGDBIJBEL. Geïll. met 22 platen en uitslaande kaarten. — Tilburg, Ned. Boekhuis ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale, 1936 (22 × 16) 414 blz. geb. 52 fr. ; ing. 40 fr.

Herfstlichting

ROMANKRONIEK DOOR ERNEST VAN DER HALLEN

13.555 Na zoovele voorgangers schijnt ook André Demedts voorloopig het pad der lyriek te willen verlaten voor de druk gefrequenteerde en veiliger weg der psycho-analytische romans op welk terrein een zekere handigheid en beroemdheid aan onze Vlaamsche auteurs niet kan ontzegd worden. Meer en meer schijnt de eventualiteit : heimatroman of psychologische roman met internationale allures, zich bij ons toe te spitsen ; op de twee terreinen hebben we overigens eenige titels voortgebracht die werkelijk niet mis zijn. **André Demedts** heeft evenals Walschap, voo r zich in zijn roman HET LEVEN DRIJFT (**IV** *) het zielkundtg probleem opgelost met het psychologisch kompleks te situeeren in een paar landelijke dorpen, wat hem meteen de gelegenheid bezorgde zijn persoonlijk standpunt tegenover het verschijnsel : het Vlaamsche dorp, te omschrijven op een wijze die elken twijfel uitsluit. Tegenover de joviale, goedlachsche bonhomie waarmee Timmermans en Claes ons geleerd hebben de Vlaamsche boer en zijn dorp te bekijken, stelt Demedts, die zelf op den buiten woont, zijn inzicht op hetgeen in de oogen van al degenen die zich aan de hand van de Vlaamsche novellen een idée trachtten te vormen over den Vlaamschen buiten, stilaan tot het domein der operette ging behooren ; en dit inzicht wekt alles behalve operette-herinneringen. Reeds was zijn meester Walschap hem in deze verhouding t.o.v. het Vlaamsche dorpstype voorafgegaan, doch bij deze was de negatieve teekening wat al te nadrukkelijk en er te zeer op berekend om de verdere acute moreele toestanden in het boek aannemelijk te maken. Ik zou haast zeggen dat het zwaartepunt van deze lijvige roman ruim zoo sterk ligt in de evocatie van het Vlaamsche dorp en zijn bewoners, met al hun bekrompenheid, hun vooroordeelen, hun fanatisme, hun geniepigheid ; met hun tekort aan ruimte, breedheid, inzicht, aan zin voor heroïek en begrip van anderen, als in de figuur van zijn held. In dit midden leeft namelijk de buiten formaat-mensch die dokter Gossey is, primair in zijn denkleven, maar een kerel vol oerkracht en levensaanvaarding, die aan het leven geen andere eischen stelt dan een minimum aan arbeidsmogelijkheden en vreedzaam huiselijk geluk, naast zijn vrouw die uit elk oogpunt het produkt is van een jonkersgeslacht van militairen bloede, en zich in dokter Gossey spoedig en afdoend gedésillusioneerd ziet omtrent haar pensionaatmeisjesdroom van een lieftalligen hoffelijken en verfijnden gemaal. Wat gebeuren moet, gebeurt : elk der beide partijen trekt zich terug in zijn eigen vooroordeel ; ieder ziet in de andere nog slechts de incarnatie van kwelzucht, raffinement en egoïsme. De scheiding komt, en nu volgen we nog enkel den dokter op zijn moeizamen gang door een leven van zelfkwelling, eenzaamheid en onrust dat hij onbewust zichzelf aandoet. Al wat hij in zijn verblindheid zegt en doet, wordt telkens een nieuw element om zijn verhouding tot het leven en zijn omgeving nog moeilijker te maken. Wanneer hij ten slotte doorheen veel tribulaties op het punt staat in de milde atmosfeer welke zijn tot vrouw gegroeide dochter rond hem gewekt heeft, tot rust te komen, verdrinkt hij op de allerbanaalste manier in een sloot, op een nacht dat hij terugkomt van een dringend visiet. Das Lied ist aus. Het lied is echter een knap gedicht en goed bedacht, maar weinig opwekkend zooals bv. volksliederen schijnen te moeten zijn, met een triestig einde dat in tremelo kan gezongen worden. Dokter Gossey staat bijna doorloopend forsch en zuiver geteekend met scherpe, preciese détailleering, die geen enkelen keer onaannemelijk worden ; stylistisch is het werk eveneens uitstekend verantwoord in de richting van den zakelijkheidsstijl, echter niet zoo systematisch toegepast dat hij den dichter Demedts niet gedurig momenten laat van aandacht en verwondering om het schoon uiterlijke der dingen. Wat mij het meest verrast in dit boek is de koele scepsis en de onverholen rancune waarmee de auteur tegenover het verschijnsel der bewoners van het Vlaamsche dorp staat. Ze getuigen van een bitterheid die licht verbaast, omdat ze bijna systematisch de lichtzijde ontkent van dit volk waarvan de vele kwaliteiten toch haast een legendarische reputatie hebben. Dat de pastoor « het hoofd wordt » van deze campagne van het dorp tegenover den vrijdenkenden dokter, behoort in het kader van dit boek eveneens tot de erkende vanzelfsprekendheden, hoewel de Vlaamsche pastoors, in zoover hun reputatie in bepaalde kringen negatief zou zijn, de laatste jaren eer tegenover een ander soort parochianen heeten tekort geschoten te zijn dan tegenover hun niet-pratikeerende parochieleden. Im Ganzen is dit boek de weergave van een levensinzicht dat meer typeerend is voor de Vlaamsche romanliteratuur dan voor het Vlaamsche volk, en waarop ik hoop bij een volgende gelegenheid uitvoeriger terug te komen.

André Demedts

13.556 ◆ Heel anders is de pastoorsfiguur in den nieuwen roman van **Pol Heyns** : Ons Dorp floreert (IV). Pastoor van de Weyer is een pastoor van het slag van Hugo Verriest en van zijn collega uit den « Bloeyenden Wyngaert »; hij is een beetje dichter, een beetje epicurist, en minnaar van rust en van de gelukkige formule het leven ongecompliceerd te zien, en daartoe een principieel conservateur. Verdere attributen zijn: de gewone Kempische kasteelbaron à l'instar de Jef Simons, die het dorp tiraniseert in zijn hoedanigheid van burgemeester, en daartoe op ruime wijze zijn tekort aan invloed aanvult met deze van de pastoor ; twee onderpastoors, die successievelijk op een wenk van den baron door het Bisdom verplaatst worden wegens hun verregaande volksgezindheid, hun vooruitstrevenden geest en tekort aan erbied tegenover het kasteel en wat des kasteels is ; daarrond een dorp dat door den diamant tot welstand komt en naderhand door denzelfden diamant tot armoede vervalt ; een zonderlinge, half-intellektueele grafmaker die tegenover het kasteel wraak wil nemen over zijn bedrogen nichtje, en zijn grootste levensvreugde beleeft aan haar zoon, zijn neef, die door toedoen van den onderpastoor als aangenomen kind terecht komt bij een rijken diamanthandelaar van het dorp, en het erop aan legt een ernstig man te worden ; ten slotte echter na het failliet van zijn pleegouders en de verplaatsing van den onderpastoor, in de stad ten onder gaat en zijn geloof verliest wegens de door het gezag gestichte of bevestigde wanorde die hij overal om zich heen ziet. Aldus bevat dit verhaal al de elementen waaruit Hamsun bijvoorbeeld een glanzend meesterwerk zou samengesteld hebben, en Pol Heyns bij grootere bewegingsvrijheid, een uitstekend en schrijnend tijdsdokument. Wat dit boek overigens ook geworden is voor wie verstand heeft om te vatten wat niet uitdrukkelijk geschreven werd of kon worden ten aanzien van tijd en personen. Men kan het geval wat pijnlijk vinden voor dezen die dit boek niet eens noodig hadden om zich aansprakelijk te voelen voor het feit van mogelijkheden als hier in dit boek voorkomen, doch het gegeven is bittere waarheid, de geloofsafval van vele beter-willenden omwille van de onvolkomenheden veler gezagsdragers inbegrepen. Dit verhaal heeft de allures van het soort landelijke novellen waaraan in onze literatuur sedert het laatste kwart eeuw geen nood geweest is ; om de waarheid te zeggen is het echter veel minder mak dan men denken zou, en het verheugt me dat het « Davidfonds », hetwelk dit boek uitgaf, zulk werk aandurft, zooals het ieder die begaan is met den ernst onzer literatuur verheugen zal dat de boerennovelle in Vlaanderen bezig is zich los te worstelen uit de vroegere atmosfeer van de boertige operette. Dit boek van Pol Heyns vertoont overigens uitnemende stijlkwaliteiten die nieuwe illuzies wekken omtrent den romanschrijver der Kempen die dit land, dat thans op het keerpunt staat van groote religieuze, ekonomische en sociale schokken, grondig en met allures behandelen zal.

Pol Heyns

13.557 ◆ Het verhaal van **C. Weymaere** : De porseleinen Siegfried (IV°) dat tegelijk met het vorig werk in het Davidfonds verscheen, beijvert zich echter om dergelijke illuzies spoedig en afdoend op te ruimen. Het is een allervervelendst verhaal op een allerbanaalst gegeven in zeer konventioneelen stijl, waarvan de inhoud te onbeduidend is om een poging tot weergave te rechtvaardigen. Ik weet niet wie deze Weymaere is, doch zelfs een beginneling moet bedenken dat een roman in den grond *een verhaal* is, met een minimum aan epiek als eerste voorwaarde om lezenswaard te zijn, en tegelijk een minimum aan stylistische vaardigheid en originaliteit, dingen die op glansrijke wijze afwezig zijn in dit probeersel. Als men daarbij bedenkt dat dit boek à rato van een wagonlading ongeveer in Vlaanderen verspreid wordt...

13.558 ◆ Van **Albert Kuyle** verscheen in den loop dezer maand een nieuwe reportage : Rond een blauw Meer (IV),een honderdtal bladzijden anekdoten en lyriek naar aanleiding van een verblijf in de Zwitsersch-Italiaansche streek van het Ticinomeer, de verrukkelijke mondaine villegiatuur van de zich vervelende geldaristokratie uit West- en Midden-Europa. Kuyle heeft dit oord ontdekt voor zich, en er kans toe gezien het natuurschoon dezer streek aan te vullen met een aantal voor hem en voor ons allermerkwaardigste vondsten en belevingen, die als gewoonlijk hem de gelegenheid gaven deze reportage als aanleiding te beschouwen tot een aantal anekdoten, geestige détails, opmerkingen en standpunten, zoowel bijvoorbeeld ten overstaan van het drinken van bier in het Noorden en wijn in het Zuiden, als over de toeristenmentaliteit tegenover het devotieleven van de eenvoudigen ; over schilderkunst

Albert Kuyle

naar aanleiding der Tessijnsche fresco's, over literatuur naar aanleiding van een bezoek aan de villa van Ludwig, — wat weet ik. Er straalt een bizondere goedheid uit dit boek, een optimisme en bonhomie die men niet verwachten zou bij dezen overigens zoo agressief-gereputeerden auteur ; een verfijnde en nobele levenskunst, die het volgen van Kuyle op zijn weldra talrijke zwerftochten, telkens tot een zeer bizonder genot maakt. Mooi, edel werk is het, geschreven zooals bijna enkel Kuyle dit kan in Nederland, met zwier en enthousiasme, en een overvloed van pittoreske en geestige détails. Er is ook nog een tamelijk vreemdsoortig verhaal van **A. J. D. van Oosten** :
13.559 RUTSCHBAAN (IV*) waarover het me niet gemakkelijk valt mijn indruk duidelijk te resumeeren. Het verhaalt in novellenvorm de geestelijke belevingen van een auteur met zijn meisje, met daarbij op den achtergrond een vriend en zijn jonge sekretaresse. Het is een tamelijk onreëel verhaal, waarvan met niet altijd met zekerheid kan zeggen of het zich afspeelt binnen de beleefde realiteit of in de problematische sfeer van het onderbewustzijn waar alles de indruk maakt van een vagen, vlottenden droom of een langdurigen trancetoestand. Het anekdotisch détail is hier van minder belang, en blijkbaar slechts het voorwendsel tot het teekenen van een psychologischen toestand die de auteur vastlegde met koele, nuchtere waarneming en zelfcontrôle in de dingen die men gewoonlijk slechts ondergaat in oogenblikken waarop elke zelfbeheersching ons vreemd is. Het overigens zuiver platonisch avontuur is echter vooral de aanleiding geweest tot een stylistisch experiment waarmee we den schrijver en onze fraaie letteren van harte feliciteeren kunnen, en waarbij men gaarne den hekel vergeet welke de doorsnee Hollandsche roman gaandeweg gekweekt heeft aan de manie van het cigaretten rooken, theedrinken, autorijden, dansen-op-gramofoon en half-beheerscht geflirt.

A. J. D. van Oosten

Simon Vestdijk

13.560 Van onderbewustzijn gesproken, de psychoanalist **S. Vestdijk** die zich reeds vroeger in zijn romans « Ina Damman » en « Else Böhler » gewaagd had aan het verliteraturen van bepaalde duistere kompleksen, heeft in zijn laatste werk MENEER VISSER'S HELLEVAART (II) de vreemdsoortige para-psychologische belevingen geteekend van een soort hypochonder die zijn morbiede neigingen uitleeft tot het moment dat hij er geestelijk — en ik geloof : ook verstandelijk — aan ten onder gaat. Deze ziekelijke maniak draagt blijkbaar de elementen van een soort waanzin in zich, die de meest aberratieve dwangvoorstellingen, verlangens, woorden en daden bij hem aannemelijk maken ; in den chaos van wreedheid-, lusten- en egoïsme-kompleksen gebeuren aldus zaken waarvan men moeilijk kan achterhalen of ze zich in werkelijkheid dan wel in de overspannen verbeelding van zijn onderbewustzijn afspelen. Ik kom er eerlijk voor uit dat ik dit soort literatuur moeilijk kan apprecieeren ; kan me bovendien moeilijk voorstellen dat iemand die zijn verbeelding evenwichtig en zijn geestelijk weerstandsvermogen op peil verlangt te houden, dit boek tot het einde toe zal kunnen doorworstelen. Het laat denzelfden indruk na als bijvoorbeeld een slapelooze nacht met bangelijke droomen wegens een te zwaar beladen maag, na een té overvloedig souper. Ik kan dit boek aanvaarden als een knap stuk stielwerk, of als een soort geestelijke acrobatie, acht het echter om meer dan één reden absoluut verwerpelijk, ook voor anderen dan eenvoudige vol slezers.

Ik heb opzettelijk, om deze kroniek in majeur te eindigen, een paar mooie boeken tot het laatst bewaard. Het eerste is DE STILLE STRIJDER (IV) van den mij tevoren on-
13.561 bekenden auteur **G. Van Bokhorst**, een roman dien ik voorstel tot « boek der maand » te proklameeren. Het boek moet reeds vroeger in Nederland verschenen zijn, en daar het sukses ondergaan hebben waarop het inderdaad recht heeft ; in mijn exemplaar lees ik althans de vermelding : « 27e duizend » ; in Vlaanderen bleef het echter, bij mijn weten, tot nogtoe onbekend. In elk geval is het een boek dat ik met vreugde een plaats gun onder de drie, vier titels die ik jaarlijks als wezenlijk belangrijke verschijningen in deze kroniek noteeren kan. Gelijk bijna altijd in dergelijke gevallen, is het gegeven zeer eenvoudig en voor de hand liggend, zonder veel verwikkelingen en zonder de elementen die gewoonlijk moeten gelden om een boek genietbaar te maken. Het is de eenvoudige geschiedenis van een zwoeger uit ik-weet-niet-

welke-streek van het Hollandsche platteland; een oeros van kracht en werklust, die langzaam maar beslist zijn klein wegje gaat en kans ziet om een gelukkig, tevreden man te worden. Barend is maar een grintwerker, later een zanddelver, ten slotte een werkman in gemeentedienst ; Barend krijgt kennis met een meisje, Barend trouwt, krijgt kinderen — drie kloeke zonen — arbeidt en zwoegt, zingt 's Zondags zijn kerkliederen, rookt zijn sigaartje, en is in zijn stugge zwijgzaamheid een gelukkig man. Vooral wegens zijn grooten droom dien hij jaren lang, tot het oogenblik daar is, voor zich houdt : zijn oudste jongen moet « meester » worden, het hoogste wat Barend in zijn verbeelding durft benaderen. Wulfert haalt het overigens met klank. Als dit ondenkbaar geluk werkelijkheid geworden is, en zijn zoon daarbij nog trouwt met Loetje, de dochter van den bovenmeester, heeft Barends geluk alle grenzen overschreden; hij is een der zeldzame gelukkigen; er is zooveel goedheid, liefde, geluk, levensaanvaarding en vrede dat hem niets anders meer te doen overblijft dan te sterven. Het is eenvoudig en zelfs onbelangrijk ; het is klein en ongecompliceerd, dit leven; maar het is grootsch en diep. Barend is een eenvoudige die, geloof ik, dicht bij God staat ; hij kent de kunst van de innerlijke tevredenheid, omdat hij vrede heeft en goed is. Hij verheugt zich zoowel om zijn zeurige vrouw als om de schoone bloei van zijn jongens, het gewas in den hof en de soms afbeulende arbeid. Hij is een zeldzaamheid, bij zooverre dat we moeite hebben om in hem een levend mensch te erkennen. Hij is de incarnatie van een soort levensoptimisme waarvan we gaandeweg vergeten zijn dat het nog bestaanbaar is. Van Bokhorst heeft dit leven geschreven in den eenigen stijl die bij dit gegeven past : luchtig en blijmoedig, met schaarsche schaduwen, en de donkere partijen enkel vluchtig aangegeven ; met een bizondere aandacht voor het zonnige, pittoreske détail. Hij is blijkbaar ter school geweest bij de Vlaamsche heimat-realisten, zoowel als bij Coolen en bij den auteur van Bartje. Het is alles bijeen een mooi boek dat men met genoegen en zonder inspanning leest en waaraan men een zonnige herinnering meedraagt. Het is tevens een mooie getuigenis dat de Nederlandsche roman de weg opgaat van het nieuwe optimisme en geloof in het leven. Onthoud, lezer, deze naam en deze titel.

13.562 Een tweede zeer merkwaardig boek, ditmaal van den bekenden auteur **Arthur van Schendel** : AVONTURIERS (IV) verdient eveneens in hooge mate de belangstelling van wie zich voor zijn lektuur beperken wil tot de zeldzame belangrijke verschijningen op romangebied. De oude romanticus van Schendel die zich de laatste jaren scheen afgekeerd te hebben van zijn vroegere blijmoedige en optimistische levensbeschouwing, en sedertdien een drietal romans publiceerde waarin een zwaarmoedig en donker calvinisme den grondtoon aangaf rond de oeroude Hollandsche thema's van schippers, oude handelsteden met donkere grachten en stugge reeders op Oost en West — geeft in dit boek een soort verklaring van deze evolutie van zijn optimistische romantiek naar zijn latere litteraire periode in mineur. Dit boek verbindt op aannemelijke wijze deze twee levensbeschouwingen, in dezen zin dat hij het kader en het objekt van zijn vroegere romantische belevenissen van de middeleeuwen in het zonnige Italië, verplaatst naar de solieder en reëeler regionen der Hollandsche, Portugeesche en Spaansche ontdekkingsreizigers in de jaren der stoute avonturiers, die hun zwerflust of hun ondernemende handelsgeest op broze en kleine galjoenen lieten uitzwermen naar Oost en naar West. Ook hier verloochent zich de Hollander niet in den romanticus van Schendel, en ik kan niet zeggen dat deze verwisseline van de irreëele droomromantiek van zijn verliefde en verdwaalde zwervers, met de positiever en nuchterder zakelijkheid van de stuurlui en scheepskapiteins, die hun escapades en zwerflust regelen naar de grillen en het tempo van zeestroomen en passaatwinden, litterair gesproken in zijn nadeel uitgevallen zou zijn. « In ieder mensch, zij het ook zoo heimelijk dat hij het ontkennen zou, woont een zwerver, een smachter naar het avontuur ; eenieder is in een hoekje van zijn hart de ontdekker van een andere wereld », zoo schrijft van Schendel in zijn inleiding, bij wijze van rechtvaardiging van titel en inhoud van dit zeer merkwaardige werk ; inderdaad gaat in dit boek van avontuur en zwerflust, het interesse van auteur en lezer in hoofdzaak uit naar den mensch, naar den avonturier zelf, den wonderbaren, schijnbaar abnormalen maar in feite in elken mensch aanwezigen zoeker naar het wonder van het schoone avontuur dat altijd verder ligt. Het is het epos van den non-conformist, een pleidooi voor den zwerver-van-temperament, een verdediging van den utopist Colombus en van de ridders der tragische illuzies, de don Quichotte's der zee. Het zijn inderdaad Quichotte's, al de Vasco de Gama's, Magellaans, de prinselijke fantast ridder Jan van Mandeville; prins Dom Henrique, zoon van koning Joao van Portugal; Francis Drake, de vermetele kaper in Engelschen koningsdienst, en de stoutmoedige Fransche piraten die de zeewegen naar West en Zuid beheerschten. Ik zou zoo zeggen : wie op zijn tiende jaar ooit gewenscht heeft een roodhuid te worden, op zijn twaalfde jaar een scheepsjongen en op zijn veertiende een ontdekkingsreiziger, en in de latere jaren van fatscen, ernst en degelijkheid nog een klein beetje heimwee naar avontuur en romantiek

gered heeft in een geheim en verborgen hoekje van zijn hart, en nog ean klein beetje sympathie voor den driemaal gezegenden Karl May en den onvolprezen auteur van twintigduizend mijlen onder zee en even zooveel op de zee en in de lucht, vindt zeer waarschijnlijk in dit merkwaardige boek een glimp van de oude vreugde en ontroering uit de regenachtige leesnamiddagen uit zijn jongensjaren. De geest welke dit boek memoreert is eeuwig zooals het heimwee naar de eeuwige verten eeuwig is in den mensch. Het is literatuur die boven het litteraire uitgegroeid is, omdat ze de mensch erkent in zijn diepste roerselen die onaangeroerd blijven door de opteekenaars van anekdoten en al dezen die de ziel in enkel haar kleine en groteske aspekten verlangden te kennen. De mensch staat hier doorloopend op een hoog plan ; hij is groot en geweldig, zelfs in zijn kleinheid. Arthur van Schende ontdekt hier opnieuw de mensch, dit is : de Streber, de eeuwige avonturier, het weze dat voor zichzelf een mysterie blijft ; wiens heimwee grooter is dan de ruimte dezer aarde en wiens verlangens verder reiken dan het bereikbare. Het is een grandioos boek.

0. - Werken van algemeenen Aard

13.563 **Baers, Joris, pr.**

◆ LECTUUR-REPERTORIUM, 3 dln : 2e en 3e DEEL. AUTEURSLIJST bevattende 12.000 bio-bibliografische Schrijversnota's en 1.400 Portretten van Auteurs behoorende tot de Nederlandsche en de Wereldliteratuur, met Waarde- en Vakaanduiding van 40.000 litteraire en vulgariseerende Werken, samengesteld door A. S. K. B., onder redactie van Joris Baers, pr. 3e DEEL : AUTEURSLIJST (L-Z). *Geïll. met 66 buitentekstplaten in kunstdruk. — Antwerpen, Algemeen Secretariaat voor katholieke Boekerijen (Vlaamsch Boekcentrale)*, 1936 (19×13) 801-1726, 66 *blz. geb. in keurig linnen stempelband* 85 *fr.*
IV — Besproken als hoofdartikel van deze aflevering onder titel « Lectuur-Repertorium », nr 13.553, bl. 321.

13.564 **Houwink, Roel, Mr, e.a.** **01 : 84 : 809**

RONDOM HET BOEK, 1936. Onder redactie van Roel Houwink. Geschenk ter gelegenheid van de Nederlandsche Boekenweek 28 Maart-4 April 1936. *Geïll. — A'dam, Ver. ter Bevordering v. d. Belangen des Boekhandels*, 1936 (19×13) 190 *blz.* *z. fr.*
IV* — Voor het meerendeel bijdragen waarin de voornaamste publicaties, in 1935 op verschillende terreinen verschenen, vluchtig worden gekwalificeerd. Fataal onvolledig en voor een deel subjectief, toch meestal interessant om nu eens vlug een overzicht bij elkaar te hebben van het meest opvallende. Zeer uiteenloopende normen, als leidraad bij de beoordeeling. Sierlijk uitgegeven.

2. - GODSDIENST

13.565 **Convert, Mgr** **24**

◆ EUCHARISTISCHE OVERWEGINGEN, ONTLEEND AAN DE GESCHRIFTEN EN HET LEVEN VAN DEN HEILIGEN PASTOOR VAN ARS : Ie DEEL. *Vert. uit h. Fransch [Trésor spirituel d'Ars] dr A. F. W. Met portret. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan*, 8 *dln* (14×9) 14, 285 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1,25
V — De H. Pastoor van Ars was een groot vereerder van de H. Eucharistie. In zijn catechismus-onderricht, predikatiën en homeliën heeft hij over het H. Sacrament woorden van blijvende waarde gesproken. Het was dan ook een lofwaardig initiatief van Mgr Convert, opvolger van den H. Pastoor te Ars, deze overwegingen, aan de geschriften en het leven van den Heilige ontleend, samen te stellen. In Frankrijk hadden zij veel bijval. Moge ook de Nederlandsche serie-uitgaaf, in handigen kerkboek-vorm uitgegeven, veel lezers vinden. Het eerste deeltje zal er toe bijdragen om de Ars-gedachten te helpen verspreiden en de liefde tot het H. Sacrament te vermeerderen. Geschikt als meditatieboek. Het werkje is in vereenvoudigde spelling gesteld. L. VAN HULLE, PR.

13.566 **Convert, Mgr** **24**

◆ DE H. PASTOOR VAN ARS EN DE GAVEN VAN DEN H. GEEST. Ontleend aan de geschriften en het leven van den H. Pastoor van Ars. *Vert. uit h. Frans [Trésor spirituel d'Ars] dr A. F. W., pr. Elk met* 1 *portret.— Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan ; Brussel. Eucharistische Boekhandel*, 1935, 2 *dln* (14×9) 16, 379 ; 406 *blz.* *elk* 13 *fr.*
IV-V — Al zijn beide boekjes op de eerste plaats voor geestelijken bestemd, mag er niet worden uit afgeleid dat de andere geloovigen zich deze heilzame lezing zouden moeten ontzeggen. Mgr Convert wil doen uitkomen dat de H. Pastoor van Ars een meesterstuk van den H. Geest was en een spiegel van priesterlijke deugd. Hij schrijft met inslaande helderheid over de werking van de gaven van den H. Geest in de ziel, stelt vast, na 'n

schroomvol onderzoek van de geschriften en het leven van den heilige, in welke mate de onovertroffen catecheet, biechtvader en raadsman die gaven bezat. Uit deze theologische en hagiografische studie rijst een ongewoon schitterend zielsportret naar ons toe, dat we bewonderen kunnen en waarvan we de trekken in ons vermogen uit te beelden, op voorwaarde dat wij ons eveneens willen laten leiden door die geheimzinnige, heiligende gaven.
D. DE PAUW O.P.

13.567 Convert, Mgr **24 : 3**
◆ DE H. PASTOOR VAN ARS EN HET HUISGEZIN. Ontleend aan de geschriften en het leven van den heiligen Pastoor van Ars. *Vert. uit h. Frans dr A. F.W., pr. Met 1 portret. — Rijswijk, Kruisvaarders St-Jan ; Brussel, Eucharistische Boekhandel,* 1936 (14×9) 314 *blz.* 13 *fr.*
IV — Voor de redding van 't gezin heeft de H. Pastoor van Ars zich jaren lang afgesloofd. Alle wanordelijkheden en misbruiken gispte hij steeds met veel vinnigheid. En zonder er doekjes om te doen, sprak hij over de plichten der echtelingen onderling, over de plichten der ouders en der kinderen, der meesters en dienstboden. Zijn vermanend woord brengt ons dit boekje. Wijl de gezinszeden zoo vreeselijk ontaard zijn, moge de stem van dezen begenadigden dorpspastoor nog immer beluisterd worden, om het huisgezin weer te verchristelijken en tegen ondergang te beschutten. D. DE PAUW O.P.

13.568 Convert, Mgr **24**
◆ IN DE SCHOOL VAN DEN H. PASTOOR VAN ARS. Ontleend aan dezes Geschriften en Leven. *Vert. uit h. Frans [Trésor spirituel d'Ars] dr A. F. W., pr. Met portret. — Rijswijk, Kruisvaarders van St-Jan (Complete uitg. van de werkjes van Mgr Convert, dl* 9) 1936 (13×19) 16, 397 *blz.* 13 *fr.*
V — In dit boekje heeft Mgr Convert het beste verzameld, wat de heilige Pastoor van Ars over de zondagsviering, het uitroeien der toen bestaande misbruiken en de voornaamste dagelijksche godsdienstoefeningen in zijn catechesen en toespraken heeft voorgehouden. In een laatste deel ontleedt de auteur de prediking van den heiligen Vianney. — Ook nu nog blijven deze bladzijden aktueel en nuttig zoowel voor de geloovigen als voor de geestelijken. L. VAN HULLE, PR.

13.569 Convert, Mgr **24**
◆ MIJN RETRAITE MET DEN H. PASTOOR VAN ARS. — ONZE LIEVE VROUW VAN ARS. Ontleend aan de geschriften en het leven van den heiligen Pastoor van Ars. *Vert. uit h. Fransch [Trésor spirituel d'Ars] dr A. F. W., pr. Elk met 1 portret. — Rijswijk Kruisvaarders van St-Jan,* (14×9) 408 ; 8, 336 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1·25
V — Dezelfde eigenschappen, zoo wat den inhoud en de uitwerking als wat de vertaling betreft, die wij bij het bespreken van het eerste nummer dezer Nederlandsche serie hebben in het licht gesteld, vinden wij hier terug. Onnoodig er hier nogmaals op terug te komen. Aanbevolen geestelijke lezing. L. VAN HULLE, PR.

13.570 Daeleman, L., Dr Phil. **264**
◆ DE GRIEKSCHE LITURGIE. *Geïll. met 7 platen. — Antwerpen, Standaard (K. V. H. U., Verhandelingen,* 339) 1936 (20×13) 78 *blz.* *fl.* 2,50
V — Dit bundeltje getuigt van een diepe en nauwkeurige kennis der Byzantijnsch-Grieksche liturgie. Misschien echter zal menige lezer vinden dat te veel wetenswaardigheden werden samengevat in zoo weinige bladzijden om duidelijk verstaan te worden. Deze bemerking past het meest nog op het hoofdstuk II, waar de schrijver wijst op het wezen der Byzantijnsche liturgie, gekenmerkt door een drievoudig karakter : Symbolisme, formalisme, hellenisme. De klasseering daarentegen der verschillende ritussen (hdst. I), de beschrijving van kerkgebouw, meubileering, sieraden en vaten (hdst. III), en vooral de volgorde der deelen en ceremoniën der liturgie (hdst. IV) zijn een model van klaarheid en aanschouwelijkheid. — Wat echter nog het nuttigste is voor toeschouwers eener liturgie, is de lijst der liturgische uitdrukkingen en de serie keurige miniatuurplaten die als aanhangsel zijn toegevoegd. D. TH. BELPAIRE O.S.B.

13.571 de Brandt, Jos., Prof., C.SS.R. **23**
◆ CHRISTELIJKE ESCHATOLOGIE. — *Antwerpen, Standaard (Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica,* 14e *traktaat)* 1935 (23×16) 12, 336 *blz.* 35 *fr.*
V — Dit breed-opgezette traktaat over de Uitersten is in acht hoofdstukken ingedeeld,

waarin volgende onderwerpen worden behandeld : de dood, de definitieve lotsbestemming van de ziel onmiddellijk na den dood door het bizonder oordeel, de hel, het vagevuur, de hemel, de verrijzenis van de lichamen, de wederkomst van Christus, en het laatste oordeel. Het werk munt uit door zijn klare, methodische uiteenzetting, die veelal bij St-Thomas en P. Billot aanleunt. De geleidelijke ontwikkeling van de leer over de christelijke eschatologie is trouw geschetst. Het verschil tusschen geloofsleer en vrij omstreden stellingen komt goed uit. Over den toestand van de kinderen, die vóór de jaren van verstand zonder doopsel sterven, is niet gehandeld. Dit is een leemte. Waarom die vele, vaak lange Latijnsche, Fransche en Duitsche citaten in den tekst ? Waarom, zonder voldoende reden, de H. Schrift nu eens in het Latijn dan weer in het Nederlandsch aanhalen ? O. i. zou het werk winnen bij het besnoeien van de soms bladzijden-lange aanhalingen. Een goed zaakregister zou het gebruik van het boek verhoogen. Deze kleine opmerkingen doen geen afbreuk aan de waarde van deze degelijke verhandeling, waarmee de reeks *Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica* is verrijkt. L. VAN HULLE, PR.

13.572 de Jaegher, P., S. J. 24

◆ MYSTIEKE BLOEMLEZING. *Vrij naar het Fransch en uitgebreid dr J. Sommer, pr. — Brugge, Desclée de Brouwer,* 1935 (20×13) 518 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*
IV — Over de vele voordeelen die voortspruiten uit de lezing der mystieken, zegt samensteller van deze degelijke bloemlezing, in zijn inleiding, zeer rake dingen. Daartegen kunnen de zwakke bezwaren, door de meerderheid van devote menschen in 't midden gebracht, niet opwegen. 't Werd tijd dat wij, die zooveel bloemlezingen bezitten op litterair gebied, ook wat mystieke geschriften zouden bloemlezen. Dat is het verheugend initiatief geweest van Pater de Jaegher. Van vier en twintig mystieken, waarvan Hadewych de serie opent en die Gemma Galgani sluit, geeft hij ons levensbizonderheden en bevattelijke, breedvoerige uittreksels van hun werken. De Nederlandsche vertaling heeft dit voor op de Fransche Bloemlezing dat nog meerdere Nederlandsche mystieken er werden in opgenomen. Voor velen bevat deze bundel een nieuwe wereld van geestelijke schoonheid ; voor allen een aansporing tot vuriger Godsliefde en dieper geloofsleven.
D. DE PAUW O.P.

13.573 de Korte, Z., Prof. 24 : 264

◆ LEVENSWIJDING DOOR DE ZONDAGSMIS : IIe DEEL. — *Hilversum, Brand,* 1935 (20×14) 176 *blz.* 22,50 *fr.*
V — Dit 2^e^ deel van Prof. de Korte's werk is heel en al gebouwd en uitgewerkt naar opzet van het 1^e^ deel,waarover we in rec. nr 11.770 al het goede hebben gezegd dat we ook over dit 2^e^ deel kunnen getuigen. De groote waarde van de Korte's werk is de synthetische kracht van zijn beschouwingen. Daardoor komt het dat telkenmale de Zondagsmissen in een pakkende centrale gedachte werden saamgevat, waarvan de analyse, loopend over de onderscheidene misgedeelten, de levende verklaring is. Ten zeerste aanbevolen voor parochies, onderwijsgestichten en — last not least — voor individueel gebruik van al wie zijn Zondagmis beter wil begrijpen en ze daardoor sterker beleven.
M. VAN HOECK, PR.

13.574 Dewickere, M., S.J. 24

◆ « HIJ HEEFT MIJ LIEFGEHAD ». — *Alken, Bode H. Hart,* 1935 (19×13) 112 *blz.* 5 *fr.*
V — Een werkje met veel goede hoedanigheden. Het is rijk aan inhoud, aantrekkelijk geschreven, methodisch opgevat, doorweven met talrijke treffende voorbeelden. Geen spoor van mufheid. Tegenover Jezus' liefde stelt de auteur 's menschen ondank en de verplichting tot wederliefde. Het H. Hart is ons aller toonbeeld. Eerherstel is een kenmerk van Jezus' echte vrienden. Geen ware liefde tot het H. Hart zonder geest van apostolaat. — Een ideaal meditatieboek. L. VAN HULLE, PR.

13.575 Drach, Paul L. B. 29

DE KABBALAH DER JODEN, gewroken van de valsche Aantijging van Pantheïsme, door de simpele Uiteenzetting van haar Leerstellingen volgens de gezaghebbende kabbalistische Boeken. *Vert. uit h. Fransch en ingeleid dr Ton Kerssemakers. — Tilburg, De gouden Ring,* 1934 (18×12) 81 *blz.* *fl.* 0,90
IV — De orthodoxie van het Jodendom, evenals die van het christen geloof, is voor velen valsch en verkeerd voorgesteld geworden. In zijn brochure : « De Kaballah der Joden », heeft Paul L. B. Drach kort en bondig bewezen dat de ware Kaballah van de Joden, welke, algemeen gesproken, kan vergeleken worden met de katholieke mystiek, aan het mono-

theïsme trouw gebleven is. De pogingen die werden aangewend om van de Kaballah een pantheïstische verklaring te geven, houden geen stand. Dit werkje leert ons dus dat er een goede Kaballah bestaat, die de hoogere leer is der beschouwende zielen van Israël, misschien niet talrijk, maar Gods reserve in het oude volk ; zooals er ook een parodie van de echte Kaballah ontstond of duivelsche en bloot-menschelijke verwording. Bovendien zijn er natuurlijk alle graden van dwaling en gemengde leerstelsels te bespeuren. Dit is bij het Jodenvolk nog gemakkelijker te begrijpen dan bij de Kristenen, door het gebrek aan een gebonden magisterium in den hoogeren zin van het woord. Het komt mij voor dat de moeilijkheden voor oningewijden, om de goede Kaballah wel te begrijpen, voornamelijk te wijten zijn aan de eigenaardige en origineele bewoordingen, die op het eerste zicht eenigszins « verdacht » voorkomen. Heel dikwijls is de onverstaanbaarheid een kwestie van vorm en uitdrukkingen. Het is een nuttig werk voor diegenen die het Jodenvraagstuk zonder vooringenomenheid bestudeeren. En zooals het in de inleiding van den vertaler Ton Kerssemakers luidt : « Het is een beknopte inleiding tot de esoterische wetenschap van het Joodsche Volk ». G. DU MOULIN, PR.

13.576 du Jeu, Sabine 24

◆ VAN EEN ONBEKENDEN JEZUS. *Vrij bew. naar het Fransch. Geïll. dr J. Duchêne. — Averbode, Goede Pers,* 1935 (19×15) 47 *blz.* 6 *fr.*

VI — Die onbekende Jezus is de Jezus die op dit moment leeft in den hemel en in de zielen. Dien Jezus aan de kleineren, aan de kruistochters vooral, naar kinderlijke mogelijkheid leeren kennen en leeren dienen, bedoelt dit mooi-ingekleede boekje. Met Gods zegen slaagt het. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

3.577 English, M., pr. 264

◆ HANDBOEK VOOR KOSTERS. — *Brugge, Desclee de Brouwer,* 1936, 2e *uitg.* (22×15) 362 *blz.* 25 *fr.*

V — Met vreugde zal de kosterswereld de tweede uitgave van dit zeer degelijk handboek begroeten. Het bevat alles, wat de kosters moeten weten om hun verheven ambt met kennis en eerbied uit te oefenen. Na in de inleiding enkele algemeene onderrichtingen te hebben gegeven, handelt Schr. achtereenvolgens over volgende punten : liturgische voorwerpen, liturgische eerbewijzingen, het H. Misoffer, het goddelijk Officie, de liturgie van de overledenen, de vereering van het Allerheiligste, de Sacramenten, de sacramentaliën, het kerkelijk jaar en de meestvoorkomende gelegenheidsplechtigheden. Het werk is doorspekt met bondige, gegronde opmerkingen, waarin o.a. voor bestaande misbruiken wordt gewaarschuwd. Het munt uit door juistheid en helderheid in de uiteenzetting. Het alphabetisch zaakregister is goed verzorgd. Kortom het ideale kostersboek. Pastoors, die hun koster willen besteken, moeten niet verder zoeken L. VAN HULLE, PR.

13.578 Gerebern, P., O.M.C. 27 : 266

◆ PIONIERS. 25 Jaar in de Ubangimissie der Belgische Capucijnen. *Geïll. met* 1 *houtsnede en* 40 *platen. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1935 (20×15) 143 *blz.* 7,50 *fr.*

V — Een jubileum-overzicht van wat de Belgische Capucijnen op 25 jaar tot stand gebracht hebben in de Ubangimissie. En dat verdient een eeresaluut. Want niet alleen de bloote cijfers spreken boekdeelen, maar de ernstige, grondige wijze hunner werking is een voorbeeld voor vele missies. Het eeuwige aanpassingsprobleem der missie hebben zij meer dan vele anderen met echten reaal-politieken zin durven onder oogen te zien, en het spijt mij zelf, dat op dien kant hunner werking hier minder den nadruk gelegd is. Misschien is het boekje er te opzettelijk volksch voor gehouden. Maar het zal elken lezer toch wel met dankbare bewondering naar deze missie doen opzien. Het boek is van vele buitentekstplaten voorzien en draagt een mooie omslagteekening van Fr. van Immerseel. Moge het ook buiten den kring der vele Capucijnenvrienden veel gelezen worden.
E. BOELAERT M.S.C.

13.579 Ghyssaert, P., pr. 2 : 25

◆ KRUISWEGOEFENING, TE LOURDES GEPREDIKT. *Geïll. — Kortrijk, Vlaanderens Bedevaart (Plein 13a)* 1935 (15×12) 31 *blz.* *z. pr.*

V— E. H.Ghyssaert is, als aalmoezenier van het sanatorium te Sijsseele, dagelijks in contact met de zieken en hoe juist hij den toon weet aan te toetsen, dat weten wij uit wat zieken ons schreven. Hoe hij den groei van een zieke, haar aanvaarding van het lijden en het offer er van volgt, dàt heeft hij in « Maddy » bewezen. Diezelfde raakheid vinden we in deze Lourdes-Kruiswegoefening terug. E. H.Ghyssaert vergeet niet dat hij te Lourdes is en dus de Lourdesgedachte en -atmosfeer moet laten leven in zijn beschouwingen rond Christus' lijden. Op een zeer treffende wijze bindt hij de Christus-figuur vast aan de Maria-van-

Lourdes. Al degenen dan ook die Lourdes kennen, zullen bij E.H.Ghyssaert's gepredikten kruisweg (wat is een gepredikte kruisweg, hoe kort dan ook, maar gaande recht naar het hart van de menschen, een roerend gebed !) Lourdes terugvinden M. VAN HOECK, PR.

13.580 **Goldie, Agnes** **24 : 83 : 087**

◆ IK GA BIECHTEN. — IK GA TE COMMUNIE. *Naar h. Frans bew. dr To Hölscher. Geïll. met gekleurde platen van J. Hebbelynck — Gent, St-Augustinus' Huis,* 1936 (22×16) 24, 24 *blz.* *elk* 15 *fr.*

V — Twee zeer keurige werkjes, in eenvoudigen toch boeienden verteltrant. Het wordt een innig samenspreken tusschen moeder en kind waarin dit op naïeve wijze tot zijn eerste Biecht en Communie wordt voorbereid. Omdat de toon zoo kinderlijk is en voor 't klein verstandje zoo bevattelijk, hebben deze boekjes een bijzondere waarde. Van de plaatjes van J. Hebbelynck gaat steeds een vrome stemming uit. Zeer aanbevolen aan ouders en onderwijzeressen ; of 'n prachtig feest-kadeautje voor eerste Communiekantjes.
FR. CROLS, PR.

13.581 **Graham, H. Grey** **23**

◆ WAT IS GELOVEN ? *Vert. uit h. Engels dr Dr C. F. X. Smits. Geïll. — Uden, Boekhandel St-Willibrordus,* 1935, 12e *duizendtal,* 126 *blz.* *fl.* 0,40

V — De auteur van dit zakelijk en werkelijk goed traktje over het geloof is er in geslaagd op duidelijke en levendige wijze aan te toonen, dat wij alles, wat God geopenbaard heeft, te leeren hebben uit het getuigenis, het onderricht en het gezag van de katholieke Kerk. Zelf een bekeerling, richt hij zich vooral tot de Protestanten. Zijn werkje is uiterst wel geschikt om hun te doen inzien, hoe redelijk en onbetwistbaar, hoe mooi, bevredigend en troostend het heele katholieke systeem is. De vertaling leest vlot. L. VAN HULLE, PR.

13.582 **Henry, M. E., pr.** **24**

◆ DE VREUGDEN VAN HET KINDSCHAP VAN MARIA. 32 Maria-Conferenties. *Vert. uit h. Fransch dr J. Sommer, pr. — Den Haag, Govers,* 1935 (20×14) 18, 243 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 3,25

V — Deze reeks conferenties is een goede aanwinst voor de Nederlandsche mariale lectuur. De leer van de Kerk over de Moeder Gods wordt er klaar en juist in uiteengezet. De auteur verwijst graag naar den zaligen Grignion de Montfort. — Of al de verhalen, waarmede de conferenties eindigen, historisch juist zijn, kunnen wij bij gebrek aan genoegzame verwijzingen moeilijk nagaan. Overigens een goed boek, dat wij gaarne aanbevelen, vooral voor de Meimaand. L. VAN HULLE, PR.

13.583 **Himmelreich, Laetus, Dr, O.F.M.** **22**

◆ DE KATHOLIEKE BIJBEL. De Heilige Boeken van het Oude en Nieuwe Verbond : 3e Aflevering. *Vert. uit de oorspronkelijke tekst. — 's Bosch, Teulings ; Brugge, Beyaert,* 1936, 3e *aflev.* (20×14) 513-736 *blz.*

V — We hebben reeds de eerste afleveringen van « De Katholieke Bijbel » uitvoerig bekend gemaakt. Het derde deeltje schenkt ons de vertaling der historische boeken tot II Machabeën 4, 13-29, incluis. Het levert geen stof tot nieuwe opmerkingen. Wat den uiterlijken vorm betreft, moet de Katholieke Bijbel bepaald onderdoen voor zijn concurrent, de Canisiusbijbel. Dr J. COPPENS, PR.

13.584 **Hölscher, To en Romualdus, O.M.Cap.** **22**

◆ DE KATHOLIEKE JEUGDBIJBEL. *Geïll. met* 22 *platen en* 1 *uitslaande kaart. — Tilburg, Ned. Boekhuis ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale,* 1936 (22×16) 414 *blz.* *geb.* 52 *fr.* ; *ing.* 40 *fr.*

V-IVa — Recensie in de kroniek « Het Boek der Maand », nr 13.554

13.585 **Huf, Oscar, S.J.** **24**

◆ ALS 'N KIND. *Met inleiding van Dr Jac. de Vreese S.J. Geïll. dr Fr. Hamer. — Hilversum, Brand,* 1935 (20×14) 180 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,25

V — De lectuur van dit werk bevreemdt wat bij den aanvang, ondanks de verwittiging van den auteur, dat er « geen enkel woord van den schrijver in staat ». Het is metterdaad een boek van citaten, maar dan flink geordend. Het is een ascetisch werk, want 't gaat er over het kindschap van God. Vanzelfsprekend was 't niet te vermijden dat in verschillende citaten wel eens dezelfde gedachten weerkeeren, maar zij worden daardoor een sterkere bevestiging van wat men reeds te lezen kreeg. « Wezen en weg van geestelijk

kind-zijn » worden ook in bizonderheden ontleed over verschillende hoofdstukken, met dan de toepassing in het leven van St-Theresia van Lisieux, aan wier aanteekeningen de laatste twee derden van dezen bundel ontleend werden. Het is dus geen boek om gewoon door te lezen of na te slaan, het is enkel door meditatie te verwerken. A. BOECKX

13.586 Janssens, Al., Prof., C.I.C.M. 23

◆ DE H. DRIEVULDIGHEID. Eerste Traktaat. — *Antwerpen, Standaard (Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica)* 1936, 3ᵉ *herz. uitg.* (23 × 17) 7, 280 *blz.* 28 *fr.*

V — Het traktaat gewijd aan De H. Drievuldigheid beleeft zijn derde uitgave. Het is een der eerste theologische boeken door Pater Janssens gedrukt; het blijft een der beste. Is het een vergissing van mij of stel ik voortaan hooger eischen, ik en weet het niet, maar het wil me voorkomen dat Pater Janssens de laatste literatuur min zorgvuldig heeft bijgewerkt en dat af en aan zijn uiteenzettingen aan synthese zouden kunnen winnen. Over sommige bladzijden liggen de teksten van de Schriftuur en van de Vaders nog als uiteengerafelde draden verspreid. Prof. Dʳ J. COPPENS, PR.

12.587 Knipping, Bonfilius, en de Pauw, Edgar, O.F.M 25 : 24

◆ KRISIS. Acht geestelijke Voordrachten gegeven in de kerk van den Oever, Antwerpen. — *Mechelen, S. Franciscus-Drukkerij,* 1935 (19 × 14) 141 *blz.* 12 *fr.*

IV — Verblijdend is het te kunnen constateeren hoe te allen kante wordt geijverd om het Verbum Dei met vernieuwde kracht te doen binnendringen : de bij uitnemendheid belangwekkende taak van den kansel steeds hooger op te vatten en den kansel interessant te maken voor de toehoorders. — In vele plaatsen gaat het met succes bekroonde pogen daarheen. De Antwerpsche Paters Franciscanen deden het verleden jaar in hun kloosterkerk. De E. Paters Bonfilius en Edgar hielden de conferenties, die telken avond, in dit volkskwartier, talrijk werden gevolgd. Op het zoo gangbare woord « Krisis » hebben ze enkele grondgedachten en levensregels ontwikkeld. Ze hielden het oog op individu, familie en gemeenschap om daarin de krisisgedachte open te leggen en de katholieke leering over de aangevochten punten te verklaren. Het werk leent zich zeer goed tot voorlezing. Wordt dan ook warm aanbevolen. De titelplaat vinden we minder gelukkig én als bladverdeeling, én als decoratieve suggestie. M. VAN HOECK, PR.

13.588 Kojc, Martin 29 : 1 : 37

HET LEERBOEK DES LEVENS. *Met een inleidend woord van Dʳ L. A. Rademaker. Naar het Duitsch [Das Lehrbuch des Lebens] vert. dr Dʳ A. Voker. — Den Haag, Servire* 1935 (21 × 14) 150 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50.

I, T — Een ersatz-Evangelie van een Joego-Slavischen psychiater, die met een naïeve pretentie meent het middel gevonden te hebben om alle lijden, ziekten, ongelukken weg te ruimen. Dat middel is : blind vertrouwen in de wet der voorbestemming, die heel het leven regelt, in de oerkracht, waarvan wij zelf een deel zijn. Zijn determinisme voert tot een soort Oostersch fatalisme: men moet allen wil, allen wensch doen afsterven. Schr. neemt ook zielsverhuizing aan. Dit alles voorgeschoteld op een schoolmeesterachtigen toon, Humbug, al meent schrijver het wellicht goed. Dʳ C. VAN GESTEL P.O.

13.589 Landau, Rom 29

GOD HEB IK GEZOCHT. Een Boek over hedendaagsche Mystieken, Meesters en Predikers. *Vert. dr Elka. Geïll. met* 10 *portretten. — Den Haag, Servire,* 1936 (22 × 15) 394 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

II* — Dit boek brengt belangwekkende bijzonderheden over enkele figuren, die in onze ontredderde wereld naar de diepere waarheden hebben gezocht of gemeend hebben een nieuwe blijde boodschap te kunnen verkondigen. Als zoodanig kan het zijn nut hebben voor katholieke geschoolde lezers. Maar waar de auteur meent in zijn slotwoord ons « den levenden God » te doen ontdekken of den weg naar Hem te kunnen wijzen, daar moeten wij katholieken met volle overtuiging vasthouden aan de christelijke leer, zooals ze ons door de H. Kerk wordt voorgehouden. Ongetwijfeld kunnen we veel beamen van wat de auteur neerschrijft, in het bijzonder over de noodzakelijkheid, dat ieder zich bewust worde van de verantwoordelijkheid, die iedere daad, hoe gering ook, op hem laadt, en van de noodzakelijkheid zijn leven zoo te leiden,dat God geen abstractie blijve, maar het leven geheel doordringe en beheersche. Dit alles blijft echter slechts waar, zoolang we in het vage blijven, en niet precies willen weten, wat de auteur onder God en onder leven in God verstaat. Dʳ L. BELLON, PR.

13.590 Lekeux, Martiaal, O.F.M. **24**

◆ HEILIGHEID EN GOEDE WIL. *Vert. uit h. Fransch dr P. Vitus Leemans O.F.M. — Mechelen, S. Franciscus-Drukkerij,* 1936 (18×13) 155 *blz.* 10 *fr.*

V — De mensch verschanst zich gaarne achter de stellingen van Layfee, twijfel, moedeloosheid en wantrouwen om den strijd niet te moeten inzetten voor de heiligheid waartoe hij geroepen is. P. Lekeux bestormt die stellingen en breekt binnen in de burcht van onze gemakzucht en kleinmoedigheid. Alle bezwaren en opwerpingen die we maar kunnen uitdenken om onze geestelijke lafheid te verduiken, wederlegt hij op behendige, origineele wijze. Hij vecht waarlijk met de ziel om de ziel daadwerkelijk van goeden wil te doen worden en haar naar hooger te doen streven. — Het boekje knettert van geestigheid, krioelt van pakkende voorbeelden, is vooral op en top praktisch, en leert ons met taktiek, met vertrouwen en blijmoedigheid strijden om de heiligheid te veroveren.

D. DE PAUW O.P.

13.591 Pauwels, R. M., O.P., e. a. **25 : 23 : 21**

◆ HET WAARHEIDSPROBLEEM. XIII geestelijke Voordrachten. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1933 (22×14) 218 *blz.* 15 *fr.*

IV — Dat er een Vlaamsche gewijde welsprekendheid bestaat, die met de uitheemsche kan wedijveren in gedachtenrijkdom en vormgehalte, is een voldongen feit. Ieder jaar, te beginnen met den Advent tot aan Paschen, ontbloeit onder de gewelven van St Carolus-kerk 't woord van onze meest vooraanstaande kanselredenaars. Onderwerpen en sprekers worden door Z. E. P. Pauwels, Bestuurder der Geloofsverdediging, uitgekozen. Dat is een waarborg. Dit jaar werd een eerste proef gewaagd om meer positief de katholieke leer te verkondigen ; de voorgaande jaren immers behandelde men uiterst aktueele onderwerpen. 't Waarheidsprobleem werd aangepakt. Ook ditmaal bleef 't publiek elken Zondag toestroomen. Er is vraag allerwege naar meer godsdienstkennis. Overloop de titels der verschillende spreekbeurten en ge kunt u een gedacht vormen van 't belangrijke materiaal dat hier wordt aangeboden. Ondanks zekere onvermijdelijke herhalingen, vormt dit boek een schoon geheel en wordt er 't Waarheidsprobleem alzijdig en grondig en welsprekend uiteengezet. Priesters, leeken, sociale werkers en studiekringen kunnen uit dergelijke boeken veel nuttigs halen, ten bate van de aktie en de persoonlijke vorming.

D. DE PAUW O.P.

13.592 Poppe, Edward, pr. **24**

◆ UIT ZIJN NAGELATEN WERK, SERIE A (Voor Priesters, Kloosterlingen en ontwikkelde Leeken) : 2e DEEL. SICUTI FRATRES. Het geestelijk Samenstreven van diocesane Priesters. — *Averbode, Abdij,* 1936, 2 *dln* (18×12) 192 *blz.* 12 *fr.*

V — E. Poppe, die voor de heiliging der priesters zooveel heeft gewerkt, gebeden en geofferd, was vast overtuigd, dat de heiliging der diocesane priesters enkel te bewerken was door het vormen van kernen van priesters, welke zijn ideaal zouden deelen en er alles voor offeren. In dit boekje heeft E. H. O. Jacobs de geschriften verzameld, die het vormen van dergelijke kernen beoogen. Het bevat vier deelen. In het eerste, *Samenwerking van diocesane priesters,* wordt de noodzakelijkheid van priesterlijk samenstreven aangetoond en een plan tot mogelijke uitwerking voorgelegd. Het tweede, *Statuut voor Priesterkransjes,* is bestemd voor kleine groepjes van priesters, die meer in het bizonder elkaar willen helpen om naar de volmaaktheid te streven. De twee overige deelen bevatten vier brieven aan de medeleden van Poppe's kransje geschreven en twee retraiten voor eenige vrienden-priesters gepredikt. De tweede retraite werd reeds vroeger onder den titel « Pro eis sanctifico meipsum » in brochuurvorm verspreid. — Deze bladzijden behooren tot het beste, dat priester Poppe ons heeft nagelaten. Dit boekje zou in geen enkel priester-bibliotheek mogen ontbreken.

L. VAN HULLE, PR.

13.593 Rongen, Hiëronymus, O.Cist.R. **24**

◆ GESPREKKEN MET CHRISTUS : 1. HET LIED VAN DEN NIEUWEN MENSCH. Beschouwingen over de acht Zaligheden. *Met voorwoord van P. A. Vermeulen S.J.* ; 2. IN DE SCHADUW VAN DEN MEESTER. Beschouwingen over de Naastenliefde *Met voorwoord van Dr J. Witlox* ; 3. IN GODS KOELE VOORHOVEN. Inleidende. Beschouwingen over het Gebedsleven. *Met voorwoord van Prof. Dr Fr. Feron. Geïll. elk met 1 portret en met houtsneden van V. Stuyvaert. — Averbode, Goede Pers,* 1936, 2e *druk,* 3 *dln* (17×13) 174, 179, 153 *blz.* *elk* 15 *fr.*

V — Dat een heruitgave zich opdrong van deze drie boeken bewijst hoe zeer zij door het publiek gegeerd worden. De auteur blijkt dus wel den weg gevonden te hebben naar het hart van den modernen mensch. Dit mocht hij, van zoodra hij, in de Maasbode, de eerste gesprekken liet verschijnen, ervaren. 't Is zoo intiem : Christus spreekt rechtstreeks tot de ziel, in de taal van dezen tijd, over den nieuwen mensch, de naastenliefde en het gebedsleven. En de mensch stelt vragen, gewaagt van zijn moeilijkheden, laat zich onderwijzen. 't Is zoo mooi, zoo warm, zoo nieuw. De gedachten zijn stevig, richtinggevend en levenshervormend. De taal is frisch, dichterlijk, plastisch. De lezer geraakt, zonder hij 't bemerkt, in gesprek met Christus. Onder de ascetische schrijvers van Nederland neemt deze trappist een eigene, vooraanstaande plaats in en is hij de populairste, in den zin van den best begrepene en den meest gelezene. D. DE PAUW O.P.

13.594 Söderblom, N. 24

EEN JAAR. Een Woord voor elken Dag van het Jaar. *Vert. uit h. Zweedsch* [*Ett Ar*] *dr N. Basenau-Goemans en J. Henzel. — A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1936 (19 × 12) 378 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25.

I, P — De auteur van dit werk, Dr Nathan Söderblom, is een gezaghebbend protestantsch leider, die zich vooral heeft ingespannen — zonder succes echter — om een soort van *Vereenigde Kerk,* waarvan alle christelijke belijdenissen zouden deel uitmaken, tot stand te brengen. Ook in dit boek, waarin Schr. voor elken dag van het jaar een gedachte ontwikkelt, verklaart hij zich terloops overtuigd voorstander van een « ecumenischen raad », welke als « gemeenschappelijk orgaan der Christenheid » zou werken. De levendige vorm, waarin de beschouwingen worden ingekleed, kan het jammerlijk tekort aan een vaste en duidelijke *geloofsleer,* waaraan het protestantisme steeds meer lijdt, niet wegdoezelen. Het boek valt onder de algemeene verbodsbepalingen van de kerkelijke boekenwet (can. 1399). De vertaling leest vlot. L. VAN HULLE, PR.

13.595 Stockums, W., Dr Mgr 24

◆ DE ROEPING TOT HET PRIESTERSCHAP. Gedachten en Overwegingen voor Priesters en Priesterstudenten. *Vert. uit h. Duitsch* [*Der Beruf zum Priestertum*] *dr H. J. J. Wachters, pr. — A'dam, R. K. Boek-Centrale,* 1936 (20 × 14) 320 *blz.*

V—In dit omvangrijke werk heeft Mgr Stockums,nu wijbisschop van Keulen doch voordien geestelijk bestuurder van het Collegium Leoninum (theologisch convict) te Bonn, zijn lange ondervinding en zijn beproefde bekwaamheid neergeschreven over de kwestie der Roeping tot het Priesterschap,waarin hij steunt op de uitspraak van Paus Pius X (in 1912), die besliste over een te-dien-tijde gevoerde discussie over het wezen van de roeping zelf. Het wil ons voorkomen dat Mgr Stockums zijn toespraken aan zijn seminaristen in de lange tijdspanne van zijn bestuurschap (1912-1932) heeft saamgebundeld, nadat zijn ervaring de degelijkheid van zijn opvattingen had bewezen. De Nederlandsche literatuur over dit vraagstuk is niet zeer rijk (ook de Duitsche niet). Daarom zijn we gelukkig dit standaardwerk zeer warm te kunnen aanbevelen aan priesters en priesterstudenten. M. VAN HOECK, PR.

13.596 Tanquerey, Ad. 24

◆ KORT BEGRIP DER ASCETISCHE EN MYSTIEKE THEOLOGIE. *Vrij vert. naar de 7e Fransche uitgave dr G. Gouverneur O.F.M. — Doornik, Mij St-Jan Evangelist, Desclée & Co,* 1932 (17 × 10) 48, 1027, 32 *blz. geb.* 45 *fr.*

V — Om de wetten van het geestelijk leven in te studeeren en om er de soms ingewikkelde toestanden van te begrijpen ken ik, in 't algemeen gesproken, geen vollediger en gezonder boek dan dit vanTanquerey. Het vergt studie,alhoewel menige bladzijde ook als geestelijke lezing mag dienen. Na een chronologisch-methodisch overzicht der voornaamste geestelijke schrijvers, komt de beknopte inleiding. Deel I geeft de grondregelen van het geestelijk leven : oorsprong, natuur, volmaaktheid, verplichting, hulpmiddelen. Deel II omvat de klassieke verdeeling van de drie wegen : loutering, verlichting, vereeniging — tot zelfs de buitengewone mystieke verschijnselen en de leiding der contemplatieven. De aanhangsels handelen over geestelijk leven volgens het N. Testament, karakterstudie en Franciskaansche School. Dit laatste komt van den vertaler O.F.M., die voor vertaling en aanhangsel veel lof verdient. — De nette uitgave kreeg een handig brevierformaat. J. CRETEN, PR.

13.597 ter Haar Dz, B., Dr 28

DE OXFORD-GROEPBEWEGING. — *Assen, van Gorcum,* 1936, 2^e^ *druk* (16 × 10) 21 *blz. fl.* 0,15

IV, P — Wat schr. te danken heeft aan de Oxford-Groepbeweging voor wat betreft zijn innerlijk, christelijk leven, en wat hij van die geestesstrooming verwacht voor de wereld

en de Kerk, dat deelt hij mede in deze brochure. Dat er een zedelijke kracht van uit gaat ten goede willen we gaarne gelooven. Maar voor katholieken is in die beweging geen plaats, omdat zij protestantsch is, en omdat katholieken van de Kerk zelf de noodige leiding en middelen tot geestelijke hernieuwing en volmaaktheid ontvangen.

D. DE PAUW O.P.

13.598 **van de Griendt, Ant.** **83.8 : 23 : 37**

◆ HOE ZAL IK HET HUN ZEGGEN ? : 2e *deel — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis* (*Opvoedk. Brochurenreeks nr* 86) 1936 (19×15) 123 *blz.* *fl.* 1,45

V-VIa — Een bundeltje schetsen, gelijkaardig met zijn eersten broer. Om veel saais weg te krijgen uit de klas. Want oude geloofsthema's, hoogere godsdienstwaarheden worden hier voorgesteld in frisschen, aantrekkelijken vorm, met moderne toepassingen af en toe, en in een eenvoudstaaltje, ad captum der jeugd. Der ietwat gevorderde jeugd namelijk, in wie de eerste kiemen kunnen gelegd der katholieke apologetiek,en die wat doen kan aan introspectie. De waarde van dit boek ligt trouwens in het contact houden met de jongens, onafgebroken en bewust, spijts den verhaalvorm van feit of anecdote. Dwarsdoor katholieke geest. Een lekkertje voor opvoeders, jeugdleiders en studiekringen.

A. VAN DEN DRIES, PR.

13.599 **van Duinkerken, Anton, e.a.** **2 : 32 : 29**

HET CHRISTENDOM BEDREIGD, DOOR RASSENWAAN EN JODENHAAT. Een internationaal Protest — *A'dam, Fidelitas ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (20×14) 143 *blz.* 18 *fr.*

IV* — De uitgeverij Fidelitas biedt ons hier de vertaling van het werkje « Die Gefährdung des Christentums durch Rassenwahn und Judenverfolgung » vermeerderd met het protest van 'n drietal Nederlandsche christenen en 'n inleiding door Anton van Duinkerken. Dit werkje is 'n uiting van het verzet van het christelijk geweten tegen den modernen rassenwaan en de Jodenvervolging. Deze bundel verhandelingen bevat bijdragen zoowel van protestanten als van katholieken. Hoewel alle auteurs tenslotte één doel beoogen, is er nochtans in dezen bundel 'n zekere heterogeneïteit : ieder auteur beschouwt het vraagstuk op zijn manier en meestal in het licht van de wetenschap waarmede hij meest vertrouwd is. Uit de verhandelingen, die het probleem behandelen in het licht van de katholieke geloofsfeer, blijkt duidelijk dat voor 'n *katholiek* de oplossing van het Jodenvraagstuk voor de hand ligt of juister wellicht dat er eigenlijk geen « Joden-*vraagstuk* » bestaat (wel problemen gesteld door het apostolaat onder de Joden !) : ook de Jood is onze evenmensch en is tot het genadeleven geroepen ! Nopens de verhandeling van Mgr Dr Des. Balthazar meenen we nochtans een en ander te moeten opmerken. 'n Betoog zooals dit, heelemaal gegrond op schriftuurteksten, wordt slecht gediend door 'n oppervlakkige exegese en door verouderde verklaringen, daar waar de moderne exegese goede diensten kan bewijzen ! Tenslotte deze passus : De H. Schrift van het Nieuw Verbond, die slechts door de Wetten, door de Profeten, en door zichzelf verklaard kan worden... Ik veronderstel dat Schr. hier abstractie maakt van de autoritatieve en onfeilbare interpretatie van het kerkelijk leergezag... Maar dan nog valt er heel wat te zeggen op die verklaring... Wetenschappelijke exegese is toch nog heel wat anders.

'n Tweede, betreffende de bijdragen van Prof. Dr Em. Radl : Zijn alle beweringen wel verantwoord ? Over Spinoza en de ontwikkeling van het wijsgeerige denken in Europa ; over de persoonlijke verantwoordelijkheid van eenieder van ons voor het heele wereldgebeuren. We wenschen dit boek in de handen van vele godsdienstig onderlegde en gevormde lezers die weten hoe ze publicaties van niet-katholieken op het gebied der godsdienstwetenschap moeten beoordeelen. G. DU MOULIN

13.600 **von Rudloff, Leo, Dr, O.S.B.** **23**

◆ KLEINE LEKENDOGMATIEK. *Vert. uit h. Duitsch* [*Kleine Laiendogmatik*] *dr H. J. J. Wachters. — A'dam, R. K. Boek-centrale,* 1936 (20×12) 235 *blz.* 28,50 *fr.* ; *geb.* 37,50 *fr.*

IV — Onder de vele handboeken voor godsdienstonderwijs,die in de laatste jaren werden gedrukt, munt deze *Kleine Lekendogmatiek* uit door klaarheid en soberheid. Zij is uitstekend geschikt om het katholieke geloof streng-afgelijnd voor te stellen. Maar het boekje mist warmte. Het spreekt bijna niet tot het gevoelen en de verbeelding. Het is ook niet in den geest van Augustinus en Newman gesteld, in de taal van een geestdriftige, communicatieve overtuiging. Deze *Lekendogmatiek* zal vooral aan nuchter-redeneerende geesten worden aanbevolen. Dr J. COPPENS, PR.

13.601 **Weemaes, Urb., pr.** **264**

◆ LEEF LITURGISCH. — *Averbode, Abdij,* 1935 (25×16) 238 *blz.* 10 *fr.*

V — Een boek ten gebruike van het onderwijs hetzij in de school, hetzij in studiekringen. Schrijver bestemt het voor beginnelingen in het vak. Dan heeft hij van hen een goeden dunk. Meer gevorderden zullen het met veel voordeel bezigen tot ontwikkeling van hun liturgisch leven. Daar wordt heel wat stof verwerkt in het boek, en daar staat niets in of 't heeft zijn belang. Onder meer : liturgie in 't algemeen, H. Misoffer, missaal, ontleding van mis- en vesperteksten, parochieleven, opwekking tot parochiegeest, aankweeken van priesterroepingen, enz. Hier en daar werden tamelijk breedvoerige ascetische toepassingen ingelascht. En dat is goed te keuren. Het zijn alleen samenvattende plannen : bij mondelinge ontwikkeling ervan zullen de toehoorders ze aanvullen met aanteekeningen. Daarom is het boek geïnterfolieerd. Dat laat ook gissen dat het voor reeds ietwat geschoolden is. Het is keurig uitgegeven, met hier en daar een fraaie symbolische teekening. Het verdiende dan ook een nauwkeuriger nazicht van de drukproeven om druk- en taalfouten te weren, b.v. Kardinaal Schuster (bl. 13), Festugière (bl. 14), Juvencus (bl. 130), Canticum (bl. 60), Veni Creator (bl. 72). Ben ik een onverbiddelijk vitter, het is *propter majus bonum*. De minste vlekjes ontsieren een zoo verdienstrijk werk. Ik had ook graag de deelen van den inhoud en de hoofdstukken zien nummeren, gemakkelijkheidshalve voor verwijzingen bij schoolgebruik.

Een euvel bij het onderwijs in de liturgie is, m. i., dat het niet genoeg opgaande is ; de graden van het onderwijs worden daarin niet genoegzaam gevolgd. In mijn tijd werd er gedweept met de concentrische kringen in het onderwijs ; welnu, ik zou die willen toegepast zien bij het onderwijs in de liturgie. Dit boek is daarvoor niet ongeschikt : bij een eerste doorwerking worde het gemakkelijkste gekozen, het meest in 't oog loopende, bij een latere en een derde behandeling het overige. Uit werken als dit moeten leeraars en luisteraars het maximum voordeel weten te halen. Dr C. Caeymaex, pr.

13.602 **XX.** **26 : 83.8 : 92.2**

◆ BENEDICTIJNSCH LEVEN. *Geïll.* — *Oosterhout, St-Paulus-Abdij,* 1934 (17×15) 15, 366 *blz.* *fl.* 1,25

V — Een keurig boek, fijn uitgegeven, in sierlijke letter gedrukt, met mooie teekeningen versierd... een brok benedictijnsche schoonheid. En die uitwendige schoonheid dient slechts als kader voor de innerlijke pracht van dit werk. We krijgen hier te lezen : een greep Fioretti uit het leven van den heiligen Benedictus, brokken uit den regel van den grooten ordestichter, bladzijden van Dom Guéranger over de « Kerk, gemeenschap van goddelijke lofprijzing », van Kard. Newman over Benedictijner leven ; — een uiteenzetting over de Oblaten en hun regel ; — de geschiedenis van de Benedictus-medaille ; — een galerij van benedictijnsche heiligen, uitgeteekend in een levensschets van een bladzijde, bondig en juist als een les uit het brevier ; — eindelijk het rituaal der Benedictijnsche oblaten en een reeks gebeden ter eere van benedictijnsche heiligen. Die opsomming moet voldoende zijn om alle vereerders van Sint Benedictus te doen watertanden en om het boek te doen lezen door alwie belang stelt in de heerlijke orde van Sint Benedictus. F. Vermuyten, pr.

13.603 **XX.** **2**

DE PROFETIEËN VAN PANIVORAX. *Geïll. met 4 platen.* — *Den Haag,* « *De Uil* », *Piet Heinstraat* 44, 1936 (23×15) 85 *blz.* *fl.* 0,95

I — In tijden van verwarring en inzinking kijken de menschen altijd verlangend uit naar het woord van echte of valsche profeten. Wachter, wat is er van den nacht ? Bij gebrek aan authentieke godsgezanten vergenoegt het volk zich al te gemakkelijk met allerlei schriften, waarvan de oorsprong en het gezag allertwijfelachtigst zijn, ofwel laat het zich bedotten door allerlei fantastische verklaringen van gewijde teksten aan het Oude of het Nieuwe Testament ontleend. Al wie een greintje gezond verstand bewaart, zal deze ongezonde pseudo-profetische literatuur streng weren. De Heer is er niet op uit om ons de geschiedenis van morgen te openbaren. Het rijk Gods zal niet komen met angstvallig uit te kijken naar de toekomst. In het verleden ligt het heden, in ons en in het nu, wat worden zal. Panivorax zal best niet meer naar de pen grijpen. Hij leere eerst wat kritisch inzicht aan. Dr J. Coppens, pr.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.604 **Bopp, Linus, Prof. Dr** **37**

◆ ALGEMEENE HEILPÆDAGOGIEK, op systematischen Grondslag en practisch ingesteld op de Opvoedkunde. *Vert. uit h. Duitsch onder leiding van Dr M. J. Verhoeven.* — *Antwerpen, Standaard,* 1935 (25×17) 11, 347 *blz.* 120 *fr.* ; *geb.* 135 *fr*

IV* — Met dit werk en zijn vroeger *Jeugdopgang* heeft deze priester uit Freiburg een ernstig woord gesproken in de wereld der pædagogie, dat al dadelijk de aandacht heeft vastgezet. Wij hebben inderdaad reeds vele stemmen hooren opgaan over de zieke, misdeelde en geestelijk gestoorde menschenlevens (het object der heilpædagogiek), dcch geen behandelde hen in gesamtstudie, in wetenschappelijke synthese. Steller pioniert hier in den waren zin, bleef niet haperen bij details of vertakkingen der psychiatrie en stelt heel het problema. Een complex problema als niet één, dat hij doorwandelt als een flink verkenner en kenner. Een ernstig woord, zei ik : en een helder en [illegible] woord. Wat een krachttoer is, zooals ingewijden zullen getuigen. Klare lijnen, klare taal, in de afbakening der stof, in de keus der terminologie, in het leggen der grondslagen en -vragen, in den samenhang der structuur, in het voorleggen der resultaten van onderzoek. Bezieling vooral waar hij het heeft over de opvoeding zelf. En een katholiek woord ten slotte. Want zijn wetenschappelijke beschouwingen zijn doordeesemd van de katholieke beginselen, zoo spontaan en tendenzloos, dat iedereen de overtuiging meedraagt dat de heilpædagogiek, haren naam dragend naar onzen Heiland zelf, een dwarsdoor christelijke idee is. Alle hulde aan steller en aan vertaler. — Dit boek zal alwie belast is met leiding, opvoeding en dies meer, met heel wat vrucht instudeeren en raadplegen, om helderheid en inzicht, om opbeuring en bezieling te hebben in een taak die de schouders drukt en de zielekrachten dreigt te sloopen. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.605 **Breuer, J. H.** **37**

◆ GESTICHTS-OPVOEDING. Bijdragen over de Vernieuwing der Gestichtspædagogie en haar Wezen en Werkzaamheid. *Met een voorwoord van Dr Jos. de Boer. — Hilversum, Brand ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (24×16) 82 *blz.* 48 *fr.*

IV* — Van een man uit de harde practijk. Die dan maling heeft aan louter theoriegeklets of systematiek en het streng leerstellige ; daarvoor acht hij den tijd nog niet gekomen. Maar zie, daar is zooveel gekenterd in de gestichtspædagogie, daar is een nieuwe lente en een nieuw geluid als op zooveel andere gebieden. Daartoe hielpen velerlei factoren. Steller behandelt ze knap. Die renovatie motiveert dit boek. Al schuwt steller alle pretentie en wetenschappelijke synthese, en buitenlandsche literatuuroriëntatie. Zijn studie — hij noemt ze « gedeeltelijk didactiek » — is hoog gestemd en edel van accent. Op elke bladzijde ontdekt men den kenner en den apostel. Pikant inderdaad waar hij in een zeer illustratief annex de gestichtsjongens zelf aan het woord laat, die momenten uit hun leven belichten, en artikelen en verslagen uit de pers opneemt, die u met bewondering slaan over de heerlijke werkzaamheid van katholiek Nederland voor de misdeelde en verwaarloosde jeugd. Een spiegel, een pædagogisch baedeker voor ons zelf. Een merkwaardig werk dan, con amore geschreven, dat zeer goede wenken geeft tot zelfs aan internaat-bestuurders en pension-houders. Wij bevelen het dan ook zonder reserve aan.

A. VAN DEN DRIES, PR.

13.606 **Holthuizen, F., D^r, pr.** **37 : 33 : 159**

◆ STUDIE OVER VOORLICHTING BIJ BEROEPSKEUZE IN NEDERLAND. — *Antwerpen, Standaard (Economisch-sociale Bibliotheek)* 1935 (25×16) 184 *blz.* 45 *fr.*

V* — Deze studie, waarmede de Weleerw. Schr. het doctoraat in sociale en politieke wetenschappen aan de Leuvensche hoogeschool verwierf, behandelt een vraagstuk, dat voor enkele jaren nog zeer veel aandacht trok maar onder den invloed der crisis, van zijn belangstelling verloor. In Nederland vooral heeft men aan de voorlichting bij beroepskeuze ruime aandacht geschonken. Schr. schetst het ontstaan en de ontwikkeling, onderzoekt daarna de methoden en resultaten der psychotechniek (functioneele methode en persoonlijkheidsonderzoek). Daarna wordt de werkwijze van twee gemeentelijke bureaux voor voorlichting nagegaan. Daar voorlichting de samenwerking van vele factors eischt, wordt verder de bijdrage van elk dezer factors (School, Medische wetenschap enz.) nagegaan, alsook het karakter en de organisatie van de voorlichting. Tenslotte wordt de vraag beantwoord in hoeverre voorlichting bij kan dragen tot bestrijding der jeugdwerkloosheid. Een degelijke monographie, waaraan echter een slot-hoofdstuk ontbreekt, dat de Nederlandsche ervaringen in een synthetisch overzicht zou hebben samengevat en den weg voor de toekomst zou hebben aangewezen. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.607 **Pinxten, K.** **38 : 33 : 91 : 65**

◆ HET ALBERTKANAAL. Zijn economische Beteekenis voor Vlaanderen. *Met* 1 *kaart, — Antwerpen, Standaard (K.V.H.U., Verhandelingen,*343-344) 1936 (20+13) 94 *blz.*5 *fr.*

V — Wij zijn geneigd te zeggen : *het raadsel van het Albertkanaal* want dat reuzenwerk met al hetgeen er in verband mee staat, stelt ons voor verschillende raadsels omdat er meerdere doeleinden mee nagestreefd worden : economische maar ook militaire en politieke ; nationale en internationale. Doeleinden wier verwezenlijking wel eens tegenstrij-

dige belangen naar voren brengt.
De schrijver stelt zich als het ware boven dat alles om het te overschouwen, om het vraagstuk alzijdig te onderzoeken, om het ons nuchter-kritisch en daarom wel eens ontnuchterend voor te houden. Daarom is zijne studie niet enkel zeer leerrijk maar ook in hooge maat vormend voor wie tot overhaastige en te absolute conclusies geneigd is. De lezing ervan vereischt geen bijzondere technische kennissen ; wel echter eenige inspanning, welke de schrijver evenwel door duidelijkheid en methode tot het minimum wist te herleiden, met grondigheid vereenigbaar. Dr K. du Bois S.J.

13.608 **XX** 30 : 32 : 33
DE LES DER LAATSTE STAKINGEN. — *Brussel, L.-K., Cilace, Toulousestraat, 3, (Anti-communistische Documentatie,* 16/17) 1936 (23×15) 185-200 *blz.* 3 *fr.*
V — De stakingen in Frankrijk — waarover het hier gaat — werden door de communisten uitgelokt en waren onbezonnen. Wij nemen evenwel niet alle « lessen » aan welke de opsteller van dit vlugschrift er uit haalt. De schrijftrant is weinig volksch. K. B.

5. - Wetenschappen

13.609 **Wanders, A. J. M., Dr** 52
DE MAAN DICHTBIJ. *Geïll. met fig. en* 8 *platen. — Utrecht, Het Spectrum ; Antwerpen, Standaard (« Schijnwerpers » nr* 4) 1936 (19×11) 93 *blz.* 12 *fr. ; per abonn.* 7,50 *fr.*
V — Dit is een belangwekkend nummer van « Schijnwerpers ». Er komen natuurlijk vele zaken in voor, welke men nog wel kan vinden waar het over de maan gaat ; ze zijn klaar en duidelijk voorgesteld, maar bijzonder, en dat is niet overal behandeld, vindt men er heel de studie over den oorsprong van het huidige uitzicht der maankorstvlakken, bergen en kraters. Dr J. van Mollé, pr.

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.610 **Schoonderbeek, G.** 63 : 58
HET KWEEKEN EN VERZORGEN VAN BLOEMEN EN PLANTEN IN DE WONING. *Geïll. — A'dam, Kosmos (Nieuwe Reeks voor Liefhebbers van Bloemen en Planten)* 1936 (23×16) 100 *blz.* *geb. fl.* 1,75
V — Van literatuur inzake bloemen- en plantenkweek zijn wij waarachtig niet gespeend. Onderhavige handleiding onderscheidt zich door haar klare, ordelijke en grondige uiteenzetting. Mooie foto's als illustratie.

13.611 **Stienstra, H.** 63
GROENTETEELT VOOR KLEINE TUINEN. *Vijfde druk, herzien dr G. D. Duursma. Geïll. — A'dam, Kosmos (« Weten en Kunnen » nr* 30) 1935, 5e *druk* (19×13) 84 *blz. fl.* 0,75
V — Nog een uitstekend beknopt vade mecum uit de W. en K.-reeks, dat reeds aan zijn vijfden druk is.

13.612 **van Hoek, C. P.** 68
HET BEITSEN, POLITOEREN, WASSEN EN VERNISSEN VAN HOUT. — *A'dam, Kosmos (« Weten en Kunnen » nr* 14) 1936, 5e *geheel herziene druk* (19×13) 54 *blz.* *fl.* 0,75
V — Beknopte handleiding voor vakman en amateur. Deze nieuwe druk werd geheel om- en bijgewerkt, zoodat de jongste bevindingen op dit gebied in dit handige boekje mede zijn opgenomen.

13.613 **XX.** 61
VOORDRACHTEN GEHOUDEN BIJ GELEGENHEID DER TENTOONSTELLING « DE MENSCH », Antwerpen 29-2 tot 14-4-1936. *Antwerpen, Provinciebestuur* 1936 (20×14) 136 *blz.* 6 *fr.*
IV — Een boek dat ik buitengewoon graag aanbeveel. Dat is gezondheidsapostolaat op z'n best, waar de lezer iets degelijks aan heeft, waarbij hij geen schijnwetenschap opdoet, geen dokter in eigen huis speelt, zich zelf niet « mismeesteren » zal !
Verschijne maar spoedig het tweede deel. Hier volgen de behandelde onderwerpen : Het Bloed (Dr Van Herck); Eerste Hulp bij ongevallen (Dr Picard) ; De rudimentaire Organen en hun Beteekenis (Prof. Dr Elaut) ; Zenuwlijders (Dr Deckx) ; Geesteshygiëen (Dr Dellaert) ; De Melk (Ing. Poppe); Sport en Gezondheid (Dr R. Roosens) ; Bescherming tegen Oorlogs- en andere Giftgassen (Apoth. van Huffelen); Vitaminen en Kindervoeding (Dr Van Damme) ; Bescherming van het Moederschap (Prof. Dr Fr. Daels) ; Gezonde Voeding (Dr Cattersel). Dr J. Lebeer

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.614 Berrington, John S. **81**

BEELDEN UIT HET RIJK DER VISSCHEN. *Geïll. dr F. E. Spiering. — Gorinchem, Noorduyn,* 1936 (14×10) 107 *blz.* *geb. fl.* 0,80

V° — Een klein niemandalletje in karamelverzen met prutsteekeningen over een soort kongres der visschen die zich verweeren tegen de visschers. Onbeduidend over gansch de lijn, en zonde van het goed papier.

13.615 Buckinx, Pieter G. **81**

◆ DE DANS DER KRISTALLEN. — *Mechelen, Eenhoorn,* 1936 (20×14) 46 *blz.* 18 *fr.*

Pieter Buckinx

IV* — Echte lyriek, d.i. iemand die diepste ontroering kent, zoo intens dat zijn leven wordt het geestelijk avontuur zijner reacties te midden der wereld, waardoor dan een, hem eigen, beeld der wereld in schoonheid geschapen wordt. De aandoening bij B. is de kosmische huiver van den mensch met zinnen en hart tevens, te midden van het schoonheids- en machtsmysterie der aarde en des levens, een mysterie niet verpletterend noch tot wanhoop drijvend, soms integendeel bijna sociaal en Godopenbarend, maar toch zeker altijd u doorsidderend van oernieuwheid en vlammende zuiverheid : kristal. De localiseering dezer poëzie in ijl berglandschap is, daarbij aansluitend, iets heerlijks en in onze taal alleen door den half-Zwitser Donker bereikt. B's kunst kent direktrijke beeldopname, samen met raccourci's en het overstappen over allen onnutten ballast; en toch is er ook de golvende lyrische beweging. Enkele passussen toch wat moeilijk.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.616 de Goede, Armand, C.SS.R. **81**

◆ DOOR HET LEVEN. Gedichten. — *Leuven, S. Alfonsus-Drukkerij,* 1936 (20×16) 64 *blz.*

V — Iemand die het leven heeft aangevoeld, — zijn eigen leven, ook dat van anderen. Zoodat over 't algemeen het onderwerp van ieder lied, heel wat buiten den kring van het banale staat, en ons een ernstig woord wil zeggen. Dit woord heeft hij nochtans niet altijd gevonden, en het rhythme waarin hij zijn gevoelens vertolkt, het beeld waarin hij zijn gedachten kleedt, stellen hem te makkelijk tevreden. Maar wie verzen mocht schrijven als : « Mijmeringen van Moeder» — « Kinderdroom » — « Matrozenballade » — « Snapshot I-III», laat ons voor een volgende maal het beste verhopen. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.617 dèr Mouw, Johan Andreas [Adwaita] **81**

NAGELATEN VERZEN. *Met een inleidende aanteekening dr V. E. v. Vr. Met* 1 *portret en* 1 *facsimile. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1934 (22×17) 30 *blz.* *fl.* 1,25

III-IV*, T — Herinneringen aan huiskamer, klas, vrij-af-dagen en verdere stemmingen van de prilste jaren tot 12, 13 jaar. Het gaat om sterke, frissche indrukken met lieflijke, niet te precieuse fantaziesprongen uit dien knapentijd, waarover de dichter nu den niet te zwaren eerder milden glimlach van zijn wijsheid laat gaan. Verpoozingen, speelsch opgesteld : hier ligt het nieuwe t.w. in den koelen, bondigen toon met familiaire woorden en zaken, met humor-effekten. Heelemaal speelsch gaat hij soms met den sonnetvorm om·

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.618 Franquinet, Rob. **81 : 84 : 809**

Rob. Franquinet

NIEUWERE KLANKEN van de jongste Lichting in Nederland en Vlaanderen. *Geïll. — Maastricht, Leiter-Nypels,* 1936 (23×15) 113 *blz.* *fl.* 2,25

IV — De kritiek is over 't algemeen niet te spreken geweest over deze bloemlezing van Franquinet ; niet zonder reden. De inleiding van Franquinet is werkelijk wat àl te algemeen en vooral berekend op volledigheid. Aan onbeduidende figuren wordt tamelijk veel aandacht besteed, terwijl allerlei belangrijke elementen enkel terloops geciteerd werden in de inleiding, echter in de bloemlezing zelf, niet aan de beurt kwamen. De auto-biografische nota's zijn af en toe stupied. Het wil me voorkomen dat de jonge samensteller zelf tekort schoot bij 't onderscheiden van het waardevolle en het onbeduidende. B. G.

13.619 **Kemp, Mathias** 81
◆

Kemp, Mathias

DOORTOCHT. Een bundel verzen. — *Maastricht, Leiter-Nypels,* 1935 (27×19) 45 *blz.*
IV — Dit boek spreekt een ernstige bezinning uit over den tijd waarin we leven : geweldige dingen gebeuren er : techniek, krisis, nieuwe machten. In schijn een blinde storm ; maar neen, 't is de conditie van het menschelijk leven : en in hoe 'n vreemde omgeving het ook zij, het licht van Daarboven is steeds daar. Het industrieele Limburg, een nieuwheid te midden van het land van heide en kolen, en van het aartsburgerlijke Carnavalland, leverde naast enkele andere aktualiteiten, de inspiratie. Kernachtige modern-epische stukken. Geen mooidoenerij. Er steekt werkelijkheid van het leven in ; het geeft u iets mee in het leven

Dr JORIS CAEYMAEX, PR

13.620 **Moens, Wies** 81
◆ GOLFSLAG. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1935 (21×16) 55 *blz.* 28 *fr*

Wies Moens

IV— Eén woord kenschetst het gansche geval: naar dit boek, is Moens zuiver en rechtstreeks de voortzetter van Rodenbachs en Godfried Hermans' levenstaak en kunstroeping. Met het drievoudig voorwerp: kinderlijke liefde tot schoon Vlaanderen, Vlaamsch (in casu Dietsch) Messianisme, en Excelsior-wilssterking. Overheen het expressionisme, overheen Van de Woestijne in de sfeer van Rodenbach (en ook Verriest en den jongen Gezelle, blinkt hier in de natuurgedichten een beminnelijk Vlaanderen, échter door gezonde en eenvoudige bewonderende poëzie gekoesterd dan de meest verfijnde kunst het vermag. De nationalistische stukken, afgezien van zeker romantisme, bieden veel dat raak en kernachtig is, terwijl ten slotte de Excelsior-gedichten innig, levenskloek zijn. Voorzeker staat men wat bevreemd voor een taal en stijl zoo onhedendaagsch, zoo alge-meen-klassiek Nederlandsch ; toch blijft dit slechts kwestie van instrument.

D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

Ludo van de Wygaert

13.621 **van de Wygaert, Ludo** 81
◆ HET ANGELUS VAN WEE. Verzen. *Met 2 lino's van Fr. van Immerseel. — Boom, Boekhandel Ludo,* 1932 (22×16) 37 *blz.* 10 *fr.*
IV — Een teedere gevoelige inspiratie, doch nog aarzelend van vorm.

J. C.

13.622 **Vercammen, Jan** 81
◆ HET TWEEDE LAND. Gedichten. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1936 (22×17) 74 *blz.* 20 *fr.*

Jan Vercammen

IV — Vercammens getuigenis van echtelijke lyriek. Het neemt een schoone plaats in naast Van Sina's aangrijpende en Buckinxs, spitse echtspoëzie. De verwondering bij het overgaan tot dit « tweede land », het land der twee-eenheid is frisch behouden gebleven, en werd niet overmatig uitgebaat als nieuwe psychologische problemenbron. Het eigene bij Vercammen ligt in het warm-omwindende bemusiceeren van het droomsamenzijn, en ten tweede in het absoluutzuiver inschakelen van deze lyrische bewustheid in de oneindige, eeuwige werkelijkheid. Hij heeft zoo'n rustige volheid, — toch ook rijk aan gedurige treffende ingevingen ; hij is iemand dien men volgt (zoo hartelijk spreekt hij) ook daar waar hij niet tot het uiterste doordrijft. Ik moet nog vermelden dat bij dezen heerlijken liefdecyclus, er miscellanea gevoegd werden, die op velerlei gebied recht mooi zijn.

(stemming, geest, treffend vers, enz.). Jammer dat een bundel van zulk een beteekenis niet verschijnt in zeer mooie uitgave — nu is 't er ver af. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.623 **Vermeer, Paul** 81

NACHTKLANKEN. *Geïll. dr R. Tournay.* — *Antwerpen, Alza,* 1936 (19×15) 32 *blz.*
I° — Beneden o. 18 *fr.*

13.624 **Vlemminx, Paul** 81

◆ SPECIOSA DESERTI. — *Asten (N.-Br.), Het Venster,* 1935 (25×16) 55 *blz.* *fl.* 1,90
IV — Het oorspronkelijkste bij Vlemminx is zijn eigen persoon, als jonggehuwde, als jong gezonden kerel met zeer vinnige verbeelding van fantazievolle poëzie; met een pathetiek die zich plezierig uitstalt. Plezierig zou men eveneens kunnen noemen zijn manier van te spelen op den rand van het onverstaanbare (waar anderen erin ondergedompeld zijn). Nog iets eigenaardigs is de veelzijdigheid van beïnvloedingen uit de gansche Nederlandsche literatuur, die hij smakelijk verwerkt. Na dit alles, tot slot : vooral een bloeiend dichtershart, koning in zijn goeden kleinwereld, die ook Gods groote wereld is. Dr J. CAEYMAEX, PR.

Paul Vlemminx

13.625 **XX.** 81 : 92

◆ ASTRID. — *Brugge, « Dienende Liefde », Walplaats,* 38, 1935 (22×17) 85 *blz.*
IV — De auteur verraadt een persoonlijkheid van sterk gehalte, die hem (haar) heel zeker verheft boven het verwijt van opgeblazenheid in de conceptie zooveel als van pompierschen woordenpraal. Toch bevredigt die grootsche psalmodie niet : 1°) het spiritualistisch idealisme, dat het ingegeven heeft, bestaat meer uit wijdsche, cerebrale benamingen dan uit flitsen in de werkelijkheid ; 2°) het vertolkingsapparaat, nml. de volgehouden beeldspraak, is beslist en onherroepelijk uit den tijd. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

13.626 **Aro, H.** 82

MALLE FRATSEN. Klucht in één Bedrijf — *Berlicum, Grosfeld,* 1935 (19×14) *fl.* 1
V— Hoe 'n ontstellend-brutale bakvisch haar lieverd opdringt aan 'n karikaturaal ouderpaar. 'n Leuke charge... JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.627 **Bertus, A. L.** 82

JONGE HELD. Toneelspel voor de Jeugd, in drie Bedrijven — *Berlicum (N. Br.), Grosfeld* (10×14) 72 *blz.* *fl.* 1,50
VIa, J — Of die jonge held zoo heldhaftig is ? Nou... Bij 'n paar onverkwikkelijke conflikten tusschen kletsende jongelui doet hij 'n beetje meer dan men logisch van hem kon verwachten... Vervelend langdradig uitgesponnen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.628 **de Jong, S.** 82

DE BILT SEINT. Fantasie in drie Bedrijven — *Berlicum (N.-Br.) Grosfeld,* 1936 (18×13) 90 *blz.* *fl.* 1,50
V-VI, J — 'n Zeer origineele strijd van de in-twee-kampen-verdeelde natuurelementen tegen elkaar. We houden echter de tooneelactiviteit van die speciaal-symbolische personages in hun drukke militaire doening langs de hemelregionen kwalijk bij. Nee, nee, zelfs onder dezen vorm leeren we aan onze kinderen geen soldaatjesspel.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.629 **Delaporte, V.** 82.2

◆ VAN DEN ROUWMOEDIGEN SLAGER. Mirakelspel in één Bedrijf. *Vrij naar h. Fransch dr Trudo Meidoorn* — *Berlicum, Grosfeld,* 1935 (19×13) 30 *blz.* *fl.* 1
V — 'n Stemmig Sint-Niklaasspelletje dat we vrijmoedig 'n plaats gunnen nevens de beide bekende van Ghéon, want werkelijk goed, op het slot na dat brutaal gebruskeerd werd.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.630 **George, Charles** 82

MAMA'S KLEINE JONGEN. Een Lachsalvo in drie Bedrijven. *Vert. uit h. Amerikaansch [Mama's Baby Boy]* — *Baarn, Hollandia (Tooneelfonds Comœdia, nr 1)* 1935 (20×14) 66 *blz.* *fl.* 1,75
IV — 'n Weduwe en 'n weduwnaar, allebei platzak, moeten elkaar krijgen. Om jonger

te blijken dan ze werkelijk zijn, laten beiden hun volwassen zoon of dochter in 'n kinderpakje aan hun zij evolueeren. Het wordt 'n dwaze maskarade, waarvan ge de slotscène wel raadt. Misschien niet zoo bijster origineel, maar dol-plezierig.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.631 **Gerdas, P.** **82**

BLAUW BLOED. Klucht in één Bedrijf — *Antwerpen, Vink,* 1935 (18×13) 39 *blz.* 8 *fr.*

V — De verveelde freule speelt voor dienstmeisje en vice versa. 't Valt beiden tegen. 'n Doodgewoon en trouwens gemaakt grapje. Niet veel zaaks. J. VAN DEN EYNDE, PR.

13.632 **van Regemortel, Juul** **82**

SCHAAK AAN DE HEKS. Sprookje in een Proloog en vier Bedrijven. *Geïll.* — *Antwerpen, P. Vink,* 1936 (18×13) 63 *blz.* 14 *fr.*

V — 'n Duivelsch complot. Er zijn ook heksen bij betrokken. De geest van het goede leidt 'n drietal sympathieke doolaards precies langs den weg waar ze de helsche legioenen met wijwater overhoop kwispelen, een slapend koningskind en haar slapende familie tot nieuw levensgeluk wakkerkussen, en hun eigen persoontje definitief met hun onderrug in koninklijke kussens draaien. — Leuke tooneeltaal en relatief knappe constructie. Er moeten namelijk 'n paar technische moeilijkheden overwonnen, en dat zullen gewone liefhebbers bezwaarlijk kunnen. Anders bepaald 'n succesnummer. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.633 **Boeye, Eugenie** **83.1**

ZIEKE LEVENS. — *Sint Amandsberg, Varior,* 1936 (19×15) 133 *blz.* 25 *fr.*

Eugenie Boeye

II-III* — Eugenie Boeye ziet in dit verhaal het leven vanuit den gezichtshoek van een gesticht voor tuberculeuze meisjes, waarvan ze de lotgevallen volgt in al hun ups and downs en in de vreemdsoortige zedelijke afwijkingen, waarvan dergelijke patiënten meer dan eens plegen het slachtoffer te zijn. Een paar van hen volgt de schrijfster na hun verblijf ter kliniek in het normale leven, tot in de donkere fataliteit die zich onafwendbaar over hen schijnt te moeten voltrekken. Het is telkens een min of meer tragisch geval, en het pauperisme lost ook naderhand zijn greep niet om deze menschen, die gedoemd schijnen om ten onder te gaan zoowel aan zedelijke als aan lichamelijke zwakte. Het boek behoort tot het soort naturalisme en zielkundig realisme waarvan de groote triomfen nu reeds een tijd achter den rug liggen; het is totaal buitentijdsch werk, al geef ik gaarne toe dat het met meer dan middelmatige kracht en beeldingsvermogen geschreven is. Maar ik geloof dat de jeugdige schrijfster goed doet haar materiaal elders te zoeken. « Ziek» is het alvast, — en als dit inderdaad « leven » is, dan is het in elk geval zéér eenzijdig gezien... E. V. D. H.

13.634 **Delrot, Cola** **83.1**

MIJN ZUSTER DE NEGERIN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1935 (20×14) 64 *blz.* *fl.* 0,90

II — Op West-Indië. Na jarenlang omzwerven in alle landen van Europa, moe van de hartelooze Europeesche beschaving, keert Frits Ruprecht na zijn vaders dood terug naar de plantage waar hij geboren en opgevoed is. Vol morbiede verlangens naar rust en sympathie bij « mijn zuster de negerin », vindt hij enkel vervreemding en ontgoocheling Ontleding van ziekelijke zielstoestand. Letterkundig sterk. Dr A. BOON, PR.

13.635 **Osorgin, Michaël** **83.3 : 83.9 : 93**

DOODENDANS. *Vert. uit h. Russisch (Kniga o kontsack) dr B. Raptschinsky.* — *Leiden Sijthoff,* 1935 (21×16) 214 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75

II-III — Nog een greep uit de memoires van dien aangenamen praatvaer Osorgin. Ditmaal de schilderachtige tooneelen uit den slappen tijd van het terrorisme 1906-1914, en wel bij de Russische bannelingen in Parijs, en vooral in een paar kleine hoeken bij Genua en op Oleion. Hij ziet ze weerom meest in hun menschelijken kant, ja overwegend op gemoedelijken, geestigen toon. Hocfdgedachte is : de betrekkelijkheid van alles tegenover

dit groot geheimzinnig wereldleven dat voortgaat. Over alles heen een groote liefde voor z'n personnages, waarvan er velen de beteekenis van typen krijgen. Door zijn klaarblijkelijk rijke eigen ervaring geholpen, geeft hij aan alles kleur en leven. — Voorbehoud wegens een zeker scepticisme en vrijheden in zake liefdesbetrekkingen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.636 **Vestdijk, S.** 83.1

MENEER VISSER'S HELLEVAART. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (22×15) 359 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90

II — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.559

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.637 **Buck, Pearl S.** 83.3

HET VERDEELDE HUIS. *Vert. uit h. Engelsch dr J. Maschmeyer-Buekers. — Bloemendaal, Literbo ; Antwerpen, Standaard,* 1935 (20×14) 411 *blz.* 38 *fr.* ; *geb.* 55 *fr.*

Pearl S. Buck

III — Het verdeelde Huis is 't oude Chineesche tijk. Verdeeld tusschen de eenvoudige menschen van vroeger die simpel leefden doch verslaafd aan oudere gewoonten, tusschen de Communisten die met revolutionaire praktijken al 't oudere willen uitroeien en tusschen de moderne menschen die vooral de gekste dingen van de nieuwe wereld overnemen. In die wisseling der levensvormen staat Yuan, die te midden van deze verwarring, naar de zuivere waarden van 't leven zoekt. Hij vindt eindelijk zijn ideaal in een vrouw, van den nieuwen tijd, die van het buitenlandsche alleen het beste weet te nemen. Zij met hun tweeën zullen dan een nieuw leven beginnen. Litterair zeer hoogstaand, zooals gansch 't werk van deze schrijfster. Minder meesleepend, eerder wat langdradig, dan haar roman « De Moeder ». FR. CROLS, PR.

13.638 **Mauriac, François** 83.1

HET EINDE VAN DEN NACHT. Roman. *Vert. uit h. Fransch [La Fin de la Nuit] dr M. W. K. — Maastricht, Roermond, Stols* (« *Kaleidoscoop* », *nr* 8) 1935 (19×12) 216 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

III* — Vervolg op « Thérèse Desqueyroux ». Evenmin als dàår, valt hier de klemtoon op de misdaad der giftmengster ('t is toch geen melo !), maar op de folteringen van die gedoemde ziel. Het gaat niet aan een gedacht te geven van het sterk psychologisch wisselspel en de levensechtheid dezer schepping. Hoort tot Mauriacs werk vóór zijn terugkeer tot het geloof. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

François Mauriac

13.639 **Rachmanowa, Alja** 83.3 : 83.1

FABRIEK VAN NIEUWE MENSCHEN. *Vert. uit h. Duitsch dr F. A. Brunklaus. — 's-Bosch, Teulings ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (21×14) 376 *blz.* 50 *fr.* ; *geb.* 65 *fr.*

Alja Rachmanowa

III* — Weer een aangrijpend werk van Rachmanowa, waarin het nieuwe Rusland speelt : de fabriek van nieuwe menschen wil naar Sowjet-formaat en sowjet-geest het individu vormen en scholen opdat het in elk type van den nieuwen Rus gesynthetiseerd weze en daardoor de grondslag worde gelegd tot de kultuur van een nieuwe generatie, ontgroeid aan alle niet-Sovjetideeën en opgaande in het Sovjet-ideaal, totalitair. Vlijmscherp teekent Rachmanowa het milieu ; met nuchtere brutaliteit werpt ze u de toestanden voor de voeten ; er slaat 'n angst om het hart wanneer, als in satanische kaleidoscoop, die heele wereld wordt opgeroepen. Doch uit de diepte groeit — 'n warme sonoriteit midden in een chaos van klanken — de onvoldaanheid, de hang naar het echte leven ; groeit ook de eisch der ziel, de nood aan God, die langzaam stijgt tot naar den leider van de fabriek : de geest van Tanja, de vrouw, en de moeder, overwint, al wordt de man als contra-revolutionair aangehouden.

Dit werk kent niet de gebondenheid van ontwikkeling der andere Rachmanowa's doch de greep van het leven houdt het, onmeedoogend, vast en laat u niet los. En we denken nu terug aan het slotwoord van « Liefde, Tscheka en Dood ». « Zal er nooit voor jou nog Lente komen, dierbaar Rusland ? » M. VAN HOECK, PR.

13.640 **Rilke, Rainer Maria** 83

HET DAGBOEK VAN MALTE LAURIDS BRIGGE. *Vert. uit h. Duitsch (Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge) dr D. A. M. Binnendijk en N. Brunt. — A'dam, Querido (De Salamander)* 1936 (18 × 12) 244 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50

Rainer Maria Rilke

III — Het was meer dan wenschelijk dat het Dietsche publiek in het bezit werd gesteld van deze merkwaardige creatie Rilke's. En wel om een driedubbele reden ; waarvan de eerste is dat dit proza, ten slotte zelf een onuitgewerkt brok brute poëzie, een uitstekende introductie is tot Rilke's onmisbare en onmiskenbare poëzie ; omdat, tweedens, Rilke zijn dingen zegt met een naar-de-letter ongemeene scherpte en acuratesse van uitdrukkingsvermogen, in dien overrijpen stijlvorm, die een kultuurtoppunt steeds kenmerkt, evenzeer als, en wellicht doordat, hij telkens en doorloopend den indruk wekt de noodzakelijk-eenige en meest-primaire verwoording te zijn ; en omdat eindelijk, de kennismaking met deze esoterische kunst als een pigment inwerken zal op onzen geest, en ons eigen geestesleven voor ons zal openbaren. Noem dit boek : intelligent, sterk-geestelijk en sterk persoonlijk ; maar noem het niet, Vlaamsch-weg, intiem. Het is veel meer dan dat. Het is Rilke's levensthema van angst- en doodprofiel, opgezet tot wat een van onze groote dooden, die in Rilke's schaduw heeft gestaan, noemde een « positieven droom » : de doorleving van den diepen zin en grond van alle gewone gebeuren ; een fantastische opvlucht evenwel, waarbij onze onbewuste reactie en associatie alle zeilen dienen bij te zetten om eenigszins mee te kunnen ; de poëtische, dit is de gratuïte uitbouw, cum fundamento in re, als diepte niet te verantwoorden interpretatie van de levensomgeving. We zeggen maar : voor wanneer, knappe vertalers, een selectie uit Rilke's brieven ? Dr A. BELLEMANS, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

13.641 **Apon, Jan** 83.0

GENTLEMEN. — *Leiden, Sijthoff,* 1936 (21 × 15) 200 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Er is me tijdens de weken die verloopen zijn sedert ik dit boek las, veel ontgaan van zijn inhoud ; toch blijft de herinnering eraan me bij als van een zeer prettig en genoeglijk avontuur dat het midden houdt tusschen een spannend detective-verhaal en een politieke-intrigue-roman. Zooals hij het in zijn beide vorige romans deed, is het dezen auteur gelukt een aantal zeer origineele gegevens te verzamelen waarvoor hij niet aarzelt te putten uit allerlei bronnen waarvoor het de gewone detective-auteurs doorgaans mangelt aan verbeelding en durf. Daardoor hebben Apon's boeken iets geheel apart, men leest ze met bewondering voor zijn merkwaardige fantasie en verwondering om het feit dat het hem ten slotte nog lukt een recht touw te knoopen aan het geval. Als ik daarbij nog bevestig dat hij over een vlotten, ik zou haast zeggen, een knappen vertelstijl beschikt, dan zult ge meteen gelooven dat het sukses van dezen auteur ditkeer niet onverdiend is. Overigens gaat het geval niet het amusementsgenre te boven. B. G.

13.642 **Baxter, G. O.** 83.0

DRIE MANNETJESPUTTERS. *Vert. uit h. Amerikaansch [All for One] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20 × 14) 234 *blz.* 25 *fr.*

IV — Geen Far-West-paarden, doch 'n trio van prachtkerels : Slope, sterker dan 'n gorilla, niet erg snugger en met 'n teveel aan naïeve eerlijkheid getareerd ; de Rooie, 'n jonge kerel met 'n stel koninklijke hersenen, en Blondy, 'n stabiele, fatsoenlijke reus, die weet wat aanpakken is. Hoe deze drie mannetjesputters den financieelen ploert Bonanja en z'n bende betaalde moordenaars klein krijgen, leeren we uit deze wilde, spannende historie. 'n Heroïca der physische kracht. Baxter's bij de haren gesleurde toestanden doen ons vaak glimlachen, maar hij kan vertellen en in de strekking van z'n werk ligt 'n primitieve moraal. PAUL HARDY

13.643 **Bergman, Hjalmar** 83.1

OPSCHUDDING. *Vert. uit h. Zweedsch [Markurells i Wadköping] dr Cl. Bienfait. — Den*

Haag, Boucher (*Karavaan nr* 9) 1936 (18×11) 311 *blz.* 15 *fr.*
IV — Een vreemde maar boeiende wereld openbaart zich aan ons in dit werk van den Zweedschen schrijver Bergman Hjalmar. Vooral de figuur van den hoofdheld Markurell, een woekeraar, is treffend geschilderd. — Interessante lectuur voor volwassenen.
Dr A. CARDYN, PR.

13.644 **Brand, Max** **83.0**
RUITEN ZEVEN. *Vert. uit h. Amerikaansch* (*Seven of Diamonds*) *dr H. J. Kok. — R'dam De Combinatie,* 1935 (20×14) 231 *blz.*
IV — Met 'n plezierige knapheid haalt Brand steeds nieuwe tonen uit z'n eenige snaar. Hier gaat het om 'n eerlijke cow-boy, die de dupe wordt van 'n schurkachtig manœuver, en willens nillens de heldenrol moet spelen, welke hem toevallig in handen wordt gestopt. 'n Pikant panaché van kogels en vuisten. PAUL HARDY

3.645 **Brey, Henriëtte** **83.9 : 22**

Henriette Brey

ALS IK U OOIT VERGAT... *Vert. uit h. Duitsch dr P. Crassaerts. — Deurne, L. V. Tijl* (« *De Pelikaan* » *nr* 6) 1935 (19×13) 356 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 45 *fr.*
IV — De Joodsche priester Joatham leeft in ballingschap te Babylonië ; het leven is er hard en de strijd hevig om den waren godsdienst en de goede zeden te bewaren. Zijn zonen Hazaël en Esron komen onder den invloed van de vreemde beschaving doch Joatham blijft betrouwen op Jesofat's voorspellingen. Met zijn hartstochtelijke ziel, vroeger verslingerd op aardsche liefde, gaat hij nu zijn verloren Jerusalem liefhebben. De strijd duurt voort : Veertig jaar lang ; Joatham's zonen worden bijna verleid om een vreemde vrouw te huwen. God echter is met zijn volk ; het uur der verlossing komt en Jerusalem zal uit de puinen verrijzen. De trouw van Israël heeft gezegevierd. — Prachtige illustratie van het verhaal uit het oud Testament ; met sterk aanvoelen geschreven en met rijk Hebreeuwsch coloriet geschilderd. FR. CROLS, PR.

13.646 **Demedts, André** **83.1**
HET LEVEN DRIJFT. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (20×14) 412 *blz.* *fl.* 2
IV* — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.555

13.647 **de Meyer, P. B., O.F.M.** **83 : 92**
◆ DE ONBEKENDE MONNIK. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1936 (21×16) 109 *blz.* 10 *fr.*
Een verhaal uit vroegere tijden zoo ge wilt, en toch een gebeurtenis van alle dagen. Boeiend verteld, met hier en daar een beetje tendentieus détail. Best geschikte volkslectuur. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.648 **Heyns, Pol** **83.3**
◆ ONS DORP FLOREERT. — *Leuven, Davidsfonds* (*Reeks : Volksboek* 276) 1936 (20×16) 195 *blz.* 15 *fr.*
IV — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.556

13.649 **Kuyle, Albert** **83 : 91**
◆ ROND EEN BLAUW MEER. *Geïll. dr O. van Rees, Franz Marc en Alexandre Cingria. — Hilversum, Brand,* 1936 (22×16) 107 *blz.* 25 *fr*
IV — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.558

13.650 **Lagerlof, Selma** **83**

Selma Lagerlőf

GŐSTA BERLING. *Vert. uit h. Zweedsch* [*Gősta Berling Saga*] *dr Margaretha Meyboom. — Antwerpen, Het Kompas* (*Reeks De Feniks*) 1936 (18×11) 509 *blz.* 24 *fr.*
IV* — Een gelukkig idee vanwege « Het Kompas », dit meesterwerk van Lagerlőf opnieuw uit te geven in een goedkoope en handige editie. Het heeft geen zin nogmaals in 't breede uit te wijden over deze mooie legende, « het schoonste boek dat ooit geschreven werd » zooals men het wel eens noemt ; wie het gelezen heeft kent het voldoende, en wie het niet kent moet het zich spoedig aanschaffen : hij zal zichzelf een halve winter lang heerlijke lektuur verschaffen: Over het beetje protestantsche atmosfeer en zoo, zal ieder die geen schoolknaap is, zich wel gemakkelijk heenzetten. Een ideaal boek voor de volksboekerij en als kerstmisgeschenk. E. V.

13.651 **Masefield, John** 83.0

KLIPPERSCHEPEN JAGEN NAAR LONDEN. *Vert. uit h. Engelsch [The Bird of Dawning] dr J. J. van Cappellen en N. M. van der Wilde-Weijerman. Geïll. dr L. Holman. — Den Haag, Boucher (Karavaan, nr 8)* 1936 (18×11) 322 *blz.* 15 *fr.*
IV — Een roman vol spannende zeeavonturen uit den tijd toen de zeilschepen nog de overhand hadden op zee. De held behaalt, niettegenstaande een schipbreuk en allerlei tegenslag den eersten prijs in den grooten Thee-Race van China naar Londen. — Voor volwassenen. Dr A. CARDYN, PR.

13.652 **Sanders, Ch. W.** 83.0

HELDEN VAN DE FAR WEST. *Vert. uit h. Amerikaansch [The barking Dog] — R'dam, De Combinatie,* 1936 (30×14) 286 *blz.* *fl.* 2,25 : *geb. fl.* 2,90
V — Een zeer boeiend cowboy-verhaal. Ontspanningslectuur A. C.

13.653 **Sanders, Ch. W.** 83.0

OOG OM OOG. *Vert. uit h. Amerikaansch [Blotted Brands[dr Fr. Hoogewerff. — R'da,m De Combinatie,* 1936 (20+14) 240 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Een boeiend maar nogal onsamenhangend cowboy-verhaal. Ontspanningslectuur. A. C.

13.654 **Staes, C. J.** 83

VAN DEN WONDEREN ZANGER. — *Borgerhout, Vlaamsche Geluiden* (20×14) 249-280 *blz.* 1,25 *fr.*
IV — 'n Vlaamsch geluid, waarvan we, gezien de jeugd van den schrijver, durfden verhopen dat het ook 'n nieuw geluid zou geweest zijn, of dan toch minstens de voorbode ervan. Dat is het, helaas, niet. Kwaliteiten ontdekken we wel in het eerste stuk, waarin de Middeleeuwsche sfeer knap gesuggereerd wordt. Nr 2 doet ietwat geforceerd aan. Het Ahasverus-fragment kan ons natuurlijk Vermeylen niet doen vergeten. — En een leeraar van (sic !) de Germaansche talen zou toch geen dingen mogen schrijven zooals : stolen (i. p. v. stalen), dr*ij*gend, dommeri*kk*en !... FR. DUPONT

C. J. Staes

13.655 **Tinhofer, Carl** 83.3 : 83.2

◆ WEEFGETOUW NUMMER ACHT. Roman van een modern Fabrieksmeisje. *Vert. uit h. Duitsch [Die kleingläubige Therese] dr Fr. van Haemstee. — Deurne, L. V. Tijl (De Pelikaan)* 1936 (20×15) 35 *fr.* ; *geb.* 45 *fr.*
IV — Een uit de duizend, dat meisje dat werkt aan weefgetouw nummer acht. Een nummer is het, meer niet. Een stukje van de groote, anonieme machine die « fabriek » heet. Bij dat meisje speelt zich af het levensdrama. Haar in den aanvang eenvoudig gemoed, met het opene gevoelsleven, stoot tegen de hardheid van het leven. Het wordt de op- en neergang totdat weer ontwaakt de stille nood aan God. — Het is goed werk, al missen we wel, op meer dan een plaats, het direct-aangrijpende. Er werd te veel gebrodeerd op het raam zelf. M. VAN HOECK, PR.

13.656 **van Bokhorst, G.** 83.1

DE STILLE STRIJDER. — *Nijkerk, G. F. Callenbach,* 1936 (21×18) 245 *blz.* 2,90 *fl.*
IV — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.561

13.657 **van Oosten, A. J. D.** 83.1

RUTSCHBAAN. Roman. — *A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas,* 1936 (20×14) 118 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 42,50 *fr.*
IV* — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.559

13.658 **van Schendel, Arthur** 83 : 92

AVONTURIERS. — *Den Haag, Boucher ; Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel (Serie « Folemprise », nr 7)* 1936 (21×13) 328 *blz.* 66 *fr.*
IV — Recensie in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.562

13.659 **Weymaere, C.** 83.1

DE PORSELEINEN SIEGFRIED. — *Leuven, Davidsfonds (Volksreeks nr 266)* 1936 (20×16) 181 *blz.* 15 *fr.*
IV° — Bespreking in de kroniek « Herfstlichting », nr 13.557

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.660 Rutgers van der Loeff-Basenau, A. **83**
DE KERSTNACHT VAN DEN OUDEN KUNSTENMAKER. Een Kerstverhaal *Vrij naar een oude Fransche legende. — A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1935 (23×15) 14 *blz.* *fl.* 0,45
V — Een variante op de bekende legende van « le Jongleur de Notre-Dame ».
Dr A. BOON, PR.

13.661 Schneider, Betty **83.1 = 43**
◆ KLEINER ACKER ELISABETH. Eine Jugend. — *Freiburg (Br.), Herder,* 1935 (18×11) 239 *blz.* *RM.* 2,80 ; *in linnen* 3,80
V, M — Weer een jeugdgeschiedenis, de zooveelste ! Een meisjesboek ! En toch... een roman met een eigen bekoorlijkheid. De schrijfster vertelt hoe Elisabeth, de eenige dochter van een zieken dronkaard en een stille goede moeder, zich moedig aan de genade opwerkt door school, bureel en zelfs door de eerste proeven als schrijfster, tot een jonge vrouw, die, bewerkt door het harde leven tijdens de oorlogs- en inflatiejaren, als een kleine akker gereed ligt om vrucht te dragen. Dat pijnlijk beploegen van het meisjeshart is zoo eenvoudig en gewoon verteld, gezuiverd van alle literatuur en sentimentaliteit, dat we zulk een jeugdleven als echt ondergaan bij de lezing, en dat de moed, zonder tragische deklamatie, waarmede de zware slagen worden aanvaard en veroverd tot een vormend bezit, en de zonnige blijheid, zonder bakvischgegichel, waarmede de somtijds harde genade wordt erkend en gegrepen, en de schuchtere eenvoud, waarmede het talent wordt gebruikt, op den jeugdigen lezer een sterk vormenden invloed moeten uitoefenen.
JUUL BOVÉE

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.662 Bruijn Cor **83**
« DE VALK » ZEILT UIT. *Geïll. dr J. Lutz. — Den Haag van Goor,* 1935 (24×16) 172 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90
VIa, J — 'n Vacantietocht per botter op Hollandsche wateren met opgeruimde menschen. Enkele gezellige avonturen, waarvan het laatste bijna faliekant uitloopt. — Prettig geschreven jongensboek. PAUL HARDY

Cor Bruijn

13.663 Casteels, Hilda **83.8**
VAN EEN MAN DIE ALLES IN GOUD VERANDERDE. — WAT DE WOLK VERTELDE. *Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (26×18) 15, 15 *blz.* *elk* 1,50 *fr.*
VIa-b — In een eenvoudig sprookje doet Hilda Casteels ons voelen hoe « goud » niet onze eerste en zeker niet onze eenige behoefte is. Goed. Nr 2 is te ingewikkeld voor kinderen, te sprookjesachtig voor de grooten !
AUG. OSSENBLOK-DRIES

13.664 Dowman, C. **83**
DE VACANTIE-AVONTUREN VAN SAM EN ZIJN VRIENDJES. *Bewerkt dr Fr. Verschoren. Geïll. dr F. Lepage. — Antwerpen, Opdebeek,* 1935 (24×17) 191 *blz. geb.* 20 *fr.*
VIa — Twee kinderen worden op vakantie gestuurd bij een oude tante, waar ze niet veel plezier te verwachten hebben. Gelukkig krijgen ze nog een derden vakantiemaat, die met hen op avonturen uitgaat. Avonturen, door Fr. Verschoren verteld, zullen wel geen verdere aanbeveling noodig hebben om ingang te vinden bij de jeugd. F. VERMUYTEN, PR.

Karl May

565 **May, Karl, Dr** 83.0
SANS-EAR, DE WOUDLOPER. *Vert. uit h. Duits dr D. Stemmer. — Ledeberg, Het Boekhuis,* 1936 (23 × 15) 212 *blz.*
VI — De wraaktocht van 'n woudlooper om de moordenaars van z'n vrouw en kind neer te schieten. Daarrondom 'n bont gewemel van prairieluiden allerhande met en zonder tomahawk en mustang, en met bovendien dat soort plechtig taaltje waarbij men in Vlaanderen onbewust aan Geel denkt. — Spannende jongenslectuur zonder opvoedende waarde en die we, maar dan na eigen vlegeljaren, hartgrondig zijn gaan verwenschen. Joz. VAN DEN EYNDE, PR.

13.666 **van Izegem, Leo** 83.9
◆ NIGRA, DE AFVALLIGE. Verhaal uit den Katakombentijd. — *Brugge, J. Verbeke-Cappoen,* 1936 (21 × 16) 80 *blz.*
VIa-b — 'n Roerend verhaal uit den Roomschen katakombentijd onder keizer Nero. — Boeiende stijltrant en gave taal. Joz. VAN DEN EYNDE, PR.

13.667 **Verwimp, L.** 83 : 266
◆ MFUMU, DE WITTE MAN. *Geïll. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (22 × 16) 77 *blz.* 6 *fr.*
VIa-b — Hoe 'n paar negerjongens uit de duisternis van hun treurig bestaan, met wilskrachtigen drang opgaan naar de vreugde van 'n nieuw leven op den missiepost. — Aanbevolen missielektuur. Joz. VAN DEN EYNDE, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (*van* 9, 10, 11, 12 *jaar*)

13.668 **Brentano, Cl.** 83
SCHOOLMEESTER KLOPSTOK EN ZIJN VIJF ZONEN. *Vert. uit h. Duitsch dr W. Doevenspeck. Geïll. dr Fr. van Immerseel. — Leuven, Davidsfonds (Jeugdreeks)* 1936 (20 × 16) 102 *blz.* 11 *fr.*
VIb — Een heerlijk jeugdboek. De illustraties door Fr. van Immerseel zijn bijzonder goed gelukt. Dr A. CARDYN, PR.

Clemens Bretano

13.669 **Schermelé, Willy** 83
WAT SMIKKELTJE BELEEFDE. *Geïll. met fig. en* 1 *kleurplaat dr de schrijfster. — A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1935 (×) 204 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
VIb — Dit is nu een muizenverhaal. We leeren er in Muizenouders en Muizenkinderen kennen, Muizenfeesten en Muizenbezoeken meeleven. Dat alles is levendig en vol kleur en fantasie. De teekening is alleraardigst. M. v. C.

88. Gemengde Opstellen

13.670 **Bartling, D., Dr** 84 : 809 : 1
OVER HET BEGRIP « LEVEN » IN DE KUNSTLEER VAN HEDENDAAGSE NEDERLANDSE LITERATOREN. — *Assen, van Gorcum* (« *Vragen-van-nu* » *nr* 19) 1935 (24 × 16) 22 *blz.* *fl.* 0,75
IV* — Tegenover de Tachtigers, voor wie de inhoud der Kunst enkel en alleen de « schoonheid » was, staan sommige hedendaagse letterkundigen als Dirk Coster, Marsman en Ter Braak als wezen der Kunst het « leven » stellen. Schrijver ontleedt wat ieder dezer drie onder « leven » verstaat en wijst op de tekortkomingen van ieder begrip.
Dr A. BOON, PR.

13.671 **Berdjajew, Nicolai** **84 : 3 : 1**

DE BESTEMMING VAN DEN MENSCH IN ONZEN TIJD. *Geaut. vert. van H. Buys.* — *Arnhem, van Loghum Slaterus* (*Serie « Tijdsproblemen »*) 1936 (24×15) 104 *blz. fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

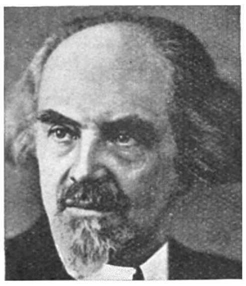

Nicolai Berdjajew

IV* — De inleiding geeft een bondig overzicht van het leven en de werken van den schr. dien wij als een merkwaardig kultuurwijsgeer en -socioloog leerden kennen, o.m. in de twee vroeger in 't Nederlandsch verschenen werken : « De Nieuwe Middeleeuwen » en « Waarheid en Leugen van het Communisme ». Dit werk is een voortzetting van « De Nieuwe Middeleeuwen » en beschrijft, eerst historisch-retrospectief, dan psychologisch analyseerend, de ontmenschelijking van den mensch, uitloopend in den huidigen chaos die voor schr. het begin van een nieuw tijdperk kan worden. Heerlijke blz. bevat het boek : o.m. blz. 33-49 handelend over de paradoxie der vrijheid en het liberalisme en slavernij ; verder blz. 57-85, waar schr. de huidige kenmerken en stroomingen teekent. Daarnaast echter is er voorbehoud te maken : Berdiaeff is orthodox-christelijk of liever heeft een sterk persoonlijk-getint christendom. Al te gemakkelijk veralgemeent hij de fouten van het Russisch athodox-christendom ; zijn inzicht in de kath. leer is ook niet immer juist. Heel zijn geesteshouding is typisch-Russisch, met een grondtoon van pessimisme : bv. blz. 21 « Het christendom is geen optimisme...» Hoe geheel anders zag het Chesterton ! Voor oordeelkrachtige geesten is Berdiaeff een prikkel en een genot ! Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.672 **de Ronde, Theo, Dr** **84 : 82**

ONS KLASSIEK KOMISCH TOONEEL. *Geïll.* — *Brussel, Programmabrochures van het N. I. R.* (*Nederlandsche Reeks nr* 1) 1936 (21×14) 32 *blz.* 2 *fr.*

Theo de Ronde

IV — In een soliede taal, met den eenvoud en de klaarheid van den wetenschapsmensch die zijn onderwerp bezit, heeft Dr de Ronde in enkele bladzijden verhandeld wat er over ons klassiek komisch tooneel van de Middeleeuwen tot de 18e eeuw te zeggen valt. De brochure is verlucht met een keur van geslaagde photo's. Dr C. GODELAINE

13.673 **Molkenboer, B. H.** **84 : 92**

◆ ERASMUS. *Met* 1 *portret van F. van der Stam* — *Brussel, Standaard ; A'dam, J. v. d. Vondel* (*Vondelreeks nr* 1) 1936 (21+15) 143 *blz.* 55 *fr.*

IV — Merkwaardig essay waarin ruim overzicht van Erasmus' tijd samengaat met gezond inzicht en oordeel over het betrekkelijke van zijn persoon en beteekenis. Alles bezonken en tevens aantrekkelijk van betoog. De grootste lof voor de wijze van uitgaven : een puikdruk, een voortreffelijk boek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.674 **Tazelaar, C., Dr** **809 : 37**

BEKNOPT HANDBOEK VAN DE NEDERLANDSE LETTERKUNDE, ten dienste van het christelijk onderwijs : 1. MIDDELEEUWSE LITERATUUR TOT TACHTIGERSBEWEGING. — *Groningen, Wolters,* 1935 (21×14) 4, 130 *blz.* *fl.* 1,30

C. Tazelaar

IV, P — Een zeer bondig handboek voor literatuurgeschiedenis ten dienste van het *christelijk onderwijs.* In grote letter worden de hoofdtrekken aangeduid ; tussenin, in kleine letter, wat tot nadere toelichting nuttig blijkt. Het standpunt waaruit stromingen, schrijvers en werken beoordeeld worden, is dat van het christelijk (protestantsch) onderwijs, wat natuurlijk een eigene kleur geeft aan de bespreking van een Hooft, Huygens, Cats, Bilderdijk, da Costa, predikantenpoëzie, enz. Soms wordt de bondigheid wat ver gedreven : Hadewijch en Ruusbroec krijgen samen vijf regels ; de Vlaamse letterkunde van de 16e tot het einde der 19e eeuw moet het met zeven blz. stellen. Ook de lectuuraanwijzingen zijn nogal eenzijdig.

Dr A. BOON, PR.

13.675 **van Duinkerken, Anton, e. a.** **88 : 05**
◆ THIJM-ALMANAK 1936. *Onder redactie van A. van Duinkerken, M. Molenaar M.S.C., Fr. van Oldenburg Ermke en B. Verhoeven. Geïll. met fig. en 2 platen. — R'dam, Thijmfonds,* 1936 (24×17) 143 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,60
V — Wat Thijms Volksalmanak in 1852 voor de volksmassa van de verspreide Nederlandsche Katholieken geweest is, bedoelt deze Thijm-almanak te zijn voor dat gedeelte van het katholiek volk van onzen tijd, dat zijn schrijvers leest en onzen tijd wil kennen en ten goede keeren. De inhoud is zeer verscheiden : essays over Thijm, Dr Ariëns (Brom), Mgr Poels, een overzicht van katholiek geestelijk leven in 1935 (P. Molenaar) en katholieke letterkunde (van Oldenburg Ermke) verzen van G. Wijdeveld, J. Schreurs, B. Verhoeven, J. Derks, P. Vleminckx, A. D. van Oosten, e.a., verhalen van Kees Meekel, W. ten Berge, e.a. humoresken, enz., met teekeningen van verschillende kunstenaars. Een getuigenis van het intern. katholiek leven van onze Noorderbroeders. Dr A. Boon, pr.

13.676 **van Leeuwen, W. L. M. E.** **809**
BEKNOPT OVERZICHT VAN DE NEDERLANDSE LETTERKUNDE. — *Groningen, Wolters,* 1936 (21×14) 135 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50
IV* — Van zijn Korte Schets van de Ontwikkeling der Nederlandse Letterkunde (Zie 738 en 12016) geeft schrijver hier een beknopt overzicht. De grote lijnen en groeperingen blijven behouden. Aan de Beweging van 1880 en de literatuur wdaarna wordt bijna de helft van dit overzicht gewijd ; Vlaanderen na 1830 moet het echter met acht blz. stellen. — Goed bruikbaar. Dr A. Boon, pr.

W. L. M. E. van Leeuwen

13.677 **van Roey, B. L., O.P.** **84 : 92 : 809 : 81**
◆ JOOST VAN DEN VONDEL, NEERLANDS ONNAVOLGBARE HARPENAAR. *Geïll. met 5 platen. — Oostende, Dominikaansche Missiën, Kristinastraat,* 95, 1936 (19×15) 149 *blz.* 16 *fr.*
V*— Vondel voor de Vlaamsche jeugd openbaren als edel mensch en onnavolgbaar kuntenaar is eigenlijk de bedoeling van P. Van Roey. Na een eerste hoofdstuk over Nederlands verleden (m.i. te lang en zelfs eenigszins overbodig) behandelt hij de drie Vondel-steden, Vondel's jeugd, zijn grootheid als lyrisch en tragisch dichter, zijn gemoedelijkheid, teederheid en zielegrootheid, om ten slotte te wijzen op het kristelijk en katholiek karakter van zijn kunst. Talrijke gedichten en uittreksels in moderne spelling illustreeren den tekst.
Dr A. Boon, pr.

13.678 **van Suchtelen, Nico** **88 : 87 : 309**
OORLOG. Feestgelag ter Herdenking en Huldiging van Desiderius Erasmus, den eersten Europeaan en onvermoeiden Bestrijder van de Oorlog, waarin door den Gastheer wordt voorgelezen Erasmus' Vertoog over het Spreekwoord : Dulce Bellum inexpertis - Wie ziet hem niet, kent d'Oorlog niet. *Geïll. met 3 portretten. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (19×13) 142 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,75

Nico van Suchtelen

III* — Erasmus, wat men ook zegge, is geen lectuur voor onzen tijd. Voor historici, voor philologen, en enkele andere specialisten hebben zijn teksten nog eenig genot : ander publiek vraagt zich af hoe er dat vroeger is ingegaan. Wat al godenleer en klassieke belezenheid is er niet noodig om Adagia, Colloquia en vooral de Lof der Zotheid der genieten? Erasmus weet zijn saaie en onnatuurlijke zinspelingen natuurlijk te kruiden met afsmakende kost, en dit heeft niet weinig bijgedragen tot het succes van sommige dier uitgaven. Maar dat desniettemin die werken nog te benuttigen zijn, bewijst ons nu Nico van Suchtelen op een treffende manier : hij maakt eenvoudig nieuwe colloquia, bepaaldelijk op het onderwerp *Oorlog,* dat zooveel bittere spotternij toelaat en dat tevens zoo actueel is. In deze nieuwe colloquia hebben de sprekers namen uit de Colloquia van Erasmus, en zekere Erasmuscitaten zijn er in verwerkt. Het geheel is met veel geestigheid doorgevoerd, en we zouden durven zeggen dat Nico van Suchtelen niet beneden zijn model is gebleven. Mogelijk is het het gevolg der actualiteit, maar, met alle respect gesproken, we lezen Van Suchtelen liever dan Erasmus, het fraaie Latijn dan terzijde gelaten. — Voorzichtigheidshalve weze hier aangeteekend dat zulke vinnige satire als dit boek geen kost voor dweepende jonkheid is. P.

13.679 **XX.** **88 : 37**

◆ HOOGER OP ! Keurleesboeken door eenige Leeraressen der aangenomen Normaalschool van St-Andreas te Brugge : 7e DEEL. VOOR HET ZESDE LEERJAAR DER LAGERE SCHOLEN. *Geïll. — Brugge, Beyaert,* 1936 (21×15) 154 *blz.* 10 *fr.*

V — Vaderland, godsdienst, natuur, huiselijk leven zijn de hoofdmotieven die in dezen keurbundel in zeer leesbare verhalen, beschrijvingen en gedichten worden ontwikkeld. Een mooie en zeer verscheiden keuze, die voorzeker welkom moet zijn. — Goed geïllustreerd. Dr A. Boon, pr.

13.680 **XX.** **84 : 809**

DE MODERNE WEST-EUROPEESCHE LETTERKUNDE :

1. Prof. Dr Fr. de Backer : De Engelsche Letterkunde sinds 1914
2. Frans Smits : De Fransche Letterkunde sinds 1914
3. Dr Rob. Guiette : De Fransch-Belgische Letterkunde sinds 1914
4. F. V. Toussaint-van Boelaere : De Vlaamsche Letterkunde sinds 1914
5. Raymond Brulez : De Noord-Nederlandsche Letterkunde sinds 1914

Geïll. — Brussel, Programmabrochures N. I. R. (Nederlandsche reeks nrs 2, 6, 8, 9) 1936 (21×14) 31, 31, 32, 23, *blz.* *elk* 2 *fr.*

IV — Deze vijf lezingen, voor de mikro van het N. I. R. gehouden, geven in a nutshell een synthetisch overzicht van de voornaamste stroomingen en schrijvers sedert 1914. Doorgaans degelijke stof zeer mooie gepresenteerd met typische fotos. Slechts bij I een blasdzij bibliographie. Dr A. Boon, pr.

9. - GESCHIEDENIS

13.681 **Bresseleers, Frans en Kanora, Hendrik** **9 : 91**

GESCHIEDENIS VAN EKEREN. *Geïll. — Ekeren, H. Kanora, Kloosterstraat,* 101 1936 (23×18) 55 *blz.* 5 *fr.*

V — Deze « geschiedenis van Ekeren » is bedoeld als schoolboek. De vaderlandsche geschiedenis werd erbij gekoppeld aan de locale ; de eene licht de andere toe. De illustratie is zoo uitgebreid als de tekst zelf. Titels en ondertitels maken het geheel tot een glashelder relaas. Een register laat toe de voornaamste aangeraakte bijzonderheden onmiddellijk terug te vinden. Een model van een locaal-historie-handboek. Dr Floris Prims, pr.

13.682 **Brugmans, H., Prof. Dr e. a.** **9**

GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND : 4e DEEL. DE TACHTIGJARIGE OORLOG dr Dr J. C. H. de Pater. *Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel,* 1936 8 *dln* (25×19) 448 *blz.*

V — Dit vierde deel van de « Geschiedenis van Nederland », uitgegeven onder de leiding van prof. Brugmans, behandelt de periode van den tachtigjarigen oorlog d.i. van 1568 tot 1648. Dit gedeelte is bewerkt door Dr J. C. H. de Pater. Reeds werden door denzelfde in vorig deel de vier eerste kapittels van deze studie gegeven, zoodat in der werkelijkheid dit boekdeel inzet met de oorlogsgebeurtenissenv an af 1599. De periode is op haar beurt in twee helften gedeeld door het bestand van 1609-1621. Naast de militaire en diplomatieke gebeurtenissen krijgen we, voor de eerste jaren, een ingaande studie op het kerkelijk en godsdienstig leven, op handel en nijverheid, op cultuur en volksleven, terwijl voor de latere jaren vooral gelet wordt op de wetenschap, en op de kunst, met een toevoegsel waarin het gaat over de « schaduwzijden » van dit tijdvak. Natuurlijk is ook de coloniale Nederlandsche geschiedenis niet vergeten. De stof, — zooals in de vorige boekdeelen, — is verwerkt in één doorloopend verhaal, verknipt in vijf hoofdstukken, één stille, rustige leestekst. De schrijver kent zijn periode wonder goed, en weet er de passende en typeerende bijzonderheden uit op te halen ; ook waar hij een algemeen oordeel velt, bewijst hij wel op hoogte te zijn van al wat er om en rond de vraagstukken is gepubliceerd geworden. Indien sommige zijner voorstellingen nieuw voorkomen, ze blijken toch telkens gesteund op meerdere detailstudiën vroeger verschenen. Zijn hoofdstuk over de kerkelijke toestanden en dit over de godsdiensttwisten bevatten beide heel wat interessants dat tot hiertoe niet zoo duidelijk werd ingezien. — De illustratie is uitmuntend, al hadden we er toch enkele landkaarten bij gewenscht. Dr Floris Prims, pr.

Prof. H. Brugmans

13.683 **de Wachter, L.** **9 : 37**

GESCHIEDENIS IN DE TWEEDE GRAAD. *Geïll. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (20×31) 147 *blz.* 18 *fr.*

V — Een baanbrekend werkje, dat getuigt van veel belezenheid, en durf, maar waartegen over ik toch sceptisch staan blijf. De schrijver brengt ons het resultaat van de praktijk in zijn klas, waar hij aan kinderen van het derde leerjaar inzicht tracht te geven in de elementen van voorgeschiedenis, straatnamen en Frankische colonisatie. — Ik vrees dat een dergelijk werkje veel te geleerd is voor deze kleine bengels. En waarom tal van hyphothesen aan deze kinderen voorschotelen als vaststaande ? Het wetenschappelijke komt op deze wijze in 't gedrang. Stellig er is met deze methode wat goeds te verrichten, maar wordt het hier niet te systematisch, en daardoor juist des guten zu viel ? Dr J. Uytterhoeven

13.684 **Grondijs, L. H., Dr** **9 : 27**

ASCETEN, HELLENEN, BARBAREN. Openbare rede, uitgesproken op 25 November 1935, ter aanvaarding van den leerstoel in de geschiedenis der Byzantijnsche cultuur, ingesteld vanwege het Utrechtsch Universiteitsfonds bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de rijksuniversiteit te Utrecht. — *Den Haag, van Stockum,* 1935 (24 × 16) 106 *blz.* *fl.* 2,40

IV*, P — Een zeer interessant boek over een der groote kultuurproblemen van het wordende christendom : de houding die het christendom aannam en meende te moeten aannemen tegenover het Hellenisme, d.i. de profane heidensche kultuur der Grieksch-Romeinsche wereld. Naar de meening van Professor Grondijs is de hegemonie der klassieke wijsheid ten gronde gebracht door een coalitie van barbaarsche menigten en natiën, die onder de leiding van Ras en Natie en het mom der christelijke religie het Hellenendom hebben bestookt. Meer in 't bizonder hebben hieraan groote schuld: de volkskerken van het Oosten, de oudste christelijke monniksbewegingen en, later, zelfs de gehelliniseerde monniken Professor Grondijs heeft met het oog op de conclusies van zijn boek veel materiaal verzameld en gecommenteerd. Al zijn beweringen lijken ons niet gegrond ; zelfs de slotsom is niet van overdrijving vrij te pleiten. Zijn boek is evenwel frisch geschreven en het is rijk aan gedachten. Dr J. Coppens, pr.

13.685 **Laenen, J., Dr, Kan.** **27 : 9**
◆

Dr Kan. Jozef Laenen

KERKELIJK EN GODSDIENSTIG BRABANT vanaf het Begin der VIe tot in de XVIe Eeuw of Voorgeschiedenis van het Aartsbisdom Mechelen : 2e DEEL. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (24 × 15) 289 *blz.* *per deel* 75 *fr.*

V — In dit tweede boekdeel van het door ons reeds besproken en, er weze aan herinnerd, zoo hooggeschatte werk, krijgen we vooreerst een nomenclatuur van al de kloosterstichtingen in het Mechelsche diocesaan gebied, uit de middeleeuwen. Bijna de twee derden van dit boekdeel zijn aan deze stichtingen gewijd; maar de schrijver heeft ze weten te schikken naar tijdsorde en naar kloosterregel, en weet daarbij telkens te wijzen op de ascetische strekking die de nieuwe huizen verwekte, zoodat we aan de lange nomenclatuur, met haar vele zoo interessante gegevens en persoonlijke beschouwingen van den schrijver, als een geschiedenis van de christelijke spiritualiteit hebben. Er zit daar ontzaglijk veel stof in. Vele links en rechts verspreide studiën, die allicht aan de aandacht ontsnappen worden hier tot hun recht gebracht. Daarbij ontbreekt ons ook nooit het critisch oordeel van den schrijver, die met de wan, den hekel en den roskam weet om te gaan. Het spreekt van zelf, waar we voor zulk een massa gegevens staan, dat alles niet voor definitief moet aanzien worden. En er is ook wel eens hier en daar een vergissing ingeslopen, zooals onvermijdelijk is in een synthetisch werk.
De laatste honderd bladzijden van het werk zijn ingenomen door een studie op de godsdienstigheid van onze voorgeslachten, van de XIIe tot de XVIe eeuw. Het is een overstelpende vloed van belangrijke aanteekeningen, eerder dan een definitief behandelen van het onderwerp. En zoo is het ook best. Welk een prachtig materiaal voor den aanzet van tal van verdere studiën. Wat zijn de jongeren begenadigd die met een werk als dit van kanunnik Laenen hun studiën beginnen kunnen.
Als Bijlagen krijgen we een geordende naamlijst der middeleeuwsche doopkerken en kapellen van het (latere) Mechelsche, een critische naamlijst van de bischoppen van Kamerijk en Luik, een lijst van de kapittels, abdijen en kloosters...
We kunnen niet scheiden van dit werk zonder nog een woord van diepe bewondering. Wat gedurende een gansch leven door een wakkeren en scherptoezienden geest is opgemerkt, is opgezocht, is gecontroleerd geworden, zal dus niet verloren gaan ; het wordt ons hier geschonken en wel in de beste voorwaarden, genietbaar, bruikbaar, zoo zeer als men het maar wenschen kan. Wie van het vak is, vergeet daarbij niet welke een vooraf-

gaande opleiding en welk een vrome arbeid van alle dagen, en welk een zelfverloochening, ten slotte, dit alles verondersteldt. Men zal er kanunnik Laenen dankbaar, zeer dankbaar om zijn. Dr Fl Prims, pr.

13.686 **van Roosbroeck, Rob., Dr** 9 : 32

VAN BISMARCK TOT POINCARE. — *Antwerpen, Het Kompas (De Wetenschappelijke Bibliotheek)* 1935 (21×13) 315 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 38 *fr.*

IV—Volgens de inleiding wil dit handboek alleen de diplomatieke gebeurtenissen brengen « welke aantoonen, dat aan den vooravond van den wereldoorlog twee machtige politieke groepeeringen tegen mekaar oprijzen ». Wanneer wij daarbij nog aanstippen dat de binnenlandsche aangelegenheden, de economische vraagstukken en het kolonisatieprobleem slechts bij uitzondering zullen worden behandeld, dan hebben we den lezer in kennis gesteld met de afbakening van het onderwerp, die de schrijver zich zelf oplegt. Tegen een dergelijke beperking van het onderwerp kan heel wat worden aangevoerd ; waar het hier omwille van de beschikbare plaatsruimte den schrijver noodig bleek, moeten wij er ons bij neerleggen. — Het gaat hier dus over de buitenlandsche politiek en de verschillende interpretaties ; niet te verwonderen dus dat, zooals de schrijver zelf laat doorschemeren, niet iedereen accoord gaan zal met de uiteenzetting van sommige feiten, zoomin als met het uitgesproken oordeel over bepaalde personen ; maar dat aan te toonen, hoort thuis in een historisch tijdschrift.

We willen den lezer er enkel op attent maken dat de schrijver beoogt een inzicht te geven in het vrij ingewikkeld spel der diplomatieke gebeurtenissen van de onmiddellijk vooroorlogsche periode. In dit opzicht brengt het boek zeer belangrijke bladzijden ; ik vrees echter dat door den overvloed der aangebrachte détails vele lezers, die toch geen specialisten zijn, zich moeilijk een idee zullen kunnen vormen over de hoofdgebeurtenissen. De stroefheid van taal, het aaneenrijgen van tal van nevengeschikte zinnen, enkele Duitsch klinkende epitheta versterken nog dien indruk. Dr J. Uytterhoeven

91. - Aardrijkskunde en Reizen

13.687 **Corman, Mathieu** 93 : 91 : 3

AFGODEN OP DEN BRANDSTAPEL. Twee Zwervers in opstandig Asturië. *Vert. uit h. Fransch (Brûleurs d'Idoles) dr K. Jonckheere. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935. 2e *druk* (19×13) 204 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,

III, S — In October 1934 woedde de linksche revolutie in Asturië : fabrieken werden bezet, kazernen en mijnen ingenomen, straten en bruggen opgeblazen. Met kanonnen en mitrailleuses greep de overheid in. Zware verliezen van weerskanten. Ondanks alle hinderpalen slagen twee Belgische journalisten er in, gedurende de laatste dagen van den opstand, per auto die streek te doorkruisen. Hier is het sober, maar pakkend verhaal van hun ervaringen. Hun sympathie voor de opstandelingen zoeken ze niet te verbergen ; daarom schreeuwen ze ook hun verontwaardiging uit voor de onderdrukkingsmiddelen en loochenen ze de gruweldaden die de regeering de opstandelingen ten laste legt. — Een boek dat, gezien de huidige toestanden in Spanje, aktueel blijft. Dr A. Boon, pr.

13.688 **den Doolaard, A.** 91 : 3

OOSTENRIJK 1935. *Geïll. met* 4 *platen. — A'dam, Arbeiderspers,* 1935 (19×13) 80 *blz.* *fl.* 0,55

III, S — 'n Alleszins interessante reportage in den persoonlijken journalistieken stijl van Den Doolaard. In opdracht van het socialistische partijblad « Het Volk », bezocht hij Oostenrijk, 'n bril met roode glazen op den neus. Van dien gezichtshoek uit weten we natuurlijk wat we te verwachten hebben. Den Doolaard beschuldigt er Europa van dat het niet genoeg duvelt op Oostenrijk, waar de « fascistische » terreur nog tienmaal erger en beestiger woedt dan onder het hakenkruis. De Oostenrijksche standenstaat is slechts 'n « Wreedaardige caricatuur van de pauselijke Quadragesimo Anno ». De schrijver werpt 'n schril licht op velerlei toestanden en gebeurtenissen, welke voor de verstandige lezers met 'n objectief voorbehoud geïnterpreteerd, zeker niet van interesse ontbloot zijn. We zijn ervan overtuigd dat onder Stahremberg's heerschappij ook niet alles honing en zoetekoek is — « there is something rotten... everywhere » ten slotte — doch de éénzijdige inlichtingen

A. den Doolaard

welke Den Doolaard, naar hij zelf laat uitschijnen in deze brochure, gaan ophalen is, stemmen ons sceptisch tegenover het luguber filmpje dat hij hier afdraait, en schenkt ons tevens het volle recht 'n deel dezer « Wahrheit » onder « Dichtung » te klasseeren. De rijkbegenadigde verteller van « De herberg met het hoefijzer » is ons oneindig sympathieker dan de stielvaardige fabrikant van socialistische sensatie-artikels. PAUL HARDY

13.689 **Olbrechts, Frans M., Dr** **39 : 91**

◆ HET ROODE LAND DER ZWARTE KARIATIEDEN. *Met 16 platen en illustraties van L. Meurrens. — Leuven, Davidsfonds (Keurboeken, nr 14) 1935 (20 × 16) 209 blz. 20 fr.*

V — Dr Olbrechts heeft hier behalve mooi wetenschappelijk werk een flink stuk reportage geleverd, een genre dat in onze letteren al te spaarzaam vertegenwoordigd is. Vooral belangwekkend wegens de originaliteit van het gegeven en het vrijwel onbekende volk. Al zijn z'n notities vluchtig en hoofdzakelijk berekend op het wetenschappelijk opzet van zijn reis, toch behoort dit boek tot de zeer goede reislektuur, die bovendien uitstekend is van stijl en vol prettige, avontuurlijke anekdoten. Ik wil het graag aanbevelen aan de weinigen die niet geabonneerd zijn op de Keurboeken van het Davidsfonds.
E. VAN DER HALLEN

Prof Dr Fr. Olbrechts

13.690 **Ponder, H. W.** **91 : 39**

JAVA'S PRACHT EN PRAAL. *Voor Nederland bew. dr Dr C. P. Gunning. Ingeleid dr Dr H. Colijn. Geïll. met 65 platen. — A'dam, Ned. Keurboekerij ; Brussel, Onze Tijd, 1936 (24 × 17) 309 blz.* *78 fr. ; geb. 98 fr.*

IV-V — Schrijfster doorloopt in een groot aantal studiën nagenoeg al de uitzichten van het leven op Java ; jammer dat natuurbeeld en kunst zoo goed als niet aangewend worden. Het wemelt van indrukken en kleine tooneelen, en schr. houdt u aan de praat op prettigen, licht humoristieken toon. Alles toch meer monographie dan reisboek. Daartegenover staan echter die 106 allerfraaiste groote foto's, die sprekend getuigen van de heerlijkheid en groote aantrekkelijkheid van land en volk op Java. J. C.

13.691 **Putman, Floris, pr.** **91 : 30 : 63 : 39**

◆ ONZE VLAAMSCHE VISSCHERS. *Geïll. met 5 platen dr A. Devaere, 1936 (18 × 12) 72 blz.*

V — Voor wie niets afweet over onze Vlaamsche visschers zal het boekje wel als eerste kennismaking nuttig zijn. Voor de anderen is het zeer onvolledig, droog en soms niet aangenaam, niettegenstaande wat beproefden humor. Daar nu echter de meeste van onze landgenooten wel *iets* over de Belgische visscherij zouden kunnen vernemen, is het boekje voor hen aan te bevelen, mits ter plaats of in degelijker werken meer te zoeken.
M. DAISOMONT, PR.

13.692 **Russinow, Andreas** **9 : 3 : 91**

SOWJET-RUSLAND ALS DE MODERNE TOREN VAN BABEL. *Vert. uit h. Duitsch (Der Turm zu Babel) dr H. de Boer. Geïll. met 16 platen. — Den Haag, Voorhoeve, 1936 (20 × 15) 320 blz.* *geb. fl. 2,50*

IV — In Augustus 1927 werd Russinow naar Archangel verbannen om als topograaf in de woudtrust Severoles werkzaam te zijn. Zijn boek werd de geschiedenis van het eerste vijfjarenplan in de noordelijke provinciën en tevens een dokument over het zielsloopende Sovjetsysteem waarin de « Drie Letters », de G. P. Oe de eenige drijfkracht is. De G. P. Oe leverde kostelooze arbeidskrachten door massaverbanning van boeren. Door de vernieling van kerken en kloosters bezorgde ze bouwmaterialen. Hare hatelijke goud- en zilverjacht financeerde de blufferige ondernemingen. Om de mislukking van het plan uit te leggen vond de G. P. Oe voldoende « saboteurs en contrarevolutionnairen » onder de overlevende vaklui, priesters en bisschoppen. Hun geloofsbelijdenis en lijdensverhaal lichten heerlijk op in dit ontredderingsbeeld waartegen de zelfgenoegzaamheid en lichtgeloovigheid van buitenlanders pijnlijk afsteken. Dit verslag, dat eindigt in 1935, werd neergeschreven met de rustige zakelijkheid van 'n meelevend ooggetuige die innig gelooft dat het lijden van millioenen ten slotte, in Gods handen, zijn volk ten goede zal komen.
Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.693 **van Ghistele, Joos** **91 : 9 : 24**
◆ VOYAGE NAAR DEN LANDE VAN BELOFTE. *In hedendaagsch Nederlandsch naverteld dr A. Demaeckere. — Oude God (Antw.), Boekengilde Die Poorte,* 1936 (19×12) 207 *blz.* 15,50 *fr.*
V — In 1481 ondernam Mher Joos van Ghistele, « in zijnen levene Riddere, Heere van Axele, van Maelstede ende van de Moere, etc. tanderen tijden vier-mael Voor-schepene van Ghendt » met een paar vrienden een tocht naar het H. Land en de andere naburige streken over zee gelegen. Op Sint-Jansavond 1485 keerden ze weder. Van dezen tocht vol avonturen en wederwaardigheden dicteerde hij aan zijn kapelaan een nuchter maar boeiend relaas, waarin hij scherp en raak, toestanden en personen beschrijft. Een zeer belangrijk getuigenis van den Vlaamsche ondernemingsgeest en werkelijkheidszin in de 15e eeuw. — Dr A. BOON, PR.

13.694 **Veeneklaas, G. M. H.** **91 : 89 : 36 : 93**
DOKTOREN OP MARSCH. *Met voorwoord van Jhr Dr J. N. van der Does. Geïll. met 34 platen — Nijkerk, Callenbach,* 1936 (20×15) 211 *blz.* *geb. fl.* 2,40
IV — Als lid van de Nederlandsche Roode-Kruis-zending aan het Abessijnsche front maakte Dr Veeneklaas het grootste gedeelte mee van den Italiaansch-Abessijnschen oorlog, en geeft in dit boek,op 'n ietwat saaie wijze,het relaas van z'n ongewone perikelen. Stoïek staat hij tegenover de gebeurtenissen. Het luguber spel van leven en dood bekijkt hij met zakelijken blik. Nicht raisonieren! Alle gewichtig doen is hem vreemd. Met 'n opvallende gêne verhaalt hij het schrikkelijk avontuur,waarbij hij het er op 't nippertje levend wist af te brengen. Beter dan wie ook kan hij oordeelen over de kwaliteiten van den Abessijnschen soldaat als zoodanig en tevens als mensch. Hoewel niet zeer systematisch geschetst, geeft het toch 'n klaren kijk op het hopeloos verzet van de Ethiopiërs, bij wie de haat tegen de Amhari's — den keizerlijken stam — meestal grooter is dan tegen den blanken indringer. Schrijver plaatst zich op geen enkel standpunt, en onthoudt zich van alle kritiek of opinie; hij constateert slechts dat, spijts de zeer bizondere kwaliteiten van Hailé Sélassié, z'n volk dringend nood heeft aan beschaving. 'n Boek dat ieders belangstelling verdient, zoowel wat de nadere kennismaking met de Abessijnsche psyche, als wat de krijgsverrichtingen tijdens den Italiaanschen veroveringstocht betreft. PAUL HARDY

13.695 **Vening, C.** **91**
ZWERFTOCHTEN DOOR ZWITSERLAND. *Geïll. — Neerbosch, Neerbosch Boekhandel,* 1936 (19×14) 211 *blz.* *fl.* 1,25
V — C. Vening heeft al 30 jaar tochten gemaakt doorheen het mooie Helvetia, en is vol enthousiasme... Het publiciteitskarakter, dat hij aan zijn reisboek geeft, doet den lezer echter sceptisch staan, vooral t.o.v. de af en toe wel wat al te uitbundige appreciaties. Er komen vele herhalingen voor ; gevolg van het feit dat de diverse artikelen tevoren afzonderlijk verschenen. B.

13.696 **XX.** **91 : 55 : 9 : 7**
GIDS VOOR BELGIE. Geologie, Geschiedenis, Kunst, Landschap. *Met de medewerking van H. Elen, Prof. Dr Ir Stan Leurs, E. de Ridder, Dr R. van Roosbroeck, G. Schmook, L. M. Thiery. Geïll. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (19×13) 254 *blz.* 28 *fr.*
V — Een boekje, dat bij velen uiterst welkom zal zijn ! Dank zij de beknopte, maar synthetische vorm geeft deze Gids al wat een toerist over land en omgeving wenscht te weten. Zoo komen aan de beurt : Geologie, Geschiedenis, Kunstgeschiedenis met een beschrijving van de bestaande kunstwerken in ons land, Watertoerisme en last not least Wandelingen. Wetenschappelijk juist, streng zich beperkend tot het voornaamste ziedaar wel de twee hoofdverdiensten van dit werkje. Mogen wij er de uitgevers attent op maken dat sommige eigennamen op twee of weleens op drie verschillende wijzen in het boekje gespeld werden. — Warm aanbevolen. Dr J. UYTTERHOEVEN

92.- Levensbeschrijvingen - Dagboeken

13.697 **Bot, Olav, O.C.S.A.** **92.2**
KLARA VAN MONTEFALCO. *Band- en boekversiering dr H. Moonen O.E.S.A. — Hilversum, Brand,* 1936 (18×15) 127 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,50
V — Met den dag groeien in Nederland hagiografie die definitief hebben afgebroken

met den ouden sleur. Prachtige heiligenlevens zijn er tegenwoordig bij de vleet. Ook dit nieuwe is heel en al geslaagd. 't Leest als een mooi verhaal, voor onze oogen zien we 't groeien van een ziel. Die van de prille jeugd af, in de eenzaamheid en de boete van kluis en klooster de innigheid opzocht van de hoogste liefde. Deze ziel weigerde den Heer geen enkel offer. Elf jaar kende zij de donkere smart van zich verlaten te voelen. Zij hield stand. En de Meester begunstigde haar met visioenen, extasen en kruiswonden om haar zijn liefde te bewijzen. 'n Fijn boek, voor eenieder, vooral voor onze meisjes.

D. DE PAUW O.P.

13.698 **Coppens de Houthulst, Willy** **92 : 79 : 89 : 629**

DE ANTWERPSCHE DUIVEL. Uit het sprotieve en Oorlogsleven van Jan Olieslagers. *Vrij bew. nr h. Fransch (Un Homme volant) dr C. de Kinder. Geill. — Antwerpen, Opdebeek* 1936 (24×17) 252 *blz.* 20 *fr.*,

V — Het roekelooze levensepos van den Antwerpschen duixel. Niet enkel de jeugd zal er haar gading in vinden. Ook de ouderen van dagen zal dit boek weer met 'n krieuweling aan het hart in herinnering brengen de eertijds met jachtige belangstelling gevolgde prestaties van den populairen Antwerpschen held. Jammer echter van het onkruid in de Kinder z'n taal.

PAUL HARDY

13.699 **Corr, Ellen [ps.v. Mevr. Helene Mendiaux-Coremans] 92 : 324**

EDWARD COREMANS. Herinneringen van zijn Dochter. *Met 27 illustraties — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (22×14) 245 *blz.* 60 *fr.* ; *geb.* 75 *fr.*

III — Naar aanleiding van het eeuwfeest van Edward Coremans schreef zijn dochter een bundel herinneringen en anecdoten, losse snippers, die in 54 hoofdstukken zonder strak chronologisch of logisch verband samen werden geraapt. Meestal staat zijzelf in het volle licht. Plezierig en leuk verteld, hier en daar zelfs een tikje vrij, toonen ze ons de groote en kleine kanten van iemand, die in de Antwerpsche en Vlaamsche politiek bijna een halve eeuw lang op den strijdpost stond. Hoewel veel luchtiger en oppervlakkiger dan de schets die Persyn ons schonk van het Antwerpsch leven in zijn « August Snieders », geeft het toch ook de atmosfeer weer van een belangrijk tijdperk uit onze Vlaamsche geschiedenis.

Dr A. BOON, PR

13.700 **de Ligt, Bart** **92 : 84**

ERASMUS BEGREPEN UIT DE GEEST DER RENAISSANCE. *Geill. met 12 platen — Arnhem, van Loghum Slaterus,* 1936 (24×16) 239 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

Des. Erasmus

V — Schrijver heeft het tegen degenen die meenen dat Erasmus aan onzen tijd niets meer te zeggen heeft. Nu ja, een man als Erasmus heeft altijd nog iets te zeggen, al ware hij nog zoo vervreemd van den tijdsgeest. Maar het is de Ligt om meer te doen. In der werkelijkheid echter zal zijn boek veel meer trachten aan te toonen hoe Erasmus een kind van zijn tijd is geweest, en hoe zijn persoonlijkheid zich heeft ontwikkeld, dan wel hoe hij nog altijd medewerkt aan de hervorming der wereld. Het boek getuigt van groote belezenheid en van veel doorzicht, maar het verveelt toch ook herhaaldelijk door de uitstalling van allerlei feitjes, waarvan de betoogkracht soms bijster klein blijkt. Schrijver vermeit zich in bijzonderheden van geleerdheid, die echter tevens zijn zwakke plek verraden ; hij heeft veel gelezen, maar weinig critisch onderzocht, noch critischen zin ontwikkeld. Van Erasmus' vader vertelt hij dat hij priester was toen hij zijn Margriet kende. Erasmus heeft het heelemaal anders verhaald, en beliegt hij ons, het mocht wel gezegd. *Antoninus* van Florentië wordt *Antonius* ; *Standonck* wordt *Standaardt* ; *spolia opima* wordt *spolia optima* : Erasmus riskeert er zich bij om te draaien in zijn graf. Maar dit, en meer soortgelijke dingen, beletten toch niet dat het boek doet nadenken, al laat het nog zoo zeer den indruk van niet « af » te zijn. Er ontbreekt een slotsynthese, te meer daar we in de laatste hoofdstukken tamelijk verre af staan van hetgeen men van het boek verwachtte en verhoopte. Het vooropgezette zoo interessante vraagstuk : hoe is Erasmus Erasmus geworden, is met dit boek verder aangesneden dan tot hiertoe gebeurde, maar dat is ook al.

Dr FLORIS PRIMS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.